

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی
با رویکرد ورزش، سلامت و جامعه

عنوان:

مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی ورزش

۱۰ و ۱۱ اسفندماه ۱۴۰۱

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مدل روابط ساختاری کاربرد فناوری اطلاعات - ارتباطات (ITC) با جامعه پذیری سازمانی در سازمان های ورزشی.....	۱
تأثیر همه گیری ویروس کووید- ۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی.....	۹
ارزیابی دانش مربیان فوتبال در حوزه علم تمرین و تحلیل وضعیت موجود: مطالعه موردی در استان قم.....	۱۹
جایگاه حق بر سلامت در منشور حقوق شهروندی با تأکید بر فعالیتهای ورزشی.....	۲۹
تأثیر ادراک هواداران از مسئولیت اجتماعی باشگاههای ورزشی بر دلبستگی مکانی هواداران تیم های لیگ برتری خوزستان.....	۳۶
بررسی نقش مدیریت ورزشی بر اثر بخشی سلامت سازمانی معلمان تربیت بدنی در مدارس.....	۴۴
مدیریت لجستیک جام جهانی ۲۰۲۲ قطر: فعالیت های تدارکاتی.....	۵۵
بررسی بین فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی کارمندان اداره کل ورزش و جوانان استان همدان.....	۶۰
واکاوی عوامل سوق دهنده سهم پایین بازار کالاهای ورزشی ایرانی در بازار جهانی از دیدگاه عاملان فروش.....	۷۲
تدوین الگوی کارآمد انتقال آموزش بر مبنای برگزاری دوره های ارتقاء از دیدگاه مربیان و داوران هیاتهای ورزشی منتخب.....	۸۱
تأثیر هوش فرهنگی بر مصرف رسانه ای دبیران ورزشی در راستای بهبود و ارتقای عملکرد شغلی.....	۸۹
مدیریت لجستیک در توسعه حمل و نقل شهری جهت حضور مجدد هواداران تیم تراکتورسازی.....	۹۹
(شناسایی موانع آموزشی_ پژوهشی ایجاد امواج سبز پایداری محیطی در ورزش).....	۱۰۰
تحلیل فضایی و مکانیابی بهینه فضاهای ورزشی روستایی.....	۱۱۱
(مطالعه موردی: روستاهای دغاغله و ابوقال).....	۱۱۱
الگوریتم ارزیابی و مدیریت شاخص های کلیدی عملکرد مالی یک باشگاه ورزشی بدن سازی.....	۱۲۷
تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه ای مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه.....	۱۳۵
تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه ای مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه.....	۱۵۰
رابطه علی اعتیاد به اینترنت و کیفیت زندگی با میانجیگری انگیزه مشارکت ورزشی معلمان.....	۱۶۵
ارائه الگوی اضطراب رقابتی مبتنی بر راهبردهای مقابله با تنیدگی در مربیان ورزش.....	۱۷۴
بررسی نقش بازی های بومی و محلی بر روحیه اخلاق محوری دانش آموزان.....	۱۸۵
نقش مدیران ورزشی در بهره وری و موفقیت سازمان های ورزشی کشور.....	۱۹۴

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- ۲۱۷.....پیش‌بینی نتایج مسابقات لیگ برتر فوتبال با استفاده از شبکه‌های بیزی
- ۲۲۹.....ارزیابی همبستگی روش‌های کلاس‌داری دبیران تربیت بدنی با مدیریت کلاس درس مدارس متوسطه اول
- ۲۳۶.....شناسایی علل موثر بر استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان
- ۲۴۳.....مروری بر نظریات و روش‌های مختلف تحقیق در جامعه‌شناسی ورزشی
- ۲۵۶.....تحلیل عوامل موثر بر پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در کاربران ایرانی
- ۲۶۷.....تحلیل عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی در استان‌های غرب ایران
- ۲۸۳.....بررسی موانع و مشکلات مشارکت جانبازان و معلولین در ورزش در استانهای شمال غرب کشور
- ۲۹۶.....شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام
- ۳۰۶.....ارتباط بین رفتار شهروندی سازمانی با فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری در معلمان تربیت بدنی
- ۳۱۷.....مطالعه هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زدگی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس
- ۳۲۵.....نقش بهزیستی اجتماعی بر انسجام تیمی با میانجی‌گری هوش معنوی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی
- ۳۳۳.....بررسی شروط ضمن عقد در قراردادهای ورزشی
- ۳۴۲.....شناسایی فرصت‌های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان
- ۳۵۰.....سنجش هوش مالی مدیران باشگاه‌های ممتاز ورزشی
- ۳۵۷.....امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران
- ۳۶۱.....تاثیر بازی‌های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان
- ۳۷۱.....تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در کارکنان سازمان‌های ورزشی
- ۳۸۰.....رابطه بین شرکت در فعالیت‌های بدنی با کیفیت زندگی در دانشجویان دختر
- ۳۹۲.....رابطه بین مدیریت دانش با فرهنگ سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس
- ۴۰۶.....شناسایی عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام
- ۴۱۳.....الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت
- پیش‌بینی مهارت‌های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه بر اساس نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی
- ۴۲۴.....
- ۴۴۰.....شناسایی موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت‌های ورزشی
- ۴۵۹.....رابطه عوامل انگیزش مشارکت ورزشی با میزان فعالیت ورزش همگانی در سالمندان
- ۴۶۷.....ارزیابی عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری به روش کارت امتیازی متوازن
- ۴۷۴.....بررسی وضعیت بازی‌های بومی و محلی استان خوزستان

مدل روابط ساختاری کاربرد فناوری اطلاعات – ارتباطات (ITC) با جامعه پذیری سازمانی

در سازمان های ورزشی

رسول نوروزی سیدحسینی^۱، زهرا احمدی زاده^۲، مراد رومیانی^{۳*}

۱. دانشیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس تهران، ایران

rasool.norouzi@modares.ac.ir

۲. دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

ahmadizadeh2015@gmail.com

۳. دانشجوی، دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران (نویسنده مسئول*)

moradroumiyani1986@yahoo.com

چکیده

هدف از این تحقیق آزمون مدل روابط ساختاری کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ITC) با جامعه پذیری سازمانی در سازمان های ورزشی بود. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات توصیفی-پیمایشی و از نوع همبستگی و به طور مشخص مبتنی بر مدلسازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری تحقیق تمامی کارکنان وزارت ورزش و جوانان بودند. براساس جدول نمونه گیری مورگان ۱۷۴ نفر از کارکنان وزارت ورزش و جوانان به عنوان نمونه انتخاب شدند (N=174). به منظور جمعآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته ای کاربرد فناوری اطلاعات ارتباطات (ITC) و پرسشنامه جامعه پذیری سازمانی (OSQ) تاورمینا (۲۰۰۴) استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده های تحقیق از آمار توصیفی و همچنین به منظور تعیین روابط خطی بین متغیرها و مؤلفه های آنها و نیز برازش مدل از شاخص های برازش به کمک نرم افزارهای SPSS/25 و LISREL/8.2 استفاده شد. نتایج نشان داد کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب مسیر ۰/۳۸ بر جامعه پذیری سازمانی اثرگذاری مستقیم دارد. با توجه به نتایج در صورت کاربرد مطلوب ITC جامعه پذیری در سازمان های ورزشی شکل می گیرد که می تواند تأثیر مثبت و سازندهای در جلوگیری از ایجاد پیامدهای منفی شغلی داشته باشد.

واژگان کلیدی: جامعه پذیری، سازمان ورزشی، فناوری اطلاعات و ارتباطات.

مقدمه

عصر کنونی، عصر اطلاعات یا دانایی نام گرفته است. در این عصر، فناوری اطلاعات به عنوان یک راهبرد یا طرز تفکر جدید، تمام ابعاد زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است و سازمان ها نیز نهادهایی هستند که بهطور شدیدی تحت تأثیر فناوری اطلاعات قرار گرفته اند، به گونه ای که تصویر سازمان امروزی بدون فناوری اطلاعات و کاربرد آن غیرممکن است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۰). به طور کلی سازمان های ورزشی با استفاده از فناوری اطلاعات در پی ایجاد ارزش افزوده بیشتر، جلب بیشتر رضایت مشتری و شهروندان، ارتقای بهره وری و کارایی سازمان هستند (ونکاتش^۱، ۲۰۰۰). جامعه پذیری سازمانی برای تناسب شخص - سازمان اساسی است، زیرا هدف اولیه جامعه پذیری، استمرار ارزش های اصلی و دادن چارچوبی به کارکنان برای پاسخ به محیط کارشان و هماهنگی با کارکنان دیگر است (جونز^۲، ۱۹۸۶). جامعه پذیری سازمانی فرایندی است که از طریق آن کارمند جدید سازمان را از بیگانه به عضو مؤثر و هماهنگ سازمان تبدیل می کند. این فرایند شامل روش هایی است که سازمان ها برای کاهش عدم اطمینان و اضطراب مرتبط با شک، واقعیت ورود افراد تازه وارد به سازمان جدید و دستیابی به نگرش ها، رفتارها و دانش ضروری، استفاده می کنند (مقیمی، ۱۳۸۸). طی دو دهه اخیر و با رشد شتابان ورود فناوری های اطلاعات و ارتباطات به سازمان، بخش شایان توجهی از تحقیقات در حوزه سازمان و مدیریت به تبیین چگونگی رابطه بین فناوری اطلاعات و مقوله هایی مانند رشد، کارآمدی و بهره وری سازمانی اختصاص یافته است. اهمیت و نقش فناوری اطلاعات به عنوان املی پر قدرت در تغییرات اقتصادی و اجتماعی سبب شده است سرمایه گذاری های زیادی برای توسعه آن صورت گیرد. تلاش برای به کارگیری صحیح فناوری اطلاعات و محور قرار دادن آن در برنامه های توسعه ای سازمان های ورزشی، می تواند فرصت بزرگی را برای رشد و توسعه ورزش کشور فراهم کند. یکی از مهم ترین گام ها برای پیشبرد این امر، شناسایی موانع کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در سازمان های ورزشی است (بیلیاردی^۳، ۲۰۰۵).

1 . Venkatesh
2 . Jones
3 . Bigliardi

یکی از راه های دیگر به منظور ارتقای کیفیت سازمان ها، جامعه پذیری در افراد آن است؛ جامعه پذیری افراد فرایندی است که افراد ارزش های سازمانی، انتظارات مرتبط با رفتارهای شغلی و دانش اجتماعی لازم برای قبول نقش ها را شناسایی می کنند و یاد می گیرند (اخوان، ۲۰۰۴). تاؤرمینا (۲۰۰۹) جامعه پذیری سازمانی را شامل چهار سازه آموزش و تمرین، ادراک، حمایت همکاران و دورنمای آینده می داند. آموزش و تمرین شامل دریافت مهارت های ارائه شده از طرف سازمان و چگونگی ارزیابی خود است. این آموزش ها در نهادها برای ترویج و ارتقای سازگاری کارکنان طراحی و اجرا می شود (پروژه های داخل کشور). ادراک شامل چگونگی ادراک عملیات و فهم نقش های خود می شود. حمایت کارکنان شامل تعامل های مثبت و حمایت گرایانه همکاران می شود (جونز، ۱۹۸۶). و فهم نقش های خود می شود. حمایت کارکنان شامل تعامل های مثبت و حمایت گرایانه همکاران می شود می کند، بنابراین با توجه به مطالب گفته شده، توجه ویژه به مهارت های ارتباطی به عنوان عاملی تأثیرگذاری مطرح است. به هر حال، برای استفاده بهینه از ظرفیت های بالقوه فناوری اطلاعات و ارتباطات در سازمان های ورزشی ایران، به نظر می رسد باید با شناخت کافی در راه استفاده هرچه بیشتر از این فناوری ها گام برداشت. علاوه بر این با توجه به تحقیقات پیشین می توان گفت که بهبود سطح جامعه پذیری در سازمان ها آن هم سازمان های ورزشی - از جمله وزارت ورزش و جوانان - از آن جهت امری مهم تلقی می شود که از ابعاد گوناگون می تواند در سازمانهای زیردست نقش مهمی را ایفا کند. چنین پژوهشی که هدف آن بررسی ارتباط بین فناوری اطلاعات ارتباطات و جامعه پذیری سازمانی در سازمان های ورزشی ایران باشد، اهمیت خاصی دارد. به طور کلی، این پژوهش در پی کشف این موضوع است که چه رابطه ای بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و جامعه پذیری سازمانی در کارکنان وزارت ورزش و جوانان وجود دارد؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات توصیفی - پیمایشی و از نوع همبستگی است و به طور مشخص مبتنی بر مدلسازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری تحقیق تمامی کارکنان وزارت ورزش و جوانان بودند که براساس آخرین استعلام ۴۵۰ نفر دارای قرارداد رسمی و رسمی کارگری هستند. براساس فرمول نمونه گیری کوکران، ۱۶۷ نفر از کارکنان از وزارت ورزش و جوانان به عنوان نمونه انتخاب شدند. با توجه به افت بازگشت پرسشنامه های تحقیق ۲۰ نمونه تحقیق به این تعداد افزوده شد و روی هم رفته ۱۷۴ پرسشنامه به محقق بازگشت داده شد. از طریق روش نمونه گیری تصادفی ساده، نمونه های تحقیق انتخاب و از آنها خواسته شد تا پرسشنامه های تحقیق را پر کنند. به منظور جمع آوری اطلاعات در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ITC) پرسشنامه محقق ساخته ای تنظیم شد. در این پرسشنامه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ITC) در قالب ۲۰ سؤال تنظیم شد که براساس طیف ۶ گزینه ای (خیلی زیاد، زیاد، نسبتاً زیاد، نسبتاً کم، خیلی کم) کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ITC) در وزارت ورزش و جوانان را می سنجد. برای جمع آوری اطلاعات در زمینه جامعه پذیری سازمانی از پرسشنامه جامعه پذیری سازمانی^۱ (OSQ) تاؤرمینا^۲ (۲۰۰۴) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال شامل چهار خرده مقیاس آموزش و تمرین، ادراک، حمایت همکاران و دورنمای آینده است. این پرسشنامه براساس مقیاس هفت گزینه ای لیکرت شامل ۷ گزینه از کاملاً مخالفم (به معنی ۱) تا کاملاً موافقم (به معنی ۷) ارزش گذاری میشود. به منظور تعیین روایی و پایایی ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه های تحقیق در بین ۱۲ نفر از متخصصان و استادان مدیریت ورزشی توزیع شد و پس از اعمال اصلاحات درخواستی (مانند شیوه چینش سؤالات و فرمت پرسشنامه ها و همچنین جابه جایی سؤالات)، روایی ظاهری و محتوایی آنها تأیید شد. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه های مذکور در جامعه آماری پژوهش، در یک مطالعه مقدماتی^۳ پرسشنامه توزیع شد که نتایج آزمون آلفای کرونباخ برای پرسشنامه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (a= 0/81) پرسشنامه جامعه پذیری سازمانی (a= 0/73) گزارش شد. این نتایج نشان

1 . Organizational Socialization Questioner

2 . Taormina

3 . Pilot study

دهنده پایایی مطلوب پرسشنامه ها برای جمعآوری اطلاعات مرتبط با پژوهش بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده های تحقیق از آمار توصیفی و همچنین به منظور تعیین روابط خطی بین متغیرها و مؤلفه های آنها و نیز برازش مدل از شاخص های برازش به کمک نرم افزارهای SPSS/26 و LISREL/8.2 استفاده شد.

یافته ها

همان گونه که در جدول شماره ۱ ملاحظه می گردد اکثر نمونه های تحقیق (۹۰ نفر) یعنی ۵۱/۷ درصد از نظر جنسیت زن هستند و اکثر نمونه های تحقیق (۱۳۶ نفر) یعنی ۷۸/۲ درصد از نظر وضعیت تأهل، متأهل هستند.

جدول ۱- ویژگی های جمعیت شناختی نمونه های پژوهش

متغیر	دسته بندی ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۸۴	۴۸/۳
	زن	۹۰	۵۱/۷
	-	۱۷۴	۱۰۰
وضعیت تأهل	مجرد	۳۸	۲۱/۸
	متأهل	۱۳۶	۷۸/۲
	-	۱۷۴	۱۰۰

پس از جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه، میزان میانگین و انحراف معیار هر یک از متغیرها و مؤلفه های آنها به دست آمد. از آنجایی که برای استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری وجود توزیع نرمال تک متغیره و چندگانه و همچنین عدم هم خطی متغیرهای مستقل ضروری است، نتایج مربوط به آزمون K.S برای تعیین نرمال بودن توزیع داده ها و عامل تورم واریانس VIF برای تعیین عدم هم خطی متغیرهای مستقل استفاده شد. از آنجایی که در تمامی متغیرها میزان $p < 0.05$ است می توان گفت توزیع داده ها نرمال است. همچنین در رابطه با عامل تورم واریانس می توان این گونه بیان نمود که به عنوان یک قاعده تجربی، هرچه مقدار این عامل از عدد ۲ بیشتر باشد، میزان هم خطی نیز افزایش می یابد. به عبارتی، هرچه مقدار این ضریب افزایش یابد، باعث می شود که واریانس ضرایب افزایش یافته و در نتیجه مدل رگرسیون را برای پیش بینی نامناسب جلوه دهد؛ بنابراین هرچه مقدار عامل تورم واریانس برای یک متغیر مستقل بیشتر باشد، نتیجه گرفته می شود که آن متغیر نقش زیادی در مدل، نسبت به بقیه متغیرها ندارد (صفری شالی و حبیب پور، ۱۳۹۱). نتایج نشان داد که میزان VIF نشان دهنده هم خطی پایین بین متغیرهای مستقل است و بر این اساس می توان از مدل سازی معادلات ساختاری (SEM) استفاده نمود. نتایج مربوط به میانگین، انحراف معیار، نمره Z برای آزمون کلموگروف-اسمیرنوف و VIF در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲- میانگین، انحراف معیار، آماره K.S و VIF متغیرها و مؤلفه های آنها

متغیرها و مؤلفه های آنها	M	S.D	Z	Sig	VIF
آموزش و تمرین	۳/۵۰۸	۱/۱۹۲	۰/۹۰۲	۰/۶۵۱	۱/۱۷۲
ادراک	۴/۲۱۶	۱/۱۵۹	۱/۲۳۴	۰/۰۹۲	۱/۱۲۵
حمایت همکاران	۴/۴۴۵	۱/۲۰۷	۱/۰۳۰	۰/۱۹۹	۱/۲۶۵
دور نمای آینده	۴/۰۱۷	۱/۱۱۷	۱/۳۱۱	۰/۰۷۸	۱/۵۴۱
جامعه پذیری سازمانی	۴/۰۴۶	۱/۰۱۷۶	۱/۲۴۴	۰/۰۸۰	۰/۹۹۹
کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات	۳/۸۳۳	۰/۶۵۰	۱/۳۰۷	۰/۰۷۶	۱/۳۴۲

برای آزمون اینکه مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است؛ از شاخص های برازش مدل استفاده شد. در جدول شماره ۳ شاخص های برازش مدل ارائه شده است.

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل

مقدارهای به‌دست آمده		نام شاخص
حد مجاز	مقدار به‌دست آمده	کای دو بر درجه آزادی
کمتر از ۳	۲/۰۳۴	نیکویی برازش (GFI)
بالاتر از ۰/۹	۰/۹۷	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)
کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۲۷۹	برازندگی تعدیل‌یافته (CFI)
بالاتر از ۰/۹	۰/۹۵	نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)
بالاتر از ۰/۹	۰/۹۶	

شاخص‌هایی از قبیل NFI^1 ، GFI^2 و $AGFI^3$ شاخص‌های تناسب مدل هستند. در این شاخص‌ها هرچه ارزش بیشتر باشد، مدل تناسب بهتری دارد. جدول شماره ۳ شامل مهم‌ترین شاخص‌های برازش مدل ساختاری فرضیه اصلی تحقیق است و نشان می‌دهد که تمامی این شاخص‌ها حاکی از تناسب مدل با داده‌های مشاهده‌شده است، زیرا نسبت کای دو بر درجه آزادی کمتر از ۳، شاخص RMSEA کمتر از ۰/۰۸ و مابقی شاخص‌ها نیز قابل قبول هستند. به بیان دیگر مدل تحقیق معنادار و قابل قبول است.

همان‌گونه که در جدول شماره ۴ نشان داده شده است، بر اساس مدل تحلیل مسیر می‌توان این‌گونه بیان نمود که کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب مسیر ۰/۳۸ بر جامعه‌پذیری سازمانی اثرگذاری مستقیم دارد. در این مدل جامعه‌پذیری سازمانی می‌تواند اثرگذاری کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات تعدیل کند.

جدول ۴ - بررسی روابط خطی بین متغیرها در مدل پژوهش

متغیر	ضریب مسیر	آماره t	اثرگذاری معنی‌دار
کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ← جامعه‌پذیری سازمانی	۰/۳۸	۳/۱۱	تأیید

همان‌گونه که در جدول شماره ۵ نشان داده شده است، در روابط خطی بین کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات و جامعه‌پذیری سازمانی، مؤلفه‌ها با بارهای عاملی مختلف نقش ایفا کرده‌اند. بین مؤلفه‌های جامعه‌پذیری سازمانی، آموزش و تمرین با بار عاملی ۰/۶۱ بیشترین نقش را دارد.

جدول ۵ - بررسی روابط خطی بین مؤلفه‌های متغیرها

اثرگذاری مؤلفه‌ها بر متغیرها	ضریب مسیر	آماره t	اثرگذاری معنی‌دار
آموزش و تمرین ← جامعه‌پذیری سازمانی	۰/۶۱	۲/۷۸	تأیید
ادراک ← جامعه‌پذیری سازمانی	۰/۵۸	۴/۵۳	تأیید
حمایت همکاران ← جامعه‌پذیری سازمانی	۰/۴۴	۴/۱۲	تأیید
چشم‌انداز آینده ← جامعه‌پذیری سازمانی	۰/۳۵	۵/۹۷	تأیید

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف طراحی مدل روابط ساختاری کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات با جامعه‌پذیری سازمانی در سازمان‌های ورزشی انجام شده است. بر اساس یافته‌های حاصل از این تحقیق، بین فناوری اطلاعات با جامعه‌پذیری سازمانی ابعاد آن ارتباط و همبستگی وجود دارد. فناوری اطلاعات بر جامعه‌پذیری سازمانی تأثیر می‌گذارد و بر اساس مدل تحلیل مسیر می‌توان این‌گونه بیان نمود که کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب مسیر ۰/۳۸ بر جامعه‌پذیری سازمانی اثرگذاری مستقیم

1 . Normed Fit Index

2 . Goodness of Fit Index

3 . Adjusted Goodness of Fit Index

دارد. در این مدل جامعه‌پذیری سازمانی می‌تواند اثرگذاری کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات را تعدیل کند. در بررسی ارتباط بین فناوری اطلاعات و پیچیدگی در سازمان‌های ورزشی این نتیجه به دست آمد که به‌کارگیری فناوری اطلاعات موجب افزایش پیچیدگی در وزارت ورزش و جوانان شده است و شدت تأثیرپذیری این عامل از فناوری اطلاعات زیاد است و این ارتباط به‌طور مستقیم است. فناوری اطلاعات سبب می‌شود تا حدودی از تعداد پست‌ها و واحدهای سازمانی کاسته شود، ارتباطات سریع‌تر شود و همچنین موجب کاهش نیاز به سطح مدیریت میانی و تخت‌تر شدن سطح سازمان می‌شود که این خود از پیچیدگی سازمانی و کاهش مشاغل و پست‌ها می‌کاهد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های عبدوی و فتحی (۱۳۹۵)، عطاری و عالویی (۱۳۹۴)، عزیزی و همکاران (۱۳۹۲)، هو (۲۰۱۳)، همسو است؛ همچنین، یافته‌های پژوهش عبدوی و فتحی (۱۳۹۵) تحقیق با عنوان رابطه به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات با اثربخشی سازمان ورزش و جوانان استان آذربایجان غربی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که بین به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات و اثربخشی سازمانی در سازمان ورزش و جوانان استان آذربایجان غربی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین میزان به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات با تعهد سازمانی، مقاومت منفی در برابر تغییرات کارکنان و بهبود در بخش‌های کیفیت سازمان رابطه وجود دارد، با نتایج پژوه حاضر همخوانی دارد. نوآکووا و اوکولی (۲۰۱۲)؛ در پژوهشی به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در عملکرد کارکنان وزارتخانه‌ها پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث پردازش دقیق اطلاعات در کوتاه‌ترین زمان ممکن و افزایش کارایی و اثربخشی کارکنان می‌شود و عملکرد کارکنان با فناوری اطلاعات و ارتباطات بسیار متفاوت و با دقت و کارایی بالایی صورت می‌گیرند همچنین تحقیق یارمحمدی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان اولویت‌بندی مؤلفه‌های کاربرد فناوری اطلاعات از نگاه مدیریت تغییر در وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران پرداختند. نتایج نشان داد که ارتباط مثبت معنی‌داری بین مؤلفه‌های کاربرد فناوری اطلاعات شامل سودمندی ادراک‌شده، سهولت درک شده، نگرش نسبت به کاربرد و تمایل به استفاده؛ با مدیریت تغییر مشاهده می‌شود. همچنین، در اولویت‌بندی مؤلفه‌های کاربرد فناوری اطلاعات از نگاه مدیریت تغییر به ترتیب سودمندی درک شده، تمایل به استفاده نگرش نسبت به کاربرد و درنهایت، سهولت درک شده اولویت اول تا چهارم را دارند. لذا، می‌توان گفت با نتایج پژوه حاضر همخوانی دارد. همچنین در پژوهش عزیزی و همکاران (۱۳۹۲) نیز به بررسی رابطه فناوری اطلاعات و ساختار سازمانی در وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که بین فناوری اطلاعات و ساختار سازمانی در وزارت ورزش و جوانان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین فناوری اطلاعات با سه بعد پیچیدگی، رسمیت و تمرکز در وزارت ورزش و جوانان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که جامعه‌پذیری سازمانی بر سرمایه اجتماعی اثرگذار است. در مورد تأثیر جامعه‌پذیری سازمانی بر سرمایه اجتماعی می‌توان این‌گونه بیان کرد که گسترش و افزایش جامعه‌پذیری سازمانی منجر به تقویت مدیریت اجتماعی کارکنان می‌شود. در تبیین این یافته می‌توان گفت، ارائه آموزش‌های لازم برای سازگاری با فضای کاری و اجتماعی سازمان باعث می‌شود تا کارکنان نیز به نحو شایسته‌ای نسبت به اهداف و ارزش‌های سازمان احساس تعهد کنند. درک و حمایت شدن از طرف مدیران و سرپرستان در سازمان می‌تواند به‌طور جدی خطاها و اشتباهات کارکنان را کاهش دهد. این امر در یک چرخه پیش‌رونده باعث رضایت و احساس خودکارآمدی بالاتر کارکنان می‌شود. این یافته با نتایج تحقیقات (آلن، ۲۰۰۶؛ چائو، ۲۰۰۲)، و فیلسند (۲۰۱۲)، همسو است. بر اساس نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود ویدئوهای آموزشی در مورد فناوری‌های اطلاعاتی- ارتباطی کاربردی در محیط‌های کاری در وب‌سایت وزارت ورزش و جوانان تعبیه‌شده و در اختیار کارکنان قرار گیرد. علاوه بر این، با توجه به اهمیت جامعه‌پذیری سازمانی و نقش اش توصیه می‌شود که کارگاه‌های آموزشی برای کارکنان وزارت ورزش و جوانان به‌منظور آشنایی آن‌ها با شیوه‌های تعامل در ساختار مدیریتی وزارت، برخورد با ارباب‌رجوع، اهمیت نقش‌شان در پیشبرد اهداف وزارت، و به‌روزرسانی اطلاعات پیرامون آیین‌نامه‌های جدید برگزار شود. در کنار این موارد، برگزاری دوره‌های شبیه‌سازی نقش‌های مختلف شغلی برای بهبود جامعه‌پذیری سازمانی کارکنان وزارت ورزش و جوانان توصیه می‌شود.

منابع

- Mohammadi, S. Moshrf Jvadi, B. & Mozaffari, A. (2012). "The relationship between attitudes, organizational structure and organizational climate with the publication of information technology in selected organizations of sports", Movement and Sports Science Publication, 3(19), 15-25, (Persian).
- Venkatesh, V. & vavis, F. D. (2000). "A theoretical extension of the technology acceptance model": Four longitudinal field studies. Management Science, 46(2), 186- 204.
- Jones, G. R. (1986). "Socialization tactics, self-efficacy and newcomers Adjustments to organizations". Academy of Management Journal, Vol.29, No, (2), 262-279.
- Moghimi, Seyed Mohammad, Hasanzadeh, Touraj (2010). "Social capital on organizational excellence". Strategic Management Studies, No. 3, pp. 143-123.
- Bigliardi, B. Petroni, A. and Dormio, A. I. (2005). "Organizational socialization, career aspirations and turnover intentions among design engineers". Journal of Leadership & Organization Development, Vol.26, No. (6), 424-441.
- Akhavan, M. & Habibi, J. (2004). "Critical success factors and failure of IT Projects in the country". Journal of Industrial Management, 11 (6), 28-44, (Persian).
- Attari, Sajjad; Alyi, Mina (2015). "Investigating the Role of Information on Social Capital of Employees (Case Study of the Organization of Sports and Youth of East Azarbaijan Province)". The first national conference of the Iranian sports management association Allameh Tabatabaei University.
- Azizi, Bishtun; Mehrabi Koushki; Ali; Jalali Farahani; Majid (2013). "Investigating the Information Technology and Organizational Structure of the Ministry of Sports and Youth of the Islamic Republic of Iran". Sports Management, Vol. 5, No. 1, pp. 161-174.
- Nwaokwa, B. E, Okoli. (2012). "Information of Communication Technology on the Influence Performance of Secretaries in Government Ministries in Nasarawa State, NorthCentral Nigeria", Research Journal of Information Technology, 4(3), 93-97.
- Allen, D. G. (2006). "Do organizational socialization tactics influence newcomer embeddedness and turnover", Journal of Management, Vol. 32, No. (2), 237- 256.
- Chow, I. (2002). "Organizational socialization and career success of Asian managers". International Journal of Human Resource Management, Vol.13, No. (4), 720-737.
- Filstad, C. (2011). "Organizational commitment through organizational socialization tactics". Journal of Workplace Learning, 23(6), 376-390.

A Model of Structural Relationships of Information Technology-
Communication (ITC) with Organizational Socialization and Social Capital
Management in Sport Organization

Rasool Norouzi Seyed Hosseini¹

1.Associate Professor of Sports Management,
Department of Sports Sciences, Faculty of Humanities,
Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Email : rasool.norouzi@modares.ac.ir

Zahra Ahmadizadeh²

2.PhD in Sports Management, Faculty of Sports
Sciences, Islamic Azad University, Tehran Branch,
Center

Email : ahmadizadeh2015@gmail.com

Morad Roumiani^{3*}

3.Ph.D. Student of sport management,

Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran

Email : moradrroumiyani1986@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research was to test the structural relationship model of the use of information and communication technology (ITC) with organizational socialization in sports organizations. The current research is based on the applied purpose and the method of descriptive-surveillance data collection and is correlational and specifically based on structural equation modeling. The statistical population of the research was all employees of the Ministry of Sports and Youth. Based on Morgan's sampling table, 174 employees of the Ministry of Sports and Youth were selected as a sample (N=174). In order to collect information, a researcher-made questionnaire on the use of information and communication technology (ITC) and the Organizational Sociability Questionnaire (OSQ) of Taormina (2004) were used. Their components as well as the fit of the model were used from fit indices with the help of SPSS/25 and LISREL/8.2 software. The results showed that the use of information and communication technology with a path coefficient of 0.38 has a direct effect on organizational socialization. Considering The results are formed in the case of the favorable application of ITC of socialization in sports organizations, which can have a positive and constructive effect in preventing negative career consequences.

Keywords: Socialization, sports organization, information and communication technology.

تأثیر همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی

فرهاد پایگذار^۱، دکتر امین خطیبی^۲، دکتر سید حسین مرعشیان^۳، آقای مهدی صیفوریان^۴

۱- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

۲- استادیار دانشکده علوم ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

۳- استادیار دانشکده علوم ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

۴- مربی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

چکیده

یکی از نگرانی‌های اصلی مردم در دنیا امروز ویروس کووید ۱۹ می‌باشد که اکثر مشاغل، از جمله ورزش و ورزش عمومی، صنعت، بهداشت، آموزش و پرورش را تحت تأثیر خود قرار داده است. هدف این تحقیق بررسی تأثیر همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی بود. با توجه به ماهیت موضوع، این پژوهش به روش توصیفی و همبستگی و جمع‌آوری داده‌ها به شکل الکترونیک انجام گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشجویان ایرانی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود و نمونه آماری این تحقیق براساس جدول کرجسی و مورگان به روش تصادفی-طبقه‌ای انتخاب گردید (N=373). ابزار پژوهش، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که روایی صوری و محتوایی آن توسط متخصصان مدیریت ورزشی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و ضریب پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۱ بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمونهای توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تی زوجی، تی مستقل، آنوا یک راهه، مانوا یک راهه) استفاده گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار spss استفاده گردید. میزان فعالیت بدنی در زمان شیوع ویروس کرونا در گروه‌های عضو تیم‌های ورزشی، مردان و زنان، مقطع‌های مختلف تحصیلی و محل زندگی کاهش یافت. وضعیت وزن بدن در بین دانشجویان ایرانی در زمان شیوع ویروس کرونا نسبت به قبل از شیوع ویروس کرونا افزایش یافته است. با توجه به یافته‌های تحقیق همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی تأثیرگذار بود.

کلید واژه‌ها: ویروس کووید-۱۹، فعالیت بدنی، دانشجویان ایرانی

مقدمه

ویروس کرونا در ماه دسامبر سال ۲۰۱۹ میلادی در شهر ووهان مرکز استان هوپئی و یکی از شهرهای کشور چین با همه‌گیری در انسان شیوع پیدا کرد. تاکنون هفت کرونا ویروس کشف شده که به انسان‌ها منتقل شده است. آخرین نوع این ویروس کرونا ویروس سندروم حاد تنفسی ۲ نام دارد (گُرم‌ان و نیمیر،^۱ ۲۰۱۸). این ویروس از راه بینی یا چشم به بدن فرد دیگری انتقال می‌یابد (دی‌جنارو و همکاران،^۲ ۲۰۲۰). از مهمترین علائم کووید ۱۹ به تب، سرفه و تنگی تنفس می‌توان اشاره کرد. علائمی که کمتر در بین افراد جامعه شایع هستند مشتمل بر سردرد و برخی علائم دستگاه گوارش می‌باشند. بیشتر افرادی که دارای بیماریهای مزمن مانند نارسایی قلبی، اختلالات عروقی هستند و یا سیستم ایمنی ضعیف‌تری را دارا می‌باشند درگیر این بیماری می‌شوند (هولشو و همکاران،^۳ ۲۰۲۰). با گسترش شیوع ویروس کرونا در نقاط مختلف دنیا مراکز مهمی نظیر کمیسیون ملی بهداشت چین و سازمان جهانی بهداشت توصیه‌های بهداشتی را برای کاهش و یا جلوگیری از انتقال این ویروس صادر کردند. این محدودیت‌های اجباری میزان فعالیت‌ها را از جمله فعالیت‌های بدنی و ورزش را با کاهش روبرو می‌کنند. با وجود اینکه در خانه ماندن از سرعت انتقال این ویروس می‌تواند بکاهد ولی همچنین می‌تواند کم‌ تحرکی در افراد جامعه را به دنبال داشته باشد (آمکران و هانگوچ،^۴ ۲۰۲۱). کم‌ تحرکی هم یک بیماری در نظر گرفته می‌شود، می‌توان به این نتیجه رسید که در شرایط کنونی و محدودیت‌های اعمال شده جهان با دو بیماری کووید ۱۹ و بیماری کم‌ تحرکی روبرو شده است. تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که علاوه بر بیماری‌های زمینه‌ای و کشیدن سیگار، چاقی هم به شدت با کووید ۱۹ در ارتباط است و این بیماری می‌تواند عوارض چاقی را شدیدتر کند و سیستم ایمنی این افراد را بیشتر درگیر کند (لیم و همکاران،^۵ ۲۰۲۰).

اهمیت فعالیت‌های بدنی و ورزش برای تمام اقشار جامعه به ویژه دانشجویان که آینده‌سازان جامعه محسوب می‌شوند و به طور پیوسته در فعالیت‌های فکری و ذهنی درگیر هستند، به خوبی آشکار است. تحقیقات نشان داده‌اند که فعالیت‌بدنی منظم موجب افزایش تنفس و تقویت سیستم ایمنی بدن و همچنین افزایش سلول‌های ایمنی می‌شود. و کاهش سطح التهاب بدن می‌تواند باعث کاهش عوارض جانبی افراد مبتلا به کرونا شود فعالیت‌بدنی می‌تواند موجب افزایش اثر واکسیناسیون شود. افراد واکسینه شده بدون سابقه بیماری کووید ۱۹ پس از دریافت دوز دوم واکسن، می‌توانند حداقل بعد از دو الی سه هفته فعالیت‌بدنی بیشتری تجربه کنند. ورزش نقش مهمی در بهتر استفاده کردن از اوقات فراغت دانشجویان، کاهش اضطراب و افسردگی و ایجاد روحیه شاداب و حذف یکنواختی زندگی آنان دارد (عرب عامری و همکاران،^۶ ۱۳۸۸).

در زمینه کووید-۱۹ و فعالیت بدنی تحقیقاتی انجام شده است از جمله: انگ و همکاران^۶ (۲۰۲۰)، در پژوهش خود تحت عنوان " کاهش تحرک مرتبط با کووید-۱۹: اثرات ناهمگن بر ریتم خواب و فعالیت بدنی " بیان کردند که زمان خواب در رختخواب ۲۰ دقیقه افزایش یافت، در حالی که اقدامات اجتماعی ۱۵ دقیقه کاهش یافت. ضربان قلب در حالت استراحت ۲ ضربه در دقیقه کاهش یافت. گروه کم‌فعال حدود ۵۱ درصد از نمونه را شامل می‌شود، جوان‌تر و عمدتاً مجرد بودند که در نهایت فعالیت بدنی افراد در دوران همه‌گیری ویروس کرونا در کشور اندونزی با کاهش ۳۸ درصدی رو به رو شده است. کریسافلی و پالیارو^۷ (۲۰۲۰)، در تحقیقی با عنوان " فعالیت یا عدم فعالیت بدنی و کووید-۱۹ " بیان نمودن که فعالیت بدنی برای عموم مردم مناسب است. بنابراین، مزایای ورزش ممکن است بیشتر از خطرات فرضی باشد. در صورتی که خانه نشینی

1 - corman & niemeyer

2 - di gennaro et al

3 - Holshue et al

4 - Amekran & Hangouche

5 - Lim et al

6 - ong et al

7 - crisafulli & pagliaro

ناشی از ویروس کرونا باعث کاهش شدید سطح فعالیت بدنی در بین افراد جامعه می شود که در این حالت این موضوع بر سلامت افراد جامعه تاثیر منفی می گذارد. عمار و همکاران^۱ (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان " تاثیرات کووید-۱۹ و محدودیت در خانه بر رفتار غذا خوردن و فعالیت بدنی: نتایج نظر سنجی بین المللی " کووید-۱۹ بیان کردند که با این همه توصیه های تأکید شده که ماندن در خانه نباید مانع از فعالیت جسمی گردد، میزان فعالیت بدنی در تمامی سطوح شدید، متوسط و کم در حین فاصله گذاری اجتماعی خانگی که در طول همه گیر کووید-۱۹ انجام شد کاهش یافت. برت و همکاران^۲ (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان "کرونا و توصیه هایی برای ورزشکاران حرفه ای " بیان کردند که برای ورزشکاران مبتلا به کووید ۱۹ تایید شده یا احتمالی، تمرین می تواند پس از برطرف شدن کامل علائم و بازگشت سطح انرژی به حالت عادی آغاز شود. از آنجایی که انزوا در خانه حداقل تا ۷۲ ساعت پس از رفع علائم ضروری است، ممکن است در این مدت تمرین و با شدت کم در داخل خانه انجام شود. و تمرکز فعلی بر جلوگیری از همه گیری ویروس تنها از طریق حفظ فاصله اجتماعی و سایر اقدامات بهداشتی متداول است. به این منظور برای هماهنگی با شرایط کنونی فعالیت های ورزشی باید با رعایت پروتکل های بهداشتی ارائه شده صورت بگیرد و بهتر است از نوآوری در فعالیت های ورزشی استفاده گردد. نیب و همکاران^۳ (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان " بازگشت به ورزش در دوران کرونا " بیان کردند که دلیل عدم شناخت کلی این ویروس و عواقب آن بر شرایط جسمی بدن، نمی توان به ورزشکاران توصیه کرد که بدون تأخیر بعد از بهبودی به انجام فعالیت ورزشی شدید بپردازند چون با ضعیف شدن سیستم ایمنی امکان بروز حملات قلبی و تنفسی وجود دارد. از این رو توصیه کردند که این افراد به صورت طولانی مدت تحت نظر پزشک معالج قرار بگیرند تا به شرایط پایدار برگردند. گالو و همکاران^۴ (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان " تاثیر اقدامات انزوا ناشی از کووید-۱۹ بر میزان فعالیت بدنی در دانشجویان دانشگاه استرالیا " بیان کردن که میزان مصرف انرژی در زنان نسبت به مردان در طول همه گیری ۲۰ درصد بیشتر بود اما میزان سطح فعالیت بدنی در بین دانشجویان زن و مرد در دانشگاه استرالیا در دوران بیماری کووید-۱۹ کاهش یافت. و در مقایسه با دو سال قبل ۳۰ درصد دانشجویان کمتری به سطح فعالیت بدنی کافی دست یافتند. شیانگ، ژانگ و کوهارا^۵ (۲۰۲۰)، در تحقیق خود با عنوان فعالیت بدنی در بین کودکان و نوجوانان چینی بیان کردند که آزمایش بر روی ۲۴۲۶ نفر از آنها نشان داده که فعالیت های بدنی آنها از متوسط ۵۴۰ دقیقه در هفته قبل از شیوع ویروس کرونا به ۱۰۵ دقیقه در طول همه گیری ویروس کاهش پیدا کرده است. در این پژوهش مشخص شد که درصد دانش آموزان غیر فعال از ۲۱/۳ درصد به ۶۵/۶ درصد افزایش پیدا کرده است. زنیک و همکاران^۶ (۲۰۲۰)، در پژوهش خود تحت عنوان " سطح و تغییرات فعالیت بدنی در نوجوانان در طی بیماری همه گیر کووید-۱۹: زمینه سازی محیط زندگی شهری در مقابل روستایی " بیان کردن که میزان فعالیت های بدنی در نوجوانان کشور کرواسی در دوران همه گیری ویروس کرونا کاهش پیدا کرده است که این کاهش در افراد ساکن شهرها نسبت به افراد ساکن در روستاها بیشتر است. این یافته ها آینده ای نگران کننده را پیش بینی می کنند که در آن افراد به طور کلی کمتر فعالیت بدنی دارند (هال و همکاران، ۲۰۲۰^۷).

مطالعه حاضر با هدف تاثیر ویروس کووید ۱۹ بر میزان فعالیت بدنی در بین دانشجویان ایرانی می باشد و با توجه به شیوع گسترده این بیماری در جامعه، در این تحقیق محقق قصد دارد به تاثیر همه گیری ویروس کرونا بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی بپردازد. لذا محقق به دنبال پاسخگویی به این سوال است:

آیا همه گیری ویروس کرونا بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی تاثیر داشته است؟

1 - Ammar et al

2 - brett et al

3 - Nieb et al

4 - Galo et al

5 - xiang, zhang & kueahara

6 - zenic et al

7 - Hall et al

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع، تحقیق حاضر از نوع توصیفی و همبستگی است و از نظر هدف در حوزه تحقیقات کاربردی و از نظر موضوعی این تحقیق در حیطه اوقات فراغت و فعالیت بدنی قرار می گیرد. از نظر زمانی در بازه زمانی مردادماه و شهریور ماه و از نظر مکانی این تحقیق بر روی دانشجویان ایرانی صورت گرفت. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر ایرانی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود و نمونه آماری این تحقیق براساس جدول کرجسی و مورگان ۳۷۳ نفر در نظر گرفته شد و به روش تصادفی-طبقه‌ای انتخاب شد (N=373). متغیر پیش بین در این پژوهش ویروس کووید ۱۹ هست. متغیر ملاک یا معیار نیز در این پژوهش فعالیت بدنی بود. علاوه بر متغیرهای فوق، متغیرهای مانند ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل جنسیت، سطح تحصیلات، محل سکونت، تیم‌های ورزشی می باشد. ابزار اصلی گردآوری پرسش‌نامه بسته پاسخ که محقق ساخته بود و طراحی سوالات به صورت مقیاس لیکرت بود. جهت تعیین روایی صوری و محتوایی این پرسش‌نامه از ۵ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و ضریب پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۱ بدست آمد. در طراحی سوالات پرسشنامه دقت لازم بعمل آمده تا سوالات از سادگی و روشنی کافی برخوردار باشند. پرسش‌نامه به صورت کمی و براساس پژوهش‌های انجام شده، اهداف پژوهش و نقطه نظرات اساتید راهنما و مشاور استفاده شده است. این پرسش‌نامه شامل ۳۱ سوال ۳ سطح شامل ویژگی‌های جمعیت شناختی، فعالیت بدنی قبل از شیوع بیماری کرونا، فعالیت بدنی در زمان شیوع بیماری کرونا تنظیم شده است.

برای جمع‌آوری اطلاعات از یک شیوه استفاده شد:

(۱) روش الکترونیک (از طریق نرم افزار واتساپ).

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تی زوجی، تی مستقل، آنوا یک راهه، مانوا یک راهه) استفاده گردید. سطح معنی‌داری $p=0/05$ تعیین شد.

خلاصه یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

در مطالعه حاضر، ۲۵۳ نفر برابر با ۶۷/۸ درصد شرکت‌کنندگان پژوهش را زنان و ۱۲۰ نفر برابر با ۳۲/۲ درصد آنها را مردان تشکیل می‌دهند. بیشترین فراوانی مربوط به مدرک کارشناسی با ۶۱/۱ درصد و کمترین فراوانی مربوط به مدرک دکتری با فراوانی ۱۲/۳ درصد می‌باشد. ۲۹۸ نفر با ۷۹/۹ درصد شرکت‌کنندگان را افراد مجرد و ۷۵ نفر برابر با ۲۰/۱ درصد آنها را افراد متاهل تشکیل می‌دهند. ۲۱۴ نفر برابر با ۵۷/۴ درصد شرکت‌کنندگان را افراد غیر خوابگاهی و ۱۵۹ نفر برابر با ۴۲/۶ درصد آنها را افراد خوابگاهی تشکیل می‌دهند. ۳۰۲ نفر برابر با ۸۱ درصد شرکت‌کنندگان را افراد عضو تیم دانشگاه نیستند و ۷۱ نفر برابر با ۱۹ درصد آنها را افراد عضو تیم تشکیل می‌دهند. بیشترین فراوانی مربوط به محل زندگی ۳۳۴ نفر برابر با ۸۹/۵ درصد ساکن شهر و کمترین فراوانی مربوط به محل زندگی ۱ نفر برابر با ۳ درصد ساکن عشایر می‌باشد. ۱۴۷ نفر برابر با ۳۹/۴ درصد شرکت‌کنندگان به کووید ۱۹ مبتلا نشده‌اند و ۸۷ نفر برابر با ۲۳/۳ درصد شرکت‌کنندگان به کووید ۱۹ مبتلا شده‌اند. ۲۶۲ نفر برابر با ۷۰/۲ درصد شرکت‌کنندگان پژوهش را افراد بیکار و ۱۱۱ نفر برابر با ۲۹/۸ درصد آنها را افراد شاغل تشکیل می‌دهند (جدول ۱).

بیشترین فراوانی مربوط به وزن قبل از دوره کرنا بین ۴۹ تا ۵۹ کیلوگرم برابر با ۳۱/۱ درصد و کمترین فراوانی مربوط به وزن قبل از دوره کرنا بین ۱۲۶ تا ۱۳۶ کیلوگرم برابر با ۳ درصد می باشد. بیشترین فراوانی مربوط به وزن در دوره کرنا بین ۶۰ تا ۷۰ کیلوگرم برابر با ۲۷/۴ درصد و کمترین فراوانی مربوط به وزن در دوره کرنا بین ۱۲۶ تا ۱۳۶ کیلوگرم برابر با ۳ درصد می باشد. بیشترین فراوانی مربوط به محل زندگی ۳۳۴ نفر برابر با ۸۹/۵ درصد ساکن شهر و کمترین فراوانی مربوط به محل زندگی ۱ نفر برابر با ۳ درصد ساکن عشایر می باشد (جدول ۲).

یافته ها و ارایه جدول ها

در جدول شماره یک، نتایج توصیفی ویژگی های جمعیت شناختی نمونه های پرسش نامه آورده شده است.

جدول ۱- نتایج توصیفی ویژگی های جمعیت شناختی

جنسیت	ویژگی	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۲۵۳ نفر	۶۷/۸
	مرد	۱۲۰ نفر	۳۲/۲
تحصیلات	کارشناسی	۲۲۸ نفر	۶۱/۱
	کارشناسی ارشد	۹۹ نفر	۲۶/۵
	دکتری	۴۶ نفر	۱۲/۳
تاهل	مجرد	۲۹۸ نفر	۷۹/۱
	متاهل	۷۵ نفر	۲۰/۱
خوابگاه	بلی	۱۵۹ نفر	۴۲/۶
	خیر	۲۱۴ نفر	۵۷/۴
تیم دانشگاه	بلی	۷۱ نفر	۱۹
	خیر	۳۰۲ نفر	۸۱
محل زندگی	شهر	۳۳۴ نفر	۸۹/۵
	روستا	۱۴۷ نفر	۳۹/۴
	عشایر	۱ نفر	۳
تست کرونا	بلی	۸۷ نفر	۲۳/۳
	خیر	۱۴۷ نفر	۳۹/۴
	تست نداده ام	۱۳۹ نفر	۳۷/۳
اشتغال	شاغل	۱۱۱ نفر	۲۹/۸
	بیکار	۲۶۲ نفر	۷۰/۲

جدول (۲) توصیف وضعیت وزن بدن (قبل از دوره کرنا و در زمان کرنا)

درصد فراوانی	فراوانی	وضعیت وزن بدن (kg) در زمان کرنا	درصد فراوانی	فراوانی	وضعیت وزن بدن (kg) قبل از دوره کرنا
۱۰/۶	۳۹	۳۸-۴۸	۴/۹	۳۵	۳۸-۴۸

۴۹-۵۹	۱۱۷	۳۱/۱	۴۹-۵۹	۱۰۰	۲۶/۷
۶۰-۷۰	۱۱۴	۳۰/۵	۶۰-۷۰	۱۰۷	۲۷/۴
۷۱-۸۱	۶۲	۱۶/۷	۷۱-۸۱	۶۱	۱۶/۲
۸۲-۹۲	۲۹	۷/۸	۸۲-۹۲	۴۸	۱۴/۱
۹۳-۱۰۳	۹	۲/۵	۹۳-۱۰۳	۱۱	۲/۸
۱۰۴-۱۱۴	۳	/۸	۱۰۴-۱۱۴	۴	۱/۲
۱۱۵-۱۲۵	۱	/۳	۱۱۵-۱۲۵	۲	/۶
۱۲۶-۱۳۶	۱	/۳	۱۲۶-۱۳۶	۱	/۳
کل	۳۷۳	۱۰۰	کل	۳۷۳	۱۰۰

بحث

قرنطینه موجب بروز افسردگی می‌شود و بنابراین ورزش می‌تواند جهت جلوگیری از بروز افسردگی مفید واقع شود و همچنین رژیم غذایی نامناسب مانند استفاده از فستفودها می‌تواند بر بدن و خواب مناسب تاثیر داشته باشد و باعث خواب نامنظم شود. و بنابراین نباید در خانه ماندن سبب کاهش فعالیت ورزش شود و باید ورزش در خانه صورت گیرد، پس ورزش بر سلامتی افراد در مقابله با کووید ۱۹ نقش مهم و اساسی دارد. با توجه به اینکه بیماری کرونا محدودیت‌هایی در تمام نقاط جهان بوجود آورد، پس طبیعی به نظر می‌رسد که در جوامع مختلف کم‌تحرکی و کاهش فعالیت بدنی بوجود بیاید و دانشجویان از این قاعده مستثنی نیستند. نتایج ما با نتایج کریسافلی و پالیارو (۲۰۲۰)، انگ و همکاران (۲۰۲۰) و عمار و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. با توجه به تعطیلی دانشگاه‌ها، عدم برگزاری مسابقات ورزشی متنوع به صورت مجازی برای دانشجویان عضو تیم‌های ورزشی سطح انگیزه دانشجویان در ایام کرونا برای انجام فعالیت بدنی کاهش یافت. که نتایج ما با نتایج برت و همکاران (۲۰۲۰) و نیب و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد از نوآوری در فعالیت‌های بدنی و ورزشی استفاده گردد و با حفظ رعایت پروتکل‌های بهداشتی دانشجویان به فعالیت ورزشی و بازی‌های سرگرم کننده بپردازند تا از میزان کاهش فعالیت بدنی جلوگیری کنند. بین میزان فعالیت بدنی در دو گروه مرد و زن در زمان شیوع ویروس کرونا تفاوت معناداری وجود دارد که می‌تواند به دلایلی مانند فعالیت زنان در خانه در این ایام نسبت به قبل بیشتر شد و انرژی بیشتری مصرف می‌کنند اشاره کرد اما میزان فعالیت مردان به دلایل رعایت پروتکل‌های بهداشتی و قرنطینه خانگی کاهش یافت. در نتیجه میزان فعالیت بدنی مردان و زنان به دلیل عدم حضور در سطح دانشگاه، تعطیلی پارک‌ها شاهد کاهش فعالیت بدنی در هر دو گروه مرد و زن هستیم که با تحقیق گالو و همکاران (۲۰۲۰) همخوان می‌باشد. میزان فعالیت بدنی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری با تحقیق شیانگ، ژانگ و کوهارا (۲۰۲۰) همسو نمی‌باشد. می‌توان در این خصوص به دلایل همچون جامعه آماری و نظارت والدین بر کودکان و نوجوانان اشاره کرد. در ضمن شاهد کاهش میزان فعالیت بدنی در بین دانشجویان در زمان شیوع ویروس کرونا بودیم اما به قدری نبود که شاهد تفاوت معناداری باشیم. با توجه به اینکه جامعه آماری ما دانشجویان دانشگاه می‌باشند ممکن است دانشجویان ساکن شهر در مکان‌هایی نظیر پارک، پیاده‌روها و فضای سبز به

فعالیت بدنی بپردازند. در صورتی که دانشجویان ساکن روستا و عشایر به دلیل عدم امکانات می‌توانند از فضاهای طبیعی مانند کوهنوردی به فعالیت بدنی بپردازند که با نتیجه زنیک و همکاران (۲۰۲۰) همخوان نمی‌باشد.

محدودیت‌های پژوهش:

۱- عدم دسترسی به پایان‌نامه‌های دانشگاهی و مقالات به علت محدود بودن مقالات حوزه کرونا

۲- عدم وجود یک پرسشنامه استاندارد

۳- عدم دسترسی به پاسخ‌دهندگان

پیشنهادهای برگرفته از نتایج پژوهش:

۱- پیشنهاد می‌گردد با توجه به شیوع ویروس کرونا برای افزایش میزان فعالیت بدنی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز از برنامه‌های برای ایجاد انگیزه و ترغیب ورزش در خانه استفاده گردد.

۲- پیشنهاد می‌گردد که اقدامات لازم نظیر رعایت پروتکل‌های بهداشتی (نظیر حفظ رطوبت و استریل کردن محیط) انجام شود تا شرایط لازم جهت انجام مسابقات ورزشی برای دانشجویان عضو تیم‌های ورزشی فراهم گردد.

۳- پیشنهاد می‌گردد فضای مناسب برای فعالیت زنان که نسبت به مردان بیشتر در معرض کاهش فعالیت بدنی قرار دارند فراهم گردد.

۴- پیشنهاد می‌گردد برنامه ورزشی جداگانه برای دانشجویان ساکن شهر و دانشجویان ساکن روستا و عشایر با توجه به شرایط تدوین گردد.

نتیجه‌گیری کلی

بطور خلاصه نتایج نشان داد که همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی تاثیرگذار می‌باشد. دانشجویان دانشگاه‌ها قشر تاثیرگذار جامعه هستند که می‌توانند در آینده هر کشوری نقش بسزایی داشته باشند. به طوری که اگر امکانات لازم جهت تحصیل در رشد آنها فراهم باشد می‌تواند اثرگذاری آنها را در جامعه دو چندان نماید. در کنار تحصیل و پژوهش و سایر فعالیتهای علمی، فعالیتهای حرکتی و بدنی نیاز ضروری این دسته از افراد جامعه می‌باشد. فعالیتهای بدنی می‌تواند سلامت جسم و روانی را تقویت نموده و در برابر آسیب‌ها و بیماری‌ها مصون نماید.

در سال‌های اخیر و با شیوع ویروس کرونا زندگی تحت تاثیر قرار گرفته که در این دوره زمانی که محدودیت‌هایی از جمله حضور در دانشگاه‌ها، مراکز ورزشی ایجاد شده و متعاقب آن موجب کاهش فعالیتهای بدنی در گروه‌های عضو تیم‌های ورزشی، مردان و زنان و مقطع‌های مختلف تحصیلی گردید. و وضعیت وزن بدن در زمان شیوع ویروس کرونا نسبت به قبل از شیوع ویروس کرونا افزایش یافته است. خطرات ناشی از آن شامل چاقی، بیماری‌های قلبی و عروقی، افسردگی، انزوا می‌باشد. در زمان شیوع ویروس کرونا در قرنطینه رژیم غذایی نامناسب می‌تواند بر بدن و خواب مناسب تاثیر داشته باشد و باعث خواب نامنظم می‌شود.

با توجه به یافته‌های تحقیق نشان داد که همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ بر میزان فعالیت بدنی دانشجویان ایرانی تاثیرگذار می‌باشد.

لازم به ذکر است می‌طلبید که متصدیان امر نسبت به فراهم کردن شرایط لازم برای فعالیتهای بدنی دانشجویان مبادرت لازم را به عمل آورند و هماهنگی‌های لازم در این خصوص را با سایر سازمان‌های مرتبط انجام دهند تا دانشجویان بتوانند علاوه سلامت جسمی خود، انگیزه لازم برای تحصیل و فعالیتهای علمی خود داشته باشند.

منابع

- Ameri Arab E, Ehsani Sh, Dekhoda M, Siaeh M. (2010). Investigating the relationship between general health status, students and body mass index of male and female athletes and non-athletes of Tehran university. Sports and movement magazine, The first period of D, Number 3, pp 83-97.
- Ammar A, Brach M, Trabelsi K, Chtourou H, Boukhris O, Masmoudi L, et al. (2020). Effects of COVID-19 home confinement on eating behaviour and physical activity: results of the ECLB-COVID19 international online survey. (6)12,1583.
- Atias-Varon, D., Heled, Y. (2017). STRENUOUS AND PROLONGED EXERCISE AND UPPER RESPIRATORY TRACT INFECTION - TREATMENT OR THREAT?, Harefuah,(156), 730-734.
- Balchin, R. et al. (2016). Sweating away depression? The impact of intensive exercise on depression, Journal of Affective Disorders,218-221.
- Brett G. Toresdahl, MD. Irfan M. Asif, MD. (2020). Coronavirus Disease 2019(COVID-19): Considerations for the Competitive Athlete. Sport health, (3)12, 221-224.
- Campbell, John P., & Turner, James E. (2018). Debunking the myth of exercise-induced immune suppression: redefining the impact of exercise on immunological health across the lifespan. Front Immunol,(9), 648.
- Corman vm, muth D, niemeyer D, Drosten C(2018). Hosts and sources of Endemic Human coronaviruses. Advances in virus research, 100,163-188.
- Crisafulli A, Pagliaro P. (2020). Physical activity/inactivity and COVID-19. European Journal of Preventive Cardiology,(28)16, 24-26
- DI Gennaro F, Pizzol D, marotta c, antunes M, Racalbuto V, veronese N, smith L. (2020). Coronavirus diseases (covid-19) current status and future perspectives: a narrative review. International journal of environmental research and public health,(8)17,2690.
- Gallo LA, Gallo TF, Young SL, Moritz KM, Akison LK, et al. (2020). The impact of isolation measures due to COVID-19 on energy intake and physical activity levels in Australian university students. (6) 12, 1865.
- Hall G, Laddu DR, Phillips SA, Lavie CJ, Arena R.(2020). A tale of two pandemics: How will COVID-19 and global trends in physical inactivity and sedentary behavior affect one another? Progress in Cardiovascular Diseases. Progress in cardiovascular diseases 64, 108.
- Holshue ML, DeBolt C, Lindquist S, Lofy KH, Wiesman J, Bruce H, et al. (2020). First case of 2019 novel coronavirus in the United States. N Engl J Med, (10)382, 929-936.
- Kakanis, M W., et al. (2010). The open window of susceptibility to infection after acute exercise in healthy young male elite athletes. Journal of science and medicine in Sport,(13), 85-86
- Lim S, Shin SM, Nam GE, Jung CH, Koo BK.(2020).Proper management of people with obesity during the COVID-19 pandemic. Journal of Obesity & Metabolic Syndrome, (2)29, 84.
- li, tian hung, yong qing wang, zheng ping wang, yuan liang, tao bi huang, hui yun zhang, wei ming sun, yu ping wang.(2019). Novel coronavirus patients' clinical characteristics, discharge rate, and fatality rate of meta-analysis. Journal of medical virology, pages jmv, 25757.
- Morrey LB, Roberts WO, Wichser L. (2020). Exercise-related Mental Health Problems and Solutions during the COVID-19 Pandemic. Current Sports Medicine Reports, (6)19,194-195.
- Nieb, A. M., Bloch, W., Friedmann-Bette, B., Grim, C., Halle, M., Hirschmüller, A., Röcker, K. (2020). Position Stand: Return to Sport in the Current Coronavirus Pandemic. Dtsch Z Sportmed 71, E 1-2.
- Nieman David C.,& Wentz, LM.(2019). The compelling link between physical activity and the body's defense system. J Sport Heal Sci, Vol V, 201-217.
- Nieman, David C., & Pedersen, BK.(1999). Exercise and Immune Function Recent Developments. CURRENT OPINION Sports Med.Vol. 27.

- Ong J.L., Lau T.Y, Massar S.A., Chong Z.T., Ng B.K. et al. (۲۰۲۰). COVID-19 Related Mobility Reduction: Heterogenous Effects on Sleep and Physical Activity Rhythms. Sleep, (44)2, 2-30.
- Sallis JF, Adlakha D, Oyeyemi A, Salvo D.(2020). An international physical activity and public health research agenda to inform COVID-19 policies and practices. Journal of Sport and Health Science.(4)9, 328.
- Simpson, Richard.(2020).Exercise immunity covid-19 pandemic: [Internet], American College of Sports Medicine, Available from:<https://www.acsm.org/home/featured-blogs-homepage/acsm-blog/2020/03/30/exercise-immunity-covid-19-pandemic>.
- Siordia, JA JR. (2020). Epidemiology and clinical features of COVID-19: a review of current literature. Journal of clinical virology,104357,127.
- Xiang M, Zhang Z, Kuwahara KJPiCD .(2020). Impact of COVID-19 pandemic on children and adolescents' lifestyle behavior larger than expected.(4)63, 531.
- Yang Y, Koenigstorfer J.(2020). Determinants of physical activity maintenance during the Covid-19 pandemic: a focus on fitness apps. Translational behavioral medicine, (4)10, 835-842
- Zenic N, Taiar R, Gilic B, Blazevic M, Maric D, Pojskic H, et al. (2020). Levels and Changes of Physical Activity in Adolescents during the COVID-19 Pandemic: Contextualizing Urban vs. Rural Living Environment,(11) 10, 39-97.

Abstract

One of the main concerns of people in the world today is the Covid-19 virus, which has affected most businesses, including sports and general sports, industry, health, and education. The purpose of this research was to investigate the impact of the Covid-19 virus epidemic on the level of physical activity of Iranian students. According to the nature of the subject, this research was done in a descriptive and correlational way and data collection was done electronically. The statistical population of this research includes all male and female students of Iranian students in the academic year of 2021-2022, and the statistical sample of this research was selected based on the Karjesi and Morgan table using stratified random method (N=373). The research tool was a researcher-made questionnaire, whose face and content validity was checked and confirmed by sports management experts, and its reliability coefficient was obtained using Cronbach's alpha test of 0.71. Data were analyzed using descriptive tests (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics (paired t-test, independent t-test, one-way ANOVA, one-way MANUA and Pearson correlation test). For data analysis spss software was used. Physical activity decreased during the outbreak of coronavirus in sports teams, men and women, different levels of education and local life. Body weight has increased during the outbreak of coronavirus compared to before the outbreak of coronavirus. Based on the findings of the Covid-19 epidemic, it has been effective on the physical activity of Iranian students.

Key words: covid-19 virus- physical activity- Iranian students

ارزیابی دانش مربیان فوتبال در حوزه علم تمرین و تحلیل وضعیت موجود: مطالعه موردی در استان قم

محمد کریمی^{۱*}، حسین گنجیان^۲

۱- استادیار فیزیولوژی ورزش، دانشگاه صنعتی قم، قم، ایران

۲- کارشناس ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی

* E-mail: Karimi.m@qut.ac.ir

چکیده

هدف از این پژوهش، ارزیابی دانش مربیان فوتبال استان قم در زمینه علم تمرین و تحلیل علل وضعیت موجود بود. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و با توجه به نحوه گردآوری داده ها، جزو تحقیقات توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری شامل ۴۹۰ نفر از مربیان فوتبال استان قم بودند که بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه آن در حدود ۲۱۶ نفر برآورد شد. نمونه گیری بر اساس روش غیراحتمالی در دسترس انجام شد. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته با آلفای کرونباخ ($\alpha = 0.88$) و استفاده از روش دلفی در تحلیل علل وضعیت موجود بود. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و ضریب همبستگی اسپیرمن تجزیه و تحلیل شد. میانگین نمره دانش علم تمرین مربیان 37.7 ± 14.2 می باشد. با توجه به حداقل نمره قابل قبول ۷۰ در این پرسشنامه، هیچ کدام از شرکت کنندگان، نمره قابل قبول را دریافت نکردند. بین نمره آزمون با مدرک تحصیلی ($r = 0.22$; $p = 0.045$) و درجه مربیگری ($r = 0.23$; $p = 0.039$)، ارتباط مستقیم و معنادار ضعیف مشاهده شد. ۱۶ گویه به عنوان علل بوجود آمدن وضعیت موجود مطرح گردید که در ۵ عامل خلاصه شدند. مهمترین عامل، مدیریت و برنامه ریزی در فوتبال استان بود. در مجموع، دانش مربیان فوتبال استان قم در زمینه علم تمرین در وضعیت قابل قبولی قرار ندارد و اصلی ترین عامل وضعیت موجود مدیریت ناکارآمد در فوتبال استان می باشد. همچنین توجه به آموزش مستمر و به روز در زمینه دانش علم تمرین اهمیت بالایی در عملکرد مربیان فوتبال دارد.

واژگان کلیدی: فوتبال، علم تمرین، مربیگری، ارزیابی، مدیریت کارآمد.

مقدمه

در حال حاضر، ورزش فوتبال به عنوان یکی از جذاب ترین و پرطرفدارترین ورزش های دنیا در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران مطرح می باشد. بطوری که بسیاری از جوانان و نوجوانان به این ورزش گرایش دارند (فتیحی رضایی و همکاران، ۲۰۱۸). به منظور رشد و توسعه فوتبال در کشور، باید اشکالات کمی و کیفی آن را از طریق آموزش بهتر و به روزتر بر طرف گردد. در کشور ما، مربیان تازه کار علاقه زیادی به دانش فوتبال نوین دارند. افزایش دانش مربیان فوتبال نیازمند تلاش بیشتر و بر پایه دانش روز ورزش در جهان است. مربیگری در فوتبال، از جمله حرفه های پرتنش و بسیار حساس است. به طوری که مسائلی همچون برنامه ریزی تمرینات، شرکت در مسابقات ورزشی، ارتباط با ورزشکاران، مدیران و رسانه ها، به روزرسانی دانش علمی و کسب مهارت های مدیریتی، از جمله وظایف سنگین مربیان فوتبال می باشد (بارسولومیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). در رشته های مختلف ورزشی، وظایف مربیان در حیطه های متعددی طبقه بندی شده است. به طور مثال برخی از این حیطه ها، عبارتند از: نظارت، آموزش و تمرین، امکانات و تجهیزات ورزشی، آگاه کردن از خطرات، کمک های پزشکی، اطلاع از وضعیت ورزشکاران و هماهنگی میان ورزشکاران (میرصفیان، ۲۰۱۶). اجرای صحیح هر یک از این وظایف می تواند در موفقیت مربیان اثرگذار باشد. موفقیت های ورزشی با عواملی همچون: تلاش، آموزش، تکنیک، توانایی های ذاتی، سن، مهارت های روانشناختی، تعهد و حس لذت بردن از ورزش، در ارتباط است. موفقیت ورزشی، فرآیندی فعال در یادگیری است و نتیجه تمرینات برنامه ریزی شده در بهبود مهارت های اساسی ورزشکاران در مسیر دستیابی به اوج اجرای ورزشی است (والنتی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). در ورزش فوتبال، عملکرد فوتبالی، دارای ساختاری چندعاملی است که دربرگیرنده عواملی مختلفی همچون، تاکتیک، تکنیک، شناخت و آمادگی بدنی است (راسل^۳ و همکاران، ۲۰۱۳؛ پرونا^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). به منظور توسعه و بهبود این عوامل و در نهایت بهبود عملکرد فوتبالی، از سیستم های فناوری اطلاعات و ابزارهای مختلفی استفاده می شود که به منظور پایش تمرینات و دستیابی به درک بهتری از تمرینات بدنی به کار گرفته می شوند (مالون^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). مهم ترین عامل موفقیت یک مربی، کمک به ورزشکاران در بهبود مهارت ورزشی آنها در دامنهای از وظایف از توسعه متوالی تبحرهای حرکتی تا آمادگی تخصصی فیزیکی، تکنیکی، تاکتیکی و روانشناختی است. باس^۶ (۲۰۰۶) معتقد است، به منظور بهبود عملکرد ورزشی ورزشکاران، رفتار مربی باید به گونه ای باشد که ورزشکاران آن را قبول کنند (باس و همکاران، ۲۰۰۶). در واقع، مربیگری حرفه ای است که زمینه رشد و توسعه ورزشکاران را در ابعاد جسمی، روحی، روانی، تواناییهای فردی و اجتماعی فراهم می نماید. بنابراین، مربیان یکی از عناصر مهم تشکیل دهنده منابع انسانی در تیم های ورزشی به شمار می روند. شناسایی عوامل مؤثر مرتبط با عملکرد ورزشکاران موضوعی است که نیاز به بررسی دقیق و علمی دارد. مگنوسن^۷ (۲۰۱۰)، به لحاظ ابعاد رهبری، مربی را مشتق از چهار عامل می داند که عبارتند از: آموزش، تعلیم، تمرین و مربیگری. او معتقد است، یک مربی باید بتواند در چهار عامل ذکر شده که برای موفقیت یک مربی لازم و ضروری هستند، به کسب مهارت و تخصص بپردازد و به این ترتیب، بتواند به عملکرد بالای ورزشی که هدف اصلی در ورزش های قهرمانی است، دست یابد (مگنوس، ۲۰۱۰). پاسوس^۸ (۲۰۰۸) نیز بیان می کند، موضوع عملکرد ورزشی و عوامل تأثیرگذار در این زمینه، یکی از موضوعات مهم پژوهشی در علوم ورزشی است (پاسوس، ۲۰۰۸). در همین راستا، دستن کروا^۹ و همکاران (۲۰۲۰) میزان دانش، گرایش و اعتماد به

1- Bartholomew

2- Valenti

3- Russell

4- Pruna

5- Malone

6- Bass

7- Magnusen

8- Passos

9- De Ste Croix

نفس مربیان پایه فوتبال در سه کشور اروپایی (چک، انگلستان و اسپانیا) در ارائه و انتقال دانش تمرینی مرتبط با پیشگیری از آسیب های ورزشی به فوتبالیست های جوان را در حد ضعیف گزارش کردند (دسنت کروا و همکاران، ۲۰۲۰). مهمترین نقش حرفه مربی گری بهبود عملکرد افراد تیم ها به منظور کسب موفقیت های ورزشی در کوتاه ترین زمان ممکن است. در دنیای کسب و کار رقابتی امروز، دو حقیقت بنیادی وجود دارد، که نیروی کار را هدایت می کنند. اول به کارگیری افرادی که باعث می شوند به نتیجه قابل قبول برسند و دوم اعضای که باعث نتیجه بخش ماندن فعالیت ها می شوند. دانش مربیگری در ورزش و بویژه در فوتبال در برگیرنده مفاهیم و قابلیت های متعددی است که هر کدام نقش مهمی در کارآمدی و موفقیت تیم های ورزشی تحت مدیریت این مربیان دارد. بطور مثال از کشف استعداد های ورزشی تا رساندن ورزشکار به اوج عملکرد ورزشی، نیازمند دانش مربیان در زمینه های مختلف می باشد. در همین راستا یافته های مطالعه قبادی عنصرودی و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد در رابطه با تأثیر مدیریت مدیران ورزشی و عملکرد مربیان در توسعه استعدادیابی فوتبال ایران؛ عوامل "فنی و آموزشی" و نیز "نظارت و ارزیابی در مرحله اجرا"، به عنوان مؤثرترین عوامل در استعدادیابی فوتبال مطرح هستند. این یافته ها بر اهمیت امر آموزش مربیان تأکید دارد (قبادی عنصرودی و همکاران، ۱۳۹۹). همانطور که پیش از این ذکر شد، دانش مربیان بویژه مربیان فوتبال در زمینه های مختلف می تواند در عملکرد ورزشکاران و در نهایت در عملکرد تیم های فوتبال تأثیر بسزایی داشته باشد. یکی از این زمینه ها، موضوع علم تمرین می باشد. در واقع می توان گفت که علم تمرین برآیندی از شاخه های مختلف علوم ورزشی است که می تواند در به اوج رساندن عملکرد ورزشی ورزشکاران بسیار تأثیرگذار باشد. موضوع ارزیابی دانش مربیان و ورزشکاران در حیطه های مختلف، طی مطالعات متعددی مورد ارزیابی قرار گرفته است ولی با این حال، تا کنون مطالعه ای که به ارزیابی دانش مربیان در زمینه علم تمرین پرداخته باشد، انجام نشده است و پرسشنامه استاندارد در این زمینه طراحی نشده است. در این تحقیق با توجه به اهمیت موضوع علم تمرین و نقش اساسی آن در موفقیت ورزشی ورزشکاران بویژه فوتبالیست های جوان، مورد مطالعه قرار گرفته است و برای اولین بار پرسشنامه ای به منظور ارزیابی دانش مربیان فوتبال طراحی شده است. در این مطالعه ضمن ارزیابی دانش مربیان فوتبال در زمینه علم تمرین، سایر عوامل مرتبط در این زمینه از جمله، سطح تحصیلات، مدرک مربیگری و سایر موارد نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

روش تحقیق

با در نظر گرفتن موضوع تحقیق، این مطالعه جزو تحقیقات توصیفی-پیمایشی است. به لحاظ روش تحقیق، توصیفی بوده و از منظر هدف، جزو تحقیقات پیمایشی است که به صورت میدانی انجام شده است. به لحاظ زمانی نیز جزو تحقیقات مقطعی است و به لحاظ استفاده از نتایج به دست آمده، جزو تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق، شامل همه ی مربیان رسمی فوتبال استان قم بودند که در سال ۱۴۰۰ دارای یکی از مدارک مربیگری A، B، C و یا D آسیا بودند. بر اساس آمار ارائه شده از سوی کمیته آموزش هیأت فوتبال استان قم، تعداد ۴۹۰ نفر از مربیان واجد شرایط شرکت در تحقیق بودند. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان، در حدود ۲۱۶ نفر تعیین گردید. ابزار جمع آوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ای بود که شامل دو بخش عمومی و اختصاصی بود. در بخش عمومی، اطلاعاتی از قبیل، سن، مدرک تحصیلی، مدرک مربیگری، سابقه مربیگری و سوابقاتی در رابطه با آموزش علم تمرین مطرح شده بود و در بخش اختصاصی، ۵۰ گویه در رابطه با مفاهیم مختلف و کاربردی در زمینه علم تمرین مطرح شده بود که مربیان می بایست یکی از گزینه های؛ "موافقم"، "مخالقم" و "نظری ندارم" را در رابطه با هریک از این گویه ها انتخاب می کردند. به ازای هر پاسخ صحیح در بخش گویه ها، یک امتیاز مثبت و به ازای هر پاسخ غلط یک امتیاز منفی در نظر گرفته می شد. گزینه "نظری ندارم" نیز امتیازی به دنبال نداشت. جمع امتیازات در بخش گویه ها، تعیین کننده میزان امتیاز مربیان در زمینه دانش علم تمرین بود. با توجه به اینکه در مطالعات مشابهی که به ارزیابی دانش مربیان در رشته های مختلف ورزشی و در زمینه دانش تغذیه ای انجام شده بود، نمره ۷۰ و بالاتر به عنوان نمره قابل قبول در نظر گرفته شد (باتسیس و همکاران، ۲۰۱۵). به منظور ارزیابی روایی و پایایی

پرسشنامه از روش محاسبه آلفای کرونباخ ($\alpha=0/88$) استفاده شد. داده های جمع آوری شده در دو بخش و با استفاده از شاخص های میانگین و انحراف استاندارد و نیز ضریب همبستگی اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مرحله دوم پژوهش، پس از مشخص شدن نمرات مربیان در زمینه دانش علم تمرین، به این افراد اطلاع رسانی شد و با استفاده از تکنیک دلفی، علل بوجود آمدن وضعیت موجود با استفاده از نظرات همان مربیان مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله نخست از مربیان خواسته شد تا حداقل ۵ مورد از علل شرایط موجود را مطرح نمایند. در این مرحله، نخست ۴۶ عامل به عنوان علل وضعیت موجود مطرح گردید و با ادغام عوامل مشابه، در نهایت ۱۶ عامل به عنوان عوامل اصلی شرایط موجود مشخص گردید. در مرحله بعد، پرسشنامه ای طراحی گردید که مربیان، میزان اثرگذاری هریک از این ۱۶ عامل را با استفاده از مقیاس پنج ارزشی لیکرت (شامل بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) مشخص نمودند. داده های جمع آوری شده در این مرحله، با استفاده از آزمون آماری تحلیل عاملی اکتشافی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. کلیه محاسبات آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و در سطح معناداری $p<0/05$ انجام شد.

یافته ها

در جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی مربیان فوتبال بر اساس مدرک تحصیلی و مدرک مربیگری ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می گردد، ۷۵ درصد مربیان دارای تحصیلات دانشگاهی لیسانس و بالاتر می باشند.

جدول ۱: اطلاعات جمعیت شناختی مدرک تحصیلی و مربیگری مربیان فوتبال استان قم

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
مدرک تحصیلی	دیپلم و پایین تر	۱۳	۱۶/۲٪
	فوق دیپلم	۷	۸/۸٪
	لیسانس	۳۹	۳۶/۲٪
	فوق لیسانس	۲۸	۳۵٪
	دکتر	۳	۳/۸٪
مدرک مربیگری	A آسیا	۸	۱۰٪
	B آسیا	۱۶	۲۰٪
	C آسیا	۲۸	۳۵٪
	D آسیا	۲۸	۳۵٪

از بین مربیان شرکت کننده در آزمون، ۳۱/۲۵ درصد دارای تحصیلات در رشته علوم ورزشی بودند و ۶۸/۷۵ درصد دارای تحصیلات غیرمرتبط بودند.

جدول ۲: اطلاعات جمعیت شناختی سن و سابقه مربیگری مربیان فوتبال استان قم

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
سن	زیر ۳۰ سال	۱۵	٪ ۱۸/۸
	۳۱-۴۰ سال	۳۴	٪ ۴۲/۵
	۴۱-۵۰ سال	۲۶	٪ ۳۲/۵
	بالای ۵۰ سال	۵	٪ ۶/۲
سابقه مربیگری	زیر ۲ سال	۱۵	٪ ۱۸/۷
	۲-۵ سال	۱۲	٪ ۱۵
	۶-۱۰ سال	۲۷	٪ ۳۳/۸
	بالای ۱۰ سال	۲۶	٪ ۳۲/۵

۶۱/۲۵ درصد مربیان در محدوده سنی زیر ۴۰ سال قرار دارند که نشان دهنده جمعیت جوان مربیان فوتبال استان می باشد. در رابطه با دریافت آموزش توسط مربیان شرکت کننده در این پژوهش، مشخص گردید که ۴۷/۵ درصد از این افراد در طی دوره بازیکنی، آموزش های مرتبط با علم تمرین را دریافت کرده اند و ۵۲/۵ درصد، هیچ گونه آموزشی در این زمینه دریافت نکرده اند. همچنین ۹۷/۵ درصد از مربیان در جلسات تمرینی، آموزش هایی را در رابطه با مفاهیم علم تمرین به بازیکنان خود ارائه می نمایند و فقط ۲/۵ درصد از مربیان، آموزش علم تمرین را در جلسات تمرینی ندارند.

جدول ۳: اطلاعات جمعیت شناختی میزان خودارزیابی مربیان فوتبال استان قم در زمینه دانش علم تمرین

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
خودارزیابی	ضعیف	۴	٪ ۵
	متوسط	۳۲	٪ ۴۰
	خوب	۳۶	٪ ۴۵
	عالی	۸	٪ ۱۰

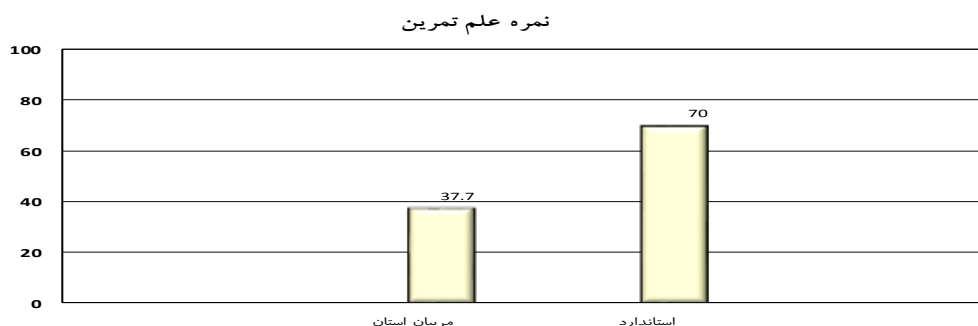
بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، ۵۵ درصد از مربیان میزان اطلاعات خود را در حد مطلوب توصیف کرده اند. یکی دیگر از سوالات مطرح شده در بخش اول پرسشنامه این بود که به نظر شما آیا آگاهی در زمینه دانش علم تمرین می تواند در بهبود عملکرد ورزشی بازیکنان فوتبال مؤثر باشد؟ که ۹۷/۵ درصد از مربیان پاسخ "بلی" و ۲/۵ درصد پاسخ "نظری ندارم" را انتخاب کرده بودند.

جدول ۴: اطلاعات جمعیت شناختی میزان مطالعه مربیان فوتبال استان قم در زمینه دانش علم تمرین

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
خودارزیابی	هر هفته	۳۳	٪ ۴۱/۲
	هر ماه	۲۲	٪ ۲۷/۵
	هر شش ماه	۲۰	٪ ۲۵
	هیچ وقت	۵	٪ ۶/۳

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴، ۶۸/۷ درصد از مربیان، حداقل هر ماه در زمینه علم تمرین مطالعه دارند.

در پاسخ به این سوال که آیا در جلسات تمرینی از یک متخصص علم تمرین استفاده می کنید؟ ۵۱/۲ درصد از مربیان گزینه بلی و ۴۸/۸ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده بودند.

شکل ۱.

میانگین نمره مربیان فوتبال استان در زمینه دانش علم تمرین

با توجه به اینکه حداقل نمره قابل قبول در زمینه دانش علم تمرین، ۷۰ در نظر گرفته شده بود، مربیان فوتبال استان قم بطور میانگین دارای نمره ۳۷/۷ بودند. همانطور که ملاحظه می گردد این میانگین نمره با نمره استاندارد تفاوت قابل توجهی دارد. همچنین نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان داد بین مدرک تحصیلی و نمره آزمون، ارتباط مثبت و معنادار ضعیف ($r=۰.۴۵/۰$ ؛ $p=۰.۲۲/۰$) و بین درجه مربیگری و نمره آزمون، ارتباط معنادار ضعیف وجود دارد ($r=۰.۳۹/۰$ ؛ $p=۰.۲۳/۰$).

در بخش دوم یافته های این پژوهش و بررسی علل وضعیت موجود با استفاده از تکنیک دلفی، نتایج قابل تأملی به دست آمد. نخست، بر اساس نظرات مربیان فوتبال استان، ۱۶ عامل به عنوان عوامل ایجاد وضعیت موجود مشخص گردید. این عوامل عبارتند از:

- ۱- عدم توجه به شایسته سالاری در انتخاب مربیان اعزامی به مسابقات توسط هیأت فوتبال
- ۲- عدم استفاده از مربیان نامدار کشوری در استان
- ۳- عدم وجود برنامه جامع در فوتبال استان
- ۴- عدم تعامل مناسب هیأت فوتبال با دانشگاه ها
- ۵- ضعف مدیران فوتبال استان در جذب منابع مالی
- ۶- عدم تربیت نیروی انسانی متخصص در هیأت فوتبال استان
- ۷- عدم ثبات مدیریت در کمیته آموزش
- ۸- بی کفایتی مدیران فوتبال
- ۹- استفاده از نیروهای ناکارآمد و غیرمتخصص در ساختار هیأت فوتبال استان
- ۱۰- کیفیت علمی پایین دوره های آموزشی اداره کل ورزش و جوانان
- ۱۱- ضعف در انجام پژوهش های علمی در فوتبال استان
- ۱۲- عدم تخصیص بودجه مناسب به کمیته آموزش توسط هیأت فوتبال

۱۳- ضعف امکانات سخت افزای و نرم افزای در هیأت فوتبال

۱۴- از بین رفتن موقعیت تیم صبا در استان قم

۱۵- نگرش مربیان به اهمیت دانش علمی در فوتبال

۱۶- دیدگاه بسته مدیران فوتبال استان

بر اساس نتایج آزمون تحلیل عاملی، شاخص KMO به میزان ۰/۷۶ محاسبه شد ($p=0.001$). به منظور چرخش عامل ها از روش واریماکس استفاده شد. پنج عامل دارای مقادیر ویژه بالاتر از ۱ بودند و ۶۷/۷ درصد از واریانس متغیر اندازه گیری شده را به خود اختصاص می دهند. پس از مشخص شدن عامل ها و چرخش آن ها بر اساس ملاک کایزر، مشخص گردید که گویه های ۳، ۴، ۸ و ۱۱ مربوط به عامل اول، گویه های ۱، ۶، ۷ و ۹ مربوط به عامل دوم، گویه های ۲، ۵ و ۱۲ مربوط به عامل سوم، گویه های ۱۰، ۱۳ و ۱۵ مربوط به عامل چهارم و گویه های ۱۴، ۱۵ و ۱۶ مربوط به عامل پنجم می باشند.

بحث و نتیجه گیری

در ارتباط با حرفه مربیگری و ویژگی های آن، مطالب متنوع و گوناگونی توسط صاحب نظران ارائه شده است. مربیان، محور و رکن اصلی تیم های ورزشی هستند و در بین سه عامل ورزشکار، مربی و تماشاگر، مربی سازمان دهنده قوی و زیربنای هر پیشرفت ورزشی یا تیمی است (رمضانی نژاد و همکاران، ۲۰۱۰). در ورزش، نه تنها بازیکنان، بلکه مربیان نیز باید همیشه در اوج باشند و عملکرد عالی در نقش خود داشته باشند. آنها می توانند با افزایش دانش خود، توانایی و مهارت های خود را بهبود دهند و در شغل خود به نتایج درخشانی دست یابند (گیمونو ۱ و همکاران، ۲۰۱۳). یکی از فاکتورهای بسیار مهم در موفقیت مربیان، کمک به بازیکنان جهت دستیابی به مهارتهای کامل جسمانی می باشد (حیدری و همکاران، ۲۰۱۱). براساس تجربیات ورزش قهرمانی، مربیانی که هم از لحاظ فنی و هم از لحاظ دانش مربیگری سرآمد بوده اند، در موفقیت تیم هایشان و ارائه کار گروهی بهتر بازیکنان نقش مؤثرتری را ایفا نموده اند (بخشی و همکاران، ۲۰۱۲). در پژوهش حاضر مشخص گردید که بطور میانگین نمره مربیان فوتبال استان در زمینه دانش علم تمرین (37.7 ± 14.2) بطور قابل ملاحظه ای از نمره استاندارد (۷۰) فاصله دارد. پاسخ سوالات بخش اول پرسشنامه احتمالا دلیلی بر این تفاوت باشد. قبل از بررسی این پاسخ ها نکته قابل توجه اینکه در حدود ۷۵ درصد مربیان دارای تحصیلات دانشگاهی هستند و این موضوع نشان دهنده آشنایی این افراد با محیط پژوهش و مطالعه علمی می باشد. همچنین به لحاظ مدرک مربیگری، ۶۵ درصد مربیان در دوره های ارتقاء مربیگری شرکت کرده و موفق به کسب سطوح مربیگری بالاتر شده اند. نکته قابل توجه دیگر وضعیت سنی مربیان است. بطوری که ۶۱/۳ درصد از مربیان زیر ۴۰ سال هستند. جمعیت جوانی که به واسطه نیروی جوانی و انگیزش بالا می تواند سطح دانش و آگاهی خود را در زمینه های مختلف علوم ورزشی بویژه علم تمرین افزایش دهد. ۶۶/۳ درصد مربیان دارای تجربه مربیگری بیش از ۶ سال هستند. بسیاری از مربیان مطرح فوتبال اعتقاد دارند؛ علم و تجربه در کنار هم می تواند عامل موفقیت یک مربی باشد و وضعیت مربیان فوتبال استان نشان دهنده این واقعیت است که پتانسیل رشد در بین مربیان فوتبال استان وجود دارد. نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان داد بین مدرک تحصیلی و نمره آزمون، ارتباط مثبت و معنادار ضعیف وجود دارد ($p=0.45/0$ ؛ $r=22/0$). لازم به ذکر است که ۳۱/۲۵ درصد از مربیان دارای تحصیلات در رشته علوم ورزشی بودند و ۶۸/۲۵ درصد تحصیلات غیرمرتبط داشتند. احتمالا وجود این ارتباط ضعیف مربوط به مربیانی باشد که در زمینه علوم ورزشی تحصیلات دانشگاهی

ندارند. از دیگر نتایج این بخش، وجود ارتباط معنادار ضعیف ($r=0.23$; $p=0.39$) بین درجه مربیگری مربیان فوتبال استان و نمره آزمون آن ها بود. کیفیت برگزاری کلاس های مربیگری در بخش تئوری و نیز عدم مطالعه مستمر در رابطه با مفاهیم تئوری مطرح شده در این کلاس ها می تواند دلیل این ارتباط ضعیف باشد.

بخش دوم این مطالعه مربوط به بررسی علل ایجاد وضعیت موجود بود و در این زمینه از تکنیک دلفی استفاده شد. مربیان استان، ۱۶ عامل را به عنوان علل ایجاد وضعیت موجود مطرح نمودند. پس از انجام آزمون تحلیل عاملی مشخص گردید که این عوامل در پنج گروه یا عامل اصلی خلاصه می شوند. این پنج عامل اصلی به ترتیب عبارتند از: مدیریت و برنامه ریزی، نیروی انسانی، بودجه و اعتبارات، آموزش و نگرش و انگیزش. عامل اول یعنی مدیریت و برنامه ریزی با اختلاف فاحشی، بیشترین تأثیر را در ایجاد وضعیت موجود دارد. متأسفانه مفاهیم مدیریتی از تئوری تا عمل تفاوت قابل ملاحظه ای دارند و انتخاب مدیران ورزشی بر اساس شاخص های دیگری غیر از استانداردهای جهانی و قابل قبول صورت می گیرد. استفاده از مدیران غیرمرتبط و دارای دیدگاه های غیرورزشی می تواند نتایج فاجعه باری در ورزش ایجاد نماید. نکته قابل تأمل دیگر در این زمینه عدم نگرش ملی و بومی در این نوع مدیران می باشد که علاوه بر نداشتن صلاحیت های لازم دارای نگرش های غیرملی و غیربومی هستند و پس از انتخاب به عنوان مدیر، منافع شخصی و گروهی به عنوان اولویت اول آن ها قرار می گیرد و این موضوع منجر به کنارگذاشتن نیروهای انسانی مستعد و کارآمد در مجموعه تحت مدیریت آن ها می شود. دیدگاه بسته مدیران و افرادی که در انتخاب این مدیران نقش دارند، می تواند در آینده نه چندان دور علاوه بر هدر رفت بسیاری از منابع مالی، امکانات و از همه مهم تر نیروی انسانی مستعد و کارآمد، مشکلاتی را ایجاد نماید که خسارات ناشی از این مشکلات برای سال های متمادی گریبان گیر ورزش یک استان یا یک کشور شود.

در مجموع یافته های پژوهش حاضر نشان داد موضوع آموزش و افزایش دانش مربیان می تواند تأثیر بسزایی در موفقیت ورزشی یک مربی داشته باشد. این موضوع در مطالعات پیشین نیز مورد تأیید و تأکید قرار گرفته است (گیمونو و همکاران، ۲۰۱۳؛ حیدری و همکاران، ۲۰۱۱). وضعیت دانش مربیان فوتبال استان قم در زمینه علم تمرین که چکیده ای کاربردی از حوزه های مختلف علوم ورزشی است در وضعیت نامطلوبی قرار دارد و نیاز به برنامه ریزی صحیح و دقیق در زمینه به روزرسانی دانش مربیان و ارائه آموزش های صحیح در این زمینه دارد. به عبارت دیگر در هر کلاس آموزشی فوتبال، تعداد قابل توجهی از بازیکنان نوجوان و جوان تحت آموزش های مختلف مربی قرار دارند و انتقال دانش صحیح و بروز می تواند موفقیت های بیشماری را برای این بازیکنان و مربیان به دنبال داشته باشد. همچنین مدیریت ناکارآمد در ورزش استان زمینه ساز مشکلات متعددی است که از طرف مدیران کلان استان و کشور باید مورد توجه اساسی قرار گیرد.

منابع

- Bakhshi M, Jalali Farahani M & Poor Hasan, S. (2012). study of relationship Effective of coaching and group cohesion in Iranian super league volleyball teams, Sport Management Studies, 16(3), 175-88. (Persian)
- Bartholomew J K, Ntoumanis N & Ntoumani C T. (2010). The Controlling Interpersonal Style in a Coaching Context: Development and Initial Validation of a Psychometric Scale. Journal of Sport & Exercise Psychology; 11(32), 193-216.
- Bass, B.M., Riggio, R.E. (2006). Transformational leadership. Mwhawah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Association.
- Botsis, A.E., Holden, S.L. (2015). Nutritional Knowledge of College Coaches. Sport Science Review. 3(4), 193-200.
- De Ste Croix, M, Ayala, F, Sanchez, S, Lehnert, M, and Hughes, J. (2020). Grass-root coaches' knowledge, understanding, attitude and confidence to deliver injury prevention training in youth soccer: a comparison of coaches in three EU countries. Journal of Science in Sport and Exercise, 2, 367- 374.

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- Emadi, M., Kamali, F., & Hoseini, H. (2016). Analysis of Factors Affecting the Efficiency of Football Coaches and Players at Basic Level in Iran. *Sport Management Studies*, 8(35), 119-136. doi: 10.22089/smrj.2016.721
- Fathirezaie, Z., Zamani Sani, S. H., Ebrahimi, S., Brand, S., Jahanbakhsh, I., Nazari, S. (2018). Discriminating Mental Skills among Adolescent Elite and Competitive Soccer and Volleyball Players. *Annals of Applied Sport Science*, 6(3), 23-29.
- Gimeno F, Castillo R & Marcen C. (2013). Psychological Skills Evolution During a Sport Season of Coaches of Women Handball Teams, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; 19(82), 727-729.
- Gobadi Ansaroodi K, Naderi Nasab M, Biniiaz S A. The Effect of Sport Managers' Management and Coaches' Performance on the Development of Iran Football Talent Identification. 3 2021; 8 (31) :89-105
- Heidary A, Emami A, Eskanaripour S, Saiah A, Yarmohamadi S & Shahbazi M. (2011). The relationship between leadership style coaches and athletes` performance in soccer and basketball teams In Zanjan-Iran) *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; 9(30), 2408- 2409. (Persian)
- Kargarfard, M., Sadeghi, H. (2006). Nutritional knowledge and eating habits of athletic students of the country. *Research in sports sciencey* 4(13) : 81-95
- Magnusen, M. J. (2010). Differences in strength and conditioning coach self-perception of leadership style behavior at the national basketball association. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 26(6), 1440-1450.
- Malone JJ, Lovell R, Varley MC, Coutts AJ. (2017). Unpacking the Black Box: Applications and Considerations for Using GPS Devices in Sport. *Int J Sports Physiol Perform*; 12: S2-18–S2-26.
- Mirsafian, H. (2016). Legal duties and legal liabilities of coaches toward athletes. *Physical Culture and Sport Studies and Research*, 69(1), 5-14.
- Passos, P. (2008). Dynamical decision making in rugby: identifying interpersonal coordination patterns. PHD dissertation. Technical university of Lisbon.
- Pruna R, Bahdur K. (2016). Cognition in Football. *J Nov Physiother*; 06(06),1–5
- Ramezani nezhad R, Hosini keshtan M, Bonar N & Mohades F. (2010). Relationship Styles of coaching with group cohesion and success volleyball team of female students of Islamic Azad University, *sport management*, 2(6), 26-46. (Persian)
- Russell M, Rees G, Kingsley MIC. (2013). Technical Demands of Soccer Match Play in the English Championship. *J Strength Cond Res*; 27(10), 2869–73
- Valenti, M., Scelles, N., & Morrow, S. (2020). Elite sport policies and international sporting success: a panel data analysis of European women`s national football team performance. *European Sport Management Quarterly*, 20(3), 300-320.

Evaluation of Soccer coaches' knowledge in the field of exercise science and analysis of the current situation: a case study in Qom province

Mohammad Karimi^{*1}, Hossein Ganjian²

1- Professor Assistance of Exercise Physiology, Qom University of Technology, Qom, Iran

2- MS in physical education and sport sciences

* Email: karimi.m@qut.ac.ir

Abstract

The aim of this investigation was to evaluate the knowledge of soccer coaches in Qom province in the field of exercise science and analyze the causes of the current situation. In terms of purpose, this research is an applied research and according to the method of data collection, it is a descriptive-survey research. The statistical population included 490 soccer coaches in Qom province, and based on Morgan's table, the sample size was estimated at 216 people. Sampling was done based on the available non-probability method. The research tool was a researcher-made questionnaire with Cronbach's alpha ($\alpha = 0.88$) and using the Delphi method to analyze the causes of the existing situation. Data were analyzed using descriptive statistics and Spearman's correlation coefficient. The average score of knowledge of training science of the coaches is 37.7 ± 14.2 . According to the minimum acceptable score of 70 in this questionnaire, none of the participants received an acceptable score. A weak direct and significant relationship was observed between the test score with educational qualification ($p=0.045$; $r=0.22$) and coaching grade ($p=0.039$; $r=0.23$). 16 issues were proposed as the causes of the existing situation, which were summarized in 5 factors. The most important factor was management and planning in soccer in the province of Qom. In general, the knowledge of soccer coaches in Qom province in the field of training science is not in an acceptable state, and the main cause of the existing situation is inefficient management in soccer in the province of Qom. Also, considering the continuous and up-to-date learning in the field of training science is very important in the performance of soccer coaches.

Keywords: Soccer, training science, coaching, evaluation, Efficient management.

جایگاه حق بر سلامت در منشور حقوق شهروندی با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی

فاطمه نادریان^۱، صدیقه حیدری نژاد^۲، امین خطیبی^۳

۱. دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
naderianfatemeh@yahoo.com

۲. استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

Heydari_s@scu.ac.ir

۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

a-khatibi@scu.ac.ir

چکیده

حق بر سلامت یکی از حقوق بنیادین بشری است که در اسناد بین‌المللی حقوق بشری جایگاه ویژه‌ای داشته و به تبع در قوانین و مقررات داخلی کشورها نیز انعکاس یافته است. هدف پژوهش حاضر بررسی جایگاه حق بر سلامت و ابعاد مختلف آن در منشور حقوق شهروندی با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی بود. روش پژوهش حاضر از نوع تحلیل محتوا بود که در مجموع ۲۲ ماده قانونی در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی بررسی شد. یافته‌ها حاکی از آن بود که حق بر سلامت در نخستین بند منشور حقوق شهروندی و در کنار حق حیات و کیفیت زندگی بیان شده است و مواد ذیل این بند نیز به سلامت جسمی و روانی اشاره دارند. هم‌چنین، سلامت دارای ابعاد مختلفی بوده و تنها منحصر به سلامت جسمی و روانی نیست و در مواد دیگر این منشور نیز به طور ضمنی به سایر ابعاد سلامت پرداخته شده است، اما چون این موارد در ذیل بند مربوط به سلامت نیست، در عمل نیز اقدامات انجام شده غالباً در جهت سلامت جسمی و روانی بوده و سایر ابعاد سلامت مورد غفلت واقع شده است. بنابراین ضروری است که در مقوله‌ی حق بر سلامت، به تمام جوانب این حق پرداخته شده و ورزش و فعالیت بدنی سلامت محور به عنوان عاملی اثرگذار بر جوانب مختلف سلامت مورد توجه قرار گیرد.

واژگان کلیدی: حق بر سلامت، حقوق شهروندی، حقوق بشر، فعالیت‌های ورزشی

مقدمه

حق بر سلامت یکی از حقوق بنیادین بشری و در زمره حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که موسوم به نسل دوم حقوق بشر است قرار دارد. حق بر سلامت با حق حیات ارتباطی ناگسستنی داشته و از این حیث دارای اهمیت است و در اسناد بین المللی و به تبع آن در قوانین و مقررات داخلی کشورها همواره مورد تأکید بوده است (صدر عرفانی، ۱۳۹۸). سازمان بهداشت جهانی در تعریفی سلامت را به معنای "به زیستن و رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقط نبود بیماری و نقص عضو" بیان نموده است (یزدی فیض آبادی و همکاران، ۱۳۹۶). همانگونه که این تعریف نشان می‌دهد سلامتی دارای ابعاد و جنبه‌های مختلفی است و صرف نبود بیماری به معنای سلامتی نیست. افزون بر این صاحب‌نظران ابعاد دیگری چون سلامت ذهنی، سلامت عاطفی، سلامت شغلی و همچنین سلامت معنوی را مطرح نموده‌اند. به عنوان مثال سلامت معنوی نخستین بار در سال ۱۹۷۱ توسط موربرگ تحت عنوان "بهزیستی معنوی" مطرح شده است (حیدری و صادقی، ۱۳۹۸). در سال‌های اخیر توجه به ابعاد سلامت بسیار مورد توجه بوده است و پژوهش‌های متعددی در باب سلامت جسمی (اوکمن و همکاران^۱، ۲۰۲۰)، سلامت روانی (رابینسون و همکاران^۲، ۲۰۲۲)، سلامت اجتماعی (بنجامین و همکاران^۳، ۲۰۲۰)، سلامت شغلی (پکهام و همکاران^۴، ۲۰۱۷)، سلامت محیط زندگی (برگ و همکاران^۵، ۲۰۱۵) و سلامت معنوی (حق دوست و همکاران، ۱۴۰۰) انجام شده است. یکی از عوامل اثرگذار بر ابعاد مختلف سلامت، انجام ورزش و فعالیت بدنی است. نتایج پژوهش علوی و همکاران (۱۳۹۷) در ارتباط با رابطه بین فعالیت ورزشی و سلامت اجتماعی حاکی از تأثیر معنادار فعالیت ورزشی بر سلامت اجتماعی بوده است. یعقوبی و برادران (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود ارتباط معناداری را میان ورزش و سلامت روانی گزارش کرده‌اند. موسوی راد و خوشنواز (۱۳۹۸) نیز نقش ورزش را در سلامت جسمی و روانی دانشجویان و اساتید بررسی کرده‌اند که نتایج پژوهش آنها نیز حاکی اثر تأثیر مثبت ورزش بر این دو بعد از سلامت بوده است.

نظام قانونگذاری کشورها نیز به این مقوله مهم توجه داشته و در قوانین و مقررات مختلف قواعد و الزاماتی را در ارتباط با آن مقرر کرده‌اند. در قوانین و مقررات کشور ایران نیز هم در قانون اساسی که در فراز تمام قوانین عادی قرار دارد و هم در دیگر قوانین از جمله قوانین برنامه اول تا ششم توسعه به مقوله سلامت پرداخته شده است و پژوهش‌هایی در ارتباط با جایگاه سلامت در این قوانین انجام شده است (مهدوی و سعادت سجادی، ۲۰۲۱). یکی از ابتکارات قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ تدوین منشور حقوق شهروندی بوده است که در ماده ۱۰۰ این قانون دولت موظف شده که «به منظور ارتقای حقوق انسانی، استقرار زمینه‌های رشد و تعالی و احساس امنیت فردی و اجتماعی در جامعه و تربیت نسلی فعال، مسئولیت-پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، با انضباط و... منشور حقوق شهروندی را به تصویب مراجع ذیصلاح برساند. این منشور در ۲۹ آذر ۱۳۹۵ توسط رئیس جمهور وقت در ۱۲۰ ماده امضاء و ابلاغ گردیده است. در مقدمه‌ی این منشور بیان گردیده که با عنایت به اینکه دولت موظف است حق حیات، برخورداری از کرامت انسانی، عدالت، آزادی و زندگی شایسته را برای همه شهروندان ایران، اعم ایرانیان مقیم داخل یا خارج از کشور فارغ از جنسیت، سن، میزان بهره‌مندی از مواهب مادی، وضعیت اقتصادی یا سلامتی جسمی، ذهنی و روانی، گرایش سیاسی-اجتماعی، سبک زیستن، باور مذهبی، نژاد، قومیت و زبان رعایت و محقق کند و با نظر به اینکه حقوق شهروندی، بر اصولی همچون کرامت انسانی، صیانت از حقوق و آزادی‌های غیرقابل سلب، حاکمیت مردم، برخورداری همه مردم از حقوق انسانی مساوی، منع تبعیض و حمایت یکسان قانون از همه افراد ملت مبتنی است، به استناد اصل ۱۳۴ قانون اساسی، این منشور برنامه و خط مشی دولت برای رعایت و پیشبرد حقوق اساسی ملت ایران بیان گردیده است. از آنجایی که حق بر سلامت یکی از حقوق اساسی شهروندی است و جنبه‌های

1. Oakman & et al
2. Robinson & et al
3. Benjamin & et al
4. Peckham & et al
5. Berg & et al

مختلفی نیز دارد و تاکنون پژوهشی در باب جایگاه حق بر سلامت در منشور حقوق شهروندی انجام نشده است، هدف پژوهش حاضر بررسی جایگاه حق بر سلامت در منشور حقوق شهروندی و جوانب مختلف سلامت در این منشور است.
روش‌شناسی تحقیق:

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و از نوع کیفی و با روش تحلیل محتوا می‌باشد. شیوه‌ی گردآوری داده‌ها به صورت اسنادی و کتابخانه‌ای و ابزار مورد استفاده چک لیست کدگذاری بود. برای اطمینان از صحت اطلاعات ثبت شده و جلوگیری از تعصبات و نظرات شخصی از سه کدگذار برای تعیین ضریب توافق بین کدگذاران استفاده شد و با استفاده از آزمون اسکات ضریب توافق بین کدگذاران ۸۰ درصد به دست آمد. کدگذاری شامل ۳ مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی بود. مراحل ۳ گانه کدگذاری با استفاده از نرم افزار MAXQDA نسخه ۱۰ انجام شد.

یافته‌ها:

بر اساس یافته‌های تحقیق بررسی منشور حقوق شهروندی نشان داد، در مجموع ۲۲ ماده از منشور هر یک به نوعی به موضوع حق بر سلامتی اشاره دارند و در نهایت پس از کدگذاری می‌توان ابعاد سلامتی را در هشت بعد دسته بندی کرد که در جدول شماره ۱ نمایش داده شده است.

جدول ۱: ابعاد سلامتی و مواد مرتبط با آنها

ابعاد سلامتی	مواد مربوطه
سلامت جسمانی	ماده ۲: شهروندان از حق زندگی شایسته و لوازم آن همچون آب بهداشتی، غذای مناسب، ارتقای سلامت، بهداشت محیط، درمان مناسب، دسترسی به دارو، تجهیزات، کالاها و خدمات پزشکی، درمانی و بهداشتی منطبق با معیارهای دانش روز و استانداردهای ملی، شرایط محیط زیستی سالم و مطلوب برای ادامه زندگی برخوردارند. ماده ۳: حق زنان است که از برنامه‌ها و تسهیلات بهداشتی و درمانی مناسب و آموزش و مشاوره‌های مناسب برای تأمین سلامت جسمی و روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی در مراحل مختلف زندگی به خصوص دوران بارداری، زایمان، پس از زایمان و در شرایط بیماری، فقر یا معلولیت، برخوردار باشند. ماده ۵: حق توانخواهان (شهروندان دارای معلولیت) و سالمندان نیازمند است که از امکانات درمانی و توانبخشی برای بهبودی و یا توانمند شدن در جهت زندگی مستقل و مشارکت در جنبه‌های زندگی بهره‌مند شوند. ماده ۳۲: کودکان حق دارند به اطلاعات مناسب با سن خود دسترسی داشته باشند و نباید در معرض محتوای غیراخلاقی، خشونت آمیز یا هر نوع محتوایی قرار گیرند که موجب غلبه ترس یا بروز آسیب جسمی یا روانی شود. ماده ۸: اعمال هرگونه تبعیض ناروا به ویژه در دسترسی شهروندان به خدمات عمومی نظیر خدمات بهداشتی و فرصت‌های شغلی و آموزشی ممنوع است. دولت باید از هرگونه تصمیم و اقدام منجر به فاصله طبقاتی و تبعیض ناروا و محرومیت از حقوق شهروندی، خودداری کند. ماده ۶۰: شهروندان (اعم از متهم، محکوم و قربانی جرم) از حق امنیت و حفظ مشخصات هویتشان در برابر مراجع قضایی، انتظامی و اداری برخوردارند و نباید کمترین خدشه‌ای به شأن، حرمت و کرامت انسانی آنها وارد شود. هرگونه رفتار غیرقانونی مانند شکنجه جسمی یا روانی، اجبار به ادای شهادت یا ارائه اطلاعات، رفتار توأم با تحقیر کلامی یا عملی، خشونت گفتاری یا فیزیکی و توهین به متهم یا محکوم، نقض حقوق شهروندی است و علاوه بر اینکه موجب پیگرد قانونی است، نتایج حاصل از این رفتارها نیز قابل استناد

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

علیه افراد نیست. ماده ۹۰: حق زنان است که از تغذیه سالم در دوران بارداری، زایمان سالم، مراقبت‌های بهداشتی پس از زایمان، مرخصی زایمان و درمان بیماری‌های شایع زنان بهره‌مند شوند. ماده ۹۴: شهروندان حق دسترسی به کالاها و خدمات استاندارد را دارند به گونه‌ای که بهداشت یا سلامت آنها را با مخاطره مواجه نکند. ماده ۱۱۵: حق شهروندان است که از مزایا و منافع فناوری‌های نو در کلیه زمینه‌ها از جمله بهداشتی، پزشکی، دارویی، غذایی، اقتصادی و تجاری بهره‌مند شوند.		
ماده ۱۰۸: حق دانش‌آموزان است که از آموزش و پرورش برخوردار باشند که منجر به شکوفایی شخصیت، استعدادها و توانایی‌های ذهنی و جسمی و احترام به والدین و حقوق دیگران، هویت فرهنگی، ارزشهای دینی و ملی شود و آنها را برای داشتن زندگی اخلاقی و مسئولانه توأم با تفاهم، مسالمت، مدارا و مروت، انصاف، نظم و انضباط، برابری و دوستی بین مردم و احترام به محیط زیست و میراث فرهنگی آماده کند	سلامت ذهنی	
ماده ۳: حق زنان است که از برنامه‌ها و تسهیلات بهداشتی و درمانی مناسب و آموزش و مشاوره‌های مناسب برای تأمین سلامت جسمی و روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی در مراحل مختلف زندگی به خصوص دوران بارداری، زایمان، پس از زایمان و در شرایط بیماری، فقر یا معلولیت، برخوردار باشند. ماده ۳۲: کودکان حق دارند به اطلاعات مناسب با سن خود دسترسی داشته باشند و نباید در معرض محتوای غیراخلاقی، خشونت آمیز یا هر نوع محتوایی قرار گیرند که موجب غلبه ترس یا بروز آسیب جسمی یا روانی شود ماده ۶۰: شهروندان (اعم از متهم، محکوم و قربانی جرم) از حق امنیت و حفظ مشخصات هویتیشان در برابر مراجع قضایی، انتظامی و اداری برخوردارند و نباید کمترین خدشه‌ای به شأن، حرمت و کرامت انسانی آنها وارد شود. هرگونه رفتار غیرقانونی مانند شکنجه جسمی یا روانی، اجبار به ادای شهادت یا ارائه اطلاعات، رفتار توأم با تحقیر کلامی یا عملی، خشونت گفتاری یا فیزیکی و توهین به متهم یا محکوم، نقض حقوق شهروندی است و علاوه بر اینکه موجب پیگرد قانونی است، نتایج حاصل از این رفتارها نیز قابل استناد علیه افراد نیست. ماده ۶۲: حق شهروندان است که از بازداشت خودسرانه و بازرسی فاقد مجوز مصون باشند. هرگونه تهدید، اعمال فشار و محدودیت بر خانواده و بستگان افراد در معرض اتهام و بازداشت ممنوع است. ماده ۸۶: حق هر شهروند است که از رفاه عمومی و تأمین اجتماعی و خدمات امدادی بهره‌مند شود. ماده ۸۹: حق همه شهروندان به ویژه زنان است که به امکانات ورزشی و آموزشی و تفریحات سالم، دسترسی داشته باشند و بتوانند با حفظ فرهنگ اسلامی _ ایرانی در عرصه‌های ورزشی ملی و جهانی حضور یابند.	سلامت روانی	
ماده ۴: حق کودکان است که صرفنظر از جنسیت به طور خاص از هرگونه تبعیض، آزار و بهره‌کشی مصون و از حمایت‌های اجتماعی متناسب از جمله در حوزه سلامت، مراقبت در مقابل بیماری‌های روحی، روانی و جسمانی و خدمات بهداشتی و درمانی برخوردار باشند. ماده ۵۴: حق همه شهروندان به ویژه زنان و کودکان است که از تعرض و خشونت گفتاری و رفتاری دیگران در تمام محیط‌های خانوادگی و اجتماعی مصون باشند و در صورت بروز هر نوع خشونت امکان دسترسی آسان به مکان‌های امن و نهادهای امدادی، درمانی و قضایی جهت احقاق حق خود را داشته باشند.	سلامت اجتماعی	
ماده ۵۱: حق شهروندان است که با رضایت کامل، آزادانه و بدون هیچگونه اجباری نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده، با رعایت قانون مربوط اقدام نمایند. ماده ۵۳: حق شهروندان است که از تدابیر و حمایت‌های لازم برای تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده، تسهیل ازدواج مبتنی بر ارزش‌ها و سنت‌های دینی و ملی برخوردار شوند	سلامت عاطفی	
ماده ۸۰: حق شهروندان است که از بهداشت محیطی و کاری سالم و ایمن و تدابیر ضروری برای پیشگیری از آسیب‌های جسمی و روحی در محیط‌های کار بهره‌مند باشند.	سلامت شغلی	

ماده ۸۴: اشتغال اجباری کودکان به کار ممنوع است. موارد استثنا که در جهت منافع و مصالح آنان باشد صرفاً به حکم قانون مجاز می‌باشد.		
ماده ۵۴: حق همه شهروندان به ویژه زنان و کودکان است که از تعرض و خشونت گفتاری و رفتاری دیگران در تمام محیط های خانوادگی و اجتماعی مصون باشند و در صورت بروز هر نوع خشونت امکان دسترسی آسان به مکان های امن و نهادهای امدادی، درمانی و قضایی جهت احقاق حق خود را داشته باشند. ماده ۵۵: حق کودکان است که از والدین و سرپرستان صلاحیتدار بهره‌مند باشند. جدا کردن کودکان از والدین و سرپرستان قانونی آنها، صرفاً بر اساس قانون خواهد بود. ماده ۸۵: آرامش، شادابی و امید به آیندهای بهتر، خودسازی معنوی و توان افزایی اجتماعی، برخورداری از زندگی امن و آرام، داشتن فرصت و امکان برای همراهی بیشتر با خانواده، تفریح، ورزش و گردشگری حق هر شهروند است. ماده ۹۱: حق شهروندان است که از محیط زندگی عاری از آسیبهای فردی و اجتماعی از جمله مواد مخدر و روان گردان برخوردار باشند. گروههای آسیب پذیر و مددجویان از اقدامات مؤثر دولت در زمینه توانمندسازی، امید به زندگی و اعمال سیاستهای تأمینی برخوردار می‌شوند. ماده ۱۱۳: هر شهروند حق بهره‌مندی از محیط زیست سالم، پاک و عاری از انواع آلودگی، ازجمله آلودگی هوا، آب و آلودگیهای ناشی از امواج و تشعشعات مضر و آگاهی از میزان و تبعات آلایندههای محیط زیست را دارد.	سلامت محیط زندگی	
ماده ۶۴: بازداشت شدگان، محکومان و زندانیان حق دارند که از حقوق شهروندی مربوط به خود از قبیل تغذیه مناسب، پوشاک، مراقبت‌های بهداشتی و درمانی، ارتباط و اطلاع از خانواده، خدمات آموزشی و فرهنگی، انجام عبادات و احکام دینی بهره‌مند باشند.	سلامت معنوی	

بحث و نتیجه گیری:

منشور حقوق شهروندی خط مشی دولت برای رعایت و پیشبرد حقوق اساسی ملت ایران است. ۱۶ ماده از این منشور به طور صریح به مسائل مربوط به حوزه سلامت، بهداشت و رفاه اجتماعی اختصاص دارد. مواد ۱ تا ۶ با عنوان «حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی» و مواد ۸۵ تا ۹۴، با عنوان «حق رفاه و تأمین اجتماعی» آورده شده است. نظام سیاستگذاری کشور همواره بر مسئله بهداشت و خانواده تمرکز ویژه‌ای داشته است و پرداختن ۱۶ ماده از ۱۲۰ ماده‌ی منشور به مسائل حوزه سلامت حاکی از اهمیت والای آن است. افزون بر این در سایر مواد منشور نیز مواردی بیان گردیده است که به نوعی با سایر ابعاد سلامت در ارتباط است. همانگونه که بیان شد سلامت ابعاد مختلفی دارد و تنها منحصر به یک بعد نیست. مورد توجه‌ترین بعد سلامت، سلامت جسمی و پس از آن سلامت روانی بوده است که در مواد ۲ و ۳ این منشور به صراحت و در مواد دیگر (از جمله مواد ۳۲ و ۶۰) به طور ضمنی به آنها اشاره شده است. بعد دیگر سلامت، سلامت اجتماعی است. در بهترین توصیف از سلامت اجتماعی گفته شده که سلامت اجتماعی آن بخش از سلامت افراد است که نه جسمی است و نه روانی و در تعریف سازمان بهداشت جهانی نیز به آن اشاره شده است. دلیل اینکه سازمان بهداشت جهانی سلامت روانی را بخشی از سلامتی افراد بیان نموده است، این بوده که فضای تاریخی تولد این تعریف از سلامت مصادف با اتمام جنگ جهانی دوم بوده است و سازمان خواسته با ارائه این تعریف نوعی جهت گیری ضد جنگ را ترویج کنند و به سیاستمداران و دولت مردان هشدار دهد که سلامت انسان‌ها تنها به جسم و روان آنها محدود نمی‌شود (محمدی و بهادری جهرمی، ۱۳۹۵). در منشور حقوق شهروندی نیز به طور ضمنی به این بعد از سلامت پرداخته شده است. به مرور ابعاد دیگری افزون بر مواردی که در تعریف سازمان بهداشت جهانی برای سلامت بیان شده بود، ارائه گردیده و پژوهش‌های متعددی در مورد ابعاد مختلف سلامت و ارتباط آنها با یکدیگر انجام شده است (حیدری و یوسفی، ۱۳۹۸). در منشور حقوق شهروندی نیز افزون بر مواردی که به ابعاد اصلی سلامت مطابق با

تعریف سازمان بهداشت جهانی اشاره دارند، موادی وجود دارد که محتوای آن حاکی از پرداختن به سایر ابعاد سلامت است. در مجموع می‌توان گفت که تمامی جوانب سلامت، برخی به صورت صریح و برخی به صورت ضمنی در منشور حقوق شهروندی دیده شده است و الزاماتی در مورد آنها مقرر گردیده است اما به دلیل اینکه در ذیل بند نخست منشور که به حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی اختصاص یافته است، موادی بیان شده که تنها به سلامت جسمی و روانی اشاره داشته است، در عمل نیز اقدامات انجام شده غالباً معطوف به این دو بعد بوده و به سایر ابعاد توجه چندانی صورت نگرفته است. با توجه به تأثیرگذاری که ورزش و فعالیت بدنی بر ابعاد مختلف سلامت داشته و تأثیرپذیری که جوانب مختلف سلامت از یکدیگر دارند و این امر در طی پژوهش‌های انجام شده به اثبات رسیده است، بنابراین می‌تواند در تصویب قوانین و مقررات و تعیین خط مشی برای دولت تمام جوانب سلامت مورد توجه قرار گیرد و در مقام اجرا به ورزش و فعالیت بدنی سلامت محور توجه شود.

منابع

- Alavi, S., Ahmadi, MA., Zar, AS. (2018). Association between Physical Activity and Social Health and Spiritual Intelligence among Nurses, *Community Health*, 5(2): 96-102. (Persian).
- Benjamin Oosterhoff. Cara A. Palmer. Jenna Wilson. Natalie Shook. (2020). Adolescents' Motivations to Engage in Social Distancing During the COVID-19 Pandemic: Associations with Mental and Social Health, *Journal of Adolescent Health*, 67(2): 179-185.
- Berg, M. Wanda Wendel-Vos, Mireillevan Poppela, HanKemper, Willemvan Mechelen, Jolanda Maas. (2015). Health benefits of green spaces in the living environment: A systematic review of epidemiological studies, *Urban Forestry & Urban Greening*, 14(4): 806-816.
- Haghdoust A A, Larijani B, Nicknam M H, Dehnavieh R, balochi M, kalavani K. (2021). An Overview of Spiritual Health and Experts' Viewpoints Concerning the Role of the Ministry of Health and Medical Education in Its Excellence in Community. *Manage Strat Health Syst*, 6(1) :4-7. (Persian).
- Heidari A, Yoosefee S. (2020). The Relationship between Spiritual Health and other Dimensions of Health: Presentation of a Model. *Qom Univ Med Sci J*; 13(11):68-72. (Persian).
- Mahdavi, Mahdi. Sadat Sajadi, Haniyeh. (2021). Qualitative analysis of Iranian sixth five-year economic, social, and cultural development plan from universal health coverage perspective, *BMC Health Services Research*, 21,966: 1-9.
- Malihe, M. Bahadori Jahromi, T. (2016). Investigation and analysis of social health and its role in society, *Social Science Studies Quarterly*, 2(3): 183-188. (Persian).
- Mousavi Rad, S.T., Khoshnavaz, L. (2019). Investigating the role of exercise on nervous pressure, mental and physical health and presenting an exercise program from the perspective of professors and students of Alborz University, *Quarterly Journal of Studies and Research in Behavioral Sciences*, 1 (1): 25-47.
- Oakman, J., Kinsman, N., Stuckey, R., Graham, M., & Weale, V. (2020). A rapid review of mental and physical health effects of working at home: how do we optimise health? *BMC Public Health*, 20: 1825, pp1-13.
- Peckham, T., Baker, MG., Camp, JE., Kaufman, JD., Seixas. NS. (2017). Creating a Future for Occupational Health, *Annals of Work Exposures and Health*, 61(1): 3-15.
- Robinson, E., Sutun, AR., Daly, M., Jones, A. (2022). A systematic review and meta-analysis of longitudinal cohort studies comparing mental health before versus during the COVID-19 pandemic in 2020, *Journal of affective disorders*, 296: 567-576.
- Sadr Erfani, Z. (2019). The requirements of governments in the scope of the right to education and the right to health, *Journal of Jurisprudence, Law and Criminal Sciences*, 12: 68-83. (Persian).
- Sharifi Moghadam, M. Mahmood vand, M. (2020). Investigating the right to mental health with a comparative study of the charter of citizenship rights and the international human rights system, *Isfahan University Legal Quarterly*, 7(2):26-35. (Persian).
- Yaghubi, H. Baradaran, M. (2009). Correlates of mental health: happiness, exercise and emotional intelligence, *new psychological researches*, 6(23):201-221. (Persian).
- Yazdi Feyzabadi, V., Seyfaddini, R., GHandi, M., Mehrolhasani, M. (2018). The World Health Organization's Definition of Health: A Short Review of Critiques and Necessity of a Shifting Paradigm. *Iranian Journal of Epidemiology*; 13 :155-165. (Persian).

The position of the right to health in the Charter of Citizen Rights with an emphasis on sports activities

Fatemeh Naderian¹

PhD Student of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

naderianfatemeh@yahoo.com

Sedighe Heydari najad

Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Heydari_s@scu.ac.ir

Amin Khatibi

Assistant Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

a-khatibi@scu.ac.ir

Abstract

The right to health is one of the fundamental human rights that has a special place in international human rights documents and is also reflected in the domestic laws and regulations of countries. The aim of the current research was to examine the position of the right to health and its different dimensions in the Charter of Citizen Rights with an emphasis on sports activities. The method of the current research was the content analysis type, in which a total of 22 legal articles were examined in three stages of open, central, and selective coding. The findings indicated that the right to health is stated in the first paragraph of the Charter of Citizen Rights, along with the right to life and quality of life, and the articles under this paragraph also refer to physical and mental health. Also, health has different dimensions and is not only limited to physical and mental health, and other aspects of health are implicitly discussed in other articles of this charter, but since these cases are not under the section related to health, in practice, the measures taken are mostly for physical and mental health, and other aspects of health are neglected. Therefore, it is necessary that in the category of right to health, all aspects of this right should be addressed and health-oriented exercise and physical activity should be considered as a factor affecting various aspects of health.

Key words: Right to health, Citizenship rights, Human rights, Sports activities

1. Corresponding Author

تأثیر ادراک هواداران از مسئولیت اجتماعی باشگاه های ورزشی بر دلبستگی مکانی هواداران

تیم های لیگ برتری خوزستان

خدیجه قلاوند: دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه:

kghalavand022@gmail.com

صدیقه حیدری نژاد: استاد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه:

heydari_s@scu.ac.ir

امین خطیبی: استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه:

A-Khatibi@scu.ac.ir

چکیده

هدف از تحقیق حاضر تعیین تاثیر نقش مسئولیت اجتماعی باشگاه های ورزشی بر ادراک هواداران فوتبال از دلبستگی مکانی بود. روش تحقیق توصیفی- همبستگی و از حیث هدف کاربردی بود و به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه هواداران تیم های فوتبال لیگ برتری استان خوزستان بود. با توجه به نامشخص بودن جامعه آماری با استفاده از جدول مورگان ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه به روش تصادفی ساده انتخاب شد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه های درک تماشاگران از مسئولیت اجتماعی براون و داسین (۱۹۹۷) و دلبستگی مکانی یوکسل و همکاران (۲۰۱۰) بود که به صورت الکترونیکی توزیع و جمع آوری شد. روایی صوری و محتوایی با استفاده از نظر ۵ نفر از متخصصین مدیریت ورزشی بررسی و تایید شد. پایایی پرسشنامه های درک هواداران از مسئولیت اجتماعی و دلبستگی مکانی با استفاده از ضریب الفای کرونباخ به ترتیب مقدار ۰/۹۲ و ۰/۹۱ بود و تایید شد. برای تجزیه و تحلیل آماری از روش های آمار توصیفی و آزمون های آمار استنباطی مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار spss و smartpls استفاده شد. یافته های تحقیق نشان داد درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی هواداران تاثیر مثبت و معناداری دارد. لذا نقش مسئولیت اجتماعی باشگاه های ورزشی بر ادراک هواداران فوتبال از دلبستگی مکانی در تیم های فوتبال لیگ برتری استان خوزستان قابل پیش بینی است؛ بنابراین پیشنهاد می شود این تیم ها نسبت به فعالیت ها و برنامه های خود در زمینه مسئولیت اجتماعی در جامعه حساس باشند و از طریق و از این طریق دلبستگی هواداران را نسبت به محل زندگی تیم مورد علاقه تقویت کنند.

واژگان کلیدی: مسئولیت اجتماعی، دلبستگی مکانی، هواداران، باشگاه های فوتبال

مقدمه

امروزه ورزش از نظر اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فنی به صنعتی تبدیل شده است که دارای اهمیت جهانی است. رویدادهای ورزشی حرفه ای نیز به دلیل تعداد بیشتر هواداران در رویدادهای ورزشی و هم چنین، تنوع روزافزون رویدادها محبوبیت بی نظیری پیدا کرده است (اولاه و همکاران^۱، ۲۰۲۱). پیشینه رویدادهای ورزشی مدرن را می توان به فرهنگ های یونان باستان، چین و مصر باستان بازگرداند؛ در طول تاریخ، "رویدادهای ورزشی نقش مهمی در پیشرفت جوامع داشته اند". رویدادهای ورزشی به دلیل "توانایی جذب بازدید کننده توریست، ایجاد پوشش رسانه ای" و تأثیر مثبت اقتصادی" در صدر استراتژی های دولت ها و برنامه های بازاریابی هستند (ساگر و کالورث^۲، ۲۰۲۱). از طرف دیگر درک مصرف کنندگان از سهم فعال سازمان ها در فعالیت های خیرخواهانه، منجر به ارزیابی مثبت آن ها از سازمان ها می شود؛ چرا که فعالیت های مرتبط با مسئولیت اجتماعی^۳، غنی سازی اقتصادی برای جامعه، احترام به قانون، اخلاقی بودن و بازدهی داوطلبانه جامعه را برای استفاده از منابع خود به نمایش می گذارد (بنسال و سونگ^۴، ۲۰۱۷). تعاریف زیادی برای مسئولیت اجتماعی ارائه شده است و سازمان ها و مشاغل مختلف روش های مختلفی را برای آمیختن سیاست های مسئولیت اجتماعی در هر کاری انجام داده اند؛ که مسئولیت اجتماعی شرکت در تجارت شامل انجام همزمان مسئولیت های اقتصادی، قانونی، اخلاقی و بشردوستانه است؛ مسئولیت اجتماعی سازمان ها با پیروی از قانون نگرانی های اجتماعی، زیست محیطی، اخلاقی، حقوق بشر در عملیات تجاری و استراتژی اصلی را در بر می گیرد. از این رو سازمان ملل مسئولیت اجتماعی مشاغل را ترکیبی از نگرانی های اجتماعی و زیست محیطی در فعالیت های تجاری و تعامل با سهامدارانشان تعریف می کند (پترسون^۵، ۲۰۲۱). یکی دیگر از عوامل موثر در زندگی افراد دلبستگی مکانی است؛ دلبستگی مکانی به پیوندهای روانی با یک مکان خاص اشاره دارد؛ دلبستگی مکانی به عنوان پیوندهای روانی یک هوادار با زادگاه یک تیم ورزشی تعریف می شود، بنابراین به دلیل بهبود تحرک، وابستگی قوی بین یک فرد و منطقه خاصی که قبلاً در آن زندگی می کرد، می تواند یک مسئله مهم باشد، تحقیقات نشان می دهد دلبستگی به یک مکان می تواند برای ارتقای کارآفرینی در آن مکان خاص مفید باشد (کیبلر و همکاران^۶، ۲۰۱۵). همچنین زمانی که مکانی دارای امکانات ورزشی پیشرفته و یا میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ مانند بازی های المپیک یا رویدادهای ورزشی خیریه باشد، شهروندان احساس غرور می کنند؛ لذا دلبستگی مکانی زمانی افزایش می یابد که افراد نسبت به جامعه/کشور خود احساس غرور کنند و به تجربه رضایت بخش و عالی خود در جامعه افتخار کنند و نسبت به جامعه خود وفاداری بیشتری داشته باشند (گروتویس و روتوف^۷، ۲۰۱۴؛ آنتونسچ و هالند^۸، ۲۰۱۴). از این رو تیم های ورزشی به دنبال بهبود سطوح شناسایی هواداران خود هستند تا از معاشرت ها و رفتارهای سازنده خود بهره ببرند. علاوه بر این، آنها همچنین برای ایجاد سطوح بالاتری از همذات پنداری با شهر زادگاه در بین هواداران تلاش می کنند (چانگ و همکاران^۹، ۲۰۱۸)؛ تا از این طریق دلبستگی مکانی بالاتری تولید کنند، بنابراین از آنجایی که تیم های ورزشی نماینده یک منطقه هستند، هر احساسی که هوادار به یک تیم می دهد می تواند مسیر را برای دلبستگی مکانی بیشتر هموار کند (پرایاگ و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۰). در همین خصوص هوسانی و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۷) دریافتند که لذت و برانگیختگی رابطه مثبتی با دلبستگی دارند و احساسات مثبت می توانند دلبستگی مکانی را پیش بینی کنند، همچنین دلبستگی می تواند ارتباط طولانی مدت با یک تیم را توصیف کند و لذت بر دلبستگی

1 Ullah et al

2 Sagar & Kalorh

3 social responsibility

4 Bansal & Song

5 Paterson

6 Kibler et al

7 Groothuis & Rotthoff

8 Antonsich & Holland

9 Chang et al

10 Prayag et al

11 Hosany et al

تیمی تأثیر می گذارد. یک تیم ورزشی از جهاتی نمادی برای یک منطقه است و می توان از دستاوردهای آن به عنوان دستاوردهای خود زادگاهش تعبیر کرد. استان خوزستان با داشتن تیم های فوتبال استقلال اهواز، فولاد خوزستان، صنعت نفت آبادان و نفت مسجد سلیمان از تاثیر گذارترین استان ها در ایجاد فضای ورزشی و جذب هواداران ورزشی می باشد. همچنین این تیم ها در رقابت های لیگ برتر با توجه به پیشینه تاریخی و کسب نتایج قابل قبول در بین هواداران و ورزش دوستان همیشه مورد بحث واقع شده اند. هواداران تیم های خوزستانی با توجه به این که در شناسایی تیم های خود و ایجاد حس غرور یک جامعه بزرگ تشکیل می دهند؛ در ایجاد شرایط نفوذ این تیم ها در مسئولیت های اجتماعی و همچنین جلوه دادن به قابلیت های ایجاد برند و تجاری می باشند تیم های لیگ برتری خوزستان از نظر عملکرد مسئولیت اجتماعی با توجه به هزینه های هنگفت، تاثیر منحصر به فرد بر جامعه و مسئولیت های اجتماعی، هنوز به نتایج ایدآلی در این خصوص نرسیدند. علاوه بر این هواداران که نقش زیادی در مطرح کردن تیم ها در جامعه دارند، که می توان گفت شمای کلی از الگوها، تاثیرات اجتماعی، فرهنگی و نمایندگان تیم های خود در جامعه هستند، در تحقیقات پیشین مورد بحث قرار نگرفتند. در این راستا پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که، آیا درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی باشگاه های ورزشی استان خوزستان تاثیر گذار است؟ محقق امیدوار است نتایج این تحقیق به باشگاه های فوتبال، مربیان و ورزشکاران ورزشهای تیمی و انفرادی در مسیر جذب هواداران کمک کند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر جمع آوری داده ها از نوع تحقیقات توصیفی و از شاخه مطالعات میدانی به شمار می آید و از حیث ارتباط بین متغیرهای پژوهش از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را شامل کلیه هواداران تیم های لیگ برتری استان خوزستان (استقلال اهواز، فولاد خوزستان، صنعت نفت آبادان و نفت مسجد سلیمان) بود. با توجه به نامحدود بودن جامعه آماری با استفاده از جدول مورگان ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. نمونه گیری به صورت تصادفی ساده انتخاب شد و پرسشنامه ها به صورت تصادفی توزیع شد. برای اندازه گیری متغیرهای پژوهش از فرم اطلاعات جمعیت شناختی، پرسشنامه های درک تماشاگران از مسئولیت اجتماعی براون و داسین^۱ (۱۹۹۷) دارای ۵ سؤال و پرسشنامه دلبستگی مکانی یوکسل و همکاران^۲ (۲۰۱۰) دارای ۴ سؤال در یک طیف ۵ ارزشی لیکرت استفاده شد. به منظور بررسی روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه مقدماتی را ۵ نفر از متخصصین و صاحب نظران مدیریت ورزشی مور تایید قرار دادند. برای پایایی در یک مطالعه مقدماتی ضریب الفای کرونباخ متغیرها مورد بررسی قرار گرفت و ضریب الفای کرونباخ هر یک از متغیرهای برای درک هواداران از مسئولیت اجتماعی ۰/۹۲ و دلبستگی مکانی ۰/۹۱ محاسبه شد، که بالاتر از ۰/۷ بود و پایایی پرسشنامه ها مورد تایید قرار گرفت. محقق برای جمع آوری داده ها به صورت لینک آنلاین، طراحی پرسشنامه آنلاین و بارگذاری در صفحات هواداران باشگاه های ورزشی (پیج اینستاگرام، کانال های تلگرام و...) مورد نظر اقدام به توزیع پرسش نامه ها و جمع آوری داده ها کرده است؛ در نهایت پس از کنار گذاشتن پرسشنامه های مخدوش، تحلیل آماری در مورد ۲۷۴ پرسشنامه انجام شد، برای ویژگی های جمعیت شناختی از آمار توصیفی و برای آزمون فرضیه های پژوهش از رویکرد برازش مدل اندازه گیری و مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس^۳ و اسمارت پی ال اس^۴ استفاده شد.

1 Brown & Dacin

2 Yuksel et al

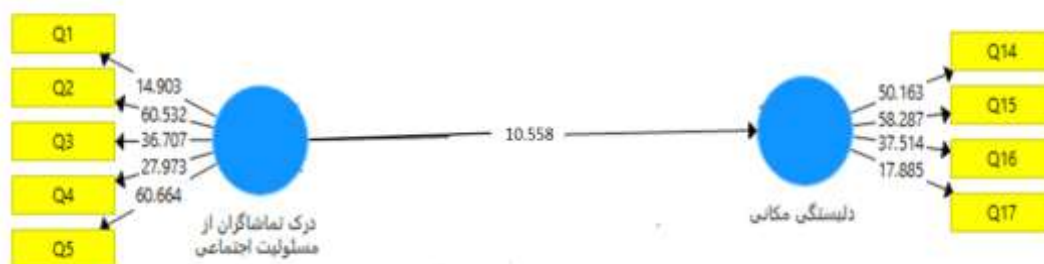
3 spss

4 smartpls

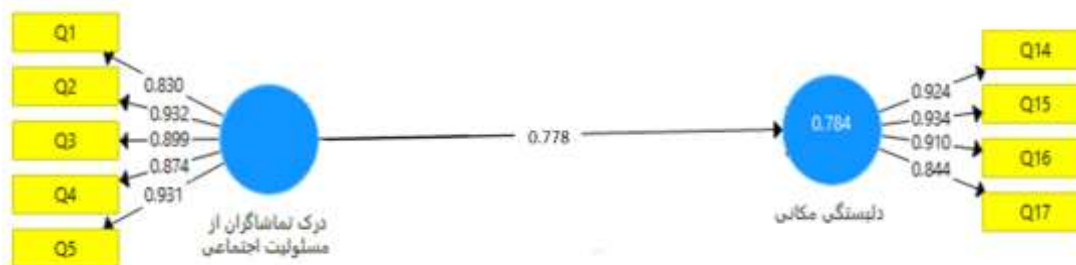
یافته های تحقیق

بررسی نتایج تحلیل توصیفی داده ها و ویژگی های جمعیت شناختی نمونه نشان داد که، ۱۶۳ نفر (۵۹/۵ درصد) از پاسخگویان مرد و ۱۰۵ نفر (۳۸/۳ درصد) از آنان زن بودند؛ ۹۹ نفر (۳۶/۱ درصد) از پاسخگویان مجرد و ۱۷۰ نفر (۶۲ درصد) از آنان متأهل بودند؛ بیشترین درصد ۱۰۳ نفر (۳۷/۶ درصد) ۳۵-۴۷ سال و کمترین درصد ۱ نفر (۰/۴ درصد) از پاسخگویان ۵۹-۶۹ سال بودند؛ بیشترین درصد ۱۰۶ نفر (۳۸/۷ درصد) لیسانس و کمترین درصد ۵ نفر (۱/۸ درصد) دکتری داشتند؛ بیشترین درصد از پاسخگویان ۱۳۳ نفر (۴۸/۵ درصد) بیش از ده سال هوادار و کمترین درصد ۱۶ نفر (۵/۸ درصد) هشت تا ده سال سابقه هواداری داشتند؛ ۶۳ نفر (۲۳ درصد) از پاسخگویان به استقلال اهواز، ۱۱۷ نفر (۴۲/۷ درصد) به فولاد خوزستان، ۵۷ نفر (۲۰/۸ درصد) به صنعت نفت آبادان و ۲۵ نفر (۹/۱ درصد) به نفت مسجد سلیمان علاقمند بودند و ۷۵ نفر (۲۰/۸ درصد) بیشترین افراد نمونه ساکن آبادان، ۶ نفر (۲/۱۸ درصد) کمترین آنان ساکن خرمشهر بودند.

برای آزمون فرضیه ها از رویکرد برازش مدل اندازه گیری و مدل معادلات ساختاری استفاده شد، خروجی مدل های مربوط به آزمون فرضیه تعیین تاثیر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی در شکل (۱) و (۲) ارائه شده است. همانطور که در شکل (۱) مشخص است مقدار آماره t مربوط به اثر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی برابر با ۱۰/۵۵۸، بیشتر از ۱/۹۶ است و به معنای تایید رابطه می باشد. در شکل (۲) اثر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی ۰/۷۷۸ گزارش شده است که نشان دهنده تاثیری مستقیم و قوی و از نظر آماری معنی دار است. در واقع می توان گفت با فرض ثابت بودن سایر متغیرها چنانچه درک هواداران از مسئولیت اجتماعی یک واحد افزایش یابد متغیر دلبستگی مکانی هواداران به اندازه ۰/۷۷۸ افزایش خواهد یافت. همچنین مقدار ضریب تعیین برای غرور هواداران ۰/۷۸۴ بیانگر این نکته است که متغیر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی قادر است ۷۸/۴ درصد از تغییرات دلبستگی مکانی را پیش بینی می کند.

شکل ۱. مدل معناداری اثر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی هواداران

شکل ۲. مدل ضرایب بار عاملی اثر درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی هواداران

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به دنبال بررسی درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی هواداران باشگاه‌های ورزشی بود. نتایج این پژوهش نشان داد که درک هواداران از مسئولیت اجتماعی بر دلبستگی مکانی هواداران تاثیر مثبت و معناداری دارد، بنابراین فرض تحقیق تایید شد؛ که با یافته‌های زمانی دادانه و همکاران (۱۴۰۰)، منصوری و همکاران (۱۴۰۰)، مرادی و اجاق (۱۳۹۹)، نعمت زاده و همکاران (۱۳۹۹)، منتظری و همکاران (۱۳۹۸)، کیم و مانولی^۱ (۲۰۲۲)، اولاه و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، ما و کاپلانیدو^۳ (۲۰۲۱)، اشنیتزر و همکاران^۴ (۲۰۲۱) و موريسون و همکاران^۵ (۲۰۲۰) همخوان بود و نتیجه ناهمخوانی یافت نشد. بر این اساس به طور کلی باتوجه به این که ورزش از نظر اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... به عنوان صنعتی با اهمیت در سراسر جهان تبدیل شده است؛ رویدادهای ورزشی حرفه‌ای که بخش مهمی از ورزش را تشکیل می‌دهند، به دلیل تعداد بیشتر هواداران در رویدادهای ورزشی و تنوع روزافزون رویدادها محبوبیت بی‌نظیری پیدا کرده است. از این رو تیم‌های ورزشی در سطح جهانی و منطقه‌ای به طور قابل ملاحظه‌ای به عنوان نماینده ورزش در سطوح مختلف جامعه تاثیرات مستقیمی می‌گذارند، با توجه به نتایج تحقیق حاضر، که مسئولیت اجتماعی باشگاه‌های ورزشی بر روی دلبستگی مکانی تاثیر مثبتی داشت. بر این اساس تمامی فعالیت‌های اخلاقی و بشردوستانه‌ای یک باشگاه، فراتر از هرگونه خدمات ورزشی می‌تواند به صورت مثبت در حوزه مسئولیت اجتماعی گام‌های موثری در جوامع بردارد، به گونه‌ای که با این مهم احساسات هواداران و افراد جامعه را به طریق مثبت به ارمغان بیاورد، تا جایی که آن‌ها را از نظر روانی و احساس غرور نسبت به تیم مورد علاقه خود تشویق کند و منجر به ایجاد احساسات سازنده، افزایش شناخت تیم و تقویت هویت اجتماعی شود. همچنین از طریق ایجاد حس تعلق به خود می‌توانند افرادی که دور از شهر خود زندگی می‌کنند را به احساس وابستگی به مکان تیم مورد علاقه خود وادار کنند. که از نمونه بارز آن می‌توان به هواداران باشگاه‌های خوزستان اشاره کرد، که این مهم در نتایج این تحقیق به خوبی مشخص شده است، بنابراین به طوری کلی می‌توان نتیجه گرفت که، ورزش به عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای بشر، به ویژه ورزش‌های باشگاهی، می‌توانند با استفاده از ایفای رسالت خود در بعد مسئولیت اجتماعی، به عنوان الگویی درست در بین جامعه آغازگر و دعوت‌کننده به مواردی از این قبیل باشند، تا از این طریق به رشد و تعالی جامعه ورزش کمک شایانی بکنند. منابع

1 Kim & Manoli
2 Ullah et al
3 Ma & Kaplanidou
4 Schnitzer et al
5 Morrison et al

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Antonsich, M., & Holland, E. C. (2014). Territorial attachment in the age of globalization: The case of Western Europe. *European Urban and Regional Studies*, 21(2), 206-221.

Bansal, P., & Song, H. C. (2017). Similar but not the same: Differentiating corporate sustainability from corporate responsibility. *Academy of Management Annals*, 11(1), 105-149.

Brown, T. J., & Dacin, P. A. (1997). The company and the product: Corporate associations and consumer product responses. *Journal of marketing*, 61(1), 68-84.

Chang, Y., Wann, D. L., & Inoue, Y. (2018). The effects of implicit team identification (iTeam ID) on revisit and WOM intentions: A moderated mediation of emotions and flow. *Journal of Sport Management*, 32(4), 334-347.

Groothuis, P., & Rotthoff, K. W. (2014). Surveying the literature and the people: The economic impact of sports teams and civic pride (No). 14-05.

Hosany, S., Prayag, G., Van Der Veen, R., Huang, S., & Deesilatham, S. (2017). Mediating effects of place attachment and satisfaction on the relationship between tourists' emotions and intention to recommend. *Journal of Travel Research*, 56(8), 1079-1093.

Kibler, E., Fink, M., Lang, R., & Muñoz, P. (2015). Place attachment and social legitimacy: Revisiting the sustainable entrepreneurship journey. *Journal of Business Venturing Insights*, 3, 24-29.

Kim, S., & Manoli, A. E. (2022). Building team brand equity through perceived CSR: the mediating role of dual identification. *Journal of Strategic Marketing*, 30(3), 281-295.

Ma, S. C., & Kaplanidou, K. (2021). How Corporate Social Responsibility and Social Identities Lead to Corporate Brand Equity: An Evaluation in the Context of Sport Teams as Brand Extensions. *Sport Marketing Quarterly*, 30(1).

Mansouri, H., Rezai, Z., Rozfaragh, A., & Abdollahi, M. H. (2022). The relationship between team social responsibility and patronage intentions football premier league fans: The moderator role of team identity. *Sport Psychology Studies (ie, mutaleat ravanshenasi varzeshi)*, 10(38), 187-206. (Persian)

Montazeri, A., Taleb Pour, M., Andam, R., & Kazem Nejad, A. (2019). The Role of Social Responsibilities in Attitude of Iran Football Fans. *Sport Management Studies*, 11(53), 157-180. (Persian)

Moradi, E., & Ojagh, S. (2020). Predicting the behavioral intentions of Esteghlal fans Affected by the social responsibility of the club through the mediating role of team identification. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 7(2), 53-67. (Persian)

Morrison, K. A., Misener, K. E., & Mock, S. E. (2020). The influence of corporate social responsibility and team identification on spectator behavior in major junior hockey. *Leisure sciences*, 42(2), 133-151.

Nematzadeh, S., Roodbari, H., Saffari, M., & Sangsfidi, A. (2021). The Relationship Between Social Responsibility Image and the Identity of Iran National Football Team. *Sport Sciences Quarterly*, 13(41), 171-185. (Persian)

Paterson, W. (2021). Corporate Social Responsibility in Professional Sports: Perceptions and Demographics. 58(2), 257-265.

Prayag, G., Mills, H., Lee, C., & Soscia, I. (2020). Team identification, discrete emotions, satisfaction, and event attachment: a social identity perspective. *Journal of Business Research*, 112, 373-384.

Sagar, M., & Kalorth, N. (2021). Reimagining and Redesigning a Post-COVID Sporting Events: Mapping Global Sporting Experiences. *EXPLORING SUSTAINABLE PATHS*, 99.

Schnitzer, M., Kössler, C., Schlemmer, P., & Peters, M. (2021). Influence of event and place image on residents' attitudes toward and support for events. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 45(7), 1260-1281.

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Ullah, F., Wu, Y., Mehmood, K., Jabeen, F., Iftikhar, Y., Acevedo-Duque, Á., & Kwan, H. K. (2021). Impact of spectators' perceptions of corporate social responsibility on regional attachment in sports: Three-wave indirect effects of spectators' pride and team identification. *Sustainability*, 13(2), 597.

Yuksel, A., Yuksel, F., & Bilim, Y. (2010). Destination attachment: Effects on customer satisfaction and cognitive, affective and conative loyalty. *Tourism management*, 31(2), 274-284.

Zamanidadaneh, S., Esmaili, M. R., & Zarie, A. (2021). The impact of club social responsibility on brand supportive behavior with the mediating role of attitude and positively moral positive fans. *Journal of Marketing Management*, 16(50), 79-9. (Persian)

The effect of fans' perception of the social responsibility of sports clubs on the place attachment of fans of Khuzestan Premier League teams

Khadijeh Qalavand: Corresponding Author, MS.c Student of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E-mail: kghalavand022@gmail.com

Sedighe Heydarinejad: Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E-mail: heydari_s@scu.ac.ir

Amin Khatibi: Assistant Professor of Sport Management, Faculty Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E-mail: A-Khatibi@scu.ac.ir

Abstract

The purpose of this research was to determine the impact of the social responsibility role of sports clubs on the perception of football fans about place attachment. The descriptive-correlation research method was applied in terms of purpose and was conducted in the field. The statistical population included all fans of football teams of the Premier League of Khuzestan province. Due to the uncertainty of the statistical population, 375 people were selected as a sample by simple random method using Morgan's table. The tools of data collection were questionnaires of spectators' understanding of social responsibility by Brown and Dasin (1997) and place attachment by Yuksel et al. (2010), which were distributed and collected electronically. Face and content validity was checked and confirmed using the opinion of 5 sports management experts. Reliability of questionnaires; Fans' understanding of social responsibility and place attachment using Cronbach's alpha coefficient was 0.92 and 0.91, respectively, and it was confirmed. For statistical analysis, descriptive statistics methods and structural equation model inferential statistics tests were used using spss and smartpls software. The findings of the research showed that fans' understanding of social responsibility has a positive and significant effect on fans' place attachment. Therefore, the role of social responsibility of sports clubs on football fans' perception of place attachment in football teams of the Premier League of Khuzestan province is predictable; Therefore, it is suggested that these teams be sensitive to their activities and programs in the field of social responsibility in the society, and through this way, strengthen the fans' attachment to the favorite team's place of residence.

Key words: social responsibility, place attachment, fans, football clubs

بررسی نقش مدیریت ورزشی بر اثر بخشی سلامت سازمانی معلمان تربیت بدنی در مدارس

میثم جوانمردی^۱

دانش آموخته ی کارشناسی ارشد رشته ی تربیت بدنی، گرایش فیزیولوژی ورزشی ، دانشگاه دولتی شهرکرد، شهرکرد، ایران

mm.javanmardi70@gmail.com

چکیده

آموزش و پرورش به عنوان اساس و زیربنای توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر جامعه است، امروزه در اغلب کشورها آموزش و پرورش صنعت رشد قلمداد می شود و پس از امور دفاعی بیشترین بودجه دولتی را به خود اختصاص می دهد. از آنجایی که بخش قابل توجهی از آموزش و پرورش در مدارس صورت می گیرد مدارس به عنوان یک نظام اجتماعی حساس و مهم، از جایگاه خاصی برخوردارند. مدارس در صورتی خواهند توانست وظیفه خطیری را که به دوش آنهاست به نحو احسن انجام دهند که سازمانهای سالم و پویایی باشند. سلامت سازمانی مفهوم تقریباً تازه ای است و تنها شامل توانایی سازمان برای انجام وظایف به طور موثر نیست بلکه شامل توانایی سازمان برای رشد و بهبود نیز می گردد. ناظران در سازمانهای سالم کارکنانی متعهد و وظیفه شناس، روحیه بالا، کانال های ارتباطی باز و موفقیت بالا می یابند و یک سازمان سالم جایی است که افراد می خواهند در آنجا بمانند و کار کنند و به آن افتخار کنند و خود افرادی سودمند و موثر هستند. درحقیقت سلامتی سازمان از لحاظ فیزیکی، روانی، امنیت، تعلق، شایسته سالاری و ارزش گذاری به دانایی، تخصص، و شخصیت ذی نفعان، و رشد دادن به قابلیت های آنها و انجام وظایف محول شده از سوی فراسیستم های خود در اثربخشی رفتار هر سیستمی تاثیر بسزایی دارد. مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش مدیریت ورزشی بر اثر بخشی سلامت سازمانی معلمان تربیت بدنی در مدارس انجام گرفته است بهبود سلامت سازمانی معلمان، به عنوان مجریان برنامه آموزشی و درسی، یکی از مهمترین وظایف مدیران آموزش و پرورش است و هرچه عملکرد معلمان از کیفیت بالاتری برخوردار شود، احتمال پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بیشتر خواهد شد.

کلید واژه ها: مدیریت ورزشی، اثر بخشی، سلامت سازمانی، معلمان، تربیت بدنی

مقدمه

مدیریت ورزشی شامل همه فعالیتها، افراد و سازمانهای درگیر در ورزش در همه ابعاد؛ جوانان و نوجوانان، اجرا و کار، آماتور و حرفه ای، انتفاعی و غیرانتفاعی، ملی و بین المللی، تفریحی و هدفمند عمومی و اختصاصی است این رشته همچنین شامل مدیریت ورزش با هدف تفریح و سرگرمی نیز می شود.

به نظرمایلز سلامت سازمانی عبارت است از دوام و بقای سازمان در محیط خود و سازگاری با آن و ارتقا و گسترش توانایی خود برای سازگاری بیشتر. از نظر لایدن و کلینگل سلامت سازمانی یک مفهوم تقریباً تازه ای است و شامل توانایی سازمان برای انجام وظایف خود به طور موثر و رشد و بهبود سازمان می گردد. یک سازمان سالم جایی است که افراد می خواهند در آنجا بمانند و کار کنند و خود افرادی سودمند و موثر باشند.

بنابراین، مدارس سالم موجبات انگیزش و علاقه مندی به کار را در معلمان به وجود آورده و از این طریق اثربخشی خود را بالا می برند. از طرفی دیگر، جو سازمانی سالم و حمایتگر باعث اعتماد بیشتر افراد و روحیه بالای آنان و بالطبع باعث افزایش کارایی معلمان می شود که افزایش کارایی معلمان به نوبه خود عامل مهمی در افزایش اثربخشی مدرسه محسوب می شود. مفهوم سلامت سازمانی مفهوم بی نظیری است که به ما اجازه می دهد تصویر بزرگی از سلامت سازمان داشته باشیم. در سازمانهای سالم، کارمندان متعهد و وظیفه شناس و سودمند هستند و از روحیه و عملکرد بالایی برخوردارند. سازمان سالم جایی است که افراد با علاقه به محل کارشان می آیند و به کارکردن در این محل افتخار می کنند.

رفتار سازمانی به عنوان یک حوزه تحقیقاتی، مربوط به طیف گسترده ای از افرادی است که در یک سازمان کار می کنند، از رهبری و مدیریت ارشد گرفته تا کارکنان و کارمندانی که بخش مهندسی را بر عهده داشته و داوطلبانی که اغلب بسیاری از نقش های مورد نیاز را ایفا می کنند. در سازمان های ورزشی، رفتار سازمانی به نقش های تخصصی مربیان، ورزشکاران و مقامات مربوط می شود که ماهیت محصول رقابتی را در زمین بازی تشکیل می دهند. در نتیجه، مطالعه رفتار سازمانی در ورزش، شامل بسیاری از ذینفعان مختلف، و همچنین نگرش ها، باورها و ارزش های مختلفی می شود که ورزش و فرهنگ آن را تشکیل می دهند. علاوه بر این، مباحث مطرح شده توسط رفتار سازمانی گسترده، پیچیده و پویا هستند و اهمیت زیادی برای مدیران ورزشی دارند.

انگیزش درونی معلمان تحت تأثیر برآورده شدن سه نیاز اساسی روانی به نام های استقلال، شایستگی و وابستگی است. احساس استقلال در هنگام انجام کار منجر به یک حالت روانشناختی ویژه ای می شود که این حالت باعث می شود فرد احساس کند خروجی های کاری تحت تأثیر عملکرد خود وی قرار دارد و به وسیله محیط بیرون کنترل نمی شود. این حالت روانشناختی نیز منجر به شکل گیری انگیزش درونی برای انجام کار و بهبود عملکرد می شود (موتویدلو، ۲۰۱۵).

احساس شایستگی از طریق تسلط بر چالش های بهینه مانند وظایف شغلی که با سطح توانایی و مهارت معلم همخوان هستند، برآورده شده و باعث تجربه روانشناختی دیگری به نام روانی توسط می شود. روانی حالتی از تمرکز است که طی آن معلم به طور کامل جذب فعالیت آموزشی می شود. این حالت باعث می شود که معلم احساس کند کار جزئی از وجود وی شده و به وسیله تمایلات و انگیزه های درونی وی هدایت می شود. براساس تحقیقات انجام شده عملکرد شغلی معلمان یکی از مهمترین عوامل تأثیر گذار بر یادگیری دانش آموزان است.

هدف پژوهش

آشنایی و تحلیل بررسی بررسی نقش مدیریت ورزشی بر اثر بخشی سلامت سازمانی معلمان تربیت بدنی در مدارس هدف اصلی این پژوهش است

روش انجام پژوهش

با توجه به اینکه روش این مقاله کتابخانه ای است در آغاز به مطالعه منابع گوناگون اعم از کتاب ها، مقالات، نشریات و... پرداخته شد و سپس به نقد همه‌ی مطالب پرداخته شد تا بتوانیم بازشناسی دیگری در باب بررسی نقش مدیریت ورزشی بر اثر بخشی سلامت سازمانی معلمان تربیت بدنی در مدارس بدست آوریم.

بیان مسئله

مدیریت ورزشی عبارتست از، سازماندهی، برنامه ریزی، کنترل و نظارت در ورزش و تربیت بدنی. هدف از این رشته تربیت و تامین مدیران و کارشناسان آگاه و ماهر برای اداره امور سازمان های ورزشی کشور می باشد. از آنجا که تربیت بدنی و ورزش به عنوان یک تشکیلات گسترده و در عین حال پیچیده نیاز به داشتن مدیران ماهر و کارآمد در سطوح مختلف دارد، لذا وجود مدیرانی کارآمد و اثر بخش برای سازمانهای ورزشی امری بدیهی و اجتناب ناپذیر است.

تعریف مدیریت، ورزشی از تعریف عمومی که برای مدیریت وجود دارد، فاصله زیادی نداشته و در واقع بخش تخصصی ورزشی به دنبال این تعریف می.آید سازماندهی برنامه ریزی کنترل و نظارت در ورزش و تربیت بدنی تعریفی است که برای مدیریت ورزشی می شناسیم.

هویت مدیریت ورزشی امروزه در جهان شناخته شده است چرا که در دانشگاههای بزرگ جهان که رشته تربیت بدنی را دارند مدیریت و برنامه ریزی یکی از رشتههایی است که در آنجا تدریس میشود و افرادی که در این بخش تربیت میشوند برای اداره امور ورزش و تربیت بدنی جهت پیدا میکنند و در دو بخش یکی مدیریت اماکن تاسیسات و دانشکده ها و دیگری در ورزش قهرمانی هم از نظر اجرا و هم برنامه ریزی به خدمت گرفته می شوند.

سلامت سازمانی عبارت است از دوام و بقای سازمان در محیط خود و سازگاری با آن و ارتقا و گسترش توانایی خود برای سازگاری بیشتر. از نظر لایدن و کلینگل سلامت سازمانی یک مفهوم تقریباً تازه ای است و شامل توانایی سازمان برای انجام وظایف خود به طور موثر و رشد و بهبود سازمان می گردد. یک سازمان سالم جایی است که افراد می خواهند در آنجا بمانند و کار کنند و خود افرادی سودمند و موثر باشند، بنابراین، مدارس سالم موجبات انگیزش و علاقه مندی به کار را در معلمان به وجود آورده و از این طریق اثربخشی خود را بالا می برند. از طرفی دیگر، جو سازمانی سالم و حمایتگر باعث اعتماد بیشتر افراد و روحیه بالای آنان و بالطبع باعث افزایش کارایی معلمان می شود که افزایش کارایی معلمان به نوبه خود عامل مهمی در افزایش اثربخشی مدرسه محسوب می شود.

مطلب دیگری که در کنار مفهوم سلامت سازمانی توجه به آن حائز اهمیت است نقش مدیریت به عنوان عامل اصلی ایجاد و ارتقای سطح سلامت در سازمان است. در مدارس مدیران وظایفی دارند که برای انجام آن بایستی نقشهای سازمانی و روابط بین فردی و اهداف مدرسه را به طور روشن بفهمند و در جهت تامین نیازهای اعضای مدرسه و ارباب رجوع تلاش کنند و سازمان مدرسه را قادر به برخورد موفقیت آمیز با نیروهای داخلی و خارجی کرده تا بتواند نیروهای مخرب را نیز در جهت هدف اصلی سازمان هدایت کرده و با تامین اهداف مدرسه، سودمندی و ادامه حیات آن را تضمین کنند.

در حقیقت سلامتی سازمان از لحاظ فیزیکی، روانی، امنیت، تعلق، شایسته سالاری و ارزشگذاری به دانایی، تخصص، و شخصیت ذی نفعان، و رشد دادن به قابلیت های آنها و انجام وظایف محول شده از سوی فراسیستم های خود در اثربخشی رفتار هر سیستمی تاثیر بسزایی دارد. در این مقاله سعی شده است مفهوم سلامت سازمانی، ویژگیهای سازمان سالم، مولفه های

سلامت سازمانی، کارکردهای سیستم برای حفظ سلامت خود، و تحقیقات انجام شده در این زمینه به بحث و بررسی گذاشته شود و نتایج و پیشنهادات عملی در این زمینه بیان گردد.

آموزش و پرورش به عنوان اساس و زیربنای توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر جامعه است، امروزه در اغلب کشورها آموزش و پرورش صنعت رشد قلمداد می شود و پس از امور دفاعی بیشترین بودجه دولتی را به خود اختصاص می دهد. از آنجایی که بخش قابل توجهی از آموزش و پرورش در مدارس صورت می گیرد مدارس به عنوان یک نظام اجتماعی حساس و مهم، از جایگاه خاصی برخوردارند. مدارس در صورتی خواهند توانست وظیفه خطیری را که به دوش آنهاست به نحو احسن انجام دهند که سازمانهای سالم و پویایی باشند.

به نظرمایلز سلامت سازمانی عبارت است از دوام و بقای سازمان در محیط خود و سازگاری با آن و ارتقا و گسترش توانایی خود برای سازگاری بیشتر. از نظر لایدن و کلینگل سلامت سازمانی یک مفهوم تقریباً تازه ای است و شامل توانایی سازمان برای انجام وظایف خود به طور موثر و رشد و بهبود سازمان می گردد. یک سازمان سالم جایی است که افراد می خواهند در آنجا بمانند و کار کنند و خود افرادی سودمند و موثر باشند.

بنابراین، مدارس سالم موجبات انگیزش و علاقه مندی به کار را در معلمان به وجود آورده و از این طریق اثربخشی خود را بالا می برند.

ازطرفی دیگر، جو سازمانی سالم و حمایتگر باعث اعتماد بیشتر افراد و روحیه بالای آنان و بالطبع باعث افزایش کارایی معلمان می شود که افزایش کارایی معلمان به نوبه خود عامل مهمی در افزایش اثربخشی مدرسه محسوب می شود. مطلب دیگری که در کنار مفهوم سلامت سازمانی توجه به آن حائز اهمیت است نقش مدیریت به عنوان عامل اصلی ایجاد و ارتقای سطح سلامت در سازمان است. در مدارس مدیران وظایفی دارند که برای انجام آن بایستی نقشهای سازمانی و روابط بین فردی و اهداف مدرسه را به طور روشن بفهمند و در جهت تامین نیازهای اعضای مدرسه و ارباب رجوع تلاش کنند و سازمان مدرسه را قادر به برخورد موفقیت آمیز با نیروهای داخلی و خارجی کرده تا بتواند نیروهای مخرب را نیز در جهت هدف اصلی سازمان هدایت کرده و با تامین اهداف مدرسه، سودمندی و ادامه حیات آن را تضمین کنند.

اهمیت و ضرورت پژوهش

یکی از جوانب تأثیرگذار نظام آموزشی در پرورش جسمی و روحی دانش آموزان، بخش تربیت بدنی است. به طوری که تربیت بدنی به عنوان ابزار مهمی برای ارائه فعالیت های بدنی به کودکان و نوجوانان شناخته شده است. معلمان تربیت بدنی نقش مهمی در تکامل رفتار، نگرش، مهارت ها و دادن اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت بدنی به دانش آموزان دارند (اسپرینگر و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین، اثربخشی معلمان تربیت بدنی در مدارس اهمیت زیادی برای سیستم آموزشی به شمار می آید.

سازمان های آموزشی هر جامعه، همانند سازمان های دیگر، سعی در تحقق اهداف خود را، در اولویت قرار می دهند و این موضوع، زمینه ی بررسی و مطالعه اثربخشی معلمان را فراهم می کند. معلمان هر سیستم آموزشی، مهم ترین عامل انتقال علوم به دانش آموزان می باشند. لذا اعتبار هر نظام آموزشی به فعالیت علمی معلمان و دانش آموزان آن وابسته می باشد و با توجه به اهمیت رسالت معلمان در انتقال دانش به دانش آموزان، مطالعه و بررسی اثربخشی آنان ضروری به نظر می رسد.

بنابراین، محیط های آموزشی از جمله آموزش و پرورش، به دلیل داشتن نقش مهم تربیتی در جامعه نیاز دارند تا توجه ویژه ای به عملکرد شغلی معلمان و عوامل اثرگذار بر آن داشته باشند. در نظام آموزشی موفق، معلمان نقش حیاتی دارند و اعتقاد بر این است که عملکرد خوب دانش آموزان به کارایی و نحوه ی تدریس معلمان آنها وابسته است. عملکرد شغلی معلمان یکی از مهمترین عوامل در تسهیل یادگیری دانش آموزان است. عملکرد شغلی بالا بیانگر کیفیت تدریس و آموزش در یک مدرسه است. بدون

تردید معلمان از مهمترین متخصصان برای آینده جامعه به شمار می روند و بدون وجود آنها نظام آموزشی از کار می افتد، بر همین اساس، به نظر می رسد که یکی دیگر از مسائل ضروری در ارتباط با معلمان تربیت بدنی، عملکرد شغلی آنان می باشد.

معلمی به عنوان یکی از مشاغل با اهمیت، رسالت اصلی در پیشبرد و تحقق بخشیدن به اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی در هر کشور را به عهده دارد. اغلب صاحب نظران و متفکران مسائل تربیتی بر این نظرند که معلمان، بزرگترین و مهمترین عامل مؤثر در جریان تعلیم و تربیت هستند. بنابراین بیراه نیست اگر گفته شود که شالوده و اساس یک نظام آموزشی موفق را معلمان تشکیل می دهند در میان برنامه های آموزشی مدارس، درس تربیت بدنیکه از دروس مهم و سازنده به شمار می آید. توجه به درس تربیت بدنی در مدارس تا آنجا اهمیت دارد که منشور یونسکو تربیت بدنی را حق بنیادی تمام کودکان و نوجوانان میداند و مؤسسات آموزش و پرورش هر کشور را برای بهبود و توسعه تربیت بدنی موظف می کند. به این ترتیب نقش معلمان تربیت بدنی در اجرای درس تربیت بدنی و رشد و شکوفایی دانش آموزان بسیار با اهمیت است تربیت بدنی فرایندی است آموزشی- تربیتی که هدف از آموزش دروس آن در مدارس، رشد دانش آموزان از طریق فعالیتهای جسمانی و بهبود بخشیدن به اجرای مهارتهای ورزشی است.

دروس تربیت بدنی شامل کسب و پردازش مهارتهای حرکتی، توسعه و نگهداری آمادگی جسمانی برای تندرستی و سالمی، کسب دانش علمی درباره فعالیتهای جسمانی و تمرین و توسعه تصور و ذهنیت مثبت از فعالیتهای جسمانی به مثابه وسیله ای برای بهبود اجرا و عملکرد دانش آموزان است. دروس تربیت بدنی با تاکید بر پرورش جسمی، ذهنی، روحی و برآزندگی اجتماعی دارد، در صورت آموزش صحیح و اصولی، نقشی شایان توجه در فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان ایفا خواهد کرد. بنابراین آموزش درس تربیت بدنی در مدارس بیشتر نیازمند دروس عملی است تا در آن فعالیتهای جسمانی و ورزشهای گوناگون به دانش آموزان آموخته شود. برای دستیابی به این هدف مهم، به توسعه امکانات و تجهیزات فیزیکی مانند سالنها و زمینهای ورزشی در مدارس نیاز وجود دارد از این رو معلمان تربیت بدنی نیز مانند سایر شاغلان امروزی نیازمند تطبیق وظایف شغلی خود با محیط، شرایط و تواناییها و محدودیتهای هستند. کار معلمان تربیت بدنی باتوجه به انتظارات متعدد از یک سو و شرح وظایف شغلی از سوی دیگر دشوارتر هم شده است. در نظامهای مدیریتی و تشکیلاتی متمرکز همه دستگاهها، از جمله آموزش و پرورش ملزم به طراحی و اجرای برنامه های متمرکز برای تمامی کشورند.

مدیریت ورزشی یکی از مدیریتهای جدیدی است که از چند دهه پیش در دانشگاههای معتبر جهانی به عنوان یکی از گرایشها و تخصصهای رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در سطوح مختلف کارشناسی، کارشناسی ارشد و مقطع دکتری جایگاه ویژه ای برای خود یافته است. امروزه. نگرش دانشگاهی و علمی به این گرایش دستاوردها و یافتههای پژوهشگران و متخصصان این رشته می باشد.

فلسفه وجودی مدیریت در تربیت بدنی بیانگر این حقیقت است که مقوله تربیت بدنی و ورزش به عنوان یک تشکیلات گسترده و در عین حال پیچیده نیاز به داشتن مدیران ماهر و کارآمد در سطوح مختلف دارد. پس بنابراین وجود مدیرانی کارآمد و اثر بخش برای سازمانها و بویژه سازمانهای ورزشی امری بدیهی و اجتناب ناپذیر است هدف از این تحقیق آشنایی با فرآیند مدیریت در حیطه تربیت بدنی و ورزش میباشد.

یافته

برنامه های مدیریت ورزشی در اندازه های مختلف و شرایط، گوناگون از آغاز کار خود اهداف متعددی را دنبال کرده است. علی رغم فقدان هماهنگی های لازم توسعه ی برنامه های دانشگاهی مدیریت ورزشی به طور قابل ملاحظه ای نظر دانشجویان را به خود جلب کرده است در حقیقت، نه تنها در تعداد برنامه های مدیریت ورزشی بلکه در تعداد دانشجویانی که جذب برنامه مدیریت ورزشی شده اند، رشد پیوسته ای دیده شده است. (هاشم کوزه چیان و همکاران، ۱۳۹۷).

از نظر مولین ۱ (۱۹۸۰) سه جنبه یگانه مدیریت ورزش عبارت است از بازاریابی ورزش، ساختارهای مالی طرحهای ورزشی و مسیرهای شغلی صنعت ورزش. این سه جنبه سبب تمایز ورزش از بقیه طرحهای تجاری و توجیه مدیریت ورزشی به عنوان حوزه ممتاز آماده سازی حرفه ای میشود. قدرت و تاثیر فراوان ورزش به عنوان نهادی اجتماعی را باید به عنوان چهارمین جنبه یگانه ورزش به فهرست مولفین اضافه کرد. (محمد احسانی، ۱۳۹۱).

مدیریت ورزشی هر دو جنبه علمی و عملی شغل حرفه ای را شامل میشود. در مفهوم وسیع تر مدیریت ورزشی شامل همه فعالیتهای افراد و سازمانهای درگیر در ورزش در همه ابعاد جوانان و نوجوانان اجرا و کار آماتور و حرفه ای انتفاعی و غیرانتفاعی ملی و بین المللی تفریحی و هدفمند، عمومی و اختصاصی است. این رشته همچنین شامل مدیریت ورزش با هدف تفریح و سرگرمی نیز می شود. (هاشم کوزه چیان و همکاران، ۱۳۹۷).

مدیریت ورزشی هم علم است و هم هنر، علم است چون باید از طریق آموزش اصول و مبانی آن آموخته شود و هنر است زیرا باید این آموخته ها در شرایط گوناگون به طور مناسب بکار گرفته شوند. محیط ورزش بسیار پر چالش است و به کارگیری اصول علمی مدیریت در این فضای چالشی بسیار اهمیت دارد ورزش دارای حیطه های مختلفی نظیر ورزش تربیتی، ورزش همگانی ورزش قهرمانی، ورزش حرفه ای ورزش کارگری، ورزش نظامی و ... است که مدیریت در این حیطه ها با توجه به شرایط گوناگون هر حیطه کاملاً متفاوت است. مدیریت ورزشی به مثابه یک دانش و رشته علمی است که حوزه های مختلفی نظیر مدیریت اماکن و تسهیلات ورزشی مدیریت سازمانهای ورزشی مدیریت رویدادهای ورزشی، مدیریت کمپ ها و اردوگاه ها و هتلهای ورزشی مدیریت اماکن تفریحی ورزشی، مدیریت ورزش دانشگاهی و مدارس و نیز باشگاه های تندرستی و آمادگی جسمانی را در برمی گیرد. (هاشم کوزه چیان و همکاران، ۱۳۹۷).

از نظر چالادوری مهم ترین وظایف مدیریت در سازمان های ورزشی که بنیان و اساس مدیریت هر سازمان ورزشی به شمار می روند و مدیران و رهبران ورزشی که این چهار وظیفه مدیریتی را به درستی در سازمانی که مسؤولیت رهبری آن را بر عهده دارند، انجام دهند شانس و احتمال موفقیت سازمان را افزایش خواهند داد، به شرح زیر است:

برنامه ریزی: عبارت است از تدوین اهداف برای سازمان و افراد و تعیین فعالیت و کارهایی که بتواند به اهداف تعیین شده منتهی شود. در فرآیند برنامه ریزی هر مدیر ورزشی باید نتایج مطلوب را تعیین، محدودیت های محیطی را شناسایی و فعالیت هایی که سازمان ورزشی را به نتایج مطلوب هدایت خواهد کرد مشخص کند. برنامه ریزی موفق در سازمان های ورزشی باید قابلیت مرتبط کردن تمام سطوح مدیریتی به یکدیگر را داشته باشد. همچنین هر مدیر ورزشی باید خود را برای سازگاری با شرایط واقعی که در برنامه ریزی پیش بینی نشده است، آماده کرده و انعطاف لازم را برای پذیرش شرایط جدید داشته باشد..

سازماندهی: عبارتست است از تقسیم وظایف به گونه ای که انجام آن ها برای دستیابی به اهداف سازمان ورزشی ضروری بوده و تعریف روابط بین پست ها و افراد هر سازمان ورزشی. از مدیر ورزشی انتظار بر این است که هر نوع فعالیت و کار را با

اهداف و مأموریت سازمان هم‌سو و هماهنگ کند. همچنین مدیر ورزشی باید بتواند هر کارمندی را در درون یک سازمان ورزشی در یک پست و شغل مناسب قرار داده و برای دستیابی به اهداف سازمان با هر فردی بتواند ارتباط برقرار کند.

رهبری: چالادوری اعتقاد دارد که برنامه‌ریزی و سازماندهی چارچوب و نقشه انجام فعالیت‌ها را در سازمان ورزشی ترسیم می‌کنند و رهبری فرآیند تأثیرگذاری و ایجاد انگیزه در بین کارکنان است به‌طوری‌که هر فردی مسؤولیت‌های محوله در فرآیند سازماندهی را که در مرحله برنامه‌ریزی، برای وی تعیین شده است از روی میل و رغبت انجام دهد.

ارزشیابی: عبارت است از اندازه‌گیری عملکرد و مقایسه آن با استانداردهایی که در مرحله برنامه‌ریزی، تعیین شده است. هر مدیر ورزشی جنبه‌های مختلفی مانند کارکنان، عملکرد یا رفتار کارکنان را باید اندازه‌گیری و ارزشیابی کند و چنان‌چه بین استانداردهای تعیین شده و عملکرد رفتار افراد مغایرتی مشاهده کرد، نسبت به اصلاح عملکرد و رفتار مغایر با استانداردها اقدام کند (سید نصرالله سجادی، ۱۳۹۰).

سلامت سازمانی منجر به اثربخشی سازمانی شود و در نهایت در سوددهی و بازدهی سازمان کارایی داشته باشد. اصطلاح سلامت سازمانی اولین بار، توسط مایلز (۱۹۶۷) به کار برده شد. رویکرد سلامت سازمانی از نظر فهم پویایی سازمانها و پژوهش و کوشش برای به سازی آنها، مزایای علمی قابل ملاحظه ای دارد. سلامت سازمانی عبارت از توانایی سازمانها در حفظ بقا و سازش با محیط و بهبود این تواناییهاست. سلامت وضعیتی در افراد و سازمان متبوع است که امکان عملکرد بالاتر از حد معمول را می دهد. که به دنبال آن سازمان در طبقه خود به بهترین و موجودیتی مولد و انعطافپذیر تبدیل می شود. از سوی دیگر شواهد حاکی از آن است که اگر انگیزه بخشی مداوم در یک نظام سالم صورت نگیرد، این نظام به تدریج وضعیت سالم خود را از دست می دهد و با تداوم این وضعیت (عدم وجود سلامت اداری) وارد وضعیت ناخوشی می شود. سازمان سالم، جایی است که افراد با علاقه به محل کارشان می آیند و به کار کردن در این محل افتخار می کنند. در حقیقت سلامت سازمان از نظر فیزیکی، روانی، امنیت، تعلق، شایسته سالاری، شخصیت ذینفعان و رشد دادن به قابلیت های آنها و انجام وظایف محول شده از سوی فراسیستم‌های خود در اثربخشی رفتار هر سیستمی تأثیر به سزایی دارد (اکبری و همکاران، ۱۳۹۲).

سلامت سازمانی سبب ایجاد محیطی دلپذیر برای کار و کوشش، بالا رفتن روحیه سازندگی و دستیابی به اهداف سازمانی خواهد شد. در سازمان سالم، مأموریت و اهداف سازمان برای همه افراد روشن است. همه می دانند که ارزشهای پذیرفته شده سازمان کدام هستند و این ارزشها هستند که مرزهای رفتارها و درست و نادرست را مشخص می کنند. بنابراین، حرکت افراد در محدوده ارزشهای سازمان، فرهنگ سازمانی یک سازمان تندرست است و عملکرد کارکنان براساس این ارزشها ارزیابی می‌شود (احمدی و همکاران، ۱۳۹۵).

به طور کلی سازمان سالم پیروان و رهبران سالم را شامل می‌شود. سازمان سلامت که دارای فضای سالم است نیروی خود را در راستای هدفهای خود به کار می‌گیرد و موجب می‌شود در سازمان، اعتماد بین افراد بیشتر شود و روحیه آنها ارتقا یابد. این عوامل افزایش کارایی کارکنان را به دنبال دارد. اعضای هر ارگان سالم در بیشتر مواقع پایبند، مسئولیت‌پذیر و با رویکرد مثبت‌اند و بهره‌وری فراوانی دارند و برای حل مشکل به صورت غیررسمی، فارغ از مقام، با یکدیگر همکاری می‌کنند. چنین سازمانی به طور معمول در انجام وظایف به طور مؤثر موفق است و توانایی سازگاری یا رشد را دارد. سلامت سازمانی مفهومی است که گسترش داده شده است تا منعکس‌کننده اثربخشی بیشتر سازمان در محیط‌های مختلف باشد؛ همچنین روشن کند چگونه سازمان به تغییرات در موقعیت‌ها واکنش نشان می‌دهد و این واکنش به این بستگی دارد که تا چه حد افراد سالم و موفق‌اند (عسکری و همکاران، ۱۳۹۸).

تربیت بدنی فرآیندی است آموزشی-تربیتی که هدف از آموزش دروس آن در مدارس، رشد دانش آموزان از طریق فعالیت‌های جسمانی و بهبود بخشیدن به اجرای مهارت‌های ورزشی است. دروس تربیت بدنی شامل کسب و پردازش مهارت‌های حرکتی، توسعه و نگهداری آمادگی جسمانی برای تندرستی و سلامتی، کسب دانش علمی درباره فعالیت‌های جسمانی و تمرین و توسعه تصور و ذهنیت مثبت از فعالیت‌های جسمانی به مثابه وسیله ای برای بهبود اجرا و عملکرد دانش آموزان است. دروس تربیت بدنی با تأکیدی که بر پرورش جسمی، ذهنی، روحی و برآزندگی اجتماعی دارد، در صورت آموزش صحیح و اصولی، نقشی شایان توجه در فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان ایفا خواهد کرد. (حسینی، ۱۳۹۹)

منظور از اثربخشی در واقع بررسی میزان مؤثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است؛ اما به نظر می‌رسد برای تعریف مفهوم اثربخشی می‌بایست گامی فراتر نهاد، به این معنا که اثربخشی هنگامی در یک دوره آموزش حاصل خواهد شد که اولاً نیازهای آموزشی به روشنی تشخیص داده شود، ثانیاً برنامه مناسبی برای برطرف ساختن نیازها طراحی شود، ثالثاً برنامه طراحی شده به درستی اجرا گردد و سپس ارزیابی مناسبی از فرآیند آموزش و درنهایت دستیابی به اهداف مشخص گردد. در ادبیات مدیریت، اثربخشی را انجام کارهای درست و کارایی را انجام درست کارها تعریف کرده‌اند. مفهوم اثربخشی در درون مفهوم کارایی جا دارد. کارایی جنبه کمی و اثربخشی جنبه کیفی دارد (محمودی و درخشانی، ۱۳۹۶).

اثربخشی سازمانی عبارت از میزانی است که یک سازمان با استفاده از منابع خاص و بدون هدر دادن منابع خود و بدون فرسوده کردن غیر ضروری اعضا و جامعه خود، اهدافش را برآورده می‌کند (بوزیوتا و همکاران، ۲۰۱۷).

در واقع اثربخشی سازمانی، درجه نزدیکی یک سازمان به هدف‌هایش را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر اندازه‌ای است که یک سازمان به اهدافش تحقق می‌بخشد (مذکوری پویا، ۱۳۹۵).

اثربخشی میزان دستیابی به اهداف سازمان را می‌سنجد. به بیان دیگر، اثرات خدمات/محصول را بر جامعه، کمی کرده و مشخص می‌کند که خدمات/محصول ارائه شده تا چه میزان با استانداردها و اهدافی که آن سازمان به خاطر آن به وجود آمده مطابقت می‌کند. اثربخشی، یک مفهوم کیفی است و میزان رضایت مشتری را از خدمات/محصول ارائه شده نشان می‌دهد. اثربخشی سازمان عبارت است از درجه یا میزانی که سازمان به هدف‌های مورد نظر خود نائل می‌آید.

بوزیوتا و همکاران (۲۰۱۷) معتقدند که اثربخشی سازمانی یک مفهوم واحد و منفرد نیست، بلکه موضوعی بسیار پیچیده است که مشتمل بر ترجیحات و انتظارات متفاوتی می‌باشد. اثربخشی سازمانی روشی است که سازمان‌ها چگونگی تحقق موفقیت‌آمیز مأموریت‌هایشان را از طریق راهبردهای سازمانی مورد ارزیابی قرار می‌دهند. به عبارت ساده‌تر اثربخشی سازمانی، معمولاً در قالب میزان یا درجه‌ای است که در آن، یک سازمان اهدافش را به دست می‌آورد.

معلمان اثربخش باید دانش و مهارت‌های مورد نیاز جهت دستیابی به اهداف مورد نظر را داشته باشند و نیز باید بتوانند آنها را در زمان مناسب به شیوه مطلوب و مورد انتظار به کار گیرند. بر طبق نظر میدلی (۱۹۸۲) برخورداری از دانش و مهارت‌های مختلف با نام شایستگی یا صلاحیت معلم آورده می‌شود و کاربرد دانش و مهارت‌های مزبور به عنوان عملکرد معلم تلقی می‌شود. لذا پژوهش‌گرانی که سعی دارند اثربخشی معلم را بشناسند، باید بتوانند پیوندی بین شایستگی معلم و عملکرد وی و تحقق اهداف آموزشی (یا به عبارتی اثربخش معلم) برقرار کنند (بنایی پور، ۱۳۹۲).

معلم اثربخش معلمی است که به گونه‌ای متناسب، اهدافی که مستقیم یا غیرمستقیم با یادگیری دانش‌آموزان مرتبط است را محقق می‌کند (شاهری و همکاران، ۱۳۹۴).

عملکرد شغلی معلمان به صورت وظایفی تعریف می شود که توسط معلم در یک دوره زمانی خاص و در یک مدرسه برای دستیابی به اهداف سازمانی انجام می گیرد. عملکرد شغلی بالا بیانگر کیفیت تدریس و آموزش در یک مدرسه است. بدون تردید معلمان از مهمترین متخصصان برای آینده جامعه به شمار می روند و بدون وجود آنها نظام آموزشی از کار می افتد معلمان اثربخش آگاه هستند، یعنی آنچنان کلاس را در اختیار دارند که گویی چشمی نیز در پشت سر دارند ولی دانش آموزان احساس نمی کنند که تحت کنترل یا فشار معلم هستند و دیگر این که دانش آموزان را تشویق به انجام دادن فعالیت هایی می کنند که مکمل فعالیت های قبلی است، یعنی هر مطلب جدید را چنان مطرح می سازند که با موضوع قبلی در ارتباط و تکمیل کننده موضوع قبلی است (بنایی پور، ۱۳۹۲)

نتیجه گیری

معلمی به عنوان یکی از مشاغل با اهمیت، رسالت اصلی در پیشبرد و تحقق بخشیدن به اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی در هر کشور را به عهده دارد. اغلب صاحب نظران و متفکران مسائل تربیتی بر این نظرند که معلمان، بزرگترین و مهمترین عامل مؤثر در جریان تعلیم و تربیت هستند. بنابراین بیراه نیست اگر گفته شود که شالوده و اساس یک نظام آموزشی موفق را معلمان تشکیل می دهند در میان برنامه های آموزشی مدارس، درس تربیت بدنی یکی از دروس مهم و سازنده به شمار می آید. توجه به درس تربیت بدنی در مدارس تا آنجا اهمیت دارد که منشور یونسکو تربیت بدنی را حق بنیادی تمام کودکان و نوجوانان میداند و مؤسسات آموزش و پرورش هر کشور را برای بهبود و توسعه تربیت بدنی موظف میکند. به این ترتیب نقش معلمان تربیت بدنی در اجرای درس تربیت بدنی و رشد و شکوفایی دانش آموزان بسیار با اهمیت است تربیت بدنی فرایندی است آموزشی- تربیتی که هدف از آموزش دروس آن در مدارس، رشد دانش آموزان از طریق فعالیت های جسمانی و بهبود بخشیدن به اجرای مهارت های ورزشی است.

مفهوم سلامت سازمانی به ما اجازه می دهد تصویر بزرگی از سلامت سازمان داشته باشیم. در سازمان های سالم کارمندان متعهد و وظیفه شناس هستند، روحیه و عملکرد بالایی دارند، کانال های ارتباطی باز و سودمند هستند، و سازمان سالم جایی است که افراد دوست دارند به محل کارشان بیایند و به اینکه در این محل کار کنند، افتخار می کنند. اگر به سازمان سالم به عنوان سیستم نگاه کنیم درچنین حالتی سلامت سازمانی را نه در بهداشت و سلامت جسمانی و روانی کارکنان به صورت فردی و گروهی، بلکه در موجودیت و بقای خود سازمان جستجو می کنیم.

بنابر مطالب ارائه شده در این مقاله و نتایج به دست آمده از پژوهش های مربوطه، مدیران (بویژه مدیران آموزشی) می بایست موارد زیر را مدنظر قرار دهند: تخصص و کارایی نیروهای سطوح فنی و اداری عامل بسیار مهمی در رشد و بهبود مستمر سازمان و بقای آن است. وقتی این نیروها از قبیل معلمان و کارکنان عملکرد مطلوبی داشته باشند درحقیقت به اثربخشی سیستم مدرسه کمک کرده و نقش خود را به عنوان خرده سیستم جامعه اجرا کرده اند و در این صورت سطح اداری می تواند در جذب منابع و تسهیلات برای ادامه فعالیت سیستم موفق باشد. اثربخشی مدرسه باعث خواهد شد نهادی در تعیین اهداف، فلسفه، ارزشها، قوانین، معیارها و کنترل فراگردهای آموزشی و پرورشی و... اعضای مدرسه را مشارکت دهد. و این مشارکت مزایای بسیاری از قبیل بهبود مستمر کارایی فردی و سازمانی، امنیت شغلی و روانی، رضایت کارنان و ارباب رجوع، افزایش انگیزش، شناخته شدن استعدادها و فراهم ساختن زمینه شکوفایی آنها، ترویج روحیه تفکر علمی و نوآوری، ترویج روحیه همکاری، همیاری و هم افزایی، فراهم شدن زمینه انتقادات و پیشنهادات سازنده، تسریع و تصریح فرایند تصمیم گیری در سازمان و... خواهد شد که مجموع آنها باعث افزایش اثربخشی و سلامت سازمانی مدرسه می شود.

در مدارس دارای جو سالم، باز، و پویا روحیه معلمان و کارکنان و درجه اعتمادشان به مدیر و همکاران و میزان تعهد سازمانی بالاست. پس باید توجه داشت که ایجاد جوی باز و سازنده از وظایف اساسی مدیر است زیرا چنین جوی ارتباط بالایی با معیارهای اثربخشی سازمان دارد.

مدارس سالم، خواهان مدیرانی با نفوذ هستند، مدیران این مدارس لازم است با ویژگیهای سازمان سالم آشنایی کامل داشته باشند و خود افرادی متخصص و رهبر در زمینه کاریشان باشند، رهبر بودن مدیر سبب ایجاد روحیه علمی، وظیفه شناسی و بالا رفتن بهداشت روانی اعضای مدرسه شده، کارایی فردی و گروهی معلمان را افزایش می دهد.

پیشنهادهات

- ۱) با استفاده از استادان دانشگاه و صاحب نظران، در زمینه مفهوم و اهمیت سلامت سازمانی کلاسهای آموزش ضمن خدمت برای مدیران تدارک دیده شود؛
- ۲) مدیران مدارس به وضعیت بهداشت روانی و جسمی، امنیت شغلی، روحیه، مشارکت، تخصص فنی، انگیزش و... معلمان توجه بیشتری کنند و اقدامات لازم را در جهت افزایش و بهبود این موارد انجام دهند؛
- ۳) مدیران می توانند جهت آگاهی از سلامت سازمانی مدرسه و رابطه آن با متغیرهای مربوط به اثربخشی سیستم مدرسه با استفاده از ابزار سنجش سلامت سازمانی و ابزار مربوط به هریک از متغیرهای اثربخشی تحقیق کنند و اقدامات لازم را در جهت بهبود اثربخشی مدرسه انجام دهند؛ در گزینش مدیران، باید مهارتهای فنی، انسانی و ادراکی آنها را ارزیابی کرد و آموزشهای لازم را به آنها ارائه داد؛
- ۴) مدیران مدارس باید با استفاده از مشارکت دادن اعضای مدرسه در تصمیم گیری و حل تعارضات، ایجاد نظام پیشنهادات، کمک به تامین نیازهای جسمی و روانی، برگزاری دوره های آموزشی لازم، شایسته سالاری، ایجاد روحیه خلاقیت و نوآوری، روزآمدی و استفاده از مشاوران و صاحب نظران باعث ایجاد جو باز و سازنده شوند تا بتوانند سلامت سازمانی مدرسه را تضمین کنند.

منابع

- ۱) احمدی، غلامعلی، یاری، بابک، رضائی، محبوبه. (۱۳۹۵). رابطه سلامت سازمانی و رفتار شهروندی سازمانی با رضایت شغلی کارکنان دانشگاه علامه طباطبائی. پژوهش های رهبری و مدیریت آموزشی، ۳ (۱۰)، ۱-۲۲.
- ۲) احسانی، محمد، (۱۳۹۱)، مدیریت در سازمان های ورزشی، تهران، انتشارات حتمی
- ۳) اکبری، مرتضی، شکیبا، حجت، ضیائی، محمدصادق، مرزبان، شیرمیراد، رازی، سمیرا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه ی سلامت سازمانی با کارآفرینی سازمانی: (مورد مطالعه: دانشگاه تهران). مدیریت دولتی، ۵ (۱۳)، ۱-۲۰.
- ۴) بنایی پور ر. ۱۳۹۲. بررسی تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر اثربخشی معلمان شاغل در مدارس ابتدایی منطقه ۱۰ آموزش و پرورش شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ۵) حسینی، سبا (۱۳۹۹)، رابطه بین توانمندی های معلمان تربیت بدنی با انگیزه های ورزشی دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- ۶) سجادی، سید نصرالله، مدیریت سازمان های ورزشی ۱۳۹۰، تهران، انتشارات سمت
- ۷) شاهرخی، ف. نویدی، ا. شوقی ب. ۱۳۹۴. تأثیر خرد سازمانی بر اثربخشی کارکنان آموزش و پرورش استان مرکزی، نوآوری های مدیریت/آموزشی، ۱۱(۱)، ص ۶۱-۷۵.
- ۸) عسکری، مهتری، فروغی ابری، اصغر، فیاض انوش، ابوالحسن. (۱۳۹۸). تبیین سبک رهبری معنوی شهید خرازی و ارتباط آن با سلامت سازمانی در لشکر ۱۴ امام حسین(ع) در دوران دفاع مقدس (۶۷-۱۳۵۹). پژوهش های تاریخی، ۱۱(۳)، ۱۷-۳۳.
- ۹) کوزه چیان، هاشم، زهره وندیان، کریم، شیروانی، طهماسب، ۱۳۹۷، مبانی مدیریت ورزشی، تهران، انتشارات حتمی و شرکا
- ۱۰) محمودی، عمر؛ درخشانی، امید(۱۳۹۶)، اثر ساختار سازمانی بر اثربخشی سازمانی در دانشگاه آزاد اسلامی، پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری، ۳(۱۸)، ص ۴۸-۱۵.
- ۱۱) مذکوری پویا م. ۱۳۹۵. رابطه ی بین هوش هیجانی و خلاقیت سازمانی با اثربخشی سازمانی در بین کارکنان ناحیه ۲ آموزش و پرورش شهر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

مدیریت لجستیک جام جهانی ۲۰۲۲ قطر: فعالیت‌های تدارکاتی

فرشته آقاجانی^۱

فاطمه عبدوی^۲

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه تبریز

^۲ عضو هیئت علمی گروه مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزش دانشگاه تبریز

Aghajani.f@tabrizu.ac.ir

چکیده

رویدادهای ورزشی راهی موثر برای نشان دادن یک شهر به جهان است و مدیریت لجستیک رویداد، کلید میزبانی موفقیت‌آمیز رویدادها است. لجستیک ورزشی به طور کلی و جنبه تدارکات رویدادهای ورزشی به طور خاص توجه علمی کمی داشته است. این تحقیق با هدف بررسی فعالیت‌های تدارکاتی قطر برای جام جهانی ۲۰۲۲ صورت گرفته است. پژوهش حاضر از نوع کیفی و تحلیل اطلاعات به روش محتوای کیفی صورت گرفته است. جامعه آماری شامل مطالعات انجام شده در زمینه فعالیت‌های تدارکاتی قطر برای جام جهانی ۲۰۲۲ است و نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد. نمونه مورد بررسی در این پژوهش شامل ۱۷ مقاله در سایت‌های معتبر خارجی که در رابطه با موضوع تحقیق بود. یافته‌ها بیانگر فعالیت‌های تدارکاتی در زمینه بزرگراه‌ها و جاده‌ها، ناوگان حمل و نقل عمومی، ورزشگاه‌ها و محل اقامت است. جام جهانی قطر حدود ۱۸۴ میلیارد پوند (۲۲۰ میلیارد دلار) برای قطر هزینه داشت. این حدود ۶۰ برابر ۵,۳ میلیارد دلاری است که آفریقای جنوبی برای جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰ هزینه کرد.

واژگان کلیدی: لجستیک، جام جهانی، قطر

مقدمه

رویدادهای ورزشی راهی موثر برای نشان دادن یک شهر به جهان است و مدیریت لجستیک رویداد، کلید میزبانی موفقیت آمیز رویدادها است. در دنیای رویدادهای ورزشی جهانی، حوزه لجستیک به اندازه سایر فعالیت های مدیریتی مانند حمایت مالی، بازاریابی، روابط رسانه ای یا عملکرد ورزشکاران مورد توجه قرار نگرفته است. هواداران و تماشاگران به ندرت برای فعالیت های لجستیکی پیچیده ای که نیازهای آنها را برآورده می کند، فکر می کنند. حتی برای بسیاری از کسب و کارها و شرکت ها، اغلب به عنوان یک فعالیت حاشیه ای باقی می ماند. این موضوع برای مدیریت و برگزاری رویدادهای ورزشی نیز صادق است (مک کینون^۱، ۲۰۲۱).

در جهان توسعه یافته امروزی، ورزش به عنوان یک صنعت مهم و عامل اصلی در رشد و توسعه اقتصاد ملی کشور شناخته می شود. در میان رشته ها و مسابقات مختلف ورزشی، فوتبال و جام جهانی از اهمیت و اعتبار ویژه ای برخوردار هستند و موفقیت یا شکست در رقابت های جام جهانی که نقطه اوج مسابقات فوتبال است، بر اقتصاد و هویت ملی کشورها تأثیر می گذارد. فوتبال به علت گستردگی فوق العاده، تعداد بی شمار ورزشکاران و تماشاچیان، سرمایه گذاری های کلان مالی و پوشش وسیع رسانه ای، عرصه ای بسیار فراتر از دیگر ورزش ها را کسب نموده است (بیسکایا و همکاران^۲، ۲۰۱۷).

هرولد و همکاران^۳ (۲۰۲۰) بیان می کنند پیشرفت درک محدود ما از لجستیک در زمینه رویدادهای ورزشی بسیار مهم است. پدرسن و تیبو^۴ (۲۰۱۹) ادعا کردند که ادبیات مدیریت ورزش و رویداد هنوز شاهد تعامل با مفاهیم و چارچوب های لجستیک، یا بحث سیستماتیک در مورد فرآیندها یا برنامه های لجستیکی نیست. اروسمیت و همکاران^۵ (۲۰۱۹) استدلال کردند که اگر رویدادهای ویژه «یک باره» در یک مکان باشند مانند جام جهانی یا المپیک، چالش های تدارکاتی برای چنین رویدادهای ورزشی جهانی بیستر از سایر رویدادها است.

رویدادهای ورزشی نه تنها جشن های تشریفاتی و فضاهای بسیار احساسی هستند، بلکه به معنای "تجارت بزرگ" نیز هستند. به این ترتیب، مدیریت رویدادهای ورزشی فراتر از سرمایه گذاری قابل توجه در ورزشکاران و قراردادهای چند صد دلاری است. بنابراین رویدادهای ورزشی توسط فعالیت های لجستیکی خاص پشتیبانی می شوند، که مدیران هنگام انجام یک رویداد به آن تکیه می کنند (شولنکورف و همکاران^۶، ۲۰۲۲). فعالیت های لجستیکی شامل انبارداری، تدارکات، حمل و نقل، فهرست موجودی، مکان های تجهیزات، بسته بندی و لجستیک معکوس است (مورفی و کنمیر^۷، ۲۰۱۸). لجستیک ورزشی به طور کلی و جنبه تدارکات رویدادهای ورزشی به طور خاص توجه علمی کمی داشته است. برای رویدادهای ورزشی جهانی، مهمترین فعالیت های تدارکاتی معمولاً شامل منابع زیرساختی است که این تحقیق با هدف بررسی فعالیت های تدارکاتی قطر برای جام جهانی ۲۰۲۲ صورت گرفته است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کیفی و تحلیل اطلاعات به روش محتوای کیفی صورت گرفته است. جامعه آماری شامل مطالعات انجام شده در زمینه فعالیت های تدارکاتی قطر برای جام جهانی ۲۰۲۲ است و نمونه گیری به صورت هدفمند انجام شد. نمونه مورد بررسی در این پژوهش شامل ۱۷ مقاله در سایت های معتبر خارجی که در رابطه با موضوع تحقیق بود.

1 McKinnon

2 Biscaia et al

3 Herold et al

4 Pedersen & Thibault

5 Arrowsmith et al

6 Schulenkorf et al

7 Murphy & Knemeyer

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

یافته‌ها

یافته‌ها بیانگر فعالیت‌های تدارکاتی در زمینه بزرگراه‌ها و جاده‌ها، حمل و نقل، ورزشگاه‌ها و محل اقامت، به شرح جدول زیر است:

بزرگراه‌ها و جاده‌ها	شبکه راه آهن جدید گسترش بزرگراه‌ها از ۲۵۰۰ کیلومتر به ۸۵۰۰ کیلومتر گسترش جاده‌های محلی به پوشش ۳۴۰۰۰ کیلومتری افزایش تعداد تونل‌ها افزایش تعداد پل‌ها
حمل و نقل	۴۰۰۰ اتوبوس به بهره برداری اختصاص حدود ۳۰۰۰ اتوبوس به حمل و نقل هواداران بیش از ۸۰۰ اتوبوس تمام برقی است که با آلاینده‌گی کربن صفر بیش از ۳۰۰۰ تاکسی و لیموزین در فرودگاه بین‌المللی حمد، فرودگاه بین‌المللی دوحه و اماکن حیاتی کشور اسکوترهای برقی را برای اجاره کوتاه اجاره دوچرخه‌ها
ورزشگاه‌ها	ورزشگاه خلیفه، حدود ۳۷۴ میلیون دلار، دوحه ورزشگاه الجنوب، حدود ۶۵۶ میلیون دلار، الوکره ورزشگاه البیت، حدود ۸۴۷ میلیون دلار، الخور ورزشگاه احمد بن علی، حدود ۳۶۰ میلیون دلار، الریان ورزشگاه شهر آموزش، حدود ۷۰۰ میلیون دلار، الدوحه ورزشگاه الثمائه، حدود ۳۴۲ میلیون دلار، الدوحه ورزشگاه لوسیل، حدود ۷۶۷ میلیون دلار، لوسیل ورزشگاه ۹۷۴ (ورزشگاه رأس ابو عبود)، الدوحه
محل اقامت	ساخت هتل‌های شناور خیمه‌های اقامتی افتتاح هتل و جاذبه گردشگری: - جزیره قطیفان - برج کاتارا - مجموعه 3: Place Vendome - رزود دوحه - برج دوقلوی الجابر - پولمن دوحه - دریم دوحه - جزیره مروارید در قطر - هتل ME دوحه - وست والک

بحث و نتیجه‌گیری

درک قوی مدیریت لجستیک در زمینه رویدادهای ورزشی بسیار مهم است. برای رویدادهای ورزشی این مهم، اغلب نادیده گرفته شده است. همانطور که اشاره شد فعالیت‌های تدارکاتی در مدیریت لجستیک ورزشی بیانگر زیرساخت‌ها است. یافته‌ها نشان داد، قطر برای برگزاری رویداد جام جهانی ۲۰۲۲ فعالیت‌های تدارکاتی بسیاری از جمله در زمینه جاده‌ها و بزرگراه‌ها، حمل و نقل، ورزشگاه‌ها و محل اقامت انجام داده است. آمارها بیانگر این است که قطر برای جام جهانی در حدود ۲۲۰ میلیارد

دلار هزینه کرده است. این هزینه بیست برابر پولی است که روسیه در جام جهانی ۲۰۱۸ و برزیل در جام جهانی ۲۰۱۴ با ۱۵ میلیارد دلار، خرج کرده بود. در جام جهانی ۲۰۰۶، ۴٫۳ میلیارد دلار هزینه شده بود، در جام جهانی آفریقا ۳٫۶ میلیون دلار، در جام جهانی ۲۰۰۲، هفت میلیارد دلار و در جام جهانی ۱۹۹۴، نیم میلیارد دلار هزینه شده بود.

منابع

- Arrowsmith, S., Bayley, R., Gorczynska, A., Idoku, J., Kay, S., Faria Lopes, J., ... Ren, K. (2019). Procuring infrastructure for international sporting events :Mapping the field for IPACS and beyond. *Public Procurement Law Review*, 28(6), 257–318.
- Biscaia, R., Correia, A., Santos, T., Ross, S., & Yoshida, M. (2017). Service quality and value perceptions of the 2014 FIFA World Cup in Brazil. *Event Management*, 21(2), 201-216.
- Herold, D. M., Breitbarth, T., Schulenkorf, N., & Kummer, S. (2020). Sport logistics research: reviewing and line marking of a new field. *The International Journal of Logistics Management*, 31(2), 357–379
- <https://carnegieeurope.eu/2022/10/24/has-world-cup-changed-qatar-pub-88214>
- <https://freedomhouse.org/article/long-shadow-qatars-human-rights-abuses>
- <https://theconversation.com/why-is-the-qatar-fifa-world-cup-so-controversial-192627>
- <https://ustoday.news/a-list-of-everything-wrong-with-the-qatar-world-cup-2022/>
- <https://www.cnn.com/2022/11/17/football/qatar-2022-world-cup-migrant-workers-human-rights-spt-intl/index.html>
- <https://www.hrw.org/news/2022/11/14/qatar-rights-abuses-stain-fifa-world-cup>
- https://www.lemonde.fr/en/sports/article/2022/10/17/the-reasons-behind-the-widespread-criticism-of-qatar-s-world-cup_6000584_9.html
- <https://www.nbcnews.com/news/world/qatar-world-cup-exploited-migrant-workers-human-rights-rcna2889>
- <https://www.npr.org/2022/11/18/1137204271/qatar-world-cup-controversies>
- <https://www.project-syndicate.org/commentary/qatar-world-cup-worker-protections-reform-by-lara-nuwayhid-2022->
- <https://www.sfchronicle.com/sports/annkillion/article/Qatar-World-Cup-is-insane-evil-and-corrupt-so-17593341.php>
- <https://www.sportspromedia.com/analysis/2022-world-cup-qatar-fifa-human-rights-sponsors-amnesty-infantino/>
- <https://www.theguardian.com/football/2022/nov/14/stadiums-of-shame-the-numbers-world-cup-hosts-qatar-dont-want-to-be-seen>
- <https://www.theguardian.com/football/2022/oct/08/football-corruption-and-the-remarkable-road-to-qatar-world-cup>
- <https://www.theguardian.com/world/2013/sep/25/revealed-qatars-world-cup-slaves>
- <https://www.usatoday.com/story/sports/soccer/worldcup/2022/11/10/2022-world-cup-abuse-migrant-workers-qatar-continues/8315599001/>
- McKinnon, A. (2021). Towards a carbon-free logistics. In C. Secchi & A. Gili (Eds.), *The global quest for sustainability: The role of green infrastructure in a post-pandemic world* (pp. 125–143). Milano: ISPI/McKinsey
- Murphy, P. R., & Knemeyer, A. M. (2018). *Contemporary logistics*. Harlow: Pearson Education.
- Pedersen, P. M., & Thibault, L. (2019). *Contemporary sport management*. Champaign, IL: Human Kinetics
- Schulenkorf, N., Schlenker, K., Rammal, H., Welty Peachey, J., & Morgan, A. (2022). *Managing and leveraging events: Business and social dimensions*. Abingdon: Routledge.
- [tps://www.glimpsefromtheglobe.com/regions/middle-east-and-north-africa/corruption-and-controversy-the-upcoming-2022-fifa-world-cup-in-qatar/](https://www.glimpsefromtheglobe.com/regions/middle-east-and-north-africa/corruption-and-controversy-the-upcoming-2022-fifa-world-cup-in-qatar/)

Qatar 2022 World Cup Logistics Management: Procurement Activities

Fereshteh Aghajani

PhD student of Sports Management of Tabriz University

Aghajani.f@tabrizu.ac.ir

Fatemeh Abdavi

Member of the Faculty of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Tabriz University

fatemehabdavi@tabrizu.ac.ir

Abstract

Sporting events are an effective way to showcase a city to the world, and event logistics management is key to successfully hosting events. Sports logistics in general and the logistics aspect of sports events in particular have received little scientific attention. This research has been conducted with the aim of investigating Qatar's preparatory activities for the 2022 World Cup. The current research is of qualitative type and data analysis is done by qualitative content method. The statistical population includes studies conducted in the field of Qatar's preparatory activities for the 2022 World Cup, and the sampling was done purposefully. The sample examined in this research included 17 articles on reputable foreign sites that were related to the research topic. The findings indicate procurement activities in the field of highways and roads, public transport fleet, stadiums and accommodation. The Qatar World Cup cost Qatar an estimated £184 billion (\$220 billion). That's about 60 times the \$5.3 billion South Africa spent on the 2010 FIFA World Cup.

Keywords: Logistics, World Cup, Qatar

بررسی بین فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی کارمندان اداره کل ورزش و جوانان استان همدان

محمد محمدی

عضو هیات علمی دانشگاه ملایر، مربی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه تربیت بدنی

M.mohammadi@malayeru.ac.ir

امیرحسین ناصرپور

کارشناسی ارشد مدیریت دولتی - مدیریت تحول، دانشگاه ملایر

a.naserpour@chmail.ir

چکیده:

هدف از انجام تحقیق بررسی بین فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی کارمندان اداره کل ورزش و جوانان استان همدان بود. روش تحقیق: کاربردی و بر اساس استراتژی جزء تحقیقات توصیفی و از نظر مسیر اجرا در ردیف تحقیقات همبستگی می باشد. جامعه آماری تحقیق کلیه کارمندان اداره کل ورزش و جوانان استان همدان که تعداد آنها ۱۲۵ نفر می باشد و به علت محدود بودن جامعه آماری از نمونه گیری کل شمار استفاده شد. ابزار اندازه گیری: برای اندازه گیری فرهنگ سازمانی از پرسش نامه فرهنگ سازمانی مدل دنیسون که شامل ۶۰ پرسش و ۴ مولفه درگیر شدن در کار (مشارکت)، همانندی (سازگاری یا یکپارچگی)، انطباق پذیری و رسالت یا مأموریت می باشد و برای اندازه گیری کارآفرینی سازمانی از پرسش نامه کارآفرینی سازمانی مارگریت هیل که شامل ۱۳ پرسش و ۴ مولفه افعال سازمانی، نگرش فردی، انعطاف پذیری و فرهنگ کارآفرینی استفاده شد، ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه های فرهنگ سازمانی ۰/۹۴۴ و مولفه های کارآفرینی سازمانی ۰/۸۳۹ بود. تجزیه و تحلیل آماری در بخش آمار توصیفی از فراوانی و درصد فراوانی تجمعی و در بخش آمار استنباطی نیز برای نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف و برای آزمودن فرضیه های تحقیق از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون با استفاده از نرم افزار spss.25 استفاده شد. در مجموع می توان نتیجه گرفت وجود یک فرهنگ سازمانی مناسب در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان می تواند این اداره را به سازمانی کارآفرین تبدیل کند.

واژگان کلیدی:

فرهنگ سازمانی، کارآفرینی سازمانی، اداره ورزش و جوانان استان همدان

مقدمه:

کارآفرینی سازمانی به معنای توسعه شایستگی ها و فرصت ها در درون سازمان از طریق ترکیب منابع جدید است. از این رو، سازمان های عصر حاضر به کارآفرینی سازمانی به دلیل نقشی که در تقویت موقعیت رقابتی سازمانها ایفا می کنند توجه خاصی داشته اند (زیویار و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از ویژگیهای عصر حاضر، تغییرات قابل توجه در نگرش، ایدئولوژی، ارزشهای اجتماعی و روش فعالیت است. سازمان عمدتاً توسط این تغییرات، تحت تأثیر قرار میگیرد (فیروزجانیان و همکاران، ۲۰۱۴). یکی از تحولات اساسی که در مدیریت امروزی شکل گرفته است، تحول در نگرش به سازمان است. نظریه فرهنگ تا اوایل سال ۱۹۸۰ که محققان و رهبران سازمانی شروع به شناسایی اهمیت فرهنگ در سازمان ها کردند، وجود نداشت، در واقع به دلیل نبود اطلاعات و درک صحیح از تأثیر فرهنگ سازمانی^۱ بر روی سازمان و افراد حاضر در آن محققان بر اساس مدل قدیمی و منسوخ اقدام به توضیح عملکرد سازمان ها می پرداختند (کلانی و همکاران، ۲۰۱۶). در واقع مدیرانی که نقش کارآفرین دارند، عامل اصلی ایجاد خلاقیت و نوآوری هستند و فرصتها را در دل هرج و مرجها تشخیص میدهند. سازمانهای امروزی با تعداد اندک افراد خلاق و کارآفرین نمیتوانند در عرصه های داخلی و خارجی بر رقبا فائق آیند و نیازمند ایجاد بستر مناسب کارآفرینی، برای تمام کارکنان خود هستند (نوروزی سیدحسینی و کلاته سیفری، ۱۳۹۳). شباهتهای بسیاری بین کارآفرینی سازمانی و کارآفرینی وجود دارد (چوبی و همکاران، ۲۰۱۰). ییلدیز (۲۰۱۴) در تحقیقی به این نتیجه رسید که فرهنگ سازمانی، بر کارآفرینی سازمانی اثرگذار است. ورنون و ورتزل^۲ بر این باورند که فرهنگ در توسعه کارآفرینی از جایگاه والایی برخوردار است؛ چرا که فرهنگ تعیین کننده نگرش های افراد در جهت آغاز فعالیت کارآفرینانه است. اگر سازمانی قصد دارد به سازمانی کارآفرین مبدل شود، باید فرهنگ کل سازمان با فضای کارآفرینانه متناسب شود، که البته این امر در کوتاه مدت امکان پذیر نیست (قلعه ای و همکاران، ۱۳۹۸). فرهنگ سازمانی، مجموعه ای از معانی، اعتقادات، باورها و ارزش های مشترک است که توسط یک گروه یا سازمان حفظ شده و بر اندیشه و رفتار اعضای گروه و سازمان اثر می گذارد (جاسکیت و درسلر، ۲۰۰۴). در تعریف دیگر فرهنگ، در زمینه ارتباط فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی تحقیقاتی در داخل و خارج کشور انجام شده است. عباسی و همکاران (۱۳۹۲)، در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که فرهنگ انطباق پذیری بر کارآفرینی سازمانی^۳ تأثیر معناداری دارد. سازمان های امروزی در محیطی پویا، پرابهام و متحول فعالیت می کنند. در دنیای متحول امروزی اگر سازمان ها نتوانند به تغییرات، پاسخ داده یا در مقابل تغییرات، حالت انفعالی به خود گیرند از قافله عقب می مانند (بیگلری و همکاران، ۱۳۹۶). دنیسون (۱۹۹۰) معتقد است که فرهنگ سازمانی، همان ارزشهای اساسی، باورها و اصول اخلاقی است که نقش پایه ای را برای یک سیستم مدیریت سازمانی بازی میکند. ایشان به کمک تحقیقاتی که در زمینه فرهنگ سازمانی و اثربخشی سازمان انجام داد؛ در مدل خود ویژگیهای فرهنگی را اینگونه برشمرد، (۱) درگیر شدن در کار، (۲) سازگاری، (۳) انطباق پذیری، (۴) مأموریت یا رسالت. مؤلفه درگیر شدن در کار، به این موضوع اشاره دارد که سازمانهای اثربخش، افرادشان را توانمند میسازند، سازمان را بر محور گروههای کاری تشکیل میدهند و قابلیتهای منابع انسانی را در همه سطوح توسعه میدهند. به طور کلی، میتوان گفت فرهنگ سازمانی درکی است که کارکنان از سازمان خود دارند (احسانبخش و رضایی، ۲۰۱۲). امروزه اهمیت کارآفرینی سازمانی در سازمانها برجسته تر شده و مدیران سازمانها علاقه دارند تا رفتارهای کارآفرینانه ای را ایجاد کنند که به کارایی عملیاتی بهتری منجر شود. سازمانهای ورزشی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. کارآفرینی سازمانی وسیله ای برای رشد و ارتقای سازمانهای ورزشی است (معینی کیا و همکاران، ۱۳۹۸). تفکر کارآفرینی و استفاده از آن در سازمانهای ورزشی اجتناب ناپذیر است، همانطور که در سازمانهای مختلف، کارآفرینی از ابزارهای تأمین کننده حیات و مزیتی رقابتی به شمار میآید، حیات و مزیت

1. Organizational Culture

2. Vernon and Vertzel

3. Organizational Entrepreneurship

رقابتي در سازمانهای ورزشی نیز به عواملی نظیر توانایی، خلاقیت و نوآوری منابع انسانی آنها وابسته است (احسانبخش و رضایی، ۲۰۱۲). اگر سازمانهای ورزشی، به خصوص کمیته ملی المپیک به عنوان یکی از مهمترین سازمانهای ورزشی کشور؛ سازمانی کارآفرین باشند، می توانند موقعیتی ایجاد کنند که مدیران، برنامه ریزان، تصمیم گیرندگان و کارکنان کارآفرین؛ فرصتها را بهتر درک کنند، از منابع موجود و فرصتها به منظور نوآوری استفاده بیشتری کنند و در نتیجه سریعتر رشد کرده، در صحنه رقابت جهانی، منطقه ای و ملی دوام آورند و رسالتی را که بر عهده دارند به نحو بهتری ایفا کنند (علیمردانی و همکاران، ۱۳۹۴). سازمانهای ورزشی ایران جهت سازگاری با تغییرات روزافزون، سریع، پیچیده و نامطمئن محیط و کشف فرصتهای بالقوه در عرصهی ورزش، نیازمند کارآفرینانی هستند که خلاقیت، نوآوری و توان کشف فرصتهای جدید از بارزترین ویژگیهای آنان است (نیکنهاد و همکاران، ۱۳۹۴). برای بروز این قابلیت وجود فرهنگ سازمانی مناسب در سازمان، ضروری به نظر میرسد. با توجه به اهمیت کارآفرینی در توسعه ورزش کشور و نیز ضرورت بسط و ایجاد بستری برای توسعه آن به نظر میرسد فرهنگ سازمانی پویا بتواند به عنوان عاملی راهگشا و بسیار کاربردی زمینه و بستر مناسبی جهت بهبود و تسریع روند کارآفرینی در سازمانهای ورزشی فراهم آورد. لذا میتوان گفت اگر فرهنگ سازمانی کارآفرینی در سازمانهای ورزشی جاری باشد، این سازمانها با تحولات جهانی همگام میشوند و حتی در عرصه ورزش جهان پیشگام خواهند شد، اما اگر فرهنگ سازمانی حامی کارآفرینی نباشد، با وجود صرف هزینه های کلان، باز هم نمیتوانند اثربخشی و کارایی مطلوبی داشته باشند. از سوی دیگر، فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در ادارات کل ورزش و جوانان کشور به عنوان یکی از بزرگترین سازمانهای ورزشی ایران نیازمند مطالعه و تحقیق بیشتر است تا پتانسیلهای آن شناخته شده و نیز مشخص شود، در طول سی سال گذشته، به ویژه در دو دهه گذشته مفهوم کارآفرینی در سازمان های موجود تکامل، یافته و با عناوین مختلفی از جمله، کارآفرینی سازمانی، کارآفرینی درون سازمانی، مدیریت کارآفرینی و کارآفرینی راهبردی شناخته می شود. به نظر می رسد که کارآفرینی سازمانی بیش ترین توجه را نسبت به خود به عنوان یک مفهوم، جلب کرده است (بیگلری و همکاران، ۱۳۹۶). کارآفرینی سازمانی و به طبع آن سازمان های کارآفرین، از مهم ترین عوامل پیشرفت کشورهای امروزی محسوب می شود. با توجه به نیاز فعلی کشور برای پیشرفت و توسعه و نیز رسیدن به جایگاه واقعی، کارآفرینی سازمانی می تواند کشور را در راه رسیدن به این مهم یاری رساند (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۰). کارآفرینی سازمانی عبارت است از شناسایی و بهره برداری از یک فرصت و اطمینان از اینکه بهره برداری از آن فرصت با یک روش جدید، انحراف از روش قبلی است و به موفقیت و تحقق اهداف سازمانی منجر خواهد شد (هینون و همکاران، ۲۰۰۵). (عباسی و همکاران، ۱۳۹۲). پیمانی زاد و قاسمعلی پور (۱۳۹۱)، در تحقیقی تحت عنوان "رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در اداره کل تربیتبدنی استان خراسان رضوی"، دریافتند که بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در این اداره کل رابطه معناداری وجود دارد. مبینی دهکردی و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهشی دریافتند که بین فرهنگ سازمانی و گرایش کارآفرینانه رابطه خطی و معناداری وجود دارد. هم چنین نتایج آزمون رگرسیون خطی^۱ ساده نشان داد، فرهنگ سازمانی به میزان ۷۶ درصد برگرایش کارآفرینانه کارشناسان شرکت زامیاد تأثیر دارد. خواجهی خوان و قاضی میرسعید (۱۳۹۱)، در تحقیقی دریافتند که بین فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی کارآفرینانه ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و میزان همخوانی آنها ۶۶ درصد بوده است. علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، در تحقیقی با عنوان "ارتباط بین فرهنگ سازمانی با کار آفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان استان قم" به این نتایج رسیدند که، احتمالاً فرهنگ سازمانی مناسب میتواند اداره کل ورزش و جوانان استان قم را به سازمانی کارآفرین تبدیل کند. موسوی راد و همکاران، (۱۳۹۰) تحقیقی با عنوان "طراحی مدل کارآفرینی ورزشی مبتنی بر رابطه فرهنگ کارآفرینانه با ابعاد گرایشهای کارآفرینانه سازمانی در سازمان تربیت بدنی"، انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که، بین فرهنگ سازمانی با گرایش کارآفرینانه ارتباط معناداری وجود داشته و توان پیش بینی گرایش کارآفرینانه از طریق فرهنگ سازمانی وجود دارد. سنجدی و همکاران (۱۳۹۰)، در تحقیقی به این

1. Linear regression

نتیجه رسیدند که، فرهنگ انطباق پذیری رابطه مثبت با نوآوری سازمانی دارد. بدین معنا که هر چه فرهنگ انطباق پذیری در شرکت تقویت گردد، به همان گونه قابلیت نوآوری سازمانی در شرکت ارتقا خواهد یافت. انگلن و همکاران، (۲۰۱۳)، در تحقیقی به این نتایج رسیدند: فرهنگ گروهی تأثیر معناداری روی گرایش کارآفرینانه ندارد و فرهنگ ادوکرایی اثر مثبت معناداری روی گرایش کارآفرینانه دارد. همچنین فرهنگ سلسله مراتبی و فرهنگ بازار اثر منفی معناداری روی گرایش کارآفرینانه دارند. سپهری و خیاطی (۲۰۱۳)، در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که ارتباط معناداری بین فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی وجود دارد. همچنین فرهنگ سازمانی پیش بینی کننده کارآفرینی سازمانی می باشد. سالمات و کولن (۲۰۱۰) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند عوامل غیررسمی مانند فرهنگ بر روی کارآفرینی اثرگذار است و ابعاد مختلف فرهنگ کارکنان یک سازمان، مانند توجه به تلاش آن ها برای تحقق اهداف، زمینه را برای بروز فعالیت های کارآفرینانه مهیا می کند. نارنجو و همکاران (۲۰۱۰)، در تحقیقی دریافتند که، فرهنگ سازمانی یک عامل کلیدی در افزایش یا جلوگیری از نوآوری است. به این ترتیب که فرهنگ غیرمتمرکز و منعطف باعث افزایش محصولات و خدمات جدید می شود و فرهنگ سلسله مراتبی مانع نوآوری در تولید می شود. برای این که سازمان های ورزشی بتوانند در این محیط پویا و پرتلاطم بر مشکلاتی که متوجه آنها است غلبه کنند، باید محیطی را فراهم کنند تا کارکنانی کارآفرین داشته باشند. در ضمن لازمه ایجاد کارآفرینی در سازمان های ورزشی، فراهم کردن یک فرهنگ سازمانی مناسب می باشد. باتوجه به ارتباط بین این دو مقوله و ضرورتشان برای سازمان ها از جمله سازمان های ورزشی و تحقیقات اندکی که در این زمینه در سازمان های ورزشی انجام شده است در کشور ما ورزش روندی به رشد دارد و در بخش اعظمی از این رسالت از این رسالت بر عهده سازمان های ورزشی است. ادارات کل و جوانان به عنوان متولی ورزش در استان های کشور که به صورت مستقیم در امر هدایت ورزش جامعه دخیل هستند در راستای واکنش سریع به تغییرات روزافزون سریع و پیچیده محیط و استفاده بهینه از فرصت های پیش و با توجه به این که اداره کل ورزش و جوانان استان همدان به عنوان متولی اصلی ورزش در این استان می باشد، محققان در پی آن هستند که به این سؤال پاسخ دهند: آیا بین فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان رابطه وجود دارد؟

روش شناسی:

این تحقیق بر اساس هدف و ماهیت، در شمار تحقیقات کاربردی است. همچنین بر اساس استراتژی جزء تحقیقات توصیفی و از نظر مسیر اجرا در ردیف تحقیقات همبستگی می باشد. جامعه آماری تحقیق، کلیه کارمندان اداره کل ورزش و جوانان استان همدان بوده که تعداد آن ها ۱۲۵ نفر می باشد. از ۱۲۵ پرسشنامه توزیع شده در خرداد ماه ۱۳۹۸ در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان، تعداد ۱۰ پرسشنامه برگشت داده نشد و ۵ پرسشنامه ناقص بوده و در مجموع تعداد ۱۱۰ پرسش نامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای اندازه گیری فرهنگ سازمانی از پرسش نامه فرهنگ سازمانی مدل دنیسون^۱ که شامل ۶۰ پرسش و ۴ مولفه درگیر شدن در کار (مشارکت)، همانندی (سازگاری یا یکپارچگی)، انطباق پذیری و رسالت یا مأموریت می باشد و برای اندازه گیری کارآفرینی سازمانی از پرسش نامه کار آفرینی سازمانی مارگریت هیل^۲ که شامل ۱۳ پرسش و ۴ مولفه افعال سازمانی، نگرش فردی، انعطاف پذیری و فرهنگ کارآفرینی می باشد، استفاده شد. این پرسش نامه ها به عنوان یک ابزار پر کاربرد استفاده می گردد. در این تحقیق مقدار آلفای کرونباخ^۳ محاسبه شده نشان دهنده پایایی^۴ بالای این ابزار

1 . Denison

2 . Margaret Hill

3 . Cronbach's alpha

4 . Reliability

می‌باشد. ضریب الفای کرونباخ در این تحقیق برای مولفه های فرهنگ سازمانی ۰/۹۴۴ و مولفه های کارافرینی سازمانی ۰/۸۳۹ می باشد که نشان دهنده پایایی بالای پرسش نامه ها است. ضریب الفای کرونباخ در این تحقیق برای مولفه های درگیر شدن در کار (مشارکت)، همانندی (سازگاری یا یکپارچگی)، انطباق پذیری و رسالت یا مأموریت به ترتیب ۰/۸۶۶، ۰/۷۸۶، ۰/۸۰۲ و ۰/۸۵۶ و برای کل فرهنگ سازمانی ۰/۹۴۴ محاسبه شد که نشان دهنده پایایی بالای این ابزار است. همچنین روایی^۱ این پرسش نامه ها نیز مورد تأیید متخصصان مدیریت قرار گرفته است. همچنین برای گردآوری اطلاعات شخصی از پرسش نامه محقق ساخته استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از فراوانی و درصد فراوانی و در بخش آمار استنباطی نیز برای بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون کلموگروف – اسمیرنوف و برای آزمون فرضیه های تحقیق از آزمون های همبستگی پیرسون و و رگرسیون در سطح معنی داری ۰/۰۵ درصد استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها توسط نرم افزار Spss.25 انجام شد.

یافته ها:

اطلاعات مربوط به جمعیت شناختی نشان داد که ۴۱ نفر (۳۷/۳ درصد) از کارمندان اداره ورزش و جوانان استان همدان را زن و ۶۲ نفر (۶۹/۷ درصد) مرد می باشند. از نظر سنی ۱۰ نفر (۹/۱ درصد) از کارمندان در دامنه سنی ۲۰-۲۵ سال و ۳۲ نفر (۲۹/۱ درصد) در دامنه سنی ۲۶-۳۰ سال و ۲۷ نفر (۲۴/۵ درصد) در دامنه سنی ۳۱-۳۵ سال و ۴۱ نفر (۳۷/۳ درصد) در دامنه سنی بالاتر از ۳۵ سال قرار دارند. همچنین از نظر سابقه ۴۰ نفر (۳۶/۴ درصد) دارای سابقه کار زیر ۵ سال و ۲۴ نفر (۲۱/۸ درصد) دارای سابقه ۶-۱۰ سال و ۲۴ نفر (۲۱/۸ درصد) دارای سابقه ۱۱-۱۵ سال و ۲۲ نفر (۲۰ درصد) دارای بالای ۱۵ سال سابقه می باشند. از نظر تحصیلات ۵ نفر (۴/۵ درصد) دارای مدرک دیپلم، ۱۸ نفر (۱۶/۴ درصد) مدرک فوق دیپلم، ۵۶ نفر (۵۰/۹ درصد) لیسانس و ۳۱ نفر (۲۸/۲ درصد) مدرک فوق لیسانس و بالاتر می باشند. برای مشخص شدن رابطه فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی ابتدا باید نوع داده ها مشخص شود که آیا داده های جمع اوری شده نرمال هستن یا خیر؟ جهت مشخص شدن نوع داده ها و اینکه از کدام روش آماری پارامتریک یا غیر پارامتریک استفاده شود، از آزمون کولموگروف – اسمیرنوف (K-S) استفاده شده است (جدول ۱). نتایج جدول یک نشان میدهد که متغیرهای فرهنگ سازمانی و ۴ مولفه آن دارای توزیع نرمال می باشند، بنابراین از روش آماری پارامتریک استفاده می شود.

جدول شماره ۱ – نتایج آزمون کولموگروف – اسمیرنوف					
فرهنگ سازمانی	رسالت	انطباق پذیری	سازگاری	درگیر شدن در کار	مولفه
۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	تعداد
۰/۰۷۸	۰/۰۵۴	۰/۰۸۳	۰/۱۲۳	۰/۰۵۴	مقدار آماره Z
۰/۰۹۵	۰/۲۰۰	۰/۰۵۹	۰/۰۰۰	۰/۲۰۰	P
نرمال	نرمال	نرمال	نرمال	نرمال	نتیجه

پس از آنکه متغیر فرهنگ سازمانی دارای توزیع نرمال می باشد، برای بررسی رابطه متغیر فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می کنیم. جدول ۲ مربوط به نتایج آزمون همبستگی پیرسون می باشد.

جدول شماره ۲- نتایج آزمون همبستگی پیرسون فرهنگ سازمانی و ۴ مولفه آن با کارآفرینی سازمانی						
کار آفرینی سازمانی	فرهنگ سازمانی	رسالت	انطباق پذیری	سازگاری	درگیر شدن در کار	مولفه
۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	تعداد
۰/۷۴۴**	۰/۶۸۸**	۰/۶۲۴**	۰/۸۷۲**	۰/۵۴۳**	۰/۷۴۴**	Z مقدار آماره
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	P
رابطه مثبت و همسو	رابطه مثبت و همسو	رابطه مثبت و همسو	رابطه مثبت و همسو	رابطه مثبت و همسو	رابطه مثبت و همسو	نتیجه

**معنی داری در سطح ۰/۰۱

طبق نتایج جدول ۲ بین فرهنگ سازمانی و ۴ مولفه آن با کارآفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان رابطه مثبت، بالا و معنا داری وجود دارد. بر اساس نتایج و خروجی نرم افزار Spss ضریب همبستگی این متغیرها با توجه به مقدار عدد معنی داری (p) مشاهده شده کوچکتر از ۰/۰۵ و در واقع صفر (۰/۰۵ < p) که از سطح معنی داری کوچکتر است، لذا میان این متغیرها در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه بالا، مثبت و معنا داری وجود دارد و با توجه به این که ضریب همبستگی بین متغیرها مثبت می باشد و نشان دهنده این است که جهت تغییرات این متغیرها هم جهت و از نوع مثبت می باشد که افزایش ضریب یکی از متغیرها باعث افزایش ضریب متغیر دیگر می شود.

جدول ۳- نتایج آزمون رگرسیون جهت پیش بینی کار آفرینی سازمانی از روی متغیر فرهنگ سازمانی					
شاخص آماری متغیر پیش بین	R	R2	تعدیل شده R2	F	p
فرهنگ سازمانی	۰/۷۲۵	۰/۵۲۵	۰/۵۲۱	۵/۴۶۳	۰/۰۰۱

برای پیش بینی کارآفرینی سازمان از روی متغیر فرهنگ سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است (جدول ۳ و ۴). بر اساس نتایج و طبق جدول ۳ فرهنگ سازمانی پیش بینی معنا داری برای کار آفرینی سازمانی می باشد. و تغییرات مربوط به کارآفرینی سازمانی را در اداره کل ورزش و جوانان همدان پیش بینی می کنید.

جدول ۴- ضرایب رگرسیونی مربوط به پیش بینی کارآفرینی سازمانی از روی متغیر فرهنگ سازمانی					
متغیر ملاک	متغیر پیش بین	B	β	t	p
کارآفرینی سازمانی	ضریب ثابت	۶/۲۶۷	-	۱/۸۴۱	۰/۰۶۸
	فرهنگ سازمانی	۰/۱۹۰	۰/۷۲۵	۱۰/۹۲۹	۰/۰۰۱

همچنین نتایج جدول ۴ نشان میدهد که ضریب ثابت (عرض از مبدا) متغیر فرهنگ سازمانی معنا دار می باشد و در معادله خط رگرسیون آورده می شود. میان این دو متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه بالا، مثبت و معنا داری وجود دارد و با توجه به این که رابطه بین متغیرها مثبت می باشد نشان دهنده این است که جهت تغییرات این متغیرها هم جهت و از نوع مثبت که افزایش ضریب یکی از متغیرها باعث افزایش ضریب متغیر دیگر می شود. معادله خط رگرسیون به این شکل می باشد. کار آفرینی سازمانی = ۶/۲۶۷ + (۰/۱۹۰ × فرهنگ سازمانی)

جدول ۵- نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره جهت پیش بینی کار آفرینی سازمانی از روی مولفه های فرهنگ سازمانی					
شاخص آماری متغیر پیش بین	R	R2	تعدیل شده R2	F	p
چند متغیره همزمان	۰/۷۴۷	۰/۵۵۸	۰/۵۴۲	۵/۳۴۳	۰/۰۰۱

برای پیش بینی کارآفرینی سازمانی از روی مولفه های فرهنگ سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان همدان از آزمون رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده شده است (جدول ۵ و ۶). بر اساس نتایج و طبق جدول ۵ مولفه درگیر شدن

در کار، انطباق پذیری، سازگاری و رسالت پیش بینی معنا داری برای کارآفرینی سازمانی در اداره ورزش و جوانان همدان می باشد.

جدول ۶ - ضرایب رگرسیون مربوط به پیش بینی کار آفرینی سازمانی از روی مولفه های فرهنگ سازمانی					
متغیر ملاک	متغیر پیش بین	B	β	t	p
کار آفرینی سازمانی	ضریب ثابت	۵/۴۳۴	-	۱/۶۱۷	۰/۱۰۹
	درگیر شدن در کار	-۰/۰۴۴	-۰/۰۵۲	-۰/۵۰۶	۰/۶۱۴
	سازگاری	۰/۲۸۹	۰/۲۸۹	۲/۵۹۳	۰/۰۱۱
	انطباق پذیری	۰/۲۶۸	۰/۲۷۰	۲/۲۸۱	۰/۰۲۵
	رسالت	۰/۲۷۳	۰/۳۱۱	۲/۹۷۱	۰/۰۰۴

همچنین نتایج جدول ۶ نشان می دهد، از بین متغیرهای پیش بین مقدار ضریب ثابت (عرض از مبدا) برای پیش بینی کارآفرینی سازمانی از مولفه های فرهنگ سازمانی به ترتیب رسالت، سازگاری، انطباق پذیری و درگیر شدن رسالت معنا دار می باشد و در معادله خط رگرسیون به این شکل می باشد. کار آفرینی سازمانی = $۵/۴۳۴ + (۰/۳۱۱ \times \text{رسالت})$.

بحث و نتیجه گیری:

بر طبق نتایج آزمون همبستگی بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان همدان رابطه مثبت، بالا و معناداری وجود دارد و نتایج این فرضیه با نتایج تحقیقات علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، خواجهی خوان و قاضی میرسعید (۱۳۹۱)، سیدعامری (۱۳۹۳)، حیدری و همکاران (۱۳۹۰)، قلعه ای و همکاران (۱۳۹۸)، سپهری و خیاطی (۲۰۱۳)، احسانبخش و رضایی (۲۰۱۲) و سالیماث و کولن (۲۰۱۰) همخوانی دارد. ورنون و ورتزل بر این باورند که فرهنگ در توسعه کارآفرینی از جایگاه والایی برخوردار است؛ چرا که فرهنگ تعیین کننده نگرش های افراد در جهت آغاز فعالیت کارآفرینانه است (معینی کیا و همکاران، ۱۳۹۸). با بررسی های صورت گرفته کار آفرینی ورزشی بایستی از فرصت های موجود یا ممکن در زمینه های تولیدی، خدماتی، توزیعی و یا سایر جنبه های فرعی مرتبط با ورزش برای خلق فعالیت کارآفرینانه نوپا استفاده کند. فعالیت های ورزشی یکی از جایگاه های مناسب و متنوع برای ایجاد اشتغال و تولید فرصت های جدید اقتصادی است (شوهانی و همکاران، ۱۳۹۴). با توجه به نقش و اهمیت کارآفرینی و سابقه درخشان کارآفرینان در توسعه بسیاری از کشورها و با توجه به مشکلات اقتصادی ورزش کشور (چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی) ترویج و اشاعه مفهوم کارآفرینی و بسترسازی برای فرهنگ حامی کارآفرینی از اهمیت و ضرورت برخوردار است. به نظر می رسد هر چه فرهنگ سازمانی مناسب تر باشد با افزایش کارآفرینی و هرچه نامناسب باشد با کاهش کارآفرینی در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان همراه است. (نصیرزاده و همکاران، ۲۰۱۸). طبق نتایج آزمون رگرسیون فرهنگ سازمانی پیش بینی معنا داری برای کار آفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان همدان می باشد. که با یافته های تحقیقات سیدعامری (۱۳۹۳)، علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، معینیکیا و همکاران (۱۳۹۸)، احسانبخش و رضایی (۲۰۱۲)، یسیل وکایا (۲۰۱۲)، سالیماث و کولن (۲۰۱۰) هم خوانی دارد. در فرهنگ گروهی، سازمان تکیه بر تمرکز درونی، انعطاف پذیری و توجه به کارکنان دارد. همچنین محیط دوستانه ای برای کار فراهم می سازد که در این محیط کارکنان تجربیات خود را در اختیار یکدیگر قرار می دهند کمرون و کوئین، (۱۹۹۰). همچنین براساس نتایج مدل رگرسیونی تحقیق معلوم گردید که فرهنگ سازمانی بر میزان کارآفرینی سازمانی اثرگذار است. پس میتوان ادعا کرد که فرهنگ سازمانی به عنوان شخصیت و شالوده ای اساسی اداره کل ورزش و جوانان استان همدان، نقش اساسی در بالابردن کارآفرینی سازمانی دارد. اداره کل ورزش و جوانان استان همدان برای اینکه بتواند کارآفرینی سازمانی را به طور مؤثری افزایش دهد و در تمام سطوح به کار گیرد؛ ابتدا باید به فرهنگ سازمانی توجه ویژه ای داشته باشد، فرهنگ سازمانی، با ایجاد بستری مناسب جهت توسعه کارآفرینی سازمانی به

سازمان در ایجاد و حفظ مزیت رقابتی پایدار و تبدیل شدن به سازمانی کارآفرین کمک میکند. نتایج حاصل از مدل رگرسیونی تحقیق نشان داد که مؤلفه‌های فرهنگ سازمانی قادر به پیشبینی کارآفرینی سازمانی هستند. به نظر میرسد استفاده از کارمندان در تصمیم‌گیریهای مربوط به سازمان و همچنین تفویض اختیار از سوی مدیران عالی به مدیران میانی و عملیاتی و کارمندان با افزایش میزان کارآفرینی در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان همراه است. از دیگر نتایج بدست آمده وجود رابطه مثبت، بالا و معنا دار بین درگیر شدن در کار و کارآفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان همدان می باشد که با یافته‌های تحقیقات سیدعامری (۱۳۹۳)، علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، قلعه‌ای و همکاران (۱۳۹۸)، یسیل و کایا (۲۰۱۲)، نارنجو و همکاران (۲۰۱۰) و احسانبخش و رضایی (۲۰۱۲) همخوانی دارد. یافته‌ها نشان داد فرهنگ سازمانی با ویژگیهای درگیرکارشدن بالای اعضا سبب میشود مدیریت سازمان انحراف کارکنان را از قواعد تحمل کند، متولی طرحهای نو و خلاق شود و کارآفرینی را بهبود بخشد. در فرهنگ، سازمان تکیه بر تمرکز بیرونی با درجه بالایی از انعطاف پذیری و فردیت دارد. بر اساس نظر کمرون و کوئین این نوع فرهنگ یک محیط کاری پویا، کارآفرین و خلاق فراهم می‌سازد و اشخاص در آن اهل ریسک هستند (کمرون و کوئین، ۱۹۹۱). کوئین و اسپرتیزر در سال ۱۹۹۱ در تحقیقی دریافتند که فرهنگ توسعه ای با تأکید بر انعطاف پذیری و تغییر، زمینه را برای رشد خلاقیت و سازگاری بیرونی فراهم می‌آورد. طبق نتایج آزمون بین سازگاری با کار آفرینی سازمانی رابطه مثبت بالا و معنا دار در اداره کل ورزش و جوانان همدان می باشد که با تحقیقات علمی تحقیقات سیدعامری (۱۳۹۳)، علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، بیگلری و همکاران (۱۳۹۶)، احسانبخش و رضایی (۲۰۱۲) سپهری و خیاطی (۲۰۱۳) همسو می باشد و با نتایج تحقیق حق شناس و همکاران (۱۳۸۶) که دریافتند فرهنگ سازمانی پیش بینی کننده متغیر کارآفرینی سازمانی نیست، همسو نمی‌باشد. کاظمی و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیقی دریافتند که اگر فرهنگ سازمانی نامناسب باشد، مانعی برای کارآفرینی سازمانی و اگر مناسب باشد، بستری برای تقویت کارآفرینی سازمانی می باشد. یکی از ابزارهای لازم برای رشد کارآفرینی، وجود فرهنگ سازمانی منطبق با کارآفرینی سازمانی است. فرهنگ نامناسب موجب تنش و تعارض در سازمان و نیز مانع ابتکار و خلاقیت می‌شود که اساسی‌ترین ویژگی کارآفرینی در یک سازمان است (حیدری و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین طبق نتایج بدست آمده بین انطباق پذیری با کار آفرینی سازمانی رابطه معنادار و مثبتی در اداره کل ورزش و جوانان همدان می باشد که این یافته با نتایج در زمینه‌ی رابطه‌ی انطباق‌پذیری و کارآفرینی سازمانی، نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های تحقیق سیدعامری (۱۳۹۳)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، قلعه‌ای و همکاران (۱۳۹۸) و عباسی و همکاران (۲۰۱۲)، همخوان است. به زعم دنیسون (۲۰۰۰)، مفهوم درگیرشدن در کار این است که سازمانهای اثربخش، افرادشان را توانمند می‌سازند، سازمان را بر محور گروههای کاری تشکیل میدهند و قابلیت‌های منابع انسانی را در همه سطوح توسعه میدهند. اعضای سازمان به کارشان متعهد شده و خود را به عنوان پاره‌ای از پیکره‌ی سازمان احساس میکنند. افراد در همه سطوح احساس میکنند که در تصمیم‌گیری نقش دارند و این تصمیمات است که بر کارشان مؤثر است و کار آنها مستقیماً با اهداف سازمان پیوند دارد. با توجه به این امر، به نظر میرسد که در صورت بهبود این مؤلفه، شاهد افزایش کارآفرینی سازمانی خواهیم بود. این امر در صورتی امکانپذیر است که در سازمان، تعهد سازمانی مناسب وجود داشته باشد و کارکنان در تصمیم‌گیریها دخالت داده شوند تا احساس کنند که پاره‌ای از پیکره‌ی سازمان هستند. از دیگر نتایج بدست آمده وجود رابطه مثبت، بالا و معنا دار بین رسالت و کارآفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان همدان می باشد که با یافته‌های کلاته سیفری و تندنویس (۱۳۹۱)، سیدعامری (۱۳۹۳)، علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شوهانی و همکاران (۱۳۹۴)، معینی کیا و همکاران (۱۳۹۸) و احسانبخش و رضایی (۲۰۱۲) همسو می باشد. مؤلفه‌های فرهنگ سازمانی رسالت بیشترین میزان رابطه را با کارآفرینی نشان میدهد. از اینرو، باید به این مؤلفه توجه بیشتری کرد، زیرا اگر مأموریت و چشم‌انداز سازمان به‌روشنی تعیین شود، راهکارهای خلاقانه و نوآورانه میتواند راهگشای اهداف سازمانی شود. به‌عبارتدیگر، ارتقای بستر فرهنگی سازمان از طریق مؤلفه‌هایش، به‌ویژه تشریح مأموریت و چشم‌انداز سازمانی، کسب نتایج مثبت کارآفرینانه را به همراه دارد. نتایج آزمون رگرسیون چندگانه نشان داد که مؤلفه‌های فرهنگ سازمانی پیش بین معناداری برای کارآفرینی سازمانی کارمندان در اداره کل ورزش و

جوانان استان همدان می باشند نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات علیمردانی و همکاران (۱۳۹۴)، شریفی فر و محمدیان (۱۳۹۶)، انگلن و همکاران (۲۰۱۳) همسو می باشد. شوهانی و همکاران (۱۳۹۴) فرهنگ سازمانی بر کارآفرینی سازمانی اثرگذار است؛ لذا، برای دستیابی به یک سازمان کارآفرین، توجه ویژه به مؤلفه های فرهنگ سازمانی ضروری به نظر می رسد. به نظر می رسد فرهنگی که در یک سازمان جهت کارآفرینی مناسب است، می تواند برای سازمانهای دیگر مناسب باشد. فرهنگ سازمانی بر نگرش های کارکنان تاثیر می گذارد و نیز رفتار با ثبات آنان را در راستای مأموریت های سازمانی تقویت می نماید. بنابراین شناسایی فرهنگ سازمانی به مدیران ورزشی کمک خواهد کرد تا با آگاهی و دید کامل نسبت به فضای حاکم بر سازمان از نقاط قوت آن استفاده نموده و برای نقاط ضعف، تدابیر و اقدامات لازم را پیش بینی نمایند (رحیم نیا و علیزاده، ۱۳۸۸). در سازمانی ممکن است فرهنگ گروهی بتواند کارآفرینی ایجاد کند و در سازمانی دیگر مانند اداره کل ورزش و جوانان استان همدان فرهنگ سازمانی با نگاهی به ابعاد و شاخص های کارآفرینی سازمانی از جمله بهسازی فرآیندها، بهبود کیفیت خدمات ارائه شده، استفاده از روش های نو در انجام خدمات، ارتقای رضایتمندی کارکنان و مشتریان، نیز مؤید این مطلب است که کارآفرینی در سازمان های دولتی میتواند علی رغم وجود بوروکراسی و ساختار سلسله مراتبی شکل یابد. در مجموع می توان نتیجه گرفت وجود یک فرهنگ سازمانی مناسب در اداره کل ورزش و جوانان استان همدان می تواند این اداره را به سازمانی کارآفرین تبدیل کند. همچنین اگر به ترتیب مولفه های رسالت، سازگاری، انطباق پذیری و درگیر شدن در کار را در این اداره حاکم شود، اداره ورزش و جوانان همدان می تواند به سازمانی کارآفرین تبدیل و کارکنان به فعالیت های کارآفرینانه روز آورده و انجام دهند.

منابع:

- بیگلری، نسرين. پارسا اصل، مرضیه، بحر العلوم، حسن. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط فرهنگ سازمانی و مدیریت دانش با کارآفرینی سازمانی کارکنان ادارات ورزش و جوانان استان خراسان رضوی، مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۴(۱۶): ۹۱-۱۰۲.
- پیمانی زاد، حسین. قاسمعلی پور، حسن. (۱۳۹۱). رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در اداره کل تربیت بدنی استان خراسان رضوی، نشریه مدیریت و رفتار سازمانی در ورزش، ۱۱(۱): ۲۹-۳۸.
- حق شناس، اصغر. جمشیدیان، مهدی. شائبی، علی. شاهین، آرش. یزدان شناس، مهدی. (۱۳۸۶). الگوی کارآفرینی سازمانی در بخش دولتی ایران، نشریه علوم مدیریت ایران، ۸: ۳۱-۷۳.
- حیدری، حسن. پاپ زن، عبدالحمید. کرمی دارابخانی، رویا. (۱۳۹۰). بررسی رابطه میان فرهنگ سازمانی و مؤلفه های کارآفرینی سازمانی، نشریه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱(۳): ۱۴۵-۱۶۶.
- خواجهی خوان، آزاده. قاضی میرسعید، سید علی. (۱۳۹۱). بررسی وضعیت فرهنگ سازمانی کارآفرینانه در دانشکده های طب سنتی ایران، نشریه طب سنتی اسلام و ایران، ۳(۴): ۴۸۹-۴۹۳.
- رحیم نیا، فریبرز. علیزاده، مسعود. (۱۳۸۸). بررسی ابعاد فرهنگ سازمانی از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، ۱۰(۱): ۱۴۱-۱۷۰.
- رحیم نیا، فریبرز. علیزاده مسعود. (۱۳۸۸). بررسی ابعاد فرهنگ سازمانی از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد. مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، ۱۰(۱): ۱۷۰-۱۴۷.
- سنجقی، محمد ابراهیم. فرهی بوزنجانی، برزو. حسینی سرخوش، سید مهدی. حاجی شفیعی، جمال. (۱۳۹۰). اثر میانجی گری فرهنگ انطباق پذیری بر رابطه بین رهبری تحول آفرین و نوآوری سازمانی، نشریه بهبود مدیریت، ۱۴: ۱۲۲-۱۳۹.

سید عامری، میرحسن. (۱۳۹۳). تبیین فرهنگ سازمانی اداره کل ورزش و جوانان استان آذربایجانغربی با رویکرد نظری مدل دنیسون، مطالعات مدیریت ورزشی، ۶(۲۲): ۲۲۹-۲۴۲.

شریفی فر، فریده، محمدیان، فریبا. (۱۳۹۶). عوامل درون سازمانی اثرگذار بر کارآفرینی سازمانهای ورزشی: یک فراتحلیل، پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی، ۷(۱۴): ۶۴-۵۳.

شوهانی، محمد حسین، احسانی، محمد، و صالحی پور، مژگان. (۱۳۹۴). رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی کارکنان کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران: نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۳(۱۳): ۹۳-۱۰۳.

عباسی، رسول، باباشاهی، جبار، افخمی اردکانی، مهدی و فراهانی، داوود. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر انعطاف پذیری منابع انسانی بر کارآفرینی سازمانی: تبیین نقش میانجی فرهنگ انطباق پذیری. مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۱(۱)، ۸۷-۱۰۶.

عدالتیان، مریم، محمودوند، محمد و طاهری، عبدالحمید (۱۳۹۲). بررسی رابطه فرهنگ سازمانی با کارآفرینی سازمانی در سازمان فنی و حرفه‌ای زاهدان. پنجمین همایش ملی آموزش، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ۲۵ و ۲۶.

علیمردانی، محمد، فراهانی، ابوالفضل، قاسمی، سید حمید. (۱۳۹۴). ارتباط بین فرهنگ سازمانی با کار آفرینی سازمانی در اداره کل ورزش و جوانان استان قم، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال ۴، شماره ۱۳(۱): ۳۵ - ۲۵.

فرزاد زیویار، فرزاد، فراهانی، ابوالفضل، کشاورز، لقمان. (۱۳۹۶). بررسی و نقد کارآفرینی سازمانی با تأکید بر شناسایی محورها و موانع کارآفرینی سازمانی مورد مطالعه: وزارت ورزش و جوانان. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۷(۶): ۱۷۹-۲۰۱.

قلعه‌ای، علیرضا، مهاجران، بهناز، اشرفی سلیم کندي، فرشید. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی با نقش میانجی عوامل فردی و شغلی، فصلنامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱۰(۳): ۲۷۲-۲۹۴.

کلاته سیفری، معصومه، و تندنویس، فریدون. (۱۳۹۱). رابطه بین فرهنگ سازمانی و کارآفرینی سازمانی در اداره کل تربیت بدنی استان تهران، دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۲(۱۴): ۱۰۵ - ۱۱۸.

مبینی دهکردی، علی، رضازاده، آرش. دهقان نجم آبادی، عامر. دهقان نجم آبادی، منصور. (۱۳۹۱). تاثیر فرهنگ سازمانی بر گرایش کارآفرینانه سازمان. نشریه توسعه کارآفرینی، ۱۶: ۴۷-۶۶.

محمد کاظمی، رضا، قاسمی، حمید. رستم بخش، محمدرضا. (۱۳۹۰). شناسایی و تحلیل موانع رفتاری کارآفرینی سازمانی در سازمان تربیت بدنی کشور، نشریه پژوهش های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، ۸۹-۱۰۰.

معینی کیا، مهدی. غریب زاده، رامین. آقایی خانه برق، علی. پورقاسم، علیرضا. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و کار آفرینی سازمانی با در نظر گرفتن نقش میانجی تسهیم دانش در بین معلمان ابتدایی، نوآوری های مدیریت آموزشی، ۲(۵۴): ۴۹-۶۰.

موسوی راد، سیده طاهره، فراهانی، ابوالفضل. هنری، حبیب. احمد پور داریانی، محمود. (۱۳۹۰). طراحی مدل کارآفرینی ورزشی مبتنی بر رابطه فرهنگ کارآفرینانه با ابعاد گرایش های کارآفرینانه سازمانی در سازمان تربیت بدنی، نشریه مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۱: ۱۶۱-۱۸۰.

نوروزی سیدحسینی، رسول و کلاته سیفری، معصومه. (۱۳۹۳). اثر کارآفرینی سازمانی بر جامعه پذیری سازمانی و تعهد سازمانی کارکنان ادارات تربیت بدنی استان مازندران، مدیریت ورزشی، ۱۶(۱)، ۸۹ - ۱۰۸.

نیک‌نهاد، صفورا، حسینی، سیدعماد و رضوی، محمدحسین. (۱۳۹۴). ارتباط ابعاد ساختار سازمانی و کارآفرینی مدیران سازمانهای ورزشی کشور. مطالعات مدیریت ورزشی، ۳۰، ۱۳۹-۱۵۲.

Cameron, K. ; Quinn, R. (1999). "Diagnosing and Changing Organizational Culture: Based on the: Addison Wesley, competing values framework" . Reading, pp: 37-45.

Choi, Y. S. ; Seo, M. ; Scott, D. ; Martin, J. (2010). "Validation of the Organizational Culture Assessment Instrument: An application of the Korean version" . Journal of sport management 24(2), 169-189.

Denison, D. (1990). Corporate Culture and Organizational Effectiveness. New York: John Wily & Sons.

Denison, D. (2000). Organizational Culture: Can it be a key lever for Driving Organizational Change? International Institute for Management Development, Denison@imd. Chapter 15. 342-379.

Ehsanbakhsh, F., & Rezaee, M. (2012). The relationship between organizational culture and organizational intelligence in Guilan executive systems. Trends in Social Science, 5(1), 2-10.

Engelen, A. ; Christina, F. T. ; Thalmann, J. ; Brettel, M. (2013). "The Effect of Organizational Culture on Entrepreneurial Orientation: A Comparison between Germany and Thailand". Journal of Small Business Management 51(4), 1-21 .

Firuzjaeyan, M., Kouchak Amoli, M., & Mohammad Nataj Fereiduni, A. (2014). A Survey of the Effect of Organizational Intelligence on Motivation of the Employees. International Journal of Academic Research in Management, 3(2), 176-184.

Heinonen, J; Poikkijoki, S-A; Vento-Vierikko, I. (2005), "Entrepreneurship – An opportunity for academics, A case study of a training program for bioscience researchers", Paper presented in the RENT XIX Conference in Naples, Italy, 17-18.

Jaskyte, K. ; Dressler, W. (2004). "Studying culture as an integral aggregate variable: organizational culture and innovation in group of nonprofit organizations" . Field Methods ,16(3), 265-284.

Kalani, A., Eskandari, I., & Mohammadi shamsabadi, A.M. (2016). Role of Entrepreneurship Dimension in Managers Performance in Sport and Youth Offices. Sport Management Studies. 8 (36): 210-26. (Persian).

Naranjo, J. ; Sanz Valle, R. ; Jime'nez Jime'nez, D. (2010) . "Organizational culture as determinant of product innovation" . European Journal of Innovation Management . vol ,13(4), 466-480 .

Nasirzadeh. A.A., Farahani. A., & Vatan Doust. M. (2018). Investigating and Analyzing Effective Factors on Entrepreneurship of Iranian Physical Education Graduates. Sport Management Studies, 10(47), 131-52. (Persian). Doi: 10.22089/smrj.2018.1099.

Salimath, M. ; Cullen, J. (2010). "Formal & informal institutional effects on entrepreneurship: a synthesis Journal of Organizational Analysis . 18(3), 358-385 .

Yesil, S. ; Kaya, A. (2012). "The Role of Organizational Culture on Innovation Capability: An Empirical Study" . International Journal Of Information Technology And Business Management 6(2), 11-25 .

Investigating the relationship between organizational culture and organizational entrepreneurship of the employees of the General Directorate of Sports and Youth in Hamadan province

Mohammad Mohammadi

Member of the academic staff of Malayer University, instructor, Faculty of Literature and Human Sciences, Department of Physical Education

M.mohammadi@malayeru.ac.ir

Amirhossein Nasserpour

Master of Public Administration - Transformation Management, Malayer University

a.naserpour@chmail.ir

Abstract:

The purpose of the research was to examine the relationship between organizational culture and organizational entrepreneurship among the employees of the General Department of Sports and Youth in Hamadan province. Research method: applied and based on the strategy of descriptive research, and in terms of the implementation path, it is in the line of correlational research. The statistical population of the research is all the employees of the General Department of Sports and Youth of Hamadan province, which are 125 people, and due to the limited statistical population, the sampling of the total number was used. Measurement tools: to measure organizational culture from the Dennison Model Organizational Culture Questionnaire, which includes 60 questions and 4 components of involvement in work (participation), similarity (compatibility or integration), adaptability, and mission. To measure organizational entrepreneurship, Margaret Hill's organizational entrepreneurship questionnaire was used, which included 13 questions and 4 components of organizational actions, individual attitude, flexibility, and entrepreneurial culture. Cronbach's alpha coefficient for organizational culture components was 0.944 and organizational entrepreneurship components were 0.944. was 0 Statistical analysis in the descriptive statistics section of the frequency and percentage of cumulative frequency and in the inferential statistics section for the normality of the data distribution using the Kolmogorov-Smirnov test and to test the successive hypotheses using the Pearson correlation test and regression using spss software. 25 were used. In general, it can be concluded that the existence of a suitable organizational culture in the General Department of Sports and Youth of Hamadan province can turn this department into an entrepreneurial organization.

Keywords: Organizational culture, organizational entrepreneurship, Hamadan Province Sports and Youth Department

واکاوی عوامل سوق دهنده سهم پایین بازار کالاهای ورزشی ایرانی در بازار جهانی از دیدگاه عاملان فروش

حمیدرضا قزلسفلو^{۱*}، علی چوری^۲، فاطمه رجبی^۳، فاطمه رجنی^۴

۱، ۲. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه گنبد کاووس

آدرس پست الکترونیک نویسنده مسئول (h_ghezel@yahoo.com)

۳ و ۴. دانشجوی کارشناسی علوم ورزشی دانشگاه گنبد کاووس

چکیده

توسعه تجارت با سایر کشورها و توانایی در تسخیر سهم اثرگذار در بازار جهانی از طریق تولید کالای با کیفیت و ارزان تر از شاخصه-های اصلی رشد اقتصادی جوامع قلمداد می شود. لذا هدف از این پژوهش واکاوی عوامل سوق دهنده سهم پایین بازار کالاهای ورزشی ایرانی در بازار جهانی از دیدگاه عاملان فروش بود. پژوهش از نوع آمیخته اکتشافی بود. در فاز کیفی تعداد ۱۰ نفر از مدیر-مالکان فروشگاه های برند ورزشی به روش نمونه گیری گوله برفی و در فاز کمی پژوهش تعداد ۶۰ نفر از بازاریابان، عاملان فروش و نمایندگان فروشگاه های ورزشی که نمایندگی مجاز فروش کالاهای ورزشی داخلی و خارجی بودند، به روش نمونه گیری هدفمند مشارکت داشتند. ابزار پژوهش پرسشنامه مستخرج از فاز کیفی پژوهش مشتمل بر خرده مقیاس های آمیخته بازاریابی، عوامل قانونی و ساختارهای نهادی بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS-22 و نرم افزار لیزرل استفاده گردید ($P \leq 0.05$). تحلیل عاملی متغیرهای پژوهش حاکی از ضرایب مسیر بالا و معنادار برای مولفه عوامل قانونی ($LF=0.76$) و مولفه ساختارهای نهادی ($LF=0.69$) بود. بنابراین به سیاست گذاران فعال در صنعت ورزش پیشنهاد می شود که از طریق تسهیل در قوانین و کانال های مربوط به تامین مواد اولیه برای تولیدکنندگان داخلی، تدوین قوانینی مبنی حمایت از تولیدات داخلی از طریق پیشگیری از واردات بی رویه کالاهای مشابه بی کیفیت، توسعه پیوندهای پایدار در تجارت بین الملل در کنار توجه به مشخصه کیفیت رقابتی و طراحی بسته بندی ویژه صادرات توان رقابتی تولید کنندگان کالاهای ورزشی داخلی را بهبود بخشیده و بستر توسعه صنعت ورزش برای کالاهای ورزشی ایرانی را فراهم نمایند.

کلید واژه ها: کالاهای ورزشی داخلی، توان رقابتی، قیمت رقابتی، تعرفه صادرات

مقدمه

صنعت ورزش از بخش های بسیار پرطرفدار، مزیت دار و فعال دنیاست و می تواند از مهمترین پایگاه های اساسی توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی باشد و نقش مهیج و مهمی در اقتصاد ورزش و حتی رشد اقتصاد ملی داشته باشد. در این صنعت جهانی رشد یافته، تولید و تجارت لوازم ورزشی امروزه، جزء لاینفک اقتصاد کشورها به شمار می رودف به نحوی که صادرات محصولات و خدمات ورزشی به عنوان یکی از سیاست های سازمان مرتبط با ورزش کشورها در راستای توسعه اقتصادی صنعت ورزش قلمداد می شود (عسگریان و همکاران، ۱۳۹۵). ضرورت توجه به این مقوله ریشه در این واقعیت دارد که توسعه صادرات برای دولت ها به منزله کلید بازآفرینی اقتصادی است. تقریباً تمام کشورهای در حال توسعه موضوع توسعه صادرات را در رأس اولویت گذاریها و سیاستگذاری دولت قرار داده اند. در واقع توانایی یک کشور در رقابت موفق در بازارهای جهانی، بازتاب کننده قدرت اقتصادی و شایستگی آن کشور نسبت به سایر ملت ها است (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین توجه به توسعه زیرساخت های صنعت ورزش و زیر بخش های آن به ویژه صنعت کالاهای ورزشی از جمله راهکارهای اساسی جهت برون رفت از اقتصاد تک محصولی و دستیابی به اقتصاد مولد ورزشی است؛ چرا که بر اساس مطالعات انجام شده رقابت بین المللی کالاهای ورزشی و صادرات و واردات این کالاها در اثر افزایش مشارکت ورزشی و تقاضای پوشاک و تجهیزات ورزشی در سال ۲۰۲۲ افزایش خواهد یافت. تولید لوازم و تجهیزات ورزشی و ارائه خدمات ورزشی به رونق اقتصادی ورزش کمک نموده و سبب بهبود توسعه ورزش در کشورها شده و به صورت یک کالا یا محصول تجاری در سیستم اقتصادی جامعه نقش مؤثری ایفا کرده است (شریفیان و همکاران، ۱۳۹۵). بررسی برندهای موفق در اقتصاد ورزشی کشورهای پیشرو مبین این واقعیت است که شرکتهای بزرگ تولید کالاهای ورزشی از جمله آدیداس، نیک و ری بوک که تولیدکنندگان بزرگ محصولات و کالاهای ورزشی در دنیا می باشند، برای موفقیت در تجارت به طور سازمان یافته و هماهنگ عمل می کنند و با دقت بیشتر در کلیه مراحل طراحی، تولید، توزیع و ترویج کوشش می کنند و از این طریق توانسته اند به غول های اقتصاد ورزشی دنیا در حوزه کالاهای ورزشی مبدل گردند (یوسفی زرنندی و همکاران، ۱۳۹۵). به طور کلی کالاهای ورزشی به پنج دسته شامل کفش، پوشاک، توپ، قایق و سایر تقسیم می شوند. بر اساس گزارش سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۱۶، سهم کشور ما از صادرات کفش ورزشی ۲ دهم درصد، پوشاک ورزشی ۹ صدم درصد و ایران در این مدت حدود ۳۲ میلیون و ۸۹۰ هزار دلار صادرات داشته که در مقابل صادرات جهان رقم چشمگیری نیست (Export Sporting Goods، ۲۰۱۷). متخصصان اقتصاد ورزشی به خوبی آگاه اند که صنعت صادرات کالاهای ورزشی از مهمترین شاخص های اقتصاد فعال جوامع قلمداد می گردد که امکان استفاده از امکانات بازارهای جهانی برای رشد تولیدات داخلی را مهیا کرده و از طریق واحدها و بنگاه های تولیدی داخلی را قادمی توان از محدودیتهای بازار داخلی رهایی یافت و با توسعه میزان تولید به منظور صادرات بیشتر به بازارهای خارجی، علاوه بر افزایش سهم بازار و کسب درآمدهای ارزی، در عرصه تولید نیز فرصتهای جدید شغلی، ارتقای کیفیت محصول متناسب با استاندارد جهانی افزایش قدم اساسی برداشت (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰). براساس تحقیق محمد کاظمی و همکاران (۲۰۱۶)، کشورهای چین، امارات متحده عربی و ترکیه بالاترین سهم واردات کالاهای ورزشی به کشور ایران را برخوردارند. این در حالی است که کشور ایران از سهم ناچیزی در صادرات کالاهای ورزشی به این کشورها برخوردار می باشد و صادرات ایران محدود به کشورهای عراق، ترکمنستان و افغانستان می باشد. این در حالی است، که رشد واقعی واردات و صادرات کالاهای ورزشی ایران در سال ۱۳۸۰ نسبت به سال ۱۳۷۷، به ترتیب حدود ۳۲/۳۳ و حدود ۱۲ درصد بوده است و با توجه به گزارش انجمن جهانی صنعت کالاهای ورزشی، چین در حال تبدیل شدن به بزرگترین تولیدکننده کالاهای ورزشی است که حدود ۷۰ درصد از تولید پایه جهان را به خود اختصاص داده است. در چین، کالاهای ورزشی، از جمله پوشاک و تجهیزات ورزشی ۸۰ درصد صنعت ورزش این کشور را تشکیل میدهد (عسگریان و همکاران، ۱۳۹۵). بررسی مطالعات انجام شده توسط عسگریان و همکاران (۱۳۹۵) در این زمینه نیز موید آن است که ایران در صادرات هیچکدام از کالاهای ورزشی از مزیت نسبی و قدرت رقابتی برخوردار نیست. بررسی روند صادرات کالاهای ورزشی نشان می دهد که میزان صادرات کفش، پوشاک و سایر تجهیزات ورزشی افزایش، ولی میزان صادرات توپ، قایق و تردمیل کاهش چشمگیری یافته است. به طور کلی، مرور اجمالی بر وضعیت اقتصاد ورزشی کشور در حوزه صادرات کالاهای ورزشی مبین آن لاست که علیرغم وجود کیفیت مطلوب در محصولات تولید داخلی، خالص مبادلات خارجی کالاهای ورزشی کمترین سهم ممکن در بین اجزای تشکیل دهنده تولیدات را به خود اختصاص داده است که ریشه آن در فقدان برخورداری از مزیت های رقابتی کالاهای ورزشی داخلی و

توان رقابت‌پذیری محصولات، بنگاه‌ها و صنایع فعال در داخل کشور با صنایع مشابه خارج از کشور می‌باشد. همچنین بر اساس اظهارات تولیدکنندگان داخلی کالاهای ورزشی، ناکارآمدی سیستم بانکی، قفقدان ضوابط و قوانین تسهیل‌کننده صادرات، عدم پیش بین مشوق‌های صادراتی، واردات بی‌رویه محصولات و کالاهای چینی و مهمتر از همه مشکلات موجود جهت واردات مواد اولیه باکیفیت چالش‌های اصلی فعالان این بخش را تشکیل می‌دهد (یوسفی زرنندی و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین سرانه پایین تولید محصولات ورزشی کشور، واردات کم کالاهای، عدم تناسب هزینه تأمین تجهیزات با درآمد مردم، کمبود منابع مالی برای تأمین تجهیزات و کالاهای، نقص در مدیریت کالاهای ورزشی، فقدان نظارت بر کیفیت کالاهای و توزیع نامناسب کالاهای ورزشی نسبت به نیازها در ایران، از مشکلات عمده خرید و فروش محصولات ورزشی هستند (سرلاب و همکاران، ۱۳۹۹). به طور کلی در همین راستا دو دسته از موانع قابل بررسی می‌باشند. دسته اول موانعی که مربوط به خود صنعت ورزش بوده و تحت عنوان موانع درون بخشی مطرح می‌باشند که شامل هزینه تمام شده، کیفیت، دانش و سرمایه و دسته دوم موانع فرابخشی، که از بیرون بر صنعت ورزش تحمیل می‌شوند که مشتمل بر قوانین و مقررات، زیرساخت‌ها، دولت و جامعه، سیاست و اقتصاد بوده که بر افزایش توان رقابت شرکت‌ها و بنگاه‌ها در بازار تأثیر می‌گذارند. دولت به عنوان یک نیروی عمده، همواره در رقابت‌پذیری مؤثر بوده و با مداخله خود در امور مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و اعمال قوانین و مقررات بر رقابت‌پذیری تأثیر مثبت و منفی داشته است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۲). با توجه به وجود شرایط فعلی اقتصاد ایران از جمله تحریم‌های مربوط به فروش نفت و نیاز به ورود ارز از سوی دیگر تسعه ظرفیت صادرات کالاهای ورزشی و برنامه ریزی در راستای افزایش سهم بازار محصولات ورزشی از طریق ایجاد مزیت رقابتی ویژه می‌تواند نقش محوری در افزایش سودآوری و مقابله از خروج ارز را فراهم نماید (شریفیان و همکاران، ۱۳۹۵). بنابراین هدف از این پژوهش بررسی دلایل سهم پایین کالاهای ورزشی کشور در بازار جهانی از دیدگاه نمایندگان برندهای ورزشی می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات توصیفی بود که به روش تحقیقات آمیخته اکتشافی (کیفی-کمی) ف در دو فاز کیفی و کمی عملیاتی گردید. در فاز کیفی پژوهش با استفاده از مصاحبات نیمه ساختار یافته تعداد ۱۰ نفر از مدیر-مالکان فروشگاه‌های برند ورزشی به روش نمونه گیری قگوله برفی و از نوع قضاوتی تا دستیابی به اشباع نظری در پژوهش مشارکت داشتند. همچنین به منظور اطمینان از دستیابی به کلیه عوامل اثرگذار بر سازه نهایی پژوهش، یک گروه قانونی متشکل از مصرف‌کنندگان (۲ نفر)، مدیران بازاریابی (۲ نفر) و اساتید مدیریت ورزشی (۲ نفر) بعد از مصاحبه ۸م تشکیل گردید. در فاز کمی پژوهش تعداد ۶۰ نفر از بازاریابان، عاملان فروش و نمایندگان فروشگاه‌های ورزشی که نمایندگی مجاز فروش کالاهای ورزشی داخلی و خارجی بودند، به روش نمونه گیری هدفمند در پژوهش مشارکت داشتند. ابزار پژوهش پرسشنامه مستخرج از فاز کیفی پژوهش مشتمل بر خرده مقیاس‌های آمیخته بازاریابی (قیمت رقابتی، کیفیت، ضمانت پس از فروش، بسته بندی)، عوامل قانونی (تعرفه صادرات، تأمین مواد اولیه، واردات بی‌رویه) و ساختارهای نهادی (سیاست‌های تشویقی، فناوری در کالا، پیوند تجارت بین الملل و ارتقاء شبکه‌های فروش) بود که پس اطمینان از پایایی درونی آن در یک مطالعه راهنما در بین جامعه آماری به روش الفای کرونباخ ($\alpha \geq 0.75$)، پرسشنامه‌ها به صورت پرسشنامه الکترونیکی توزیع و جمع‌آوری گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-22 و نرم افزار لیزرل استفاده گردید ($P \leq 0.05$).

یافته‌های پژوهش

تعداد ۶۰ نفر از مدیران فروش فعال فروشگاه‌های برند کالاهای ورزشی که از سابقه فروش کالاهای وارداتی در دو بخش پوشاک و تجهیزات برخوردار بودند، در این پژوهش شرکت داشتند که ۵۰ درصد آنها از سابقه کار بالای ۱۵ سال برخوردار بودند. همچنین ۵۷ درصد از عاملان فروش در طی یکسال بیشتر از ۴ بار اعمال به وارد کردن کالاهای ورزشی کرده‌اند. (جدول ۱).

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش		
متغیر	تعداد	درصد
سابقه کار		
کمتر از ۱۰ سال	۱۲	۲۰/۰۰٪
۱۱ تا ۱۵ سال	۱۸	۳۰/۰۰٪
بیشتر از ۱۵ سال	۳۰	۵۰/۰۰٪
واردات کالاهای ورزشی در طی یک سال		
یک بار در سال	-	-
۲ تا ۳ بار در سال	۲۶	۴۳/۳۳٪
۴ بار و بیشتر	۳۴	۵۶/۶۶٪

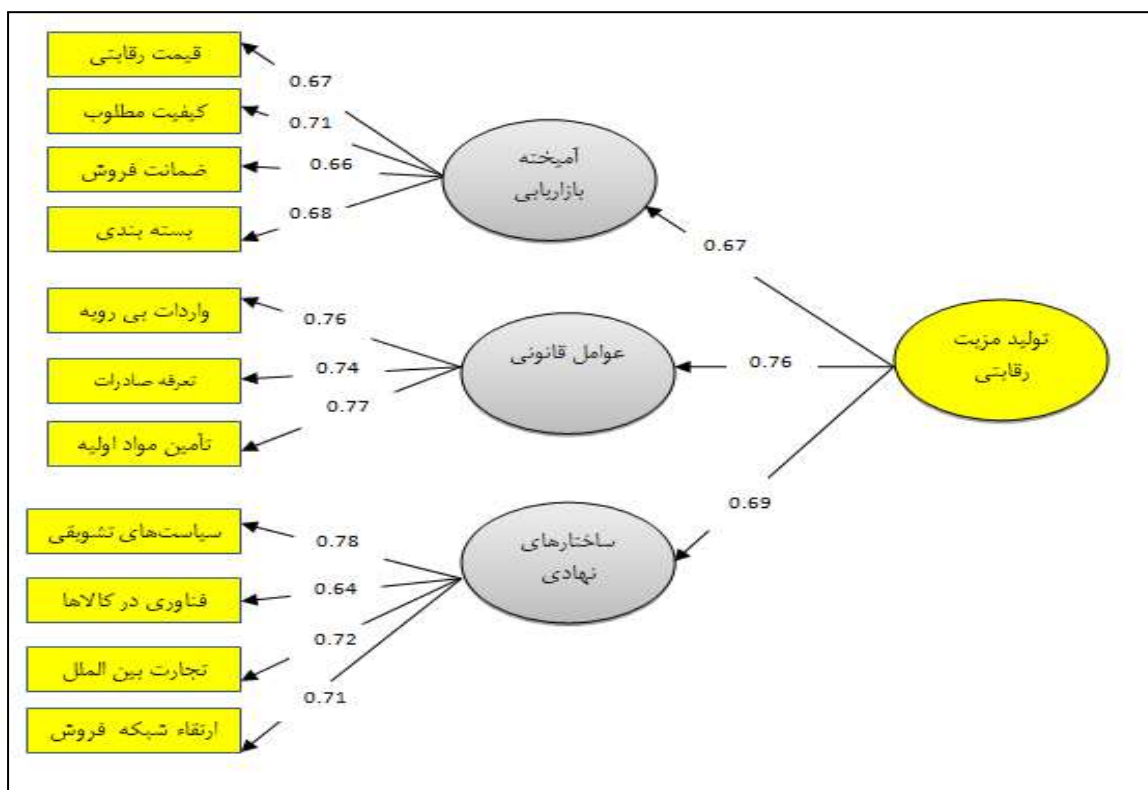
پس از استخراج کدهای گزینشی در فاز کیفی پژوهش، الگوی پژوهش بر مبنای روابط بین سازه‌ها پیش بینی گردید. نتایج آزمون KMO و آزمون بارتلت موید آن بود که سازه‌های آشکار پژوهش توانایی پیش بین سازه نهایی پژوهش را دارند و الگوی پژوهش از کفایت نمونه برداری مطلوب و پایایی بهینه برخوردار می‌باشد (جدول ۲). همچنین توجه به شاخص‌های سه گانه ارزیابی نکویی برازش الگوی پژوهش موید برازش قابل قبول سازه‌های پژوهش بود (جدول ۳).

جدول ۲. نتایج پایایی، روایی سازه و آزمون KMO متغیرهای مکنون پژوهش					
ابزار تحقیق	تعداد گویه	پایایی	آزمون KMO	معناداری آزمون بارتلت	نتیجه
آمیخته بازاریابی	۸	۰/۷۹	۰/۸۵۹	* ۰/۰۰۱	تایید
عوامل قانونی	۶	۰/۸۲	۰/۷۸۱	* ۰/۰۰۰	تایید
ساختارهای نهادی	۸	۰/۷۸	۰/۸۴۹	* ۰/۰۰۰	تایید
سطح معناداری					$P \leq ۰/۰۵$

جدول ۳. ارزیابی شاخص‌های نکویی برازش الگوی پژوهش						
شاخص‌ها/مدل‌ها	شاخص‌های مطلق	شاخص‌های تطبیقی	شاخص‌های مقتصد			
برآورد	GFI	χ^2/df	NFI	CFI	IFI	RMSEA
	۰/۹۴۷	۲/۰۵۱	۰/۹۳۴	۰/۹۵۷	۰/۹۱۸	۰/۰۴۹
دامنه مورد قبول	$> ۰/۹$	≤ ۳	$> ۰/۹$	$> ۰/۸$	$> ۰/۹$	$< ۰/۱۰$
نتیجه برازش مدل	تایید	تایید	تایید	تایید	تایید	تایید

تحلیل عاملی متغیرهای پژوهش حاکی از ضرایب مسیر بالا و معنادار برای هر سه متغیر آمیخته بازاریابی، عوامل قانونی و ساختارهای نهادی بود. اما مولفه عوامل قانونی با ضریب مسیر ($LF=۰/۷۶$) و مولفه ساختارهای نهادی با ضریب مسیر ($LF=۰/۶۹$) بیشترین تاثیر

را بر سازه افزایش سهم بازار کالاهای ایرانی داشتند. عامل تامین مواد اولیه برای تولیدکنندگان داخلی، فقدان ضوابط حمایتی از تولیدات داخلی و واردات بی رویه در کنار عدم مشخصه کیفیت رقابتی و بسته بندی مخصوص صادرات ازمولفه های اثر گذار بر توان رقابتی پایین کالاهای ورزشی داخلی و به تبع آن سهم پایین این کالاها در تجارت خارجی بود. فقدان پیوندهای پایدار در تجارت بین الملل نیز از دیگر عوامل اثرگذار بر توان رقابتی کالاهای ورزشی داخلی بود (شکل ۱).

شکل ۱. تحلیل مسیر الگوی پژوهش بر مبنای روابط بین سازه ها در حالت استاندارد

بحث و بررسی

توسعه صادرات به عنوان یک اصل پذیرفته شده در عرصه تجارت خارجی کشور و به عنوان عاملی مؤثر در توسعه برنامه های اقتصادی و سیاستگذاری های اقتصادی می باشد. ورزش یک صنعت شناخته شده در تجارت بین الملل محسوب می شود که قسمت عمده ای از صنعت ورزش مرتبط با حفظ و گسترش خرید و فروش می باشد که در حال حاضر به یک صنعت بزرگ جهانی مبدل گشته است (فنگ و ژیاولینگ^۱، ۲۰۱۱). از اینرو در پژوهش حاضر عوامل اثرگذار بر توسعه سهم کالاهای ورزشی ایرانی در بازار خارجی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. مطابق با مسیر الگوی پژوهش توجه به شاخصه های آمیخته بازاریابی، عوامل مدیریتی و ساختارهای نهادی اثر معنادار و مستقیمی بر ایجاد توان رقابتی کالاهای ایرانی داشت که با نتایج تحقیقات ابراهیمی و همکاران (۱۴۰۰)، سرباب و همکاران (۱۳۹۹)، عسگریان و همکاران (۱۳۹۵)، شریفیان و همکاران (۱۳۹۵)، یوسفی زرنندی و همکاران (۱۳۹۵) و کشگر و همکاران (۱۳۹۴) همخوانی داشت. در همین راستا، بررسی استراتژی های بازاریابی برندهای ورزشی پیشرو مبین آن است که در بازار رقابتی، برندگان کسانی هستند که بتوانند به خوبی ویژگی ها و انتظارات مصرف کنندگان را شناسایی و با یک برنامه ریزی استراتژیک در کلیه مراحل تولید تا عرضه و بازاریابی محصول، سهمی از بازار رقابتی را به خود اختصاص دهند (عسگریان و همکاران، ۱۳۹۵). با توجه به تقسیم بندی کالاهای ورزشی

در پنج دسته کفش، پوشاک، توپ، قایق و سایر، در آمار سایت سازمان تجارت جهانی گزارش شده است که در سال ۲۰۱۶ سهم کشور ما از صادرات کفش ورزشی ۲ دهم درصد، پوشاک ورزشی ۹ صدم درصد و ایران در این مدت حدود ۳۲ میلیون و ۸۹۰ هزار دلار صادرات داشته که در مقابل صادرات جهان رقم چشمگیری نیست. کشورهای ژاپن، انگلیس، آلمان و آمریکا بازارهای عمده لوازم ورزشی به شمار میروند که آمریکا به تنهایی ۴۰/۶ درصد از سهم این بازار را در اختیار دارد (Export Sporting Goods, ۲۰۱۷). به اعتقاد بسیاری از تولیدکنندگان کالاهای ورزشی داخلی ایران در تولید بسیاری از کالاهای، مزیت نسبی دارد؛ اما به دلیل ضعف در سیستمهای بسته بندی، حمل و نقل و عواملی از این قبیل، از مزیت نسبی در زمینه صدور کالا محروم می باشد. گذشته از امکانات و توانمندی های هر کشور در تولید و صدور کالاها، نقش بازارهای صادراتی و شناسایی درست بازارهای هدف نیز بسیار حائز اهمیت است (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰؛ سرلاب و همکاران، ۱۳۹۹). تحقیق غلامزاده (۲۰۱۶) نشان داد توسعه صادرات کالاهای ورزشی به افزایش ارزش صادراتی آن کشور منجر میشود که در همین زمینه متوسط تولید ناخالص داخلی بخش ورزشی در فنلاند بیش از دو میلیارد و یکصد و هشتاد میلیون یورو است که بهطور متوسط بخش عظیمی از آن توسط تولید کالا ورزشی و توسعه صادرات است. با وجود این توسعه صادرات کالاهای ورزشی به افزایش ارزش افزوده کالاهای تولیدی، کاهش تعرفه صادراتی و در نهایت افزایش ارزش صادراتی منجر میشود. نتایج دیگر تحقیق نشان داد که توسعه صادرات کالاهای ورزشی بر سهم بازار صادراتی تأثیر می گذارد. چیزری و یاسوری^۱ (۲۰۱۱) نیز در پژوهش خود اظهار داشتند که بر حسب شاخص RCA، ایران در صادرات کفش و پوشاک ورزشی در تمام دوره مورد بررسی از مزیت نسبی برخوردار بوده است و در سایر گروه های کالایی عدم مزیت نسبی را دارا بوده است. میزان مبادلات بین المللی ایران نسبت به کشورهای پیشرفته به طور معناداری کمتر است؛ که مهم ترین دلایل آن را باید کوچک بودن اندازه بازار کالاهای ورزشی و هزینه های ورزشی خانوار، عدم مرغوبیت کالاهای ورزشی، فقدان تبلیغات و بازاریابی مناسب، تحریم های اقتصادی، افزایش قیمت تمام شده کالاها و نابرابری ارز کشور نسبت به سایر کشورها دانست. یوسفی زندی و همکاران (۱۳۹۵)، در بررسی موانع رقابت پذیری کالاهای ورزشی ایرانی بیان داشتند که نرخ ارز و تورم، نرخ بهره، تعرفه ها، قوانین کار و مالیات، اصلاح شبکه توزیع، بسته بندی و بازاریابی، برندسازی و معرفی نامهای تجاری معتبر ایرانی و جلب نظر مشتریان باید در دستور کار باشد و هر یک از این سیاست ها تنها بخشی از بازار را حمایت می کند که این موارد دهم راستا با مولفه های پژوهش حاضر بود. امینی روشن (۱۳۹۳) با بررسی بازاریابی بخش تولیدات کالاهای ورزشی گزارش کرد که فقدان استفاده از منابع و تسهیلات، مشکلات اقتصادی، محیط سیاسی، فقدان مدیران شایسته، تعارض اجرایی و سیاست های محافظه کارانه مهمترین چالش های توسعه صنعت ورزش در این حوزه می باشد. لذا عوامل مختلفی بر توان رقابت پذیری کالاهای ایرانی در بازار جهانی تأثیر گذارند که در این بین عوامل درون بخشی (هزینه تمام شده، کیفیت، دانش و سرمایه، فرابخشی خارجی) سیاست، اقتصاد (و فرابخشی داخلی) قوانین، زیرساخت ها، سیاست دولت، جامعه از جمله عواملی هستند که بر افزایش توان رقابت پذیری شرکت ها و بنگاه ها در بازار بیشترین نقش را ایفا می کنند. ورود به عرصه رقابت، مستلزم داشتن توان رقابتی و رقابت پذیری هم در سطح کلان و هم در سطح خرد و بنگاه می باشد که این موارد توسط جامعه کیفی پژوهش نیز مورد اشاره و تأکید قرار گرفت. بنا بر نظر تولیدکنندگان داخلی که در بخش کیفی حضور داشتند، برگزاری نمایشگاه های بین المللی و همچنین حضور تولیدکنندگان داخلی در نمایشگاه های برون مرزی راه کاری است که می تواند نقش بسزایی در توسعه روابط و توجه به استانداردهای بین المللی کالاهای ورزشی داشته باشد. نتایج پژوهش کشگر و همکاران (۱۳۹۴) نیز نشان داد که حضور در نمایشگاه های بین المللی تجهیزات ورزشی موجب توسعه بازار محصولات ورزشی می شود و نیز استفاده صحیح از آمیخته های بازاریابی قیمت، مکان، محصول و ترویج در نمایشگاه به افزایش فروش و انعقاد قراردادهای داخلی و خارجی می انجامد که این موارد در راستای سازه آمیخته بازاریابی پژوهش حاضر بود. به زعم سرلاب و راسخی (۱۳۹۹)، با توجه به اینکه صنعت ورزش جزو صنایع نوپا و بسیار اثرگذار در دهه های اخیر است؛ لذا لزوم توجه به بخش صنعت کالاهای ورزشی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. لذا دستیابی به مزیت رقابتی در بازار جهانی از طریق توسعه پیوندهای روابط تجاری برون مرزی، قیمت رقابتی، بسته بندی مطلوب و توجه به مشخصه های نوآوری و تکنولوژی در کنار مدیریت هزینه های حمل نقل از جمله مواردی است که می تواند سهم بسزایی در این زمینه داشته باشد. بنابراین نگاه اجمالی بر بررسی های انجام شده در حوزه صنعت ورزشی بیانگر آن است که عوامل مؤثر در توسعه صادرات کالاهای ورزشی را می توان در دو گروه عوامل داخلی و عوامل خارجی دسته بندی کرد؛ عوامل داخلی دربرگیرنده عامل های اصلی پشتیبانی مالی، علمی و فنی، صحنه گذاری ورزشکاران و متخصصین مشهور، نوآوری در ارائه خدمات و ارتباطات، توانمندی بنگاهها در خصوص راهبرد و ساختار، نهادهای بخش خصوصی و تعاونی، اندازه فضا و محیط بازار، آمادگی فنی و تکنولوژیکی، شرایط بازار، سرمایه

انسانی، حمایت‌ها و مشوقهای نهادهای دولتی، شرایط اقتصادی و نوآوری در محصول هستند. عوامل خارجی نیز شامل فضای بین‌المللی، سرمایه‌مستقیم خارجی و پیوندهای مستقیم تجارت می‌شود. بنابراین امروزه ارتقا و توسعه صادرات از طریق بهبود دانش فنی، افزایش کیفیت نیروی انسانی و پیشرفت فنی و تکنولوژیکی میسر می‌شود. عوامل بین‌المللی مانند سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال تکنولوژی‌های جدید نیز موجب توسعه صادرات خواهند شد (یوسفی زرنندی و همکاران، ۱۳۹۵؛ ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین تخصیص ارز دولتی برای ورود مواد خام اولیه و ماشین‌آلات مورد نیاز تولیدی‌های ورزشی، ایجاد بسته‌های تشویقی و حمایتی ویژه تولیدی‌هایی که به خوبی در زمینه صادرات کالاهای ورزشی عمل می‌کنند، حمایت از صادرات کالاها و تجهیزات ورزشی با تصویب قوانین تجاری، آموزش، تربیت و سرمایه‌گذاری پایدار در منابع انسانی در بخش‌های مرتبط با صادرات کالاهای می‌توانند بر توسعه صادرات کالاهای ورزشی تأثیرگذار باشند. در بخش عوامل خارجی نیز تلاش برای عضویت در سازمان جهانی تجارت و ارتباط با جهان برای توسعه فعالیت تجاری، جذب سرمایه شرکت‌های موفق چندملیتی در عرصه تولید کالاهای ورزشی، انجام توافقنامه‌های تجاری مشترک با برندهای معتبر ورزشی جهانی می‌تواند بر توسعه صادرات کالاهای ورزشی تأثیرگذار باشند (ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰).

منابع

۱. ابراهیمی، عبدالحسین، خطیبی، امین، مهدی پور، عبدالرحمن، مرعشیان، حسین (۱۴۰۰). ارائه الگوی عوامل مؤثر بر توسعه صادرات کالاهای ورزشی، پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۱۳ (۳): ۷۱-۸۷.
۲. امینی روشن، زهرا (۱۳۹۳). بازاریابی در بخش تولیدی صنعت ورزش ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
۳. سرلاب، رقیه، راسخی، سعید (۱۳۹۹). رقابتی کالاهای ورزشی ایران و کشورهای منتخب. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۹ (۳): ۸۳-۹۷.
۴. شریفیان، اسماعیل، یوسفی زرنندی، محمدحسین، قهرمان، کورش (۱۳۹۵). موانع درون بخشی کالاها صنعت ورزش در رقابت با کالاهای ورزشی خارجی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱ (۱۷): ۷۳-۸۲.
۵. صادقی، رضا؛ کشکر، سارا؛ قاسمی، حمید؛ کارگر، غلامعلی (۱۳۹۲). تعیین و مقایسه علل تمایل مشتریان به خرید کالاهای ورزشی خارجی از دیدگاه تولیدکنندگان، فروشندگان و مصرف کنندگان. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۲۲: ۲۱-۳۲.
۶. عسگریان، فریبا، اصغرپور، حسین، سرلاب، رقیه (۱۳۹۵). بررسی مزیت نسبی صادرات کالاهای ورزشی ایران. مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۳۵: ۶۷-۸۲.
۷. عسگریان، فریبا، اصغرپور، حسین، سرلاب، رقیه (۱۳۹۵). تغییرات رقابتی، ساختاری و ملی صادرات کالاهای ورزشی در ایران، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۲ (۲۳): ۱۵-۲۶.
۸. کشگر، سارا، هنری، حبیب، فرجی، رضا (۱۳۹۴). نقش نمایشگاه بین‌المللی کالا و تجهیزات ورزشی در توسعه بازار این محصولات با تأکید بر آمیخته بازاریابی ورزشی. مدیریت ورزشی، ۷ (۲): ۲۲۱-۲۳۵.
۹. یوسفی زرنندی، محمدحسین، شریفیان، اسماعیل، قهرمان تبریزی، کورش (۱۳۹۵). موانع رقابت پذیری کالاهای داخلی با نمونه‌های خارجی در بخش تولیدی صنعت ورزش ایران. پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۶ (۱۱): ۷۳-۸۹.
10. Chizari, A. Abolhasani Yasory, S. (2011). Evaluate the relative advantages and priorities kiwifruit export classification of target markets. Agricultural economics and development, nineteenth year, 76: 83-118.
11. Export Sporting Goods. Retrieved November 11, 2017, from <https://www.wto.org/>.
12. Feng R, Xiaoling Zh. (2011). Financial competitiveness evaluation on sporting goods listed enterprises: A China study. African Journal of Business Management. 5(17): 7404 - 740.
13. Gholamzadeh Fasandoz, H. (2016). Sport as an industry in Finland: exploring the economic significance, contributions, and development of the sport sector as an industry. (phd), Jyvaskyla, Academic dissertation to be publicly discussed, by permission of the Faculty of Sport and Health Sciences.

14. Mohammad Kazemi, R., Solati, A & ,Kiani, E. (2016). Prioritizing factors affecting the export performance of sports equipment exporters. Journal of Business Management Outlook. 6(2): 215-226.

Analyzing the factors driving the low share of the Iranian sports goods market in the world market from the point of view of sales agents

Hamidreza Ghezelsefloo¹, Ali Chori², Fatemeh Rajabi³, Fatemeh Rajani⁴

1,2. Assistance professor in sport management, Gonbad Kavous University

Corresponding author email address: h_ghezel@yahoo.com

3,4. University student of physical education and sport science, Gonbad Kavous university

Abstract

The development of trade with other countries and the ability to capture an effective share in the world market through the production of quality and cheaper goods are considered to be the main indicators of the economic growth of societies. Therefore, the purpose of this research was to analyze the factors driving the low share of the Iranian sports goods market in the world market from the point of view of sales agents. The research was of mixed exploratory type. In the qualitative phase, 10 people from the managers-owners of sports brand stores using the snowball sampling method, and in the quantitative phase of the research, 60 people from marketers, sales agents and representatives of sports stores who were authorized sales representatives of domestic and foreign sports goods. They participated in the purposeful sampling method. The research tool was a questionnaire extracted from the qualitative phase of the research, which included subscales of marketing mix, legal factors and institutional structures. In order to analyze the data, SPSS-22 software and Lisrel software were used ($P \geq 0.05$). The factor analysis of research variables indicated high and significant path coefficients for the component of legal factors ($LF=0.76$) and the component of institutional structures ($LF=0.69$). Therefore, it is suggested to the active policymakers in the sports industry that through the facilitation of laws and channels related to the supply of raw materials for domestic producers, drafting laws to support domestic production by preventing the indiscriminate import of similar low-quality goods, developing sustainable links in international trade while paying attention to competitive quality characteristics, and designing special packaging for power exports Improve the competitiveness of domestic sports goods manufacturers and provide a platform for the development of the sports industry for Iranian sports goods.

Keywords: Domestic sports Products, Competitive power, Competitive price, Export tariff

تدوین الگوی کارآمد انتقال آموزش بر مبنای برگزاری دوره‌های ارتقاء از دیدگاه مربیان و داوران هیات‌های ورزشی منتخب

حمیدرضا قزلسفلو^{۱*}، سیده فاطمه میزایی^۲، مهلا یزدانی^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه گنبد کاووس

آدرس پست الکترونیک نویسنده مسئول (h_ghezel@yahoo.com)

۲ و ۳. دانشجوی کارشناسی علوم ورزشی دانشگاه گنبد کاووس

چکیده

خلق دانش و انتقال آن از طریق دوره‌های آموزشی اصلی‌ترین استراتژی توسعه منابع انسانی در سازمان‌های امروزی می‌باشد. لذا هدف از این پژوهش تدوین الگوی کارآمد انتقال آموزش بر مبنای برگزاری دوره‌های ارتقاء از دیدگاه مربیان و داوران هیات‌های ورزشی منتخب بود. تعداد ۱۲۰ نفر داوران و مربیان هیات‌های ورزشی به روش نمونه‌گیری تصادفی در این پژوهش حضور داشتند. ابزار پژوهش پرسشنامه الگوی انتقال دانش هالتون و بتس (۲۰۰۲) مشتمل بر سه خرده‌مقیاس عوامل سازمانی، عوامل آموزشی و عوامل فردی بود که ضریب پایایی ابعاد این پرسش‌نامه‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ تأیید گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-22 و نرم افزار Lisrel استفاده گردید ($P \leq 0/05$). پس از اطمینان از نکویی برازش الگوی پژوهش، نتایج تحلیل مسیر الگوی پژوهش نشان داد که سازه تکنولوژی ($LF=0/66$)، کاربرد دانش ($LF=0/71$) و توسعه مهارت ($LF=0/56$) از بالاترین ضریب مسیر برخوردار بودند. بنابراین مدیران ارشد فدراسیون‌های ورزشی می‌توانند از طریق استقرار تکنولوژی‌های مرتبط با الزامات شغلی، بکارگیری و ارزیابی کاربرد دانش انتقال شده در دوره‌های ارتقاء و بسترسازی مهارت‌های تخصصی مربیان و داوران ضمن توسعه مهارت منابع انسانی، بستر لازم برای حضور موفق داوران و مربیان را در لیگ‌های معتبر جهانی فراهم نمایند.

کلید واژه‌ها: انتقال آموزش، خلق دانش، کارآمدی شغلی، مربیان

مقدمه

فرصت توسعه مستمر دانش، مهارت‌های کاری و تکامل جنبه‌های مختلف شغلی کارکنان از برنامه‌های اصلی توسعه منابع انسانی در سازمان‌های پیشرو و موفق می‌باشد (عشرت‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). به عبارتی، توسعه منابع انسانی یکی از مهمترین مولفه‌های متمایزکننده سازمان‌های اثربخش و سرآمد از دیگر نهادها و موسسات اجتماعی به شمار می‌رود، به گونه‌ای که تحقیقات متعدد میزان توفیق و ماندگاری سازمان‌ها در عرصه‌های رقابت بین‌المللی و پیشتازی در عرصه‌های خدمتی، اقتصادی و فناوری را مرهون پرداختن به توسعه منابع انسانی به عنوان یکی از سیاست‌های اصلی سازمان تلقی کرده‌اند (نامی و همکاران، ۱۳۹۶). در حقیقت عاملی که بستر ساز توسعه پایدار منابع انسانی کارآمد می‌شود، اثربخشی آموزش می‌باشد. امروزه از آموزش انتظار می‌رود که بتواند تغییرات رفتاری مطلوبی را در کارکنان ایجاد کند و از این رهگذر، تحقق اهداف سازمانی را فراهم نماید (یوزباشی و همکاران، ۱۳۹۵). واضح است که میزان دستیابی به این هدف در درجه اول مستلزم وجود ساختارها و فرهنگ‌های آموزش و تقویت دانش منابع انسانی در هر سازمانی می‌باشد (فرهاد و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج پژوهش‌های انجام شده در این زمینه موید آن است که عواملی از قبیل فرآیند مدیریت دانش، برخورداری از نیروهای تخصصی و مجرب که همواره دانش و تجارب به خود را به اشتراک می‌گذارند در کنار استقرار تکنولوژی و فرهنگ‌های حمایت‌کننده سازمانی از فعالیت‌های تیمی که پذیرای ایده‌های نو می‌باشد، نقش محوری در به حداکثر رساندن انتقال آموزش را دارند (تئوریو و همکاران^۱، ۲۰۰۹). اما مهمترین دغدغه مدیران سازمان‌ها از انجا نشأت می‌گیرد که ارزیابی‌های انجام شده در فضای سازمانی حاکی از آن است که بسیاری از این برنامه‌ها اثربخشی لازم را نداشته‌اند که این موضوع بیانگر اتلاف بخش عمده‌ای از زمان و هزینه‌های صرف شده در برنامه‌های آموزشی است (شمس و عباسی، ۱۳۹۶؛ نامی و همکاران، ۱۳۹۶).

در عرصه ورزش، موفقیت سازمان‌های ورزشی و مدیران ورزشی به دلیل گستردگی فعالیت‌های آنها در حوزه‌های آموزشی و خدمتی، نیازمند اطلاعات دقیق و به روز در خصوص کیفیت خدمات، سهولت در دسترسی و ارائه خدمات، آموزش کارآمد و اجرای بی‌نقص مجموعه‌ای از الزامات شغلی می‌باشد که همگی از شاخص‌ها و شرایط اولیه موفقیت برای سازمان‌های ورزشی امروزی می‌باشد (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۷). به اعتقاد چاترجی و همکاران^۲ (۲۰۱۷)، با توجه به اینکه برخورداری از منابع انسانی متخصص و دانشی سرمایه اصلی سازمان‌های اصلی قلمداد می‌گردد، ارتقای سرمایه‌های انسانی در گرو بکارگیری و استقرار شیوه‌های صحیح مدیریت بر مبنای تولید دانش، اشتراک دانش، بکارگیری و ذخیره دانش می‌باشد. جعفری و همکاران (۲۰۰۷) در بررسی کارآمدی سازمان‌های ایران اظهار داشتند که تکنولوژی، ساختار و فرهنگ بیش از سایر عوامل در پیاده‌سازی موفق انتقال دانش و خلق دانش نقش دارند. بررسی تحقیقات انجام شده در این زمینه نشان داده است که عوامل سازمانی، عوامل آموزشی و عوامل فردی سه فاکتور اصلی آموزش و توسعه منابع انسانی می‌باشد. عوامل سازمانی موثر بر پیاده‌سازی مدیریت دانش از آن جهت می‌تواند بر توسعه منابع انسانی موثر باشد که آموزش و توسعه علم کارکنان یک استراتژی کلیدی برای سازمان‌ها می‌باشد تا از مزیت رقابتی برخوردار شوند. اما این مزیت تنها با برگزاری دوره‌های آموزشی حاصل نمی‌گردد. آموزش در صورتی موثر است که کارآموزان به طور موفق، دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های آموزش داده شده را انتقال دهند (انتقال آموزش) و از این طریق عملکرد فردی و سازمانی خود را ارتقاء دهند (شمس و عباسی، ۱۳۹۶). در همین زمینه، زنگ و همکاران^۳ (۲۰۱۰) با اشاره به نقش انکارناپذیر عوامل سازمانی از قبیل فرهنگ سازمانی، ساختار و استراتژی غالب اظهار داشتند که فرهنگ سازمانی عامل مهمتری برای موفقیت تسهیم و انتقال آموزش کارکنان می‌باشد. به زعم آنها، یکی از راه‌کارهای اثربخش افزایش رویکردهای دانش-مدار و تسلط جامع مدیریت دانش در روال فعالیت‌های سازمانی، ایجاد تغییرات کارآمد در ساختار سازمان‌ها و گرایش به سمت سازمان‌ها با ساختار هموارتر به جای سلسله مراتب سازمانی برای انتقال و کسب و ایجاد دانش می‌باشد (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۷). ططری و همکاران (۱۳۹۷)، با اشاره به نقش سواد اطلاعاتی کارکنان سازمان‌های ورزشی در ارزیابی درست فرصت‌ها و پیشی گرفتن از رقبای بیان داشتند که اجرا و بکارگیری استراتژی‌های درست آموزش و انتقال دانش علاوه بر اینکه بهبود در کارآمدی را فراهم می‌کند، زمینه بروز و پرورش خلاقیت در سازمان‌ها را میسر می‌کند. از کارکردهای اصلی انتقال دانش برای سازمان‌های آموزشی و خدماتی کاهش هزینه‌های

1. Theorio et al
2. Chatterji et al
3. Zheng et al

تولید دانش در کنار تضمین انتشار دانش می‌باشد که قدمی اساسی به سوی خوداکتفایی دانشی و خروج سازمان‌ها از وابستگی به منابع دانشی خارج از سازمان می‌باشد (سانکوسکا^۱، ۲۰۱۳).

توسعه شایستگی‌های فردی با هدف افزایش بازده عملکرد سازمانی از دیگر ابعاد اثرگذار بر انتقال آموزش می‌باشد. این مقوله مستلزم داشتن اطلاعات به روز، افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های وایسته به شغل و مدیریت دانش و اطلاعات شغلی از سوی مدیران عملیاتی می‌باشد (مینگ پی و همکاران^۲، ۲۰۱۱). به اعتقاد رحمتی و همکاران (۱۳۹۷)، از آنجایی که مدیریت رویدادهای ورزشی بر اساس ضوابط فدراسیون‌های بین‌المللی اصلی‌ترین شاخص کارایی و پیشرفت کارایی سازمان‌های ورزشی و سازماندهی در برگزاری رویدادهای ورزشی مختلف است، آموزش به روز و انتقال دانسته‌های لازم در این زمینه از الزامات اصلی فدراسیون‌ها و هیات‌های ورزشی می‌باشد از اینرو پیاده‌سازی موفقیت آمیز مدیریت دانش در کنار آموزش و انتقال آن نیازمند نگرشی همه جانبه و فراگیر به عوامل مختلف سازمانی است. از اینرو باید اظهار داشت که انتقال آموزش موضوع مهمی است که با موضوعاتی همچون تغییرات فردی و نیازهای سازمانی، در ارتباط است و اگر ما اعتقاد داریم که آموزش باعث ایجاد تمایز بین عملکرد فردی و سازمانی می‌شود، باید مدیران ارشد سازمانی را با اهمیت و کیفیت انتقال فرایند آموزش نیز آشنا نماییم (سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۹). بنابراین هدف اصلی از این پژوهش پاسخ به این سوال هست که حضور منابع انسانی سازمان‌های ورزشی در برنامه آموزشی چه تغییری در رفتار شغلی آنها ایجاد می‌نماید و آیا برگزاری برنامه‌های انتقال آموزش، توسعه کارآمدی منابع انسانی را به همراه می‌آورد؟

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نوع پژوهش‌های پیمایشی است که داده‌ها به روش توصیفی گردآوری شده و در قالب تحقیق همبستگی از نوع معادلات ساختاری عملیاتی گردید. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه روسای هیات‌های ورزشی استان گلستان بود که در یک سال اخیر یکی از برنامه‌های دوره‌های مربیگری، دوره‌های داوری و کلاس‌های توجیهی را برگزار کرده بودند. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مربیان و داوران شرکت کننده در کلاس‌های برگزار شده از سوی هیات‌های ورزشی بودند که با توجه به حداقل تعداد نمونه آماری مورد نیاز برای هر متغیر در تحقیقات از نوع معادلات ساختاری ($10 \leq N \leq 5$)، (حبیبی و عدن و، ۱۳۹۶)، تعداد ۱۲۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه الگوی انتقال دانش هالتون و بتس^۳ (۲۰۰۲) مشتمل بر سه خرده مقیاس عوامل سازمانی، عوامل آموزشی و عوامل فردی بود که به صورت مقیاس لیکرت پنج ارزشی (۱: بسیار کم تا ۵: بسیار زیاد) تنظیم گردید. به منظور بومی سازی پرسشنامه مذکور، ابتدا پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از مدرسان منتخب و رسمی دوره‌های ارتقای ادارات ورزش و جوانان قرار گرفت. سپس در یک مطالعه راهنما پرسشنامه پژوهش برای ۸ نفر از اساتید مجرب مدیریت ورزشی که سابقه چاپ مقاله در حوزه مرتبط با پژوهش شده بودند، ارسال گردید و پس از اعمال اصلاحات و تغییرات در برخی از از گویه‌ها، در یک مطالعه راهنما روایی صوری و محتوایی مورد تایید قرار گرفت. همچنین ضریب پایایی ابعاد این پرسشنامه‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۸۱ و ۰/۸۴ به دست آمد، که حاکی از ثبات ابزار اندازه‌گیری بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-22 و نرم افزار لیزرل استفاده گردید ($P \leq 0.05$).

یافته های پژوهش

مشخصات جمعیت شناختی نمونه های آماری پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است. ۷۲ درصد از افراد را گروه مردان و ۲۸ درصد را گروه زنان تشکیل دادند. در متغیر سابقه مربیگری، ۴۱ درصد از نمونه های آماری از سابقه بیشتر از ۱۰ سال برخوردار بودند که از بین آنها ۴۴ دصد دارای کارت داوری یا مربیگری درجه دو بودند .

1 . Sankowska
2 . Sankowska etal
3 . Halton & Bates

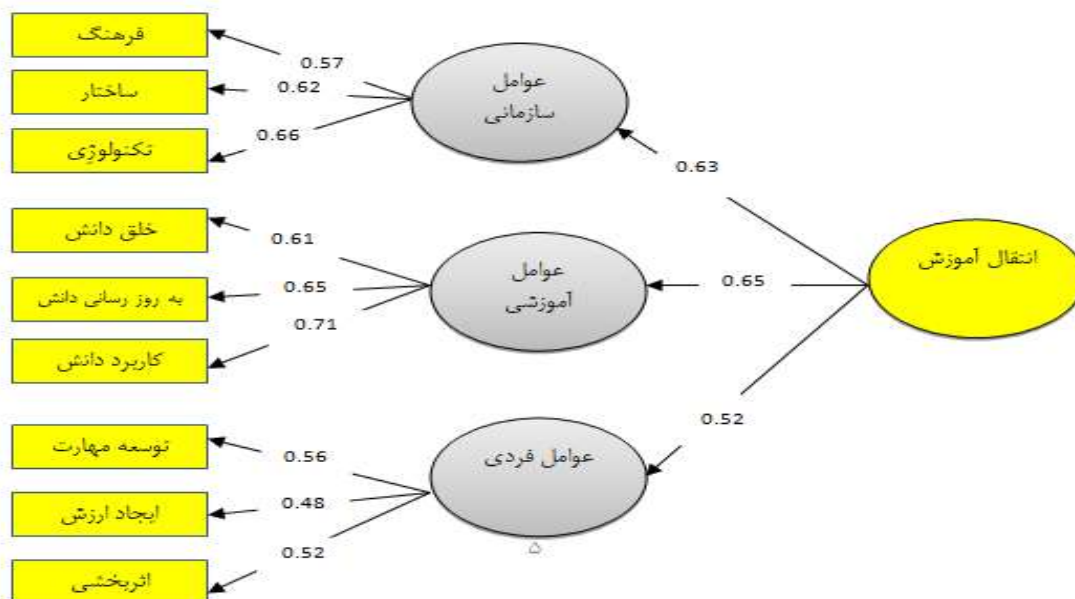
جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش		
متغیر	تعداد	درصد
جنسیت		
مرد	۸۷	٪ ۷۲/۵
زن	۳۳	٪ ۲۷/۵۱
سابقه مربیگری و داوری		
< ۲ تا > ۳ سال	۹	٪ ۷/۵
≤ ۳ تا > ۵ سال	۱۹	٪ ۱۵/۸۳
≤ ۵ تا > ۱۰ سال	۴۲	٪ ۳۵/۰۰
≤ ۱۰ سال	۵۰	٪ ۴۱/۶۶
درجه کارت		
درجه ۳	۳۸	٪ ۳۱/۶۶
درجه ۲	۵۳	٪ ۴۴/۱۶
ملی و بالاتر	۲۹	٪ ۲۴/۱۶

اولین گام در تحقیقات از نوع معادلات ساختاری، اطمینان از شاخص کفایت نمونه برداری^۱ و آزمون کرویت بارلت^۲ به منظور تایید نکویی برازش مطلوب الگوی پژوهش می‌باشد. همان طور که در جدول شماره ۲ گزارش شده است، مقادیر شاخص‌ها مبین توانایی مطلوب الگوی پژوهش در پیش‌بینی سازه نهایی پژوهش بر مبنای سازه‌های آشکار می‌باشد.

جدول ۲. ارزیابی شاخص‌های نکویی براش الگوی پژوهش						
شاخص‌ها/مدل‌ها	شاخص‌های مطلق		شاخص‌های تطبیقی		شاخص‌های مقتصد	
برآورد	GFI	χ^2/df	NFI	CFI	IFI	RMSEA
	۰/۹۴۷	۲/۰۵۱	۰/۹۳۴	۰/۹۵۷	۰/۹۱۸	۰/۰۴۹
دامنه مورد قبول	> ۰/۹	≤ ۳	> ۰/۹	> ۰/۸	> ۰/۹	< ۰/۱۰
نتیجه برازش مدل	تایید	تایید	تایید	تایید	تایید	تایید

تحلیل مسیر الگوی پژوهش نشان داد که هر سه سازه آشکار پژوهش اثر مستقیم و معناداری بر سازه نهایی پژوهش (انتقال آموزش) دارد. در بین مولفه‌های سازمانی، سازه تکنولوژی ($LF=۰/۶۶$) و ساختار سازمانی ($LF=۰/۶۲$) بیشترین تاثیر را بر سازه انتقال آموزش داشتند. همچنین کاربرد دانش ($LF=۰/۷۱$) و توسعه مهارت ($LF=۰/۵۶$) از بالاترین ضریب مسیر برای سازه‌های آشکار عوامل آموزشی و عوامل فردی بودند (شکل ۱).

1. Kaiser-Mayer- Olkin Measure of Sampling Adequacy
2. Bartlett's test of Sphericity

شکل ۱. تحلیل مسیر الگوی پژوهش در حالت استاندارد

بحث و بررسی

آموزش و بهسازی منابع انسانی یکی از راهبردهای اصلی دستیابی به سرمایه انسانی و سازگاری مثبت با شرایط تغییر و تطابق با محیط رقابتی بیرونی است (سلیمانی). در پژوهش حاضر نیز عوامل موثر بر انتقال آموزش بر مبنای برگزاری دوره‌های ارتقاء از دیدگاه مربیان و داوران هیات‌های ورزشی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل سازمانی، عوامل آموزشی و عوامل فردی اثر معناداری در انتقال آموزش بهینه منابع انسانی در سازمان‌های ورزشی دارد که با نتایج تحقیقات سلیمانی و همکاران (۱۳۹۹)، فرهاد و همکاران (۱۳۹۹)، ططری و همکاران (۱۳۹۷)، نامی و همکاران (۱۳۹۶)، شمس (۱۳۹۶)، یاغی و بتس (۲۰۲۰)، ایگبال (۲۰۱۸) و جعفری و همکاران (۲۰۱۷) هم‌راستا بود. عشرت آبادی و همکاران (۱۳۹۹) طی پژوهشی با عنوان عوامل اثرگذار بر انتقال یادگیری در سازمان اظهار داشتند که آموزش و توسعه کارکنان برای عملیات و توسعه هر سازمانی ضروری است و یکی از مهم‌ترین و قابل اعتمادترین ابزارهای مناسب انسانی است که باعث افزایش کارایی سازمان و کارکنان می‌شود. برای رسیدن به این هدف دانش و مهارت کارکنان نیاز به روزرسانی منظم دارند. آموزش روش اولیه برای رسیدن به این خواسته‌ها است و انتظار می‌رود که در برنامه‌های آموزشی یک سازمان، مزایای متعددی از جمله توسعه کارکنان، افزایش بهره‌وری و بهبود کارایی کارکنان ارائه شود. فرهاد و همکاران (۱۳۹۹) ارائه انواع آموزش و بویژه آموزش‌های ضمن خدمت را متناسب با تحولات فزاینده فضای کاری سازمان‌ها می‌دانند که در بهبود کارآمدی و کیفیت نظام خدمت رسانی اثر مطلوبی خواهد داشت. به زعم آنها عوامل سازمانی از قبیل فرهنگ‌های کارا، ساختارهای متناسب با ایجاد تغییرات و ایجاد نگرش هم‌سو بین مدیران و کارکنان از الزامات اصلی در این زمینه می‌باشند که این عوامل با مولفه‌های این پژوهش نیز هم‌خوانی داشت. روح الهی و همکاران (۱۳۹۵) گزارش کردند که بهسازی مهارت کارکنان از طریق آموزش پیامدهای متعددی را به همراه خواهد داشت. در سطح فردی انتقال آموزش منجر به ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای، بهبود عملکرد فردی و حس خود اثربخشی کارکنان می‌شود و منجر به ایجاد روابط اجتماعی مثبت خواهد شد و در سطح سازمان بهبود عملکرد سازمانی، تغییر و تحول سازمانی و توسعه سازمانی و افزایش بازده آموزش خواهد شد. یاغی و بتس^۱ (۲۰۲۰)، با تاکید به نقش انکارناپذیر سازمان‌های امروزی در توسعه عملکرد منابع انسانی بیان داشتند که عامل فرهنگ و

1. Yaghi & Bates

فضای سازمانی تسهیل گر همچنین حمایت مدیران سازمان به عنوان الزام برنامه‌های بهسازی فردی و انتقال آموخته ها از سوی آگاهی دهندگان بسیار مطرح شد. در اثر خلق فضای مساعد و فرهنگ سازمانی مستعد است که انتقال آموخته ها امکان پذیر خواهد شد. از طرف دیگر، ایجاد یک فضای رقابتی سازنده در بین کارمندان سبب انگیزش و خلاقیت و در نتیجه بهبود روند بهسازی آنها می شود. در پژوهشی مشابه، ایگبال و الشیخ^۱ (۲۰۱۸) در بررسی عوامل موثر بر انتقال آموزش فضای کاری به این نتیجه رسیدند که انتقال یادگیری به عنوان معیار مهم موفقیت دوره های آموزشی مطرح شده است. انتقال یادگیری را می توان میزانی که کارآموزان دانش، مهارت ها، رفتارها و نگرش های کسب شده در آموزش در مشاغل خود به کار می برند دانست که این عامل در راستای مولفه کاربرد دانش در پژوهش حاضر بود. به اعتقاد سلیمانی و همکاران (۱۳۹۹) امروزه آموزش به عنوان ابزار پیشرفت و توسعه، پاسخگوی نیاز سازمان های یادگیرنده است که به کمک آن می توان دانش، مهارت و نگرش کارکنان را بهبود بخشید و از این راه سازمانی پویا و فعال را که پاسخگوی نیاز فناوری است، ایجاد کرد. نتایج پژوهش آنها موید آن بود که برخورداری از نظام مدیریت منابع انسانی، توجه به عوامل شغلی و عوامل فراسازمانی مولفه های اصلی بهبود انتقال یادگیری در سازمان های امروزی می باشد که این مولفه ها در راستای سازه های پژوهش حاضر بود. اما باید اذعان داشت که بدون تردید مهمترین هدف از برگزاری آموزش های سازمانی، ایجاد تغییر در عملکرد کارکنان است به نحوی که موجب ارتقای سطح کیفی و کمی محصولات و خدمات سازمان گردد. از اینرو باید اقرار داشت که اهداف آموزشی در صورتی برآورده می شوند که نتایج آموزش تاثیر مثبتی روی شغل داشته باشد و این تاثیر مثبت دیده نمی شود مگر آنکه آموزش به درستی به فضا و شرایط کاری منتقل شده و بهبود عملکرد فردی را منجر شود (شای و لیو^۲، ۲۰۱۵) و این همان موردی است که در پژوهش حاضر در قالب عوامل سازمانی و به روز رسانی و کاربرد دانش مورد تایید قرار گرفت. بنابراین مدیران ارشد سازمان های ورزشی می توانند از طریق دوره های آموزشی برنامه ریزی شده در قالب یک طرح مدون و پیش بینی آن در تقویم ورزشی فدراسیون ها به مدیریت ها و ادارات داخلی و در صورت لزوم به سازمان های مرتبط در برگزاری کارای دوره های آموزش ضمن تلاش در بهبود پیامدهای انتقال آموزش، بستر حداکثری از آن را نیز فراهم نمایند.

منابع

۱. حبیبی، آرش، عدنور، مریم (۱۳۹۶). مدل یابی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی (آموزش کاربردی نرم افزار Lisrel). انتشارات جهاد دانشگاهی، چاپ اول، صص ۴۶.
۲. رحمتی اصل، نایب علی، یوسفی، بهرام، زردشتیان، شیرین، صادقی بروجردی، سعید (۱۳۹۷). مدل سازی عوامل موثر بر پیاده سازی مدیریت دانش در فدراسیون های ورزشی. پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی، سال ۸، شماره ۱۵، صص ۲۹-۱۵.
۳. روح الهی، احمدعلی، مهری داریوش، محبوب حسن، خیراندیش مهدی، علی (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر تسهیل انتقال آموزش به محل کار از منظر محیط سازمانی، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، ۱۳۹۵، ۱(۱۱): ۴۷-۲۱.
۴. سلیمانی، الهام، امین بیدختی، علی اکبر، نجفی محمود، کرمی، مرتضی (۱۳۹۹). ارائه الگوی محیط های تسهیل کننده انتقال یادگیری در آموزش عالی با رویکرد نظریه پردازی داده بنیاد. پژوهش های مدیریت منابع انسانی، ۱۰(۴): ۱۲۴-۱۰۳.
۵. شمس، غلامرضا، عباسی کسائی، حامد (۱۳۹۶). آسیب شناسی و اثربخشی انتقال آموزش به محیط کار بر اساس مدل انتقال آموزش هالتون، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، ۱(۱۳): ۲۷-۵۸.
۶. ططری، سعیده، مختاری، مریم (۱۳۹۷). مدلسازی ارتباط بین سواد اطلاعاتی با خلاقیت و قابلیت کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی دانشگاه های تهران. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۶(۲۲): ۶۳-۵۳.
۷. فرهاد، ساناز، پرداختچی، محمدحسن، صباغیان، زهرا (۱۳۹۹). شناسایی عوامل و مولفه های موثر در انتقال یادگیری به محیط کار در آموزش های ضمن خدمت. مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، ۳۰(۱): ۹۱-۸۲.

1. Iqbal & AlSheikh

2. Shi & Liu

۸. م‌حجوب عشرت آبادی، حسن، احمدی، مهرداد، تنهایی، علیرضا، مالک پور، داریوش (۱۳۹۹). عوامل اثرگذار (فردی، سازمانی، آموزشی و فرا سازمانی) بر انتقال یادگیری به سازمان. مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی، ۱۰(۴۱): ۳۲۱-۳۵۴.
۹. نامی، گلثوم، عباس زاده، میرم‌حمد حبیبی، محمد، بازرگان، عباس (۱۳۹۶). مدل یابی ساختاری تأثیر عوامل سازمانی بر توسعه منابع انسانی با نقش میانجی فرایند مدیریت دانش و الگوی انتقال آموزش. آموزش و توسعه منابع انسانی، ۴(۱۴): ۷۷-۹۶.
۱۰. یوزباشی، علیرضا، ابیلی، خدایار، خرازی، سیدکمال (۱۳۹۵). عوامل سازمانی زمینه ساز انتقال یادگیری به محیط کار مطالعه موردی؛ شرکت ملی گاز ایران فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، ۳(۱۹): ۴۵-۵۹.
11. Chatterji, N., & Kiran, R. (2017). Role of human and relational capital of universities as underpinnings of a knowledge economy: A structural modelling perspective from north Indian universities. *International Journal of Educational Development*, 56, 52-61.
12. Iqbal M., AlSheikh M., H. "Factors affecting the transfer of training to the workplace after a facultydevelopment programme: What do trainers think?", *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 13(6), 2018, 552-556.
13. Jafari, M., Akhavan, P., Rezaee Nour, J., & Fesharaki, M. N. (2007). Knowledge management in Iran aerospace industries: a study on critical factors. *Aircraft Engineering and Aerospace Technology*, 79(4), 375-389.
14. Ming Pi, S., Liao, H. L., Liu, S. H., & Peng, S. Y., (2011), "Using knowledge management systems to enhance cooperative learning". *Advanced materials research*. Vol. 187. 416-421.
15. Sankowska, A. (2013). Relationships between organizational trust, knowledge transfer, knowledge creation, and firm's innovativeness. *The Learning Organization*, 20(1), 85-100.
16. Shi. J. & Liu.x (2015), Empirical Study of Factors Affecting Training Transfer of Grassroots Employees in Petroleum Enterprises, *The Open Petroleum Engineering Journal*. 8(11) , 368-372.
17. Theriou, G. N., & Chatzoglou, P. D. (2009). Exploring the best HRM practices-performance relationship: An empirical approach. *Journal of Workplace Learning*, 21(8), 614-646.
18. Yaghi A., Bates R. The role of supervisor and peer support intraining transfer in institutions of higher education, *International Journal of Training and Development*, 2020, pp. 1360-3736, doi: 10.1111/ijtd.12173 .
19. Zheng, W., Yang, B., & Mclean, G. N., (2010). Linking organizational culture, structure, strategy, and organizational effectiveness: Mediating role of knowledge management. *Journal of Business Research*, Vol. 63, No.7, 763-771.

Elaboration of an efficient model of education transfer based on holding promotion courses from the point of view of coaches and referees of selected sports teams

Hamidreza Ghezelsefloo¹, Seyedeh Fatemeh Mirzaie², Mahla Yazdani³

1, Assistance professor in sport management, Gonbad Kavous University

Corresponding author email address: h_ghezel@yahoo.com

3,4. University student of physical education and sport science, Gonbad Kavous university

Abstract

Creating knowledge and transferring it through training courses is the main strategy of human resource development in today's organizations. Therefore, the purpose of this research was to formulate an efficient model of education transfer based on holding improvement courses from the point of view of coaches and referees of selected sports teams. 120 referees and coaches of sports teams were present in this research by random sampling method. The research tool was Halton and Betts (2002) model of knowledge transfer questionnaire, which included three sub-scales of organizational factors, educational factors and individual factors, and the reliability coefficient of the dimensions of these questionnaires was confirmed using Cronbach's alpha test. In order to analyze the data, SPSS-22 software and Lisrel software were used ($P \geq 0.05$). After ensuring the goodness of fit of the research model, the results of the path analysis of the research model showed that the structure of technology ($LF=0.66$), knowledge application ($LF=0.71$) and skill development ($LF=0.56$) had the highest path coefficient. Therefore, the senior managers of sports federations can, through the establishment of technologies related to job requirements, apply and evaluate the application of the knowledge transferred in the upgrading courses and provide a platform for the specialized skills of coaches and referees while developing the skills of human resources, a necessary platform for the presence Successfully provide referees and coaches in prestigious world leagues.

Key words: Education transfer, knowledge creation, job efficiency, trainers

تأثیر هوش فرهنگی بر مصرف رسانه ای دبیران ورزشی در راستای بهبود و ارتقای عملکرد شغلی

نام و نام خانوادگی نویسندگان: راضیه علیانژاد طسوج

کارشناسی ارشد مدیریت رسانه های ورزشی، دبیر تربیت بدنی آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی
r.olyanezhad@gmail.com

دکتر محمد رحیمی استاد یار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور تهران ایران

دکتر حسین پور سلطانی زرنندی دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور تهران ایران

چکیده

هدف این پژوهش تعیین ارتباط هوش فرهنگی بر مصرف رسانه ای دبیران تربیت بدنی در راستای بهبود و ارتقای عملکرد شغلی می باشد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ روش اجرا توصیفی و به شیوه همبستگی است. جامعه هدف در این پژوهش دبیران ورزشی در یک منطقه در سطح استان می باشد. لذا با توجه به جامعه آماری ارائه شده تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه نهایی تحقیق طبق جدول مورگان و به روش نمونه گیری غیر تصادفی از نوع در دسترس انتخاب شده اند. به دلیل نامعین بودن جامعه آماری، از این روش نمونه گیری استفاده شد. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه های استاندارد مصرف رسانه ای (محمودیان و همکاران، ۱۳۹۴) و هوش فرهنگی در جامعه ورزشی (افشاریان و همکاران، ۱۳۹۸) در بین آزمودنی ها توزیع گردید و روایی آن ها توسط ۱۰ نفر از متخصصان و اساتید مدیریت ورزشی مورد تایید قرار گرفت و پایایی کل ابزار توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی جهت توصیف مشخصات فردی آزمودنی ها و در آمار استنباطی، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت نرمالیتیه بودن داده ها و سپس به تحلیل داده ها بر اساس محاسبه ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیره در محیط نرم افزار SPSS۲۴ پرداخته شد. نتایج نشان داد که بین هوش فرهنگی با مصرف رسانه ای ($r = 0/558$) در سطح معناداری ($p < 0/01$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین مولفه های فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری هوش فرهنگی با مصرف رسانه ای به ترتیب ($r = 0/451$ ، $r = 0/535$ ، $r = 0/624$ ، $r = 0/576$) در سطح معناداری ($p < 0/01$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین فرهنگی توانایی پیش بینی ۵۴/۱ درصد ($R^2 = 0/541$) از تغییرات مصرف رسانه ای مدیران ورزشی را دارد. همچنین مولفه های هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) توانایی پیش بینی ۴۹/۳ درصد ($R^2 = 0/493$) از تغییرات مصرف رسانه ای مدیران ورزشی را دارند. از این رو دبیران تربیت بدنی با در نظر گرفتن تمامی مولفه های هوش فرهنگی، می توانند استراتژی ها و تدابیر لازم را در جهت ارتقا مصرف رسانه ای خود در نظر بگیرند و در امر آموزش اصولی به دانش آموزان به کار ببندند.

کلمات کلیدی: رسانه، مصرف رسانه ای، هوش فرهنگی، دبیران ورزشی دانش آموزان

مقدمه

عصر ارتباطات، عصر جهانی شدن است و هر جامعه‌ای برای حفظ خود باید با سایر جوامع ارتباط داشته باشد و از کارکردهای مثبت آنها به منظور ارتقاء کارایی خود بهره گیرد. در همین راستا رسانه به جهت نقش تعیین کننده‌ای که در انتقال و آموزش فرهنگ دارد، به عنوان یکی از شاخص‌های تعیین میزان ارتقا و پیشرفت شغلی و کاربرد آن در دانش آموزان مد نظر قرار گرفته شود (۱۱). همچنین جهان ارتباطات با توسعه فناوری‌های دیجیتال با تغییرات زیادی مواجه شده است و امروزه جامعه ما نیز شاهد تغییرات پارادیمی عمده‌ای شده است، که این تغییرات منجر به تحولاتی در زیرمجموعه‌های جامعه مانند؛ تجارت، رسانه، اطلاعات و آموزش و فرهنگ و... شده است (۱۲). با این وجود، رسانه‌ها نقش عمده‌ای در زندگی افراد ایجاد می‌کنند، به همین علت مصرف و کاربرد انواع رسانه‌ها از جهت گوناگون و در میان گروه‌های مختلف اجتماعی مخصوصاً در مدارس مورد توجه قرار گرفته است (۱۳). در میان عوامل دخیل در چگونگی سبک زندگی، مصرف رسانه‌ای جایگاه خاصی دارد؛ چرا که حضور کمی رسانه‌های گوناگون در زندگی آدمیان، به‌ویژه پس از فراگیر شدن تلفن همراه، به همه اوقات بیداری انسان‌ها گسترش یافته است. همچنین از سوی دیگر، حضور کیفی رسانه‌ها را نیز در زندگی فردی و اجتماعی بالایش تاثیر گویی همراه و فضای مجازی در دوران کرونا در دانش آموزان و دبیران بیش از گذشته دیده می‌شود؛ با این وجود تأثیر رسانه بر واقعیت‌های اجتماعی، امری پذیرفته شده است و حتی می‌توان گفت که در سالیان اخیر، رسانه‌ها توانسته‌اند از گروه‌های اجتماعی پیشی بگیرند و واقعیت‌های اجتماعی را بسازند (۱۴). به عبارت دیگر سازمان‌های رسانه‌ای، پیام‌هایی را پخش می‌کنند که فرهنگ جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهند و این امر رسانه‌های جمعی را به بخشی از نیروهای اصولی و نهادی جامعه تبدیل می‌سازد (۷). در میان انواع رسانه‌های موجود و قابل دسترس؛ شبکه‌های اجتماعی و به ویژه شبکه «شاد» خبرگزاری‌های برخط، ابزارهای ارتباطی مبتنی بر وب، روزنامه‌ها و مجلات و ... از جمله رسانه‌هایی هستند که روز به روز بر مخاطبان آنها افزوده می‌شود و بخش بزرگی از سبد مصرف رسانه‌ای و فرهنگی افراد را به خود اختصاص داده‌اند. و قسمت مهمی از مخاطبان هم دانش آموزان و معلمان و مدیران مدارس می‌باشد (۱). امروزه نزدیک به ۳۰ درصد از زمان بیداری انسان، با رسانه‌ها به عنوان فعالیتی انحصاری صرف می‌شود و در ۳۹ درصد زمان‌های دیگر نیز استفاده از رسانه‌ها در کنار دیگر فعالیت‌ها قرار دارد. این ارزیابی نشان می‌دهد که به‌طور میانگین، افراد نزدیک به ۷۰ درصد زمان یک روزشان را به استفاده از رسانه مشغول هستند و در مقابل کمتر از ۳۱ درصد از زمان، وقف کارهای دیگر می‌شود (۲۳). بدین ترتیب هر چقدر مردم با وسایل ارتباط جمعی و انواع رسانه‌های دیداری، شنیداری و چاپی پیوند محکمتری داشته باشند، به همان نسبت نیز گرایش به ارزش‌های مطلوب و نامطلوب جامعه در ذهن آنان افزایش می‌یابد، از اینرو می‌توان گفت، مصرف رسانه‌ای هم عامل نشان‌دهنده گرایش انسان‌ها به ارزش‌های مطلوب و هم نامطلوب اجتماعی خواهد بود (۴). بنابراین مصرف رسانه‌ای به این مقوله اشاره می‌کند که یک مخاطب با در نظر گرفتن علایق و نیازهایش چه زمانی را صرف رسانه‌های ارتباط جمعی می‌کند، از اینرو یک فعالیت مهم فرهنگی محسوب می‌شود (۹).

در نظام آموزش و پرورش جامعه ما، ورزش به‌عنوان پدیده ارزشمند فرهنگی و اجتماعی به شمار می‌رود و دبیران ورزشی نیز به‌عنوان متولیان اجرای ارتباط مدیران با دانش آموزان یکی از عرصه‌های با اهمیت و تأثیرگذار تعالی و پیشرفت علم ورزشی و ارتقای بدنی دانش آموزان می‌باشند (۱۴). در این میان شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها همچنین انتقال و هدایت دامنه گسترده‌ای از نمادها، هنجارها، ارزش‌ها، عقاید، پیام‌ها و افکار درون مدارس را برعهده دارند تا جایی که برخی صاحب‌نظران معتقدند که رسانه‌ها کل زندگی فرهنگی و اجتماعی را دگرگون می‌کنند (۲۵). از اینرو، فعالیت در محیط بین فرهنگی یک واقعیت عادی و معمولی برای بیشتر سازمان‌های بزرگ در عصر حاضر است. بطوریکه در دهه‌های اخیر، به دلیل تنوع گسترده محیط‌های درسی، مدیریت مؤثر کلاس‌ها و دانش آموزان با چالش‌های فراوانی رو به رو شده است. در نتیجه، این محیط کار

متنوع، به افرادی نیاز دارد که با فرهنگ‌های مختلف آشنا باشند و بتوانند با افراد در دیگر فرهنگ‌ها ارتباط خوبی برقرار کنند (۱۵). رسانه می‌تواند انواع فرهنگ‌ها را پرورش دهد و تماشای آن برای مدت طولانی بر دیدگاه بینندگان نسبت به فرهنگ‌های مختلف موجود در جهان و حتی یک کشور و اعتقادات و باورهای آنان تأثیرگذار باشد. که از چنین فضایی تحت عنوان هوش فرهنگی یاد می‌شود (۱۰). منظور از هوش فرهنگی، توانایی یک فرد برای انطباق با یک محیط فرهنگی جدید است (۲۱). همچنین هوش فرهنگی به افراد اجازه می‌دهد تا تشخیص دهند دیگران چگونه فکر می‌کنند و چگونه به الگوهای رفتاری پاسخ می‌دهند، در نتیجه موانع ارتباطی بین فرهنگی را کاهش داده، به افراد قدرت مدیریت تنوع فرهنگی را می‌دهد (۵). در مورد کاربرد هوش فرهنگی در سازمان‌های ورزشی، می‌توان گفت که موفقیت سازمان‌های ورزشی همانند سایر سازمان‌ها، مرهون توانایی و صلاحیت منابع انسانی است. از آنجا که کارکنان یک سازمان ورزشی یکی از مهمترین منابع انسانی در برگزاری رویدادهای ورزشی محسوب می‌شوند، پس می‌توان گفت که قابلیت و توانایی‌های دبیران ورزشی آموزش و پرورش، در کیفیت و نحوه برگزاری یک آموزش مهارت و فعالیت‌های ورزشی تأثیرگذار است (۳). ازاینرو، لازمه برنامه‌ریزی صحیح در این سازمان‌ها به‌منظور ارتقای مهارت‌های ارتباطی و هوش فرهنگی برای معلمان ورزشی به‌عنوان افراد اثرگذار در این سازمان ضروری است (۱۷). محمدی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که هوش فرهنگی کارکنان، مقاومت آنها را در برابر اجرای تغییرات کاهش خواهد داد (۱۶). همچنین پروین زاده لیلان (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین مولفه‌های هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی با پایگاه‌های هویت همبستگی وجود دارد (۵).

بنابراین باتوجه به اهمیت موارد مذکور، رسانه‌ها به عنوان بخشی از نیروهای اصلی و نهادی جامعه تلقی می‌شوند و مصرف رسانه‌ای یکی از ابزارهای اساسی جهت ارتقای مسائل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، ارتباطی، اطلاع رسانی و آموزشی می‌باشد، از اینرو، به دلیل کاربرد وسیع و با نفوذ رسانه‌ها، تبادل فرهنگ‌ها و ارتباطات شکلی نوین یافته و تحولات جوامع بشری را تحت الشعاع قرار داده است. همچنین با توجه به اینکه مصرف رسانه‌ای خود فعالیت مهم فرهنگی محسوب می‌شود. و با توجه به هجوم فرهنگ غربی در میان سازمان‌ها و توانایی کنترل کارکنان در شرایط کنونی، توجه به نوع و مصرف رسانه‌ای در سازمان‌های ورزشی و آموزش و آگاهی از هوش فرهنگی در اکثر سازمان‌ها، علی‌الخصوص امر آموزش و پرورش برای پیشبرد اهداف سازمانی حائز اهمیت است زیرا هوش فرهنگی قابلیت مهمی برای کارکنان و مدیران سازمان‌های ورزشی محسوب می‌شود.

روش‌شناسی تحقیق

هدف این پژوهش تعیین ارتباط هوش فرهنگی بر مصرف رسانه‌ای معلمان ورزشی در مدارس می‌باشد. همچنین پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ روش اجرا توصیفی و به شیوه همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق مدیران و معلمان اداره آموزش و پرورش در سطح استان می‌باشد، لذا با توجه به جامعه آماری ارائه شده تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه نهایی تحقیق طبق جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی از نوع در دسترس انتخاب شده‌اند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌های استاندارد مصرف رسانه‌ای (محمودیان و همکاران، ۱۳۹۴) و هوش فرهنگی در جامعه ورزشی (افشاریان و همکاران، ۱۳۹۸) در بین آزمودنی‌ها توزیع گردید و روایی آن‌ها توسط ۱۰ نفر از متخصصان و اساتید مدیریت ورزشی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی کل ابزار توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی جهت توصیف مشخصات فردی آزمودنی‌ها و در آمار استنباطی، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت نرمال‌پس بودن داده‌ها و سپس به تحلیل داده‌ها بر اساس محاسبه ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیره در محیط نرم افزار SPSS۲۴ پرداخته شد.

جدول (۱) توزیع فراوانی داده ها

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۲۵۶
	زن	۱۲۸
سطح تحصیلات	دیپلم و زیر دیپلم	۱۴
	فوق دیپلم	۲۸
	لیسانس	۲۱۴
	فوق لیسانس	۱۱۲
	دکتر	۱۶

توصیف وضعیت نمونه های تحقیق براساس جنسیت نشان داد که ۶۶/۶۷ درصد (۲۵۶ نفر) از نمونه مردان و ۳۳/۳۳ درصد (۱۲۸ نفر) از نمونه زنان بودند. توصیف وضعیت نمونه های تحقیق بر اساس مدرک تحصیلی نشان داد که ۵۵/۷۲ درصد از نمونه دارای مدرک لیسانس، ۲۹/۱۶ درصد از نمونه دارای مدرک فوق لیسانس، ۷/۲۹ درصد از نمونه دارای مدرک فوق دیپلم، ۴/۱۶ درصد از نمونه دارای مدرک دکتری، ۳/۶۴ درصد از نمونه دارای مدرک دیپلم و زیر دیپلم بودند.

جدول (۲) آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت چگونگی توزیع متغیرهای تحقیق

نتیجه	سطح معناداری	مقدار Z کولموگروف-اسمیرنوف	هوش فرهنگی
نرمال	۰/۱۷	۱/۱۲	مصرف رسانه های
نرمال	۰/۱۵	۱/۱۹	

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۲) چون سطح معناداری به دست آمده برای تمامی متغیرهای تحقیق بالاتر از سطح احتمال ۰/۰۵ می باشد، بنابراین توزیع متغیرهای تحقیق نرمال بوده و استفاده از آزمون های پارامتریک بلامانع می باشد.

آزمون فرضیات پژوهش

(۱). آزمون فرضیه اول: هوش فرهنگی توان پیش بینی متغیر مصرف رسانه ای را به صورت معنی داری دارد.

برای بررسی این فرضیه ابتدا با آزمون همبستگی پیرسون ارتباط دو سویه متغیرها مورد بررسی قرار گرفته و در ادامه با استفاده از آزمون رگرسیون خطی به نقش همزمان هوش فرهنگی در مصرف رسانه ای مدیران سازمان های ورزشی پرداخته شده است.

جدول (۳) ضریب همبستگی پیرسون ارتباط بین مولفه فراشناختی هوش فرهنگی با مصرف رسانه‌ای

مصرف رسانه‌ای	هوش فرهنگی	همبستگی پیرسون	هوش فرهنگی
۰/۵۵۸	۱	همبستگی پیرسون	
۰/۰۰۰		سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	

$$n=384 \quad \text{و} \quad p < 0.05 \quad \text{و} \quad p < 0.01$$

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۳) می‌توان گفت بین هوش فرهنگی ($r = 0.558$ و $p < 0.01$)، با مصرف رسانه‌ای مدیران سازمان‌های ورزشی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0.01$).

جدول (۴). بررسی مفروضه‌های آماری آزمون رگرسیون چندگانه فرضیه اول

مفروضه استقلال خطاها	مفروضه همخطی متغیرها		متغیر پیش‌بین
Durbin-Watson	Collinearity statistics		هوش فرهنگی
	VIF	Tolerance	
۱/۶۷۲	۱/۳۰۶	۰/۷۴۶	

مقدار آماره دوربین واتسون ($DW = 1.672$)؛ در فاصله مقادیر بحرانی ($1.5 - 2.5$) در سطح معنی‌داری 0.05 قرار دارد، لذا عدم همبستگی سریالی باقیمانده‌ها در سطح معنی‌داری 0.05 مورد تایید قرار می‌گیرد و مدل مذکور با خطای رگرسیون کاذب مواجه نیست. از شاخص VIF و تolerانس برای بررسی همخطی بین متغیرهای مستقل تحقیق استفاده شده است. بر اساس نتایج جدول (۴-۹) میزان VIF مرکزی برای متغیرهای مستقل کمتر از مقدار 5 می‌باشد و شاخص تolerانس کمتر از 1 می‌باشد، لذا بین متغیرهای مستقل پژوهش مشکل همخطی وجود ندارد.

جدول (۵). تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره نقش هوش فرهنگی در مصرف رسانه‌ای

Sig	F	R^2 تعدیل شده	R^2	R	مدل
۰/۰۰۱	۳۷/۲۵۴	۰/۵۳۵	۰/۵۴۱	۰/۶۱۲	۱

بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون خطی چندمتغیره در جدول (۵) می‌توان گفت متغیر پیش‌بین در مجموع می‌تواند $54/1$ درصد از تغییرات مصرف رسانه‌ای معلمان ورزشی را تبیین نمایند ($R^2 = 0.541$). همچنین با عنایت به مقدار F و سطح معناداری به دست آمده برای آن ($F = 37.254$ و $P = 0.001$) می‌توان گفت که رگرسیون انجام شده معنادار است.

جدول (۶). نتایج مربوط به ضرایب استاندارد و غیراستاندارد دو متغیر

معنی داری	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		مدل
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۱	۱۲/۴۵۲		۱/۳۵۲	۱۶/۴۱۵	مقدار ثابت
۰/۰۰۱	۸/۶۳۵	۰/۳۵۲	۰/۰۹۲	۰/۶۱۲	هوش فرهنگی
۰/۰۰۱	۹/۱۲۹	۰/۴۳۷	۰/۰۹۴	۰/۷۶۵	مصرف رسانه‌ای

همانگونه که در جدول فوق (۶) مشاهده می شود متغیر هوش فرهنگی در سطح ۰/۰۰۱ با مصرف رسانه‌ای ارتباط مثبت و معناداری دارد. مقدار t به دست آمده در سطح معناداری ۰/۰۰۱ معنادار می باشد در نتیجه t به دست آمده معنادار می باشد. بررسی مقدار بتا متغیرهای معنی دار نشان می دهد که میزان تأثیرگذاری متغیرهای مصرف رسانه‌ای و هوش فرهنگی به ترتیب برابر ۰/۳۵۲ و ۰/۴۳۷ می باشد که بیشترین تأثیر مربوط به متغیر مصرف رسانه‌ای است.

(۲). آزمون فرضیه دوم: مولفه‌های هوش فرهنگی توان پیش بینی مصرف رسانه‌ای را به صورت معنی داری دارد.

جدول (۷). ضریب همبستگی پیرسون ارتباط بین مولفه‌های هوش فرهنگی با مصرف رسانه‌ای

مصرف رسانه‌ای	فرانشاختی	مولفه‌ها	
**۴۵۱/۰	۱	همبستگی پیرسون	فرانشاختی
۰۰۰/۰		سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۱	**۴۵۱/۰	همبستگی پیرسون	مصرف رسانه‌ای
	۰۰۰/۰	سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
مصرف رسانه‌ای	شناختی	مولفه‌ها	
**۵۳۵/۰	۱	همبستگی پیرسون	شناختی
۰۰۰/۰		سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۱	**۵۳۵/۰	همبستگی پیرسون	مصرف رسانه‌ای
	۰۰۰/۰	سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
مصرف رسانه‌ای	انگیزشی	مولفه‌ها	
**۶۲۴/۰	۱	همبستگی پیرسون	انگیزشی
۰۰۰/۰		سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۱	**۶۲۴/۰	همبستگی پیرسون	مصرف رسانه‌ای
	۰۰۰/۰	سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
مصرف رسانه‌ای	رفتاری	مولفه‌ها	
**۵۷۶/۰	۱	همبستگی پیرسون	رفتاری
۰۰۰/۰		سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۱	**۵۷۶/۰	همبستگی پیرسون	مصرف رسانه‌ای
	۰۰۰/۰	سطح معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	تعداد	

n = ۳۸۴ و p < ۰/۰۵ : * و p < ۰/۰۱ : **

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۷) می‌توان گفت بین فراشناختی ($r = 0/451$ و $p < 0/01$)، شناختی ($r = 0/451$ و $p < 0/01$) و انگیزشی ($r = 0/535$ و $p < 0/01$) و رفتاری ($r = 0/624$ و $p < 0/01$) و مصرف رسانه‌ای رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).

جدول (۸). بررسی مفروضه‌های آماری آزمون رگرسیون چندگانه فرضیه دوم

متغیر پیش‌بین	مفروضه همخطی متغیرها		مفروضه استقلال خطاها
	Collinearity statistics		
	VIF	Tolerance	
مولفه های هوش فرهنگی	۱/۳۹۰	۰/۷۱۹	۱/۶۰۷

مقدار آماره دوربین واتسون ($DW = 1/607$)؛ در فاصله مقادیر بحرانی ($1/5-2/5$) در سطح معنی‌داری $0/05$ قرار دارد، لذا عدم همبستگی سریالی باقیمانده‌ها در سطح معنی‌داری $0/05$ مورد تایید قرار می‌گیرد و مدل مذکور با خطای رگرسیون کاذب مواجه نیست. از شاخص VIF و تلرانس برای بررسی همخطی بین متغیرهای مستقل تحقیق استفاده شده است. بر اساس نتایج جدول (۴-۱۳) میزان VIF مرکزی برای متغیرهای مستقل کمتر از مقدار ۵ می‌باشد و شاخص تلرانس کمتر از ۱ می‌باشد، لذا بین متغیرهای مستقل پژوهش مشکل هم‌خطی وجود ندارد.

جدول (۹). تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره نقش مولفه شناختی هوش فرهنگی در مصرف رسانه‌ای مدیران سازمان‌های ورزشی

مدل	R	R^2	R^2 تعدیل شده	F	Sig
۲	۰/۵۹۶	۰/۴۹۳	۰/۴۷۹	۳۴/۵۸۳	۰/۰۰۱

بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون رگرسیون خطی چندمتغیره در جدول (۹) می‌توان گفت متغیرهای پیش‌بین (مولفه‌های هوش فرهنگی) در مجموع می‌توانند ۴۹/۳ درصد از تغییرات مصرف رسانه‌ای مدیران سازمان‌های ورزشی را تبیین نمایند ($R^2 = 0/493$). همچنین با عنایت به مقدار F و سطح معناداری به دست آمده برای آن ($P = 0/001$ و $F = 34/583$) می‌توان گفت که رگرسیون انجام شده معنادار است.

جدول (۱۰) نتایج مربوط به ضرایب استاندارد و غیراستاندارد دو متغیر

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	t	معنی‌داری
	B	Std. Error			
۲	۱۴/۸۴۴	۱/۹۰۴	Beta	۱۰/۴۶۲	۰/۰۰۱
	۰/۵۴۲	۰/۰۶۳		۷/۱۲۱	۰/۰۰۱
	۰/۶۲۹	۰/۰۷۱		۸/۳۵۶	۰/۰۰۱

همانگونه که در جدول فوق (۱۰) مشاهده می‌شود متغیر مولفه‌های هوش فرهنگی در سطح $0/001$ با مصرف رسانه‌ای ارتباط مثبت و معناداری دارد. مقدار t به دست آمده در سطح معناداری $0/001$ معنادار می‌باشد در نتیجه t به دست آمده معنادار می‌باشد. بررسی مقدار بتا متغیرهای معنی‌دار نشان می‌دهد که میزان تأثیرگذاری متغیرهای مصرف رسانه‌ای و مولفه‌های هوش فرهنگی به ترتیب برابر $0/343$ و $0/426$ می‌باشد که بیشترین تأثیر مربوط به متغیر مصرف رسانه‌ای است.

بحث و نتیجه گیری

دنیای امروز به ارتباط مستمر و یا کنش متقابل میان مردمی که بسیار جدا از یکدیگرند، وابسته است. از سوی دیگر مهارت های ارتباطی در عرصه اجتماع، سرمایه ای مهم برای هر فرد در راه موفقیت به شمار می رود، زیرا مهارت های ارتباطی سازوکارهایی هستند که روابط انسانی بر اساس و به وسیله آن به وجود می آید و تمام مظاهر فکری و وسایل انتقال حفظ در آن ها در مکان و زمان بر پایه آن توسعه پیدا می کند. در این میان ارتباط های انسانی در جوامع مختلف دارای پیچیدگی های خاصی است که در موارد بیشماری عدم آگاهی افراد نسبت به چگونگی برقراری ارتباط مناسب و مطلوب با یکدیگر، موجب بروز کشمکش و جدل های زیادی شده است. این در حالی است که در بسیاری از مواقع، افراد ساعت های متوالی را با انواع رسانه های ارتباط جمعی سپری می کنند و به دلیل معطوف شدن توجهات به چنین ابزارهایی عملاً ارتباطات میان فردی دچار خدشه شده است، از اینرو می توان از پتانسیل رسانه های ارتباط جمعی از طریق گنجاندن ساعاتی از برنامه ها برای آموزش مستقیم و غیرمستقیم مهارت های ارتباطی به افراد استفاده کرد و رسالت آگاهی دهنده رسانه را در جهت ارتقای مهارت های ارتباطی افراد ایفا نمود. در این مسیر رسانه ها می توانند در قالب برنامه ها به آموزش مهارت های ارتباطی بپردازند و این عمل را در روابط بین فردی به یک ارزش اجتماعی تبدیل نمایند، به گونه ای که مهارت های ارتباطی به مثابه یک ارزش به ادراکات، عواطف و اعمال فرد در زندگی جهت دهند. از سوی دیگر باید توجه داشت که بر طبق یافته های تحقیقات انجام شده در بین رسانه های داخلی، تلویزیون و در میان رسانه های خارجی اینترنت بیشترین تعداد مخاطبان و بیشترین تاثیرگذاری را بر مهارت های ارتباطی افراد دارد. این دو رسانه پر مخاطب (تلویزیون و اینترنت) در شکل دهی به عقاید، نگرش ها، هویت ها و رفتارها تاثیرات اساسی دارند و درس هایی که از طریق چنین رسانه هایی آموخته می شود، احتمالاً پایه هایی را برای جهان بینی وسیع تر فراهم خواهد آورد، زیرا تلویزیون و اینترنت به طور ویژه منبع معناداری از ارزش های عمومی، عقاید قالبی، ایدئولوژی ها و دیدگاه ها هستند و طبق یافته های تجربی افرادی که بیشتر مخاطب اینترنت و تلویزیون و همینطور شبکه های ماهواره ای هستند از سطوح بالاتری از مهارت های ارتباطی برخوردار می باشند. در نظام نوین جهانی ما در عصر رسانه ها زندگی می کنیم، عصری که در آن رسانه های گروهی جزو جدایی ناپذیر زندگی ما هستند و آنچه که رسانه ها به عنوان اطلاعات به ما انتقال می دهند به اشکال مختلف در نحوه زندگی، اندیشه، فرهنگ و احساساتمان تعیین کننده است. بر همین اساس در حالی که فناوری های ارتباطی جوامع مختلف را متحول ساخته اند، بر فهم و ادراک ما از خودمان، جامعه مان و تنوع فرهنگی ما تاثیر می گذارد. در چنین شرایطی مصرف انواع رسانه های ارتباط جمعی به عنوانی ابزاری کاربردی، برای شناخت آداب و رسوم، عقاید و افکار مردمان فرهنگ های محلی و بیگانه در سراسر دنیا و ارتقای هوش فرهنگی افراد یک جامعه باید مورد توجه قرار گیرد.

نتیجه گیری کلی پژوهش حاضر حاکی از آن است که متغیرهای، هوش فرهنگی و مصرف رسانه ای معلمان ورزشی نشان می دهند که میزان تمامی این متغیرها در سازمان آموزش و پرورش موردبررسی و در سطح متوسطی قرار دارد. به عبارت دیگر، می توان گفت از آنجاکه معلمان از مهارت های ارتباطی و ارتباطات بین فردی خوبی برخوردار هستند، نقش آن ها را در تصمیم گیری های خود در اولویت قرار دهند و افراد را به برقراری ارتباط در سازمان ترغیب کنند و سازماندهی خوبی را در راستای اهداف سازمان انجام دهند و با این اقدامات، سطح رضایت شغلی را بین خود و تاثیر گذاری در دانش آموزان بالا می آورند هرچند در گذشته مشخص بود که مهارت های ارتباطی می تواند به عنوان یک فاکتور مهم در طبقه بندی مدیران ورزشی نقش آفرینی نماید و زیرساخت های دانش افزاری هوش فرهنگی مدیران را شکل دهد، لذا آنچه مهمترین دستاورد پژوهش حاضر می توان بدان استناد نمود اثبات روابط هوش فرهنگی و مصرف رسانه ای در بین مدیران ورزشی بود از این رو باید اشاره نمود که لازم است مسئولان، راهبردهای مدیریتی مناسبی را به منظور رسیدن به سطح بهینه ای از شاخص های ارتباطی و هوش فرهنگی اتخاذ نمایند و در انتخاب افراد مناسب برای احراز سطوح مختلف پست های مدیریتی اهتمام ویژه ای داشته باشند؛ زیرا، به نظر می رسد با وجود مدیران تحلیلگر و شهودی می توان چشم انداز روشنتری را برای ورزش متصور بود.

از اینرو، لازمه برنامه ریزی صحیح در این سازمان‌ها به منظور ارتقای هوش فرهنگی و مصرف رسانه ای برای معلمان ورزشی به عنوان افراد تاثیرگذار در این سازمان‌ها ضروری می باشد به نظر می رسد با معلمان تحلیلگر و شهودی، بهتر می توان چشم انداز روشنتری را برای ورزش استان تصویر کرد.

با توجه به نتایجی که از فرضیات و تحلیل داده‌ها در فرضیه اول و دوم بدست آمده است، به ترتیب پیشنهادات و راهکارهایی جهت بهبود به شرح زیر ارائه می گردد: با توجه به نتایج بدست آمده در این پژوهش پیشنهاد می شود معلمان ورزشی برای به دست آوردن فهم و دانش فرهنگی (فراشناختی) در زمینه مصرف رسانه‌ای با برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی در جهت آگاهی بخشی و استفاده صحیح و درست از رسانه‌ها بتوانند گام‌های موثری را بردارند. همچنین پیشنهاد می شود دست اندرکاران عرصه رسانه (اصحاب رسانه) با شناخت شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی (شناختی) شناسایی آداب و رسوم، نیازها و نگرش‌های معلمان مدارس غیر بومی، به تولید و ساخت برنامه هایی مبادرت ورزند تا در جهت آگاهی و کنترل شرایط غیرقابل پیش بینی توسط مدیر که یکی از ابزارهای مدیریتی محسوب می شود، کمک نمایند.

منابع

- ۱- بخشی، بهاره؛ نصیری، بهاره؛ بختیاری، آمنه؛ طاهریان، مریم. (۱۳۹۲). نقش و کارکرد شبکه‌های اجتماعی (مطالعه موردی: شبکه اجتماعی کفه مام، شبکه ای برای مادران و کودکان)، پژوهشنامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال ۴، شماره ۲، صص ۳۷-۵۹.
- ۲- بنی هاشم، سیدکاظم؛ نوشادی، سکینه؛ سلطانی‌زاده، هدایا؛ علی‌آبادی، خدیجه. (۱۳۹۶). مقایسه و بررسی میزان سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان دختر و پسر. مطالعات رسانه‌ای، ۱۲ (شماره ۳۹)، صص ۱۱۵-۱۲۶.
- ۳- بدری آذرین، یعقوب؛ هوشنگ، طاهر. (۱۳۹۶). رابطه هوش فرهنگی و عملکرد فردی کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان آذربایجان شرقی. نشریه مدیریت ورزشی، ۹ (۱)، صص ۷۰-۵۵.
- ۴- بری‌خجسته، فریبا؛ عباس‌زاده، محمد. (۱۳۹۱). مطالعه هوش فرهنگی و عوامل مرتبط با آن (استفاده از رسانه‌ها، هویت مذهبی و سرمایه اجتماعی) در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز. مطالعات جامعه‌شناسی، ۵ (۱۶)، صص ۷-۲۸.
- ۵- پروین زاده لیلان، مهدی؛ خدیوی، علی؛ خیری، یوسف؛ باباپور خیرالدین، جلیل؛ حکمتی، عیسی. (۱۴۰۰). نقش هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی در پایگاه‌های هویت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز. صیانت فرهنگی و سرمایه اجتماعی، ۱ (۱)، صص ۱۶۳-۱۸۴.
- ۶- جنگجو مغاللو، سجاد. (۱۳۹۸). ارتباط مصرف رسانه ای با هوش فرهنگی و مهارت‌های ارتباطی تماشاگران حاضر در لیگ برتر فوتبال استان تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اسلامی، گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس.
- ۷- دانش، پروانه؛ ملکی، امیر؛ حسین زاده راد، اعظم. (۱۳۹۵). بررسی رابطه استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام بر سبک زندگی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد تهران غرب). جامعه‌شناسی و مدیریت سبک زندگی، ۲ (۸)، صص ۲۷-۸۲.
- ۸- سلیمانی ساسانی، مجید؛ اکبری، الهام. (۱۳۹۹). تحلیل مصرف فرهنگی و رسانه‌ای نسل‌های رسانه‌ای در رسانه‌های اجتماعی؛ مطالعه کاربران فضای مجازی در شهر تهران. مطالعات جامعه‌شناختی (نامه علوم اجتماعی سابق)، ۲۷ (۲)، صص ۳۲۵-۳۵۹.
- ۹- شهرام نیا، امیر مسعود؛ مرندی، زهره؛ مهرابی، راضیه؛ سیستانی، محسن. (۱۳۹۴). رابطه مصرف رسانه‌ای و سرمایه فرهنگی. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۵ (۵۹)، صص: ۱۸۷-۲۱۹.
- ۱۰- شیبانی، ملیحه؛ سپهوند، ابراهیم. (۱۳۹۴). رسانه و شهروندی مطالعه تأثیر استفاده از رادیو و تلویزیون بر آگاهی از حقوق شهروندی در شهر خرم‌آباد. فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۱۱ (۳۸)، صص ۱۸۷-۲۲۴.
- ۱۱- عقیلی، سیدوحید؛ دلاور، علی؛ برادران، هانیه. (۱۳۹۰). بررسی دیدگاه‌های اساتید علوم اجتماعی نسبت به نقش رسانه‌های دیداری (تلویزیون، ماهواره و اینترنت) در فرایند جهانی شدن با تأکید بر سیاست‌های فرهنگی ایران. فصلنامه فرهنگ ارتباطات، دوره ۱، شماره ۱، صص ۳۱-۶۰.
- ۱۲- فتحی، حبیب‌الله؛ جعفری، علی. (۱۳۹۶). رابطه مصرف رسانه‌ای با تغییر سبک زندگی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی). مطالعات رسانه‌های نوین، ۳ (۹)، صص ۲۲۱-۲۵۵.
- ۱۳- کلانتری، عبدالحسین؛ حسینی، حسین؛ علپور درواری، اکرم. (۱۳۹۱). سنجش تأثیر جنسیت بر مصرف رسانه‌ای در ایران (تحلیل ثانویه داده‌های پیمایشی ملی). زن در توسعه و سیاست، ۱۰ (۴)، صص ۷۹-۹۹.
- ۱۴- گودرزی، محمود؛ نظری، رسول؛ احسانی، محمد. (۱۳۹۱). ارائه مدل معادلات ساختاری اثر مهارت‌های ارتباطی بر مهارت‌های مدیریتی مدیران ورزشی. فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱ (۱)، صص ۱۱-۲۰.
- ۱۵- محسن زاده، قنات؛ فلاح، وحید؛ صالحی، محمد. (۱۳۹۶). شناسایی ابعاد مدیریت هوش فرهنگی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان مازندران، فصلنامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال هشتم، شماره ۴، صص ۱۹۷-۲۲۳.
- ۱۶- محمدی، سارا؛ ناداف، مهدی؛ روشن، سارا. (۱۳۹۹). تأثیر هوش هیجانی و هوش فرهنگی بر مقاومت کارکنان در برابر تغییر با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی. پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، ۱۰ (۳۹)، صص ۱۴۰-۱۱۹.

- ۱۷- نظری، رسول؛ سهرابی، زهرا؛ احسانی، محمد. (۱۳۹۵). رابطه بین مهارت‌های ارتباطی با هوش فرهنگی و نقش آن در طبقه‌بندی مدیران سازمان‌های ورزشی و ارائه مدل. مطالعات مدیریت ورزشی، ۸(۳۸)، صص ۱۷-۳۴.
- 18- Carranza, M., and Egri, C. (2010). Managerial cultural intelligence and small business in Canada. Management Revue. The International Review of Management Studies, 21 (3), 3353-3371.
- 19- Diergarten, A. K., Möckel, T., Nieding, G., & Ohler, P. (2017). The impact of media literacy on children's learning from films and hypermedia. Journal of Applied Developmental Psychology, 48, 33-41.
- 20- Hu, S., Liu, H., & Gu, J. (2018). What role does self-efficacy play in developing cultural intelligence from social media usage? Electronic Commerce Research and Applications, 28, 172-180.
- 21- Korzilius, H., Bücker, J. J., & Beerlage, S. (2017). Multiculturalism and innovative work behavior: The mediating role of cultural intelligence. International Journal of Intercultural Relations, 56, 13-24.
- 22- Pitts, B. G., & Stotlar, D. K. (2007). Fundamentals of Sport Marketing, Fitness Information Technology. Morgantown, WV.
- 23- Potter, W. J. (2010). The state of media literacy. Journal of broadcasting & electronic media, 54(4), 675-696.
- 24- Şahin, F., Gurbuz, S., and Köksal, O. (2014). Cultural intelligence (CQ) in action: The effects of personality and international assignment on the development of CQ. International Journal of Intercultural Relations, 39, 152-163.
- 25- Thompson, B. J. (2014). The Media and Modernity: A Social Theory of the Media. Journal of American Journalism, (14)1, p:125-127.
- 26- Tretyakova, O. V., Karakozov, S. D., & Voevoda, E. V. (2019). Media consumption trends in Russia under digitalization. Media Watch, 10(2), 197-211.

مدیریت لجستیک در توسعه حمل و نقل شهری جهت حضور مجدد هواداران تیم
تراکتورسازی

¹فاطمه عبدوی

²رسول قربانیان

³لیلا خسروی

¹دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تبریز

²کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

³دانشجوی دکتری دانشگاه تبریز

Leyla.khosravi.1368@gmail.com

چکیده

شاید امروزه تنها واژه‌ای که در جابه‌جایی از مبدا به مقصد به ذهن انسان متبادر می‌شود، حمل و نقل است. اهمیت حمل و نقل بسیار زیاد است و برنامه‌ریزی مناسب و دقیق در این زمینه و بهبود ساماندهی زیرساخت‌های حمل و نقل در رویدادهای ورزشی نیز یک عامل مهم قلمداد می‌شود. این پژوهش با هدف رویکرد توسعه حمل و نقل شهری جهت حضور مجدد هواداران تیم تراکتورسازی تبریز بوده است. روش آماری پژوهش حاضر کیفی و تحلیل داده‌ها به روش تحلیل تماتیک صورت گرفته است. همچنین برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه با سوالات نیمه ساختار یافته استفاده شد. جامعه آماری شامل هواداران تیم تراکتورسازی و نمونه‌گیری به صورت هدفمند از بین این هواداران که فعالانه در ورزشگاه یادگار امام حضور می‌یابند به تعداد ۳۰ نفر انتخاب شد. برای سنجش روایی این پژوهش از روش چک کردن با مشارکت‌کنندگان و بازرسی مجدد مسیر کسب اطلاعات و برای محاسبه پایایی از روش توافقات درون موضوعی استفاده شد. بر مبنای تجزیه و تحلیل یافته‌های به دست آمده حاصل از ۳۰ مصاحبه نیمه ساختاریافته با هواداران تراکتورسازی به طور کلی با حذف عبارات تکراری، مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر به دست آمد و در پایان تحلیل تماتیک الگوی کاربردی ارائه شده است. تحلیل یافته‌های پژوهش نشان داد که بهبود توسعه حمل‌ونقل بر حضور مجدد هواداران موجب می‌شود که مواردی از جمله: توسعه برنامه حمل و نقل، توسعه زیرساخت‌ها، هوشمندسازی، فرهنگ کادر حمل و نقل مسافران در جهت رویکرد توسعه حمل و نقل و حضور مجدد هواداران تیم تراکتورسازی می‌باشد.

واژگان کلیدی: لجستیک، حمل و نقل، حضور مجدد

شناسایی موانع آموزشی- پژوهشی ایجاد امواج سبز پایداری محیطی در ورزش)

زهرا نوری علویجه، فریبا عسکریان، امین دهقان قهفرخی

Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Tehran

zahranoorialv@ut.ac.ir

چکیده

امروزه یکی از مسائل و دغدغه های مهم کشور آسیب های زیست محیطی است. مشکلات مرتبط با محیط زیست بسیار کلان بوده و صنایع مختلفی را نیز دربر می گیرد. یکی از این صنعت های مهم ورزش می باشد. ورزش در تمام مراحل آماده سازی، برگزاری و اجرا یک رویداد ورزشی می تواند منجر به تخریب محیط زیست، به خطر انداختن جان ورزشکاران و در نهایت از بین بردن پایداری محیطی گردد. بنابراین شناسایی موانع پیشرو پایداری محیطی در ورزش امری مهم است. یکی از موانع مهم پیشرو مشکلات آموزشی و پژوهشی است. هدف از انجام این تحقیق شناسایی محدودیت های حوزه آموزش و پژوهش کشور برای انجام اقدامات فعال در این زمینه است که به صورت کیفی و با استفاده از رویکرد گلیر^۱ بر روی ۱۲ نفر از خبرگان و فعالان حوزه محیط زیست، ورزش و اساتید حوزه مدیریت ورزشی به صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته صورت پذیرفت. یافته های حاصل از تحقیق نشان داد هشت مانع مهم از بعد آموزشی و پژوهشی در حوزه پایداری سازی محیطی در ورزش کشور وجود دارد که شامل: ۱- عدم اعزام تیم های تحقیقاتی زیست محیطی به سایر کشورها، ۲- محدودیت پژوهش های حوزه تکنولوژی های مرتبط با توسعه پایدار، ۳- فقدان انجام مطالعات تطبیقی-تحقیقی کافی، ۴- ضعف آموزش زیست محیطی از کودکی، ۵- فقدان ایجاد چشم انداز محیطی سبز در مراکز آموزشی، ۶- محدودیت همکاری آموزش عالی کشور در مسائل زیست محیطی ورزشی، ۷- محدودیت وجودی منابع انسانی متخصص، ۸- فقدان آموزش های شناختی و ترویجی زیست محیطی برای مدیران و کارکنان می باشد. که مورد هفتم با بیشترین فراوانی، پررنگ ترین نقش را در بین موانع آموزشی- پژوهشی پایداری سازی محیطی پیشرو اماکن ورزشی کشور دارند. بنابراین می توان نتیجه گرفت با توجه بیشتر به این حوزه از طریق تغییر زیر ساخت های آموزشی در مدارس، برگزاری کلاس های توجیهی برای مدیران و مسئولان، ارسال تیم های مطالعاتی به کشورهای توسعه یافته در این زمینه، پرورش رفتار سبز توسط مدیران اماکن ورزشی در بخش خرد، همکاری بیشتر آموزش عالی کشور با وزارت ورزش در حوزه پایداری سازی محیطی و بتوان محیطی سبز و سالم هم برای حفاظت از محیط زیست کشور و هم سلامت ورزشکاران ایجاد کرد.

واژگان کلیدی: امواج سبز پایدار، ورزش، موانع آموزشی- پژوهشی

مقدمه

محیط زیست و اکوسیستم های مرتبط با نیاز به حیات انسان در سرتاسر جهان در حال نابودی می باشد که این تخریب توسط صنایع مختلف رخ می دهد (مک دیناف^۱، ۲۰۰۲). صنعت ورزش به عنوان یکی از مهمترین صنعت های روز دنیا محسوب می گردد که علاوه بر تأثیرگذاری، تأثیرپذیری بالایی نیز از محیط زیست دارد. به طوری که آلودگی های محیطی سلامت و کارایی ورزشکاران به خطر می اندازد (نظری، ۱۳۹۹). همچنین ماهیت برخی از رشته های ورزشی نیز به گونه ای است که رد پای خود را بر محیط زیست بجای می گذارد. که این آثار در تحقیقات خارج از کشور از جمله (بونو^۲ و همکاران، ۲۰۱۰) به صورت جامع مورد بررسی قرار گرفته است. ورزش امروزه تبدیل به یک پدیده اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بسیار مهمی شده است که اهمیت آن در دنیای کنونی بر کسی پوشیده نیست. رابطه ورزش با توسعه اقتصادی، اجتماعی، صلح، محیط زیست و... اثرات ژرفی بر وضعیت جوامع بر جای گذاشته است (گروه ضربت بین آژانسی سازمان ملل متحد، ۲۰۰۲). اما بدون داشتن یک سیاره سالم از نظر زیست محیطی هیچ زمینی برای ورزش وجود نخواهد داشت بنابراین توجه به پایداری محیطی به عنوان یک تلاش مداوم برای حفظ توانایی بقاء و جلوگیری از شکست و انقراض در ورزش و اماکن ورزشی برای حفظ سلامت روحی و جسمی ورزشکاران و هم حفظ محیط زیست سالم امری ضروری بنظر می رسد (اسدی و نادری، ۱۳۸۸). در کشور ایران این موضوع بدلیل مشکلات و آلودگی های زیست محیطی روزافزون کشور و همچنین مشکلات اقتصادی اهمیت بیشتری پیدا کرده است. زیرا توجه به اصول پایدار زیست محیطی در طراحی یک مجموعه ورزشی به عنوان یک مزیت رقابتی مهمی به شمار می آید که در طولانی مدت شانس میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ بین المللی را نیز با خود به همراه خواهد داشت. اما امروزه موانع مختلفی سد راه انجام این کار می باشد. با توجه به اهمیت موضوع محققان مختلفی به شناسایی موانع این حوزه پرداخته اند برای مثال رضایی و همکاران (۱۳۹۸) بازاریابی سبز را به عنوان عامل مهمی بر توسعه پایدار اماکن ورزشی دانست. سیفی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی دیگر تحت عنوان بررسی محدودیت های پیاده سازی مدیریت سبز در اماکن ورزشی چهار مقوله اصلی (ساختار مدیریت، فرهنگ سبز، سبب سازی و مدیریت منابع) را مهمترین موانع برشمرد. جعفری و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی تحت عنوان بررسی موانع طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز از دیدگاه کارشناسان را موانع اجرایی، اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و فرهنگی را مهم برشمرد. در کنار تحقیقات صورت گرفته و موارد گفته شده آموزش و پژوهش به عنوان پایه مشارکت برای حفاظت از محیط زیست نه تنها به عنوان جزء تفکیکناپذیر توسعه پایدار بلکه به عنوان ارزش بنیادین مورد نیاز نسل امروز و نسل های آتی بیش از دو دهه قبل که مفهوم توسعه پایدار به ادبیات گفتاری و نوشتاری اضافه شد، مورد پذیرش و تأکید قرار گرفته است. در واقع، مشارکت عامه در حفظ محیط زیست و جلوگیری از آلودگی آن به صورت های مختلف خود را نشان می دهد و جنبش های آموزشی در سطح بسیار وسیع خود را نمایان می کند و خود این امر افراد ناآگاه از مسائل زیست محیطی را مطلع می سازد (کریمی و لیاقتی، ۱۳۸۷). بسیاری از صاحب نظران حوزه آموزش پایدار از بی توجهی به مسائل آموزش پایداری و مفاهیم اصلی و مرتبط با آن دغدغه فراوانی دارند. برای مثال پافل^۳ و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیق خود استدلال کرد: آموزش و پژوهش زیست محیطی در مدیریت ورزشی را باید پایه درک جامع پایداری در سراسر صنعت ورزش دانست که به آن توجه کافی نمی شود. همچنین مک کالو^۴ و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیق خود موج اول تغییرات به سمت پیدارسازی در ورزش را آموزش و آگاه سازی دانست. پژوهش های صورت گرفته پیشین اهمیت پرداختن به محدودیت های آموزشی و پژوهشی را به نمایش گذاشته است اما به طور جزئی و دقیق زیر مجموعه های این حوزه را مشخص نکرده است. بنابراین هدف از این تحقیق پاسخ به این سؤال می باشد که محدودیت های آموزشی و پژوهشی ایجاد امواج سبز پایداری محیطی در ورزش چیست؟

1: Mc Donough

2 : Bonow

3: Pfahl

4: McCullough

روش تحقیق

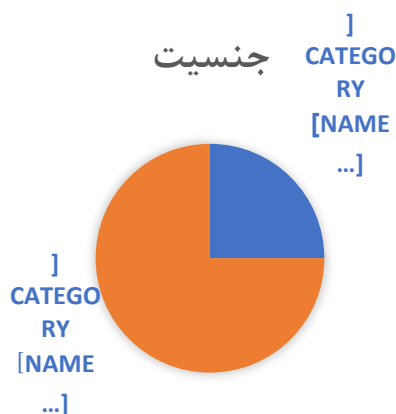
تحقیق صورت گرفته از نوع تحقیقات اکتشافی است که به صورت کیفی و با کمک رویکرد گلیزر بر روی ۱۲ نفر از خبرگان حوزه محیط زیست و ورزش صورت پذیرفت. ابزار پژوهش در ابتدا مطالعه اسناد و تحقیقات پیشین و سپس مصاحبه می‌باشد. در ابتدا محقق دست به طراحی سؤالات ساختار نیافته زد و پس از انجام چندین مصاحبه با مشخص شدن حوزه های کلی مصاحبه به صورت نیمه ساختار یافته ادامه پیدا کرد. مصاحبه به صورت روش هدفمند انجام شد و با رسیدن به مصاحبه ۱۰ اشباع نظری صورت گرفت اما محقق برای اطمینان بیشتر مصاحبه ها را تا نمونه ۱۲ ادامه داد. اکثر مصاحبه ها به صورت حضوری و به مدت ۳۰ الی ۴۰ دقیقه و با رعایت کلیه اصول اخلاقی گرفته شد. پس از پایان هر مصاحبه تمامی مصاحبات با کمک نرم افزار ورد تایپ و مکتوب گردید و سپس با کمک نرم افزار مکس کیودا به کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده ها دست زده شد. روایی محتوایی ابزار مصاحبه ابتدا با استفاده از نظر متخصصان (۳ پژوهشگر خبره) مورد تأیید قرار گرفت. سپس از طریق روش های روایی کدگذاری و توافق مصححان کدگذاری (۲ پژوهشگر خبره) مورد تأیید قرار گرفت.

یافته ها

در بخش آمار توصیفی دوازده نمونه آماری به تفکیک سن، جنسیت، مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی و شغل مورد بررسی قرار گرفتند. با توجه به یافته های این بخش مشخص شد که ۷۵٪ مصاحبه شوندگان مرد و ۲۵ درصد آن ها زن، همچنین از نظر سنی پاسخ دهندگان بین ۲۵ تا بالای ۶۵ سال سن دسته بندی شدند که در این بین بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۴۶ تا ۵۵ بود.

جدول ۴-۱ وضعیت پاسخ دهندگان به تفکیک جنسیت

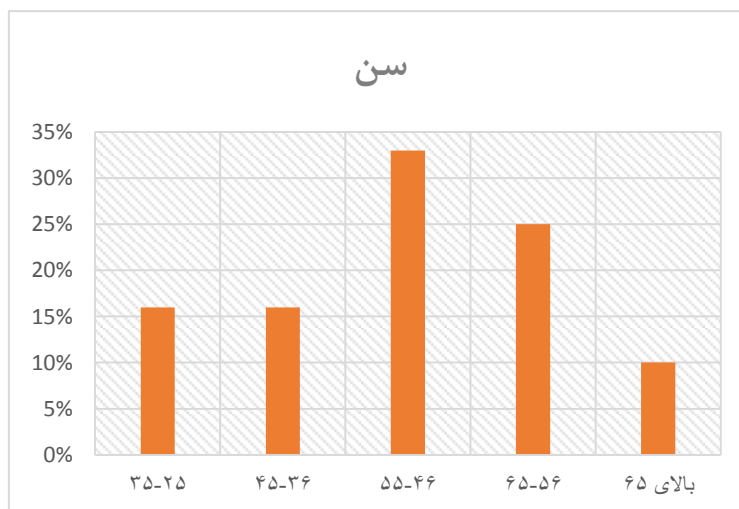
مشخصات	اطلاعات	جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن			۳	۲۵٪
مرد			۹	۷۵٪

نمودار (۱) وضعیت مشارکت کنندگان از بعد جنسیت

جدول (۲) وضعیت پاسخ دهندگان از بعد سن

درصد	فراوانی	مشخصات	
		اطلاعات	
٪۱۶	۲	سن ۲۵-۳۵ سال	سن
٪۱۶	۲	سن ۳۶-۴۵ سال	
٪۳۳	۴	سن ۴۶-۵۵ سال	
٪۲۵	۳	سن ۵۶-۶۵ سال	
٪۱۰	۱	بالای ۶۵ سال	

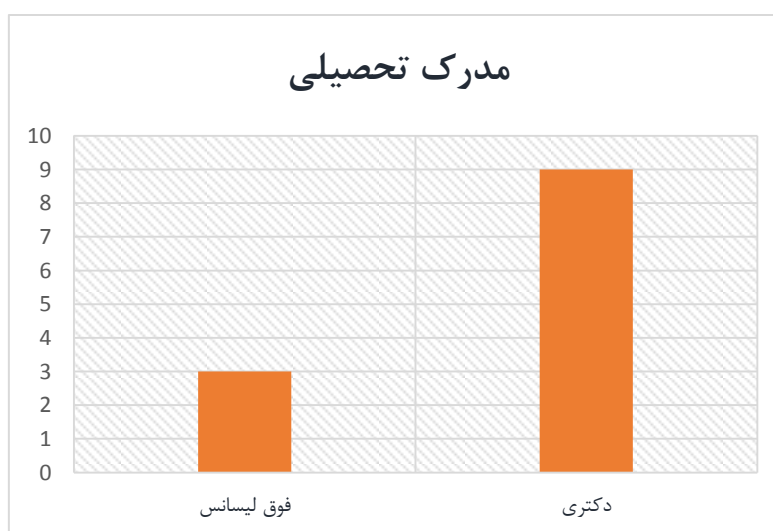

نمودار (۲) درصد فراوانی رده سنی مشارکت کنندگان

در رابطه با مدرک تحصیلی پاسخ دهندگان که به دو گروه ارشد و دکتری تقسیم میشدند که ۷۵ درصد از فراوانی را تحصیلات در مقطع دکتری به خود اختصاص داد که رشته های مورد مطالعه آنها شامل علوم سیاسی، علوم ورزشی و علوم محیطی بود.

جدول ۳ وضعیت پاسخ دهندگان از بعد تحصیلات

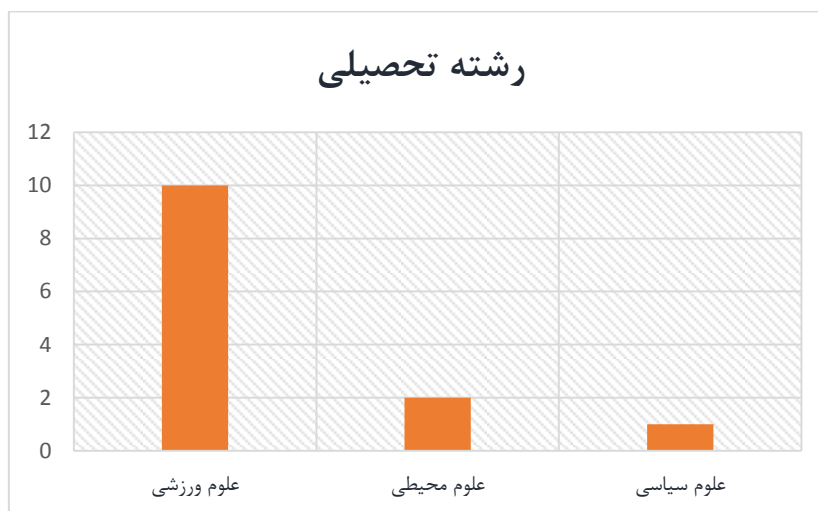
درصد	فراوانی	مشخصات	
		اطلاعات	
۲۵	۳	فوق لیسانس	
۷۵	۹	دکتری	

نمودار (۳) وضعیت پاسخ دهندگان از بعد تحصیلات

جدول (۴) وضعیت پاسخ دهندگان از نظر رشته تحصیلی

درصد	فراوانی	مشخصات	
		اطلاعات	
۶۶	۸	علوم ورزشی	رشته تحصیلی
۲۵	۲	علوم محیطی	
۹	۱	علوم سیاسی	

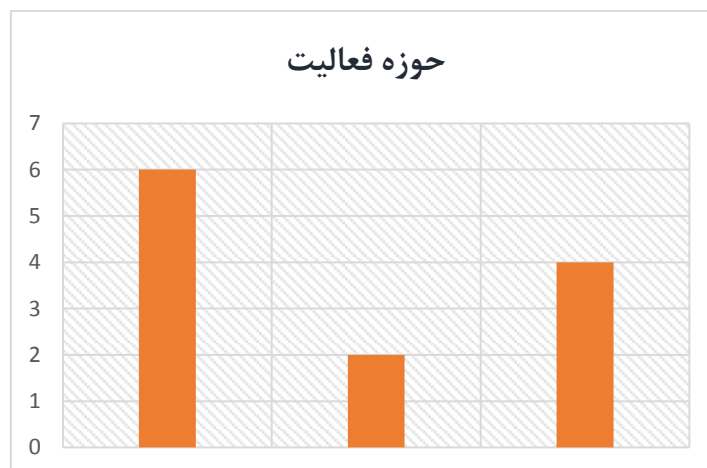

نمودار (۴) وضعیت پاسخ دهندگان از بعد رشته تحصیلی

در نهایت با توجه به حوزه فعالیتی هر کدام از مصاحبه شوندگان آن‌ها را در سه گروه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها، پژوهشگران حوزه محیط زیست و ورزش و مدیران اماکن ورزشی تقسیم بندی شدند که در این قسمت نیز اعضای هیأت علمی بیشتری فراوانی را به خود اختصاص دادند.

جدول (۵) وضعیت پاسخ دهندگان از نظر حوزه فعالیتی

درصد	فراوانی	مشخصات	
		اطلاعات	
۵۰	۶	هیأت علمی	
۱۶	۲	پژوهشگران حوزه محیط زیست و ورزش	
۳۴	۴	مدیران اماکن ورزشی	

نمودار (۵) وضعیت شغلی پاسخ دهندگان

در بخش آمار استنباطی کار به صورت کیفی با انجام مصاحبه های متعدد با خبرگان، اساتید، پژوهشگران مسئولین و کارشناسان حوزه محیط زیست که تسلط لازم بر این موضوع تحقیق داشتند، انجام گرفت. مصاحبه های اولیه بیشتر به کمک مصاحبه های ساختار نیافته و با طرح سوالات آغاز شد. محقق در حین انجام روند مصاحبه ها و پس از آن از روی فایل های ضبط شده مصاحبه ها دست به ثبت مهمترین مفاهیم و موارد اشاره شده از سوی شرکت کنندگان پرداخت. این ترفند در اوایل کار با کمک یادداشت برداری و ثبت حداکثری مفاهیم ادامه پیدا کرد پس از آن با پیش رفتن تحقیق، به صورت متمرکزتر بر مقوله های ظاهر شونده اصلی ادامه یافت. در نهایت ۳۶ کد مفهومی اولیه استخراج گردید. در مرحله بعد به علت کثرت زیاد با بازبینی مجدد بخشی از کدها بوسیله ادغام با کدهای مرتبط و یا حذف به علت مشابهت کنار گذاشته شدند و کدهای ثانویه که تعداد آن ها ۸ کد می باشد ساخته شد. در نهایت چندین کد ثانویه باهم یک کد مفهومی که همان محدودیت های آموزشی و پژوهشی بود را تشکیل داد و در یک منظر کلی که موانع ایجاد امواج سبز پایداری محیطی در ورزش می باشد قرار گرفت. در بین هشت عامل شناسایی شده در حوزه پژوهش و آموزش مورد هفتم یعنی محدودیت وجود منابع انسانی متخصص با اختصاص هفت فراوانی به خود بیشترین چالش پیش رو در حوزه آموزش و پژوهش به منظور پایداری سازی محیطی در اماکن ورزشی کشور می باشد پس از آن سایر موارد با داشتن فراوانی یکسان همگی نقش یکسان و مهمی در نرسیدن ورزش و اماکن ورزشی کشور به پایداری ایفا می کنند.

جدول (۶) کدگذاری یافته های حاصل از پژوهش

کد انتخابی	کد محوری	کدهای باز	فراوانی کدها
		۱- عدم اعزام تیم های تحقیقاتی زیست محیطی به سایر کشور	P: 3, 7, 9, 11
		۲- محدودیت پژوهش های حوزه تکنولوژی های مرتبط با توسعه پایدار	P: 1, 3, 8, 11
		۳- فقدان انجام مطالعات تطبیقی-تحقیقی	P: 1, 2, 5, 11

	کافی		
P: 1, 4, 5, 8	۴-ضعف آموزش زیست محیطی از کودکی	محدودیت های آموزشی- پژوهشی	موانع ایجاد امواج سبز پایداری محیطی در ورزش
P: 3, 4, 11, 12	۵-فقدان ایجاد چشم انداز محیطی سبز در مراکز آموزشی		
P: 5, 10, 11	۶-محدودیت همکاری آموزش عالی کشور در مسائل زیست محیطی ورزشی		
P: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 12	۷-محدودیت وجودی منابع انسانی متخصص		
P: 1, 2, 3, 5	۸-فقدان آموزش های شناختی و ترویجی زیست محیطی برای مدیران و کارکنان		

بحث و نتیجه گیری

تحقیق صورت گرفته هشت مانع مهم را از بعد آموزشی و پژوهشی در حوزه پایداری سازی محیطی در ورزش کشور شناسایی کرد که شامل عدم اعزام تیم های تحقیقاتی زیست محیطی به سایر کشورها، محدودیت پژوهش های حوزه تکنولوژی های مرتبط با توسعه پایدار، فقدان انجام مطالعات تطبیقی-تحقیقی کافی، ضعف آموزش زیست محیطی از کودکی، فقدان ایجاد چشم انداز محیطی سبز در مراکز آموزشی، محدودیت همکاری آموزش عالی کشور در مسائل زیست محیطی ورزشی، محدودیت وجودی منابع انسانی متخصص، فقدان آموزش های شناختی و ترویجی زیست محیطی برای مدیران و کارکنان می باشد. در تحقیقات همسو که در حوزه ورزش در این رابطه صورت گرفته است: کری^۱ و همکاران (۲۰۲۲)، مک کالو و همکاران (۲۰۱۶)، گراهام^۲ و همکاران (۲۰۱۸)، هلت^۳ (۲۰۱۷) و پافل^۴ و همکاران (۲۰۱۵) موانع آموزشی و پژوهشی را عوامل مهمی بر سر راه پایداری محیطی در ورزش می دانند. برای مثال پافل و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیقی تحت موضوع آموزش و مدیریت پایدار زیست محیطی در ورزش استدلال می کنند: آموزش و پژوهش زیست محیطی در مدیریت ورزشی را باید پایه درک جامع پایداری در سراسر صنعت ورزش دانست که به آن توجه کافی نمی شود. همچنین قربانی و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی تحت موضوع توسعه پایدار از طریق ورزش موانع و راهبردها مهم ترین موانع پیش روی پایداری در ورزش را موانع شناختی-دانشی، ساختاری و حقوقی-مدیریتی دانست. همچنین جعفری و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی تحت عنوان بررسی موانع طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز از دیدگاه کارشناسان به این نتیجه رسیدند که مولفه ی ضعف زمینه های دانش بنیان به واسطه عدم وجود نگرش پژوهش محور «عنوان مهمترین

1 Cury

2 Graham

3 Hales

4 Pfahl

عامل شناختی محسوب می‌شود که همه تحقیقات صورت گرفته همسو با این تحقیق است. با توجه به یافته های حاصل از تحقیق پیشنهاد می‌شود برای رفع موانع و محدودیت‌های حوزه آموزش و پژوهش اقدامات زیرصورت پذیرد:

در سفرهایی که تیم های ورزشی به منظور حضور در مسابقات بین المللی شرکت می‌کنند حتما تیمی خبره از متخصصان و دانشجویان با هدف مطالعات تطبیقی برروی اقدامات سایر کشورهای موفق در این حوزه مثل کشور قطر اعزام شود.

- استفاده از کارمندان، مربیان و کارکنان داخلی یک مجموعه ورزشی به عنوان سفیران تغییر سبز برای آموزش و تأثیرگذاری بر مشتریان اهمیت دارد.

- برای موفقیت در قانون گذاری، اجرا و نظارت موارد طرح ریزی شده در حوزه پایداریسازی محیطی پیشنهاد میشود بین سازمان محیط زیست، وزارت علوم، آموزش پرورش، وزرات ورزش و جوانان تعاملات بیشتری صورت بگیرد.

- افزودن گرایش مهندسی ورزشی در دوره ارشد و دکتری

- تغییر چشم اندازهای آموزشی مدارس به سمت سبز شدن و فرهنگسازی از خانواده‌ها

هر پژوهش علمی متأثر از برخی محدودیت هایست که این مطالعه نیز از این امر مستثنی نمی‌باشد. محدودیت های پیشرو در این تحقیق شامل موارد زیر می‌باشد:

- عدم آشنایی برخی از مدیران اماکن ورزشی به مفاهیم توسعه پایدار

- عدم تمایل برخی از اعضای نمونه آماری در پاسخ دادن به سؤالات پژوهش

- فیلترینگ و قطعی سراسری اینترنت، دسترسی سخت به نمونه های آماری و عدم امکان انجام مصاحبه آنلاین از طریق اپلیکشن ها

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت محدودیت‌های آموزشی و پژوهشی یک حوزه بسیار مهم و حیاتی در مسیر رسیدن کشور به پایداری محیطی که به عنوان یکی از چالش های روز دنیا و البته کشور ایران می‌باشد قرار گرفته است که می‌بایست در مسیر رفع موانع شناسایی شده در این تحقیق همه بخش ها همکاری لازم را داشته باشند.

منابع

Casper, J. M., Pfahl, M. E., & McCullough, B. P. (2017). Is going green worth it? Assessing fan engagement and perceptions of athletic department environmental efforts. *Journal of Applied Sport Management*, 9(1), 11.

Cury, R., Kennelly, M., & Howes, M. (2022). Environmental sustainability in sport: a systematic literature review. *European Sport Management Quarterly*, 1-25.

Graham, J., Trendafilova, S., & Ziakas, V. (2018). Environmental sustainability and sport management education: bridging the gaps. *Managing Sport and Leisure*, 23(4-6), 422-433.

Ghorbani, M. H., Safari Jafarloo, H. R., & Esmaeili, M. R. (2020). Sustainable Development Through Sport: Barriers and Strategies. *Sport Management Studies*, 12(60), 83-102.

Hales, R., & Jennings, G. (2017). Transformation for sustainability: The role of complexity in tourism students' understanding of sustainable tourism. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 21, 185-194.

Jafari, Saeed, Jalali, Farahani, Majid. Khabiri, Mohammad. (2020). Study of Barriers of Constructive and Designing Green Sport Environments from Expertise's Point of View. Pages 31-40

McCullough, B. P., Pfahl, M. E., & Nguyen, S. N. (2016). The green waves of environmental sustainability in sport. *Sport in Society*, 19(7), 1040-1065.

McDonough, W., & Braungart, M. (2002). Design for the Triple Top Line: New tools for sustainable commerce. *Corporate Environmental Strategy*, 9(August(3)), 251-258.

Naderi Mahdei, Karim, Hosseini, Seyyed Mahmoud, Kalantari, Khalil and Asadi, Ali (2008) Sustainable agricultural policies: a needs assessment in Hamadan province, the third congress of extension sciences and agricultural education.

Nazari, Leila, Shabani Moghadam, Kivan (2019). The impact of environmental perception on sustainable development in sports.

Rezaei, Fatemeh, Henry, Habib and Ghafouri, Farzad (2018). The effect of green brand stimuli on the performance and sustainable development of sports facilities. Master's thesis. Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Allameh Tabatabai University.

Saifi, Hamid, Hosseininia, Reza and Bagheri, Hadi (2018). Investigating the limitations of implementing green management in sports venues. Master's thesis. Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Shahrood University of Technology.

Taftani Eskoi, Babazadeh, Taghchi Akbari, & Laleh. (2019). Investigating the effect of educational factors on environmental behaviors in Iran. *Sociological Studies*, 12(42), 23-39.

Identification of educational-research barriers to create green waves of environmental sustainability in sports

First Author zahra noorialavijeh

Second Author¹fariba Askarian

Affiliation: Sports management student of Tehran
University

Affiliation: Associate Professor of Sports
Management, University of Tehran

Email: zahranoorialv@ut.ac.ir

Email: askarian@ut.ac.ir

Third Autho: amin dehghan ghahfarokhi

Affiliation Associate Professor of Sports Management, University of Tehran:

Email : a_dehghan@ut.ac.ir

Abstract

The purpose of this research is to identify the limitations of the field of education and research in the country to take active measures in this field, qualitatively and using Glazer's approach on 12 experts and activists in the field of environment, sports and professors in the field of sports management. A semi-structured interview was conducted. The findings of the research showed that there are eight important educational and research obstacles in the field of environmental sustainability in sports in the country, which include: 1- Not sending environmental research teams to other countries, 2- Limitation of research in the field of technologies related to development. stable, 3- Lack of conducting sufficient comparative-research studies, 4- Weakness of environmental education from childhood, 5- Lack of creating a green environmental perspective in educational centers, 6- Limitation of cooperation of the country's higher education in sports environmental issues, 7- Existential limitation Expert human resources, 8- lack of cognitive and environmental promotion training for managers and employees. The seventh item, with the highest frequency, has the most prominent role among the educational-research obstacles for the environmental sustainability of leading sports venues in the country. Therefore, we can conclude by paying more attention to this area through changing the educational infrastructure in schools, holding briefing classes for managers and officials, sending study teams to developed countries in this field, cultivating green behavior by managers of sports facilities in the sector. wisdom, more cooperation between the country's higher education and the Ministry of Sports in the field of environmental sustainability, and.... it is possible to create a green and healthy environment for the protection of the country's environment and the health of athletes.

Keywords: Sustainable green waves, sports, educational-research barriers

1-Corresponding Author

تحلیل فضایی و مکانیابی بهینه فضاهای ورزشی روستایی

(مطالعه موردی: روستاهای دغاغله و ابوبقال)

نگار صالحی مبارکه

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد آبادان، دانشگاه آزاد اسلامی، آبادان، ایران

Email: negarsalehi.5927@yahoo.com

چکیده

تحقیق حاضر با هدف تحلیل فضایی و مکانیابی فضاهای ورزشی در روستاهای دغاغله و ابوبقال انجام پذیرفت. روش پژوهش از نظر استراتژی توصیفی و از نظر مسیر اجرا پیمایشی بود. کلیه اماکن ورزشی موجود، زمین‌های کاربری ورزشی در طرح هادی روستایی و زمین‌های خالی به صورت کل شمار به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شد. جهت شناسایی معیارهای مکانیابی از روش دلفی استفاده شد که اعضای پنل آن را ۲۰ نفر از خبرگان ورزشی تشکیل دادند که به صورت هدفمند انتخاب شدند. معیارهای شناسایی شده در قالب پرسشنامه مقایسات زوجی و به روش AHP وزن دهی شد. جهت بررسی وضع موجود فضاهای ورزشی نقشه‌های مربوط به معیارهای پژوهش به لایه‌های اطلاعاتی در GIS تبدیل و همپوشانی لایه‌ها با اعمال وزن‌های حاصل از اولویت‌بندی AHP انجام شد. سپس موقعیت مکان‌های موجود در طیف‌های از کاملاً مناسب تا کاملاً نامناسب مشخص گردید. گزینه‌های پیشنهادی به روش تاپسیس رتبه‌بندی شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد: سرانه فضای ورزشی در روستای ابوبقال پایین‌تر از سرانه استاندارد و در روستای دغاغله تقریباً برابر با سرانه استاندارد (۲ مترمربع به ازای هر نفر) بود. کلیه زمین‌های ورزشی بررسی شده فاقد هرگونه امکانات بود. نتایج تحلیل فضایی نشان داد: زمین‌های ورزشی روستای دغاغله در محدوده بسیار مناسب و مناسب و زمین‌های ورزشی روستای ابوبقال در محدوده متوسط و نامناسب قرار داشتند.

واژه‌های کلیدی:

مکانیابی ورزشی، سیستم اطلاعات جغرافیایی، تحلیل سلسله مراتبی، اماکن ورزش روستایی

مقدمه

توزیع فضایی امکانات و خدمات در روستاها یکی از مسائل مهمی است که توجه کارشناسان و پژوهشگران را به خود جلب کرده است زیرا عدم دسترسی به امکانات در روستاها، یکی از عوامل مهم برای مهاجرت روستاییان به شهرها و تشدید مشکلات پیچیده‌ایی چون: شبکه ارتباط بین شهری، ترافیک، ترابری، توسعه ناهمگون شهرها، ایجاد شهرهای جدید و ... می‌باشد. بنابراین برقراری عدالت فضایی و مکانی در توزیع خدمات و امکانات، به‌عنوان یکی از عناصر اصلی برنامه‌ریزی و توسعه پایدار محسوب شده و برنامه‌ریزان در تلاشند تا خدمات به‌گونه‌ای توزیع شود که همه مردم روستا طبق استانداردهای رایج از امکانات و خدمات عمومی بهره‌مند شوند؛ برای تحقق این امر لازم است تا در نظام توزیع خدمات و امکانات عمومی از اصل تناسب و تعادل تبعیت گردد (جهانگیری، ۱۳۹۶؛ سمیعی ۱۳۸۹). متأسفانه علیرغم توجه سیاست‌گذاران و مطرح شدن موضوعاتی چون برنامه‌ریزی روستایی، توزیع عادلانه امکانات، رفع محرومیت و بسیاری از موارد دیگر، مطالعات نشان می‌دهد هنوز تمرکز جدی برای حل این مسأله صورت نگرفته است؛ زیرا با وجود سازمان‌های متولی، نابرابری‌های زیادی در روستاهای کشور به چشم می‌خورد که این امر سبب عقب ننگ داشتن مناطق و افزایش شکاف میان آنها می‌شود (نظم‌فر و علی‌بخشی، ۱۳۹۴). چنین وضعیتی بر بیشتر مناطق و استان‌های ایران، از جمله استان خوزستان حاکم است. در این زمینه می‌توان به نتایج تحقیق صفایی‌پور و همکاران (۱۳۹۷) اشاره کرد که در بررسی خود بر وجود شکاف فضایی در توزیع شاخص‌های توسعه یافتگی روستاها در نیمه‌های مختلف استان خوزستان تأکید کرده و نشان می‌دهند: بیشتر شاخص‌های توسعه در مرکز، شمال و شرق استان متمرکز شده و مناطق جنوب و غرب استان از نظر توسعه دچار محرومیت هستند. محمدی ده چشمه و همکاران (۱۳۹۶) نیز در ارزیابی عدالت فضایی توزیع خدمات عمومی در دهستان مشرحات اهواز، به توزیع نامتوازن خدمات در روستاهای این دهستان اشاره کرده و نشان می‌دهند از بیست نقطه روستایی مورد مطالعه فقط یک روستا از لحاظ توزیع خدمات عمومی در شرایط کاملاً مناسب و ۹ روستا در شرایط کاملاً نامناسب قرار دارند. یکی از شاخص‌های مهمی که در تحقیقات مذکور و سایر تحقیقات مربوط به بررسی توسعه یافتگی خدمات روستایی مورد توجه قرار می‌گیرد، شاخص فرهنگی - ورزشی است. توسعه این بخش را می‌توان از اصلی‌ترین ابزار توجه به انسان به‌عنوان محور توسعه پایدار در جوامع روستایی دانست (پاپ‌زن و همکاران، ۱۳۹۴) که اجرای موفق برنامه‌های آن مستلزم فراهم کردن مجموعه‌ایی از شرایط و امکانات است. از جمله مهمترین این شرایط، ایجاد، توسعه و بهره‌برداری از اماکن ورزشی و فراهم کردن تسهیلات برای دسترسی آسان و ارزان علاقمندان ورزش به این فضاها و توزیع عادلانه آن در مناطق مختلف است (نوروزی سیدحسینی و همکاران، ۱۳۹۲). اما نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد امکانات مورد نیاز ورزشی در روستاها توزیع عادلانه‌ایی نداشته و برخی از فضاهای ورزشی در مکان‌های نامناسب قرار گرفته‌اند؛ به‌طوری‌که برخی از افراد دسترسی به فضاهای ورزشی ندارند و یا برخی از اماکن به دلیل عدم رعایت معیارهای صحیح مکان‌یابی، غیرقابل استفاده بوده و بهره‌وری لازم را ندارند. این امر یکی از مشکلات کنونی ورزش کشور به‌ویژه در مناطق روستایی محسوب می‌گردد و نشان‌دهنده عدم استفاده مدیران از روش‌های علمی در مکانیابی اماکن ورزشی و در نتیجه فقدان عدالت فضایی در توزیع خدمات روستایی از جمله خدمات فرهنگی ورزشی است (امانپور، ۱۳۹۸؛ صفایی‌پور و همکاران، ۱۳۹۷ و محمدی ده چشمه و همکاران، ۱۳۹۶). از طرفی بر اساس آمار اداره کل ورزش و جوانان خوزستان در بخش مرکزی شهرستان اهواز که بیشترین جمعیت روستایی این شهرستان را در خود جای داده و دارای دو دهستان لامی و الهایی و ۶۷ روستا و جمعیتی حدود ۴۰۰۰۰ نفر است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). تنها دو زمین خاکی، یک سالن ورزشی و ۴ خانه ورزش روستایی متعلق به اداره کل ورزش و جوانان وجود دارد (اداره کل ورزش و جوانان استان خوزستان، ۱۳۹۸). تنها زمین متعلق به دهیاری در روستای دغاغله (پرجمعیت‌ترین روستای این بخش) قرار دارد که بدلیل سیل سال ۹۸ به شوره‌زار تبدیل شده است. همچنین زمین‌های ورزشی موجود در این روستاها فاقد هرگونه امکاناتی است. باقی زمین‌هایی که با عنوان کاربری ورزشی در طرح هادی روستایی مشخص شده‌اند نیز دارای مالک شخصی بوده که یا کاربری آن را تغییر داده و یا به صورت زمین خالی بلا استفاده رها شده است.

تمامی موارد اشاره شده حاکی از آن است که برنامه‌ریزی صحیح و اصولی در زمینه توسعه فضاهای ورزشی روستایی صورت نگرفته و اندک کار انجام شده نیز بدون توجه به معیارهای مکانیابی بوده است. این درحالیست که دسترسی مالی و مکانی به امکانات ورزشی و از بین بردن نابرابری‌ها می‌تواند میزان مشارکت ورزشی افراد و ارتقاء سطح سلامت جامعه را افزایش دهد (کاروسیسی^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ ایم^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین لازم است برنامه‌ریزان برای حل مشکلات مربوط به کمبود سرانه و توزیع ناعادلانه فضاهای ورزشی و در نتیجه اجرای بهتر برنامه‌ها، از روش‌های جدید و علمی استفاده نمایند. سیستم اطلاعات جغرافیایی^۳ (GIS) یکی از روش‌های مفیدی است که می‌تواند با مکان‌یابی مناسب، فضای ورزشی را کارآمدتر کرده و از هدر رفت بودجه، انرژی و منابع جلوگیری نماید. منظور از مکان‌یابی فرایندی است، که به ارزیابی محیط فیزیکی تأمین‌کننده شرایط و پشتیبانی از فعالیت‌های انسانی می‌پردازد (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۱). انجام فرایند مکان‌یابی و هرگونه تحلیل در محیط GIS نیازمند تعیین معیارهایی است که تحلیل بر اساس آن انجام می‌گیرد. عوامل طبیعی (از قبیل: خاک، توپوگرافی و شیب، جهت‌گیری، گونه‌های گیاهی، آفتاب، باد، باران)، عوامل مصنوعی (از قبیل: کاربری اراضی، سازگاری و ناسازگاری با فضاهای همجوار، دسترسی به تأسیسات شهری مثل: شبکه آب، گاز، تلفن، دفع زباله و ...)، دسترسی، پتانسیل توسعه، ویژگی-های جمعیتی و همجواری، برخی از شاخص‌های مهم در مکان‌یابی اماکن ورزشی هستند (زهره‌وندیان و ابراهیمی، ۱۳۹۲) که در نظر گرفتن آنها می‌تواند در افزایش بهره‌وری و توزیع عادلانه امکانات کارساز باشد. علیرغم اثرات مثبت بکارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی بنظر می‌رسد مسئولین ورزش چندان به آن توجه نداشته و تحقیقات دانشگاهی انجام شده نیز عمدتاً در شهرها بوده و کمتر به مکانیابی فضاهای ورزشی روستایی با استفاده از این سیستم پرداخته‌اند.

با توجه به مواردی که در بالا به آن اشاره شد به‌منظور جلوگیری از هدر رفت هزینه و تلاش در راستای برقراری عدالت در دسترسی به امکانات و خدمات ورزشی و افزایش سرانه فضای ورزشی روستایی مطابق استانداردها، تحقیق حاضر در نظر دارد به ارزیابی توزیع اماکن ورزشی روستایی مطابق با شاخص‌های مکان‌یابی بپردازد و به این سوال پاسخ دهد: مناسبترین مکان برای ساخت فضای ورزشی در محدوده مطالعاتی پژوهش با استفاده از GIS کدام است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نظر استراتژی توصیفی و از نظر مسیر اجرا پیمایشی بود که به صورت میدانی انجام شد. محدوده مطالعاتی پژوهش، ۲ روستای دغاغله و ابوقال بود. این روستاها در دهستان لامی از بخش مرکزی شهرستان اهواز قرار دارند. محدوده مطالعاتی پژوهش در راستای اهداف توسعه پایدار روستایی و در حمایت از ایجاد عدالت فضایی در توزیع امکانات ورزشی در بخش روستاها با توجه به کمبود سرانه فضای ورزشی در این بخش انتخاب شد.

جامعه آماری پژوهش دو بخش بود: ۱- کلیه صاحب‌نظران رشته مدیریت ورزشی دارای سوابق اجرایی، علمی و پژوهشی در زمینه پژوهش بودند که برای اجرای روش دلفی و شناسایی معیارهای مکان‌یابی فضاهای ورزش روستایی و همچنین وزن‌دهی به معیارها، در نظر گرفته شده و به صورت هدفمند انتخاب شدند ($n=20$). تعداد خبرگان دلفی معمولاً کمتر از ۵۰ و اکثراً بین ۱۵ تا ۲۰ نفر است (احمدی و همکاران، ۱۳۸۷). ۲- کلیه فضاهای ورزشی احداث شده و در دست احداث، کاربری‌های ورزشی در طرح هادی روستایی و زمین‌های خالی در محدوده مطالعاتی بود که نمونه‌گیری به صورت کل شمار انجام شد.

برای شناسایی کمبودهای مربوط به فضاهای ورزشی از مقایسه سرانه فضای ورزشی موجود با سرانه استاندارد استفاده شد. دفاتر فنی استانداردهای کشور سرانه خالص کاربری‌های ورزشی را حداقل ۲ و حداکثر ۴٫۵ مترمربع برای هر نفر بیان می‌کند (کریمی، ۱۳۹۰). در این پژوهش سرانه فضای ورزشی ۲ مترمربع برای هر نفر در نظر گرفته شد. با توجه به اینکه آمار دقیقی از

1. Karusisi

2. Eim

3. Geographical Information System

اماکن ورزشی موجود در روستاهای مورد مطالعه در دست نبود برای ثبت مکان، مترائ و مساحت هر مکان از نقشه‌های روستایی و ثبت اطلاعات از طریق دستگاه GPS با مراجعه میدانی به محل، استفاده شد. شناسایی معیارهای مکانیابی با استفاده از روش دلفی انجام شد. بنابراین ابتدا معیارهای به دست آمده از مبانی نظری و پیشینه تحقیق در قالب یک پرسشنامه جمع‌آوری و بین خبرگان توزیع گردید. در مرحله اول خبرگان به صورت بلی یا خیر به گزینه‌ها پاسخ دادند و پس از پایان این مرحله، متغیرهایی که ۶۰ درصد پاسخ‌دهندگان به آن جواب مثبت دادند در پرسشنامه باقی مانده و سایر متغیرها، حذف شدند. در پرسشنامه سوالی باز طراحی شد تا هر یک از اعضای پنل سایر معیارهای اثرگذار که در پرسشنامه به آن اشاره نشده بود را ذکر کنند (۱۱ معیار حذف و ۱۵ معیار در فرایند باقی ماند ضمن آنکه معیار جدیدی توسط پنل معرفی نشد). در مرحله دوم پرسشنامه‌ای در مقیاس پنج ارزشی لیکرت ساخته و مجدداً در اختیار پنل قرار گرفت تا در مورد میزان تأثیر معیارها در مکانیابی، اظهارنظر کنند. پس از پایان این مرحله، متغیرهایی که امتیازی بالاتر از حد متوسط امتیازها را کسب کردند در فرایند تحقیق باقی ماندند (۳ معیار حذف و ۱۲ معیار تأیید شد). با توجه به محاسبه ضریب توافق کندال (۰.۵۵۴)، فرایند دلفی در دور دوم متوقف شد. مقدار این ضریب نشان می‌دهد، بیش از نیمی از اعضاء درباره متغیرهای مذکور با هم توافق داشتند (حبیبی، ۱۳۹۵). در نهایت رعایت حریم رودخانه، مجاورت با مراکز آموزشی، مجاورت با مراکز فرهنگی، مجاورت با فضای سبز، فاصله از مراکز صنعتی و آلوده، دسترسی به مراکز درمانی، دسترسی به شبکه راه ارتباطی، شیب زمین، هزینه آماده‌سازی زمین، تراکم جمعیت منطقه و پتانسیل توسعه به عنوان معیارهای نهایی اثرگذار در مکانیابی فضاهای ورزشی روستایی مورد تأیید قرار گرفت. با توجه به اینکه تأثیر معیارهای شناسایی شده در فرایند مکان‌یابی به یک اندازه نیست، این معیارها با روش تحلیل سلسله مراتبی وزندهی شدند. به این منظور پرسشنامه مقایسات زوجی در اختیار پنل دلفی قرار گرفت. در تحلیل سلسله مراتبی عناصر هر سطح به صورت زوجی با عنصر مربوط به خود در سطح بالاتر مقایسه و وزن آنها محاسبه می‌شود که این وزن‌ها را وزن نسبی می‌نامند. سپس، با تلفیق وزن‌های نسبی، وزن نهایی هر گزینه مشخص می‌شود که آن را وزن مطلق می‌نامیم. کلیه مقایسه‌ها در فرایند تحلیل سلسله مراتبی به صورت زوجی انجام می‌شود به گونه‌ای که اگر عنصر i با عنصر j مقایسه شود، تصمیم‌گیرنده خواهد گفت که اهمیت i بر j یکی از حالات زیر است:

کاملاً مرجح یا کاملاً مهم‌تر یا کاملاً مطلوب‌تر ترجیح یا اهمیت یا مطلوبیت خیلی قوی

ترجیح یا اهمیت یا مطلوبیت قوی کمی مرجح یا کمی مهم‌تر یا کمی مطلوب‌تر

ترجیح یا اهمیت یا مطلوبیت یکسان

فضاوت‌ها توسط ساعتی (۱۹۸۰) به مقادیر کمی بین ۱ تا ۹ تبدیل شده (جدول ۲) و از مزایای اصلی آن محاسبه نرخ ناسازگاری است که باید کمتر از ۰/۱ باشد (زهره‌وندیان و ابراهیمی، ۱۳۹۲). این روش با نرم‌افزار اکسپرت چویس^۱ انجام شد.

جدول ۱: مقایسه دودویی معیارها، (زهره وندیان و ابراهیمی، ۱۳۹۲)

ارزش عددی	ارزش کیفی	توضیح
۱	اهمیت مساوی ^۱	گزینه با شاخص a نسبت به b اهمیت برابر دارند و یا ارجحیتی نسبت به هم ندارند.
۳	اهمیت نسبی ^۲	گزینه یا شاخص a نسبت به b کمی مهمتر است.
۵	اهمیت زیاد ^۳	گزینه یا شاخص a نسبت به b مهمتر است.
۷	اهمیت بارز یا خیلی زیاد ^۴	گزینه یا شاخص a دارای ارجحیت خیلی بیشتری از b است.
۹	اهمیت فوق العاده ^۵	گزینه یا شاخص مطلقاً a از b مهمتر و قابل مقایسه با b نیست.
۸-۶-۴-۲	برای حالاتی که درجه اهمیت بین مقادیر بالاست	ارزش‌های میانی بین ارزش‌های ترجیحی را نشان می‌دهد مثلاً ۸، بیانگر اهمیتی زیادتیر از ۷ و پایین‌تر از ۹ است.

در ادامه نقشه‌های اتوکد از ارگان‌های مربوطه تهیه و پایگاه داده فضایی پژوهش تشکیل شد. از نرم‌افزارهای Excel, MapsGoogle, ArcGIS, AutoCad و دستگاه GPS (با مراجعه حضوری)، استفاده شد. لایه‌های اطلاعاتی مربوط به هر معیار در سیستم اطلاعات جغرافیایی تشکیل و وزن نهایی هر معیار در لایه‌های اطلاعاتی مربوطه ضرب و نهایتاً لایه‌های اطلاعاتی با هم تلفیق و نقشه حاصل از همپوشانی آنها در تابع Raster Calculate نقشه نهایی را تشکیل داده و منطقه مورد نظر را به پنج محدوده بسیار مناسب، مناسب، متوسط، نامناسب و بسیار نامناسب تقسیم کرد. سپس موقعیت هرکدام از اماکن ورزشی مورد مطالعه با توجه به معیارهای مکانیابی تعیین و مکان‌های مناسب جهت احداث اماکن ورزشی در آینده بر اساس فرایند سلسله مراتبی شناسایی شد. اولویت بندی این مکان‌ها با روش تصمیم‌گیری چندشاخصه تاپسیس انجام شد. به همین منظور سه معیار شناسایی شده در مرحله دلفی (هزینه آماده‌سازی زمین، تراکم جمعیت منطقه و پتانسیل توسعه) به دلیل عدم وجود و یا عدم دسترسی آسان و دقیق به اطلاعات و لزوم بررسی میدانی به عنوان معیار گسسته بررسی شدند. امتیازدهی به این معیارها بر اساس مشاهدات میدانی و طیف پنج ارزشی لیکرت و وزن‌دهی آنها نیز با روش آنتروپی شانون انجام شد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۲: اطلاعات جمعیت شناختی روستاهای محدوده مطالعاتی پژوهش (مرکز آمار، ۱۳۹۵)

ردیف	شهرستان	بخش	شهر/ دهستان	آبادی	تعداد خانوار	جمعیت کل	جمعیت مردان	جمعیت زنان	جمعیت (۵ تا ۱۹ سال)
۱	اهواز	مرکزی	لامی	دغاغله	۱,۳۸۷	۵,۱۱۶	۲,۶۲۴	۲,۴۹۲	۱۴۹۸
۲	اهواز	مرکزی	لامی	ابوبقال	۳۶۹	۱۵۵۰	۷۹۴	۷۵۶	۴۷۶

جدول ۳: اطلاعات مربوط سرانه فضای ورزشی و فضاهای ورزشی فعال در روستاهای مورد مطالعه

ردیف	روستا	جمعیت (نفر)	متراژ (مترمربع)	مالکیت	کاربری	نوع مکان و امکانات آن	سرانه فضای ورزشی	کمبود سرانه (مترمربع)
۱	دغاغله	۵۱۱۶	۱۰۰۰۰	دهیاری	ورزشی	زمین خاکی، فاقد امکانات	۱,۹	۰,۱
۲	ابوبقال	۱۵۵۰	۱۴۰۰	شخصی	غیر ورزشی	زمین خاکی، فاقد امکانات	۰,۹	۱,۱

1. Equally Preferred
2. Moderately Preferred
3. Strongly Preferred
4. Strongly Preferred Very
5. Extremely Preferred

با توجه به جدول ۳، سرانه فضای ورزشی در روستای ابوبقال ۰,۹ بود که کمتر از سرانه استاندارد است. در این روستا سه زمین ورزشی فعال که توسط اهالی تسطیح شده و استفاده می شوند، فاقد کاربری ورزشی هستند. چنانچه این سه زمین را در نظر بگیریم سرانه فضای ورزشی این روستا صفر است. تنها زمین ورزشی موجود در طرح هادی روستای ابوبقال نیز در حال حاضر غیرفعال است. در روستای دغاغله سرانه فضای ورزشی ۱,۹ مترمربع و تقریباً برابر با استاندارد می باشد. در روستاهای مورد مطالعه فضای ورزشی سرپوشیده وجود نداشت و سرانه فضای ورزشی سرپوشیده در این بخش صفر بود. با توجه به مشاهدات میدانی، تمامی زمین های ورزشی موجود در محدوده مطالعاتی فاقد امکاناتی چون: روشنایی، فنس کشی، چمن، تور دروازه و حتی در برخی موارد تیر دروازه بود و عملاً به صورت زمین خاکی مسطح شده بودند.

وزن دهی به معیارهای شناسایی شده در روش دلفی، با استفاده از مقایسات زوجی و به روش تحلیل سلسله مراتبی انجام شد که نتایج آن در جدول ۴ و ۵ نشان داده شده است.

جدول ۴: مقایسات زوجی معیارهای تحقیق

معیارها	فضای سبز	آموزشی	فرهنگی	صنعتی	درمانی	شیب	راه	رود
فضای سبز	۱	۰,۴۳	۰,۹۱	۰,۵۰	۰,۵۴	۰,۵۴	۰,۴۲	۰,۲۸
آموزش	۲,۲۹	۱	۲,۳۱	۱,۱۰	۱,۹۲	۱,۱۴	۰,۸۶	۰,۴۵
فرهنگی	۱,۰۹	۰,۴۳	۱	۰,۶۷	۰,۸۴	۰,۸۰	۰,۶۲	۰,۴۸
صنعتی	۱,۹۸	۰,۹۰	۱,۴۹	۱	۱,۴۸	۱,۳۵	۰,۷۴	۰,۵۸
درمانی	۱,۸۵	۰,۵۲	۱,۱۹	۰,۶۷	۱	۰,۹۵	۰,۵۴	۰,۴۲
شیب	۱,۸۲	۰,۸۷	۱,۲۴	۰,۷۴	۱,۰۵	۱	۰,۷۲	۰,۵۱
راه	۲,۳۳	۱,۱۶	۱,۶۰	۱,۳۵	۱,۸۲	۱,۳۷	۱	۰,۵۹
حریم رود	۳,۴۹	۲,۱۹	۲,۰۵	۱,۷۲	۲,۳۴	۱,۹۴	۱,۶۹	۱

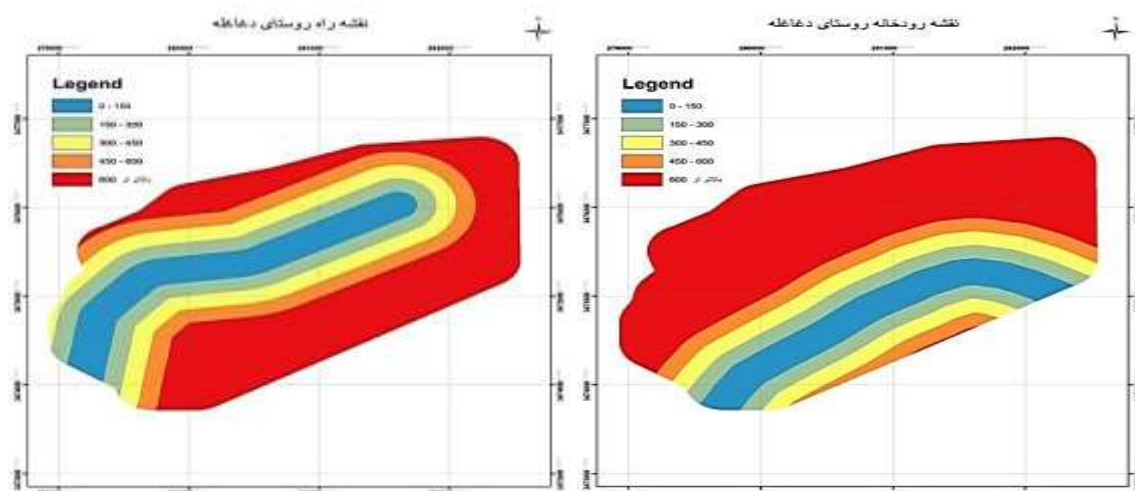
جدول ۵: وزن نهایی معیارهای مکان یابی فضاهای ورزشی روستاهای دغاغله، ابوبقال

معیار	وزن نهایی
مجاورت با فضای سبز	۰,۰۶۵
مجاورت با مراکز آموزشی	۰,۱۴۵
مجاورت با مراکز فرهنگی	۰,۰۸۸
نزدیکی به مراکز درمانی	۰,۰۹۵
فاصله از مراکز صنعتی و آلوده	۰,۱۳۸
رعایت حریم رودخانه	۰,۲۱۲
دسترسی به شبکه راه و معابر	۰,۱۵۰
شیب زمین	۰,۱۰۸

با توجه به جدول ۵، رعایت حریم رودخانه بالاترین (۰,۲۱۲) و مجاورت با فضای سبز پایین ترین (۰,۰۶۵) وزن را کسب کرد.

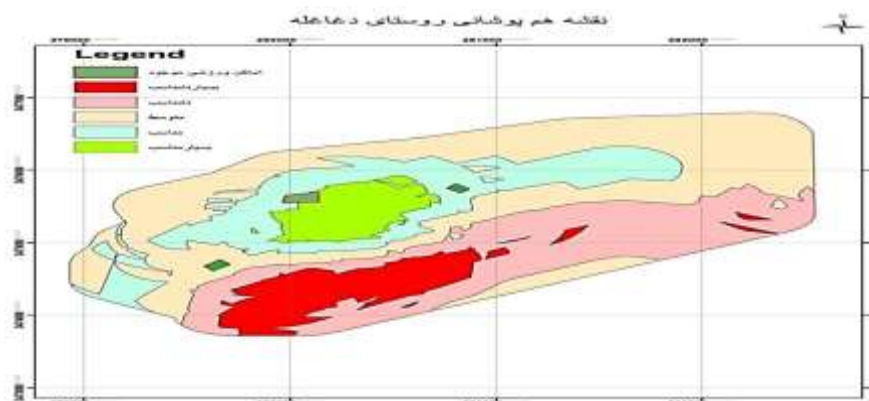
به منظور تحلیل مکانی فضاهای ورزشی موجود، داده های مکانی به صورت نقشه و با فرمت DWG از سازمان های مربوطه تهیه و در قالب لایه های اطلاعاتی مورد استفاده قرار گرفت. بخشی از این داده ها با فرمت نقشه با توجه به آخرین تغییرات بروزرسانی شد و بخشی دیگر که شامل اطلاعات توصیفی بود از طریق نرم افزار Google Earth و GPS با بدست آوردن مختصات جغرافیایی در نرم افزار اتوکد به لایه های اطلاعاتی تبدیل شد. سپس برای هر یک از معیارهای مکان یابی نقشه فاصله-

ایبی ایجاد گردید. به این صورت که نسبت به مرکز هر کدام از عوارض موجود در نقشه، حوزه‌هایی با شعاع ۰ تا ۱۵۰ متر، ۱۵۰ تا ۳۰۰ متر، ۳۰۰ تا ۴۵۰ متر، ۴۵۰ تا ۶۰۰ متر و ۶۰۰ متر به بالا مشخص شد. لایه‌های اطلاعاتی مربوط به معیارهای مکانیابی مورد بررسی در شکل‌های ۱ و ۲ نشان داده شده است (به دلیل تعداد زیاد لایه‌ها در دو روستا، فقط دو لایه اطلاعاتی مربوط به روستای دغاغله آورده شده است). سپس لایه‌های بدست آمده با استفاده از دستور Raster Calculator از اکستنشن Spatial Analyst همپوشانی شده و در نهایت با دستور Reclassify محدوده تحقیق به پنج سطح بسیار مناسب، مناسب، متوسط، نامناسب و بسیار نامناسب تقسیم و موقعیت اماکن ورزشی موجود نسبت به این مناطق مشخص شد (شکل ۳).

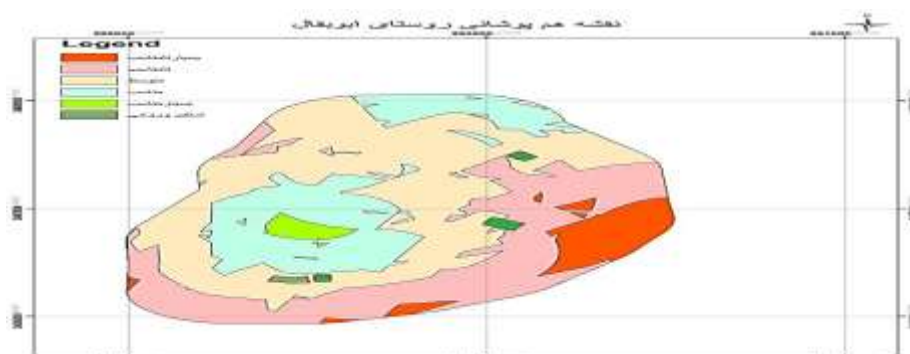
شکل ۲: ارزش‌گذاری لایه بر حسب معیار دسترسی به شبکه راه

شکل ۱: ارزش‌گذاری لایه بر حسب معیار رعایت حریم رودخانه

شکل ۳: نقشه نهایی موقعیت مکانی فضای ورزشی موجود در روستای دغاغله

با توجه به شکل ۳، در روستای دغاغله زمین متعلق به دهیاری در محدوده مناسب، زمین ورزشی در طرح هادی در محدوده بسیار مناسب و زمین متعلق به نفت از نظر رعایت معیارهای مکانیابی در محدوده متوسط قرار دارند.

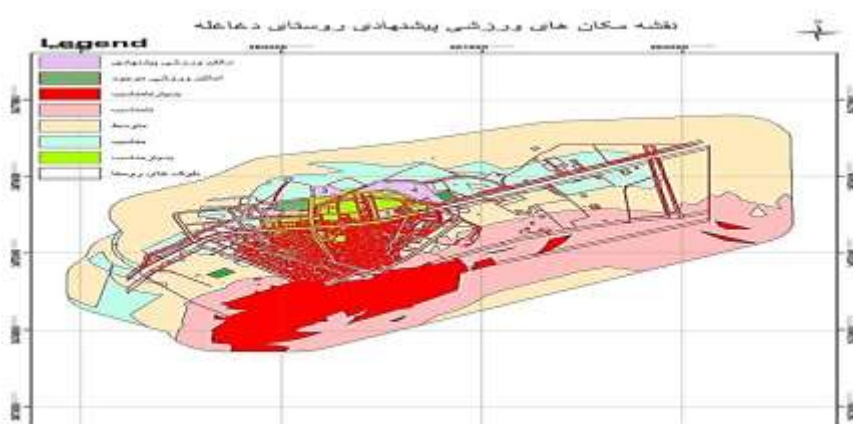

شکل ۴: نقشه نهایی موقعیت مکانی فضای ورزشی موجود در روستای ابوبقال

با توجه به شکل ۴، در روستای ابوبقال از سه زمین خاکی که اهالی تسطیح کرده و استفاده می‌کنند دو زمین از نظر رعایت معیارهای مکانیابی در محدوده نامناسب و یک زمین در محدوده متوسط قرار دارد. زمین ورزشی تعیین شده در طرح هادی روستا نیز در محدوده متوسط قرار دارد.

مکان‌های پیشنهادی جهت احداث فضاهای ورزشی در روستای دغاغله

در پژوهش حاضر زمین ورزشی (فوتبال گل کوچک و ...) با مساحت بالای ۵۰۰ مترمربع در محدوده بسیار مناسب و مناسب به-عنوان گزینه‌های پیشنهادی احداث فضای ورزشی شناسایی شدند (شکل ۵). اطلاعات گزینه‌ها در جدول ۶ ذکر شده است.

شکل ۵: موقعیت مکانی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی در روستای دغاغله

جدول ۶: اطلاعات مکانی قطعات پیشنهادی روستای دغاغله

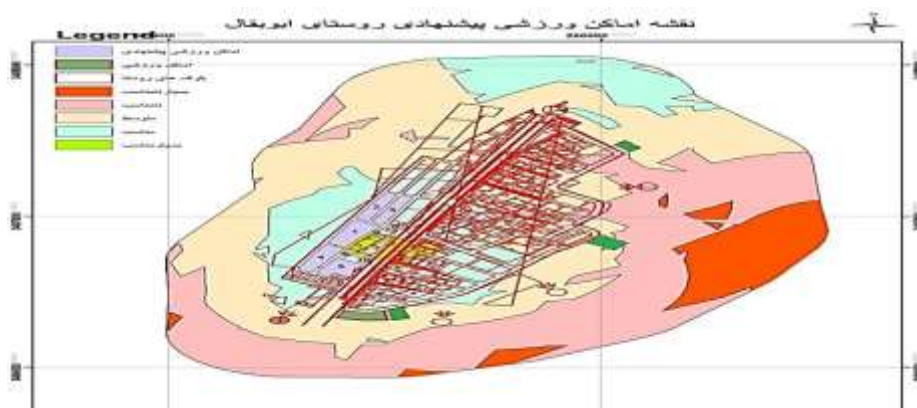
شماره قطعه پیشنهادی	کاربری پیشنهادی در طرح هادی	مساحت (مترمربع)	محیط
۱	مسکونی	۶۹۴۰	۴۶۳
۲	فضای سبز	۹۳۱۶	۴۷۹
۳	خالی - در محدوده گسترش روستا	۱۵۳۵۷	۵۰۹
۴	خالی - در محدوده گسترش روستا	۴۷۶۴۵	۱۲۷۱

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۶: موقعیت مکانی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی در روستای ابوقال

با توجه به شکل ۶، در روستای ابوقال در نواحی بسیار مناسب و مناسب، ۱۰ گزینه در قالب کاربری زمین برای استقرار زمین‌های ورزشی پیشنهاد شد (جدول ۷). تمامی زمین‌های پیشنهادی در حال حاضر خالی هستند.

جدول ۷: اطلاعات مکانی موقعیت‌های پیشنهادی روستای ابوقال

شماره قطعه پیشنهادی	کاربری پیشنهادی در طرح هادی	مساحت (متر مربع)	محیط
۱	مسکونی	۹۷۶۲	۴۴۸
۲	مسکونی	۵۹۸۱	۴۳۲
۳	مسکونی	۵۸۲۵	۴۴۵
۴	مسکونی	۷۵۵۷	۴۲۹
۵	مسکونی	۷۳۱۴	۳۸۲
۶	مسکونی	۱۰۷۷	۱۵۳
۷	فضای سبز	۲۰۴۸	۲۸۵
۸	مسکونی	۳۲۶	۱۵۶
۹	مسکونی	۶۳۱	۱۲۲
۱۰	مسکونی	۶۵۲	۱۵۴

رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی جدید در روستای دغاغله

جدول ۸: ماتریس تصمیم‌گیری گزینه‌های پیشنهادی روستای دغاغله

ردیف	هزینه آماده‌سازی	تراکم جمعیت	پتانسیل توسعه
گزینه ۱	۴	۴	۳
گزینه ۲	۴	۳	۴
گزینه ۳	۳	۲	۵
گزینه ۴	۵	۲	۵

جدول ۹: ماتریس بی‌مقیاس شده گزینه‌های پیشنهادی روستای دغاغله

ماتریس بی‌مقیاس	هزینه آماده‌سازی زمین	تراکم جمعیت	پتانسیل توسعه
گزینه ۱	۰.۴۹۲۴	۰.۶۹۶۳	۰.۳۴۶۴
گزینه ۲	۰.۴۹۲۴	۰.۵۲۲۲	۰.۴۶۱۹

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

گزینه ۳	۰,۳۶۹۳	۰,۳۴۸۲	۰,۵۷۷۴
گزینه ۴	۰,۶۱۵۵	۰,۳۴۸۲	۰,۵۷۷۴

جدول ۱۰: وزن شاخص‌های مورد مطالعه حاصل از روش آنتروپی شانون روستای دغاغله

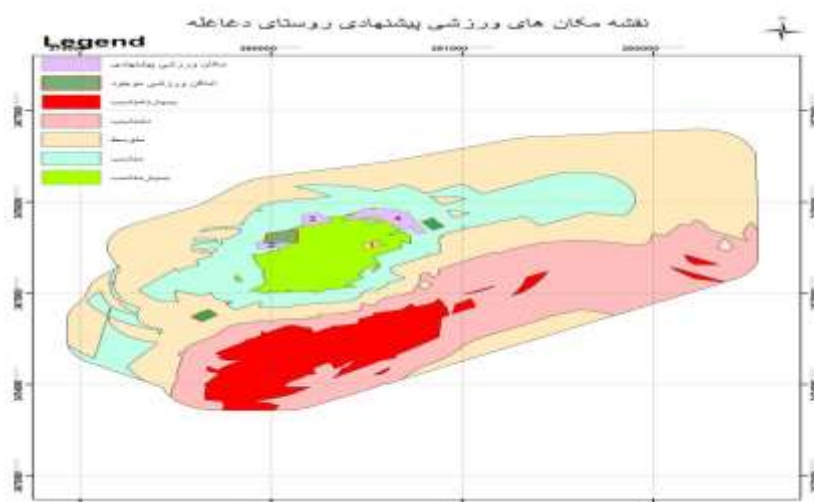
معیار	هزینه‌های آماده سازی زمین	تراکم جمعیت منطقه	پتانسیل توسعه
وزن معیار	۰,۱۹۷۸	۰,۵۵۳۴	۰,۲۴۸۹

با توجه به نتایج جدول ۱۰، تراکم جمعیت بالاترین وزن و هزینه آماده سازی زمین پایین ترین وزن را کسب کرد.

جدول ۱۱: رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی احداث فضای ورزشی روستای دغاغله

رتبه	ضریب نزدیکی	نتیجه
۱	۰,۷۵۶۷	گزینه ۱
۲	۰,۵	گزینه ۲
۳	۰,۲۸۱۱	گزینه ۴
۴	۰,۲۲۴۴	گزینه ۳

با توجه به نتایج جدول ۱۱، از بین چهار گزینه پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی در روستای دغاغله، زمین شماره ۱ بهترین موقعیت و زمین شماره ۳ پایین ترین رتبه را برای احداث فضای ورزشی با توجه به معیارهای مکانیابی به دست آورد. زمین شماره یک در شکل ۷، با رنگ زرد نشان داده شده است.

شکل ۷: موقعیت مکانی گزینه منتخب جهت احداث مکان ورزشی روستای دغاغله حاصل از تکنیک تاپسیس

رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی جدید در روستای ابوبقال

جدول ۱۲: ماتریس تصمیم‌گیری گزینه‌های پیشنهادی روستای ابوبقال

ردیف	هزینه آماده سازی	تراکم جمعیت	پتانسیل توسعه
گزینه ۱	۴	۳	۵
گزینه ۲	۵	۳	۴

گزینه ۳	۵	۴	۴
گزینه ۴	۴	۳	۵
گزینه ۵	۵	۴	۵
گزینه ۶	۵	۴	۳
گزینه ۷	۴	۴	۴
گزینه ۸	۳	۴	۲
گزینه ۹	۵	۵	۱
گزینه ۱۰	۴	۵	۱

جدول ۱۳: ماتریس بی مقیاس شده گزینه‌های پیشنهادی روستای ابوقال

ماتریس بی مقیاس	هزینه آماده سازی زمین	تراکم جمعیت	پتانسیل توسعه
گزینه ۱	۰,۲۸۴۳	۰,۲۳۹۴	۰,۴۲۵۶
گزینه ۲	۰,۳۵۵۳	۰,۲۳۹۴	۰,۳۴۰۵
گزینه ۳	۰,۳۵۵۳	۰,۳۱۹۲	۰,۳۴۰۵
گزینه ۴	۰,۲۸۴۳	۰,۲۳۹۴	۰,۴۲۵۶
گزینه ۵	۰,۳۵۵۳	۰,۳۱۹۲	۰,۴۲۵۶
گزینه ۶	۰,۳۵۵۳	۰,۳۱۹۲	۰,۲۵۵۴
گزینه ۷	۰,۲۸۴۳	۰,۳۱۹۲	۰,۳۴۰۵
گزینه ۸	۰,۲۱۳۲	۰,۳۱۹۲	۰,۱۷۰۳
گزینه ۹	۰,۳۵۵۳	۰,۳۹۹	۰,۰۸۵۱
گزینه ۱۰	۰,۲۸۴۳	۰,۳۹۹	۰,۰۸۵۱

مقادیر اوزان شاخص‌های مورد استفاده در رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث اماکن ورزشی روستای ابوقال در جدول (۱۴) نشان داده شده است.

جدول ۱۴: وزن شاخص‌های مورد مطالعه حاصل از روش آنتروپی شانون روستای ابوقال

معیار	هزینه‌های آماده سازی زمین	تراکم جمعیت منطقه	پتانسیل توسعه
وزن معیار	۰,۳۱۵۰	۰,۳۴۱۷	۰,۳۴۳۳

با توجه نتایج جدول ۱۴، معیارهای بررسی شده بر حسب وزن کسب شده به ترتیب عبارتند از: پتانسیل توسعه، تراکم جمعیت و هزینه آماده‌سازی.

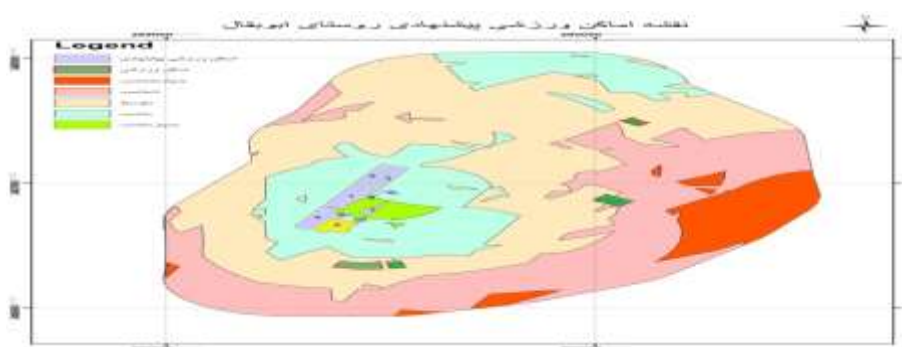
در جدول (۱۵) رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی جهت احداث فضای ورزشی جدید در روستای ابوقال نشان داده شده است.

جدول ۱۵: رتبه‌بندی گزینه‌های پیشنهادی احداث فضای ورزشی روستای ابوقال

نتیجه	ضریب نزدیکی	رتبه
گزینه ۵	۰,۸۲۴۵	۱
گزینه ۳	۰,۷۱۸۸	۲
گزینه ۷	۰,۶۷۳۵	۳
گزینه ۴	۰,۶۶۸۷	۴
گزینه ۱	۰,۶۶۸۷	۵

گزینه ۲	۰,۶۱۴	۶
گزینه ۶	۰,۵۴۹	۷
گزینه ۹	۰,۳۷۶۴	۸
گزینه ۱۰	۰,۳۳۱۳	۹
گزینه ۸	۰,۲۸۱۲	۱۰

با توجه به نتایج جدول ۱۵، از بین ۱۰ گزینه پیشنهادی در روستای ابوبقال گزینه ۵ بهترین رتبه و گزینه ۸ پایین ترین رتبه را برای احداث فضای ورزشی جدید به دست آورد که در شکل (۸) با رنگ زرد نشان داده شده است.

شکل ۸: موقعیت مکان بهینه جهت احداث فضای ورزشی روستای ابوبقال حاصل از تکنیک تاپسیس

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر فضاهای ورزشی دو روستای دغاغله و ابوبقال بررسی و تحلیل مکانی شدند به این منظور موقعیت مکانی این فضاها با نقش‌های کاربری اراضی موجود تلفیق و بر اساس معیارهای مکانیابی مورد تحلیل قرار گرفت سپس اراضی مناسب برای احداث اماکن جدید شناسایی شد. یافته‌ها نشان داد در روستای ابوبقال سرانه فضای ورزشی ۰,۹ مترمربع بود که کمتر از سرانه استاندارد است. در این روستا سه زمین ورزشی فعال با کاربری غیر ورزشی وجود دارد که توسط اهالی تسطیح شده و استفاده می‌شود. چنانچه این سه زمین که فاقد کاربری ورزشی هستند را در نظر نگیریم سرانه فضای ورزشی روستای ابوبقال صفر است. تنها زمین ورزشی موجود در طرح هادی روستایی نیز درحال حاضر بلااستفاده و غیرفعال است. در روستای دغاغله نیز سرانه فضای ورزشی روستا ۱,۹ مترمربع بود که تقریباً برابر با استاندارد در نظر گرفته شده می‌باشد. با توجه به مشاهدات میدانی گروه تحقیق تمامی زمین‌های ورزشی موجود در روستاهای مورد مطالعه فاقد امکاناتی چون: روشنایی، فنس‌کشی، چمن، تور دروازه و حتی در برخی موارد فاقد تیر دروازه می‌باشد و عملاً به صورت زمین خاکی مسطح شده بودند. ضمن آنکه صرفاً برای رشته ورزشی فوتبال استفاده می‌گردد. در هیچکدام از روستاهای مورد مطالعه فضای ورزشی سرپوشیده وجود نداشت (برخی از سالن‌هایی که به صورت خصوصی به عنوان باشگاه ورزشی فعالیت می‌کنند فاقد مجوز بودند) بنابراین سرانه فضای ورزشی سرپوشیده در محدوده مطالعاتی پژوهش صفر بود. این امر به‌ویژه در بخش توسعه ورزش بانوان با توجه به بافت سنتی روستاها می‌تواند به عنوان یک امر منفی و بازدارنده تلقی گردد. به‌طور کلی همانطور که نتایج تحقیق نشان می‌دهد علاوه بر کمبود سرانه، زمین‌های ورزشی موجود نیز فاقد امکانات اولیه هستند. بنظر می‌رسد توجه ناکافی مسئولین، عدم تخصیص اعتبار جهت توسعه زیرساخت‌های ورزش روستایی و همچنین عدم تلاش در جهت فرهنگ‌سازی و جلب مشارکت روستاییان، بخش خصوصی و خیرین در بروز این مشکل مؤثر بوده است. این امر می‌تواند اجرای برنامه‌های ورزشی و بهره‌وری اماکن را با مشکل مواجه نماید. این درحالیست که توسعه زیرساخت‌های ورزشی به عنوان خاستگاه و بستر اجرای برنامه‌های ورزشی تأثیر مستقیمی بر کمیت و کیفیت برنامه‌ها و افزایش بهره‌وری اماکن دارد (نوروزی سیدحسینی و همکاران، ۱۳۹۲).

محققان زیادی از جمله: ایم و همکاران (۲۰۱۷) در بررسی‌های خود به ارتباط بین میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی و تأمین تسهیلات ورزشی اشاره کرده و معتقدند ارائه بهتر امکانات ورزشی و دسترسی آسان به این امکانات می‌تواند میزان مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی را افزایش دهد.

نتایج پژوهش نشان داد از نظر پنل خبرگان، مجاورت با (مراکز آموزشی، مراکز فرهنگی و فضا سبز)، فاصله از مراکز صنعتی و آلوده، دسترسی به مراکز درمانی، رعایت حریم رودخانه، شیب زمین، دسترسی به معابر و راه‌های ارتباطی، تراکم جمعیتی، پتانسیل توسعه و هزینه آماده‌سازی زمین، معیارهای مؤثر در مکان‌یابی فضاهای ورزشی هستند که باید در فرایند مکان‌یابی مورد توجه قرار گیرند. نتایج تحقیق با یافته‌های گل‌زاده و همکاران (۱۳۹۷)، جمشیدی (۱۳۹۶)، منصور (۱۳۹۵)، چرزه-یانی (۱۳۹۴) و احمدی (۱۳۸۹) همسو است.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد معیار رعایت حریم رودخانه (۰,۲۱۲) و دسترسی به شبکه راه (۰,۱۵۰) بالاترین وزن را در بین معیارهای شناسایی شده کسب کردند. به نظر می‌رسد وجود رودخانه‌های کارون و کرخه در محدوده مطالعاتی و تجربه طغیان رودخانه‌ها و آب گرفتگی اراضی روستایی منطقه در سالهای اخیر موجب شده تا رعایت حریم رودخانه از نظر گروه دلفی مورد توجه ویژه قرار گیرد. از طرفی در مبانی نظری تحقیق بر اهمیت دسترسی آسان به مراکز ورزشی تأکید ویژه‌ای شده است. بر این اساس اماکن ورزشی باید در مکانی احداث شوند که گروه‌های استفاده کننده بتوانند در کوتاه‌ترین فاصله و زمان ممکن و به آسانی به این اماکن دسترسی پیدا کنند. این در حالیست که استقرار نامناسب فضاهای ورزشی در میان سایر کاربری‌ها یکی از مشکلات موجود در زمینه مدیریت اماکن ورزشی است به نحوی که بسیاری از افراد به علت عدم دسترسی آسان به اماکن ورزشی نمی‌توانند از این اماکن به صورت مطلوب استفاده نمایند (قادری، ۱۳۸۴). بنظر می‌رسد از نظر گروه دلفی این موضوع در محدوده مطالعاتی پژوهش حاضر با توجه به زیرساخت‌های ضعیف حمل و نقل و کمبود وسایل نقلیه عمومی و شخصی در روستاها و لزوم دسترسی آسان به مراکز ورزشی اهمیت ویژه‌ای داشته است.

تحلیل فضایی مکان‌های ورزشی موجود که با استفاده از نرم افزار سیستم اطلاعات جغرافیایی انجام گرفت، نشان داد فضاهای ورزشی موجود در روستاهای مورد مطالعه از نظر توزیع فضایی- مکانی در موقعیت‌های متفاوتی قرار دارند. با توجه به یافته‌های پژوهش در روستای دغاغله، زمین متعلق به دهیاری (تنها زمین ورزشی فعال روستا) در محدوده مناسب، زمین ورزشی در طرح هادی (غیرفعال) در محدوده بسیار مناسب و زمین متعلق به شرکت نفت (غیرفعال) از نظر رعایت معیارهای مکانیابی در محدوده متوسط قرار دارند. بنابراین می‌توان گفت زمین ورزشی فعال روستا و زمین تعیین شده در طرح هادی روستایی با استانداردها و معیارهای مکان‌یابی در نظر گرفته شده در این پژوهش مطابقت دارد.

نتایج به دست آمده از بررسی وضعیت مکانی زمین‌های ورزشی موجود در روستای ابوبقال نیز نشان داد: زمین‌های ورزشی فعال و زمین تعیین شده در طرح هادی روستایی (غیرفعال)، با توجه به معیارهای بررسی شده در محدوده متوسط و نامناسب قرار دارند و مکانیابی آن‌ها بدون رعایت معیارهای مربوطه انجام شده است. این در حالیست که مکانیابی صحیح اماکن ورزشی می‌تواند در بهره‌وری و دسترسی آسان و ایمن به آن تأثیرگذار باشد. نتایج مطالعات جبلی (۱۳۹۵)، قربانی و همکاران (۱۳۹۴) و نوروزی سیدحسینی و همکاران (۱۳۹۲) نیز نشان می‌دهد که علیرغم اهمیت مکانیابی صحیح اماکن ورزشی، بسیاری از اماکن در محدوده مطالعاتی محققان مذکور نیز، بدون رعایت معیارهای اصولی در مکان نامناسب استقرار یافته‌اند. این محققان اشاره می‌کنند استقرار نامناسب اماکن ورزشی به کاهش بهره‌وری و توزیع ناعادلانه امکانات ورزشی منجر می‌گردد.

یافته‌های حاصل از اولویت بندی گزینه‌های پیشنهادی به روش تاپسیس نشان داد در روستای دغاغله از بین ۴ گزینه پیشنهادی، قطعه یک بالاترین رتبه و در روستای ابوبقال نیز از بین ۱۰ گزینه پیشنهادی، گزینه ۵ بالاترین رتبه را بدست آورد و به عنوان مناسبترین محل برای احداث فضای ورزشی جدید در این دو روستا معرفی شدند. با توجه به اینکه نتایج به دست آمده از مکان‌یابی فضاهای ورزشی در محدوده‌های مطالعاتی مختلف با توجه به موقعیت جغرافیایی، مساحت، جمعیت، نوع مکان ورزشی مورد بررسی و ... متفاوت است نمی‌توان نتایج مربوط به تعیین گزینه‌های مناسب و اولویت‌بندی آن را در این

پژوهش با نتایج پژوهش‌های مشابه مقایسه کرد.

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد جهت افزایش سرانه فضای ورزشی و برقراری عدالت در توزیع خدمات ورزشی در روستاهای مورد مطالعه، توسعه فضاهای ورزشی در واحد همسایگی، ایجاد و تجهیز خانه‌های ورزش روستایی، تجهیز فضاهای ورزشی موجود با امکانات اولیه‌ای چون: فنس‌کشی، چمن‌کاری و راه‌اندازی سیستم روشنایی، مورد توجه قرار گیرد. از طرفی مالکین زمین‌های ورزشی تعیین شده در طرح هادی روستایی در روستاهای مورد مطالعه تمایل به تغییر کاربری زمین از ورزشی به مسکونی و یا کشاورزی دارند و به ندرت حاضر به احداث فضای ورزشی و یا فروش زمین‌های خود هستند، بنابراین لازم است تا با همکاری و رایزنی سازمان‌های مربوطه، ضمن فرهنگ‌سازی و تبیین اثرات مثبت توسعه زیرساخت‌های ورزشی در ارتقاء سطح سلامت و نشاط و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ساکنین روستا و با اعطای تسهیلات و ارائه امتیازهای تشویقی تلاش شود تا با مالکین توافق شده و یا با خریداری این زمین‌ها و واگذاری آن به دهیاری‌ها در جهت افزایش سرانه فضای ورزشی در محدوده مطالعاتی پژوهش گام برداشت. همچنین پیشنهاد می‌گردد در محدوده مطالعاتی پژوهش بویژه در روستای ابوقال، جهت احداث فضای ورزشی جدید، معیارهای مناسب در مکانیابی با توجه به شرایط واقعی منطقه و نوع مکان ورزشی هدف، لحاظ شده و از نظر کارشناسان در این زمینه استفاده شده و در احداث اماکن ورزشی جدید زمین‌های شناسایی شده در محدوده بسیار مناسب و مناسب در اولویت قرار گیرند.

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان نیازسنجی و مکانیابی فضاهای ورزشی روستاهای بخش مرکزی شهر اهواز می‌باشد که با همکاری اداره کل ورزش و جوانان استان خوزستان ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام گرفته است.

فهرست منابع

- Ahmadi, A. (2010). Designing a model for the optimal Site Selection Spaces Sports based on the implementation of the Analysis Hierarchy (AHP) algorithm in the geographic information system (GIS) environment. Master Thesis, Faculty of Psychology and Education, Physical Education & Sport Science, Allameh Tatabai University, August 2010. (Persian)
- Ahmadi, F., nasiriani, KH. & Abazari, P. (2008). Delphi technique: A tool in research. Iranian Journal of Medical Education, Volume 1(8), page:175 – 186. (Persian)
- Amanpour, S., Abiyat, M., & Abiyat, M. (2019). Selection of Optimal Service Centers for the Rural Areas Development; Case Study: Gheizanieh Rural District of Ahvaz Township. Geographical Planning of Space, 9(31), 55-76. doi: 10.30488/gps.2019.90106. (Persian)
- Charzehyani, M.S. (2014). Evaluating Spatial distribution Sports Izeh city using Geographic Information System(GIS) and Approach ANP. Master of Thesis, Faculty of Physical Education and Sports Science, Shahid Chamran University of Ahwaz, June 2014. (Persian)
- Eime, R.M., Harvey, J., Charity, M. J., Casey, M. Westerbeek, H. & Payne, W.R (2017). The relationship of sport participation to provision of sports facilities and socioeconomic status: a geographical analysis. Australian and New Zealand Journal of Public Health. doi:10.1111/1753-6405.12647.
- Ghaderi, O. (2002). Urban Sustainable Development and Location of sports spaces in the city. First seminar Sport, Environment and Sustainable development, National Olympic Committee of the Islamic Republic of Iran, Page 27- 44. (Persian)
- Ghorbani, F., Gaghobi, M., Moradi, Y., & Ghorbani, S. (2016). Optimal Positioning sports centers using GIS (Case Study: Miyandoab). Urban Management Studies, 7(24), 48-62. (Persian)
- Golzadeh, M & Fathi, M. H. (2018). Locating of Sports Facilities Using Technique of ANP Network Analysis (Case Study: Tabriz City). First International Conference on security, progress and Sustainable and development of border areas, Territorial and metropolitan cities, strategies and challenges with a focus on passive defense and crisis management, Tehran, Imam Ali Officer University (AS), October 2018. (Persian)
- Habibi, A. (2016). Applied training SPSS. Online Pars modir. 4th edition, p:172. (Persian)
- Jahangiri, S. (2017). Planning and Spatial Organization of service distribution system in Rural Settlements(Case Study: rural settlements of Shahinshahr and Mimeh cities). Master of Thesis, geography and rural planning, Payame Noor University, Shahin shahr center, November 2017

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- Jamshidi, O. (2017). Locate Tehran's sports facilities in GIS environment by using AHP and MADM decision making models. Faculty of Physical Education and Sport Sciences A dissertation submitted to the Graduate Studies office in partial fulfilment of the requirements for the degree of Ph.D in Sport management. (Persian)
- Karami. K. (2011). Spatial distribution analysis and locating of sport controls by using GIS (case study 11 region of Tehran). Master of Thesis on Geography and Urban Planing, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, 2011. (Persian)
- Karusisi, N. Thomas, F. Méline, J. & Chaix, B. (2013). Spatial accessibility to specific sport facilities and corresponding sport practice: the RECORD Study. *Int J Behav Nutr Phys Act* 10, 48 (2013).
- Mohammadi Dehcheshmeh, M., Abiyat, M., & Abiyat, M. (2017). Assessment of Spatial Justice in the Distribution of Public Services in Rural District Mosherehat of Ahvaz by Combining MCDM Method in GIS Media. *Urban Management Studies*, 9(30), 63-80.
- Mansoori, S. (2016). Presenting a Model for Sport Places Location Problem Using Geographic Information System and Fuzzy Approach (Case Study: Shiraz City). Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of Master of Science in Industrial Engineering, Zand Institute of Higher Education Department of Industrial Engineering. (Persian)
- Nazmfar, H. & Alibakhshi, A. (2018). Analysis of Spatial inequality of Rural Development in rural areas OF Ardebil Province . *Journal of Space Economy & Rural Development*. 7(24):145-164. (Persian)
- Nazmfar, H. & Alibakhshi, A. (2014). The Assessment a pair of scales countries prosperity of Khuzestan province of Development Indicators By using of integration techniques. *Geographical Planning of Space*, 4(14), 151-178. (Persian)
- Noroozi Seyed Hosseini, R., Dehghanizadeh, R., Honari, H., Yousefi, B., & Noroozi Seyed Hosseini, E. (2014). The Spatial Analysis of Sport Areas Using Geographical Information System (GIS) and Providing an Optimal Model (Case Study: Region 1 of Tehran). *Sport Management Journal*, 5(4), 5-28. doi: 10.22059/jsm.2014.36217 (Persian)
- Papzan, A., Agahi, H., & Shahmoradi, M. (2015). Determining the appropriate strategies for rural sports with an emphasis on indigenous sports Kermanshah township. *Sport Management Journal*, 7(5), 731-749. doi: 10.22059/jsm.2015.56758. (Persian)
- Safaei Poor, M., Abiyat, M., & Abiyat, M. (2018). Spatial Analysis of Rural Development Level in the Province of Khuzestan Using Multiple Attribute Decision Making Compensation Method and Integrated Collection. *Human Geography Research*, 50(3), 679-701. doi: 10.22059/jhgr.2017.61037 (Persian)
- Salimi, M., Soltan Hosseini, M. & Shabani Bahar, Gh. (2012). Location selection of sports facilities using continuous and discrete spatial models based on the combination of AHP and TOPSIS models. *Sport Management Studies*, Volume 13. (Persian)
- Samiee, M.H. (2010). *Rural Development Theories*. Paplisher: Samt, page: 306. (Persian).
- Sport and Youth General Office of Khuzestan Province. (2019). Statistics of sport places and spaces. Statistical Center of Iran. (2019). Population. www.amar.org.ir
- zohrevandian, K., Asadi, H., ebrahimi, F., & samadi, M. (2016). Determination and Prioritization of Criteria of Site Selection to Establish Sport Facilities for Equal Access by Analytical Hierarchy Process (AHP). *Sport Management Journal*, 7(6), 795-814. doi: 10.22059/jsm.2016.57449. (Persian)

**Spatial analysis and optimal location of rural sports spaces
(Case study: Daghagheleh and AboBaghal villages)**

Negar Salehi Mobarakeh

Assistant Professor, Department of Physical Education & Sport Science, Abadan Branch, Islamic Azad University, Abadan, Iran.

Email: negarsalehi.5927@yahoo.com

Abstract

The main purpose of this study was the spatial analysis and location of sports spaces in daghagheleh and abobaghal villages. The research methodology was a descriptive- survey. A total number of available sports facilities, sports lands in the rural pilot projects and vacant lands were considered as a statistical sample of the study. Delphi method was used to identify location criteria, and the panel members were 20 sports experts who were selected purposefully. The identified criteria were weighted in the form of a pairwise comparison questionnaire and using AHP method. In order to investigate the current status of sports spaces, the maps related to the research criteria were converted into information layers in GIS and the layers were overlapped by applying the weights obtained from AHP prioritization. Then, the location of the places was determined ranging from completely suitable to completely unsuitable. the proposed options are ranked by the TOPSIS method. The findings showed that the per capita sports space in AboBaghal village was lower than the standard per capita and in Daghaghle village was almost equal to the standard per capita. All the investigated sports fields lacked any facilities. The results of spatial analysis showed the sports fields of Daghaghleh village was in a very suitable and suitable area and the sports fields of AboBaghal village was in a moderate and unsuitable range.

Keywords: Sports Location, Geographic Information Systems (GIS), Analytic hierarchy process (AHP), Village

الگوریتم ارزیابی و مدیریت شاخص های کلیدی عملکرد مالی یک باشگاه ورزشی بدن سازی

فاطمه میرآخوری^۱، زهرا میرآخوری^{۲*}، سید احسان امیرحسینی^۳، فاطمه کاویانی^۴

۱. استادیار دانشگاه بین المللی امام خمینی، گروه تربیت بدنی علوم ورزشی ۲. استادیار دانشگاه صنعتی امیر کبیر، گروه آموزشی تربیت بدنی

۳. دانشیار، گروه علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد، یاسوج ۴. فاطمه کاویانی گروه علوم ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد، یاسوج

mirakhori@soc.ikiu.ac.ir Zmirakhori@aut.ac.ir

چکیده

هدف از پژوهش، الگوریتم ارزیابی و مدیریت شاخص های کلیدی عملکرد مالی یک باشگاه ورزشی بدن سازی است جامعه آماری در دو بخش کیفی و کمی بودند که با روش نمونه در دسترس ۱۰ باشگاه انتخاب شدند. تحقیق در دو روش کتابخانه ای و میدانی انجام گرفت. ابزار: سیاهه تحلیل محتوای و صورت های مالی بود. روش تحقیق، تحلیل و تصمیم گیری چند معیاره و احصای بارهای عاملی اکتساب شده، شاخص های ارزیابی عملکرد مالی باشگاهها به صورت خروجی گراف ایموس ارائه شد. براساس نتایج به دست آمده از تحلیل محتوای تعداد ۱۵ مولفه استخراج گردید. بارهای عاملی از تحلیل عاملی سطح یک، مولفه های بازدهی فروش، سود باقیمانده، ارزیابی موجودی ها، بهره برداری از سود انباشته، سرمایه گذاری و دستمزد دارای شاخص ها و استانداردهای با اولویت بالا در تبیین الگوریتم دارای بارهای عاملی بالا بودند. نتایج سطح دوم، مولفه بهره برداری از سود انباشته دارای اولویت اول، سود باقیمانده، ارزیابی موجودی ها و سرمایه گذاری در اولویت دوم، بازدهی فروش در اولویت سوم و دستمزد در اولویت چهارم قرار گرفته شد و مدل ارزیابی شش عاملی ارزیابی عملکرد مالی معنی دار بود و می توان این عوامل می توانند در الگوریتم جز شاخص های کلیدی باشند.

واژگان کلیدی:

الگوریتم، عملکرد مالی، باشگاه ورزشی بدن سازی

مقدمه

سنجش عملکرد مالی^۱ شرکت ها در فرایند تصمیم گیری، با توجه به توسعه و اهمیت نقش بازار سرمایه از مهمترین موضوعات در حوزه مالی و اقتصادی است. ارزش افزوده اقتصادی^۲ و ارزش افزوده تعدیل شده اقتصادی^۳ از مهمترین معیارهای سنجش عملکرد مالی هستند. ارزش در کسب و کار اقتصادی، ما به ازای ایجاد شده ناشی از کار با وسایل (سخت افزار) و روشها (نرم افزار) تعریف می شود. کسب و کار، مبتنی بر ارزش آفرینی^۴ تلقی می گردد؛ به طوری که فعالیت های اقتصادی بنگاه های کسب و کار، بدون اندیشه و عمل زایش، استمرار و تداوم نخواهد داشت. سنجش عملکرد^۵ از وظایف مدیریتی است، که مفهوم عینی به کسب و کار داده است. در ادبیات مدیریت، شاخص های متفاوتی برای سنجش عملکرد از منظرهای مختلف ارائه شده است؛ که منظر، مقاصد و اهداف ارزیابی را مشخص می نماید. در امر ورزش نیز این مهم تلقی می شود که عملکرد مالی مورد ارزیابی قرار بگیرد بنابراین در این پژوهش قصد آن است که به تدوین الگوریتم ارزیابی و مدیریت شاخص های کلیدی عملکرد مالی یک باشگاه ورزشی بدن سازی پرداخته شود. در فضای رقابتی حاضر که از ویژگی های مهم آن محدودیت منابع است، مدیریت و ارزیابی عملکرد، نقش به سزایی در موفقیت سازمان دارد (بکر و همکاران، ۲۰۱۵). لذا تنها سازمان ها و شرکت هایی می توانند به رقابت و ایجاد سودآوری بپردازند که توجه ویژه ای به برنامه ریزی و ارزیابی عملکرد خود نسبت به رقبا داشته باشند. از آنجایی که بقای سازمان ها جز از طریق استفاده بهینه از منابع و امکانات میسر نیست، بارزترین مشخصه هر سازمان پویا و بالنده ارزیابی و نقد موثر فعالیت ها و اقدامات انجام شده در گذر زمان است، چه آنکه تنها در سایه چنین رویکردی است که تصمیم گیری مبتنی بر اطلاعات، و حرکت از روزمره گی و برنامه روزی به برنامه ریزی نظام دار میسر می گردد. برخی از محققین معتقدند که یک ابزار ارزیابی عملکرد مناسب باید قادر باشد تا دامنه وسیعی از معیارهای عملکرد را شامل شود، برخی دیگر نیز به این نکته اشاره می کنند که ابزارهای ارزیابی عملکرد باید امکان انجام ارزیابی های مقایسه ای را برای سازمان ها فراهم نماید. صاحب نظران و محققان معتقدند عملکرد، موضوعی اصلی در تمامی تجزیه و تحلیل های سازمانی است و مشکل بتوان سازمانی را تصور کرد که مشمول ارزیابی و اندازه گیری عملکرد نباشد. سازمان ها جهت فراهم آوردن بازخورد به مدیران در ارتباط با نیل به اهداف استراتژیک به ارزیابی عملکرد متکی اند (لی و اچ، ۲۰۱۰). مدت هاست تئوری مدیریت و مدیریت در عمل، رابطه ای بین اندازه گیری عملکرد اثربخش و مدیریت اثربخش قائل شده اند. اندازه گیری عملکرد، هدف نهایی نیست ولی ابزاری برای مدیریت عملکرد اثربخش است (لاندبرگ و همکاران، ۲۰۰۹). اثربخشی اندازه گیری عملکرد به چگونگی استفاده از آن وابسته است و اندازه گیری عملکرد به عنوان ابزاری مدیریتی نیاز دارد که گستره وسیعی از معیارهای عملکردی را شامل شود (وایدیا و چیتنیس، ۲۰۱۲). در راستای دستیابی به اهداف نهایی سازمان، ارزیابی عملکرد امکانی را فراهم می سازد تا سازمان ها بتوانند برنامه های گذشته و استراتژی های اجرا شده را با طرح استراتژی های آینده و اهداف عملکردی کارکنان مقایسه کنند (جلالیون و طاهر دوست، ۲۰۱۲). بنا به گفته ی گرین و کیم، ارزیابی عملکرد وسیله ای است برای نیل به کل اهداف (کیم، ۲۰۰۱). از سوی دیگر فقدان وجود نظام ارزیابی و کنترل در یک سیستم به معنای عدم برقراری ارتباط با محیط درون و برون سازمان تلقی می گردد که پیامدهای آن کاهل و نهایتاً مرگ سازمان است. لکن مطالعات نشان می دهد فقدان نظام کسب بازخورد امکان انجام اصلاحات لازم برای رشد، توسعه و بهبود فعالیت های سازمان را غیر ممکن می سازد (یانگ لین، ۲۰۲۰). از این رو تعیین مناسب ترین شیوه برای ارزیابی عملکرد، از دغدغه های اصلی محققین

1 - Financial Performance

2 - Economic Value Added (EVA)

3 - Refined Economic Value Added (REVA)

4- Creation Value

5- Performance Assessment

6 . Keim

7.Yung Lin

8.Jayant

و مدیران سازمان ها می باشد(جانیت و همکاران، ۲۰۱۲). سازمان ها و اماکن ورزشی نیز از این امر مستثنی نیستند و ارزیابی عملکرد مالی این دست از سازمانها، نشانی از سرزندگی و بقای آنهاست. باشگاههای ورزشی نیز به عنوان یکی از ارکان اثرگذار بر هر یک از رشته های ورزشی از جنبه های مختلف کارکردی باید مورد مطالعه قرار گیرند. مهمترین و مؤثرترین مسئله در توجه به باشگاه های ورزشی نیز میتواند ارزیابی و نظارت به جنبه های مختلف آن باشد. بدین ترتیب باشگاهها باید در هر یک از رشته های ورزشی با توجه به مهمترین و مؤثرترین معیارها و شاخصهای ممکن مانند نیروی ورزشی مورد ارزیابی قرار گیرند تا انحرافات و کمبودها در هر یک از موارد یاد شده تعیین شود. عملکرد مالی از آن دست مواردی است که هر باشگاهی باید مورد ارزیابی قرار گیرد. لذا پژوهش حاضر با این هدف قصد دارد به بررسی و ارزیابی شاخص های کلید ارزیابی عملکرد مالی بپردازد و سپس براساس احصای شاخص های کلیدی به ارائه الگوریتمی مطلوب در این زمینه اقدام کند.

روش شناسی تحقیق:

این پژوهش براساس ماهیت از نوع مطالعات توصیفی - تحلیلی است. از طرف دیگر از نوع مطالعات کاربردی است.

جامعه و نمونه

جامعه آماری در بخش کیفی: کلیه سایت ها، کتابها، مجلات تخصصی در حوزه پژوهش که به گردآوری شاخص های عملکرد مالی استفاده شد. جامعه آماری در بخش کمی: کلیه باشگاه های بدنسازی شهرستان فارس که دارای صورت های مالی مدون هستند. تعداد ۱۰ باشگاه دارای صورت های مالی مدون بودند که اطلاعات آماری و دموگرافیک آنها در فصل چهارم در بخش اطلاعات توصیفی باشگاهها آورده شد.

براساس گستردگی باشگاههای مطرح در این زمینه تعدادی از این باشگاهها بصورت در دسترس گزینش و به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. که تعداد ۱۰ باشگاه بودند.

روش گردآوری اطلاعات

این پژوهش با دو روش کتابخانه ای و میدانی انجام گرفت بدین صورت که ابتدا با مطالعه کلیه شاخص های مطرح در زمینه ارزیابی عملکرد مالی یک شرکت به تدوین مبانی نظری پرداخته شد و سپس با استفاده از صورت مالی باشگاه بدنسازی به ارائه الگوریتم ارزیابی صورت های مالی مطلوب پرداخته شد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

ابزار پژوهش در این پژوهش در بخش احصای شاخص های عملکرد مالی، سیاهه تحلیل محتوای مبانی نظری در این حوزه است و در بخش کمی صورت های مالی و بررسی و ارزیابی آنها براساس شاخص های بدست آمده الگوریتم ارائه شد. در این بخش با استفاده از تحلیل و تصمیم گیری چند معیاره و احصای بارهای عاملی اکتساب شده، شاخص های ارزیابی عملکرد مالی باشگاهها به صورت خروجی گراف ایموس ارائه شد.

جدول (۴-۷) پارامترهای برآورد شده در مدل مرتبه اول مقیاس عملکرد مالی

عامل مرتبه ۱	شماره مولفه ها	بار عاملی	وزن عاملی	ترتیب اهمیت
مولفه های استخراجی ارزیابی عملکرد مالی یک باشگاه بدنسازی	بازدهی فروش	*۰/۷۳	۰/۱۷	۱
	سود باقیمانده	*۰/۷۳	۰/۱۳	۱
	سرمایه گذاری	*۰/۶۸	۰/۰۹	۴
	ارزیابی موجودی ها	*۰/۷۲	۰/۰۱۳	۲
	هزینه توسعه ای	*۰/۶۰	۰/۲۰	۱۰
	هزینه استهلاک	*۰/۶۱	۰/۲۸	۹
	برندسازی	*۰/۵۵	۰/۲۵	۱۲
	تبلیغات	*۰/۶۱	۰/۰۲۵	۹
	انحرافات مالی	*۰/۶۴	۰/۰۱۸	۷
	بهره برداری از سود انباشته	*۰/۷۱	۰/۰۱۳	۳
	مخارج نامشهود	*۰/۶۶	۰/۰۱۸	۶
	دستمزد	*۰/۶۷	۰/۰۲۳	۵
	نخبه پروری	*۰/۵۶	۰/۰۲۴	۱۱
	نرخ بازده	*۰/۶۲	۰/۰۲۵	۸
	سرمایه در گردش	*۰/۶۷	۰/۰۱۹	۵

همان طور که در جدول شماره ۴-۷ مشاهده می شود، تمامی گویه ها بار عاملی معناداری بر روی عامل مربوط به خود دارند که این امر نشان دهنده روایی سازه این مقیاس است. جدول ۴-۸ نتایج مربوط به بارهای عاملی مرتبه دوم را در شش عامل با اولویت بالا را نشان می دهد.

جدول (۴-۸) بار عاملی و وزن عاملی عوامل مرتبه اول بر روی عامل مرتبه دوم مولفه های ارزیابی عملکرد با اولویت بالا

عامل مرتبه دوم	عوامل مرتبه اول	بار عاملی	وزن عاملی	ترتیب اهمیت
مولفه های استخراجی با اولویت بالا	بازدهی فروش	*۰/۵۴	۰/۰۱۸	۳
	سود باقیمانده	*۰/۵۹	۰/۰۱۱	۲
	ارزیابی موجودی ها	*۰/۵۹	۰/۰۹	۲
	بهره برداری از سود انباشته	*۰/۶۱	۰/۰۱	۱
	سرمایه گذاری	*۰/۵۹	۰/۰۱۴	۲
	دستمزد	*۰/۵۲	۰/۰۱۴	۴

براساس نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی مرتبه دوم، مولفه بهره برداری از سود انباشته دارای اولویت اول، سود باقیمانده، ارزیابی موجودی ها و سرمایه گذاری در اولویت دوم، بازدهی فروش در اولویت سوم و دستمزد در اولویت چهارم قرار گرفته شد. در ادامه به برازش مدل درخواستی از تحلیل مرتبه دوم در جدول (۹-۴) مشهود است.

جدول (۹-۴) شاخصهای برازش مربوط به تحلیل عاملی تأییدی الگوریتم ارزیابی عملکرد مالی باشگاه بدنسازی

SRMR	RMSEA	CFI	TLI	NFI	AGFI	GFI	K2/df	df	P	χ^2	
پایینتر از ۰/۱			بالا تر از ۰/۸				کمتر از ۳		معناداری آزمون		دامنه مورد قبول
۰/۰۶۲	۰/۰۸۱	۰/۸۷	۰/۷۱	۰/۷۲	۰/۱۵	۰/۶۸	۳/۰۲	۹	۰/۰۰۰	۳۰۱/۳۳	مدل شش عاملی مرتبه دوم
مطلوب		قابل قبول		ضعیف		مطلوب					وضعیت برازش

همانطور که نتایج جدول ۹-۴ نشان می دهد، تمامی شاخصهای برازش برای مدل مرتبه دوم در دامنه ضعیف تا مطلوب قرار دارند. با ارزیابی کلی این شاخصها و وارد کردن کل مدل مفهومی و نتایج بدست آمده می توان گفت که برازش این مدل مفهومی قابل قبول است.

بحث و نتیجه گیری

شاخص های ارزیابی عملکرد مالی سازمانها کدامها هستند؟ براساس نتایج به دست آمده از تحلیل محتوای کلاسیک از مبانی نظری و پیشینه پژوهش عملی، تعداد ۱۵ مولفه استخراج گردید که عبارت است از: بازدهی فروش، سود باقیمانده، سرمایه گذاری، ارزیابی موجودی ها، هزینه توسعه ای، هزینه استهلاک، برندسازی، تبلیغات، انحرافات مالی، بهره برداری از سود انباشته، مخارج نامشهود، دستمزد، نخبه پروری، نرخ بازده، سرمایه در گردش

استانداردهای مناسب برای ارزیابی و مدیریت عملکرد مالی باشگاه های بدنسازی کدامها هستند؟

نتیجه به دست آمده از استانداردسازی ارزیابی عملکرد مالی باشگاه های بدنسازی از تحلیل اکتشافی نشان داد که مولفه های استخراجی مندرج در سوال اول، تا ۶۶,۳۳ درصد توانسته اند متغیر مکنون ارزیابی عملکرد مالی را تبیین کنند و همچنین بارهای عاملی بدست آمده از تحلیل عاملی سطح یک، مولفه های بازدهی فروش، سود باقیمانده، ارزیابی موجودی ها، بهره برداری از سود انباشته، سرمایه گذاری و دستمزد دارای شاخص ها و استانداردهای با اولویت بالا در تبیین الگوریتم ارزیابی عملکرد دارای بارهای عاملی بالا بودند.

الگوریتم ارزیابی و مدیریت شاخص های کلیدی عملکرد مالی باشگاه بدنسازی دارای چه شاخص ها و ویژگی های است؟

براساس نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی سطح دوم، مولفه بهره برداری از سود انباشته دارای اولویت اول، سود باقیمانده، ارزیابی موجودی ها و سرمایه گذاری در اولویت دوم، بازدهی فروش در اولویت سوم و دستمزد در اولویت چهارم قرار گرفته

شد و مدل ارزیابی شش عاملی ارزیابی عملکرد مالی معنی دار بود و می توان این عوامل می توانند در الگوریتم ارزیابی عملکرد جز شاخص های کلیدی باشند.

پیشنهادهای کاربردی: براساس نتایج بدست آمده از پژوهش پیشنهاد می گردد:

- ۱- در ارزیابی عملکرد مالی، سود انباشته ش ده باشگاه جهت گسترش باشگاه و عملکردهای توسعه ای مورد بهره برداری قرار بگیرد و در ارزیابی عملکرد مالی یک شرکت یا باشگاه به این موضوع توجه شود .
- ۲- بصورت مستمر موجودی های سرمایه ای، مالی، ابزارها و امکانات باشگاه مورد ارزیابی قرار بگیرد این عملیات به مدیریت بهتر عملکرد مالی کمک شایان توجهی می کند.
- ۳- در هر مرحله از سوددهی شرکت، این بستر فراهم شود که یک امکان جدید به باشگاه اضافه گردد و در جهت توسعه باشگاهها مصرف گردد این کار سوددهی شرکت را بالا برده و می تواند در مدیریت بهتر عملکرد باشه مثر ثمر واقع شود.
- ۴- زمانی یک باشگاه در مدیریت بهتر عملکرد مالی اش موفق است که در زمینه فروش و بازدهی آن تدابیری کاربردی بیاندیشد و از بسترهای متنوع برای این موضوع استفاده کند و تمرکز دو چندانی در این زمینه لازم دارد.

پیشنهادهای پژوهشی

- پیشنهاد می گردد پژوهشی با عنوان ارایه مدل کاربردی ارزیابی در هر مرحله از عملکرد باشگاه انجام گردد تا استانداردهای لازم برای مدیریت بهتر عملکرد مالی هویدا و احصا گردد.
- پیشنهاد می گردد پژوهشی با عنوان مطالعات بین رشته ای مانند اقتصاد ورزش و تاثیر آن بر عملکرد مالی انجام گردد تا ضمن ارتقای این نوع عملکرد، زمینه مدیریت بهتر و ارائه توصیه های سیاستی و کاربردی فراهم شود.

منابع :

- Baker, J., Levy, M. and Grewal, D. "An experimental approach to making retail Business Research, Vol. 49, pp. 137-47, 2015
- Jalaliyoon, N., Taherdoost, H., (2012). Performance evaluation of higher education; a necessity, Journal of Procedia, Vol 46, pp: 5682-5686.
- Jayant, V., Joshi, V., & Kulkarni, R (2012). A factorial study of impact of store atmospherics in organized retail chain stores on customers shopping experience, Management Insight, 8(2): 89-98
- Kim, K.Y (2001). Experiential retailing: an interdisciplinary approach to success in domestic and international retailing, Journal of Retailing and consumer services, 8: 287-9
- Lee, H (2010). Factors influencing customer loyalty of mobile phone service: Empirical evidence from Koreans, Journal of Internet Banking and Commerce. 15 (2): 1-14
- Lundberg, K., Balfors, B., Folkesson, L., (2009). Framework for environmental performance measurement in a Swedish public sector organization. Journal of Cleaner Production, 17, 1017-1024.
- Vaidya, O., Chitnis, A., (2012). Performance evaluation in Indian corporate organizations: A survey, Procedia- Social and Behavioral Sciences, 37, 38-45.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Yung Lin, Hung (2020). The study of exercise participation motivation and the relationship among service quality, customer satisfaction, and customer loyalty at selected fitness health clubs in Taipei city, Taiwan. United States Sports Academy

evaluation Algorithm and management of key indicators of financial performance of a gym

1- Fateme mirakhori

2- zahra mirakhori

mirakhori@soc.ikiu.ac.ir

Zmirakhori@aut.ac.ir

3- seyed ehsan amirhoseini

4- fateme kaviyani

1. Assistant professor, Department of physical education, faculty of social Sciences, Imam Khomeini international university
2. Assistant professor, Department of physical education, Amir kabir University of Technology, Iran
3. Associate professor, Department of sport Sciences, Yasuj branch, Islamic Azad University
4. Department of sport Sciences, Yasuj branch, Islamic Azad University

Abstract:

The purpose of the research is to evaluate and manage the key indicators of the financial performance of a bodybuilding sports club. The research was conducted in two library and field methods. Tool: Content analysis list and financial statements. The method of research, analysis and multi-criteria decision-making and the statistics of the acquired factor loads, the financial performance evaluation indicators of the clubs were presented in the form of Imus graph output. Based on the results obtained from the content analysis, 15 components were extracted. Factor loadings from level one factor analysis, the components of sales efficiency, residual profit, inventory evaluation, utilization of accumulated profit, investment and salary have high priority indicators and standards in explaining the algorithm had high factor loadings. The results of the second level, the component of exploitation of the accumulated profit has the first priority, residual profit, evaluation of inventories and investment in the second priority, sales efficiency in the third priority and salary in the fourth priority, and the six-factor evaluation model of meaningful financial performance evaluation and these factors can be key indicators in the algorithm.

Keywords:

Algorithm, financial performance, bodybuilding sports club

تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با
نقش واسطه‌ی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه

اصغر نجفی^۱، احسان امیری^{۲*}

۱- استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.

najafi6019@yahoo.com

۲- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.

Ehsanamiri100@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام این تحقیق تعیین تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه‌ی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه بود. این تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف، کاربردی بود. جامعه پژوهش، شامل مدیران و مسئولین باشگاه‌های ورزشی مورد تأیید اداره کل ورزش و جوانان استان فارس در شهرستان شیراز در سال ۱۴۰۱ بودند که تعداد آن‌ها از اداره کل ورزش و جوانان استان فارس، ۲۶۴ اعلام شد. حجم نمونه با توجه به تعداد جامعه و با استفاده از فرمول کوکران و خطای ۰/۰۵، ۱۵۶ و با روش نمونه‌گیری تصادفی-طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار تحقیق شامل چهار پرسش‌نامه استاندارد دآوری و همکاران (۱۳۹۵)، هالی (۲۰۰۶)، بردبار (۱۳۹۱) و تانگ و همکاران (۲۰۱۲) بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگرواف-اسمیرنوف، روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و آزمون سوبل در محیط نرم افزارهای SPSS و Smart PLS استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی ($t=2/293$; $p=0/022$)، هوشیاری کارآفرینانه ($t=28/027$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=2/837$; $p=0/003$) بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند و عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه ($t=3/693$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=31/025$; $p=0/000$) نیز تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین هوشیاری کارآفرینانه ($t=4/926$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=3/185$; $p=0/000$) در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارند. بنابراین باشگاه‌های ورزشی باید به امر کارآفرینی و فراهم کردن شرایط برای افراد کارآفرین و همچنین مدیریت دانش، بیشتر بها بدهند.

واژگان کلیدی: اکوسیستم کارآفرینی، عملکرد کسب و کار، باشگاه‌های ورزشی، مدیریت دانش، هوشیاری کارآفرینانه.

مقدمه

کشور ایران به وضوح نیاز به اتخاذ یک رویکرد منطقه‌ای برای توسعه اکوسیستم ملی کارآفرینی خود به‌عنوان شبکه‌ای از اکوسیستم منطقه‌ای کارآفرینی دارد. تدوین راهبردهای اساسی و سیاست‌گذاری‌های بلند مدت و تعاملات هدفمند بین بخشی برای استفاده از ظرفیت بالقوه موجود در کشور می‌تواند اکوسیستم کارآفرینی ایران را بهبود بخشد (گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۳۹۵). مطالعات نشان می‌دهد اکوسیستم کارآفرینی با سرعت بالا تبدیل به ابزار عمومی در مطالعه جغرافیایی کارآفرینی شده است. اکوسیستم مجموعه‌ای از دورنماهای فرهنگی متمرکز، شبکه‌های اجتماعی، حمایت مالی، دانشگاه‌ها و سیاست‌های اقتصادی فعالی هستند که محیط‌های حمایتی از کسب و کار مخاطره‌آمیز مبتنی بر نوآوری را خلق می‌کردند (اسپیگل^۱، ۲۰۱۵). کارآفرینان در اکوسیستم باید بتوانند مزیت‌ها را نه تنها در اکوسیستم بلکه در خارج از آن نیز تشخیص داده و از آن بهره‌برداری کنند (نامبیزن^۲، ۲۰۱۳). به‌زعم آیزنبرگ (۲۰۱۱) اکوسیستم‌ها، قابل تقلید نیستند و در توسعه کارآفرینی باید مزیت‌های منطقه‌ای و کشوری مورد توجه قرار بگیرد و از تقلید اکوسیستم‌های موفق اجتناب شود (آیزنبرگ^۳، ۲۰۱۱).

امروزه عواملی مانند تغییر در سیاست‌های کلان و خرد، شکل‌گیری رقبا، تحولات جمعیت‌شناختی و تغییر ترجیحات و ذائقه مشتریان، محیط پرتلاطمی را برای بنگاه‌های اقتصادی به ویژه کسب و کارهای روستایی ایجاد می‌کنند. تغییرات بیرونی و تهدیدهای موجود برای کشورهای مختلف، آنها را در پی اتخاذ راهکارهایی برای افزایش قدرت انعطاف‌پذیری، عملکرد و رقابت‌پذیری اقتصاد خود برانگیخته است. برای نمونه، کشور مالزی در برنامه یازدهم توسعه خود (۲۰۱۶-۲۰۲۰) افزایش عملکرد اقتصاد این کشور را مدنظر قرار داده است و اقدام و برنامه‌هایی را در این راستا پیش بینی کرده است (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۴). درحقیقت، یکی از مهم‌ترین شروط تحقیق اقتصاد مقاومتی، بهبود عملکرد اقتصاد در برابر تکانه‌های داخلی و خارجی است؛ به گونه‌ای که برای یک ملت، حتی در شرایط فشار و تحریم، زمینه رشد و شکوفایی را فراهم می‌کند و طراحی‌های دشمن را برای ضربه زدن به رشد، اشتغال و رفاه ملی، خنثی و بی‌تاثیر می‌کند (ورمزیاری و همکاران، ۱۳۹۶).

کارآفرینی در سال‌های اخیر به طور کمی و کیفی امری ضروری به نظر می‌رسد و نقشی مهم در توسعه اقتصاد جهانی و افزایش نرخ اشتغال ایفا می‌کند. بطوری‌انگیزه‌های شخصی بر تصمیم‌گیری برای تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تاثیرگذار است. پژوهش‌های متعددی در مورد تاثیر انگیزه انسانی بر فرآیند کارآفرینی انجام شده که یکی از آنها توفیق طلبی است. برای مثال جانسون در سال ۱۹۹۰ با مرور ۲۳ پژوهش مختلف دریافت که بین انگیزه توفیق الهی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. در سال‌های اخیر، مفهوم هوشیاری کارآفرینانه به ساختاری کلیدی در تحقیقات کارآفرینی تبدیل شده است. هوشیاری کارآفرینانه توضیح می‌دهد چرا برخی از مردم در مقایسه با دیگران در شناسایی فرصت‌های کارآفرینی حساس تر و موفق‌ترند (تانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۲).

تانگ (۲۰۱۲) نیز هوشیاری کارآفرینانه را شامل قابلیت فردی در جمع‌آوری، انتقال و انتخاب اطلاعاتی میداند که به فرصت‌های بالقوه کسب و کار منجر می‌شود. از دیدگاه تانگ و همکاران (۲۰۱۲)، هوشیاری کارآفرینانه در سه بعد پویا و جست‌وجو (تلاش غیرمعمول و مداوم در جست‌وجوی ایده‌های جدید و ایجاد آرایه‌ای گسترده از اطلاعات مرتبط)، برقراری روابط پیوندها (دریافت و به کارگیری اطلاعات جدید، خلاقیت و ایجاد روابط منطقی) و ارزیابی و قضاوت (ارزیابی و تخمین درمورد اینکه آیا

1. Spigheh
2. Nambisan
3. Isenberg
4. Tang

یک فرصت ویژه از اطلاعات جدید ناشی می شود) مطرح شده است (زعفریان و همکاران، ۱۴۰۱). از سوی دیگر، مدیریت دانش از طریق توسعه محصولات جدید باعث افزایش نوآوری در سازمان می شود. دانشی که سازمان ها از عضویت در شبکه های صنعتی بدست می آورند موجب بهبود قابلیت نوآوری در خدمات و محصولات جدید می شود (زعفریان و همکاران، ۱۴۰۱). از ابتدای دهه گذشته، با سرعت روبه رشد فناوری و جهانی شدن تدریجی بازار، سازمان های تجاری تحقیقات خود را پیرامون راهبردهایی که برای آن ها مزیت رقابتی به ارمغان می آورد، شدت بخشیده اند (هوو^۱، ۲۰۲۰). این راهبردها معمولاً شرکت را ملزم می کند که به صورت مستمر محصولات و خدمات خود را متمایز کند. از طرف دیگر امروزه اقتصاد، به اقتصاد دانش محور تبدیل شده است. امروزه بسیاری از سازمان ها برای دستیابی به عملکرد بهینه بر به کارگیری موفقیت آمیز دارایی های محسوس و منابع طبیعی، بر به کارگیری بهینه مدیریت دانش و ایجاد مزیت های رقابتی از طریق گرایش های کارآفرینانه نیز وابسته می باشند (لی و سوگو^۲، ۲۰۱۷). همچنین، استفاده از قابلیت های مدیریت دانش، در محیطی که گرایش های کارآفرینانه را ایجاد و تشویق می کند، بسیار اثر بخش خواهد بود. امروزه به کارگیری دانش یکی از چالش های اساسی کشورهای در حال توسعه است. کشور ایران نیز از جمله کشورهایی است که در جهت استفاده از این دو مفهوم با چالش هایی فراوانی روبه رو شده است. به همین جهت، در برنامه چهارم توسعه، اقتصاد دانایی محور به منزله یکی از محورهای اصلی مورد تاکید قرار گرفته است.

امروزه کشورها برای پیشرفت و رشد اقتصادی صنعت ورزش خود ناگزیر استفاده از خلاقیت و نوآوری هستند. از این رو در تلاشند تا با تمام پتانسیل خود در جهت تقویت روحیه کارآفرینی افراد جامعه گام بردارند بنابراین باشگاه های ورزشی با ایجاد کسب و کارها، منابع جدید ثروت را تولید می کنند و فرصت های جدید کسب و کاری را منجر می شوند. همچنین بالا بردن مشارکت در ایجاد کسب و کارها تعداد افرادی که به طور مستقیم در کارآفرینی درگیرند، افزایش داده و تلاش های کارآفرینانه را نیز ارتقا می دهند از این رو مشخص کردن عوامل مهم ایجاد کسب و کارها می تواند قبل از ایجاد آن ها به شروع کنندگان شناخت خوبی داده و آن ها را در جهت موفقیت به حمایت در ایجاد کمک نمایند. با توجه به اینکه، کارآفرین ورزشی باید فرصت های موجود را شناسایی کند و با کشف فرصت ها از آن ها برای خلق فعالیت های کارآفرینانه استفاده کند. بررسی ها نشان می دهد که ورزش در زمینه هایی همچون مدیریت و برنامه ریزی، فناوری های نوین، خدمات و تبلیغات ورزشی، ساخت وسایل و تجهیزات ورزشی، ورزش همگانی و قهرمانی زمینه های مساعد برای کارآفرینی در ورزش هستند. بنابراین حضور کسب و کارهای ورزشی می تواند راهکار بسیار مناسبی برای برون رفت از معضلی به نام بیکاری فارغ التحصیلان رشته تربیت بدنی باشد. از سوی مشخص کردن عوامل مهم ایجاد کسب و کارهای ورزشی می تواند قبل از ایجاد کسب و کار به شروع کنندگان شناخت خوبی دهد و آن ها را در جهت موفقیت یاری کند.

باشگاه های ورزشی به عنوان بنگاه های اقتصادی کوچک و محل های کسب و کار ورزشی نیاز به تعریف واضحی درباره آنچه که هستند، آنچه که می خواهند باشند، کسانی که می خواهند جذب کنند و چگونگی رسیدن به این موقعیت را دارند. این تعریف واضح در اکوسیستم کارآفرینی مشخص می شود. همچنین برای آن که یک باشگاه در مقابل تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی بتواند وضعیت خود را در حالت برد-برد قرار دهد باید میزان عملکرد خود را بداند و حال آن که در عصر حاضر که هرروز دانش و فناوری با سرعت شگرفی در حال پیشرفت است، بنگاه های کوچک و متوسط ورزشی یا همان باشگاه ها می توانند از این فرصت برای تقویت اکوسیستم کسب و کار خود در راستای بهبود عملکرد خود استفاده کنند. بنابراین در این تحقیق محقق به دنبال آن بود که بداند؛ عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار ورزشی در باشگاه های ورزشی شهر شیراز چه تأثیر دارد؟ آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر مدیریت دانش در باشگاه های ورزشی تأثیر دارد؟ آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه در باشگاه های ورزشی تأثیر دارد؟ آیا مدیریت دانش می تواند بر عملکرد

1. Hovo

2. Lee & Sogo

کسب و کار ورزشی موثر باشد؟ آیا هوشیاری کارآفرینانه می‌تواند بر عملکرد کسب و کار ورزشی موثر باشد؟ و در نهایت، با نقش میانجی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار ورزشی در باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی، تحلیلی می‌باشد و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی بود و به صورت میدانی انجام شد. جامعه پژوهش حاضر، شامل تمامی مدیران و مسئولین مجموعه‌ها و باشگاه‌های ورزشی مورد تأیید اداره کل ورزش و جوانان استان فارس در شهرستان شیراز در سال ۱۴۰۱ بودند که تعداد آن‌ها از اداره کل ورزش و جوانان استان فارس، ۲۶۴ استعلام شد. حجم نمونه با توجه به تعداد جامعه و با استفاده از فرمول کوکران و خطای ۰/۰۵، ۱۵۶ انتخاب شد. جهت انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی - طبقه‌ای استفاده شد.

ابزار تحقیق شامل چهار پرسش‌نامه استاندارد عوامل اکوسیستم کارآفرینی، عملکرد کسب و کار ورزشی، مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه بود. پرسشنامه عوامل اکوسیستم کارآفرینی با شش مولفه: سیاست، تامین مالی، فرهنگ، حمایت‌ها، سرمایه انسانی و بازارها؛ که سیاست از دو بعد دولت و رهبری با ۵ گویه از ۱ تا ۵، تامین مالی از یک بعد با ۴ گویه از ۶ تا ۹ فرهنگ از دو بعد داستان‌های موفقیت و هنجارهای اجتماعی که با ۵ گویه از ۱۰ تا ۱۴ حمایت‌ها از دو بعد انجمن‌های صنفی و زیر ساخت‌ها با ۶ گویه از ۱۵ تا ۲۰ سرمایه انسانی از دو بعد نیروی کار و موسسه آموزشی با ۴ گویه از ۲۱ تا ۲۴ و بازارها از دو بعد شبکه‌ها و مشتریان با ۴ گویه از ۲۵ تا ۲۸ پاسخ می‌دهند (داوری و همکاران، ۱۳۹۶). پرسشنامه مدیریت دانش شامل پنج مولفه: کسب دانش (گویش‌های ۱ تا ۷)، ثبت دانش (گویش‌های ۸ تا ۱۳)، انتقال دانش (گویش‌های ۱۴ تا ۱۹)، خلق دانش (گویش‌های ۲۰ تا ۲۶) و کاربرد دانش (گویش‌های ۲۷ تا ۳۳) می‌باشد (بردبار، ۱۳۹۱). پرسشنامه عملکرد کسب و کارها شامل سه مولفه: عملکرد مشتری (گویش‌های ۱ تا ۳)، عملکرد بازار (گویش‌های ۴ تا ۶) و عملکرد مالی (گویش‌های ۷ تا ۹) می‌باشد (هالی^۱، ۲۰۰۶). پرسشنامه هوشیاری کارآفرینانه شامل ۳ مولفه و ۱۵ گویه می‌باشد. مولفه پویا و جست‌و‌جو با ۶ گویه، مولفه برقراری روابط با ۴ گویه و مولفه ارزشیابی و قضاوت با ۵ گویه در این پرسشنامه قرار دارند (تانگ و همکاران، ۲۰۱۲). این چهار پرسشنامه استاندارد بوده و روایی و پایایی آن‌ها در تحقیقات اشاره شده به تأیید رسیده است. محقق چنانچه در بررسی‌های بعدی خود برای استفاده در باشگاه‌های ورزشی تغییری در این ابزارها اعمال کند، دوباره روایی و پایایی آن‌ها را بررسی خواهد نمود و بعد از اطمینان از اعتبار پرسشنامه‌ها آن‌ها را در بین نمونه تحقیق توزیع نمود.

در این پژوهش از آمار توصیفی و از آمار استنباطی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. در بخش توصیفی به توصیف جنسیت، سن، مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی و وضعیت مکان ورزشی و همچنین متغیرهای تحقیق پرداخته شد و در بخش استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و آزمون سوبل برای بررسی تاثیر متغیرها بر یکدیگر در محیط نرم افزارهای SPSS و Smart PLS استفاده شد.

یافته‌ها

در این قسمت در قالب جدول ۱، آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گزارش شده است.

1. Holly

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

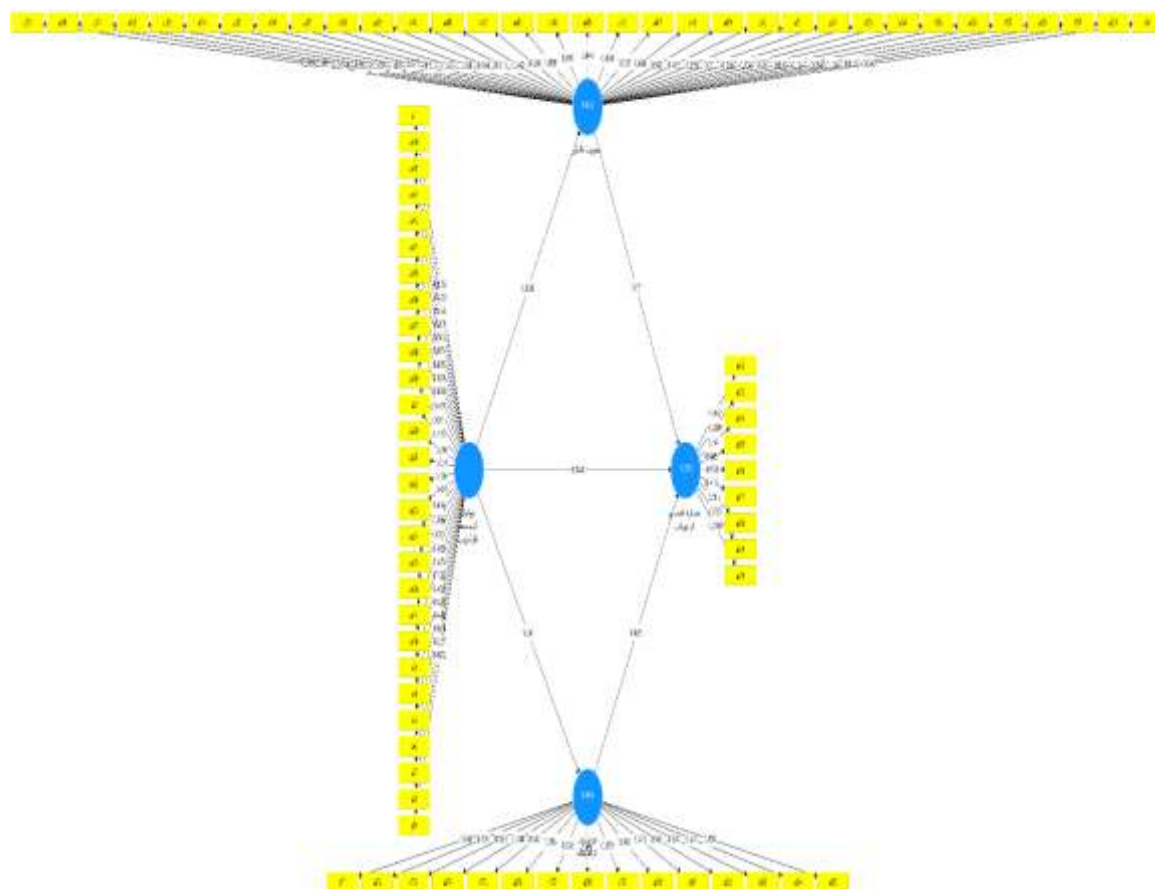
4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۱. خلاصه وضعیت توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی.

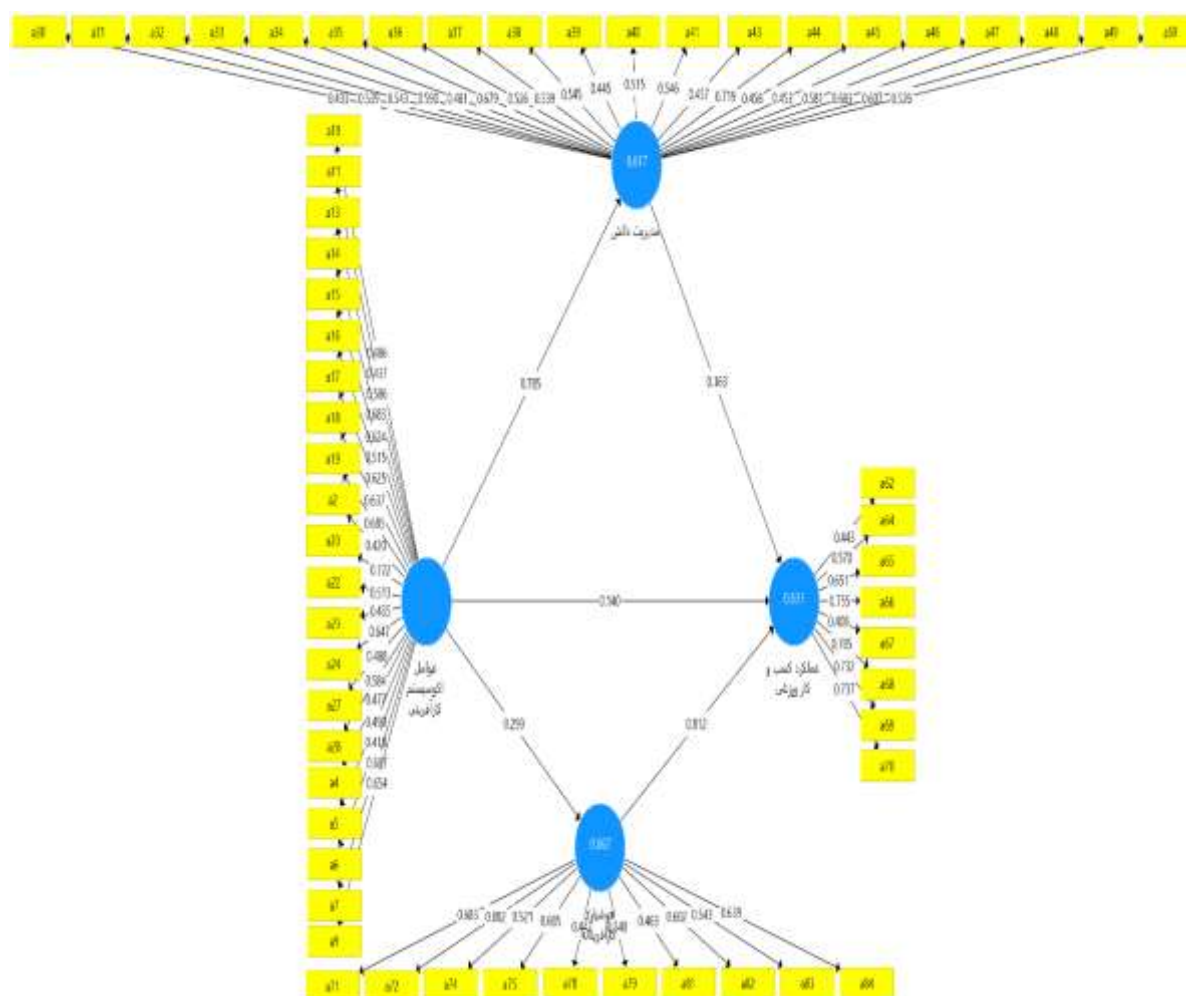
متغیر		جنسیت	
طبقه	زن	مرد	
فراوانی	۵۸	۹۸	
درصد	۳۷/۱	۶۲/۸	
متغیر		سن	
طبقه	۳۰ سال یا کمتر	۴۰-۳۰ سال	۵۰-۴۰ سال
فراوانی	۴۸	۷۳	۲۴
درصد	۳۰/۷	۴۶/۷	۱۵/۳
۷/۰			۱۱
متغیر		میزان تحصیلات	
طبقه	دیپلم و پایینتر	فوق دیپلم	لیسانس
فراوانی	۱۶	۵۳	۶۶
درصد	۲۸/۵	۳۳/۹	۴۲/۳
۱/۲			۱۲/۱
متغیر		رشته تحصیلی	
طبقه	تربیت بدنی	غیر تربیت بدنی	
فراوانی	۸۳	۷۳	
درصد	۵۳/۲	۴۶/۷	
متغیر		وضعیت مکان ورزشی	
طبقه	رهن و اجاره	مالک	
فراوانی	۱۲۴	۳۲	
درصد	۷۹/۴	۲۰/۵	

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این بخش، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و نوع خاص آن یعنی تکنیک تحلیل عاملی تأییدی با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS) از طریق نرم افزار SmartPls.3 استفاده شده است. برای بررسی برازش مدل اندازه‌گیری انعکاسی در PLS سه مورد استفاده می‌شود: پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا. در این تحقیق جهت بررسی پایایی شاخص از سه معیار ضرایب بار عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شده است. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۰/۴ می‌باشد. در ادامه ضرایب بارهای عاملی هر یک از سوالات پرسشنامه در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. مدل با ضرایب بار عاملی (قبل از حذف گویه‌های با بارهای عاملی کمتر از ۰/۴).

بررسی ضرایب بارهای عاملی هریک از سوالات پرسشنامه با توجه به شکل ۱ نشان می‌دهد که سوالات ۱، ۳، ۸، ۱۲، ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۲۹، ۴۲، ۵۱-۶۱، ۶۳، ۷۳، ۷۶، ۷۷، ۸۰ و ۸۵ بار عاملی کمتر از ۰/۴ دارند و باید از مدل حذف شوند و مابقی گویه‌ها عدد ضرایب بارهای عاملی سوالات آن‌ها از ۰/۴ بیشتر است، بنابراین در این مرحله، سوالات مذکور از مدل حذف و مابقی سوالات در مدل استفاده شدند. در شکل ۲، گویه‌های مربوطه حذف شدند و مجدداً مدل اجرا شد.

شکل ۲. مدل با ضرایب بار عاملی (بعد از حذف گویه‌های با بارهای عاملی کمتر از ۰/۴).

همچنین به منظور تعیین پایایی که نشان دهنده‌ی سازگاری درونی و دقت سنجش می‌باشد، از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. مقادیر مربوط به آلفای کرونباخ و معیار ضریب پایایی ترکیبی.

متغیر	کرونباخ	پایایی ترکیبی
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۸۸۹	۰/۹۰۴
مدیریت دانش	۰/۸۷۵	۰/۸۹۴
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۷۲	۰/۷۹۴
عملکرد کسب و کار	۰/۷۸	۰/۸۴۱

جدول ۲ نشان می‌دهد که همه عوامل مقدار کرونباخ و پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ را بدست آورده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی تحقیق حاضر را تأیید ساخت. در ادامه جهت بررسی روایی همگرا از معیار AVE استفاده شده است. نتایج این معیار در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. مقادیر مربوط به AVE.

متغیر	AVE
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۵۱۷
مدیریت دانش	۰/۵۰۱
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۵۹۸
عملکرد کسب و کار	۰/۵۰۷

جدول ۳ نشان می‌دهد که همه عوامل مقدار بالاتر از ۰/۵ را بدست آورده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت روایی همگرا تحقیق حاضر را تأیید ساخت. در جدول ۴ روایی واگرا با استفاده از ماتریس فورنل و لارکر گزارش شده است.

جدول ۴. ماتریس فورنل و لارکر.

متغیر	عملکرد کسب و کار	عوامل اکوسیستم کارآفرینی	مدیریت دانش	هوشیاری کارآفرینانه
عملکرد کسب و کار	۰/۷۸۸			
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۱۱۹	۰/۸۶۳		
مدیریت دانش	۰/۱۱۹	۰/۷۸۵	۰/۸۴۹	
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۶۳۸	۰/۲۵۹	۰/۲۰۴	۰/۷۴۶

مطابق با ماتریس بالا، مقدار جذر (AVE) تمامی متغیرهای مرتبه اول از مقدار همبستگی میان آن‌ها بیشتر است که این امر روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. در ادامه برای برازش مدل اندازه‌گیری سازنده از معیار VIF (فاکتور افزایش نرخ واریانس) استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵. مقادیر مربوط به VIF.

متغیر	VIF
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۱/۳۱۶
مدیریت دانش	۱/۴۲۵
هوشیاری کارآفرینانه	۱/۴۶۹
عملکرد کسب و کار	۳/۳۶۱

مطابق جدول ۵، تمامی مقادیر VIF کمتر از ۵ بوده که نشان می‌دهد هم‌خطی میان ابعاد در حد قابل قبول می‌باشد. در ادامه قسمت پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری و با توجه به مدل‌ها با مقادیر معناداری t-value و p-value به بررسی تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته تحقیق پرداخته شده است.

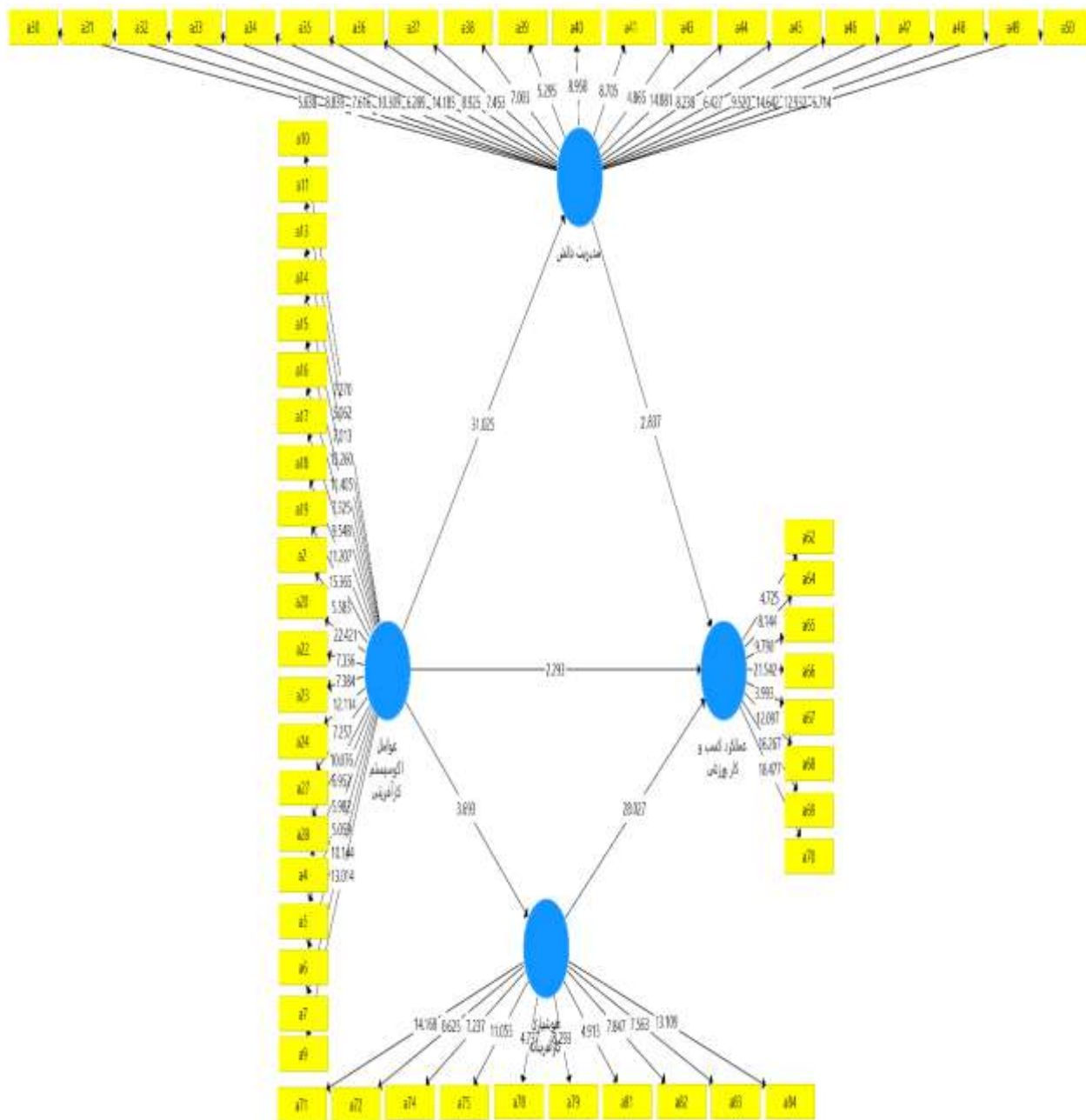
چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

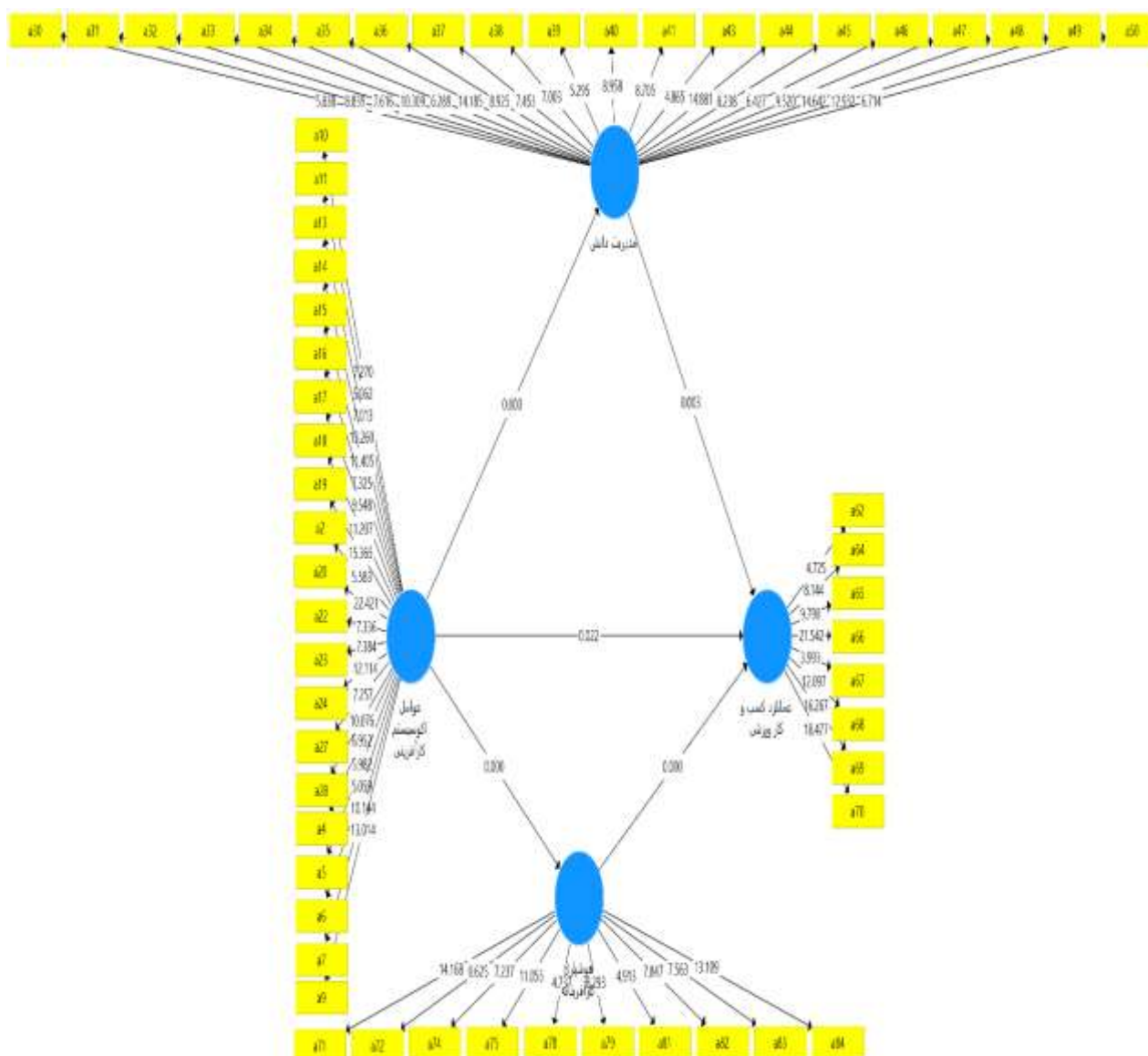
شکل ۳. مدل با مقادیر معناداری t-value.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۴. مدل با مقادیر معناداری p-value

جدول ۶. نتایج آزمون مدل سازی معادلات ساختاری.

مسیر	ضریب مسیر	آماره P	آماره t
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۱۴۰	۰/۰۲۲	۲/۲۹۳
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → هوشیاری کارآفرینانه	۰/۲۵۹	۰/۰۰۰	۳/۶۹۳
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → مدیریت دانش	۰/۷۸۵	۰/۰۰۰	۳۱/۰۲۵
هوشیاری کارآفرینانه → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۸۱۲	۰/۰۰۰	۲۸/۰۲۷
مدیریت دانش → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۱۶۳	۰/۰۰۳	۲/۸۳۷

نتایج جدول ۶ نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی ($t=۲/۲۹۳$; $p=۰/۰۲۲$)، هوشیاری کارآفرینانه ($t=۲۸/۰۲۷$; $p=۰/۰۰۰$) و مدیریت دانش ($t=۲/۸۳۷$; $p=۰/۰۰۳$) بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند و عوامل

اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه ($t=3/693$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=31/025$; $p=0/000$) نیز تاثیر معنی داری دارد. در ادامه در جدول ۷ به بررسی نقش واسطه‌ای هوشیاری کارآفرینانه و مدیریت دانش در تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با استفاده از آزمون سوبل اقدام شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون سوبل.

متغیر	آماره سوبل	خطای انحراف استاندارد	آماره p
هوشیاری کارآفرینانه	۴/۹۲۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰
مدیریت دانش	۳/۱۸۵	۰/۰۴۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که هوشیاری کارآفرینانه ($t=4/926$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=3/185$; $p=0/000$) در تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف تعیین تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه‌ای مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی داری دارند که با تحقیق داوری (۱۳۹۶) همسوست که این مطالعه نشان داد که حمایت‌ها به عنوان مهم‌ترین عامل اکوسیستم کارآفرینی ایران بوده است که این سازه اساسی شامل انجمن‌های صنفی و زیرساخت‌ها بوده و پژوهش‌های گذشته نیز در این خصوص این عامل را تایید می‌کنند (آیزنبرگ ۲۰۱۱، اسپیکل ۲۰۱۵) و همچنین با تحقیقات بازرگان (۱۳۹۳) همسو می‌باشد و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که الف) استفاده از مشاوره در موضوعات مختلف بازاریابی و تحقیقات بازار، آماده سازی یک‌ساله تمام برای تبلیغات، ایجاد یک سیستم کنترل موجودی و نهایی کردن مکان به ترتیب جنبه‌هایی هستند که عموماً کارآفرینان ایران در آنجا ضعیف می‌باشند. ب) نوشتن طرح تجاری، عملی نمودن به نام‌های بازاریابی، تعریف چشم‌انداز، تعیین استراتژی‌های بازار، تعریف احتیاجات پرسنلی به ترتیب جنبه‌هایی هستند که در آن‌ها اختلاف اساسی بین عملکرد کارآفرینان موفق و ناموفق ایرانی وجود دارد.

دیگر نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی داری دارند. هرچه شرایط برای توسعه عوامل کارآفرینی در سازمانی بیشتر باشد و افراد بیشتری را درگیر خود کند و این افراد ارتباط بیشتری باهم داشته باشند چون احساس صمیمیت و نزدیکی بیشتری باهم دارند سرمایه اجتماعی بالاتری ایجاد می‌کنند. اعضا به دلیل راحتی و صمیمیت باهم، راحت با یکدیگر مصاحبت کرده و عقاید و افکار خود را بیان می‌کنند و ایده‌های خود را پرورش می‌دهند تا باشد که راه‌گشایی برای توسعه‌ی کارآفرینی و افزایش هوشیاری کارآفرینی باشد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق زعفریان و همکاران (۱۴۰۱) همسو می‌باشد.

همچنین نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر مدیریت دانش باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی داری دارند و از طریق مدیران می‌توانند با توسعه و پرورش گرایش‌های کارآفرینانه بیش از پیش افراد را در فعالیت‌های دانش محور درگیر کنند. عوامل کارآفرینانه بر مدیریت دانش در کسب و کارهای کوچک و متوسط تاثیرگذار است (موسل^۱).

1. Moosel

۲۰۰۷ و مولی^۱ و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند که بین کارآفرینی و مدیریت دانش در بین کارآفرینان در کشور تایوان ارتباط مثبت وجود دارد.

نتایج تحقیق همچنین نشان داد که هوشیاری کارآفرینانه بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند که با تحقیقات داوری (۱۳۹۶) همسو است که این مطالعه نشان داد که حمایت‌ها به عنوان مهم‌ترین عامل هوشیاری کارآفرینانه بوده است که این سازه اساسی شامل انجمن‌های صنفی و زیرساخت‌ها بوده و پژوهش‌های گذشته نیز در این خصوص این عامل را تایید می‌کنند (اسپیگل ۲۰۱۵). ویژگی‌های کشور یا منطقه بر تصمیم‌گیری کارآفرینان تأثیر می‌گذارد و می‌تواند عملکرد راه‌اندازی و احتمال موفقیت کسب و کار را بهبود بخشد (باتلر^۲ و همکاران، ۲۰۱۵) و یافته‌های دیگر این تحقیق نشان می‌دهد که مجموعه‌ای از عوامل وجود دارند که کارآیی کارآفرینان را تحت تأثیر قرار می‌دهند که به ترتیب حمایت‌ها، سرمایه انسانی، بازارها، فرهنگ، سیاست و تامین مالی بر هوشیاری کارآفرینی تأثیرگذار هستند. توسعه کارآفرینی نیازمند فراهم‌سازی زمینه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و از معرفی همکاری نظام‌های آموزشی با ساختارهای اداری و مالی و سایر ساز و کارهای حمایتی می‌باشند. بنابراین به طوری که همه نهادها، دستگاه‌ها و موسسات و دست اندرکاران به طور منسجم و منطبق با آمیزه‌های برآمده از رویکرد سیستمیک با تمام توان و پتانسیل‌های موجود جهت آموزش و ترویج و توسعه واقعی آن در سطح همه لایه‌ها و اقشار جامعه همت گمارد (آگهی، ۱۳۹۳). این تحقیق با تحقیقات بازارگان (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

یکی دیگر از نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت دانش بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند که با تحقیقات کشاورزی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. مدیریت دانش از رویه‌های مدیریت و نوآوری‌های کارآفرینان به آنان کمک می‌کند تا محصول، فرآیندها و مدل‌های کسب و کار خود را بهبود دهند (تانگ و همکاران، ۲۰۱۲). ساختار پویای شبکه سبب تسهیل جریان موثر در سراسر زنجیره تامین شرکت‌ها، سهولت توزیع و تسهیم اطلاعات و دانش و در نتیجه تغییر در کسب و کار می‌شود. مدیریت دانش می‌تواند کارآیی بهره‌برداری از فرصت‌ها را تسهیل، دانش لازم را برای کاهش هزینه‌ها، بهینه‌سازی فرآیندها، عملکرد و خدمات موجود افزایش دهد. مدیریت دانش از طریق آموزش و یادگیری منجر به یادگیری در کار آفرینی از جمله ایجاد انگیزه در کارآفرینان برای شروع کسب و کارهای جدید شده و سبب بهبود خلاقیت کار آفرینان برای تولید و بهره‌برداری بیشتر می‌شود (کشاورزی، ۱۳۹۴). مدیریت دانش منجر به تولید دانش جدید و توسعه نوآورانه فعالیت‌های شرکت می‌شود. هوش افراد یکی از عوامل مرتبط با راه‌اندازی کسب و کار جدید است (کشاورزی، ۱۳۹۴). بخش دیگری از نتایج تحقیق حاضر نشان داد که هوشیاری کارآفرینانه در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارد. در فرضیه‌های قبلی مشخص شد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی تأثیر معنی‌داری دارد. هرچه سازمان از کارکنانی با هوشیاری کارآفرینانه‌ی بالاتری برخوردار باشند، باعث می‌شود با فرصت‌های موجود در کسب و کارها به سرعت توسط سازمان کشف و شناسایی شده و در جهت بهره‌برداری از آن‌ها کوشش به عمل آورند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق آگهی (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

و در نهایت نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت دانش در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارد که با تحقیقات کریمی و همکاران (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که عوامل اکوسیستم کارآفرینانه می‌تواند سبب افزایش عملکرد شرکت شود و به کار بردن نقش مدیریت دانش به عنوان واسطه در این فرآیند، سبب پر رنگ شدن تأثیر مستقیم عوامل اکوسیستم کارآفرینانه به عملکرد می‌شود عوامل اکوسیستم کارآفرینانه به صورت غیرمستقیم و با اثر بر روی فرآیند مدیریت دانش، را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کریمی، ۱۳۹۴). سازمان‌هایی که عوامل اکوسیستم کارآفرینی دارند و بدنال نوآوری، ریسک‌پذیری، پیشگامی، ایجاد کسب و کار جدید و نوسازی راهبردی هستند

1. Mooly
2. Butler

می‌توانند به ایجاد دانش جدید و یا ترکیب دانش موجود به منظور کسب ایده‌های جدید کمک می‌کند، به مزیت رقابتی و عملکرد بالا، اثربخشی، رشد و سودآوری در راستای اهداف خود دست یابند (کریمی، ۱۳۹۴).
به عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان کرد که جهت بهبود عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی وجود و ترویج عوامل اکوسیستم کارآفرینی، هوشیاری کارآفرینانه و مدیریت دانش امری ضروری و بسیار حائز اهمیت می‌باشد و باشگاه‌های ورزشی با بها دادن به امر کارآفرینی و فراهم کردن شرایط برای افراد کارآفرین جهت ارائه‌ی ایده‌های خود و همچنین توجه بیشتر به امر مدیریت دانش در اداره و مدیریت باشگاه‌های ورزشی خود، می‌توانند قدم بزرگی در بهبود عملکرد کسب و کار ورزشی خود برداشته و موفقیت عظیمی کسب کنند.

منابع

- Agahi, A. (2014). Investigation of new methods of entrepreneurship development in Sistan and Baluchistan Province, Social, Economic, Scientific and Cultural Monthly, No. 135. (Persian)
- Bazargan, Akbar; Khodayi Matin, Ismail (2014). Investigating the effect of managers' entrepreneurial tendencies on knowledge management in small and medium-sized businesses, Organizational Behavior Studies Quarterly, Year 4, Number 4, pp. 201-224. (Persian)
- Bordbar, Hamed. (2012). Knowledge management questionnaire. Roshdh Tenavari Quarterly, Year 11, Number 43. (Persian)
- Butler, I. A. (2015). Customer Voluntary Performance: Customers as Partners in Service -Delivery. Journal of Retailing, 73 (3), 383-406.
- Davari, Ali; Sefidbari, Leila; Vajiheh, Baghersad (2017). Factors of Iran's entrepreneurial ecosystem based on Isenberg's model, Entrepreneurship Development, Volume 10, Number 1, Spring 2016, from pp. 120-100. (Persian)
- Holly, H. (2006). Business Performance Questionnaire. Journal of the Academy of Marketing Science.
- Hovo, C. (2020). The role of tacit knowledge in mangement, 141 _152. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum associates.
- Isenberg, J. (2011). "Entrepreneurial motivation", Human Resource Management Review, 13.
- Karimi, A; Darzian Azizi, A; Ghasemi P. (2015). Investigating the impact of the organization's social responsibility on customer loyalty (Pasargad Bank), Marketing Management Journal, No. 22, p. 116. (Persian)
- Keshavarzi, Ali Hossein; Safari, Saeed; Khushkhotitkanlu, Sadeq (2015). Investigating the effect of the knowledge acquisition method on the innovation of entrepreneurs in the studied agricultural industry: Greenhouse businesses of Pakdasht city, Technology Development Management Quarterly, Volume 3, Number 3. (Persian)
- Lee, J and Sogo, H. (2017). the computer- mediated communication network: Exploring the linkage between the online community and social capital, new media and society.
- Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare. (2015). Analyzing the basics and requirements of resistance economy, achievements for agricultural and rural development policies, Islamic Council Research Center, serial number 15154, pp. 1-60. (Persian)
- Mooly, B., & Nikić, P. (2008). Correlation between Yoga Techniques Practice Value Orientations and Motivation. International Scientific Yoga Journal SENSE, 2 (2), 66- 72.
- Moosel, A. (2007). "The Relationship between Corporate Social Responsibility and Financial Performance: an empirical study of companies included in the Dow Jones Sustainability Index", Master Thesis, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics, Accounting, Auditing and Control.
- Nambisan, s; Baron, R.A (2013). Entrepreneurship in innovation ecosystem: Entrepreneurs self-regulatory processes and their implications for new venture success, entrepreneurship: theory&practice, 37 (5), 1071-1097.
- Spigel, B (2015). The organization of entrepreneurial ecosystems, entrepreneurship: theory & practice.
- Tang, J.T, M, Kacmar; L, Busennitz. (2012). Interneural alertness in the pursuit of new opportunities, Journal of Business Venturing 27:77_94.
- Vermziari, Hojjat; Imani, Babak (2016). Resilience analysis of rural businesses in Malekan city, Entrepreneurship Development, Volume 10, Number 1, Spring 2016, from pp. 181-200. (Persian)

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Vice President of infrastructure research and production affairs. (2014). An analysis of the role and position of the regions (a review of the five-year development plan of Malaysia 2016-2020), Research Center of the Islamic Council, serial number 14603, pp. 1-22. (Persian)

Zaafarian, R.; Mohammadi Elias, A.; Farrokh Menesh, T; Mohadi Pooran (2022). The role of network capital on organizational innovation ability Quarterly, Entrepreneurship Development 8(1), 159-174. (Persian)

The effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz city with the mediating role of knowledge management and entrepreneurial awareness

Asghar Najafi

Assistant Professor of Sports Management, Islamic Azad University of Firozabad, Firozabad, Iran.

najafi6019@yahoo.com

Ehsan Amiri

Masters in Sports Management, Islamic Azad University of Firozabad, Firozabad, Iran.

Ehsanamiri100@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research was to determine the effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz city with the mediating role of knowledge management and entrepreneurial awareness. This research was descriptive-analytical and practical in terms of purpose. The research community included managers and officials of sports clubs approved by the General Department of Sports and Youth of Fars province in Shiraz city in 1401, and their number was 264 from the General Department of Sports and Youth of Fars province. The sample size was selected according to the number of the population and using Cochran's formula and error of 0.05, 156 and stratified random sampling method. The research tool included four standard questionnaires by Dauri et al. (2015), Holley (2006), Bardbar (2011) and Tang et al. (2012). To analyze the data, Kolmogorov-Smirnov test, structural equation modeling method and Sobel test were used in the environment of SPSS and Smart PIs software. The research results showed that the factors of entrepreneurial ecosystem ($p=0.022$; $t=2.293$), entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=28.027$) and knowledge management ($p=0.003$; $t=2.837$) have a significant effect on the business performance of sports clubs in Shiraz city, and entrepreneurial ecosystem factors on entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=3.693$) and knowledge management ($p=0.000$; $t=31.025$) also has a significant effect. Also, entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=4.926$) and knowledge management ($p=0.000$; $t=3.185$) play a mediating role in the effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz. Therefore, sports clubs should give more value to entrepreneurship and providing conditions for entrepreneurial people as well as knowledge management.

Keywords: Entrepreneurial ecosystem, business performance, sports clubs, knowledge management, entrepreneurial awareness.

تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با
نقش واسطه‌ی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه

اصغر نجفی^۱، احسان امیری^{۲*}

۱- استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.

najafi6019@yahoo.com

۲- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.

Ehsanamiri100@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام این تحقیق تعیین تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه‌ی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه بود. این تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی- تحلیلی و از نظر هدف، کاربردی بود. جامعه پژوهش، شامل مدیران و مسئولین باشگاه‌های ورزشی مورد تأیید اداره کل ورزش و جوانان استان فارس در شهرستان شیراز در سال ۱۴۰۱ بودند که تعداد آن‌ها از اداره کل ورزش و جوانان استان فارس، ۲۶۴ اعلام شد. حجم نمونه با توجه به تعداد جامعه و با استفاده از فرمول کوکران و خطای ۰/۰۵، ۱۵۶ و با روش نمونه‌گیری تصادفی- طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار تحقیق شامل چهار پرسش‌نامه استاندارد دآوری و همکاران (۱۳۹۵)، هالی (۲۰۰۶)، بردبار (۱۳۹۱) و تانگ و همکاران (۲۰۱۲) بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و آزمون سوبل در محیط نرم افزارهای SPSS و Smart PLS استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی ($t=2/293$; $p=0/022$)، هوشیاری کارآفرینانه ($t=28/027$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=2/837$; $p=0/003$) بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند و عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه ($t=3/693$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=31/025$; $p=0/000$) نیز تأثیر معنی‌داری دارد. همچنین هوشیاری کارآفرینانه ($t=4/926$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=3/185$; $p=0/000$) در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارند. بنابراین باشگاه‌های ورزشی باید به امر کارآفرینی و فراهم کردن شرایط برای افراد کارآفرین و همچنین مدیریت دانش، بیشتر بها بدهند.

واژگان کلیدی: اکوسیستم کارآفرینی، عملکرد کسب و کار، باشگاه‌های ورزشی، مدیریت دانش، هوشیاری کارآفرینانه.

مقدمه

کشور ایران به وضوح نیاز به اتخاذ یک رویکرد منطقه‌ای برای توسعه اکوسیستم ملی کارآفرینی خود به‌عنوان شبکه‌ای از اکوسیستم منطقه‌ای کارآفرینی دارد. تدوین راهبردهای اساسی و سیاست‌گذاری‌های بلند مدت و تعاملات هدفمند بین بخشی برای استفاده از ظرفیت بالقوه موجود در کشور می‌تواند اکوسیستم کارآفرینی ایران را بهبود بخشد (گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۳۹۵). مطالعات نشان می‌دهد اکوسیستم کارآفرینی با سرعت بالا تبدیل به ابزار عمومی در مطالعه جغرافیایی کارآفرینی شده است. اکوسیستم مجموعه‌ای از دورنماهای فرهنگی متمرکز، شبکه‌های اجتماعی، حمایت مالی، دانشگاه‌ها و سیاست‌های اقتصادی فعالی هستند که محیط‌های حمایتی از کسب و کار مخاطره‌آمیز مبتنی بر نوآوری را خلق می‌کردند (اسپیگل^۱، ۲۰۱۵). کارآفرینان در اکوسیستم باید بتوانند مزیت‌ها را نه تنها در اکوسیستم بلکه در خارج از آن نیز تشخیص داده و از آن بهره‌برداری کنند (نامبیزن^۲، ۲۰۱۳). به‌زعم آیزنبرگ (۲۰۱۱) اکوسیستم‌ها، قابل تقلید نیستند و در توسعه کارآفرینی باید مزیت‌های منطقه‌ای و کشوری مورد توجه قرار بگیرد و از تقلید اکوسیستم‌های موفق اجتناب شود (آیزنبرگ^۳، ۲۰۱۱).

امروزه عواملی مانند تغییر در سیاست‌های کلان و خرد، شکل‌گیری رقبا، تحولات جمعیت‌شناختی و تغییر ترجیحات و ذائقه مشتریان، محیط پرتلاطمی را برای بنگاه‌های اقتصادی به ویژه کسب و کارهای روستایی ایجاد می‌کنند. تغییرات بیرونی و تهدیدهای موجود برای کشورهای مختلف، آنها را در پی اتخاذ راهکارهایی برای افزایش قدرت انعطاف‌پذیری، عملکرد و رقابت‌پذیری اقتصاد خود برانگیخته است. برای نمونه، کشور مالزی در برنامه یازدهم توسعه خود (۲۰۱۶-۲۰۲۰) افزایش عملکرد اقتصاد این کشور را مدنظر قرار داده است و اقدام و برنامه‌هایی را در این راستا پیش بینی کرده است (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۴). درحقیقت، یکی از مهم‌ترین شروط تحقق اقتصاد مقاومتی، بهبود عملکرد اقتصاد در برابر تکان‌های داخلی و خارجی است؛ به گونه‌ای که برای یک ملت، حتی در شرایط فشار و تحریم، زمینه رشد و شکوفایی را فراهم می‌کند و طراحی‌های دشمن را برای ضربه زدن به رشد، اشتغال و رفاه ملی، خنثی و بی‌تاثیر می‌کند (ورمزیاری و همکاران، ۱۳۹۶).

کارآفرینی در سال‌های اخیر به طور کمی و کیفی امری ضروری به نظر می‌رسد و نقشی مهم در توسعه اقتصاد جهانی و افزایش نرخ اشتغال ایفا می‌کند. بطوری‌انگیزه‌های شخصی بر تصمیم‌گیری برای تشخیص و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تاثیرگذار است. پژوهش‌های متعددی در مورد تاثیر انگیزه انسانی بر فرآیند کارآفرینی انجام شده که یکی از آنها توفیق طلبی است. برای مثال جانسون در سال ۱۹۹۰ با مرور ۲۳ پژوهش مختلف دریافت که بین انگیزه توفیق الهی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. در سال‌های اخیر، مفهوم هوشیاری کارآفرینانه به ساختاری کلیدی در تحقیقات کارآفرینی تبدیل شده است. هوشیاری کارآفرینانه توضیح می‌دهد چرا برخی از مردم در مقایسه با دیگران در شناسایی فرصت‌های کارآفرینی حساس تر و موفق‌ترند (تانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۲).

تانگ (۲۰۱۲) نیز هوشیاری کارآفرینانه را شامل قابلیت فردی در جمع‌آوری، انتقال و انتخاب اطلاعاتی میداند که به فرصت‌های بالقوه کسب و کار منجر می‌شود. از دیدگاه تانگ و همکاران (۲۰۱۲)، هوشیاری کارآفرینانه در سه بعد پویا و جست و جو (تلاش غیرمعمول و مداوم در جست و جوی ایده‌های جدید و ایجاد آرایه‌ای گسترده از اطلاعات مرتبط)، برقراری روابط پیوندها (دریافت و به کارگیری اطلاعات جدید، خلاقیت و ایجاد روابط منطقی) و ارزیابی و قضاوت (ارزیابی و تخمین درمورد اینکه آیا یک فرصت ویژه از اطلاعات جدید ناشی می‌شود) مطرح شده است (زعفریان و همکاران، ۱۴۰۱). از سوی دیگر، مدیریت دانش

1. Spigheh
2. Nambisan
3. Isenberg
4. Tang

از طریق توسعه محصولات جدید باعث افزایش نوآوری در سازمان می‌شود. دانشی که سازمان‌ها از عضویت در شبکه‌های صنعتی بدست می‌آورند موجب بهبود قابلیت نوآوری در خدمات و محصولات جدید می‌شود (زعفریان و همکاران، ۱۴۰۱). از ابتدای دهه گذشته، با سرعت روبه رشد فناوری و جهانی شدن تدریجی بازار، سازمان‌های تجاری تحقیقات خود را پیرامون راهبردهایی که برای آن‌ها مزیت رقابتی به ارمغان می‌آورد، شدت بخشیده‌اند (هوو^۱، ۲۰۲۰). این راهبردها معمولاً شرکت را ملزم می‌کند که به صورت مستمر محصولات و خدمات خود را متمایز کند. از طرف دیگر امروزه اقتصاد، به اقتصاد دانش‌محور تبدیل شده است. امروزه بسیاری از سازمان‌ها برای دستیابی به عملکرد بهینه بر به کارگیری موفقیت‌آمیز دارایی‌های محسوس و منابع طبیعی، بر به کارگیری بهینه مدیریت دانش و ایجاد مزیت‌های رقابتی از طریق گرایش‌های کارآفرینانه نیز وابسته می‌باشند (لی و سوگو^۲، ۲۰۱۷). همچنین، استفاده از قابلیت‌های مدیریت دانش، در محیطی که گرایش‌های کارآفرینانه را ایجاد و تشویق می‌کند، بسیار اثر بخش خواهد بود. امروزه به کارگیری دانش یکی از چالش‌های اساسی کشورهای در حال توسعه است. کشور ایران نیز از جمله کشورهایی است که در جهت استفاده از این دو مفهوم با چالش‌هایی فراوانی روبه رو شده است. به همین جهت، در برنامه چهارم توسعه، اقتصاد دانایی محور به منزله یکی از محورهای اصلی مورد تاکید قرار گرفته است.

امروزه کشورها برای پیشرفت و رشد اقتصادی صنعت ورزش خود ناگزیر استفاده از خلاقیت و نوآوری هستند. از این رو در تلاشند تا با تمام پتانسیل خود در جهت تقویت روحیه کارآفرینی افراد جامعه گام بردارند بنابراین باشگاه‌های ورزشی با ایجاد کسب و کارها، منابع جدید ثروت را تولید می‌کنند و فرصت‌های جدید کسب و کاری را منجر می‌شوند. همچنین بالا بردن مشارکت در ایجاد کسب و کارها تعداد افرادی که به طور مستقیم در کارآفرینی درگیرند، افزایش داده و تلاش‌های کارآفرینانه را نیز ارتقا می‌دهند از این رو مشخص کردن عوامل مهم ایجاد کسب و کارها می‌تواند قبل از ایجاد آن‌ها به شروع کنندگان شناخت خوبی داده و آن‌ها را در جهت موفقیت به حمایت در ایجاد کمک نمایند. با توجه به اینکه، کارآفرین ورزشی باید فرصت‌های موجود را شناسایی کند و با کشف فرصت‌ها از آن‌ها برای خلق فعالیت‌های کارآفرینانه استفاده کند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که ورزش در زمینه‌هایی همچون مدیریت و برنامه‌ریزی، فناوری‌های نوین، خدمات و تبلیغات ورزشی، ساخت وسایل و تجهیزات ورزشی، ورزش همگانی و قهرمانی زمینه‌های مساعد برای کارآفرینی در ورزش هستند. بنابراین حضور کسب و کارهای ورزشی می‌تواند راهکار بسیار مناسبی برای برون‌رفت از معضلی به نام بیکاری فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی باشد. از سوی مشخص کردن عوامل مهم ایجاد کسب و کارهای ورزشی می‌تواند قبل از ایجاد کسب و کار به شروع کنندگان شناخت خوبی دهد و آن‌ها را در جهت موفقیت یاری کند.

باشگاه‌های ورزشی به عنوان بنگاه‌های اقتصادی کوچک و محل‌های کسب و کار ورزشی نیاز به تعریف واضحی درباره آنچه که هستند، آنچه که می‌خواهند باشند، کسانی که می‌خواهند جذب کنند و چگونگی رسیدن به این موقعیت را دارند. این تعریف واضح در اکوسیستم کارآفرینی مشخص می‌شود. همچنین برای آن که یک باشگاه در مقابل تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی بتواند وضعیت خود را در حالت برد-برد قرار دهد باید میزان عملکرد خود را بداند و حال آن‌که در عصر حاضر که هرروز دانش و فناوری با سرعت شگرفی در حال پیشرفت است، بنگاه‌های کوچک و متوسط ورزشی یا همان باشگاه‌ها می‌توانند از این فرصت برای تقویت اکوسیستم کسب و کار خود در راستای بهبود عملکرد خود استفاده کنند. بنابراین در این تحقیق محقق به دنبال آن بود که بداند؛ عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار ورزشی در باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز چه تأثیر دارد؟ آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر مدیریت دانش در باشگاه‌های ورزشی تأثیر دارد؟ آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه در باشگاه‌های ورزشی تأثیر دارد؟ آیا مدیریت دانش می‌تواند بر عملکرد کسب و کار ورزشی موثر باشد؟ آیا هوشیاری کارآفرینانه می‌تواند بر عملکرد کسب و کار ورزشی موثر باشد؟ و در نهایت، با

1. Hovo

2. Lee & Sogo

نقش میانجی مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه آیا عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار ورزشی در باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق در زمره تحقیقات توصیفی، تحلیلی می‌باشد و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی بود و به صورت میدانی انجام شد. جامعه پژوهش حاضر، شامل تمامی مدیران و مسئولین مجموعه‌ها و باشگاه‌های ورزشی مورد تأیید اداره کل ورزش و جوانان استان فارس در شهرستان شیراز در سال ۱۴۰۱ بودند که تعداد آن‌ها از اداره کل ورزش و جوانان استان فارس، ۲۶۴ اعلام شد. حجم نمونه با توجه به تعداد جامعه و با استفاده از فرمول کوکران و خطای ۰/۰۵، ۱۵۶ انتخاب شد. جهت انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی - طبقه‌ای استفاده شد.

ابزار تحقیق شامل چهار پرسش‌نامه استاندارد عوامل اکوسیستم کارآفرینی، عملکرد کسب و کار ورزشی، مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه بود. پرسشنامه عوامل اکوسیستم کارآفرینی با شش مولفه: سیاست، تامین مالی، فرهنگ، حمایت‌ها، سرمایه انسانی و بازارها؛ که سیاست از دو بعد دولت و رهبری با ۵ گویه از ۱ تا ۵، تامین مالی از یک بعد با ۴ گویه از ۶ تا ۹ فرهنگ از دو بعد داستان‌های موفقیت و هنجارهای اجتماعی که با ۵ گویه از ۱۰ تا ۱۴ حمایت‌ها از دو بعد انجمن‌های صنفی و زیر ساخت‌ها با ۶ گویه از ۱۵ تا ۲۰ سرمایه انسانی از دو بعد نیروی کار و موسسه آموزشی با ۴ گویه از ۲۱ تا ۲۴ و بازارها از دو بعد شبکه‌ها و مشتریان با ۴ گویه از ۲۵ تا ۲۸ پاسخ می‌دهند (داوری و همکاران، ۱۳۹۶). پرسشنامه مدیریت دانش شامل پنج مولفه: کسب دانش (گوئی‌های ۱ تا ۷)، ثبت دانش (گوئی‌های ۸ تا ۱۳)، انتقال دانش (گوئی‌های ۱۴ تا ۱۹)، خلق دانش (گوئی‌های ۲۰ تا ۲۶) و کاربرد دانش (گوئی‌های ۲۷ تا ۳۳) می‌باشد (بردبار، ۱۳۹۱). پرسشنامه عملکرد کسب و کارها شامل سه مولفه: عملکرد مشتری (گوئی‌های ۱ تا ۳)، عملکرد بازار (گوئی‌های ۴ تا ۶) و عملکرد مالی (گوئی‌های ۷ تا ۹) می‌باشد (هالی^۱، ۲۰۰۶). پرسشنامه هوشیاری کارآفرینانه شامل ۳ مولفه و ۱۵ گویه می‌باشد. مولفه پویا و جست‌و‌جو با ۶ گویه، مولفه برقراری روابط با ۴ گویه و مولفه ارزشیابی و قضاوت با ۵ گویه در این پرسشنامه قرار دارند (تانگ و همکاران، ۲۰۱۲). این چهار پرسشنامه استاندارد بوده و روایی و پایایی آن‌ها در تحقیقات اشاره شده به تأیید رسیده است. محقق چنانچه در بررسی‌های بعدی خود برای استفاده در باشگاه‌های ورزشی تغییری در این ابزارها اعمال کند، دوباره روایی و پایایی آن‌ها را بررسی خواهد نمود و بعد از اطمینان از اعتبار پرسشنامه‌ها آن‌ها را در بین نمونه تحقیق توزیع نمود.

در این پژوهش از آمار توصیفی و از آمار استنباطی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. در بخش توصیفی به توصیف جنسیت، سن، مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی و وضعیت مکان ورزشی و همچنین متغیرهای تحقیق پرداخته شد و در بخش استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و آزمون سوبل برای بررسی تاثیر متغیرها بر یکدیگر در محیط نرم افزارهای SPSS و Smart PLS استفاده شد.

یافته‌ها

در این قسمت در قالب جدول ۱، آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گزارش شده است.

1. Holly

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

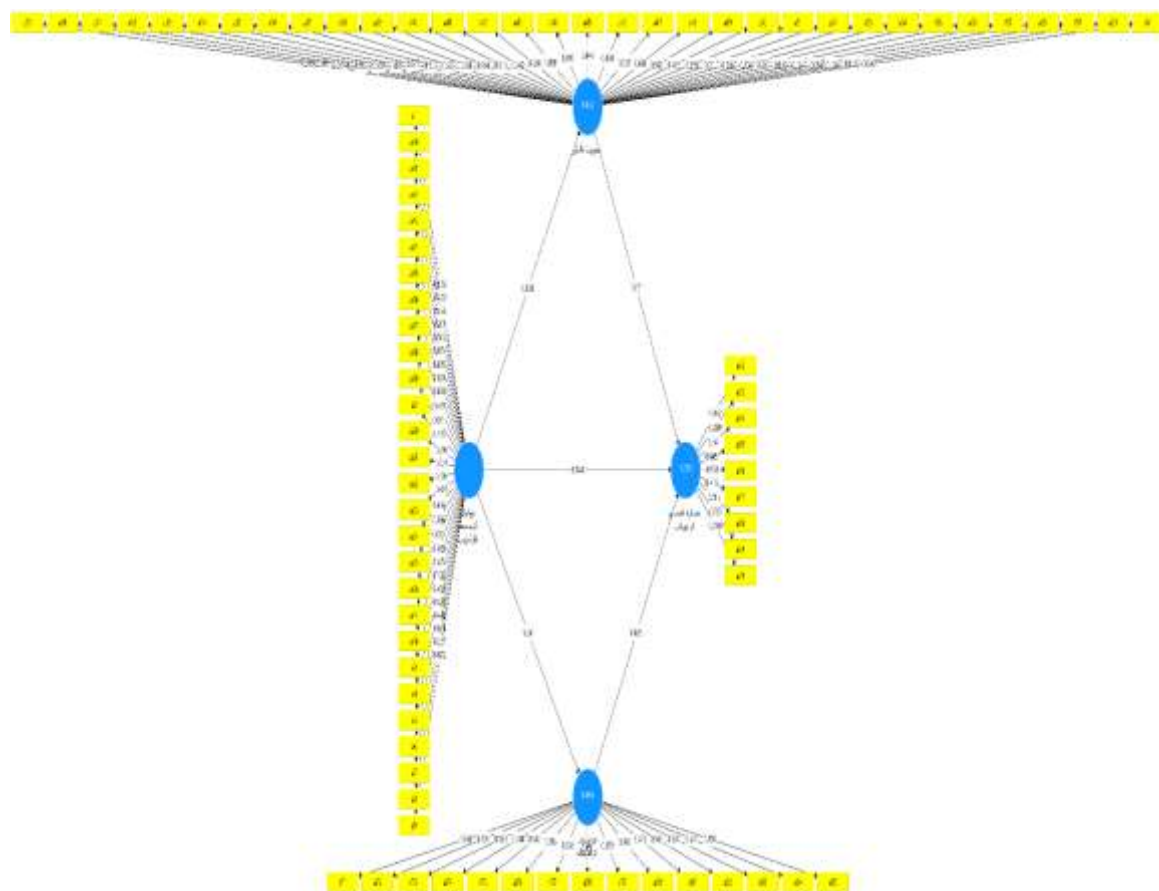
4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۱. خلاصه وضعیت توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی.

جنسیت				متغیر
مرد		زن		طبقه
۹۸		۵۸		فراوانی
۶۲/۸		۳۷/۱		درصد
سن				متغیر
بالای ۵۰ سال		۳۰-۴۰ سال		طبقه
۱۱		۷۳		فراوانی
۷/۰		۴۶/۷		درصد
میزان تحصیلات				متغیر
فوق لیسانس		لیسانس		طبقه
دکتری		فوق دیپلم		فراوانی
۱۹		۵۳		درصد
۱۲/۱		۳۳/۹		درصد
رشته تحصیلی				متغیر
غیر تربیت بدنی		تربیت بدنی		طبقه
۷۳		۸۳		فراوانی
۴۶/۷		۵۳/۲		درصد
وضعیت مکان ورزشی				متغیر
مالک		رهن و اجاره		طبقه
۳۲		۱۲۴		فراوانی
۲۰/۵		۷۹/۴		درصد

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این بخش، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و نوع خاص آن یعنی تکنیک تحلیل عاملی تأییدی با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS) از طریق نرم افزار SmartPls.3 استفاده شده است. برای بررسی برازش مدل اندازه‌گیری انعکاسی در PLS سه مورد استفاده می‌شود: پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا. در این تحقیق جهت بررسی پایایی شاخص از سه معیار ضرایب بار عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شده است. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۰/۴ می‌باشد. در ادامه ضرایب بارهای عاملی هر یک از سوالات پرسشنامه در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. مدل با ضرایب بار عاملی (قبل از حذف گویه‌های با بارهای عاملی کمتر از ۰/۴).

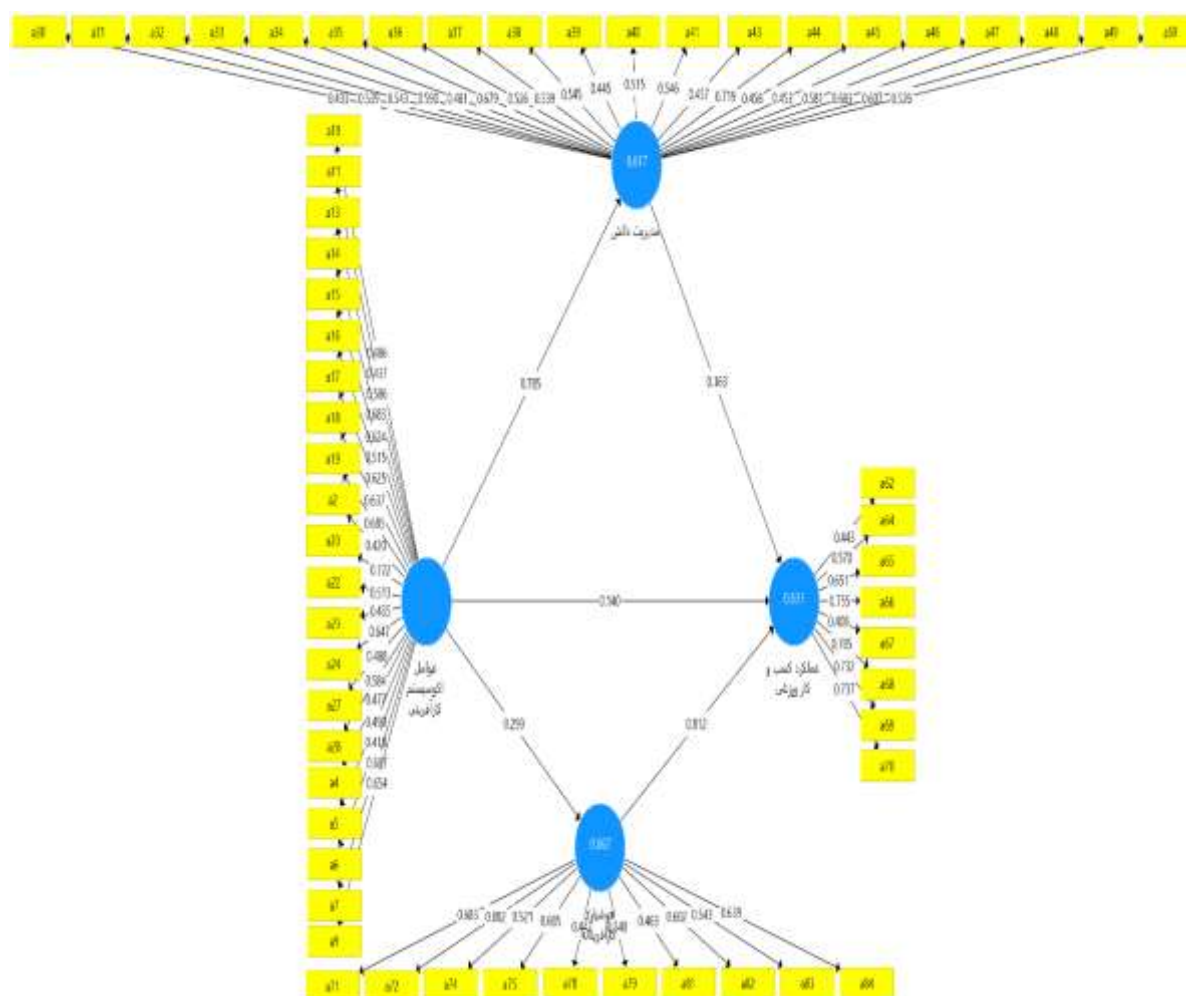
بررسی ضرایب بارهای عاملی هریک از سوالات پرسشنامه با توجه به شکل ۱ نشان می‌دهد که سوالات ۱، ۳، ۸، ۱۲، ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۲۹، ۴۲، ۵۱-۶۱، ۶۳، ۷۳، ۷۶، ۷۷، ۸۰ و ۸۵ بار عاملی کمتر از ۰/۴ دارند و باید از مدل حذف شوند و مابقی گویه‌ها عدد ضرایب بارهای عاملی سوالات آن‌ها از ۰/۴ بیشتر است، بنابراین در این مرحله، سوالات مذکور از مدل حذف و مابقی سوالات در مدل استفاده شدند. در شکل ۲، گویه‌های مربوطه حذف شدند و مجدداً مدل اجرا شد.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۲. مدل با ضرایب بار عاملی (بعد از حذف گویه‌های با بارهای عاملی کمتر از ۰/۴).

همچنین به منظور تعیین پایایی که نشان دهنده‌ی سازگاری درونی و دقت سنجش می‌باشد، از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. مقادیر مربوط به آلفای کرونباخ و معیار ضریب پایایی ترکیبی.

متغیر	کرونباخ	پایایی ترکیبی
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۸۸۹	۰/۹۰۴
مدیریت دانش	۰/۸۷۵	۰/۸۹۴
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۷۲	۰/۷۹۴
عملکرد کسب و کار	۰/۷۸	۰/۸۴۱

جدول ۲ نشان می‌دهد که همه عوامل مقدار کرونباخ و پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ را بدست آورده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی تحقیق حاضر را تأیید ساخت. در ادامه جهت بررسی روایی همگرا از معیار AVE استفاده شده است. نتایج این معیار در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. مقادیر مربوط به AVE.

متغیر	AVE
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۵۱۷
مدیریت دانش	۰/۵۰۱
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۵۹۸
عملکرد کسب و کار	۰/۵۰۷

جدول ۳ نشان می‌دهد که همه عوامل مقدار بالاتر از ۰/۵ را بدست آورده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت روایی همگرا تحقیق حاضر را تأیید ساخت. در جدول ۴ روایی واگرا با استفاده از ماتریس فورنل و لارکر گزارش شده است.

جدول ۴. ماتریس فورنل و لارکر.

متغیر	عملکرد کسب و کار	عوامل اکوسیستم کارآفرینی	مدیریت دانش	هوشیاری کارآفرینانه
عملکرد کسب و کار	۰/۷۸۸			
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۰/۱۱۹	۰/۸۶۳		
مدیریت دانش	۰/۱۱۹	۰/۷۸۵	۰/۸۴۹	
هوشیاری کارآفرینانه	۰/۶۳۸	۰/۲۵۹	۰/۲۰۴	۰/۷۴۶

مطابق با ماتریس بالا، مقدار جذر (AVE) تمامی متغیرهای مرتبه اول از مقدار همبستگی میان آن‌ها بیشتر است که این امر روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. در ادامه برای برازش مدل اندازه‌گیری سازنده از معیار VIF (فاکتور افزایش نرخ واریانس) استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵. مقادیر مربوط به VIF.

متغیر	VIF
عوامل اکوسیستم کارآفرینی	۱/۳۱۶
مدیریت دانش	۱/۴۲۵
هوشیاری کارآفرینانه	۱/۴۶۹
عملکرد کسب و کار	۳/۳۶۱

مطابق جدول ۵، تمامی مقادیر VIF کمتر از ۵ بوده که نشان می‌دهد هم‌خطی میان ابعاد در حد قابل قبول می‌باشد. در ادامه قسمت پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری و با توجه به مدل‌ها با مقادیر معناداری t-value و p-value به بررسی تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته تحقیق پرداخته شده است.

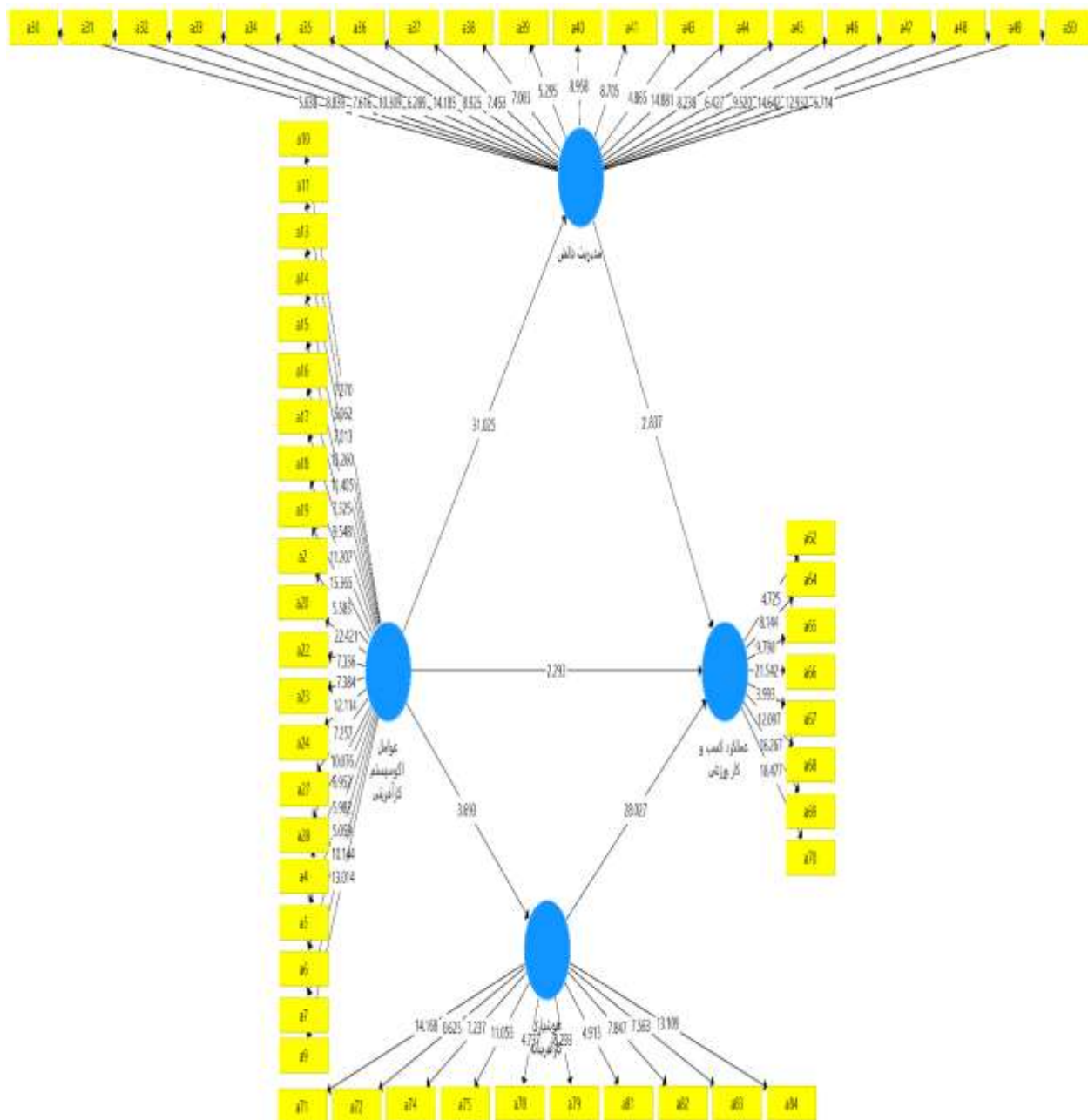
چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

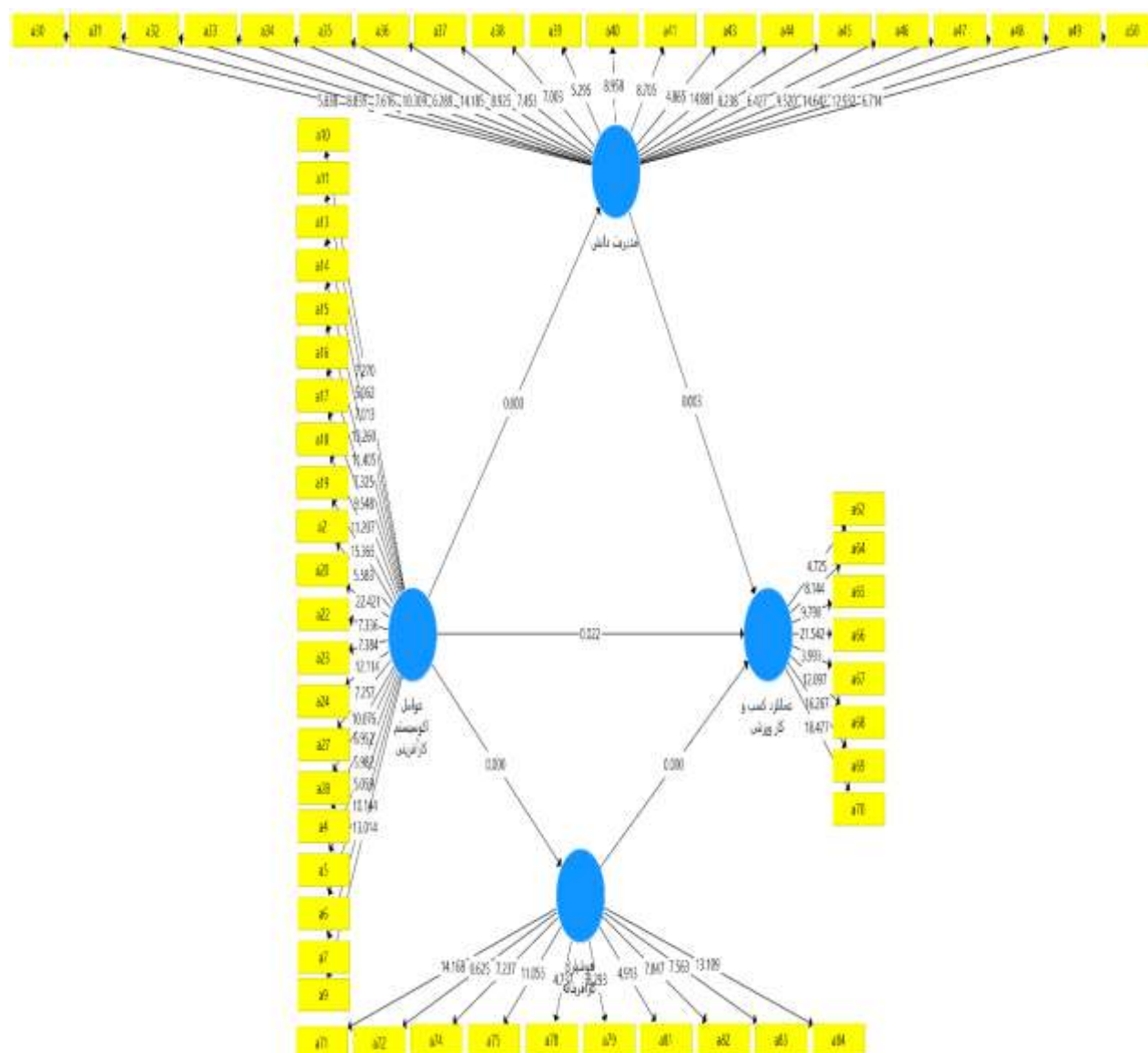
شکل ۳. مدل با مقادیر معناداری t-value.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۴. مدل با مقادیر معناداری p-value

جدول ۶. نتایج آزمون مدل سازی معادلات ساختاری.

مسیر	ضریب مسیر	آماره P	آماره t
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۱۴۰	۰/۰۲۲	۲/۲۹۳
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → هوشیاری کارآفرینانه	۰/۲۵۹	۰/۰۰۰	۳/۶۹۳
عوامل اکوسیستم کارآفرینی → مدیریت دانش	۰/۷۸۵	۰/۰۰۰	۳۱/۰۲۵
هوشیاری کارآفرینانه → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۸۱۲	۰/۰۰۰	۲۸/۰۲۷
مدیریت دانش → عملکرد کسب و کار ورزشی	۰/۱۶۳	۰/۰۰۳	۲/۸۳۷

نتایج جدول ۶ نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی ($t=۲/۲۹۳$; $p=۰/۰۲۲$)، هوشیاری کارآفرینانه ($t=۲۸/۰۲۷$; $p=۰/۰۰۰$) و مدیریت دانش ($t=۲/۸۳۷$; $p=۰/۰۰۳$) بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند و عوامل

اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه ($t=3/693$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=31/025$; $p=0/000$) نیز تاثیر معنی‌داری دارد. در ادامه در جدول ۷ به بررسی نقش واسطه‌ای هوشیاری کارآفرینانه و مدیریت دانش در تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با استفاده از آزمون سوبل اقدام شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون سوبل.

متغیر	آماره سوبل	خطای انحراف استاندارد	آماره p
هوشیاری کارآفرینانه	۴/۹۲۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰
مدیریت دانش	۳/۱۸۵	۰/۰۴۱	۰/۰۰۰

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که هوشیاری کارآفرینانه ($t=4/926$; $p=0/000$) و مدیریت دانش ($t=3/185$; $p=0/000$) در تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف تعیین تاثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز با نقش واسطه‌ای مدیریت دانش و هوشیاری کارآفرینانه انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی‌داری دارند که با تحقیق داوری (۱۳۹۶) همسوست که این مطالعه نشان داد که حمایت‌ها به عنوان مهم‌ترین عامل اکوسیستم کارآفرینی ایران بوده است که این سازه اساسی شامل انجمن‌های صنفی و زیرساخت‌ها بوده و پژوهش‌های گذشته نیز در این خصوص این عامل را تایید می‌کنند (آیزنبرگ ۲۰۱۱، اسپیکل ۲۰۱۵) و همچنین با تحقیقات بازرگان (۱۳۹۳) همسو می‌باشد و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که الف) استفاده از مشاوره در موضوعات مختلف بازاریابی و تحقیقات بازار، آماده سازی یک‌ساله تمام برای تبلیغات، ایجاد یک سیستم کنترل موجودی و نهایی کردن مکان به ترتیب جنبه‌هایی هستند که عموماً کارآفرینان ایران در آنجا ضعیف می‌باشند. ب) نوشتن طرح تجاری، عملی نمودن به نام‌های بازاریابی، تعریف چشم‌انداز، تعیین استراتژی‌های بازار، تعریف احتیاجات پرسنلی به ترتیب جنبه‌هایی هستند که در آن‌ها اختلاف اساسی بین عملکرد کارآفرینان موفق و ناموفق ایرانی وجود دارد.

دیگر نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر هوشیاری کارآفرینانه باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی‌داری دارند. هرچه شرایط برای توسعه عوامل کارآفرینی در سازمانی بیشتر باشد و افراد بیشتری را درگیر خود کند و این افراد ارتباط بیشتری باهم داشته باشند چون احساس صمیمیت و نزدیکی بیشتری باهم دارند سرمایه اجتماعی بالاتری ایجاد می‌کنند. اعضا به دلیل راحتی و صمیمیت باهم، راحت با یکدیگر مصاحبت کرده و عقاید و افکار خود را بیان می‌کنند و ایده‌های خود را پرورش می‌دهند تا باشد که راه‌گشایی برای توسعه‌ی کارآفرینی و افزایش هوشیاری کارآفرینی باشد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق زعفریان و همکاران (۱۴۰۱) همسو می‌باشد.

همچنین نتایج تحقیق نشان داد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر مدیریت دانش باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تاثیر معنی‌داری دارند و از طریق مدیران می‌توانند با توسعه و پرورش گرایش‌های کارآفرینانه بیش از پیش افراد را در فعالیتهای دانش محور درگیر کنند. عوامل کارآفرینانه بر مدیریت دانش در کسب و کارهای کوچک و متوسط تاثیرگذار است (موسل^۱).

1. Moosel

۲۰۰۷ و مولی^۱ و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند که بین کارآفرینی و مدیریت دانش در بین کارآفرینان در کشور تایوان ارتباط مثبت وجود دارد.

نتایج تحقیق همچنین نشان داد که هوشیاری کارآفرینانه بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند که با تحقیقات داوری (۱۳۹۶) همسو است که این مطالعه نشان داد که حمایت‌ها به عنوان مهم‌ترین عامل هوشیاری کارآفرینانه بوده است که این سازه اساسی شامل انجمن‌های صنفی و زیرساخت‌ها بوده و پژوهش‌های گذشته نیز در این خصوص این عامل را تایید می‌کنند (اسپیگل ۲۰۱۵). ویژگی‌های کشور یا منطقه بر تصمیم‌گیری کارآفرینان تأثیر می‌گذارد و می‌تواند عملکرد راه‌اندازی و احتمال موفقیت کسب و کار را بهبود بخشد (باتلر^۲ و همکاران، ۲۰۱۵) و یافته‌های دیگر این تحقیق نشان می‌دهد که مجموعه‌ای از عوامل وجود دارند که کارآیی کارآفرینان را تحت تأثیر قرار می‌دهند که به ترتیب حمایت‌ها، سرمایه انسانی، بازارها، فرهنگ، سیاست و تامین مالی بر هوشیاری کارآفرینی تأثیرگذار هستند. توسعه کارآفرینی نیازمند فراهم‌سازی زمینه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و از معرفی همکاری نظام‌های آموزشی با ساختارهای اداری و مالی و سایر ساز و کارهای حمایتی می‌باشند. بنابراین به طوری که همه نهادها، دستگاه‌ها و موسسات و دست اندرکاران به طور منسجم و منطبق با آمیزه‌های برآمده از رویکرد سیستمیک با تمام توان و پتانسیل‌های موجود جهت آموزش و ترویج و توسعه واقعی آن در سطح همه لایه‌ها و اقشار جامعه همت گمارد (آگهی، ۱۳۹۳). این تحقیق با تحقیقات بازرگان (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

یکی دیگر از نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت دانش بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز تأثیر معنی‌داری دارند که با تحقیقات کشاورزی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. مدیریت دانش از رویه‌های مدیریت و نوآوری‌های کارآفرینان به آنان کمک می‌کند تا محصول، فرآیندها و مدل‌های کسب و کار خود را بهبود دهند (تانگ و همکاران، ۲۰۱۲). ساختار پویای شبکه سبب تسهیل جریان موثر در سراسر زنجیره تامین شرکت‌ها، سهولت توزیع و تسهیم اطلاعات و دانش و در نتیجه تغییر در کسب و کار می‌شود. مدیریت دانش می‌تواند کارآیی بهره‌برداری از فرصت‌ها را تسهیل، دانش لازم را برای کاهش هزینه‌ها، بهینه‌سازی فرآیندها، عملکرد و خدمات موجود افزایش دهد. مدیریت دانش از طریق آموزش و یادگیری منجر به یادگیری در کار آفرینی از جمله ایجاد انگیزه در کارآفرینان برای شروع کسب و کارهای جدید شده و سبب بهبود خلاقیت کار آفرینان برای تولید و بهره‌برداری بیشتر می‌شود (کشاورزی، ۱۳۹۴). مدیریت دانش منجر به تولید دانش جدید و توسعه نوآورانه فعالیت‌های شرکت می‌شود. هوش افراد یکی از عوامل مرتبط با راه‌اندازی کسب و کار جدید است (کشاورزی، ۱۳۹۴). بخش دیگری از نتایج تحقیق حاضر نشان داد که هوشیاری کارآفرینانه در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارد. در فرضیه‌های قبلی مشخص شد که عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی تأثیر معنی‌داری دارد. هرچه سازمان از کارکنانی با هوشیاری کارآفرینانه‌ی بالاتری برخوردار باشند، باعث می‌شود با فرصت‌های موجود در کسب و کارها به سرعت توسط سازمان کشف و شناسایی شده و در جهت بهره‌برداری از آن‌ها کوشش به عمل آورند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق آگهی (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

و در نهایت نتایج تحقیق نشان داد که مدیریت دانش در تأثیر عوامل اکوسیستم کارآفرینی بر عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز نقش واسطه‌ای دارد که با تحقیقات کریمی و همکاران (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که عوامل اکوسیستم کارآفرینانه می‌تواند سبب افزایش عملکرد شرکت شود و به کار بردن نقش مدیریت دانش به عنوان واسطه در این فرآیند، سبب پر رنگ شدن تأثیر مستقیم عوامل اکوسیستم کارآفرینانه به عملکرد می‌شود عوامل اکوسیستم کارآفرینانه به صورت غیرمستقیم و با اثر بر روی فرآیند مدیریت دانش، را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کریمی، ۱۳۹۴). سازمان‌هایی که عوامل اکوسیستم کارآفرینی دارند و بدنال نوآوری، ریسک‌پذیری، پیشگامی، ایجاد کسب و کار جدید و نوسازی راهبردی هستند

1. Mooly
2. Butler

می‌توانند به ایجاد دانش جدید و یا ترکیب دانش موجود به منظور کسب ایده‌های جدید کمک می‌کند، به مزیت رقابتی و عملکرد بالا، اثربخشی، رشد و سودآوری در راستای اهداف خود دست یابند (کریمی، ۱۳۹۴).

به عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان کرد که جهت بهبود عملکرد کسب و کار باشگاه‌های ورزشی وجود و ترویج عوامل اکوسیستم کارآفرینی، هوشیاری کارآفرینانه و مدیریت دانش امری ضروری و بسیار حائز اهمیت می‌باشد و باشگاه‌های ورزشی با بها دادن به امر کارآفرینی و فراهم کردن شرایط برای افراد کارآفرین جهت ارائه‌ی ایده‌های خود و همچنین توجه بیشتر به امر مدیریت دانش در اداره و مدیریت باشگاه‌های ورزشی خود، می‌توانند قدم بزرگی در بهبود عملکرد کسب و کار ورزشی خود برداشته و موفقیت عظیمی کسب کنند.

منابع

- Agahi, A. (2014). Investigation of new methods of entrepreneurship development in Sistan and Baluchistan Province, Social, Economic, Scientific and Cultural Monthly, No. 135. (Persian)
- Bazargan, Akbar; Khodayi Matin, Ismail (2014). Investigating the effect of managers' entrepreneurial tendencies on knowledge management in small and medium-sized businesses, Organizational Behavior Studies Quarterly, Year 4, Number 4, pp. 201-224. (Persian)
- Bordbar, Hamed. (2012). Knowledge management questionnaire. Roshdh Tenavari Quarterly, Year 11, Number 43. (Persian)
- Butler, I. A. (2015). Customer Voluntary Performance: Customers as Partners in Service -Delivery. Journal of Retailing, 73 (3), 383-406.
- Davari, Ali; Sefidbari, Leila; Vajiheh, Baghersad (2017). Factors of Iran's entrepreneurial ecosystem based on Isenberg's model, Entrepreneurship Development, Volume 10, Number 1, Spring 2016, from pp. 120-100. (Persian)
- Holly, H. (2006). Business Performance Questionnaire. Journal of the Academy of Marketing Science.
- Hovo, C. (2020). The role of tacit knowledge in mangement, 141 _152. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum associates.
- Isenberg, J. (2011). "Entrepreneurial motivation", Human Resource Management Review, 13.
- Karimi, A; Darzian Azizi, A; Ghasemi P. (2015). Investigating the impact of the organization's social responsibility on customer loyalty (Pasargad Bank), Marketing Management Journal, No. 22, p. 116. (Persian)
- Keshavarzi, Ali Hossein; Safari, Saeed; Khushkhotitkanlu, Sadeq (2015). Investigating the effect of the knowledge acquisition method on the innovation of entrepreneurs in the studied agricultural industry: Greenhouse businesses of Pakdasht city, Technology Development Management Quarterly, Volume 3, Number 3. (Persian)
- Lee, J and Sogo, H. (2017). the computer- mediated communication network: Exploring the linkage between the online community and social capital, new media and society.
- Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare. (2015). Analyzing the basics and requirements of resistance economy, achievements for agricultural and rural development policies, Islamic Council Research Center, serial number 15154, pp. 1-60. (Persian)
- Mooly, B., & Nikić, P. (2008). Correlation between Yoga Techniques Practice Value Orientations and Motivation. International Scientific Yoga Journal SENSE, 2 (2), 66- 72.
- Moosel, A. (2007). "The Relationship between Corporate Social Responsibility and Financial Performance: an empirical study of companies included in the Dow Jones Sustainability Index", Master Thesis, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics, Accounting, Auditing and Control.
- Nambisan, s; Baron, R.A (2013). Entrepreneurship in innovation ecosystem: Entrepreneurs self-regulatory processes and their implications for new venture success, entrepreneurship: theory&practice, 37 (5), 1071-1097.
- Spigel, B (2015). The organization of entrepreneurial ecosystems, entrepreneurship: theory & practice.
- Tang, J.T, M, Kacmar; L, Busennitz. (2012). Interneural alertness in the pursuit of new opportunities, Journal of Business Venturing 27:77_94.
- Vermziari, Hojjat; Imani, Babak (2016). Resilience analysis of rural businesses in Malekan city, Entrepreneurship Development, Volume 10, Number 1, Spring 2016, from pp. 181-200. (Persian)

Vice President of infrastructure research and production affairs. (2014). An analysis of the role and position of the regions (a review of the five-year development plan of Malaysia 2016-2020), Research Center of the Islamic Council, serial number 14603, pp. 1-22. (Persian)

Zaafarian, R.; Mohammadi Elias, A.; Farrokh Menesh, T; Mohadi Pooran (2022). The role of network capital on organizational innovation ability Quarterly, Entrepreneurship Development 8(1), 159-174. (Persian)

The effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz city with the mediating role of knowledge management and entrepreneurial awareness

Asghar Najafi

Assistant Professor of Sports Management, Islamic Azad University of Firozabad, Firozabad, Iran.

najafi6019@yahoo.com

Ehsan Amiri

Masters in Sports Management, Islamic Azad University of Firozabad, Firozabad, Iran.

Ehsanamiri100@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research was to determine the effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz city with the mediating role of knowledge management and entrepreneurial awareness. This research was descriptive-analytical and practical in terms of purpose. The research community included managers and officials of sports clubs approved by the General Department of Sports and Youth of Fars province in Shiraz city in 1401, and their number was 264 from the General Department of Sports and Youth of Fars province. The sample size was selected according to the number of the population and using Cochran's formula and error of 0.05, 156 and stratified random sampling method. The research tool included four standard questionnaires by Dauri et al. (2015), Holley (2006), Bardbar (2011) and Tang et al. (2012). To analyze the data, Kolmogorov-Smirnov test, structural equation modeling method and Sobel test were used in the environment of SPSS and Smart PLS software. The research results showed that the factors of entrepreneurial ecosystem ($p=0.022$; $t=2.293$), entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=28.027$) and knowledge management ($p=0.003$; $t=2.837$) have a significant effect on the business performance of sports clubs in Shiraz city, and entrepreneurial ecosystem factors on entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=3.693$) and knowledge management ($p=0.000$; $t=31.025$) also has a significant effect. Also, entrepreneurial awareness ($p=0.000$; $t=4.926$) and knowledge management ($p=0.000$; $t=3.185$) play a mediating role in the effect of entrepreneurial ecosystem factors on the business performance of sports clubs in Shiraz. Therefore, sports clubs should give more value to entrepreneurship and providing conditions for entrepreneurial people as well as knowledge management.

Keywords: Entrepreneurial ecosystem, business performance, sports clubs, knowledge management, entrepreneurial awareness.

رابطه علی اعتیاد به اینترنت و کیفیت زندگی با میانجی‌گری انگیزه مشارکت ورزشی معلمان

سید حسین مرعشیان^۱ - مریم کریمی^۲ - مهدی صیفوریان^۳ - حیدر نعیم حمیدی الساعدی^۴

۱- استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۲- مربی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳- دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

Karimi_7896@yahoo.com

چکیده:

هدف از این پژوهش، بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت با کیفیت زندگی به میانجی‌گری انگیزه مشارکت ورزشی در معلمان شهر العماره بود. تحقیق حاضر، از نوع کاربردی و بر حسب نحوه گردآوری داده‌ها یک پژوهش همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهر العماره به تعداد ۵۷۶۹ نفر بود. با توجه به جدول کرجسی و مورگان، نمونه‌ای با حجم ۳۸۱ نفر و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب گردید. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۹۸۹)، اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) و پرسشنامه بین‌المللی هونگ یونگ لین (۲۰۱۰) به ترتیب با ۲۶، ۲۰ و ۱۸ گویه استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۷ تن از متخصصان مدیریت ورزشی مورد بررسی قرار گرفت. مقدار پایایی بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌ها بالای ۰/۷ بدست آمد. در بخش آمار استنباطی، برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۷ استفاده گردید. همچنین از طریق "الگویابی معادلات ساختاری" (SEM) با استفاده از نرم افزار AMOS برای ارزیابی مدل فرضی استفاده شد. یافته‌ها نشان داد اعتیاد به اینترنت با انگیزه مشارکت ورزشی و کیفیت زندگی معلمان رابطه مستقیم و معکوس دارد. بنابراین با توجه به نقش انگیزه مشارکت ورزشی در افزایش سطح کیفیت زندگی و کاهش اعتیاد و سپری کردن وقت افراد در فضای مجازی، سازمان آموزش و پرورش به این مهم توجه ویژه نماید و در راستای ایجاد فعالیت‌های ورزشی منظم و هفتگی می‌تواند با تشویق معلمان به ایجاد تیم‌های ورزشی گروهی و برگزاری مسابقات بین تیم‌ها، در تحقق این هدف کوشش نماید.

واژگان کلیدی: اعتیاد به اینترنت، کیفیت زندگی، انگیزه مشارکت ورزشی، معلمان

مهمترین عنصر مدرسه این نهاد سرنوشت‌ساز، جامعه عظیم از معلمانی است که مسئولیت هدایت و پرورش یک نسل بر دوش آنها است. از این رو هرگونه سرمایه‌گذاری علمی و هدفمند به پرورش و بهسازی آنها و نیز تأمین آتیه روحی و روانی این قشر انسان‌ساز، نه تنها موجب ارتقاء بهره‌وری آنها می‌شود بلکه می‌تواند موجبات بالندگی و سرفرازی یک ملت را به همراه داشته باشد (سنجابی، ۱۴۰۰). بنابراین باید باور داشته باشیم که زیباترین طرح اصلاح و بازسازی آموزش و پرورش، در صورتی که معلم به تعداد کافی و باکیفیت مطلوب در اختیار نداشته باشیم با شکست رو به‌رو خواهد شد. یکی از متغیرهای مهم این پژوهش، توجه به کیفیت زندگی معلمان است که از عوامل مهم در افزایش میزان کارایی و موفقیت شغلی تلقی می‌شود. معلمان همانند سایر آحاد جامعه به استفاده از فناوری‌های دنیای امروزی نه تنها برای آموزش بلکه به عنوان بخشی از دل‌مشغولی‌های روزمره ناگزیر هستند. از آنجایی که عمده فناوری‌های امروزی بر بستر اینترنت تعریف شده، طبیعتاً کیفیت و میزان استفاده از آن می‌تواند تا حد بسیار زیادی کیفیت زندگی این قشر از جامعه را تحت تأثیرات مثبت و یا منفی قرار دهد. از آنجایی که اینترنت به بخشی اجتناب‌ناپذیر از سبک زندگی مدرن تبدیل شده است، «رفتار مشکل ساز تعاملات انسانی با فناوری اطلاعات و ارتباطات» نگرانی‌ها را در مورد مسائل بلندمدت افزایش داده است (شاذ و همکاران^۱، ۲۰۲۰). استفاده از اینترنت به عنوان یک ابزار سرگرم‌کننده و در دسترس ممکن است روشی رایج برای کودکان و نوجوانان به منظور رهاسازی احساسات و استرس و فرار از واقعیت باشد. اینترنت، به‌ویژه بازی‌های آنلاین، می‌تواند افراد را به داشتن احساس انزوی و استقلال و افزایش عزت نفس تحریک کند. کاربران افراطی اینترنت، بیش از حد روی اینترنت متمرکز شده و کمتر به زندگی واقعی علاقه‌مند خواهند شد (کینگ و دلفابرو^۲، ۲۰۱۴). دسترسی قانونی ولی در عین حال نامحدود به اینترنت برای کلاس‌های آنلاین و ارتباط بین دانش‌آموزان ممکن است برای اهداف سرگرمی و بیدار ماندن تا دیروقت مورد سوء استفاده قرار گیرد (لی، و همکاران^۳، ۲۰۲۰). اعتیاد به اینترنت به عنوان "وابستگی روانی فرد به اینترنت، صرف نظر از نوع فعالیتی که پس از ورود به اینترنت وارد شده" تعریف شده است. ثابت شده است که اعتیاد به اینترنت خطر افسردگی، اضطراب و استرس را افزایش می‌دهد (کاس و همکاران^۴، ۲۰۱۴). علاوه بر این، همه‌گیری کووید باعث ایجاد و ترویج انزوای اجتماعی و افزایش زمان تماشای صفحه نمایش بدون نظارت شده است که از دلایل اصلی اعتیاد به اینترنت است. همچنین شاید اینگونه به نظر برسد که در این شرایط، بازی‌های آنلاین ممکن است تا حدی وقت زندگی مردم را غنی‌تر و پر کند (تاتنو و همکاران^۵، ۲۰۱۹). مطالعات نشان می‌دهد که مشارکت زیاد در بازی لزوماً مشکل‌ساز نیست و بازی‌ها عمدتاً سازگاران به نظر می‌رسند و ممکن است صرفاً تنهایی را کاهش دهند. بازی معمولاً نسبت به بسیاری از رفتارهای بالقوه دیگر برای مقابله با استرس مانند مصرف الکل و مواد مخدر یا پرخوری، کمتر مضر است. در طول قرنطینه، برای تشویق مردم به ماندن در خانه، کمپین «با هم بازی کنیم» توسط سازمان جهانی بهداشت معرفی شد. این سازمان، در ۲۸ مارس ۲۰۲۰، بازی‌های ویدیویی را به عنوان یک فعالیت اجتماعی ایمن پیشنهاد نمود. یکی از پیامدهای این سیاست ممکن است افزایش اعتیاد به بازی‌های اینترنتی، به ویژه در میان نوجوانان و سایر بزرگسالان باشد. از جمله سازه‌های اثرگذار در جهت کاهش اعتیاد به اینترنت می‌توان به انگیزه مشارکت ورزشی اشاره کرد. مشارکت ورزشی مزایای زیادی از جمله بهزیستی روانی و جسمانی مانند کاهش اضطراب، افسردگی و استرس دارد (پارک و همکاران^۶، ۲۰۱۶). به طور خاص، مطالعات قبلی تأثیر فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی را بر خودکنترلی

1. Shadzi & et all
2. King & Delfabbro
3. Li, Wang, & et all
4. Kuss & et all
5. Tateno & et all
6. Park & et all

برای استفاده صحیح از اینترنت نشان داده‌اند. جانکر و همکاران^۱ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای بر روی نوجوانان ورزشکار دریافتند؛ نوجوانانی که به طور فعال در ورزش شرکت می‌کنند، سطح بالاتری از خودکنترلی و استفاده صحیح از اینترنت را نسبت به آنهایی که در ورزش شرکت نمی‌کنند، نشان می‌دهند. بنابراین، میزان زمان تمرین در ورزش با سطح بالاتری از خودکنترلی ارتباط مثبت داشت. در مطالعه دیگری، جانکر و همکاران (۲۰۱۰) روی ۲۹۲ دانش آموز (۱۲ تا ۱۶ ساله) متشکل از ۱۲۸ فوتبالیست نخبه و ۱۶۴ غیر ورزشکار تحقیق کردند و دریافتند که بازیکنان نخبه فوتبال سطح بالاتری از استفاده درست از اینترنت نسبت به افراد غیر ورزشکار را نشان می‌دهند.

با توجه به اینکه بررسی‌های قبلی نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند تأثیر مثبتی بر سبک زندگی و اعتیاد به اینترنت داشته باشد و همچنین با عنایت به نقش خطیر معلمان در امر آموزش و استفاده از اینترنت در آموزش، بررسی سطح اعتیاد به اینترنت به منظور تشویق معلمان به استفاده مؤثر از اینترنت، توأم با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در جهت بهبود کیفیت زندگی آنها بسیار حائز اهمیت است. این مطالعه با هدف پر کردن شکاف پژوهشی، درصدد پاسخ به این سؤال است که؛ آیا بین اعتیاد به اینترنت با کیفیت زندگی از طریق میانجی‌گری انگیزه مشارکت ورزشی در معلمان رابطه علی وجود دارد؟

روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و در زمره تحقیقات توصیفی از نوع پیمایشی است که از نظر اجراء بر اساس مدل ارتباطی جزء تحقیقات توصیفی-همبستگی از نوع تحلیل مسیر محسوب می‌شود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهر العماره در کشور عراق بودند که بر اساس استعلام به عمل آمده از اداره کل آموزش و پرورش استان میسان، گروه برنامه‌ریزی آموزشی، تعداد معلمان مقطع ابتدایی ۵۷۶۹ نفر می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان استفاده شد که بر این اساس نمونه‌ای با حجم ۳۸۱ نفر و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب گردید که از این افراد تعداد ۳۱۵ نفر به ابزارهای پژوهش پاسخ دادند و به عنوان نمونه نهایی در نظر گرفته شدند. برای گردآوری داده‌ها از سه پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۹۸۹)، پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ و پرسشنامه انگیزه مشارکت ورزشی لین (۲۰۱۰) استفاده گردید. پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۵ و ۰/۹۰ محاسبه شد.

به منظور تحلیل فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های همبستگی با نرم افزار spss 27 و برای انجام معادلات ساختاری از نرم‌افزار AMOS استفاده گردید.

یافته‌ها

بر اساس مندرجات جدول ۱ تعداد ۵۷ درصد معلمان مرد و حدود ۴۳ درصد زن بودند. همچنین ۳۲ درصد دارای تحصیلات مقطع کاردانی، ۴۴ درصد کارشناسی و حدود ۲۴ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بودند. سن حدود ۳۰ درصد آنها بین ۲۱ تا ۳۰ سال، حدود ۲۹ درصد در دامنه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و ۲۳ درصد بالاتر از ۵۰ سال با میانگین سنی ۴۲،۳۸ سال بودند.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها

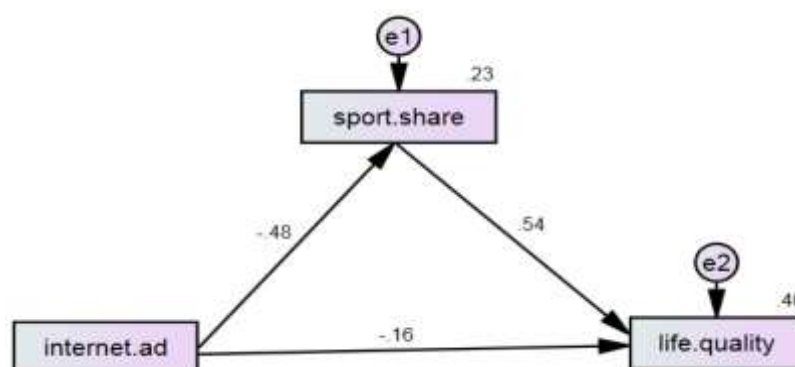
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۴۳/۲
	مرد	۵۶/۸
تحصیلات	کاردانی	۳۲/۴
	کارشناسی	۴۴/۱
	کارشناسی ارشد	۲۳/۵

در بخش یافته‌های استنباطی، ابتدا نرمال بودن داده‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آزمون کجی و کشیدگی نشان از نرمال بودن متغیرها داشت ($-2 < x < 2$). همچنین، قبل از شروع معادلات ساختاری برخی پیش‌شرط‌های آن همچون غیر همخط بودن متغیرها مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۲). نتایج نشان داد همه ضرایب همبستگی به دست آمده بین متغیرهای برونزاد با متغیر ملاک پژوهش، در سطوح $P < 0.05$ معنی‌دار بوده که حاکی از عدم همخطی برای انجام آزمون معادلات ساختاری است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش در نمونه‌ی معلمان

ردیف	متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳
۱	اعتیاد به اینترنت	-	-۰/۴۸۱*	-۰/۴۲۰*
۲	انگیزه مشارکت ورزشی	-۰/۴۸۱*	-	۰/۶۲۱*
۳	کیفیت زندگی	-۰/۴۲۰*	۰/۶۲۱*	-

همچنین برای بررسی داده‌های پرت چندمتغیری از فاصله مایلانوبیس برای متغیرهای برونزاد مدل محاسبه گردید. کمترین و بیشترین مقدار فاصله مایلانوبیس در پژوهش حاضر به ترتیب برابر ۰/۰۰۱ و ۱۲/۵۴ به دست آمد. با توجه به اینکه خی دو بحرانی در سطح $p = 0.01$ برابر ۹/۲۱ می باشد و از طرفی با توجه به اینکه بیشترین فاصله مایلانوبیس برابر ۹/۲۱ می باشد و ۳ نفر از آزمودنی‌ها از مقدار خی دو بیشتر هستند، لذا به عنوان داده‌های پرت چندمتغیری از مجموعه داده‌ها حذف گردیدند و در نهایت داده‌های مربوط به ۳۰۹ نفر مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت. شکل ۱ مدل نهایی پژوهش حاضر را به همراه ضرایب مسیر نشان می‌دهد.

شکل ۱. برون داد مدل نهایی به همراه ضرایب استاندارد مسیرها

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل نهایی

شاخص‌های برازندگی	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
مدل اصلاح شده نهایی	۱/۰۹۳۳	۱	۱/۹۳	۰/۹۸۰	۰/۹۶۸	۰/۹۶۳	۰/۹۴۸	۰/۹۶۳	۰/۹۴۳	۰/۰۵۹

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهند که شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی و نهایی شامل شاخص مجذور خی $(\chi^2=1/93)$ ، مجذور خی نسبی $(\chi^2/df = 1/93)$ ، شاخص نیکویی برازش $(GFI=0/980)$ ، شاخص نیکویی برازش انطباقی $(AGFI=0/968)$ ، شاخص برازش مقایسه‌ای $(CFI=0/963)$ ، شاخص برازندگی افزایش $(IFI=0/963)$ ، شاخص برازندگی توکر-لویس $(TLI=0/948)$ و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب $(RMSEA=0/059)$ حاکی از برازش بسیار خوب مدل است. بنابراین مدل از برازندگی مطلوبی برخوردار است، جدول ۴ مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در الگوی پیشنهادی و نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. الگوی ساختاری: مسیرها و ضرایب استاندارد مربوط به اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل پیشنهادی

مدل پیشنهادی				
معنی	سطح P داری	نسبت بحرانی	برآورد استاندارد B	برآورد استاندارد β
مسیر				
	۰/۰۰۱	-۹/۷۱	-۰/۵۴۰	-۰/۴۸۱
اعتماد به اینترنت	۰/۰۰۱	-۳/۱۷	-۰/۱۸۱	-۰/۱۵۸
انگیزه مشارکت ورزشی	۰/۰۰۱	۱۰/۹۷	۰/۵۵۶	۰/۵۴۵
کیفیت زندگی				
کیفیت زندگی				

براساس نتایج نشان داده شده در جدول ۴ همه‌ی ضرایب مسیرهای مستقیم مربوط به مدل نهایی معنی‌دار هستند. همچنین مطابق با نتایج موجود در جدول ۵ ضریب مسیر غیر مستقیم در مدل نیز معنی‌دار است.

جدول ۵. نتایج بوت استرپ بین متغیرهای مستقل، وابسته، میانجی

مسیر	داده	مقدار بوت استرپ	حد پایین	حد بالا	خطای استاندارد	سوگیری
اعتیاد به اینترنت به کیفیت زندگی از طریق انگیزه مشارکت ورزشی	-۰/۳۰۰	-۰/۲۶۲	-۰/۳۱۱	-۰/۲۱۲	۰/۰۳۱	۰/۰۱۱

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد، ضریب مسیر اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر انگیزه مشارکت ورزشی معنی‌دار است. این یافته با پژوهش‌های تختایی و همکاران (۱۴۰۰)، بیوک، اجیسوی و آنور^۱ (۲۰۲۱)، آیکان و اوزوم (۲۰۲۰)، آزام و متیولله (۲۰۱۹)، هازار و همکاران^۲ (۲۰۱۵)، کیم، و همکاران^۳ (۲۰۱۵) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت، زمانی افراد به اینترنت روی می‌آورند و به طور افراطی از آن استفاده می‌کنند که فرد دچار انزوای اجتماعی باشد و نیاز به پذیرفته شدن و تایید از سوی دیگران در او ارضا نشود، در واقع روی آوردن به گروه‌ها و شبکه‌های مجازی اینترنتی برای کسب اعتبار و پذیرش اجتماعی از سوی کاربران می‌باشد، در حالی که مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به‌ویژه ورزش‌های گروهی، به عنوان عضوی از یک گروه اجتماعی فرد و روی آوردن به فضای مجازی می‌گردد. از سوی دیگر مشارکت در ورزش می‌تواند برای هر فرد متناسب با توانایی‌هایش فرصت‌هایی برای نشان دادن توانایی‌های خود و کسب اعتبار اجتماعی پیدا کند. افرادی که دارای اعتیاد به اینترنت هستند دارای نگرش منفی به توانایی‌های اجتماعی خود هستند و اعتماد به نفس خود را جهت شرکت در فعالیت‌های جمعی پایین می‌دانند. بنابراین سطح مشارکت کمتری نیز در فعالیت‌های ورزشی دارند، در حالی که افراد دارای سطح اعتیاد کمتر به اینترنت، خود را از فعالیت‌های اجتماعی محروم نمی‌کنند، با گسترش مشارکت در فعالیت‌های ورزشی زمان بیشتری را صرف دنیای واقعی می‌کنند.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد، ضریب مسیر اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر کیفیت زندگی معنی‌دار است. این یافته با پژوهش عبدی و همکاران (۱۳۹۷) همسو می‌باشد. کیفیت زندگی به معنی یک زندگی خوب است. یک زندگی خوب برابر است با زندگی با کیفیت بالا. در این راستا سازمان جهانی بهداشت کیفیت زندگی را درک افراد از موقعیت خود در زندگی در حیطه‌های فرهنگی، ارزش‌های سیستمی که در آن زندگی می‌کنند و روابطشان با اهداف، آرزوها و دغدغه‌هایشان عنوان می‌کند. با توجه به تایید اثر مستقیم اعتیاد به اینترنت بر کیفیت زندگی معلمان، در تبیین این یافته می‌توان گفت میزان اعتیاد به اینترنت بر سطح کیفیت زندگی افراد اثرگذار است. غرق شدن نسل بشر در اینترنت و شبکه‌های اطلاعاتی، موجب شده است که انسان‌ها بیش از پیش احساس تنهایی نمایند. این امر به نوبه‌ی خود می‌تواند اثرات مخرب و زیان‌باری بر کیفیت زندگی داشته باشد. اینترنت گرچه بسیاری از مشکلات انسان امروزی را حل کرده است ولی باید اعتراف کرد که در کنار مفید بودن، می‌تواند صدمات و آسیب‌هایی را نیز به همراه داشته باشد. غرق شدن در اینترنت می‌تواند فرد را از زندگی روزمره دور کرده و بسیاری از تکالیف را با خطر مواجه سازد. اینترنت با فراهم کرده اهداف و سردرگمی روانشناختی که در فرد ایجاد می‌کند، باعث کاهش سطح کیفیت زندگی شود.

1. Buke & et all

2. Haza & et all

3. Kim & et all

نتایج این تحقیق حاکی از این بود که، ضریب مسیر اثر مستقیم انگیزه مشارکت ورزشی بر کیفیت زندگی معنی دار است. این یافته با پژوهش‌های شمس و همکاران (۱۴۰۰) و پاشایی و همکاران (۱۳۹۶) همسو می‌باشد. با توجه به تایید اثر مستقیم و معناداری انگیزه مشارکت ورزشی با کیفیت زندگی معلمان، در تبیین این یافته می‌توان گفت دارا بودن انگیزه مشارکت ورزشی سبب افزایش سطح کیفیت زندگی افراد می‌شود. این امر بر کسی پوشیده نیست که کیفیت زندگی، نشان‌دهنده پویایی و کارآمدی هر فرد می‌باشد. پرورش و تقویت انگیزه مشارکت ورزشی افراد، سبب ایجاد انرژی و جهت‌دهی مناسب رفتار، علائق و نیازهای آنها در راستای اهداف ارزشمند زندگی می‌باشد و افزایش سطح کیفیت زندگی در افراد می‌شود. محیط‌های ورزشی می‌توانند توانایی بالقوه افراد را به بالفعل تبدیل کرده و از این جهت آنان احساس می‌کنند که در محیط‌های ورزشی حمایت‌های لازم از آنان صورت می‌گیرد و زمانی که در بستر ورزش قرار می‌گیرند احساس یکپارچگی با آن نموده و بر این عقیده‌اند که یک احساس مشترک بین آنها و کسانی است که در یک محیط ورزشی با هم به فعالیت می‌پردازند. در واقع فعالیت‌های ورزشی با دارا بودن عنصر مسابقه، رقابت، همکاری، نظم و سازمان‌بخشیدن به حرکات جسمی و روانی به عنوان ابزاری ارزشمند در دنیای ورزش به شمار می‌آیند که مشارکت و توجه افراد به این مقوله‌های اثرگذار، می‌تواند به بهبود سطح کیفیت زندگی آنان و سلامت آنان کمک نماید. همچنین اثر غیرمستقیم اعتیاد به اینترنت بر کیفیت زندگی از طریق انگیزه مشارکت ورزشی معنی دار بوده و این یافته با پژوهش‌های تختایی و همکاران (۱۴۰۰)، بیوک و همکاران (۲۰۲۱)، اردوغان و توپاز (۲۰۲۰)، آیکان و اوزوم (۲۰۲۰)، آزام و متیولله (۲۰۱۹)، هازار و همکاران (۲۰۱۵)، کیم و همکاران (۲۰۱۵) و عبدی و همکاران (۱۳۹۷) همسو می‌باشد. با توجه به تایید این یافته می‌توان گفت اعتیاد به اینترنت هم بطور مستقیم و هم از طریق متغیر میانجی انگیزه مشارکت ورزشی بر سطح کیفیت زندگی افراد اثرگذار است. در شرایط اعتیاد به اینترنت و فاصله گرفتن از دنیای واقعی و تعاملات شادی آفرین بین فردی در زندگی اجتماعی، استرس، اضطراب و افسردگی جای تفکرات مؤثر و هیجان‌های مثبت افراد را گرفته و سلامت روان آنان را در معرض خطر قرار می‌دهد و موجب کاهش سطح کیفیت زندگی آنان می‌شود. آنچه از نتایج این پژوهش بدست آمد؛ شان داد که اعتیاد به اینترنت هم بطور مستقیم و هم از طریق واسطه‌ای انگیزه مشارکت ورزشی سبب کاهش کیفیت زندگی می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود با توجه به نقش انگیزه فعالیت‌های ورزشی در افزایش سطح کیفیت زندگی و کاهش اعتیاد و سپری کردن وقت افراد در فضای مجازی، سازمان آموزش و پرورش به این مهم توجه ویژه نماید و در راستای ایجاد فعالیت‌های ورزشی منظم و هفتگی می‌تواند با تشویق معلمان به ایجاد تیم‌های ورزشی گروهی و برگزاری مسابقات بین تیم‌ها، در تحقق این هدف کوشش نماید.

منابع

- Abdi M, Rafiee S, Asadi E, Pourrahimi M, Jalilund H. (2018) Studying the relationship between internet addiction and lifestyle in nursing and midwifery students, *Health Image*, 9(4): 252-258. . (Persian).
- Aycan, A., & Üzümlü, H. (2020). The effects of sports participation on internet addiction of high school students: Spora katılımının lise öğrencilerinin internet bağımlılığına etkisi. *Journal of Human Sciences*, 17(4), 1022-1033.
- Azam, M., & Mattiullah, J. (2019). Relationship of sport participation and physical activity with internet addiction, a synthesis of evidence. *Shield: Research Journal of Physical Education & Sports Science*, 14.
- Buke, M., Egesoy, H., & Unver, F. (2021). The effect of smartphone addiction on physical activity level in sports science undergraduates. *Journal of Bodywork and Movement Therapies*, 28, 530-534.
- Hazar K, Mamak H, Cinar V. (2015) List öğrencilerinde internet ve bilgisayar oyun bağımlılığının spora katılım düzeyi ve bazı digiskenlerle ilişkisinin araştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 9(2).
- Jonker, L., Elferink-Gemser, M. T., Toering, T. T., Lyons, J., & Visscher, C. (2010). Academic performance and self-regulatory skills in elite youth soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 28(14), 1605e1614.

Jonker, L., Elferink-Gemser, M., & Visscher, C. (2011). The role of self regulatory skills in sport and academic performances of elite youth athletes. *Talent Development & Excellence*, 3(2), 263e275

Kim S-E, Kim J-W, JeeY-S.(2015) Relationship between smartphone addiction and physical activity in Chinese international students in Korea. *Journal of Behavioral Addictions*. 4(3): 200–205.

King DL, Delfabbro PH(2014) Internet gaming disorder treatment: a review of definitions of diagnosis and treatment outcome. *J Clin Psychol*. 2014;70(10): 942–55. doi:10.1002/jclp.22097.

Kuss DJ, Griffiths MD, Karila L, Billieux J. (2014)Internet addiction: a systematic review of epidemiological research for the last decade. *CPD*.;20(25): 4026–52. doi:10.2174/13816128113199990617.

Li Y, Wang Y, Jiang J, Valdimarsdottir UA, Fall K, Fang F, ... Zhang W. (2020).Psychological distress among health professional students during the COVID-19 outbreak. *Psychol Med*.;1–3. doi:10.1017/s0033291720001555.

Pashaei S, Gadami S, Khodapasand F. (2017). Investigating the effect of participation in recreational sports on the quality of life of teachers in Mako Free Zone. *Sociology of Sports*, 3(10), 1-23. (Persian).

Sanjabi G, Arefi M (2021). The relationship between Internet addiction and harmful use of mobile phones with marital conflicts among teachers in Kermanshah. *Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 6 (54), 369-380. (Persian).

Shadzi MR, Salehi A, Vardanjani HM. Problematic internet use, mental health, and sleep quality among medical students: a path-analytic model. *Indian J Psychol Med*. 2020;42(2):128–35. doi:10.4103/IJPSYM.IJPSYM_238_19.

Shams E, Mohammad S, Marjan A.(2021). Consequences of students' participation in sports activities in Iranian schools. *Sports Science Quarterly*. (Persian).

Takhtaei M, Khomenian D, Sheikh M (2021). Comparison of movement skills and body mass index of children with and without Internet addiction. *Journal of Motor Development and Learning*, 13(1), 59-72. (Persian).

Tateno M, Teo AR, Ukai W, Kanazawa J, Katsuki R, Kubo H, Kato TA. (2019).Internet addiction, smartphone addiction, and Hikikomori trait in Japanese young adult: social isolation and social network. *Front Psychiatry*.; 10:455. doi:10.3389/fpsyt.2019.00455

Causal relationship between Internet addiction and quality of life with the mediation of sports participation motivation in teachers

Seyed Hossein Marashian

Assistant Professor in Sport Management Department,
Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University
Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

hmarashian@scu.ac.ir

Maryam Karimi¹

Assistant Professor in Sport Management Department,
Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University
Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

karimi_7896@yahoo.com

Mahdi seyfoorian

Instructor in Sport Management Department, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran .

seyfoorian@scu.ac.ir

Hayder Naeim Hameedi Alsaedi

Master's degree Of Sport Management, Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University Of Ahvaz,
Ahvaz, Iran

Abstract:

The purpose of this study was to investigate the relationship between Internet addiction and quality of life with mediation of sports participation motivation among teachers in AlAmara. The present research is an applied research, and according to the method of data collection, is a correlational research of the path analysis type. The statistical population of all primary school teachers in AlAmara was 5769 people. According to the table of Karjesi & Morgan, a sample of 381 people was selected using a multi-stage random. To collect information, the World Health Organizations Quality of Life (1989), Yang Internet Addiction, Hong Yong Lin International (2010) were used with 26, 20, and 18 items, respectively. The content validity of the questionnaire was evaluated by 7 sports management experts. The reliability value was obtained based on Cronbach's alpha coefficient for questionnaires above 0.7. In the inferential statistics section, through SPSS version 27 software was also used for data analysis, also "structural equation modeling" (SEM) using AMOS software was used to evaluate the hypothesized model. The findings showed that Internet addiction has a direct and inverse relationship with the motivation of sports participation and the quality of life. Considering the role of the motivation of sports activities in increasing the quality of life and reducing addiction and spending time in virtual space, the education organization pays special attention to this and in order to create regular and weekly sports activities, it can Try to achieve this goal by encouraging teachers to create group sports teams and hold competitions between teams.

Keywords: Internet addiction, quality of life, sports participation motivation.

1 - Corresponding Author

ارائه الگوی اضطراب رقابتی مبتنی بر راهبردهای مقابله با تنیدگی در مربیان ورزش

سید حسین مرعشیان^۱ - طاهره ازمشا^۲ - مریم کریمی^۳ - حسام حبیب حسن الموزانی^۴

۱ و ۲ - استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۴ - دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

Karimi_7896@yahoo.com

چکیده

هدف از این پژوهش، طراحی الگوی اضطراب رقابتی مبتنی بر راهبردهای مقابله با تنیدگی در مربیان ورزش استان بصره بود. تحقیق حاضر، یک تحقیق کاربردی و بر حسب نحوه گردآوری داده‌ها؛ توصیفی-پیمایشی از نوع همبستگی می باشد. جامعه-آماري تحقیق؛ کلیه مربیان فعال رشته‌های مختلف ورزشی انفرادی و تیمی استان بصره به تعداد ۲۳۶ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه از روش کل شمار برای جامعه استفاده گردید. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه اضطراب حالتی رقابتی ورزشی مارتنز و همکاران (۱۹۹۰) و برای ارزیابی مقابله با تنیدگی از پرسشنامه کارور و همکاران (۱۹۸۹) استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۷ تن از متخصصان مدیریت ورزشی مورد بررسی قرار گرفت. مقدار پایایی نیز بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌ها بالای ۰/۷ بدست آمد. تحلیل داده‌ها و ارزیابی مدل فرضی با نرم‌افزارهای SPSS و AMOS انجام شد. یافته‌ها نشان داد تمامی مؤلفه‌های راهبردهای مقابله با تنیدگی شامل (مسئله‌مدار، هیجان‌مدار و غیر موثر) رابطه معناداری با متغیر اضطراب رقابتی در مربیان ورزش‌های انفرادی و تیمی استان بصره دارد. بنابراین با توجه به اینکه مربیگری، شغلی متفاوت از سایر مشاغل موجود بوده و نسبت به مربی این توقع هست که انسان‌هایی نجیب و بااخلاق به جامعه تحویل دهد، از این رو این حرفه، توقع برانگیز و سخت است که نیاز به آموختن مهارت‌های مختلفی دارد لذا پیشنهاد می‌شود برای کمک به مربیان به منظور درک عوامل استرس‌زا و راهبردهای مقابله با آنها، برنامه‌های آموزش این مهارت‌ها در نظر گرفته شود و در صورت نیاز به روانشناسان ورزشی به مراجعه کنند.

واژگان کلیدی: اضطراب رقابتی، راهبردهای مقابله با تنیدگی، مربیان ورزش

مقدمه

در دنیای پر رقابت امروزی مسئولان، محققان و مربیان حوزه ورزش دائماً در جستجوی روش‌های جدید برای به اوج رساندن عملکرد ورزشکاران هستند. به منظور کسب موفقیت و رقابت در سطوح مختلف ورزش، مسئولان و مربیان ورزشی در حال مطالعه و تلاش هستند تا ورزشکاران به حداکثر کارایی خود دست پیدا کنند. اکثر نتایج ورزشی اعم از برنده بودن و یا بازنده بودن، از یک جنبه تحت عنوان اهمیت به عامل روانی دارای اشتراک هستند. از طرف دیگر پر واضح است که کاهش اضطراب رقابتی مربیان در فضاهای رقابتی یکی از روش‌هایی است که می‌تواند در افزایش عملکرد آنها نقش بسیار مؤثری داشته باشد. از این رو باید هم به مربیان و هم به ورزشکاران عوامل مؤثر بر کاهش اضطراب را آموزش داد، در غیر این صورت آمادگی لازم برای رویارویی و قرارگیری در شرایط رقابتی را نخواهند داشت. بدیهی است یکی از عواملی که می‌تواند بر اضطراب مربیان و ورزشکاران تأثیرگذار باشد راهبردهای مقابله با تنیدگی ورزشکاران می‌باشد (مهرپویان، ۱۳۹۱).

اضطراب، یکی از فاکتورهای مهم روانی است که عملکرد ورزشکاران، خصوصاً در شرایط تعیین‌کننده و حساس، به شدت تحت شعاع قرار می‌دهد. بنابراین تحقیق در حیطه روانشناسی ورزش جهت شناخت عوامل مهم و مؤثر درون‌فردی به منظور کمک کردن به ورزشکاران در انجام مهارت‌های ورزشی و همچنین کاهش مولفه‌هایی از قبیل اضطراب^۱ که عملکرد را تضعیف یا تخریب می‌کنند، الزامی است (توریز، ۲۰۲۲). اضطراب دربرگیرنده مفهوم ناامنی یا تهدیدی است که افراد، منبع و علت آن را به وضوح درک نمی‌کنند. یکی از اقسام اضطراب که اخیراً نظر متخصصان روانشناسی ورزش را جلب کرده، اضطراب رقابتی^۲ است. این شکل از اضطراب در وضعیت‌های رقابت جویانه‌ی ورزشی پدید می‌آید (نجفی و همکاران، ۱۳۹۷). در واقع اضطراب-رقابتی، نوعی اضطراب حالتی و صفتی می‌باشد. اضطراب صفتی رقابتی، در واقع تمایل به درک شرایط رقابتی همانند یک عامل تهدیدکننده است که عکس‌العمل به این موقعیت‌ها، توأم با احساس نگرانی یا تنش خواهد بود (پونز و همکاران^۳، ۲۰۱۸).

امروزه، با توسعه و حرفه‌ای شدن ورزش، باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی نیز با مسائل و مشکلات بسیاری روبه‌رو هستند که از مهمترین آنها استرس یا فشار روانی است که بر مربیان اثر منفی می‌گذارد. نتایج مطالعات بسیاری نشان داده است که ورزشکاران و سایر افراد شاغل در ورزش مانند مربیان شرایط استرس‌زای زیادی را مشاهده می‌کنند (احمدی، ۱۳۸۸). در میان مشاغل ورزشی، مربیان از منابع انسانی ارزشمند و از ارکان اساسی در هر باشگاه یا تیم ورزشی محسوب می‌شوند. طبق تحقیقات پزشکی، مربیان فوتبال در مقایسه با دیگر مربیان زندگی پرفشارتری دارند و به آسانی می‌توان شکل‌های گوناگون هیجان و اضطراب برد و باخت را در سیمای مربیانی مشاهده کرد که تصویر آنها به طور مستقیم به وسیله رسانه‌ها در سراسر جهان پخش می‌شود. مربیانی که هنگام تماشای بازی تیم‌شان در کنار زمین، استرس بسیاری را تجربه می‌کنند، احتمالاً به ناراحتی‌های مختلفی مانند زخم معده، اختلالات متابولیک و ضعف سیستم ایمنی بدن (پیامد استرس) نیز دچار می‌شوند (سوروجلیل، ۲۰۰۵) حتی هیوگس^۴ (۱۹۹۹) پیری زودرس را مشکل اصلی بیشتر مربیان معرفی کرده است. به دلیل اهمیت روابط انسانی در حرفه مربیگری، مربیان با مطالبات هیجانی و روانشناختی زیادی مواجه هستند. تحقیقات نشان داده است مربیان به دلیل طبیعت حرفه‌شان، تنش‌های زیاد و مختلفی را سپری می‌کنند که می‌تواند در طولانی‌مدت اثرات مخربی بر جسم و روان آنها داشته باشد (رمضانی‌نژاد، ۱۳۹۲). حرفه مربیگری، به ویژه در فوتبال از حرفه‌های پرتنش است. مشارکت در رقابت‌های ورزشی مختلف، برنامه‌ریزی تمرینات، ارتباط با ورزشکاران، ارتباط با مدیران و رسانه‌ها، بهره‌مندی از اطلاعات تخصصی موجب دشواری وظایف مربیان شده است (برناردو، ۲۰۰۴). کلی و گیل^۵ (۱۹۹۳) با مطالعه تحقیقات مختلف، مربیگری

1 - anxiety

2 - Competitive anxiety

3 - Pons & et al

4 - Hughes

5 - Kelly & Gill

را شغلی پر استرس معرفی کرده‌اند و نشان داده‌اند که در این حرفه منابع بالقوه استرس بسیار زیاد است. ریچارد و نیکولاس^۱ (۲۰۰۷) و لوی^۲ و همکاران (۲۰۰۹) نیز نشان دادند مربیان سطح بالا و حرفه‌ای در دوران مربیگری خود انواع مختلفی از عوامل تنش‌زا را تجربه می‌کنند که فشار کاری آنها را مضاعف می‌سازد تا جایی که مربیان بزرگ زیادی در دنیا به دلیل موقعیت سخت کاری و فرسودگی شغلی، شغل خود را به صورت موقت و حتی دائمی ترک کرده‌اند. با وجود اهمیت بسیار استرس مربیان، بیشتر تحقیقات بر استرس ورزشکاران و تا اندازه‌ای بر استرس داوران تمرکز کرده‌اند. البته در دو دهه اخیر به استرس مربیان نیز توجه شده است. مثلاً لی^۳ (۲۰۰۰) نشان داد هفت عامل کیفیت ضعیف و مشکلات اعضای تیم، فشار مسابقه، فشارهای محیطی، فشار باشگاه، کیفیت و توانایی بازیکنان، بی‌ثباتی در ساختار باشگاه و تراکم برنامه کاری از عوامل عمده استرس‌زای مربیان حرفه‌ای فوتبال چین بودند. مربیگری یک شغل متفاوت با سایر مشاغل موجود می‌باشد و نسبت به مربی این توقع هست که انسان‌هایی نجیب و بااخلاق به جامعه تحویل دهد. این حرفه، حرفه‌ای توقع‌برانگیز و سخت است که نیاز به آموختن مهارت‌های مختلفی دارد (زارعی، ۱۳۹۷). امروزه جهت پرورش ورزشکاران ماهر، حرفه مربی‌گری نیز به‌عنوان یکی از دشوارترین مشاغل امروزی نیاز به مهارت‌های تخصصی و دانش فوق‌العاده‌ای دارد (زمانی، ۱۴۰۰). استرس مربی در کنار عدم اعتقاد به کارآمدی خود در حیطه آموزش ورزشکاران ممکن است تبعات ناخوشایندی را به دنبال داشته باشد، توانایی مربی را در انتقال اشتیاقی که به این حرفه دارد، افول دهد و روحیه مربی را تضعیف کند. تنیدگی و ضعف خودکارآمدی مربی احتمالاً به دو شکل اساسی کیفیت کار او را کاهش خواهد داد: اول اینکه چنانچه مربی طی یک مدت طولانی تصور کند حرفه‌اش استرس‌زا است، ممکن است رضایت شغلی وی کاهش یابد و این امر موجب دلسردی او خواهد شد و در درجه دوم استرس شدید و عدم باور به توانمندی‌های حرفه‌ای خود ممکن است از کیفیت تعامل با ورزشکاران بکاهد (تاکاشی^۴، ۲۰۱۷). هر فردی با توجه به ویژگی‌های شخصیتی خود، شیوه‌ای را برای مقابله با استرس انتخاب می‌کند که می‌تواند مانع از تحلیل رفتگی شغلی او بشود. استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مناسب و تطابق‌پذیری با تنیدگی به افراد کمک می‌کند که بر آن فائق آیند و کمتر به تأثیرات ناشی از آن دچار شوند. از نظر لازاروس و فالکمن^۵ (۱۹۸۶) مقابله عبارت است از: تلاش‌های رفتاری و شناختی فرد که دائماً در حال تغییر هستند تا از عهده‌ی خواسته‌های خاص بیرونی و درونی وی که مافوق توان او هستند، برآید. کاهش استرس شغلی و شناسایی شیوه‌های مقابله با آن یک سرمایه‌گذاری ارزشمند برای سازمان تلقی می‌شود، زیرا در قبال نیروی انسانی، منافع سازمانی خود را افزایش می‌دهد لورنس و جاج^۶ (۲۰۰۹).

با توجه به مطالب گفته شده، پژوهش درباره اضطراب رقابتی مربیان ورزشی، بسیار مهم است و عدم توجه به آن می‌تواند منجر به شکست‌های مستمر و کناره‌گیری از ورزش شود. همچنین بررسی این نکته که کدامیک از متغیرهای راهبردهای مقابله با تنیدگی نقش مؤثرتری در پیش‌بینی اضطراب رقابتی مربیان دارد، می‌تواند در ارائه راهکارهایی برای جلوگیری از عواقب نامطلوب مرتبط با اضطراب ورزشی مؤثر باشد. بنابراین پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است که الگوی اضطراب رقابتی مبتنی بر راهبردهای مقابله با تنیدگی در مربیان ورزش استان بصره چگونه است؟

1- Richard & Nicholas

2 - Levy

3 - Li

4 - Takahashi

5 - Lazaurus & Folkman

6 - Lawrence & Judge

روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و در زمره تحقیقات توصیفی از نوع پیمایشی است که از نظر اجراء بر اساس مدل ارتباطی جزء تحقیقات توصیفی-همبستگی از نوع معادلات ساختاری محسوب می‌شود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مربیان (اعم از ورزش‌های انفرادی و تیمی) استان بصره بود که در رشته‌های مختلف ورزشی استان بصره و یا باشگاه‌های مختلف در سطح استان مطابق با بررسی‌ها و برآوردهای صورت گرفته به تعداد ۲۳۶ نفر مشغول فعالیت بودند. در پژوهش حاضر برای تعیین حجم نمونه از روش تمام شمار برای جامعه محدود استفاده شد. پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تعداد ۲۱۸ پرسشنامه به صورت کامل و صحیح دریافت گردید، لذا نمونه این پژوهش مشتمل بر ۲۱۸ نفر از جامعه مذکور می‌باشد. برای گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه اضطراب حالتی رقابتی ورزشی^۱ مارتنز و همکاران (۱۹۹۰) دارای ۲۷ سوال و پرسشنامه راهبردهای مقابله با استرس کارور و همکاران (۱۹۸۹) با ۶۰ گویه استفاده شد. پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۸۴ محاسبه شد. برای نرمال بودن مولفه‌ها آزمون کولموگروف - اسمیرنوف مورد استفاده قرار گرفت. همچنین به منظور تحلیل فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های همبستگی و معادلات ساختاری با نرم افزارهای اس پی اس اس ۲۴ و AMOS استفاده گردید.

یافته‌ها

طبق جدول ۱ بیش از ۹۲ درصد مربیان مرد و حدود ۸ درصد زن بودند. همچنین ۳۶ درصد دارای تحصیلات دیپلم و پائین‌تر، ۵۳ درصد فوق فوق دیپلم و حدود ۱۰ درصد دارای تحصیلات لیسانس بودند. سن کمتر از ۴ درصد آنها زیر ۳۰ سال و بیش از ۳۳ درصد در دامنه سنی ۳۵ تا ۴۰ سال با میانگین سنی ۳۸/۴۲ سال بودند.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۷/۷۹
	مرد	۹۲/۲۱
تحصیلات	دیپلم و پایین‌تر	۲۳/۳۶
	فوق دیپلم	۵۵/۶۶
	لیسانس	۱۰/۰۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۰/۰

در بخش یافته‌های استنباطی، ابتدا نرمال بودن داده‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آزمون کجی و کشیدگی نشان از نرمال بودن متغیرها داشت ($2 < x < 2$). همچنین، قبل از شروع معادلات ساختاری برخی پیش‌شرط‌های آن همچون غیر همخط بودن متغیرها مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۲). نتایج نشان داد همه ضرایب همبستگی به دست آمده بین

1- Competitive State Anxiety Inventory

متغیرهای برونزاد با متغیر ملاک پژوهش، در سطوح $P < 0.05$ معنی‌دار بوده که حاکی از عدم هم‌خطی برای انجام آزمون معادلات ساختاری است.

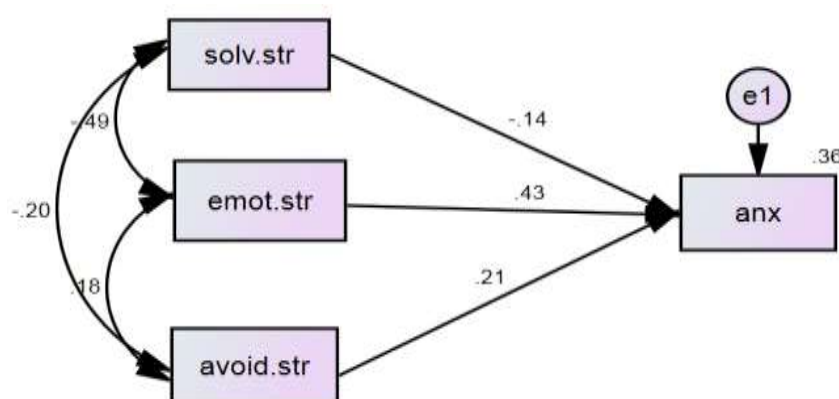
جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش در نمونه مربیان ورزش

ردیف	متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴
۱	راهبردهای مسئله مدار	-	-۰/۴۹۳*	-۰/۱۹۷*	-۰/۳۹۹*
۲	راهبردهای هیجان مدار	-	-	۰/۱۷۹*	۰/۵۴۰*
۳	راهبردهای غیرمؤثر	-	-	-	۰/۳۲۰*
۴	اضطراب رقابتی	-	-	-	-

$P < 0.05$ *

همچنین برای بررسی داده‌های پرت چندمتغیری از فاصله مایلونوبیس برای متغیرهای برونزاد مدل محاسبه گردید. کمترین و بیشترین مقدار فاصله مایلونوبیس در پژوهش حاضر به ترتیب برابر 0.064 و $27/34$ به دست آمد. با توجه به اینکه خی دو بحرانی در سطح $p = 0.01$ برابر $11/34$ می باشد و از طرفی با توجه به اینکه بیشترین فاصله مایلونوبیس برابر $27/34$ می باشد و ۹ نفر از آزمودنی‌ها از مقدار خی دو بیشتر هستند، لذا به عنوان داده‌های پرت چندمتغیری از مجموعه داده‌ها حذف گردیدند و در نهایت داده‌های مربوط به ۲۰۹ نفر مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت.

شکل ۱ مدل نهایی پژوهش حاضر را به همراه ضرایب مسیر نشان می‌دهد.

شکل ۱. برونزاد مدل نهایی پژوهش حاضر به همراه ضرایب استاندارد مسیرها

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل نهایی

شاخص‌های برازندگی	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
مدل اصلاح شده‌ی نهایی	۲/۰۳	۱	۲/۰۳	۰/۹۹۵	۰/۹۵۳	۰/۹۹۴	۰/۹۶۱	۰/۹۹۴	۰/۹۸۸	۰/۰۶

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهند که شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی و نهایی شامل شاخص مجذور خی $(\chi^2=۲/۰۳)$ ، مجذور خی نسبی $(\chi^2/df=۲/۰۳)$ ، شاخص نیکویی برازش $(GFI=۰/۹۹۵)$ ، شاخص نیکویی برازش انطباقی $(AGFI=۰/۹۵۳)$ ، شاخص برازش مقایسه‌ای $(CFI=۰/۹۹۴)$ ، شاخص برازندگی افزایش $(IFI=۰/۹۹۴)$ ، شاخص برازندگی توکر- لویس $(TLI=۰/۹۶۱)$ و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب $(RMSEA=۰/۰۶)$ حاکی از برازش بسیار خوب مدل است. بنابراین مدل از برازندگی مطلوبی برخوردار است، جدول ۴ مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در الگوی پیشنهادی و نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. الگوی ساختاری: مسیرها و ضرایب استاندارد مربوط به اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل پیشنهادی

مدل پیشنهادی				مسیر	
برآورد	برآورد	نسبت	سطح	←	
استاندارد β	استاندارد B	بحرانی	معنی داری P		
-۰/۱۴۵	-۰/۲۴	-۲/۲۹	۰/۰۲	←	راهبردهای مسئله مدار
۰/۴۳	۰/۶۵۴	۶/۸۴	۰/۰۰۱	←	راهبردهای هیجان مدار
۰/۲۱۵	۰/۴۴۹	۳/۸۵	۰/۰۰۱	←	راهبردهای غیرمؤثر

براساس نتایج نشان داده شده در جدول ۴ همه‌ی ضرایب مسیر مربوط به مدل پیشنهادی و نهایی معنی‌دار هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق نشان داد راهبردهای مسئله مدار بر اضطراب رقابتی مربیان ورزش اثر معناداری دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های صالحی و همکاران^(۱۴۰۰)، مهرصفر و همکاران^(۱۴۰۰)، تقی‌پور و همکاران^(۱۴۰۰)، پورجوید و همکاران^(۱۳۹۹)، ترز و همکاران^(۲۰۲۲) و نوریس و همکاران^(۲۰۱۷) همسو و هماهنگ می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان اظهار داشت که؛ در فرایند مقابله مبتنی بر حل مسئله مربیان با به کار بستن سبک مقابله کارآمد از مهارت‌های شناختی برای حل مسئله استفاده می‌کنند. براین اساس راه‌های مقابله با مشکل مستقیماً بررسی می‌شوند و معمولاً با یافتن راه حل‌های مناسب

برای مشکل رضایت روانشناختی حاصل می‌شود و از سوی دیگر این وضعیت باعث نظم و انسجام فکری می‌شود و آشفته‌گی هیجانی را کاهش می‌دهد. در سایه انسجام فکری و آرامش هیجانی به دست آمده منبع اضطراب نیز بهتر شناسایی می‌گردد و ممکن است قابل کنترل شود. شناخت منبع کنترل از یک سو و قابل کنترل ارزیابی کردن آن از سوی دیگر به بهبود عملکرد کمک می‌کند. همچنین شناخت منبع اضطراب از طریق افزایش اعتماد به نفس، شدت اضطراب را کاهش داده و باعث بهبود وضعیت روانی مربی می‌شود. یکی از روش‌های عملی در راهبرد مسأله‌مدار، استفاده از تجربیات گذشته، واقع‌بینی، جمع‌آوری اطلاعات بیشتر برای حل مشکل، مشورت و توجه به نقاط مثبت مسأله هستند. هیچ کس بدون کوشش نمی‌تواند به چیزی دست یابد. تصمیم‌گیری در مورد این که مربی هنگام استرس چه کار باید بکند نیازمند به قضاوت خود او است، که این قضاوت‌ها متأسفانه به وسیله هیجانات منفی که در اثر تجارب منفی گذشته به وجود آمده‌اند تحت تأثیر قرار می‌گیرند. مثلاً یک مربی که بحران زده است؛ اگر در گذشته به ندرت تجربه‌ای موفقیت آمیز در تأثیر گذاردن بر تیم یا ورزشکارانش برای تغییر اوضاع داشته و علاوه بر آن افسردگی در او تولید ناامیدی کرده باشد احتمالاً حتی با وجود کارهای فراوانی که می‌تواند برای اصلاح وضعیت خود انجام بدهد در صدد مقابله با مسئله بر نمی‌آید. این مربی به جای این که خود را بازیگر نقش اصلی در تیم بداند خود را قربانی اعمال، رفتار و تلقینات دیگران می‌داند. در چنین مواقعی ناباوری نسبت به کارایی، خود مانع بزرگی برای حل مسئله است، چون در این حالت فرد کمترین تلاشی برای حل مسئله انجام نمی‌دهد و اضطراب از شکست در وی مضاعف خواهد شد. در همین راستا یافته‌های پورجاوید و همکاران (۱۳۹۹)، نشان داد علاوه بر ارتباط معنادار بین خودکارآمدی ورزشی با اضطراب رقابتی، خودکارآمدی ورزشی به واسطه تأثیرگذاری بر راهبردهای مسأله‌مدار انتخاب شده از طرف ورزشکار موجب تعدیل اضطراب رقابتی ورزشکاران می‌شود. سبک زندگی ناسالم، با تلاش‌های حل مسئله در زندگی که بیشتر مربوط به ارزیابی‌های شناختی و شیوه مقابله‌ای در قالب رفتارهای ناسالم است، ارتباط تنگاتنگ دارد. به ویژه یک رابطه معناداری با درماندگی در حل مسئله در این سبک مقابله‌ای وجود دارد. پس رفتار ناسالم و یک زندگی ناسالم نتیجه خلایق کمتر در حل مسئله و اطمینان کمتر به توانایی حل مسئله است. این گونه افراد احساس درماندگی بیشتری دارند و منبع کنترل بیرونی‌تر دارند، از اخلاق حرفه‌ای پایین‌تر برخوردارند، زیاده طلب و احساس کنترل و مهارت کمتری را تجربه می‌کنند، از حمایت اجتماعی و تحمل جسمی کمتری برخوردارند، تحریک پذیری بیشتری دارند و اسنادهای درونی ثابت و کلی بیشتری دارند در حالی که تصور رفتار و سبک زندگی سالم کاملاً متفاوت است.

نتایج نشان داد راهبردهای هیجان‌مدار بر اضطراب رقابتی مربیان ورزش اثر معناداری دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های زمانی و همکاران (۱۴۰۰)، جهان‌دوست و کیاکجوری (۱۳۹۹)، و پوز و همکاران (۲۰۱۸) همسو و هماهنگ می‌باشد. در تبیین این یافته نیز می‌توان چنین بیان کرد که؛ استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار، مربی را از درگیری مستقیم و مؤثر با مشکل باز می‌دارد و توانمندی او را برای حل مشکل کاهش می‌دهد. این وضعیت باعث اختلال در انسجام فکری و آشفته‌گی هیجانی می‌شود. آشفته‌گی فکری و هیجانی امکان شناخت صحیح منبع اضطراب را تحلیل می‌برد و وضعیت مناسب روانی را به صورت منفی تحت تأثیر قرار می‌دهد و این باعث می‌شود که ترس از شکست تیم یا ورزشکار تحت امر در وی افزایش یابد. همچنین می‌توان گفت که مربیان دارای راهبردهای هیجان‌مدار، چون این ویژگی باعث آشفته‌گی فکری در آنها می‌شود لذا باعث می‌شود که انگیزه کافی برای پرهیز از شکست از خود نشان ندهند و این امر باعث شود که اضطراب رقابتی در آنها بالا رفته که منجر به کسب نتایج نامطلوب توسط تیم گردد و بالعکس. یکی از تکنیک‌های راهبردهای هیجان‌مدار، بیان مطلب و یا نطق‌های تهییجی است. هدف از نطق‌های تهییجی و برنامه‌های تشریفاتی نوعاً برای افزایش برانگیختگی یا شارژ روحی بازیکنان برای رقابت است. مربیانی که از راهبردهای شارژ روحی استفاده می‌کنند، بر این باور هستند که چنین تکنیک‌هایی ضمن کاهش اضطراب باعث افزایش عملکرد بازیکنان و به تبع آن کاهش اضطراب خودشان (مربی) می‌شود. همچنین تأکید می‌کند مربیانی که از لحاظ شناختی مضطرب هستند، اگر به لحاظ جسمانی خیلی برانگیخته شوند آن‌ها به نقطه «دستخوش

احساسات شدن» می‌رسند و عملکردشان به‌طور ناگهانی و به‌طور بارزی افت خواهد کرد. اگر اضطراب شناختی و برانگیختگی جسمانی به‌طور همزمان مورد ملاحظه قرار گیرند، بهبود سریع‌تر خواهد شد. هاردی یک رویکرد مدیریت استرس چند مدلی را پیشنهاد می‌کند و مربیان و روانشناسی ورزش را به احتیاط زیاد در استفاده از راهبردهای شارژ روانی سفارش می‌کند. اگرچه اضطراب شناختی و برانگیختگی جسمانی مفید می‌باشند اما خطی ظریف بین عملکرد اوج و نقطه فاجعه وجود دارد (ویلام، ۲۰۰۷).

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد راهبردهای غیرمؤثر بر اضطراب رقابتی مربیان ورزش اثر معناداری دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های زندگی و زارعی (۱۴۰۰)، نجفی و همکاران (۱۳۹۷)، جمالی گله و همکاران (۱۳۹۴)، مارتینز و همکاران^۱ (۲۰۲۲) و پاتس و همکاران^۲ (۲۰۱۹) همسو و هماهنگ می‌باشد. در تبیین این یافته باید اظهار داشت که، مربیان دارای راهبردهای غیر مؤثر به دلیل اینکه هنگام رویارویی با موقعیت اضطراب رقابتی به جای حل مشکل، ورزشکار را به عواملی نظیر امروز و فردا کردن یا انکار، باعث کنار کشیدن وی از رویارویی با موقعیت‌های حساس می‌شود و پیامد آن افزایش اضطراب‌های انباشته و شکست‌های پی در پی خواهد بود. لذا نداشتن برنامه از جانب مربی و یا راهبردهای غیر مؤثر در چنین لحظاتی باعث می‌شود که مربی به جای حل مشکل از موقعیت اضطرابی شانه خالی کند و در نتیجه باعث می‌شود که عدم گفتمان به موقع مربی با ورزشکار و یا عدم مخابره پیام از جانب مربی، خاموشی را برای وی به دنبال داشته باشد و همین مسئله موجبات بدبینی ورزشکاران و اعضای باشگاه را در پی خواهد داشت. همچنین می‌توان گفت که این مربیان به دلیل فرار از موقعیت انگیزه کافی برای پرهیز از شکست از خود نشان نمی‌دهند و در نتیجه باعث می‌شود که اضطراب رقابتی در آنها بالا رود. به طور کلی مربیان هنگام رویارویی در موقعیت اضطراب رقابتی، ممکن است از هر پاسخی استفاده کنند اما بنا به جنسیت، سن و میزان تحصیلات و غیره پاسخ‌های مقابله افراد متفاوت است.

بنابراین با توجه به اینکه نتایج نشان داد تمامی مؤلفه‌های راهبردهای مقابله با تنیدگی شامل (مسئله‌مدار، هیجان‌مدار و غیر-مؤثر) رابطه معناداری با متغیر اضطراب رقابتی در مربیان ورزش‌های انفرادی و تیمی دارد و با تأکید بر اینکه مربیگری، شغلی متفاوت از سایر مشاغل موجود بوده و نسبت به مربی این توقع هست که انسان‌هایی نجیب و بااخلاق به جامعه تحویل دهد، از این‌رو این حرفه، توقع‌برانگیز و سخت است که نیاز به آموختن مهارت‌های مختلفی دارد لذا پیشنهاد می‌شود برای کمک به مربیان به منظور درک عوامل استرس‌زا و راهبردهای مقابله با آنها، برنامه‌های آموزش این مهارت‌ها در نظر گرفته شود و در صورت نیاز به روانشناسان ورزشی به مراجعه کنند.

1 Martínez-Gallego et al

2 Potts et al.

- Ahmadi A, Mohammadzadeh H (2009). Sources of stress in Iranian professional football referees. Olympic; 17(45): 47-55.(Persian).
- Pourjavid M, Zeidabadi R, Astiri Z, Askari Taba A. (2020). The relationship between sports self-efficacy and competitive anxiety of student athletes: the mediating role of coping strategies. Sports Psychology Studies, 9(32), 117-140. .(Persian).
- Jamaligole M, Jabari N, Moradi M. (2015). The relationship between job burnout analysis and sources of stress and ways to deal with it in referees of Iran's premier football league. Sports Management, 7(6): 815-828.(Persian).
- Jahandost A, Kiakjuri K (2020), the communication model of emotional intelligence, motivational climate and competitive anxiety, National Conference on Sports and Health Sciences, Ilam, <https://civilica.com/doc/1157089>. (Persian).
- Zarei S, Arshad Hosseini A. (2018). The effectiveness of mindfulness-based therapy on occupational stress and occupational self-efficacy of physical education instructors. Sports Psychology Studies, 7(26), 45-60. (Persian).
- Zamani S, Ahmadi S, Behzadnia B. (2021). The relationship of compassion behaviors to stress management in sports coaches based on the mediating role of basic psychological needs. Journal of Medical System Organization, 39(2): 102. (Persian).
- Salehi M, Amini A, Nemati Z (2021). The effect of guided visualization on perceived stress and competitive anxiety of basketball girls. Sports psychology. (Persian).
- Mehrpouyan, P, Taheri H, Sohrabi M (2012) The relationship between mental skills and competitive anxiety of athletes of the 11th Sports Olympiad of Iranian university students, Master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad, Faculty of Physical Education of Sports Sciences. (Persian).
- Mehr Safar A, Daghtalab R, Parsai N, Hafizi E, Mansouri R. (2021). The effect of mindfulness intervention on competitive anxiety, self-regulation and salivary alpha-amylase levels in elite wushu athletes. Sports Psychology Studies, 10(36), 1-22.
- Najafi F, Heydarinejad S, Shatab Bushehri N. (2018). The relationship between coaches' leadership styles, group cohesion and competitive anxiety in women's premier futsal league. Sports Management Studies, 10(47), 185-204.(Persian).
- Brandão M R F, Casal H MV, Machado A A, Rebustini F, Agresta M, Ribeiro F A.(2004) Soccer, international sport and national identity: a comparison between Brazil & Japan. R. bras. Ci e Mov; 12(1): 57-62.
- Hughes R. (1999) World Soccer/: Why coaches pull at strings. International Herald Tribune. <http://www.iht.com/articles/1999/10/27/soccer.2.t-9php>. Accessed on 2009/03/12. Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation.
- Kelley B C, Gill D L.(1993) An examination of personal/situational variables, stress appraisal, and burnout in collegiate teacher-coaches. Research Quarterly for Exercise and Sport. 64(1): 94-102.
- Lawrence, W., Judge, Ira L. (2009).Understanding the Occupational Stress of Interscholastic Athletic Directors, Journal of Research, 12(2):6-9.
- Levy A, Nicholls A, Marchant D, Polman R.(2009) Organizational Stressors, Coping, and Coping Effectiveness: Longitudinal Study with an Elite Coach. International Journal of Sports Science & Coaching. 4(1): 31-45.

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Li Ch-M.(2000) Football China A/ B Professional Football Coaches on the stressors and ways to eliminate Analysis. Journal of Beijing University of Physical Education. 23(4): 463-6.

Martínez-Gallego, R., Villafaina, S., Crespo, M., Fuentes-García, J.P., (2022). Gender and Age Influence in Pre-Competitive and Post-Competitive Anxiety in Young Tennis Players. Sustainability 14, 4966. <https://doi.org/10.3390/su14094966>

Norris, L.A., Didymus, F.F., Kaiseler, M., (2017). Stressors, coping, and well-being among sports coaches: A systematic review. Psychology of Sport and Exercise 33, 93–112. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.08.005>

Pons, J., Viladrich, C., Ramis, Y., & Polman, R. (2018). The mediating role of coping between competitive anxiety and sport commitment in adolescent athletes. The Spanish journal of psychology, 21.

Potts, A.J., Didymus, F.F., Kaiseler, M., (2019). Exploring stressors and coping among volunteer, part-time and full-time sports coaches. Qualitative Research in Sport, Exercise and Health 11, 46–68. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2018.1457562>

Richard C, Nicholas V.(2007) Stressors in elite sport: A coach perspective. Journal of Sports Sciences. 26(9): 905-918.

Surujilil J, Singh P C, Hollander W J.(2005). A comprehensive analysis of the job security of coaches in South Africa. South African journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation. 26(2): 105-16.

Takahashi, A. (2017). Job stress in Japanese academia: The role of relative income, time allocation by task, and children. Journal of Asian Economics, 43(1), 12-17.

Terres-Barcala, L., Albaladejo-Blázquez, N., Aparicio-Ugarriza, R., Ruiz-Robledillo, N., Zaragoza-Martí, A., Ferrer-Cascales, R., (2022). Effects of Impulsivity on Competitive Anxiety in Female Athletes: The Mediating Role of Mindfulness Trait. International Journal of Environmental Research and Public Health 19, 3223. <https://doi.org/10.3390/ijerph19063223>

Vealey R S. (1994). Current status and prominent issues in sport psychology. Medical Science of Sport Exercise. 26(4): 495-502..

Willam, A., Buelens, M., & Jonghe, J. D. (2007). Impact of organizational structure on Nurses. Job satisfaction. International Journal of Nursing studies, 44, 1011-1020.

Designing a competitive anxiety model based on coping strategies in sports coaches

Seyed Hossein Marashian

Assistant Professor in Sport Management Department,
Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University
Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

hmarashian@scu.ac.ir

Tahereh Azmsha

Assistant Professor in Sport Management Department,
Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University
Of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

t.azmsha@scu.ac.ir

Maryam Karimi¹

Assistant Professor in Sport Management Department, Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University Of
Ahvaz, Ahvaz, Iran .

karimi_7896@yahoo.com

Husam Habib Hasan Almozani

Master's degree Of Sport Management, Faculty Of Sport Sciences, Shahid Chamran University Of Ahvaz,
Ahvaz, Iran

Abstract:

The purpose of this study was to design a competitive anxiety model based on coping strategies in sports coaches in Basra province. The present study is an applied research in terms of purpose and a descriptive-survey correlational research in terms of data collection. The statistical population of this study included all coaches (both individual and team sports) in Basra province who were active in different sports in Basra province or different clubs in the province according to surveys and estimates of 236 people. In the present study, the integer method for a limited population was used to determine the sample size. After distributing and collecting the questionnaires, 218 questionnaires were received completely and correctly. The Martens et al.'s Competitive Sports Anxiety Questionnaire (1990) with 27 items was used to collect data. Also, for the variable of coping strategies, Carver et al.'s (1989) questionnaire with 60 questions and three components was used. The content validity of the questionnaire was examined by 7 sports management experts. Reliability was also obtained based on Cronbach's alpha coefficient for questionnaires above 0.7. In the inferential statistics section, structural equation modeling (SEM) using AMOS software was used to evaluate the hypothetical model. SPSS software version 21 was used for data analysis. Findings showed that all components of coping strategies including (problem-oriented, emotion-oriented and ineffective) have a significant relationship with the competitive anxiety variable in individual and team sports coaches in Basra province. Given that coaching is a different job from other professions and the coach is expected to deliver noble and moral people to society, so this profession is expectant and difficult that requires learning different skills, so it is recommended to Help coaches to understand stressors and coping strategies, consider training programs in these skills, and consult sports psychologists if needed.

Key words: competitive anxiety, coping strategies, sports coaches

1 - Corresponding Author

بررسی نقش بازی‌های بومی و محلی بر روحیه اخلاق محوری دانش‌آموزان

جواد نخزری خداخیر^۱، هادی اکبری^۱، محسن احمدی^۱، مرتضی رضایی^{۲*}

۱. استادیار گروه علوم ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه زابل. زابل. ایران

۲. دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه مازندران، بابلسر. ایران

* Mortezaezaei.73@yahoo.com

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر بازی بخصوص بازی‌های بومی و محلی بر توسعه اخلاق‌مداری دانش‌آموزان پسر اجرا شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه دبیران تربیت‌بدنی استان سیستان و بلوچستان و نمونه آماری با توجه به گستردگی استان شهرهای زابل، زهک و نیمروز در منطقه سیستان و ایرانشهر، خاش و چابهار در منطقه بلوچستان بود که در کل تعداد ۱۶۸ نفر در این تحقیق شرکت کردند. ابزار این تحقیق پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی و پرسشنامه اخلاق محوری کیم و برایمر بود. برای تجزیه و تحلیل آماری از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد. یافته‌های تحقیق بیانگر وجود ارتباط معنادار از نظر آماری میان بازی‌های بومی و محلی و توسعه اخلاق محوری در میان دانش‌آموزان از نظر دبیران تربیت‌بدنی بود. نتایج تحقیق نشان داد که توسعه بازی‌های بومی و محلی در مدارس بر اخلاق‌مداری دانش‌آموزان مؤثر خواهد بود.

کلمات کلیدی: بازی‌های بومی و محلی، اخلاق‌مداری، دانش‌آموزان، سیستان و بلوچستان

مقدمه

بازی و ورزش یکی از ارکان اصلی تعلیم و تربیت هر جامعه می باشد، بطوریکه آقای هارولد ام باور^۱ ((در کتاب انسان و حرکت)) می نویسد: افرادی که پرورش یافته در امر تربیت و ورزش هستند چون این افراد سالم، آماده و فعال اند بهتر می توانند از قوای ذهنی خود با هوشیاری و آگاهی بهره ببرند. بازی های پرورشی و مهارتی نه تنها در سنین کودکی مفید هستند بلکه در تمام لحظات زندگی در حال رشد و تغییر است و حرکات طبیعی بدن در سلامت روح و روان نقش اساسی دارد (گارگیلیو^۲، ۲۰۱۲). با نگاهی به جایگاه بازی و ورزش در طول زندگی بشر و با مروری برنوشته ها و گفته ها مشاهده می کنیم که در این زمینه گسترده یعنی ارتباط بین بازی ها و تکامل اخلاقی - اجتماعی و عاطفی نظریات متفاوتی وجود دارد که یکی از این نظریه ها معتقد است که شرکت در فعالیت های ورزشی و بازی مخصوصاً رشته ها و بازی های گروهی از نظر تربیتی اجتماعی مفید است (جوادی، ۱۳۹۴). طبق این نظریه بازی به توانایی و قابلیت منتهی خواهد شد که تعاون و همکاری با دیگران را بر پایه درک و ارتباط متقابل تقویت خواهد کرد و خصوصیات مانند سخاوت، بزرگواری، جوانمردی، شجاعت، ثبات قدم می تواند از طریق بازی و ورزش ترویج و گسترش یابد (احمدزاده و همکاران، ۱۳۹۲). بازی های بومی و محلی که نشان از هویت، فرهنگ و شرایط اقلیمی هر منطقه داشته به دلیل اینکه در انجام آن از جزئی ترین امکانات استفاده و نیاز به جا و مکان خاصی ندارند معمولاً در روستاها شکل گرفته و انجام می شدند که متأسفانه با ورود تکنولوژی و سوق جوانان روستایی به بازی های مدرن تا حدودی به دست فراموشی سپرده شده اند. علی رغم اینکه این بازی ها نقاط قوت (قابلیت اجرا در کمترین فضا با کمترین امکانات و در تمام فصول و فواصل شبانه روز ((بازی های روزانه، شبانه))، عدم تعلق به گروه سنی و جنسیت خاص، کمک به شناسایی و احیاء و ترویج فرهنگ و رسوم اقوام مختلف، تاثیر در امر یادگیری و تمرین هوش، تجربه اندوزی) فراوانی دارند (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۷)، اما طبق تحقیقات فقط ۰/۲ ورزشکاران به ورزش های محلی و باستانی می پردازند که این درصد هم مربوط به ورزش زورخانه می باشد. بعنوان مثال بازی هایی مانند چوگان، تیراندازی و سواری در سرزمین آباء و اجدادی خودش کم و بیش به دست فراموشی سپرده شده است، این درحالی است که چوگان در بیش از ۷۵ کشور جهان دارای فدراسیون ملی و از رواج همگانی برخوردار می باشد (تانگ، ۲۰۱۳). از طرف دیگر، بازی های بومی و محلی ابزاری برای انتقال مفاهیم فرهنگی هستند و از فاصله فرهنگی جلوگیری می کنند. بنابراین حفظ و انتقال این بازی ها شکلی از مسائل فرهنگی هر ملت و تمدن است. بازی های بومی و محلی مروج تقویت ارکان و انسجام خانواده ها و قوم های مختلف است. این بازی های با نهایت آزادی و بدون مقید بودن به مکان، زمان و ابزار دست و پاگیر است (لانجویست^۳، ۲۰۱۳). بازی های بومی و محلی گویای هویت کشور و در طول تاریخ نشانگر سرگرمی نحوه تفکر و ابتکار و ایجاد نظم و انتظام در هر منطقه یا کشور است. پیامبر اکرم حضرت محمد (ص) می فرماید بازیگوشی و جوش و خروش و حتی لجاجت کودک دلیلی است بر اینکه در آینده عقل و اندیشه وسیع خواهد. بازی فرصتی برای رشد کودکان و نوجوانان می باشد از طریق بازی می آموزند و از طریق بازی اجتماعی می شوند و از طریق بازی انرژی های منفی را از خود دور می کنند و اثرات تربیتی فزاینده ای بازی های دوران کهن داشته است که در مقاله سعی در بازشناسی و بررسی اثرات این بازی ها خواهیم بود (جوادی، ۱۳۹۴). درباره بازی و نقش آن در چگونگی رشد و تکامل کودک و اصولاً تکوین شخصیت او، نظریات زیادی از سوی فلاسفه و روان شناسان ابراز شده است (تانگ^۴، ۲۰۱۳). توکل (۱۳۷۱) به نقل از حیدری درباره ارزش و عملکرد بازی می نویسد: کودک در زمینه بازی، نه تنها از نظر جسمی قوی می شود، بلکه کار دستگاه های مختلف بدن با بازی تسریع می گردد (احمدزاده و همکاران، ۱۳۹۲). بازی به کودک امکان می دهد تا نیروی اضافی

1. Harold M. Bower

2. Gargilio

3. Langueste

4 - Tonge

موجود در بدن را از این طریق به مصرف رسانده و در نتیجه تعادل روانی - عصبی خود را حفظ نماید، کودک در هنگام بازی، از طریق دست‌کاری اشیاء و تماس با محسوسات، حقایق را شخصاً کشف کرده و از این راه، تجربه‌هایی می‌آموزد. بازی، یک پدیده اجتماعی است، زیرا بازی کودک که امر بصورت انفرادی است، رفته‌رفته با بزرگ‌تر شدن کودک به‌سوی بازی‌های گروهی گرایش پیدا می‌کند (بوتولسکی شیر^۱، ۲۰۱۲). بازی کودکان، پدیده‌ای است که در تمدن و فرهنگ همه ملل توجه اندیشمندان را به خود جلب کرده است. افلاطون از نخستین کسانی است که در آثار خود، به نقش بازی اشاره کرده است؛ وی معتقد بود که کودک از اوایل زندگی به بازی کردن می‌پردازد و بازی‌ها باید دارای قاعده باشند. ابوعلی سینا نیز در مورد بازی کودک و تأثیر آن در رشد و نمو مطالبی را بیان کرده است، وی معتقد بود که کودک باید از نظر حرکتی آزاد بوده و هیچ‌گونه تحمیلی در انجام حرکات وی صورت نگیرد. او بازی را اساس رشد و تکامل کودک می‌دانست و حرکات سخت و است. بازی برای کودک، وسیله‌ای است جهت کسب تجارب اجتماعی (جعفری و همکاران، ۱۳۹۸). بنابراین انجام این بازی‌ها در مدارس و یاد دادن روش و شیوه آن‌ها می‌تواند این بازی‌ها را که باعث ایجاد روحیه همکاری، تقویت و مهارت، پرورش روح و جسم در کنار روحیه ایثارگری و رقابت سالم در بین نسل دانش‌آموز می‌گردد، احیا کند (جعفری و همکاران، ۱۳۹۸). با توجه به آنچه عنوان شد در این پژوهش به بررسی تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر اخلاق محوری دانش‌آموزان پرداختیم.

روش تحقیق

روش تحقیق از نوع نیمه تجربی است که به‌صورت توصیفی - پیمایشی انجام خواهد شد. این تحقیق از نظر هدف کاربردی است و از نظر زمان آینده‌نگر است. این تحقیق به‌صورت میدانی و بر روی دو گروه از دانش‌آموزان پسر استان سیستان و بلوچستان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در مقطع دبیرستان دوره اول اجرا می‌گردد. دانش‌آموزان از طریق پرسشنامه مورد مقایسه انجام‌گرفته و تغییرات با روش‌های معتبر آماری مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. جامعه آماری این طرح شامل کلیه همکاران فرهنگی در رشته تربیت‌بدنی در استان سیستان و بلوچستان است که بر اساس استعلام انجام‌شده از اداره کل آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان، ۴۸۹ نفر بوده‌اند. با توجه به گستردگی جامعه آماری و تقسیم استان به دو بخش که در یک بخش سیستان و در بخش دیگر بلوچستان قرار دارد، برخی شهرستان‌ها به‌عنوان جامعه هدف تعیین شدند که بر این اساس شهرستان زابل، نیمروز و زهک به‌عنوان سیستان و ایرانشهر، چابهار و خاش به‌عنوان بلوچستان شناخته می‌شوند. تعداد معلمان و دبیران تربیت‌بدنی شهرستان‌های منتخب منطقه سیستان ۱۶۵ نفر و تعداد دبیران تربیت‌بدنی منتخب منطقه بلوچستان ۱۵۱ نفر بوده است. نمونه آماری این تحقیق شامل دبیران و معلمان تربیت‌بدنی شهرستان‌های زهک، زابل و نیمروز به‌عنوان منطقه سیستان و شهرستان‌های چابهار، ایرانشهر و خاش به‌عنوان منطقه بلوچستان موردنظر بوده‌اند. با توجه به گستردگی جامعه آماری و عدم امکان اجر در تمامی مدارس این شهرستان‌ها، بر اساس جدول مورگان^۲ تعداد ۸۴ نفر از دبیران و معلمان تربیت‌بدنی شهرستان‌های منطقه بلوچستان و ۸۴ نفر از دبیران و معلمان تربیت‌بدنی شهرستان‌های منطقه سیستان که به‌طورکلی شامل ۱۶۸ نفر معلم و دبیر تربیت‌بدنی می‌باشند به‌عنوان نمونه آماری این تحقیق در نظر گرفته‌شده بود. برای نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی و در دسترس از میان دبیران و معلمان تربیت‌بدنی، دبیران و معلمینی که دارای سابقه و تجربه در زمینه بازی‌های بومی و محلی بودند، ۱۶۸ نفر با توجه به تقسیم این تعداد به دو گروه ۸۴ نفر در سیستان و ۸۴ نفر در بلوچستان به‌عنوان آزمودنی بصورت نمونه‌گیری تصادفی در دسترس انتخاب شدند.

1 - Bulotsky-Shearer

2 -Morgan

ابزار تحقیق

پرسشنامه اخلاق محوری

برای ارزیابی اخلاق محوری از پرسشنامه کیم و برایمر (۲۰۱۱) استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۲۳ سؤال پنج گزینه‌ای در چهار زمینه‌ی صداقت (سؤال‌های ۱ الی ۴)، تسهیم قدرت (سؤال‌های ۵ الی ۱۰)، رهنمودهای اخلاقی (سؤال‌های ۱۱ الی ۱۶) و انصاف (سؤال‌های ۱۷ الی ۲۳) می‌باشد که به‌صورت طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم) نمره گذاری شده است. خیر و یوسفی (۱۳۹۵)، برای تعیین روایی پرسشنامه اخلاق محوری کیم و برایمر از روش آماری تحلیل عوامل با استفاده از شیوه مؤلفه‌های اصلی^۱ را بکار گرفتند. مقدار ضریب KMO برابر با ۰/۸۶ بود و بیانگر کفایت نمونه‌گیری محتوایی به‌منظور انجام تحلیل عاملی می‌باشد. همچنین، مقدار آزمون کروییت بارتلت برابر با ۱۰۴۳۳/۲۹۸ و در سطح $P = ۰/۰۰۱$ معنی‌دار بود. همچنین محقق برای دستیابی به روایی پرسشنامه این تحقیق آن را در اختیار نخبگان و اساتید تربیت‌بدنی دانشگاه زابل در منطقه سیستان قرار داده و پس از اصلاحات تأییدی آن‌ها را کسب نموده است. خیر و یوسفی (۱۳۹۵) برای بررسی پایانی اخلاق محوری کیم و برایمر از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده کردند مقدار ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس یکسان و برابر با ۰/۸۶ بود. مقادیر این دو ضریب برای دختران به ترتیب برابر با ۰/۸۵ و ۰/۸۶؛ و برای پسران برابر با ۰/۸۷ و ۰/۸۵ بود. همچنین محقق پیش از تحقیق به بررسی پایایی پرسشنامه تحقیق پرداخته است که در این خصوص، پرسشنامه تحقیق را در اختیار گروه کوچک ۲۰ نفری از معلمان تربیت‌بدنی قرار داده و پس از پاسخگویی آن‌ها به بررسی پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پرداخته است که مقدار آن برای این جامعه آماری ۰/۸۴ محاسبه گردیده است، بر این اساس و با توجه به این‌که این مقدار از ۰/۷ بیشتر است، این پرسشنامه در این جامعه آماری قابل استفاده می‌باشد.

پرسشنامه اطلاعات جامعه‌شناختی

با توجه به نیز به تکمیل اطلاعات دموگرافیک یا جامعه‌شناختی جامعه آماری، در ابتدای پرسشنامه با پرسش سؤالاتی نظیر سن، تحصیلات، سابقه کار و آیا بومی در منطقه خدمتی خودتان محسوب می‌شوید یا خیر به تکمیل اطلاعات جامعه‌شناختی تحقیق اقدام شده است که نتایج آن در فصل چهارم تحقیق ذکر خواهد شد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه ۲۲ و آزمون تی تک نمونه‌ای اجرا شده است، در اینجا نمونه آماری تحقیق شامل دو گروه که یک گروه در سیستان و یک گروه در بلوچستان بوده است.

یافته ها

بررسی‌های بعمل آمده، همراه با تحقیقات میدانی و مطالعه اسناد و کتب موجود در منطقه سیستان مشخص نمود که در میان بازی‌های بومی و محلی و سنتی موجود در استان سیستان و بلوچستان، بازی‌هایی نظیر کبدی، کیچ زور، کچ گردان، خسوخسو، توطن سواری، چوب بازی و گل گل به‌عنوان بازی‌های بومی و محلی منطقه سیستان و بازی‌هایی نظیر چلبازی، کلا چل چل، کپک، دلکی، لگوش، تیت، شترسواری و هیلاری به‌عنوان بازی‌های بومی و محلی منطقه بلوچستان شناخته می‌شود.

در این بخش به تعمیم نتایج بدست آمده از نمونه به جامعه آماری می‌پردازیم. در پژوهش حاضر از آزمون تی تست مستقل بهره گرفته شده است.

جدول ۱- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش برحسب اخلاق محوری دانش‌آموزان پسر منطقه سیستان

خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	منطقه سیستان
۰/۰۴۵	۴/۱	۳۶۸/۶۴	۸۴	

منطقه سیستان	اعتبار تست = ۲۵۲				
	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	کران بالا	کران پایین			
	۵	۱	۱۱۶/۶۴	۰/۰۰۱	۸۳
					۳/۴۲۲

موضوع سؤال شماره سه این پژوهش در رابطه با اثر بازی‌های بومی و محلی منطقه سیستان بر اخلاق دانش‌آموزان پسر مقطع دبیرستان دوره اول از نظر دبیران آن‌ها می‌باشد. جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری t تک متغیره استفاده شده است. با توجه به اینکه مقدار میانگین مورد مقایسه عدد ۲۵۲ و میانگین نظرات آزمودنی‌ها ۳۶۸/۶۴ می‌باشد، لذا با اطمینان ۹۵٪ اطمینان می‌توان گفت که اختلاف بین دو میانگین معنی‌دار بوده و میانگین نمره اخلاق دانش‌آموزان با استفاده از بازی‌های بومی و محلی از میانگین فرضی بیشتر می‌باشد. پس می‌توان اظهار نمود تاثیر بازی‌های بومی و محلی از دیدگاه دبیران منطقه سیستان به میزان بالایی مورد قبول می‌باشد.

بررسی اثر بازی‌های بومی - محلی و سنتی بلوچستان بر اخلاق دانش‌آموزان پسر منطقه بلوچستان در این بخش به تعمیم نتایج به‌دست‌آمده از نمونه به جامعه آماری می‌پردازیم. در پژوهش حاضر از آزمون تی تست مستقل بهره گرفته شده است.

جدول ۲- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش برحسب اخلاق محوری دانش‌آموزان پسر منطقه بلوچستان

خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	منطقه بلوچستان
۰/۲۵	۱/۲	۳۸۶/۰۴	۸۴	

منطقه بلوچستان	اعتبار تست = ۲۵۲				
	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	کران بالا	کران پایین			
	۵	۱	۱۳۴/۰۴	۰/۰۰۱	۸۳
					۵/۹۲

موضوع سؤال شماره سه این پژوهش در رابطه با اثر بازی‌های بومی و محلی منطقه بلوچستان بر اخلاق دانش‌آموزان پسر مقطع دبیرستان دوره اول از نظر دبیران آن‌ها می‌باشد. جهت بررسی سؤال یاد شده از آزمون آماری t تک متغیره استفاده شده است. با توجه به اینکه مقدار میانگین مورد مقایسه عدد ۲۵۲ و میانگین نظرات آزمودنی‌ها ۳۸۶/۰۴ می‌باشد، لذا با اطمینان ۹۵٪ اطمینان می‌توان گفت که اختلاف بین دو میانگین معنی‌دار بوده و میانگین نمره اخلاق دانش‌آموزان با استفاده از بازی‌های بومی و محلی از میانگین فرضی بیشتر می‌باشد. پس می‌توان اظهار نمود تاثیر بازی‌های بومی و محلی از دیدگاه دبیران منطقه بلوچستان به میزان بالایی مورد قبول می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق در فصل چهارم در خصوص این فرضیه نشان می‌دهد که با توجه به آزمون تی تک نمونه‌ای برای اخلاق در دانش‌آموزان پسر منطقه سیستان، میانگین پاسخ‌دهندگان از میانگین متوسط به اندازه معناداری در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ بالاتر است که این مقدار مورد تأیید می‌باشد. بر اساس نتایج حاصله می‌توان عنوان داشت که اجرای بازی‌های بومی و محلی بر رشد و بهبود اخلاق محوری دانش‌آموزان پس استان سیستان و بلوچستان در منطقه سیستان بصورت مثبت اثرگذار است. نتایج حاصل از پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در زمینه بازی‌های پیش‌دستانی و مهارت‌های ذهنی توسط سنه، سلمان، آقازاده (۱۳۸۷)، یزدانی پور و یزدخواستی (۱۳۹۱)، زارع و احمدی (۲۰۰۷)، پیازه (۱۹۵۱)، بودروا و لئونگ (۱۹۹۶) و یورن و استاگنیتی (۲۰۰۹) همسو و همخوان است. منطقه سیستان در استان سیستان و بلوچستان از دیرباز با داشتن مفاخری نظیر رستم که در افسانه‌ها به نیکی از آن یاد شده است، با روح پهلوانی و نکات اخلاقی مرتبط با آن همراه بوده است و همواره رعایت نکات اخلاقی در میان مردم سیستانی از اولویت خاصی برخوردار بوده که در کلام تاریخ نویسان و شعرای این خطه به خوبی قابل مشاهده است. در تبیین این یافته چنین می‌توان ابراز نمود که از طریق بازی‌های بومی و محلی در مدارس پسرانه استان سیستان و بلوچستان در منطقه سیستان علاوه بر این که مهارت‌های حرکتی در کودکان تقویت می‌شود، باعث پرورش و رشد اخلاق‌مداری در آنان نیز می‌گردد. توانایی‌های ذهنی از توانایی‌های حرکتی پایه هیچ‌گاه اخلاق از ورزش و بازی‌ها جدا نبوده است. همواره توجه به ورزش و روح پهلوانی در اولویت بوده و هر معلم یا مربی تربیت‌بدنی تدریس خود را بر مبنای آن انجام می‌داده است. در میان انواع ورزش‌ها و بازی‌ها، بازی‌های بومی و محلی و سنتی از جمله بازی‌هایی هستند که با توجه به آن که از فرهنگ مردم ریشه می‌گیرند و بر اساس باورها و اعتقادات آن‌ها شکل گرفته است، طبیعتاً با روح اخلاق آمیخته شده است و این موضوع اهمیت این بازی‌ها در زندگی ما را بیش از پیش نمایان می‌کند. در این بین کودکان و نوجوانان ما که همواره در مقابل تهدیدات فراوانی نظیر تهدیدات فرهنگی و وارداتی قرار دارند با نزدیک شدن به فرهنگ بومی و محلی خود در منطقه سیستان می‌توانند از این آسیب‌ها دور بمانند و توسعه اخلاق در جامعه در داشتن یک زندگی آرمانی و اخلاقی برای پیشرفت ایران عزیز گام بردارند. بنابراین، مطالعه این گونه حرکت‌ها و فراهم ساختن امکان پرورش و رشد آن‌ها سبب تقویت و حتی ترمیم ذهن دانش‌آموزان می‌شود، هنگام تکرار آن‌ها در قالب بازی‌های بومی و محلی و فعالیت‌های بدنی درباره آن‌ها می‌اندیشند و معانی بسیار از این پدیده‌ها دریافت می‌کنند (سنه، سلمان، آقازاده، ۱۳۸۷).

نتایج تحقیق در فصل چهارم در خصوص این فرضیه نشان می‌دهد که با توجه به آزمون تی تک نمونه‌ای برای اخلاق در دانش‌آموزان پسر منطقه بلوچستان، میانگین پاسخ‌دهندگان از میانگین متوسط به اندازه معناداری در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ بالاتر است که این مقدار مورد تأیید می‌باشد. بر اساس نتایج حاصله می‌توان عنوان داشت که اجرای بازی‌های بومی و محلی بر رشد و بهبود اخلاق محوری دانش‌آموزان پسر بلوچستان در منطقه بلوچستان بصورت مثبت اثرگذار است. نتایج حاصل از پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در زمینه بازی‌های پیش‌دستانی و مهارت‌های ذهنی توسط سنه، سلمان، آقازاده (۱۳۸۷)، یزدانی پور و یزدخواستی (۱۳۹۱)، زارع و احمدی (۲۰۰۷)، پیازه (۱۹۵۱)، بودروا و لئونگ (۱۹۹۶) و یورن و استاگنیتی (۲۰۰۹) همسو و همخوان است. منطقه بلوچستان در جنوب سیستان و بلوچستان از نقاط مهم کشور ایران و دارای غیورمردانی است که از دیرباز با هدف حفاظت از مرزهای ایران به راستی و درستی معروف بوده و در این خصوص در میان سایر قومیت‌ها به اخلاق مدار بودن شناخته می‌شدند و می‌شوند، در این خصوص توجه به بازی‌های برگرفته از دل فرهنگ بلوچ در توسعه اخلاقی دانش‌آموزان این خطه از ایران اسلامی از اهمیت بالایی برخوردار است که با توجه به نتایج آماری این پژوهش می‌توان واقعیت این موضوع را اثبات نمود. در تبیین این یافته چنین می‌توان ابراز نمود که از طریق بازی‌های بومی و محلی در مدارس پسرانه استان سیستان و بلوچستان در منطقه بلوچستان علاوه بر این که مهارت‌های حرکتی در کودکان تقویت می‌شود، باعث پرورش و رشد اخلاق‌مداری در آنان نیز می‌گردد. توانایی‌های ذهنی از توانایی‌های حرکتی پایه هیچ‌گاه اخلاق از ورزش و بازی‌ها جدا نبوده است. همچنین از آنجاکه بازی‌های بومی و محلی به کار رفته در این پژوهش بصورت

گروهی و با سمت و سویی اجتماعی انجام شده است، موجب گردیده که فرد خود را در نمونه کوچکی از جامعه و در تعامل با دیگران تصور کند. علاوه بر آن باید در نظر گرفت که مهم‌ترین وجه بازی‌های به‌کاررفته در این پژوهش، اخلاقی بودن آن و توسعه مهارت‌های اخلاقی دانش‌آموزان است که این به کودک فرصت می‌دهد که از طریق بازی کردن با مهارت‌های اخلاقی و ورزشی مناسب آشنا گردد. بازی‌های بومی و محلی به منظور بالا بردن سطح تعاملات بین فردی در مواجهه مستقیم‌تر با عواطف و برای نشان دادن تعارضات اخلاقی در زندگی روزمره به کار می‌رود. در بازی افراد یاد می‌گیرند که ابتکار عمل را به دست گرفته و به گونه‌ای برانگیخته با دیگران ارتباط برقرار کند. حال برقراری ارتباط اخلاقی در اینجا از اهمیت بالایی برخوردار است. بعبارت دیگر بازی، آموزش مهارت‌های اجتماعی مناسب، بخصوص افزایش مهارت در روابط و تعاملات بین فردی، رابطه با همسالان را تسریع و تسهیل می‌نماید.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی استانی با همکاری دانشگاه زابل و اداره کل ورزش و جوانان استان سیستان و بلوچستان انجام شده است که محققین در این خصوص مورد حمایت مالی اداره کل ورزش و جوانان استان سیستان و بلوچستان قرار داشته‌اند.

منابع

- Aghajnejad, M., Cherami, M., Ghazanfari, A. and Sharifi, T. (2018). Comparing the effectiveness of timely intervention based on the incredible years model and local play therapy on behavioral problems and adaptive behaviors of 5 to 7-year-old intellectually disabled children in Lordegan city. Master's degree, Department of Psychology, Islamic Azad University, Shahrekord branch. (In Persian).
- Ahmadzadeh, Z., Abdul Moghaddam, S., Farrokhi, A. (2012). The effect of computer games and local games on hand-eye coordination of 7 to 10-year-old children. Journal of Motor Behavior. Number 15, year 6. pp. 61-72. (In Persian).
- Andreas, B., Friedrich, L. (2016). Child social skills training in development crim prevention: Effect antisocial behavior and social competence. Psicothema, vol, 18, 603-610.
- Jafari Gandamani Nana, Abedanzadeh Reza, Saemi Ali. (2018). The effect of active video games on learning dart throwing skills in children with autism spectrum disorder. Psychomotor Journal. Number 2. Year 11. pp: 197-18. (In Persian).
- Hatami Mohammad. (2017). The effect of a course of movement computer games and traditional exercises on gross motor skills and motivation of 8-10-year-old children. Journal of Movement and Behavioral Sciences; 1 (2): 115-125. (In Persian).
- Javadi N. (2014). Comparing the effectiveness of two methods of sports program and computer games on the executive functions of children with developmental coordination disorder. Master's thesis. University of Tehran. Tehran. (In Persian).
- Kima, W. G., Brymerb, R. A. (2011). The effects of ethical leadership on manager job satisfaction, commitment, Tavaklizadeh, J., Bohalari, J., Mehriyar, A. and Jakam, M. (1376). Epidemiology of behavioral disorders and attention deficit disorders in elementary school students of Gonabad. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology, (1 and 2) 3, 45-52. (In Persian).
- Tonge BJ, Einfeld SL. Psychopathology and intellectual disability: The Australian child to adult longitudinal study. Int Rev Res Ment Retard. 2013; 27: 61-91.
- Lundqvist, L.O. (2013). Prevalence and risk markers of behavior problems among adults with intellectual disabilities: a total population study in orebro County, Sweden. Research Developmental Disabilities, 34(4), 1346-56.
- Gargiulo R M. (2012). Special education in contemporary society : an introduction to exceptionality(4th). United States: Sage Publications.
- Rac, K. H. (1991). Peer interactions, relationships, and groups. In N. Eisenberg, (Ed.), Handbook of child psychology (6th ed.), Social emotional, and personality development. New York: Wiley.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Soltani Hossein, Sadeghian Mohammad Reza, Samadi Hossein. (2017). The effect of sports and traditional games on the development of basic motor skills in children with developmental motor delay aged 7-9. Journal of motor behavior. Number 3. Course 1. 253-245. (In Persian).

Investigating the role of native and local games on students' moral-oriented spirit

Javad Nakhzari Khodakheir¹, Hadi Akbari¹, Mohsen Ahmadi¹, Morteza Rezai^{*2}

1. Assistant Professor, Department of Sports Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Zabul University. Zabul. Iran

*2. PhD student in sports management, Faculty of Physical Education, Mazandaran University, Babolsar. Iran

*** Mortezarezaei.73@yahoo.com**

Abstract: This research was conducted with the aim of investigating the effect of games, especially native and local games, on the moral development of male students. The statistical population of this research was all the physical education teachers of Sistan and Baluchistan province and the statistical sample was based on the extent of the province of Zabul, Zahak and Nimroz in Sistan region and Iranshahr, Khash and Chabahar in Baluchistan region, a total of 168 people participated in this research. The tools of this research were the demographic information questionnaire and Kim and Brymer ethical questionnaire. SPSS version 22 software was used for statistical analysis. The findings of the research indicated the existence of a statistically significant relationship between native and local games and the development of ethics among students from the point of view of physical education teachers. The results of the research showed that the development of native and local games in schools will be effective on the moral orientation of students.

Key words: native and local games, ethics, students, Sistan and Baluchistan

نقش مدیران ورزشی در بهره وری و موفقیت سازمان های ورزشی کشور

مهدی صیاحی^۱، اسماء اصغری پور دشت بزرگ^{۲*}

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

۲. دانشجوی دکتری آب و هواشناسی، گروه جغرافیا، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

*a.asgharipoor1362@yahoo.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش مدیران ورزشی در بهره وری و موفقیت سازمان های ورزشی کشور می باشد. روش تحقیق از نوع مطالعات ثانویه و روش اجرای آن مرور بهترین شواهد می باشد. برای بررسی مقالات مرتبط از مقالات نمایه شده در پایگاه های اطلاعاتی CIVILICA، Magiran، SID و Google Scholar استفاده گردید. بررسی یافته های پژوهش نشان داد که؛ نقش های مدیریتی مجموعه ای از رفتارهایی هستند که اشخاص در زمینه مشاغل و وظایف خود از پست ها و موقعیت هایشان انتظار دارند و رضایت شغلی یکی از متغیرهای اصلی حوزه رفتار سازمانی است که در پیشرفت کار یک سازمان و بهره وری آن نقش مهمی ایفا می کند. اما سازمان های ورزشی (سازمان تربیت بدنی و فدراسیون ها) نهاد اصلی و تأثیرگذار بر تمامی فعالیت های ورزشی و مرجع تدوین راهبردها و خط مشی های کلان ورزشی هستند، لذا مدیران آن باید از قابلیت های بالایی برخوردار باشند و لازم است نقش های آن ها مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: مدیران ورزشی، مهارت، توانایی، سازمان های ورزشی، چالش

مقدمه

ورزش در دنیای امروز، لایه هایی متنوع و چندضلعی پیدا کرده است. کارکردهای پدیده ورزش تنها در سلامت و نشاط و نیروی جسمانی فرد ورزشکار خلاصه نمی شود. ورزش در جهان امروز پدیده ای چندوجهی است، در بعد فردی به سلامت و نشاط و تحرک و توانمندی بیشتر شخص ورزشکار منتهی می شود. در بعد اجتماعی موجب ارتقای شاخص های سلامت و رضایت از زندگی می شود که از مهم ترین اهداف برنامه ملل متحد در برنامه توسعه انسانی و اهداف هزاره است. از بعد سیاسی، ورزش موجب تقویت هویت ملی و انسجام اجتماعی می شود. جامعه شناسان، ورزش را یکی از مهم ترین راهبردهای افزایش توسعه سرمایه اجتماعی می دانند. از نگاه آموزشی و تربیتی نیز ورزش زمینه مناسبی برای پرورش فضایل نیک اخلاقی، مانند صبر و بردباری، همکاری تیمی و تعاون، سخت کوشی، مشارکت پذیری، قانون مداری و جامعه پذیری و نوع دوستی می شود. از نگاه مدیریتی و اقتصادی نیز ورزش یکی از مهم ترین صنایع پررونق جهان محسوب می شود تا آن جا که گفته می شود در پاره ای از کشورهای توسعه یافته، سود ناخالص ملی که از راه صنعت ورزش حاصل می آید، در رتبه های یک تا پنج قرار دارد. امروزه ورزش رتبه دهم معادلات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی دنیا را به خود اختصاص داده و این رتبه هر روز در حال پیشرفت و اوج گرفتن است. اگر کشوری مثل ایران یک چشم انداز بیست ساله برای ورزش ترسیم کند، می تواند به اندازه درآمد نفت از ورزش درآمد کسب کند. به هر حال امروزه ورزش یکی از بهترین راهبردهای ایجاد اشتغال و بهبود فضای کسب و کار و بهترین فضای تبلیغاتی برای پیشبرد اهداف تجاری شرکت های بزرگ و فراملیتی و در نهایت توسعه اقتصادی انسان محور است. از طرفی مدیران به سبب جایگاهی که دارند می توانند توفیقات ارزشمند و متقابلاً ناکامی های دردناکی را برای سیستم تحت مدیریت خویش، به وجود آورند (فتاح پور مرنندی و همکاران، ۱۳۹۵). مدیریت هر سازمان به عنوان اصلی ترین عنصر در بین سایر عناصر و اجزای یک سازمان، می تواند در کاربرد بهینه منابع راهگشا باشد. به زعم دراگر، مدیریت عضو حیات بخش سازمان است (دراگر^۱، ۱۹۷۸). مطابق با تحقیقات انجام گرفته، موفقیت سازمان های بزرگ مرهون صلاحیت و شایستگی مدیران است و هر چه سازمان از نظر مدیریت نیرومندتر باشد، به همان اندازه، توفیق بیشتری در نیل به اهداف خواهد داشت (سیدی نجات و همکاران^۲، ۲۰۱۴). بررسی ها نشان می دهد، بخش اعظمی از ناکارآمدی سازمان ها و عدم تحقق اهداف سازمانی در گرو انتخاب ناشایست مدیران و عدم ذهنی دانش محور است و الگویی که بتواند افراد توانا در امر مدیریت را شناسایی و انتخاب کند، سازمان را برای نیل به اهدافش یاری می رساند (رزاقی و همکاران^۳، ۲۰۱۳). مدیری در انجام وظایف و ایفای نقش های خود موفق و اثربخش است که از مهارت های مورد نیاز مدیریت برخوردار باشد و آن ها را متناسب با موقعیت های مختلف به اقتضای شرایط سازمانی به کار گیرد و موفقیت را به همراه داشته باشد (نوکاه و همکاران^۴، ۲۰۰۸). کاتز بر اساس نظریه مهارت های سه گانه خود معتقد است که مدیران در هر سطحی از مدیریت یا در هر سازمانی که قرار گرفته اند، برای انجام اثربخش وظایف خود به سه مهارت عمده نیاز دارند که عبارتند از مهارت های ادراکی (توانایی درک سازمان به صورت یک سیستم کل، درک مسائل و پیچیدگی سازمان، ارتباط متقابل واحدها)، مهارت انسانی (توانایی مدیر در ایجاد انگیزش، رهبری مؤثر و توانایی کار کردن با افراد)، مهارت فنی (توانایی به کارگیری روش ها، تکنیک ها و فنون خاص). اما نکته بسیار مهم و حائز اهمیت در این نظریه، این است که اولاً میزان اهمیت این مهارت ها در سطوح مختلف با یکدیگر متفاوت است، بنابراین ترکیب مناسب این مهارت ها در سطوح مختلف مدیریتی موجب عملکرد بهتر و موفقیت مدیر خواهد شد و ثانیاً آموزش مدیران از طریق پرورش و توسعه مهارت های مدیریتی در آنان می تواند مؤثرترین راه برای تربیت مدیران

1 Drucker

2 Seyedinejat etal

3 Razaghi etal

4 Nwukah etal

موفق و مؤثر باشد (کاتز^۱، ۱۹۷۴). هدف از این پژوهش بررسی نقش مدیران ورزشی در بهره وری و موفقیت سازمان های ورزشی کشور می باشد.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت پژوهش حاضر، روش تحقیق از نوع مطالعات ثانویه و روش اجرای آن مرور بهترین شواهد می باشد. منابع مورد استفاده، شامل مقالات و درگاه های اینترنتی معتبر است. برای بررسی مقالات مرتبط از مقالات نمایه شده در پایگاه های اطلاعاتی SID، Magiran، CIVILICA و Google Scholar استفاده شده است. از میان مقالات جمع آوری شده مقالاتی که مرتبط با موضوع مطالعاتی می باشد، برگزیده شدند و سپس مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها

معیارهای گزینش مدیران موفق سازمان های ورزشی

اهمیت ورزش در دنیای کنونی بر هیچ کس پوشیده نیست و رابطه آن با مقولاتی همچون، توسعه پایدار، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، صلح، مشارکت و محیط زیست، اثرات ژرفی را بر وضعیت جوامع معاصر بر جای نهاده است (قائدی و همکاران، ۱۳۹۵). صنعت جهانی ورزش، اخیراً سریع تر از همه تولیدات ناخالص در حال رشد است (فالکنر و گب^۲، ۲۰۱۷). ورزش یک نمایش عمومی از نظم و ترتیب فیزیکی و ذهنی مربوط به ارزش های اجتماعی مرتبط است که عنصر رقابت را نیز شامل می شود (تورسون^۳، ۲۰۱۳). امروزه ورزش و ابعاد گوناگون آن، به عنوان یک مبحث مهم در محافل مختلف مورد توجه است و به عنوان پدیده ای منحصر به فرد در جهت ایجاد جامعه ای پویا و شاداب و رفع بسیاری از بحران های اجتماعی، فرهنگی و حتی اقتصادی و سیاسی، کاربردهای فراوان خود را نمایان ساخته است (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۲). ورزش وسیله ای برای کسب اعتبار اجتماعی در سطح محلی، ملی یا جامعه جهانی است و کسب اعتبار از طریق ورزش به خصوص در بین گروه های قومی و نژادی داخل یک کشور مرسوم است. همچنین در سطح جهانی کسب اعتبار از طریق ورزش به ویژه برای کشورهای کوچک یا کشورهای تازه استقلال یافته از اهمیت بالایی برخوردار است که سبب معرفی شدن این کشورها به جهانیان می شود (قائدی و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین ورزش و فعالیت بدنی، به عنوان یکی از اصلی ترین پایه های سلامت جسمی همه افراد جامعه شناخته می شود. این پدیده به علاوه تغذیه سالم، کیفیت زندگی فرد و خانواده را بالا می برد. مشارکت ورزشی علاوه بر سالم سازی جسم، موجب تقویت روحیه و کاهش تعارضات گروهی و ارتقاء سطح کیفی زندگی و شکوفایی استعدادها خواهد شد. مشارکت در فعالیت های ورزشی، به میزان قابل توجهی خطر بیماری های قلبی و عروقی، پوکی استخوان، افسردگی، اضطراب، تنهایی و بی حوصلگی، اختلالات فکری، چاقی و دیابت نوع ۲ (رای^۴، ۲۰۱۵) را کاهش داده و متعاقباً موجب بهبود وضعیت سلامتی روحی و جسمی افراد و جامعه می شود. دولت ها نیز برای پیشبرد اهداف خود در زمینه ورزش، سازمان های مختلفی را به وجود می آورند که برای هر یک وظایف، عملکرد و اهداف خاصی تعیین شده است. آن ها در روند برنامه ریزی، نظارت و پیشرفت تجارب ورزش و اوقات فراغت، به توسعه تفریح و بازی های فعال به عنوان بازدارنده های بیماری و امراض مرتبط می نگرند و برای آن سرمایه گذاری می کنند (گیل^۵، ۲۰۱۲). جوامع امروزی را دنیای سازمانی می نامند، زیرا در این دنیا و جوامع، انسان ها هر جایی که زندگی می کنند و هر کاری که انجام می دهند، با سازمان

1 Katz

2 Faulkner and Gabe

3 Torsson

4 Rai

5 Gayle

های گوناگون در ارتباط اند و سازمان ها بخشی از زندگی روزمره همه مردم را تشکیل می دهند (نیلسون^۱، ۲۰۱۷). برخی از صاحب نظران استدلال می کنند که انسان از لحظه تولد تا هنگام مرگ، جریان زندگی خود را در سازمان ها می گذراند (علیدوست قهفرخی و شایگان، ۱۳۹۴). در حال حاضر در ایران نیز، نهادهای مختلفی دستاندرکار ورزش هستند که هر یک از این نهادها به منظور انجام صحیح کارها و انجام کارهای صحیح به اهداف مشخص و برنامه های مدون نیاز دارند. فدراسیون های ورزشی، هیئت ها، باشگاه ها، کمیته ملی المپیک و ادارات ورزش و جوانان هر یک به نوعی با ورزش در ارتباط هستند (مظفری و همکاران، ۱۳۹۱). وزارت ورزش و جوانان و به تبع آن ادارات کل ورزش و جوانان استان ها، به عنوان گونه ای از انواع سازمان های دولتی، عالی ترین مرجع رسیدگی به مسائل مربوط به ورزش و جوانان در ایران می باشند (علوی، ۱۳۹۵). حال چنانچه انتخاب مدیران در سازمان های ورزشی بر اساس شایستگی های لازم باشد، رسیدن به اهداف کیفی و کمی نظام ورزش کشور نیز، دور از دسترس نخواهد شد. البته شایستگی دامنه وسیعی از مشخصات و ویژگی ها شامل: دانش، مهارت ها، صفات، نگرش ها، انگیزه ها و رفتارهاست که می تواند فرد را قادر سازد تا وظیفه خود را به صورت اثر بخش انجام دهد (هوا^۲، ۲۰۰۹). مدیریت هر سازمان، به عنوان اصلی ترین عنصر در بین سایر عناصر و اجزای یک سازمان، می تواند در کاربرد بهینه منابع راه گشا باشد (سیدی نجات و همکاران، ۱۳۹۵). مدیران ورزشی نیز، از منابع مهم انسانی هستند که نقش برجسته ای در موفقیت سازمان های ورزشی بر عهده دارند، به طوری که کوچک ترین تصمیم گیری آن ها می تواند بر عملکرد کل سازمان و جامعه ورزش تاثیر بگذارد. مطابق با تحقیقات انجام گرفته، موفقیت سازمان های بزرگ مرهون صلاحیت و شایستگی مدیران است و هرچه سازمان از نظر مدیریت نیرومندتر باشد، به همان اندازه، توفیق بیشتری در نیل به اهداف خواهد داشت (سیدی نجات و همکاران، ۲۰۱۴). مدیران همواره نقش مهمی را در سازمان ها ایفا کرده اند، به نحوی که تاثیر مدیران برجسته در درآمد، سود و موفقیت سازمان؛ به خوبی در مدیریت بسیاری از سازمان ها روشن و آشکار است. واکنش سریع به تهدیدات و فرصت های موجود برای مدیر، به عنوان یک مهارت ضروری جهت حل و فصل مسائل سازمان به حساب می آید؛ سازمان نیازمند مدیرانی است که شایستگی شان در این زمینه مشهود است (رنجبر و کمالی^۳، ۲۰۱۵). با در نظر گرفتن چهار وظیفه اصلی و عمومی (برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری و کنترل) برای تمام مدیران در سازمان های مختلف، مهم ترین سؤالی که مطرح می شود، این است که مدیران چگونه می توانند این وظایف مدیریتی را به طور کامل و اثربخش انجام دهند، یا به عبارت دیگر، عوامل تعیین کننده موفقیت و اثربخشی مدیریت کدام اند؟ یکی از پاسخ های بسیار مهم برای این سؤال اساسی، برخورداری مدیران از مهارت های مدیریت است (افشاری و همکاران^۴، ۲۰۱۲). در همین رابطه روغنی و همکاران (۱۳۸۸) نشان دادند، مدیرانی که دارای مهارت های سه گانه مدیریتی (فنی، انسانی و ادراکی) می باشند، از نظر کارکنان این ادارات اثربخشی بیشتری در سازمان ها و ادارات دولتی دارند (روغنی و همکاران، ۱۳۸۸).

امروزه، شایسته سالاری و استفاده از نیروهای کارآمد، یکی از اصول اساسی و از عوامل موفقیت سازمان ها در حرکت به سمت پویایی و تحول است و یکی از معضلات جدی کشورهای در حال توسعه، نحوه گزینش مدیران و معیارهای حاکم بر این گزینش است (الوانی و همکاران، ۱۳۹۵). فرآیند انتخاب مناسب منابع انسانی، اولین قدم برای هدایت یک سازمان به سمت موفقیت است. با این حال، تصمیم نهایی معمولاً تحت تأثیر درجه زیادی از قضاوت های شخصی قرار می گیرد؛ حتی اگر مدیران با تجربه تر بخواهند کمتر تحت تأثیر آن قرار بگیرند (کوسوملوردانی و آگینتیاری^۵، ۲۰۱۵). بررسی ها نشان می دهد، بخش اعظمی از ناکارآمدی سازمان ها و عدم تحقق اهداف سازمانی در گرو انتخاب ناشایست مدیران و عدم وجود ذهنی دانش محور است؛ لذا الگویی که بتواند افراد توانا در امر مدیریت را شناسایی و انتخاب کند، سازمان را برای نیل به اهدافش یاری می رساند

1 Nilsson

2 Hua and Hua

3 Ranjbar and Kamali

4 Afshari et al

5 Kusumawardani and Agintiar

(سیدی نجات و همکاران، ۲۰۱۴). مطالعات شایستگی یکی از با اهمیت ترین زمینه های تحقیقی و مهم ترین راه های تشخیص صلاحیت های شغلی یک حرفه است و هدف اصلی آن، تشخیص دانش و مهارت های مورد نیاز اجرای یک شغل است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۴). یکی از قدم ها برای آموزش افراد شایسته در احراز شغل ها، تعیین شایستگی های مهم آن حرفه از طریق تحقیقات برای آموزش به افراد است (روس^۱، ۲۰۰۴). شایستگی ها؛ مهارت ها، علوم و ویژگی های شخصیتی اند که برای موفقیت در اجرای یک شغل لازم اند (امی^۲، ۲۰۰۵). شایستگی های مدیریتی، متشکل از مجموعه ای از دانش، مهارت، توانایی و انگیزه است، به منظور این که مدیر بتواند وظایف محوله را به خوبی انجام دهد (پنگ^۳، ۲۰۰۰). امروزه سخن از مدیریت منابع انسانی بر مبنای شایستگی است، یعنی تمام زیرسیستم های اصلی منابع انسانی باید مبتنی بر شایستگی باشند (اسدی و همکاران، ۱۳۹۴).

یکی از زمینه های مطالعه در مدیریت ورزشی نیز، تعیین شایستگی های مورد نیاز مدیران ورزشی است و این شایستگی ها باید به منظور آماده کردن افراد برای احراز پست های مدیریتی شناسایی شوند (اسدی و همکاران، ۱۳۹۴). پنگ (۲۰۰۰) در پژوهشی شایستگی های مورد نیاز مدیران رویدادهای ورزشی در آمریکا را گزارش کرد که نتایج این پژوهش نشان داد، حفظ ارتباط مؤثر با کارمندان مهم ترین شایستگی مدیران ورزشی است. هورچ و شات^۴ (۲۰۰۳) در مطالعه خود پیرامون بررسی شایستگی های مدیران باشگاه های ورزشی در آلمان، ارتباطات و روابط عمومی، مدیریت بازاریابی و تبلیغات را از مهم ترین شایستگی ها گزارش کردند (هورچ و شات، ۲۰۰۳). کیس و برنچ^۵ (۲۰۰۳)، بودجه بندی و مهارت های ارتباطی در سطوح فوقانی و مهارت های ارتباطی و ایجاد و حفظ ایمنی تجهیزات در سطوح تحتانی را از بارزترین ویژگی های مدیران فوقانی و تحتانی اماکن و تجهیزات ورزشی بیان نمودند (کیس و برنچ، ۲۰۰۳). بال و همکاران^۶ (۲۰۰۸) نیز، با مطالعه شایستگی های مدیران اوقات فراغت در دانشگاه ها، مدیریت اماکن و تجهیزات ورزشی و شیوه های مدیریت و برنامه ریزی را جزء مهم ترین شایستگی ها برای آن ها گزارش کردند (بال و همکاران، ۲۰۰۸). آن جایی که محیط جامعه و سازمان ها به شدت در حال تغییر هستند، امروزه پژوهشگران ویژگی های مورد نیاز برای انجام صحیح شغل های مختلف در موقعیت های گوناگون را مورد پایش قرار می دهند؛ بر این اساس محققان حیطه مدیریت ورزشی نیز، به دنبال ارزیابی های خود از شایستگی های مورد نیاز اجرای یک شغل در صنعت ورزش می باشند. اما علی رغم مشکلات عدیده های که امروزه ورزش کشور ما در سطح کلان مدیریتی احساس می کند، مطالعه چندان قابل توجهی پیرامون نحوه گزینش مدیران و معیارهای انتخاب به انجام نرسیده است. در زمان فعلی غالب گزینش ها در سطح مدیریت کلان ورزش سلیقه ای بوده و مدیران مختلفی از طیف های گوناگون بدون دارا بودن ویژگی های نه چندان متمایز خالصی بر صندلی مدیریت سازمان ها و با شگاه های مختلف تکیه می زنند و پس از چندی جای خود را به فرد بعدی می دهند؛ لذا به نظر می رسد، تدوین و ارائه الگوی معیارهای دقیق گزینش مدیران عالی برای سازمان های ورزشی، بتواند در انتخاب افراد شایسته تر کمک شایانی نماید و دستیابی به اهداف کلان ورزش کشور را تسهیل بخشد.

طبقه بندی مدیران ورزشی در سطوح چهارگانه مدیریتی

در جهان معاصر که سازمان ها در حال تغییر و تحول هستند، مدیران سازمان ها باید اندیشه و افکار نو داشته باشند، لذا

1 Ross

2 Amy

3 Peng

4 Horch and Schutte

5 Case and Branch

6 Ball et al

مدیران قرن ۲۱ باید با هوشیاری و گوش به زنگ بودن، حساس بودن، سخت کوشی و یادگیری مستمر موفق شوند (نازاریetal^۱، ۲۰۱۵). باید توجه داشت که مدیریت در محیط های رقابتی از مزیت های نسبی و اساسی سازمان هاست. در دنیای کنونی که در هر سازمان بزرگی نام مدیری به چشم می خورد، مدیران باید برای رسیدن به موفقیت و اهداف راهبردی سازمان هایشان اثربخش و کارا عمل کنند. در این راستا سازمان های ورزشی نیز که به امر توسعه ورزش می پردازند از این امر مستثنی نیستند و الزاماً نیاز به مدیران و رهبران کارآمد دارند (یغوبی و فرقانی اوزرودی^۲، ۲۰۱۵). به بیان دیگر برای ساخت و نگهداشت پایدار سازمانی مؤثر، نیاز به مدیرانی با کفایت های ویژه ای از قبیل مهارت های فنی، انسانی، ادراکی، اجتماعی، مهارت خلاقانه، مهارت مخالفت پذیری و مهارت معنوی نیاز است (گودرزی و همکاران^۳، ۲۰۱۲). از این رو، یکی از چالش های اصلی در مدیریت ارشد اولویت بندی مهارت های روانی، ارتباطی و مدیریتی است (سیدی نجات و همکاران، ۲۰۱۴). از آن جا که سازماندهی و مدیریت مستلزم برقراری ارتباط مؤثر است به گونه ای که کارکنان از اهداف سازمان و نقش خودآگاه شوند، منظور از مهارت های ارتباطی مدیر، مهارت در توانایی انتقال و ارسال اطلاعات، عقاید و احساسات از فرد یا منبعی به فرد یا منبع دیگر است. مدیران با استفاده از علوم مدیریت و ارتباطات سعی در فهم نگرش افراد، درک دیدگاه ها و الگوی ارتباطی به منظور تعیین شیوه های مدیریتی دارند. از این رو، آن ها می توانند با توسعه مهارت های ارتباطی در زمینه مدیریت مؤثر، تحقق اهداف سازمانی را تسهیل کنند (نظری و همکاران^۴، ۲۰۱۲). به این ترتیب ارتباطات، اساس کار مدیران را تشکیل می دهد و مدیران وظایف خود را فقط در صورت برقرار کردن ارتباطات مؤثر می توانند انجام دهند. بر اساس پژوهش های انجام شده، ضرورت شناخت و آگاهی از مهارت های ارتباطی و ارتباطات بین فردی مدیران ورزشی و تبیین روابط بین آن ها می تواند به بهبود سطح ارتباطات و در نهایت اثربخشی سازمانی منجر شود (نظری و همکاران، ۲۰۱۵).

به نظر می رسد مهارت های ارتباطی بر مهارت های مدیریتی اثرگذار باشد، این عدد حاکی از مؤثر بودن مثبت و مناسب مهارت های بنیادی ارتباطی بر کسب و تقویت مهارت های مدیریتی است. از این رو، نتایج مدل های مفهومی تحلیل مسیر مهارت های ارتباطی و مهارت های مدیریتی را تأیید کرد. لذا ضرورت شناخت و آگاهی از مهارت های ارتباطی و مهارت های مدیریتی مدیران ورزشی و تبیین روابط بین آن ها می تواند به بهبود سطح ارتباطات و در نهایت اثربخشی سازمانی منجر شود (گودرزی و همکاران، ۲۰۱۲)، چرا که سازمان های ورزشی نیز باید مانند سایر سازمان ها برای پاسخگویی به این تغییرات از روش های مدیریتی جدید مانند مدیریت کوانتومی و چابکی سازمانی که برای مواجهه با این تغییرات به وجود آمده اند استفاده کنند تا بتوانند برای آینده مبهم و ناشناخته تصمیم گیری کنند و واکنش به موقع و مناسب داشته باشند (خسروی و همکاران^۵، ۲۰۱۶). چرا که مدیران ارشد سازمان های ورزشی با دادن حق انتخاب های بجا و فراهم سازی شرایط مناسب در فرصت های مختلف تصمیم گیری، احساس مؤثر بودن و اعتماد به نفس را در کارکنان افزایش و نهایتاً اثربخشی، کارایی و بهره وری را در سازمان ها ارتقا دهند (نظری و همکاران، ۲۰۱۵). الگوی مدیریتی نوعی الگوی رفتاری به نسبت پایدار است که از ویژگی های مدیران به حساب می آید. محققان معتقدند رویکردهای جدید مدیریتی قادر است اثرات مطلوبی را بر نگرش و رفتارهای پیروان داشته باشد و می تواند تعهد و رضایت کارکنان را افزایش دهند.

اتخاذ الگوی مدیریتی جهت بقا و توسعه سازمان در بلندمدت به صورت تجلی مدیریت اثربخش است (حلاجی و همکاران^۶، ۲۰۱۰). از آن جا که الگوی مدیریتی نشان دهنده طرز تفکر، جهان بینی و شخصیت مدیران است، عاملی که الگوی مدیریتی را تحت تأثیر قرار دهد، به شیوه نگرش مدیر نسبت به نقش خود و کارکنان سازمان بستگی دارد (نظری و همکاران، ۲۰۱۵). از

1 Nazarietal

2 Yaghoubi and Forghani Ozroudi

3 Goodarzi etal

4 Nazari etal

5 Khosravi etal

6 Halaji etal

این رو، استفاده صحیح از الگوهای مناسب مدیریتی می تواند به افزایش تعهد و وفاداری پیروان منجر شود (حلاجی و همکاران، ۲۰۱۰).

مدیران اغلب نیازمند شناخت مهارت های مدیریتی هستند تا زمینه مناسب برای کارآمد شدن آن ها فراهم آید. مشهورترین نظریه ها در مورد کارآمدی مدیریت به این ختم می شود که مدیر کارآمد باید در چهار مهارت خبره باشد: مهارت فنی، مهارت ادراکی، مهارت انسانی و مهارت سیاسی است (خیرمند و همکاران^۱، ۲۰۱۱). از آن جا که همه مهارت ها برای انجام وظایف مدیر مورد نیاز است و ضعف و کاستی در هر کدام از مهارت ها احتمال موفقیت مدیر و درنهایت سازمان را کاهش می دهد، به طور کلی در سازمان های جدید که در دنیای امروزه مشغول فعالیت هستند هیچ مدیری نمی تواند بدون داشتن مهارت های اساسی مدیریتی، موفق شود (گودرزی و همکاران، ۲۰۱۲). بنابراین مدیران نیاز دارند که شناخت درستی از پویایی محیط های پرتلاطم داشته باشند. به مفهوم دیگر کارایی و اثربخشی عملکرد مدیران مستلزم استفاده از مهارت های مدیریتی می باشند (پورحسن و شیخ علیزاده^۲، ۲۰۱۵). به نظر می رسد لازمه برنامه ریزی صحیح در این سازمان ها برای ارتقای مهارت های ارتباطی و مهارت های مدیریتی برای مدیران ورزشی به منزله افراد اثرگذار در این سازمان ها ضروری بوده، ضمن این که مدیران می توانند با در نظر گرفتن شبکه های ارتباطی مؤثر و بهبود مهارت های انسانی از جمله توسعه مهارت های ارتباطی و مهارت های مدیریتی مدیران ورزشی و تبیین روابط بین آن ها می تواند به بهبود سطح ارتباطات و درنهایت اثربخشی سازمانی منجر شوند (نظری و همکاران، ۲۰۱۵).

مدیران مهم ترین تضمین کنندگان موفقیت یا شکست هر سازمان محسوب می شوند و کیفیت مدیریت در تمام سطوح نشان دهنده نفوذ مؤثر مدیر است. مهارت های مدیریت سازمانی و مدیریت منابع انسانی چگونگی عملکرد هر سازمان را تعیین می کنند. این مهارت ها در واقع توانایی کاربرد دانش و استفاده از سطح دانش فنی و تجارب شخصی توسط هر مدیر هستند (صالحی و همکاران^۳، ۲۰۱۴). مهارت های انسانی مستلزم آن است که شخص پیش از هر چیز، خود را بشناسد، به نقاط قوت خود آگاه باشد، عقاید و افکارش بر خود او روشن باشد، اعتماد به نفس داشته باشد، به دیگران اعتماد کند، به عقاید، ارزش ها و احساسات آنان احترام بگذارد، آنان را درک کند، از تأثیر گفتار و کردار خویش بر دیگران آگاه باشد و بتواند محیط امن و قابل قبولی برای جلب همکاری دیگران فراهم سازد. قدرت درک وابستگی ها و اثرات متقابل بخش های مختلف یک سازمان را مهارت ادراکی گویند. از آن جا که مهارت سیاسی توانایی درک مؤثر دیگران در کار و به کارگیری چنین دانشی برای نفوذ در دیگران و اقدام در راستای ارتقای مقاصد سازمانی یا شخصی است. استفاده مؤثر از مهارت سیاسی اهمیت بسیاری در شغل مدیریتی دارد. مهارت سیاسی یک شایستگی مهم برای موفقیت شغلی است و در سازمان ها ضروری است. وقتی افراد به سمت بالایی سلسله مراتب حرکت می کنند از اهمیت تخصص فنی کم و مهارت سیاسی زیاد می شود. مهارت سیاسی به منزله یک کاتالیزور برای افزایش ارتباطات به کار می رود و درنهایت، افراد برای این که بدانند چه موقع، چه چیزی و چگونه حرف درست را بگویند و انجام دهند نیاز است درک سیاسی داشته باشند (فانی و همکاران^۴، ۲۰۱۳).

در دنیای امروز یکی از مهم ترین شاخصه های توسعه و پیشرفت واقعی کشورها ورزش است، چرا که ورزش نه تنها به منزله یکی از عوامل تأمین کننده سلامت جسمانی و روانی افراد جامعه محسوب می شود (هوگو و همکاران^۵، ۲۰۱۱). بلکه یکی از علل سرمایه گذاری بالای کشورها در زمینه توسعه ورزش، اثرگذاری بر شرایط اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن جامعه است (هیوم و استوارت^۶، ۲۰۱۸)، و حتی تقویت وجهه و اعتبار آن کشور در عرصه جهانی را در پی خواهد داشت. از این رو، لزوم

1 Khairmand etal

2 Pourhassan and Sheikh AliZadeh

3 Salehi etal

4 Fani etal

5 Hugo etal

6 Hume and Stewart

برخوردار از مهارت های مدیریتی برای موفقیت در مدیریت سازمان ورزشی کاملاً روشن است. به علاوه امروزه سازمان های ورزشی در معرض تغییرات مداوم هستند. در واقع این مشکل که سازمان ها چگونه می توانند در محیطی پویا و پیش بینی ناپذیر موفق شوند، موضوعی است که به منزله مهم ترین چالش دنیای امروز شناخته می شود. هر چند راهکارهای مختلفی مثل تولید به هنگام، مهندسی مجدد و سازمان های مجازی معرفی شده اند (سئو و همکاران^۱، ۲۰۱۴).

به نظر می رسد مدیران سازمان های ورزشی با توجه به تنوع برنامه ها در حوزه های ورزشی، می توانند در پی شناخت نگرش ها و تعیین شیوه های مدیریتی نوین باشند. از آن جایی که سازمان های ورزشی با عوامل مختلفی مانند دولت، بخش خصوصی، حامیان مالی، ورزشکاران، مربیان، طرفداران و تماشاگران ورزشی و... و مهم تر از همه عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در ارتباط و تعامل هستند خواسته های گوناگونی ایجاد می شود. بنابراین، سازمان های ورزشی نیز باید مانند سایر سازمان ها برای پاسخگویی به این تغییرات از روش های مدیریتی جدید استفاده کنند تا بتوانند برای آینده مبهم و ناشناخته تصمیم گیری کنند و واکنش به موقع و مناسب داشته باشند. برای شناخت رفتار پیچیده انسانی، به منظور بهبود کیفیت و اثربخشی مدیریت و دسترسی به اهداف سازمانی مطالعه رفتار و چگونگی شکل گیری این رفتارهای انسانی را برای مدیران ناگزیر می سازد. ارتباط مدیران با اعضای سازمان به منزله یکی از اساسی ترین راهبردهای انگیزشی در افراد است. در سازمان های ورزشی با توجه به ماهیت فرهنگی، اجتماعی مقوله ورزش روابط بین مدیر و کارکنان بسیار مهم و در اثربخشی فعالیت ها اثرگذار است. ضمن این که در نظام سازمانی مدیران در جهت بهبود سطح کیفی تعاملات سازمانی خود، نیاز به ایجاد ارتباطی مؤثر با مدیران مافوق، همکاران و زیردستان دارند.

مهارت ها و توانایی های فنی برای مدیران ورزشی

در دهه های اخیر، مدیران ورزشی برای اداره مؤثر سازمان های تحت سرپرستی با مشکلاتی مواجه شده اند. تجاری شدن ورزش ها و رشد باشگاه های خصوصی، ارتقای سطح آگاهی های جامعه و بالا رفتن سطح انتظارات و توقعات ورزشکاران و شرکت کنندگان در برنامه های ورزشی، تحولات جهانی، افزایش هزینه های ورزشی و کمبود بودجه و همچنین مقررات دست و پاگیر دولتی مدیران را برآن داشته تا خود را با شرایط جدید تطبیق داده و برای عملکرد بهتر و مؤثرتر مهارت ها و توانایی های مورد نیاز در عملکرد مدیریتی را بهبود بخشند. از این رو، هر ساله منابع مالی و انسانی فراوانی به منظور افزایش توان و قابلیت های مدیران در قالب آموزش های کوتاه مدت، سمینارها و همایش ها صرف می شود. این تلاش ها بر این عقیده استوار است که آموزش مهارت های مدیریتی مناسب ترین استراتژی برای بهبود عملکرد و افزایش اثربخشی مدیران و به روز شدن اطلاعات و آگاهی های آنان تلقی می شود (هولووتزی^۲، ۲۰۰۷). برخی غالباً با این استدلال که مدیریت امری ذاتی و تجربی است و با آموزش مهارت های تخصصی تفاوت دارد، از نقش آموزش در مدیریت غفلت می ورزند. لارنس می گوید از نظر این گروه مدیریت یک موهبت شخصی است و رشد و ترقی آن تنها از طریق داشتن پیش آمادگی های درونی و شخصیتی و رفتاری و تا اندازه ای روابط و مهارت ها و حتی با پایگاه های ویژه اقتصادی- اجتماعی انجام می شود (صفاری، ۱۳۸۶). اما متخصصان علم مدیریت مهارت های متنوعی را برای مدیران ارائه داده اند که می توان به مهارت های فنی، ادراکی، انسانی، حرفه ای، آموزشی، اداری، مهارت طراحی و حل مسأله و مهارت تشخیص و توانایی هایی چون تحصیلات، شخصیت، تصمیم گیری و توانایی جذب حمایت های مردمی و برقراری ارتباطات مؤثر با افراد و نهادها اشاره نمود (کری^۳، ۲۰۰۸). محققان در سازمان های مختلف با توجه به ماهیت، رسالت، ویژگی ها و برنامه های سازمان ها، شاخص ها و ملاک های متنوع و متعددی را برای هر یک از مهارت های فوق ارائه داده و تحقیقات در این زمینه همچنان ادامه دارد. بر اساس نظرات (کاتز ۱۹۷۴،

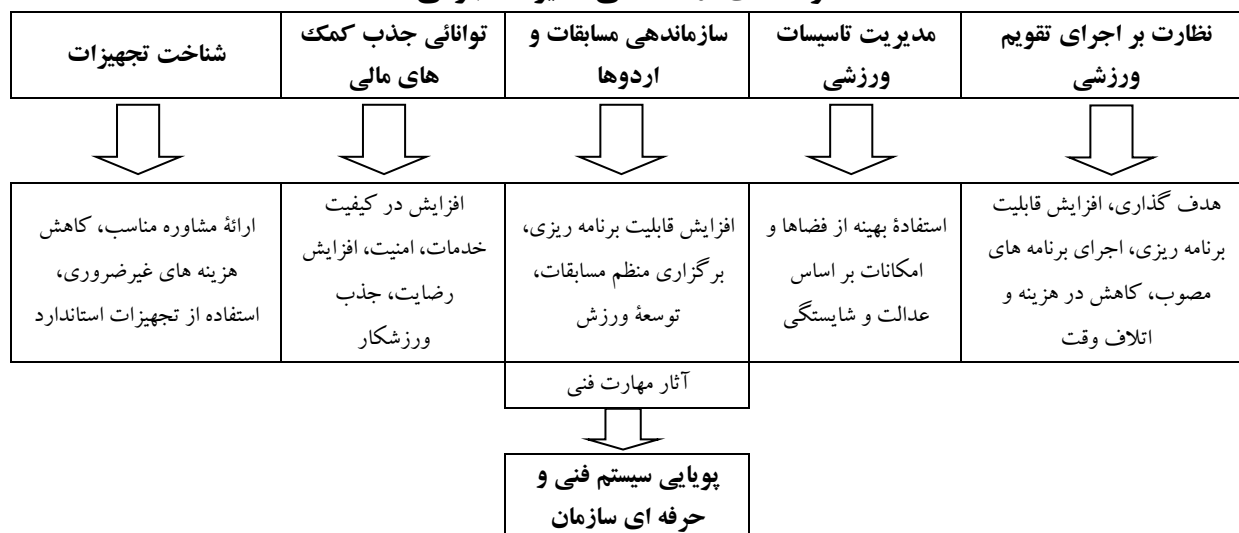
1 Seo et al

2 Holowetzi

3 Kary

مینتز برگ، کونتز و همکاران ۱۹۸۴، پارک هوس ۱۹۹۱، چلادوریا ۱۹۹۸) اهمیت نسبی این مهارت ها در سلسله مراتب سازمانی متفاوت است. در هر سطح از مدیریت، اثر بخشی و موفقیت مدیران به مهارت هایی متناسب با همان سطح بستگی دارد (چلودوریا^۱، ۱۹۹۹). مهارت فنی در ورزش توانایی بهره گیری از دانش فنی، روش ها، فرایندها و رویه ها برای انجام وظیفه که عمدتاً از طریق آموزش و تجربه به دست می آید تعریف شده است (ایرانژاد، ۱۳۷۰). مهارت فنی احتمالاً در مقایسه با سایر مهارت ها آشناترین آن هاست؛ زیرا معمولی ترین و رایج ترین مهارت ها برای مدیران به ویژه مدیران عملیاتی به شمار می آید. همه مدیران اجرایی در ورزش برای موفقیت و عملکرد موثرتر باید به مسائل فنی و تخصصی ورزش مانند برنامه ریزی مسابقات و تمرینات ورزشی، شیوه های مدیریت اماکن و تأسیسات و تجهیزات ورزشی، آشنائی به آیین نامه ها و بخشنامه های ورزشی، شیوه های جذب ورزشکاران و ارتباط مؤثر با آنان، جذب حمایت های مردمی و افزایش خدمات داوطلبان، شیوه های برگزاری منظم مسابقات تسلط کامل داشته باشند. محقق پس از مطالعات زیاد و بررسی ادبیات تحقیق در حوزه مهارت های فنی و تخصصی ورزش پنج زمینه کلی از جزئیات مربوط به مهارت فنی و آثار و نتایج هر یک از آن ها که در مجموع پویایی سازمان ها و باشگاه های ورزشی را به دنبال خواهد داشت، در شکل ۱ ارائه داده است.

حوزه های مهارت فنی مدیران اجرایی

شکل ۱. مهارت فنی و آثار و نتایج آن در سازمان های ورزشی (نادریان و سلطان حسینی، ۱۳۹۰)

مدیران اجرایی در ورزش به عنوان قاعده هرم مدیریتی بیشترین سهم و نقش را در اجرای اهداف و برنامه های ورزشی دارند. مهارت های فنی به عنوان ملاک عمومی و پایه به منظور توسعه تخصص های فنی در مدیریت مورد استفاده قرار می گیرند. غالباً بهترین و شفاف ترین اعطای پاداش برای مدیران و ارتقای آنان، عملکرد فنی آنان است (کونتز و ویهریج^۲، ۱۹۹۳). پیش فرض اساسی این تحقیق این است که افرادی که دارای مدرک تحصیلی مرتبط با حوزه تخصصی ورزش می باشند، در موقعیت های مدیریتی در سازمان های ورزشی عملکرد اثر بخش دارند، گرچه این فرض هنوز اثبات نشده است (عبدالهی، ۱۳۹۰). صاحب نظران معتقدند که نقش های مهارت های فنی در عملکرد مدیریتی نهفته است. برخی محققان هم پیشنهاد کرده اند که مهارت فنی چندان سختی با مهارت های مدیریتی ندارد. حتی در بعضی مواقع ناسازگار است (جمیسون^۳، ۱۹۸۷). برخی

1 Chelloduria

2 Koontz and Weihrich

3 Jamison

چنین گفته اند که ارتباط بین مهارت فنی و عملکرد مدیریتی بستگی به سلسله مراتب مدیریتی و سطوح آن دارد، اما شواهد تجربی و قابل تعمیم برای پذیرش ارتباط مستقیم مهارت فنی و عملکرد در حوزه ورزش به اندازه کافی وجود ندارد. عملکرد مدیران اجرایی در توسعه ورزش چه در بخش ورزش قهرمانی و چه در حوزه ورزش های تفریحی و یا آموزشی آشکار است. به علاوه، مدیران اجرایی هستند که در آینده برنامه ریزی کلان ورزش را به عهده می گیرند. سازمان ها و باشگاه های ورزشی در راستای رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده و مصوب، خواستار برنامه ریزی واحدهای تابع جهت نیل به اهداف کلی در زمان معین می باشد که نهایتاً در دست یابی این اهداف به ویژه مرحله عملیاتی و اجرایی برنامه ریزی های صورت گرفته در سطح مدیران عالی و میانی، مدیران عملیاتی نقش مهم و به سزائی را خواهند داشت. نظارت بر اجرای تقویم ورزشی سالیانه که در آن همه فعالیت های هیأت ها و سازمان های ورزشی متبلور می شود، یکی از مهم ترین مسؤولیت مدیران اجرایی به شمار می آید که با کمک هیأت های ورزشی انجام می شود. مدیران اجرایی با نظارت بر تأسیسات و اماکن ورزشی تحت مسؤولیت خویش موجب استفاده بهینه از فضاها و امکانات ورزشی توسط ورزشکاران و کلیه علاقه مندان به فعالیت های ورزشی در رشته های مختلف با رعایت عدالت و شایستگی افراد، خواهد بود بدیهی است داشتن تیم های ورزشی قدرتمند و ورزشکاران نخبه در سطح ملی نیازمند برنامه ریزی و برگزاری منظم مسابقات داخلی می باشد. در فرایند چنین موضوع مهمی، مدیران عملیاتی نقشی کلیدی دارند. آن ها به کمک هیأت ها و کمیته های ورزشی می توانند در جذب، تربیت و آماده سازی ورزشکاران و همچنین برگزاری مستمر و منظم مسابقات تأثیر مثبت داشته باشند. یکی از مسؤولیت های مهم مدیران ورزشی برگزاری اردوها و تشکیل تیم های ورزشی است. برگزاری اردوها و اعزام تیم های ورزشی و ورزشکاران به مسابقات مستلزم برنامه ریزی است. چنان چه برنامه ریزی مناسبی برای برپایی اردوها و اعزام ورزشکاران به اردوهای ورزشی نباشند، مطمئناً هزینه های زیاد، غیر هدفمند، عدم امنیت جسمی و اخلاقی و سایر مشکلات را که از دستیابی به اهداف ورزشی دور خواهد ساخت، در پی خواهد داشت. تهیه و تدارک و همچنین استفاده مطلوب از امکانات، وسایل و تجهیزات و ورزشی از جمله توانایی هایی است که می تواند مدیران اجرایی ورزش را در علاقه مندی و جذب مشارکت هر چه بیشتر مربیان و ورزشکاران در فعالیت ها و تمرینات ورزشی در جهت رسیدن به اهداف یاری دهد. داشتن اطلاعات مناسب در رابطه با تجهیزات، امکانات و فن آوری های نوین ورزشی می تواند مدیران را در ارائه مشاوره، کاهش هزینه های غیرضروری و استفاده از وسایل استاندارد کمک کند. اگر چه محققان توانایی ها و مهارت های متنوعی را که مدیران ورزشی برای اثربخشی در انجام فعالیت ها ارائه داده اند، اما همگی بر اهمیت مهارت ها و توانایی های فنی برای مدیران تأکید ویژه داشته اند (کوزه چیان، هاشم، ۱۳۷۸).

ارائه مدل پارادایمی رفتار استراتژیک مدیران ورزشی ایران

بحث مدیریت و رهبری موضوعی است که همواره با زندگی اجتماعی انسان مطرح بوده است. انجام موفقیت آمیز هر کار گروهی مستلزم مدیریت صحیح و کارآمد است، بنابراین افراد به منظور دستیابی به اهداف گروهی به مدیر یا رهبر توانمند و اثرگذار نیاز دارند. رهبری و مدیریت در سازمان ها برای شکل دادن به دیدگاه کارکنان، پاسخ به تغییر و پذیرش نوآوری اهمیت زیادی دارد، به حدی که مطالعات نشان داده است که سازمان ها در صورتی می توانند موفق باشند که مدیران و کارکنان انطباق پذیر بوده و با یکدیگر در جهت بهبود سیستم ها و فرایندهای کاری تلاش نمایند (اوموراجی و همکاران، ۲۰۱۵). الگوی مدیریتی نوعی الگوی رفتاری به نسبت پایدار است که از ویژگی های یک رهبر به حساب می آید. محققان معتقدند، رویکردهای جدید مدیریتی قادرند، اثرات مطلوبی را بر نگرش و رفتارهای پیروان داشته باشند و می توانند تعهد و رضایت کارکنان را افزایش دهند، اتخاذ الگوی مدیریتی جهت بقا و توسعه سازمان در بلند مدت به صورت تجلی مدیریت اثربخش، بسیار مهم است (صالحی و همکاران، ۲۰۱۴). از آن جا که الگوی مدیریتی نشان دهنده طرز تفکر، جهان بینی و شخصیت

مدیران است، عاملی که الگوی مدیریتی را تحت تأثیر قرار دهد، بستگی به شیوه نگرش رهبر نسبت به نقش خود و کارکنان سازمان دارد؛ از این رو استفاده صحیح از الگوهای مناسب مدیریتی می تواند به افزایش تعهد و وفاداری پیروان منجر شود (نظری، ۱۳۹۷).

از زمانی که علم مدیریت در اوایل قرن بیستم بسط یافت، تکاملی در رفتار مدیران پدیدارگشت. این موضوع سازمان ها را بر آن داشت که بازخورد مناسبی را برای تجزیه و تحلیل مسائل مربوط به تصمیم گیری های اساسی و برنامه ریزی های استراتژیک به وسیله مدیران فراهم آورند. بازخوردهایی همچون بررسی اثربخشی مدیران در سازمان ها که در گرو رفتار آن هاست (اردلان و همکاران، ۱۳۹۵). پیشرفت در درک رفتار واقعی مدیران در طی سال های گذشته و تحولات مربوط به مدل های رفتاری گوناگون، توانایی تصمیم گیری در مواقع بحران در خصوص مسائل مختلف را افزایش داده است. با توجه به تئوری های رفتاری فاکتورهایی همچون حمایت های سازمانی در رفتار مدیران سازمان تأثیر گذار خواهد بود؛ همچنین هنجارهای شخصی و نیت مدیران در بروز رفتار آن ها نقش مهمی دارند (وسلینک^۱، ۲۰۱۷). ضمن این که نوع رفتاری که مدیران در خصوص افزایش عزت نفس و انگیزه کارکنان در پیش می گیرند، در افزایش اعتماد زیردستان به مدیر و حمایت آن ها از فرد اول سازمان تأثیر خواهد داشت و این رفتارها مسیر را برای رسیدن به اهداف سازمان باز می کند (آفونسو^۲، ۲۰۱۸).

امروزه با افزایش پیچیدگی ها و تغییرات روزافزون در محیط کسب و کار، شیوه های مناسب از رفتار می تواند رهبران را در رسیدن به موفقیت یاری کند. پژوهش های مرتبط با سبک های رهبری و مدیریتی بیان می کند که این سبک ها به عنوان متغیری قوی و مهم برای اندیشیدن در مورد رفتار مدیریتی و تأثیر آن بر عملکرد مدیر محسوب می شود. رفتارهای خاص رهبری که بر مشارکت و دانش استراتژیک تمرکز دارند، به نوعی از طریق آن ها مدیران ارشد را به اثربخشی در زمینه اجتماعی می رسانند (ژنشائو^۳، ۲۰۱۹).

یکی از واقعیت های مهم در موفقیت هر سازمانی، نحوه رفتار منابع انسانی به ویژه رفتار مدیران در درون و بیرون سازمان است. در واقع هر مدیری که وارد یک سازمان می شود، باید تصور کند که وارد یک رقابت ورزشی شده، از این رو ضروری است، از تمام قوانین و مقررات آن مطلع بوده و در حین رقابت از آن پیروی کند (کشاوری و همکاران، ۱۳۹۵). در این راستا مسئولیت اساسی مدیران، ایفای نقش های رهبری، نحوه تصمیم گیری، شیوه های تفکر، سبک و باورهای مدیریتی و به خصوص نوع رفتار آن ها به ویژه در سطح مدیران پایه است؛ در حالی که اکثر محققان بر تأثیر باورهای مدیریتی بر استراتژی تمرکز کرده اند و نشان دادند که باورهای مدیریتی ثابت نیستند و تصمیم گیری استراتژیک می توانند عمیقاً بر تکامل آن ها تأثیر بگذارند (وکیاتو^۴، ۲۰۱۹).

رفتار کارکنان و مدیران شامل، تغییرات سازمانی است. رفتار کارآفرینانه در سازمان، به همه فعالیت های مرتبط با کشف، ارزیابی و بهره برداری از فرصت های کارآفرینانه اطلاق می شود که توسط اعضای سازمان انجام می گیرد. رفتار کارآفرینی در سازمان ها مجموعه ای از فعالیت ها و شیوه هایی که افراد در سطوح مختلف، به طور خودجوش برای تولید با استفاده از ترکیب منابع به صورت ابتکاری برای شناسایی و بهره برداری از فرصت ها در سازمان انجام می دهند را رفتار کارآفرینانه می گویند (مایر^۵، ۲۰۰۲). کلارک و همکاران (۲۰۰۵) کارآفرینی را اساساً یک رفتار می داند، از این رو یکی از مباحث مهم در بحث کارآفرینی را تقویت رفتارهای کارآفرینانه توسط مدیران ذکر می کند. تحقیقات نشان می دهد، کارآفرینی و رفتار کارآفرینانه در سطح سازمان ها می تواند به عنوان مزیت رقابتی جدید تلقی شود (مقیمی و همکاران، ۱۳۹۳). گذشته از رفتار کارآفرینانه و نقش آن، مهم ترین معیار در ارزیابی عملکرد مدیران سرمایه گذار، بررسی بازده حاصل از فعالیت های سرمایه

1 Vesselink

2 Afonso

3 ZhenShao

4 Vecchiato

5 Mair

گذاری آن هاست که در این بین رفتار توده وار مدیران را نمی توان از نظر پنهان داشت. رفتار توده وار به آن دسته از رفتارهای مدیران سرمایه گذار گفته می شود که منجر به نادیده گرفتن پیش بینی ها و عقاید خود در رابطه با قیمت سهم و اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری تنها بر پایه رفتار کلی بازار است (لیالستانی و همکاران، ۱۳۸۹).

چگونگی به کارگیری سیاست از جانب مدیران نقش بسزایی در رفتار و همچنین احساس کارکنان دارد. در این میان تیپ های شخصیتی افراد نقش مؤثری را ایفا می کند. بدین معنی که تیپ های شخصیتی افراد، رفتارهای متفاوتی را ایجاد می کند (تابلی و یساولی، ۱۳۹۴). رفتار سیاسی یک فرایند طبیعی در سازمان است که از طریق آن می توان تعارض ها و اختلاف های بین گروه ها و ذینفعان را بررسی و حل و فصل نمود و بر منافع و رضایت کارکنان، تصمیم گیری مؤثر و بهره وری تأکید شده است. رفتار سیاسی فعالیتی است، برای کسب قدرت تا از طریق آن بتوان در موقعیت های نامطمئن، مدیران به هدف های دلخواه برسند. در نتایج پژوهش های مختلف نشان داده شده که رفتار سیاسی بخش اجتناب ناپذیر فعالیت های انسانی است (درویش و شمس، ۱۳۹۶). اکثر افراد تمایل دارند، رفتار سیاسی را با ظلم و استمرار رفتار سیاسی در نظر بگیرند، هر چند که شخصاً ناراحت کننده و سازنده است. علاوه بر این، هیچ کس انکار نمی کند که رفتار بدتر یا بهتر رفتار سیاسی اغلب یکی از نیروهای اصلی حرکت در سازمان ها است و تصمیم گیرندگان مؤثر اغلب قادر به استفاده از تاکتیک های مناسب سیاسی هستند تا اهداف سازمانی را ارتقا دهند (البان^۱، ۲۰۱۸). توانایی تفسیر رخدادها و وقایع غیرمرتبط و برنامه ریزی نشده، بزرگ ترین نشان موفقیت مدیران برتر سازمان های کنونی است که این توانایی ها در واقع همان تفکر استراتژیک در یک سازمان است که مبین کمبود اساسی برای رساندن یک سازمان به تعالی و توانمندسازی است (جلالی فراهانی و فریدونی، ۱۳۹۵). تفکر استراتژیک مدیران را به شایستگی و قدرت شهره می کند. این ویژگی یک فرایند نوآوری انسان محور است که بر مشاهده، همکاری، یادگیری سریع، تصویرسازی از ایده ها و تجزیه و تحلیل همزمان کسب و کار تأکید دارد (چو^۲، ۲۰۱۸). مدیران بایستی با آگاهی از این تفکر و تقویت آن روحیه کار گروهی و هم افزایی، کارآفرینی، خلاقیت و فلسفه رفتار کردن را تقویت و سازمان را به یک سازمان متحول و استراتژیک تبدیل کنند؛ به طوری که تفکر استراتژیک به صورت فرهنگ سازمانی نهادینه شود تا مدیران سازمان ها بتوانند از طریق راهبردی فکر کردن رفتارهای مناسب نشان دهند. تفکر، مدیر را قادر می سازد تا درک کند، چه عواملی در دستیابی به اهداف با توجه به بروز رفتارهای استراتژیک، مؤثر هستند (قربانی و قاسم زاده، ۱۳۹۵). اصلی ترین کارکرد تفکر استراتژیک، خلق چشم انداز است که باعث مشخص شدن سمت و سوی مطلوب سازمان می شود و حرکت سازمان را جهت می بخشد و به صورت یک آرمان مشترک، سازمان را یکپارچه و هم انگیزه می کند. باید اذعان نمود، ورزش به عنوان ابزاری در حوزه های مختلف، تأثیرات گسترده ای به جا می گذارد.

امروزه ورزش در سلامت افراد، گذراندن اوقات فراغت سالم، با نشاط، لذت بخش و ایجاد روابط سالم در جامعه و پیشگیری از بسیاری از مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی و به خصوص در نسل جوان، نقش خود را متجلی ساخته است (نظری و مختاری، ۱۳۹۷)؛ بنابراین عناصر و ارکان مختلف درگیر در امر ورزش، به عنوان عوامل تأثیرگذار بر جامعه امروزی هستند؛ چرا که روز به روز نیاز به ورزش بیشتر احساس می شود و از اهمیت زیادی برخوردار است (محمدکازمی و امیدی، ۱۳۹۰). سازمان های ورزشی با مشکلات و موانعی همچون، دوره های رکود، قوانین و مقررات دولتی محدود کننده، مشکلات مالی و قرار گرفتن در محیط رقابتی ناشی از تغییرات محیطی به ویژه در بخش خدمات ورزشی مواجه هستند، دیگر مانع شناسایی شده در بخش موانع زیربنایی در سازمان های ورزشی، کمبود اسناد بالادستی و الزامات قانونی در این صنعت است. یک سند بالادستی و فرادستی بسیار کلان در نظام ورزش کشور در رأس همه اسناد است (پیمان فر و همکاران، ۱۳۹۱). در نظام ارزشی جامعه ما ورزش به عنوان پدیده ارزشمند فرهنگی و اجتماعی به شمار می رود. سازمان های ورزشی به عنوان متولیان اجرای ارتباط مدیران با کارکنان یکی از عرصه های با اهمیت و تأثیر گذار تعامل سازمانی بر تولید و خدمات رسانی سازمانی است که

1 Elbanna
2 Chou

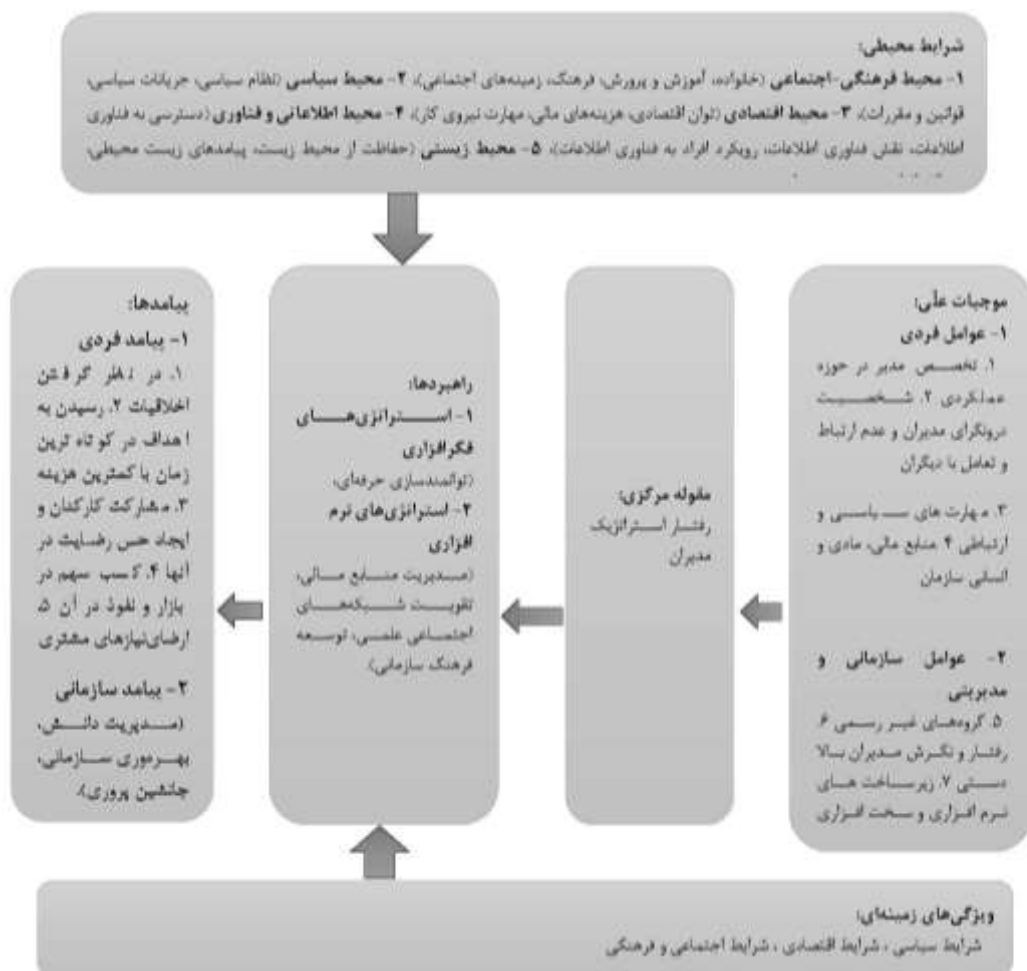
انتقال دانش به عنوان هدف اصلی سازمان شدیداً به وجود فضای ارتباطی خوب و مناسب بین سطوح مدیریتی وابستگی حیاتی دارد (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۱). چالش نه چندان جدید جهانی شدن در دنیای امروز، سازمان ها را ملزم به وارد شدن در محیط بسیار پویای رقابت جهانی کرده و در میان تلاقی فرهنگ های متفاوت جهانی قرار داده است. از این رو مدیریت منابع انسانی، تفاوت های فرهنگی را به خوبی درک می کنند و اثر بخشی بالا را در محیط ها و سازمان های چند فرهنگی به ارمغان می آورند؛ زیرا نخستین قابلیت یک مدیر خوب منابع انسانی، قابلیت ملاحظات استراتژیک است (نظری و همکاران، ۱۳۹۵). در هزاره سوم، سازمان های ورزشی مانند بیشتر سازمان ها و نهادهای سایر حوزه ها، برای بقا و دوام در عرصه رقابت جهانی، باید به سازمانی راهبرد محور تبدیل شوند، در این میان موانع راهبردی می توانند بر اندیشه ها و چشم انداز سازمان تأثیر بگذارند، ولی سازمان ها امیدوارند با اجرای برنامه های راهبردی به اهداف تعیین شده با حداقل انرژی و منابع، دست پیدا کنند (نظری و همکاران، ۱۳۹۵). شکست یا موفقیت هر سازمان تا حدود زیادی به کیفیت مدیریت و رفتار مدیران آن بستگی دارد. به طوری که اگر سازمانی دچار بحران شود، ابتدا مدیر باید پاسخگو باشد. برای مدیرانی که خواهان تغییر آینده و محیط هستند، تسلط بر تفکر استراتژیک بسیار مهم است؛ چرا که نقطه آغازین ایجاد چشم انداز سازمان است. مدیران و برنامه ریزان با افزایش مهارت تفکر استراتژیک خود و کارکنان، می توانند چشم انداز آینده سازمان را ترسیم کنند و در جهت تحقق آن، استراتژی مناسبی را در پیش بگیرند. به همین سبب شناخت عوامل و متغیرهای سازمانی که موجب ایجاد تفکر استراتژیک در مدیران می شود، اهمیت بسزایی دارد (جلالی فراهانی و فریدونی، ۱۳۹۵). تفکر استراتژیک یک فرایند نوآوری انسان محور است که بر مشاهده، همکاری، یادگیری سریع، تصویرسازی از ایده ها و تجزیه و تحلیل همزمان کسب و کار تأکید دارد (چو، ۲۰۱۸) (شکل ۲).

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۲. مدل مفهومی رفتار استراتژیک مدیران (رافعی دهکردی و همکاران، ۱۳۹۹)

چالش‌های مدیران ورزشی در ایران

محیط امروز سازمان‌ها، مدیران را با چالش‌های جدیدی رو به رو ساخته است و هر روز پویاتر از قبل می‌شود. رقابت جهانی و انتظارات جوامع در حال تحول، نیازهای مدیریتی جدیدی را مطرح می‌کند. مفاهیم مشارکت، توانمندسازی، کارگروهی، انعطاف و نظیر این‌ها، به منزله مسائل روز سازمان‌ها، مدیران را به خود مشغول می‌دارند. در کنار این موارد، تقاضاهای جدیدتر برای بهره‌وری و مزیت رقابتی، از طریق کارآتر کردن عملیات و بهره‌گیری از فناوری جدید و تعهد و التزام به ارائه محصولات و خدمات کیفی و جلب رضایت مشتری و ارباب رجوع مطرح می‌شوند (رضائیان، ۱۳۸۰). این هزاره آن چنان آغاز شده است که در دنیای رقابت فشرده، جهانی شدن مستمر و تغییرات سریع تکنولوژیکی، دیگر سازمان‌ها نمی‌توانند صرفاً در پی حیات باشند، بلکه باید موفقیت به دست آورند. حتی موفق‌ترین سازمان‌های امروزی نمی‌توانند صرفاً به افتخارات گذشته خود تکیه کنند (مورتی، ۱۳۸۸). آن‌هایی که امروز، روی چالش‌ها کار می‌کنند و خود و نهادهای خود را، برای رویارویی با چالش‌های جدید آماده می‌سازند، در واقع رهبران آینده هستند و سلطه در دست آن‌ها خواهد بود. آن‌هایی که در انتظار به سر می‌برند، تا این چالش‌ها، به موضوعاتی «داغ» بدل شوند، احتمالاً عقب خواهند افتاد و هرگز نخواهند توانست که این عقب افتادگی را جبران کنند (دراکر، ۱۳۸۲). سازمان‌ها در قرن بیست و یکم با چالش‌های گوناگونی روبه‌رو هستند تغییراتی که در برنامه‌ها و روش‌های کار در هر سازمان اتفاق می‌افتد، ناشی از پیشرفت‌هایی است که در علم مدیریت جهان شاهد آن

است. به گفته پیتز دراکر (۲۰۰۵)، اصولی که در علم مدیریت می آموزیم به سرعت قدیمی می شوند. سرعت تحولات در محیط اطراف سازمان ها به گونه ای است که همواره نیاز به درک جدیدی از مفاهیم مدیریت است. آن هائی که امروز، روی چالش ها کار می کنند و خود و نهادهای خود را، برای رویارویی با چالش های جدید آماده می سازند، در واقع رهبران آینده هستند و سلطه در دست آن ها خواهد بود. آن هائی که در انتظار به سر می برند، تا این چالش ها، به موضوعاتی «داغ» بدل شوند، احتمالاً عقب خواهند افتاد و هرگز نخواهند توانست که این عقب افتادگی را جبران کنند (دراکر، ۱۳۸۲). بنابراین در سده بیست و یکم بنیانی ترین چالش مدیریت این است که سازمان خود را پیشتاز و رهبر در تغییر نماید. پارکس، زنگر و کوارترمن (۱۳۸۵) بیان کردند که تمام کارکنان صنعت ورزش یعنی کارشناسان فنی و مدیران همه علاوه بر کسب توانایی در مهارت ها و نقش های متنوع مدیریتی، باید آماده باشند تا از عهده چالش هایی که روبه روی سازمان های ورزشی قرار می گیرد، برآیند (پارکس و همکاران، ۱۳۸۵). این چالش ها عبارتند از: ۱. تنوع نیروی کار ۲. رقابت نیروی کار و برابری ۳. فناوری ۴. جهانی شدن ورزش ۵. پاسخگویی مالی (توانایی مالی). هوی، استیوارت و نیکولسن (۲۰۰۶) چالش های آتی مدیریت ورزش را به شرح زیر اعلام کردند:

۱. **مدیریت استراتژیک:** مدیریت استراتژیک به طور کلی دستیابی به مزیت رقابتی را در بر می گیرد. به عبارت دیگر، چگونه سازمان ورزشی موقعیت خود را به نحوی تثبیت می کند که برای بهره گیری از فرصت های بازار بیشتر از رقبای مستقیم و غیرمستقیم خود آمادگی می یابد؟ مدیریت استراتژیک در خصوص جامعه ورزشی مطلوب، مدیران ورزشی را ملزم به ارزیابی نقاط قوت و ضعف درونی و فرصت ها و تهدیدهای بیرونی سازمان در بازار ورزشی مطلوب می سازد؛ کجا (و چگونه) سازمان می تواند خدمات خود را در آینده بهتر توزیع کند و ریسک و رقابت را کاهش دهد. بسیاری از پاسخ ها برای سازمان ورزشی آینده صرف نظر از ماهیت دولتی، غیرانتفاعی یا انتفاعی آن با اجرای فرایند مشابه تصمیم گیری استراتژیک قابل حصول است، با این وجود، نتایج این فرایند سازمان ها را در مسیرهای مختلف قرار می دهد (هوی و همکاران^۱، ۲۰۰۶).
۲. **ساختار سازمانی:** با اتخاذ تصمیم در خصوص مکان و چگونگی انجام کار (استراتژی)، شما باید ساختاری را ایجاد کنید که اجرای این استراتژی و وقوع آن را برای شما امکان پذیر سازد. همچنین، تأثیرات کلان اقتصاد، تکنولوژی و فرهنگ باید پیش از تصمیم گیری "ساختار توزیع" درباره بخش های بازار در جامعه ورزشی رویایی که خواستار ارائه خدمات به آن ها می باشید مورد بررسی قرار گیرد. بیشتر سازمان های ورزشی در جهان غرب در یک دهه گذشته به سمت شکل سازمانی بوروکراتیک حرکت کرده اند. به عبارت دیگر، با افزایش اندازه در نتیجه بودجه های فوق العاده، سطوح بیشتر تخصص و رسمیت و تصمیم گیری های غیرمتمرکز بیشتر مورد نیاز بوده است. به منظور آمادگی برای ارائه خدمات به مصرف کنندگان در جامعه ورزشی مطلوب، می توان چنین استدلال کرد که عواملی که مرکب از عدم قطعیت محیطی و تکنولوژیکی هستند، تغییرات ساختاری مورد نیاز (برخی) سازمان های ورزشی را به همراه دارند. با افزایش سریع میزان رقابت بین سازمان های ورزشی، ساختارهای توزیع در سازمان های ورزشی باید در جهت پاسخگویی به بازار و به منظور کنترل گزینه های متغیر سهم بازار هماهنگ شوند. این امر نه تنها نیازمند سطوح بالای تخصص (کارشناسان ورزشی تحصیل کرده) است، بلکه این ساختار باید در جهت ایجاد ارتباطات حاصل از تکنولوژی با توزیع خدمات و کالاهای مبتنی بر مشتری و تکنولوژی شکل بگیرد (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

۳. **مدیریت منابع انسانی:** برقراری ارتباط میان کارهای روزمره افراد با پول در سازمان های ورزشی انتفاعی آسان تر از تنوع وظایف و اهداف قابل حصول در سازمان های ورزشی غیرانتفاعی است. در خصوص چالش های پیشروی مدیران

منابع انسانی در سازمان های ورزشی، باید برخی از ویژگی های متمایز عملکرد منابع انسانی در سازمان های ورزشی در مقایسه با سازمان های غیرورزشی مورد توجه قرار بگیرد. تصمیمات اتخاذ شده در خصوص استراتژی و ساختار تاثیر قابل توجهی بر چگونگی نیاز بکارگیری کارکنان توسط سازمان ورزشی در آینده دارد. در ورزش حرفه ای، ضرورت کسب بهترین (و گران ترین) بازیکنان اهمیت دارد. این امر استخدام بالقوه کارکنان پزشکی را برای کمک به عملکرد بهتر ورزشکاران، در سناریوهای بیشتر، کمک به ایجاد بهترین ورزشکاران را به همراه خواهد داشت. سازمان های ورزشی غیرانتفاعی سعی در کسب بهترین داوطلبان و کارکنان دارند، در عین حال به ارائه انگیزه هایی غیرمادی نیز نیاز دارند. تمام سازمان های ورزشی باید بدانند که اساساً عملکرد سازمانی بهتر از افزایش منابع، خواه با توزیع سود مازاد به "سهم داران" یا سرمایه گذاری مجدد در اهداف سازمان ورزشی غیرانتفاعی حاصل می شود. در این خصوص، آیا سازمان های انتفاعی تعادل دقیقی را بین فرصت بکارگیری "نیروی کار رایگان" (داوطلبان) با نیاز به توزیع حرفه ای خدمات برقرار می سازند؟ برای هر دو نوع این سازمان ها، چالش اصلی، تعیین بهترین و جدیدترین شیوه های تأمین نیازهای کارکنان داوطلب و در عین حال بهبود توانایی آن ها برای توزیع بهتر خدمات می باشد. در این راستا، آیا تمام سازمان های ورزشی ملزم به تمرکز بر ارائه خدمات به بخش های کیفیت ورزشی و هویت ورزشی در جامعه ورزشی رویایی صرفاً به دلیل حفظ بقا می باشند؟ سازمان های ورزشی انتفاعی و غیرانتفاعی هیچ یک بدون نیروی داوطلب قادر به دستیابی به این امر نیستند (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

۴. رهبری: این امر تصادفی نیست که مبحث چالش های رهبری پس از چالش های استراتژیک، ساختاری و منابع انسانی بیان می شود و با چالش های فرهنگ سازمانی، اداره و مدیریت عملکرد دنبال می شود. رهبری در مرکز تمام چالش های سازمانی و مدیریتی قرار دارد. اثربخشی مدیریت بر توانایی برنامه ریزی و تأمین بودجه، سازماندهی و استخدام، و کنترل و حل مسائل استوار است، در شرایطی که بنیان رهبری اساساً بر توانایی ایجاد مسیر، هدایت افراد و انگیزش و ترغیب قرار می گیرد. به عبارت دیگر، رهبران به تغییر دست می یابند و مدیران در تثبیت وضعیت کنونی موفق هستند. بنابراین، بزرگترین چالش های رهبری در ورزش را می توان به صورت انتخاب بهترین مسیر حرکت سازمان در جهت جامعه ورزشی رویایی و انگیزش و ترغیب سهام داران سازمان برای همراهی با رهبری در این مسیر خلاصه کرد. بینش که به استراتژی مستحکم تبدیل شده و از طریق ساختار مناسب به اجرا در می آید و افراد مناسب را به کار می گیرد، رهبری را در موقعیت مطلوبی برای آغاز کار بر روی فرهنگ سازمانی بسیار مناسب برای افزایش کارایی اداره و عملکرد سازمان قرار می دهد (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

۵. فرهنگ سازمانی: سازمان های ورزشی اغلب از تاریخچه طولانی درباره طرفداران عاطفی و مهیج برخوردار هستند و مملو از سمبل و رسوم خاص و مولفه هایی که نقش مهمی را در ایجاد فرهنگ سازمانی قوی ایفا می کنند، می باشند. بیشتر افراد علاقه مند به ورزش که به نوعی با ورزش، تیم، باشگاه یا ورزشکار خاص ارتباط دارند، احساس شدیدی را نسبت به قهرمانان ورزشی خود و ارزش های بنیادی دارند که عمدتاً توزیع "سنتی" و مصرف مشارکت یا تماشای ورزشی را دربرمی گیرد. در جامعه ورزشی رویایی، مسائل زیادی در حوزه مصرفی ورزش تغییر می کند. می توان حرکت شدید به سمت تجاری گرایی در ورزش را مشاهده کرد، در شرایطی که صرفاً یک دهه پیش بیشتر سازمان های ورزشی خواه نخبه گرا یا مبتنی بر مشارکت به شدت توسط نیروی کار داوطلب بدون تلاش با انگیزه افزایش سود یا درآمد اداره و حمایت می شدند. اگر چه بازار جامعه ورزشی رویایی همچنان محصولات ورزشی متنوعی را ارائه خواهد داد، اما به نظر می رسد که بیشتر سازمان های ورزشی مجبور به ایجاد تغییرات بنیادی در نگرش خود نسبت به تولید و توزیع کالاها و خدمات خود خواهند بود. به عنوان مثال، تغییر در نگرش مصرف ورزشی

در محیط رقابتی، رهبران ورزشی را به طور کامل به تغییر فرهنگ سازمانی آن ها سوق خواهد داد. چالش اصلی مدیران ورزشی، سعی در برقراری تعادل بین تقاضاها و انتظارات مشتریان جدید در جامعه ورزشی رویایی نسبت به سازمان ورزشی، با شیوه های توزیع بهتر این انتظارات در درون سازمان می باشد. به نظر منطقی است که با افزایش تعداد کارکنان تحصیل کرده و استخدامی، تغییر طبیعی در نگرش ها و ارزش های کار ایجاد شود. با این وجود، ارزش های ورزش (دسترسی برای همه، ذهن سالم در بدن سالم، گردهم آوردن افراد، و...) محور باور بسیاری از افراد را تشکیل می دهد، بنابراین مدیران ورزشی آینده مسئول توسعه و رشد فرهنگ های سازمانی هستند که ارزش های سنتی (این) ورزش را مورد احترام و توجه قرار می دهد و در عین حال برای تأمین نیازهای گروه های مصرف کنندگان متنوع و با تقاضاهای رو به رشد در جامعه ورزشی رویایی بسیار متناسب است (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

۶. اداره: صرف نظر از اصول انتفاعی و غیرانتفاعی، جامعه ورزشی رویایی قطعاً مشکلات اصلی را در اداره سازمان های ورزشی به همراه خواهد داشت. سازمان های ورزشی به طور فزاینده تحت فشار موسسات سرمایه گذار در جهت بهبود توزیع برنامه ها و خدمات محوری خود قرار دارند. تهدید رو به رشد، مشروعیت سازمان های ورزشی را ملزم به اطمینان از برخورداری از سیاست ها و سیستم های بهتر برای مدیریت ریسک، سازگاری سرپرستی، تعاون، بیمه دارایی مدیران و آموزش و ارزیابی گسترده می سازد. چالش اصلی مدیران ورزشی آینده تعیین دقیق نیازهای سازمان ورزشی برای تثبیت موقعیت خود به عنوان شهروند تجاری مناسب است (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

۷. مدیریت عملکرد: با توجه به این که مدیریت عملکرد از جمله مسائل بسیار مهم در هر سازمان به شمار می رود، تعجب آور نیست که در سازمان های ورزشی، چالش ها متنوع و قابل توجه هستند. در این بخش آخر، برخی از چالش های مدیریت عملکرد در ارتباط با شش بخش جامعه ورزشی رویایی مطرح می شود. واقعیت این است که سازمان های ورزشی بسیار کمی در آینده به طور انحصاری به توزیع خدمات فقط در یک بخش از جامعه ورزشی رویایی اقدام خواهند کرد. سازمان های ورزشی از تمام بخش ها (حرفه ای، غیرانتفاعی و دولتی) باید نیازهای مصرف کنندگان ورزشی مختلف را مورد توجه قرار دهند و به طور دائم با چالش تصمیم گیری در خصوص انتخاب مشتریان برای ارائه خدمات مواجه خواهند بود. مسائل مدیریت عملکرد در درون سازمان نیز در مقایسه با نیازهای عملکرد سهام داران بیرونی به چالش کشیده می شود، اما می توان گفت که پیروزی در ورزش در حال حاضر و در آینده ابعاد متفاوتی دارد. روزهایی که پیروزی در آخر هفته مهم ترین پیروزی برای همه به شمار می رود سپری شده است. ورزش به صنعتی جهانی، بسیار متنوع و پیچیده تبدیل شده است که عملکرد آن به طور فزاینده در سطوح پیچیدگی و ارزیابی تجاری مورد سنجش و قضاوت قرار می گیرد (هوی و همکاران، ۲۰۰۶).

بحث و نتیجه گیری

امروزه یکی از مزیت های نسبی، مهم و اساسی سازمان ها در محیط رقابتی و نامطمئن، عامل مدیریت آن هاست. با توجه به این که در دنیای کنونی در پشت هر سازمان بزرگ نام یک مدیر به چشم می خورد، بی گمان، اعمال مدیریت اثربخش و کارا ضامن موفقیت سازمان در رسیدن به هدف ها و راهبردهای خود است. علاوه بر آن از جمله مسائل پیش روی سازمان ها در انتخاب مدیران، برگزیدن مدیر شایسته با توجه به معیارها و مؤلفه های لازم برای تصدی در این پست مهم است. گزینش مدیر حالت خاصی از گزینش افراد است، نخست باید یک تحلیل عینی از شرایط مورد نیاز پست انجام شود و تا جایی که شدنی است، شغل باید سازگار با نیازهای فردی و سازمانی طرح ریزی شود. تجاری شدن ورزش ها و رشد باشگاه های خصوصی، ارتقای سطح آگاهی جوامع و بالا رفتن سطح انتظارات و توقعات ورزشکاران و شرکت کنندگان در برنامه های ورزشی، تحولات

جهانی، افزایش هزینه های ورزشی و کمبود بودجه و همچنین مقررات دست و پاگیر دولتی مدیران را بر آن داشته تا خود را با شرایط جدید تطبیق دهند و برای عملکرد بهتر و مؤثرتر مهارت ها و توانایی های مورد نیاز در عملکرد مدیریتی را بهبود بخشند. ضرورت توجه به مهارت های مدیریتی و ارزیابی مهارت مدیران سازمان های ورزشی نه تنها یک اصل است، بلکه پلی جهت عبور موفقیت سازمانی تلقی می شود. برای اداره تحولات و رویدادهای آینده اداره ورزش کشور، تعیین چشم انداز یک ضرورت است و آن را می باید متخصصان، نخبگان و مدیران ورزش کشور تدوین نمایند تا بتوان در یک افق معین و با توجه به اسناد بالا دستی برنامه های توسعه کشور به آن دست یافت. در حقیقت چشم انداز، بر اساس فرآیندی از حوادث و رخداد های اصلی جامعه درونی و بیرونی شکل می گیرد که این امر می تواند بر اساس آینده نگری و شناخت دقیق و واقعی محیط ملی (داخلی) و محیط بین المللی (بیرونی) و رعایت اصول تعامل طراحی شود. بدیهی است این چشم انداز می تواند بر تغییرات و تحولات اثر بگذارد و یا از آن ها تأثیر بپذیرد. مدیریت بخش ورزش در کشور باید کلیه تحولات جامعه را با نگاهی استراتژیک و راهبردی جهت دهی کند. موضوع استراتژیک فکر کردن، استراتژیک برنامه ریزی کردن و استراتژیک اقدام کردن کمک خواهد کرد تا به صورت علمی در این مسیر گام برداشت. تفاوت و تمایز ورزش در جهان نسبت به ادوار گذشته بسیار زیاد و پیچیده تر است. در آغازین سال های قرن بیست و یکم و در آستانه دهه دوم از سده اول این قرن و در دوره فراصنعتی و عصر ارتباطات و اطلاعات، ورزش هم مانند سایر موضوع های اجتماعی هر روز متکامل تر و پیچیده تر و پیش بینی ناپذیرتر شده است به طوری که نمی توان این تلاطم ها، تغییرات و تحولات را به راحتی بررسی و تحلیل کرد. نگاه عمیق، توانایی وسیع، مهارت بالا، کار جمعی همراه با تشکیل گروه های مطالعاتی مختلف در حوزه های گوناگون ورزشی می تواند کمک کننده و راهگشا باشد.

منابع

- اردلان، محمدرضا، قنبری، سیروس، شاهدمحمدی، الهام، (۱۳۹۵)، رابطه بین عارضه های سازمانی و کیفیت زندگی کاری با اثربخشی مدیریت سازمان، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، (۴)۷، ۴۲-۲۸.
- اسدی، نوید؛ سجادی، سید نصرالله، گودرزی، محمود، مرادی، آرام، (۱۳۹۴)، تبیین شایستگی های مدیران رویدادهای ورزشی، مدیریت ورزشی، (۲)۷، ۱۷۴-۱۵۹.
- الوانی، سیدمهدی، اردلان، امید، محمدی فاتح، اصغر، (۱۳۹۵)، طراحی و تدوین الگوی مناسب شایستگی های مدیران و فرماندهان در سازمان ارتش ج.ا. با بهره گیری از دیدگاه امام خامنه ای، پژوهش های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، (۸)۱، ۳۰-۱.
- ایرانژاد، مهدی، (۱۳۷۰)، سازمان مدیریت، از تئوری تا عمل، تهران، انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- پارکس، ژانت بی، زنگر، بوری، کوارترمن، جرومه، (۱۳۸۵)، مدیریت معاصر، ترجمه سیدمحمد حسین رضوی و محسن بلوریان، چاپ اول، نشر شمال پایدار، موسسه فرهنگی شمال، ص ۱۵۰-۳۰.
- پیمان فر، محمد حسین، الهی، علیرضا، حمیدی، مهرزاد، (۱۳۹۱)، موانع زیر بنایی نظام ورزش کشور در اجرای برنامه های راهبردی، فصلنامه راهبرد اجتماعی و فرهنگی، (۳)۱، ۱۵۵-۱۴۵.
- تابلی، حمید، ریحانی یساولی، عبدالله، (۱۳۹۴)، بررسی نقش تعدیل کننده تیپ های شخصیتی در رابطه بین رفتار سیاسی مدیران و رفتارهای ضد شهروندی کارکنان دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مجله دانشگاه علوم پزشکی دانشگاه خراسان شمالی، (۱)۷، ۲۱۷-۲۰۹.
- جلالی فراهانی، مجید، فریدونی، مسعود، (۱۳۹۵)، ارائه مدل تبیین رابطه فرایندهای مدیریت دانش با تفکر استراتژیک، مدیریت ورزشی، ۳۵، ۸۶۱-۸۷۴.
- دراکر، پیترا ف، (۱۳۸۲)، چالش های مدیریت در سده ی ۲۱، ترجمه طلوع محمود. چاپ سوم، موسسه خدماتی فرهنگی رسا،

ص ۳۹-۱۰.

درویش، حسن و شمس، مرضیه، (۱۳۹۶)، بررسی تاثیر رفتار سیاسی بر آوای کارکنان، فصلنامه رسالت مدیریت دولتی، ۸(۲۵)، ۱۲۲-۱۳۲.

رافعی دهکردی، فریبا، نظری، رسول، رضانی نژاد، رحیم، (۱۳۹۹)، ارائه مدل پارادایمی رفتار استراتژیک مدیران ورزشی ایران، مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۷(۲)؛ ۳۵۱-۳۶۶.

رضائیان، علی، (۱۳۸۰)، مبانی سازمان و مدیریت، چاپ دوم، انتشارات سمت، ص ۱۱.

روغنی، مهناز، بهرام زاده، حسین علی، منفردی راز، برات علی، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین میزان مهارت های مدیریتی مدیران و اثربخشی آنان در سازمان ها و ادارات کل دولتی شهرستان بجنورد، پژوهشنامه تربیتی، ۲۰، ۵-۱۰.

سلیمی، مهدی، سلطان حسینی، محمد، قاسمی، حمید، ترکیان ولاشانی، سمانه، (۱۳۹۲)، به کارگیری روش تحلیلی سلسله مراتبی (AHP) در اولویت بندی موانع رشد اخلاق حرفه ای در رسانه های ورزشی، مدیریت ورزشی، ۳، ۱۵۹-۱۳۷.

سیدی نجات، سیده سحر، مهرابی، قاسم، رزاقی، محمد ابراهیم، (۱۳۹۵) ارزیابی و اولویت بندی مهارت های مدیران ورزش و جوانان استان مازندران، مدیریت ورزشی، ۸(۳)، ۳۸۸-۳۷۵.

صفاری، محمد، (۱۳۸۶)، مقایسه ابعاد سازمان یادگیرنده در سازمان تربیت بدنی، کمیته ملی المپیک و تربیت بدنی آموزش و پرورش، پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران.

عبدالهی، حسین، (۱۳۹۰)، رابطه بین خلاقیت مدیران و به کارگیری مولفه های سازمان یادگیرنده در سازمان های ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

علوی، سید فرشید، (۱۳۹۵)، ارزیابی عملکرد اداره کل ورزش و جوانان استان اصفهان بر اساس ترکیب مدل کارت امتیازی متوازن با روش تحلیلی AHP، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.

علیدوست قهفرخی، ابراهیم، شایگان، حامد، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین منابع قدرت مدیران و سلامت سازمانی در ادارات ورزش و جوانان استان اصفهان، مطالعات مدیریت ورزشی، ۸۲، ۱۹۶-۱۸۱.

فتاح پورمندی، مرتضی، کاشف، سیدمحمد، سیدعامری، میرحسن، شجاع، رضا، (۱۳۹۵)، الگوی شایستگی مدیران ادارات کل ورزش و جوانان ایران با رویکرد نظریه داده بنیاد، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی ۱۳۹۵؛ ۴ (۱۵): ۳۸-۲۳.

قائدی، علی، غفوری، فرزاد، کارگر، غلامعلی، (۱۳۹۵)، بررسی نقش ورزش قهرمانی بر شاخص های توسعه اجتماعی، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۵(۱)، ۴۷-۳۵.

قربانی، محمود، قاسم زاده، محمدباقر، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین ابعاد تفکر استراتژیک مدیران و میزان آمادگی برای تحول سازمانی در فرودگاه های استان خراسان رضوی، آینده پژوهشی مدیریت، ۲۷(۱)، ۲۹-۱۷.

کشاوری، لقمان، فراهانی، ابوالفضل، شهرسبز، مجتبی، (۱۳۹۵)، تحلیل رگرسیونی هوش سیاسی و رفتار سیاسی مدیران اداره کل ورزش و جوانان و هیئت های ورزشی استان فارس، مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۹(۱)، ۳۰-۲۳.

کوزه چیان، هاشم، (۱۳۷۸)، مدیریت تأسیسات ورزشی، تهران، انتشارات بامداد کتاب.

گودرزی، محمود، نظری، رسول، احسانی، محمد، (۱۳۹۱)، ارائه مدل معادلات ساختاری اثر مهارت های ارتباطی بر مهارت های مدیریتی مدیران ورزش، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۱(۱)، ۲۰-۱۱.

لیالستانی اصل، میرفیض، قالیباف، حسن، سربانی نوبخت، سمیرا، (۱۳۸۹)، بررسی اثر تجربه بر ریسک پذیری، بیش اطمینانی و رفتار توده وار مدیران شرکت های سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۳(۱۲)، ۴۱-۲۵.

محمدکاظمی، رضا، امیدی، یاور، (۱۳۹۰)، کارآفرینی ورزشی: رویکردی نوظهور در کارآفرینی و مدیریت ورزشی، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱(۲)، ۸۶-۶۹.

مظفری، سیدامیراحمد، الهی، علیرضا، عباسی، شهامت، احدپور، هنگامه، (۱۳۹۱)، راهبردهای توسعه نظام ورزش قهرمانی ایران، مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳، ۴۸-۳۳.

مقیم، محمد، زالی، محمدرضا، مرزبان، شیرمرد، (۱۳۹۳)، بررسی رفتارکارآفرینانه مدیران میانی دانشگاه تهران، پژوهشنامه مدیریت اجرایی، ۶(۱۱)، ۱۴۴-۱۲۳.

مورتی، کریس، (۱۳۸۸)، چالش های مدیریت در هزاره سوم، ترجمه ایران نژاد پاریزی، مهدی و احمدپور، عادلہ سادات، چاپ اول، نشر مدیران، ص ۵۷-۸.

نادریان، مسعود، سلطان حسینی، محمد، (۱۳۹۰)، مهارت ها و توانایی های فنی برای مدیران ورزشی (شاخص و ملاک ها از دیدگاه مدیران)، پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی، زمستان ۱۳۹۰، سال اول، شماره ۲، رتبه علمی- پژوهشی (وزارت علوم/ISC)، ۱۱-۱۸.

نظری، رسول، مختاری، مریم، (۱۳۹۷)، ارائه مدل عناصر سازنده برند باشگاه های حرفه ای فوتبال براساس ارزش ویژه ی برند از دیدگاه مشتریان، مدیریت و توسعه ورزش، ۷(۴)، ۱۱۷-۱۰۶.

نظری، رسول، (۱۳۹۵)، مدل مهارت های روانی، ویژگی های شخصیتی و تفکر راهبردی مدیران ورزش، روانشناسی ورزش، ۲(۱)، ۷۵-۸۴.

Afshari, M., Honari. H., Qafouri, F., & Jabari, N. (2012). Prioritizing managerial skills based on Katz's theory in physical education offices of universities in Iran. *World Applied Sciences Journal*, 20(3), 388-394.

Amy, R. (2005). Competencies development for entry level public parks and recreation professionals. *Journal of Park and Recreation Administration*, 23(3), 45-62.

Ball, J., Simpson, S., & Ardovino, P. (2008). Leadership competencies of university recreational directors in Wisconsin. *Recreational Sports Journal*, 23, 3-10.

Case, R., & Branch, J. D. (2003). A study to examine the job competencies of sport facility managers. *International sports journal*, 7(2), 25-38.

Chelloduria, p. (1999) Sport. Management :Macro-perspectives. Landon. on: sports Dynamics.

Chou, D. C. (2018). Applying design thinking method to social entrepreneurship project. *Computer Standards & Interfaces*, 55, 73-79.

Clarke, A., Lewis, D., Cole, I., & Ringrose, L. (2005). A strategic approach to developing elearning capability for healthcare. *Health Information & Libraries Journal*, 22(1), 33-41.

Drucker, P. (1978). *Management*, New York: Harper & Row 69-El tent, V. (2009). "The skills and career path of an effective project manager". *int j promanage*, 19: 1-7.

Elbanna, S. (2018). The constructive aspect of political behavior in strategic decision making: The role of diversity. *European Management Journal*, 36(5), 616-626.

Fani, A., Sheikhezadeh, D., & Rasht Moghaddam, A. (2013). The nature of the dimensions and methods of training and development of political skills in the organization. *Management Studies on Law Enforcement Education*, 24 (1), 49-50. [Persian]

Faulkner, A., & Gabe, J. (2017). Where biomedicalisation and magic meet: Therapeutic innovations of elite sports injury in British professional football and cycling. *Social Science & Medicine*, 178, 136-143.

Goodarzi, M., Nazari, R., & Ehsani, M. (2012). Presenting a structural equation model of the effect of communication skills on management skills of sports managers. *Applied Research in Management and Life Sciences in Sports*, 1 (1), 11-20. [Persian]

Halaji, M., Zartoshtian, Sh., & Tondneyis, F. (2010). Relationship between transformational and pragmatic management models of coaches with the commitment of Iranian Handball Premier League players. *Research in Sports Science*, 11, 44-27. [Persian]

Holowetzi A. 2007. The relationship between creativity and organizational culture. *Applied Information Management and the Graduate School of the University of Oregon*, vol.3, 5, 6.

Horch, H. D., & Schutte, N. (2003). Competencies of sport managers in German sport clubs and sport federations. *Managing Leisure*, 8(2), 70-84.

Hoye R, Smith A. Stewart H & Nicholson M. *Sport management: principles and applications*: Elsevier; 2006. P. 94-111.

Hua, X. H., & Hua, W. Y. (2009). Training system design for middle- level manager in coal enterprises based on

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- post competency model. Journal of procedia earth and planetary science. 1(1), 1764-1771.
- Hugo, S., Teresa, A., & Pereira Duarte, A. (2011). Talent identification and development in male football. A Systematic Review, Sports Medicine, 48(4), 907– 931.
- Hume, P.A., & Stewart, A.D. (2018). Physique assessment in youth sports for talent identification and development. In Best Practice Protocols for Physique Assessment in Sport. 3-10.
- Jamison, L. M. (1987). Competency based approaches to sport management. Journal of sport management, 1, 48–49.
- Kary N P. (2008). Knowledge management: A proposed framework, information ready for organizational culture. International Journal of Education Management, vol. 14:222-230.
- Katz RL. (1974). "Skills of an Effective Administrator, an HBR Classic". Harvard business review, 52: 90-102.
- Khairmand, M., Lotfi, H., & Etebarian, A. (2011). Relationship between managerial skills of Isfahan Agricultural Bank branch managers and branch efficiency. Institute of Humanities and Cultural Studies. Comprehensive Portal of Humanities, 2, 119- 93. [Persian]
- Khosravi, S., Nazari, R., & Saleki, M. (2016). Providing the Model of Communicative Skills Effectiveness on the Quantum Management Model of Managers and its Role on Organizational Agility of Sport Organizations. International Journal of Humanities and Cultural Studies [IJHCS], 1(1), 545-455. [Persian]
- Koontz, H. and Weihrich. (1993). Management. Mc Grow-Hill, Loth, Ed, 4-12.
- Kusumawardani, R., & Agintiara, M. (2015). Application of Fuzzy AHP-TOPSIS Method for Decision Making in Human Resource Manager Selection Process. Procedia Computer Science, 72, 638-646.
- Mair, J. (2002). Entrepreneurial behavior in a large traditional firm: exploring key drivers. research paper no. 466, IESE, University of Navarra, Barcelona.
- Nazari, R., Ehsani, M., Gangoei, F.A., & Ghasemi, H. (2012). Structural equation modeling of relationship and interpersonal communication on organizational effectiveness between sport managers. African Journal of Business Management, 11, 6(27), 8136-8145. [Persian]
- Nazari, R., Ali, P., & Noush, A. (2015). A model of structural equations to promote the empowerment and effectiveness of human capital through the delegation of authority in sports organizations. Human Resource Management in Sports, 3 (1), 35-44. [Persian]
- Nilsson, A. (2017). Making norms to tackle global challenges: The role of Intergovernmental Organisations. Research Policy, 46(1), 171-181.
- Nwokah N, Gladson A, Augustine I. (2008). "Managerial Competencies and marking effectiveness in corporate organization in Nigeria". Management Development, 27, 858-878.
- Omoriegie, P. O., Tetteh-Opai, A. T. & Obajimi, G. A. (2015). Impact of transformation leadership style on managerial effectiveness in sports institutions in Ghana. Journal of Occupational and Organisational psychology, 14(1). 188-197.
- Peng, H. (2000). Competencies of sport event managers in the United State. Dissertation, Colorado, USA: University of Northern Colorado.
- Pourhassan, S., & Sheikh Ali Zadeh, M. (2015). The effect of management models on organizational entrepreneurship in the General Department of Physical Education in Tehran province. Sports Management Studies, 28, 219-231. [Persian]
- Rai, S. (2015). Organizational justice and employee mental health's moderating roles in organizational identification. South Asian Journal of Global Business Research, 4(1), 68-84.
- Razaghi ME, Moosavi SJ, Safania AM, Dousti M. (2013). "Presentation of a suitable model for knowledge management establishment in sport organizations: Delphi Classic Method". Annals of Applied Sport Science, 1(2): 33-41.
- Ross, C., & Barcelona, B. (2004). An analysis of the perceived competencies of recreational sport administrators. Journal of Park and Recreation Administration, 22(4), 25-42.
- Salehi, H. O. S. H. Y. A. R., Mohammadi, F. O. A. D., & Mohammadi, H. E. S. A. M. (2014). Relationship between management skills and customer experience management. Indian Journal of Science and Research, 7(1), 626-634.
- Salehi, H., Mohammadi, F., & Mohammadi, H. (2014). Relationship between management skills and customer experience management. Indian Journal of Science and Research, 7(1), 626-634.
- Seo, D. B., La Paz, A. I., & Miranda, J. (2014). Information systems for organizational agility: action research on resource scheduling at the Universidad de Chile. Asia pacific journal of information systems, 24(4), 417-441.
- Syedinejat, S., Razaghi, M., & Dousti, M. (2014). Prioritizing managerial skills based on Katz's Theory cast

- study: The managers of sports and youth in Mazandaran Province. Pamukkale Journal of Sport Sciences, 1, 5(1), 33-47.
- Torsson, M. (2013). Cyborg athletes– A European history of gender, technology and virtue in sports. Linköping University, Faculty of Arts and Sciences, Student thesis, 18, 127-133.
- Vecchiato, R. (2019). Scenario planning, cognition, and strategic investment decisions in a turbulent environment. Long Range Planning, 52(5), 101865.
- Yaghoubi, A., & Forghani Ozroudi, M. B. (2015). Relationship between managerial model and fulfillment conditions in physical education managers in Tehran. Sports Management Studies, 28, 166-151. [Persian]

The role of sports managers in the productivity and success of sports organizations in the country

Mehdi Sayahi

PhD student in Sports Management, Department of Physical Education, Borujard Branch, Islamic Azad University, Borujard, Iran

Asma Asgharipour Dasht Bozorg*

Ph.D. student of Meteorology, Department of Geography, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

*a.asgharipoor1362@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research is to investigate the role of sports managers in the productivity and success of sports organizations in the country. the research method is the type of secondary studies and the method of its implementation is the review of the best evidence. to review related articles, articles indexed in SID, Magiran, CIVILICA and Google Scholar databases were used. examining the findings of the research showed that; managerial roles are a set of behaviors that people expect from their positions and positions in the context of their jobs and duties, and job satisfaction is one of the main variables in the field of organizational behavior that plays an important role in the progress of an organization's work and its productivity. however, sports organizations (physical training organizations and federations) are the main and influential institutions on all sports activities and the reference for developing sports strategies and policies. therefore, its managers must have high capabilities and it is necessary to examine their roles.

Keywords: Sports managers, skills, abilities, sports organizations, challenges

پیش‌بینی نتایج مسابقات لیگ برتر فوتبال با استفاده از شبکه‌های بیزی

کمال مرادی

صادق سلیمانی

دانشجوی مهندسی کامپیوتر، آزمایشگاه تحلیل شبکه‌های اجتماعی

استادیار، آزمایشگاه تحلیل شبکه‌های اجتماعی و زیستی، گروه

و زیستی، گروه کامپیوتر، دانشگاه کردستان

کامپیوتر، دانشگاه کردستان

moradikamal77@gmail.com

S.Sulaimany@Uok.ac.ir

چکیده

مسئله ارائه یک مدل برای پیش‌بینی فوتبال در چند سال اخیر به طور فزاینده‌ای رواج پیدا کرده است و رویکردهای مختلفی از مدل‌های پیش‌بینی با هدف ارزیابی ویژگی‌های موثر برای باخت، تساوی یا برنده شدن در مسابقه یک تیم فوتبال ارائه شده است. سه نوع رویکرد برای پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال در نظر گرفته شده است که شامل رویکردهای آماری، رویکردهای یادگیری ماشینی و رویکردهای بیزی می‌شود. اخیراً مطالعات زیادی در مورد مدل‌های پیش‌بینی فوتبال با استفاده از رویکردهای بیزی انجام شده است. این مقاله یک شبکه بیزی را برای پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال لیگ برتر ایران بر حسب برد خانگی، برد خارج از خانه و تساوی پیشنهاد می‌کند. داده‌های لیگ برتر ایران (لیگ خلیج فارس) برای سه فصل ۹۳-۹۴، ۹۷-۹۸ و ۱۴۰۱-۱۴۰۰ از وبسایت‌های ورزش ۳، متریکا و فوتبال ۱۱ انتخاب و بررسی شد. برای آزمایش دقت مدل پیش‌بینی از معیار اعتبار سنجی متقاطع استفاده شد. شبکه‌های بیزی به طور متوسط در سه فصل به دقت پیش‌بینی ۷۲.۷۷٪ دست یافت که نسبت به مقاله مشابه پیشین، بهبود را نشان می‌دهد. همچنین راه‌هایی برای بهبود و توسعه پژوهش کنونی نیز پیشنهاد شد.

واژه‌های کلیدی: پیش‌بینی، شبکه بیزی، فوتبال، ایران، لیگ برتر

مقدمه

فوتبال جزو معروفترین ورزشها در هر کشور می باشد و کشور ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست، همین پرتعداد بودن پیشبینی آن را برای مربیان، تماشاگران و بخصوص کسانی که در این زمینه شرط بندی می کنند جذاب می کند. نتایج بازی فوتبال هیچگاه قطعی نبوده و عوامل مختلف در آن نقش زیادی دارند هر اتفاقی ممکن است در ۹۰ دقیقه رخ دهد، مانند مصدومیت، اخراج بازیکنان و برگزاری بازی در زمین میزبان یا میهمان، کمیت‌هایی هستند که نمی‌توان به راحتی تاثیر آن‌ها را در نتیجه مشخص کرد. مدل سازی برای پیش‌بینی نتایج فوتبال کار بسیار پیچیده‌ای است که امروزه سعی می‌شود آن را با استفاده از روش‌های نوین محاسباتی پیش‌بینی و با شناخت عوامل اثرگذار بر نتایج به دست آمده، انجام داد.

یادگیری ماشین یکی از این روش‌های نوین در پیش‌بینی نتایج ورزشی است که پژوهش‌های مختلفی در رابطه با آن ارائه شده است. (هوروات و جاب^۱، ۲۰۲۰) به بررسی انواع روش‌های یادگیری ماشین مانند ماشین بردار پشتیبان، شبکه عصبی، رگرسیون منطقی، جنگل تصادفی و... پرداخته و دقت پیش‌بینی آنها در ورزش‌های مختلفی همچون فوتبال آمریکایی، بسکتبال، فوتبال، کریکت و بیسبال را مقایسه کرده‌اند. در میان نمونه‌های داخلی می‌توان به کار (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۶) اشاره کرد که با استفاده از شبکه عصبی پرسپترون چندلایه به ارائه مدل پیش‌بینی موفقیت کشورهای شرکت کننده در جام جهانی فوتبال ۲۰۱۸ روسیه در دو مرحله کمی و کیفی پرداخته‌اند. پیشینه پژوهش‌های پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال به اوایل سال ۱۹۷۷ بر می‌گردد. گرچه روش‌های مختلف محاسباتی برای پیش‌بینی نتایج فوتبال عرضه شده است، اما روش بیزی جزو پراستفاده‌ترین موارد در این زمینه بوده است (ستفانی^۲، ۱۹۷۷). اولین مدل پیش‌بینی فوتبال که با استفاده از شبکه‌های بیزی ترکیب می‌شود، تنها در کار خود از یک شبکه بیزی به منظور در نظر گرفتن تغییرات زمان برای همه خصوصیات، به طور همزمان (Dynamic) پیشنهاد کرد که به عنوان شبکه‌های بیزی پویا^۳ (DBN) نیز شناخته می‌شود که قدرت تهاجمی و دفاعی تیم میزبان و میهمان در طول زمان متفاوت را در نظر می‌گرفت (ریو و سالوسن^۴، ۲۰۰۰). (سوزوکی^۵ و همکاران، ۲۰۱۰) یک روش بیزی برای پیش‌بینی نتایج بازی‌های جام جهانی ۲۰۰۶ ارائه دادند که احتمال برد، باخت و تساوی در هر مسابقه را نشان داده و از نظرات متخصصان و رتبه‌بندی فیفا به عنوان اطلاعات قبلی استفاده کردند که در نهایت به نسبت پیش‌بینی صحیح ۸۱٫۵۷٪ بر اساس معیار DeFinetti رسیده است.

(قصابیان گیلان و فرضی، ۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان "یک مدل شبکه‌های بیزین برای پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال لیگ برتر" ارائه دادند. در این پژوهش از مدل شبکه بیزین برای پیش‌بینی مسابقات فوتبال استفاده شده است که شامل متغیرهای ذهنی و داده‌های تاریخی پنج فصل گذشته (در طی فصل پانزدهم مسابقات) لیگ برتر است که در مدل پیشنهادی آنها ۵۴٫۵٪ از پیش‌بینی‌ها درست بود. (خدا ترس و باقری، ۱۳۹۹) به پیش‌بینی برای تعیین قهرمان و رده‌بندی تیم‌ها در لیگ برتر انگلیس (به دلیل در دسترس بودن آمار بازی‌ها) فصل ۲۰۱۸-۲۰۱۹ پرداخته‌اند، به این صورت که از آمار هفته‌های ابتدایی یک فصل برای پیش‌بینی نتایج هفته‌های آخر، از روش‌های رگرسیون لجستیک، k نزدیک‌ترین همسایه، شبکه‌های بیزین، جنگل تصادفی، شبکه‌های عصبی مصنوعی، ماشین بردار پشتیبان استفاده شده است. (بورسما^۶، ۲۰۱۱) پس از انتخاب ویژگی از چند الگوریتم دسته بندی از جمله رگرسیون ساده و منطقی، شبکه بیزین، بیز ساده و درخت تصمیم برای پیش‌بینی مسابقات فوتبال استفاده کرد. این پیش‌بینی ۳ خروجی شامل برد میزبان، مساوی و برد میهمان داشت. برای هر بازی احتمال این ۳ نوع خروجی

1. Horvat & job
2. Stefani
3. Dynamic Bayesian network
4. Rue & Salvesen
5. Suzuki
6. Buursma

محاسبه شد و سپس خروجی‌ای که احتمال بیشتری داشت، انتخاب شد. (اورامی پور و همکاران، ۲۰۱۳) داده فصل ۲۰۰۸-۲۰۰۹ لیگ فوتبال اسپانیا را برای پیش بینی نتایج بارسلونا در نظر گرفتند. آن‌ها ۶ ویژگی روانشناختی و ۷ ویژگی غیر روانشناختی را جمع‌آوری کردند و برای هر مسابقه از شبکه بیزی استفاده کردند. نتایج این عملیات جمع‌آوری و امتیاز نهایی تیم بارسلونا مشخص شد که نتایج حاصل با نتیجه فصل ۲۰۰۸-۲۰۰۹ مقایسه و در نهایت نتیجه نهایی در ۹۲ درصد موارد درست بود. در میان موضوعات مرتبط با این مقاله علاوه بر مراجع نام برده شده در بالا از کار (جوزف^۱ و همکاران، ۲۰۰۶) بهره‌گرفتم که روشی را برای پیش‌بینی نتایج ارائه می‌دهد و در آن شبکه‌های بیزی ابزاری را برای نمایش و پیش‌بینی نتایج دانش تخصصی در یک بازی فوتبال فراهم می‌کند. نتایج آن‌ها نشان داد که شبکه‌های بیزی عموماً از نظر دقت پیش‌بینی نسبت به تکنیک‌های دیگر مانند^۲ (MC4)، درخت تصمیم، یادگیرنده ساده بیزی^۳ (NB) و K نزدیک‌ترین همسایه^۴ (KNN) برای این حوزه برتری دارند و شبکه‌های بیزی پیشنهاد شده با موفقیت، دقت پیش‌بینی ۵۹٫۲۱٪ را به دست آوردند که از سایر تکنیک‌های یادگیری ماشین با درصد دقت ۴۱٫۷۲٪ (MC4)، ۴۷٫۸۶٪ (NB) و ۵۰٫۵۸٪ (KNN) برتری داشتند. در جدول ۱ به صورت خلاصه به مرور و مقایسه پژوهش‌های پیشین در رابطه با پیش‌بینی ورزش فوتبال پرداختیم.

جدول ۱. نتایج و خروجی‌های تحقیقات پیشین در زمینه مسابقات فوتبال (پیشینه تحقیق)

ردیف	محققان و سال	روش پیش‌بینی	اصلی‌ترین خروجی‌ها	نتایج
۱	ریو و سالوسن ^۵ ، ۲۰۰۰	رویکرد آمار کاربردی و یک مدل خطی تعمیم یافته پویا بیزی	ارائه وابستگی بین نقاط قوت حمله و دفاع در نقاط زمانی مختلف	دیدگاه بیزی ارائه شده با استنتاج مبتنی بر MCMC برای مسائل آینده در رابطه با موضوع
۲	سوزوکی، سالسار، لیت و لوزادا نتو ^۶ ، ۲۰۱۰	شبکه‌های بیزی	پیش‌بینی درست ۸۱٫۵۷٪ از مسابقات	محاسبه احتمال برد، تساوی و باخت در هر مسابقه بر اساس مقایسه با نظر کارشناسان قابل پیشرفت اما کامل نیست
۳	قصابیان گیلان و فرضی، ۱۳۹۶	مدل شبکه بیزین، مدل درخت تصمیم j48 و بیزساده	محاسبه توان تیم‌ها بر اساس جمع سه مقدار بازیکنان، مربی و تاریخچه هر تیم و دسته بندی آن‌ها در سه کلاس ضعیف، متوسط و قوی، محاسبه میانگین مقادیر Precision، F-Measure و Recall برای تشخیص بهترین مدل	صحت و دقت بیشتر شبکه‌های بیزین برای پیش‌بینی نتایج فوتبال نسبت به سایر مدل‌ها از جمله درخت تصمیم و بیز ساده

1. Joseph
2. Markov Chain Type 4
3. Naive Bayes
4. K-nearest neighbors algorithm
5. Rue & Salvesen
6. Suzuki, Salasar, Leite, and Louzada-Neto

۴	خداترس و باقری، ۱۳۹۹	رگرسیون لجستیک، k نزدیکترین همسایه، شبکه‌های بیزین، جنگل تصادفی، شبکه‌های عصبی مصنوعی و ماشین بردار پشتیبان	پیشبینی درست جایگاه ۱۳ تیم از ۲۰ تیم و به دست آوردن بهترین دقت برای مدل مربوط به k نزدیکترین همسایه با ۰,۷ درصد	روش‌های k نزدیکترین همسایه و جنگل تصادفی به ترتیب دارای کمترین خطا هستند
۵	بورسما ^۱ ، ۲۰۱۰	الگوریتم‌های دسته بندی رگرسیون خطی، رگرسیون منطقی، رخت تصمیم، بیز ساده و شبکه بیزی	صحت خروجی برای هریک از الگوریتم‌های ستون قبل توسط نرم افزار WEKA به ترتیب برابر است با ۵۵,۰۵٪، ۵۴,۹۸٪، ۵۴,۵۷٪، ۵۴,۵۵٪ و ۵۴,۴۳٪	عدم رسیدن به دقت مورد انتظار، هرچه مجموعه داده بزرگ‌تر باشد دقت نتایج بیشتر می‌شود
۶	اورامی پور، اسکندریان و مذنب، ۲۰۱۰	شبکه‌های بیزی	دقت پیش بینی ۹۲٪ و ۱۳٪ ویژگی روانشناختی و غیر روانشناختی	ارائه یک شبکه بیزی با دقت بالا
۷	جوزف، فنتون و نیل ^۲ ، ۲۰۰۶	شبکه بیزی، بیزساده، K نزدیک ترین همسایه، MC4 و درخت تصمیم	ارائه جداولی که دقت هرکدام از الگوریتم‌های ستون قبل را بر اساس نیم فصل یا کل فصل بازی‌ها را سنجیده و مقایسه دقت این الگوریتم‌ها	برتری دقت شبکه‌ها بیزی نسبت به سایر روش‌ها در پیش بینی مسابقات ورزشی بر اساس گل‌ها زده شده

پژوهش حاضر، یک تحقیق محاسباتی است. در این پژوهش به دلیل کاربرد اثبات شده شبکه‌های بیزی در پیش بینی آب و هوا، ورزش و بسیاری دیگر از موضوعات از این روش بهره گرفته‌ایم (۸، ۱۲). با استفاده از ویژگی‌هایی که در داده سایت های ورزش ۳، متریکا و فوتبال ۱۱ یافت می‌شوند، داده مورد نیاز را استخراج کردیم. داده استخراج شده در این تحقیق دارای دقت بالا و ویژگی‌های منحصر به فردی است که شاید در ظاهر در نتیجه بازی تاثیر ظاهری ندارند، اما در مدل پیش‌بینی، به خوبی سبب افزایش دقت نتایج می‌شوند. به طوری که کاهش این ویژگی‌ها تاثیر مستقیمی روی کاهش دقت مدل دارد. محاسبات با نرم‌افزار داده‌کاوی WEKA صورت گرفت. با امکانات این نرم‌افزار علاوه بر تاثیر ویژگی‌های داده روی پارامترهای Precision، Recall و F-Measure می‌توان اثر آن را روی اطلاعات آماری مانند ضریب Kappa یا درصد خطای نسبی را به خوبی سنجید. در نهایت نتایج و خروجی‌های مدل عرضه و بررسی خواهد شد.

روش تحقیق

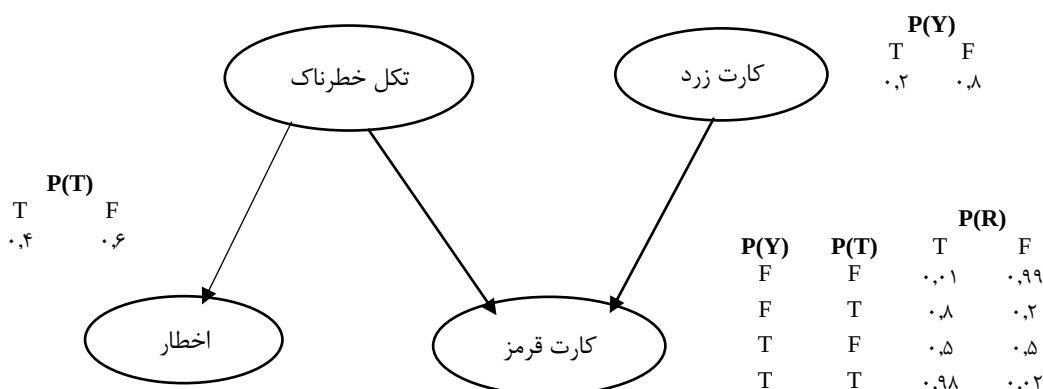
شبکه‌های بیزی (BN) یک روش محاسباتی محبوب برای مدل‌سازی احتمال رابطه بین مجموعه‌ای از متغیرها در یک حیطه خاص هستند. این شبکه‌ها یک مدل گرافیکی برای استدلال در شرایط عدم قطعیت است، که در آن گره‌ها متغیرهای گسسته یا پیوسته و پیکان‌ها ارتباط بین این متغیرها را نشان می‌دهند. این ارتباط مستقیم نشان دهنده یک ارتباط علی است (9). نقطه قوت شبکه‌های بیزی در این است که به صورت کمی روابط بین متغیرها را مدل می‌کند، که هر نمونه‌ای آموزشی می‌تواند احتمال تخمین این‌که فرضیه درست است را کم یا زیاد کند. این نکته باعث می‌شود که روش‌های بیزی نسبت به الگوریتم‌هایی که کاملاً فرضیه را با نمونه‌های غیر سازگار رد می‌کنند انعطاف پذیرتر باشند. ایده اصلی شبکه‌های بیزی از آثار توماس بیز به نام قضیه بیز گرفته شده است. فرمول قضیه بیز به صورت رابطه (۱) می‌باشد:

1. Buursma
2. Joseph, Fenton and Neil
3. Bayesian Networks

(۱)

$$P(X|Y) = \frac{P(Y|X) \cdot P(X)}{P(Y)}$$

در رابطه (۱) براساس احتمالات پیشین احتمالات پسین به دست می‌آید به عبارت دیگر می‌توان تعیین کرد که میزان تاثیرگذاری هر پارامتر بر نتیجه با چه احتمالی است. برای مثال در (شکل ۱) احتمال رخ دادن یک تکل خطرناک توسط بازیکن را ۰,۴ و احتمال داشتن کارت زرد برای همان بازیکن را ۰,۲ در نظر بگیریم بر اساس این دو ویژگی می‌توان به چهار حالت مختلف گرفتن کارت قرمز برای بازیکن رسید. مثلاً در این جا اگر بازیکنی دارای کارت زرد باشد و خطای خطرناکی هم انجام دهد با احتمال ۰,۹۸ کارت قرمز دریافت می‌کند، اما اگر کارت زرد نداشته و یک تکل خطرناک انجام دهد با همان احتمال ۰,۳، احتمال گرفتن خطا توسط داور وجود دارد. در اینجا احتمال داشتن کارت زرد را با $P(Y)$ احتمال انجام یک تکل خطرناک را با $P(T)$ و احتمال گرفتن کارت قرمز را با $P(R)$ نشان داده‌ایم.

شکل ۱. مثالی برای قضیه بیز

یک شبکه بیزی از دو جزء تشکیل شده است: کمی و کیفی. مولفه‌های کمی شبکه‌های بیزی را می‌توان در قالب پارامترهای شبکه به نام جدول شرطی نشان داد، در حالی که مولفه‌های کیفی شبکه‌های بیزی را می‌توان در قالب ساختار شبکه عرضه کرد. جزء کیفی شبکه‌های بیزی توسط ساختار شبکه آن به نام گراف بدون دور جهت دار^۱ (DAG) نشان داده می‌شود. یک گراف غیر چرخه‌دار از مجموعه‌ای از گره‌ها تشکیل شده است که متغیرهای تصادفی را از دامنه نشان می‌دهند و یال‌های جهت‌دار گره‌های متصل را برای نشان دادن وابستگی‌های شرطی بین گره‌ها در نظر می‌گیرد. ساختن یک شبکه بیزی تنها بر اساس دانش قبلی خواهد بود. هنگام یادگیری این شبکه‌ها از داده‌ها، احتمالات فیزیکی خواهند بود و مقادیر ممکن است نامشخص باشند، ولی با این وجود روش‌های بیزی می‌توانند برای فرضیه‌ها، احتمالاتی را پیش‌بینی کنند. شکل زیر جریان پژوهش را به تصویر می‌کشد.

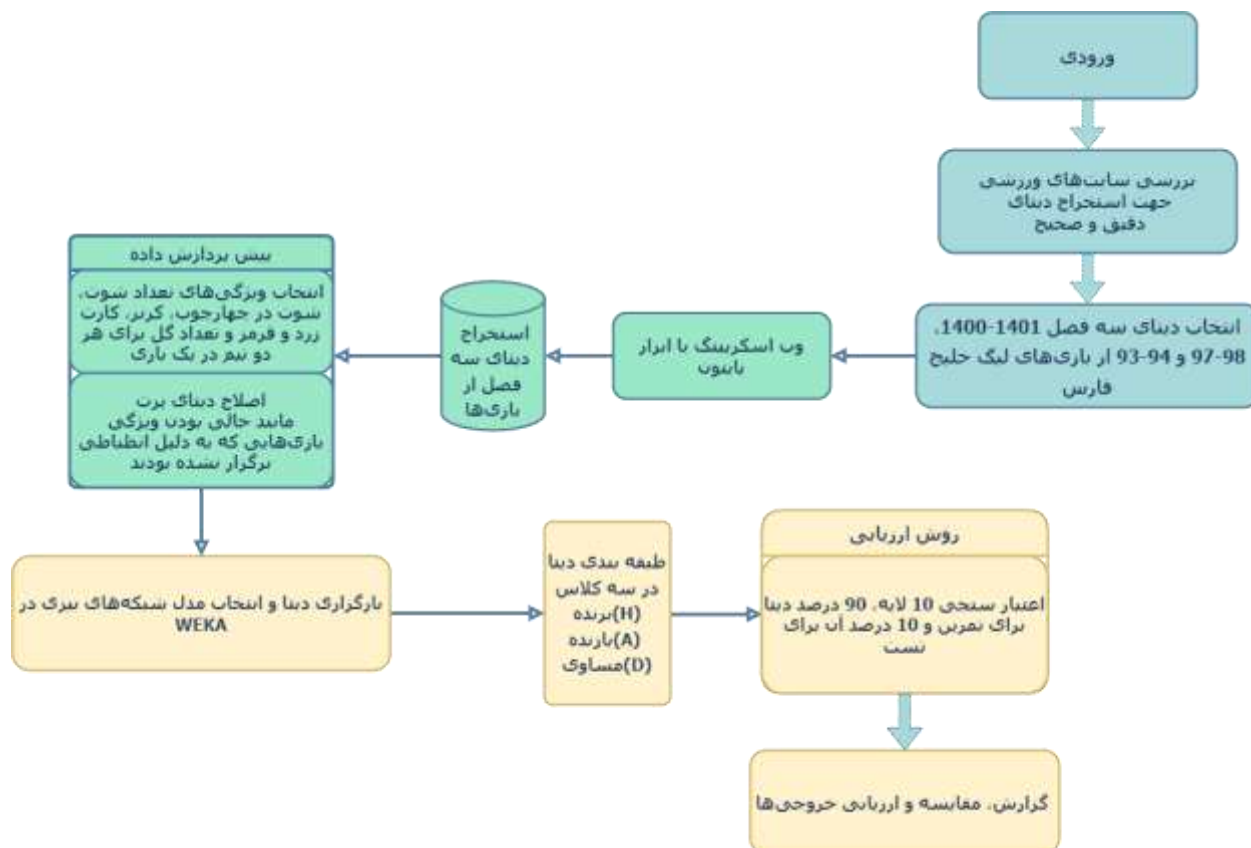
1. Directed acyclic graph

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

شکل ۲. نمودار جریان پژوهش

محاسبات با استفاده از نرم افزار WEKA انجام شده است. WEKA یک نرم افزار متن باز که با زبان Java نوشته شده است که شامل مجموعه‌ای از به‌روزترین الگوریتم‌های یادگیری ماشینی و ابزارهایی برای پیش‌پردازش داده‌ها می‌باشد. در آزمایش‌ها، هر بازی جداگانه در نظر گرفته شده است، زیرا هر بازی مقادیر متفاوتی برای ویژگی‌ها دارد و بر اساس وضعیت بازی متفاوت است. بنابراین، آزمایش‌های پیش‌بینی برای تمام ۲۴۰ مسابقه (که در بخش مجموعه داده بیان شده است) در هر فصل مسابقات به طور جداگانه تکرار می‌شود. سپس نتایج بین یک فصل با فصل دیگر را مقایسه کرده‌ایم.

مجموعه داده

در لیگ خلیج فارس ۱۶ تیم طی ۳۰ هفته باهم دیگر بازی می‌کنند. یعنی در مجموع ۲۴۰ بازی در هر فصل انجام می‌شود که هر دو تیم دو بار در یک فصل با یکدیگر بازی می‌کنند (یکی در خانه و یکی خارج از خانه). در این تحقیق داده سه فصل ۹۴-۹۳، ۹۸-۹۷ و ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بررسی شده یعنی ۷۲۰ بازی در مجموع، دلیل انتخاب فصل‌های متفاوت در این پژوهش به چالش کشیدن مدل در شرایط متفاوت بوده یعنی در هر کدام از این فصل‌ها تیم‌های متفاوتی قهرمان لیگ شده‌اند. در (جدول ۲) ویژگی‌های مربوط به فصل ۹۳-۹۴ در نظر گرفته شده است که فاکتورهای اصلی و برخی مقادیر در پیش‌بینی مسابقات فوتبال را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که داده فصل‌های ۹۴-۹۳ و ۹۸-۹۷، به دلیل نبود داده مربوط به ویژگی‌های تعداد شوت، شوت در چهارچوب و تعداد کرنر، دارای ویژگی‌های کمتری نسبت به داده فصل ۱۴۰۱-۱۴۰۰ هستند و همچنین به

دلیل نبودن یک مجموعه داده واحد داده از سایت‌های ورزش^۱، متریکا^۲ و فوتبال^۳ استخراج کرده‌ایم. نرم افزار WEKA ویژگی موجود در ستون آخر مجموعه داده را به عنوان متغیر کلاس در نظر می‌گیرد که باید از نوع غیر عددی باشد که در مجموعه داده ویژگی Result (نتیجه) با سه مقدار A، H و D به ترتیب نشان دهنده برد میزبان، برد میهمان و مساوی هستند این ویژگی‌ها نیز به صورت دستی به مجموعه داده اضافه شده است. یک نمونه از ویژگی‌ها و مقادیر آن‌ها در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. نمونه‌ای از ویژگی‌های اصلی مورد استفاده در پیش‌بینی

ویژگی‌ها	مقادیر
تیم میزبان	سپاهان
تیم میهمان	استقلال
تعداد کارت زرد میزبان	۴
تعداد کارت زرد میهمان	۰
تعداد کارت قرمز میزبان	۱
تعداد کارت قرمز میهمان	۰
تعداد گل نیمه اول میزبان	۲
تعداد گل نیمه اول میهمان	۱
تعداد گل میزبان در کل بازی	۳
تعداد گل میهمان در کل بازی	۱

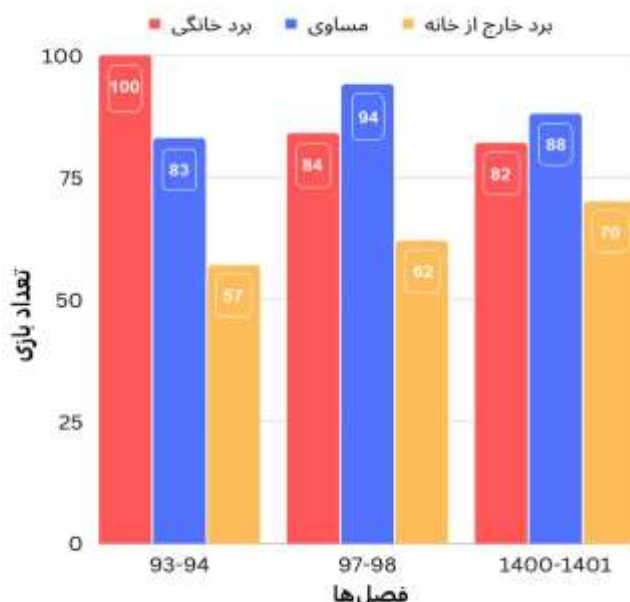
استخراج داده جدول ۲ از طریق وب‌اسکرپینگ^۴ صورت گرفته است. یعنی با نوشتن یک برنامه کامپیوتری، کلیه داده‌های مرتبط وبسایت به داخل رایانه پژوهشگر منتقل شده و اجزای مفید و مناسب، برای بررسی و تحقیق جدا و پالایش شده است. اولین گام برای اسکرپ کردن داده، دانلود کردن آن صفحه است که این کار را با استفاده از کتابخانه Requests پایتون انجام داده‌ایم سپس یک درخواست Get به وب‌سرور ارسال و محتوای HTML صفحه وب مورد نظر را دانلود کرده‌ایم (انواع گوناگونی از درخواست‌ها وجود دارد که می‌توان با استفاده از کتابخانه Requests انجام داد و GET تنها یکی از آن‌ها است) و در نهایت با استفاده از کتابخانه BeautifulSoup برای تجزیه کردن صفحه HTML و از تگ P برای استخراج متن استفاده شده است به دلیل یکپارچه نبودن داده موجود، از داده فرم‌ها در اینجا استفاده نشده است. همچنین برای جمع‌آوری داده استخراج شده آن‌ها را به صورت دستی در جداول

اکسل^۵ قرار داده و سپس یک ویژگی غیره عددی تحت عنوان نتیجه (متغیر کلاس) برای تعیین نتیجه بازی‌ها قرار داده‌ایم که می‌توان به فایل CSV این داده در آدرس <https://sbna.uok.ac.ir/index.php/datasets> دسترسی داشت.

1. www.varzesh3.com
2. www.metricea.ir
3. footba11.co
4. Web scraping
5. Excel

یافته‌ها

نمودار میله‌ای شکل ۳ جهت خلاصه و فهم بهتر مجموعه داده‌ها آورده شده است.

شکل ۳. آمارهای کلی تعداد و نتیجه بازی‌ها در داده‌های استخراج شده

جدول ۳ دقت کلی پیش بینی مسابقات فوتبال لیگ برتر (خلیج فارس) را در طی فصل‌های ۹۳-۹۴، ۹۷-۹۸ و ۱۴۰۰-۱۴۰۱ نشان می‌دهد.

جدول ۳. دقت پیش بینی برای هر فصل

فصل	درصد دقت پیش بینی
۹۴-۹۳	۶۷,۵٪
۹۸-۹۷	۷۰,۸۳٪
۱۴۰۱-۱۴۰۰	۸۰٪

با توجه به جدول ۳ می‌توان فهمید که با افزایش تعداد متغیرها در فصل ۱۴۰۰-۱۴۰۱ دقت پیش بینی به طرز چشم گیری افزایش پیدا کرده است و در نهایت میانگین کلی ۷۲,۷۷ درصد در سه فصل با موفقیت در این تحقیق به دست آمده است، که درصد دقت پیش بینی بالاتر از پژوهش مشابه قصابیان گیلان و فرضی با ۵۴,۵٪ می‌باشد.

برای رسیدن به این نتایج ابتدا داده‌ای که در قالب csv ذخیره شده است را در نرم افزار WEKA قرار داده‌ایم (متغیرها از نوع عددی و متغیر کلاس از نوع غیره عددی می‌باشد) پس از بارگذاری اطلاعات در برگه Preprocess و انجام اصلاحات مد نظر بر روی اطلاعات، در سر برگ Classify به طبقه بندی نمونه‌ها پرداختیم به عبارت دیگر یک مدل ارائه کردیم که با استفاده از

آن بتوان داده‌ها را طبقه بندی کرد. همچنین در این قسمت تمهیداتی برای تست کردن مدل وجود دارد که ما در اینجا از روش K-fold cross Validation استفاده کرده‌ایم. از خروجی‌های نرم‌افزار به نتایج موجود در (جدول ۴) رسیدیم که برای فصل‌های ۹۴-۹۳، ۹۸-۹۷، ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به ترتیب ۶۷٫۵ درصد (۱۶۲/۲۴۰)، ۷۰٫۸۳ درصد (۱۷۰/۲۴۰) و ۸۰ درصد (۱۹۲/۲۴۰) درصد دقت پیش‌بینی را نشان می‌دهند.

خروجی‌های مدل شامل اطلاعات آماری مختلفی هستند که معیار ارزیابی در زیر تشریح شده است:

Recall: نسبت پیش‌بینی‌های درست به کل پیش‌بینی‌ها (اعم از درست و اشتباه) که با فرمول زیر نشان داده می‌شود.

$$Recall = \frac{TP}{TP+FN}, \text{ FN = False Negative, TP = True Positive}$$

Precision: نسبت میزان کل مشاهدات طبقه‌بندی شده و مرتبط به نسبت کل مشاهدات را بیان می‌کند.

$$Precision = \frac{TP}{TP+FP}$$

F-Measure: ترکیبی از دو مورد بالا که به عنوان یک شاخص تکی در ارزیابی می‌تواند در نظر گرفته شود.

$$F - Measure = \frac{2 * Precision * Recall}{Precision + Recall}$$

معیارهای مختلف طبقه‌بندی اطلاعات در (جدول ۴) به دسته‌های متفاوتی که در متغیر کلاس تعیین شده ارائه شده است. متغیر کلاس حاوی سه مقدار H (برد خانگی)، D (تساوی) و A (برد خارج از خانه) می‌باشد.

جدول ۴. خروجی‌های مدل برای هر فصل

					نتیجه	
فصل‌ها	کلاس‌ها	Precision	Recall	F-Measure	طبقه بندی درست	طبقه بندی اشتباه
۹۴-۹۳	H	۰٫۷۳۴	۰٫۸۰۰	۰٫۷۶۶	۱۶۲ (/۶۷٫۵)	۷۸ (/۳۲٫۵)
	A	۰٫۷۶۹	۰٫۵۲۶	۰٫۶۲۵		
	D	۰٫۵۶۵	۰٫۶۲۷	۰٫۵۹۴		
۹۸-۹۷	H	۰٫۸۲۳	۰٫۷۷۴	۰٫۷۹۸	۱۷۰ (/۷۰٫۸۳۳۳)	۷۰ (/۲۹٫۱۶۶۷)
	A	۰٫۶۷۲	۰٫۶۲۹	۰٫۶۵۰		
	D	۰٫۶۴۱	۰٫۷۰۲	۰٫۶۷۰		
۱۴۰۱-۱۴۰۰	H	۰٫۸۴۸	۰٫۸۱۷	۰٫۸۳۲	۱۹۲ (/۸۰)	۴۸ (/۲۰)
	A	۰٫۷۲۰	۰٫۷۶۱	۰٫۷۴۰		
	D	۰٫۸۰۳	۰٫۸۰۰	۰٫۸۰۱		

به منظور افزایش اعتبار نتایج، لازم است که داده مورد انتخاب برای آزمایش و تست را به صورت متوازن انتخاب نمود. با توجه به کار (سینی و الدر^۱، ۲۰۱۰)، اعتبارسنجی متقابل یک تکنیک عمومی قدرتمند برای برآورد کارایی پیش‌بینی مدل است. بنابراین اعتبار سنجی متقابل K-fold استفاده شد. که k برابر ۱۰ در نظر گرفته شد. یعنی، داده‌های ۲۴۰ بازی هر فصل لیگ خلیج فارس به ۱۰ مجموعه مساوی تقسیم شد. هر مجموعه به دو گروه تقسیم گردید: ۹۰٪ داده‌های برای آموزش و ۱۰٪ داده‌های مسابقات برای آزمایش استفاده شد. سپس ۹۰ درصد داده‌های منطبق با استفاده از طبقه‌بندی بیز آموزش داده شدند و برای مجموعه ۱ روی ۱۰ درصد باقی‌مانده داده‌های منطبق آزمایش اعمال شد. همین مراحل برای ۹ مجموعه دیگر هم با اندازه مساوی تکرار شد. در نتیجه میانگین دقت ۱۰ بار طبقه‌بندی بیز از ۱۰ مجموعه با اندازه مساوی (۹۰٪ آموزش و ۱۰٪ آزمایش) تولید شد که در جدول ۴ بر حسب نمونه‌های طبقه‌بندی صحیح برای دقت مدل پیش‌بینی نشان داده شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

برای مقایسه نتایج پژوهش کنونی با موارد مشابه، جدول ۵ جهت درک بهتر خروجی‌های مسئله براساس مقایسه با کار قصابیان گیلان و فرضی که از شبکه‌ها بیزی و کار خداترس و باقری که از الگوریتم‌ها مختلف ماشین لرنینگ استفاده کرده‌اند آورده شده است. تاریخ فصل‌های مجموعه داده قصابیان گیلان و فرضی به دلیل عدم وجود بیان نشده است.

جدول ۵. مقایسه این مقاله با مقالات داخلی مشابه

نام نویسندگان و مرجع	مجموعه داده	روش	دقت پیش‌بینی
وحید قصابیان گیلان و سعید فرضی	داده‌های ۵ فصل از لیگ برتر ایران (۱۳۹۸ رکورد)	شبکه بیزی	۵۴٫۵٪
نرگس خدا ترس و محسن باقری	داده‌های فصل ۲۰۱۸-۲۰۱۹ از لیگ برتر انگلیس (۳۸۰ رکورد)	شبکه بیزی	۵۰٪
		شبکه عصبی مصنوعی	۵۳٪
		k نزدیک‌ترین همسایه	۷۰٪
		جنگل تصادفی	۵۷٪
		ماشین بردار پشتیبان	۴۰٪
		رگرسیون منطقی	۴۳٪
سلیمانی و مرادی	داده‌های فصل‌های ۹۳-۹۴، ۹۷-۹۸ و ۱۴۰۰-۱۴۰۱ (۷۲۰ رکورد)	شبکه بیزی	۷۲٫۷۷٪

پیش‌بینی مسابقات در فوتبال با وجود عوامل مختلف و مستقل در پیش‌بینی به یک مسئله مورد توجه تبدیل شده است و محققان در تلاش برای یافتن راه‌حلهایی هستند که بهتر از یک‌دیگر عمل کنند. تمام سعی ما در این تحقیق استفاده از مجموعه داده داخلی بر اساس داده‌های پژوهش‌های قبلی بوده تا بهترین مدل را آموزش دهیم. در این مقاله استفاده از شبکه

های بیزی برای پیش‌بینی نتایج فوتبال در لیگ برتر ایران توضیح داده شد و به میانگین دقت ۷۲,۷۷٪ در سه فصل با استفاده از شبکه‌های بیزی رسیدیم که در این مجموعه داده بالاتر از میانگین کلی درصد دقت پیش‌بینی در کارهای مشابه داخلی بود. یکی دیگر از چالش‌های ما انتخاب صحیح مدل محاسباتی بود. به عنوان مثال روش‌های پیشرفته جدید مانند یادگیری عمیق که مبتنی بر حجم انبوه داده هستند، می‌توانند نتایج بهتری را به ما ارائه دهند (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۶). در نتیجه انتخاب مدل مناسب و مجموعه داده کامل دو فاکتور اصلی در بحث پیش‌بینی می‌باشند که به دلیل نبودن سازماندهی درست داده‌ها در کشور ما یکی از چالش‌های اصلی استخراج و انتخاب داده مناسب می‌باشد. امید است نتایج و مجموعه داده‌ای استخراج شده در این تحقیق نقطه عطفی در پژوهش‌های بعدی باشد.

منابع و مآخذ

۱. میرزایی، فهیمه؛ جلالی فرهانی، مجید؛ قاضی زاهدی، امین؛ باقری، قدرت اله. (۱۳۹۶). "طراحی مدل پیش‌بینی موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال ۲۰۱۸ روسیه با استفاده از روش هوشمند شبکه پرسپترون چندلایه (MLP)".
۲. خداترس، نرگس؛ باقری، محسن. (۱۳۹۹). "پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال با استفاده از تکنیک‌های یادگیری ماشین". هفدهمین کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع، مشهد.
۳. قصابیان گیلان، وحید؛ فرضی، سعید. (۱۳۹۶). "یک مدل شبکه‌های بیزین برای پیش‌بینی نتایج مسابقات فوتبال لیگ برتر". کنفرانس ملی علوم مهندسی، تهران.
4. Buursma, D. (2011). Predicting sports events from past results Towards effective betting on football matches. *Conference Paper, Presented at 14th Twente Student Conference on IT, Twente, Holland, 21*.
5. Horvat, T., & Job, J. (2020). The use of machine learning in sport outcome prediction: A review. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Data Mining and Knowledge Discovery*, 10(5), e1380.
6. Joseph, A., Fenton, N. E., & Neil, M. (2006). Predicting football results using Bayesian nets and other machine learning techniques. *Knowledge-Based Systems*, 19(7), 544–553.
7. Owramipur, F., Eskandarian, P., & Mozneb, F. S. (2013). Football result prediction with Bayesian network in Spanish League-Barcelona team. *International Journal of Computer Theory and Engineering*, 5(5), 812.
8. Razali, N., Mustapha, A., Utama, S., & Din, R. (2018). A review on football match outcome prediction using bayesian networks. *Journal of Physics: Conference Series*, 1020(1), 012004.
9. Razali, N., Mustapha, A., Yatim, F. A., & Ab Aziz, R. (2017). Predicting football matches results using Bayesian networks for English Premier League (EPL). *Iop Conference Series: Materials Science and Engineering*, 226(1), 012099.
10. Rue, H., & Salvesen, O. (2000). Prediction and retrospective analysis of soccer matches in a league. *Journal of the Royal Statistical Society: Series D (The Statistician)*, 49(3), 399–418.
11. Seni, G., & Elder, J. F. (2010). Ensemble methods in data mining: improving accuracy through combining predictions. *Synthesis Lectures on Data Mining and Knowledge Discovery*, 2(1), 1–126.
12. Shin, J. Y., Kwon, H., Lee, J., & Kim, T. (2020). Probabilistic long- term hydrological drought forecast using Bayesian networks and drought propagation. *Meteorological Applications*, 27(1), e1827.
13. Stefani, R. T. (1977). Football and basketball predictions using least squares. *IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics*, 7(2), 117–121.
14. Suzuki, A. K., Salasar, L. E. B., Leite, J. G., & Louzada-Neto, F. (2010). A Bayesian approach for predicting match outcomes: the 2006 (Association) Football World Cup. *Journal of the Operational Research Society*, 61(10), 1530–1539.

Predicting the results of Persian Gulf Football League matches using Bayesian networks

Kamal Moradi

Student of Computer Engineering, Department of
Computer, Social and Biological Network Analysis
Laboratory, University of Kurdistan

moradikamal77@gmail.com

Sadegh Sulaimany

Assistant Professor, Social and Biological Network
Analysis Laboratory, Department of Computer,
University of Kurdistan

S.Sulaimany@Uok.ac.ir

Abstract

The issue of providing a model for football prediction has become increasingly popular in the last few years, and different approaches of prediction models have been presented with the aim of evaluating the effective characteristics for losing, drawing or winning a football team. Three types of approaches have been considered for predicting the results of football matches, which include statistical approaches, machine learning approaches, and Bayesian approaches. Recently, many studies have been conducted on soccer prediction models using Bayesian approaches. This paper proposes a Bayesian network for predicting the results of Iranian Premier League matches in terms of home win, away win and draw. The data of Iranian Premier League (Persian Gulf League) in three seasons 94-93, 98-97 and 1401-1400 were selected and analyzed from the websites of varzesh3, Metrica and Football11. The cross-validation criterion was used for the test. The accuracy of Bayesian network prediction model in three seasons reached an average prediction accuracy of 72.77%, which is improved compared to the previous similar article. Also, solutions to improve and develop the current research were suggested.

Keywords

Predicting, Bayesian network, Football, Iran, Super League

ارزیابی همبستگی روش‌های کلاس‌داری دبیران تربیت بدنی با مدیریت کلاس درس
مدارس متوسطه اول

^۱محمد امین کوشکی*، اسلام مهدی‌زاده^۲

۱- کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۲- کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

aminkooshkie@gmail.com

چکیده

هدف از این تحقیق ارزیابی همبستگی روش‌های کلاس‌داری دبیران تربیت بدنی با مدیریت کلاس درس مدارس متوسطه اول بود. این تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را دبیران تربیت بدنی مدارس متوسطه شهر کرمانشاه تشکیل دادند. لذا جهت برآورد نمونه تحقیق با توجه به جدول مورگان تعداد ۱۷۵ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از ابزار پرسشنامه بسته استفاده شد، بدین صورت که در بخش اول پرسشنامه سئوالات جمعیت شناختی قرار داشت و در بخش دوم پرسشنامه روش‌های کلاس‌داری با ۲۴ گویه و پرسشنامه مدیریت کلاس تربیت بدنی با ۱۲ گویه سؤال قرار داشت که به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) بود مورد سنجش قرار گرفت. همچنین جهت برآورد روایی پرسشنامه محقق ساخته از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در ادامه جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. لازم به ذکر است تمامی مراحل تجزیه و تحلیل با استفاده از نرم‌افزار SPSS₂₄ مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که بین دو متغیر روش کلاس‌داری و مدیریت کلاس تربیت بدنی همبستگی مثبت و معناداری برقرار است. همچنین لازم به ذکر از میان روش‌های کلاس‌داری در کلاس تربیت بدنی روش عاطفی-اجتماعی بیشترین همبستگی (۰/۸۲) را با مدیریت کلاس درس تربیت بدنی دارد.

کلمات کلیدی: همبستگی، کلاس‌داری، دبیر تربیت بدنی، مدیریت کلاس

بدیهی است که هر سازمان اجتماعی مانند یک کلاس درس برای نیل به اهداف طراحی شده و با توجه به ساختارش نیازمند نوعی مدیریت است که برای رسیدن به هدف لازم است همه امکانات را به سوی آن هدف مشخص بسیج کرد (گومانتان و همکاران^۱، ۲۰۲۱). تربیت بدنی مدارس به مثابه ابزاری مهم برای ارائه فعالیت بدنی به میلیون‌ها کودک و نوجوان شناخته شده است و معلمان تربیت بدنی در تکامل رفتار نگرش مهارت‌ها و دادن اطلاعاتی که آنها برای فعالیت بدنی در طول زندگی نیاز دارند نقش حیاتی بازی می‌کند. (اسماعیلی و همکاران، ۲۰۱۱). امروزه مفاهیم علمی مدیریت کاربردهای زیادی در اداره واحدهای کوچک اجتماعی پیدا کرده است. مفاهیمی مانند برنامه ریزی تدوین هدف نظارت و کنترل بر عملکرد افراد در کلیه فعالیت های آموزشی و تا سطح یک کلاس درس تعمیم یافته است مطالعه سیر تکوینی رفتار فردی و گروهی نشان می‌دهد که از این مفاهیم و یافته‌ها به خوبی در جهت پیشبرد اهداف برنامه های درسی و کلاسی اثر بخش می‌توان استفاده کرد (گالاردو و همکاران^۲، ۲۰۲۲). توانایی مدیریت هر کلاس به عنوان یک پیش نیاز برای آموزش موثر معرفی شده است. بسیاری از معلمان فکر میکنند که مدیریت کلاس همان انضباط کلاس است. اما مدیریت کلاس مفهومی گسترده تر است و ساختارکل کلاس را در بر می‌گیرد (مارتین و همکاران^۳، ۲۰۲۲). بدین صورت که مشکلات مدیریت و اداره کلاس نه از تک تک شاگردان بلکه از کل خود کلاس ناشی می‌شود. حتی جدی‌ترین و هدفمندترین کلاس هم ممکن است گهگاهی پرشور و شر بوده یا تصمیم به محک زدن و آزمودن معلم جدید داشته باشد تا بفهمند که او تا چه حدی به آنها اجازه عمل و آزادی می‌دهد و یا ممکن است از روش‌های کار معلم خاص دلسرد و مایوس و یا خشمگین شوند (دوستی و علی‌بخشی، ۲۰۱۹). اجرای مطلوب برنامه‌های تربیت بدنی در مدارس مستلزم فراهم آوردن مجموعه‌ای از شرایط و امکانات است که از مهم‌ترین این شرایط استفاده از وسایل و فضاهایی است که باید بر اساس فورم‌های استاندارد تهیه شود تا نیازهای دانش آموزان رفع گردد (جوان و همکاران، ۲۰۱۷). یکی از مواردی که در موفقیت و یا شکست افراد و مخصوصا معلمان تاثیرگذار است مدیریت کلاس آنان است که در عملکرد تدریس‌شان نیز تاثیر بسزایی دارد. به دلیل این که معلمان دارای خودکارآمدی بالاتر مدیریت کلاس، فرصت‌های بیشتری را برای عملکرد موفق دانش‌آموزان به وجود می‌آورند (تیلور و همکاران^۴، ۲۰۱۷). از آنجا که عملکرد موفق، یک منبع اطلاعاتی است که برای قضاوت مدیریت کلاس به کار می‌رود معلوم شده است که مدیریت کلاس درس در دانش آموزان به طور مثبت به انگیزش سطح تلاش و استقامت در کلاس درس وابسته است (رضوی، ۲۰۲۱). لذا در هر سطحی، نقش معلم تربیت بدنی یک نقش مرکزی و کاملا تاثیرگذار است. یک معلم تربیت بدنی مسئول آموزش ورزش، انگیزه و توسعه شخصی شاگرد است. مدیریت کلاس برای معلم تربیت بدنی ممکن است موثرترین سازه در رسیدن به اهداف آموزشی ورزش باشد، بنابراین مسلما ارزش کارآمدی معلم را افزایش خواهد داد (برونینگ و همکاران^۵، ۲۰۱۴). از این رو چگونگی مدیریت کلاس در ساعت تربیت بدنی یکی از دغدغه‌های فکری معلمان تربیت بدنی است. زیرا از یک سو باید نظارت خود را بر موضوعات خاصی گسترش دهند، که باعث رشد فردی و اجتماعی شاگردان شود و از سوی دیگر باید بتوانند محیط ورزشی مدرسه را تحت نظارت و کنترل خود درآورده و از هرگونه مشکل جدی جلوگیری کنند و در عین حال فعالیت‌های عادی کلاس نیز ادامه یابد (هریس و همکاران^۶، ۲۰۱۴). از سوی دیگر مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی و ورزش با سایر کلاس‌ها در مدارس بسیار متفاوت است زیرا مدیریت و سازماندهی این کلاس‌ها به فضا و امکانات ورزشی زیادی وابسته است به ویژه شرایط و امکانات موجود در مدارس کشور، مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی را دشوار ساخته است. به همین دلیل شاید کمبود امکانات ورزشی بر خودکارآمدی

1 Gumantan et al

2 Gallardo et al

3 Martin et al

4 Taylor et al

5 Bruening et al

6 Harris et al

معلمان تربیت بدنی و در نتیجه بر روش‌های مدیریت کلاس تاثیرگذار باشد (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۱). لذا از میان تمامی عوامل آموزشی و تربیتی نقش معلم به عنوان مهم‌ترین عامل نظام تعلیم و تربیت جایگاه و اهمیت بسزایی دارد. معلم در رشد و پرورش دانش آموزان نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کند. تمامی فعالیت‌های معلم مانند شناخت فرایند رشد کودکان و نوجوانان، شیوه‌های تدریس و علاقمندی به رشته تدریس خود از عواملی هستند که در آموزش و پرورش دانش آموزان دخالت زیادی دارند (والی و همکاران، ۲۰۲۱). لذا درس تربیت بدنی در هر مرحله از آموزش باید در خدمت رفع نیازهای دانش‌آموزان قرار گیرد، ولی به نظر می‌رسد بسیاری از کلاس‌های تربیت بدنی به شکل ضعیفی سازماندهی می‌شوند و این موضوع موجب کاهش اثرات تربیتی و آموزشی آن می‌گردد. روش مدیریت کلاس نباید با روش‌های موجود آموزشی و تدریس اشتباه گرفته شود. روش مدیریت کلاس اقداماتی است که احتمالا در سایه آن آموزش به بهترین نحو انجام می‌گیرد، پس مدیریت یا اداره کلاس شامل کلیه امور معمول و ضروری در برنامه آموزشی روزانه است. از این‌رو در این تحقیق قصد داریم به این سؤال پاسخ دهیم که بین روش‌های کلاس داری و مدیریت کلاس درس تربیت‌بدنی در مدارس متوسطه اول چه همبستگی وجود دارد؟

روش‌شناسی

این تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی- تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را دبیران تربیت بدنی مدارس متوسطه شهر کرمانشاه تشکیل دادند. لذا جهت برآورد نمونه تحقیق با توجه به جدول مورگان تعداد ۱۷۵ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از ابزار پرسشنامه بسته استفاده شد، بدین صورت که در بخش اول پرسشنامه سؤالات جمعیت شناختی قرار داشت و در بخش دوم پرسشنامه روش‌های کلاس‌داری با ۲۴ گویه و پرسشنامه مدیریت کلاس تربیت بدنی با ۱۲ گویه سؤال قرار داشت که به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت (خیلی‌زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی‌کم) بود مورد سنجش قرار گرفت. همچنین جهت برآورد روایی پرسشنامه محقق ساخته از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در ادامه جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. لازم به ذکر است تمامی مراحل تجزیه و تحلیل با استفاده از نرم‌افزار SPSS₂₄ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در زیر اطلاعات جمعیت شناختی نمونه‌ها آورده شده است.

جدول ۱. فراوانی اطلاعات جمعیت شناختی نمونه‌ها

متغیر	مولفه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۹۸	۵۶٪
	زن	۷۷	۴۴٪
سابقه تدریس	۵ تا ۱۰ سال	۴۱	۲۳/۴۲
	۱۱ تا ۱۵ سال	۶۰	۳۴/۲۸
	۱۵ تا ۲۰ سال	۴۶	۲۶/۲۸
	بالای ۲۰ سال	۲۸	۱۶٪
	کل	۱۷۵	۱۰۰٪

همانطور که نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد بیش‌ترین تعداد نمونه‌های تحقیق از نظر جنسیت مربوط به جنسیت مرد با درصد فراوانی ۵۶ درصد و بیش‌ترین میزان سابقه تدریس نمونه‌های تحقیق مربوط به سابقه ۱۱ تا ۱۵ سال با درصد فراوانی ۳۴/۲۸ درصد می‌باشد.

در زیر مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و پایایی گویه‌های تحقیق با توجه به آزمون آلفای کرونباخ آورده شده است.

جدول ۲. مقادیر مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و ضریب آلفا کرونباخ گویه‌های تحقیق

متغیرها	گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب آلفاکرونباخ
روش آموزشی-مقرراتی	۶	۱/۱۸	۰/۲۴	۰/۷۷
روش تشویقی	۶	۱/۲۳	۰/۱۶	۰/۸۱
روش عاطفی-اجتماعی	۶	۱/۳۱	۰/۲۷	۰/۸۰
روش تنبیهی	۶	۱/۱۶	۰/۲۱	۰/۷۹
روش کلاس‌داری	۲۴	۱/۴۲	۰/۲۹	۰/۸۲
مدیریت کلاس	۱۲	۱/۳۶	۰/۲۴	۰/۸۰

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ضریب پایایی هر یک از گویه‌های تحقیق بالای ۰/۷۰ است، بنابراین این عوامل برای سنجش، پایایی لازم را دارند.

جدول ۴. خلاصه تحلیل همبستگی پیرسون

متغیر	مدیریت کلاس	
	P	r
روش آموزشی-مقرراتی	0/000	.52**
روش تشویقی	0/000	.69**
روش عاطفی-اجتماعی	0/000	.82**
روش تنبیهی	0/000	.41**

*p≤0/01

همان‌گونه که مشاهده می‌کنید ماتریس همبستگی برای متغیرها ارائه شده است. با توجه نتایج جدول ۳ میزان r همبستگی بین دو متغیر روش آموزشی-مقرراتی و مدیریت کلاس برابر با ۰/۵۲ به دست آمده که این مقدار در سطح معناداری ۰/۰۱ معنادار شده است. همچنین میزان r همبستگی بین دو متغیر روش تشویقی و مدیریت کلاس برابر با ۰/۶۹ به دست آمده که این مقدار در سطح معناداری ۰/۰۱ معنادار شده است. میزان r همبستگی بین دو متغیر روش عاطفی-اجتماعی و مدیریت کلاس برابر با ۰/۸۲ به دست آمده که این مقدار در سطح معناداری ۰/۰۱ معنادار شده است. همچنین میزان r همبستگی بین دو متغیر روش تنبیهی و مدیریت کلاس برابر با ۰/۴۱ به دست آمده که این مقدار در سطح معناداری ۰/۰۱ معنادار شده است. لذا این نتایج نشان می‌دهد که بین دو متغیر روش کلاس‌داری و مدیریت کلاس تربیت‌بدنی همبستگی مثبت و معناداری برقرار است. همچنین لازم به ذکر از میان روش‌های کلاس‌داری در کلاس تربیت‌بدنی روش عاطفی-اجتماعی بیشترین همبستگی (۰/۸۲) را با مدیریت کلاس درس تربیت‌بدنی دارد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر علاوه بر ارزیابی مدیریت کلاس تربیت بدنی به بررسی روش‌های کلاس‌داری در آنان پرداخت. علیرغم تحقیقات انجام شده در زمینه مدیریت کلاس‌های درس تربیت بدنی و با توجه به اهمیت موضوع در رابطه با مدیریت کلاس‌ها تاکنون تحقیقی در زمینه بررسی همبستگی روش کلاس‌داری و مدیریت کلاس تربیت بدنی صورت نگرفته است. لذا محقق بر آن شد تا به بررسی همبستگی بین این دو متغیر بپردازد.

بنابراین مدیریت کلاس تربیت بدنی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و باید بسیار مورد توجه قرار گیرد. دبیران دارای خودکارآمدی بالا در توانایی‌های تدریس خود فرصت‌های بیشتری را برای عملکرد موفق دانش‌آموزان به وجود می‌آورند. از طرف دیگر مدیریت خوب کلاس پیش‌نیاز آموزش اثربخش است. این موضوع در کلاس‌ها و برنامه‌های تربیت بدنی و ورزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا این کلاس‌ها شرایط متفاوتی با سایر فعالیت‌های آموزشی مدرسه دارد. محیط و فضای آزاد و باز کلاس میل به حرکت و فعالیت زیاد در دانش‌آموزان، وابستگی شدید برنامه‌ها به ابزار و امکانات آموزشی خاص شرایط ویژه‌ای را برای دبیران تربیت بدنی به وجود می‌آورد. بنابراین معلمان تربیت بدنی باید به روش‌های کلاس‌داری و تدریس به خوبی مجهز شوند. از طرفی روش اداره کلاس توسط دبیر تربیت بدنی از عوامل بسیار موثر بر میزان یادگیری و بازدهی مطلوب دانش‌آموزان است. حفظ آزادی، مشارکت فعال، لذت و شادی دانش‌آموزان در کنار حفظ نظم و سازمان‌دهی کلاس وظیفه‌ای بسیار دشوار است. ماهیت کلاس‌های نظری با نظم بیشتری همراه است و شاید چون شاگردان فعالیت‌های تربیت بدنی را با آینده‌ی تحصیلی و شغلی خود بی‌ارتباط تلقی می‌کنند. تمایلی به نظم‌پذیری ندارند. لذا پیشنهاد می‌شود مدیریت کلاس تربیت بدنی با بررسی نگرش و رفتارهای دانش‌آموزان یا اعمال معلم که ممکن است بر موفقیت کلاس تاثیر داشته باشد و نیز سایر عوامل اثرگذار بیرونی اندازه‌گیری شود تا کلاس‌داری و شیوه برخورد معلم با درس تربیت بدنی را تحت تاثیر خود قرار دهد.

منابع

- Bruening, J., Fuller, R. D., Cotrufo, R. J., Madsen, R. M., Evanovich, J., & Wilson-Hill, D. E. (2014). Applying intergroup contact theory to the sport management classroom. *Sport Management Education Journal*, 8(1), 35-45.
- Dousti, M., & Alibakhshi, G. (2019). Assessment Task-Based Language Needs of Sport Management Students (Case study: University of Mazandaran). *New Approaches in Exercise Physiology*, 1(2), 45-62. [persian]
- Esmaili, M., Ketabian, Sh., and Khodadad, Sh. (2011). The relationship between self-efficacy and classroom management style of physical education teachers in Tehran. *Management and Organizational Behavior in Sports*, 1(1), 21-22. [persian]
- Gallardo-Guerrero, A. M., Maciá-Andreu, M. J., Conde-Pascual, E., Sánchez-Sáez, J. A., Zurita-Ortiz, B., & García-Tascón, M. (2022). From flipped classroom to personalised learning as an innovative teaching methodology in the area of sports management in Physical Activity and Sport Sciences. *Sustainability*, 14(13), 7714.
- Gumantan, A., Nugroho, R. A., & Yuliandra, R. (2021). Learning during the covid-19 pandemic: Analysis of e-learning on sports education students. *Journal Sport Area*, 6(1), 51-58.
- Harris, K. F., Grappendorf, H., Veraldo, C. M., & Aicher, T. J. (2014). A concern for the future of sport management: Female students' perceptions toward their sport management degree. *Global Sport Business Journal*, 2(3), 28-43.
- Javan, M., Badri Azarin, Y., Jafari, S., and Akbari, B. (2017). Comparing the views of physical education teachers and students about social support behavior and its components and the effectiveness of physical education classes. *Physiology and management research in sports*, 10(2), 83-99. [persian]

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- Martin, N., Camiré, M., & Kramers, S. (2022). Facilitating life skills transfer from sport to the classroom: An intervention assisting a high school teacher-coach. *Journal of Applied Sport Psychology*, 34(6), 1077-1101.
- Ramzani-nejad, Zabihi, & Jurablou. (2011). Investigating the educational factors affecting the management of physical education classes in deprived schools and those with sports facilities. *Educational Leadership and Management*, 15(5), 47-62.[persian]
- Razavi, S. M. H. (2021). Environmental Trends Affecting the Competence of Iranian Sports Managers with World-Class Management of the Sports Industry. *New Trends in Sport Management*, 9(34), 63-84. [persian]
- Taylor, E. A., Smith, A. B., Rode, C. R., & Hardin, R. (2017). Women don't know anything about sports: Contrapower harassment in the sport management classroom. *Sport management education journal*, 11(2), 61-71.
- Wali, R., Nazeer, M. T., & Shahzadi, S. (2021). Effect of Sports Facilities on Academic Performance of the Female Students of Elementary Classes. *Journal of Elementary Education*, 30(2), 133-143.[persian]

Correlation assessment of classroom methods of physical education teachers with classroom management of first secondary schools

¹Mohammad Amin Koshki*, Islam Mehdizadeh²

1- Master's degree, Sports Management, Razi University, Kermanshah, Iran

2- Master's degree, Sports Management, Razi University, Kermanshah, Iran

aminkooshkie@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the correlation of classroom methods of physical education teachers with classroom management of first secondary schools. This research is applied and descriptive-analytical. The statistical population of this research was made up of physical education teachers of secondary schools in Kermanshah. Therefore, in order to estimate the research sample, according to Morgan's table, 175 people were selected as the research sample by simple random method. In order to collect research data, a closed questionnaire tool was used, so that in the first part of the questionnaire there were demographic questions, and in the second part there was a questionnaire of classroom methods with 24 items and a physical education class management questionnaire with 12 questions, which were in the form of 5 questions. Likert value (very much, much, medium, little, very little) was measured. Cronbach's alpha test was also used to estimate the validity of the researcher-made questionnaire. Next, Pearson's correlation test was used to analyze the questionnaire data. It should be noted that all analysis steps were analyzed using SPSS24 software. The findings showed that there is a positive and significant correlation between the two variables of classroom management and physical education class management. It should also be mentioned that among the classroom management methods in the physical education class, the social-emotional method has the highest correlation (0.82) with the physical education classroom management.

Keywords: solidarity, classroom management, physical education teacher, class management

شناسایی علل موثر بر استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان

^۱محمد امین کوشکی*، ^۲آسمیه علی

۱- کارشناسی ارشد، مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۲- دکتری، مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

aminkooshkie@gmail.com

چکیده

هدف از این تحقیق شناسایی علل موثر بر استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان بود. این تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را کارشناسان خبره تشکیل دادند. لذا جهت برآورد نمونه تحقیق با توجه به جدول مورگان تعداد ۱۲۵ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از ابزار پرسشنامه بسته استفاده شد، بدین صورت که در بخش اول پرسشنامه سؤالات جمعیت شناختی قرار داشت و در بخش دوم پرسشنامه علل موثر بر استعدادیابی ورزشی با ۳۵ گویه سؤال که به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) بود مورد سنجش قرار گرفت. همچنین جهت برآورد روایی پرسشنامه محقق ساخته از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در ادامه جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شد. لازم به ذکر است تمامی مراحل تجزیه و تحلیل با استفاده از نرم‌افزار SPSS²⁴ مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که مهم‌ترین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان، امکانات و زیرساخت مناسب با میانگین رتبه‌ای ۴/۸۵ و کم اهمیت‌ترین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان، حمایت خانواده با میانگین رتبه‌ای ۳/۸۱ می‌باشد.

کلمات کلیدی: علل، استعدادیابی، دانش‌آموزان، کارشناسان، ورزش.

مقدمه

یکی از عوامل ایجاد اختلاف بین افراد استعداد است. استعداد موجب تسریع در یادگیری یک کار یا فن جدید شده و بر سطح مهارتی که فرد به دست می‌آورد تأثیر می‌دارد. استعداد به عوامل مختلفی از قبیل زمان و مکان مناسب نیاز دارد. بنابراین در هر لحظه می‌تواند تحت تأثیر این عوامل دچار تغییر گردد. در هر دوره زمانی، به نسبت منطقه جغرافیایی و موضوع یادگیری عوامل مؤثر بر استعداد تغییر پیدا می‌کند (سوری‌دیا^۱، ۲۰۲۰). از دیدگاه ورزش قهرمانی، نوع و کیفیت استعداد برای هر یک از رشته‌های ورزشی تفاوت دارد. فرآیند کشف ورزشکاران با استعداد برای شرکت در یک برنامه تمرینی سازمان‌دهی شده یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است (ژان و سوژیا^۲، ۲۰۱۸). موفقیت در ورزش قهرمانی حداقل به سه عامل بستگی دارد: (۱) استعداد ذاتی مناسب (۲) شرایط روانی مطلوب و (۳) تسلط به مهارت‌های تکنیکی. به گفته بسیاری از مربیان و صاحب نظران از بین عوامل فوق استعداد ذاتی یا مادرزادی در اولویت و یکی از مهم‌ترین عوامل در ارتباط با ورزش قهرمانی می‌باشد (آفریان و همکاران^۳، ۲۰۲۱). از تحقیقات و مطالعات اخیر نیز می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که این خصوصیات بین تمام افراد بطور یکسان توزیع نمی‌شوند و اختلافات فردی عامل تعیین کننده‌ای در یادگیری، رشد مهارتی ترکیب بدنی و ظرفیت‌های بدنی افراد به شمار می‌آید، که همه این عوامل در موفقیت ورزشی بالاخص ورزش قهرمانی سهیم هستند. به علاوه به دلیل ماهیت ورزش‌های مختلف، برخی از خصوصیات مادرزادی نظیر ابعاد بدنی نیز نقش تعیین کننده‌ای دارد (نوروزی و همکاران، ۲۰۲۰).

استعدادیابی از دیدگاه «پلتولا»^۴ فرآیندی است که به کمک آن نوجوانان بر اساس نتایج آزمون‌های عوامل مورد نظر به شرکت در رشته ورزشی که احتمال موفقیت‌شان در آن زیاده‌تر است، تشویق می‌شوند. «پلتولا» استعدادیابی را اولین قدم پیشرفت فرد مبتدی به سوی قهرمانی معرفی می‌کند و توسعه استعدادها را مهم‌ترین مرحله در روند نیل به موفقیت‌های ورزشی می‌داند (قنبری و همکاران، ۲۰۲۱). «شایفر»^۵ محقق آلمانی عنوان می‌کند، هدف عمده استعدادیابی فقط شناسایی و تعیین استعدادها نیست بلکه صرفاً کنار گذاشتن کودکانی است که مناسب نیستند (عباس‌نژاد، ۲۰۲۰). «هورال»^۶ استعدادیابی را غربال کردن کودکان و نوجوانان از طریق تست‌های فیزیکی، فیزیولوژیکی و مهارتی جهت تعیین افراد با پتانسیل بالا و حصول موفقیت در رشته ورزشی خاص تعریف می‌کند (توفیقی و همکاران، ۲۰۲۰). «بومپا»^۷ استعدادیابی در ورزش را کشف و به فعالیت رساندن توانایی‌های بالقوه مخصوص فرد و هدایت آنها در مسیر صحیح آن می‌داند (صیاحی و همکاران، ۲۰۱۹). تامسون و بویس^۸ استعدادیابی را فرآیندی می‌دانند که از طریق آن کودکان تشویق به شرکت در فعالیت‌های ورزشی می‌شوند که در آن ورزش قابلیت کسب موفقیت را دارند و در این راستا تعیین و ارزیابی پارامترهایی که سطح توانایی و ظرفیت کودک را نشان می‌دهد قابل توجه است و بایستی بر اساس رشد و سطح آمادگی کودکان طراحی شود (لی و همکاران^۹، ۲۰۲۳). تشخیص استعدادها، تعیین میزان آنها و تمیز تفاوت‌های فردی در استعدادها، مختلف مهم‌ترین کار مربیان و مشاوران است و مربیان باید قبل از آموزش از میزان استعدادها، افراد اطلاع داشته باشند. بنابراین ضرورت مطالعه تفاوت‌های افراد از نظر استعداد مطرح می‌شود. لذا شناسایی استعدادها همیشه مسأله‌ای سؤال برانگیز در بین مربیان، مشاوران و نویسندگان ورزشی بوده است (کوسنانیک و

1 Suryadia

2 Xun & Suxia

3 Afrian et al

4 Pltula

5 Shaffer

6 Hural

7 Bumpa

8 Thomson & Boyce

9 Li et al

همکاران^۱، ۲۰۲۳). یافتن و به کارگیری اطلاعات عینی و دقیق که اساساً از طریق تحقیق و بررسی فراهم می‌گردد به عنوان عامل اصلی موفقیت و پیشرفت در اکثر تیم‌های برتر گزارش شده است، تشخیص نیروهای مستعد در رفع ضعف های فردی در یک تیم تنها از طریق بکارگیری اطلاعات عینی میسر است (عامری و برزگر، ۲۰۲۱). از این رو امروزه در اجرای رشته‌های ورزشی تعیین ویژگی‌های پیکرسنجی و بیومکانیکی و روانی و فیزیولوژیکی و آمادگی جسمانی و حرکتی بدن که شاخصهای اجرای مهارت می‌باشند مورد توجه قرار گرفته است. شناخت این ویژگی‌ها و ارتباطات آنها به طور قطع بر عملکرد ورزشکاران تأثیر بسزایی دارد و به عنوان اولین گام موفقیت برای سرمایه‌گذاری بر روی قهرمانان ملی و باشگاهی و رسیدن به قله‌های افتخار و پیروزی در مسابقات باشگاهی بین‌المللی با برنامه‌ریزی دقیق شناخته شده‌اند (اسکرابلترانگ و همکاران^۲، ۲۰۲۲). لذا در این تحقیق محقق قصد دارد جهت کشف علل موثر بر استعدادیابی ورزش دانش‌آموزان، دیدگاه کارشناسان خبره در این حوزه را مورد بررسی قرار دهد و مهم‌ترین علل آن را به ترتیب اولویت مشخص کند.

روش‌شناسی

این تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را کارشناسان خبره (اساتید مدیریت ورزشی، معاونین پرورشی اداره آموزش و پرورش، کارشناسان تربیت بدنی آموزش و پرورش و مدیران هنرستان تربیت بدنی) تشکیل دادند. لذا جهت برآورد نمونه تحقیق با توجه به جدول مورگان تعداد ۱۲۵ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از ابزار پرسشنامه بسته استفاده شد، بدین صورت که در بخش اول پرسشنامه سئوالات جمعیت شناختی قرار داشت و در بخش دوم علل عدم توسعه ورزش مدارس قرار داشت که بوسیله پرسشنامه محقق ساخته شامل ۳۵ گویه سؤال و ۷ مولفه (حمایت دولتی، دانش مربیان، شرکت در مسابقات، امکانات و زیرساخت مناسب، حمایت خانواده، کیفیت اردوهای ورزشی، کیفیت ورزش مدارس) به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) بود مورد سنجش قرار گرفت. همچنین جهت برآورد روایی پرسشنامه محقق ساخته از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در ادامه جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شد. لازم به ذکر است تمامی مراحل تجزیه و تحلیل با استفاده از نرم‌افزار SPSS²⁴ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱ مقادیر فراوانی مولفه‌های جمعیت شناختی نمونه‌ها آمده است.

جدول ۱. فراوانی اطلاعات جمعیت شناختی نمونه‌ها

متغیر	مولفه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۸۳	۶۶/۴
	زن	۴۲	۳۳/۶
سابقه کار	زیر ۱۰ سال	۲۶	۲۰/۸
	۱۱ تا ۱۵ سال	۴۸	۳۸/۴
	۱۶ تا ۲۰ سال	۳۳	۲۶/۴
	بالای ۲۰ سال	۱۸	۱۴/۴
تحصیلات	کارشناسی ارشد	۷۶	۶۰/۸
	دکتری	۴۹	۳۱/۲
	کل	۱۲۵	٪۱۰۰

1 Kusnanik et al

2 Skrubbyeltrang et al

همانطور که نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد بیش‌ترین تعداد جنسیت نمونه‌های تحقیق مربوط به جنسیت مرد با درصد فراوانی ۶۶/۴ درصد و بیش‌ترین میزان ساقه کار نمونه‌های تحقیق مربوط به ساقه ۱۱ تا ۱۵ سال با درصد فراوانی ۳۸/۴ درصد و همچنین بیش‌ترین میزان تحصیلات نمونه‌ها مربوط به تحصیلات کارشناسی ارشد با درصد فراوانی ۶۰/۸ درصد می‌باشد. در جدول ۲ مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و پایایی گویه‌های تحقیق با توجه به آزمون آلفای کرونباخ آورده شده است.

جدول ۲. مقادیر مقادیر میانگین، انحراف استاندارد و ضریب آلفا کرونباخ مولفه تحقیق

متغیرها	گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب آلفا کرونباخ
حمایت دولتی	۵	۱/۳۶	۰/۳۷	۰/۷۹
دانش مربیان	۵	۱/۳۷	۰/۴۱	۰/۷۸
شرکت در مسابقات	۵	۱/۴۷	۰/۲۱	۰/۸۰
امکانات و زیرساخت	۵	۱/۱۴	۰/۳۴	۰/۸۲
حمایت خانواده	۵	۱/۵۲	۰/۱۹	۰/۸۱
کیفیت اردوهای ورزشی	۵	۱/۳۴	۰/۲۲	۰/۸۰
کیفیت ورزش مدارس	۵	۱/۵۵	۰/۳۷	۰/۸۳

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ضریب پایایی هر یک از گویه‌های تحقیق بالای ۰/۷۰ است، بنابراین این عوامل برای سنجش، پایایی لازم را دارند.

جدول ۳. آمار توصیفی آزمون فریدمن

علل موثر استعدادیابی	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
حمایت دولتی	125	4.6923	2.86521	5.00	21.00
دانش مربیان	125	4.5314	2.52941	5.00	23.00
شرکت در مسابقات	125	4.5234	2.63587	5.00	19.00
امکانات و زیرساخت	125	4.8631	2.62147	5.00	19.00
حمایت خانواده	125	4.3254	2.23698	5.00	22.00
کیفیت اردوهای ورزشی	125	4.6341	2.85412	5.00	18.00
کیفیت ورزش مدارس	125	4.7523	2.36954	5.00	23.00

در جدول ۳ میانگین و انحراف استاندارد علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان طبق آزمون فریدمن ارائه شده است. دامنه میانگین از ۰ تا ۱۰ است. مقایسه میانگین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان نشان می‌دهد که بالاترین میانگین (۴/۸۶) متعلق به امکانات و زیرساخت مناسب و پایین‌ترین میانگین (۴/۳۲) متعلق به حمایت خانواده است. جهت بررسی معنی‌دار بودن علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان و رتبه‌بندی این علل، به جدول ۴ استناد می‌کنیم.

جدول ۴. آزمون آماری فریدمن

N	125
Chi-Square	82.364
df	5
Asymp. Sig.	.000
a. Friedman Test	

جدول ۴ معنی داری آماری فریدمن نشان می‌دهد مقدار مجذور کای به دست آمده برابر با ۸۲/۳۶۴ است که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ قرار دارد ($p < 0/05$). معنی‌دار بودن آزمون فریدمن بدین معناست که رتبه‌بندی موثر بر

استعدادیابی دانش‌آموزان بامعناست و این علل رتبه‌بندی متفاوتی در استعدادیابی دانش‌آموزان دارند. همچنین آزمون فریدمن نشان داد که اهمیت و رتبه علل مطرح شده در استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان با یکدیگر متفاوت است.

جدول ۵. نتایج رتبه‌بندی فریدمن

علل موثر استعدادیابی	میانگین رتبه
حمایت دولتی	۴/۵۲
دانش مربیان	۴/۶۵
شرکت در مسابقات	۴/۷۱
امکانات و زیرساخت مناسب	۴/۸۵
حمایت خانواده	۳/۸۱
کیفیت اردوهای ورزشی	۴/۲۳
کیفیت ورزش مدارس	۴/۷۸

طبق نتایج جدول ۵ مقایسه میانگین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان نشان می‌دهد که مهم‌ترین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان، امکانات و زیرساخت مناسب با میانگین رتبه‌ای ۴/۸۵ و کم اهمیت‌ترین علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان، حمایت خانواده با میانگین رتبه‌ای ۳/۸۱ می‌باشد. اما باید به این نکته توجه داشت که میانگین رتبه‌ای سایر علل موثر بر استعدادیابی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان بسیار به هم نزدیک بودند و این نشان می‌دهد که کشف استعداد ورزشی دانش‌آموزان به گونه‌ای است که باید تمامی این علل مدنظر قرار داده شوند.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق نشان داد که علل امکانات و زیرساخت مناسب مهم‌ترین علل موثر در استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان می‌باشد. همچنین در این تحقیق مشخص شد که تمامی علل موثر در استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان از دیدگاه کارشناسان با اختلاف میانگین بسیار کم اولویت‌بندی شده‌اند. لذا باید توجه داشت برای استعدادیابی تمامی علل موثر بوده و نباید تنها به یک مورد اکتفاء نمود. لذا باید گفت دلایل عدم موفقیت برنامه‌های استعدادیابی کشور نگاه محدود به استعدادیابی و مستقل دیدن آن، (بدون در نظر گرفتن ادامه راه) جذب و حمایت و توسعه استعدادها و بی‌ارتباطی با سازمان ورزش کشور، بی‌توجهی به نتایج مسابقات رده سنی نونهالان، نوجوانان و جوانان، همچنین مسابقات آموزشگاه‌ها در مقاطع ابتدائی، راهنمایی و دبیرستان از جمله دلایل موفق نشدن برنامه‌های استعدادیابی بوده است. برای اطمینان از تأثیر یک برنامه استعدادیابی و زیر پوشش قرار دادن تعداد بیشتری از دانش‌آموزان، برقراری ارتباط نزدیک با تشکیلات ورزش مدارس کشور الزامی است. لذا استعدادیابی را می‌توان هم به عنوان یک فرصت نگریست و هم از جنبه‌ای دیگر به عنوان یک تهدید مورد توجه قرار داد نوع نگرش و رویکردهای مدنظر می‌تواند به ایفای نقش بهینه و موثر این موضوع منجر گردد. استعدادیابی در هیئت یک ساختار و چارچوبی منسجم و مدون می‌تواند به نقش آفرینی ادامه دهد به شرط این که یک وحدت نظر و رویه‌ای تعریف و مشاهده گردد. در این راستا آموزش و پرورش که در واقع به مثابه ایستگاهی است که تمامی ظرفیت‌های آینده هر جامعه را در زمینه‌های مختلف در خود جای می‌دهد، می‌تواند به باروری و شکوفایی استعدادها کمک شایانی نماید. بدون شک نظام آموزشی کشور می‌تواند سهم بزرگی در توسعه ورزش و شناخت استعدادها داشته و به رشد ورزش قهرمانی کمک کند. اما با توجه به ساختار آموزشی کشور در عمل کارایی و اثربخشی این سیستم چشم‌گیر نیست. از این‌رو به نظر می‌رسد که شناسایی عوامل موثر و الویت‌بندی آن می‌تواند کمک شایانی به کاهش این نقص نماید. همچنین آموزش و پرورش به دلیل داشتن جامعه دانش‌آموزی بالا و قرار گیری دانش‌آموزان در بهترین سنین استعدادیابی می‌تواند محل بسیار مناسبی برای امر استعدادیابی ورزشی باشد. البته لازمه این کار داشتن قوانین مدون در جهت شناسایی رشد و هدایت آنها به سمت رشته‌های تخصصی و مراجع، نهادها و سازمان‌های دیگر ورزشی است. از طرفی استعدادیابی ورزشی در کشور

هنوز به صورت کاملاً سنتی و با استفاده از مشاهده میدانی انجام می‌گیرد. در کشور ما بنا به مندرجات طرح جامع ورزش کشور طرحی یکپارچه، جامع و اجرایی برای استعدادیابی وجود ندارد. همچنین هماهنگی میان نهادهای متولی ورزش قهرمانی در بحث استعدادیابی ضعیف است. پرورش ورزشکار در کشور نیز نظام ساختارمند و یکپارچه‌ای ندارد و نهادهای مختلف هریک به صورت جداگانه به این امر می‌پردازند و دستگاه معین به صورت جدی به استعدادیابی نمی‌پردازد. باشگاه‌ها و اماکن ورزشی هیأت‌های ورزشی فدراسیون‌ها و انجمن‌های ورزشی سازمان تربیت‌بدنی و وزارت آموزش و پرورش نهادهایی هستند که در زمینه استعدادیابی در کشور فعالیت می‌کنند، اما این فعالیت‌ها در این نهادهای مختلف هر کدام مسیر جداگانه‌ای را طی می‌کند و یک برنامه راهبردی و نظام جامع که مبنای عمل و برنامه‌ریزی این نهادها در زمینه استعدادیابی قرار بگیرد، وجود ندارد.

منابع

- Abbasnejad Kalat, Akram, (2020). investigation of the relationship between youth sports skills and community health, the first international conference of educational sciences, psychology, sports sciences and physical education, Sari, 1-18. [persian]
- Afrian, H., Daniyantara, D., & Dinata, K. (2021, June). Identification of Sports Talent (Using Sport Search) in Students of State Middle School. In 2nd Progress in Social Science, Humanities and Education Research Symposium (PSSHRS 2020) (pp. 178-182). Atlantis Press.
- Ameri, Mehdi and Barzegar, Rajab Ali, (2021), Comparison of psychological skills of Iranian baseball players from the perspective of sports talent, 6th International Conference on Humanities, Social and Lifestyle Sciences, Tehran, 1-20. [persian]
- Ghanbari, A., Khorvash, M., & Askari, A. (2021). Presenting a Qualitative Model of Alignment of Talent Identification Strategies of Iranian Sports Federations. Karafan Quarterly Scientific Journal, 18(2), 133-152. [persian]
- Kusnanik, N., Januarumi, F., Yulfadinata, A., Ayubi, N., Lumba, J., & Fenanlampir, A. (2023, January). Identifying of Talented Students at Elementary Schools Using Volleyball's Talent Identification. In Unima International Conference on Social Sciences and Humanities (UNICSSH 2022) (pp. 422-427). Atlantis Press.
- Li, W., Zhang, Q., Wang, X., Liu, H., & Zhang, Z. (2023, December). Research on the Construction of Training Mechanism of Talents with Sports plus Wealth Management Characteristics. In The 7th International Conference on Contemporary Education, Social Sciences and Humanities (Philosophy of Being Human as the Core of Interdisciplinary Research) (ICCESSH 2022) (pp. 274-282). Atlantis Press.
- Nowrozi Kalerami, Nasibah and Namour, Mohammad and Namour, Fahima, (2020). SWOT analysis of school sports talent from the point of view of physical education teachers of Gilan province, the fifth national conference of sports science, physical education and social health, Tehran, 1-20. [persian]
- Sayahi, Mehdi and Asgharipour, Dasht Bozor, Asma, 2019, evaluation and prioritization of effective indicators in the talent search of badminton, the 6th international conference on sports and health studies in the Islamic world, Tehran, 1-21. [persian]
- Skrubbeltrang, L. S., Olesen, J. S., & Nielsen, J. C. (2022). The coach as gatekeeper, distributor of resources and partner for sports talents. Sports Coaching Review, 11(2), 233-251.
- Suryadia, L. E. (2020, May). Identification of sport talents with the sport search methods. In Journal of Physics: Conference Series (Vol. 1539, No. 1, p. 012043). IOP Publishing.
- Tofighi, M., Rasekh, N., & Fatahi Masrou, F. (2020). A Systematic Review of Studies in the Area of Sport Talent Identification. Communication Management in Sport Media, 7(3), 25-32. [persian]
- Xun, G., & Suxia, L. (2018). Construction of evaluation system of sports talent training scheme based on data mining. International journal of reasoning-based intelligent systems, 10(2), 128-133.

Identifying the factors affecting students' sports talent from experts' point of view

¹Mohammad Amin Koshki*, Somayeh Ali²

3- Master's degree, Sports Management, Razi University, Kermanshah, Iran

4- PhD, Sports Management, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran

aminkooshkie@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to identify the factors affecting students' sports talent from the point of view of experts. This research is applied and descriptive-analytical. The statistical community of this research was made up of expert experts. Therefore, in order to estimate the research sample, according to Morgan's table, 125 people were selected as the research sample by simple random method. In order to collect research data, a closed questionnaire tool was used, so that the first part of the questionnaire contained demographic questions, and the second part contained a questionnaire of factors affecting the identification of sports talent with 35 questions in the form of a 5-point Likert scale (very much, a lot, moderate, little, very little) was measured. Cronbach's alpha test was also used to estimate the validity of the researcher-made questionnaire. Further, Friedman's ranking test was used to analyze the questionnaire data. It should be noted that all analysis steps were analyzed using SPSS24 software. The findings showed that the most important factors affecting student talent from the experts' point of view are suitable facilities and infrastructure with an average rating of 4.85 and the least important factors affecting student talent from the experts' point of view are family support with an average rating of 3.81 Is.

Keywords: Causes, talent search, students, experts, sports.

مروری بر نظریات و روش‌های مختلف تحقیق در جامعه‌شناسی ورزشی

مهشید قلی پور، فرزاد غفوری

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران

Email: m_gholipoor@atu.ac.ir

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران

Email: Farzadghafouri@yahoo.com

چکیده

این پژوهش کیفی با هدف شناسایی مهم‌ترین نظریات و روش‌های تحقیق جامعه‌شناسی برای درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه انجام شده است. مقاله حاضر مروری نقلی است و با استفاده از روش کتابخانه‌ای به مطالعه انواع مقالاتی می‌پردازد که در خارج از کشور با اتکا به نظریه‌های مختلف به بررسی جامعه‌شناسی ورزش پرداخته‌اند. سپس روش‌های تحقیق مورد استفاده در تحقیقات جامعه‌شناسی ورزش مورد بررسی و شناسایی قرار گرفتند. در نهایت نظریات جامعه‌شناسی ورزش در سه دسته نظریه‌های جامعه‌شناسی (شامل کارکردگرایی، تعارض، نظریه‌های فرهنگی و نظریه کنش متقابل)، نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی (شامل چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی و پارادایم شباهت-جذب) و نظریه‌های سلامت و فعالیت بدنی (شامل نظریه بوم‌شناختی اجتماعی و مدل ورزش برای سلامت) قرار گرفتند. روش‌های تحقیق نیز در سه دسته کمی، کیفی و ترکیبی (کیفی-کمی) شناسایی شدند. در مجموع با توجه به اینکه ورزش بخشی از زندگی مردم است، ورزش با ایده‌ها و معانی مهم زندگی مرتبط است و ورزش با حوزه‌های عمده زندگی اجتماعی مرتبط است، لازم است جامعه‌شناسی ورزش به صورت دقیق مورد مطالعه قرار گیرد و پژوهشگران نیز می‌بایست مسائل ورزشی را از این منظر مورد بررسی قرار دهند؛ که این بررسی‌ها می‌تواند بر پایه نظریات و روش‌های تحقیق شناسایی شده در این تحقیق انجام شوند.

واژگان کلیدی: جامعه‌شناسی ورزش، روان‌شناختی اجتماعی، مدل بوم‌شناختی

مقدمه

بیشتر افراد، ورزش را به عنوان ورزشکار، تماشاگر یا هر دو تجربه کرده‌اند؛ احتمالاً با تجربیات جسمی و عاطفی ورزش آشنا هستند و ممکن است قوانین و استراتژی‌های مورد استفاده در ورزش‌های خاص را بشناسند. حتی ممکن است زندگی ورزشکاران برجسته را در صحنه ورزش ملی دنبال کنند. به طور کلی بیشتر افراد ورزش را تماشا کرده، درباره آن مطالعه کرده و در بحث‌هایی درمورد آن مشارکت کرده‌اند. با این حال مطالعه جامعه‌شناسی ورزش^۱ فراتر از امتیازات، آمار و شخصیت‌ها در ورزش است؛ بلکه تمرکز بر معنای مرتبط با ورزش می‌باشد. فرآیندی که از طریق آن ورزش بخشی از دنیای اجتماعی و فرهنگی ما می‌شود: دنیایی که توسط افراد و اعمال، روابط و شیوه‌های زندگی آنها ایجاد می‌شود. افرادی که ورزش را در جامعه مطالعه می‌کنند، به معانی و داستان‌های عمیق‌تر مرتبط با ورزش در فرهنگ‌ها یا شیوه‌های مختلف زندگی، توجه دارند (کوکلی^۲، ۲۰۱۵).

جامعه‌شناسی ورزش، مطالعه رابطه ورزش و جامعه است و بررسی می‌کند که چگونه فرهنگ و ارزش‌ها بر ورزش تأثیر می‌گذارد، چگونه ورزش بر فرهنگ و ارزش‌ها تأثیر می‌گذارد و رابطه بین ورزش و حوزه‌های اجتماعی اصلی زندگی مانند رسانه‌ها، سیاست، اقتصاد، مذهب، نژاد، جنسیت و جوانان را جستجو می‌کند (کراسمن^۳، ۲۰۱۴). مطالعه جامعه‌شناسی ورزش از آن جهت حائز اهمیت است که ورزش در سطح نخبگان، همگانی، تفریحی یا رقابتی را می‌توان به عنوان یک جهان کوچک یا نسخه کوچک مقیاس از جامعه در نظر گرفت. همان مسائل اجتماعی که در جامعه بزرگتر وجود دارد در ورزش نیز وجود دارد (براون^۴، ۲۰۰۶). وقتی ورزش را به عنوان یک نمونه کوچک از جامعه در نظر بگیریم و/یا تشخیص دهیم که تیم‌های ورزشی آینده جامعه هستند، متوجه می‌شویم که بین این دو شباهت‌های مهمی وجود دارد؛ بنابراین باید با مسائل اجتماعی مانند نژادپرستی، تبعیض و نابرابری‌ها که در ورزش و جامعه آشکار می‌شود، درگیر شویم. جامعه‌شناسی ورزش از رویکردهای ضروری و متناقضی استفاده می‌کند که متخصصین را وادار می‌کند راه‌های جایگزینی را برای نگرستن به جایگاه و سازمان ورزش در جامعه خود و چگونگی تأثیر موضوعات و مشکلات ارائه شده توسط ورزش در جامعه بر افراد را مورد مطالعه قرار دهند (کوکلی و برنت^۵، ۲۰۱۴). کرلینگر و لی^۶ (۲۰۰۰) یکی از تفاوت‌های مطالعه متخصصین علوم اجتماعی و رفتاری با سایر افراد علاقه‌مند را "استفاده از نظریه"^۷ بیان کردند. نظریه بیانگر «بیانیه‌ای از سازه‌ها و روابط آنها با یکدیگر است که توضیح می‌دهد که چگونه، چه زمانی، چرا و تحت چه شرایطی پدیده‌ها رخ می‌دهند (فینک و دوهرتی^۸، ۲۰۱۶). کاربرد نظریه‌ها گسترده است، زیرا پتانسیل تأثیرگذاری بر تحقیق، تدریس، خدمات و عمل را دارد. نظریه سنگ بنای تحقیق خوب است (کانینگهام و همکاران، ۲۰۱۶). در واقع، کرلینگر و لی (۲۰۰۰) پیشنهاد کردند که نظریه نشان دهنده هدف اساسی علم است. هم مفید و هم قابل آزمایش است و به محققان اجازه می‌دهد تا سؤالات تحقیق خود را چارچوب‌بندی کنند، روش‌های تحقیق خود را توسعه دهند، داده‌های خود را تجزیه و تحلیل کنند و یافته‌های خود را تفسیر نمایند. برخی از محققان استدلال کرده‌اند که بدون نظریه، توانایی فرد برای پیشبرد درک علمی مورد تردید است. همچنین کاربرد نظریه به تحقیق محدود نمی‌شود، بلکه پتانسیل آموزش، خدمات و تمرین را دارد (دوهرتی، ۲۰۱۳). کرت لوین^۹ شاید این احساسات را به بهترین شکل نشان داد وقتی نوشت:

1 . sociology of sport

2 . Coakley

3 . Crossman

4 . Brown

5 . Coakley & Burnett

6 . Kerlinger and Lee

7 . The use of theory

8 . Fink, & Doherty

9 . Kurt Lewin

"هیچ چیز عملی‌تر از یک نظریه خوب نیست." نظریه‌های خوب به مردم کمک می‌کنند تا دنیای اطراف خود را درک کنند. افراد می‌توانند به جای اینکه هر پدیده را به عنوان یک مورد منحصر به فرد ببینند یا رویکرد آزمون و خطا را برای حل مشکلات اتخاذ کنند، از نظریه‌ها برای کمک به درک فعالیت‌هایی که مشاهده می‌کنند یا پدیده‌هایی که در سازمان‌های ورزشی آنها رخ می‌دهد استفاده کنند. به عنوان مثال، مدیران از نظریه استفاده کرده‌اند تا به آنها کمک کند تا رویدادهای ورزشی بزرگ را به طور مؤثر انجام دهند و از ورزش برای توسعه جامعه و اهداف صلح استفاده نمایند.

یکی از راه‌هایی که محققان به طور مؤثر از نظریه استفاده می‌کنند، روابط آنها با متخصصان صنعت است (ایروین و رایان^۱، ۲۰۱۳). به طور خاص، محققان گاهی اوقات برای حل مشکلات مربوط به صنعت با متخصصان شریک می‌شوند و در این کار، محققان تخصص علمی و دانش تئوری خود را با خود همراه می‌کنند تا بتوانند بهتر به موضوعات مورد نظر رسیدگی کنند. این مشارکت به نفع مدیران ورزشی است، زیرا آنها می‌توانند از جدیدترین پیشرفت‌های علمی برای مبارزه با مسائل پیش روی خود استفاده کنند. اما رابطه یک طرفه نیست؛ محققان نیز درک دقیقی از مشکلات جدید پیش روی صنعت، و همچنین محدودیت‌های نظریه‌ها و روش‌های تحقیقاتی موجود خود وضع می‌کنند. در نتیجه، محققان می‌توانند این دانش جدید را کسب نمایند و نظریه‌های خود را اصلاح و فرموله کنند تا آنچه را که در صنعت ورزش اتفاق می‌افتد بهتر در بر گیرند (کانینگهام، ۲۰۱۹).

با وجود افزایش یافتن مطالعات انجام شده در قلمرو جامعه‌شناسی ورزش در سطح دنیا، این قلمرو تا حدود زیادی در ایران مغفول مانده و علیرغم اهمیت موضوعی آن، تاکنون مطالعه‌ای به بررسی نظریات جامعه‌شناسی ورزش در ادبیات ملی به رشته تحریر در نیامده است. همچنین تاکنون روش‌های مختلف تحقیق در این حوزه به صورت جامع شناسایی نشده‌اند؛ لیکن سهم و نوآوری این جستار، پر کردن شکاف ادبیات موجود در زمینه جامعه‌شناسی ورزش می‌باشد. براین اساس این تحقیق به دنبال پاسخگویی به این پرسش‌هاست:

۱- مهم‌ترین نظریات جامعه‌شناسی برای درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه کدام‌اند؟

۲- روش‌های تحقیق جامعه‌شناسی برای بررسی ورزش و فعالیت بدنی در جامعه، کدام‌اند؟

روش تحقیق

مقاله حاضر مروری نقلی است و با استفاده از روش کتابخانه‌ای به مطالعه انواع مقالاتی می‌پردازد که در خارج از کشور با اتکا به نظریه‌های مختلف به بررسی جامعه‌شناسی ورزش پرداخته‌اند تا با شناسایی این نظریه‌ها بتواند کاربرد آنها را در درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه تعیین نماید. برای دستیابی به مقالات دارای اعتبار، پایگاه‌های علمی خارجی تیلور و فرانسیس^۲، ساینس دایرکت^۳، امرالد^۴، وایلی^۵، سیج جورنالز^۶، اشپیرینگر^۷، اسکوپوس^۸ و وب آو ساینس^۹ مورد جست و جو قرار گرفتند. کلیدواژه‌های مورد استفاده در جستجوی منابع عبارتند از: Theories of sports, sport sociology, sociology of sport, Physical activity and health theories, Social psychological theories, Sociological Theories, sociology.

1 . Irwin & Ryan

2 . Taylor & Francis

3 . Science direct

4 . Emerald

5 . Wiley Online Library

6 . Sage Journals

7 . Springer

8 .Scopus

9 .Web of Science

به منظور جامعیت بخشیدن به پژوهش حاضر، برای جستجو و گردآوری اطلاعات از پایگاه‌های اطلاعاتی، هیچگونه محدودیت زمانی اعمال نشد. هنگام جستجو، منابع اطلاعاتی زیادی بازایی شدند و سعی شد مقالاتی که با استفاده از نظریه‌های مختلف، عوامل مؤثر بر درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه را مورد مطالعه قرار داده‌اند تحلیل و بررسی گردند. در نهایت پس از استخراج نظریه‌ها از مقالات مرتبط مشخص شد که این نظریه‌ها مربوط به کدامیک از رشته‌های علمی هستند و قابلیت کاربرد آنها در این حوزه تحلیل گردید. همچنین روش‌شناسی استفاده شده در این تحقیقات مورد بررسی و شناسایی قرار گرفت.

یافته‌ها

مطالعه حاضر با هدف مرور تحقیقات جامعه‌شناسی ورزش انجام شد. با مرور متون، یافته‌ها براساس پاسخ به دو سوال پژوهشگر در دو بخش نظریات جامعه‌شناسی برای درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه و روش‌های تحقیق جامعه‌شناسی برای بررسی ورزش و فعالیت بدنی در جامعه تقسیم شدند.

در بخش اول نظریات جامعه‌شناسی ورزش در سه دسته نظریه‌های جامعه‌شناسی، نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی و نظریه‌های سلامت و فعالیت بدنی قرار گرفتند.

نظریه‌های جامعه‌شناسی^۱ بر عوامل اجتماعی مانند عوامل تعیین کننده ساختاری، قدرت، سیاست، موقعیت و تعارض و چگونگی تأثیر این عوامل بر گروه‌ها و افراد تمرکز می‌کنند. نظریه‌های برجسته در این‌باره عبارتند از: کارکردگرایی، نظریه تعارض، نظریه‌های فرهنگی و نظریه کنش متقابل.

نظریه کارکردگرایی

طبق نظر سیج و ایتزن^۲ (۲۰۱۶)، کارکردگرایی^۳ معتقد است که نهادهای مختلف در جامعه با هم کار می‌کنند تا کل سیستم اجتماعی را حفظ کنند. در کارکردگرایی تمرکز بر اتحاد، همکاری و استقامت در برابر سختی‌ها است. به سازگاری با سایر سیستم‌ها، مانند بدن انسان، توجه کنید، جایی که بخش‌ها (به عنوان مثال، سلول‌ها، بافت‌ها، اندام‌ها) با یکدیگر کار می‌کنند تا کل بدن بتواند به درستی عمل کند. ورزش و فعالیت بدنی به عنوان بخشی از سیستم جامعه تلقی می‌شود و در خدمت ایجاد تغییرات مثبت در آن است. افرادی که دیدگاه کارکردگرایانه دارند ورزش و فعالیت بدنی را به عنوان کمک مثبت و سودمندی به جامعه شرکت کنندگان از طریق توسعه سلامت و تندرستی بهتر، رشد شخصیت و توانایی یادگیری درس‌های زندگی می‌دانند.

افراد و آژانس‌های متعدد هنگام بحث درباره نقش ورزش و فعالیت بدنی در جامعه، رویکردی کارکردگرا را اتخاذ می‌کنند. در حالی که ممکن است مضرات بالقوه مرتبط با مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی را تصدیق کنند، یا این کاستی‌ها را نادیده می‌گیرند یا استدلال می‌کنند که مزایای آن‌ها بیشتر است.

نظریه تعارض^۴

در حالی که کارکردگرایی بر فواید ورزش و فعالیت بدنی برای جامعه تمرکز دارد، نظریه‌پردازان تعارض فرآیندهای اجتماعی را که منجر به ناهماهنگی، اختلاف اجتماعی و تعارض می‌شود، بررسی می‌کنند. نظریه تضاد که عمدتاً از فیلسوف کارل مارکس استناد می‌کند، بر قدرت، موقعیت و امتیاز ارجحیت دارد و معتقد است که مردم به رقابت تمایل دارند نه همکاری؛ در نتیجه، مبارزه برای منابع منجر به ناآرامی در جامعه و بین گروه‌ها می‌شود. نظریه‌پردازان تعارض استدلال می‌کنند که مردم از منابع و امتیازات خود به عنوان راه‌هایی برای تضمین جایگاه خود در جامعه استفاده می‌کنند و در نهایت دیگران را تحت سلطه خود در

1 . Sociological Theories

2 . Sage and Eitzen

3 . Functionalism Theory

4 . Conflict Theory

می آورند. از این رو، نظریه تعارض ساختارهای اجتماعی و تفاوت های طبقاتی را برجسته می کند. این بازتولید موقعیت و امتیاز گاهی به صراحت حاصل می شود، مانند از طریق زور. با این حال، در بیشتر موقعیت های دیگر، ابزارها ماهیت ضمنی تری دارند. در اینجا، تصاویر رسانه ای و نهادهای اجتماعی، مانند کلیساها و مدارس، ساختارهای اجتماعی را تقویت می کنند که به برخی امتیاز می دهند و برخی دیگر را به ضرر می رسانند (سیچ و ایترن، ۲۰۱۶).

استفاده از نهادهای اجتماعی برای ترویج ایدئولوژی های خاص به ویژه مؤثر است، زیرا مردم به آن اصول ایدئولوژیک پایبند خواهند بود، حتی اگر مخالف با منافع آنها باشد. مارکس از این به عنوان آگاهی کاذب یاد کرد.

نظریه های فرهنگی^۱

متخصصین علوم اجتماعی و رفتاری نیز از نظریه های فرهنگی برای درک پدیده ها استفاده می کنند. مانند نظریه هایی که قبلاً مورد بحث قرار گرفت، نظریه های انتقادی نیز بر روابط قدرت و قدرت تمرکز دارند. اما، برخلاف آن نظریه های بزرگ، که بر هنجارها و ساختارهای اجتماعی تأکید می کنند، نظریه های فرهنگی نیز بر عاملیت انسان یا انتخاب هایی که مردم انجام می دهند تمرکز می کنند. محققانی که از یک لنز انتقادی استفاده می کنند اغلب یکی از سه نظریه را به کار می گیرند: نظریه هژمونی^۲، نظریه فمینیستی^۳، یا نظریه نژاد انتقادی^۴ (کانینگهام، ۲۰۱۹).

نظریه هژمونی در برگرفته از نظریه تضاد، بر طبقه اجتماعی و قدرت تمرکز دارد، اما در انجام این کار، موضوعات ایدئولوژی و فرهنگ را نیز برجسته می کند. تئوری هژمونی بر گام هایی تمرکز دارد که نخبگان قدرتمند برای اطمینان از حفظ امتیاز خود برمی دارند. همانطور که سیچ^۵ (۱۹۹۸) اشاره کرد:

دیدگاه اجتماعی انتقادی ما را دعوت می کند تا از تفکر صرفاً به ورزش به عنوان مکانی برای موفقیت و سرگرمی شخصی عقب نشینی کنیم و ورزش را به عنوان یک عمل فرهنگی نهفته در ساختارهای سیاسی، اقتصادی و ایدئولوژیک مطالعه کنیم. مسائل مربوطه شامل چگونگی ارتباط ورزش با طبقه اجتماعی، نژاد، جنسیت و کنترل، تولید و توزیع قدرت اقتصادی و فرهنگی در صنعت ورزش است.

دیدگاه دیگری که نیازمند نگاه انتقادی است، نظریه فمینیستی است. دو فرض اساسی زیربنای این نظریه است: اولاً، تجربیات افراد در زندگی، چه در محل عبادت، چه در محل کار یا در حین شرکت در ورزش، ماهیت جنسیتی دارد. در چارچوب بحث کنونی، این بدان معناست که ورزش و فعالیت بدنی نشان دهنده مکانی است که بیشتر از دختران و زنان برای پسران و مردان استقبال می کند، و در آن فعالیت ها، مهارت ها و ارزش هایی که «مردانه» در نظر گرفته می شوند مورد ستایش و احترام قرار می گیرند، در حالی که «زنانه» آنها بی ارزش و تحقیر شده است. دوم، از آنجایی که دختران و زنان به طور مداوم در محیط های ورزشی و فعالیت بدنی بی ارزش و مطیع می شوند، نیاز به تغییر ساختارها و فرآیندهای اساسی وجود دارد. با انجام این کار، زنان ممکن است قدرتمندتر شوند و در نتیجه محیط اجتماعی خود را تغییر دهند.

متخصصین علوم اجتماعی و رفتاری رویکردی فمینیستی را برای مطالعه تعدادی از مسائل از جمله تصویر زنان در رسانه ها اتخاذ می کنند. برای مثال، محققان نشان داده اند که زنان نسبت به مردان در انواع رسانه ها از جمله روزنامه، مجلات، تلویزیون و اینترنت پوشش کمتری دریافت می کنند. هنگامی هم که آنها پوشش دریافت می کنند، اغلب در مکان های کمتر مطلوب (به عنوان مثال، صفحه پشتی بخش ورزش) بوده و یا عکس های آنها کوچکتر است. اگرچه اساساً نحوه ترسیم زنان و مردان نیز متفاوت است. رسانه ها به طور مرتب بر دستاوردهای ورزشی مردان تمرکز می کنند، از آنها در حین مسابقه عکس می گیرند و

1 . Cultural Theories

2 . hegemony theory

3 . feminist theory

4 . critical race theory

5 . Sage

ویژگی‌های مردانه و ناهموازی آنها را برجسته می‌کنند. اگرچه این داستان برای زنان بسیار متفاوت است. در این مورد، رسانه‌ها بیشتر بر زندگی شخصی آنها تمرکز می‌کنند، مانند شوهر یا فرزندانشان. هنگام عکاسی، زنان بیشتر احتمال دارد که ژست بگیرند یا نقش‌های حمایتی داشته باشند تا اینکه در رقابت‌های ورزشی شرکت کنند. به طور مشابه، داستان‌های مربوط به زنان، در مقایسه با داستان‌های مردان، کمتر روی دستاوردهای ورزشی آنها تمرکز می‌کنند. در نهایت، انواع ورزش‌هایی که پوشش رسانه‌ای دریافت می‌کنند نیز متفاوت است. به عنوان مثال، پوشش بازی‌های المپیک بیشتر بر روی ورزش‌هایی تمرکز می‌کند که در آن زنانگی زنان برجسته می‌شود، مانند اسکیت بازی یا والیبال ساحلی، تا ورزش‌هایی که این‌طور نیست، مانند هاکی.

در نهایت، محققان همچنین ممکن است نظریه انتقادی نژاد را برای مطالعه ورزش و فعالیت بدنی در جامعه اتخاذ کنند. به گفته هیلتون^۱ (۲۰۰۹)، این نظریه توسط پنج اصل اصلی هدایت می‌شود که اولین آنها این است که محققان نژاد و نژادپرستی را در تجزیه و تحلیل سیستم‌ها، فرایندها و رفتارهای فردی متمرکز می‌کنند. دوم، نظریه پردازان انتقادی نژاد مشروعیت شایسته سالاری، کوررنگی، فرصت‌های برابر و برابری نژادی را زیر سوال می‌برند. سوم، محققانی که این پارادایم را اتخاذ می‌کنند، به عدالت اجتماعی، از جمله اعتقاد به برابری طلبی و رهایی، تعهد دارند. چهارم، محققان نژاد انتقادی به دنبال افرادی هستند که به حاشیه رانده شده‌اند و صدایشان خاموش شده است. در نهایت، نظریه‌پردازان انتقادی نژاد رویکردی چند رشته‌ای را برای پژوهش خود می‌پذیرند. علاوه، دیگر نظریه پردازان انتقادی نژاد بر اصل همگرایی منافع تأکید می‌کنند، که یادآور می‌شود «منافع سیاه پوستان در دستیابی به برابری نژادی تنها زمانی برآورده می‌شود که با منافع سفیدپوستان همگرا شود». به طور کلی نظریه نژاد انتقادی را می‌توان به روش‌های مختلفی از جمله مربیگری، تصاویر رسانه‌ای و ورزش جوانان در محیط ورزش به کار برد. سایر محققان از نظریه نژاد انتقادی برای بررسی جنبش‌های عدالت اجتماعی، مانند ادغام ورزش‌های مختلف، استفاده کرده‌اند.

نظریه کنش متقابل (تعامل گرایی)^۲

برخلاف نظریه‌های قبلی که به آنها اشاره شد، نظریه تعامل گرایی عمدتاً بر نحوه تعامل افراد با محیط خود برای معنا بخشیدن به زندگی متمرکز است. همانطور که سیج و ایتزن (۲۰۱۶) اشاره کردند، افراد به نمادها، رفتارها و نگرش‌های دیگران که در محیط خود با آنها تعامل دارند، معانی می‌بندند. این فرآیند، که در حال انجام است، به افراد کمک می‌کند تا دنیای اجتماعی خود را درک کنند و هویت خود را به عنوان مربی، ورزشکار و مانند آن توسعه دهند. با انجام این کار، آنها واقعیت خود را به صورت اجتماعی می‌سازند و در عین حال هویت اجتماعی خود را شکل می‌دهند، خلق می‌کنند و بازآفرینی می‌کنند.

نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی^۳ بر روابط بین فردی و نحوه ارتباط هویت با نگرش‌ها و رفتارها تمرکز دارند. نظریه‌های برجسته در این باره شامل چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی و پارادایم شباهت-جذب است.

چارچوب طبقه بندی اجتماعی^۴

دو نظریه به چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی کمک می‌کنند: نظریه هویت اجتماعی و نظریه خود طبقه‌بندی. این نظریه‌ها معتقدند که افراد خود و دیگران را بر اساس ویژگی‌های برجسته در گروه‌های اجتماعی طبقه‌بندی می‌کنند. اینها ممکن است شامل نژاد، جنسیت، مذهب، هواداران ورزشی و موارد مشابه باشد. بنابراین، آنها خود و دیگران را در قالب یک هویت اجتماعی می‌بینند. زمانی که بعد تنوع خاص برجسته و از نظر شخصی معنادار باشد (در میان سایر عوامل)، افراد از این تفاوت‌ها برای ارزیابی خود و دیگران استفاده خواهند کرد. افرادی که ویژگی‌های مشابه خود دارند، اعضای درون گروهی در نظر گرفته می‌شوند.

1 . Hylton

2 . Interactionist Theory

3 . Social Psychological Theories

4 . Social Categorization Framework

شوند، در حالی که افرادی که با خود متفاوت هستند، اعضای بیرون گروه در نظر گرفته می‌شوند و اعضای درون گروه را بیشتر از اعضای بیرون گروه دوست دارند، کمک بیشتری دریافت می‌کنند و ارزیابی‌های مثبت بیشتری نیز کسب می‌کنند. علاوه بر این، این ارزیابی‌های متفاوت احتمالاً از یک موقعیت به موقعیت دیگر منتقل می‌شوند و در نتیجه کلیشه‌هایی ایجاد می‌کنند. چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی در تجزیه و تحلیل تجربیات افراد در ورزش و فعالیت بدنی مفید است. به عنوان مثال، موردی را در نظر بگیرید که افرادی یک باشگاه ورزشی را برای عضویت انتخاب می‌کنند؛ چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی نشان می‌دهد که افراد به احتمال زیاد در موقعیت‌هایی شرکت می‌کنند که احساس می‌کنند عضوی درون گروهی هستند، یا جایی که توسط افراد مشابه احاطه شده‌اند. بنابراین، بعید است که یک ورزشکار تازه کار به یک باشگاه تناسب اندام بپیوندد که بر بدنسازی تأکید دارد، همانطور که یک زن ممکن است ترجیح دهد در باشگاه‌های مخصوص زنان ورزش کند. منعکس کننده این پویایی، وودز و کانینگهام مشاهده کرده‌اند که اکثر مردم، صرف نظر از جنسیت یا عادات ورزشی خود، احساس می‌کنند که با سالن‌های ورزشی که به جای تمرکز بر ظاهر، بر سلامت و تندرستی تأکید دارند، تناسب بهتری دارند (کانینگهام و وودز^۱، ۲۰۱۱). کانینگهام و پیکت^۲ (۲۰۱۷) الگوهای مشابهی را در میان افرادی که دارای اضافه وزن و ترجیحات فعالیت بدنی آنها بودند مشاهده کردند. بنابراین، مفاهیم تناسب اندام و ترجیح قرار گرفتن در کنار دیگران مشابه، بر تعدادی از تصمیمات تأثیر می‌گذارد، از جمله محل ورزش افراد.

پارادایم شباهت – جاذبه^۳

یکی دیگر از نظریه‌های روانشناختی اجتماعی، پارادایم شباهت-جاذبه است. از این منظر، افرادی که شبیه یکدیگر هستند، احتمالاً جذب یکدیگر می‌شوند و نسبت به یکدیگر ابراز علاقه می‌کنند. شباهت‌هایی که آنها به اشتراک می‌گذارند، به ویژه در ویژگی‌های قابل مشاهده (به عنوان مثال، سن، جنسیت، نژاد) همچنین ممکن است آنها را به این تصور سوق دهد که مشترکات دیگری مانند تجربیات مشترک زندگی، ارزش‌های متجانس یا دیدگاه‌های مشابهی از جهان دارند. به عنوان مثال، افراد هم سن ممکن است معتقد باشند که نگرش‌های مشترکی نسبت به زندگی یا تجربیات دارند (مثلاً در حال مبارزه با رکود بزرگ). البته، این شباهت‌های اساسی همیشه وجود ندارند، اما درک چنین شباهتی مهم است، زیرا با جذابیت بین فردی بیشتر، رفتارهای کمکی و تأثیر کلی همراه است. بنابراین، در حالی که فرآیندهای اساسی با چارچوب طبقه‌بندی اجتماعی متفاوت است، نتیجه نهایی یکسان است: شباهت باعث ایجاد جذابیت و تأثیر مثبت می‌شود (کانینگهام، ۲۰۱۹).

نظریه‌های فعالیت بدنی و سلامت^۴ بر چگونگی ترکیب عوامل ساختاری، اجتماعی، گروهی و فردی برای تأثیرگذاری بر نگرش‌ها، رفتارها و فرصت‌های مربوط به سلامت تمرکز می‌کنند. نظریه‌های برجسته در این باره نیز عبارتند از نظریه اکولوژیکی اجتماعی و مدل ورزش برای سلامت.

رویکرد اکولوژیکی به فعالیت بدنی و سلامت^۵

مدل‌های اکولوژیکی (بوم‌شناختی) تشخیص می‌دهند که افراد، محیط‌های اجتماعی، محیط فیزیکی که در آن زندگی می‌کنند، و سیاست‌های تعیین‌شده در سطوح محلی، استانی و ملی، همگی بر نگرش‌ها و رفتارهای مردم تأثیر می‌گذارند. همانطور که سالیس و همکارانش خاطرنشان کردند، «به جای این که فرض کنیم رفتار تحت تأثیر طیف محدودی از متغیرهای روان‌شناختی است، مدل‌های بوم‌شناختی طیف وسیعی از تأثیرات را در سطوح مختلف ترکیب می‌کنند» (اندرسون^۶ و

1 . Woods

2 . Pickett

3 . Similarity-Attraction Paradigm

4 . Physical Activity and Health Theories

5 . Ecological Approach to Physical Activity and Health

6 . Anderson

همکاران، ۲۰۱۹).

رویکرد اکولوژیکی به محققان کمک می‌کند تا درک بهتری از عوامل شکل‌دهنده رفتارها داشته باشند و همچنین تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذار را در مورد مداخلات فعالیت بدنی آگاه کنند. به این معنا که بیشترین تأثیر را احتمالاً مداخلاتی دارند که (الف) فضاهای اجتماعی فرد را هدف قرار می‌دهند تا اطمینان حاصل شود که مکان امن و مناسبی برای ورزش هستند، (ب) برنامه‌های انگیزشی و آموزشی را با هدف بهبود نگرش فرد نسبت به فعال بودن فعال می‌کنند، و (ج) برای تغییر هنجارها و ارزش‌های مرتبط با فعال بودن، از ابزارهای مختلفی مانند رسانه‌های جمعی یا ابتکارات مبتنی بر جامعه استفاده می‌کند.

مدل ورزش برای سلامتی^۱

سایر محققان جامعه‌شناسی ورزشی بر روی راه‌هایی تمرکز کرده‌اند که مدیران ورزشی می‌توانند برنامه ریزی و مداخلاتی را برای ارتقای سلامت و رفاه جامعه طراحی کنند (ادواردز و راو^۲، ۲۰۱۹). تحقیقات در سراسر جهان نشان می‌دهد که برنامه‌های ورزش و ورزش برای توسعه می‌تواند نتایج سلامتی را در میان زنان، پناهندگان و مردانی که در برنامه‌های ورزشی شرکت می‌کنند، بهبود بخشد؛ اسکولنکوف و سیفکن (۲۰۱۹) از کار قابل توجه خود در این حوزه برای توسعه یک مدل نظری استفاده کردند. تمرکز آنها بر راه‌هایی بود که مدیران ورزشی می‌توانند از ورزش برای ارتقای سلامت استفاده کنند. آنها استدلال کردند که برای تحقق اهداف سلامت، مدیران باید بر طراحی، مدیریت، اجرا و ارزیابی برنامه‌ها تمرکز کنند. آنها همچنین پنج حوزه را که توجه ویژه را ایجاب می‌کند، تشریح کردند:

• زمینه اجتماعی-فرهنگی، که شامل گوش دادن به کارشناسان محلی و سازگاری در هنگام طراحی برنامه ورزش برای توسعه است؛

• ارتقای سلامت، که مدیران ورزشی باید رویکردی گسترده به سلامت، با تأکید بر حوزه‌های فیزیکی، روانی و اجتماعی فرهنگی اتخاذ کنند؛

• مدیریت ورزش، به گونه‌ای که مدیران باید برنامه‌ریزی و برنامه‌های فرهنگی مرتبط را ارائه دهند، از فعالیت‌های ارتقای سلامت استفاده کنند و بر موفقیت (یا عدم موفقیت) برنامه‌ها نظارت کنند؛

• خط مشی، با تأکید بر طراحی سیاست‌های ورزش فراگیر و فعالیت بدنی که مختص بافت محلی و نیازهای بهداشتی مردم باشد؛

• پایداری، یا اطمینان از اینکه هرگونه تغییر فوری مرتبط با سلامتی که از طریق ورزش حاصل می‌شود، می‌تواند در دراز مدت ادامه یابد.

مدل اسکولنکوف و سیفکن از این رو بر نیاز به طراحی برنامه‌های ورزشی تأکید می‌کند تا به طور خاص برای جامعه هدف طراحی شوند. این روش به این معنی است که مدیر ورزش نیازها، ترجیحات و همچنین تاریخچه، محدودیت‌ها، فرصت‌ها و زمینه اجتماعی سیاسی جامعه وسیع‌تر را در نظر می‌گیرد.

در بخش دوم این پژوهش، روش‌های تحقیق در جامعه‌شناسی ورزش شناسایی شدند؛ در اینجا یادآوری این دو نکته مهم است که (الف) برخی از محققان از روش‌های ترکیبی استفاده می‌کنند، که در آن تحلیل‌های کمی و کیفی انجام می‌دهند، و (ب) سایر محققان در یک مطالعه از اشکال مختلف یک روش تحقیق خاص استفاده می‌کنند (مثلاً ممکن است مصاحبه انجام می‌دهند، محل کار را مشاهده کنند، و تجزیه و تحلیل متنی اسناد محل کار را نیز انجام می‌دهند).

1 . Sport for Health Model

2 . Edwards & Rowe

روش تحقیق کمی

متخصصین علوم اجتماعی و رفتاری با استفاده از روش‌های تحقیق کمی، اطلاعات افراد در زمینه ورزش و فعالیت بدنی را جمع‌آوری می‌کنند، اطلاعات را به داده‌های عددی تبدیل می‌کنند و سپس از تحلیل‌های آماری برای بررسی روابط بین متغیرها استفاده می‌کنند. تحقیقات کمی معمولاً مستلزم مجموعه داده‌های بزرگ با افراد زیادی است، یا زمانی که طرح‌های آزمایشی به کار می‌روند، از مجموعه داده‌های کوچک‌تری استفاده می‌شود، اما با کنترل دقیق‌تر بر متغیرهای اضافی احتمالی.

یکی از راه‌های انجام تحقیقات کمی، پرسیدن سؤالات از شرکت‌کنندگان، از طریق نظرسنجی یا آزمایش است. به عنوان یک مثال، برتون^۱ و همکاران (۲۰۰۹) از شرکت‌کنندگان خواست ارزیابی کنند که چه نوع ویژگی‌هایی برای مشاغل مختلف در یک بخش ورزشی مهم است. شرکت‌کنندگان نشان دادند که نقش‌های مردانه (مانند تفویض اختیار، مدیریت تعارض) با موقعیت مدیر ورزشی بیشتر همخوانی دارد. این مفروضات به ضرر زنان است، زیرا، حتی اگر آنها خودشان فکر می‌کنند که می‌توانند و اغلب در رفتارهای «مردانه» شرکت می‌کنند، مردم اغلب فکر می‌کنند که آن‌ها نمی‌توانند این کارها را انجام دهند. بنابراین، وقتی مدیران پرسنل به این فکر می‌کنند که چه کسی ممکن است برای یک نقش مدیر ورزشی مناسب باشد، اغلب افرادی را تصور می‌کنند که به‌طور کلیشه‌ای ویژگی‌های مردانه دارند: مردان.

روش دیگر انجام تحقیقات کمی از طریق مشاهده شرکت‌کنندگان است، اگرچه این نوع تحقیقات کمی به ندرت انجام می‌شود. به عنوان یکی از نمونه‌های احتمالی، محققان می‌توانند از افرادی که در مورد مزایا و معایب متقاضیان مربیگری مختلف بحث می‌کنند، فیلمبرداری کنند. سپس می‌توانند ضبط‌ها را مرور کنند و تعداد اظهارات مثبت یا منفی که در مورد زنان و مردانی که برای پست‌های رهبری درخواست می‌کنند، محاسبه کنند. فون رودن، آلامی، کاپلان و گورون^۲ (۲۰۱۸) از مشاهده برای بررسی تفاوت‌های جنسیتی در رهبری استفاده کردند، اگرچه زمینه مطالعه آنها خارج از ورزش بود.

به عنوان سومین امکان، متخصصین همچنین می‌توانند از منابع داده موجود برای بررسی موضوعات مورد علاقه استفاده کنند. تجزیه و تحلیل داده‌های ثانویه نشان دهنده یک روش محبوب است. کانینگهام و همکاران، داده‌هایی را از تمام مطالعات مربوط به جابجایی شغلی - تصمیم افراد برای ترک یک حرفه - در ورزش جمع‌آوری کردند. سپس از طریق فرآیندی به نام فراتحلیل، یافته‌ها را به صورت آماری جمع‌آوری کردند و دریافتند که زنان زودتر از مردان قصد دارند ورزش را ترک کنند. زنان همچنین تجارب نسبتاً ضعیف‌تری داشتند و آرزوهای کمتری برای پیشرفت شغلی نشان دادند. بنابراین، فراتحلیل تصویری از اینکه چرا زنان در نقش‌های رهبری ورزشی کمتر حضور دارند را ترسیم کرد.

روش تحقیق کیفی

هنگام استفاده از روش‌های تحقیق کیفی، متخصصین علوم اجتماعی و رفتاری اطلاعاتی را درباره افراد جمع‌آوری می‌کنند و سپس داده‌ها را برای گرایش‌ها و موضوعات نوظهور تجزیه و تحلیل می‌کنند. در مقایسه با تحقیقات کمی، حجم نمونه در تحقیقات کیفی معمولاً کوچکتر است و تنها ۳ یا ۴ شرکت‌کننده در مطالعه دارند. با این حال، روش تحقیق معمولاً امکان توصیف دقیق‌تر و عمیق‌تر از پدیده‌های موجود را فراهم می‌کند.

محققان اغلب در تحقیقات کیفی از شرکت‌کنندگان سوالاتی می‌پرسند، مانند مصاحبه‌های شخصی یا گروه‌های متمرکز. به عنوان یک مثال گویا، نورمن^۳ (۲۰۱۰) مصاحبه‌هایی با شش زن مربی تیم‌های ورزشی بزرگ در بریتانیا انجام داد و از آنها در مورد سابقه، تجربیات مربیگری، موانعی که با آن‌ها مواجه شدند و ایده‌هایی برای توسعه مربیان آینده پرسید. مصاحبه‌ها بین ۶۰ تا ۱۲۰ دقیقه به طول انجامید. شرکت‌کنندگان در مطالعه نورمن معتقد بودند که عوامل زیادی در کم‌نمایشی زنان در مربیگری نقش دارند، از جمله بی‌اهمیت جلوه دادن دستاوردهای زنان، به حاشیه راندن زنان از طریق ساختارهای سازمانی و

1 . Burton

2 . von Rueden, Alami, Kaplan, and Gurven

3 . Norman

نهادی موجود، و اشکال مختلف تعصب.

علاوه بر انجام مصاحبه، متخصصین می توانند افراد را در زمینه ورزش و فعالیت بدنی نیز مشاهده کنند؛ قوم نگاری یکی از راه-های رسیدن به این هدف است. در اینجا، محقق در محیط اجتماعی غوطه ور می شود و بنابراین در حین زندگی "در میدان"، مشاهده و مصاحبه انجام می دهد. به عنوان مثال، یک محقق می تواند زمان زیادی (گاهی تا چندین سال) را به عنوان کارمند بخش ورزشی بگذراند. در طی آن زمان، محقق در جلسات شرکت می کرد، با همکاران خود گفتگو می کرد و تعاملات روزمره و فرآیندهای اجتماعی محل کار را مشاهده می کرد. انجام این کار به محقق اجازه می دهد تا تجربیات زیسته شرکت کنندگان در مطالعه را بهتر درک کند.

در نهایت، متخصصین علوم اجتماعی با اتخاذ رویکرد کیفی ممکن است اسناد، مصنوعات یا رسانه ها را نیز تحلیل کنند. به عنوان یک مثال، شاو (۲۰۰۶) فرآیندهای اجتماعی را در سازمان های ورزشی که به مردان و زنان آسیب رسانده بودند، بررسی کرد؛ او علاوه بر انجام مصاحبه های شخصی و مشاهده تعاملات محل کار، اسناد داخلی سازمانی را نیز مطالعه می کرد. این تلاش جمع آوری داده ها به او کمک کرد تا بفهمد چگونه فعالیت های ظریف (و گاهی نه چندان ظریف) قدرت و امتیاز مردان را در ورزش مشروع می سازد.

بحث و نتیجه گیری

ورزش یک ساختار اجتماعی است، به این معنی که جامعه در تبدیل آن به آنچه که امروز است و آنچه در آینده خواهد بود، نقش دارد. مدیران ورزشی، می توانند این نقش را با تجسم آنچه می خواهند ورزش باشد و سپس برای تحقق بخشیدن به آن، ایفا کنند. در همین راستا به منظور ارائه پایه ای برای مضامین مختلف جامعه شناسی ورزش، هدف پژوهش حاضر شناسایی نظریات و روش های تحقیق مهم در جامعه شناسی ورزش برای درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه بود. در حالی که اکثر منابع جامعه شناسی ورزش و جامعه شناسان صرفاً بر نظریه های جامعه شناسی تمرکز دارند، در تحقیق حاضر نظریه های روان شناختی اجتماعی و نظریه های موجود در ادبیات فعالیت بدنی و سلامت جامعه نیز مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند.

در بخش نظریه های جامعه شناسی، نظریات کارکردگرایی، نظریه تعارض، نظریه های فرهنگی و نظریه کنش متقابل در زمینه ورزش شناسایی شدند. در بخش نظریه های روان شناختی اجتماعی دو نظریه چارچوب طبقه بندی اجتماعی و پارادایم شباهت-جذب شناسایی و مورد تحلیل قرار گرفتند و در بخش نظریه های فعالیت بدنی و سلامت نیز، پژوهش ها بر دو نظریه اکولوژیکی اجتماعی و مدل ورزش برای سلامت تمرکز داشتند.

پس از بررسی نظریات مورد استفاده برای درک ورزش و فعالیت بدنی در جامعه، در ادامه روش های تحقیق مورد استفاده در جامعه شناسی ورزش مورد بررسی قرار گرفتند که به دو بخش روش های کمی و کیفی تقسیم شدند: در بخش کمی، محققان جامعه شناسی ورزش از سه طریق پرسیدن سؤالات از شرکت کنندگان از طریق پرسشنامه یا آزمایش، مشاهده شرکت کنندگان و استفاده از منابع داده موجود (داده های ثانویه) اطلاعات افراد در زمینه ورزش و فعالیت بدنی را جمع آوری می کنند. در بخش کیفی، محققان جامعه شناسی ورزش از روش های مصاحبه، قوم نگاری و تحلیل اسناد موجود برای جمع آوری داده استفاده می کنند. همچنین برخی محققان بنا بر اهداف تحقیق از روش ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده می کنند.

در مجموع با توجه به اینکه ورزش بخشی از زندگی مردم است، ورزش با ایده ها و معانی مهم زندگی مرتبط است و ورزش با حوزه های عمده زندگی اجتماعی مرتبط است، لازم است جامعه شناسی ورزش به صورت دقیق مورد مطالعه قرار گیرد و پژوهشگران نیز می بایست مسائل ورزشی را از این منظر مورد بررسی قرار دهند؛ که این بررسی ها می تواند بر پایه نظریات و روش های تحقیق شناسایی شده در این تحقیق انجام شوند.

منابع

- Adair, D. (Ed.) (2011). Sport, race, and ethnicity: Narratives of difference and diversity. Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Anderson, A., Dixon, M. A., Oshiro, K. F., Wicker, P., Cunningham, G. B., & Heere, B. (2019). Managerial perceptions of factors affecting the design and delivery of sport for health programs for refugee populations. *Sport Management Review*, 22(1), 80-95.
- Anderson, E. (2008). "Being masculine is not about who you sleep with..." Heterosexual athletes contesting masculinity and the one-time rule of homosexuality. *Sex Roles*, 58, 104-115.
- B. Cunningham, J. S. Fink, & A. J. Doherty (Eds.), *Routledge handbook of theory in sport management* (pp. 3-8). London, UK: Routledge
- Bacharach, S. B. (1989). Organizational theories: Some criteria for evaluation. *Academy of Management Review*, 14, 496-515.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bell, D. (1980). Brown v. Board of Education and the interest-convergence dilemma. *Harvard Law Review*, 93, 518-533.
- Birrell, S. (2000). Feminist theories for sport. In J. Coakley & E. Dunning (Eds.), *Handbook of sports studies* (pp. 61-76). London: Sage.
- Brown, S.P. (2006). *Introduction to the Sociology of Sport*. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins.
- Burton, L. J., Barr, C. A., Fink, J. S., & Bruening, J. E. (2009). "Think athletic director, think masculine?": Examination of the gender typing of managerial subroles within athletic administration positions. *Sex Roles*, 61, 416-426.
- Byers, T., Hayday, E., & Pappous, A. S. (2019). A new conceptualization of mega sports event legacy delivery: Wicked problems and critical realist solution. *Sport Management Review*.
- Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. New York: Academic Press.
- Coakley, J. (2009). *Sports in society: Issues and controversies* (10th ed.). New York: McGraw Hill.
- Coakley, J.J. (2015). *Sports in society: Issues and controversies*. New York: McGraw-Hill.
- Crompton, J. (2004). Beyond economic impact: An alternative rationale for the public subsidy of major league sports facilities. *Journal of Sport Management*, 18, 40-58.
- Crossman, A. (2014). *Sociology of sports*. Available at <http://sociology.about.com/od/ Disciplines/a/Sociology-Of-Sports.htm>. [Accessed 19 October 2014].
- Cunningham, G. B. (2006). The influence of demographic dissimilarity on affective reactions to physical activity classes. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28, 127-142.
- Cunningham, G. B. (2013). Theory and theory development in sport management. *Sport Management Review*, 16(1), 1-4.
- Cunningham, G. B. (2016). Women in coaching: Theoretical underpinnings among quantitative researchers. In N. M. LaVoi (Ed.), *Women in sports coaching* (pp. 223-233). London: Routledge.
- Cunningham, G. B. (2019). *Diversity and inclusion in sport organizations: A multilevel perspective* (4th ed.). New York, NY: Routledge.
- Cunningham, G. B., & Woods, J. (2011). For the health of it: Advertisement message and attraction to fitness clubs. *American Journal of Health Studies*, 26, 4-9.
- Cunningham, G. B., Ahn, N. Y., Anderson, A. J., & Dixon, M. A. (in press). Gender, coaching, and occupational turnover. *Women in Sport and Physical Activity Journal*.
- Cunningham, G. B., Fink, J. S., & Doherty, A. J. (2016). Developing theory in sport management. In G. Dagkas, S. (2016). Problematising social justice in health pedagogy and youth sport: Intersectionality of race, ethnicity, and class. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 87(3), 221-229.
- Deci, E., & Ryan, R. (Eds.) (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester, NY: University of Rochester Press.
- DeLorme, J., & Singer, J. N. (2010). The interest convergence principle and the integration of Major League Baseball. *Journal of Black Studies*, 41, 367-384.
- Desmond, M. (2016). *Evicted: Poverty and profit in the American city*. New York, NY: Broadway Books.
- Doherty, A. (2013). Investing in sport management: The value of good theory. *Sport Management Review*, 16(1), 5-11.

- Donnor, J. K. (2005). Towards an interest-convergence in the education of African-American student athletes in major college sports. *Race, Ethnicity and Education*, 8, 45-67.
- Edwards, M. B., & Rowe, K. (2019). Managing sport for health: An introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 22(1), 1-4.
- Fink, J. S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media commercial complex: Have we really "come a long way, baby"? *Sport Management Review*, 18(3), 331-342.

theories and different research methods in sports sociology: A review

Mahshid Gholi Poor, Farzad Ghafouri

1. Ph.D. Candidate in Sport Management, faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Email: m_gholipoor@atu.ac.ir

2. Associate Professor of Sport Management, faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Email:Farzadghafouri@yahoo.com

Abstract

This qualitative research was done with the aim of identifying the most important sociological research theories and methods for understanding sports and physical activity in society. The present article is a descriptive review and by using the library method, it studies all kinds of articles that have studied the sociology of sports abroad by relying on different theories. Then the research methods used in sports sociology research were examined and identified. Finally, theories of the sociology of sport in three categories of sociological theories (including functionalism, conflict, cultural theories and interaction theory), social psychological theories (including social classification framework and similarity-attraction paradigm) and theories Health and physical activity (including social ecological theory and exercise model for health) were included. Research methods were also identified in three categories: quantitative, qualitative and mixed (qualitative-quantitative). In general, considering that sports are a part of people's lives, sports are related to important ideas and meanings of life, and sports are related to major areas of social life, it is necessary to study the sociology of sports in a detailed manner and Researchers should also examine sports issues from this point of view; that these investigations can be done based on the theories and research methods identified in this research.

Keywords: Sociology of sport, Social psychological, ecological model

تحلیل عوامل موثر بر پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در کاربران ایرانی

شهرزاد غالیان^۱، صدیقه حیدری‌نژاد^۲، امین خطیبی^۳، رسول نوری^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز

۲. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز

۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز

۴. استادیار دانشکده مدیریت و علوم اطلاعات پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

چکیده

زمینه: امروزه، صدها برنامه موبایلی مربوط به ورزش و سلامتی و تناسب اندام وجود دارد، مزایای استفاده از تلفن همراه در فعالیت بدنی را می‌توان با افزایش استفاده از برنامه‌های ورزشی موبایل مشاهده کرد.

اهداف: پژوهش حاضر با هدف تحلیل عوامل موثر بر پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در کاربران ایرانی انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و از نوع اکتشافی بود که براساس روش تحلیل مضمون (تم) انجام شد. جامعه آماری شامل برنامه‌نویسان و طراحان برنامه‌های ورزشی و متخصصان دانشگاهی در حوزه ورزش و کامپیوتر بودند. گردآوری داده‌ها از طریق بررسی مستندات، پیشینه‌ها و مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد. مصاحبه‌ها با مراجعه حضوری و یا به صورت تلفنی انجام شد و هر مصاحبه حدود ۲۰ تا ۴۰ دقیقه به طول انجامید.

یافته‌ها: درمجموع ۱۳۰ نکته کلیدی با کدهای نشانگر از ۱۴ مصاحبه استخراج شد که در قالب ۲۱ تم فرعی و ۶ تم اصلی (کیفیت آپ، سواد دیجیتال، تأثیرات جامعه، شرایط تسهیل‌گر، تمایل به استفاده و اعتماد و پذیرش آپ) دسته‌بندی شدند و در نهایت الگوی پذیرش و استفاده کاربران ایرانی از اپ‌های سلامت مطابق با نظریه UTAUT، ارائه شده است.

نتیجه: نتایج این پژوهش می‌تواند به مسئولین فدراسیون و هیات‌های ورزش همگانی و باشگاه‌های ورزشی کمک کند تا در استراتژی‌ها و برنامه‌های خود جهت توسعه ورزش و سلامت در سطح جامعه، از فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان رسانه‌های ورزشی بیشتر استفاده نمایند و از این طریق به شادابی و نشاط اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی آحاد مردم کمک نمایند.

کلیدواژه‌ها: اپ‌های ورزشی، مدل پذیرش و استفاده از فناوری، تناسب اندام، تحلیل تم

مقدمه

با ورود تلفن‌های هوشمند به زندگی مردم، اپ‌های موبایلی، بازارهای جدیدی را برای توسعه‌دهندگان برنامه‌های ورزشی ایجاد کرده است. با اضافه شدن ویژگی‌های جدید به دستگاه‌های تلفن همراه، به تدریج، اپلیکیشن‌های موبایل سودآور شده و سریع‌تر از همیشه رشد می‌کنند (فو^۱، ۲۰۲۰). به این ترتیب گسترش برنامه‌های تلفن همراه و سهولت بکارگیری، موجب محبوبیت و افزایش چشمگیر استفاده از آن‌ها شده است (تائو و ادموندز^۲، ۲۰۱۸). یکی از حوزه‌هایی که مورد توجه کاربران در سراسر دنیا قرار گرفته، اپ‌های حوزه سلامت است. بطور کلی اپ‌های حوزه سلامت را می‌توان در دو دسته جای داد: (۱) اپ‌های مدیریت بیماری (۲) اپ‌های تناسب اندام و سلامت عمومی (ال موسوی^۳ و همکاران، ۲۰۱۹).

ارائه‌دهندگان برنامه‌های تناسب اندام و سلامت عمومی از این برنامه‌ها، جهت آموزش و به‌کارگیری برخی از ابزارهای سلامتی استفاده می‌کنند و نیز این قابلیت را دارند که با هزینه اندکی باعث ارتقای سلامت جامعه می‌شوند و همچنین در مدیریت بیماری‌های مزمن تأثیرگذار می‌باشند (قاضی‌سعیدی و همکاران، ۱۳۹۶). اپ‌های ورزشی می‌تواند به عنوان ابزاری مهم توسط شرکت‌های تجاری ورزشی مورد استفاده قرار گیرد تا علاوه بر ارتقاء خدمات، نیازهای کاربران را هم تامین کنند. این اپ‌ها علاوه بر قابلیت‌های متعددی که دارند، می‌توانند باعث صرفه‌جویی در وقت و زمان، از بین بردن مشکلات تردد و خطرات احتمالی و یادگیری حرکات ورزشی بدون حضور مربی شوند (بیون^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). استفاده فزاینده کاربران از تلفن همراه برای نظارت بر سلامت و آمادگی جسمانی خود موجب افزایش چشمگیر برنامه‌های ورزشی موبایل شده است (ال موسوی و همکاران، ۲۰۱۹). چنانکه در حال حاضر، صدها برنامه مربوط به ورزش و سلامتی و تناسب اندام وجود دارد و پیش‌بینی می‌شود استفاده از این اپ‌ها طی چند سال آینده افزایش چشمگیری یابد (ونگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۵). به همین منظور، بازاریابان تحقیقات متعددی در خصوص چگونگی پذیرش و استفاده از اپ‌های موبایلی انجام داده‌اند و حاصل تکامل این مطالعات، مدل‌های مختلف پذیرش فناوری از جمله: تئوری رفتار عقلایی^۶، تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده^۷، مدل پذیرش فناوری^۸، مدل ثانویه پذیرش فناوری^۹، تئوری انتشار نوآوری^{۱۰} و کامل‌ترین آن‌ها مدل جامع پذیرش و استفاده از فناوری^{۱۱} است. یکی از رایج‌ترین الگوهای شناسایی شده مدل پذیرش فناوری است. ونکاتش^{۱۲} و همکارانش (۲۰۰۳) با توسعه این مدل، یک مدل جدید با نام تئوری یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری را ارائه دادند. در این مدل تمامی متغیرهای موثر بر رفتار گردهم آمده است و مدل پیچیده‌تری برای سنجش رفتار فرد در زمینه پذیرش یک فناوری جدید ارائه شده است که قادر است ۶۹ درصد از قصد (پذیرش فناوری) کاربران را بیان کند، در حالی که مدل‌های قبلی فقط قادر بودند تقریباً ۴۰ درصد از قصد کاربران را بیان کنند (کیج سانایوتین^{۱۳} و همکاران، ۲۰۰۹).

پژوهش آلاسمری و کژانگ^{۱۴} (۲۰۱۹) براساس مدل UTAUT نشان داد متغیرهایی مانند انتظار یادگیری، انتظار تلاش، تأثیر اجتماعی و ویژگی‌های یادگیری در تلفن همراه صرف‌نظر از تأثیرات تعدیل‌کننده جنس، سن و تجربه آموزش الکترونیکی،

1. FU
2. Tao & Edmunds
3. Al Musawi
4. Byun
5. Wong
6. Theory of Reasoned Action
7. Theory of Planned Behavior
8. Technology Acceptance Model
9. Technology Acceptance Model-2
10. Innovation Diffusion Theory
11. Unified Theory of Acceptance and Use of Technology
12. Venkatesh
13. Kijasanayotin
1. Alasmari & Ke Zhang

اهداف دانش‌آموزان برای استفاده از فناوری‌های یادگیری تلفن همراه را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین الغازی^۱ و همکاران (۲۰۲۱) با توسعه بخشی مدل UTAUT نشان دادند که عواملی مانند قابلیت اتصال، سازگاری، حافظه، عملکرد دستگاه، پوشش شبکه و سرعت شبکه تأثیر مثبت و معناداری بر قصد استفاده دانش‌آموزان از یادگیری تلفن همراه دارند. عبدت^۲ (۲۰۲۰) نیز دریافت متغیرهایی نظیر امید به عملکرد، تأثیر اجتماعی و شرایط تسهیل کننده تأثیر مثبت و معناداری بر قصد رفتاری برای استفاده از برنامه‌های رسانه‌های اجتماعی دارند.

علیرغم تحقیقات زیادی که در رابطه با کاربرد اپلیکیشن‌های موبایلی صورت گرفته، ولی کمتر به اپ‌های حوزه ورزشی و تندرستی پرداخته شده است. تحقیقات موجود نیز محدودیت‌هایی دارند به عنوان مثال، فقط تعداد کمی از پایگاه داده‌ها را جستجو کرده‌اند و در مورد کاربرد اپ‌های ورزشی خصوصاً تناسب اندام اطلاعات زیادی به دست نمی‌دهند. از سوی دیگر با توجه به شیوع بیماری کرونا و عدم دسترسی ورزشکاران و سایر اقشار جامعه به محیط‌های ورزشی و باشگاه‌ها، نیاز به استفاده و پیگیری فعالیت‌های ورزشی از طریق تلفن‌های همراه بسیار بیشتر از قبل احساس می‌شود. بعلاوه کمتر به بررسی دیدگاه کاربران ایرانی پرداخته شده است. با توجه به افزایش چشمگیر کاربران اپ‌های ورزشی در ایران و نقش کاربردی گوشی‌های هوشمند به عنوان یک فناوری جدید در اوقات فراغت و همچنین سایر ارکان زندگی روزمره، پژوهش حاضر قصد دارد با شناسایی عوامل موثر بر پذیرش اپ‌های تناسب اندام به بیان مدل رفتاری پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در کاربران ایرانی بپردازد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع اکتشافی و مبتنی بر مطالعات کیفی بوده و داده‌ها با استفاده از روش تحلیل تم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. جامعه آماری پژوهش شامل برنامه‌نویسان و طراحان برنامه‌های ورزشی و متخصصان دانشگاهی در حوزه ورزش و کامپیوتر است. همچنین نمونه به صورت هدفمند و به روش گلوله برفی انتخاب شد و جمع‌آوری داده‌ها تا اشباع نظری ادامه یافت. محقق پس از انجام دوازده مصاحبه به اشباع نظری رسید اما برای افزایش ضریب اطمینان دو مصاحبه دیگر نیز انجام و تجزیه و تحلیل شد. از این تعداد ۶ نفر برنامه نویس و طراح اپلیکیشن، ۴ نفر نیز از اساتید دانشگاهی رشته علوم ورزشی و ۴ نفر هم از اساتید دانشگاهی رشته کامپیوتر بودند. پس از بررسی پیشینه تحقیق، گردآوری داده‌ها نیز از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته انجام شد. سوالات مصاحبه عبارتند از: ۱. چه عواملی موجب پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی می‌شود؟ ۲. به جز ویژگی‌های اپ ایا عوامل دیگری در تمایل به استفاده کاربران تأثیرگذار است؟ پس از پایان هر مصاحبه، پیام‌های اصلی با مطالعه مکرر کشف شد و این کار باعث شکل‌گیری کدهای اولیه شد. سپس با مقایسه کدها، مضامین فرعی و اصلی ایجاد شدند. جهت کدگذاری داده‌ها از نرم‌افزار مکس کیودا استفاده شد. به منظور بررسی پایایی کدگذار، سه مصاحبه به طور تصادفی از بین مصاحبه‌ها انتخاب و بافاصله زمانی ۴۵ روز مجدداً کدگذاری شدند که نتایج حاصل به شرح ذیل می‌باشند: تعداد کل کدها در دو فاصله زمانی ۴۵ روزه برابر با ۱۰۴، تعداد کل توافقات بین کدهای دور اول و دوم کدگذاری برابر با ۴۲ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان نیز برابر با ۱۲ بوده است. به این ترتیب، پایایی باز آزمون مصاحبه‌های صورت گرفته در این پژوهش، برابر با ۸۰٫۷۶ درصد بوده است. با توجه به اینکه این میزان بیش از ۶۰ درصد بدست آمد، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید شد.

یافته‌ها

پس از فرآیند کدگذاری درمجموع ۲۴۹ نکته کلیدی با کدهای نشانگر طی ۱۴ مصاحبه استخراج شده است که پس از حذف موارد تکراری به ۱۳۰ مقوله در رابطه با پذیرش و استفاده کاربران ایرانی از اپ‌های تناسب‌اندام اشاره کردند که در جدول (۱)، مقوله‌ها در تم‌های فرعی و اصلی مستخرج از مصاحبه‌ها و مضمون فراگیر پژوهش دسته‌بندی شدند.

2. Alghazi

3. Amir Abdat

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مقوله‌ها
کیفیت آپ	ویژگی محتوای برنامه	داشتن محتوای آموزشی متناسب با موضوع/ ارائه همزمان محتوای چندرسانه‌ای/ ارائه خدمات به چند زبان/ نمایش خودکار اطلاعات و محتوا به کاربران/ داشتن جذابیت بصری/ قابلیت ذخیره اطلاعات برنامه در گوشی/ قابلیت نشر عملکرد ورزشی در فضای مجازی/ قابلیت انجام حرکات و متناسب کردن متن با تصویر
	کاربر پسند بودن	ارائه برنامه های ورزشی استاندارد و منعطف با شرایط فرد/ داشتن مزیت رقابتی(آپ‌ها، کاربران، مربیان)/ اعلام یادآوری زمان انجام تمرینات/ ارائه نتایج دیگر استفاده کنندگان از آپ/ ارزیابی روند پیشرفت خود(کاربر)/ استفاده طولانی مدت کاربر از آپ/ تجربه خوشایند کاربر در استفاده از آپ
	پشتیبانی از کاربران	پاسخگویی به درخواست کاربران/ امکان استفاده آنلاین و آفلاین از برنامه/ استفاده همزمان چند کاربر/ ارتباط تعاملی با پشتیبان برنامه
	جذابیت برنامه	ظرافت و زیبایی در نحوه طراحی آپ/ ثبت پیشنهادات و نظرات کاربران/ پاسخ به سوالات کاربران/ ارائه برنامه‌های تشویقی/ امکان انجام همزمان چند کار/ قابلیت تغییر نمای ظاهری آپ توسط کاربر/ قابلیت مشاهده نظرات دیگر کاربران
اعتماد و پذیرش آپ	حمایت متخصصین	علمی بودن برنامه‌های آپ/ تایید آپ توسط مراکز علمی- پژوهشی/ دسترسی به افراد مجرب و حرفه‌ای/ امکان تماس با سازندگان برنامه
	قابلیت اطمینان	بازخورد دادن به کاربران/ پوشش طیف وسیعی از کاربران(آماتور، حرفه‌ای)/ قابلیت ایجاد یکپارچگی در برنامه/ میزان رضایتمندی کاربران/ رتبه‌بندی توسط کاربران(تعداد ستاره از ۵)
	امنیت درک‌شده	حفظ امنیت و سلامت گوشی همراه/ مشخص بودن سیاست‌های مربوط به کوکی‌ها/ مشخص بودن سیاست‌های مربوط به حفظ حریم خصوصی کاربران/ وجود سازوکارهای احراز هویت و اجازه دسترسی/ امنیت اطلاعات کاربر/ قابلیت تنظیم آپ با ویژگی‌های جسمانی کاربر(شخصی سازی)/ اخذ تایید کاربر در صورت دسترسی شخص ثالث به داده‌های وی/ امکان حذف داده‌های ارائه شده توسط کاربر
سواد دیجیتالی	انتقال دانش	داشتن دستورالعمل و راهنمای استفاده از آپ/ آموزش بصورت تصویری یا گام به گام و از ابتدا تا انتها/ شناسایی چرایی استفاده از آپ/ آگاهی کاربر از مزایای آپ/ قابلیت به اشتراک گذاشتن تجربه کاربران با یکدیگر/ استفاده از آپ جهت جستجوی اطلاعات جدید ورزشی/ توصیه و تشویق سایر کاربران به استفاده از آپ
	دانش فنی	تناسب فناوری با شغل کاربران/ قابلیت استفاده عموم از آپ/ ذکر تاریخ آخرین بروز رسانی/ ذکر تاریخ آخرین ورود کاربر/ درخواست نام کاربری، رمز عبور، ایمیل و ... هنگام ورود/ وسعت بکارگیری فناوری/ میزان پیچیدگی برنامه‌های آپ/ داشتن سواد استفاده از گوشی‌های هوشمند(اندروید، Mac، iOS)/ توانایی اتصال به اینترنت و بروز کردن سیستم عامل گوشی/ توانایی ساخت پروفایل در فروشگاه‌های اینترنتی و دانلود آپ
	سازگاری	قابلیت ثبت و ویرایش اطلاعات کاربران/ انطباق خدمات ورزشی با نیاز کاربر/ داشتن قابلیت برگردان به زبان اصلی/ شیوع استفاده از آپ توسط کاربران/ افزایش مهارت از طریق بازخوردهای آپ/ افزایش مهارت کاربر در تطبیق پذیری با آپ/ استفاده از آپ در ساعات کم ترافیک اینترنت
تأثیرات اجتماع	شرایط اجتماعی	امکان استفاده در شرایط بحرانی(سیل، گرمای شدید، کرونا)/ امکان رفع مشکلات تردد و ناامنی/ امکان پویایی جامعه/ امکان تاثیر وقایع مهم جهانی/ میزان تحصیلات کاربر/ تیپ شخصیتی کاربر/ عزت نفس ناکافی جهت حضور در باشگاه/ طبقه اجتماعی کاربر
	شرایط اقتصادی	رایگان بودن آپ‌ها/ صرفه جویی در هزینه رفت و آمد به باشگاه/ کسب سودآوری برای سازندگان آپ/ وجود یا عدم وجود توان خرید لوازم و تجهیزات ورزشی/ وجود یا عدم وجود توان خرید گوشی هوشمند/ تمایل به هزینه کردن برای سلامتی/ کمبود امکانات ورزشی
	شرایط فرهنگی	ایجاد فرهنگ استفاده از فناوری در جهت ورزش/ انتقال مفاهیم ورزشی به کاربران/ وجود فرهنگ ورزش در جامعه/ داشتن خانواده ورزشی/ ارزش‌ها و هنجارهای جامعه/ اولویت بالای تناسب اندام در جامعه
	تبلیغات	جذب کاربر از طریق ارائه تخفیف/ اعتباربخشی به آپ از طریق تبلیغ در رسانه‌ها(صدا و سیما)/ معرفی آپ از طریق کاربران راضی/ استفاده افراد مشهور از آپ

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

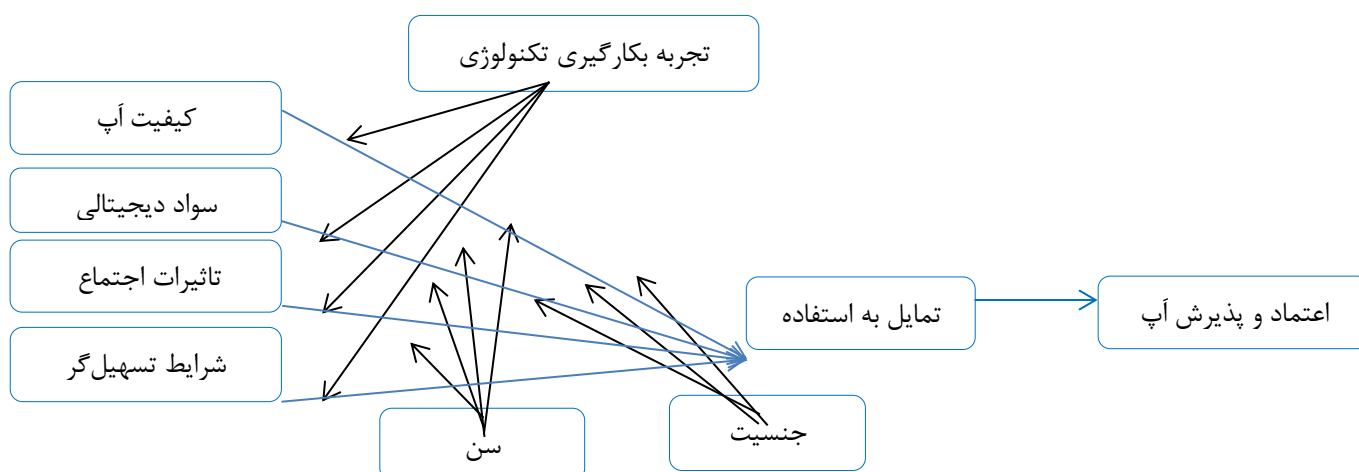
with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

	اثرپذیری از دیگران	تجربه مثبت افراد مهم(مربی)/ هشدار دادن نسبت به خطرات احتمالی و آسیب‌های وارده بر کاربران قبلی/ حمایت خانواده/ پیشنهاد دوستان
شرایط تسهیل‌گر	هدفمند کردن مخاطب	ارائه برنامه برای افراد با بیماری‌های خاص(معلولین، مشکلات قلبی، فلج مغزی، روماتیسم)/ ارائه برنامه براساس گروه‌های خاص(افراد عادی، ورزشکار)/ ارائه برنامه براساس گروه‌های سنی مختلف(جوانان، سالمندان)/ متفاوت بودن برنامه تناسب اندام خانم‌ها و آقایان/ در دسترس بودن موارد منع استفاده از برنامه برای کاربران (سالمندان، بیماران)
	دسترسی سریع	امکان دسترسی سریع به مطالب مورد نظر/ واضح و قابل فهم بودن نحوه استفاده/ نصب و استفاده آسان برنامه توسط کاربر/ استفاده راحت از منوهای مختلف برنامه
	سهولت کاربرد	پایین بودن حجم برنامه/میزان سرعت پردازش اطلاعات/میزان دسترسی به آپ در فروشگاه‌های اینترنتی/ تعامل آسان با برنامه/ توانایی سرعت بخشیدن به انجام حرکات ورزشی/ استفاده راحت از امکانات آپ(بزرگ‌نمایی قلم، قابلیت جستجوی مطالب از طریق کلیدواژه‌ها)
تمایل به استفاده	مطلوبیت درک شده	اعتبار علمی آپ/ تامین نیازهای متفاوت کاربران/ ترغیب ابتکار و خلاقیت کاربران/ افزایش اطلاعات ورزشی کاربر/ درک کاربردی بودن و مفید بودن آپ/افزایش اعتماد به نفس کاربر
	ویژگی‌های جانبی	قابلیت معرفی آپ‌های مرتبط/ نداشتن تبلیغات درون برنامه‌ای و هرزنامه/ ارائه مشاوره پزشکی- تغذیه‌ای/ صرفه جویی در زمان کاربر/ صرفه‌جویی در هزینه‌های کاربر/ امکان بررسی کامل ویژگی‌های آپ
	نگرش فردی	تعداد بارگذاری‌ها و نصب برنامه/ حالت سرگرم‌کنندگی برنامه/ عدم احساس خستگی کاربر در هنگام استفاده/ نظرات و کامنت‌های مثبت دیگر کاربران/ داشتن تجربه قبلی(تجربه قبلی بکارگیری برنامه‌های مشابه)/علاقه‌مندی به نوآوری

در نهایت شکل (۱) الگوی پذیرش و استفاده کاربران ایرانی از اپ‌های ورزشی مطابق با نظریه UTAUT، بر اساس دیدگاه و نقطه‌نظرات متخصصین و خبرگان حوزه‌های ورزشی و کامپیوتری را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است در پژوهش حاضر، علاوه بر سازه‌های نظریه مطابق با پیشینه تجربی و نظر خبرگان، دو سازه سواد دیجیتالی و کیفیت آپ هم به پژوهش افزوده شده‌اند که از نوآوری‌های این پژوهش به شمار می‌رود.

شکل (۱): مدل مفهومی پذیرش و استفاده کاربران از اپ‌های ورزشی

تحلیل و تفسیر یافته‌ها

تم‌های شناسایی شده براساس یافته‌های تحقیق، در ادامه مورد بررسی قرار می‌گیرند.

کیفیت آپ

یکی از این تم‌های اصلی در پذیرش و استفاده از آپ‌های ورزشی، کیفیت آپ است. برای آنکه مولفه وضوح و لذت بخش بودن در اپلیکیشن وجود داشته باشد؛ تصاویر انتخابی اپلیکیشن علاوه بر بکر، خلاق و جدید بودن باید از کیفیت بالایی برخوردار باشند (آتش‌پنجه و همکاران، ۱۳۹۸). طبق نتایج مطالعه حاضر ۴ تم فرعی «ویژگی محتوای برنامه، کاربرپسند بودن، پشتیبانی از کاربران و جذابیت برنامه» در این تم اصلی قرار گرفتند. محتوای آموزشی متناسب با موضوع، ارائه همزمان محتوای چندرسانه‌ای، ارائه خدمات به چند زبان، نمایش خودکار اطلاعات و محتوا به کاربران و نیز داشتن جذابیت بصری از ویژگی‌های محتوای آپ‌ها محسوب می‌شوند که در نهایت باعث افزایش کیفیت آپ می‌شود. در این خصوص علیپورحافظی و همکاران (۱۳۹۹) دریافتند که اگر شرایط مناسب آموزشی و پشتیبانی لازم را برای به‌کارگیری یک فناوری فراهم شود پذیرش آن توسط کاربران به مراتب سریع‌تر انجام می‌شود. همچنین محمدی و فتحی (۱۳۹۹) نشان دادند که عواملی مثل پشتیبانی فنی نقش مهمی در تأثیرگذاری بر فناوری ایفا می‌کند. گونزالس‌باراتو^۱ و همکاران (۲۰۲۱) نیز با ارزیابی داده‌های متعدد جمع‌آوری شده با اپلیکیشن در تحقیق خود، نشان دادند که اطلاعات دقیق‌تری در مورد پاسخ‌های روانی ورزشکاران مجروح نسبت به گزارش‌های یکباره گذشته‌نگر به دست آمده است. بیرن^۲ و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند که برنامه‌های با کیفیت بالاتر دارای راهنمای فعالیت‌بدنی بودند و نیز تعداد بیشتری از تکنیک‌ها را شامل می‌شدند.

سواد دیجیتالی^۳

تم اصلی دوم سواد دیجیتالی می‌باشد. سواد دیجیتالی، به توانایی ایجاد و اشتراک معنا و مفهوم در اشکال مختلف؛ ایجاد، مشارکت و برقراری ارتباط مؤثر و درک استفاده درست از فناوری دیجیتالی در زمان مناسب و به روش صحیح به منظور رسیدن به اهداف مذکور اشاره دارد. سواد دیجیتالی به علت آنکه ریشه در آموزش مهارت‌ها و توانایی‌های فردی برای شناسایی و رفع مشکلات و چالش‌ها دارد؛ موجب کسب مهارت‌ها و توانمندی‌هایی می‌شود که کاربر را در بهره‌مندی مؤثر از منابع موجود یاری کنند. این توانمندی‌ها که به شکل اکتسابی و در اثر آموزش و یادگیری در فرد ایجاد می‌گردند؛ سبب توانایی وی در تفسیر و به‌کارگیری اطلاعات برای رفع نیاز اطلاعاتی و بهبود کیفیت زندگی خواهند شد. (اسفندیاری، ۱۳۹۸). طبق نتایج پژوهش حاضر، این تم شامل تم‌های فرعی زیر می‌باشد: «انتقال دانش، دانش فنی و سازگاری».

انتقال دانش، یکی از فرآیندهای مهم به‌کارگیری و خلق دانش برای رسیدن به عملکرد بالاتر است. دانش نه تنها از شخص به گروه و از گروه به شخص انتقال می‌یابد؛ بلکه از یک فرد به فرد دیگر و از یک گروه به گروه دیگر نیز انتقال پیدا می‌کند (رضایی‌بزمین‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). همچنین عبدالصمدی و رفیعی آفرانی (۱۳۹۸) معتقدند دانش فنی به‌عنوان یکی از زاینده‌های فکری که بر اساس تفکر و تلاش‌های بسیار زیادی ساخته و پرداخته می‌شود و مختص ذهن آن شخص می‌باشد، دیگران از آن اطلاع نداشته و صاحب دانش فنی نیز تمایلی به افشا آن ندارد. از طرفی بر اساس یافته‌های پژوهش، سطوح بالای سازگاری با سبک زندگی و نیازهای افراد از جمله افزایش مهارت کاربر در تطبیق‌پذیری با آپ، شیوع استفاده از آپ توسط کاربران و انطباق خدمات ورزشی با نیاز کاربر، احتمال پذیرفته شدن آپ‌ها را افزایش می‌دهد.

تأثیرات اجتماع^۴

تأثیر اجتماعی به سطح تأثیرات همسالان و سایر ارتباطات اجتماعی اشاره دارد و همچنین به عنوان هنجارهای ذهنی در مدل پذیرش فناوری^۵ یا عوامل اجتماعی در مدل استفاده از رایانه شخصی شناخته می‌شود. تأثیر اجتماعی بر اساس جنسیت، سن، تجربه و داوطلبانه تعدیل می‌شود. مطالعات قبلی نشان داده‌اند که این تم تأثیر زیادی بر قصد رفتاری دارد. تعامل بین کاربر و

1. González-Barato

2. Bearne

1. Digital literacy

2. Social influence (SI)

3. Technology Acceptance Model(TAM)

فناوری، به نوبه خود، میزان تأثیر اجتماعی را تعیین می‌کند زیرا فناوری از یک سطح ابزار به یک سطح اجتماعی تکامل می‌یابد (آلاسمری و کژانگ، ۲۰۱۹). براساس گفته ونکانش و همکاران (۲۰۰۳) تأثیرات اجتماع به درجه‌ای گفته می‌شود که یک شخص درک می‌کند که دیگران باور دارند که او باید سیستم جدیدی را استفاده کند. تأثیر اجتماعی قادر است که فهم درباره قصد رفتاری را نسبت به پذیرش فناوری اطلاعات تسهیل کند. در پژوهش حاضر این تم شامل تم‌های فرعی «شرایط اجتماعی، شرایط اقتصادی، شرایط فرهنگی، تبلیغات و اثرپذیری از دیگران» می‌باشد. همچنین امکان استفاده در شرایط بحرانی، رایگان بودن آپ‌ها، اولویت بالای تناسب اندام در جامعه، استفاده افراد مشهور از آپ و تجربه مثبت افراد مهم؛ از ویژگی‌های تأثیرات اجتماع محسوب می‌شوند که می‌تواند در پذیرش و استفاده از آپ‌ها بسیار موثر واقع شوند.

شرایط تسهیل‌گر^۱

شرایط تسهیل‌گر به درجه‌ای اشاره می‌کند که شخص باور دارد که زیر ساخت فنی و سازمانی برای پشتیبانی کردن استفاده از سیستم وجود دارد. در واقع شرایط تسهیل‌گر شبیه به کنترل رفتاری ادراکی است و منعکس‌کننده این است که کاربران توانایی و منابع لازم برای استفاده از خدمات را دارند. به عنوان مثال، کاربران به منظور استفاده از خدمات، نیاز به دانش اینترنت تلفن همراه و همچنین نیاز به پرداخت هزینه‌های ارتباطی دارند. اگر آن‌ها این دانش و منابع را نداشته باشند، نمی‌توانند خدمات را بپذیرند. (ونکانش و همکاران، ۲۰۰۳). هنگامی که کاربران وجود امکانات فنی و منابع به جهت حمایت از سیستم را باور دارند، آنها انتظار بالاتری برای پذیرش آن خواهند داشت. به عبارت دیگر، منابع سخت‌افزار و نرم‌افزار کافی، دانش فناوری اطلاعات و دسترس پذیری دانش فنی احتمالاً موانع استفاده از آپ‌ها را کاهش خواهد داد. به عقیده تحریری و افسای (۱۴۰۰)، ادراک کاربران درمورد شرایط تسهیل‌گر منجر به پذیرش بیشتر سیستم‌های جدید توسط آن‌ها می‌شود. طبق نتایج مطالعه حاضر ۳ تم فرعی «هدفمند کردن مخاطب، دسترسی سریع و سهولت استفاده» در این تم اصلی قرار گرفتند. استفاده راحت از امکانات آپ، واضح و قابل فهم بودن نحوه استفاده و در دسترس بودن موارد منع استفاده از برنامه برای کاربران از جمله عواملی هستند که باعث به وجود آمدن شرایط تسهیل‌گر در این تحقیق به شمار می‌آیند. همچنین پدروسا^۲ و همکاران (۲۰۱۹) دریافتند که شرایط تسهیل‌گر یکی از عوامل اصلی پذیرش و استفاده از فناوری است.

تمایل به استفاده^۳

تمایل به استفاده، عملکردنگرش‌ها و ذهنیات فرد در مورد رفتار هدف است که پیش‌بینی‌کننده رفتار واقعی می‌باشد (ترابی و همکاران، ۱۳۹۹). کلید حفظ کاربران تصمیم به استفاده کاربران است. بر این اساس، بازاریابان به طور معمول فرض می‌کنند که کاربران راضی به احتمال بیشتری حفظ می‌شوند. همچنین کاربران راضی نسبت به کاربران ناراضی تمایل به استفاده بیشتری از خدمات را دارند (قیسوندی و همکاران، ۱۳۹۷). تمایل به استفاده در این پژوهش شامل تم‌های فرعی «مطلوبیت درک‌شده، ویژگی‌های جانبی و نگرش فردی» است که درک کاربردی بودن و مفید بودن آپ، ارائه مشاوره پزشکی- تغذیه‌ای و حالت سرگرم‌کنندگی برنامه از جمله عواملی بودند که باعث تصمیم به استفاده در کاربران می‌شدند. در این خصوص مدبرنیا و همکاران (۱۳۹۹) معتقدند که مطلوبیت درک شده بالاترین تأثیر را بر نیت رفتاری دارد. خدای و همکاران (۱۳۹۶) نیز

دریافتند که نوآوری شخصی در فناوری اطلاعات^۱، لذت درک شده^۲، تأثیر اجتماعی^۳، انتظار عملکرد^۴ و سازگاری^۵ تأثیر مثبت و معناداری بر قصد رفتاری^۶ استفاده از تبلیغات موبایلی دارند.

اعتماد^۷ و پذیرش^۸ آپ

اعتماد یک عامل پیش‌بینی‌کننده مهم برای اشتراک‌گذاری اطلاعات است. برخی از محققین، اعتماد را به عنوان اعتقاد یکطرفه رابطه به قابل اتکا بودن گفته‌ها و تعهدات طرف دیگر تعریف می‌کنند. آنان همچنین معتقدند که سطوح بالاتری از اعتماد میان خریدار و فروشنده احتمال استمرار رابطه را افزایش خواهد داد (سین و همکاران، ۲۰۰۲ به نقل از چنکشی و همکاران، ۱۴۰۰). بیانی‌هدش و همکاران (۱۳۹۸) اعتماد را به عنوان عامل مؤثر بر خرید اینترنتی در نظر گرفته‌اند. درواقع می‌توان گفت که باوجود گسترش روزافزون به‌کارگیری اینترنت در ایران، تجارت الکترونیکی و خرید اینترنتی رواج کافی نیافته است، در صورتی‌که خریدهای اینترنتی مزایای فراوانی برای جامعه، مشتریان و فروشندگان در بردارد. یکی از بزرگترین موانع توسعه خریدهای اینترنتی در کشور، فقدان اعتماد مردم به این شیوه نوین خرید و ناآشنایی مؤسسات فعال در این زمینه با سازوکارهای اعتمادسازی می‌باشد (بیانی‌هدش و همکاران، ۱۳۹۸). اعتماد و پذیرش آپ در این تحقیق شامل تم‌های فرعی «حمایت متخصصین، قابلیت اطمینان و امنیت درک‌شده» می‌باشد. همچنین علمی بودن برنامه‌های آپ، دسترسی به افراد مجرب و حرفه‌ای، امنیت اطلاعات کاربر، پوشش طیف وسیعی از کاربران و مشخص بودن سیاست‌های مربوط به حفظ حریم خصوصی کاربران باعث به‌وجود آمدن اعتماد و در نهایت منجر به پذیرش آپ می‌شود. ونکاتش و همکاران (۲۰۰۳) نیز مدل پیکارچه پذیرش و استفاده از فناوری را پذیرفتند با این تصور که احتمال درک شده فرد برای بکارگماشتن رفتار تأثیر مستقیمی بر استفاده واقعی خواهد داشت.

نتیجه‌گیری نهایی

این پژوهش با هدف تبیین مدل رفتاری پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در کاربران ایرانی با استفاده از تحلیل تم انجام گرفت. در مدل نهایی ارائه شده تحقیق حاضر، چهار عامل کیفیت آپ، سواد دیجیتالی، تأثیرات اجتماع، شرایط تسهیل‌گر نقش مستقیم و مهم در تعیین پذیرش کاربران ایفا می‌کنند. علاوه بر این عواملی چون جنس، سن و تجربه بکارگیری تکنولوژی به طور غیرمستقیم می‌تواند بر تمایل به استفاده و در نهایت اعتماد پذیرش کاربران موثر باشند.

نتایج این پژوهش می‌تواند به عنوان رویکردی جامع برای درک رفتار کاربران در پذیرش و استفاده از اپ‌های ورزشی در داخل کشور در نظر گرفته شود و از این طریق به مسئولین فدراسیون و هیات‌های ورزش همگانی و باشگاه‌های ورزشی کمک کند تا در استراتژی‌ها و برنامه‌های خود جهت توسعه ورزش و سلامت در سطح جامعه از فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان رسانه‌های ورزشی بیشتر استفاده نمایند و از این طریق به شادابی و نشاط اجتماعی بهبود کیفیت زندگی آحاد مردم کمک نمایند.

3. Personal innovativeness in information
4. Perceived enjoyment (PE)
5. Social influence (SI)
6. Performance Expectancy (PE)
7. Compatibility
8. Behavioral Intention (BI)
9. Trust
10. Acceptance

منابع

Fu B. Characteristics Classification of Mobile Apps on Apple Store Using Clustering. *Journal of Data Analysis and Information Processing*. 2020 Apr 15;8(02):69. DOI:10.4236/jdaip.2020.82004

Tao K, Edmunds P. Mobile APPs and global markets. *Theoretical Economics Letters*. 2018 Jun 12;8(08):1510. DOI:10.4236/tel.2018.88097

Al Musawi A, Al-Ani W, Al-Aghbari M. Impact of using m-health app on improving undergraduate students' sports and health habits and their attitudes toward its use. *E-Health Telecommunication Systems and Networks*. 2019 Mar 26;8(01):1. DOI: 10.4236/etsn.2019.81001

قاضی سعیدی، مرجان؛ رستم نیاکان کلهری، شراره؛ یاسینی، مبین و نوری، رسول (۱۳۹۶). برنامه های کاربردی سلامت همراه: تحلیل اعتبار علمی منابع. مدیریت اطلاعات سلامت، دوره چهاردهم، شماره اول، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۶

Byun H, Chiu W, Bae JS. Exploring the adoption of sports brand apps: An application of the modified technology acceptance model. *International Journal of Asian Business and Information Management (IJABIM)*. 2018 Jan 1;9(1):52-65. DOI: 10.4018/IJABIM.2018010105

Wong SJ, Robertson GA, Connor KL, Brady RR, Wood AM. Smartphone apps for orthopaedic sports medicine—a smart move?. *BMC sports science, medicine and rehabilitation*. 2015 Dec;7(1):1-7. DOI 10.1186/s13102-015-0017-

Venkatesh V, Morris MG, Davis GB, Davis FD. User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS quarterly*. 2003 Sep 1:425-78. <https://doi.org/10.2307/30036540>

Kijsanayotin B, Pannarunothai S, Speedie SM. Factors influencing health information technology adoption in Thailand's community health centers: Applying the UTAUT model. *International journal of medical informatics*. 2009 Jun 1;78(6):404-16. DOI:10.1016/j.ijmedinf.2008.12.00

Alasmari T, Zhang K. Mobile learning technology acceptance in Saudi Arabian higher education: an extended framework and A mixed-method study. *Education and Information Technologies*. 2019 May;24(3):2127-44. <https://doi.org/10.1007/s10639-019-09865-8>

Alghazi SS, Kamsin A, Almaiah MA, Wong SY, Shuib L. For sustainable application of mobile learning: An extended UTAUT model to examine the effect of technical factors on the usage of mobile devices as a learning tool. *Sustainability*. 2021 Jan;13(4):1856. <https://doi.org/10.3390/su13041856>.

Abdat FA. Using UTAUT model to predict social media adoption among Indonesian SMEs. *Saudi Journal of Economics and Finance*. 2020;4(10):498-505. DOI: 10.36348/sjef.2020.v04i10.0

Chan AH, Honey ML. User perceptions of mobile digital apps for mental health: Acceptability and usability-An integrative review. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2021 Feb 19. <https://doi.org/10.1111/jpm.12744>

Hardey M. On the body of the consumer: performance-seeking with wearables and health and fitness apps. *Sociology of Health & Illness*. 2019 Jul;41(6):991-1004. doi: 10.1111/1467-9566.12879

Duarte-Rojo A, Bloomer PM, Rogers RJ, Hassan MA, Dunn MA, Tevar AD, Vivis SL, Bataller R, Hughes CB, Ferrando AA, Jakicic JM. Introducing EL-FIT (Exercise and Liver FITness): a smartphone app to prehabilitate and monitor liver transplant candidates. *Liver Transplantation*. 2021 Apr;27(4):502-12. DOI: 10.1002/lt.25950

Mizdrak A, Telfer K, Direito A, Cobiack LJ, Blakely T, Cleghorn CL, Wilson N. Health gain, cost impacts, and cost-effectiveness of a mass media campaign to promote smartphone apps for physical activity: modeling study. *JMIR mHealth and uHealth*. 2020 Jun 11;8(6):e18014. doi:10.2196/18014

آتش‌پنجه. سکینه، رحمتی. هادی، ساداتی. ناصر (۱۳۹۸) بررسی عوامل زیباشناختی موثر در طراحی اپلیکیشن، پایان نامه تحصیلی جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد، ارتباط تصویری، دانشکده هنر دانشگاه سمنان

محمدرضا. سردار، فتحی. فرهاد (۱۳۹۹) تصمیم دبیران تربیت‌بدنی به استفاده از فناوری در آموزش: کاربرد مدل تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده، تدریس پژوهی زمستان ۱۳۹۹ - شماره ۲۲ علمی-پژوهشی (وزارت علوم) ISC/ صص ۱۹۳ تا ۲۱۰

علیپور حافظی. مهدی، فامیل روحانی. سید علی اکبر (۱۳۹۹) بررسی عوامل موثر بر پذیرش انتشار مقاله و دئویی در نشریات علمی بر مبنای مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فناوری توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس، تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه‌های عمومی زمستان ۱۳۹۹ - شماره ۱۰۲ علمی-پژوهشی (وزارت علوم) ISC/ صص ۵۴۵ تا ۵۷۹

González-Barato LJ, Rubio VJ, Hernández JM, Sánchez-Iglesias I. PSIXPORT: mobile app for ecological momentary assessment of psychological dimensions in sport injury. *Frontiers in psychology*. 2021;2686. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.697293>

Bearne LM, Sekhon M, Grainger R, La A, Shamali M, Amirova A, Godfrey EL, White CM. Smartphone apps targeting physical activity in people with rheumatoid arthritis: systematic quality appraisal and content analysis. *JMIR mHealth and uHealth*. 2020 Jul 21;8(7):e18495. doi:10.2196/18495

اسفندیاری. رجب (۱۳۹۸) سواد دیجیتال معلمان زبان انگلیسی در محیط‌های آموزشی ایران: ضرورت حرفه‌ای سازی معلمان در دنیای دیجیتال، پژوهش‌های زبانشناختی در زبان‌های خارجی، دوره ۹، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۸، از صفحه ۶۹۱ تا ۷۲۰

رضایی‌بزمین‌آبادی. عقیل، ملانیاجلودار. شهرام، غلامی‌اوتی. رمضان (۱۳۹۹) بررسی تاثیر سرمایه‌های اجتماعی بر انتقال دانش با نقش واسطه یادگیری سازمانی در شرکت‌های فرهنگی و خلاق گردشگری استان مازندران، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته بازرگانی، دانشگاه پیام نور مرکز نکا

عبدالصمدی، دکترراضیه، رفیعی‌آفرانی، مرضیه. ماهیت حقوقی حاکم بر قراردادهای دانش فنی. پژوهش‌های حقوقی قانون یار. دوره دوم، شماره ۸. ۱۳۹۸. Dec 22;8(2):7-26

تحریری. آرش، افسای. اکرم (۱۴۰۰) فراتحلیل عوامل موثر بر رفتار حساب‌رسان جهت پذیرش فناوری اطلاعات، دو فصل‌نامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال ششم، شماره یازدهم، بهار و تابستان ۱۴۰۰، صفحه ۱-۴۰

Pedrosa, I., C. J. Costa., and M. Aparicio. 2019. Determinants adoption of computer-assisted, auditing tools. *Cognition Technology & Work* (2020) 22:565–583. <https://doi.org/10.1007/s10111-019-00581-4>

ترابی. مهسا، پشتونی‌زاده. میترا، منصوری. علی (۱۳۹۹) بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش نرم‌افزارهای کاربردی فهرست‌نویسی اجتماعی توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان بر اساس مدل ثانویه نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری (UTAUT2)، پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۱(۱)، ۳۲۱-۳۰۰. DOI: 10.22067/INFOSCI.2021.2409

قیسوندی. کاوه، محمدی. سردار، ملکی. محمد (۱۳۹۷) کاربرد مدل پذیرش فناوری در استفاده از اپلیکیشن‌های ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت ورزشی گرایش بازاریابی در ورزش، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی

مدبرنیا، یاسمن؛ وظیفه‌دوست، حسین و عبدالوند، محمدعلی (۱۳۹۹). ارائه مدل رفتاری مشتریان در میزان پذیرش و شیوه استفاده از خدمات بانکداری الکترونیک با توسعه و تحلیل تئوری (UTAUT). مجله مدیریت توسعه و تحول ۴۳(۱۳۹۹) ۱-۱۸

خدامی، سهیلا؛ نوروزی، حسین و مروتی شانجانی، مهسا. (۱۳۹۶)، بررسی عوامل تأثیرگذار بر استفاده مصرف‌کنندگان از تبلیغات موبایلی مبتنی بر نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از تکنولوژی (UTAUT). فصلنامه علمی پژوهشی تحقیقات بازاریابی نوین سال هفتم، شماره چهارم، شماره پیاپی (۲۷) زمستان ۱۳۹۶. صص: ۱۹۴-۱۷۳

چنکشی. صدف، غفاری آشتیانی. پیمان، حسینی غنچه، سیدجلال‌الدین (۱۴۰۰) تأثیر اعتماد، خدمات مشتری و راحتی بر تمایل به خرید آنلاین با نقش واسطه‌گرش به خرید آنلاین (مطالعه موردی: دیجی استایل)، مجله مدیریت بازاریابی، شماره ۵۲- پاییز ۱۴۰۰

بیانی هدش. احمدعلی، هاشمی. سید محمود، معظمی. مجتبی (۱۳۹۸) نقش تعدیل‌کننده اعتماد در پذیرش تجارت الکترونیکی بنگاه‌به‌بنگاه (B2B) (مطالعه موردی: شرکت اینترنتی پارس سنتر). فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره ۴۲، تابستان ۱۳۹۸.

تحلیل عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی در

استان های غرب ایران

علی خالیدی فرد^{۱*} - ابراهیم علی دوست قهفرخی^۲ - زهرا محمودوند^۳

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: ali_khaledi65@yahoo.com

۲. دانشیار گروه مدیریت و برنامه ریزی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: e.alidoust@ut.ac.ir

۳. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور استان تهران مرکز ری، تهران، ایران. رایانامه: mahmudvand90@yahoo.com

چکیده

سیاست ورزش همگانی ایجاد شرایط مطلوب برای مردم است تا بتوانند بر حسب علایق خود در فعالیت جسمانی شرکت کنند. هدف از تحقیق حاضر، بررسی و تحلیل عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی در استان های غرب ایران بود. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی و جامعه آماری شامل شهروندان بالای ۱۵ سال استان های غرب کشور شامل استان های ایلام، لرستان، همدان، کردستان و کرمانشاه بودند ($N=5859343$) که از بین آنها تعداد ۱۲۰۰ نفر به عنوان نمونه گزینش شدند. ابزار جمع آوری داده ها، پرسشنامه مُحقق ساخته ای بود که روایی آن توسط ۱۲ تن از اساتید و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ($\alpha=0.725$) تأیید گردید. ضریب آلفا برای عوامل وادارنده مؤثر در پرداختن به ورزش ۰/۸۱۲ و برای عوامل بازدارنده مؤثر در پرداختن به ورزش ۰/۷۹۴ محاسبه گردید. در نهایت تعداد ۱۱۷۲ پرسشنامه جمع آوری و آنالیز شد. یافته ها نشان داد «حفظ سلامتی»، «تفریح»، «زیبایی اندام»، «وجود نشاط در ورزش»، «تناسب ورزش با سن و سال و سلامتی» و «ورزش در محیط طبیعی و فضاهای سبز» به عنوان مهم ترین عوامل وادارنده موثر و «کمبود امکانات ورزشی»، «نداشتن وقت»، «نداشتن انرژی و حوصله» و «نداشتن انگیزه» از جمله مهم ترین عوامل بازدارنده موثر پرداختن به ورزش تعیین گردید. لذا، از مهم ترین مسئولیت مدیران استان های غربی، شناسایی عوامل برانگیزاننده و برطرف نمودن موانع موجود جهت افزایش حضور در ورزش همگانی و متعاقباً افزایش سلامت عمومی و امید به زندگی جامعه است.

واژگان کلیدی: استان های غرب ایران، عوامل وادارنده، عوامل بازدارنده، ورزش همگانی

*Email: (ali_khaledi65@yahoo.com)

*نویسنده مسئول: ۰۹۳۶۶۱۱۳۸۶۵

مقدمه

از آغاز قرن بیستم، مزیت ورزش بر نتایج اجتماعی، سیاست‌های ورزش را تحت تاثیر قرار داد و ورزش به عنوان ابزاری برای توسعه پایدار معرفی گردید (یوسفی‌راد، ۱۳۹۷). به عبارتی، ورزش یکی از ابزارهای تاثیرگذار در هدایت نیروهای اجتماعی جهت تحقق توسعه پایدار، به ویژه در جوامع با رشد جمعیت بالاست که توان ایجاد ارزش افزوده بیشتری نسبت به سایر عوامل را دارد (وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۴). امروزه، کشورهای جهان به ویژه کشورهای توسعه یافته درصددند که از طریق توسعه مشارکت مردم در ورزش و فعالیت بدنی، سطح سلامت جامعه را ارتقا دهند و از سایر مزایای آن از جمله توسعه اقتصادی و اجتماعی آن بهره‌مند شوند (نشاطی و همکاران، ۱۳۹۶). از طرفی، کمبود فعالیت‌های بدنی دلیل اصلی بیماری‌هایی مانند بیماری‌های قلبی و عروقی، سرطان، دیابت و مشکلات مرتبط با فعالیت بدنی است که هر ساله به مرگ ۳/۲ میلیون نفر در جهان منجر می‌شود. همچنین، به طور میانگین، از هر چهار نفر بزرگسال در دنیا، یک نفر فعالیت کافی ندارد (سازمان بهداشت جهانی^۱، ۲۰۱۵). در این میان، ورزش به عنوان راه‌حل راهبردی و ورزش همگانی به عنوان وسیله‌ای ارزان قیمت و فرحبخش می‌تواند این مشکل را به نحو مطلوب حل کنند (وفایی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۷). یک بخش عمده از ورزش که با سلامتی و نشاط جامعه ارتباط نزدیک دارد و بسیاری از کارکردهای اساسی ورزش در آن خلاصه می‌شود "ورزش همگانی" است (جوادی‌پور و همکاران، ۱۳۹۲). ورزش همگانی به سیاست "ورزش برای همه" اشاره دارد که برای توسعه یک جامعه متحد از طریق مشارکت بیشتر و فرصت‌های بهتر در ورزش هدفمند به کار می‌رود. چنین شکلی از ورزش و حضور در آن می‌تواند بر سلامت عمومی جامعه تاثیر بگذارد و به افزایش آن کمک شایانی کند؛ زیرا، اهمیت و ارزش سلامتی آن هم در بُعد وسیع سلامت عمومی جامعه یکی از شاخصه‌های مهم توسعه پایدار در کشورها شناخته شده است (آصفی، ۱۳۹۷). کمیت پیشرفت ورزش شورای اروپا، ورزش همگانی را فراهم کردن فرصت‌هایی برای افراد علاقه‌مند به ورزش کردن در زمان اوقات فراغت جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، بدون هیچ‌گونه محدودیت ناشی از وضعیت اجتماعی، نژادی و معلولیت تعریف کرده است (زوربا^۲، ۲۰۱۲). همچنین، دانشگاه میشیگان، ورزش‌های تفریحی را بازی‌های فیزیکی و رقابتی تعریف می‌کند که جهت سرگرم کردن افراد، پرکردن اوقات فراغت و بالا بردن ضربان قلب، بازی می‌شوند و به نوعی در حیطه ورزش‌های حرفه‌ای ورود پیدا نمی‌کنند و اهدافی وسیع‌تر از ورزش‌های حرفه‌ای دارند (دانشگاه میشیگان^۳، ۲۰۱۷). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کسب فواید بی‌شمار سلامتی ناشی از فعالیت بدنی منظم است که در طول زمان استمرار دارد. نتایج بدست آمده از پژوهش موسوی و خزاعی (۲۰۱۹)، نشان می‌دهد تمرین منظم ورزش‌های هوازی به عنوان یک استراتژی مؤثر در بهبود عزت نفس و سلامت روان و همچنین ارتقاء زندگی کیفیت بیماران دیابتی بسیار توصیه می‌شود (موسوی و خزایی، ۲۰۲۰). از طرفی، پژوهش ایگیر^۴ (۲۰۱۵)، نشان می‌دهد که آزادی در انجام فعالیت‌های اوقات فراغت و ورزش‌های همگانی، موجب رضایت از زندگی می‌شود. همچنین، واینبرگ و گولد^۵ (۲۰۱۴)، اظهار کرده‌اند که اعتماد به نفس، اضطراب، تلقی فرد نسبت به خود، خلق و خو و نحوه رفتار او با دیگران، از طریق شرکت در فعالیت‌های هوازی مستمر بهبود می‌یابد و تمرینات هوازی نیز نقش مهمی در کاهش فشارهای روحی و روانی ایفاء می‌کند. از طرفی، نتایج تحقیقات آرداهان^۶ (۲۰۱۲)، در ارتباط با مزیت‌های ورزش همگانی و تفریحی نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین رضایت زندگی و هوش عاطفی افراد شرکت کننده در ورزش در مکان‌های روباز وجود دارد و در مقایسه این افراد، از رضایت زندگی بیشتری نسبت به افراد غیر فعال برخوردارند. عوامل مختلفی روی ورزش اثر دارند و از آن تاثیر می‌پذیرند، که وضعیت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی از آن جمله‌اند. در این میان تقاضای

1. World Health Organization

2. Zorba

3. University of Michigan

4. Aggar

5. Weinberg & Gould

6. Ardahan

اجتماعی از جمله عوامل موثر بر گرایش مردم به فعالیت و تعیین اولویت‌های آنان است. لذا، بی‌توجهی به انتظارات استفاده‌کنندگان از خدمات، موجب ائتلاف هزینه، زمان و نیروی انسانی می‌شود (غفوری، ۱۳۸۶). آمارها حاکی از آن هستند که هنوز درصد زیادی از افراد کشورمان بی‌تحرك بوده یا فعالیت بدنی کافی ندارند و درصد مشارکت آنها در ورزش‌های همگانی و تفریحی نسبت به سایر کشورها بسیار پایین است. در همین رابطه، بنار و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهش خود به مقایسه ایران و برخی از کشورها از لحاظ سرانه‌های توسعه مشارکت ورزشی پرداختند. در این مقایسه درصد مردم مشارکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی در کشورهای آلمان (۶۹٪)، فرانسه (۷۴٪)، سوئیس (۷۴٪)، کانادا (۷۸٪) و ایران (۲۱٪) اعلام گردید. از آنجایی که "ورزش همگانی" در زمره رفتارهای مطلوب است و کارکردهای مثبت و گسترده‌ای در جامعه دارد، بنابراین باید طوری تنظیم و استقرار یابد که پرداختن به آن در بین افراد جامعه نه به عنوان یک پدیده مقطعی، موردی و پراکنده بلکه به عنوان یک پدیده خودجوش در تمام سطوح و ابعاد جامعه به طور فعال و پیوسته پیگیری گردد (آصفی و همکاران، ۱۳۹۳). در این بین محققان چندین عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را برای تمامی سنین شناسایی کردند. این عوامل برای هر کشوری با فرهنگ‌های متفاوتی می‌تواند گوناگون باشد. همچنین عواملی باعث ایجاد محدودیت در این امر می‌شود. موانع یا محدودیت‌ها، مسیر یا فرایند پیشرفت به سمت هدف را سست می‌کنند. محدودیت‌ها یک‌سری از موارد وابسته به یکدیگر هستند که به حالت زنجیروار حرکت به سمت هدف را ضعیف می‌کند (تهذیبی، ۱۳۹۴). در این میان، رضوی و همکاران (۱۳۹۷)، عواملی مانند «مشکلات اقتصادی»، «گران بودن ورزش به نسبت سایر سرگرمی‌های اوقات فراغت»، «بهبود کمی و کیفی اماکن و فضاهای ورزشی استاندارد»، «پایین بودن سواد حرکتی مردم»، «وجود نگرش منفی به ورزش در فضای باز»، «نفوذ ورزش در بین خانواده‌ها» و «پایین بودن انگیزه برای شرکت مردم در فعالیت‌های ورزشی» را به عنوان عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی بیان نمودند. حیدری و همکاران (۱۳۹۷)، نیز در پژوهش خود یکی از عوامل مؤثر جذب مردم به فعالیت‌های ورزشی را «پیشگیری و حفظ سلامتی» عنوان نمودند. شعبانی و خواجه (۱۳۹۶)، به ترتیب عوامل «تأکید بر سلامتی از طریق ورزش»، «وجود فضاهای طبیعی و پایگاه‌های ورزش صبحگاهی در کشور» و «کم هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش‌ها» را به عنوان اصلی‌ترین عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش همگانی معرفی نمودند. اسلامی و همکاران (۱۳۹۶)، عوامل «فقدان امکانات و زیرساخت کافی» و «بالا بودن هزینه مواد مصرفی در ورزش» را به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در توسعه فرهنگ ورزش همگانی معرفی نمودند. از طرفی، صفاری و قره (۱۳۹۵)، عوامل محیط اجتماعی، محیط اقتصادی، محیط سیاسی- حقوقی، محیط زیست، محیط فرهنگی (باورها و مفروضات، ارزش‌ها و هنجارها) و محیط بین الملل را به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر همگانی شدن ورزش‌های تفریحی در ایران شناسایی نمودند. همچنین، طالب‌پور و همکاران (۱۳۹۵)، پنج عامل اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، مدیریتی و زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی را به عنوان راهکارهای نهادینه سازی ورزش مؤثر دانستند. از طرفی، قهرمان تبریزی و رضوی (۱۳۹۴)، نیز در پژوهش خود، «نبود امکانات و تسهیلات ورزشی» را به عنوان یکی از موانع مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی معرفی نمودند. عراقی و کاشف (۱۳۹۳)، مهم‌ترین موانع توسعه ورزش‌های همگانی تفریحی را به ترتیب «کمبود امکانات»، «کمبود آگاهی»، «مشکلات فرهنگی و اجتماعی» و «مشکلات اقتصادی» بیان کردند. اندام و مهدی‌زاده (۱۳۹۳)، در پژوهش خود مواردی مانند «کمبود وقت»، «کمبود امکانات»، «مشغله زیاد، تنبلی و بی‌حوصلگی» را به عنوان مهم‌ترین موانع مشارکت افراد در فعالیت بدنی معرفی نمودند. همچنین، دلینس و دفورچه^۱ (۲۰۱۵)، معتقدند که عوامل روانی (خودکارآمدی و لذت درک کردن)، عوامل اجتماعی (حمایت اجتماعی از خانواده و دوستان) و عوامل محیطی و فیزیکی (زندگی، محیط ساخته شده و دسترسی به امکانات) از عوامل مؤثر بر فعالیت فیزیکی دانشجویان هستند. ایوان و همکاران^۲ (۲۰۱۴)؛ به نقل از ابراهیمی‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی نشان دادند که «مشغله کاری»، «کمبود وقت برای ورزش» و «تنبلی» از موانع اصلی مشارکت نکردن در ورزش

1. Delian's & Debouche

2. Ivan

می‌باشند. کاروالیو ویرا، اسپراندی، رایس، داسیلوا و گونسالوز^۱ (۲۰۱۳)، در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که وجود فضاهای عمومی و در دسترس، سبب تشویق افراد به انجام فعالیت‌های بدنی خواهد شد. به ویژه آنکه این فضاها فرصت مناسبی برای اقشار کم درآمد جامعه که توانایی پرداخت هزینه‌های ورزش و تفریح را ندارند فراهم می‌کند و ضرورت وجود چنین فضاهایی به خصوص در مناطق آسیب‌پذیر اجتماعی بیشتر احساس می‌شود. از طرفی، آیلی چی^۲ (۲۰۱۳)، الشاملی و همکاران^۳ (۲۰۱۲) و فرزعلی‌پور (۲۰۱۲)، عواملی چون «کسب نشاط و شادابی»، «تقویت جسم و روان»، «کسب اعتماد به نفس» و «داشتن رفتار و اخلاق نیکو» را به عنوان مهم‌ترین علل و انگیزه مشارکت در فعالیت‌های حرکتی و ورزشی عنوان نمودند. با این حال، متأسفانه تاکنون زمینه مناسب برای ورزش کردن همه اقشار جامعه با هزینه کم فراهم نشده و دسترسی به امکانات ورزشی در حد مطلوب میسر نشده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که، رشد ورزش همگانی و توفیق در تحقق این آرمان در سایه مدیریت اصولی و صحیح در سازمان‌های متولی امر ورزش است، چرا که ورزش از مقولاتی است که تمامی سنین و اقشار مختلف جامعه از آن بهره می‌برند و به نحوی با آن مرتبطاند (گودرزی و همکاران، ۱۳۸۳). یکی از مسائلی که می‌تواند به برنامه‌ریزی بهتر در این زمینه کمک کند، نیازسنجی و بررسی عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر شهروندان در پرداختن به ورزش است. شناخت دلایل، انگیزه‌ها، عوامل و موانع بازدارنده از اجزای ضروری و پیش نیاز فعالیت‌های ورزشی و یکی از محورهای اساسی در توجیه رفتار افراد برای شرکت در انواع فعالیت‌های مختلف ورزشی و غیر ورزشی می‌باشد. لذا، از طریق نیازسنجی و شناسایی عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر در پرداختن به ورزش می‌توان به سرمایه‌گذاری ظریف و با دقت‌تری در زمینه ورزش همگانی و تفریحی در استان‌های ایلام، لرستان، همدان، کردستان و کرمانشاه پرداخت. به‌طوری‌که، افراد قشرهای مختلف جامعه مورد تحقیق امکان بهتر پرداختن به ورزش مورد علاقه خود را بیشتر پیدا می‌کنند و این خود گامی مؤثر در جهت نهادینه کردن ورزش به ویژه ورزش همگانی در بین مردم و در نتیجه افزایش کیفیت زندگی، کاهش اضطراب و استرس‌های زندگی، افزایش رضایت افراد از گذران اوقات فراغت و از همه مهم‌تر تأثیر مهمی در انتخاب ورزش قهرمانی خواهد داشت. لذا، انجام پژوهش حاضر از این حیث که می‌تواند اطلاعاتی بنیادی را برای خدمت‌رسانی بهتر و مناسب‌تر در زمینه ورزش‌های همگانی و تفریحی در استان‌های غربی ایران و در نتیجه ارتقای سلامت جسمی و روحی-روانی شهروندان این استان‌ها فراهم سازد، از اهمیت مهم و کاربردی برخوردار است. با توجه به موارد ذکر شده، سؤال کلی پژوهش این است که عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی در استان‌های غربی ایران کدامند؟ تا بدین طریق ضمن تهیه و ارائه گزارشی از وضعیت ورزش همگانی و تفریحی در استان‌های ایلام، لرستان، همدان، کردستان و کرمانشاه و شناخت عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر در توسعه و نهادینه کردن آن، با ارائه اطلاعات مفید در این خصوص، به سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران ورزش کشور به ویژه مسئولین ورزش استان‌های غرب ایران در تدوین هر چه بهتر برنامه‌های ورزشی و رفع موانع پیش‌رو در جهت توسعه، ترویج و نهادینه کردن ورزش به ویژه ورزش همگانی و تفریحی در بین شهروندان بالای ۱۵ سال این استان‌ها مثمر‌تر واقع شود.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش را تمام شهروندان بالای ۱۵ سال استان‌های غرب کشور که شامل استان‌های ایلام، لرستان، همدان، کردستان و کرمانشاه بودند (ویکی پدیا^۴، ۲۰۲۰) و براساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ تشکیل می‌دادند $N=5859343$ (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵)؛ که ابتدا از

1. Carvalho Vieira, Sperandei, Reis, da Silva, Gonçalves
2. Qi Aili
3. Alshamli
4. wikipedia

روش نمونه گیری تصادفی طبقه‌ای جهت طبقه‌بندی کردن افراد جامعه به دو طبقه زنان و مردان و همچنین دسته‌بندی کردن افراد جامعه در طبقات سنی مختلف استفاده گردید و سپس از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، جهت انتخاب شهرستان‌های هر استان استفاده شد. و در مرحله آخر با توجه به جمعیت هر استان و با استناد به جدول کرجسی و مورگان^۱، افراد نمونه در هر استان و شهرستان‌های منتخب و متناسب با جمعیت آن و مطابق جدول ۱، تعیین گردید. در نهایت، تعداد ۱۲۰۰ نفر از اقشار مختلف مردم استان‌های غربی مورد تحقیق به عنوان نمونه گزینش گردید. در این تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته به عنوان ابزار اندازه گیری استفاده گردید. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید رشته مدیریت ورزشی تأیید شد و پایایی کل پرسشنامه در پژوهش حاضر نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha=0.725$) مورد تأیید قرار گرفت. ضریب آلفا برای عوامل وادارنده مؤثر در پرداختن به ورزش ۰/۸۱۲ و برای عوامل بازدارنده مؤثر در پرداختن به ورزش ۰/۷۹۴ محاسبه شد. در نهایت تعداد ۱۱۷۲ پرسشنامه تکمیل و جمع‌آوری گردید؛ سپس داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار Spss نسخه ۲۱ تجزیه و تحلیل شدند. علاوه بر شاخص‌های توصیفی، از آزمون فریدمن نیز جهت رتبه‌بندی عوامل وادارنده و بازدارنده مؤثر در پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی استفاده گردید.

جدول ۱. استان‌ها و حجم نمونه آماری تعیین شده به تفکیک جنسیت

نام استان	جمعیت بالای ۱۵ سال	تعداد نمونه استان	تعداد نمونه به تفکیک جنسیت	
			زن	مرد
کردستان	۱۲۱۹۴۳۴	۲۴۰	۱۲۰	۱۲۰
کرمانشاه	۱۵۲۴۴۶۸	۳۱۲	۱۵۶	۱۵۶
ایلام	۴۴۳۸۴۶	۱۲۸	۶۴	۶۴
لرستان	۱۳۲۷۲۶۳	۳۰۰	۱۵۰	۱۵۰
همدان	۱۳۴۴۳۳۲	۲۸۰	۱۴۰	۱۴۰
مجموع	۵۸۵۹۳۴۳	۱۲۰۰	۶۰۰	۶۰۰

یافته‌ها

در این بخش به تجزیه و تحلیل داده‌های خام و متغیرهای تحت بررسی پژوهش و استخراج نتایج پرداخته خواهد شد. ابتدا ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های آماری پژوهش مانند سن، جنسیت، شغل، میزان تحصیلات، میزان هزینه ماهیانه برای ورزش، زمان و مکان مناسب برای ورزش، راهکارهای ارتقاء ورزش و دلایل و انگیزه ورزش کردن با استفاده از روش‌های آماری توصیفی ارائه می‌شود. سپس داده‌های توصیفی مربوط به نظرات افراد نمونه در ارتباط با عوامل و موانع مؤثر پرداختن به ورزش شهروندان استان‌های غرب ایران ارائه خواهد شد.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۲. توزیع سن و جنسیت افراد نمونه به تفکیک استان

استان	مرد	زن	مجموع	میانگین سن	Sd	حداقل سن	حداکثر سن
لرستان	۱۵۲	۱۵۰	۳۰۲	۳۴/۷۳	۱۲/۶۱۹	۱۵	۷۲
ایلام	۵۷	۶۱	۱۱۸	۳۴/۰۰	۱۱/۸۰۳	۱۵	۶۰
کردستان	۱۰۴	۹۷	۲۰۱	۳۳/۷۲	۱۲/۳۹۱	۱۵	۶۴
همدان	۱۱۷	۱۳۴	۲۵۱	۳۴/۷۲	۱۴/۳۲۳	۱۵	۷۲
کرمانشاه	۱۴۷	۱۵۳	۳۰۰	۳۶/۸۰	۱۶/۰۱۹	۱۵	۹۰
مجموع	۵۷۷	۵۹۵	۱۱۷۲	۳۴/۸۰	۱۳/۴۳	۱۵	۷۱/۶

همان گونه که نتایج جدول ۲ نشان می دهد، میانگین سن افراد نمونه برابر $34/80 \pm 13/43$ می باشد. حداقل سن افراد نمونه ۱۵ سال و حداکثر آن ۹۰ سال است. از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، ۴۹/۲۴ درصد را مردان (۵۷۷ نفر) و ۵۰/۷۶ درصد را زنان (۵۹۵ نفر) تشکیل می دهند.

جدول ۳. توزیع افراد نمونه به تفکیک وضعیت شغلی و میزان تحصیلات

استان	عنوان شغلی	آزاد	کارمند	معلم	دانشجو	دانش آموز	پارانشسته	تیکار	نامشخص	مجموع
ایلام		۲۰	۴۱	۶	۱۶	۵	۵	۲۳	۲	۱۱۸
لرستان		۴۳	۶۷	۹	۵۳	۲۱	۱۷	۷۰	۲۲	۳۰۲
همدان		۲۱	۵۲	۳۷	۳۷	۴۶	۳۱	۲۲	۵	۲۵۱
کردستان		۳۸	۴۱	۲۸	۴۳	۱۹	۱۲	۱۷	۳	۲۰۱
کرمانشاه		۳۵	۵۹	۴۱	۴۷	۳۳	۲۸	۵۶	۱	۳۰۰
مجموع										
تعداد										۱۱۷۲
درصد										۲/۸۲
استان	میزان تحصیلات	پایه	زیر دیپلم	دیپلم	کار دانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری	نامشخص	مجموع
ایلام		۳	۱۸	۲۰	۳۲	۴۰	۵	۰	۰	۱۱۸
لرستان		۷	۵۴	۷۴	۶۱	۸۱	۲۲	۰	۱	۳۰۲
همدان		۳	۶۵	۳۹	۴۲	۷۵	۲۴	۲	۱	۲۵۱
کردستان		۷	۴۲	۲۳	۴۶	۶۵	۱۵	۱	۱	۲۰۱
کرمانشاه		۲	۶۴	۴۸	۷۵	۶۵	۳۷	۷	۲	۳۰۰
مجموع										
تعداد										۱۱۷۲
درصد										۰/۴۳

براساس نتایج جدول ۳، از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، «افراد کارمند» با ۲۲/۱۹ درصد، بیشترین فراوانی را داشتند (۲۶۰ نفر). همچنین وضعیت شغلی ۲/۸۲ درصد از افراد نمونه نیز نامشخص بود (۳۳ نفر). همچنین، یافته های پژوهش نشان داد، ۲۷/۸۲ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه دارای مدرک «کارشناسی» بوده و بیشترین فراوانی را داشتند (۳۲۶ نفر)، وضعیت تحصیلات ۰/۴۳ درصد از افراد نمونه نیز نامشخص بود (۵ نفر).

جدول ۴. توزیع میزان هزینه و بهترین زمان و مکان پرداختن افراد نمونه به ورزش به تفکیک استان

استان	میزان هزینه	بدون هزینه	۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان	۲۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان	بیش از ۵۰۰ هزار تومان	نامشخص	مجموع
ایلام	۶۸	۲۹	۱۱	۹	۱	۱۱۸	
لرستان	۱۰۹	۱۱۶	۴۲	۱۱	۲۴	۳۰۲	
همدان	۷۰	۱۱۵	۴۷	۹	۱۰	۲۵۱	
کردستان	۵۶	۹۹	۲۸	۱۰	۸	۲۰۱	
کرمانشاه	۱۲۱	۷۹	۵۵	۴۳	۲	۳۰۰	
مجموع	تعداد	۴۲۴	۴۳۸	۱۸۳	۸۲	۴۵	۱۱۷۲
	درصد	۳۶/۱۸	۳۷/۳۷	۱۵/۶۲	۷/۰۰	۳/۸۴	

استان	بهترین زمان	صبح تا ظهر	ظهر تا عصر	عصر تا شب	نامشخص	مجموع
ایلام	۳۹	۲۵	۵۴	۰	۱۱۸	
لرستان	۱۳۲	۶۸	۹۶	۶	۳۰۲	
همدان	۱۱۶	۶۷	۶۶	۲	۲۵۱	
کردستان	۶۳	۸۹	۴۸	۱	۲۰۱	
کرمانشاه	۱۴۳	۹۶	۶۰	۱	۳۰۰	
مجموع	تعداد	۴۹۳	۳۴۵	۳۲۴	۱۰	۱۱۷۲
	درصد	۴۲/۰۶	۲۹/۴۴	۲۷/۶۵	۰/۸۵	

استان	بهترین مکان	اماکن سرپوشیده	اماکن روباز	فضای عمومی	نامشخص	مجموع
ایلام	۴۵	۳۵	۳۶	۲	۱۱۸	
لرستان	۱۵۶	۷۷	۶۷	۲	۳۰۲	
همدان	۱۴۴	۴۶	۶۱	۰	۲۵۱	
کردستان	۶۹	۸۵	۴۶	۱	۲۰۱	
کرمانشاه	۱۲۸	۷۲	۱۰۰	۰	۳۰۰	
مجموع	تعداد	۵۴۲	۳۱۵	۳۱۰	۵	۱۱۷۲
	درصد	۴۶/۲۵	۲۶/۸۸	۲۶/۴۵	۰/۴۳	

براساس نتایج جدول ۴ ملاحظه می‌شود، ۳۷/۳۷ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، ماهیانه هزینه ای بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان برای ورزش پرداخت می‌کردند (۴۳۸ نفر). همچنین، داده های جدول گویای این مطلب است که ۴۲/۰۶ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، گزینه «صبح تا ظهر» را به عنوان بهترین زمان ورزش انتخاب کرده بودند (۴۹۳ نفر). همچنین، ۴۶/۲۵ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، «اماکن سرپوشیده» را به عنوان اولویت اول ورزش کردن خود انتخاب کردند (۵۴۲ نفر).

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۵. دیدگاه افراد نمونه درباره بهترین راه برای ارتقاء ورزش همگانی و تفریحی به تفکیک استان

استان	اولویت اول	تبلیغ رسانه‌ها	احداث اماکن ورزشی	آموزش ارزان	فرهنگ سازی	توجه به علائق	نامشخص	مجموع
ایلام		۲۸	۴۱	۲۲	۱۷	۸	۲	۱۱۸
لرستان		۳۷	۱۱۲	۷۳	۴۸	۲۳	۹	۳۰۲
همدان		۳۶	۵۴	۹۳	۳۲	۳۰	۶	۲۵۱
کردستان		۲۸	۸۱	۴۷	۱۴	۲۴	۷	۲۰۱
کرمانشاه		۲۷	۹۵	۷۳	۲۳	۷۵	۷	۳۰۰
مجموع	تعداد	۱۵۶	۳۸۳	۳۰۸	۱۳۴	۱۶۰	۳۱	۱۱۷۲
	درصد	۱۳/۳۱	۳۲/۶۸	۲۶/۲۷	۱۱/۴۴	۱۳/۶۵	۲/۶۵	

براساس نتایج جدول ۵، ۳۲/۶۸ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه «احداث اماکن ورزشی» و ۲۶/۲۷ درصد از افراد نمونه «آموزش ارزان» را بهترین راه جهت ارتقاء ورزش همگانی و تفریحی جامعه خود عنوان نمودند.

جدول ۶. دیدگاه افراد نمونه در استان‌های غرب ایران درباره عوامل وادارنده مؤثر در پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی

دلیل و انگیزه ورزش استان	۱. لذت بردن	۲. تفریح	۳. آشنایی با ورزش	۴. آشنایی با ورزش	۵. آشنایی با ورزش	۶. آشنایی با ورزش	۷. آشنایی با ورزش	۸. آشنایی با ورزش	۹. آشنایی با ورزش	۱۰. آشنایی با ورزش
ایلام	۷۰	۱۹	۱	۱۳	۱	۱	۱	۱	۱۳	۱۱۸
لرستان	۲۱۳	۴۰	۱	۱۶	۱۲	۳	۰	۰	۱۷	۳۰۲
همدان	۱۴۳	۳۳	۷	۱۷	۱۸	۶	۰	۲	۲۵	۲۵۱
کردستان	۴۸	۳۶	۹	۲۴	۲۴	۴	۱۲	۹	۳۵	۲۰۱
کرمانشاه	۹۶	۳۰	۲۶	۳۰	۸	۲	۲۶	۴	۷۸	۳۰۰
مجموع	۵۷۰	۱۵۸	۴۴	۱۰۰	۶۳	۱۵	۳۹	۱۵	۱۶۸	۱۱۷۲
	درصد	۴۸/۶۴	۱۳/۴۸	۳/۷۵	۸/۵۳	۵/۳۸	۱/۲۷	۳/۳۲	۱/۲۷	۱۴/۳۳

عوامل مؤثر در پرداختن به ورزش	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
ورزش بهتر است با نشاط همراه باشد	۴/۱۳	۱/۱۴	۹/۲۷
تناسب ورزش با سن و سال و شرایط سلامتی در پرداختن به ورزش مؤثر است	۴/۰۳	۱/۰۷	۸/۸۱
ورزش در محیط طبیعی و فضاهای سرسبز بهترین نوع فعالیت بدنی است	۴/۰۱	۱/۰۶	۸/۶۹
استفاده عموم از اماکن ورزشی مدارس، دانشگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در پرداختن به ورزش مؤثر است	۳/۸۸	۱/۲۰	۸/۳۹
ورزش بهتر است با موسیقی همراه باشد	۳/۸۴	۱/۲۲	۸/۲۲
زنان باید بتوانند در مکان‌های روباز و با حفظ ارزش‌ها به فعالیت ورزشی بپردازند	۳/۷۰	۱/۲۹	۷/۸۴
در ورزش کردن هیچ محدودیتی نباید وجود داشته باشد	۳/۶۲	۱/۲۶	۷/۴۴
ارتباط نوع فعالیت ورزشی با فرهنگ و ارزش‌های جامعه مؤثر است	۳/۶۴	۱/۲۱	۷/۴۰
انسان امروزی به ورزش‌هایی روی آورده است که به پرورش فکر بیانجامد	۳/۶۵	۱/۱۰	۷/۳۲
انسان امروزی به ورزش‌هایی روی آورده است که فشارهای اجتماعی را کاهش دهد	۳/۶۳	۱/۱۲	۷/۳۱
انسان امروزی، بیش از فعالیت‌های سنگین ورزشی به فعالیت‌های سبک نیاز دارد	۳/۶۱	۱/۱۲	۷/۲۸
برای ورزش کردن، ورزش‌های رقابتی از ورزش‌های غیررقابتی مناسب‌ترند	۳/۴۵	۱/۲۷	۶/۸۴
محدودیت‌های اجتماعی در پرداختن زنان به ورزش مؤثر است	۳/۱۶	۱/۴۳	۶/۱۹
فعالیت‌های ورزشی همگانی به مربی نیاز دارند	۲/۳۶	۱/۳۶	۴/۰۰
تعداد نمونه	خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری

براساس نتایج جدول ۶، ۴۸/۶۴ درصد از مجموع ۱۱۷۲ نفر افراد نمونه، گزینه «حفظ سلامتی» و ۱۳/۴۸ درصد گزینه «تفریح» را به عنوان مهم ترین دلیل و انگیزه ورزش کردن بیان کرده بودند (۷۲۸ نفر). همچنین عوامل «وجود نشاط در ورزش»، «تناسب ورزش با سن و سال و سلامتی» و «ورزش در محیط طبیعی و فضاهای سرسبز» به ترتیب از جمله مهم ترین عوامل موثر در پرداختن به ورزش شهروندان بالای ۱۵ سال در استان های مورد پژوهش تعیین گردید.

جدول ۷. دیدگاه افراد نمونه در استان های غرب ایران درباره عوامل بازدارنده موثر در پرداختن به ورزش همگانی و تفریحی

موانع موثر در پرداختن به ورزش	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
نداشتن وقت	۳/۵۲	۱/۳۰	۸/۲۶
کمبود امکانات ورزشی	۳/۵۲	۱/۳۲	۸/۱۴
هزینه زیاد ورزش	۳/۴۷	۱/۳۲	۸/۰۵
نداشتن انرژی و حوصله	۳/۳۹	۱/۳۱	۷/۸۵
نداشتن انگیزه	۳/۳۷	۱/۳۴	۷/۸۴
نداشتن علاقه	۳/۲۷	۱/۳۹	۷/۵۱
کمبود امکانات برای رفت و آمد به اماکن ورزشی	۳/۰۱	۱/۳۳	۶/۸۰
نداشتن همراه	۲/۹۹	۱/۲۷	۶/۶۸
نداشتن مهارت کافی برای ورزش	۲/۹۴	۱/۳۳	۶/۴۴
نداشتن سلامت کافی برای ورزش	۲/۹۳	۱/۳۳	۶/۴۱
ترس از آسیب در ورزش	۲/۷۰	۱/۳۰	۵/۸۰
ترس از عدم موفقیت در ورزش	۲/۶۷	۱/۳۰	۵/۷۰
علاقه نداشتن به ورزش در محیط ورزشی با دیگران	۲/۵۶	۱/۳۱	۵/۴۹
تعداد نمونه	۱۱۲۱/۲۲۵	دوره آزادی	۱۲
خی دو	۱۱۲۱/۲۲۵	سطح معناداری	۰/۰۰۰۱

طبق نتایج جدول ۷، موانع «نداشتن وقت» (۸/۲۶)، «کمبود امکانات ورزشی» (۸/۱۴)، و «هزینه زیاد ورزش» (۸/۰۵)، از جمله مهم ترین موانع موثر در پرداختن به ورزش، در بین شهروندان بالای ۱۵ سال استان های غرب ایران تعیین گردید.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از تحلیل داده ها در جدول ۴، نشان می دهد، گزینه «صبح تا ظهر» به عنوان بهترین زمان برای پرداختن به ورزش از نظر افراد نمونه در این استان ها انتخاب گردید. همچنین، دومین محدوده مطلوب که سهم زیادی را به خود اختصاص داده بود، گزینه «ظهر تا عصر» بود. به طور کلی، زمان مورد علاقه برای ورزش کردن نشان دهنده نوع و نحوه نیازهای ورزشی اقشار مختلف شهروندان بالای ۱۵ سال استان های مورد تحقیق می باشد که با توجه به یافته های پژوهش، لازم است برنامه ریزان و مدیران اجرایی ورزش این استان ها در اجرای انواع برنامه های ورزشی خود توجه خاصی به این مورد و فراهم نمودن امکانات ورزشی و تفریحی در این دو محدوده زمانی مبذول نمایند. همچنین، نتایج تحلیل داده ها در جدول ۴، نشان می دهد که گزینه های «اماکن سرپوشیده»، «اماکن روباز» و «فضاهای عمومی» به ترتیب به عنوان بهترین مکان برای ورزش کردن از نظر افراد نمونه در این استان ها انتخاب گردید. به نظر می رسد از علل تمایل افراد نمونه در استان های غربی مورد پژوهش به ورزش کردن در اماکن سرپوشیده، شرایط جغرافیایی، اقلیمی، آب و هوایی، ارزش ها و باورهای سنتی حاکم در این جوامع به ویژه در ارتباط با ورزش بانوان می باشد. بنابراین، ضرورت دارد مسئولان و سیاست گذاران ورزش کشور به ویژه در استان های غربی ذکر شده در این پژوهش هنگام سیاست گذاری و برنامه ریزی های ورزشی به این امر توجه نموده و ساخت اماکن و امکانات ورزشی را با توجه به نوع اقلیم، شرایط آب و هوایی ارزش ها و باورهای سنتی حاکم در این جوامع در نظر

بگیرند. از طرفی، نتایج تحلیل داده‌ها در جدول ۵، نشان می‌دهد که به‌ترتیب گزینه‌های «احداث اماکن ورزشی»، «آموزش ارزان» و «توجه به علایق» به‌عنوان بهترین راه جهت ارتقاء ورزش همگانی و تفریحی از نظر افراد نمونه در این استان‌ها انتخاب گردید که از اهمیت تأثیر نقش اماکن و تأسیسات ورزشی در توسعه ورزش به‌ویژه ورزش‌های همگانی و تفریحی در بین شهروندان این استان‌ها می‌افزاید. در همین رابطه، سیدعامری و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهش خود به تأثیر نقش «اماکن و تأسیسات ورزشی» در جذب و افزایش مشارکت افراد در برنامه‌های ورزش همگانی و تفریحی نیز اذعان کرده بودند، که این امر نشان از اهمیت داشتن ساخت اماکن و تأسیسات ورزشی با در نظر گرفتن شرایط اقلیمی و جغرافیایی استان‌ها در جذب و افزایش مشارکت افراد جامعه در ورزش‌های همگانی و تفریحی دارد. از طرفی، نتایج تحقیقات رضوی و همکاران (۱۳۹۷) و شعبانی و خواجه (۱۳۹۶)، نیز بر اهمیت «بهبود یافتن کمی و کیفی اماکن و فضاهای ورزشی استاندارد» و «وجود فضاهای طبیعی و پایگاه‌های ورزش صبحگاهی در کشور» و «کم هزینه بودن ورزش همگانی در مقایسه با سایر ورزش‌ها» به‌عنوان عوامل توسعه ورزش همگانی در ایران تأکید می‌کنند. همچنین، کاروالیویرا و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهش خود وجود «فضاهای عمومی مناسب و در دسترس» را سبب تشویق افراد به انجام فعالیت‌های بدنی معرفی نمودند. از طرفی، نتایج تحقیق آرداهان (۲۰۱۲)، از وجود رابطه معنادار بین رضایت زندگی و هوش عاطفی افراد شرکت کننده در ورزش در مکان‌های روباز و رضایت از زندگی بیشتر این افراد در مقایسه با افراد غیر فعال نشان داده است. از طرفی، غفوری و همکاران (۱۳۹۸)، در زمینه سهم دستگاه‌های اجرایی کشور در توسعه اماکن ورزشی در دسترس و همچنین دسترسی آسان، ارزان و فراگیر مردم به این اماکن و فضاهای ورزشی را به ترتیب متوجه شهرداری‌ها و وزارت ورزش و جوانان معرفی نمودند. هر چند متولی اصلی احداث و نگهداری فضاهای ورزشی در کشور، بر عهده وزارت ورزش و جوانان است اما براساس بند ۲۱ از ماده ۵۵ قانون شهرداری، احداث ورزشگاه‌ها و ایستگاه‌های ورزشی در شهرها، یکی از وظایف شهرداری محسوب می‌شود (رهنمایی و آقایی، ۱۳۸۸). همچنین در نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در جدول ۶، به ترتیب گزینه‌های «حفظ سلامتی»، «تفریح»، «زیبایی اندام»، «وجود نشاط در ورزش»، «تناسب ورزش با سن و سال و سلامتی» و «ورزش در محیط طبیعی و فضاهای سرسبز» به‌عنوان مهم‌ترین دلیل، انگیزه و عوامل مؤثر در پرداختن به ورزش از نظر افراد نمونه در این استان‌ها انتخاب شده بودند که با نتایج حاصل از پژوهش حیدری و همکاران (۱۳۹۷)، شعبانی و خواجه (۱۳۹۶)، سیف و همکاران (۱۳۹۶)، سیدعامری و همکاران (۱۳۹۱)، محمدی و عطارزاده حسینی (۱۳۹۱)، دهستانی و همکاران (۱۳۹۰)، به میزان زیادی همسو و همخوان است و در تحقیقات خارج از کشور نیز با نتایج پژوهش آیلی چی (۲۰۱۳)، الشاملی و همکاران (۲۰۱۲)، فرز علی پور (۲۰۱۲)، لی یو، وی و لی (۲۰۱۱) و دراپور و گلت (۲۰۰۴) تا حدود زیادی متناسب و با تحقیق دلینس و دفورچه (۲۰۱۵) نامتناسب و ناهمخوان است. که علت این ناهمخوانی نیز احتمالاً به ماهیت متفاوت جامعه مورد بررسی و مکان انجام تحقیق در دو پژوهش مربوط می‌شود. لازم به ذکر است در بررسی دلایل، انگیزه، عوامل و موانع مؤثر پرداختن به ورزش به ویژه ورزش همگانی و تفریحی در تحقیقات خارج از کشور و مقایسه نتایج آنها با نتایج تحقیقات داخل کشور، باید به مسائلی همچون فرهنگ، وضعیت اجتماعی، اقتصادی و مسائل دیگر آن کشورها نیز توجه شود. در همین رابطه، صفاری و قره (۱۳۹۵)، به محیط فرهنگی (باورها و مفروضات، ارزش‌ها و هنجارها، مصنوعات گفتاری، رفتاری و فیزیکی) به عنوان یکی از عوامل مهم در توسعه ورزش‌های همگانی و تفریحی در ایران اشاره نمودند. از سوی دیگر، نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در جدول ۷، نشان داد که «نداشتن وقت»، «کمبود امکانات ورزشی»، «هزینه زیاد ورزش»، «نداشتن انرژی و حوصله» و «نداشتن انگیزه» به ترتیب از جمله مهم‌ترین موانع مؤثر در پرداختن به ورزش از نظر افراد نمونه در استان‌های منتخب بوده است. در مقایسه نتایج این تحقیق با دیگر تحقیقات، نتایج بدست آمده با نتایج حاصل از پژوهش اسلامی و همکاران (۱۳۹۶)، طالب‌پور و همکاران (۱۳۹۵)، قهرمان تبریزی و رضوی (۱۳۹۴)، اندام و مهدی‌زاده (۱۳۹۳)، ایمانی و همکاران (۱۳۹۳)، عراقی و کاشف (۱۳۹۳)، موتمنی و همکاران (۱۳۹۳)، رمضان‌خوانی و همکاران (۱۳۹۲)، سید عامری و محمد آلق (۱۳۹۱)، محمدی و عطارزاده حسینی (۱۳۹۱)، به میزان زیادی متناسب می‌باشد. همچنین، در تحقیقات خارج از کشور نیز با نتایج حاصل از پژوهش، ایوان و همکاران (۲۰۱۴)، بخش

تربیت بدنی و علوم ورزشی هنگ کنگ (۲۰۰۹)، تیم برنامه ریزی برای مؤسسه ملی قلب استرالیا (۲۰۰۰) و سیفلت (۲۰۰۲)، در بیشتر موارد دارای تناسب و در برخی موارد نشان از عدم داشتن همخوانی و همسویی دارد. همانطور که بیان شده بود، یکی از دلایل ناهمسویی یافته‌های این پژوهش با برخی از یافته‌های تحقیقات خارج از کشور در شناسایی و اولویت بندی و نیز مکان انجام تحقیق است. به طور کلی، وجود عوامل بازدارنده به معنای بروز موانع در جهت رفع نیازهای افراد در دسترسی و پرداختن به ورزش است. موانع پرداختن به ورزش، مسائل و محدودیت‌هایی را در بر می‌گیرد که افراد را از پرداختن به ورزش باز می‌دارد و یا موجب کاهش انگیزه نسبت به ادامه فعالیت‌های ورزشی پیشین می‌شود. در همین رابطه، توموسییمه (۲۰۰۴) به نقل از رحیمی و همکاران (۱۳۹۶)، معتقد است موانع واقعی و یا ناشی از ادراکات شخصی افراد می‌توانند به طور بالقوه از شروع، ادامه یا از سرگیری فعالیت بدنی جلوگیری کنند. در این میان، فضاهای ورزشی یکی از اساسی‌ترین بخش‌های سخت افزاری ورزش و جزئی از تأسیسات سازمان‌های ورزشی به شمار می‌آیند که بخش وسیعی از آثار مرتبط با ورزش در جامعه و محیط، متأثر از آنهاست. در این میان، مساحت سرانه تأسیسات ورزشی در کشورهای مختلف از بلوک شرق تا کشورهای اروپایی و آمریکایی متفاوت است. به طور مثال، کشور فرانسه مساحت ۳۵ متر مربع را به ازای هر واحد مسکونی، انگلستان ۱۰ متر مربع را به ازای هر نفر و آمریکا ۱۵ متر مربع را به ازای هر نفر پیشنهاد می‌کند. از طرفی، استاندارد مطلوب سرانه ورزشی در ایران حداقل ۲ و حداکثر ۴ متر مربع تعیین شده است (عبدوی و مهدی‌زاده، ۱۳۹۵) این در حالی است که، براساس آمار وزارت ورزش و جوانان، فضاهای ورزشی، تکافوی جمعیت استفاده کننده را نمی‌دهد. آمار این وزارتخانه نشان می‌دهد، سرانه فضاهای ورزشی کشور کمتر از ۱ متر مربع است (وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۶) در حالی که، براساس استانداردهای جهانی، حداقل حدود ۲ متر مربع سرانه ورزشی برای ورزش‌هایی که به حرکت مداوم نیاز دارند، لازم است تا با فقر سرانه ورزشی مواجه نباشیم و به حداقل‌های استانداردهای جهانی در این زمینه نزدیک شویم. اما آنچه شاهد آن هستیم این است که متأسفانه بسیاری از استان‌های کشور فاصله زیادی با این استاندارد دارند (زردشتیان و غایب‌زاده، ۱۳۹۸). به طور مثال، سرانه فضاهای ورزشی در استان‌های استان ایلام ۰/۸۱ متر مربع، لرستان ۰/۵۷ متر مربع، همدان ۰/۸۳ متر مربع، کردستان ۰/۵ متر مربع و در کرمانشاه ۱ متر مربع اعلام شده است (قره، ۱۳۹۵). ناگفته پیداست که برای پرداختن به هر کاری ابتدا باید امکانات و زیرساخت آن را فراهم کرد. در زمینه ورزش همگانی و تفریحی نیز در کشور ما کمبود آن دسته از فضاهای ورزشی که به آسانی و رایگان در دسترس مردم باشد محسوس است. در همین رابطه، زردشتیان و غایب‌زاده (۱۳۹۸)، در پژوهش خود به معنادار بودن اثر پایین بودن سرانه ورزشی و کمبود امکانات سخت افزاری ورزشی بر ابعاد مختلف ورزش همگانی و قهرمانی اشاره داشتند. از طرفی، حیدری و همکاران (۱۳۹۷)، نیز در پژوهش خود یکی از مؤلفه‌های اثرگذار در جذب و توسعه ورزش همگانی را توسعه اماکن، تجهیزات و تأسیسات ورزشی معرفی نمودند. همچنین، هانگ و هامفریس (۲۰۱۲)، بیان کردند افرادی که در شهرهایی با امکانات ورزشی بالا و دسترسی آسان به آن زندگی می‌کنند، مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی داشتند و همچنین از زندگی‌شان رضایت‌مند بودند. بنابراین می‌توان امیدوار بود، در صورت رفع کمبود فضاهای ورزشی و احداث راه‌های دسترسی آسان به مکان‌های ورزشی و برنامه‌ریزی برای اختصاص زمان‌های لازم برای تمام اقشار مختلف جوامع مورد پژوهش در این تحقیق با در نظر گرفتن ویژگی‌های آنها، می‌توان موانع ایجاد شده را تا حدود زیادی کاهش داد و تعداد بیشتری از مردم به ویژه افراد بالای ۱۵ سال استان‌های غرب ایران مذکور در این پژوهش به سوی ورزش و فعالیت بدنی سوق پیدا کنند. بنابراین، استراتژی‌های ورزش همگانی و تفریحی باید به گونه‌ای تدوین شود که بتواند در جهت کاهش ضعف‌های ورزش همگانی و از میان برداشتن عوامل بازدارنده توسعه، ترویج و نهادینه سازی ورزش کشور برآید. به طور کلی، با توجه به یافته‌های تحقیق، اهمیت اختصاص بودجه برای ورزش‌های غیر قهرمانی روشن و واضح است. لذا با توجه به اینکه اکثر نمونه‌های پژوهش، در خصوص ورزش و شرکت در فعالیت‌های ورزشی به ترتیب گزینه‌های «عدم پرداخت هزینه و حداقل هزینه» را انتخاب کرده بودند و از طرفی، اماکن روباز و

فضاهای عمومی با اختلاف کمی به ترتیب در اولویت‌های دوم و سوم از نظر بهترین مکان جهت ورزش کردن از دیدگاه افراد نمونه انتخاب شده بود و از آنجایی که ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی فراگیر، بهترین ساز و کار تأمین سلامت جسمانی و بهداشت روانی محسوب می‌شود و سرمایه‌گذاری در آن موجب کاهش هزینه‌ها در بخش‌های بهداشت و درمان و مراکز مبارزه با مفاسد اجتماعی و پایین آوردن سطح ناهنجاری‌های فردی و اجتماعی می‌شود، لذا ضرورت دارد که مسئولان ارشد ورزش کشور از ورزش همگانی و تفریحی به دلیل کم هزینه بودن، آزادانه و انتخابی بودن، محدود نبودن به سن، جنس، نژاد، قومیت، زمان، مکان و تفریحی، با نشاط بودن و دیگر مزایای فراوان اجتماعی که دارد، به عنوان عاملی برای اتحاد و انسجام اجتماعی در بین شهروندان به ویژه در استان‌های غربی ایران استفاده نمایند. همچنین، با وجود مشکلات اقتصادی و تهدید سلامتی مردم ناشی از عدم فعالیت‌های ورزشی و با توجه به اینکه ورزش همگانی ذاتاً درآمدزا نیست لذا، دولت باید سهم بیشتری را به حوزه ورزش همگانی در کشور اختصاص دهد و حمایت‌های لازم را از توسعه، ترویج و نهادینه کردن ورزش همگانی در بین افراد جامعه به ویژه جوامع استان‌های مورد پژوهش این تحقیق و ایجاد تسهیلات لازم جهت دسترسی آسان مردم به فضاها و اماکن ورزشی به عمل آورد تا بتواند نقش مؤثری در بهبود سلامتی جامعه ایفاء کند. در واقع، با افزایش و اختصاص بودجه بیشتر به ورزش همگانی و تفریحی کشور، می‌توان آن را در ساخت اماکن جدید، برگزاری مسابقات و اهدای جوایز، تربیت نیروی انسانی ماهر، در اختیار قرار دادن تجهیزات برای فدراسیون‌های ورزشی مورد استفاده قرار داد.

منابع

1. Abdavi, F. MehdiZadeh, A. Explaining the Urmia Citizens' Needs for Public Sports in Consideration of Sporting Areas. Strategic Studies of Sport and Youth, 2016, Vol 31, pp. 219-237. (Persian)
2. Agyar, E. Life satisfaction, perceived freedom in leisure and self-esteem. The case of physical education and sport students". Procedia- Social and Behavioral Sciences, 2015, PP. 2186 – 2193.
3. Alshami, A. L. Homoud, M. Alanazi, Majdi Ahmed Shawqi. Sport Mass Media Influence on Promoting Sports in Order to Improve Public Health. 2012, Volume: 4 Issue: 2 pp: 153-158.
4. Andam, R., & Mehdi zade, R. Development strategies of sport for all in Iranian universities. Journal of Sport Management Studies, 2014, (22)6, 15-38. (Persian)
5. Ardahan, F. Life satisfaction and emotional intelligence of participants/nonparticipants in outdoor sports. Turkey case, Procedia – Social and Behavioral Sciences 62 (2012): 4 – 11, www.sciencedirect.com.
6. Asefi, A. The Identifying and Prioritizing Effective Groups in the Institutionalization of Sport for All in Iran. Research on Educational Sport, 2018, 6(15): 247-270. (Persian)
7. Asefi, A. A. Khabiri, M. AsadiDastjerdi, H. Goodarzi, M. Investigating Organizational Factors Influencing the Institution of Public Sports in Iran. Journal of Sport Management and Motor Behavior. 2014, Vol 20, pp. 63-76. (Persian)
8. Benar, N. Dastoom, S. & Khanmohammadi, A. M. Analyzing the Developmental Aspects of Sports Participation in Gilan Province: Services, Strata, Factors, Custodians, Needs, Challenges and Solutions. Sport Management Studies, 2018, 10(48), 37-66. (Persian)
9. Carvalho Vieira, M., Sperandei, S., Reis, A., da Silva, C., Gonçalves, T. An analysis of the suitability of public spaces to physical activity practice in Rio de Janeiro Brazil. Preventive Medicine, 2013, 57, pp: 198–200.
10. Community Sports Committee of the Sports Commission. 2009. Consultancy Study on Sport for All Participation Patterns of Hong Kong People in Physical Activities, Submitted by The Chinese University of Hong Kong Department of Sports Science & Physical Education.
11. Dehestani, M. Mahmoudi, A. Homuniyan, D. Khanzadeh, M. Investigating and Prioritizing the Motives for Tehran's Participation in Recreational and Public Sports. Proceedings of the National Conference on Sports Recreation, November, 2011, Tehran, Iran. (Persian)
12. Delian's, T., & Debouche, B. Determinants of physical activity and sedentary behavior in university students: A qualitative study using focus group discussions. BMC Public Health, 2015, 15(201), pp 1-9.

13. Ebrahimipour, T., Ramazani Nezhad, R., Amir Nezhad, S. Explaining of Commitment Model to Women Participation of Mazandaran Province in Sport for All. Research on Educational Sport, 2017, 5(13): 93-110. (Persian)
14. Eslami, A., Kosari Pour, M., Nazerfard, N. Identifying Factors Inhibiting the Development of Public Sports Culture through the Islamic Republic of Iran. Communication Research Quarterly, 2017, No. 2, pp. 171-193. (Persian)
15. Farz ali pour, S. The Role of Mass Media in Women's Sport. Journal of Sport and Exercise Sciences Europe, 2012, 1(1) pp: 6-1. (Persian)
16. Ghahreman tabrizi, K., Razavi, S. M. J. Identification and prioritization of barriers to participation of staff of public offices in Kerman province with a coherent approach of multi-criteria analysis and Kopland. Journal of Sport Management, 2015, 7(1), 83-98. (Persian)
17. Ghafouri, F. Studying all kinds of community sports and leisure activities and providing models for future planning. Research Plan, 2007, Tehran, Iran, Ministry of Sport and Youth. I.R. IRAN. (Persian)
18. Ghafari, F.; Memarzadeh, M. S.; Alavi, S. Determining the Contribution and Role of Executives in the Development of Public Sport. Journal of Applied Research in Sport Management, 2019, Vol. 1, pp. 11 – 32. (Persian)
19. Goodarzi, M., Kouzechian, H., Ehsani, M. Designing and Explaining the Model of Managers' Trilogy of Management Skills. Journal of Movement, 2004, vol 21, pp. 51-78. (Persian)
20. Huang, H., Brad, R., & Humphreys, A. Sports participation and happiness: Evidence from US micro data. Journal of Economic Psychology, 2012, 4(33), PP. 776-793.
21. Heydari, M., Saberi, A., Kargar, Gh. Meta-Analysis of Studies Factors and Strategies Attract People to the Development of Sport for All in the Last 10 Years. Research on Educational Sport, 2018, 6(14): PP. 111-30. (Persian)
22. Iain, K., Crombie, L. I., Brain, W., Alisson, M., Ginnis, P., Sloane, W., & et al. Why older people do not participate is leisure time physical activity. A survey of activity levels, beliefs and deterrents, 2006, (33)1, PP. 287 – 292.
23. Imani, B.; Elahi, A. R.; Akbari Yazdi, H. Investigate barriers to participation of women and girls on recreational sport activities on Tehran city. Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences, 2014, 4(3): 1010-4. (Persian)
24. Iraqi, M., Kashif, M. M. Challenges facing the development of public sport in Iran and its strategies. Journal of Sport Management, 2014, Vol. 4, pp. 643-655. (Persian)
25. Javadipour, M., Ghavidel Sarkandi, M., Semiania, M. Presenting a Theoretical Framework and Designing a Model for the Development Sports for all in Iran. Journal of Sport Management Studies, 2013, Volume 5, Number 21, pp. 127-148. (Persian)
26. Kashtidar, M., Sahebkar, M. A., Razavi, S. M., Kalashi, M. Identifying and Modeling of the Development Guidelines of Sports for all among the Female Students in University of Birjand. Research on Educational Sport, 2018, 6(14): 235-54. (Persian)
27. Kolt, G. S., Driver, R. P., Giles, L. C. Why older Australians participate in exercise and sport. Journal of Aging and Physical Activity, 2004 April; 12(2), pp: 98-185.
28. Liu, W., Wei, B., & Li, Y. Perceived competence, motivation, and physical activity participation among college students. Available at: <https://aahperd.confex.com/aahperd/2011/webprogram/Paper15585.html> (Accessed 25 March 2016).
29. Mohammadi, S., Attarzadeh Hosseini, S. R. Explaining the attitude and attitude of the people of Kurdistan province to motor and sport activities. Sport Management Studies, 2012, vol 16, pp. 92- 112. (Persian)
30. Ministry of Sport and Youth I.R. OF IRAN. Pathology of Sport in the Fourth and Fifth Development Plans of the Country. Report of the Secretariat of the Strategic Council No. 7, Second Year, June, 2015, Tehran, Iran. (Persian)
31. Ministry of Sport and Youth I.R. OF IRAN. Report on the Performance of the Ministry of Youth and Sport in the Government of the State of Mind and Hope. Secretariat of the Strategic Council, August, 2017, Tehran, Iran. (Persian)
32. Motameni A R; Hemati A; Moradi H. Identifying and prioritizing the barriers for women's sports activities. Sport Management Studies, 2014, 6(24): 111-130. (Persian)

33. Mousavi Gilani SR, Khazaei Feizabad A. The effects of aerobic exercise training on mental health and self-esteem of type 2 diabetes mellitus patients. HPR [Internet]. 11Mar.2019 [cited 23Feb.2020];7(1).
34. Neshati, A.Sayedameri, M.H. Jannani, H. Kohi, K.Making Consumer Behavior Questionnaire in Public Sports. Journal of Modern Approaches to Sport Management, 2017,Vol 16, pp. 21 – 34. (Persian)
35. Planning Team for the National Heart Foundation of Australia – ACT Division. A Review of Public exercise stations and Trails in the ACT,2000, P: 4.
36. Qareh,M.A. Introduction to Managing Sports Facilities and Facilities. PayameNoor University, Office of Textbooks and Educational Production, p. 16. (Persian)
37. Qi Aili. Grey Relational Analysis on Elderly People' Life Quality and Sports.2013,pp: 63-69.
38. Rahimi. A.H., Khayamian. Z., Ghahreman Tabrizi. K., Sharifian. E.The comparison of Influential Factors on Promoting Sport for All in the Dormitories. Research on Educational Sport, 2017,5(13):PP. 175-92 . (Persian)
39. Rahnemaie. MT, Aghaei. L. The role of municipalities in the development of sports spaces for spending leisure time citizens (Study area 6 of Tehran municipality). Geography.2010,7(22). pp:25-46. (Persian)
40. Rammer J.H, Wang E.W, Smith D. Barriers Associated with Exercise and Community Access for Individuals with Stroke.2008, Journal of Rehabilitation Research and Development.
41. Razavi,S.M.H.Ghareh,M.A.Hosseini,S.E.Talay,R.Analysis of Behavioral Factors of Strategic and Operational Plans of Iranian Public Sport.Journal of Organizational Behavior Management Studies in Sport,2018,Volume 5, Number 2, pp. 91-10. (Persian)
42. Ramezankhani, A., Matlabi, g. M., Tavasoli, E., Babayee, A., & Gharly poor, Z. The study of knowledge, attitude and performance of students living in Medical sciences university of Shahid Beheshti's dormitories about physical activity in 2012. Scientific- Research Journal of Health Education and Health Promotion,2013, (1)1,PP. 13-20. (Persian)
43. Recreational sports the University of Michigan.2017. Available at <https://recsports.umich.edu>.
44. Saffari,M ,qareh,M.A.Identifying and Ranking Environmental Factors Influencing the Fun of Iranian Recreational Sports. Journal of Sport Management,2016, Volume 8, Number 1, pp. 51-68. (Persian)
45. Seefeldt, V. D. Ewing, M. E. Youth sports in America: An overview, Commissioned by Sport for Development and Peace International Working Group(SDP IWG) Secretariat,2002, Toronto, Canada; p:35.
46. Seif,B.Nemati,H. Khyabani,H.Identifying Factors Influencing the Growth and Development of Public Sports among Elderly Men and Women of Ilam Province. 3rd Iranian National Conference on Sport Science and Physical Education, May, 2017, Tehran, Iran. (Persian)
47. SeyedAmeri,M.H. MohammadAlgh,G.B. Explaining Strategies for Attracting and Enhancing Citizen Participation in Public and Recreational Sports Programs (Case Study: Urmia), Research in Sport Management and Motor Sciences, Second Year,2012, Vol 4, pp. 23-34. (Persian)
48. Shabani,A. Khaje,F.[Prioritizing Factors Influencing the Development of Public Sports and Championships in Iran. Strategic Studies of Sport and Youth Studies,2017. No. 36, pp. 57-67. (Persian)
49. Talebpour, M., Sahebkar, M. A., Mosala Nejad, M., & Rajabi, M.Comparison study to the factors affecting on institutionalization of sport among students (Case study of Ferdowsi University of Mashhad). Research on Educational Sport,2016, 5(11),PP. 57-72. (Persian)
50. Tahzibi, Kh.A.Investigating the Factors Affecting the Development of Public Sport and Existing Barriers from the Perspective of the Participants and Practitioners of the Morning and Joy Conference in Khuzestan Province. 21st Century International Conference on Management and Economics, Tehran, Iran, March 12, 2015, p. 1-9. (Persian)
51. World Health Organization.(2015).Ageing well must be a global priority <http://www.who.int/ageing/en>.
52. Weinberg, R. S., & Gould, D. (2014). Foundations of Sport and Exercise Psychology (5th ed.).

53. Vafaeimoghaddam. A, Farzan. F., Razavi. M. H., & Afshari. M. Serving the Development Causes of Sport for All Based on Grounded Theory. Sport Management Studies. 2018, 10(52): 43-72. (Persian)
54. Yousefirad, E. Developing a Strategic Plan for the Development of Public Sports in East Azerbaijan Province. M.Sc, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, 2018. Tabriz University. (Persian)
55. Zardoshtian, Sh., & Ghayeb Zadeh, Sh. Measuring the Outcome of Privatization of the Sports Facilities on Various Aspects of Sport for All and Championship Sport in Kermanshah Province. Sport Management Studies. 2019, 11 (54): 129-52. (Persian)
56. Zorba, E. The perception of sport for all in the world and in Turkey. Journal of Recreation and Sport, 2012, 1(4), PP. 21-30.

Analysis of Effective Factors and Inhibiting Sport for All and Recreation in the Western provinces of I. R. Iran

Ali Khaledifard^{1*}

Ph.D of Sport Management at Shahid
Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
E-mail: ali_khaledi65@yahoo.com

Ebrahim Alidoust Ghahfarokhi²

Associate Professor at Tehran University,
Tehran, Iran.
E-mail: e.alidoust@ut.ac.ir

Zahra Mahmudvand³

M.sc of Sport Management, Payam Noor University of Tehran Province Ray Center, Tehran, Iran.
E-mail: mahmudvand90@yahoo.com

Abstract

the aim of this study was to investigate the reasons , motives , factors and the effective barriers to sport for all and recreational in western provinces of iran. the present study was descriptive and statistical society consisted of citizens in the western provinces of iran (N=5865110). among which 1200 were selected as samples. The data collection tool was a self - structured questionnaire that its validity was collected by 12 of its professors and its reliability through Cronbach's alpha (0.725). the results showed "health", "leisure" and "fitness", respectively was the most important reason and motivation for sport participation. "vitality with sport", "Proportionality with age and health condition" and "sport in Natural environment and lush spaces" respectively, as the most important factors, and " lack of sports facilities", " lack of time", "lack of energy and patience" and "lack of motivation" respectively, are among the most important Barriers to the pursuit of sports in terms of Sample subjects were in the Western provinces of Iran. therefore, one of the most important responsibility for managers in western iran is to identify promotional factors and remove existing barriers to increase participation in sport for all and subsequently increase public health and hope for community life.

Keywords: Barriers, Factors, Sport for all, Western provinces of Iran.

1. * Corresponding Author: Email :ali_khaledi65@yahoo.com; Tel: +989366113865

بررسی موانع و مشکلات مشارکت جانبازان و معلولین در ورزش در استانهای شمال غرب کشور

^۱یوسف رستم پور ^۲برمک نورانی ^۳زهرارستم پور

^۱-دانشجوی دکتری مدیریت ورزش دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز ^۲-کارشناس تربیت بدنی و سلامت شهرستان نقده ^۳-معلم ابتدایی شهرستان

پیرانشهر

yosefrostampoor@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش بررسی موانع و مشکلات مشارکت جانبازان و معلولین در ورزش در استانهای شمال غرب کشور است. که براساس هدف تحقیق کاربردی و بر اساس نحوه جمع‌آوری داده‌ها توصیفی - پیمایشی که به صورت میدانی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل ۳۸۰ نفر از جانبازان و معلولین جسمی حرکتی دارای کلاس پزشکی ورزشی بودند که نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۸۸ نفر محاسبه شدند. در تحقیق حاضر برای جمع‌آوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه موانع مشارکت جانبازان و معلولین در فعالیت ورزشی ۵۹ سؤالی مرادی، ۱۳۹۴ استفاده شده است. تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شد. در بخش آمار توصیفی از در صدها، میانگین، انحراف معیار، جداول توزیع فراوانی استفاده شد و در بخش استنباطی از آزمون‌های کروسکال والیس و آزمون فریدمن استفاده گردید و داده‌ها پس از جمع‌آوری با نرم‌افزار Spss نسخه ۲۲ مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج آزمون فریدمن نشان داد موانع اجتماعی - فرهنگی با میانگین رتبه ۵/۱۳ در اولویت اول و موانع خانوادگی با میانگین رتبه ۲/۰۴ در اولویت آخر قرار دارد. بنابر این انجام اقداماتی از جمله بسترسازی جامعه و نگاه مثبت مردم و مسئولین به جانبازان و معلولین می‌تواند زمینه مشارکت بیشتر جانبازان و معلولین را فراهم نماید. لذا به مسئولین ورزشی و سایر افرادی که هر یک به نوبه خود می‌توانند سهمی در ورزش این قشر داشته‌باشند پیشنهاد می‌شود با توجه به اولویت‌های ارائه شده در این پژوهش اقدام به برنامه‌ریزی استراتژیک نمایند تا در نهایت موجبات رشد و پیشرفت در ورزش معلولین و جانبازان را هم به‌عنوان قشری از جامعه فراهم آورند.

واژگان کلیدی: ورزش، امکانات، فرهنگ‌سازی، موانع، جانبازان و معلولین

مقدمه

ورزش می‌بایست در برنامه روزانه هر کس وجود داشته‌باشد، ولی برای افراد معلول، اهمیت و نقش ورزش بیشتر می‌باشد. ورزش معلولان با توجه به نوع معلولیت آنها و اینکه کدام قسمت از جسم و عضلات آسیب‌دیده باشند، ویژگی‌های مخصوص به خود را دارد. با بروز نقص و بروز نشانه‌های ضعف جسمانی، اتکای افراد معلول به خود سست شده و احساس نیاز به دیگران و وابستگی به‌غیر به وجود می‌آید و به‌مرور زمان بیشتر می‌شود. کم شدن از اعتماد به نفس، شخصیت‌گرایی منفی، احساس شایسته نبودن در جامعه و سربار جامعه بودن، همان حداقل ظرفیت‌های موجود در شخص معلول را تحت‌تأثیر خود قرار داده و در او احساس ناراحتی و ابهام ظاهر می‌شود. علاوه بر این تغییر در شکل ظاهری، همه‌گیری چاقی و داشتن اضافه‌وزن ناشی از کم‌ تحرکی بر بدتر شدن موقعیت این افراد اضافه می‌کند به‌صورتی که اضافه‌وزن یکی از موارد پرخطر خیلی از بیماری‌های مزمن در دنیا است و به‌عنوان یک فاکتور مستقل سبب بیشتر شدن مرگ می‌گردد. در این عصر اضافه‌وزن و چاقی، مشکل مهم تغذیه‌ای در دنیا و ایران است. در این شرایط، انجام‌دادن فعالیت‌های ورزشی برای معلولین اهمیت به خصوص پیدا می‌کند و از یک ابزار تفریحی و درمانی پا را فراتر می‌گذارد و به‌عنوان عاملی در راستای تکامل کمبودهای جسمانی و روانی آنان مورد توجه قرار می‌گیرد. در این بین ورزش منظم و عادات غذایی مناسب قادر است سلامت جانبازان را بهبود داده و از بسیاری از بیماری‌ها و حالت‌هایی که دلیل بیشتر مرگ و اختلالات روانی معلولان است جلوگیری کند. فعال بودن افراد معلول در زمینه جسمانی و تمایل به انجام ورزش می‌تواند استرس و اضطراب را در معلولان کاهش داده و به بهبود عملکرد آنها کمک نماید. فعالیت بدنی نقش پر رنگی در سلامت عمومی مردم جامعه مانند معلولین دارد و با توجه به وضعیت بدنی این‌گونه افراد می‌تواند چه از نظر سلامت بدنی و چه از منظر سلامت ذهنی و روانی به این اشخاص یاری رساند و برای آنها به‌عنوان پدیده‌ای برای رفع مشکلاتشان در نظر گرفت که در نهایت باعث بهبود کیفیت زندگی آنها شود. در همین زمینه تحقیقی در ایران با عنوان مقایسه کیفیت زندگی جانبازان و معلولین شرکت‌کننده و غیر شرکت‌کننده در ورزش همگان انجام شد که یافته‌ها مشخص نمود کیفیت زندگی جانبازان و معلولین که ورزش همگانی انجام می‌دهند در مقایسه با کیفیت زندگی جانبازان و معلولین که در ورزش همگانی مشارکت ندارند

در سطح بالاتری قرار دارد. معمولاً افراد وقتی ورزش می‌کنند روز خوبی را خواهند داشت. تجربیات خوشایند، رضایت‌مندی، اشتیاق و تخلیه هیجان‌های مخرب و منفی از آثار ورزش کردن است. لذت که افراد هنگام ورزش کردن می‌کنند هیچ‌گاه به زبان قابل توصیف نیست. ورزش می‌تواند برای افراد تجربیات ارزشمندی به‌همراه داشته‌باشد. دنیایی از تجربیات جذاب و ورزش فرصتی برای تبادل تجربه میان ورزشکاران به وجود می‌آورد و زمینه‌ساز تعاملات اجتماعی سالم می‌شود. ورزش باعث شادابی و نشاط افراد شده و آنان را قادر می‌سازد تا زندگی خود را تحت کنترل داشته‌باشند. افراد ورزشکار آگاهی کاملی نسبت به وضعیت جسمانی خود دارند (اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۹). لازم به ذکر است که ابتدا تعاریفی از ورزش معلولین داشته‌باشیم.

معلولیت: به آسیب‌های ناشی از اختلال و ناتوانی گفته می‌شود که منجر به ایجاد محدودیت و جلوگیری از ایفای نقش طبیعی فرد در زندگی می‌گردد. این نقش بر اساس جنسیت، سن، عوامل اجتماعی و فرهنگی به عهده فرد گذاشته‌شده است معلول: فرد دارای معلولیت یا معلول: کسی است که بخشی از توانایی‌های فیزیکی، جسمی، اجتماعی، حرفه‌ای، ذهنی و روانی خود را از دست داده و یا اصلاً به‌دست نیاورده است

سلامت روان: سلامت روانی حالت توازن بین شخصیت و دنیای اطراف او و سازگاری شخص با خود و دیگران و هم‌زیستی بین واقعیت‌های خود و واقعیت‌های مردم و واقعیت‌های محیط‌زیست تعریف‌شده است

سلامت جسمانی: دال بر عمل کردن کامل بدن است و نشانه‌های آن سیمای خوب، پوست تمیز، چشمان درخشان، موهای براق با اندامی مناسب با ماهیچه‌های مناسب و نه خیلی چاق، تنفس خوش، بو اشتهای خوب، خواب راحت و فعالیت منظم روده‌ها همراه با حرکات بدنی هماهنگ می‌باشد (صبادفر و همکاران، ۱۳۹۶).

انواع معلولیت‌ها

۱) معلولیت‌های جسمی که شامل این موارد است:

الف (معلولیت‌های حواسی: مانند نابینایی و ناشنوایی.

ب (معلولیت‌های حرکتی: شامل انواع نقص عضوها، ضایعات نخاعی و ناهنجاری‌های مربوط به اسکلت و عضلات.

ج (معلولیت احشای داخلی: شامل ناهنجاری‌های قلبی - عروقی، تنفسی، کلیوی و غیره.

۲- معلولیت ذهنی عبارتند از:

الف (عقب‌ماندگی ذهنی

ب (بیماری روانی

علل معلولیت‌ها

۱) معلولیت‌های اکتسابی: در اثر تصادفات، حوادث یا بلاهای طبیعی، جنگ، آتش‌سوزی، مسمومیت‌ها و یا بیماری‌های مزمن و عوارض ناشی از آنها، فرد ممکن است دچار این معلولیت گردد.

۲) معلولیت‌های مادرزادی: علل معلولیت مادرزادی را به‌طور کلی به دو دسته تقسیم می‌کنند:

الف (عوامل دوران بارداری: نظیر عوامل ژنتیکی، سوء تغذیه مادر، سن بالای مادر، رعایت نکردن بهداشت دوران بارداری، اشعه، دارو، بیماری مادر و استعمال دخانیات.

ب (عوامل هنگام زایمان: زایمان مشکل و طولانی، زایمان‌های غیربهداشتی، ضربات وارده به نوزاد هنگام تولد.

نقش ورزش در سلامت جسمی معلولان

۱- قلبی عروقی: ورزش باعث جلوگیری از رسوب کلسترول در دیواره رگ‌ها شده و مانع از ایجاد تنگی رگ‌ها و ایجاد بیماری تصلب شرایین می‌گردد که خود باعث ایجاد بیماری‌های دیگر مانند سکته‌های قلبی و مغزی می‌شود. علاوه بر افزایش قدرت عضلانی ورزش کارایی و سلامت قلب را تضمین می‌کند بنابراین جانبازانی که ورزش می‌کنند کمتر از دیگران در معرض بیماری‌های قلبی عروقی هستند

۲- ریوی: در اثر ورزش ظرفیت ریه‌ها افزایش یافته و در مقابل بیماری‌ها مقاومت بیشتری پیدا می‌کند و شخص کمتر به بیماری‌های ریوی مبتلا می‌شود. از آنجا که جانبازان نخاعی بدرجات مختلف دارای فلج عضلات تنفسی هستند. این مسئله باعث کاهش ظرفیت ریه‌ها می‌شود، ورزش می‌تواند تا حد زیادی به‌خصوص در آنان که سطح ضایعه بالا دارند باعث تقویت عضلات تنفسی و بهبود ظرفیت تنفسی شود.

عضلانی- اسکلتی: افراد نخاعی به‌دلیل بی حرکتی در معرض ذوب شدن و از بین رفتن عضلات هستند. به‌دنبال ورزش‌های تقویت‌شده و قدرت شخص را در برابر کارها و موانع سخت افزایش می‌دهد. کسی که ورزش می‌کند به پوکی‌استخوان دچار نمی‌شود. پوکی‌استخوان باعث دردهای استخوانی شده و استخوان را مستعد شکستگی می‌کند. به‌دنبال ورزش درد و اسپاسم در اندام‌های فلج کاهش قابل ملاحظه‌ای پیدا می‌کند

۳- مفصلی: کسانی که ورزش نمی‌کنند در اثر رسوب کلسیم و ایجاد استخوان در مفاصل دچار محدودیت حرکتی می‌شود و در موارد شدید حتی شخص قادر به انجام کارهای روزمره نمی‌باشد. استخوان‌سازی نابجا در افرادی که ورزش مناسب می‌کنند به‌ندرت دیده می‌شود و در این افراد دامنه حرکات مفاصل در حد طبیعی باقی می‌ماند. (اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۹).

در سه دهه گذشته، تلاش‌ها در عرصه ورزش معلولین و فعالیت مناسب فیزیکی به‌طور قابل ملاحظه‌ای رشد داشته، بررسی‌های پژوهشی حاکی از آنست که ورزش و فعالیت فیزیکی سبب افزایش سلامتی جسمانی و روانی می‌شود. ورزش و فعالیت فیزیکی موجب بهبودی و شادابی روحیه در بیماران روحی- روانی که دچار افسردگی و اضطراب هستند، می‌شود به‌علاوه، اعتماد به

نفس بالا و شعور و آگاهی اجتماعی و خود باوری را به همراه دارد و می تواند به توانمند شدن افراد معلول بینجامد. لذا به تحقیق هایی که در این خصوص توسط محققان انجام گرفته اشاره می گردد. بر اساس آخرین یافته های علمی، زندگی بیتحرک یکی از ۱۰ علت عمده مرگ و میر در جهان است؛ بیتحرکتی علت عمده بسیاری از بیماری های روحی و جسمی است به طوری که از سوی سازمان بهداشت جهانی هشدار داده شده است که سالانه در جهان بیش از دو میلیون مرگ تنها به دلیل نداشتن فعالیت بدنی رخ می دهد. افزایش فوت های ناگهانی ناشی از بی تحرکی، دو برابر شدن خطر بیماری های قلبی و عروقی، افزایش دیابت، اضافه وزن خصوصاً ویلچر بودن فرد، خطر سرطان روده، بالا رفتن فشار خون، اختلالات چربی، پوکی استخوان، افسردگی و افزایش اضطراب و استرس، فقدان اعتماد به نفس، کاهش دقت به هنگام انجام وظایف محوله و دهها مورد دیگر را می توان از مهم ترین علت های بی تحرکتی دانست که در صورت عدم توجه لازم زنگ های خطر برای مسئولین و دست اندرکاران و مردم هر کشوری به صدا در خواهد آمد (اسکندر و همکاران، ۲۰۰۹).

قاسمی و همکاران (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان اثر هشت هفته تمرین پیلاتس تعدیل شده بر عملکرد ریوی و کیفیت زندگی جانبازان شیمیایی انجام دادند. این پژوهش از نوع تجربی بود و ۱۵ نفر در گروه کنترل و در نهایت ۱۳ نفر در گروه تمرین قرار داشتند. یافته ها در گروه تمرین در مرحله پس آزمون، میانگین کیفیت زندگی از بعد روانی در گروه تمرین به طور معناداری بالاتر از گروه کنترل بود.

دیرمانچی و خانجانی (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان مقایسه تاب آوری و خودکارآمدی معلولین ضایعه نخاعی ورزشکار و غیرورزشکار انجام دادند. یافته های پژوهش نشان می دهد معلولین ورزشکار نسبت به غیرورزشکار نمره کل تاب آوری بیشتری دارند.

هولیا و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی با عنوان تأثیر ظرفیت ورزش بر درک تنگی نفس، علائم روانشناختی و کیفی زندگی در بیماران مبتلا به بیماری انسدادی مزمن ریوی انجام دادند. با کاهش مسافت پیاده روی بیماران، درک آنها از تنگی نفس و علائم روانشناختی افزایش می یابد و کیفیت زندگی آنها کاهش می یابد. بیمارانی که کمتر از ۳۵۰ متر راه رفته اند تعداد قابل توجهی بالاتر از پذیرش در بخش اورژانس و بستری شدن در بیمارستان، درک بالاتر از تنگی نفس و علائم روانشناختی و کیفیت پایین زندگی دارند در نهایت علاوه بر دارو می بایست تمرین ورزشی برای رفع علائم تنگی نفس و بهبود تنفس و در نتیجه ارتقا کیفیت زندگی برای این گونه معلولان ارائه شود.

آنوپاما و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی با عنوان تأثیر ورزش بر تراکم مواد معدنی استخوان و کیفیت زندگی در زنان یائسه مبتلا به پوکی استخوان بدون شکستگی: یک بررسی سیستماتیک انجام دادند. این بررسی نشان می دهد ورزش در بهبود تراکم مواد معدنی استخوان و کیفیت زندگی زنان یائسه مبتلا به پوکی استخوان مثر است. مداخلات ورزشی بررسی شده این مطالعات ناهمگن بوده و شامل: تا جی، تمرینات هوازی با شدت بالا، تمرینات تغییر شکل یافته بخش هشت، تمرینات کم تحرک با فشار کم، پیلاتس و تمرینات جنبشی بسته است. چهار مطالعه حجم نمونه کمیداشتند و در سه مطالعه مداخلات برای مدت زمان کوتاه تری بود.

کورنتین و همکاران (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان محتوای کلیشه ای ضمنی و صریح مرتبط با افراد دارای معلولیت جسمی: آیا ورزش چیزی را تغییر می دهد؟ انجام دادند. نتیجه این پژوهش نشان داد افراد معلولی که سطح فعالیت ورزشی بالاتری را تجربه کرده اند در برقراری ارتباط عملکرد بهتری را از خود نشان داده اند.

روش تحقیق

پژوهش فوق براساس هدف تحقیق کاربردی و بر اساس نحوه جمع آوری داده ها توصیفی - پیمایشی که به صورت میدانی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه جانبازان و معلولین جسمی حرکتی دارای کلاس پزشکی ورزشی بودند (۴۰۹ N=) که نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۸۸ نفر محاسبه شدند. در تحقیق حاضر برای جمع آوری داده های تحقیق از

پرسشنامه ۵۹ سؤالی محقق ساخته بر اساس طیف ۵ گزینه لیکرت تنظیم گردیده و ۵ مولفه امکاناتی - فردی - خانوادگی - فرهنگی و اجتماعی - شهری می‌سجد. طیف کاملاً مخالف تا کاملاً موافق را در برمیگردد تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شد. در بخش آمار توصیفی از در صدها، میانگین، انحراف معیار، جداول توزیع فراوانی و رسم نمودار استفاده شد و در بخش استنباطی از آزمون های کروسکال والیس و آزمون فریدمن استفاده گردید و داده‌ها پس از جمع آوری با نرم‌افزار SSS نسخه ۲۲ مورد تحلیل قرار گرفت.

پرسشنامه موانع مشارکت جانبازان و معلولان

برای بررسی موانع مشارکت جانبازان و معلولان از پرسشنامه ۵۹ سؤالی توسط مرادی (۱۳۹۴) ساخته شده و پایایی آن مورد ارزیابی قرار گرفت و از طریق ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹ گزارش کردند. این پرسشنامه در طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از خیلی زیاد تا خیلی کم نمره‌گذاری شده است،

جدول شماره ۱. میزان پایایی ابعاد پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ

ردیف	ابعاد	ضریب آلفا
۱	موانع شهری	۰/۷۴
۲	موانع اجتماعی - فرهنگی	۰/۸۸
۳	موانع خانوادگی	۰/۷۰
۴	موانع فردی	۰/۸۷
۵	موانع امکاناتی	۰/۹۰

همانطور که در جدول فوق می‌بینید پایایی ابعاد پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ قابل قبول است. در این پژوهش از آمار توصیفی در مواردی چون شاخص‌های پراکندگی (واریانس و انحراف معیار) و شاخص‌های مرکزی (میانگین) و جداول فراوانی و نمودارها استفاده خواهد شد. همچنین به منظور بررسی فرضیه‌های تحقیق در صورت نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون تی مستقل و در صورت برقرار نبودن شروط استفاده از آزمون‌های پارامتریک از آزمون یو من ویتنی استفاده خواهد شد. برای استفاده از آزمون‌های ذکر شده از نرم‌افزار ۲۲ اس پی اس استفاده خواهد شد.

یافته های تحقیق

با توجه به پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، در این قسمت داده های مربوط به مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه های آماری که متشکل از ۱۸۸ نفر از جانبازان و معلولان، مورد بررسی قرار گرفته است. در جداول ۱، اطلاعات مربوط به مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت کنندگان در پژوهش، توصیف شده است.

جدول شماره ۲. توزیع فراوانی سن شرکت کنندگان

سن	فراوانی	درصد
۲۰	۱۴	۷/۴
۲۱-۳۰	۵۱	۲۷/۱
۳۱-۴۰	۹۳	۴۹/۵
۴۱-۵۰	۱۴	۷/۴
۵۰	۱۶	۸/۵
کل	۱۸۸	۰/۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد از ۱۸۸ شرکت کننده مورد مطالعه ۱۴ نفر (۷/۴ درصد) از گروه سنی زیر ۲۰ سال، ۵۱ نفر (۲۷/۱ درصد) بین ۲۱-۳۰، ۹۳ نفر (۴۹/۵ درصد) بین ۳۱ تا ۴۰، ۱۴ نفر (۷/۴ درصد) بین ۴۱ تا ۵۰ و ۱۶ نفر (۸/۵ درصد) سنی بالای ۵۰ سال داشتند.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول شماره ۳. فراوانی شرکت کنندگان بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۱۲۵	۶۶/۵
مرد	۶۳	۳۳/۵

طبق جدول از ۱۸۸ فرد مورد بررسی ۱۲۵ نفر (۶۶/۵ درصد زن و ۶۳ نفر (۳۳/۵ درصد) مرد بودند.

جدول شماره ۴. توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس ویژگی

ویژگی	فراوانی	درصد
معلول	۱۷۲	۹۱/۵
جانباز	۱۶	۸/۵
کل	۱۸۸	۰/۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می دهد از ۱۸۸ نفر شرکت کننده ۱۷۲ نفر (۹۱/۵ درصد) معلول و ۱۶ نفر (۸/۵ درصد) جانباز بودند.

جدول شماره ۵. توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر اساس تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد
زیر دیپلم	۶۳	۳۳/۵
دیپلم	۸۷	۴۶/۸
فوق دیپلم	۱۹	۱۰/۱
لیسانس	۱۶	۸/۵
فوق لیسانس	۲	۱/۱
کل	۱۸۸	۰/۱۰۰

همانطور که جدول نشان می دهد از ۱۸۸ فرد مورد بررسی مشخص شد به ترتیب تحصیلات دیپلم (۸۷ فر) زیر دیپلم (۶۶ نفر) فوق دیپلم (۱۹ نفر) لیسانس (۱۶ نفر) دارای بالاترین فراوانی بودند.

جدول شماره ۶. توزیع فراوانی بر اساس اشتغال

ردیف	اشتغال	فراوانی	درصد
۱	بیکار	۱۰۷	۵۶/۹
۲	محصل	۵۴	۲۸/۷
۳	شاغل	۲۷	۱۴/۴

همانطور که جدول نشان می دهد از ۱۸۸ فرد مورد بررسی مشخص شد ۱۰۷ نفر (۵۶/۹ درصد) بیکار، ۵۴ نفر (۲۸/۷ درصد) محصل و ۲۷ نفر (۱۴/۴ درصد) دارای بالاترین فراوانی بودند.

جدول شماره ۷. توزیع فراوانی براساس علت معلولیت

درصد	فراوانی	علت معلولیت
۲۷/۷	۵۲	حادثه
۲۵/۰	۴۷	بیماری
۳۷/۷	۷۱	مادرزادی
۹/۶	۱۸	جنگ

طبق نتایج جدول نشان می‌دهد از ۱۸۸ فرد مورد بررسی مشخص شد که ۵۲ نفر (۲۷/۷ درصد) به علت حادثه، ۴۷ نفر (۲۵/۰ درصد) به علت بیماری، ۷۱ نفر (۳۷/۷ درصد) به علت مادرزادی و ۱۸ نفر (۹/۶ درصد) به علت جنگ معلول شدند.

جدول شماره ۸. توزیع فراوانی براساس رشته ورزشی

درصد	فراوانی	نوع معلولیت جسمی
۲۱/۸	۴۱	والیبال
۵/۹	۱۱	تنیس روی میز
۱۲/۸	۲۴	فوتسال
۵/۹	۱۱	شنا
۱۳/۳	۲۵	بسکتبال
۷/۴	۱۴	قایقرانی
۲۸/۷	۵۴	دوومیدانی
۴/۳	۸	بی‌پاسخ
۰/۱۰۰	۱۸۸	کل

همانطور که جدول نشان می‌دهد از ۱۸۸ فرد مورد بررسی مشخص شد که به ترتیب دوومیدانی، والیبال، بسکتبال و فوتسال بالاترین فراوانی را در میان رشته های ورزشی به خود اختصاص داده ند.

جدول شماره ۱۰. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

مؤلفه ها	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
موانع شهری	۱۷/۶۲	۶/۱۳	۰/۹۸۴	۱/۴۹
موانع اجتماعی - فرهنگی	۱۲/۷۲	۱۳/۳۲	-۰/۱۰	۰/۵۶۵
موانع خانوادگی	۲۴/۸۸	۸/۲۵	۰/۳۰۹	۰/۲۸۲
موانع فردی	۱۰/۱۵	۴/۲۹	۰/۸۵۶	۰/۷۶۰
موانع امکاناتی	۲۵/۵۲	۸/۱۰	۰/۷۷۳	۱۰/۰۲
کل	۱۷۷/۲۶	۱۷/۷۲	۱۹/۰۱	۰/۴۱۳

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد در این قسمت مقادیر شاخص های توصیفی موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور آورده شده است که موانع امکاناتی با ۲۵/۵۲ دارای بیشترین میانگین است.

جدول شماره ۱۱. نتایج آزمون کالمرگوف - اسمیرنوف

موانع امکاناتی	موانع فرهنگی و اجتماعی	موانع خانوادگی	موانع فردی	Z کالمرگوف - اسمیرنوف
۱/۳۸۸	۱/۱۱۱	۱/۱۷۳	۱/۱۵۱	
۰/۰۶۲	۰/۱۶	۰/۱۲	۰/۱۴	حد معنی داری

جهت انتخاب آزمون آماری مناسب برای مقایسه مولفه ها با میانگین فرضی (آماري) ابتدا لازم بود که توزیع داده های میان مولفه های تحقیق مورد بررسی قرار گیرد. لذا برای این منظور از آزمون کالمرگوف - اسمیرنوف بهره گیری شد. همان گونه که نتایج جدول نشان می دهد که توزیع داده ها در همه متغیرهای تحت بررسی در سطح ۰/۰۵ اختلاف معنی داری با توزیع نظر طبیعی ندارد و لذا طبیعی است. بنابراین برای محاسبات مربوط می توان از آمار ناپارامتریک استفاده نمود.
با توجه به فرضیه های زیر:

فرضیه اول

موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور دارای اولویت نمی باشد.

جدول شماره ۱۲. نتایج آزمون رتبه ای فریدمن برای بررسی معنی داری اختلاف میانگین مؤثر

شاخص	آماره کای دو	DF	سطح معنی داری
	۶۲۴/۶۵	۴	۰/۰۰۰۱
مولفه ها	میانگین رتبه		
اماکن و امکانات	۴/۰۷		
شهری	۲/۰۴		
فردی	۲/۸۳		
اجتماعی - فرهنگی	۵/۱۳		
خانوادگی	۲/۰۹		

با توجه به جدول شماره ۱۲ مشاهده می شود نظر به سطح معنی داری ($\alpha=0/0001$) که از سطح معنی داری ($\alpha<0/05$) کوچکتر است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که بین رتبه میانگین موانع مشارکت جانبازان و معلولین در ورزش استان های شمال غرب کشور تفاوت معنی داری وجود دارد و موانع اجتماعی - فرهنگی با میانگین رتبه ۵/۱۳ به عنوان بیشترین و موانع شهری با میانگین رتبه ۲/۰۴ به عنوان کمترین عامل است

فرضیه دوم

بین موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور در فعالیتهای ورزشی براساس تحصیلات رابطه معنی داری وجود ندارد.

جدول شماره ۱۳. مقایسه موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور در فعالیتهای ورزشی براساس سطح تحصیلات

شاخص‌ها	گروه	تعداد	میانگین رتبه	آزمون کروسکال والیس		
				خی دو	df	sig
خانوادگی	زیر دیپلم	۶۳	۱۰۰۰/۸۱	۵/۷۸	۳	۰/۱
	دیپلم	۸۷	۹۲/۸۲			
	فوق دیپلم	۱۹	۱۶/۶۷			
	لیسانس	۱۶	۹۳/۹۴			
فردی	زیر دیپلم	۶۳	۹۷/۶۶	۱۰/۷۱	۳	۰/۰۱
	دیپلم	۸۷	۹۸/۷۰			
	فوق دیپلم	۱۹	۵۵/۲۹			
	لیسانس	۱۶	۹۱/۸۸			
مکاناتی	زیر دیپلم	۶۳	۸۷/۰۸	۱۱/۴۹	۳	۰/۰۰۹
	دیپلم	۸۷	۱۰۵/۸۰			
	فوق دیپلم	۱۹	۶۷/۹۷			
	لیسانس	۱۶	۷۶/۴۴			
اجتماعی - فرهنگی	زیر دیپلم	۶۳	۱۰۷/۶۰	۱۱/۳۸	۳	۰/۰۱
	دیپلم	۸۷	۸۱/۶۶			
	فوق دیپلم	۱۹	۸۱/۱۶			
	لیسانس	۱۶	۱۱۱/۲۵			
شهری	زیر دیپلم	۶۳	۱۰۵/۶۴	۱۰/۰۹	۳	۰/۰۱
	دیپلم	۸۸	۸۱/۶۳			
	فوق دیپلم	۱۹	۸۶/۱۱			
	لیسانس	۱۶	۱۱۳/۲۵			

براساس اطلاعات جدول شماره ۱۳ فوق نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد از بین موانع مشارکت جانبازان و معلولین در فعالیتهای ورزشی برحسب تحصیلات جز موانع خانوادگی در سایر موانع تفاوت معنی‌دار بود.

فرضیه سوم

بین موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور در فعالیتهای ورزشی براساس رشته ورزشی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول شماره ۱۴. مقایسه موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان‌های شمال غرب کشور در فعالیتهای ورزشی بر اساس رشته ورزشی

شاخص‌ها	گروه	تعداد	میانگین رتبه	آزمون کروسکال والیس		
				خی دو	df	sig
خانوادگی	والیبال	۴۰	۳۹/۰۰	۳۹/۰۶	۶	۰/۰۰۰۱
	تنیس روی میز	۸	۵۴/۵۰			
	فوتسال	۲۴	۷۰/۰۰			
	شنا	۱۱	۹۱/۰۰			
	بسکتبال	۱۴	۸۸/۹۳			
	قایقرانی	۱۱	۹۱/۰۰			
	دوومیدانی	۲۵	۸۸/۸۸			
فردی	والیبال	۴۰	۴۲/۹۵	۴۷/۰۱	۶	۰/۰۰۰۱
	تنیس روی میز	۸	۵۸/۱۳			
	فوتسال	۲۴	۶۶/۰۴			
	شنا	۱۱	۷۷/۸۲			
	بسکتبال	۱۴	۷۲/۴۳			
	قایقرانی	۱۱	۷۷/۸۲			
	دوومیدانی	۲۵	۱۰۷/۸۸			
امکاناتی	والیبال	۴۰	۴۰/۳۶	۳۴/۶۶	۶	۰/۰۰۰۱
	تنیس روی میز	۸	۶۷/۶۳			
	فوتسال	۲۴	۷۴/۷۹			
	شنا	۱۱	۳۶/۳۱			
	بسکتبال	۱۴	۹۰/۰۰			
	قایقرانی	۱۱	۳۶/۹۱			
	دوومیدانی	۲۵	۹۱/۱۶			
اجتماعی-فرهنگی	والیبال	۴۰	۳۹/۴۰	۳۷/۲۹	۶	۰/۰۰۰۱
	تنیس روی میز	۸	۶۱/۸۸			
	فوتسال	۲۴	۸۰/۹۲			
	شنا	۱۱	۸۴/۷۳			
	بسکتبال	۱۴	۸۸/۴۳			
	قایقرانی	۱۱	۵۴/۲۷			
	دوومیدانی	۲۵	۸۵/۲۴			
شهری	والیبال	۴۰	۹۹/۴۰	۶۵/۳۷	۶	۰/۰۰۰۱
	تنیس روی میز	۸	۸۸/۵۹			
	فوتسال	۲۴	۸۳/۲۹			
	شنا	۱۱	۸۲/۷۰			
	بسکتبال	۱۴	۵۷/۸۶			
	قایقرانی	۱۱	۵۰/۴۱			
	دوومیدانی	۲۵	۹۲/۸۹			

براساس اطلاعات جدول شماره ۱۴ نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد در همه موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان های شمال غرب کشور در فعالیتهای ورزشی برحسب رشته ورزشی تفاوت معنی دار بود

نتیجه گیری

طبق بررسی های پژوهش حاضر مشخص گردید جانبازان و معلولین جهت شرکت در ورزش با مشکلات و موانعی در ۵ حیطه: امکاناتی و اماکنی، موانع اجتماعی فرهنگی، موانع فرهنگی، موانع فردی و موانع شهری مواجه هستند. با مقایسه میانگین موانع مشارکت در ورزش و میانگین فرضی ($3/35 \geq 3$) مشخص می گردد که وضعیت موانع در نمونه تحقیق از وضعیت فرضی آن کمی نامطلوب تر است. نتایج آزمون فریدمن در خصوص مولفه های موانع شرکت ($X^2 = 385/57 \geq p/0.1$) نشان می دهد که اختلاف معنا داری میان میانگین رتبه های مولفه های موانع شرکت در ورزش می باشد به گونه ای که موانع شهری در رتبه اول و موانع خانوادگی در رتبه آخر قرار می گیرد زمانی که فرد معلول متوجه نیاز خود به ورزش و فعالیت بدنی گردید و تصمیم به شرکت در این فعالیت ها نمود، با دو مانع بزرگ شهری و خانوادگی روبه روی می گردد. در ابتدا فرد معلول می بایست رضایت خانواده خود را جهت شرکت در ورزش کسب نماید که نتایج به دست آمده این آزمون نشان می دهد اکثر خانواده ها از مزایای ورزش برای فرزند معلول خود خبر داشته و همکاری لازم را جهت شرکت این عزیزان در زمینه ورزشی می نمایند بعد از آن معلول برای شرکت در ورزش می بایست از موانع شهری عبور نماید که طبق آمار به دست آمده، معلولین این موانع را بزرگ ترین مانع جهت مشارکت خود در ورزش می دانند که خور پوی هوا نیز در تحقیق خود به این مهم دست یافت با توجه به سطح معناداری به دست آمده از آزمون پیرسون ($r = 0/11, P \geq 0/05$) مشخص گردید بین موانع شرکت در ورزش با سن رابطه معناداری وجود ندارد این مشکلات و موانع در هر سنی در جانبازان و معلولین حس می گردد. بین سن با مولفه های موانع مشارکت در ورزش رابطه مثبت معنا دار دیده شد. هر فردی با افزایش سن نیاز بیشتری برای حضور در اجتماع احساس می کند این نیاز در معلولین باعث پررنگ تر شدن موانع حضور آنان می گردد. فعالیتهای بدنی ورزشی منظم، محرکی قدرتمند برای به حرکت درآوردن معلولین در جریان زندگی عادی به حساب

می آید و تا جایی که از حد سرگرمی فراتر رفته و نقش درمان کننده و پیشگیری کننده از پیامدهای معلولیت را بر عهده دارد. با بررسی گویه های پرسشنامه مشخص است که هدف از تندرستی کلی، بررسی وضعیت سلامت و بیماری معلولان از دیدگاه خودشان است. که در این حالت با توجه به اطلاعات توصیفی ملاحظه می گردد که شرایط تندرستی معلولان فعال در مقایسه با معلولان غیرفعال در شرایط مطلوب تری می باشد و این میزان اختلاف معنی دار نیز می باشد. معلولان که فعال بودند به نظر خودشان کمتر درگیر بیماری شده و از سلامت بالاتری برخوردار بودند. مرکز ملی کنترل بیماری های مزمن و ترویج بهداشت و سلامت در آمریکا، در مقاله ای با عنوان فعالیت بدنی و سلامتی برای افراد معلول، فواید فعالیتهای بدنی برای افراد معلول را این گونه بیان می کند:

۱) کاهش مرگ و میر ناشی از بیماری عروق کرونری

۲) کاهش فشار خون بالا و سرطان روده

۳) کاهش انواع دیابتها

۴) بهبود و توسعه قدرت عضلانی

۵) توسعه استقامت عضلانی

بنابراین می توان که بین معلولان فعال و غیرفعال از لحاظ درک تندرستی باید اختلافی وجود داشته باشد که نتیجه فرضیه حاضر نیز همین این مطلب است با توجه به نتایج این پژوهش و سایر مطالعاتی که در این پژوهش ذکر آنها رفت به نظر می رسد فعالیت بدنی ورزشی می تواند کیفیت زندگی و تجربه زندگی بهتری را برای معلولین فراهم نماید بنابراین به نظر می رسد معلولین می بایست از امکانات و فضاهای ورزشی موجود برای بهتر کردن سطح توانایی های خود، به منظور تقویت عضلات سالم، تقویت عضلانی که قسمت هایی از آن فلج یا قطع شده اند و نیز آموزش مناسب تر فنون ورزشی استفاده کنند. برای افزایش حضور معلولین در عرصه ورزشی و بالا بردن انگیزه، آنها نیاز به توسعه اماکن و فضاهای ورزشی متناسب با سطوح عملکردی و

توانایی‌های بدنی آنهاست. پرواضح است که امکانات و فضاهای کنونی ورزشی می‌تواند تأمین‌کننده همه نیازهای این افراد باشد و لازم است که زمینه‌سازی و بسترسازی لازم و کافی برای بهبود افزایش امکانات فراهم شود.

منابع

پور سلطانی زرنندی، حسین و قاسمی، حمید و مرادی، فیروزه و حواصل، مهناز، ۱۳۹۶، بررسی و اولویت بندی موانع مشارکت جانبازان و معلولین استان البرز در ورزش، اولین همایش بین المللی پژوهش های نوین در علوم ورزشی و تربیت بدنی، همدان، <https://civilica.com/doc/691702>

اصفهانی، مهدی احمد الرحمه، علی تحسین، ۱۳۹۹، مقایسه کیفیت زندگی معلولین ورزشکار و غیر ورزشکار در کشور عراق، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه امام رضا(ع)

غلامعلی قاسمی*، پروین براتی رکعتی، امیدرضا صالحی. ۱۳۹۸. اثر هشت هفته تمرین پیلاتس تعدیل شده بر عملکرد ریوی و کیفیت زندگی جانبازان شیمیایی. طب جانباز. ۱۸۳-۱۸۸.

نیلوفر دیرمانچی، محمدسعید خانجانی*. ۱۳۹۸. مقایسه تاب آوری و خودکارآمدی معلولین ضایعه نخاعی ورزشکار و غیرورزشکار. روانپزشکی و روانشناسی بالینی/ایران. 150-163.

Anupama D. S., Judith A. Norohna, Anice George, (2020), Effect of exercise on bone mineral density and quality of life among postmenopausal women with osteoporosis without fracture: A systematic review, *International Journal of Orthopaedic and Trauma Nursing* November 2020,

Corentin Clément-Guillot, Odile Rohmer, Fabienne d'Arripe-Longueville, (2018) Implicit and explicit stereotype content associated with people with physical disability: Does sport change anything? *Psychology of Sport and Exercise* September, 38, 192-201.

Hulya Sahin, Naz Ilknur, Polat Gulru, ^x (2020), Effect of exercise capacity on the perception of dyspnea, psychological symptoms and quality of life in patients with chronic obstructive pulmonary disease, *Heart & Lung* November–December, 49(6), 753-757.

Schnrr PP, Lunny CA, Bovin MJ, Marx BP. (2009) Post traumatic stress disorder and quality of life: Extension of findings to veterans of the wars in Iraq and Afghanistan. *Clin Psychol Rev*; 12:3-16.

Examining obstacles and problems of participation of veterans and disabled people in sports in the northwestern provinces of the country

¹¹. Yusef Rostampour, ². Barmak Nurani, ³. Zahrarastampour

1-PH.D. student of sports management at Islamic Azad University, Tabriz branch

Email:yosefrostampoor@yahoo.com

2-Physical education and health expert in Naqadeh city

Email: Omidyosef59@gmail.com

3-Primary teacher in Piranshahr city

Email : Omidyosef31@gmail.com

Abstract

The purpose of the research is to investigate the obstacles and problems of the participation of veterans and disabled people in sports in the northwestern provinces of the country. which is based on the purpose of applied research and based on the method of collecting descriptive data - a survey that was conducted in the field. The statistical population of this research included 380 veterans and disabled people with sports medicine classes, and the sample was calculated as 188 people based on Cochran's formula. In the current research, the 59-item Moradi, 2014, 59-item questionnaire on barriers to the participation of veterans and disabled people in sports activities was used to collect research data. Data analysis was carried out in two parts: descriptive statistics and inferential statistics. In the descriptive statistics section, percentages, mean, standard deviation, and frequency distribution tables were used, and in the inferential section, Kruskal-Wallis and Friedman tests were used, and the data were analyzed with Spss version 22 software after collection. The results of Friedman's test showed that socio-cultural barriers with an average rank of 5.13 are in the first priority and family barriers are the last priority with an average rank of 2.04. Therefore, carrying out measures such as community foundation and positive views of people and officials towards veterans and disabled people can provide the ground for more participation of veterans and disabled people. Therefore, it is suggested to the sports officials and other people who can contribute to the sports of this group, according to the priorities presented in this research, to make a strategic plan in order to ultimately cause growth and progress in the sports of the disabled and veterans as well. Provide a stratum of **society**.

Keywords: sports, facilities, culture building, obstacles, veterans and disabled

شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام

مسعود محمدی عسکری آبادی^{۱*}، مازیار کلاشی^۲، احدیه صادقی کلانی^۳، محسن فرهادیانی عسکری آبادی^۴

۱ و ۲. دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۳. دکتری مدیریت ورزشی، دبیر پژوهش اداره کل ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۴. کارشناسی ارشد فیزیولوژی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام بود. روش تحقیق کیفی (نظریه داده-بنیاد) است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل صاحب نظران (اساتید، کارشناسان و خبرگان ورزشی) در زمینه ورزش بانوان استان ایلام می‌باشند. جهت نمونه‌گیری برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. ابزار تحقیق مصاحبه بود که از ۱۶ نفر به عمل آمد. روایی ابزار پژوهش (مصاحبه)، توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس اساتید متخصص، مورد بررسی قرار گرفت و تأیید گردید و برای سنجش پایایی از روش توافق درون موضوعی استفاده شد که مطابق این روش مقدار پایایی برابر با ۰/۸۸ بود. در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده-بنیاد استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام شامل: عوامل فرهنگی (افزایش آگاهی، نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش، عوامل محیطی و فرهنگ سازی)، می‌باشد. که این مقوله‌ها خود شامل ۸ مفهوم و ۳۲ عامل یا کد باز هستند. بر اساس یافته‌های این پژوهش نتیجه می‌گیریم با تأکید بر یافته‌های پژوهش و مفاهیم شناسایی شده، باید سیاست‌گذاری‌های کلان و اقدامات موثری جهت توسعه ورزش بانوان در استان ایلام انجام شود. و همچنین مدیران با ایجاد محیط فرهنگی مناسب شرایط را برای بروز استعدادها و ورزشی در حیطه بانوان محیا سازند.

واژگان کلیدی: بانوان، توسعه، کیفی، ورزش

مقدمه

امروزه نداشتن سطح قابل قبولی از فعالیت بدنی به یکی از مهمترین عوامل تهدید کننده سلامت جامعه جهانی تبدیل شده است (آریگو و همکاران^۱، ۲۰۲۱). علیرغم مزایای مناسب درگیر شدن در فعالیتهای بدنی منظم، روند اخیر نشان داده است که بخش بزرگی از جمعیت جهان به طور فزایندهای دچار کم تحرکی شدهاند، که با افزایش خطر ابتلا به بیماری مزمن و مرگ و میر همراه بوده است (رویچودھاری^۲، ۲۰۲۰). یکی از راهکارهای از بین بردن یا پیشگیری از فقر حرکتی، داشتن سبک زندگی فعال و شرکت در فعالیتهای بدنی و ورزش است (هالت و همکاران^۳، ۲۰۱۷). در سالهای اخیر، ورزش در بسیاری از کشورها علاوه بر اینکه امری فردی و موثر در سلامت جسم و روح تلقی می شود، در امور اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و مخصوصا اقتصادی جایگاه کلیدی یافته است (محمدی عسکریآبادی و همکاران، ۱۳۹۹). همان گونه که مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی می تواند اثرات مثبت و مفیدی را برای جامعه در پی داشته باشد عدم مشارکت و کاهش حضور افراد در ورزش نیز می تواند عواقب سوء اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی را به دنبال داشته باشد. لذا در تمام کشورها، زنان از نظر تعداد، کمتر از نیمی از مردان و پسران در فعالیتهای ورزشی شرکت می کنند، کشور ما نیز از این مهم مستثنی نیست (ندایی و همکاران، ۱۳۹۹). بنابراین ایجاد برنامه مناسب برای حضور بانوان در فعالیتهای ورزش بسیار حائز اهمیت است. توسعه ورزش بانوان، بخشی مهم از توسعه اقتصادی - اجتماعی ملی است، چراکه به دلیل قرار داشتن بانوان در بطن جامعه و تاثیر ورزش، دستاوردی فراتر از نتایج ورزشی با خود به همراه خواهد داشت. رواج ورزش بانوان موجب افزایش نشاط اجتماعی و بهره وری ملی و ارتقای ورزش قهرمانی موجب زبان زد شدن نام ملت هاست. از این رو دستاوردهای توسعه ورزش بانوان، دایره ای گسترده دارد و موجب رونق اقتصادی و شکوفایی اجتماعی می شود (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۴). بنابراین اهمیت زنان در توسعه جوامع از یک سو و آسیب پذیری بیشتر آنها در مقایسه با مردان از سوی دیگر موجب شده تا سازمان های بهداشتی با حساسیت بیشتری سیاست ها و اقدامات جدیدی را برای ارتقا سلامت ذهنی و جسمانی زنان تدوین و اجرا نمایند (کریم آبادی و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین یکی از اقدامات مهم و سیاست های کاربردی در زمینه توسعه وضعیت زندگی زنان افزایش میزان مشارکت آنها در فعالیتهای ورزشی است.

در مورد پژوهش حاضر تحقیقاتی انجام گرفته است که از جمله آنها می توان به نتایج پژوهش حسینی کریم آبادی و همکاران (۱۴۰۰)، اشاره کرد. ایشان در پژوهشی با عنوان تبیین جامعه شناختی عوامل موثر بر مشارکت بانوان در ورزش همگانی نشان دادند که بر اساس تحلیل های صورت گرفته ۴۶ کد باز مستخرج شد که این کدها در ۵ طبقه موانع شخصی، موانع خانوادگی، موانع امکاناتی و اقتصادی، موانع فرهنگی و موانع اجتماعی طبقه بندی شدند. حکمتی و همکاران (۱۴۰۰)، در مطالعه ای به ارائه مدلی برای توسعه ورزش زنان در ایران به عنوان یک پدیده اجتماعی پرداختند نتایج نشان داد که توسعه ورزش زنان شامل سه مؤلفه محیطی، ساختاری و رفتاری است. والنتی و همکاران^۴ (۲۰۲۱)، پژوهشی باهدف سیاست های ورزشی نخبگان و موفقیت ورزشی بین المللی، تجزیه و تحلیل داده های پانلی از عملکرد ورزش زنان اروپا انجام دادند. نتایج نشان داد که ارائه مربیگری بسیار تخصصی در موفقیت بین المللی در ورزش بانوان تأثیر معنادار و مثبتی دارد. فار و همکاران^۵ (۲۰۱۸)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین ورزش و سلامت در میان زنان ایالات متحده آمریکا به این نتیجه دست یافتند که زنانی که در ورزش شرکت می کنند سلامتی بهتری بدست می آورند و پایین ترین شانس برای مبتلا به بیماری های خاص بجز آسم خواهند داشت. ایالات متحده آمریکا می تواند به عنوان ابزاری برای بهبود بهداشت زنان، بر روی افزایش مشارکت ورزشی در میان زنان تمرکز کند.

1. Arigo et al
2. Roy Chowdhury
3. Holt et al
4. Valenti, et al
5. Pharr et al

بنابر مطالب ذکر شده ورزش به معنای رایج امروزی نمودی نو است که در آن ورزش همگانی قویا مورد توجه قرار گرفته است. ارتقاء سلامتی جامعه در بطن توسعه و ترویج ورزش همگانی قرار داد. توسعه ورزش به عنوان یکی از پدیده‌های جامعه مدرن، همواره مورد تقاضای شهروندان بوده است. دولت‌ها و موسسات عمومی نیز برای برآورده کردن این تقاضاها به عنوان حقوق شهروندی، امکانات متناسبی را عرضه می‌کنند. از طرفی در بین استان‌های غرب کشور به‌ویژه استان ایلام به دلیل مشکلات اقتصادی و نبود امکانات مناسب برای استفاده عموم در زمینه توسعه ورزش بانوان نتوانسته‌اند شرایط مناسبی را برای حضور آن‌ها در فعالیت‌های ورزشی محیا سازند. همچنین زنان به عنوان نیمی از افراد جامعه با موانع بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مواجه‌اند. در استان ایلام، علی‌رغم اینکه توانایی‌ها و پتانسیل‌های زیادی برای توسعه همگانی ورزش بانوان وجود دارد، اما محدودیت‌های امکانات تفریحی و ورزشی برای زنان، عدم برنامه‌ریزی برای بهبود وضع امکانات، نبود یا کمبود مربیان مجرب، موانع فرهنگی و مشکلات خانوادگی مانع از حضور پررنگ آنان در عرصه‌های ورزشی شده است. بنابراین از یک سو به دلیل نداشتن برنامه جامع و استراتژیک در زمینه رشد و توسعه ورزش بانوان در استان ایلام و از سویی دیگر به دلیل خلا تحقیقاتی در این زمینه؛ تحقیق حاضر درصدد است که با شناسایی عوامل و موانع فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام زمینه را برای حضور بیشتر بانوان در فعالیت‌های ورزشی محیا سازد.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق کیفی (شیوه نظریه داده بنیاد) برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر صاحب نظران (اساتید، کارشناسان و خبرگان ورزشی) در زمینه ورزش بانوان استان ایلام می‌باشند. روش نمونه‌گیری هدفمند و به شیوه تکنیک گلوله برفی بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، چندین نفر از خبرگان شناسایی و مورد مصاحبه قرار گرفتند و در روش گلوله برفی از افرادی که مورد مصاحبه قرار گرفته بودند خواسته شد سایر افرادی را که در وضعیت مشابهی هستند و می‌توانند اطلاعات بیشتری ارائه بدهند، معرفی کنند و از آن‌ها نیز مصاحبه به عمل آمد. مصاحبه‌ها آنقدر ادامه یافت تا به تکرار اطلاعات قبلی برسد. به عبارتی از مصاحبه‌های جدید، نکته و اطلاعات جدید و تازه‌ای به دست نیاید یعنی محقق به اشباع نظری برسد. به دلیل محدودیت حاصل از جامعه، حجم نمونه با حجم جامعه برابر خواهد بود. در این پژوهش نیز از ۱۶ نفر مصاحبه به عمل آمد و از مصاحبه ۱۳ به بعد تکرار در داده‌های دریافتی مشاهده و در مصاحبه ۱۵ به اشباع رسید. روایی یافته‌های پژوهش (مصاحبه‌ها) توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس به‌وسیله در جریان قرار دادن اساتید در روند مصاحبه‌ها و نحوه کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و همچنین استفاده از نقطه نظرات اساتید در اصلاح موارد لازم مورد تایید قرار گرفت. علاوه بر این در پژوهش حاضر، از روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شده است. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از یک دانشجوی مقطع دکتری آمار درخواست شد تا به‌عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت کند، آموزش‌ها و روش‌های لازم جهت کدگذاری مصاحبه‌ها به ایشان انتقال داده شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که از نظر دو نفر مشابه بودند، با عنوان «توافق» و کدهای غیر مشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد (محمدی عسکری‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). که مطابق این فرمول مقدار پایایی برابر با ۰/۸۶ بود.

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

جدول ۱: محاسبه پایایی پژوهش

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	۴	۱۸	۸	۷	۸۹٪
۲	۸	۱۴	۶	۵	۸۵٪
۳	۱۴	۱۲	۵	۳	۸۳٪
کل		۴۴	۱۹	۱۵	۸۶٪

بر این اساس پایایی آزمون نیز مورد تایید واقع شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده بنیاد طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد. با استفاده از کدگذاری باز ابتدا محتوای همه مصاحبه‌ها پیاده سازی شد و سپس، کدگذاری باز آن‌ها به روش کدگذاری نکات کلیدی انجام شد؛ بدین ترتیب که داده‌های جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها به صورت مکتوب روی کاغذ درج شدند و سپس، با تجزیه و تحلیل خط به خط و پاراگراف به پاراگراف نوشته‌های موجود، کدهای باز ایجاد شدند. در مجموع از تجزیه و تحلیل ۱۶ مصاحبه، ۳۲ کد باز استخراج شد. سپس در مرحله کدگذاری محوری، کدهای تولید شده در گام قبلی، به روشی جدید و با هدف ایجاد ارتباط میان کدها بازنویسی شدند. کدگذاری محوری به ایجاد گروه‌ها و مقوله‌ها منجر می‌شود. تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار گرفتند در این فرآیند ممکن بود که چندین کد باز با عنوان یک کد محوری کدگذاری شوند. ۳۲ کد باز استخراجی به ۸ کد محوری تبدیل شدند. در نهایت، پس از مرحله بعد فرایند کدگذاری محوری و با استناد به تحلیل عوامل به‌دست آمده و فرایند کدگذاری باز و محوری انجام شده، فرایند کدگذاری گزینشی انجام شد که در این مرحله کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شدند و در نهایت مقوله‌های اصلی و عمده شناسایی شدند.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نمونه آماری در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: ویژگی‌های فردی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	تحصیلات	درجه علمی	سمت
۱	دکتری تخصصی	دانشیار	عضو هیئت علمی
۲	دکتری تخصصی	دانشیار	عضو هیئت علمی
۳	دکتری تخصصی	دانشیار	عضو هیئت علمی
۴	دکتری تخصصی	دانشیار	عضو هیئت علمی
۵	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۶	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۷	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۸	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۹	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۱۰	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۱۱	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۱۲	دکتری تخصصی	استادیار	عضو هیئت علمی
۱۳	دانشجوی دکتری تخصصی	-	مدرس دانشگاه
۱۴	دانشجوی دکتری تخصصی	-	مدرس دانشگاه
۱۵	دانشجوی دکتری تخصصی	-	مدرس دانشگاه
۱۶	دانشجوی دکتری تخصصی	-	مدرس دانشگاه

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

بر مبنای یافته‌های جدول فوق تعداد نمونه آماری شامل ۱۲ نفر دکتری تخصصی و ۴ نفر دانشجوی دکتری تخصصی بود که همگی دارای تسلط بر موضوع بودند. همچنین از این تعداد ۱۲ نفر عضو هیئت علمی و ۴ نفر مدرس دانشگاه می‌باشند. در ادامه به بررسی یافته‌های استنباطی (کدبندی مصاحبه‌ها) می‌پردازیم.

جدول ۳. عوامل فرهنگی توسعه ورزش بانوان

مقوله‌ها	مفاهیم	کدگذاری باز
آگاهی سازی از طریق ورزش	آموزش مناسب	اخلاقی نمودن ورزش و فضای سالن‌های ورزشی
		توجه به مسائل فرهنگی برای افزایش مشارکت زنان در ورزش
		نقش نهادهای آموزشی در توسعه ورزش بانوان
		افزایش آگاهی بانوان نسبت به ورزش
درک اهمیت ورزش	درک اهمیت ورزش	شناخت اهمیت ورزش کردن
		مشارکت در ورزش برای رسیدن به سلامتی
		ایجاد باور در زنان در زمینه نیاز به ورزش
		تاثیرگذاری ورزش بر سطوح مختلف زندگی
نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش	نگرش	تغییر نگرش افراد
		نگرش مثبت مسئولین نسبت به توسعه ورزش بانوان
		قرار گرفتن ورزش زنان در اولویت برنامه ریزان و تدوین گران برنامه‌ها
		لزوم ایجاد تغییراتی در نگرش‌ها و دیدگاه‌ها
تاثیر رسانه‌ها	تاثیر رسانه‌ها	تغییر نگرش جامعه نسبت به اهمیت ورزش برای زنان
		استفاده از رسانه برای پخش مسابقات ورزشی بانوان
		نقش مثبت رسانه‌ها
		بکارگیری رسانه‌ها برای تغییر نگرش جامعه
عوامل محیطی	توسعه عوامل زیر ساختی	استفاده از رسانه‌ها برای مطرح شدن ورزش بانوان
		لزوم فراهم سازی شرایط لازم برای توسعه ورزش بانوان
		توسعه امکانات و شرایط، متناسب با نیاز بانوان
		دسترسی آسان به امکانات و تجهیزات ورزشی
فرهنگ سازی	فرهنگ سازی در جامعه	گسترش سالن‌های مجهز ورزشی متناسب با نیاز بانوان
		توسعه فضاهای ورزشی در مناطق محروم استان ایلام
		افزایش سرانه فضای ورزشی
		ایجاد شرایط امن و سالم برای حضور بانوان در اماکن ورزشی
	فرهنگ سازی در ورزش	حذف خورده فرهنگ‌های سنتی در رابطه با حضور بانوان در فعالیت‌های ورزشی
		ایجاد تغییرات اساسی در سبک زندگی بانوان
		برطرف نمودن عوامل و موانع مشارکت در ورزش
		افزایش سهم ورزش در زندگی
فرهنگ سازی	فرهنگ سازی در ورزش	افزایش انگیزه بانوان جهت پرداختن به فعالیت‌های ورزشی
		ایجاد فرصت‌های ورزشی مناسب با نیاز بانوان
		نیاز به فرهنگ سازی در زمینه توسعه ورزش بانوان
		فرهنگ سازی از طریق آگاهی دادن به بانوان

بر اساس نتایج جدول شماره ۳ و مصاحبه‌های عمیق و مقوله‌بندی آن‌ها در بخش عوامل فرهنگی؛ آگاهی سازی از طریق ورزش، نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش، عوامل محیطی و فرهنگ‌سازی به عنوان عوامل فرهنگی موثر بر توسعه ورزش بانوان شناسایی شدند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام انجام گرفت. در رابطه با شناسایی عوامل فرهنگی توسعه همگانی ورزش بانوان ۴ مقوله اصلی شناسایی شد که مورد بررسی و بحث قرار خواهند گرفت. با توجه به یافته‌های این پژوهش اولین عامل تاثیر گذار بر توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام آگاهی‌سازی از طریق ورزش است. که خود از طریق (آموزش مناسب و درک اهمیت ورزش) باعث توسعه ورزش بانوان می‌شود.

آموزش مناسب یکی از عوامل مهمی است که می‌تواند در توسعه ورزش بانوان تاثیر گذار باشد. یکی از عوامل مهم و تاثیر گذار بر توسعه ورزش بانوان بحث اخلاق در ورزش و مکان‌های ورزشی است که باید توجه ویژه‌ای به آن شود. در بخش ورزش توجه به جنبه‌های اخلاقی موضوعی بسیار حائز اهمیت است هرچقدر ورزش و فضای استادیوم‌ها اخلاقی‌تر باشد مسلماً دیدگاه افراد نسبت به ورزش مثبت و گرایش به آن بیشتر می‌شود. از طرفی این حضور بانوان در اماکن ورزشی باید همراه با افزایش آگاهی و دانایی در رابطه با فواید ورزش کردن برای سلامت جسمانی و روانی آن‌ها باشد. همچنین درک اهمیت ورزش به عنوان یکی دیگر از عوامل تاثیر گذار بر توسعه ورزش بانوان شناخته شد. از آنجا که ورزش بر روی جسم و روحیه افراد بسیار تاثیر گذار است پس ورزش را باید در برنامه‌های زندگی خود قرار دهند. امروزه ورزش یکی از اموری است که به عنوان مختلف در جهان مطرح شده و گروه زیادی به اشکال گوناگون با آن سرو کار دارند. بنابراین پرداختن به مسائل ورزشی برای افراد به‌ویژه بانوان یک نیاز و امری ضروری است که باید به آن پی ببرند. از این رو بانوان برای زندگی سالم و با نشاط نیازمند حضور در فعالیت‌های ورزشی هستند و باید آن را یک نیاز در زندگی خود بدانند که باعث افزایش سلامتی و بهبود زندگی آن‌ها می‌شود. نتایج این بخش با یافته‌های حسینی کریم آبادی و همکاران (۱۴۰۰) و فرگوسن و همکاران (۲۰۲۰) همسو و همراستا می‌باشند.

یکی دیگر از عوامل فرهنگی موثر بر توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش است که خود دربرگیرنده (نگرش و تاثیر رسانه‌ها) می‌باشد. ایجاد نگرش مثبت به عنوان عاملی مهم و تاثیر گذار در رابطه با توسعه ورزش بانوان شناخته شده است. مسئولان و مدیران استان می‌بایست با برنامه‌ریزی راهبردی و آگاهی‌سازی نسبت به ورزش، نگرش مردم نسبت به ورزش کردن را تغییر دهند این تغییر باید به‌گونه‌ای باشد که سبک زندگی را تغییر داده و گرایش به ورزش را افزایش دهد. دیدگاه مسئولین نسبت به ورزش باید دیدگاه مثبت و دارای برنامه‌های بلند مدت برای ارتقای سطح سلامت باشد این دیدگاه‌ها باید به‌گونه‌ای باشد که قوانین و مقررات دست و پا گیر را برای حضور بانوان در ورزش رفع کند و امکانات و تجهیزات، استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی مناسب برای حضور بانوان را مد نظر داشته باشند. یکی دیگر از عوامل موثر بر توسعه ورزش بانوان مقوله تاثیر رسانه‌ها است که باید توجه ویژه‌ای به آن شود. امروزه سرعت پیشرفت تکنولوژی در جهان رو به رشد است. رسانه‌های اجتماعی دائماً در دامنه خود در حال گسترش و پیشرفت هستند و به‌طور قابل توجهی زندگی مردم را در سراسر جهان تحت تاثیر قرار می‌دهد (آبزا و همکاران^۱، ۲۰۱۵). با توجه به اهمیت و نقش رسانه‌های جمعی در جهت دهی افکار عمومی و تاثیر بر سبک زندگی آنان باید همواره به درستی از این ابزار در جهت رسیدن به اهدافمان استفاده نماییم. از طرفی ورزش بانوان به دلیل حساسیت بالا برای مطرح شدن و دیده شدن نیاز به استفاده از رسانه‌ها برای پخش مسابقات ورزشی و ترویج خود در سطح جامعه دارد. رسانه‌ها نقشی موثر در تغییر نگرش افراد جامعه نسبت به ورزش دارند و هرچه قدر این نقش با توجه به ملاحظات چون شناخت نیازها، روش‌های مؤثر ارتباطی و رویکردهای روانشناختی صورت پذیرد، اثرگذارتر خواهند بود و گرایش مردم به سمت فعالیت‌های ورزشی بیشتر خواهد شد. نتایج این بخش با نتایج یافته‌های حکمتی و

همکاران (۱۴۰۰) و کوکلی^۱ (۲۰۱۷) که به تغییر نگرش افراد جامعه در رابطه با حضور بانوان در فعالیتهای ورزشی اشاره داشتند همراستا می باشد.

از دیگر عوامل فرهنگی موثر بر توسعه ورزش بانوان استان ایلام می توان به عوامل محیطی اشاره کرد که خود شامل دو مولفه: شرایط و امکانات و توسعه عوامل زیرساختی می باشد که در ادامه به بررسی آن ها پرداخته می شود. ابتدا به بررسی مقوله شرایط و امکانات می پردازیم. یکی از مهم ترین مولفه هایی که در سیاست گذاری های نوین دولت ها و سازمان های جهانی برای ارتقاء سلامت ذهنی و جسمانی زنان در نظر گرفته شده و بر آن تأکید شده است، ترغیب و تشویق زنان به مشارکت فعال در فعالیت های بدنی تفریحی و سازمانه یافته است که با توسعه زیرساخت ها و بهبود اماکن ورزشی محقق می گردد (پوگرملوویچ و همکاران^۲، ۲۰۲۰). دولت ها باید برای گسترش سالن های ورزشی و دسترسی بیشتر مردم به سالن ها و امکانات ورزشی برنامه ریزی و راهبرد مناسب داشته باشند؛ بنابراین ضروری است که مسئولان و شهرداری ها با سرمایه گذاری و هزینه در حوزه ورزش به ویژه ورزش بانوان و توسعه پارک های بانوان و فراهم سازی دسترسی بانوان به امکانات ورزشی نیازهای این قشر جامعه را برطرف نمایند و با سوق دادن بانوان به سمت فعالیتهای ورزشی سلامتی و شادابی را به خانواده و جامعه هدیه نمایند. یکی دیگر از این مفاهیم تاثیر گذار توسعه عوامل زیرساختی است که باید توجه ویژه ای به آن شود. در برنامه های ورزشی کشور این بحث مطرح است که اماکن ورزشی باید به گونه ای مدیریت شوند تا بانوان به راحتی و هر لحظه که خواستند در این اماکن به فعالیتهای ورزشی بپردازند. از این رو با گسترش فضاهای ورزشی در استان و به ویژه افزایش فضای ورزشی در مناطق محروم می توانیم سرانه فضای ورزشی را افزایش دهیم و بتوانیم توازنی بین مناطق مختلف برای دسترسی و استفاده از فضاها، امکانات و تجهیزات ورزشی ایجاد کنیم و با برنامه ریزی مناسب زمینه بروز خلاقیت آن ها را مهیا کنیم. نتایج این بخش با یافته های حکمتی و همکاران (۱۴۰۰)، فرگوسن و همکاران (۲۰۲۰) و میک کنن^۳ (۲۰۱۷) که به امکانات و عوامل زیرساختی به عنوان عاملی مهم در توسعه ورزش بانوان اشاره کردند همراستا می باشد.

و در نهایت فرهنگ سازی به عنوان یکی دیگر از عوامل فرهنگی مهم و تاثیر گذار بر توسعه همگانی ورزش بانوان شناخته شده است. که خود شامل دو مولفه (فرهنگ سازی در جامعه و فرهنگ سازی در ورزش) است. که در ادامه به بررسی آن ها پرداخته می شود. فرهنگ سازی از دو جهت خود را بر جامعه و مسئولان آن تحمیل می کند و به عنوان یک مسئولیت و وظیفه مهم در حوزه جامعه پذیری خود را نشان می دهد. از جهتی فقدان فرهنگ استفاده از چیزی نیاز به فرهنگ سازی را توجیه می کند و از سوی دیگر وجود فرهنگی نامناسب، فرهنگ سازی مناسب را می طلبد. در بخش فرهنگ سازی در جامعه مسئولان و مدیران استان با به کارگیری مفاهیم و استراتژی های مدیریتی و داشتن برنامه ریزی مناسب در بخش ورزش باید بتوانند محیط امن و سالم را برای حضور افراد به ویژه بانوان در اماکن و سالن های ورزشی ایجاد کنند. از این رو هرچه قدر شرایط برای حضور بانوان در سالن های ورزشی مناسب و همراه با امنیت باشد طبیعتاً منجر به افزایش حضور بانوان در فعالیتهای ورزشی خواهد شد. از این طریق با آمیخته کردن ورزش در زندگی بانوان می توان سبک زندگی آن ها را به سمت زندگی سالم و با نشاط تغییر داد. یکی دیگر از بخش های فرهنگ سازی، فرهنگ سازی در ورزش است. فرهنگ سازی و همگانی کردن ورزش در جامعه یعنی اینکه مردم ورزش را امری ضروری و مفید در زندگی روزمره خود بدانند این فرهنگ سازی مثبت می تواند عامل بازدارنده از بسیاری بیماری ها و آسیب های اجتماعی، روحی و روانی جامعه بوده که کم هزینه تر از دارو و درمان است. برای ترغیب بانوان به ورزش باید فضاهایی را برای بانوان در نظر گرفت تا همه افراد از هر قشری بتوانند در ورزش های همگانی شرکت کنند. لذا ایجاد انگیزه برای ورزش کردن می تواند یک عامل مهم و اساسی برای مشارکت بانوان در فعالیتهای ورزشی باشد. همچنین دیدگاه ها و نگرش های خانواده و جامعه نیز بر میزان مشارکت بانوان اثرگذار است و با افزایش دانش خانواده ها و جوامع در مورد

1 . Coakley

2 . Pogrmilovic et al

3. Mikkonen

تأثیرات ورزش می‌تواند امر مشارکت بانوان در ورزش را بهبود بخشد. نتایج این بخش تحقیق با نتایج تحقیقات حسینی کریم آبادی و همکاران (۱۴۰۰) و محمدی عسکری آبادی (۱۳۹۸) که به مقوله فرهنگ‌سازی به عنوان عاملی مهم در توسعه ورزش در جامعه اشاره داشتند همراستا می‌باشد.

بر مبنای یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود در راستای توسعه همگانی ورزش بانوان در استان ایلام به موارد ذیل توجه گردد:

ابتدا پیشنهاد می‌شود که مسئولین و مدیران برای افزایش آگاهی و دانایی بانوان نسبت به فواید ورزش کردن اقدامات لازم را انجام دهند و با ارائه برنامه‌های تمرینی مناسب بتوانند آن‌ها را در جهت شرکت در ورزش و توسعه همه جانبه ورزش پیش ببرند. همچنین پیشنهاد می‌شود که مسئولین با دیدگاه مثبت نسبت به ورزش، شرایط و زیرساخت‌های مناسب را برای حضور همه‌ی افراد جامعه به‌ویژه بانوان در بخش ورزشی محیا کنند و نگرش مردم نسبت به ورزش کردن را تغییر دهند. این تغییر نگرش‌ها می‌تواند در سبک زندگی افراد تاثیر گذار باشد و گرایش آن‌ها را به سمت فعالیت‌های ورزشی بیشتر کند.

منابع

- Abeza G, Oreilly N, Seguin B, Nzindukiyimana O. (2015). Social Media Scholarship in Sport Management Research: A Critical Review, *Journal of Sport Management*, 29(4), 1-18.
- Arigo, D., Mogle, J.A., & Smyth, J.M. (2021). Relations between social comparisons and physical activity among women in midlife with elevated risk for cardiovascular disease: An ecological momentary assessment study. *Journal of Behavioral Medicine*, 44(5), 579–590.
- Coakley, J. (2017). *Sports in Society: Issues and Controversies*. 12th Edition, New York: McGraw Hill
- Ferguson, L., B. Epp, G. Wuttunee, K. Dunn, M. McHugh, T. & Humbert, M. (2020). 'It's more than just performing well in your sport. It's also about being healthy physically, mentally, emotionally, and spiritually': Indigenous women athletes' meanings and experiences of flourishing in sport, *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*.
- Hekmati, m., Mokhtari Dinani, M. & Norouzi Seyed, Hosseini, R. (2020). Designing a model for development of women sports with an emphasis on sports as a social phenomenon: What do we need?. *Journal of Human Sport and Exercise*, in press. (Persian).
- Holt, N., Neely, K., Slater, L., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., MacDonald, D., Strachan, L., Tamminen, K. (2017). A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study, *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1): 1-49.
- Hosseini Karimabadi, N., Talebpour, A., Afarinesh Khaki, A. (2021). Sociological explanation of factors affecting women's participation in public sports in Gorgan city, *Scientific Journal of Women and Culture*, 13(50), 43-59. (Persian).
- Ismaili, A., Atqia, N., Javadipour, M. (2015). Introducing the indicators and evaluation process of sports development in Fars province, new approaches in sports management, 2(6), 23-32. (Persian).
- Mikkonen, M. (2017). "Sponsoring in a Finnish women's football club: case: pallokissat kuopio ry", (Savonia University of Applied Sciences Thesis, 3).
- Mohamadi Askarabadi, M. (2019). Explanation of factors affecting the development of Iran's sports economy, Master's thesis, Razi University, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, 1-8. (Persian).
- Mohamadi Askarabadi, M., Eydi, H., & Abbasi, H. (2020). Thematic Analysis of Factors Affecting the Development of Iran's Sport Economy. *Sport Management and Development*, 9(4), 20-35. (Persian).
- Nedaei, T., Hassanpour, S., & Ghassabi, N. (2020). The importance of modern mass media, such as the Internet and virtual networks, in the tendency of individuals to Sport for all. *Iranian Journal of Educational Society*, 6(1), 209-220. (Persian).
- Pharr, J. R., & Lough, N. L. (2018). Examining the relationship between sport and health among USA women: An analysis of the Behavioral Risk Factor Surveillance System. *Journal of Sport and Health Science*, 5(4), 403-409.
- Pogrmilovic, B. K., Ramirez Varela, A., Pratt, M., Milton, K., Bauman, A., Biddle, S. J. H., & Pedisic, Z. (2020). National physical activity and sedentary behaviour policies in 76 countries: availability,

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

comprehensiveness, implementation, and effectiveness. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 17(1), 1-13.

Roy Chowdhury, D. (2020). Using Physical Activity to Enhance Health Outcomes Across the Life Span, Journal of Functional Morphology and Kinesiology, 5(2): 2-13.

Valenti, M. Scelles, N. and Morrow, S., (2021). Elite sport policies and international sporting success: a panel data analysis of European women's national football team performance.

Identification of cultural factors for the general development of women's sports in Ilam province

Masoud Mohammadi Askarabadi^{*1}, Mazyar Kalashi², Ahdieh Sadeghi kalani³, Mohsen Farhadiani Askarabadi⁴¹

1,2. PhD in Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

3. PhD in Sports Management, Research Secretary of the General Directorate of Sports and Youth of Ilam Province, Iran

4. Master of Sports Physiology, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

Abstract

The purpose of this research was to identify the cultural factors for the general development of women's sports in Ilam province. The research method is qualitative (data-based theory). The statistical population of the current research includes experts (professors, experts and sports experts) in the field of women's sports in Ilam province. For sampling, the snowball sampling method was used to conduct in-depth interviews. The research tool was an interview that was conducted with 16 people. The validity of the research tool (interview) was examined and confirmed by the interviewees and then the expert professors, and the intra-subject agreement method was used to measure the reliability, and according to this method, the reliability value was equal to 0.88. In order to analyze the data, the data-based theory method was used. The findings of this research showed that the identification of cultural factors for the general development of women's sports in Ilam province includes: cultural factors (increasing awareness, the role of the media in changing attitudes, environmental factors and culture building). These categories themselves include 8 concepts and 32 factors or open codes. Based on the findings of this research, we conclude by emphasizing the findings of the research and the concepts identified, macro-policies and effective measures should be taken for the development of women's sports in Ilam province. And also, managers create the conditions for the emergence of sports talents in the field of women by creating a suitable cultural environment.

Keywords: Women, Development, Quality, Sports

* Corresponding Author: Email: masoudmohamadi688@gmail.com ;Tel: +989386246828

ارتباط بین رفتار شهروندی سازمانی با فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری در معلمان
تربیت بدنی

۱. امید صفری*، ۲. فاطمه حسینی. ۳. حدیث قاسمیان اصل

استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

نویسنده مسئول: امید صفری

E-mail: omidsafari11@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام این مطالعه، بررسی ارتباط بین رفتار شهروندی سازمانی با فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری در معلمان تربیت بدنی شهرستان های ممسنی و رستم بود. ماهیت تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی و به لحاظ روابط بین متغیرها از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق، تمامی معلمان تربیت بدنی شهرستان های ممسنی و رستم به تعداد ۸۷ نفر بود، که از این تعداد ۸۵ نفر به عنوان نمونه و به روش نمونه گیری کل شمار با محقق همکاری کردند. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه های استاندارد رفتار شهروندی سازمانی ارگان (۲۰۰۰)، کیفیت زندگی کاری والتون (۱۹۷۵) و فناوری شغلی پترسن و همکاران (۲۰۰۴) بود. برای توصیف داده ها از روش های آمار توصیفی و برای تجزیه استنباطی داده ها از روش های آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون در نرم افزار spss استفاده شد. نتایج نشان داد که بین رفتار شهروندی سازمانی و مولفه های آن با فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری آزمودنی ها رابطه ی مثبت و معناداری وجود داشت و همچنین رفتار شهروندی سازمانی قابلیت پیش بین معنادار فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری آزمودنی ها را دارد.

واژگان کلیدی: رفتار شهروندی سازمانی، فناوری شغلی، کیفیت زندگی کاری، معلمان تربیت بدنی.

مقدمه

تعلیم و تربیت، پیوسته یکی از دغدغه‌های والدین و نظام آموزشی کشور بوده و هست؛ واژه‌ای که فرایندی پیچیده را در خود جای داده و خانواده‌ها و نظام آموزشی مداوم در تلاش‌اند این فرآیند را با توجه به امکانات و ضروریات آن عصر، بهتر و سریع‌تر به سرمنزل مقصود برسانند. عصر حاضر که عصر IT یا همان فناوری اطلاعات و ارتباطات است، می‌تواند کمک شایانی به این امر بنماید. امروزه لوازم پیشرفت در عصر فناوری، تربیت نیروی انسانی است که بر عهده نظام آموزش و پرورش یک کشور می‌باشد. ایران اسلامی نیز به عنوان یک کشور در حال توسعه باید ابتدا ذخیره قدرتمند و پیشرفته‌ای به نام نیروی انسانی داشته باشد تا بتواند این سیر صعودی را طی کرده، به کشوری پیشرفته مبدل گردد. این امر ممکن نخواهد شد، مگر در پرتو نظام آموزشی پیشرفته که گام به گام خود را با دانش نوین مجهز کند. در عصر کنونی دیگر نمی‌توان مدرسه و کلاس را به شکل سنتی که در زمان گذشته اداره می‌شد، هدایت نمود. امروزه دانش‌آموزان، معلمان، امکانات، فضاهای آموزشی و سایر تجهیزات آموزشی تغییر نموده‌اند و به موازات آن‌ها نوع آموزش‌ها نیز باید تغییر یابد و به فناوری روز مجهز شود. دیگر معلم در کلاس نقش انتقال دهنده اطلاعات را ندارد؛ بلکه باید به سویی پیش برود که معلم فقط هدایت‌گر و راهنمای مسیر آموزش محسوب شود. تعلیم و تربیت سنتی، بر حافظه تأکید دارد؛ در حالی که تعلیم و تربیت در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، از دانش‌آموزان انتظار دارد چه باید بدانند و در کجا دنبال آن باشند و چگونه اطلاعات را ذخیره نمایند. در عصر کنونی استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات باید جای خود را در نظام تعلیم و تربیت پیدا نماید و به عنوان یک اصل مهم، در برنامه‌ریزی آموزشی و برنامه‌ریزی درسی مدارس گنجانده شود. شیوه تعلیم و تربیت، در مدرسه‌ای که مبتنی بر فناوری اطلاعات است، تغییر می‌یابد و معلم به عنوان آموزش دهنده و دانش‌آموزان به عنوان یادگیرنده‌های صرف نخواهند بود؛ بلکه محتوای آموزشی به گونه‌ای طراحی و تدوین می‌شود که هر فرد با توجه به توانمندی‌هایی که دارد، بتواند از محتوای آموزشی بهره‌مند شود (نامدار و همکاران، ۱۴۰۱). با توجه به اینکه امروزه فناوری اطلاعات به سرعت در حال رشد و گسترش است که نه تنها باعث از دست رفتن مشاغل نمی‌شود بلکه مشاغل متعددی را در همه بخش‌های آموزشی، صنعتی، کشاورزی و خدماتی ایجاد می‌کند. که البته اشتغال در آنها نیاز به داشتن تخصص لازم در زمینه فناوری است. فناوری ماهیت و نوع کار را تغییر می‌دهد و باعث جابه‌جایی مشاغل می‌شود. فناوری جوامع و سازمان‌ها را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است. و تأثیر آن به حدی است که بر سایر مشاغل بگونه‌ای سایه افکنده است که آگاهی عمومی را در جهت استفاده از این فناوری بر همگان ضروری نموده است. در جوامع اطلاعاتی مشاغل بیش از هر چیز مبتنی بر اطلاعات هستند به همین دلیل است که تعداد بیشتری از کارگران اطلاعاتی جایگزین کارگران صنعتی شده‌اند. تغییر و تحولات شغلی اعمال شده از فناوری اطلاعات موجب شکل‌گیری روش‌های سازمانی و مدیریتی نوین خواهد بود. جوامع اطلاعاتی مبتنی بر عصر دانایی و دانش است. لذا نیروی انسانی به عنوان سرچشمه مغز افزاری مهمترین رکن چنین جوامعی محسوب می‌شوند. فناوری اطلاعات موجب تحولات شغلی در جامعه خواهد شد به گونه‌ای که برخی از مشاغل حذف و فرصت‌های شغلی جدید ایجاد می‌شود. بی‌گمان اجرای موفق چنین مشاغلی از عهده افرادی بر می‌آید که از دانش و مهارت لازم در زمینه فناوری برخوردار باشند (پیرانی و صفری، ۱۳۹۵). بکارگیری فناوری اطلاعات منجر به افزایش دانش و آگاهی‌های کارکنان و نیز غنی‌تر شدن محتوای مشاغل می‌شود. دانش و آگاهی کارکنان موجب تسلط حرفه‌ای آنها بر سازمان می‌شود و اگر جمله‌ی معروف دانش توانایی است، را بپذیریم، آنگاه می‌توان گفت که در سازمان‌هایی که فناوری اطلاعات حاکم می‌شود، کارکنان از قدرت و توانایی بیشتری برخوردار هستند. بنابراین می‌توان اظهار داشت که بکارگیری فناوری اطلاعات موجب توسعه‌ی حرفه‌ای کارکنان درون یک سازمان می‌شود (قوداح و ملحم، ۲۰۱۲). توسعه و بهبود کیفیت عملکرد در کارکنان به معنی افزایش تولید و بازدهی، بالا بردن کیفیت، کاهش هزینه، کاهش اشتباهات، افزایش سرعت ارائه‌ی خدمات، رضایت مشتری و رعایت قوانین و مقررات می‌باشد و از طرفی نیز بکارگیری فناوری اطلاعات در هر سازمانی موجب به حداقل رسیدن خطای انسان در شبکه‌ی پردازش اطلاعات سازمان، افزایش سرعت ارائه‌ی خدمات به مشتری و از همه مهمتر افزایش رضایت مشتری می‌شود. بنابراین می‌توان گفت که

بکارگیری فناوری اطلاعات موجب بهبود کیفیت عملکرد کارکنان می شود (سلیمان و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین امروزه فلسفه وجودی هر سازمان به نیروی انسانی آن وابسته است. بهبود و ارتقاء فناوری سازمان های آموزشی به منظور حداکثر کارایی و اثر بخشی از وظایف مهم معلمان است. از این گذشته عاملی که به گواهی بسیاری از پژوهش ها تاثیر مستقیم و انکار ناپذیری در ایفای موثر وظایف شغلی داشته و دارد، در اختیار بودن معلمانی است که از شغل خود رضایت دارند و از ایفای وظایف و مسوولیت های شغلی خود لذت می برند. این امر با وجود کیفیت زندگی کاری مناسب یعنی مشارکت دادن و سهیم کردن بیشتر آنها در فرایند تصمیم گیری و کاهش تعارضات خانواده و کار آنها محقق می شود. کیفیت سرمایه نیروی انسانی شامل کیفیت محیط کار و نیز شامل محیط خانوادگی و تعادل میان این دو محیط می شود (خلیلی قلعه سرا و مدانلو، ۱۳۹۹). از دهه ۱۹۷۰ بهبود کیفیت زندگی کاری به منزله یکی از مهمترین موضوعات در بسیاری از سازمان ها مطرح شده است. دانشمندان حوزه مدیریت آن را به مثابه سازه ای در نظر گرفته اند که به رفاه کارکنان مربوط می شود و تمرکز بر آن فراتر از رضایت شغلی است. این سازه اثر محیط کاری بر رضایت از کار، رضایت در حیطه های زندگی غیر کاری، رضایت از زندگی کلی و رفتار شهروندی سازمانی را در بر می گیرد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۳). امروزه جایگاه آموزش و پرورش در جوامع انسانی و نقش کلیدی آن در رشد و توسعه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جامعه انکار ناپذیر است. نگاهی گذرا به عوامل موثر در رشد و پیشرفت کشورهای توسعه یافته آشکار می سازد که این قبیل کشورها از آموزش و پرورش توانمند، کارآمد و اثر بخش برخوردار هستند. بدیهی است که معلمان برای هر چه بهتر ایفا کردن نقش خود به منظور تحقق بخشیدن به اهداف آموزش و پرورش و ارتقای آن باید از احساس شایستگی، دانش و مهارت های لازم برخوردار باشند (مارجین، ۲۰۰۶).

امروزه در فضای رقابتی کسب و کار و بویژه در نظام آموزش و پرورش کشور، دست اندرکاران و مسولان همواره در تلاش هستند با ایجاد مزیت رقابتی پایدار از طریق ارتقا فناوری شغلی کارکنان، به مسیر رو به رشد خود ادامه دهند. در محیط رقابتی کنونی که یکی از مشخصه های بارز آن کمیابی منابع انسانی شایسته و توانمند است، مدیریت در قالب ارزیابی فناوری شغلی، نقشی حیاتی را برای موفقیت سازمان ایفا می کند (اسدی و شکوری، ۱۳۹۹). فناوری شغلی یک سازه ترکیبی است که بر پایه آن کارکنان موفق از کارکنان ناموفق از طریق مجموعه ای از ملاک های مشخص قابل شناسایی هستند. به همین دلیل هم از بعد نظری و هم از بعد کاربردی، پی بردن به عواملی که بر فناوری شغلی تاثیر گذار است از مسیرهای پژوهشی با اهمیت در نظام آموزش و پرورش کشور محسوب می شوند (ارجمندی راد و شکرکن، ۱۳۹۹). یکی از شاخص های فناوری مطلوب منابع انسانی مورد مطالعه کیفیت زندگی کاری است که فرایندی است که از طریق آن اعضای سازمان از راه ارتباطی مناسب که برای این مقصود ایجاد شده است در تصمیم هایی که بر شغل ها و محیط کارشان اثر می گذارد به نوعی دخالت می کنند و در نتیجه مشارکت آنها بیشتر می شود و فشارهای عصبی ناشی از کار کاهش می یابد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۳). رفتار شهروندی سازمانی نوعی رفتار فراتر از قوانین سازمانی است که اگرچه کارکنان آن را انجام می دهند، اما ساختار رسمی سازمان آن را شناسایی و مورد تشویق قرار نمی دهد. رفتار شهروندی سازمانی مسولان در یک سازمان و در کنار آن مساعدت به بخش مدیریت منابع انسانی به نیروی انسانی کمک می کند تا کیفیت زندگی کاری و فناوری بهتری داشته باشد. توجه به پرداختن به موضوع نیروی انسانی یکی از مهمترین دغدغه های اصلی است از این رو سازمان های ذی ربط باید زمینه را به گونه ای فراهم کنند تا نیروی انسانی با آسودگی خاطر تمام تجربیات، ظرفیت و توانمندی های خود را در جهت اعتلای اهداف سازمان بکار گیرند و این جز با فراهم سازی و تدوین اصول و قواعد کلی رفتار شهروندی سازمانی و ارتقاء فناوری نیروی انسانی در آموزش و پرورش میسر نمی شود. از این روی بررسی رفتار فردی در محیط کار توجه محققان را در یک دهه گذشته تا حد زیادی به خود معطوف کرده و آنچه مسلم است اینکه جهان به سرعت در حال تغییر است. یکی از پیامد های این تغییرات وجود معضلاتی همچون کم کاری، پرخاشگری و لجبازی است. این معضلات موجب می شود که سازمان ها در پی کاهش این رفتارها و افزایش هر چه بیشتر رفتارهایی باشد که منجر به فناوری بهتر افراد و سازمان شوند (مجبی فر و همکاران، ۱۳۹۱). در سالیهای اخیر بیشتر سازمان ها در پی یافتن راه هایی برای جذب مشارکت کارکنان در پیشبرد اهداف خود بوده اند. در این

میان می توان به رفتارهای داوطلبانه و خودجوشی اشاره کرد که افراد در ازای انجام آن پاداشی دریافت نمی کنند. این رفتارهای عبارت است از رفتارهای شهروندی، که امروزه مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است (چیو و همکاران، ۲۰۲۰). در جهان رقابتی امروز، سازمان هایی شانس بقا و ادامه حیات دارند که بتوانند خود را پیوسته با تغییرات محیطی پیرامون خود وفق دهند. تغییرات محیطی، سازمان ها را وادار ساخته تا پیوسته به منظور سازگاری با محیط خود، به دنبال بهترین راه کارها و رویه ها باشند و بدین ترتیب به مزیت رقابتی دست یابند. بنابراین یکی از راه های کسب مزیت رقابتی پایدار، تأکید بر بهبود مستمر فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری کارکنان از طریق توجه به رفتارهای شهروندی به منظور نیل به اهداف سازمانی با حداکثر کارایی و اثر بخشی است. امروزه سازمان ها و بویژه سازمان های آموزشی، نیاز به شناخت عملکرد و شرایط محیط کاری کارکنان خود دارند تا بر اساس آن وضعیت نیروی انسانی خود را بهبود بخشند و بدین طریق بر حجم ارائه خدمات خود بیفزایند و در روند حرکت های خود تحولات مثبت را ایجاد کنند به طور واضح مشخص است که، سازمان های امروزی باید با توجه کردن به رفتار شهروندی در داخل سازمان خود باعث بهبود هر چه بیشتر کیفیت زندگی کاری و بهبود فناوری شغلی کارکنان خود شوند ولی متأسفانه این مهم در اکثر سازمان های ما و بویژه سازمان های آموزشی ما مورد غفلت قرار گرفته شده است (یاکوبی و ویسبرگ، ۲۰۲۰). لذا با توجه به اینکه مهم ترین مؤلفه در فرایند کار و فعالیت، انسان ها هستند که تصمیمات را اتخاذ می کنند و سپس آن را به اجرا در می آورند و بر پایه ی آنها تداوم و فعالیت پاینده را پیش بینی می کنند. تامین اهداف سازمان و استفاده از قابلیت ها و توانایی های نیروی انسانی و بهبود کیفیت زندگی کاری مستلزم توجه مسئولین امر به رفتارهای شهروندی در سازمان می باشد. بنابراین توجه جدی به مقوله رفتار شهروندی در بین معلمان و همچنین کل سیستم آموزش و پرورش می تواند به بهره وری بالا و اثربخشی این سیستم مهم در نظام کشور بینجامد. توجهی که امروزه مدیران ما نسبت به مسائل انسانی و پیشرفت و در سایه بهبود کیفیت زندگی کاری و بهره وری نیروی انسانی ابراز می دارند همگی نشانگر این حرکت بزرگ در راستای استقرار فرهنگ صحیح کیفیت زندگی کاری و بهره وری سازمان است. بر این اساس سازمان های جهان سوم که نیازمند جهشی عمده در افزایش بهبود فناوری های شغلی، بالابردن کیفیت زندگی کاری و بهره وری می باشند بایستی زمینه را به گونه ای فراهم سازند که کارکنان و مدیرانشان با طیب خاطر تمام تجربیات، توانمندی ها و ظرفیت خود را در جهت اهداف سازمانی بکار گیرند و این امر میسر نخواهد شد مگر آن که اصول و قواعد مربوط به رفتار شهروندی سازمانی شناسایی و بسترهای لازم برای پیاده سازی اینگونه رفتارها فراهم گردد. که این خود نشان دهند ضرورت انجام چنین تحقیقاتی در نظام های آموزشی کشور و از جمله سازمان آموزش و پرورش شهرستان های ممسنی و رستم می باشد. بنابراین محقق در این تحقیق، بدنبال پاسخ به این سوال است که آیا بین رفتار شهروندی سازمانی با فناوری شغلی و کیفیت زندگی کاری معلمان تربیت بدنی شهرستان های ممسنی و رستم رابطه معناداری وجود دارد یا خیر؟

روش تحقیق

جامعه آماری این تحقیق، تمامی معلمان تربیت بدنی شهرستان های ممسنی و رستم به تعداد ۸۷ نفر بود، که از این تعداد ۸۵ نفر به عنوان نمونه و به روش نمونه گیری سرشماری با محقق همکاری کردند. در این پژوهش از پرسشنامه های پرسشنامه استاندارد ۲۷ سوالی رفتار شهروندی سازمانی ارگان^۱ (۲۰۰۰)، پرسشنامه استاندارد فناوری شغلی پترسن و همکاران^۲ (۲۰۰۴) و پرسشنامه استاندارد ۳۵ سوالی کیفیت زندگی کاری والتون^۳ (۱۹۷۵) در مقیاس پنج ارزشی لیکرت (کاملاً موافقم= ۵ تا کاملاً مخالفم= ۱) استفاده گردید. میزان روایی با استفاده از نظرات متخصصان مدیریت ورزشی در این رشته بر اساس شاخص

1.Organ
2.Peterson and Etal
3.Walton

های مفهوم و انشاء، روشن و واضح بودن، هم خوانی داشتن، کفایت داشتن سوال ها، تایید شد و پایایی این پرسشنامه ها نیز با استفاده از آلفا کرنباخ، محاسبه و همگی بالاتر از ۰/۷ بود و مورد تایید قرار گرفتند. در تحقیق حاضر در گام نخست با استفاده از مطالعه منابع موجود، پرسشنامه های استاندارد رفتار شهروندی سازمانی، عملکرد شغلی و کیفیت زندگی کاری انتخاب شد. در گام بعد سوالات پرسشنامه ها برای تعیین روایی صوری و محتوایی مورد ارزیابی تعدادی از متخصصان مدیریت ورزشی کشور در این زمینه قرار گرفت در گام بعد پس از هماهنگی انجام شده با اداره آموزش و پرورش شهرستان های ممسنی و رستم، مجوز لازم برای اجرای تحقیق گرفته شد. بنابراین برای تکمیل پرسشنامه ها توسط معلمان تربیت بدنی، با مراجعات مکرر به اداره آموزش و پرورش شهرستان های ممسنی و رستم و توزیع آنها و دادن اطلاعات لازم و رفع هرگونه ابهام، پرسشنامه ها توسط معلمان تکمیل و جمع آوری گردید. و پرسشنامه های جمع آوری شده مبنا نتیجه گیری در این تحقیق قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از دو نوع روش آماری در این تحقیق استفاده شده است. از روش آماری توصیفی برای محاسبه فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق آمارهای استنباطی مانند آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع داده ها، از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق، از رگرسیون خطی و رگرسیون چند گانه برای پیش بینی متغیر ملاک از روی متغیرهای پیش بین در نرم افزار استفاده شده است.

یافته ها

نتایج آمار توصیفی حاصل از تحقیق نشان داد که ۶۲ درصد از نمونه تحقیق را مردان و ۳۸ درصد هم زنان، ۵ درصد از نمونه تحقیق افراد مجرد و ۹۵ درصد هم متأهل، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای رفتار شهروندی سازمانی (۳/۴۹ و ۰/۹۷)، فناوری شغلی (۳/۴۱ و ۰/۷۷) و کیفیت زندگی کاری (۳/۷۹ و ۰/۶۳) می باشد.

بر اساس نتایج جدول (۱)، بین متغیر رفتار شهروندی سازمانی و مولفه های آن با فناوری شغلی رابطه مثبت و معنادار (۰/۱) وجود دارد.

جدول (۱) نتایج آزمون پیرسون درخصوص رابطه رفتار شهروندی سازمانی و مولفه های با فناوری شغلی

متغیرها	رفتار شهروندی سازمانی	نوع دوستی	وجدان	جوانمردی	رفتار مدنی	ادب و ملاحظه
r	۰/۳۲	۰/۲۹	۰/۲۵	۰/۲۳	۰/۲۷	۰/۳۱
Sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
درجه آزادی	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴

بر اساس نتایج جدول (۲)، بین متغیر رفتار شهروندی سازمانی و مولفه های آن با کیفیت زندگی کاری رابطه مثبت و معنادار (۰/۰۱) وجود دارد.

جدول (۲) نتایج آزمون پیرسون درخصوص رابطه رفتار شهروندی سازمانی و مولفه های با کیفیت زندگی کاری

متغیرها	رفتار شهروندی سازمانی	نوع دوستی	وجدان	جوانمردی	رفتار مدنی	ادب و ملاحظه
r	۰/۴۵	۰/۴۳	۰/۳۵	۰/۳۳	۰/۳۷	۰/۳۶
Sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
درجه آزادی	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴

با توجه مقدار تی و پی جدول (۳) تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که متغیر رفتار شهروندی سازمانی (۰/۰۰۱ و ۶/۳۹) توانایی پیش بینی متغیر فناوری شغلی آزمودنی ها را دارد. بر اساس نتایج ضریب بتا، به ازای یک واحد افزایش در رفتار شهروندی سازمانی، میزان فناوری شغلی (۰/۳۲) افزایش می‌یابد. همچنین معادله رگرسیون برای پیش بینی فناوری شغلی بر اساس رفتار شهروندی سازمانی شده عبارت است از: (رفتار شهروندی سازمانی) $2/56 + 0/20 =$ فناوری شغلی

جدول (۳) ضرایب رگرسیون خطی

مدل	ضرایب غیر استاندارد		T	Sig
	B	خطای استاندارد		
مقدار ثابت	۲/۵۶	۰/۱۲۷	۲۰/۴۳	۰/۰۰۱
فناوری شغلی	۰/۲۰۳	۰/۰۷۱	۶/۳۹	۰/۰۰۱

با توجه به مقدار تی و پی جدول (۴) تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که متغیر رفتار شهروندی سازمانی (۰/۰۰۱ و ۹/۴۳) توانایی پیش بینی متغیر کیفیت زندگی کاری را دارد. بر اساس نتایج ضریب بتا، به ازای یک واحد افزایش در کیفیت زندگی کاری، میزان رفتار شهروندی سازمانی (۰/۴۵) افزایش می‌یابد. همچنین معادله رگرسیون برای پیش بینی کیفیت زندگی کاری بر اساس رفتار شهروندی سازمانی شده عبارت است از: (رفتار شهروندی سازمانی) $2/72 + 0/26 =$ کیفیت زندگی کاری

جدول (۴) ضرایب رگرسیون خطی

مدل	ضرایب غیر استاندارد		T	Sig
	B	خطای استاندارد		
مقدار ثابت	۲/۷۲	۰/۱۶۴	۱۲/۱۷	۰/۰۰۱
کیفیت زندگی کاری	۰/۲۶	۰/۰۵۹	۹/۴۳	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

یافته های حاصل از پژوهش نشان داد که بین رفتار شهروندی سازمانی و فناوری شغلی آزمودنی ها یک رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و همچنین رفتار شهروندی سازمانی قابلیت پیش بین معنادار فناوری شغلی آزمودنی ها را دارد. این یافته

ها با نتایج پژوهش های نامدار و همکاران (۱۴۰۱)، عوض آقایی و همکاران (۱۳۹۶)، میرسپاسی و همکاران (۱۳۹۳)، چپو و همکاران^۱ (۲۰۲۰)، یاکوبی و ویسبرگ^۲ (۲۰۲۰) همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان با توجه به نتایج حاصل از تحقیقات ذکر شده چنین بیان کرد که توجهی که این روزها معلمان نسبت به مسائل انسانی و پیشرفت در سایه فناوری شغلی ابراز می دارند همگی نشانگر یک حرکت بزرگ در راستای استقرار فرهنگ صحیح فناوری شغلی در سازمان هاست. بر این اساس سازمان ها و بویژه سازمان های جهان سوم و سازمان های آموزشی که نیازمند جهشی اساسی در افزایش فناوری و کارایی هستند، بایستی زمینه را به گونه ای فراهم سازند که کارکنان، معلمان و مدیران تجربیات، توانایی ها و ظرفیت های خود را در جهت اعتلای اهداف سازمانی بکار گیرند و این امر میسر نخواهد شد مگر اینکه اصول و قواعد مربوط به رفتار شهروندی سازمانی شناسایی و زمینه مناسب برای پیاده سازی این گونه رفتارها فراهم شود. همچنین بکارگیری فناوری اطلاعات موجب افزایش دانش و آگاهی کارکنان یک سازمان برای ارتباط آسانتر، دقیق تر و کم هزینه تر می شود و دیگر اینکه خطای انسان در شبکه ی پردازش اطلاعات سازمان کاهش می یابد. امروزه سازمان ها از طریق بکارگیری کامپیوتر و با اتوماتیک کردن بخشی از وظایف مدیریت میانی می توانند دستورات و پیامها را بدون ساختار سنتی مدیریت در سراسر سازمان انتقال دهند و از این طریق کارکنان به اطلاعات زیادتری دسترسی پیدا کرده و دانش و آگاهی آنها افزایش می یابد و درانجام کارهای خود نیز زودتر به نتیجه می رسند. لذا می توان گفت که بکارگیری فناوری اطلاعات موجب افزایش دانش و آگاهی کارکنان و در نتیجه کارایی و اثر بخشی سازمان می شود.

همچنین یافته های حاصل از پژوهش نشان داد که بین رفتار شهروندی سازمانی و کیفیت زندگی کاری آزمودنی ها یک رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و همچنین رفتار شهروندی سازمانی قابلیت پیش بین معنادار کیفیت زندگی کاری آزمودنی ها را دارد. این یافته ها با نتایج پژوهش های خلیلی قلعه سرا و مدانلو (۱۳۹۹)، اسدی و شکوری (۱۳۹۹)، قنبرپورنصرتی و همکاران (۱۳۹۵) و حسینی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که رفتار شهروندی سازمانی فرایندی است که از طریق آن کارکنان، معلمان و مدیران سازمان ها از راه ارتباطی مناسب که برای این مقصود ایجاد شده است در تصمیم هایی که بر کیفیت محیط کاری اثر می گذارد به نوعی دخالت کنند و در نتیجه مشارکت آنها بیشتر شود و در نتیجه این باعث می شود که فشار عصبی ناشی از کار در آنها کاهش یابد. بنابراین هنگامی که با کارکنان با احترام رفتار شود و آنان فرصت بیان اندیشه های خود را داشته و در تصمیم گیری ها دخالت کنند واکنش های مناسب و مطلوب را از خود نشان خواهند داد یک زندگی کاری با کیفیت این فرصت را به کارکنان می دهد که تصمیمات مربوط به طراحی محیط کار، فرآیندهای مورد استفاده و منابع مورد نیاز برای انجام مؤثر کار را اتخاذ نمایند. در واقع، کارگری که به مدت سالیان متمادی کار خاصی را انجام داده است، شاید از جایگاه بهتری برای تصمیم گیری برخوردار باشد. به منظور کارآمدی بیشتر، مدیر نباید از کیفیت مطلوب زندگی کاری به عنوان ابزاری برای از بین بردن اتحادیه ها و یا دور نگه داشتن آنها از محیط کار استفاده نماید. به همین دلیل، بسیاری از سازمان های موفق، سیاستی را در جهت تشویق و تقویت تمام کارکنان برای درگیر شدن در کار و کمک به سازمان اتخاذ کرده اند

یافته های حاصل از پژوهش همچنین نشان داد که بین مولفه های رفتار شهروندی سازمانی (نوع دوستی، وجدان، جوانمردی، رفتار مدنی، ادب و ملاحظه) و فناوری شغلی آزمودنی ها یک رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته ها با نتایج پژوهش های نامدار و همکاران (۱۴۰۱)، عوض آقایی و همکاران (۱۳۹۶)، میرسپاسی و همکاران (۱۳۹۳)، چپو و همکاران (۲۰۲۰) و یاکوبی و ویسبرگ (۲۰۲۰) همسو می باشد. در تبیین این یافته ها می توان بیان کرد که در بعد نوع دوستی، رفتار شهروندی فردی و داوطلبانه است که مستقیماً از طریق سیستم های رسمی پاداش در سازمان طراحی نشده است اما با وجود این باعث

4. Qiu and Etal

5. Yaakobi and Weisberg

افزایش فناوری شغلی کارکنان می شود. در بعد وجدان کاری یا وظیفه شناسی شامل رفتارهایی فراتر از الزامات تعیین شده توسط سازمان در محیط های کاری همانند کار در بعد از ساعات اداری است که در سود رساندن به هر سازمانی می تواند موثر باشد. در بعد جوانمردی و گذشت به منزله تمایل به تحمل شرایط اجتناب ناپذیر ناراحت کننده بدون شکایت و ابراز ناراحتی در معلمان و کارکنان است که سبب می شود معلمان و کارکنان بدون ابراز شکایت در تحمل شرایط به فناوری شغلی بالاتر در سازمان دست پیدا کنند. مدیریت افراد با رفتارهایی ارزیابی می شود که در آن شرح شغل و شرایط احراز شغل از آنها انتظار می رود، امروزه این رفتارها جزء جدایی ناپذیر در مدیریت فناوری محسوب می شود و در جنبه های متفاوت سازمانی وارد شده اند. در بعد آداب اجتماعی به رفتارهایی گفته می شود که معلمان از خود بروز می دهند و نشانگر رفتار یا مشارکت مسولانه آنها در امور سازمان و اهمیت داشتن واقعی سازمان برای آنهاست مانند شرکت که در نشست ها یا انجام کارها و یا نقش هایی که مورد نیاز فرد نیست ولی به سازمان کمک می کند. این رفتار یکی از مهمترین رفتارها برای سازمان هاست. به طوری که می تواند به طور غیر مستقیم بر فناوری فردی و سازمانی تاثیر گذار باشد. برخورداری از شغل مناسب یکی از اجزای اصلی تشکیل دهنده ی حقوق شهروندی است که اهمیت آن از حضور در صحنه ی انتخابات کمتر نیست. روند تحولات جهانی مانند تغییرات چشمگیر در وضعیت جمعیتی، استقبال از مهاجرت، ظهور فناوری های جدید و طرح دیدگاه های نوین در مدیریت و سازمان افق های تازه ای را فرا روی برنامه ریزان امور اشتغال قرار داده است. فناوری اطلاعات هم موجب تولید موقعیت های جدید شغلی و هم زمینه ساز تغییرات بنیادی در بسیاری از مشاغل دیگر بوده است. جهانی شدن، تسهیل در ارتباطات و تغییرات اقتصادی موجب پیدایش بازار کار تازه ای شده است که نیروی کار آن نیاز به مهارت و آموزش های جدید دارد. در سال های آینده اجزای فناوری اطلاعات از هماهنگی بیشتری برخوردار می شوند و اثر گذاری آن بر وضعیت اشتغال و ارتباط بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه خودنمایی خواهد کرد. فناوری اطلاعات به سرعت در حال رشد و گسترش است. این فناوری جوامع و سازمان ها را تحت تاثیر خود قرار خواهد داد. نه تنها شغل های جدیدی را ایجاد می کند که اشتغال در آنها نیاز به داشتن تخصص لازم در این زمینه است، بلکه بر سایر مشاغل بگونه ای سایه خواهد افکند که آگاهی عمومی در جهت استفاده از این فناوری را بر همگان ضروری خواهد ساخت. اثر فناوری اطلاعات بر مسیر شغلی کارکنان به شیوه ای است که زمان های مورد نیاز به منظور کسب دانش و طی مسیر شغلی را کوتاه ترمی کند. همچنین درپاره ای از موارد عملا کار محدودتر را موجب می شود. و بنابراین در طی مسیرهای شغلی کارکنان فناوری اطلاعات می تواند به عنوان عاملی تسریع کننده به حساب آید. ضمنا محتوای مشاغل که میزان درگیری و چالش فرد با سازمان و انجام وظایف را مشخص می کند، تاثیر چشمگیری بر رضایت شغل، ایجاد فرصت شغلی، میزان بازدهی شغل، جایگاه فردی شاغل در سازمان و جامعه کارایی دارد.

یافته های حاصل از پژوهش همچنین نشان داد که بین مولفه های رفتار شهروندی سازمانی (نوع دوستی، وجدان، جوانمردی، رفتار مدنی، ادب و ملاحظه) و کیفیت زندگی کاری آزمودنی ها یک رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته ها با نتایج پژوهش های خلیلی قلعه سرا و مدانلو (۱۳۹۹)، اسدی و شکوری (۱۳۹۹)، ط قنبرپورنصرتی و همکاران (۱۳۹۵) و حسینی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می باشد. در تبیین این یافته ها می توان بیان کرد که در بعد نودوستی است امری حیاتی برای اطمینان از کیفیت زندگی کاری معلمان است. کیفیت زندگی کاری تا اندازه ای رشد پیدا می کند و بهبود می یابد که مدیران، معلمان و کارکنان خود را در نظر بگیرند و مشتاق کمک به آنها باشند به گونه ای که معلمان خدمات بهتری دریافت کنند. در بعد وجدان کاری، کارکنان و معلمان با وجدان بیشتر از حداقل الزامات نقش فراتر می روند و بیشتر از حالت معمول سر کار می مانند و وقت زیادی را برای استراحت صرف نمی کنند در نتیجه کیفیت زندگی کاری آنها تغییر پیدا می کند. در بعد جوانمردی، زمانی رفتارهای جوانمردانه می تواند بر نگرش در کار معلمان تاثیرگذار باشد که شناسایی و استفاده از توانایی های بالقوه نیروی انسانی از سوی سازمان مدیریت شده باشد یعنی فردی که بتواند داوطلبانه در موفقیت سازمان نقش بیشتری ایفا کند و فناوری کمی و کیفی بهتری داشته باشد. در بعد رفتار مدنی، رفتار مدنی در برگزیده رفتارهایی است که مانع از بروز

مشکلات کاری با دیگران می شود. این نوع از رفتار شهروندی سازمانی در سازمان آموزش و پرورش بسیار حائز اهمیت است زیرا همان طور که گفته شد وظایف معلمان ارائه خدمات به دانش آموزان در جامعه است. از این رو نحوه رفتار معلمان در زمینه توجیه و ارائه اطلاعات کافی به دانش آموزان می تواند در بروز مشکلات و کیفیت زندگی کاری موثر واقع شود. در بعد ادب و ملاحظه رفتار معلمان با دانش آموزان و همکاران باعث می شود که چالش ها و مسائل کمتر و در نتیجه کیفیت زندگی کاری بهتر شود. بنابراین با توجه به نتایج حاصل از تحقیق می توان چنین نتیجه گیری کرد که توجه به رفتار شهروندی باعث بهبود کیفیت زندگی کاری در سازمان ها می شود و منجر به توسعه و بهبود بروز خلاقیت و رشد فناوری و بالارفتن کیفیت عملکرد در کارکنان به معنی افزایش تولید و بازدهی، بالا بردن کیفیت، کاهش هزینه، کاهش اشتباهات، افزایش سرعت ارائه خدمات، رضایت مشتری و رعایت قوانین و مقررات می باشد و از طرفی نیز با افزایش رشد فناوری های شغلی در هر سازمانی موجب به حداقل رسیدن خطای انسان در شبکه ی پردازش اطلاعات سازمان، افزایش سرعت ارائه ی خدمات به مشتری و از همه مهمتر افزایش رضایت مشتری می شود. بنابراین می توان گفت که رشد فناوری در شغل از طریق توجه ویژه به رفتار شهروندی و بهبود کیفیت زندگی کاری نیروی انسانی موجب بهبود کیفیت عملکرد آنها می شود.

منابع (فونت Nazanin B - اندازه ۱۲ - پررنگ)

- ارجمندی راد، ایمان. شکرکن، حسین (۱۳۹۹). رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی کاری با فناوری شغلی و اشتیاق کاری، مجله مطالعات روانشناسی صنعتی و سازمانی، شماره ۷، دوره ۲، زمستان ۹۹، ص ۲۴۰-۲۲۵.
- اسدی، مسعود. شکوری، زینب (۱۳۹۹). رابطه ابعاد کیفیت زندگی کاری و جو سازمانی با رفتار شهروندی سازمانی در معلمان، دوفصلنامه پویا در آموزش علوم تربیتی و مشاوره، دوره ۶، شماره ۱۳، پاییز و زمستان ۹۹.
- پیرانی، نصیر و صفری امید (۱۳۹۵). ارتباط بین فن آوری اطلاعات با توان مندسازهای روانشناختی کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز.
- حسینی، سید احمد. کشاورزی، علی حسین. زارع، فرجام، عربی، امین (۱۳۹۰). بررسی ارتباط بین کیفیت زندگی کاری و رفتار شهروندی سازمانی در شرکت گاز استان فارس، رفتار مدیریت پیشرفته، دوماهنامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد، سال ۱۸، شماره ۵۰، دی ۱۳۹۰.
- خلیلی قلعه سرا، سیده جمیله. مدانلو، یاسمن (۱۳۹۹). تاثیر رفتار شهروندی سازمانی در بهره وری و کیفیت زندگی کاری مدیران مدارس، فصلنامه خانواده و پژوهش، شماره ۴۳.
- عوض آقایی، حسین، بابایی، احمدعلی. خانی جزیی، رضا. کاووسی، امیر (۱۳۹۶). بررسی رابطه رفتار شهروندی سازمانی و فناوری شغلی در کارکنان دانشگاه علوم پزشکی ایران، پژوهش های کاربردی در مدیریت و حسابداری، شماره ۷، ص ۹۳-۸۲.
- قنبرپورنصرتی، امیر. پورسلطانی زرنندی، حسین. بای، ناصر (۱۳۹۵). رابطه کیفیت زندگی کاری و عدالت سازمانی با رفتار شهروندی سازمانی در کارکنان ادارات ورزش و جوانان استان ایلام، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، دوره ۴، شماره ۱۲، ص ۴۷-۵۶.
- محمدی، جواد. غضنفری، فیروزه. عزیزی، امیر (۱۳۹۳). رابطه هوش اخلاقی با کیفیت زندگی کاریپرستاران، نشریه پرستاری ایران، شماره ۲۷، ص ۶۴-۵۴.
- محبی فر، رفعت. صفری، حسین. جعفری، حسن. احدی نژاد، بهمن (۱۳۹۱). رابطه رفتار شهروندی سازمانی و کیفیت زندگی کاری کارکنان بیمارستان های آموزشی - درمانی قزوین، مجله مدیریت اطلاعات سلامت، دوره ۹، شماره ۷، ص ۹۷۶-۹۶۹.

- میرسپاسی، نیلوفر. رجبی فرزاد، حاجیه. ابراهیمیان، مرضیه (۱۳۹۳). نقش رفتار شهروندی سازمانی در ارزیابی فناوری کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، فصلنامه رسالت مدیریت دولتی، سال ۵، شماره ۱۳ و ۱۴، تابستان ۹۳.

- نامدار، مرتضی. کمالی، محمد جمال. شکوه، زهرا. سلاجقه، سنجر (۱۴۰۱). تاثیر رفتار شهروندی سازمانی بر فناوری شغلی کارکنان آموزش و پرورش استان فارس، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، سال ۱۶، شماره ۱، ص ۲۶-۱.

-Mărginean, I. (Ed.). (2006). First European Quality of Life Survey: Quality of life in Bulgaria and Romania. Luxembourg: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

-Qiu, Y., Lou, M., Zhang, L., & Wang, Y. (2020). Organizational Citizenship Behavior Motives and Thriving atWork: The Mediating Role of Citizenship Fatigue. Sustainability, 12, 2231: 1-17..

-Qudah, S and Melhem, Y.(2011). Impact of Information and Information Technology on Empowerment of Employees Private School Sector in Northern Region in Jordan , Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences (JETEMS) 2(1):40-48 .

-Sulaiman.A, Al-Hudhaif, Nisar. Ahmad. N. (2016). Impact of information thecnology on employment of women in saudi Arabia. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. Vol. 40 No.2.

-Yaakobi, E. & Weisberg, J. (2020). Organizational Citizenship Behavior Predicts Quality, Creativity, and Efficiency Performance: The Roles of Occupational and Collective Efficacies. Front. Psychol. Organizational Psychology, journal Frontiers in Psychology, 11(

The relationship between Organizational citizenship behavior with job technology and quality of work life in Physical Education Teachers

Abstract:

The purpose of this study was to investigate the relationship between organizational citizenship behavior and job technology and quality of work life among physical education teachers in Mamsani and Rostam cities. The nature of descriptive research is survey type and in terms of relationships between variables, it is correlation type. The statistical population of this research was all the physical education teachers of Mamsani and Rostam cities in number of 87 people, out of which 85 people cooperated with the researcher as a sample and using the total number sampling method. Data collection tools were standard behavior questionnaires. Organizational citizenship was Organ (2000), Walton's (1975) quality of work life, and Petersen et al.'s (2004) job performance. Descriptive statistics methods were used to describe the data, and Pearson's correlation coefficient and regression statistical methods were used to analyze the data in spss. The results showed that there was a positive and significant relationship between organizational citizenship behavior and its components with the subjects' job technology and quality of work life, and organizational citizenship behavior has the ability to significantly predict the subjects' job technology and quality of work life. ($P \leq 1$).

Key words: organizational citizenship behavior, job technology, quality of work life, physical education teachers.

مطالعه هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زندگی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس

۱. امید صفری*، ۲. فاطمه حسینی، ۳. حدیث قاسمیان اصل

۱. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

۲. گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

۳. گروه تربیت بدنی، واحد نورآباد ممسنی، دانشگاه آزاد اسلامی، نورآباد ممسنی، ایران

نویسنده مسئول: امید صفری

E-mail: omidsafari11@yahoo.com

چکیده

هدف از این تحقیق ارتباط بین هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زندگی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس می باشد. این تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق، تمامی کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس به تعداد ۱۴ نفر بود، که از این تعداد ۹۰ نفر به عنوان نمونه و به روش نمونه گیری کل شمار انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه های استاندارد ارزیابی فلات زندگی ملیمن (۱۹۹۹)، هوش فرهنگی آنگ و همکاران (۲۰۰۴) و ساختار سازمانی وود (۲۰۰۵) بود. برای توصیف داده ها از روش های آمار توصیفی و برای تجزیه استنباطی داده ها از روش های آماری استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین هوش فرهنگی با فلات زندگی رابطه ی منفی و معناداری وجود داشت. و بین ساختار سازمانی با فلات زندگی رابطه ی مثبت و معناداری وجود داشت. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که هوش فرهنگی و ساختار سازمانی قابلیت پیش بین معنادار فلات زندگی آزمودنی ها را دارد.

واژگان کلیدی: هوش فرهنگی، ساختار سازمانی، فلات زندگی

مقدمه

امروزه در سازمان ها از جمله سازمان های ورزشی از کارکنان به عنوان منبع اصلی تغییر، خلاقیت، یادگیری و نوآوری یاد می شود. در شرایط کنونی سازمان هایی موفق تر هستند که بتوانند از این منابع و عوامل حیاتی خود به بهترین شکل استفاده کنند. بنابراین وجود شرایطی که کارکنان بتوانند بهترین کارایی و اثربخشی را از خود نشان دهند بسیار لازم و حیاتی است. وجود روابط انسانی و تعاملات بین افراد از جمله عواملی است که باید سازمان های ما و از جمله سازمان های ورزشی مورد توجه قرار گیرد. ولی متأسفانه در سازمان های ما فضایی مناسبی برای ایجاد این روابط و تعاملات وجود ندارد (میرسعیدی و همکاران، ۱۳۹۸). جهانی شدن و رشد و پیشرفت در فناوری های جدید تغییراتی را در چشم انداز اشتغال بوجود آورده و تأثیرات مهمی بر سازمان ها و مدیریت آنها ایجاد کرده است. برای مثال رواج کوچک سازی و بازسازی سازمانی در محیط امروزی منجر به کاهش سطوح سلسله مراتب سازمانی و در نتیجه فرصت کمتر برای رشد و ارتقاء شغلی شده است. از سوی ساختارهای سازمانی افقی تر شده و این یکنواختی بیشتر ایجاد می کند و این یکنواختی منجر به رشد عمودی کمتر در سلسله مراتب سازمانی و در نتیجه ایجاد سکون و فلات شغلی می شود (آبار و باقرپور، ۱۳۹۸). این فلات شغلی ایجاد شده در سازمان ها نیز پتانسیل ایجاد نارضایتی را دارد زیرا کارکنان وقتی مشاهده می کنند که مسیر پیشرفت و دست آوردهای حقوق و مزایا در آنها کند و غیر قابل دست یافتن می باشد دچار نگرش منفی می شوند و این نگرش منفی منجر به ناامیدی و ناکامی و سکون و عدم پیشرفت در امور می شود. این مساله امروزه به عنوان یک چالش مهم در حوزه مدیریت ورزشی و سازمان های ورزشی از جمله اداره کل ورزش و جوانان فارس تبدیل شده است و نیازمند تحقیق و پژوهش بیشتر برای ارایه راهکارهای مناسب برای برون رفت از این مشکل می باشد. کوچک سازی، مهندسی مجدد، تغییر ساختار سازمانی، پیشرفتهای تکنولوژی از جمله دلایلی است که باعث شده فرصت های ارتقاء و پیشرفت در کارکنان سازمان های امروزی کند و یا غیر ممکن شده است. بنابراین یکی از عواملی که می تواند در این زمینه کمک کند با توجه به موارد ذکر شده، ساختار سازمانی است. ساختار سازمانی بین کلیه فعالیت ها و اهداف هماهنگی ایجاد می کند و نظمی را برای رسیدن به اهداف سازمانی ایجاد می کند. همچنین یک ساختار مناسب مشخص می کند که چه کسی باید در کجا قرار گیرد، با چه کسی ارتباط برقرار کند و از چه رویه ها و ورش هایی استفاده کند تا بتوانند به بهترین شکل ممکن به اهداف سازمانی دست یابند. ساختار سازمانی در برگیرنده طریقی است که در آن وظایف افراد سازمان تقسیم و هماهنگ می شود (نظری و همکاران، ۱۳۹۳). ساختار سازمانی در صورتی که نتواند مسیر شغلی افراد را مشخص کند می تواند منجر به احساس فلات زدگی شغلی در افراد شود. از سوس دیگر تفاوت در زبان، قومیت، سیاست ها و بسیاری خصوصیت های دیگر می تواند به عنوان منابع تعارض بالقوه ظهور کند و در صورت نبودن درک صحیح، توسعه روابط کاری مناسب را با مشکل مواجه می سازد. این دشواری های ادراکی سبب ارایه مفهومی نوین در مباحث شناختی شده است که از آن به عنوان هوش فرهنگی یاد می کنند. در شرایط کاری کنونی که تنوع و جهانی شدن به صورت فزاینده ای رشد کرده است این هوش قابلیت مهمی برای کارکنان، مدیران و سازمان ها محسوب می شود (بهشتی فر و همکاران، ۱۳۹۵). هوش فرهنگی حوزه مدرنی از هوشمندی است که امکان میانجی گری در فضاهای کاری متنوع را مطرح می کند و شامل مهارت های ادراکی و ارتباطی می باشد. این درحالی است که متأسفانه فضای فرهنگی تعاملی پدیده آمده برای بعضی از افراد و گروه های اجتماعی منجر به افزایش منازعات و درگیری ها بجای مشارکت و همکاری سازنده شده است و همین امر موجب عدم پیشرفت و ایجاد فلات زدگی در کارکنان می شود (آبار و باقر پور، ۱۳۹۸). بنابراین با توجه چالش ها و مسائل اشاره شده فوق می توان گفت شاید یکی از عواملی که متأسفانه در سازمان های ورزشی ما و از جمله اداره کل ورزش و جوانان فارس مورد غفلت و یا کم توجهی شده است عدم درک مسائل فرهنگی و هنجارها و ارزش های سازمانی و عدم وجود یک ساختار سازمانی مناسب باشد که منجر به سکون و فلات زدگی در این سازمان ورزشی شده است. بنابراین پژوهشگر برای

رفع این چالش در پی پاسخ به این سوال است که آیا بین هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زندگی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس ارتباط معناداری وجود دارد؟

روش تحقیق

جامعه آماری تحقیق شامل کلیه کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس به تعداد ۱۱۴ نفر بود که از این تعداد ۹۰ نفر به عنوان نمونه با محقق همکاری کردند. روش نمونه گیری کل شمار بود. در این پژوهش از پرسشنامه های استاندارد پرسشنامه استاندارد ۲۰ سوالی هوش فرهنگی آنگ و همکاران (۲۰۰۴)، پرسشنامه استاندارد ساختار سازمانی ۲۰ سوالی وود (۲۰۰۵) و پرسشنامه استاندارد فلات زندگی ۱۲ سوالی ملیمن (۱۹۹۹) در مقیاس پنج ارزشی لیکرت (کاملاً موافقم=۵ تا کاملاً مخالفم=۱) استفاده گردید. میزان روایی با استفاده از نظرات متخصص مدیریت ورزشی در این رشته تایید شد و پایایی این پرسشنامه ها نیز با استفاده از آلفا کرباخ، محاسبه و همگی بالاتر از ۰/۷ بود و مورد تایید قرار گرفتند. برای تجزیه و تحلیل داده ها از دو نوع روش آماری در این تحقیق استفاده شده است. از روش آماری توصیفی برای محاسبه فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق آمارهای استنباطی مانند آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع داده ها، از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق، از رگرسیون خطی و رگرسیون چند گانه برای پیش بینی متغیر ملاک از روی متغیرهای پیش بین و همچنین از معادلات ساختاری استفاده شده است.

یافته ها

نتایج آمار توصیفی حاصل از تحقیق نشان داد که ۷۸ درصد از نمونه تحقیق را مردان و ۲۲ درصد هم زنان، تعداد ۱۲ نفر برابر با ۱۳/۳ درصد از شرکت کنندگان پژوهش را کارکنان پایین تر از ۳۰ سال، ۴۴ نفر برابر با ۴۸/۹ درصد را کارکنان در محدوده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و ۳۴ نفر برابر با ۳۷/۸ درصد را کارکنان در محدوده سنی ۴۱ سال به بالا تشکیل می دهد. تعداد ۱۳ نفر برابر با ۱۴/۴ درصد از شرکت کنندگان پژوهش را کارکنان با تحصیلات فوق دیپلم و پایین تر، ۴۴ نفر برابر با ۴۸/۹ درصد را کارکنان با تحصیلات کارشناسی و ۳۳ نفر برابر با ۳۶/۷ درصد را کارکنان با مدارک کارشناسی ارشد و بالاتر تشکیل می دهد. تعداد ۲۶ نفر برابر با ۲۸/۹ درصد از کارکنان شرکت کننده در پژوهش را افراد با سابقه خدمتی ۱ تا ۱۰ سال، ۳۴ نفر برابر با ۳۷/۸ درصد را کارکنان با سابقه خدمتی ۱۱ تا ۲۰ سال و ۳۰ نفر برابر با ۳۳/۳ درصد را کارکنان با سابقه خدمتی بالای ۲۰ سال تشکیل می دهد.

بر اساس نتایج جدول (۱)، بین متغیر هوش فرهنگی و تمام مولفه های آن با متغیر فلات زندگی شغلی رابطه منفی و معنادار (۰/۱) وجود دارد. به طوری که با افزایش میزان هوش فرهنگی و مولفه های آن میزان فلات زندگی شغلی این افراد کاهش می یابد.

جدول (۱) نتایج آزمون پیرسون درخصوص رابطه هوش فرهنگی و مولفه های آن با فلات زندگی شغلی

متغیرها	هوش فرهنگی	استراتژی	دانش	انگیزش	رفتار
r	-۰/۳۴۵	-۰/۳۳۷	-۰/۳۲۳	-۰/۴۵۸	-۰/۴۴۶
Si g	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

بر اساس نتایج جدول (۲)، بین متغیر ساختار سازمانی و تمام مولفه های آن با متغیر فلات زندگی شغلی رابطه مثبت و معنادار (۰/۰۱) وجود دارد. به طوری که با افزایش میزان ساختار سازمانی و مولفه های آن میزان فلات زندگی شغلی این افراد افزایش می یابد

جدول (۲) نتایج آزمون پیرسون درخصوص رابطه ساختار سازمانی و مولفه های با فلات زندگی شغلی

متغیرها	ساختار سازمانی	رسمیت	تمرکز
r	۰/۵۳	۰/۲۱	۰/۲۸
Sig	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

جدول ۳، آزمون تحلیل رگرسیون هوش فرهنگی و فلات زندگی را نشان می دهد. همان طور که مشاهده می شود، میزان یا ضریب همبستگی چندگانه برای رابطه بین هوش فرهنگی و فلات زندگی برابر با ۰/۳۴۵ است، و استفاده از آزمون نشان داد که سطح معناداری این ضریب ۰/۰۰۱ است که این امر نشان دهنده وجود رابطه منفی و معنادار بین هوش فرهنگی و فلات زندگی می باشد و هوش فرهنگی از قدرت پیش بینی مناسبی برای فلات زندگی برخوردار است و همانگونه که مشاهده می شود، ضریب تعیین (تبیین) بدست آمده برابر با (۰/۱۱۹) است. پس می توان نتیجه گرفت که ۰/۱۱۹ (تقریباً ۱۲٪) فلات زندگی شغلی از طریق هوش فرهنگی تبیین می شود.

جدول ۳: تحلیل رگرسیون هوش فرهنگی و فلات زندگی

پیش بین	ملاک	F	P	R	R^2	t	β	P
هوش فرهنگی	فلات زندگی	۲۸/۱۷۵	۰/۰۰۱	-۰/۳۴۵	۰/۱۱۹	-۵/۴۸۲	-۰/۳۸۱	۰/۰۰۱

جدول ۴، آزمون تحلیل رگرسیون ساختار سازمانی و فلات زندگی را نشان می دهد. همان طور که مشاهده می شود، میزان یا ضریب همبستگی برای رابطه بین ساختار سازمانی و فلات زندگی برابر با ۰/۵۳۴ است و استفاده از آزمون نشان داد که سطح معناداری این ضریب ۰/۰۰۱ است که این امر نشان دهنده وجود رابطه مثبت و معنادار ساختار سازمانی و فلات زندگی می باشد ساختار سازمانی از قدرت پیش بینی مناسبی برای فلات زندگی برخوردار است و همانگونه که مشاهده می شود، ضریب تعیین (تبیین) بدست آمده برابر است با (۰/۲۸۵). پس می توان نتیجه گرفت که ۰/۲۸۵ (تقریباً ۲۸٪) فلات زندگی شغلی از طریق ساختار سازمانی تبیین می شود.

P	β	t	R^2	R	P	F	ملاک	پیش‌بین
۰/۰۰۱	۰/۳۷۳	۳/۵۴	۰/۲۸۵	۰/۵۳۴	۰/۰۰۱	۱۲/۵۲۹	فلات زدگی	ساختار سازمانی

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه اهمیت و ضرورت پرداختن به مساله فلات زدگی شغلی و عوامل موثر بر آن در سازمان ها و بویژه سازمان های ورزشی بر همگان روشن و مشخص می باشد. چرا که بی توجهی به فلات زدگی شغلی موجب کاهش رضایتمندی شغلی کارکنان، کاهش عملکرد و افزایش تمایل به خروج کارکنان می شود. همچنین بر اساس نظریه سلسله مراتب نیازهای مازلو، افراد پس از تأمین نیازهای اولیه، گرایش به سمت تأمین نیازهای اجتماعی و احترام و در نهایت، خودشکوفایی دارند. نیاز به پیشرفت و ارتقای شغلی در سلسله مراتب سازمانی، از جمله نیازهایی است که به طور اخص در سطوح بالای تحصیلی بیشتر احساس می شود. بنابراین پژوهشگر در این پژوهش به بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زدگی کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس پرداخته است تا بتواند گامی هر چند کوچک در راستای کارایی و اثر بخشی این سازمان ورزشی برداشته باشد. نتایج حاصل از این پژوهش در ارتباط بین هوش فرهنگی و مولفه های آن با فلات زدگی شغلی نشان داد که بین این متغیرها ارتباط منفی و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که هوش فرهنگی قابلیت پیش بین منفی و معنادار فلات زدگی شغلی آزمودنی ها را دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش های صالحی (۱۳۹۸)، ابار و باقر پور (۱۳۹۸)، خاکپور و اعتمادی زاده (۱۳۹۶)، یایی چوهان و جن (۲۰۱۷) و باقری نویسی و الاسدی (۲۰۲۲) همسو می باشد و با پژوهش های ابار و باقر پور (۱۳۹۸) در بعد راهبردی و دانش با فلات زدگی شغلی همسو نمی باشد. که شاید این عدم همخوانی بدلیل تفاوت در جامعه آماری و شرایط محیطی، فرهنگی، اجتماعی و غیره آزمودنی ها باشد. در تبیین این فرضیه می توان بیان کرد که هوش فرهنگی قدرت و اعتبار فرد را افزایش می دهد و این فرایند می تواند عملکرد فرد را بهبود ببخشد و موجب گردد تا تصمیمات وی نتایج سود بخشی برای سازمان و جامعه داشته باشد. بعد راهبردی هوش فرهنگی یا همان بعد فراشناختی هوش فرهنگی ناظر به توانایی فرد در مدیریت روابط بین فرهنگی است. به عبارت دیگر، در صورتی که کارکنان این سازمان به این توانایی دست یابند که در مورد فرایند های فکری خود و دیگران قضاوت منطقی و عاری از تعصب داشته باشند و تجربیات میان فرهنگی را به خوبی درک کنند. با توجه به نتیجه بدست آمده، افراد دارای فراشناخت هوش فرهنگی بالایی هستند. انعطاف بالای برای ارتباط فراتر از شناخت خود دارند. بر تفکر و مفروضات بسته و غیر قابل انعطاف تکیه نمی کنند. در بعد دانشی نیز توانایی استفاده از ارزش های فرهنگی در افراد وجود دارد. آنگاه می توان انتظار داشت رفتاری از قبیل: رعایت انطباط و مقررات ادای، احساس مسئولیت در مقابل ارباب رجوع، پذیرش اشتباهات، احترام قایل شدن برای همکاران تازه کار، و برقراری ارتباط موثر با همکاران و ارباب رجوع در بین کارکنان به وجود آید. در بعد انگیزشی، برخورداری از یک انگیزش درونی برای تعامل و برقراری روابط با دیگران و تعامل مثبت و موثر با افراد از فرهنگ های مختلف این احتمال را به وجود می آورد که کارکنان بتوانند در انجام امور شغلی با یک برنامه ریزی منطقی و مدیریت روابط مفید و موثر با دیگران، یک عملکرد مطلوب را در سازمان بر جای بگذارند. در حالیکه این انگیزش درونی و شاید بیرونی، عدم درک مسایل فرهنگی و هنجارها و ارزش ها در کارکنان صورتی که وجود نداشته باشد یا کم باشد، این امر سبب سکون در کارکنان می شود، انگیزه ی کارکنان در تعامل سازنده با همکاران و مدیران خود که دارای فرهنگ، آداب و سنن، اعتقادات و زبان یا گویش دیگر می باشند کم می شود و این امر موجب می شود تا در مسیر ارتقاء شغلی دچار درجا زدگی شوند. در بعد رفتاری هوش فرهنگی بر روی این تمرکز می شود

که افراد در شرایطی که در فرهنگ جدید قرار می گیرند چگونه عمل می کنند (اعمال آشکار فرد) و هوش فرهنگی رفتاری، به توانایی فرد برای انجام واکنش مناسب اشاره دارد. رفتار هوش فرهنگی مجموعه ای از پاسخ های رفتاری منعطفی را شامل می شود که در موقعیت های مختلف به کار می آیند و متناسب با یک تعامل خاص یا موقعیت ویژه، از قابلیت اصلاح و تعدیل برخوردارند که می تواند فلات زدگی کارکنانی که خواهان پیشرفت شغلی می باشد را کاهش دهد. در حالی که یافته ها نشان می دهد بعلت پایین بودن این بعد از هوش فرهنگی در کارکنان و نداشتن اطلاعات کافی برای افزایش آن موجب فلات زدگی شغلی در کارکنان می شود.

از سوی دیگر نتایج حاصل از این پژوهش در ارتباط بین ساختار سازمانی و مولفه های آن با فلات زدگی شغلی نشان داد که بین این متغیرها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که ساختار سازمانی قابلیت پیش بین مثبت و معنادار فلات زدگی شغلی آزمودنی ها را دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش های ابار و باقر پور (۱۳۹۸)، میرسعیدی و همکاران (۱۳۹۸)، طبرسا و همکاران (۱۳۹۳)، نظری و همکاران (۱۳۹۳) و لی (۲۰۱۷) همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که ساختار سازمانی به عنوان یکی از اجزاء اصلی سازمان که از عناصر رسمیت و تمرکز تشکیل شده، تعریف می شود. اگر چه پذیرفتن این اجزاء به عنوان ابعاد اصلی و مهم ساختار سازمانی معمول است ولی جهانشمول نیست. ساختار سازمانی مجموعه راه هایی است که کار را به وظایف مشخص تقسیم می کند و هماهنگی میان آنها را فراهم می کند، ساختار، توزیع قدرت در سازمان را نشان می دهد و صرفاً یک ساز و کار هماهنگی نیست بلکه فرآیند های سازمانی را تحت تأثیر قرار می دهد. ساختار سازمانی به الگوهای روابط درون سازمانی، اختیار و ارتباطات دلالت دارد و روابط گزارش دهی، کانال های ارتباط رسمی تعیین مسئولیت و تفویض اختیار تصمیم گیری را روشن می سازد و داشتن یک ساختار سازمانی مناسب در سازمان ها باعث کارایی و اثر بخشی شغلی و سازمانی می شود. در بعد رسمیت می توان چنین اشاره کرد که سکون زدگی شغلی ضرورتاً با موقعیت های سلسله مراتبی ارتباط ندارد. برای فرصت های پیشرفت علاوه بر رتبه و عنوان، کار فزاینده و مسئولیت متغیرهای بحرانی هستند فقدان فعالیت های متنوع، رقابتی و جدید بدون احتمالات پیشرفت یا یادگیری فعالیت بدون حرکت و راکد می تواند باعث ایجاد سکون زدگی شغلی شود. گاهی میزان کار در واحدهای کاری موجود افزایش می یابد و در نتیجه کارها به نحو مطلوب و کارآمدی انجام نمی شوند. پایین بودن اهمیت ابعاد محتوایی کار به این معنا است که آن کار کمتر بر مهارت های متنوع و همچنین بر ویژه کاری تمرکز دارد. محتوای کار پایین در طراحی شغل معمولاً در روش مکانیکی به کار می رود. این هم در نتیجه به رضایت شغلی کم، انگیزه پایین و غیبت بیشتر منتهی می شود. این شرایط می تواند به این دلیل به وجود بیاید که هیچ شغل رقابتی برای فرد وجود ندارد. افراد شغل شان را به صورت یکنواخت و تکراری انجام می دهند. وجود متغیری به نام شرح وظایف این امر را روشن می کند که شخص چه پستی را اجرا می کند و چه کارهایی را باید انجام بدهد. ولی شاخصی به نام نظارت بر تمامی مقررات مشخص می نماید که فرد به هنگام تصدی یک مقام نخست به نوعی تحت نظارت قرار می گیرد و باید استاندارد های مشخصی را رعایت کند. بعد رسمیت به میزان یا حدی که مشاغل سازمانی استاندارد شده، اشاره می کند یا رسمیت را می توان به عنوان میزان یا حدی که قوانین، رویه ها، دستورالعمل ها و ارتباطات مکتوب و هم غیر مکتوب بوده تعریف نمود. افزایش رسمیت در سازمان موجب می شود که تعاملات در سازمان کاهش یابد و این امر موجب افزایش فلات زدگی شغلی می شود. در بعد تمرکز می توان چنین اشاره کرد که ساختار هر سازمان تعیین کننده میزان توان آن سازمان در پاسخگویی به چالش های محیطی است سطوح بالای این توانایی می تواند موجب هم راستایی نزدیک سازمان با نیازهای متغیر کاری در جهت اثربخشی بیشتر سازمان و همچنین موجب توانایی یک سازمان برای واکنش سریع به نیازمندی های محیط شود. مقصود از تمرکز توزیع قدرت در سازمان است. معمولاً یک واحد متمرکز بدان معنی است که اختیارات به مراکز تصمیم گیری متعدد تفویض نمی گردد و در راس یک سازمان می باشد، افزایش تمرکز تصمیم گیری در سازمان و عدم تفویض مسئولیت ها به افراد و کمیته های تخصصی، باعث کاهش ادراک کارکنان از عدم امکان پیشرفت شغلی و در نتیجه افزایش فلات زدگی شغلی می شود

منابع

- ابار، آنه. باقر پور، معصومه (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و ساختار سازمانی با فلات زدگی کارکنان سازمان بنادر و دریانوردی، فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی، شماره ۱۷، تابستان ۹۸، ص ۳۰-۴۳.
- باقری نویسی، رضا و الاسدی، زینب (۲۰۲۲). بررسی هوش فرهنگی و هوش عاطفی به عنوان عوامل پیش بینی کننده فرسودگی شغلی معلمان عراقی زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی، مجله افق های زبان دو فصلنامه علوم انسانی، دانشگاه الزهراء، دوره ۶، شماره ۱، ص ۷۳-۹۳.
- بهشتی فر، محمد. امیر اسماعیلی، محمد رضا. میرزاعی، امید (۱۳۹۵). بررسی رابطه فلات حرفه ای و نگرش کاری، نشریه سلامت خانواده علوم پزشکی ساری، شماره ۵، دوره ۲، ص ۱۶۶-۱۷۴.
- خاکپور، عباس و اعتمادی زاده، هدایت اله (۱۳۹۶). رابطه بین هوش فرهنگی و فرسودگی شغلی معلمان مقطع ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمانشاه، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه ملایر، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- سمیری پور (۱۳۹۶) تحقیق تحت عنوان رابطه سبک های فرآینگیزی و هوش فرهنگی با فرسودگی شغلی در مربیان اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان.
- صالحی، ملیحه (۱۳۹۸). پیش بینی فرسودگی شغلی توسط هوش فرهنگی در بین کارکنان دانشگاه پیام نور استان گلستان، دومین همایش ملی آسیب های اجتماعی.
- طبرسا، غلامعلی. یزدانی زیارت، محمد. ریزی، حامد. طاهری، اسداله (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین ساختار سازمانی و تحلیل رفتگی شغلی در کارکنان دانشگاه شهید بهشتی، نشریه مشاوره شغلی و سازمانی، شماره ۳، دوره ۹، ص ۸۹-۱۰۴.
- میرسعیدی، مهرک. گروسی، امیر. اشرفی، آزاده (۱۳۹۸). تاثیر طراحی شغل بر فلات زدگی شغلی کارکنان معاونت امور استان های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مجله توانمندسازی سرمایه انسانی، شماره ۳، دوره ۲، پاییز ۹۸، ص ۱۹۷-۲۱۰.
- نظری، سیف اله. سیادت، سید علی. عابدی، محمد رضا (۱۳۹۳). بررسی رابطه ساختار سازمان با فرسودگی شغلی در دبیران مدارس متوسطه شهر کرد، نشریه مدیریت دولتی، شماره ۶، دوره ۱، ص ۱۵۵-۱۸۸.
- Lee, U.W. (2017). The Impact of Organizational Structure on the Job hurt of Employees of Governmental Institutions of China. International Journal of Cross Cultural Management. 9(2): 720-720.
- Yi-chun Lin and Angela Shin-yih Chen. (2017). Career Crisis or Career Transition? Career plateau and Perceived Employability, Academy of Management Proceedings .7, <https://doi.org/73012>

The study of cultural intelligence and organizational structure with plateau in the staff of Fars General Directorate of Sports and Youth

Abstract

The purpose of this research is the relationship between cultural intelligence and organizational structure with plateauing in the employees of the Department of Sports and Youth of Fars. This research is applied and descriptive and correlational. The statistical population of this research was 114 employees of the General Department of Sports and Youth of Fars, of which 90 people were selected as a sample using the total number sampling method. The tools of data collection were the standard questionnaires for the assessment of plateauing by Meliman (1999), cultural intelligence by Ang et al. (2004) and organizational structure by Wood (2005). Descriptive statistics methods were used to describe the data, and Pearson's correlation coefficient and linear regression were used to analyze the data. The results of the research showed that there was a negative and significant relationship between cultural intelligence and depression. And there was a positive and significant relationship between organizational structure and plateauing. Also, the results of the research showed that cultural intelligence and organizational structure can significantly predict the plateau of the subjects.

Key words: cultural intelligence, organizational structure, plateauing, employees, General Directorate of Sports and Youth of Fars.

نقش بهزیستی اجتماعی بر انسجام تیمی با میانجی‌گری هوش معنوی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی

مقدمه

با توجه به شرایط پیچیده و تغییرات سریع محیطی، عملکرد تیمی و پویایی‌های گروهی ورزشکاران یکی از مسائل اصلی علوم ورزشی محسوب می‌شود و شناسایی دلایلی که چرا برخی افراد و گروه‌ها به موفقیت می‌رسند ضروری می‌باشد. امروزه تیم‌ها در جستجوی استراتژی‌هایی هستند تا آن‌ها را در غلبه بر تلاطم و پیچیدگی‌های محیطی یاری رسانند؛ در این راستا کار تیمی شهرت بسیاری در موفقیت تیم‌ها دارد. صاحب‌نظران بر این باورند که با شدت گرفتن فشار رقابت، موفقیت در گرو کار گروهی خواهد بود نه تک ستارگان (احمدی، ۱۳۹۱). هنگامی که تیم‌ها موفق باشند؛ دارای توان بالقوه جهت ارائه بسیاری از مزیت‌ها همانند انعطاف‌پذیری و خلاقیت فزاینده خواهند بود و چنانچه با شکست مواجه شوند، منابع قابل توجهی را تلف کرده‌اند. از طرفی، موفقیت یک تیم موکول به داشتن ترکیب بهینه از افرادی است که در همکاری با یکدیگر توانا باشند (کیچوک و وینسر^۱، ۱۹۹۸). پژوهش‌ها مهمترین عوامل مؤثر بر ارتقاء عملکرد ورزشی را، عوامل جسمانی (رینبوت و دودا^۲، ۲۰۰۴؛ والش^۳، ۲۰۱۸)، عاطفی (کستارلی و استامو^۴، ۲۰۰۹)، ذهنی (کیلانی^۵ و همکاران، ۲۰۱۶؛ کاتل و لارسن^۶، ۲۰۱۰؛ فیسرچیلدز^۷ و همکاران، ۲۰۲۲)، شناختی (ماسلی^۸ و همکاران، ۲۰۰۹؛ تینگاز^۹، ۲۰۲۰) اجتماعی (تی ویریکل^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۳) و معنوی (میر و واتسون^{۱۱}، ۲۰۱۴)، معرفی می‌کنند. در حالیکه اثربخشی کار تیمی هدف مهمی برای تیم‌های ورزشی در هر سطح از رقابت است (کوژلوسکی و بل^{۱۲}، ۲۰۰۳)، صرفنظر از استعدادی که هر یک از افراد تیم دارند، بدون اتخاذ رویکرد تیمی، موفقیت تیم، امکانپذیر نیست (ویلک^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۱).

کار تیمی از رفتارهای مشارکتی افراد تشکیل شده و لذا ساختاری چندبعدی دارد که قبل، در حین و بعد از انجام وظایف تیمی اتفاق می‌افتد (مک ایوان و بوچامپ^{۱۴}، ۲۰۲۰). ویژگی اساسی تیمهای موفق، رفتار جمعی یا وابستگی متقابل اعضای آن است (پاریس^{۱۵} و همکاران، ۲۰۰۰)؛ لذا انسجام تیمی به عنوان عاملی تعیین کننده در توسعه تیم به شمار می‌آید (حوزه^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۹). زاکارو و مک کوی^{۱۷} (۲۰۰۶) نشان دادند که سطوح بالای انسجام تیمی برای موفقیت تیمی که نیازمند تعامل مربوط به وظیفه بیشتری است، بسیار ضروری است. همچنین نشان دادند وقتی که اعضاء شروع به شناسایی تیم نموده و تمرکز بر نتایج می‌کنند، انسجام بالا موجب می‌شود که گروه به صورت کامل حفظ شود و در نتیجه احتمال زیست‌پذیری

1 Wiesner & Kichuk

2 Reinboth & Duda

3 Walsh

4 Costarelli & Stamou

5 Keilani

6 Küttel & Larsen

7 Facer-Childs

8 Masley

9 Tingaz

10 Te Wierike

11 Meyer & Watson

12 Kozlowski & Bell

13 Wilk

14 McEwan & Beauchamp

15 Paris

16 Heuzé

17 Zaccaro & McCoy

گروه نیز افزایش یابد. مطالعه ای دیگر، انسجام تیمی و هوش معنوی را از جمله پیش بینی کننده های مهم در موفقیت تیم های ورزشی معرفی می کند (طالبی و عبدالمی، ۱۳۹۱).

یکی از عواملی که می تواند عملکرد افراد را در جهت کسب اهداف ورزشی، تحت تاثیر قرار دهد هوش افراد است. اصطلاح هوش به مجموعه ای از رفتارهای هوشمندانه اطلاق می شود که توانایی فرد را برای موفقیت و سازگاری در زندگی پیش بینی می کند. روان شناسان برای تبیین توانایی افراد در عقل و استدلال و نیز عواطف و هیجان، از واژه هایی مانند هوش بهر و هوش هیجانی استفاده می کنند که در کنار این مفاهیم، هوش معنوی در سال های اخیر توجه روان شناسان را به خود جلب کرده است (دهقانی و فضل الهی قمشی، ۱۳۹۴). هوش معنوی، بر خلاف هوش کلی که رایانه ها هم دارای آن هستند و بر خلاف هوش هیجانی که در پستانداران عالی تر نیز وجود دارد، منحصرًا خاص انسان است و هوش معنوی اساسی ترین و اصلی ترین این سه نوع هوش است. هوش معنوی زیر بنای موضوعاتی است که به آن ها ایمان داریم. هوش معنوی همچنین اساس اعتقادات، ارزش ها و اعمال و ساختار زندگی ما است. هوش معنوی دسترسی انسان به معنا و ارزش و نیز استفاده از آن ها در شیوه ی اندیشیدن و تصمیم گرفتن را فراهم می کند، هوش معنوی به انسان تمامیت می بخشد و به او یکپارچگی و وحدت عطا می کند (سهرابی، ۱۳۸۷). هوش معنوی توانایی رفتار کردن با دلسوزی و دانایی در حین آرامش درونی و بیرونی، صرف نظر از پیشامدها و رویدادهاست. افراد با هوش معنوی بالا در حین قضاوت، توانایی منصفانه و دلسوزانه رفتار کردن را دارند (سیسک و تورنس^۱، ۲۰۰۱).

هوش معنوی رابطه قوی و معکوسی با فرسودگی شغلی دارد و به عنوان مهمترین پیش بینی کننده فرسودگی شغلی محسوب می گردد. هدف روانشناسان صنعتی نیز بکارگیری صحیح، تقویت و پرورش هوش معنوی در افراد می باشد؛ زیرا افزایش و تقویت معنویت در بین کارکنان، باعث افزایش رضایت شغلی و سلامت روان می گردد (الکساندر^۲ و همکاران، ۲۰۰۶). بهداشت روانی و سلامت روانی به سلامت یا تعادل یا نرمالیت (بهنجاری) در ذهن، روان و رفتار گفته می شود. روشن است که ضرورت این بهنجاری، نبود بیماری روانی است و پیامد و همراه آن رشد، شکوفایی، محبت، سازگاری اجتماعی و تعالی است (بدالله پور و فاضلی کبریا، ۱۳۹۳). هوش معنوی شامل هدایت و معرفت درونی، حفظ تعادل فکری، آرامش درونی و بیرونی و عملکردی همراه با بصیرت و ملایمت و مهربانی است (باقرپور، ۱۳۹۱). این هوش قادر است که هوشیاری یا احساس پیوند با یک قدرت برتر را تسهیل کند و یا افزایش دهد (هادی تبار، ۱۳۹۰).

بهزیستی اجتماعی به عنوان یکی از چند متغیر کلی سلامت فرد تعریف می شود (حیدری و غنایی، ۱۳۸۷). بهزیستی اجتماعی را گزارش شخصی افراد از کیفیت ارتباط های آن ها با دیگران تعریف کرده اند (دوگان^۳، ۲۰۱۰). بهزیستی در مکالمات روزمره، در معانی شاد بودن، سلامتی، کامیابی و هم چنین به معنای موقعیتی خوب و رضایت بخش از زندگی است (شربتیان و طوافی، ۱۳۹۵)، و از طریق شرایط دربردارنده روابط فردی حمایت کننده، سلامت مطلوب، امنیت مالی و فردی، مشاغل پاداش دهنده و محیط جذاب و سالم ارتقاء پیدا می کند (کییز^۴ و همکاران، ۲۰۰۲).

از آنجا که تیم های ورزشی از مهم ترین منابع انسانی در برگزاری رویدادهای ورزشی محسوب می شوند و با توجه به اینکه فوتبال یکی از پرطرفدارترین رشته های ورزشی در کشور ما و بلکه در جهان محسوب می شود. موفقیت تیم های فوتبال با توجه به ارزش های اجتماعی و اقتصادی و تأثیرات سیاسی و فرهنگی که در جامعه دارد یکی از موضوعات مهم و درخور توجه است. امروزه در موفقیت تیم های ورزشی توجه به افزایش انسجام تیمی با اعمال شیوه های نوین مدیریت، ضروری است. از این موارد می توان به جلب هوش معنوی و بهزیستی اجتماعی اشاره کرد. با توجه به پژوهش های انجام شده به نظر می رسد که تیم های ورزشی به عنوان یک سازمان، می توانند روحیه تیمی و توانمندسازی محیط کاری را با بهبود مشخصه های هوش معنوی،

1 Sisk & Torrance

2 Alexander

3 Dogan

4 Keyes

انسجام گروهی و بهزیستی اجتماعی ایجاد کنند. در این راستا با توجه به نقشی که هر یک از اعضای تیم می‌توانند در دستیابی به اهداف و کسب موفقیت داشته باشند، بررسی ویژگی‌های فردی و اجتماعی نظیر هوش معنوی و بهزیستی اجتماعی؛ در میان ورزشکاران تیم‌ها می‌تواند به عنوان عوامل مؤثر بر انسجام تیمی مورد توجه قرار گیرد. بررسی تحقیقات انجام شده در این زمینه نشان دهنده محدودیت تحقیقات بر روی این متغیرها می‌باشد. به همین منظور هدف تحقیق حاضر بررسی نقش بهزیستی اجتماعی بر انسجام تیمی با میانجی‌گری هوش معنوی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی می‌باشد.

روش شناسی

پژوهش حاضر بر حسب هدف کاربردی و بر حسب شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه فوتبالیست‌های جوان سازمان یافته (دارای بیمه ورزشی) استان خراسان جنوبی بود که در دامنه سنی ۱۸ تا ۳۰ سال قرار دارند. تعداد جامعه آماری با استعلام از فدراسیون پزشکی ورزشی ۲۱۳ نفر بود. نمونه آماری طبق جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای ۱۳۶ نفر بود.

ابزار تحقیق: برای سنجش انسجام تیمی از پرسشنامه‌ای که توسط کارون و همکاران (۱۹۸۵) مشتمل بر ۱۸ گویه طراحی شده است، استفاده شد. این پرسشنامه انسجام تیمی (کشش فرد نسبت به گروه و یکپارچگی گروهی) را در دو بعد انسجام اجتماعی و انسجام تکلیف ارزیابی می‌کند. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس هفت ارزشی لیکرت از کاملاً موافقم (۹) تا کاملاً مخالفم (۱) ارزش گذاری شده است. پایایی این پرسشنامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ گزارش شده است (کارون و همکاران، ۱۹۸۵). ضریب آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۷۸ بدست آمد.

برای سنجش هوش معنوی از پرسشنامه‌ای که توسط کینگ (۲۰۰۸)، طراحی گردیده است؛ استفاده شد. این پرسشنامه شامل خرده مقیاس‌ها و ابعاد زیر می‌باشد: تفکر وجودی انتقادی، تولید معنای شخصی، آگاهی متعالی، بسط حالت هشیاری. پرسشنامه هوش معنوی کینگ دارای ۲۴ ماده است. نمره گذاری آن بر اساس طیف لیکرت پنج ارزشی می‌باشد. تفسیر این پرسشنامه بدینصورت است که هر چه فرد نمره بالاتری کسب نماید، دارای هوش معنوی بیشتری است. هدف پرسشنامه هوش معنوی کینگ، سنجش میزان هوش معنوی از ابعاد مختلف (تفکر وجودی انتقادی، تولید معنای شخصی، بسط حالت هشیاری و آگاهی متعالی) می‌باشد. پایایی این پرسشنامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ گزارش شده است (کینگ، ۲۰۰۸). پایایی این پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۰ بدست آمد.

برای سنجش بهزیستی اجتماعی نیز از پرسشنامه کیز (۱۹۹۸)، استفاده شد. این پرسشنامه مشتمل بر ۱۵ سؤال است و هدف آن سنجش میزان بهزیستی اجتماعی در پنج بعد مشتمل بر: همبستگی اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شکوفایی اجتماعی و پذیرش اجتماعی است. که بر اساس طیف پنج ارزشی لیکرت اندازه‌گیری می‌شود. پایایی این پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۴ بدست آمد.

نتایج

- بررسی فرضیه اول "بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد."

جدول ۱- خلاصه برازش مدل

ضریب همبستگی	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	بر آورد خطای انحراف استاندارد	مقدار احتمال
۰/۲۶۱	۰/۰۶۱	۰/۰۶۸	۰/۲۲۸	۰/۰۰۲

ضریب همبستگی (۰/۲۶۱)، نشانگر همبستگی خطی بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی در مدل پژوهش است. نزدیکی دو مقدار ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده به هم نشانگر آن است که متغیرهای به کار رفته در مدل، توانسته‌اند به خوبی به کار آیند و برازش مناسبی ارائه دهند.

جدول ۲- نتایج جدول آنالیز واریانس ANOVA

مقدار احتمال	F	مربع حسابی	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
۰/۰۰۲	۹/۷۹۱	۰/۵۱۱	۱	۰/۵۱۱	رگرسیون
		۰/۰۵۲	۱۳۴	۶/۹۹۷	باقیمانده
			۱۳۵	۷/۵۰۸	مجموع

با توجه به جدول فوق مقدار F بزرگ و مقدار احتمال بسیار کوچک است. بنابراین مدل ارائه شده به خوبی متغیر انسجام تیمی را به عنوان متغیر وابسته، توصیف می‌کند.

جدول ۳- جدول ضرایب مدل رگرسیونی

مدل	ضریب رگرسیون غیر استاندارد	ضریب رگرسیون استاندارد	انحراف معیار	آماره t	مقدار احتمال	نتیجه فرضیه
ثابت	۲/۴۹۶		۰/۳۰۹	۸/۰۷۴	۰/۰۰	پذیرش
بهزیستی	۰/۲۱۹	۰/۲۶۱	۰/۰۷۰	۳/۱۲۹	۰/۰۰	پذیرش

$$ensejam = 2.496 + 0.219 * behzisti$$

همان طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ارتباط بین انسجام تیمی و بهزیستی اجتماعی معنی دار است. (مقدار احتمال کمتر از ۰/۰۵ است) بنابراین فرضیه اول در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

طبق جدول فوق ضریب همبستگی ۰/۲۶۱ به دست آمده و این بدین معناست هر چه بهزیستی اجتماعی بازیکنان افزایش یابد میزان انسجام تیمی آنان افزایش خواهد یافت. از آنجا که ضریب رگرسیون مقداری مثبت است این تاثیرپذیری کاملاً قابل مشاهده است و متغیر بهزیستی اجتماعی به خوبی توانسته انسجام تیمی را پیش بینی کند و بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد.

- بررسی فرضیه دوم "بین بهزیستی اجتماعی و هوش معنوی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد."

جدول ۴- خلاصه برازش مدل

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	برآورد خطای انحراف استاندارد	مقدار احتمال
۰/۷۰۹	۰/۵۰۳	۰/۵۰۰	۰/۱۴۶	۰/۰۰

جدول ۵- نتایج جدول آنالیز واریانس ANOVA

مقدار احتمال	F	مربع حسابی	درجه آزادی	مجموع مجزورات	
۰/۰۰	۱۳۵/۴۶۵	۳/۷۷۴	۱	۳/۷۷۴	رگرسیون
		۰/۰۲۸	۱۳۴	۳/۷۳۴	باقیمانده
			۱۳۵	۷/۵۰۸	مجموع

با توجه به جدول فوق مقدار F بزرگ و مقدار احتمال بسیار کوچک است. بنابراین مدل ارائه شده به خوبی متغیر بهزیستی را به عنوان متغیر وابسته، توصیف می کند.

جدول ۶- جدول ضرایب مدل رگرسیونی

مدل	ضریب رگرسیون غیر استاندارد	ضریب رگرسیون استاندارد	انحراف معیار	آماره t	مقدار احتمال	نتیجه فرضیه
ثابت	۱/۳۳۱		۰/۱۸۴	۷/۲۵۱	۰,۰۰۰	پذیرش
بهزیستی	۰/۶۰۷	۰/۷۰۹	۰/۰۵۲	۱۱/۶۳۹	۰,۰۰۰	پذیرش

$$hooshemani = 1.331 + 0.607 * behzisti$$

همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود، ارتباط بین هوش معنوی و بهزیستی اجتماعی آن ها معنی دار است. (مقدار احتمال کمتر از ۰/۰۵ است) بنابراین فرضیه دوم در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می شود.

- بررسی فرضیه سوم "بین هوش معنوی و انسجام تیمی در فوتبالیست های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد."

جدول ۷- خلاصه برازش مدل

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	برآورد خطای انحراف استاندارد	مقدار احتمال
۰/۲۵۳	۰/۰۶۴	۰/۰۶	۰/۲۷۳	۰/۰۰۳

جدول ۸- نتایج جدول آنالیز واریانس ANOVA

مقدار احتمال	F	مربع حسابی	درجه آزادی	مجموع مجزورات	
۰/۰۰۳	۹/۱۹۱	۰/۶۸۶	۱	۰/۶۸۶	رگرسیون
		۰/۰۷۵	۱۳۴	۹/۹۹۷	باقیمانده
			۱۳۵	۱۰/۶۸۲	مجموع

با توجه به جدول فوق مقدار F بزرگ و مقدار احتمال بسیار کوچک است. بنابراین مدل ارائه شده به خوبی متغیر انسجام تیمی را به عنوان متغیر وابسته، توصیف می کند.

جدول ۹- جدول ضرایب مدل رگرسیونی

مدل	ضریب رگرسیون غیر استاندارد	ضریب رگرسیون استاندارد	انحراف معیار	آماره t	مقدار احتمال	نتیجه فرضیه
ثابت	۳/۵۰۵		۰/۳۰۰	۱۱/۶۶۷	۰/۰۰	پذیرش
هوش معنوی	۰/۲۵۹	۰/۲۵۳	۰/۰۸۵	۳/۰۳۲	۰/۰۰۳	پذیرش

$$ensejam = 3.505 + 0.259 * hooshemanavi$$

همان طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ارتباط بین هوش معنوی و انسجام تیمی آن‌ها معنی دار است. (مقدار احتمال کمتر از ۰/۰۵ است) بنابراین فرضیه سوم در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

طبق جدول فوق ضریب همبستگی ۰/۲۵۳ به دست آمده و این بدین معناست هر چه هوش معنوی بازیکنان افزایش یابد میزان انسجام تیمی آنان افزایش خواهد یافت. از آنجا که ضریب رگرسیون مقداری مثبت است این تاثیرپذیری کاملاً قابل مشاهده است و بین هوش معنوی و انسجام تیمی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد.

- بررسی فرضیه چهار "هوش معنوی بر ارتباط بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی نقش میانجی‌گری دارد."

یکی از آزمون‌های پرکاربرد برای سنجش معناداری تأثیر یک متغیر میانجی در رابطه میان دو متغیر دیگر، آزمون سوبل است. در آزمون سوبل یک مقدار $Z - value$ از طریق فرمول زیر به دست می‌آید که در صورت بیشتر شدن این مقدار از ۱/۹۶، می‌توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار بودن تأثیر متغیر میانجی را تایید کرد. در این فرمول (a) برابر با مقدار ضریب رگرسیون غیر استاندارد بین متغیر پیش بین و میانجی، (b) برابر با مقدار ضریب رگرسیون غیر استاندارد بین متغیر میانجی و ملاک و (c) برابر با مقدار ضریب رگرسیون غیر استاندارد بین دو متغیر ملاک و پیش بین هستند.

جدول ۱۰- نتایج آزمون سوبل

متغیر میانجی	مقدار آماره Z	شدت اثر غیر مستقیم متغیر میانجی	مقدار احتمال
هوش معنوی	۳/۱۲۸	۰/۴۲	۰/۰۰

$$Z - value = \frac{a * b}{\sqrt{b^2 * s_a^2 + a^2 * s_b^2 + s_a^2 * s_b^2}} = 3.128$$

$$(a=0.259, b=0.607, s_a=0.085, s_b=0.052, c=0.219)$$

با جایگذاری در فرمول فوق و از طریق آزمون آنلاین سوبل، مقدار ۳/۱۲۸ به دست می‌آید. همان طور که مشاهده شد، مقدار Z - value حاصل از آزمون سوبل برابر ۳/۱۲۸ می‌باشد، به دلیل بیشتر بودن از ۱/۹۶ می‌توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، تأثیر متغیر میانجی هوش معنوی در رابطه بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی معنادار است. علاوه بر آزمون سوبل، برای تعیین شدت اثر غیر مستقیم متغیر میانجی از آماره VAF استفاده می‌شود که مقداری بین صفر و یک اختیار می‌کند و هر چه این مقدار به یک نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی‌تر بودن تأثیر متغیر میانجی دارد.

$$VAF = \frac{a * b}{(a * b) + c} = 0.42$$

با توجه به فرمول فوق، مقدار VAF برابر با ۰/۴۲ به دست آمد. این به این معناست که شدت اثر غیر مستقیم متغیر هوش معنوی بر بهزیستی اجتماعی ۴۲ درصد است. یعنی حدود نیمی از اثر انسجام تیمی بر بهزیستی اجتماعی را منوط به حضور خود می‌کند.

بحث نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد؛ بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی در فوتبالیست‌های جوان استان خراسان جنوبی ارتباط معنی دار وجود دارد. نتیجه حاصل از این فرضیه با نتایج پژوهش‌های ذیل همخوانی دارد، شیرالی و همکاران (۱۳۹۴) نیز

نشان دادند؛ پابندی به ارزش های اخلاقی بر انسجام گروهی در تیم های ورزشی تاثیر دارد. همچنین بر اساس یافته های این پژوهش پنج متغیر مؤثر بر ارزش های اخلاقی که شامل: روحیه ورزشکاری، مسئولیت شخصی، ثبات قدم، مراقبت و ارتباطات و مسئولیت اجتماعی می باشد؛ بر ارزش های اخلاقی تیم های ورزشی تأثیر دارد.

نتایج این پژوهش ارتباط معنادار بین بهزیستی اجتماعی و هوش معنوی در فوتبالیست های جوان استان خراسان جنوبی را تایید کرد. توراشویلی و جاپاریدز^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی عملکرد تحصیلی و بهزیستی اجتماعی پرداختند نتایج نشان نشان داد دانش آموزان دارای سطح متوسط یا بالای عملکرد تحصیلی، شاخص خوبی از بهزیستی اجتماعی دارند. یاماوکا^۲ (۲۰۱۸) در تحقیقی به رابطه بین سرمایه اجتماعی و بهزیستی اجتماعی در آسیای شرقی پرداخت؛ نتایج نشان داد که بین سرمایه اجتماعی و بهزیستی اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.

نتیجه دیگر این پژوهش رابطه معنادار بین هوش معنوی و انسجام تیمی در فوتبالیست های جوان استان خراسان بود. کلانی و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهشی به بررسی هوش معنوی و انسجام تیمی بازیکنان تیم های لیگ برتر والیبال کشور پرداختند؛ نتایج نشان داد که بین هوش معنوی و انسجام تیمی بازیکنان تیم های لیگ برتر والیبال کشور، ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. زر و رضائی (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تعیین اثربخشی فعالیت بدنی و ورزش بر ابعاد هوش معنوی سربازان پرداختند نتایج نشان داد که فعالیت بدنی و ورزش با هوش معنوی سربازان رابطه دارد. لذا سربازان می توانند به منظور ارتقای هوش معنوی خود، فعالیت های بدنی و ورزشی منظم را در برنامه هفتگی قرار دهند.

همچنین، نتایج این پژوهش نشان داد هوش معنوی نقش میانجی را در ارتباط بین بهزیستی اجتماعی و انسجام تیمی فوتبالیست های جوان استان خراسان جنوبی ایفا می کند. در همین راستا، طالبی و عبداللهی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین رفتار رهبری مربی، انسجام گروهی و عملکرد تیم های والیبال لیگ برتر زنان ایران پرداختند، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد هنگامی که رفتار رهبری و ابعاد انسجام گروهی به طور همزمان وارد تحلیل رگرسیون می شوند، تنها رفتار رهبری شامل آموزش و تمرین، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت قادر به پیش بینی عملکرد تیمی است. یافته های این تحقیق اهمیت رفتار رهبری مربی در تبیین انسجام گروهی و عملکرد تیمی را تأیید می کند. شیرالی و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهشی به بررسی پابندی به اخلاق ورزشی بر انسجام گروهی تیم های بسکتبال و فوتسال بانوان شهرستان اهواز پرداختند. نتایج نشان دادند؛ پابندی به ارزش های اخلاقی بر انسجام گروهی در تیم های ورزشی تاثیر دارد. همچنین بر اساس یافته های این پژوهش پنج متغیر مؤثر بر ارزش های اخلاقی که شامل: روحیه ورزشکاری، مسئولیت شخصی، ثبات قدم، مراقبت و ارتباطات و مسئولیت اجتماعی می باشد؛ بر ارزش های اخلاقی تیم های ورزشی تأثیر دارد. کلانی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی هوش معنوی و انسجام تیمی بازیکنان تیم های لیگ برتر والیبال کشور پرداختند؛ نتایج نشان داد که بین هوش معنوی و انسجام تیمی بازیکنان تیم های لیگ برتر والیبال کشور، ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. بلانچارد و همکاران (۲۰۰۹) نیز در پژوهشی به بررسی دریافتند انسجام گروهی با احساس تعلق، انگیزش و رضایت بسکتبالیست های کانادایی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد بین انسجام تیمی و انگیزش موفقیت ورزشکاران رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. هر چه همکاری میان اعضا و همبستگی آنها بیشتر باشد، باعث انگیزش موفقیت و عملکرد بهتر آنها می شود. همچنین با توجه به پایین بودن میانگین نمره انگیزش موفقیت ورزشکاران توصیه می شود که مربیان با استفاده از راهکارهای مناسب مانند ارائه بازخورد مثبت، بازخورد از شایستگی، کمک به تعیین اهداف و بازسازی نگرش ها، با افزایش اعتماد به نفس در بازیکنان، انگیزش موفقیت را در آنها افزایش دهند. رضائی نژاد و همکاران (۲۰۰۹) در بررسی رابطه کفایت جمعی، انسجام گروهی و عملکرد تیم های والیبال حرفه ای ایران؛ نشان دادند کفایت جمعی با انسجام وظیفه ای و اجتماعی ارتباط معنی داری دارد و همچنین تیم های موفق، در مقایسه با

1 Turashvili & Japaridze

2 Yamaoka

تیم‌های کمتر موفق و ناموفق، انسجام وظیفه‌ای و اجتماعی بیشتری دارند. توراشویلی و جاپارایدز^۱ (۲۰۱۲) در پژوهش به بررسی عملکرد تحصیلی و بهزیستی اجتماعی پرداختند نتایج نشان دانش آموزان دارای سطح متوسط یا بالای عملکرد تحصیلی، شاخص خوبی از بهزیستی اجتماعی دارند. یاماوکا^۲ (۲۰۱۸) نیز در تحقیقی به رابطه بین سرمایه اجتماعی و بهزیستی اجتماعی در آسیای شرقی پرداخت؛ نتایج نشان داد که بین سرمایه اجتماعی و بهزیستی اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.

منابع

- احمدی، یعقوب؛ (۱۳۹۱). سرمایه اجتماعی و اثربخشی کارکنان گمرک. نشریه فرایند مدیریت و توسعه (۲)، ۱۸۷-۲۰۸.
- حیدری، غلامحسین؛ غنایی، زیبا؛ (۱۳۸۷). هنجاریابی پرسشنامه بهزیستی اجتماعی، اندیشه و رفتار، (۲)، ۳۱-۴۰.
- شربتیان، محمد حسن؛ طوافی، پویا؛ (۱۳۹۵). مطالعه جامعه شناختی شاخص های احساس بهزیستی اجتماعی شهروندان شهر مشهد. فصلنامه علمی ترویجی مطالعات فرهنگی-اجتماعی خراسان، (۱۰)، ۴: ۱۱۷-۱۳۵.
- یداله پور، محمد هادی؛ فاضلی کبریا، مهناز؛ (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی مفهوم هوش معنوی از منظر روانشناسی و اسلام، مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل، نشریه اسلام و سلامت، (۱)، ۵۷-۴۸.
- هزاز جریبی، جعفر؛ (۱۳۹۰). بررسی رابطه اجتماعی با میزان هویت جمعی. جامعه شناسی کاربردی، (۲۲)، ۱-۲۰.
- Alexander MA, Francisco LN, Harold GK. (2006). Religiousness and mental health: a review. *Rev Bras Psiqlatr. Journal of Applied Sport Psychology*, 28(3), 242-50.
- Dogan T. (2010). The effects of psychodrama on young adults attachment styles. *The Arts in Psychotherapy*, 37(2), 112 – 119.
- Heuzé J.P, Bosselut G, Thomas J.P. (2019). Should the Coaches of Elite Female Handball Teams Focus on Collective Efficacy or Group Cohesion? *The Sport Psychologist*, 21(3), 383-399.
- Kozlowski S, Bell B. (2003). Work groups and teams in organizations. In W.C. Borman, D.R. Ilgen and R.j. klimoski (Eds.), *handbook of psychology: industrial and organizational psychology*, (12), 333-375.
- Kichuk M, Susan L, Wiesner W. (1998). Work teams: Selecting members for optimal performance. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 39(1-2), 23.
- Keyes C, Shmotkin D, Ryff CD. (2002). Optimizing well- being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82,(6), 1007-1022.
- McEwan, D., & Beauchamp, M. R. (2020). Teamwork in youth sport. In *The Power of Groups in Youth Sport* (pp. 183-202). Academic Press
- Paris, C., Salas, E. and Cannon-Bowers. (2000), Teamwork in multi-person systems: a review and analysis. *ERGONOMICS*, VOL. 43, NO. 8, 1052- 1075
- Sisk D. A, & Torrance E.P. (2001). Spiritual intelligence: Developing higher consciousness. *Buffalo, New York: Creative Education Foundation Press.*
- Yang K, (2007) .A study of nurses spiritual intelligence: A cross sectional questionnaire survey, *International journal if nursing study*, (44), 999-1010.
- Veughan F. (2020). What is spiritual intelligence? *Journal of Humanistic Psychology*, (42), 16-33.
- Wilk, K. E., Arrigo, C. A., & Andrews, J. R. (2021). Teamwork is Essential to Success: Sports Physical Therapy is No Exception. *International Journal of Sports Physical Therapy*, 16(1).
- Zaccaro S, McCoy M.C. (2006). The effects of task and interpersonal cohesiveness on performance of a disjunctive group task. *Journal of applied social psychology*, 18(10), 837-51.

1 Turashvili & Japaridze

2 Yamaoka

بررسی شروط ضمن عقد در قراردادهای ورزشی

فائزه بشیری زاده^۱، مهتاب ناصح^۲، عاطفه آجری آیسک^۳

۱- دانشجوی مدیریت ورزشی دانشگاه بیرجند ۲- استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی دانشگاه بیرجند، ایمیل:

mahtabnasseh@birjand.ac.ir ۳- استادیار حقوق، دانشکده ادبیات دانشگاه بیرجند

چکیده

قراردادهای ورزشی به عنوان جزئی جداناپذیر از صنعت ورزش، علاوه بر ارکان اصلی که طرفین، موضوع، مدت و مبلغ قراردادی را شامل می‌شوند؛ شامل ارکان فرعی که شروط قراردادی هستند نیز می‌شوند. شروط ضمن قرارداد به عنوان توافقی که طرفین یک قرارداد در ضمن آن قرارداد با یکدیگر می‌بندند، تابع عقد اصلی می‌باشد و از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ورزشکاران حرفه‌ای نیز برای اینکه بتوانند به فعالیت‌های ورزشی بپردازند و در مسابقات ورزشی شرکت کنند باید با باشگاه قراردادی منعقد نمایند. در این قراردادها جهت حفظ حقوق بازیکنان و ایجاد تعهدات آنان در قبال باشگاه و عدم تخطی از تعهدات، شروطی درج می‌شود که شناخت این شروط در تنظیم یک قرارداد کارآمد تأثیر بسزایی دارد. از این رو، در این مقاله با استفاده از روش توصیفی- تحلیلی و بر مبنای داده‌هایی که از طریق کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است، ابتدا قرارداد ورزشی و عناصر آن، بررسی شروط ضمن قرارداد و انواع آن تعریف شده و در انتها، پاره‌ای از شروط ضمن عقد در قراردادهای ورزشی شرح داده شده است. نتایج نشان می‌دهد که شرط داور، شرط تعهد ایمنی، شرط محرمانگی، شرط خسارت توافقی، شرط عدم رقابت، شروط اخلاقی و شرط تضمین از جمله موارد مهمی است که ضمن قراردادهای ورزشی می‌بایست مدنظر طرفین قرار گیرد.

واژگان کلیدی: شروط ضمن عقد، قراردادهای ورزشی، ورزشکاران حرفه‌ای.

مقدمه

در تحلیل مبانی حقوقی ورزشی واضح است که علم حقوق بخش‌های وسیعی از امور مربوط به زندگی انسان‌ها را در بر گرفته است و نهاد ورزش یک پدیده اجتماعی پیچیده و پر حادثه محسوب می‌گردد. گسترش ورزش مسائل جدیدی همچون نحوه انعقاد قراردادها و مسئولیت‌های ناشی از آن را به همراه داشته است. در فعالیت‌های ورزشی چه حرفه‌ای و چه آماتور افراد زیادی مشغول هستند که برای آنها به موجب قرارداد، تکالیفی برای یک بازه زمانی ایجاد می‌گردد. قرارداد ورزشی از یک یا دو موضوع تشکیل شده که رابطه‌ی ناگسستگی با هم برقرار می‌کنند به طوری که اگر ایفای هر کدام منتهی شود طرف مقابل نیز از انجام تعهدات خود سر باز می‌زند. قرارداد ورزشی می‌تواند پاشنه‌ی آشیل مشکلات حقوقی فعلی در جامعه‌ی ورزشی تلقی گردد.

قرارداد ورزشی، قراردادی است که موضوع آن به طور مستقیم یا غیر مستقیم انجام فعالیت‌های ورزشی باشد؛ یا از جمله اموری باشد که برای فعالیت‌های ورزشی اجتناب ناپذیر است. بارزترین قرارداد، قرارداد بازیکنان حرفه‌ای با باشگاه ورزشی است. ورزشکاران حرفه‌ای برای اینکه به فعالیت بپردازند و در مسابقه شرکت کنند باید با باشگاه قراردادی منعقد نمایند که طی این قرارداد بازیکن در مقابل باشگاه و بالعکس تعهداتی را می‌پذیرد (صادق‌لو و رجبی، ۱۳۹۹). هر قرارداد شامل مواردی چون نام طرفین، موضوع تعهد و مبلغ قرارداد، شروط ضمن عقد و حتی حق فسخ می‌شود.

یکی از مهمترین مسائل و چالش‌های مربوط به حقوق قراردادها، موضوع شروط قراردادی است؛ لذا طرفین قرارداد بسیاری از خواسته‌های خود را در قالب شروط ضمن عقد می‌ریزند (فرح زادی، ۱۳۸۵).

از هنگامی که قرارداد ورزشی منعقد می‌شود، حقوق و تعهداتی برای طرفین آن قرارداد ایجاد می‌شود که مطابق آن مکلفند به این حقوق و تعهدات پایبند باشند. تعهدات هر یک از طرفین ممکن است دارای شرایطی باشد یعنی برای اینکه تعهد به نحو مطلوبی از جانب هر یک از طرفین ایفا گردد باید مقدمات و شرایط تعهد از جانب هر یک از طرفین رعایت گردد (پروین، ۱۳۸۱). شروط درج شده در قرارداد می‌تواند متأثر از اوصاف قرارداد باشد. توضیح اینکه هر قراردادی که منعقد می‌شود دارای اوصافی است. بعضی از عقود لازم هستند و بعضی دیگر جایز. برخی از عقود عینی و عده‌ای تشریفاتی و مابقی رضایی هستند. بعضی از عقود معوض هستند و بعضی دیگر غیر معوض لذا همانگونه که ملاحظه می‌شود هر عقدی می‌تواند وصفی از اوصاف فوق را داشته باشد (سربها، ۱۳۹۹). به عنوان مثال قرارداد انتقال بازیکن حرفه‌ای یکی از مهمترین قراردادها در حوزه‌ی ورزش فوتبال است که به موجب این قرارداد بازیکن متعهد می‌شود در مدت معین برای باشگاه معین در مقابل مبلغ مشخصی بازی کند (موسوی پور، ۱۳۹۸). بر انعقاد و انحلال این قرارداد علاوه بر شرایط عمومی قراردادها، شرایط خاصی مطابق مقررات بین‌المللی و داخلی حاکم است. گذشته از این موارد، شروطی از سوی طرفین در این قراردادها درج می‌شود که شناخت آنها برای تعیین حقوق و تکالیف طرفین و نحوه حل و فصل اختلافات آنها مؤثر است که در ادامه به تبیین آنها پرداخته می‌شود.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و بر مبنای روش یک تحقیق تحلیلی- توصیفی و مقطعی است. دلیل مقطعی بودن مقاله حاضر آن است که در دوره زمانی کوتاه شش الی هفت‌ماهه انجام شده است. در این مطالعه که با استفاده از روش کتابخانه‌ای انجام گرفته است با مطالعه متون و مقالات مرتبط و فیش برداری از مطالب مرتبط در این زمینه به گردآوری اطلاعات پرداخته شده است.

یافته‌ها

تعریف قرارداد از نگاه قانون مدنی

همانطور که اشاره شد لازمه‌ی ایجاد ارتباط مؤثر با پایبندی بر اصول اخلاقی و قانونی، انعقاد عقد یا قرارداد است که هر

قرارداد با وجود ماهیتی که دارد از شرایط ویژه ای نیز برخوردار است. مطابق ماده ۱۸۳ قانون مدنی، «عقد عبارت است از اینکه یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد.» قرارداد ورزشی هم مانند تمامی قرارداد هایی که منعقد میشوند باید شرایط عمومی را که در ماده ۱۹۰ قانون مدنی آمده است را دارا باشند. ماده ۱۹۰ قانون مدنی مقرر میدارد: «برای صحت هر معامله شرایط ذیل اساسی است: (۱) قصد طرفین و رضای آنها (۲) اهلیت طرفین (۳) موضوع معین که مورد معامله باشد (۴) مشروعیت جهت معامله.» بر این مبنا هر قرارداد ورزشی دارای ارکانی است که از قرار ذیل است.

ارکان قرارداد ورزشی

ارکان قرارداد ورزشی شامل طرفین قرارداد، موضوع قرارداد، مدت قرارداد و مبلغ قرارداد می باشد که در ذیل شرح داده شده است:

۱. طرفین قرارداد

یکی از طرفین قرارداد ورزشی، بازیکن می باشد و همین امر سبب می گردد قرارداد ورزشی در زمره عقود قرار گیرد که شخصیت یک طرف در آن نقش اساسی دارد و علت عمده عقد می باشد بر همین اساس نیز قرارداد با قید مباشرت بازیکن منعقد می شود.

۲. موضوع قرارداد

قرارداد ورزشی از جمله عقود است که در یک طرف آن تعهد باشگاه در برابر بازیکن قرار دارد و طرف دیگر آن تعهد بازیکن در برابر باشگاه. بعنوان مثال تعهد باشگاه می تواند، پرداخت دستمزد به بازیکن باشد و تعهد بازیکن اعمال مهارت، تکنیک و قدرت جسمانی و فکری در مسابقات و تمرینات است. یا بعبارتی، موضوع یا مورد قرارداد عبارت است از مال یا عملی که هر یک از طرفین قرارداد بر تسلیم یا انجام آن تعهد می کند قرارداد ممکن است از یک یا دو موضوع تشکیل شده باشد چنانچه عقدی از دو موضوع تشکیل شده باشد هر کدام از آن موضوعات در برابر دیگری قرار گرفته رابطه ای ناگسستنی با هم برقرار می کنند به طوری که اگر امکان ایفای هر کدام از آن دو منتفی شود طرف مقابل نیز از انجام تعهد خود سر باز می زند قرارداد ورزشی نیز از جمله عقود است که از دو موضوع تشکیل شده است و به اصطلاح از امور دو عهدی (معوض) می باشد در یک طرف آن تعهد باشگاه در برابر بازیکن قرارداد و طرف دیگران تعهد بازیکن در برابر باشگاه است.

۳. مدت قرارداد

تعیین مدت قرارداد، متداول ترین شیوه برای تعیین منفعتی است که بازیکن باید در اختیار باشگاه قرار دهد.

۴. مبلغ قرارداد (کاتوزیان و صفایی، ۱۳۹۸).

تعریف شرط ضمن عقد

شرط در اصطلاح حقوقی در یکی از دو مفهوم ذیل بکار می رود:

۱. امری که وقوع یا تاثیر یک عمل حقوقی یا یک واقعه حقوقی خاص به آن بستگی دارد، مثلاً کلمه شرط در ماده ۱۹۰ قانون مدنی که شرایط اساسی صحت عقد را بیان می دارد در این معنا بکار گرفته شده است. تراضی طرفین در شمار توابع عقد دیگری در آمده است. شرط در شروط ضمن عقد در این معنا می باشد. یعنی التزام و تعهدی تبعی که ضمن یک عقد اصلی آورده می شود.

دکتر کاتوزیان در کتاب قواعد عمومی قراردادها به این موضوع پرداخته است بدین ترتیب هنگامی که رابطه‌ی حقوقی در قالب عقد میان دو شخص شکل می‌گیرد تعهداتی برای هر یک از طرفین به وجود می‌آید برخی از این تعهدات در قانون به صراحت مورد اشاره قرار گرفته‌اند و به عبارت دیگر به حکم قانون تعهداتی برای طرفین به وجود می‌آید که به آنها تعهدات اصلی یا قانونی گفته می‌شود قرارداد علاوه بر تعهدات قانونی و اصلی می‌تواند تعهدات دیگری را نیز برای طرفین به وجود آورد به این نحو که طرفین قرارداد می‌توانند علاوه بر تعهداتی که به موجب آن قانون در اثر انعقاد قرارداد برای ایشان ایجاد می‌شود تعهدات دیگری را برای طرف مقابل و به نفع خود به وجود آورند و به این نوع تعهدات تعهدات فرعی گفته می‌شود که در قالب شروط ضمن عقد در قرارداد ذکر می‌شود به عبارت بهتر می‌توان چنین گفت که منظور از شرط ضمن عقد توافقی است که طرفین یک قرارداد ضمن عقد با یکدیگر می‌کنند و به موجب آن تعهداتی برای هر یک از طرفین یا یکی از آنها به وجود می‌آید (کاتوزیان و صفایی، ۱۳۹۸).

هدف از شرط ضمن عقد آن است که میان شرط و عقد ارتباط برقرار گردد می‌توان این ارتباط را به رابطه‌ی اصل و فرع مانند کرد و از تعهدات ناشی از خود قرار داد به عنوان تعهدات اصلی یاد کرد تعهدات مربوط به شروط ضمن عقد را تعهدات فرعی و تبعی دانست (فرح زادی، ۱۳۸۵). ضمانت اجرای عدم توافق اراده‌ها در خصوص شرط، عدم تحقق شرط و قابلیت فسخ قرارداد اصلی می‌باشد زیرا شرط امری فرعی است و عدم تحقق در امور فرعی نمی‌تواند به قصد انشای قرارداد اصلی لطمه وارد نماید در واقع شروط ضمن عقد قید اراده محسوب نمی‌گردند تا با انقضای شرط ضمن عقد، قرار داد نیز منتفی گردد (صغیری، ۱۳۸۵).

انواع شروط ضمن قرارداد

شروط ضمن عقد را می‌توان به شروط باطل و شروط صحیح تقسیم کرد. شروط باطل را قانون‌گذار مشخص کرده است و هر شرطی غیر از شروط باطل، در زمره شروط صحیح هستند مطابق مواد ۲۳۲ الی ۲۳۴ قانون مدنی، شروط باطل دو دسته هستند:

- ۱- شرطی که باطل است اما مبطل عقد اصلی نیست که عبارتست از شرطی که انجام آن غیرمقدور باشد؛ شرطی که فایده‌ای نداشته باشد و شرط نامشروع.
- ۲- شرطی که باطل است و موجب بطلان عقد اصلی می‌شود که عبارتست از شرطی که خلاف مقتضای عقد باشد و شرط مجهولی که جهل به آن موجب جهل به عوضین می‌شود (نعمتی حویق، ۱۳۹۹).

ارتباط میان تعهدات اصلی و تعهدات فرعی قرارداد

قرارداد می‌تواند هر دو نوع تعهدات اصلی و تعهدات فرعی را در بر داشته باشد. تعهدات اصلی توسط قانون‌گذار مشخص می‌گردند اما تعهدات فرعی در قالب شرط ضمن عقد توسط طرفین قرارداد بوجود می‌آیند. در این خصوص رابطه‌ی میان تعهدات اصلی و تعهدات فرعی که در قالب شرط ضمن عقد مطرح می‌شود نیز قابل بررسی است. درخصوص تعهدات اصلی، طرفین قرارداد حق حبس دارند یعنی هر یک از طرفین می‌تواند انجام تعهد خود را منوط به انجام تعهد از سوی طرف مقابل نماید اما در رابطه‌ی میان تعهدات اصلی و فرعی چنین حقی برای طرفین متصور نمی‌باشد یعنی در صورتی که از طریق قرار دادن شرط ضمن عقد تعهدی برای یکی از طرفین بوجود آید و فرد متعهد از انجام تعهد خود سرباز زند متعهدله (فردی که تعهد به نفع او ایجاد شده است) نمی‌تواند از اجرای تعهدات اصلی خودداری نماید.

برخی از تعهدات فرعی بازیکن در مقابل باشگاه عبارتست از:

- ۱- رعایت مقررات در مسابقات (بند ۲ ماده ۵ قرارداد باشگاه و بازیکن لیگ فوتبال ایران)
- ۲- اعلام هرگونه بیماری به باشگاه (بند ۴ ماده قرارداد فوق)

۳- عدم حضور در مسابقات یا تمرینات باشگاه های دیگر (بند ۳ ماده ۵ قرارداد فوق)

شرط ضمن عقد در قرارداد ورزشی

اصول قراردادهای در ارتباط با شروط قراردادهای تیم و بازیکن که محصول مذاکرات انفرادی است با وجود الگوهای قراردادی متحدالشکل در تیم ورزشی بزرگ از اهمیت برخوردار است برای مثال در فوتبال حرفه ای موارد ذیل در جریان انعقاد قرارداد باید مورد مذاکره قرار گیرند، میزان پاداش اعضا، گزارش انعقاد قراردادی، تضمین های ناظر بر مهارت و آسیب دیدگی، نحوه تعیین دستمزد سال اول و میزان افزایش سالیانه حق الزحمه، اهمیت حق الزحمه ی سال آخر، شرط اختیار در قرارداد، توافق نامه های تعدیل حق الزحمه، صورت پاداش و مشوق های تیمی و انفرادی. بطور کلی شروط ضمن عقد در قراردادهای ورزشی پایه های مستحکم قراردادی محسوب می شوند و از اهمیت ویژه برخوردار هستند. ادامه به پاره ای از شروط ضمن عقد در قراردادهای ورزشی پرداخته شده است.

شرط داوری

بعنوان یکی از مهمترین شروط قراردادی، شرط مربوط به حل و فصل اختلافات است. اختلافات در بسیاری از موارد در قراردادهای ایجاد می شوند که طرفین می توانند جهت حل کارآمد و سریع موضوع از شرط داوری بجای رسیدگی قضایی طولانی استفاده نمایند (صدقلو و نصیر، ۱۳۹۷). در صورتیکه اختلافات ناشی از قرارداد بین المللی ورزشی است، طرفین قرارداد باید در متن قرارداد صلاحیت دیوان داوری ورزش را پذیرفته و هنگام مراجعه به دیوان آن را ارائه نمایند، انتخاب قانون حاکم بر اختلافات در دیوان در اختیار طرفین اختلاف است. توافق طرفین در اجرای قانون خاص، دیوان را ملزم خواهد کرد که در داوری خود بر اساس همان قانون عمل کند بنابراین طرفین می توانند بر اعمال قانونی داخلی، اصول کلی حقوقی و دیگر قوانین داوری و قوانین بین المللی ورزشی توافق کنند (جباری، ۱۳۹۸).

صاحب نظران حوزه ی ورزش به ویژه حقوق ورزشی تصمیم گرفتند که مرجعی بین المللی بی طرف و آگاه را برای حل و فصل اختلافات ورزشی تاسیس کنند و آن را دیوان داوری ورزش بنامند (دادگر و همکاران، ۱۳۹۷). در حقوق ایران موافقت نامه ی داوری اختیار مراجعه ی مستقیم به دادگاه را پس از ایراد طرف مقابل نفی می کند این موافقت نامه نه بعنوان تعهد به عدم اعمال حق بلکه معادل سقوط حق است و به جهت نفع مستقیم طرف مقابل تنها با عدم مخالفت اعم از سکوت یا موافقت نامه ی صریح و ضمنی میتوان حق مذکور را مجدداً بدست آورد (خدابخشی، ۱۳۹۵).

شرط تعهد ایمنی

مسئولیت های ورزشی به رابطه ی ورزشکاران در مقابل یکدیگر و خساراتی که هنگام مبارزه و مسابقه به بار می آورند محدود نمی شود، بخش عمده ی دیگر آن ناشی از رابطه ی ورزشکاران با مربیان و سازمان های ورزشی است و به قراردادهای صریح و ضمنی که در این زمینه بسته شده است ارتباط دارد و در اینجا بیشتر مسئولیت ها قراردادی است و چون بسیاری از عهد شکنی ها در قوانین نیز ضمان آور است و به تکالیف عمومی مردم در برابر یکدیگر مربوط می شود، زمینه ی مناسبی برای طرح امکان جمع مسئولیت های قراردادی و قهری و اختیار زیان دیده در انتخاب مبنای دعوای خسارت بوجود می آورند. بیگمان در این قراردادهای شرط تعهد ایمنی مفروض است ولی مفاد این شرط را باید محدود به تمهید وسایل ایمنی و کوشش در پرهیز از خطر کرد و تضمین نتیجه بویژه ی در خطرهایی که لازمه ی شرکت در مسابقه و مبارزه است در قلمرو این شرط نمی آید (نصیر و صادقلو، ۱۳۹۷).

شرط محرمانگی

برای شناخت ماهیت تعهدات عدم افشا باید مانند هر مکانیزم حقوقی دیگری که بر مبنای نیازهای اجتماعی استوار است و جهت استقرار عدالت و تأمین پیشرفت و تمدن ایجاد می‌شود و با توجه به الزام‌آور بودن و داشتن ضمانت اجرا که نقطه مقابل حق و تکلیف است به آن نگریسته شود. در ابتدای مذاکرات، باید دامنه اشخاص درگیر، فهرستی از افراد که افشای اطلاعات برای آنها مجاز است و مسئولیت‌های دقیق آنان شناسایی شود.

گاهی اوقات این موافقت نامه تا پس از انعقاد قرارداد به حیات خود ادامه داده و یکی از ضوابط قرارداد را تشکیل می‌دهد. در بسیاری از موارد نیز رازداری به صورت یک شرط در قرارداد گنجانده می‌شود. به موجب شرط رازداری هر یک از طرفین متعهد می‌شود اطلاعات فنی، شامل نقشه‌ها، مدل‌ها، فرمول‌ها، فرایندها و دستورالعمل‌های تجاری، مالی و قراردادی که از سایر طرفین، تحصیل کرده را طی مدت معین بصورت محرمانه نگه دارد و نه تنها اطلاعات محرمانه را در برابر اشخاص ثالث افشا نکنند، بلکه این اطلاعات را در غیر از هدفی که در مشارکت برای آن تعریف شده نیز بکار نگرفته و تنها در راستای اهداف استفاده کنند.

جهت اجتناب از بروز هرگونه اختلاف آتی در مورد تعهد به رازداری ضروری است در موافقت‌نامه به مصادیق اطلاعات محرمانه و علل و اسبابی که افشای این اطلاعات را مجاز می‌کند، تسریع شود.

شرط یا توافق‌نامه‌ی عدم افشای اطلاعات بعنوان اولین اقدام قراردادی و ابتدایی‌ترین توافق نامه برای شروع مذاکرات و تبادل اطلاعات از سوی طرفین قرارداد محسوب می‌شود، اینکه چرا باید در قراردادهای ورزشی محرمانگی وجود داشته باشد دلایل متفاوتی دارد اما پیچیدگی این قراردادها می‌تواند بر مهم بودنشان تاکید داشته باشد چنان که در قراردادهای بین‌المللی ورزشی، حقوق و تکالیف مربیان، ورزشکاران، اسپانسرها، پزشکان، باشگاه و ... همه مورد بحث قرار می‌گیرند و کوچکترین اشتباهی در تدوین و تنظیم می‌تواند موجب بزرگترین خسارت در این باره بشود (حیدری، ۱۳۹۸).

شرط خسارت توافقی

در حقوق ایران ماده ۲۳۰ قانون مدنی اولین متن قانونی در این زمینه است ماده فوق بیان می‌دارد: (اگر در ضمن معامله شرط شده باشد که در صورت تخلف، متخلف مبلغی به عنوان خسارت، تادیه نماید حاکم نمی‌تواند او را به بیشتر و یا کمتر از آنچه ملزم شده است محکوم کند). در حقوق ایران از شرط خسارت توافقی در برخی مواقع به «وجه التزام» نیز یاد شده است. طبق مقررات سوئیس، طرفین در تعیین میزان جریمه‌ی قراردادی برای عدم ایفا یا ایفای ناقص یک شرط قراردادی آزاد هستند؛ با این حال، دادگاه به صلاحدید خود ممکن است هر گونه جریمه‌ای را که مازاد بر میزان معقول و متعارف برای جبران خسارات واقعی به نظر می‌رسد، کاهش دهد.

خسارت توافقی مبلغی است که هر دو طرف یک قرارداد در حین مذاکرات قراردادی خویش بعنوان خسارت قطعی متضرر ناشی از تخلف طرف مقابل تعیین کرده و بصورتی که مخالف قانون نباشد در قرارداد درج می‌کنند (پالگانه، ۱۳۹۷). فیفا معتقد است که در هر بند وجه التزام که بین خود طرفین توافق شده‌است، باید تقابل وجود داشته باشد؛ تقابل به معنای متناسب بودن مبلغی که باید پرداخت شود یا روش محاسبه هر گونه پرداخت. تعهدات مورد توافق که دوجانبه و متقابل نباشند، عموماً توسط فیفا پذیرفته یا اجرا نشده‌اند (lawinsport.com).

فیفا در مقررات و تصمیمات خود، اصل تقابل را اعمال کرده و مقرر می‌دارد طرفین، باید تعهداتی را در قراردادهای خود بگنجانند که متقابل و منصفانه باشند.

شرط عدم رقابت

در همه ی قرارداد های حمایتگری، محصول یا محصولاتی که طرف ورزش موظف به تبلیغ آنها می شود باید به طور شفاف و با جزئیات در قرارداد تصریح گردند، در صورت عدم تعیین دقیق چهارچوب مربوطه ممکن است حمایتگر این مقرر را به نفع خود تفسیر کند.

منع انتقاد از محصولات تایید شده توسط شخصیت ورزشی از دیگر تعهدات مربوطه به فعالیت های تبلیغی شمرده می شود. این انتقادات ممکن است بطور صریح یا ضمنی صورت گیرد، برای مثال شخصیت ورزشی نباید در حال مصرف محصولات رقبا در انظار عموم دیده شود، چنین التزامی ممکن است برای مدت محدودی بعد از خاتمه رابطه قراردادی به موجب یک شرط عدم رقابت نیز گسترش می یابد (رهبری و لجم اورک، ۱۳۹۹)

شروط اخلاقی

ورزشکاران باید در طول مدت قرارداد مطابق با استاندارد های ورزش حرفه ای و شاخص های ممتاز اخلاق شخصی و رفتارهای اجتماعی عمل کرده و مجاز نیستند تا عامدانه یا در اثر بی مبالاتی دست به ارتکاب اقداماتی زده یا به ایراد اظهاراتی بپردازند که به منافع طرف مقابل آسیبی رسانده شود. به این دلیل اغلب قراردادهای حمایتگری الزامات اخلاقی معطوف به شخصیت ورزشی می کنند، بنابراین نقض مفاد شروط اخلاقی به شرکت حامی اجازه می دهد که سریعاً ارتباط خود را با شخص مشهور قطع کند (رهبری و لجم اورک، ۱۳۹۹)

شرط تضمین

شرط تضمین خسارت به این معناست که یکی از طرفین قرارداد بوسیله ی شروط مندرج در قراردادی که موضوعی مستقل از آن شرط دارد، متعهد می گردد که طرف مقابل را در برابر مسئولیت ناشی از رویدادهایی که ممکن است در حین اجرای قرارداد به وقوع پیوسته و وی را در برابر اشخاص ثالث در معرض مسئولیت قرار می دهد، محافظت نماید. در امور ورزشی نیز در تعهدات شرکت حامی طرف قرارداد، حمایتگر باید محصولاتش را بطور کافی و رایگان برای استفاده باشگاه یا بازیکن فراهم کند، همچنین تضمین دهد که همه محصولاتش بر اساس استاندارد های کیفی رایج تولید شده اند (رهبری و لجم اورک، ۱۳۹۹).

نتیجه گیری

شروط ضمن عقد با برقراری ارتباطی صحیح میان طرفین قرارداد باعث استحکام و بهبود وضعیت قراردادهای ورزشی می شود. همانطور که اشاره داشتیم شروط ضمن عقد مانند شرط داوری بعنوان شرطی مهم در قراردادهای بین المللی ورزشی است و تعیین قانون حاکم از سمت طرفین مانع از رسیدگی های طولانی مدت قضایی و تسریع در روند حل اختلافات ورزشی می شود.

در بسیاری از قراردادهای عدم افشای اطلاعات، نقشی مهم دارند و شرط محرمانگی از دیگر شروط ضمن عقد در قرارداد است که طرفین متعهد می شوند که اطلاعات فنی، فرایندها و غیره را در طول مدت قرارداد بصورت محرمانه نگه دارند و حفظ اطلاعات محرمانه از جانب طرفین قرارداد امری حیاتی و حائز اهمیت در قراردادهای ورزشی است. حفظ شروط اخلاقی ورزشکاران در بسیاری از قراردادهای ورزشی امری مهم بوده و می بایست مطابق استاندارد های ممتاز اخلاقی و ورزشی باشند و این امر سبب تداوم رابطه ی قراردادی میان طرفین، علی الخصوص قراردادهای حمایتگری می شود، چراکه عدم رعایت این استاندارد ها باعث ورود ضرر به شرکت حامی شده و رابطه قراردادی را قطع می کند. در بسیاری از قراردادهای ورزشی تضمین کیفیت محصول ورزشی منجر به تداوم رابطه ی قراردادی می شود و شرط تضمین خسارت در قراردادهای به این علت آورده می شود که از ورود ضرر به طرف قرارداد که ورزشکاران یا اماکن ورزشی می باشند جلوگیری کند. خسارت توافقی از دیگر شروط قراردادی است که با توافق طرفین انجام می پذیرد و جهت حمایت از طرفین قرارداد و موجب جبران ضرر و خسارت های پیش آمده می شود.

بسیاری از شرکت های حمایتگر با این شرط قرارداد خود را منعقد می نمایند که در طی مدت قرارداد اعمال و رفتار ورزشکار جهت حمایت از شرکت رقیب نباشد و این شرط را تحت عنوان شرط عدم رقابت در قرارداد می آورند. و همچنین شرط تعهد ایمنی جهت حفظ سلامت ورزشکاران و جلوگیری از آسیب و خطر در قراردادهای ورزشی عنوان می شوند. به طور خلاصه می توان گفت تعهدات فرعی قراردادی یا شروط ضمن عقد، تکمیل کننده ی مفاد قرارداد هستند و در قراردادهای ورزشی با هدف برقراری ارتباط موثر و پایدار میان ورزشکاران، مربیان، و باشگاه های ورزشی و غیره، موجب تداوم قرارداد و جلوگیری از بسیاری اختلافات ورزشی می شوند.

منابع

- باقرنیا، حمید؛ ساقیان، مهدی. (۱۳۹۵). ضرورت تاسیس فدراسیون حقوق ورزشی و نقش آن در پیشگیری از جرایم ورزشی. فصلنامه مرکز مطالعات راهبردی وزارت ورزش و جوانان، ۱۶ (۳۵)، ۱۹۷-۲۱۰.
- پالگانه، اسماعیل. (۱۳۹۷). مبانی حقوقی حاکم بر قراردادهای ورزشی و موانع و مشکلات موجود در این زمینه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمی.
- پروین، فرهاد. (۱۳۸۱). نقش سازنده شروط ضمن عقد. دادرسی، ۳۳، ۳۲-۳۸.
- جباری، لیلا. (۱۳۹۸). اصول حاکم بر حل اختلافات در داوری های بین المللی ورزشی. پژوهش ملل آذر، ۴۸، ۸۳-۹۶.
- حیدری، حسن. (۱۳۹۸). حدود اعتبار شرط محرمانگی در قراردادهای بین المللی با تاکید بر قراردادهای ورزشی. پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی مولوی، گروه حقوق قضائی.
- خدابخشی، عبدالمجید. (۱۳۹۵). موانع اقتصادی حق دادخواهی در مرجع داوری. دانشنامه حقوق اقتصادی، ۲۳ (۱۰)، ۷۰-۸۹.
- دادگر، علی؛ زاهدی، مهدی؛ زمانی، سیدقاسم؛ شهبازی، آرامش. (۱۳۹۷). تاملی بر نقش و عملکرد دادگاه فوری دیوان حکمیت ورزش و اقدامات آن در خلال بازی های المپیک ۲۰۱۶، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۴۰، ۷۴-۵۹.
- رهبری، ابراهیم؛ لجم اورک، حسن. (۱۳۹۹). تحلیل حقوقی بر ابعاد خاص قراردادهای حمایتگری ورزشی. دیدگاه های حقوق قضائی، ۸۹، ۸۳-۱۰۰.
- سربها، سید محمد جواد. (۱۳۹۹). کلیات قراردادهای فوتبال و مقایسه با عقود مشابه. نشریه فقه علوم و جزا، ۵ (۱۶)، ۵۵-۶۶.
- سربها، سید محمد جواد. (۱۳۹۹). نگرش مقارن به مقررات و مراجع رسیدگی به مناقشات حوزه فوتبال، نشریه قانون یار، ۴ (۱۴)، ۲۴۹-۲۶۶.
- صغیری، اسماعیل. (۱۳۸۵). بررسی کیفیت اعتبار قصد و رضا در صحت و نفوذ شروط ضمن عقد. علامه بهار، ۹، ۱۴۹-۱۶۴.
- فرحزادی، علی اکبر. (۱۳۸۵). رابطه ی شروط ضمن عقد و قرارداد. مجله دیدگاه های حقوقی، ۳۸ و ۳۹، ۱۵-۲۸.
- کاتوزیان، ناصر؛ صفایی، سیدحسین. (۱۳۹۸). قواعد عمومی قرارداد ها. تهران: انتشارات بنیاد حقوقی میزان.
- موسوی پور، سید حمیدرضا. (۱۳۹۸). ماهیت و شرایط اعتبار قرارداد انتقال بازیکن حرفه ای، دو فصلنامه فقه و حقوق خصوصی، ۴ (۲)، ۷۱-۹۹.
- نعمتی حویق، حدیث. (۱۳۹۹). بررسی مبانی و اصول شروط ضمن عقد. مطالعات مدیریت، حسابداری و حقوق، ۳، ۱۱-۱.
- یوسفی صادقلو، احمد؛ رجبی، الهام. (۱۳۹۹). جایگاه قرارداد در حقوق ورزشی و مسئولیت های ناشی از آن. مجله قضاوت زمستان، ۱۰۴، ۷۴-۵۳.
- یوسفی صادقلو، احمد؛ نصیر، مژگان. (۱۳۹۷). مبانی مسئولیت مدنی ورزشکاران در مقابل اشخاص موضوع حقوق ورزشی. فصلنامه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری، ۱۴ (۴)، ۱۴۰-۱۱۷.

Examining the conditions included in the contract in sports contracts

Faezeh Bashirizadeh

Mahtab nasseh¹

Msc student of Sport management, University
of Birjand. Email: faeze.bashiry@gmail.com

Assistant Professor of Sport management,
University of Birjand. Email:
mahtabnasseh@birjand.ac.ir

Atefeh Sjori Ayask , Assistant Professor of department of Law, University of Birjand

Email: ajori@birjand.ac.ir

Abstract

Sports contracts, as an inseparable part of the sports industry, in addition to the main elements that include the parties, the subject, the duration and the amount of the contract, also include the sub-elements that are the contractual conditions. Additional terms of the contract, as an agreement that the parties of a contract make with each other, are subordinate to the main contract and are of special importance. Professional athletes must sign a contract with the club in order to be able to engage in sports activities and participate in sports competitions. In these contracts, in order to protect the rights of the players and establish their obligations towards the club and not to violate the obligations, conditions are included that knowing these conditions has a significant effect in setting up an effective contract. Therefore, in this article, using the descriptive-analytical method and based on the data collected through a library, first the sports contract and its elements, the examination of the conditions included in the contract and its types are defined, and finally, some the terms of the contract are described in sports contracts.

Keywords: contract terms, sports contracts, professional athletes.

1-Corresponding Author

شناسایی فرصت های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان

عاطفه رضایی^۱، طاهره ازمشا^{۲*}، سید حسین مرعشیان^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

نویسنده (t.azmsha@scu.ac.ir)

چکیده

هدف از انجام پژوهش شناسایی فرصت های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان می باشد، این پژوهش بر اساس هدف از نوع اکتشافی-کاربردی و بر اساس روش گردآوری داده ها در زمره پژوهش های کیفی است که با استفاده از تحلیل محتوای کیفی عرفی انجام شد، جامعه آماری در این پژوهش شامل مدیران و متخصصان اجرایی ورزش و همچنین متخصصین علمی و دانشگاهی در حوزه توسعه ورزش بود که از این بین ۱۱ نفر به عنوان نمونه به صورت هدفمند انتخاب شدند؛ نمونه گیری با استفاده از روش گلوله برفی انجام شد و تا اشباع نظری داده ها ادامه یافت. روش تجزیه و تحلیل داده ها در این پژوهش تحلیل محتوای عرفی شامل دو مرحله کدگذاری باز و انتخابی بود. نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه ها منتج به استخراج ۵۱ کد اولیه از مجموع ۱۱ مصاحبه و شناسایی ۷ مؤلفه شامل عوامل فرهنگی اجتماعی، پتانسیل اقتصادی، شرایط جغرافیایی، منابع انسانی، پتانسیل ورزشی منطقه، استعداد ورزشی و امکانات به عنوان فرصت های توسعه پایدار ورزش خوزستان بود. با توجه به نتایج حاصل از پژوهش گسترش رویکرد علمی به ورزش استان از طریق بهبود نظام آموزش، تعامل با مراکز آکادمیک و پیاده سازی سیستم مدیریت دانش، تشکیل کمیته اقتصاد و بازاریابی با رویکرد توسعه درآمدهای پایدار ورزش استان، توجه به ورزش سطوح پایه با تأکید بر ورزش مدارس و رویکرد مدیریت استعداد ورزشکاران و همچنین توجه به دیگر فرصت های شناسایی شده از جمله پیشنهاداتی است که به منظور توسعه پایدار ورزش استان می توان ارائه نمود.

واژگان کلیدی: فرصت، توسعه پایدار، ورزش، استان خوزستان

مقدمه

ورزش‌های سازمان یافته برای نسل‌ها بخشی مهم از فرهنگ کشورهاست؛ امروز، با توجه به این باور که ورزش ویژگی‌های مثبتی از جمله آمادگی جسمانی، اعتماد به نفس، مهارت‌های اجتماعی و همکاری را پرورش می‌دهد و موجب کاهش هزینه‌ها در بخش‌های بهداشت، درمان و مراکز مبارزه با مفاسد اجتماعی و پایین آوردن سطح ناهنجاری‌های فردی و اجتماعی می‌شوند، بیشتر والدین فرزندان خود را تشویق می‌کنند تا درگیر ورزش شوند (باسیل و همکاران^۱، ۲۰۲۰) و از سوی دیگر نقش ورزش در تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی در سطح ملی و بین‌المللی بر دولت‌ها پوشیده نیست و آنها سعی در سرمایه‌گذاری در جهت توسعه ورزش^۲ کشور خود دارند تا از ظرفیت آن برای رسیدن به بسیاری از اهداف ورزشی و غیر ورزشی خود بهره گیرند (مندلی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰).

امروز به ورزش فقط به‌عنوان تفریح و سرگرمی توجه نمی‌شود، بلکه ظرفیت‌های فراوانی در آن به چشم می‌خورد که می‌تواند تأثیرات عظیم اقتصادی، تربیتی، اخلاقی، اجتماعی، زیستی و فرهنگی ایجاد کند. به همین دلیل استقبال فراوانی از توسعه همه‌جانبه ورزش در جامعه می‌شود و در سبد خانوار جامعه موقعیت خود را می‌یابد و مردم اقبال زیادی را برای سرمایه‌گذاری در آن نشان می‌دهند (جوادی‌پور و راسخ، ۱۳۹۸). توسعه پایدار ورزش در جهان امروزی یکی از راهکارهای ثمربخش جهت رسیدن به هدف‌های متعالی در ابعاد مختلف توسعه برای دولتمردان کشورهای پیشرفته می‌باشد (جنکینسون و بنسون^۳، ۲۰۱۰).

بر اساس تعاریف مختلف از توسعه ورزش پایدار، مندلی‌زاده (۱۳۹۳) در پژوهش خود توسعه پایدار ورزش را اینگونه بیان می‌کند که توسعه پایدار ورزش، تأکید بر نهادینه شدن ورزش در جامعه، دوام برنامه‌های توسعه‌ای ورزش با در نظرگیری ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی است. در جایی دیگر مندلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۷) در تعریف توسعه پایدار ورزش از دید پایداری بیان می‌کند که توسعه پایدار ورزش مفهومی است که در آن پایداری موضوعی رایج و محوری در توسعه ورزش محسوب می‌شود به‌گونه‌ای که تغییرات طولانی مدت در نگرش‌های فردی، جامعه و سازمانی، از طریق مشارکت در ورزش را در برمی‌گیرد. به‌طور کلی آنچه که معرف سیستم ورزشی پایدار در جوامع است، رویکرد نظام‌مند و توأم با برنامه‌ریزی است که ورزش را به چشم‌انداز و هدف خاص خود سوق می‌دهد و این شاید تفاوت در موضوع پایداری ورزش میان کشورهای توسعه‌یافته با کشورهای در حال توسعه است که کشورهای در حال توسعه به دلیل رویکرد سنتی و عدم باور به برنامه‌ریزی و عمل به آن در محیط پر تغییر جهانی، با فراز و نشیب‌هایی گاه تند و گاه آرام روبرو می‌شود.

محققان معتقدند که علیرغم تغییرات تشکیلاتی و ساختاری متعددی که صنعت ورزش ایران تجربه کرده است اما در واقع نتوانسته است به سطح مطلوبی از توسعه‌یافتگی دست یابد و نقش شایسته خود را در رسیدن به اهداف ورزشی و غیر ورزشی ایفاء نماید و جایگاه بایسته‌ای به‌دست آورد (رضایی و صالحی‌پور، ۱۳۹۷). به زعم رضایی (۱۳۹۶) ایران به لحاظ قانون‌گذاری در صنعت ورزش به ویژه سیاست‌های توسعه و ساختار ورزش با ضعف‌های بسیاری روبه‌رو است. صادقی آرانی و همکاران (۱۳۸۹) در تجزیه و تحلیل وضعیت توسعه یافتگی ورزش استان‌های ایران به این نتیجه دست یافت که بیش از ۹۳ درصد از استان‌های ایران از توسعه‌یافتگی ورزش محروم بوده‌اند و در این بین استان خوزستان رتبه ۲۳ را به خود اختصاص داده است که نشان از وضعیت اسفناک توسعه ورزش در این استان است. قربانی و همکاران (۱۳۹۹) در بررسی توسعه پایدار از طریق ورزش عوامل شناختی-دانشی، ساختاری و قانونی-مدیریتی را به‌عنوان موانع و عوامل ادراکی-ارتباطی، اقتصادی-ساختاری و عملکردی را به‌عنوان راهبردها شناسایی کردند.

1. Basile et al

2. Sport Development

3. Jenkinson & Benson

بر اساس نتایج محققان، کشور ایران در توسعه ورزش وضعیت نامطلوبی دارد؛ با این حال اغلب حوزه‌های ورزشی و غیرورزشی در پی بهره‌مندی از ورزش جهت دستیابی به توسعه پایدار در ابعاد مختلفی همچون اقتصادی، اجتماعی و شهری هستند. لذا مسئله دیگر پژوهش این است که آیا پیش از دستیابی به توسعه پایدار ورزشی به‌عنوان پیش‌فرض دستیابی به توسعه پایدار سایر حوزه‌ها از طریق ورزش، انتظار دستیابی به توسعه پایدار منطقی و امکان‌پذیر است؟ آن هم در شرایطی که توسعه ورزشی استان‌هایی مانند خوزستان مورد بی‌توجهی شدید قرار گرفته است. در حالی که به باور بسیاری از پژوهشگران و متخصصان، ورزش استان خوزستان به‌دلیل وجود جاذبه‌های طبیعی و محلی، برخورداری از ویژگی‌ها و شرایط خاص ورزشکاران، همواره از مهمترین کانون‌های ورزشی کشور در طول تاریخ بوده است. وجود کشتی‌گیران بنام و فوتبالیست‌های معروف گواهی بر این موضوع بوده که ورزش در استان خوزستان امری کهن است و در صورت فراهم بودن تسهیلات، خدمات و تأسیسات زیرساختی اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و وجود مدیریتی متمرکز و کارآمد در زمینه تصمیم‌گیری‌های کلان و سیاست‌گذاری‌های بلندمدت در زمینه جذب سرمایه‌گذاری مناسب در بخش دولتی و خصوصی می‌تواند به قطب ورزشی کشور ایران تبدیل شود (عسکرزاده و حیدری‌نژاد، ۱۳۹۰). از این‌رو به‌منظور مدیریت صحیح منابع، زمان و تصمیم‌گیری کارآمدتر در زمینه توسعه پایدار ورزش در استان خوزستان، این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که فرصت‌های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان کدامند؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر، بر اساس هدف از نوع اکتشافی-کاربردی و بر اساس روش گردآوری و به لحاظ روش گردآوری در زمره پژوهش‌های کیفی است که با استفاده از تحلیل محتوای کیفی عرفی^۱ انجام شد، جامعه آماری در این پژوهش شامل مدیران و متخصصان اجرایی ورزش و همچنین متخصصین علمی و دانشگاهی در حوزه توسعه ورزش بود که نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و با استفاده از روش گلوله برفی انجام شد و تا اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت. در این مطالعه، ۱۱ مصاحبه نیمه ساختاریافته رودرو با متخصصان برای شناسایی فرصت‌های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان انجام شد که از مصاحبه ۹ به بعد، تکرار در اطلاعات دریافته مشاهده شد؛ اما برای اطمینان بیشتر تا مصاحبه ۱۱ ادامه یافت. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از روش اسنادی (شامل بررسی و استفاده از مقالات، مبانی نظری موجود و اسناد بالادستی) و مصاحبه نیمه ساختاریافته بود که مصاحبه با توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان شروع و سپس با سؤالات اصلی پژوهش ادامه پیدا کرد و در پایان نیز از مصاحبه‌شوندگان با سؤال باز مانند "آیا فکر می‌کنید مطلبی هست که در این حوزه به آن نپرداخته‌اید؟" خاتمه یافت. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل محتوای عرفی استفاده شد که شامل کدگذاری باز و انتخابی بود.

یافته‌ها

در اولین مرحله کدگذاری، داده‌های جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها به‌صورت مکتوب بر روی کاغذ درج، سپس با تجزیه و تحلیل خط به خط کدهای باز و مفاهیم ایجاد گردید، این مفاهیم اقتباسی از نوشته‌ها و در برخی موارد عین خود نوشته بود. پس از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی در جمع‌بندی نظرات اکثریت مصاحبه‌شونده‌ها و همچنین بررسی اسناد مرتبط با فرصت‌های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان در مجموع ۵۱ کد اولیه از مجموع ۱۱ مصاحبه به‌عنوان فرصت استخراج گردید که نتایج در جدول شماره ۱ گزارش شده است:

1. Conventional Content Analyzing

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۱. فهرست مجموعه کدهای اولیه مربوط به فرصت‌های توسعه پایدار ورزش خوزستان

ردیف	کد معنایی	ردیف	کد معنایی	ردیف	کد معنایی
۱	کسب عناوین مختلف محلی تا بین المللی	۲	کسب عناوین در رشته های مختلف ورزشی	۳	تعدد تیم های ورزشی حرفه ای
۴	وجود قشر تحصیل کرده ورزشی و آماده کار	۵	وجود نخبگان و خبرگان علمی ورزشی	۶	پتانسیل میزبانی در رشته های مختلف
۷	قطب ورزش های مختلف مثل کشتی فرنگی	۸	وجود مربیان مطرح در رشته های مختلف	۹	برخورداري از تصدی کرسی های مختلف ورزش ملی
۱۰	منبع غنی استعداد ورزشی	۱۱	فیزیک بدنی مناسب	۱۲	تنوع قومی و فرهنگی
۱۳	منطقه نفت خیز و متمدن	۱۴	وجود شرکت های صنعتی غیر نفتی فراوان	۱۵	وجود شرکت های وابسته به شرکت نفت
۱۶	وجود شرکت های پتروشیمی	۱۷	دسترسی به شاه راه های ارتباطی	۱۸	وجود پتانسیل مهم بندار و مناطق آزاد
۱۹	شرایط اقلیمی خاص	۲۰	پتانسیل بالای جذب گردشگر ورزشی	۲۱	وجود دانشگاه ها و دانشکده های علوم ورزشی معتبر
۲۲	وجود بانک غنی داوطلبان ورزشی	۲۳	علاقه وافر مردم خوزستان به ورزش	۲۴	پتانسیل بی نظیر توسعه ورزش های آبی
۲۵	همجواری با کشورهای عربی	۲۶	دانش آموزان مستعد	۲۷	پتانسیل استفاده از مالیات شرکت-های ورزش دوست
۲۸	جوانی جمعیت استان	۲۹	پتانسیل هوای مناسب زمستانی	۳۰	وجود استادیوم های بزرگ ورزشی
۳۱	گردش سرمایه عظیم استان	۳۲	بازی های متعدد بومی و محلی	۳۳	پتانسیل بالای جذب و سرمایه گذاری ورزشی
۳۴	وجود امکانات ورزشی ارگان های مختلف (نظامی، کارگری، دانشجویی)	۳۵	قهرمانان به نام ملی و بین المللی	۳۶	پتانسیل بالای ورزش بانوان
۳۷	وجود مدیران توانمند و متخصص	۳۸	وجود پژوهشگران علاقمند و کاربلد	۳۹	تنوع اقلیمی بی نظیر
۴۰	وجود هتل ها و محل اسکان های متعدد گردشگر	۴۱	سابقه تاریخی ورزشی استان	۴۲	خواستگاه رشته های مختلف ورزشی
۴۳	وجود فضاهای ورزشی طبیعی و روباز	۴۴	پتانسیل بالای مدیران زن متخصص و توانمند	۴۵	اهمیت بالای ورزش در کاهش بزهکاری
۴۶	اهمیت بالای ورزش در افزایش سلامتی	۴۷	اهمیت بالای ورزش در کاهش هزینه های درمانی	۴۸	پتانسیل بخش خصوصی استان
۴۹	وجود خیرین علاقمند به ورزش	۵۰	پتانسیل حامیان مالی ورزشی	۵۱	مهیا بودن امکانات ورزشی برای خانواده های کارمندان

برای فرصت‌های شناسایی شده نیز به دلیل زیاد بودن کدها و مفاهیم استخراج شده، کدهای مشابه بر پایه تشابه مفهومی و معنایی طبقه بندی شده و در گروه خاص خود قرار گرفتند و به هر طبقه با توجه بار مفهومی که می رسانند یک مفهوم متناسب اختصاص یافت؛ که نتایج در جدول شماره ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. مقوله‌های مستخرج حاصل از کدگذاری باز

کدهای باز ثانویه	کدهای باز اولیه (مفاهیم)
عوامل فرهنگی اجتماعی	علاقه وافر مردم خوزستان به ورزش، جوانی جمعیت استان، بازی های متعدد بومی و محلی، خواستگاه رشته های مختلف ورزشی، سبکه تاریخی ورزشی استان، اهمیت بالای ورزش در کاهش بزهکاری، اهمیت بالای ورزش در افزایش سلامتی، اهمیت بالای ورزش در کاهش هزینه های درمانی
پتانسیل اقتصادی	وجود شرکت های وابسته به شرکت نفت، وجود شرکت های صنعتی غیر نفتی فراوان، منطقه نفت خیز و متمول، وجود شرکت های پتروشیمی، پتانسیل استفاده از مالیات شرکت های ورزش دوست، پتانسیل بالای جذب و سرمایه گذاری ورزشی، گردش سرمایه عظیم استان - پتانسیل بخش خصوصی استان - پتانسیل حامیان مالی ورزشی
شرایط جغرافیایی	وجود پتانسیل مهم بندر و مناطق آزاد، دسترسی به شاه راه های ارتباطی، شرایط اقلیمی خاص، همجواری با کشورهای عربی، پتانسیل هوای مناسب زمستانی، تنوع اقلیمی بی نظیر
منابع انسانی	وجود نخبگان و خبرگان علمی ورزشی، وجود قشر تحصیل کرده ورزشی و آماده کار، وجود بانک غنی داوطلبان ورزشی، پتانسیل بالای ورزش بانوان، وجود پژوهشگران علاقمند و کاربلد، وجود مدیران توانمند و متخصص، پتانسیل بالای مدیران زن متخصص و توانمند، وجود خیرین علاقمند به ورزش
پتانسیل ورزشی منطقه	تعدد تیم های ورزشی حرفه ای، کسب عناوین در رشته های مختلف ورزشی، کسب عناوین مختلف محلی تا بین المللی، پتانسیل میزبانی در رشته های مختلف
استعداد ورزشی	وجود مربیان مطرح در رشته های مختلف، برخورداری از تصدی کرسی های مختلف ورزش ملی، قطب ورزش های مختلف مثل کشتی فرنگی، منبع غنی استعداد ورزشی، فیزیک بدنی مناسب اقوام خوزستان، دانش آموزان مستعد، قهرمانان به نام ملی و بین المللی
امکانات	وجود دانشگاه ها و دانشکده های علوم ورزشی معتبر، پتانسیل بالای جذب گردشگر ورزشی، پتانسیل بی نظیر توسعه ورزش های آبی، وجود امکانات ورزشی ارگان های مختلف (نظامی، کارگری، دانشجویی)، وجود هتل ها و محل اسکان های متعدد گردشگر، وجود فضاهای ورزشی طبیعی و روباز، پتانسیل بخش خصوصی استان، مهیا بودن امکانات ورزشی برای خانواده های کارمندان

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی انجام این پژوهش فرصت‌های توسعه پایدار ورزش استان خوزستان بود، در این پژوهش به صورت کیفی و با استفاده از بررسی منابع مرتبط با این حوزه و همچنین انجام مصاحبه با ۱۱ نفر از صاحب نظران در این حیطه به شناسایی فرصت‌ها و پتانسیل‌های استان خوزستان به منظور توسعه پایدار ورزش پرداخته شد، نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها منتج به شناسایی ۷ مؤلفه شامل عوامل فرهنگی اجتماعی، پتانسیل اقتصادی، شرایط جغرافیایی، منابع انسانی، پتانسیل ورزشی منطقه، استعداد ورزشی و امکانات به عنوان فرصت‌های توسعه پایدار ورزش خوزستان بود که در ادامه به بحث و بررسی این عوامل خواهیم پرداخت.

عوامل فرهنگی اجتماعی یکی از فرصت‌های شناسایی شده به‌عنوان فرصت برای توسعه پایدار ورزش خوزستان بود که به مواردی همچون وجود علاقه زیاد بین مردم خوزستان نسبت به ورزش و درک اهمیت ورزش در افزایش سلامتی و اهمیت آن در سلامت اجتماع مانند کاهش بزهکاری و اعتیاد در بین جوانان و همچنین سبقه طولانی استان خوزستان در ورزش و خواستگاه ورزش‌های متعدد مانند فوتبال اشاره داشت، این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های گزنالس گارسیا و همکاران (۲۰۲۲)، مندلی زاده و همکاران (۱۴۰۰)، کیخسروی (۱۳۹۲) و مهیا (۱۳۹۵) همخوان بود. نتایج پژوهش مهیا (۱۳۹۵) نشان داد که عامل افزایش همکاری‌های اجتماعی از تأثیرات اماکن ورزشی در توسعه پایدار شهری است (۴).

پتانسیل‌های اقتصادی استان خوزستان مانند وجود شرکت‌های وابسته به شرکت نفت، وجود شرکت‌های صنعتی غیرنفتی فراوان، منطقه نفت‌خیز و متمدن، وجود شرکت‌های پتروشیمی، گردش سرمایه عظیم استان و همچنین پتانسیل بخش خصوصی استان از جمله فرصت‌های دیگری بود که به‌منظور توسعه پایدار استان در این پژوهش شناسایی شد، با توجه به اینکه ورزش و سازمان‌های ورزشی وابسته به بودجه دولتی می‌باشند؛ از طرفی بودجه دولتی موجود متناسب با حجم فعالیت‌های زیاد این سازمان‌ها نیست و کفاف مخارج موجود را نمی‌دهد؛ بنابراین استفاده از پتانسیل اقتصادی استان و جذب حمایت‌های مالی و مالیاتی از این شرکت‌ها می‌تواند موجب توسعه پایدار ورزش استان باشد. در این راستا تشکیل کمیته بازاریابی با هدف ایجاد درآمدهای پایدار در ورزش استان ضروری به نظر می‌رسد. تدوین دستورالعمل‌های مالی و تصویب آن از سوی مراجع ذی‌ربط، الزام و حمایت هیئت‌های ورزشی به جذب اسپانسر، ارائه خدمات مشاوره‌ای و آموزشی بازاریابی به هیئت‌ها و باشگاه‌های ورزشی، برون‌سپاری بخشی از فعالیت‌های بازاریابی بخشی از اقداماتی است که می‌تواند در این زمینه انجام شود. توفیق و بهمن پور (۱۳۹۹)، قنبری فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹)، مرعشیان و خطیبی (۱۳۹۶) در پژوهش خود به‌ضرورت فعالیت‌های اقتصادی و بازاریابی اشاره کردند.

وجود پتانسیل مهم بنادر و مناطق آزاد، دسترسی به شاهراه‌های ارتباطی، شرایط اقلیمی خاص مانند هم‌جواری با کشورهای عربی و پتانسیل هوای مناسب زمستانی و تنوع اقلیمی بی‌نظیر نیز از جمله فرصت‌های شناسایی شده در قالب مؤلفه شرایط جغرافیایی بود که می‌تواند در توسعه پایدار ورزش استان مؤثر باشد، موقعیت مرزی استان خوزستان و اشتراکات زبانی با کشورهای همسایه می‌تواند به‌عنوان یک فرصت همکاری بین‌المللی برای ورزش خوزستان مطرح شود تا در یک رابطه برد-برد از این فرصت در جهت توسعه ورزش استفاده نماید. در این زمینه، استان خوزستان می‌تواند در حیطه‌ها و رشته‌های ورزشی‌ای که ضعیف است از کشورهای همسایه کمک بگیرد و بالعکس و همچنین جذب ورزشکاران حرفه‌ای کشورهای همسایه با توجه به اشتراکات فرهنگی و زبانی و برگزاری اردوها و مسابقات مشترک با کشورهای همسایه از جمله اقداماتی است که می‌تواند در جهت پیاده‌سازی این راهبرد بکار گرفته شود. این نتایج با بخشی از یافته‌های پژوهش مرعشیان و خطیبی (۱۳۹۶) همخوان می‌باشد.

منابع انسانی و پتانسیل ورزشی منطقه و استعداد ورزشی، سه مؤلفه شناسایی شده دیگر در این پژوهش بود که به مواردی همچون وجود نخبگان و خبرگان علمی ورزشی، وجود قشر تحصیل کرده ورزشی و آماده کار، وجود پژوهشگران علاقه‌مند و کاربلد، وجود مدیران توانمند و متخصص، وجود خیرین علاقه‌مند به ورزش تعدد تیم‌های ورزشی حرفه‌ای، کسب عناوین در رشته‌های مختلف ورزشی، کسب عناوین مختلف محلی تا بین‌المللی، پتانسیل میزبانی در رشته‌های مختلف در استان اشاره داشتند که با نتایج پژوهش‌های رضایی و صالحی پور (۱۳۹۷)، قنبری فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹) همخوان می‌باشد.

در نهایت مؤلفه امکانات به‌عنوان آخرین مؤلفه شناسایی شده مؤثر بر توسعه پایدار ورزش خوزستان بود که در این پژوهش شناسایی گردید، مواردی همچون وجود دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم ورزشی معتبر، پتانسیل بالای جذب گردشگر ورزشی، پتانسیل بی‌نظیر توسعه ورزش‌های آبی، وجود هتل‌ها و محل اسکان‌های متعدد گردشگر از جمله این امکانات بود که می‌تواند

باعث توسعه پایدار ورزش در این استان گردد، این نتایج نیز با یافته‌های پژوهش‌های قنبری فیروزآبادی و همکاران (۱۳۹۹)، لطفی سدهی و همکاران (۱۴۰۰) و مرعشیان و خطیبی (۱۳۹۶) همسو می‌باشد. با توجه به نتایج حاصل از پژوهش گسترش رویکرد علمی به ورزش استان از طریق بهبود نظام آموزش، تعامل با مراکز آکادمیک و پیاده‌سازی سیستم مدیریت دانش، تشکیل کمیته اقتصاد و بازاریابی با رویکرد توسعه درآمدهای پایدار ورزش استان، توجه به ورزش سطوح پایه با تأکید بر ورزش مدارس و رویکرد مدیریت استعداد ورزشکاران و همچنین توجه به دیگر فرصت‌های شناسایی شده از جمله پیشنهاداتی است که به‌منظور توسعه پایدار ورزش استان می‌توان ارائه نمود.

منابع

- Basile, K. C., Espelage, D. L., Ingram, K. M., Simon, T. R., & Berrier, F. L. (2020). The Role of Middle School Sports Involvement in Understanding High School Sexual Violence Perpetration. *Journal of Interpersonal Violence*, 0886260520922357.
- Ghanbari Firouzabadi, A., amani, A., reihani, M., & Sardroodan, M. (2020). Designing a Strategic Model for Student Sport Development. *Research on Educational Sport*, 8(20), 179-204. (Persian)
- Ghorbani, M. H., Safari Jafarloo, H. R., & Esmaeili, M. R. (2020). Sustainable Development Through Sport: Barriers and Strategies. *Sport Management Studies*, 12(60), 83-102. (Persian)
- González-García, R.J.; Martínez-Rico, G.; Bañuls-Lapuerta, F.; Calabuig, F.(2022). Residents' Perception of the Impact of Sports Tourism on Sustainable Social Development. *Sustainability* , 14, 1232.
- Javadipour, M., & rasekh, N. (2019). The Role of Sport and Sport Diplomacy Development in Advancing Sociocultural Policies and Foreign Relations of the Islamic Republic of Iran. *Sport Management Journal*, 11(2), 219-234. (Persian)
- Jenkinson K A., Benson A C. (2010). Barriers to Providing Physical Education and Physical Activity in Victorian State Secondary Schools, *Australian Journal of Teacher Education*, Volume 35, Issue 8.
- Keikhosravi, Y, A (2013), examining the obstacles and limitations of handball development in Sabzevar city and providing solutions for sustainable development, master's thesis, sports management, Hakim Sabzevari University. (Persian)
- Lotfi Sadahi, D., Esmaeilzadeh Ghandhari, M., fahim davin, H., & Peymanizad, H. (2021). Designing a Sustainable Strategies Development Model for Student Sports Events Based on Scenario Planning. *Sport Management Journal*, (), -. doi: 10.22059/jsm.2021.329187.2801(Persian)
- Mondalizadeh, Z., Ehsani, M., Kozechian, H., & Honari, H. (2021). Sport Sustainable Development; Concepts, Barriers, and Proposals. *Sport Management and Development*, 10(1), 1-10. (Persian)
- Rezaei, S. (2018). Designing a Revenue Model for Iranian Football Clubs : With Grounded Theory Approach. *Applied Research in Sport Management*, 6(3), 101-116. (Persian)
- Rezaei, Sh., & Salehipour, M. (2019). Analysis of Effective Factors in Development of Iran Sport Industry using Grounded Theory Approach. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(1), 89-107. (Persian)
- Towfigh, A., & Bahmanpur, H. (2020). Evaluation and Fitting of Sustainable Sport Development Model of the Country Based on Agenda 21 of the Olympic Movement. *cultural- Social studies of Olympic*, 1(3), 125-143. (Persian)

Identification of opportunities for the sustainable development of sports in Khuzestan province

Atefeh Rezaei

Master's student in sports management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Tahereh Azmsha

Assistant Professor, Department of Sports Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

t.azmsha@scu.ac.ir

Seyd Hossein Marashyan

Assistant Professor, Department of Sports Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Abstract

The purpose of research was to identify opportunities for the sustainable development of sports in Khuzestan province. This research is based on the objective of exploratory-applied type and based on the method of data collection among qualitative researches was conducted using conventional qualitative content analysis. The statistical population included managers and executive specialists of sports, as well as scientific and academic experts in the field of sports development, of which 11 people were selected as a sample purposefully; Sampling was done using the snowball method and continued until theoretical data saturation. The method of data analysis was traditional content analysis including two stages of open and selective coding. The results of interview analysis resulted in extracting 51 initial codes from a total of 11 interviews and identifying 7 components including social cultural factors, economic potential, geographical conditions, human resources, sports potential of the region, sports talent and facilities as opportunities for the sustainable development of sports in Khuzestan. According to the results, expanding the scientific approach to sports in the province through improving the education system, interacting with academic centers and implementing the knowledge management system, forming an economics and marketing committee with the approach of developing sustainable incomes for sports in the province, paying attention to sports at basic levels with Emphasis on school sports and the approach of managing athletes' talent, as well as attention to other identified opportunities, are among the suggestions that can be made for the sustainable development of sports in the province.

Keywords: Opportunity, sustainable development, sports, Khuzestan province

سنجش هوش مالی مدیران باشگاه‌های ممتاز ورزشی

علی عادل^۱، احمد محمودی^{۲*}

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: ah.mahmoudi@ut.ac.ir

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، سنجش هوش مالی مدیران باشگاه‌های ممتاز ورزشی بود. روش تحقیق توصیفی به روش پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی مدیران باشگاه‌های ورزشی درجه یک در سطح استان خراسان رضوی بود که با توجه به گستردگی و پراکندگی استان خراسان رضوی، نمونه تحقیق شامل تمامی باشگاه‌های تفریحی- ورزشی (بدنسازي و آمادگی جسمانی) ممتاز و درجه یک شهرهای مشهد (۱۷۴ باشگاه)، نیشابور (۲۸ باشگاه) و سبزوار (۱۴ باشگاه) بود (مجموعاً ۲۱۶ باشگاه). با توجه به اهداف تحقیق و افزایش قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج، روش نمونه‌گیری به صورت تمام شمار بوده بدین ترتیب تمام افراد جامعه به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه هوش مالی پوپوویس و همکاران (۲۰۱۲) ($\alpha=0/943$) بود. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی برای طبقه‌بندی داده‌ها و در آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های همبستگی پیرسون در نرم‌افزار SPSS و مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS استفاده شد. نتایج نشان داد که دسترسی به اطلاعات مالی، یکپارچگی داده‌ها، تصمیم‌گیری تحلیلی به ترتب از مهمترین عوامل هوش مالی مدیران باشگاه‌های ورزشی ممتاز بوده است. در نهایت با توجه به نتایج تحقیق می‌توان گفت ضرورت شناخت و آگاهی مدیران از میانپهوش مالی می‌تواند منجر به بهبود افزایش سوددهی و توسعه دارایی‌های سازمانی (حفظ مشتریان در باشگاه‌های ورزشی) شود.

کلیدواژه‌ها: باشگاه‌های ورزشی، هوش مالی، مدیران ورزشی

مقدمه

رفتار مالی حاصل تشریک‌مسابی بین علوم مالی و علوم اجتماعی است و این رویکرد باعث ژرف‌تر شدن دانش مدیران و درک شرایط فعلی آن‌ها از عرصه رقابت می‌شود. رفتار مالی به دنبال تأثیر فرآیندهای روان‌شناختی در تصمیم‌گیری است و یکی از مهم‌ترین مفاهیم تلفیق دهنده جنبه‌های شناختی مانند تفکر و غیر شناختی مانند تصمیم‌گیری، هوش مالی است. درواقع، هوش مالی بخشی از هوش افراد است که می‌تواند موضوعات مربوط به مسائل و مشکلات مالی را شناسایی و آن را حل کند. هوش مالی به معنی شناسایی و دسته‌بندی مفاهیم مرتبط با تصمیم‌گیری و انبوهی از داده‌های اقتصادی و تجاری است که فرد را قادر می‌سازد تا بهترین عملکرد را با تحلیل گزینه‌های مختلف داشته باشد (مقبول و زامیر^۱، ۲۰۱۸). افزایش هوش و مهارت‌های مدیریت مالی می‌تواند هم بر افزایش میزان سود مصرف‌کنندگان و هم بر شناخت مشکلات ناشی از تعدد سرمایه‌گذاری‌های موجود در بازار کمک کند. از سوی دیگر کسانی که پایین‌ترین سطح تحمل ریسک را دارند ممکن است نیاز بیشتری به آموزش‌های مالی داشته باشند (مهرانی و سووآمو^۲، ۲۰۱۸). یک سیستم نظارتی مالی خوب، مدیریت مالی موفق را نیز به همراه خواهد داشت و این شامل دریافت اطلاعات مالی است تا بینش فرد را نسبت وضعیت مالی فراهم کند (بینشیان و دهدار، ۱۳۹۷).

طباطبائی مهریزی (۱۳۹۸) در تحقیقی اشاره داشتند که از نظر مدیران ادارات ورزش و جوانان استان خراسان رضوی نشان داد هوش مالی بر اثربخشی و هوش مالی بر کارایی ادارات ورزش و جوانان استان خراسان رضوی تأثیر مثبت معناداری دارد. افتخاری (۱۳۹۷) در پژوهشی از دیدگاه مدیران باشگاه‌های بدنسازی شهر تهران نشان داد که بین مؤلفه‌های هوش مالی (بهبود اطلاعات مالی، کسب پول بیشتر، محافظت از پول، تقویت پول، بودجه‌بندی پول) با توسعه منابع مالی و دارایی‌های مدیران باشگاه‌های بدنسازی رابطه مثبت معناداری وجود داشت. از مشکلات حال حاضر اماکن تفریحی- ورزشی برای درآمدزایی و کسب سود پایدار این است که مشتریان به‌صورت کوتاه‌مدت به آنان مراجعه می‌کنند و مشتریان به اماکن ورزشی وفادار نمی‌مانند و این سطح از وفاداری و رضایتمندی آنان موجب کاهش مشتری و به تبع آن درآمد نامناسب برای اماکن ورزشی می‌شود که نشان از پایین بودن چرخه عمر مشتری در این اماکن دارد که شاید از دلایل آن کمبود توانایی مدیران در برقراری ارتباط مناسب و حفظ آن با مشتریان و نیز کم بودن هوش مالی مدیران است. لذا پژوهش حاضر سنجش هوش مالی مدیران باشگاه‌های ممتاز ورزشی می‌باشد.

روش پژوهش

هدف از انجام تحقیق حاضر سنجش هوش مالی مدیران باشگاه‌های ممتاز ورزشی بود. با توجه به هدف کلی تحقیق، پژوهش حاضر با توجه به نوع مطالعه از دسته تحقیقات کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها در زمره پژوهش‌های همبستگی - پیمایشی بوده که به‌صورت میدانی اجرا شده است.

جامعه آماری تحقیق شامل تمامی مدیران باشگاه‌های ورزشی درجه یک در سطح استان خراسان رضوی بود که با توجه به گستردگی و پراکندگی استان خراسان رضوی، نمونه تحقیق شامل تمامی باشگاه‌های تفریحی- ورزشی (بدنسازي و آمادگی جسمانی) ممتاز و درجه یک شهرهای مشهد، نیشابور و سبزوار بود. منظور از باشگاه‌های ممتاز و درجه یک آن دسته از باشگاه‌هایی هستند که با توجه به معیارهای اداره ورزش و جوانان و هیئت پرورش اندام و بدنسازی استان خراسان رضوی مبنی بر انتخاب باشگاه‌های ممتاز شامل: موقعیت مکانی، فضای باشگاه (سازه، ارتفاع سقف، تهویه و نور باشگاه و ...)، قابلیت دسترسی، تجهیزات هوازی و غیر هوازی سالن (از نظر استاندارد و کیفیت)، نظافت و رعایت اصول بهداشتی، ایمنی، داشتن مربی مورد تأیید هیئت و شهریه مناسب با توجه به ارائه خدمات و همچنین با توجه به معیارهایی از دیدگاه مشتریان باشگاه‌ها شامل: ساعت کاری باشگاه و بازه زمانی طولانی فعالیت باشگاه در روز، نحوه مدیریت باشگاه، نحوه برخورد پرسنل، دارا بودن

پارکینگ و فضای پارک مناسب، داشتن سیستم ثبت نام و ورود و خروج، نحوه چیدمان تجهیزات، سیستم صوتی مناسب، دوش، جکوزی، سونا، استخر، بوفه و ... انتخاب گردیده اند.

بر اساس آمار گرفته از اداره کل ورزش و جوانان استان خراسان رضوی و همچنین هیئت های ورزش همگانی و هیئت آمادگی جسمانی استان و شهرهای مشهد، نیشابور و سبزوار تعداد باشگاه های درجه یک در شهر مشهد (۱۷۴ باشگاه)، شهر نیشابور (۲۸ باشگاه) و سبزوار (۱۴ باشگاه) بود (مجموعاً ۲۱۶ باشگاه). با توجه به اهداف تحقیق و همچنین افزایش قابلیت تعمیم پذیری نتایج تحقیق، روش نمونه گیری به صورت تمام شمار بوده بدین ترتیب تمام افراد جامعه به عنوان نمونه انتخاب شدند. پرسشنامه های تحقیق به صورت الکترونیکی و همچنین حضور در باشگاه از طریق هماهنگی با اداره ورزش و جوانان شهرهای مشهد، نیشابور و سبزوار و هیئت های ورزشی مربوطه، در اختیار نمونه های تحقیق قرار گرفت. پس از توزیع و جمع آوری و حذف موارد ناقص تعداد ۱۹۷ پرسشنامه (نرخ بازگشت ۹۱ درصد) قابل قبول بوده که بر اساس نحوه نمره گذاری گویه های پرسشنامه داده ها در نرم افزار SPSS وارد شده و با توجه به اهداف و فرضیات مشخص شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

در این تحقیق با توجه به اهداف مورد نظر محقق و نوع تحقیق بهترین روش جمع آوری داده ها پرسشنامه بود. به منظور دستیابی به نتایج مورد نظر و انجام شایسته روش تحقیق از روش های زیر بهره گرفته شد:

- ۱- مطالعات کتابخانه ای: جهت تدوین مبانی، تعاریف و مفاهیم نظری از منابع کتابخانه ای استفاده شد که مهم ترین و مفیدترین منبع موتورهای جستجو در اینترنت، بانک ها و منابع اطلاعاتی و کتابخانه های دانشگاه های کشور بوده است.
- ۲- تحقیقات میدانی: به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نظر و سنجش متغیرهای تحقیق، از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه تحقیق از دیدگاه مدیران باشگاه ها تنظیم شده است و مدیران بر اساس نظرات خود گزینه مورد نظر را انتخاب کرده و تکمیل کردند. به منظور جمع آوری اطلاعات با توجه به تعداد نمونه تحقیق به منظور دستیابی به تعداد کافی روش نمونه گیری به صورت کل شمار بود (۲۱۶ نفر)؛ بنابراین به دو صورت الکترونیکی به دلیل عدم دسترسی به گروهی از اعضای جامعه و حضوری پرسشنامه تحقیق در اختیار اعضای جامعه قرار گرفت که پس از جمع آوری و حذف موارد ناقص تعداد ۱۹۷ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. اطلاعات پرسشنامه بر اساس نحوه امتیاز گذاری و دستورالعمل پرسشنامه در نرم افزار SPSS وارد شده و با توجه دستورالعمل ها، اهداف و فرضیه های تحقیق داده ها تجزیه و تحلیل، خلاصه و با استفاده از آزمون های مناسب فرضیات تحقیق بررسی شدند.

در این پژوهش از ۲ پرسشنامه زیر به منظور جمع آوری اطلاعات استفاده شد:

- ۱- چک لیست ویژگی های جمعیت شناختی: در این چک لیست مجموعه ای از ویژگی های جمعیت شناختی نظیر، سن، جنسیت، تحصیلات، سابقه مدیریت باشگاه، رشته تحصیلی (تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی) مورد سؤال قرار گرفت. در این تحقیق از پرسشنامه هوش مالی پوپوویس و همکاران (۲۰۱۲) شامل ۱۶ گویه و چهار بُعد (یکپارچگی داده های مالی، محتوای اطلاعات مالی، دسترسی به اطلاعات مالی، تصمیم گیری تحلیلی مالی) با مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵) استفاده شد. روایی سازه پرسشنامه به روش تحلیل عاملی تأییدی و همچنین پایایی آن به روش آلفای کرونباخ در تحقیق ناظمی و همکاران (۱۳۹۹) و سابعی و همکاران (۱۳۹۹) تأیید شده است. در تحقیقات دیگری نیز پرسشنامه هوش مالی استفاده شده و پایایی آن تأیید شده است.

جدول ۱. مشخصات پرسشنامه هوش مالی پوپیویس و همکاران (۲۰۱۲)

مؤلفه‌ها	تعداد گویه	شماره گویه
یکپارچگی داده‌های مالی	۴	۱ تا ۴
محتوای اطلاعات مالی	۴	۵ تا ۸
دسترسی به اطلاعات مالی	۴	۹ تا ۱۲
تصمیم‌گیری تحلیلی مالی	۴	۱۳ تا ۱۶

روایی محتوایی، روایی سازه و پایایی هوش مالی پوپیویس و همکاران (۲۰۱۲) توسط ناظمی و همکاران (۱۳۹۹) و سابعی و همکاران (۱۳۹۹) تأیید شده بود. این پرسشنامه در تحقیقات متعددی دیگر نیز استفاده شده‌اند که نشان‌دهنده روایی و پایایی قابل قبول این پرسشنامه می‌باشد. همچنین در این تحقیق به منظور محاسبه پایایی درونی سؤالات پرسشنامه مورد استفاده از روش آلفای کرونباخ استفاده و ضریب پایایی درونی برای پرسشنامه‌ها و ابعاد آن‌ها در پرسشنامه آمده است.

جدول ۲. ضرایب پایایی درونی پرسشنامه هوش مالی

پرسشنامه	ابعاد پرسشنامه	تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
هوش مالی ($\alpha=0/943$)	یکپارچگی داده‌های مالی	۴	۰/۸۶۷
	محتوای اطلاعات مالی	۴	۰/۷۸۷
	دسترسی به اطلاعات مالی	۴	۰/۸۶۳
	تصمیم‌گیری تحلیلی مالی	۴	۰/۸۵۳

ضریب پایایی درونی (آلفای کرونباخ) در این تحقیق همان‌طور که مشاهده می‌شود پرسشنامه هوش مالی مؤلفه‌های آن استفاده شده در تحقیق حاضر بالای ۰/۷ بوده که نشان از پایایی قابل قبول این پرسشنامه مورد استفاده دارد. به منظور برآورد پارامترها و پیش‌بینی آن از آمار استنباطی استفاده می‌شود. از مقادیر کجی و کشیدگی به منظور بررسی نرمال بودن وضعیت داده‌ها جهت استفاده از آزمون‌های پارامتریک و ناپارامتریک استفاده شد. به منظور سنجش متغیر پژوهش و ابعاد آن از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول استفاده شد. در این تحقیق از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۴ استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

بر اساس یافته تحقیق مشاهده می‌شود کمترین سن نمونه مدیران باشگاه‌های ورزشی ۲۲ سال و بیشترین آن ۵۵ سال بود. میانگین سن نمونه‌های تحقیق ۳۴/۹۷ سال با انحراف استاندارد ۷/۴۱۶ سال بود.

بر اساس یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که بیشتر نمونه مدیران باشگاه‌های ورزشی شرکت‌کننده در تحقیق حاضر بین ۲۶ تا ۳۰ سال سن داشتند (۶۴ نفر، ۳۲/۵ درصد). بر اساس یافته‌ها از ۱۹۷ نفر نمونه شرکت‌کننده در تحقیق، ۱۲۷ نفر (۶۴/۵ درصد) مرد و ۷۰ نفر (۳۵/۵ درصد) زن بودند.

بر اساس یافته‌های تحقیق بیشترین فراوانی مربوط به مدیران با سابقه مدیریت ورزشی ۵ تا ۱۰ سال (۹۸ نفر، ۴۹/۷ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به نمونه‌هایی با بیش از ۲۰ سال سابقه مدیریت ورزشی (۴ نفر، ۲ درصد) می‌باشد. همچنین ۱۰۷ نفر (۵۴/۳ درصد) از نمونه‌های تحقیق مدرک کارشناسی که بیشترین تعداد در بین نمونه‌های تحقیق بود همچنین ۷۵ نفر (۳۸/۱ درصد) مدرک کارشناسی ارشد، ۱۰ نفر (۵/۱ درصد) مدرک کاردانی و ۵ نفر (۲/۵ درصد) مدرک دکتری داشتند. یافته‌های مربوط به رشته تحصیلی نمونه مدیران باشگاه‌های ورزشی نشان می‌دهد که

۱۶۵ نفر (۸۳/۸ درصد) از آن‌ها در رشته تربیت‌بدنی و ۳۲ نفر (۱۶/۲ درصد) در رشته‌هایی غیر از تربیت‌بدنی تحصیل کرده بودند.

جدول ۳. آمار توصیفی هوش مالی و ابعاد آن

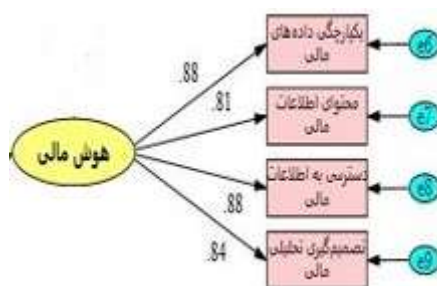
متغیرها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
یکپارچگی داده‌های مالی	۱۹۷	۱/۷۵	۵/۰۰	۳/۷۷۲	۰/۸۰۳
محتوای اطلاعات مالی	۱۹۷	۲/۰۰	۵/۰۰	۳/۸۸۶	۰/۷۷۰
دسترسی به اطلاعات مالی	۱۹۷	۱/۲۵	۵/۰۰	۳/۸۶۹	۰/۹۰۳
تصمیم‌گیری تحلیلی مالی	۱۹۷	۱/۵۰	۵/۰۰	۳/۹۰۰	۰/۹۴۱
هوش مالی	۱۹۷	۲/۰۶	۵/۰۰	۳/۸۵۷	۰/۷۶۲

با توجه به یافته میانگین هوش مالی مدیران ($3/857 \pm 0/762$) به دست آمد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده بالاترین میانگین مربوط به بعد تصمیم‌گیری تحلیلی مالی ($3/900 \pm 0/941$) و پایین‌ترین میانگین مربوط به بعد یکپارچگی داده‌های مالی ($3/772 \pm 0/803$) می‌باشد.

از مقادیر کجی و کشیدگی می‌توان به‌منظور بررسی نوع توزیع داده‌ها (نرمال بودن یا غیرنرمال بودن داده‌ها) استفاده کرد. بر این اساس باید در جدول کجی و کشیدگی قدر مطلق هیچ مقدار کشیدگی بیشتر از ۳ نباشد و مقدار کجی نیز بایستی بین ۱- و ۱ باشد که نشان‌دهنده نرمالیت داده‌ها است (زینی وند نژاد و راشد، ۱۳۹۵؛ کلان، ۲۰۱۵). در ادامه آمار توصیفی به بررسی شاخص‌هایی همچون میانگین، میانه، چولگی و کشیدگی، متغیر هوش مالی و ابعاد آن گزارش خواهد شد و همان‌طور که گفته شد نوع توزیع داده‌ها (نرمال و غیرنرمال بودن) مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

جدول ۴. یافته‌های مدل ارتباطی تحقیق

مسیرها	بار عاملی	مقدار t
هوش مالی <--- یکپارچگی داده‌های مالی	۰/۸۷۵	-
هوش مالی <--- محتوای اطلاعات مالی	۰/۸۰۹	۱۴/۴۳۰
هوش مالی <--- دسترسی به اطلاعات مالی	۰/۸۸۰	۱۶/۷۷۷
هوش مالی <--- تصمیم‌گیری تحلیلی مالی	۰/۸۳۸	۱۵/۳۳۳

شکل ۱. ضرایب رگرسیونی استاندارد شده متغیر هوش مالی

همانطور که مشاهده می‌شود شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص نیکویی برازش (GFI) به‌عنوان شاخص‌های اصلی برازش مدل بیشتر از ۰/۹ بوده که نشان از تأیید مدل دارد. نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (۲/۸۴۶) کمتر از ۵ بوده که به‌منظور تأیید مدل تحقیق از مقدار قابل‌قبولی برخوردار است. همچنین با توجه به اینکه ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA) که در این شاخص مقادیر کمتر یک از قابل‌قبول به‌عنوان شاخص مطلوب بودن مدل به شمار می‌رود، مقدار شاخص RMSEA برابر با ۰/۰۹۷ به‌دست‌آمده که نشان از برازش قابل‌قبول مدل دارد؛ بنابراین با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده مدل هوش مالی و مؤلفه‌های آن از برازش کافی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه درک مفاهیم و مهارت‌های مرتبط با هوش مالی به سبب اینکه مشتریان را برای بقاء در جامعه مدرن و مقاومت در برابر تنوع و پیچیدگی محصولات و خدمات مالی موجود، توانا سازد، ضروری شده است. در بخش خدمات ورزشی می‌توان چنین گفت که فلسفه وجودی باشگاه‌های ورزشی در مقابل ارائه خدمات، کسب سود و منفعت مالی است. برای دستیابی به این سود و منفعت مالی باشگاه‌های ورزشی نیازمند مشتریان وفادار هستند و برای جذب و حفظ مشتریان وفادار باشگاه‌های نیازمند مدیران اثربخش می‌باشد. مدیران برای اثربخش بودن نیاز است توانایی‌ها و مهارت‌های ویژه‌ای داشته باشند. همانطور که در فرضیه قبل مشاهده شد، مهارت‌های ارتباطی یکی از این توانایی‌هاست. دیگر توانایی موردنیاز مدیران در راستای دستیابی به سود و منفعت مالی، بر اساس تعاریف و مطالب ارائه شده، «هوش مالی» است. می‌توان چنین بیان نمود که برخورداری مدیران ورزشی از توانایی و مهارت هوش مالی در بازارهای پیچیده امروزی و رقابت شدید بین مراکز ارائه‌کننده خدمات ورزشی با یکدیگر و رقابت مراکز تفریحی- ورزشی با دیگر سازمان‌ها منجر به درک این مسئله شده است که مدیران برای حفظ خود در بازار و افزایش طول عمر مشتریان هستند نیاز است که به مهارت‌های هوش مالی را کسب کنند. مدیران با هوش مالی بالا به آسانی می‌توانند اطلاعات مالی را درک کنند که این ادراک درست از اطلاعات آنها را قادر می‌سازد که به دانش و معلومات زیادی در حرفه خود دست پیدا کنند و همین ارتقای دانش و آگاهی زمینه ساز برنامه ریزی درست و صحیح و اصولی در جهت افزایش ارزش چرخه عمر مشتری خواهد بود. مدیران با هوش مالی بالا در زمینه فرایند تصمیم‌گیری‌های مالی خود شفافیت لازم را دارند که این امر از تسلط کافی آنها به اطلاعات و یکپارچگی داده‌های مالی‌شان نشأت می‌گیرد و به تبع این شفافیت باعث می‌شود که بتوانند با افراد مختلف به راحتی در حوزه کاری خویش ارتباط بگیرند و تشکیل گروه‌های کاری را بدهند که این امر زمینه تعامل و ارتباط هرچه بیشتر آنها را فراهم می‌آورد و به تبع سطح همکاری مدیران را که از ابعاد عملکرد مدیریتی است، افزایش می‌دهد.

منابع

بینشیان، زهر؛ دهدار، فرهاد (۱۳۹۶)، ارائه مدل رابطه هوش مالی با گرایشهای رفتاری و اثر آنها در تصمیمات سرمایه گذاری بر اساس نظریه رفتار برنامه ریزی شده، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری، سال ۷، شماره ۲۵، صفحات ۲۲۱-۲۰۳.

طباطبائی مهریزی، فاطمه سادات. (۱۳۹۸). تعیین رابطه هوش مالی و دانش مالی مدیران ادارات ورزش و جوانان خراسان رضوی با اثربخشی و کارایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه حکیم سبزواری.

افتخاری، علیرضا. (۱۳۹۷). بررسی ارتباط هوش مالی با توسعه منابع مالی و دارایی‌های مدیران باشگاه‌های بدنسازی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.

Maqbool, S., & Zameer, M. N. (2018). Corporate social responsibility and financial performance: An empirical analysis of Indian banks. *Future Business Journal*, 4(1), 84-93.

Mahrani, M., & Soewarno, N. (2018). The effect of good corporate governance mechanism and corporate social responsibility on financial performance with earnings management as mediating variable. Asian Journal of Accounting Research.

Measuring the financial intelligence of managers of elite sport clubs

Ali Adeli¹, Ahmad Mahmoudi^{*2}

1.Master of Science in Sports Management, Faculty of Sport and Health Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.

2.Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. (**Corresponding Author**)

The purpose of this research was to measure the financial intelligence of managers of elite sports clubs. The descriptive research method is a survey method and is practical in terms of purpose. The statistical population of the research included all managers of first-class sports clubs in Khorasan-Razavi province, and considering the extent and spread of Khorasan-Razavi province, the research sample included all premium and first-class recreational-sports clubs (bodybuilding and physical fitness) in the cities of Mashhad (174 clubs). Neishabur (28 clubs) and Sabzevar (14 clubs) (216 clubs in total). According to the objectives of the research and to increase the generalizability of the results, the sampling method was the whole population, thus all the people of the society were selected as a sample. The data collection tool included the financial intelligence questionnaire of Popovis et al. (2012) ($\alpha=0.943$). In data analysis, descriptive statistics were used for data classification, and Pearson correlation tests were used in SPSS software and structural equation modeling in AMOS software to test research hypotheses. The results showed that access to financial information, data integrity, and analytical decision-making were among the most important factors of financial intelligence of managers of premium sports clubs. Finally, according to the results of the research, it can be said that the need for managers to know and be aware of the basics of financial intelligence can lead to an improvement in the increase Profitability and development of organizational assets (keeping customers in sports clubs).

Keywords: sport clubs, financial intelligence, sport managers

**امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری،
صنعتی و اقتصادی ایران**

احمد محمودی^{۱*}

استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

Ah.mahmoudi@ut.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی شاخص‌های امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران انجام شد. روش پژوهش کیفی بود که با راهبرد زمینه‌یابی-اکتشافی انجام شد. بدین‌منظور با ۱۹ نفر از صاحب‌نظران به‌صورت هدف‌مند و با استفاده از مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختارمند اشباع نظری حاصل شد. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون از طریق فرآیند شناسه‌گذاری انجام شد. براساس یافته‌های پژوهش، توجه به پتانسیل ساکنین محلی، حمایت دولت از سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و تعامل و همکاری‌های بین بخشی در جهت توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان شناخته شدند. نتایج این پژوهش بر لزوم تعاملات فرهنگی و اجتماعی، بازاریابی، ساکنین محلی، تعامل بین سازمانی در توسعه گردشگری ورزشی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: هم‌افزایی ذینفعان، امکان‌سنجی، مناطق آزاد

مقدمه

لزوم توجه جدی به مقوله سیر و سیاحت و گردشگری^۱، به عنوان پدیده ای جدید در زندگی ماشینی قرن بیست و یکم بسیار احساس می شود و اهمیت آن روز به روز در دنیا افزایش می یابد، زیرا با روند رو به تزاید فناوری و ماشینی شدن در جوامع و گسترش اختراعات و اکتشافات جدید، که انسان را به شهرها وابسته می کند، به مشکلات بیشماری مواجه شده اند (بوتلر^۲، ۲۰۰۲). امروزه با شروع قرن بیست و یکم صنعت گردشگری به عنوان یکی از پردرآمدترین صنایع دنیا تبدیل شده، رقابت فشرده ای در میان بسیاری از کشورهای جهان برای جذب جهانگردان به چشم می خورد و صنعت گردشگری به عنوان صنعتی پویا و با ویژگی های منحصر به فرد، بخش مهمی از فعالیت های اقتصادی و تولیدی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را به خود اختصاص داده است، به طوری که بر اساس پیش بینی انجام شده ی سازمان جهانگردی در سال ۲۰۲۰، حدود یک میلیارد و ۵۶۰ میلیون نفر به گردشگری خواهند پرداخت و درآمدهای ناشی از گردشگری در این سال به یک و نیم تریلیون دلار خواهد رسید. صنعت گردشگری یکی از سریع ترین صنایع در حال رشد در جهان است. در سال ۲۰۰۶، ۸۴۲ میلیون مسافر در جهان وجود داشت. مطالعات بسیاری در زمینه ترویج ورزش و توسعه در سراسر جهان انجام شده است. ورزش می تواند از طریق فعالیت های مختلفی از جمله گردشگری ورزشی و غیره توسعه و ترویج داده شود. اصولاً صنعت گردشگری ورزشی^۳ برای توسعه و ترویج ورزش به کار گرفته می شود (جوزفین آلورموژی و وینای آگامورسی، ۲۰۱۹). آنچه حائز اهمیت است آن است که اقلیم هر منطقه در ترسیم خطوط آینده ی توسعه گردشگری تأثیر بسیار مهمی دارد. در این راستا مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران با دارا بودن جاذبه های مختلف دارای توانمندی های ویژه ای جهت سرمایه گذاری و برنامه ریزی در بخش گردشگری ورزشی می باشند. اکثریت این مناطق به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی و اقلیمی خود، از ظرفیت های بالقوه بوم شناختی، نظیر سواحل بکر، طاقدیس ها و ناودیس های منحصربه فرد برای جذب گردشگر برخوردار هستند. در کشور ایران بر اساس آخرین تقسیم بندی ها در سال ۱۳۹۷ نه منطقه آزاد شامل: کیش، بانه و مریوان، قصرشیرین، قشم، چابهار، انزلی، ارس، اروند و ماکو براساس وجود اراضی مناسب، شرایط طبیعی و امکانات بالقوه و بالفعل، حداقل میزان مساحت مورد نیاز، موقعیت جغرافیایی (جهت چهارگانه و موقعیت نسبت به شهرهای اطراف و غیره)، وضعیت شبکه های زیربنایی (آب، برق، زیرساخت های مورد نیاز ارتباطات و فناوری اطلاعات، شبکه های مواصلاتی، انرژی)، تطبیق جغرافیایی محدوده منطقه پیشنهادی با محدوده های مصوب در تقسیمات کشوری و... فعال است (مجموعه قوانین مناطق آزاد تجاری-صنعتی، ۱۳۹۷). کشور ایران با احداث مناطق آزاد در پی آن است تا کشور را در مسیر توسعه و همسو با اقتصاد جهانی قرار دهد، به همین منظور در شمال، جنوب، شرق و غرب دارای مناطق آزاد است. اما کشور ایران با وجود مناطق آزاد بکر و ناشناخته با پتانسیل جذب گردشگران بخصوص در زمینه ورزش، عملکرد موفقیت آمیزی در این زمینه نداشته است و به اهداف اقتصادی خود دست نیافته است. سهم کشور ایران از صنعت گردشگری جهان بسیار ناچیز است و سهم گردشگری کشور از تولید ناخالص ملی برابر یک درصد است (مرتضائی و کلاته سیفری، ۱۳۹۹). لذا این پژوهش در پی پاسخ به این پرسش است که مهمترین شاخص های امکان سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران کدام است؟

1. tourism

2. Butler

3. Sport tourism

روش پژوهش

روش پژوهش، کیفی^۱ که از روش زمینه‌یابی^۲ برای کسب اطلاعات این مطالعه استفاده شده است و از لحاظ هدف جزو پژوهش‌های کاربردی به شمار می‌آید. کشف و شناسایی شاخص‌های امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران مدنظر بوده است. جامعه آماری پژوهش شامل همه متخصصان و افراد مطلع حوزه صنعت گردشگری ورزشی، صاحب‌نظران و اساتید رشته مدیریت ورزشی با سابقه علمی و پژوهشی در زمینه گردشگری ورزشی بودند که همه مصاحبه‌شوندگان پژوهش در زمینه اجرایی، پژوهشی و علمی از تخصص لازم و مرتبط با مطالعه پژوهش برخوردار بودند. نمونه‌گیری به صورت هدف‌مند^۳ انجام شد که با ۱۹ مصاحبه، اشباع نظری^۴ حاصل شد. ابزار پژوهش، مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته^۵ بود. پس از اخذ مصاحبه‌ها، با استفاده از روش تحلیل مضمون^۶ از طریق فرآیند شناسه‌گذاری (مضامین اصلی، مضامین فرعی، مفاهیم) امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران با استفاده از نرم‌افزار کیفی مکس کیودی‌ای پرو^۷ شناسه‌گذاری و دسته‌بندی شدند. مورس و همکاران^۸ (۲۰۰۲) برای اطمینان از روایی و پایایی پژوهش کیفی مواردی نظیر انتخاب دقیق نمونه‌ها، جمع‌آوری و تحلیل همزمان داده‌ها و انسجام در روش‌شناسی پژوهش را برای اطمینان از نتایج، پیشنهاد می‌دهند که در این پژوهش نیز موارد پیش گفته از طرف پژوهشگر رعایت شد.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر تعداد ۴۶ شناسه اولیه بازاستخراج شد که پس از تلخیص، تلفیق و ادغام شناسه‌هایی که به لحاظ معنایی و مفهومی دارای وجه مشترک بودند، در مجموع ۲۲ مضامین اصلی شناسایی شد که این عوامل در ۳ مضامین فرعی و ۱ مفهوم به شرح جدول ۱ دسته‌بندی شدند.

جدول ۱. شناسایی شاخص‌های امکان‌سنجی توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد هم‌افزایی ذینفعان در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی ایران

مفاهیم	مضامین فرعی	مضامین اصلی
هم‌افزایی ذینفعان	ساکنین محلی	ایجاد انجمن‌های صنفی گردشگری، نقش جامعه محلی در توسعه گردشگری ورزشی، ایجاد دفاتر مجاز خدمات مسافرتی در مناطق آزاد، برخورد و تعامل مثبت پرسنل حمل نقل و درون شهری مناطق آزاد (تاکسیرانان و ...) با گردشگران، همکاری اصناف و بازاریان مناطق آزاد، پذیرایی گردشگران ورزشی خارجی
	حمایت دولت از سرمایه‌گذاری	تسهیل دولت و حاکمیت، یکپارچگی اتاق بازرگانی، ادارات فرهنگ و گردشگری و سایر نهادها با سازمان مناطق آزاد، برخورد قاطع با دلالی در حوزه گردشگری ورزشی، حمایت دولت، حضور فعال شهرداری مناطق آزاد، ایجاد تفکر استراتژیک و بینش راهبردی در مدیران و ذینفعان مناطق آزاد، تعامل اداره ورزش و جوانان و هیأت‌های ورزشی با سازمان مناطق آزاد، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه گردشگری ورزشی در قالب طرح BOT (ساخت، عملیات و انتقال)، سرمایه‌گذاری بخش دولتی
	تعامل و همکاری بین سازمانی	پرهیز از انحصارگرایی ذینفعان، درک ضرورت توسعه گردشگری ورزشی در بین ادارات، فهم مشترک در ذینفعان، هماهنگی جامعه محلی و نهادهای دولتی و بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری

1. Qualitative Research
2. Survey Approach
3. Purposive Sampling
4. Theoretical Saturation
5. Semi-Structured
4. Thematic Analysis
7. MAXQDA Analytics Pro
6. Morse et al

بحث و نتیجه‌گیری

کدیراونا و همکاران (۲۰۲۰) در بررسی‌های خود به این نتیجه دست یافتند که تبلیغات در گردشگری نه تنها برای جذب گردشگران، بلکه برای ایجاد یک تصویر واضح و مثبت از گردشگران در نظر گرفته شده است. در مناطق آزاد به دلیل عدم وجود زیرساخت‌ها قابلیت تبدیل گردشگران عبوری به گردشگران پایدار ورزشی فراهم نشده است. از طرفی نحوه مواجهه و رفتار جامعه میزبان، بی‌گمان بر نگرش مثبت به جامعه تأثیرگذار است. در کشور ما به دلیل تبلیغات منفی در زمینه امنیت کشور در مناطق آزاد، اهمیت توجه به موضوع تبلیغات محیطی مثبت دوچندان می‌شود. رویدادهای ورزشی، توجهات جهانی را به خود جلب می‌کنند و این فرصتی است که بتوان نگرش منفی نسبت به مناطق آزاد کشور را کاهش یا حذف و نگرش مثبت را جایگزین نمود. در این راستا به مسئولان به‌ویژه مدیران وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و ورزش و جوانان و ادارات تابعه آن در مناطق آزاد پیشنهاد می‌شود که بکارگیری تکنیک‌های بازاریابی و تبلیغات، برگزاری فستیوال‌های ملی و بین‌المللی، تبلیغات، نیازسنجی، تربیت نیروی انسانی متخصص، فعالیت هدفمند هیأت‌های ورزشی، برگزاری مسابقات ورزشی رشته‌های ورزشی از سوی فدراسیون‌ها به میزبانی مناطق آزاد و... توجه بیشتری نمایند.

منابع

- Arulmozhi, S. J., & Vinayagamoorthi, G. (2019). Marketing sport tourism in India. *Advance and Innovative Research*, 6(2), 23.
- Butler, R. W. (2002). Ecotourism-Hasid achieved Maturity or HAS The Bubble Burst Pacific Rim tourism2000. *New Zealand*, 256.
- Morse, J. M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K., & Spiers, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International journal of qualitative methods*, 1(2), 13-22.

تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان

۱. زهرا هدایت نیا ۲. اسماعیل ویسیا^۱

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده

مسئول)

Email: zhn7798@yahoo.com

Email: visia174@gmail.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر بازی‌های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان بود. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و جمع‌آوری داده‌ها به صورت الکترونیکی اجرا شد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه افراد رده سنی ۱۷ تا ۶۵ سال ساکن در استان خوزستان بودند که با توجه به جدول مورگان، اندازه نمونه آماری ۳۸۴ نفر تعیین شد. برای انتخاب نمونه نیز از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. داده‌ها به وسیله پرسش‌نامه‌ای با ضریب پایایی ۰/۸۸ جمع‌آوری و از طریق روش آماری استنباطی معادلات ساختاری روش مربعات جزئی تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که بازی‌های بومی و محلی تأثیر مثبت و معناداری بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان دارند. لذا توصیه می‌شود در راستای حفظ و ارتقای هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان این استان، مسئولان و مدیران ذی‌ربط به ترویج و گسترش بازی‌های محلی اهتمام و توجه داشته باشند.

واژگان کلیدی: هویت فرهنگی، هویت اجتماعی، بازی، بومی و محلی، استان خوزستان

1 Email: visia174@gmail.com نویسنده مسئول - 1

فعالیت بدنی، حرکت و جنبش جز جدایی ناپذیری از حیات بشر در طول تاریخ بوده که ریشه در سرشت او و عاملی برای رشد و سلامت انسان است. در میان ابعاد مختلف حیات اجتماعی، فعالیت بدنی و حرکت موجب سازماندهی اجتماعی، پویایی گروهی، نمایاندن خرده فرهنگ ها و تعامل افراد با یکدیگر می شود و در این زمینه مولفه دیگری را نمی توان تا بدین حد پویا و گسترده یافت. در واقع انسان ها شیوه رفتاری خود را در تعامل با حرکت و محیط اطرافشان می آموزند (ویسیا و همکاران، ۱۴۰۱). ورزش، برخاسته از فرهنگ همزیستی و علایق جمعی جامعه است و می تواند به مانند یک پدیده اجتماعی، پیوندهای تاریخی یک ملت را احیا کرده و منجر به تحریک روحیه قومی، ملی، همبستگی و وفاق ملی شود (جدیدی و همکاران، ۱۴۰۰). بازی های بومی و محلی به عنوان گونه ای از فعالیت بدنی و ورزش، فقط در منطقه و یا محلی خاص اجرا شده و عمدتاً متأثر از آب و هوا و زبان همان منطقه هستند (شریعت زاده، ۱۳۷۱، به نقل از غفوری فر و همکاران، ۱۳۹۸). بازی های محلی میراثی از نسل گذشته بوده و با طبیعت زندگی بشر همخوانی دارند (دامانیک و سیناگا^۱، ۲۰۲۰). این بازی ها ریشه در فرهنگ ملی یک کشور داشته و منحصر در یک منطقه خاص مطرح هستند، اما در این بین ممکن است از آن منطقه و یا از مناطق دیگر نشأت گرفته باشند (طاهرپور، ۱۳۹۵). بازی های بومی و محلی به عنوان آداب و رسوم ملل مختلف گنجینه های باارزش و پر مفهومی از فرهنگ، اخلاق و اجتماع بوده که در گذر زمان شکل گرفته و پس از فرازونشیب های بسیار به دست مردمان امروز همان قوم رسیده اند. در کشور ما، این گنجینه ها شامل سنت ها و فرهنگ غنی ایران هستند که علاوه بر پرورش جسم، به ارزش ها و خصایل اخلاقی نیکو توجه فراوانی داشته اند (طاهرپور، ۱۳۹۵). از جمله مهم ترین کارکردها و مفاهیم که بازی های بومی و محلی را تبدیل به فرصتی برای پرورش و ساخت نیروی انسانی سالم، از نظر روانی علاوه بر جنبه جسمانی، چه در سطح ملی و چه در سطح بین المللی کرده است، ارزش های مورد توجه در باب دو مقوله هویت فرهنگی و اجتماعی هستند (پاپ زن و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع انسانها در جهان خالی از معنا، همواره به دنبال منابع معناساز موثری به مانند دین، نژاد، جنسیت و ملیت بوده اند و از این طریق می کوشند هویتی متمایز برای خود ایجاد کنند. هویت به مثابه شناسنامه و اسم افراد عمل می کند (احمدپور، ۱۳۹۶). هویت فرهنگی یک ملت، نتیجه خودآگاهی نسبت به انباشت های تاریخی از تجربه فرهنگی همان ملت است که در طول سالیان دراز صورت گرفته و کشور ما نیز باتوجه به تاریخ و تمدن چند هزار ساله اش و با وجود اقوام مختلف و مشترکات فراوانشان، هویت فرهنگی یک پارچه ای را شکل داده است. تقسیم بندی هویت فرهنگی شامل زبان، دین، جغرافیای فرهنگی، تاریخ و حافظه تاریخی و نظام اجتماعی است (مرادی، ۱۳۹۴). حسن و بابان (۲۰۱۸) در پژوهش خود دریافتند که ورزش به مثابه یک ابزار هویتی برای حفظ فرهنگ در میان تنوع قومیتی است و موجب حفظ هویت فرهنگی از طریق زبان، نمادگرایی و به نمایش گذاشتن آداب و رسوم در مراسمات افتتاحیه مسابقات و رویدادهای ورزشی می شود. ترنر^۲ (۱۹۹۹) بیان می دارد که افراد عضویت در یک گروه اجتماعی را به عنوان تعریفی از خود پنداشته و بر همین اساس به خودپنداری شخصی براساس عضویت در گروه ها دست یافته و در نتیجه به هویت اجتماعی خاص خود در جامعه می رسند (محرم زاده و سیوان نوری، ۱۳۹۹). هویت در نگرش و احساسات افراد شکل می گیرد، اما بستر و نمود آن را زندگی جمعی مهیا می کند. به همین دلیل هویت اجتماعی جدای از زندگی اجتماعی افراد معنا و مفهومی ندارد. هرکدام از احاد جامعه شخصیت جداگانه و منحصربه فردی دارند، اما فرایند اجتماعی شدن و جامعه پذیری را طی مراحل گوناگون می آموزند (رئوفی، ۱۳۸۹، به نقل از عباسی مقدم و همکاران، ۱۴۰۰). از جمله ابعاد هویت اجتماعی باید به مذهب، قومیت، ملیت و سبک زندگی اشاره کرد (مرادی، ۱۳۹۴). مک اینتایر^۳ (۲۰۲۱) در پژوهش خود دریافت زمانی که نوجوانان پسر تیم راگی به درک مناسبی از هویت اجتماعی در تیم برسند، میل زیادی به برد داشته و به مقابله با تاثیرات منفی ناشی از

1 -Damanik&sinaga

2 -Turner

3 -McIntyre

باخت خواهند پرداخت. همچنین ارتباط خوبی با همسالان و روابط دوستانه ای با آنها خواهند داشت به صورت کلی، ورزش و فعالیت بدنی ماهیتی اجتماعی- فرهنگی داشته و پیوند عمیق آن با اجتماع و مردم، منجر به تغییرات اجتماعی و انتقال مفاهیم فرهنگی خواهد شد (شعبانی بهار و مقبولی، ۱۳۹۲). در همین راستا، پرورش هویت و ارزش های اجتماعی، منجر به بروز رفتارهای مطلوب انسانی و رشد شخصیت اجتماعی افراد خواهد شد. علاوه بر این، ارزش های فرهنگی نشان دهنده هویت فرهنگی مردم یک کشور در طول تاریخ است؛ به همین دلیل بازی های بومی و محلی به عنوان ابزاری کارا منجر به القای هویت فرهنگی و هویت اجتماعی برای افراد جامعه خواهد شد (پاپ زن و همکاران، ۱۳۹۵). برای مثال، بازی های بومی که امروزه در سرتاسر کشور از جمله مناطق روستایی کشور رواج دارند، پیوند عمیقی با عناصر فرهنگی و اجتماعی مردم همان منطقه داشته و نباید از پیوند این بازی ها با مناسک و ارزش های دینی غافل شد (رحمتی و عباس زاده، ۱۳۹۴). لی و وانگ^۱ (۲۰۲۱) در پژوهش خود دریافتند که بازی های بومی و محلی رایج در کشور چین، موجب افزایش هویت قومی و فرهنگی شده و مناطقی که بازی ها در آنها رواج دارند از ثبات و هویت اجتماعی بیشتری برخوردارند. بازی های بومی و محلی به عنوان گنجینه فرهنگی ایران در پهنه ورزش از مهم ترین ابعاد فرهنگ مردم هر منطقه به شمار آمده و با شناخت بازی ها می توان به ویژگی های فرهنگی مردم هر منطقه پی برد (اصدقی، ۱۳۹۸). با بررسی پیشینه های مختلف مشخص شد که باید به تغییرات فرهنگی و مسئله هویت در حوزه بازی های سنتی با رویکردی کارآمد برای پیوند ابعاد اجتماعی- فرهنگی ورزش نگاه کرد و بین ورزش و علوم اجتماعی که مرتبط با ساختارهای اجتماعی در جامعه هستند پیوندی ناگسستنی برای تقویت نظام ورزش ایجاد کرد تا تکرر قومیتی منجر به هویت بخشی در گستره جغرافیایی کشور شود (فاضلی، ۱۳۹۳). به نقل از احمدپور، (۱۳۹۶). تکرر و تنوع قومیتی و وجود خرده فرهنگ ها در استان خوزستان، می تواند باعث بروز شکاف منزلتی در میان اقوام شده و بازی های بومی و محلی منجر به همگرایی و عدم بروز چالش در این زمینه می شود. امروزه جهانی شدن یکی از پدیده هایی است که می تواند منجر به از هم پاشیده شدن مرزهای فرهنگی یک ملت شود و نباید از این موضوع غافل شد (احمدپور، ۱۳۹۶). همچنین برخورداری از هویت فرهنگی قوی، می تواند به عنوان حائلی در برابر اثرات تهاجم فرهنگی کشورهای استعمارگر و شکاف بین نسلی عمل کند (مک کورت^۲، ۲۰۲۱). بازی های بومی و محلی نقش تاثیرگذاری در حفظ خرده فرهنگ ها داشته و باید در سیاست گذاری کلان جایگاه ویژه ای برای آنان در نظر گرفت. به همین دلیل سیاست گذاران فرهنگی کشور می توانند با تکیه بر این میراث کهن، اصالت و ارزش های اجتماعی گذشته را احیا کرده و این امر با توجه به تنوع فرهنگی گسترده و گستره اقوام مختلف در استان خوزستان نمود و بروز بیشتری دارد (دهواری، ۱۳۹۹). همچنین باید توجه کرد که استان خوزستان یکی از استان های مرزنشین و مستعد تحركات قومی و تجزیه طلبانه است و مقابله با دخالت های پنهانی دولت های استعماری و قدرتمند به مانند آمریکا در بحث جدایی طلبی قومیت ها، ایجاد شکاف بین آنها و تخصیص بودجه برای این کار، که نمونه ای این دخالت ها را می توان در سال های اخیر در استان های مرزی دیگر به مانند سیستان و بلوچستان مشاهده کرد، از اهمیت فراوانی برخوردار است (پیشگاهی فرد و امیدی، ۱۳۸۸). به نقل از مرعشیان و همکاران، (۱۳۹۷). در واقع اتخاذ سیاست های نوین و متناسب با وضعیت کنونی کشور، با توجه به آسیب های داخلی و توطئه های خارجی دشمنان در مقابله با وحدت اقوام ایرانی، می تواند منجر به انسجام ملی و کاهش هزینه های تحمیلی بر کشور شود (کریمی و همکاران، ۱۳۹۹). به علاوه دولت ها می توانند با تدوین سیاست های ورزشی مناسب منجر به تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز مردمان و ایجاد بستری برای تقویت هویت های فرهنگی و اجتماعی اقوام شوند (احمدپور، ۱۳۹۶). در همین راستا، هدف اصلی این پژوهش بررسی تاثیر بازی های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان می باشد.

1 -Li&Wang

2 -Mc court

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و جمع آوری داده ها به صورت پرسش نامه الکترونیکی اجرا شد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه افراد رده سنی ۱۷ تا ۶۵ سال ساکن در استان خوزستان بودند که با توجه به جدول مورگان، اندازه نمونه آماری ۳۸۴ نفر تعیین شد. برای انتخاب نمونه نیز از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. به دلیل عدم دسترسی به پرسش نامه متناسب با موضوع تحقیق از پرسش نامه محقق ساخته برای بازی های بومی و محلی استفاده شد. گردآوری اطلاعات در رابطه با پرسش نامه محقق ساخته بازی های بومی و محلی از طریق مصاحبه با متخصصان و صاحب نظران از جمله اعضای هیئت بازی های بومی و محلی استان خوزستان و فدراسیون بازی های بومی و محلی جمهوری اسلامی ایران، اساتید دانشگاهی مدیریت ورزشی به عنوان خبرگان انجام و متغیرهای مرتبط با موضوع پژوهش استخراج گردید. همچنین از پرسش نامه استاندارد هویت فرهنگی طاهری (۱۳۹۲) و پرسش نامه استاندارد هویت اجتماعی صفاری نیا و روشن (۱۳۹۰) استفاده شد. ضریب پایایی پرسش نامه ۰/۸۸ و برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی، نرم افزار اس پی اس اس نسخه ۲۰، برای محاسبه شاخص های فراوانی و درصد فراوانی و در بررسی آزمون فرضیات پژوهش از معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی نسخه ۲ استفاده گردید.

یافته ها

به منظور بررسی تاثیر بازی های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان، ابتدا در جدول ۱، فراوانی و درصد فراوانی ویژگی های جمعیت شناختی آزمودنی ها آورده شده است.

جدول ۱. ویژگی های جمعیت شناختی

معیار ویژگی یا شاخص	زیر معیار نوع یا طبقه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۲۶	۳۲/۸
	زن	۲۵۸	۶۷/۲
تحصیلات	فوق دیپلم	۲۹	۷/۶
	لیسانس	۱۱۱	۲۸/۹
سن	۲۶ تا ۳۵ سال	۱۵۷	۴۰/۸
	۳۶ سال به بالا	۳۸	۹/۹
قومیت	شوشتری	۱۰	۲/۶
	بختیاری	۱۷۳	۴۵/۱
درآمد	۱ تا ۳ میلیون	۴۰	۱۰/۴
	بیش از ۵ میلیون	۲۰۰	۵۲/۱
وضعیت تاهل	مجرد	۱۷۵	۴۵/۶
	متاهل	۲۰۹	۵۴/۴

در ادامه مدل مفهومی پژوهش با استفاده از معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی بررسی شد. برای بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، سه معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می‌شود. همانطور که در جدول شماره ۲، آمده است، مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراجی برای تمامی متغیرها در محدوده قابل قبول قرار دارد.

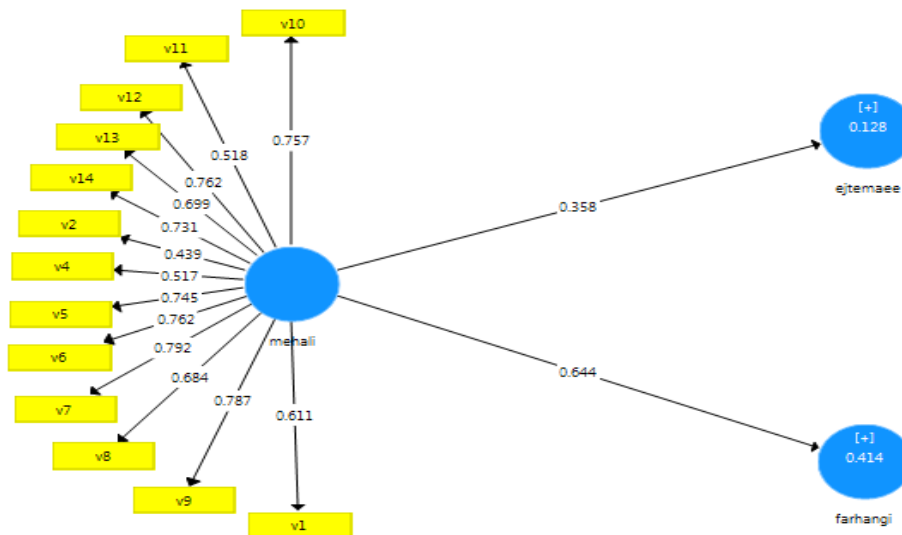
جدول شماره ۲. بررسی ضرایب پایایی مدل پژوهش

عوامل	ضریب آلفای کرونباخ > 0.6 (α)	پایایی ترکیبی (CR) > 0.7	میانگین واریانس استخراجی > 0.5 (AVE)
هویت اجتماعی	۰/۸۰۹	۰/۸۱۳	۰/۵۴۳
هویت فرهنگی	۰/۸۴۱	۰/۸۵۹	۰/۶۲۲
بازی های بومی و محلی	۰/۸۹۷	۰/۸۳۳	۰/۵۷۳

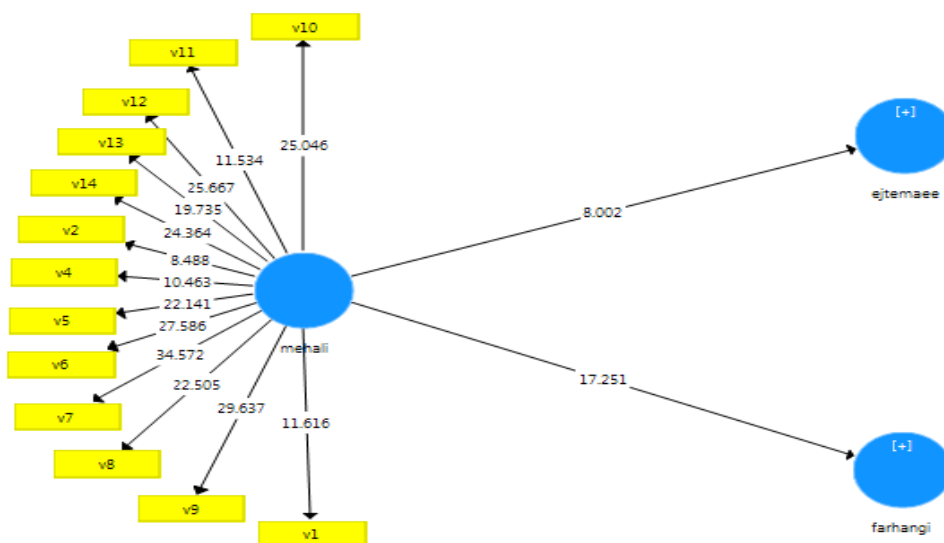
بارعاملی تمام گویه‌ها بجز سه گویه (۳، ۳۲، ۴۶) بزرگتر از ۰/۴ است. همچنین مقدار t متناظر با هر یک از گویه‌ها بجز سه گویه (۳، ۳۲، ۴۶) نیز بزرگتر از ۱/۹۶ است که حاکی از معناداری آن‌ها در سطح ۰/۰۵ است. سومین معیار بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، روایی واگرا^۱ است. با توجه به نتایج جدول شماره ۳، جذر AVE که در قطر اصلی ماتریس زیر آمده بیش از میزان همبستگی هر سازه با دیگر متغیرهاست که نشان دهنده روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری است.

جدول ۳. بررسی روایی واگرای مدل به روش فورنل و لارکر

سازه	هویت اجتماعی	هویت فرهنگی	بازی های بومی و محلی
هویت اجتماعی	۰/۵۴۳	-	-
هویت فرهنگی	۰/۴۸۹	۰/۶۴۴	-
بازی های بومی و محلی	۰/۳۵۳	۰/۵۲۱	۰/۶۸۷

شکل شماره ۱ آزمون اصلی مدل پژوهش در حالت بار عاملی

شکل شماره ۲ آزمون اصلی مدل پژوهش در حالت بار معناداری

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی تاثیر بازی های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی شهروندان استان خوزستان بود. نتایج تحقیق نشان داد که بازی های بومی و محلی بر هویت فرهنگی و اجتماعی مردم خوزستان تاثیر مثبت و معناداری دارند. نتایج تحقیق حاضر با پژوهش لی و وانگ (۲۰۲۱)، مک اینتایر (۲۰۲۱)، حسن و بابان (۲۰۱۸) و کریمی و همکاران (۱۳۹۹)

همسو می باشد. لی و وانگ (۲۰۲۱) دریافتند که بازی های بومی و محلی به تدریج در حال انقراض و از دست رفتن می باشند. به همین دلیل حفاظت، توسعه و انتشار آنها موجب انسجام و وحدت اقوام مختلف شده، هویت ملی و قومی افزایش یافته و مناطق قومی از ثبات اجتماعی بیشتری برخوردار خواهند شد. علاوه براین، هویت فرهنگی مستحکم شده و تبادلات فرهنگی افزایش می یابند. در همین راستا، بازی های بومی و محلی چینی به عنوان میراث فرهنگی ناملموس، وارثان فرهنگ سنتی چین بوده و در ارتباط با نیازهای مستمر مردم بهبود یافته و به همین دلیل موجب افزایش هویت اجتماعی خواهند شد. مک اینتایر (۲۰۲۱) در پژوهش خود با استفاده از رویکرد هویت اجتماعی برای تیم راگی نوجوانان پسر دریافت که آنها با عضویت در تیم های ورزشی می توانند روابط دوستانه و خوبی با همسالانشان داشته و زمانی که به درک مناسبی از هویت اجتماعی در تیم راگی برسند، تلاش متمرکزی برای اجتماعی شدن انجام و میل زیادی به برد خواهند داشت و به مقابله با تأثیرات منفی ناشی از باخت خواهند پرداخت. همچنین مربیان و بازیکنان برای رسیدن به هویت اجتماعی و تیمی منسجم، باید فرهنگ ها و تفاوت های فرهنگی مختلف را پذیرفته و به آنها توجه داشته باشند. حسن و بابان (۲۰۱۸) در پژوهش خود دریافتند ورزش به مثابه ابزاری برای افزایش احساسات ملی، رشد ملت ها و دولت ها به کمک قدرت فرهنگی خود است. در واقع ورزش به عنوان یک ابزار هویتی برای حفظ فرهنگ در میان تنوع قومیتی استفاده می شود. همچنین ورزش (مراسم افتتاحیه مسابقات ورزشی) می تواند موجب حفظ هویت فرهنگی از طریق زبان و نمادگرایی در زمان برگزاری مراسم خواهد شد. همچنین ورزش می تواند تنوع فرهنگی ملت ها را با وجود نشانه ها، نمادها و آداب و رسوم مختلف به نمایش گذاشته و موجب افزایش هویت فرهنگی شود و سبب جلوگیری از بروز مشکلاتی به مانند شعارهای نژادپرستانه در استادیوم های ورزشی شود. همچنین کریمی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود دریافتند که کشورهای دارای تنوع قومی باید با سیاست گذاری مناسب و برنامه ای مدون، به گروه های قومی توجهی جدی نمایند و در راستای کاهش منازعات و درگیری ها و ارتقا انسجام ملی گام بردارند؛ در غیر این صورت حرکات تجزیه طلبانه به عنوان فرصتی برای تضعیف دولت مرکزی مورد استفاده قرار می گیرند. به همین دلیل مدیران مسئول در حوزه مدیریت اقوام می توانند با برگزاری جشنواره های مختلف فرهنگی و ورزشی به مانند بازی های بومی و محلی برای مشارکت بیشتر اقوام و ارتقا انسجام ملی بکوشند.

از جمله محدودیت های این پژوهش باید به انجام این پژوهش در استان خوزستان اشاره کرد. بازی های سنتی و محلی به عنوان پایه های هویت فرهنگی یک کشور، ریشه در تاریخ و هویت یک ملت دارند و از محیط فرهنگی آن جامعه سرچشمه می گیرند و از جمله دستاورد های این بازی ها می توان به ترویج روحیه میهن پرستی، مراقبت اجتماعی و مسئولیت پذیری اشاره کرد. در واقع برگزاری این بازی ها به مثابه جشنی فرهنگیست که شالوده آن همدلی و انسجام اجتماعی اقوام مختلف، تقویت روابط انسانی و در نهایت جامعه پذیری خواهد بود. در همین راستا و باتوجه به اهمیت حفظ هویت فرهنگی و اجتماعی اقوام مختلف در استان خوزستان در عصر تهاجم فرهنگی و اختلاف افکنی دشمنان در رابطه با تجزیه کشورمان ایران، باید به ارتقا و ترویج بازی های بومی و محلی از سوی دولت و مسئولان محلی از جمله مدیران اداره کل ورزش و جوانان استان، تخصیص بودجه مناسب و کافی به هیت ورزش های بومی و محلی استان خوزستان و همکاری با سایر ادارات ذی ربط به مانند میراث فرهنگی اهتمام ویژه ای شود.

Abbasi Moghadam, H, Esmaili, M, Zargar, T(1400), the relationship between lifestyle model, media literacy and social identity in sports organizations of the country, Scientific quarterly of strategic studies of sports and youth, 20(52), 29-40 (persian)

Ahmadpour, Iran (2016), The Role of Sports in Creating National Identity, Doctoral Thesis (Sports Management), University of Tehran, Regional Campus, Kish International Campus (persian)

Asadeghi, Y (2018), The impact of social investment and social participation on the development of native and local games in Hashtroud city, Master's thesis, Tabriz University, Faculty of Sports Sciences (persian)

Damanik.r. Sinaga .w(2021). The Values of Character in Traditional Games Simalungun Society. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 4(1), Page: 1059-1069

Dehwari, M (2019), the impact of virtual space on the state of local and local sports in Saravan city, master's thesis, Faculty of Sports Sciences, Payam Noor University, Qeshm branch (persian)

Ghafourifar, F, Esmaili, M, Sohrabi, P (2018), comparative and correlational study of affinity of traditional sports and native and local games of Iran and selected countries of the world, applied researches in sports management, 8(3): 81-88 (persian)

Hasan .h. Baban .a(2018). The relationship between sports and national identity in Europe in 20th century. *Journal of Garmian University*, 5(3): 22-37

Jadidi S, Labib MM, Ghadimi B, sociological components of identity and its impact on health and public sports(case study of Tehran 14th district). *Razi j Med sci*. 2021;28(2):93-103 (persian)

Karimi, Khosrow, Abtahi, Seyed Mostafi, Melabi, Masoud (2019), Ethnic politics in the Islamic Republic of Iran and its role in national security and cohesion, *Political Sociology of Iran*, 3(2), 889-905 (persian)

Li.z. Wang.P(2021). Cross-boundary Hani (Akha) Folk Sports Cultural Exchange and Its Dissemination Strategy. *Frontiers in Sport Research*. 4(1): 1-7

Marashian, SH ,KHatibi,A, Veisia,E(2018). The role of sport in religious, sectarian and religious divergence in Khuzestan province, *Journal of Sport Development and Management*, 2(18) , 42-59 (Persian)

McCourt .j (2021). Indigenous Identity Development through Sport. A thesis submitted to the Faculty of Education in conformity with the requirements for the degree of Master of Education. Queen's University Kingston, Ontario, Canada

McIntyre.l(2021). How does belonging to a sports team effect mental wellbeing? Utilizing the Social Identity Approach in the context of a male adolescent rugby team. Submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Master of Science. Psychology Department. University of Otago

Moharramzadeh, M, Sivan Nouri,M (2019), the effect of lifestyle on social identity through leisure time among physical education students of Islamic Azad University, Sanandaj Branch, *Sociology of Sport Quarterly*, 16, 188-204 (persian)

Moradi, A (2014), Cultural identity of Iranian peoples and its impact on national identity and national cohesion of Iranians, *Cultural Engineering*, 84, 129-144 (persian)

Popzen, A, Aghi, H, Shahmoradi, M (2015), the main components of indigenous and local sports in order to exploit them in sustainable rural development; The study of native and local games and sports of Kermanshah city, local development (rural, urban), 8(1), 89-112 (persian)

Rahmati MM, Abaszadeh M, Capability of rural sport; local development & social participation (case study: Gilehmardi Wrestling). Journal of community Development. 2015.7(1):59-78 (Persian)

Shabani Moghadam, Gh, Maqboli, S (2012), the relationship between sports and maintaining the cultural pride of student athletes, research in university sports, 3, 77-92 (persian)

Tahirpour, M (2016), Anthropological analysis, evolution of the culture of traditional wrestling with chokheh in Shirvan city (North Khorasan), 3rd international research conference in science and technology, Berlin, Germany (persian)

Veisia,E, Hedayatnia,Z , Ghafaripour, S,(2022). Common traditional games in the country, lasting legacy,

Qom

The effect of native and local games on the cultural and social identity of the citizens of Khuzestan province

1- Zahra Hedayatnia : Master of sports management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

2-- Esmail veisia: Assistant Professor of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran (corresponding author)

Email:zhn7798@yahoo.com

Email:visia174@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to investigate the impact of native and local games on the cultural and social identity of the citizens of Khuzestan province. The current research was carried out electronically in terms of practical purpose and data collection. The statistical population of this research was all people aged 17 to 65 living in Khuzestan province, and according to Morgan's table, the statistical sample size was determined to be 384 people. Available sampling method was also used to select the sample. The data were collected through a questionnaire with a reliability coefficient of 0.88 and analyzed through the inferential statistical method of the structural equations of the least squares method. The results showed that native and local games have a positive and significant effect on the cultural and social identity of the citizens of Khuzestan province. Therefore, it is recommended that in order to preserve and promote the cultural and social identity of the citizens of this province, relevant officials and managers pay attention to the promotion and expansion of local games.

key words: “ Cultural identity, social Identity, Play, native and local, Khuzestan province”

تأثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در کارکنان سازمان های ورزشی

افسانه جهرمی زاده^۱، محدثه هاشمی^۲، عبدالرسول روستا^۳

(۱) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین

(۲) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین (نویسنده مسئول)

Mmmhashemi237@gmail.com

(۳) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، بررسی تأثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در سازمان های ورزشی بود. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه کارکنان ادارات کل ورزش و جوانان استان فارس بود که به دلیل کوچک بودن حجم آن نمونه برابر با جامعه در نظر گرفته شد. ابزار مورد استفاده تحقیق، دو پرسشنامه استاندارد سرمایه فکری بونتیس (۱۹۹۹) و پرسشنامه مدیریت دانش نیکوکار و همکاران (۲۰۰۱) بود که پایایی آنها به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۷۲ گزارش شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده. نتایج نشان داد سرمایه فکری و سه مولفه سرمایه ساختاری، انسانی و مشتری بر روی بکارگیری مدیریت دانش تأثیر دارد. با توجه به نتایج بدست آمده به مدیران سازمان ها پیشنهاد می شود که جهت بکارگیری هرچه بهتر و سریع تر مدیریت دانش در سازمان های خود از تمام دارایی های خود بخصوص سرمایه فکری استفاده کنند تا بتوانند از مزیت رقابتی بهره مند شوند.

واژگان کلیدی: سرمایه فکری، مدیریت دانش، کارکنان، سازمان های ورزشی.

مقدمه

در دنیای رقابتی امروزی، سازمان ها باید خود را برای رویارویی با تحولات بزرگ آماده کنند. منظور از این آمادگی، تنها آمادگی تکنولوژیکی و تجهیزاتی نیست، بلکه تمام دارایی های سازمان بخصوص کارکنان را که از منابع مهم دانشی هر سازمانی هستند را در برمی گیرد (عبداللهی و نوه ابراهیم، ۲۰۰۶). اهمیت روز افزون توجه به این منبع مهم که عامل تعیین کننده ای در موفقیت و رقابت پذیری سازمان به شمار می رود، موجب شکل گیری اقتصاد دانش محور می شود. در این راستا مدیریت این دارایی مهم یکی از اساسی ترین وظایف هر سازمانی محسوب می شود (منوریان و عسگری، ۲۰۰۹). در صورتی که این مدیریت به درستی انجام نگیرد و کارکنان بطور مستمر جابجا شوند، این دارایی سازمان، یعنی دانش آن به خطر می افتد (فی^۱ و همکاران؛ ۲۰۰۱). از این رو سازمان ها تلاش می کنند با مدیریت موثر این سرمایه ارزشمند و با اصلاح و بهبود فعالیت ها و عملکرد خویش به سازمانی یادگیرنده تبدیل شود. برای رسیدن به این هدف مدیریت دانش نقش مهمی را دارا می باشد (لی و چوی^۲، ۲۰۰۳).

مدیریت دانش، یکی از موضوعات مهم در مدیریت نوین امروزه محسوب می شود. پژوهشگران بسیاری اهمیت دانش را در نائل شدن به مزیت رقابتی و حفظ آن درک کرده اند. با توجه به گفته نوناکو^۳ (۱۹۹۱)، دانش منبعی بادوام از مزیت رقابتی است. برخی از پژوهشگران نیز عقیده دارند که دانش با ارزش ترین و پراهمیت ترین منبع تسخیر شده توسط سازمان و برای ادامه حیات سازمان ضروری است (هونگ و هسوی^۴، ۲۰۰۹). مدیریت دانش با ایجاد و توسعه دارایی های دانشی یک سازمان با نگرش فرا رفتن از اهداف سازمان مرتبط است و مستلزم تمام فعالیت هایی است که با شناسایی، تشریک و ایجاد دانش مرتبط هستند. این کار نیازمند سیستم هایی جهت ایجاد و نگهداری منابع دانش، پرورش و تسهیل دانش و یادگیری سازمانی است. در این خصوص سازمان هایی موفق هستند که دانش را به عنوان یک دارایی می نگرند و ارزش ها و هنجارهای سازمانی که موجب حمایت از ایجاد و تشریک دانش می شود را توسعه می دهند (نیکوکار و همکاران، ۲۰۱۴). در کل مدیریت دانش به خلق، اشتراک گذاری و نفوذ دانش در فکر، ذهن و تخیل افراد می پردازد و تلاش می کند تا دانش های پراکنده شده در افراد سازمان را به گونه ای جمع آوری و مدیریت کند تا به خلق دانشی جدید منجر شود (یوگیش^۵، ۲۰۰۰). در واقع مدیریت دانش تلاش های استراتژیک ارزش افزا برای بهبود اثربخشی سازمان در تغییرات محیط کسب و کار و محیط اجتماعی است (لی و چوی^۶، ۲۰۰۳). اجرای موفقیت آمیز بکار گیری مدیریت دانش، به آمادگی های لازم و شرایط تسهیل کننده ای نیاز دارد. یکی از مهمترین این شرایط و زیر ساخت ها، برخورداری سازمان ها از سرمایه فکری می باشد (بروکینگ^۶، ۱۹۹۹). دانش و سرمایه فکری به عنوان استراتژی های پایدار برای حصول و نگهداری مزیت رقابتی سازمان ها تشخیص داده شده است (هونگ و هسوی، ۲۰۰۹). این سرمایه را مجموعه ای از دارایی های دانش محور معرفی میکنند که به یک سازمان اختصاص دارند و در زمره ویژگی های آن محسوب می شوند و از طریق افزودن ارزش به ذی نفعان کلیدی سازمان، به طور قابل ملاحظه ای به بهبود وضعیت رقابتی سازمان منجر می شود (مار^۷، ۲۰۰۴). از این رو می تواند برای سازمان ها ارزش سازمانی زیادی مانند ایجاد سود، تعیین

1. Fei

2. Lee, choi

3. Nonako

4. Huang, Hsueh

5. Yogesh

6. Brooking

7. Marr

استراتژی (سهم بازار، رهبری، شهرت)، نوآوری، وفاداری مشتری، کاهش هزینه، بهبود بهره‌وری و موارد دیگر را فراهم کند، بنابراین برای موفقیت بلندمدت یک سازمان بسیار مهم می باشد. شرکت‌هایی که از مدیریت سرمایه فکری، به خوبی استفاده می کنند، نسبت به رقبایشان عملکرد بهتری دارند. بسیاری از نویسندگان، سرمایه فکری را سازه‌ای در سطح فردی قلمداد می کنند که دانش و مهارت‌های در اختیار افراد را مورد بررسی قرار می دهد (سولیوان^۱، ۲۰۰۰).

بونیتیس^۲ (۱۹۹۹)، ابعاد سرمایه فکری را شامل ابعادی همچون سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه مشتری بیان می کند. سرمایه انسانی به قابلیت‌ها، مهارت‌ها و تخصص اعضای سازمانی اطلاق می شود. اهم شاخص‌های سرمایه انسانی عبارتند از: شایستگی حرفه‌ای و تخصصی کارکنان کلیدی، تحصیلات، تجربه، تعداد افراد شرکت با زمینه قبلی مرتبط و همچنین توزیع دقیق مسئولیت‌ها در ارتباط با مشتریان می باشد. سرمایه مشتری یا ارتباطی شامل وابستگی‌های برون سازمانی مانند وفاداری مشتریان، حسن شهرت و روابط شرکت با تأمین کنندگان منابع آن می باشد. این موضوع از طریق ارزش دریافتی یک مشتری از انجام داد و ستد با سازمان تعریف می شود (بونیتیس، ۱۹۹۹). برخی دیگر نیز سرمایه مشتری را شامل مواردی نظیر ارزش امتیازات تحت تملک شرکت، روابط آن با مردم و سازمان‌های مرتبط با مشتریان، سهم بازار، نرخ حفظ یا از دست دادن مشتریان و همچنین سودآوری خالص به ازای هر مشتری می دانند. سرمایه ساختاری نیز به ساز و کار و ساختار یک واحد تجاری مرتبط است و می تواند کارکنان را در عملکرد بهینه فکری یاری کند و بدین ترتیب سازمان قادر خواهد بود، عملکردش را بهتر کند. به عبارت دیگر سرمایه ساختاری دانشی است که در پایان هر روز کاری در سازمان باقی می ماند، به کل سازمان تعلق دارد، قابل تولید شدن مجدد و به اشتراک گذاشتن با دیگران می باشد (موریتسن^۳ و همکاران، ۲۰۰۱).

بطور کلی می توان گفت مدیریت دانش و سرمایه فکری منابع مهمی برای دستیابی به مزیت رقابتی و عملکرد سازمانی به شمار می آیند (شین^۴ و همکاران، ۲۰۱۰). این دو مفهوم با یکدیگر رابطه دارند و در سازمان از هم تاثیر می پذیرند و باعث

اثربخشی در سازمان می شوند (سلیم و خلیل^۵، ۲۰۱۱). دانش ثانی و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان تحلیل رگرسیون چندگانه ابعاد مدیریت دانش با سرمایه فکری در دانشگاه های آزاد اسلامی شهر تهران گزارش کردند رابطه معنی داری بین ترکیب دانش و درونی سازی آن با کل مؤلفه‌های سرمایه فکری وجود دارد. همچنین، بین مراحل فرایند تبدیل مدیریت دانش با مؤلفه‌های سرمایه فکری (انسانی، ساختاری و مشتری) رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. ترکیب دانش و درونی سازی دانش رابطه پیش‌بینی کننده معنی دار با سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه مشتری دارند. نیکوکار و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی گزارش کردند سرمایه فکری بر تسهیل اقدامات مدیریت دانش تاثیر معناداری دارد بطوری که سرمایه فکری ۸۹ درصد تغییرات اقدامات مدیریت دانش را تبیین می کند. از طرفی هر سه بعد سرمایه فکری شامل سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه مشتری بر اقدامات مدیریت دانش در سازمان تاثیر دارد. قنبری و اسکندری (۲۰۱۲) گزارش کردند وضعیت رهبری دانش و مدیریت سرمایه فکری در دانشگاه بوعلی همدان بالاتر از متوسط می باشد. همچنین بین رهبری دانش و مؤلفه های آن با مدیریت سرمایه فکری رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. از طرفی مؤلفه حمایت از فرآیند یادگیری فردی و گروهی بیشترین تاثیر را در پیش بینی مدیریت سرمایه فکری دارد. رفیعی پور و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین مدیریت دانش و سرمایه های فکری گزارش کردند بین مدیریت دانش و سرمایه فکری و اجرای آن رابطه معناداری وجود

1. Sullivan

2. Benitez

3. Mouritsen

4. Shih

5. Seleim, Khalil

دارد. اسدی (۲۰۱۳) پژوهشی با عنوان مدیریت دانش و سرمایه سازمانی: ایجاد ارزش سازمانی، انجام دادند که در آن اشاره به این نکته اشاره شده است که ارتباط دانش و سرمایه فکری در سازمان باعث ایجاد و افزایش ارزش سازمانی می شود. سچیه و راجیو^۱ (۲۰۱۲) در تحقیقی رابطه بین سرمایه فکری و مدیریت دانش را بررسی کردند که نتایج نشان داد سرمایه فکری بر روی به کار گیری مدیریت دانش تاثیر می گذارد. شیه و همکاران (۲۰۱۰) بین مدیریت دانش و سرمایه فکری ارتباط وجود دارد و هنگامی که اقدامات مدیریت دانش برای توسعه و حفظ سرمایه فکری بکار رود به عنوان منبعی برای مزیت رقابتی تبدیل می شود. کروتینی و بنونه^۲ (۲۰۱۰) در پژوهش خود گزارش کردند زمانی که از سرمایه فکری به خوبی بهره برداری شود، توانایی سازمان در انجام فرایندهای مدیریت دانش توسعه می یابد که در نهایت این دانش از راه های ناملموس می تواند برای سازمان ارزش افزوده ایجاد کند. هاس^۳ (۲۰۰۴) گزارش کرد اگر از سرمایه فکری به خوبی بهره برداری شود می تواند توانایی سازمان در انجام اقدامات مدیریت دانش را بهبود بخشد. همچنین اجزای سرمایه فکری (سرمایه انسانی، ساختاری و مشتری) درونداد مهمی برای خلق دانش در سازمان به شمار می رود.

ماهیت و ماموریت های بسیاری از سازمان های امروزی بخصوص سازمان های ورزشی آنها را به سازمان هایی دانشی تبدیل کرده است که دانش موجود در ساختار، فرایندها و منابع انسانی آنها، بر عملکرد موثر و دستیابی به چشم انداز مورد نظر آنها تاثیر چشمگیری دارد. از این رو، سازمان های ورزشی همانند سایر سازمان های دیگر که در بخش دولتی و خصوصی فعالیت می کنند مدیریت دانش را در اولویت برنامه های راهبردی خود قرار داده اند و توسعه سرمایه های فکری ناملموس را به منزله یکی از اهداف راهبردی خود دنبال می کنند. زیرا همسویی اهداف و ماهیت سرمایه فکری و مدیریت دانش باعث می شود مدیریت اثربخش و ارتقای موفقیت در سازمان ایجاد شود. با این وجود اهمیت زیاد این دو مقوله در سازمان ها، بخصوص سازمان های ورزشی، پژوهشی که تاثیر سرمایه فکری را بر بکارگیری مدیریت دانش بسنجد، انجام نشده است و اگر پژوهشی در سایر سازمان ها نیز انجام شده است از غنای کافی برخوردار نیستند و مطالعات اکتشافی و میدانی بیشتری در این زمینه نیاز می باشد. در این راستا پژوهش حاضر قصد دارد به این مسئله بپردازد که ابعاد سرمایه فکری تا چه اندازه بر بکار گیری مدیریت دانش در اداره کل ورزش و جوانان استان فارس تاثیر دارد.

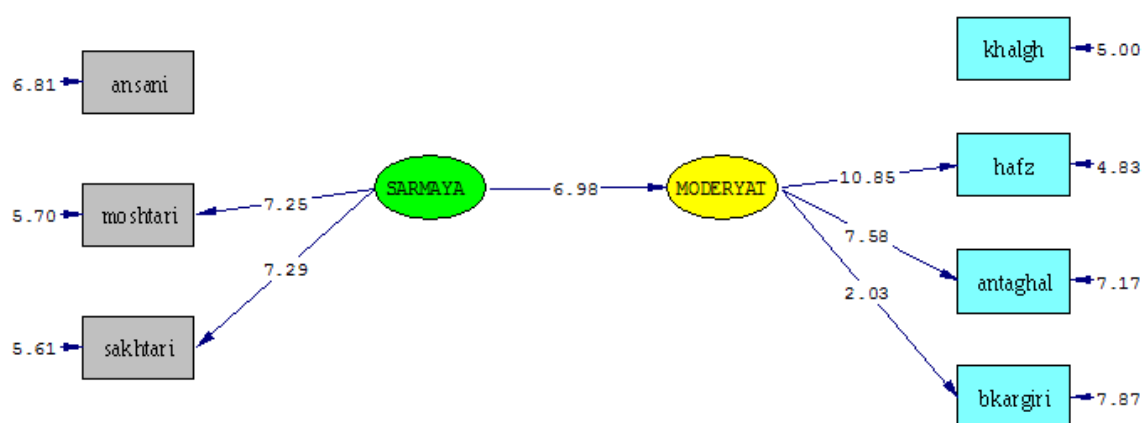
روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف توصیفی و از نظر نوع استفاده کاربردی است و به بررسی تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در سازمان های ورزشی می پردازد. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه کارشناسان مرد و زن شاغل در اداره کل ورزش و جوانان استان فارس اعم از پیمانی، قراردادی و رسمی بودند ($N=126$). با توجه به کوچک بودن اندازه جامعه، نمونه آماری برابر با اندازه جامعه در نظر گرفته شد. برای جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه استاندارد سرمایه فکری بونتیس (۱۹۹۹) و پرسشنامه مدیریت دانش نیکوکار و همکاران (۱۳۹۳) استفاده شد. پرسشنامه سرمایه فکری دارای ۲۰ سوال و سه مولفه سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه مشتری بود و پرسشنامه مدیریت دانش شامل ۱۶ سوال و چهار مولفه خلق، حفظ، انتقال و بکارگیری دانش بود. بونتیس پایایی پرسشنامه سرمایه فکری را ۰/۸۷ و نیکوکار و همکاران نیز پایایی پرسشنامه مدیریت دانش را ۰/۷۲ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز میزان پایایی دو پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۸۲ بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده. همچنین از نرم افزار لیزرل ۸/۸ و اس پی اس اس ۲۱ استفاده شد.

1. Chieh, Rajiv
2. Cortini&Benevene
3. Hussi

یافته ها

به منظور بررسی تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش ابتدا با استفاده از مدل معناداری، معنادار بودن اثر هریک از روابط پیش بینی شده بررسی شد و سپس با استفاده از مدل استاندارد، میزان چگونگی تاثیر هریک از روابط ارزیابی گردید. شکل ۱ معنادار بودن اثر ابعاد سرمایه فکری بر اقدامات مدیریت دانش را نشان می دهد.

Chi-Square=28.88, df=13, P-value=0.00250, RMSEA=0.096

شکل ۱: مدل تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در حالت استاندارد

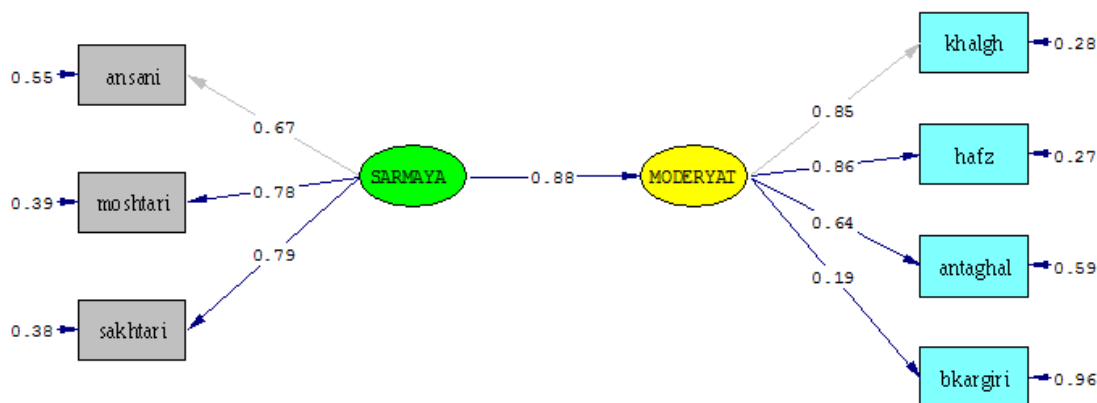
بر مبنای شاخص های بیان شده در جدول ۱، می توان در مورد برازش مدل پژوهش قضاوت کرد.

جدول ۱: شاخص برازش مدل تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش

وضعیت	مقدار مطلوب	مقدار	شاخص		
			معادل انگلیسی	معادل فارسی	
مطلوب	کمتر از ۳	۲/۱۵	χ^2	خی دو	۱
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۵	RMR	ریشه میانگین مربعات باقیمانده	۲
مطلوب	مساوی یا بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۴	NFI	شاخص برازش هنجار شده	۳
مطلوب	مساوی یا بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۴	NNFI	شاخص برازش نرمال نشده	
مطلوب	مساوی یا بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۶	IFI	شاخص برازش افزایشی	۴
مطلوب	مساوی یا بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۶	CFI	شاخص برازش تطبیقی	۵
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۹۶	RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	۶

نتایج جدول ۱ گویای این مطلب است که شاخص برازش مطلق RMR برابر با ۰/۰۵، شاخص های برازش تطبیقی NFI، NNFI و IFI در حد مطلوب و شاخص RMSEA کمتر از ۰/۱ در حد مطلوبی قرار دارند بدین معنی که مدل تحقیق

حاضر دارای برآزش مطلوبی است و ساختار عاملی در نظر گرفته شده برای آن قابل قبول است و به عبارتی داده‌های حاصل از تحقیق مدل نظری تحقیق را حمایت و تایید می‌کنند. و از آنجای که مقدار معناداری مسیر سرمایه فکری بر مدیریت دانش در بازه ۱/۹۶- و ۱/۹۶ قرار نگرفته است، لذا می‌توان به این نتیجه رسید که سرمایه فکری بر مدیریت دانش اثر معناداری دارد.

Chi-Square=28.88, df=13, P-value=0.00250, RMSEA=0.096

شکل ۲: مدل تاثیر ابعاد سرمایه فکری بر مدیریت دانش در حالت استاندارد

در شکل شماره ۲، نشان می‌دهد که مدل تحقیق دارای برآزش مطلوب و قابل قبول است. بطوری که میزان تأثیر سرمایه فکری بر مدیریت دانش با ضریب تأثیر ۰/۸۸ اثرگذار و معنی‌دار است. همچنین ضریب تأثیر مولفه‌های سرمایه فکری نشان می‌دهد که سرمایه ساختاری با ۰/۷۹ بالاترین تأثیر و سرمایه انسانی با ۰/۶۷ تأثیر کمترین تأثیر را در متغیر سرمایه فکری دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در هزاره سوم با توجه به افزایش رقابت بین سازمان‌ها، سازمان‌های قادر به ادامه بقا و حیات خود هستند که از دانش و سرمایه فکری سازمان خود حداکثر استفاده را کنند. زیرا سازمان‌ها متوجه شده‌اند که دیگر سرمایه گذاری و توجه صرف به سرمایه‌های مالی و فیزیکی برای آنها نمی‌تواند مثمر ثمر باشد و لازم است به سرمایه‌های دانشی و فکری خود نیز توجه کند. حال برای اینکه مدیریت دانش در سازمان‌ها حاکم شود باید پتانسیل‌های موجود سازمان استفاده کرد. یکی از این پتانسیل‌های مهم سرمایه فکری در سازمان می‌باشد که باید دید آیا می‌تواند بر روی بکارگیری دانش در سازمان داشته باشد یا خیر. از این رو هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سوال بود که آیا سرمایه فکری بر بکارگیری مدیریت دانش در سازمان‌ها تأثیر دارد یا خیر، که نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد سرمایه فکری بر بکارگیری دانش تأثیر مثبت و معناداری دارد. این یافته با نتایج دانش ثانی و همکاران (۲۰۱۴)، نیکوکار و همکاران (۲۰۱۴)، قنبری و اسکندری (۲۰۱۲)، رفیعی پور و همکاران (۲۰۱۵) اسدی (۲۰۱۳)، سچی و راجیو (۲۰۱۲)، شیه و همکاران (۲۰۱۰)، کروتینی و همکاران (۲۰۱۰)، هاس (۲۰۰۴) همخوان می‌باشد. برای مثال نیکوکار و همکاران (۱۳۹۳) گزارش کردند سرمایه فکری بر تسهیل اقدامات مدیریت دانش تأثیر معناداری دارد بطوری که سرمایه فکری ۸۹ درصد تغییرات اقدامات مدیریت دانش را تبیین می‌کند. قنبری و اسکندری (۱۳۹۱) بین رهبری دانش و مولفه‌های آن با مدیریت سرمایه فکری رابطه معنادار و مثبتی گزارش کردند. سچی و راجیو (۲۰۱۲) نیز در تحقیق خود تأثیر سرمایه فکری بر روی به کارگیری مدیریت را مشاهده کرد. شیه و همکاران (۲۰۱۰) عنوان کردند بین مدیریت دانش و سرمایه فکری ارتباط وجود دارد و هنگامی که اقدامات مدیریت دانش برای توسعه و حفظ سرمایه فکری بکار رود به عنوان منبعی برای مزیت رقابتی تبدیل می‌شود. هاس (۲۰۰۴) گزارش کرد اگر از سرمایه فکری به خوبی بهره برداری شود

می تواند توانایی سازمان در انجام اقدامات مدیریت دانش را بهبود بخشد. در تبیین این یافته می توان گفت سرمایه فکری می تواند جذب، تهیه و تدوین دانش و انتقال آن را افزایش دهد. زیرا به سازمان در ترکیب و تبادل منابع، ارتباط با مشتری، رابطه کارکنان با همدیگر که خود اساسی برای بکار گیری مدیریت دانش در سازمان هاست کمک می کند.

بطور کلی باید گفت در عصر فرا رقابتی امروز سازمان ها و بخصوص سازمان های ورزشی با محیطی روبرو هستند که مشخصه ی آن پیچیدگی، جهانی شدن و پویایی است. لذا سازمان ها برای بقا و استمرار خود با چالش های نوینی مواجه هستند که خروج از آنها مستلزم توجه، توسعه و تقویت بیشتر مهارت ها و توانایی های سازمان و افراد خود است. این کار از طریق مبانی دانش سازمان که همان سرمایه فکری سازمان می باشد صورت می گیرد. در این زمینه زیرا در جهان دانش محور کنونی که قابلیت های سازمانی بر اساس دانش و سرمایه فکری است، سرمایه و دانش فکری به عنوان استراتژی های پایدار برای حصول و نگهداری مزیت رقابتی تشخیص داده شده اند. در این زمینه می توان اذعان کرد، دارایی های دانشی و سرمایه فکری در حال تبدیل شدن به اهرم استراتژیک برای مدیریت کردن عملکرد کسب و کار و نوآوری مستمر شرکت ها می باشد. این نکته را نیز باید مد نظر قرار داد که سازمان های امروزی فقط کالا و خدمات تولید نمی کنند بلکه باید ارزش افزوده برای باقی ماندن در اقتصاد، خلق کنند. در این راه نیز سازمان ها می توانند بر پایه دارایی های نامشهود و سرمایه فکری، با برقرار کردن ارتباطات مناسب با مشتریان و کسب تجربه لازم در این زمینه و با اتکا به دانش ها و تکنیک های سازمانی و مهارت های تخصصی این امر را محقق سازند.

در یک جمع بندی کلی اینگونه می توان گفت: زمانی که سازمان ها بخصوص سازمان های ورزشی از اقتصاد صنعتی به سمت اقتصاد دانشی حرکت می کنند با چالش های بزرگی مانند پویایی و عدم اطمینان و پیچیدگی رو به رو هستند. در این شرایط نیاز به آگاهی بیشتر در زمینه سرمایه فکری و کنترل آبی فزونی می یابد که این موضوع باعث می شود سازمان ها دارایی نامشهود خود (سرمایه فکری) را شناسایی کند و در استقرار هرچه بهتر مدیریت دانش از آنها کمک گیرد زیرا زمانی که این دو متغیر با هم در نظر گرفته شوند در سازمان مزیت رقابتی ایجاد می شود.

منابع

1. Abdulahi, Bijan. Abraham's grandson, Abdul Rahman (2006). Empowering human resources, the golden key of management. Tehran. Publishing edit. (Persian).
2. Asadi, S (2013). Intellectual capital knowledge management: organizational value creation. European Online Journal of Natural and Social Sciences. vol.2, No.3 (s), pp. 462-476.
3. Benefactor, Gholam Hossein. Askari, Nasser. Gholami, Mehrdad. Rahimi, Ehsan (2013). The role of intellectual capital in improving knowledge management. governmental management. 6 (2). 401-418. (Persian).
4. Bintis, N. (1999). Managing organizational knowledge by diagnosing intellectual capital: framing and advancing the state of the field. International Journal of technology Management, 18 (5/6): 433-62.
5. Brooking, A. (1996). Intellectual capital. International Thompson Business Press, London.
6. Chieh Hsu, Rajiv, s. (2012). Relationship between Intellectual Capital and Knowledge Management: An Empirical Investigation. Decision Sciences. Volume 43, Issue 3, pages 489-524.
7. Cortini, M. & Benevene, P. (2010). Interaction between structural and human capital in Italian NPO: leadership, organizational culture and human resource management. Journal of Intellectual Capital, 11(2): 123-39.
8. Danesh Sani, K. Kayani, F. Karmi, S. (2013). Multiple regression analysis of knowledge management with intellectual capital in Islamic Azad Universities of Tehran. The 9th International Conference on Physical Education and Sports Sciences. University of Tehran. (Persian).

9. Fei G., Meng L. & Yoshiteru N. (2001). Systems thinking on knowledge and its management: systems methodology for knowledge management. *Journal of Knowledge Management*, 6(1): 7-17.
10. Ghanbari, S. Eskandari, A. (2012). Examining the relationship between knowledge leadership and intellectual capital management. *Journal of public administration*. 4 (12). 89-112. (Persian).
11. Hoffman, J., & Hoelscher, M. L., and Sherif, K. (2005). Social capital, knowledge management and sustained superior performance. *Journal of Knowledge Management*, 9 3. pp. 93-100.
12. Hsieh, P, Lin, B & Lin, C. (2009) " The construction and application of knowledge navigator model (KNMTM): An evaluation of knowledge management maturity" *Expert Systems with Applications*, 36, 4087–4100.
13. Huang C F, Hsueh S.L. (2007). A Study on the Relationship between Intellectual Capital and Business Performance in the Engineering Consulting Industry: A Path Analysis. *Journal of Civil Engineering and Management*, 4: 265-271.
14. Hussi, T. (2004). Reconfiguring knowledge management-combining intellectual capital, intangible assets and knowledge creation. *Journal of Knowledge Management*, 8 (2): 36-52.
15. Joo, J & Lee, S, M. (2009). "Adoption of the Semantic Web for overcoming technical limitations of knowledge management systems", *Journal of Expert Systems with Applications*, 36, 7318–7327.
16. Lee, H. & Choi, B. (2003). Knowledge Management enablers, process and organizational performance: An Integrative view and empirical Examination. *Journal of Management Information Systems*, 20(1): 179-228.
17. Manourian, A. Asgari, N. (2008). Organization in the age of industry, information and knowledge. Tehran. Tehran University Publications.. (Persian).
18. Marr, B. (2004), "Measuring and Benchmarking Intellectual", *Benchmarking: an International Journal*, Vol. 11, No. 6, pp. 559-570.
19. Mouritsen, J., Larsen H. T., and Bukh, P. N. D. (2001). Intellectual Capital and the Capable Firm: Narrating, Visualizing and Numbering for Managing Knowledge. *Accounting Organizations and Society* 26, 735-762.
20. Rafieepour, E. Masjedi, Sh. Akhavan, P (2015). Exploring the Relationship between Knowledge Management and Intellectual Capital: An Iranian University Case Study. *International Journal of Management Academy*, Vol. 3, No. 1, pp. 7-15.
21. Seleim, A. & Khalil, O. (2011). Understanding the knowledge management intellectual capital relationship: a two-way analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 12(4): 586-614.
22. Shih, K. Chang, C. & Lin, B. (2010). Assessing knowledge creation and intellectual capital in banking industry, *Journal of Intellectual Capital*. 11(1): 74-89.
23. Sullivan, P. (2000), *Value-driven Intellectual Capital: How to convert intangible corporate assets into market value*, Wiley.
24. Yogesh, M (2000), From Information Management to Knowledge Management: Beyond the "Hi-Tech Hidebound" Systems. In K. Srikantaiah & M.E.D. Koenig (Eds.), *Knowledge Management for the Information Professional*. Medford, N.J.: Information Today Inc. Available at: <http://www.brint.org/IMtoKM.pdf>.

effect of intellectual capital dimensions on the use of knowledge management in the employees of sports organizations

Afsaneh Jahromi zadeh

Mohadeseh Hashemi

Senior expert in sports management and secretary of physical education in Qir and Karzin city

Senior expert in sports management and secretary of physical education in Qir and Karzin city

Email: Afsaneh.jahromizadeh@yahoo.com

Email: Mmmhashemi237@gmail.com

Abdol rasul Rosta

Senior expert in sports management and secretary of physical education in Qir and Karzin city

Email: Rasuol_rosta@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research was to investigate the impact of intellectual capital dimensions on the use of knowledge management in sports organizations. The statistical population of the research included all employees of the general sports and youth departments of Fars province, which was considered equal to the population due to the small size of the sample. The tools used in the research were the two standard intellectual capital questionnaires of Bontis (1999) and the knowledge management questionnaire of Nikokar et al. (2001), whose reliability was reported as 0.87 and 0.72, respectively. Structural equation modeling was used to analyze the data. The results showed that intellectual capital and the three components of structural, human and customer capital have an effect on the application of knowledge management. According to the obtained results, it is suggested to the managers of organizations to use all their assets, especially intellectual capital, in order to apply knowledge management in their organizations as quickly as possible, so that they can benefit from a competitive advantage.

Key words: Intellectual capital, knowledge management, employees, sports organizations.

Keywords: maximum of eight keywords seperated by “,”.

رابطه بین شرکت در فعالیت های بدنی با کیفیت زندگی در دانشجویان دختر

محمد محمدی، نرگس طالبی

(۴) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین

(۵) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین (نویسنده مسئول)

Amin mohammadi53585358@gmail.com

چکیده

مقدمه: هدف از انجام تحقیق حاضر، بررسی رابطه بین شرکت در فعالیت های بدنی با کیفیت زندگی در دانشجویان دختر بود. **روش شناسی:** جامعه آماری تحقیق کلیه دانشجویان دختر می باشد ($N=9518$). حجم نمونه از طریق جدول کرجسی و مورگان ۳۷۰ نفر برآورد شد که به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه استاندارد شده فعالیت بدنی شارکلی و کیفیت زندگی استفاده شد. پایداری پرسشنامه ها از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۹۲ گزارش شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. **یافته ها:** نتایج نشان داد بین شرکت در فعالیت های بدنی با حیطه سلامت جسمانی ($R=0.417$, $Sig=0.001$), حیطه روحی و روانی ($R=0.232$, $Sig=0.008$), حیطه ارتباط اجتماعی ($R=0.394$, $Sig=0.003$), حیطه محیطی ($R=0.421$, $Sig=0.001$) و کیفیت زندگی ($R=0.311$, $Sig=0.004$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. **نتیجه گیری:** با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می شود مسئولین امر با فراهم کردن شرایط حضور دانشجویان دختر برای مشارکت در فعالیت های بدنی سطح کیفیت زندگی آنها را ارتقا داد و راه را برای برخوردار بودن از یک زندگی سالم فراهم نمایند.

کلید واژه: فعالیت بدنی، کیفیت زندگی، دانشجویان دختر.

مقدمه

انسان در بستر اجتماع رشد می کند و به شدت از آن تاثیر می پذیرد، زیرا رابطه میان فرد و اجتماع رابطه ای حقیقی است. بدین ترتیب که میان فرد و جامعه رابطه ای برقرار می شود که خواص و آثار فرد، در اجتماع اثر گذارده و به طور طبیعی خواص اجتماعی نیز در فرد اثر می گذارد. با این حال در کنار این روابط فرد نیاز به تحرک و پویایی برای بقا و سلامتی خود دارد (نجاتی و عشایری، ۲۰۰۸). حرکت و جنبش از ویژگی های حیات انسان می باشد و ریشه در سرشت و عاملی برای رشد، سلامت و نشاط اوست. منع انسان از حرکت نه تنها موجب جلوگیری از رشد او می شود بلکه سبب افسردگی، بروز رفتار ناشایست و از دست رفتن شور و نشاط زندگی می گردد (صفانیا، ۲۰۰۱). بر اساس شواهد فراوان، فعالیت های بدنی یکی از مهمترین عوامل حفظ بهداشت شخصی و اجتماعی است و کسانی که بی توجه و به راحتی از کنار این مساله می گذرند، در واقع هنوز هنر زندگی کردن را نیاموخته اند. این فعالیت ها به عنوان یک رفتار مهم ارتقا دهنده سلامت باعث پیشگیری و یا به تاخیر انداختن انواع بیماری های مزمن و مرگ و میر زودرس می گردد (گائینی و رجبی، ۲۰۰۴). شواهد متعددی وجود دارد که انجام فعالیت های بدنی منظم، منجر به ارتقا سلامت روان، کاهش علایم افسردگی و نگرانی، رضایتمندی از زندگی و ارتقا کیفیت زندگی می شود (آقا ملایی و همکاران، ۲۰۰۸). ورزش و فعالیت بدنی می تواند به افراد بیمار، در احساس شادابی و بهتر بودن حتی در کاهش علایم بیماری کمک کند. نتایج تحقیقات نیز نشان می دهد که بیماران می توانند با حفظ فعالیت های بدنی، از کارهای که انجام می دهند لذت ببرند (اربابی، ۲۰۰۶). بطوری که فانگ و مارویچ (۲۰۰۳) معتقدند فعالیت های ورزشی بهبود قابل توجهی در عملکرد عضلانی - عروقی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی قلبی دارد (فانگ و مارویچ، ۲۰۰۳). بطور کلی با توجه به مطالب گفته شده می توان اذعان کرد فعالیت بدنی منظم به منظور دستیابی به بهداشت روحی و روانی، بخشی از هدف های بهداشت ملی کشور ها است و در بیانیه های مختلف بر اهتمام به آنها اصرار می ورزند و عموم را تشویق می کنند تا با روی آوردن به این برنامه ها از مواهب آن یعنی افزایش طول عمر و بهبود کیفیت زندگی بهره مند شوند (گائینی و رجبی، ۲۰۰۴). اندیشمندان در تمدن نوین و جامعه توسعه یافته عصر جدید، کاهش زمان کار و بهره برداری هرچه بیشتر از گذراندن اوقات فراغت را توصیه می نمایند. به طوری که داشتن یک زندگی سالم را مستلزم تحرک و فعالیت های بدنی می دانند که این موضوع بارها طی پژوهش های مختلف بیان گردیده است. از طرفی اطلاع افراد از تاثیرات فعالیت های ورزشی بر دستگاه های مختلف بدن موجب گردیده تا گرایش به فعالیت های ورزشی در اوقات فراغت روز به روز افزایش یابد.

اگر چه تمامی شواهد و مدارک موجود، دال بر تاثیر فعالیت های بدنی در پیشگیری از بیماری و پیشبرد سلامت جسمانی بوده اند ولی به جرات می توان گفت که آن می تواند موجب بهبود کیفیت زندگی نیز شود (تندنویس، ۲۰۰۲). کیفیت زندگی، چهار بعد اصلی سلامت جسمانی، ذهنی و روانی، اجتماعی و محیط را در بر می گیرد. این ابعاد با یکدیگر تعامل دارند به طوری که وضعیت جسمانی مناسب جهت برقراری روابط اجتماعی ضروری می باشد. روابط اجتماعی نیز بر وضعیت جسمانی تاثیر دارد، چنان که فرد از گفته های اطرافیان خود بازخورد گرفته و ممکن است در جهت گفته ها به فعالیت های بدنی بپردازد. عوامل ذهنی و روانی نیز بر وضعیت جسمانی و فعالیت های بدنی تاثیر گذار هستند (آزاد، ۱۹۹۵). نتایج تحقیقات نیز این گفته را تایید می کند. برای مثال فراهانی و خسروی فر (۲۰۱۴) در پژوهش خود نتیجه گرفتند کیفیت زندگی زنان شرکت کننده در ورزش همگانی و حیطه های مربوط به آن، یعنی سلامت جسمانی، سلامت روانی، روابط اجتماعی و سلامت محیطی از کیفیت زندگی زنان غیر شرکت کننده بهتر است. ثنائی و همکاران (۲۰۱۳)، گزارش کردند فعالیت های بدنی و ورزشی بر روی کیفیت زندگی افراد اثر می باشد. سلیمانی و همکاران (۲۰۱۲) گزارش کردند هم انجام ورزش در آب و هم تمرینات ایروبیک در افزایش کیفیت زندگی و شادکامی زنان غیر ورزشکار موثر می باشد. رضائی نژاد و همکاران (۲۰۱۰)، در تحقیق خود نتیجه گرفتند بین کیفیت زندگی افراد شرکت کننده و غیر شرکت کننده در ورزش همگانی تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کیفیت زندگی، بهزیستی بدنی، رضایت شغلی، روابط اجتماعی افراد شرکت کننده در ورزش

همگانی نسبت به افراد غیر شرکت کننده بهتر بود. زمان زاده و همکاران (۲۰۰۸)، در تحقیق خود به این نتیجه رسید که تمرینات بدنی نمره کیفیت زندگی بیماران همودیالیزی را از میانگین ۱۵۳ به میانگین ۱۸۷ و نمرات زیر شاخه های کیفیت زندگی را (بعد جسمی، روانی، اجتماعی) ارتقا می دهد. بخشنده (۲۰۰۸)، در تحقیق خود نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی با سلامت جسمانی، وضعیت روانی، ارتباطات اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. ولی بین شرکت در فعالیت های ورزشی با قلمرو محیطی افراد رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین نتایج نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی و کیفیت زندگی افراد فعال ارتباط معناداری وجود دارد. حمیدی زاده و همکاران (۲۰۰۸) عنوان کردند به کارگیری برنامه های ورزشی سطح کیفیت زندگی افراد را در ابعاد مختلف مانند، عملکرد فیزیکی، ایفای نقش، سلامت عمومی، سرزندگی و شادابی، عملکرد اجتماعی و سلامت روانی را به طور معناداری نسبت به قبل از اجرای برنامه افزایش یافت. مختاری و همکاران (۲۰۰۹) کیفیت زندگی افراد شرکت کننده و غیره شرکت کننده در ورزش همگانی را با هم مقایسه کرد که نتایج نشان داد کیفیت زندگی افراد شرکت کننده در ورزش همگانی از کیفیت زندگی افراد غیره شرکت کننده بهتر است. کولت و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند فعالیت های بدنی باعث کاهش محدودیت های فعالیت، استقلال بیشتر، افزایش ایفای نقش و زندگی خوش و موفق می شود که این در نهایت باعث افزایش کیفیت زندگی می گردد. ماورونیتیس و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که حرکات موزون و فعالیت های بدنی با کیفیت زندگی رابطه معناداری دارد. راس و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی عنوان کردند کاهش وزن از طریق فعالیت های بدنی و ورزشی با کیفیت زندگی ارتباط معناداری دارد. آنها همچنین گزارش کردند تمام ابعاد کیفیت زندگی با فعالیت های بدنی ارتباط معناداری دارد. کاتولا و همکاران (۲۰۰۸) نتیجه گرفتند افراد میانسالی که در تمرینات ورزشی شرکت کرده اند به طور معناداری در اعتماد به نفس، رضایت از عملکرد و رضایتمندی از زندگی نمره بهتری را نسبت به افرادی که فعالیت ورزشی نداشتند کسب کردند. نتایج پژوهش هلن و همکاران (۲۰۰۷) نشان داد کیفیت زندگی افراد فعال در بعد سلامت جسمانی از افراد غیره فعال بهتر است. ادوارد و همکاران (۲۰۰۶) نتیجه گرفت از طریق فعالیت بدنی، افراد احساس خوب و رضایت بیشتری از زندگی خود دارند. چان یین و بیل (۲۰۰۳) در تحقیقی خود بر روی دانشجویان دانشگاه تایوان نتیجه گرفت که ارتباط معناداری بین شرکت در فعالیت های ورزشی و رضایتمندی از زندگی وجود دارد. شانون و جک (۲۰۰۱) در تحقیق مروری به بررسی فعالیت های بدنی و کیفیت زندگی پرداخت که نتایج نشان داد توجه به فعالیت بدنی بر جنبه های مختلف کیفیت زندگی مانند: سلامتی، اجتماعی، روانی تاثیر گذاشته و در نهایت منجر به بهبود کیفیت زندگی می شود.

از عوامل اساسی توسعه پایدار و همه جانبه، توجه ویژه به جمعیت جوان به ویژه دانشجویان به عنوان قشر صاحب تفکر و اندیشه است. پرورش استعدادها و قابلیت های دانشجو هماهنگ با نیازها و تحولات جامعه می تواند زمینه تحقق اهداف تعریف شده آرمان های یک ملت را فراهم سازد. دانشگاه باید ضمن تربیت دانشجو و آماده سازی وی برای پذیرش مسئولیت های تخصصی و حرفه ای، اقدام به پرورش سالم عاطفی و اجتماعی او هماهنگ با باورها و ارزش های فرهنگی، اجتماعی، خانوادگی، دینی و تاریخی نماید تا از طریق تحقق مفهوم استقلال فردی، هویت او را که از دوره های قبل شکل یافته به کمال برساند (حاتمی، ۲۰۱۰). متأسفانه در سال های اخیر مشکلات عاطفی و روانی و اجتماعی در میان دانشجویان روند صعودی نگران کننده ای داشته تا جایی که پدیده های ناهنجاری نظیر: خودکشی، گرایش به سوء مصرف مواد، افت تحصیلی و... به صورت موانع جدی، پیشرفت دانشگاه را تحت تأثیر قرار داده است (قنبرزاده ماکویی، ۱۳۸۵). تغییرات مربوط به تحول، انطباق با روش جدید مطالعه و سبک زندگی، جدایی از محیط های آشنا و حمایت کننده، رفتار گروهی و فشارهای ناشی از آن، سبک اسناد رویدادهای مختلف کشور و فرهنگ موجود در دانشگاه؛ همگی دست در دست هم داده و دانشجویان را تحت فرسودگی و خستگی جسمانی، روانی و اجتماعی شدید قرار می دهند و تمام ابعاد زندگی، از جمله سلامتی آنها را به خطر می اندازد (مونک و محمود، ۱۹۹۹). یکی از راهکارهای جلوگیری از افت سلامت دانشجو و بهبود زندگی آنها، شناخت عواملی است که در این مهم تأثیر گذار هستند. برای انجام برنامه ریزی جامع و صحیح، لازم است پژوهش هایی در زمینه شناخت میزان کیفیت

زندگی دانشجویان و همچنین شناخت عوامل موثر بر آن انجام پذیرد. این امر اثبات شده است که کیفیت زندگی افراد، تحت تأثیر دامنه ای از عوامل جمعیت شناختی و جامعه شناختی و روانشناسی قرار دارند که برخی از آن ها عبارت از: پایگاه اقتصادی- اجتماعی، تحرکات بدنی، موقعیت تأهل، جنسیت، مهارت های ارتباطی، مذهب و ... (حاتمی، ۲۰۱۰). بنابراین، با توجه به اهمیت کیفیت زندگی دانشجویان که آینده سازان مملکت هستند و نقشی که فعالیت های بدنی می تواند در ارتقای کیفیت زندگی دانشجویان داشته باشد و از آنجایی که تحقیقات اندکی در داخل کشور در رابطه با تأثیر فعالیت های بدنی در کیفیت زندگی دانشجویان انجام شده است، لذا هدف از انجام این تحقیق، بررسی ارتباط بین میزان فعالیت های بدنی و کیفیت زندگی دانشجویان دختر می باشد، تا از یک سو این شکاف تحقیقاتی را پر کرده و از سوی دیگر اهمیت فعالیت های بدنی در ارتقای کیفیت زندگی دانشجویان را نشان دهد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع توصیفی توصیفی همبستگی بود که به روش میدانی و با استفاده از پرسشنامه انجام شد. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان دختر سراسر کشور می باشد. با توجه به نا مشخص بودن اندازه جامعه آماری نمونه آماری ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شد. ابزار پژوهش، دو پرسشنامه استاندارد شده فعالیت بدنی شارکلی و کیفیت زندگی (WHOQOL-BREF) می باشد. پرسشنامه در سه بخش تدوین شد. بخش اول شامل اطلاعات فردی که شامل سن، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی می باشد. بخش دوم، پرسشنامه فعالیت های بدنی شارکلی که شامل چهار سوال پنج گزینه ای که در برگزیده مدت، شدت، تعداد جلسات و سابقه ورزشی می باشد. لازم به ذکر است نمره کل فعالیت های بدنی با توجه به اینکه نحوه امتیازدهی پاسخ سوالات براساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت می باشد و در این پیوستار هر کدام از ارزش های کیفی معادل یک ارزش عددی است که از عدد یک شروع می شود و به عدد پنج ختم می گردد، بنابراین نمره فعالیت های بدنی از مجموع نمرات سوالات به دست می آید (بخشنده، ۱۳۸۷، شفیع زاده و بهرام، ۱۳۸۲). بخش سوم، پرسشنامه کیفیت زندگی می باشد که بر اساس معیار های مطرح شده توسط سازمان بهداشت جهانی بوده. این پرسشنامه، اختصار پرسشنامه (WHOQOL-100) می باشد که به دلیل زیاد بودن تعداد سوالات آن و این که پاسخگویی به سوالات انبوه از حوصله دانشجویان خارج باشد، نوع BREF آن انتخاب شد که دارای ۲۶ سوال در مقیاس پنج ارزشی که شامل چهار حیطه سلامت جسمانی، حیطه روحی و روانی، حیطه ارتباطات اجتماعی، حیطه محیطی و دو سوال کلی در مورد ارزیابی کیفیت زندگی و سلامتی می باشد. روایی پرسشنامه فعالیت بدنی شارکلی توسط اساتید تربیت بدنی مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه توسط بهرام و شفیع زاده (۲۰۰۳) برابر با ۰/۹۱ گزارش گردید. در تحقیق حاضر نیز مقدار پایایی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش گردید. روایی پرسشنامه کیفیت زندگی با توجه به تأکید سازمان بهداشت جهانی مبنی بر چند فرهنگی بودن آن و این که حداقل در ۳۸ کشور مورد استفاده قرار گرفته است مورد تایید می باشد. پایایی پرسشنامه توسط ویدمن و همکاران (۲۰۰۴) برابر ۰/۸۶ گزارش گردید. همچنین در تحقیق ما پایایی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش گردید. لازم به ذکر است پس از جمع آوری کل پرسشنامه ها و کنار گذاشتن پرسشنامه های مخدوش، تحلیل داده ها با ۳۳۴ پرسشنامه انجام شد. از آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده ها استفاده شد که نتایج نشان داد توزیع داده ها نرمال می باشند. بنابراین آمار پارامتریک برای تحلیل داده ها مورد استفاده قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و درصد ها) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) استفاده شد. همچنین سطح معناداری فرضیه ها ی تحقیق نیز ($p < 0.05$) در نظر گرفته شد.

یافته ها

برخی ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌ها از قبیل سن، وضعیت تاهل، مقطع تحصیلی در جدول ۱ آمده است. شایان ذکر است میانگین سن دانشجویان دختر ۲۱/۶ سال می باشد. از مجموع ۳۳۴ نفر حدود ۱۳ درصد (۴۴ نفر) متأهل و حدود ۸۷ درصد (۲۹۰ نفر) مجرد بودند. همچنین، بیشتر دانشجویان با حدود ۷۶ درصد (۲۵۳ نفر) در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند.

جدول ۱: توصیف برخی ویژگی‌های فردی دانشجویان دختر

ویژگی‌ها	فراوانی
سن	بیشترین سن: ۳۲ سال کمترین: ۱۹ سال میانگین: ۲۱/۶ سال
وضعیت تاهل	متاهل: ۱۳٪ (۴۴ نفر) مجرد: ۸۷٪ (۲۹۰ نفر)
مقطع تحصیلی	کارشناسی: ۷۶٪ (۲۵۳ نفر) کارشناسی ارشد: ۱۸٪ (۶۱ نفر) دکتری: ۶٪ (۲۰ نفر)

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می شود بیشتر دانشجویان (۲۳۵ نفر) دارای بیش از یک سال سابقه ورزشی می باشند. بیشتر آنها (۱۳۴ نفر) یک یا دو بار در هفته در فعالیت های ورزشی شرکت می کنند. همچنین بیشتر دانشجویان دختر (۱۴۳ نفر) در هر جلسه بین ۳۰ تا ۶۰ دقیقه فعالیت ورزشی انجام می دهند. از نظر شدت فعالیت، بیشتر دانشجویان (۹۸ نفر) فعالیتی در حد متوسط را انجام می دهند.

جدول ۲: توصیف فعالیت ورزشی دانشجویان دختر

سابقه فعالیت ورزشی	کمتر از ۳ ماه	۴ الی ۶ ماه	۷ الی ۹ ماه	۱۰ الی ۱۲ ماه	بیش از یک سال
فراوانی	۹	۵۵	۲۱	۱۴	۲۳۵
تعداد جلسات فعالیت ورزشی	کمتر از ۱ بار در ماه	چند بار در ماه	۱ تا ۲ بار در هفته	۳ تا ۵ بار در هفته	هر روز
فراوانی	۶۳	۴۹	۱۳۴	۵۷	۳۱
مدت زمان فعالیت ورزشی	کمتر از ۱۰ دقیقه	۱۰ الی ۲۰ دقیقه	۲۰ الی ۳۰ دقیقه	۳۰ الی ۶۰ دقیقه	بیش از ۱ ساعت
فراوانی	۱۴	۲۳	۴۲	۱۴۳	۱۱۲
شدت فعالیت ورزشی	سبک	متوسط	نسبتاً سنگین	تنفس نسبتاً سریع و گاهی تعریق	تنفس سریع و تعریق زیاد و مداوم
فراوانی	۷۱	۹۸	۳۱	۹۱	۴۳

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می شود با توجه به ضریب همبستگی و سطح معناداری بین شرکت در فعالیت های ورزشی با سلامت جسمانی ($R=0/417$, $Sig=0/001$), بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه روحی و روانی ($R=0/232$, $Sig=0/008$), بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه ارتباط اجتماعی ($R=0/394$, $Sig=0/003$), بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه محیطی ($R=0/421$, $Sig=0/001$) و بین شرکت در فعالیت های ورزشی با کیفیت زندگی ($R=0/311$, $Sig=0/004$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای تعیین رابطه بین فعالیت های ورزشی با کیفیت زندگی و ابعاد آن

شاخص آماری متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری (p)
سلامت جسمانی	۰/۴۱۷	۰/۰۰۱
روحی و روانی	۰/۲۳۲	۰/۰۰۸
ارتباطات اجتماعی	۰/۳۹۴	۰/۰۰۳
محیطی	۰/۴۲۱	۰/۰۰۱
کیفیت زندگی	۰/۳۱۱	۰/۰۰۴

بحث و نتیجه گیری

بررسی های بهداشتی ابعاد مختلفی دارند که یکی از این ابعاد، بررسی کیفیت زندگی افراد است. این نوع بررسی ها در زمینه ی پزشکی در دهه های گذشته رشد چشمگیری داشته است. چالش اصلی بهداشت در قرن بیستم ((زنده ماندن)) بود، در حالی که چالش قرن حاضر ((زندگی با کیفیت بهتر)) می باشد. کیفیت زندگی اساسا مفهومی فردی است و می تواند وضعیت زندگی شخص و توانایی دستیابی به اهداف زندگی را ارزیابی کند(چان و وی، ۲۰۰۷). تعاریف مختلفی از کیفیت زندگی ارائه شده است. سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی را اینگونه تعریف نموده است "ادراکی که افراد از موقعیت هایی که در زندگی، زمینه فرهنگی و سیستم ارزشی که در آن زندگی می کنند، دارند و این ادراک در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها و علایقشان است"(سلطان حسینی و همکاران، ۱۳۹۱). کیفیت زندگی به عنوان واژه ای گسترده در برگیرنده مفاهیم متفاوتی از قبیل وضعیت بدنی، انسجام اجتماعی، وضعیت روحی - روانی و درک سلامتی است که بر اساس ارزیابی های پزشکی، مواردی از قبیل سلامتی، عملکرد بیمار، تاثیر درمان و نهایتا کیفیت زندگی و کارآمدی درمان و مراقبت از بیمار را توصیف می کند(اسدی مجره و همکاران، ۲۰۱۲).

بر اساس یافته های پژوهش حاضر، بین شرکت در فعالیت های ورزشی با سلامت جسمانی ($R=0/417$, $Sig=0/001$) رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه تحقیق با نتایج تحقیق، فراهانی و خسروی فر(۲۰۱۴)، رضانی نژاد و همکاران(۲۰۱۰)، زمان زاده و همکاران(۲۰۰۸)، بخشنده(۲۰۰۸)، راس و همکاران(۲۰۰۹)، هلن و همکاران(۲۰۰۷) همخوان می باشد. زمان زاده و همکاران(۱۳۸۷) در تحقیق خود نتیجه گرفتند تمرینات بدنی، بعد جسمی بیماران قلبی را ارتقا می دهد. همچنین بخشنده(۲۰۰۸) نتیجه گرفت بین انجام فعالیت های ورزشی با سلامت جسمانی در زنان و مردان میانسال رابطه وجود دارد. در تبیین این یافته می توان گفت: ورزش نقش مهمی در برقراری و حفظ سلامت افراد ایجاد می کند (لی و همکاران، ۲۰۰۰). در این راستا برخی محققان معتقدند سلامت و آمادگی جسمانی پایین مهمترین نشانه کیفیت زندگی پایین و اصلی ترین علت خطر مرگ زودرس

می باشد (نظریان و نظریان مادوانی، ۲۰۱۳). بطور کلی نقش مثبت ورزش در کاهش بیماری های عروق کرونری، کاهش شیوع و کنترل پرفشاری خون، کنترل افزایش چربی خون، کنترل مناسب تر دیابت، کاهش اختلالات استخوانی مفصلی، اختلالات غدد و سایر اعضای بدن در تحقیقات مختلف به اثبات رسیده است. پس باز هم باید گفت فعالیت های ورزشی نقش مهمی در سلامت جسمانی افراد دارد. بیماری ها و ناتوانی های که بر اثر بی تحرکی ایجاد می شود باعث افزایش رنج های بشری می شود و به کیفیت زندگی انسان آسیب می رساند. از این رو توصیه می شود در تمام دانشگاه های کشور که دانشجویان دختر به دلایل فرهنگی و اجتماعی در فعالیت های ورزشی کمتر مشارکت می کنند، با فراهم آوردن امکانات مناسب در محیط خوابگاه ها زمینه را برای حضور هرچه بیشتر آنها فراهم آورند

یافته دیگر تحقیق نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه روحی و روانی ($R=0.232$, $Sig=0.008$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق فراهانی و خسروی فر (۲۰۱۴)، زمان زاده و همکاران (۲۰۰۸)، بخشنده (۲۰۰۸)، حمیدی زاده و همکاران (۲۰۰۸)، راس و همکاران (۲۰۰۹)، کاتولا و همکاران (۲۰۰۸) ادوارد و همکاران (۲۰۰۶) شانون و جک (۲۰۰۱) همخوان می باشد. حمیدی زاده و همکاران (۲۰۰۸) عنوان کردند به کارگیری برنامه های ورزشی، سلامت روانی را به طور معناداری نسبت به قبل از اجرای برنامه افزایش یافت. همچنین کاتولا و همکاران (۲۰۰۸) نتیجه گرفتند افراد میانسالی که در تمرینات ورزشی شرکت می کنند به طور معناداری نمره بهتری را در اعتماد به نفس نسبت به افرادی که فعالیت ورزشی نداشتند کسب کردند. انجام فعالیت های ورزشی به دو طریق در اصلاح خلق و خو تاثیر دارد. یکی رها شدن اندروفین و دوم کاهش کورتیزول (هورمونی که با فشار عصبی در خون ترشح می شود). بر اساس نظر متخصصان فیزیولوژی، اندروفین ها داروهای طبیعی کاهش درد هستند که سبب به وجود آمدن احساسات خوشایند می شود. یکی از راه های افزایش ترشح اندورفین انجام تمرینات بدنی می باشد (گودرزی و حمایت طلب، ۲۰۰۵). بنابراین می توان نتیجه گرفت انجام منظم فعالیت های ورزشی باعث افزایش ترشح این هورمون می شود در نتیجه آستانه تحمل فرد را در برابر فشارهای عصبی که به او وارد می شود بالا می رود. بطور کلی توجه به بعد روحی و روانی اقبال مختلف جامعه به ویژه دانشجویان دختر که به عنوان مادران و تربیت کنندگان نسل آینده هستند بسیار مهم و ضروری است. سلامت روانی یکی از عواملی است که می تواند در بالیدگی و پیشرفت جامعه تاثیر بسزایی داشته باشد. در این راستا فعالیت های بدنی منظم راهی ایمن و مطمئن برای افزایش سلامت روان و کاهش اختلالات روانی شایع در جامعه از قبیل اضطراب و افسردگی می باشد که می تواند به شکوفایی هرچه بیشتر جامعه کمک کند.

یکی دیگر از نتایج تحقیق نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه ارتباط اجتماعی ($R=0.394$, $Sig=0.003$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق فراهانی و خسروی فر (۲۰۱۴)، رضانی نژاد و همکاران (۲۰۱۴)، زمان زاده و همکاران (۲۰۰۸)، بخشنده (۲۰۰۸)، حمیدی زاده و همکاران (۲۰۰۸)، راس و همکاران (۲۰۰۹)، شانون و جک (۲۰۰۱) همخوان و همسو می باشد. رضانی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) نتیجه گرفتند روابط اجتماعی در افراد شرکت کننده در ورزش همگانی نسبت به افراد غیر شرکت کننده بهتر می باشد. شانون و جک (۲۰۰۱) در تحقیق خود نتیجه گرفت فعالیت بدنی بر جنبه های مختلف کیفیت زندگی مانند: حیطه سلامتی، اجتماعی، روانی تاثیر می گذارد. در تبیین این یافته این طور می توان گفت که: یکی از مهمترین فواید ورزش که اغلب و بخصوص در ورزشکاران جوان عاید می شود، رشد شخصیت می باشد. علاوه بر شکل دادن شخصیت انتظار می رود ورزش به طور موثرتری در تحول جنبه اجتماعی شخصیت فرد نیز مشارکت داشته باشد. عقل سلیم نیز حکم می کند که سر و کار داشتن با ورزش انگیزه پیشرفت و رقابت شرکت کننده را افزایش می دهد یا حداقل کمک می کند تا این خصوصیت را به دست آورد و این خصوصیات و تمایلات را از محیط های ورزشی به محیط های غیر ورزشی انتقال دهد. در نتیجه اشتیاق پیشرفتهای تربیتی ورزشکاران باید در سطح بالاتری نسبت به افراد غیر ورزشکار قرار گیرد. بطور کلی تربیت بدنی و ورزش را می توان پدیده اجتماعی خاصی تلقی کرد که به توسعه روابط و مناسبات دوستانه

و انسانی در بین اقشار مختلف اجتماعی دامن می زند. ورزش علاوه بر نقش مهم آن در سلامت، به عنوان پدیده ای اجتماعی، با ارزش های اجتماعی و اخلاقی رابطه تنگاتنگی دارد. بر این مبنا به مسئولان ورزش کشور و بخصوص مسئولین ورزش دانشگاه ها توصیه می شود از ورزش و فعالیت های بدنی به عنوان ابزاری برای تحکیم روابط اجتماعی در خانواده ها و اجتماع استفاده کنند.

یکی دیگر از نتایج تحقیق نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی با حیطه محیطی ($R=0.421$, $Sig=0.001$) رابطه معنادار وجود دارد. این یافته با نتیجه تحقیق فراهانی و خسروی فر (۲۰۱۴)، راس و همکاران (۲۰۰۹) همخوان می باشد ولی با نتایج تحقیق بخشنده (۲۰۰۸) ناهمخوان می باشد. دلیل احتمالی این ناهمخوانی می تواند عواملی مانند تفاوت در جامعه آماری، تفاوت در سن افراد جامعه آماری با هم، شرایط محیطی و محیط زندگی متفاوت دانست. بطور کلی برای حفظ سلامت و ارتقای سلامت و کیفیت زندگی، بهره گیری از دانش زیست محیطی، اصلاح و بهبود عوامل محیطی و استفاده مطلوب از منابع مادی و آموختن مهارت ها و اطلاعات جدید ضرورت می یابد. اگر محیط زندگی افراد سالم نباشد، اثرات سو بر زندگی و کیفیت آن بر جا خواهد گذاشت، چون موجب بیماری و ناتوانی افراد می شود و آسایش زندگی آنها را سلب خواهد کرد. محیطی که توام با تنش، نزاع، پرخاشگری، بی اعتمادی و مواردی از این قبیل باشد، قطعاً محیطی نا سالم به شمار می رود و سبب بروز بی نظمی اجتماعی می شود. از این رو تاکید و توسعه فعالیت های ورزشی در بین دختران دانشجو می تواند نقش مثبتی در ایجاد محیط سالم در جوامع بشری داشته باشد.

آخرین یافته تحقیق نشان داد بین شرکت در فعالیت های ورزشی با کیفیت زندگی ($R=0.311$, $Sig=0.004$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد که این نتایج با نتایج تحقیق فراهانی و خسروی فر (۲۰۱۴)، ثنایی و همکاران (۱۳۹۲)، سلیمانی و همکاران (۲۰۱۲)، رضائی نژاد و همکاران (۲۰۱۰)، زمان زاده و همکاران (۲۰۰۸)، بخشنده (۲۰۰۸)، حمیدی زاده و همکاران (۲۰۰۸)، مختاری و همکاران (۲۰۰۹)، کولت و همکاران (۲۰۱۲)، ماورونیتیس و همکاران (۲۰۱۰)، راس و همکاران (۲۰۰۹)، کاتولا و همکاران (۲۰۰۸)، هلن و همکاران (۲۰۰۷)، ادوارد و همکاران (۲۰۰۶)، چان یین و بیل (۲۰۰۳)، شانون و چک (۲۰۰۱) همخوان می باشد. ثنایی و همکاران (۲۰۱۳) گزارش کردند فعالیت های بدنی و ورزشی بر روی کیفیت زندگی افراد اثر می باشد. سلیمانی و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند هم انجام ورزش در آب و هم تمرینات ایروبیکی در افزایش کیفیت زندگی و شادگامی زنان غیر ورزشکار موثر می باشد. کولت و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند فعالیت های بدنی باعث کاهش محدودیت های فعالیت، استقلال بیشتر، افزایش ایفای نقش و زندگی خوش و موفق می شود که این در نهایت باعث افزایش کیفیت زندگی می گردد. راس و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی عنوان کردند کاهش وزن از طریق فعالیت های بدنی و ورزشی با کیفیت زندگی ارتباط معناداری دارد. بطور کلی می توان گفت مردم خواستار بهبود کیفیت زندگی هستند و از این رو دولت ها در سراسر جهان روز به روز بیشتر به بهبود کیفیت زندگی افراد جامعه توجه می کنند و می کوشند تا رفاه جسمی، روانی و اجتماعی مردم را بیشتر کنند. این موضوع می تواند به معنای تاکید بیشتر بر کیفیت زندگی به منظور ایجاد زندگی بهتر و سلامتی پایدارتر باشد. بنابراین با توجه به اینکه شرکت در ورزش و فعالیت های بدنی متداول بر کیفیت زندگی افراد موثر و مفید است، توصیه می شود که به بانوان بخصوص دانشجویان دختر که در فعالیت های ورزشی شرکت نمی کنند اطلاعات لازم درباره مزایای شرکت در ورزش داده شود تا با شناخت بیشتر، مشارکت خود را در فعالیت های ورزشی بیشتر کرده و از فواید آن نهایت استفاده را کنند زیرا کسانی که در فعالیت های ورزشی شرکت می کنند تنها از مزایای جسمانی، روانی و اجتماعی ورزش بهره نمی برند بلکه همان گونه که نتایج تحقیقات مختلف هم نشان می دهد در زمینه های بهداشتی، فیزیولوژی، تندرستی، کنترل وزن نیز از تأثیرات مفید و سازنده ی آن بهره مند می شوند.

به عنوان نتیجه گیری کلی می توان گفت: آگاهی از میزان فعالیت بدنی دانشجویان و شناخت عوامل مؤثر بر آن می تواند در برنامه ریزی آموزشی و اجرایی، جهت تشویق آنان به فعالیت بدنی و مداخله به موقع در اصلاح آن کمک کننده باشد. نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان داد که انجام فعالیت های بدنی باعث بهبود کیفیت زندگی دانشجویان دختر می گردد، لذا به نظر می رسد که پیش بینی مناسب در خصوص تدارک امکانات و تسهیلات مناسب ورزشی برای دانشجویان که آینده سازان کشور هستند می تواند میزان مشارکت آنها را برای شرکت در فعالیت بدنی افزایش داد و به تبع آن کیفیت زندگی آنها ارتقا یابد.

منابع

25. Arbabi A. (2006). "The effect of eight weeks of morning exercise on the immune system of middle-aged people". Master's thesis, Faculty of Education, Shahid Beheshti University, Tehran.(Persian).
26. Asdi Majra Samare. Esdi Magre Amena. Parveen Behnam (2011). "The relationship between quality of life and health behaviors in the student population". The 6th national seminar on students' mental health, May 28-28, Gilan University. (Persian).
27. Chan S; Wai U.I. (2007). Quality of life with Schizophrenia. Dialogues Clin Neurosci. 2007 Jun; 9(2): 215–226.
28. Chun-Yen S, Bill C. (2003). The Relationships among leisure participation, Leisure satisfaction, and Life satisfaction of college students in Taiwan. Journal of Exercise Science and Fitness. 1(2): 129 -132.
29. Devara Avst. Charles Ayucher (1995). Basics of physical education and sports, translated by Azad Ahmad, 6th edition, Tehran, Kasedak Saba Publishing House. (Persian).
30. Edward MC, Konopack JF, Motl RW, Morris KS, Doerksen SE, Rosengren KR. (2006). Physical activity and quality of life in older adults: Influence of Health students and self-Efficacy. Ann Behav Med.; 31(1):99-103.
31. Fang ZY, Marwick TH. (2003). Mechanisms of exercise training in patients with heart failure. Am Heart J; 145(5):904-11.
32. Farahani Abulfazl. Khosravi Far Zahra (2013). Comparing the quality of life of participating and non-participating women in public sports. Journal of studies on the basics of management in sports, (1): 11-19. (Persian).
33. Fassandeh Mohammad (2008). "The relationship between participation in leisure sports activities and quality of life in middle-aged people". Master's Thesis, Faculty of Physical Education, North Non-Profit University. (Persian).
34. Fereydon's stenographer (2002). "The place of sports in Iranian women's free time", Harkam magazine, (21): 87-104. (Persian).
35. Gaini Abbas Ali. Rajabi Hamid (2004). Physical fitness, 1st edition, Tehran, Semit Publications. (Persian).
36. Ghanbarzadeh Makoi Parviz (2006). "Addiction and its characteristics and problems", master's thesis, Faculty of Social Sciences, University of Tehran
37. Guderzi Mahmoud. Seeking the support of Rasool (2005). "Comparison of the level of happiness of female and male sports students of Tehran University", Harkam magazine, (25): 43-52. (Persian).
38. Hamidizadeh Saeed. Ahmadi Fazlullah. Aslani Yusuf. Etamadi Far Shahram. Salehi Kamal Yazdi Kurd Rahmat Elah (2008). "Investigation of the effect of group exercise program on the quality of

- life of the elderly in 2015-2016", Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services, Yazd, (1): 81-86. (Persian).
39. Hatami Parisa (2010). "Effective factors on students' social health", master's thesis, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University. (Persian).
40. Helen MM, Gordon S, Guilfoyle A, Wallman KE, Courneya KS. (2007). Association between physical activity and quality of life among Western Australian breast cancer survivors. *Psycho oncology*. 16(12):1059-68.
41. Katula JA, Rejeski WJ, Marsh AP. (2008). enhancing quality of life in older adults: A comparison of muscular strength and power training. *Health and quality of life outcome*. 13;6:45.
42. Kolt GS, Schofield GM, Kerse N, Garrett N, Ashton T, Patel A. (2012). Healthy steps: The effect of a primary care physical activity program on quality of life in low-active older adults. *Ann Fam Med*. 10(3): 206-212.
43. Lee IM, Sesso HD, Paffenbarger RS.(2000). Physical activity and coronary heart disease risk in men: does the duration of exercise episodes predict risk? *Circulation*. 29; 102(9):981-6.
44. Mavrovouniotis F, Argiriadou E, Papaioannou C. (2010). Greek traditional dances and quality of old people's life. *Journal of Bodywork & Movement Therapies*. 14(3):209-18.
45. Mokhtari Rabab. Ramezani Nejad Rahim. Mousavi preacher Seyyed Mohammad Kazem (2009). "Comparison of the quality of life of participants and non-participants in public sports", the first national specialized conference on sports management, November 15-16, Shamal University, Amol. (Persian).
46. Monk, E. M., Mahmood, Z. (1999). Student Mental Health, a Pilot Study, *Counselling Psychology Quarterly*, (12), 2, 199-210.
47. Mr. Melai Timur. Tawafian Siddiqa Sadat. Hosni Laleh. (2008). "Self-efficacy, perceived benefits and barriers to regular physical activity in students of Hormozgan University of Medical Sciences". *Iranian Journal of Epidemiology*, (3 and 4): 9-15. .(Persian).
48. Nejati Vahid. Eshairi Hassan (2008). "Quality of life related to health in the elderly of Kashan". *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (thought and behavior)*, 52: 56-61. (Persian).
49. Ramezani A. Nazarian Madwani A. (2013). "The relationship between emotional intelligence, physical fitness and the quality of life of students", *applied research in sports management* (2): 85-98. (Persian).
50. Ramezani Nejad R. Mousavi S M K. Mokhtari Rabab (2010). "Comparison of the quality of life of participants and non-participants in public sports", *Journal of Sports Management*, (7): 93-110. (Persian).
51. Ross KM, Milsom VA, Rickel KA, Debraganza N, Gibbons LM, Murawski ME, Perri MG(2009). The contributions of weight loss and increased physical fitness to improvements in health-related quality of life. *Journal of Eating Behaviors*. 10(2):84-8
52. Safania Ali Mohammad (2001). "How Azad University students spend their free time with an emphasis on sports activities and presenting a role model", PhD Thesis, Islamic Azad University, Science and Research Unit. (Persian).
53. Sanai Mohammad. Sweet Zoroastrians. Nowrozi Seyyed Hosseini Rasool. (2012). "The effect of physical activities on the quality of life and life expectancy in the elderly of Mazandaran province", *Sports Management Studies*, (17): 137-158. (Persian).

54. Shafizadeh Mohsen. Bahram Abbas (2003). "Comparison of body image of active and inactive adults and its relationship with body composition and body type in adults of Tehran city", research project, Research Institute of Physical Education and Sports Sciences. (Persian).
55. Shannon L, Jack RW.(2001). Physical Activity and Quality of Life in Older Adults. J Gerontol A Biol Sci Med Sci. 56 (2):23-35.
56. Soleimani T. Nurbakhsh Mahosh. Alijani Eidi (2012). "The effect of twelve weeks of aerobic exercises and water exercise on the quality of life and happiness of middle-aged non-athlete women", Movement Behavior and Sports Psychology, (10): 105-122. (Persian).
57. Sultan Hosseini Mohammad. Shabani Bahar Gholamreza. Homai Rezaei (2012). "Investigation of the relative contribution of organizational health on the quality of life of employees of physical education departments and sports teams in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces", Sports Management Studies, (14): 89-106. (Persian).
58. Widman LM K, Paschona AA, Olsonkc KC. (2004). Physical activity and quality of life: assessing the influence of activity frequency, intensity and volute and motives. Behave med. 30(3):124-31.
59. Zaman Nejad V. Heydarzadeh M. Ashundi Khodiyar Arkani Hasan Abedi Azar Sima (2008). "Effect of physical exercises on quality of life in hemodialysis patients", medical journal of Tabriz University of Medical Sciences, (1): 51-55. (Persian).

**Relationship between participating in physical activities and quality of life
in female students**

Mohammad Mohammadi

Master of Sports Management and secretary of
physical education in Qir and Karzin city

Email: Amin mohammadi53585358@gmail.com

Narges Talebi

Master of Sports Management and secretary of
physical education in Qir and Karzin city

Email: Nargestalebi@gmail.com

Abstract

Introduction: The purpose of this research is to investigate the relationship between participation in physical activities and quality of life in female students. **Methodology:** The statistical population of the research is all female students (N=9518). The sample size was estimated to be 370 people through the Karjesi and Morgan table, who were selected by random sampling. Two standardized Sharkley physical activity and quality of life questionnaires were used to collect data. The validity of the questionnaires was reported by Cronbach's alpha as 0.86 and 0.92 respectively. Descriptive statistics and inferential statistics were used to analyze the data. **Findings:** The results showed that there is a relationship between participating in physical activities with physical health ($R=0.417$, $Sig=0.001$), mental and emotional field ($R=0.232$, $Sig=0.008$), social communication field ($R=0.394$, $Sig=0.003$), environmental area ($R=0.421$, $Sig=0.001$) and quality of life ($R=0.311$, $Sig=0.004$) have a positive and significant relationship. **Conclusion:** According to the findings of the research, it is suggested that the authorities should improve the quality of life of female students by providing conditions for participation in physical activities and provide a way to have a healthy life.

Key words: Physical activity, quality of life, female students.

رابطه بین مدیریت دانش با فرهنگ سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان
فارس

نرگس طالبی^۱، صدیقه سادات بهروزی^۲

(۶) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین

(۷) کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه الزهرا و دبیر تربیت بدنی شهرستان قیر و کارزین (نویسنده مسئول)

Zikzak100@gmail.com

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، بررسی رابطه بین مدیریت دانش با فرهنگ سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس بود. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه کارکنان ادارات کل ورزش و جوانان استان فارس بود که به دلیل کوچک بودن حجم آن نمونه برابر با جامعه در نظر گرفته شد. ابزار مورد استفاده تحقیق، دو پرسشنامه استاندارد فرهنگ سازمانی ساروس و همکاران (۲۰۰۳) و پرسشنامه مدیریت دانش لاسون (۲۰۰۳) بود که پایایی آنها به ترتیب ۰/۹۸ و ۰/۷۶ گزارش شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شده. نتایج نشان داد بین مدیریت دانش و ابعاد آن یعنی جذب دانش، سازماندهی دانش، ذخیره دانش، انتشار دانش و کاربرد دانش با فرهنگ سازمانی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده به مدیران سازمان ها پیشنهاد می شود که جهت بکارگیری هرچه بهتر و سریع تر مدیریت دانش در سازمان های خود فرهنگ سازمانی را مورد توجه خود قرار دهند

واژگان کلیدی: فرهنگ سازمانی، مدیریت دانش، کارکنان، سازمان های ورزشی.

مقدمه

مدیریت دانش رویکردی است که به سرعت در حال تکامل است و به چالش‌های اخیر برای افزایش کارایی و بهبود اثربخشی فرآیندهای تجاری محور همراه با نوآوری مستمر، توجه دارد. نیاز به مدیریت دانش بر اساس رشد ادراکی جامعه تجاری، از این واقعیت سرچشمه می‌گیرد که دانش در عملکرد سازمانی و دسترسی به مزیت رقابتی پایدار، عنصری مهم تلقی می‌شود (داونپورت و گراور^۱، ۲۰۱۹). بنابراین باید گفت مدیریت دانش، کوششی برای تبدیل دانش کارکنان (سرمایه انسانی) به دارایی مشترک سازمانی (سرمایه فکری) است. مدیریت دانش به راه‌ها، فناوری‌ها، فرهنگ‌ها و رویه‌های گوناگونی اطلاق می‌شود که سازمان از طریق آن می‌کوشد ارزش بیشتری را از دانش استخراج نماید. این مفهوم شامل یافتن راه‌های بهتر برای شناسایی، جمع‌آوری و تسهیم دانش است به گونه‌ای که یک سازمان یا مالک آن است یا می‌تواند آن را تولید، دستیابی یا تهیه نماید (حاتمی، ۱۳۹۰). بطور کلی، مدیریت دانش تنها شامل سیستم‌های اطلاعات و فناوری اطلاعات نمی‌باشد؛ آن همچنین بطور جدی بر اجزای فرهنگی و اجتماعی استوار بوده و با توسعه سازمانی، نوآوری و هوشمندی رقابتی همپوشانی دارد (چانگ و لی^۲، ۲۰۰۹). بر این اساس، برخی از پژوهشگران مدیریت دانش معتقدند که فرهنگ یکی از منابع دانش است (هاسپل و جوشی^۳، ۲۰۱۴). برخی دیگر آن را زیربنا و اساس مدیریت دانش می‌دانند آنها معتقدند که فرهنگ سازمانی محیط مناسبی برای ترویج مهارت‌ها و دانش مورد نیاز برای پیشبرد ایجاد می‌نماید. لذا می‌توان از فرهنگ سازمانی به عنوان اهرمی برای تقویت رفتار سازمانی استفاده نمود. فرهنگ سازمانی ضعیف مانع از آن می‌شود که افراد در تلاش برای حفظ پایگاه قدرت شخصی و کارایی خود، دانسته‌های خود را تسهیم کرده و انتشار دهند (گلد^۴ و همکاران، ۲۰۰۱).

یکی از عوامل تأثیرگذار بر موفقیت مدیریت دانش در سازمان‌ها فرهنگ سازمانی می‌باشد در واقع فرهنگ سازمانی زیربنای مدیریت دانش است (مارتین^۵، ۲۰۱۱). مطالعات نشان داده است که فرهنگ سازمانی نقش مهمی در شکست یا موفقیت استراتژی سازمانی بازی می‌کند. از آنجا که مدیریت دانش به عنوان استراتژی نسبتاً جدید در سازمان‌ها به منظور کسب و حفظ مزیت رقابتی حیاتی است از این رو فرهنگ موجود در یک سازمان با ایجاد امکان موفقیت مدیریت دانش در کامیابی استراتژی سازمانی نقش قابل توجهی بازی می‌کند. مدیریت دانش، بدون یک فرهنگ مشارکتی مناسب و مبتنی بر اعتماد نمی‌تواند به گونه‌ای موفق بکار گرفته شود. اگر فرهنگی، توزیع و تسهیم دانش را تشویق نکند، مدیریت دانش با چالش روبه‌رو خواهد شد (داونپورت و همکاران، ۱۹۹۸). از این رو در تضمین جریان بهینه دانش وجود یک فرهنگ پشتیبان و متناسب عامل مهمی است (بالتازارد و کوک^۶، ۲۰۱۴). از آنجایی که فرهنگ سازمانی بر تمام جنبه‌های سازمان تأثیرگذار است به نظر می‌رسد که شکاف بین فرهنگ سازمانی مطلوب و موجود سازمان‌ها را در زمینه بهره‌گیری از مدیریت دانش و به طبع آن ارائه خدمات مطلوب و رقابت در محیط بسیار متحول و متغیر با مشکلاتی مواجه خواهد ساخت. سازمان‌های ورزشی نیز که به عنوان متولیان اصلی ورزش کشور و عوامل تأثیرگذار بر توسعه و پیشرفت ورزش کشور شناخته می‌شوند از این قاعده مستثنی نیستند. لذا محقق در این تحقیق قصد دارد به بررسی رابطه بین مدیریت دانش با فرهنگ سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس بپردازد.

1- Davenport & Grover

2- Chang, Lee

3 - Hospel& Joshi

4- Gold

5 - Martin

6- Balthazard&Coock

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف توصیفی همبستگی و از نظر نوع استفاده کاربردی است و به بررسی رابطه بین مدیریت دانش با فرهنگ سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس می پردازد. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس در سال ۱۴۰۱ بودند ($N=126$). با توجه به کوچک بودن اندازه جامعه، نمونه آماری برابر با اندازه جامعه در نظر گرفته شد. برای جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه استاندارد فرهنگ سازمانی ساروس^۱ و همکاران (۲۰۰۳) و پرسشنامه مدیریت دانش لاسون^۲ (۲۰۰۳) بود. پرسشنامه فرهنگ سازمانی شامل ۲۸ سوال در هفت عامل رقابت-پذیری، مسئولیت اجتماعی، حمایت گری، نوآوری، تأکید بر پاداش، جهت گیری عملکرد و ثبات بود و پرسشنامه مدیریت دانش با ۲۴ سوال شامل شش مولفه ایجاد، جذب، سازماندهی، ذخیره، انتشار و کاربرد دانش بود. ساروس و همکاران به منظور تعیین پایایی پرسشنامه فرهنگ سازمانی به اجرای آزمایشی آن میان مدیران اجرایی که در کلاس های کارشناسی دانشگاه در استرالیا شرکت کرده بودند، پرداختند. ضریب پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ به ترتیب برای رقابت پذیری ۰/۷۵؛ مسئولیت اجتماعی ۰/۷۴؛ حمایت گری ۰/۸۷؛ نوآوری ۰/۸۰؛ تأکید بر پاداش ۰/۸۰؛ جهت گیری عملکرد ۰/۷۴ و ثبات ۰/۶۶ به دست آمد. لاسون به منظور تعیین پایایی پرسشنامه مدیریت دانش به اجرای آزمایشی آن در دو مؤسسه مالی پرداخت که ضریب پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ به ترتیب برای ایجاد دانش ۰/۸۴؛ جذب دانش ۰/۸۹؛ سازماندهی دانش ۰/۸۶؛ ذخیره دانش ۰/۸۸؛ انتشار دانش ۰/۸۹؛ کاربرد دانش ۰/۸۰ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز میزان پایایی دو پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۷۶ بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی مانند میانگن و آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده می شود. همچنین از نرم اس پی اس ۲۱ استفاده شد.

یافته ها

یافته های توصیفی تحقیق نشان داد ۷۱/۵۳ درصد کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس مرد و ۲۸/۴۷ درصد آنها زن بودند. همچنین بیشتر آنها متأهل بودند و بیشتر آنها دارای مدرک کارشناسی بودند و کمترین آنها دارای مدرک دیپلم بودند. از لحاظ سابقه کاری بیشتر آنها دارای سابقه کاری ۱۶ تا ۲۰ سال بودند و کمترین آنها کمتر از ۵ سال سابقه کار داشتند. برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد. بر اساس این آزمون، توزیع وقتی طبیعی است، که مقدار P بیشتر از عدد بحرانی در سطح ۰/۰۵ باشد. نتایج این آزمون نشان داد متغیرهای تحقیق دارای توزیع طبیعی نبودند. بنابراین برای آزمون فرض ها از آمار ناپارامتریک استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. خلاصه نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای تحقیق

متغیر	Z	سطح معنی داری	متغیر	Z	سطح معنی داری
رقابت پذیری	۱/۱۴	۰/۱۴	ایجاد دانش	۱/۵۷	۰/۱۴
مسئولیت اجتماعی	۰/۵۷	۰/۰۱	جذب دانش	۰/۸۴	۰/۰۱
حمایت گری	۰/۸۷	۰/۰۱	سازماندهی دانش	۰/۷۳	۰/۰۱
نوآوری	۰/۹۲	۰/۰۱	ذخیره دانش	۰/۶۹	۰/۰۱
تأکید بر پاداش	۰/۴۰	۰/۰۱	انتشار دانش	۰/۴۸	۰/۰۱
جهت گیری عملکرد	۰/۸۴	۰/۰۱	کاربرد دانش	۰/۶۹	۰/۰۱
ثبات	۰/۴۰	۰/۰۱	مدیریت دانش	۰/۷۷	۰/۰۱
فرهنگ سازمانی	۰/۷۴	۰/۰۱			

1-Sarros

2-Lawson

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می شود با توجه به سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۵ می باشد بین مدیریت دانش و ابعاد آن یعنی جذب دانش، سازماندهی دانش، ذخیره دانش، انتشار دانش و کاربرد دانش با فرهنگ سازمانی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. جدول ۲. رابطه مدیریت دانش و مولفه های آن با فرهنگ سازمانی

سطح معناداری	ضریب همبستگی اسپیرمن	متغیرهای تحقیق	
۰/۰۰۱	۰/۵۳۴	فرهنگ سازمانی	مدیریت دانش
۰/۰۰۱	۰/۴۴۱		جذب دانش
۰/۰۰۱	۰/۲۸۵		سازماندهی دانش
۰/۰۰۱	۰/۳۶۶		ذخیره دانش
۰/۰۰۱	۰/۴۷۰		انتشار دانش
۰/۰۰۱	۰/۵۵۹		کاربرد دانش

بحث و نتیجه گیری

در محیط رقابتی سازمان های امروزی یکی از عواملی که ضامن بقا و باعث پیشی گرفتن سازمان ها از رقبای آنها می شود مدیریت دانش می باشد. مدیریت دانش، فرآیند ایجاد، بدست آوردن، تسخیر، تسهیم و به کار بردن دانش، برای افزایش یادگیری و عملکرد در سازمان ها است. مدیریت دانش، بهره برداری و توسعه دارایی های دانشی یک سازمان در جهت تحقق اهداف آن سازمان می باشد. از این رو، دانش سازمان نیز باید در راستای توسعه و بهبود محصولات، خدمات و فرآیند سازمان به کار گرفته شود. اگر سازمانی به راحتی نتواند شکل صحیح دانش را در جای مناسب آن مشخص و استفاده نماید، در عرصه های رقابتی با مشکل مواجه خواهد شد. اما سازمان ها به منظور هدایت دانش فردی در جهت اهداف سازمانی، باید محیطی برای اشتراک، انتقال و تعامل دانش در میان اعضا به وجود آورند و افراد را در راستای تعاملاتشان آموزش دهند، و در ایجاد و بستر سازی و شناسایی عوامل زمینه ای برای استقرار مدیریت دانش در سازمان بکوشند (براج^۱ و همکاران، ۲۰۰۷). محتوای فرهنگ سازمانی، به عنوان یکی از عوامل زمینه ای در استقرار مدیریت دانش می تواند توسط افراد، دستورالعمل ها، روش کار و دستگاه های رایانه ای سازمان تقویت شود. بنابراین، یادگیری و رشد فردی و سازمانی باید یک ارزش تلقی شود. تمامی کارکنان سازمان در تمامی سطوح و در هر موقعیتی، باید بر این باور باشند که دانش و اطلاعات خود را، جهت رشد و موفقیت سازمان، با یکدیگر به اشتراک گذارند و این تفکر در سازمان تشویق و حمایت شود. در چنین فرهنگ سازمانی، فضای حاکم بر سازمان به گونه ای خواهد بود که تمام افراد با شور و شوق تمام در پی یادگیری و انتقال آموخته هایشان به دیگران خواهند بود. فرهنگ سازمانی در واقع مجموعه ای از باورها و ارزش های مشترک است که بر رفتار و اندیشه اعضای سازمان اثر می گذارد و می توان آن را نقطه شروعی برای حرکت و پویایی و یا مانعی در راه پیشرفت به شمار آورد. به عبارت دیگر، فرهنگ سازمانی، شیوه خاص یا فضایی است که سازمان را از سایر سازمان های دیگر متمایز می سازد و در واقع به آن شخصیت منحصر به فردی می دهد. بدین ترتیب، فرهنگ سازمانی، هویت اجتماعی هر سازمان را تعیین می کند و در واقع این مفهوم از اساسی ترین زمینه های تغییر و تحول در سازمان بوده و پذیرش آن از سوی کارکنان ضامن بقا و پویایی سازمان است. بسیاری از محققان از جمله دی لانگ و فاهی (۲۰۰۶) در تحقیقات خود نشان دادند فرهنگ سازمانی می تواند به عنوان عاملی در موفقیت و یا حتی در برخی از موارد به عنوان مانعی اصلی برای اجرای استراتژی مدیریت دانش محسوب شود. بر این اساس، به منظور موفقیت مدیریت دانش در سازمان حضور یک فرهنگ دانش دوستانه الزامی است، فرهنگی که به حمایت از استراتژی مورد نظر بپردازد.

منابع

1. Balthazard, P.A., & Cook, R.A (2014).Organizational Culture And Knowledge Management Success: Assessing The Behavior-Performance Continuum. Proceeding Of The 37th Hawaii International Conference On System Sciences.
2. Braches,d.,Koustopoulos,K,Ssoderquist,K.E,&Prastacos,G .(2007).Knowledge Effective, Social Context AndInovation .journal of knowledge management .11.2.22-42.
3. Chang, S. C, & Lee, M. S. (2009). The linkage between knowledge management capability and organizational hnnovation. Jornal of knowledge Management. Vol. 12 No 1, pp. 3 – 20.
4. Davenport, .H., delonge ,D.W.,& Beers, M.C.(1998). Successful Knowledge Management Projects. Sloan Management Preview, Vol.39.NO.2, P.43-58.
5. Davenport. T, and Grover. V (2019). "Knowledge management". Journal of Management Information Systems, 18(1), 3-4.
6. Gold, A.H, Malhotra, A., & Segars, A.H (2001). Knowledge Management: an Organizational Capabilities Perspective. Journal of Management Information Systems, Vol. 18. No. 1, pp. 185 – 214.
7. Hatami, S. Henry, H. Kargar, G A. Sobhani, Y. (1390). The relationship between organizational innovation and knowledge management in employees of the National Olympic Academy and selected federations. The 6th National Conference of Physical Education and Sports Science Students, 24 and 25 December 2018, Tehran.
8. Holsapple,C.W.&Joshi,K.P. (2014).An Investigation Of Factors Fat Influence The Management Of Knowledge In Organizations. Journal of Strategic Information Systems.PP.235-261.
9. Lawson, S. (2003). Examining the relationship between organizational culture and knowledge management. Doctoral dissertation, Nova Southeastern University. Proquest Information and Learning Company.
10. Martin, J. (2011). Organizational Culture, mapping the terrain, California: Sage Publication.
11. Sarros, J.C.,Gray ,J.,& Denesten ,L. l.(2003).The Next Generation Organizational Culture Profile. Working Paper 15/3, Department Of Management.

**relationship between knowledge management and organizational culture in
the employees of the General Department of Sports and Youth in Fars
province**

Narges Talebi

Masters Of sports management and secretary of
physical education in Qir and Karzin city

Email: Nagess.flower57@gmail.com

Sidigheh Sadat Behruzi

2) Masters Of sports management of Al-Zahra
University and secretary of physical education in Qir
and Karzin city (responsible author)

Email: zikzak100@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationship between knowledge management and organizational culture in the employees of the General Department of Sports and Youth in Fars province. The statistical population of the research included all employees of the general sports and youth departments of Fars province, which was considered equal to the population due to the small size of the sample. The tools used in the research were two standard organizational culture questionnaires by Saros et al. (2003) and Lawson's knowledge management questionnaire (2003), whose reliability was reported as 0.98 and 0.76, respectively. Spearman's correlation coefficient and Kolmogorov-Smirnov test were used to analyze the data. The results showed that there is a significant positive relationship between knowledge management and its dimensions, i.e. knowledge absorption, knowledge organization, knowledge storage, knowledge dissemination and knowledge application with organizational culture. According to the obtained results, it is suggested to the managers of the organizations to pay attention to the organizational culture in order to apply knowledge management in their organizations as quickly as possible.

Key words: organizational culture, knowledge management, employees, sports organizations.

تبیین عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام

احدیه صادقی کلانی^{۱*}، شهاب شهبازی^۲، سعید خسروی نژاد^۳، عبدالله صبوری^۴

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دبیر پژوهش اداره کل ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۲. مدیرکل اداره ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۳. رئیس اداره روابط عمومی ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۴. رئیس اداره توسعه منابع و پشتیبانی اداره کل ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تبیین عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام بود. روش تحقیق کیفی (نظریه داده-بنیاد) است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل صاحب نظران (اساتید، کارشناسان و خبرگان ورزشی) در زمینه گردشگری ورزشی می‌باشند. جهت نمونه‌گیری برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. ابزار تحقیق مصاحبه بود که از ۱۴ نفر به عمل آمد. روایی ابزار پژوهش (مصاحبه)، توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس اساتید متخصص، مورد بررسی قرار گرفت و تأیید گردید و برای سنجش پایایی از روش توافق درون موضوعی استفاده شد که مطابق این روش مقدار پایایی برابر با ۰/۸۲ بود. در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده-بنیاد استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام شامل: مدیریت منابع انسانی، حفاظت فیزیکی و مدیریت امنیت گردشگری ورزشی می‌باشد. که این مقوله‌ها خود شامل ۸ مفهوم و ۳۸ عامل یا کد باز هستند. بر اساس یافته‌های این پژوهش نتیجه می‌گیریم برای توسعه گردشگری در استان ایلام می‌بایست بر مقوله‌های شناسایی شده در این پژوهش متمرکز شد و با توسعه زیرساخت‌های موجود شرایط را برای حضور هرچه بیشتر گردشگران ورزشی در این استان محیا ساخت.

کلید واژه‌ها: ایلام، گردشگری، توسعه، مدیریت، ورزش

مقدمه

امروزه در میان صنایع خدماتی، صنعت گردشگری از بخش‌های پویا و متنوع در صنایع دنیا و در حال رشد در سطح بین-المللی و یکی از بخش‌های مهم اقتصادی است که به‌عنوان صنعت پاک قلمداد شده و ضمن افزایش درآمدهای ارزی برای اقتصاد ملی، کمک شایسته‌ای به رونق اشتغال و ایجاد درآمد کرده است (کشتی‌دار و همکاران، ۱۴۰۰). صنعت گردشگری پس از صنایع خودروسازی، ساختمان و غذایی، چهارمین صنعت برتر جهان است. میزان مشارکت این بخش در تولید ناخالص داخلی جهان بیش از بخش‌هایی همچون خودروسازی و کشاورزی بوده و مشارکت آن در اشتغال از خودروسازی نیز بیشتر بوده است (نرگسی و همکاران، ۱۳۹۷). بر اساس برآوردهای سازمان جهانی گردشگری، پیش‌بینی می‌شود که تعداد گردشگران در سال ۲۰۲۲، به حدود یک میلیارد و ۷۵۰ میلیون نفر افزایش یابد (هربولد و همکاران^۱، ۲۰۲۰). لذا یکی از بخش‌های مهم و پر اهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرا بخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است؛ که از آن به عنوان گردشگری ورزشی^۲ نام برده می‌شود و با سرعت بالایی در حال رشد و تبدیل شدن به صنعتی بزرگ و مستقل است (مصطفایی و همکاران، ۱۴۰۰). گردشگری ورزشی، سفری است که به صورت رسمی یا غیررسمی و برپایه تفریح یا تماشای ورزش صورت می‌گیرد و به یکی از راهبردهای مهم تجاری و اقتصادی به منظور کسب درآمد، ایجاد اشتغال و توسعه زیرساخت‌ها برای بیشتر کشورهای تبدیل شده است. گردشگری ورزشی در عصر پسمادرین یکی از اهرم‌های جغرافیای سیاسی گردشگری برای کشورها در جذب سرمایه و درآمد و جذب کننده ده‌ها میلیون تماشاگر (گردشگر) به سمت رویدادهایی نظیر رقابت‌های المپیک و یا جام جهانی می‌باشد. پژوهشگران، صاحب نظران و کارشناسان، گردشگری ورزشی را یکی از بی‌دردسرت‌ترین و بهترین منابع درآمد در کشورهای توسعه یافته در نظر گرفته‌اند (خدابخش‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹). در کشورهای پیشرو در بخش صنعت، صنعت گردشگری بین ۴ تا ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی را شامل می‌شود که در این میان، سهم گردشگری ورزشی ۱ تا ۲ درصد است (کشتی‌دار و همکاران، ۱۴۰۰). همچنین حدود ۳۲ درصد از توفیقات و دستیابی‌های جهانی گردشگری به گردشگری ورزشی اختصاص دارد (پداگا و همکاران^۳، ۲۰۲۰). گردشگری ورزشی به عنوان یک صنعت سودآور، می‌تواند تمام اقشار اجتماعی را از لحاظ اقتصادی و سیاسی تحت تأثیر قرار دهد همچنین گردشگری ورزشی یک پدیده اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و سیاسی و همچنین ترکیبی جذاب از ورزش و گردشگری است که تأثیرات زیادی از جمله تأثیرات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را به دنبال دارد (خدابخش‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹).

در مورد پژوهش حاضر تحقیقاتی انجام گرفته است که در ادامه به بررسی آن‌ها پرداخته می‌شود. مصطفایی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی تحت عنوان مرور نظام‌مند مطالعات حوزه گردشگری ورزشی در ایران به این نتیجه دست یافتند که روند چاپ مقاله‌های بررسی شده سیر صعودی داشته است و موضوع گردشگری ورزشی بیشتر مدنظر پژوهشگران مرد با تحصیلات مدیریت ورزشی بوده است. عمده مقاله‌ها به بررسی موضوع مدیریت و برنامه ریزی گردشگری ورزشی پرداخته‌اند و لازم است به سایر حوزه‌ها بیشتر پرداخته شود. نتایج مطالعه مرتضایی و کلاته سیفری (۱۳۹۹)، تحت عنوان توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر مناطق پنهان نشان داد که نقش فرهنگی-اجتماعی جامعه‌ی محلی و منطقه، نقش سیاست‌های دولتی، ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، ویژگی‌های گردشگران، ویژگی‌های عمومی و ورزشی مناطق پنهان و نقش سازمان‌های مسئول مناطق پنهان در توسعه گردشگری ورزشی مناطق پنهان تأثیر فراوانی دارد و درآمدزایی، اشتغال زایی، رفاه اجتماعی و ترویج فرهنگ به عنوان پیامدهای توسعه معرفی شد. رینر^۴ (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی تأثیر رضایت‌مندی گردشگران با توجه به اهداف مقصد با استفاده از مدل معادلات ساختاری پرداخت در این مطالعه، از طریق تجزیه و تحلیل فاکتورها، چهار جنبه مرتبط با رضایت گردشگران با مقصد را تعیین کرد که شامل: دسترسی به مقصد گردشگری، مسکن، امکانات و جاذبه گردشگری بود.

1 - Herbold et al

2 - Sport Tourism

3 - Pedauga et al

4 . Reyner

از طرف دیگر، می‌توان گفت که در شرایطی که رکود و بیکاری شغلی کل کشور و خصوصاً استان ایلام را تهدید می‌نماید می‌توان امیدوار بود که به کمک توسعه قابلیت‌های بالقوه این استان از جمله بهبود وضعیت گردشگری ورزشی که در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی، نیاز به هزینه کمتر و نیروی انسانی غیرماهر تری دارد. در رشد اقتصادی استان و بالاخص ایجاد مشاغل گوناگون نقش اساسی ایفا نمود. با توجه به آنچه ذکر شد، با شناسایی و تبیین شاخص‌های توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام، که هدف اصلی این پژوهش می‌باشد، می‌توان مشخص نمود که استان ایلام در کدام یک از شاخص‌های توسعه گردشگری ورزشی دارای ضعف است که پس از شناسایی آن‌ها با ارائه راهکارهای لازم گام‌های اساسی در جهت بهبود این شاخص‌ها برداشت که از این طریق شاهد توسعه گردشگری ورزشی در سطح استان خواهیم بود.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق کیفی (شیوه نظریه داده بنیاد) برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر صاحب نظران (اساتید، کارشناسان و خبرگان ورزشی) در زمینه گردشگری ورزشی می‌باشند. روش نمونه‌گیری هدفمند و به شیوه تکنیک گلوله برفی بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، چندین نفر از خبرگان شناسایی و مورد مصاحبه قرار گرفتند و در روش گلوله برفی از افرادی که مورد مصاحبه قرار گرفته بودند خواسته شد سایر افرادی را که در وضعیت مشابهی هستند و می‌توانند اطلاعات بیشتری ارائه بدهند، معرفی کنند و از آن‌ها نیز مصاحبه به عمل آمد. مصاحبه‌ها آنقدر ادامه یافت تا به تکرار اطلاعات قبلی برسد. به عبارتی از مصاحبه‌های جدید، نکته و اطلاعات جدید و تازه‌ای به دست نیاید یعنی محقق به اشباع نظری برسد. در این پژوهش نیز از ۱۴ نفر مصاحبه به عمل آمد و از مصاحبه ۱۲ به بعد تکرار در داده‌های دریافتی مشاهده و در مصاحبه ۱۳ به اشباع رسید. روایی یافته‌های پژوهش (مصاحبه‌ها) توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس به‌وسیله در جریان قرار دادن اساتید در روند مصاحبه‌ها و نحوه کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و همچنین استفاده از نقطه نظرات اساتید در اصلاح موارد لازم مورد تایید قرار گرفت. علاوه بر این در پژوهش حاضر، از روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شده است. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از یک دانشجوی مقطع دکتری آمار درخواست شد تا به‌عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت کند، آموزش‌ها و روش‌های لازم جهت کدگذاری مصاحبه‌ها به ایشان انتقال داده شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که از نظر دو نفر مشابه بودند، با عنوان «توافق» و کدهای غیر مشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد (محمدی عسکری‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). که مطابق این فرمول مقدار پایایی برابر با ۰/۸۲ بود.

$$100\% = \frac{\text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

درصد توافق =

جدول ۱: محاسبه پایایی پژوهش

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	۲	۱۶	۷	۷	۸۷٪
۲	۵	۱۲	۵	۵	۸۳٪
۳	۱۱	۱۱	۴	۳	۷۳٪
	کل	۳۹	۱۶	۱۵	۸۲٪

بر این اساس پایایی آزمون نیز مورد تایید واقع شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده بنیاد طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد. با استفاده از کدگذاری باز ابتدا محتوای همه مصاحبه‌ها

پیاده سازی شد و سپس، کدگذاری باز آن‌ها به روش کدگذاری نکات کلیدی انجام شد؛ بدین ترتیب که داده‌های جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها به صورت مکتوب روی کاغذ درج شدند و سپس، با تجزیه و تحلیل خط به خط و پاراگراف به پاراگراف نوشته‌های موجود، کدهای باز ایجاد شدند. در مجموع از تجزیه و تحلیل ۱۴ مصاحبه، ۳۸ کد باز استخراج شد. سپس در مرحله کدگذاری محوری، کدهای تولید شده در گام قبلی، به روشی جدید و با هدف ایجاد ارتباط میان کدها بازنویسی شدند. کدگذاری محوری به ایجاد گروه‌ها و مقوله‌ها منجر می‌شود. تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار گرفتند در این فرآیند ممکن بود که چندین کد باز با عنوان یک کد محوری کدگذاری شوند. ۳۸ کد باز استخراجی به ۸ کد محوری تبدیل شدند. در نهایت، پس از مرحله بعد فرایند کدگذاری محوری و با استناد به تحلیل عوامل به‌دست آمده و فرایند کدگذاری باز و محوری انجام شده، فرایند کدگذاری گزینشی انجام شد که در این مرحله کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شدند و در نهایت مقوله‌های اصلی و عمده شناسایی شدند.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نمونه آماری در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: ویژگی‌های فردی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی
۱	فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات	کارشناسی ارشد
۲	مهندسی صنایع	کارشناسی ارشد
۳	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی
۴	برنامه ریزی توریسم	کارشناسی ارشد
۵	مدیریت سرمایه گذاری	دکتری تخصصی
۶	مدیریت ورزشی	دکتری تخصصی
۷	فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات	دکتری تخصصی
۸	جغرافیا و برنامه ریزی شهری	دکتری تخصصی
۹	جغرافیا و برنامه ریزی شهری	دکتری تخصصی
۱۰	جامعه شناسی فرهنگی	دکتری تخصصی
۱۱	برنامه ریزی توریسم	دکتری تخصصی
۱۲	فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات	کارشناسی
۱۳	برنامه ریزی توریسم	کارشناسی
۱۴	مدیریت دولتی	کارشناسی ارشد

بر مبنای یافته‌های جدول فوق تعداد نمونه آماری شامل ۸ نفر دکتری تخصصی و ۴ نفر کارشناسی ارشد و ۲ نفر کارشناسی بود که همگی دارای تسلط بر موضوع بودند. در ادامه به بررسی یافته‌های استنباطی (کدبندی مصاحبه‌ها) می‌پردازیم.

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۳. شناسایی عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام

مقوله‌ها	مفاهیم	کدگذاری باز
مدیریت منابع انسانی	آموزش گردشگران	رعایت مقررات میزبان
		نحوه خروج ایمن
		توزیع بولتن آموزشی
		آشنایی با مصادیق مجرمانه
		حفظ خونسردی در شرایط اضطراری
	صلاحیت پرسنل	صدور کارت شناسایی به همراه هولوگرام معتبر
		بررسی سابقه پرسنل
		معرفی نمایندگان سازمان‌های درگیر قبل از برگزاری
	آموزش پرسنل	آموزش تیم‌های تخصصی
		مدیریت صحیح تخلیه جمعیت
		برخورد محترمانه
		شیوه بازرسی
حفاظت فیزیکی	محیط داخلی اماکن ورزشی	حل مشکلات گردشگر
		مسیرهای دسترسی کنترل شده
		حضور نیروی امنیتی
		ثبت ورود و خروج و بازرسی وسایل نقلیه
		ممانعت از ورود وسایل غیرمجاز
	محیط بیرونی اماکن ورزشی	اجرای پروتکل امنیتی بررسی هویت پرسنل
		بازرسی اماکن و بناهای اطراف
		امنیت محل اسکان
		گشت نیروی امنیتی
		حضور نیروهای امنیتی تا اتمام رویداد
		نظارت مداوم بوفه‌ها و فروشگاه‌ها
		پیش بینی بیمه
مدیریت امنیت گردشگری ورزشی	مدیریت ریسک	تفاهم نامه با شرکت‌های معتبر
		پیش بینی ژنراتورهای اضطراری
		پیش بینی وضعیت جوی
		هماهنگی با سازمان هواشناسی
	مدیریت بحران	آمادگی حین برگزاری
		اورژانس پزشکی
		حضور پزشک و تکنسین پزشکی
		آمبولانس و بالگرد
		تخلیه گردشگران
		تمرین مدیریت بحران
	مدیریت برگزاری رویداد	تامین نیروی انسانی مورد نیاز جهت برگزاری رویداد
		برگزاری منظم جلسات
		تفاهم‌نامه با سازمان‌های امنیتی
		مدیریت و هماهنگی با راهنمایی و رانندگی جهت تنظیم طرح ترافیک

بر اساس نتایج جدول شماره ۳ و مصاحبه‌های عمیق و مقوله‌بندی آن‌ها عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام شامل: مدیریت منابع انسانی، حفاظت فیزیکی و مدیریت امنیت گردشگری ورزشی می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

امروزه گردشگری و ورزش یک رابطه متقابل دارند که به طور مستقیم بر اقتصاد کشور تأثیر می‌گذارد. همچنین گردشگری ورزشی امروزه، به عنوان پرسودترین صنعت در سراسر جهان محسوب می‌شود. علاوه بر این، ممکن است تمام اقشار اجتماعی را از لحاظ اقتصادی و سیاسی تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین لازم به ذکر است که با توجه به سیاست‌ها، دیدگاه‌ها و طرح‌های سازنده در این زمینه، باید توجه بیشتری به این صنعت شود.

پژوهش‌های متعددی در سال‌های اخیر در خصوص گردشگری ورزشی در ایران انجام شده است و عوامل متعدد و مؤثری برای توسعه گردشگری ورزشی در استان‌های مختلف و مختص همان مناطق و استان‌ها شناسایی و معرفی شده‌اند و به ندرت و به صورت انگشت شمار به شناسایی و تعیین شاخص‌های ارزیابی توسعه گردشگری ورزشی به طور عام در ایران توجه شده است. این در حالی است که با در اختیار داشتن مبنا و شاخص، ارزیابی بهتر و مؤثرتری می‌توان انجام داد و به نتایج دقیق‌تری از ارزیابی دست یافت. استان ایلام با برخورداری از مواهب طبیعی و ظرفیت‌های بالقوه توریستی از جایگاه ارزنده‌ای در زمینه توریسم برخوردار است. کوهستان‌ها، قله‌های مرتفع، دره‌های عمیق و زیبا، مراتع، غارها، دریاچه‌ها، رودخانه‌های خروشان، کویر نوردی، رالی در کویر، ورزش‌های بومی، هنگ گلایدینگ (کایت)، پاراگلایدر، راهپیمایی طولانی در کوهستان، صخره‌نوردی و کوهنوردی و عرصه‌های بیابانی این استان، همگی مناطق بسیار جذاب برای گردشگری ورزشی محسوب می‌شود، مناطقی که برای بسیاری از مردم استان و نیز مسافران، شناخته شده و برای بسیاری هم ناشناخته است. لذا بکارگیری تبلیغات مناسب برای معرفی این جاذبه‌های گردشگری باید در دستور کار مدیران قرار گیرد. با این باور و علم به امکان پذیری درآمدزایی مولد از محل توسعه گردشگری ورزشی می‌بایست با شناسایی شاخص‌های توسعه گردشگری ورزشی در این استان شرایط را برای حضور هرچه بیشتر گردشگران ورزشی محیا سازیم. براساس پژوهش حاضر، جهت توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام لازم است که شاخص‌های شناسایی شده از قبیل: مدیریت امنیت گردشگری ورزشی، مدیریت منابع انسانی و حفاظت فیزیکی مورد توجه طراحان و مدیران ارشد صنعت گردشگری ورزشی قرار گیرد؛ چرا که اگر این شرایط به صورت شایسته و قابل ملاحظه‌ای درک نگردند، در آینده‌ای نزدیک مدیریت نمودن این شرایط بسیار دشوار خواهد بود و موجب تحمیل آسیب‌های هزینه‌ای، درآمدی و انسانی بر پیکره صنعت گردشگری خواهد شد. لذا مدیران استان می‌بایست با برنامه‌ریزی راهبردی و بکارگیری ظرفیت‌های موجود از طریق گسترش و توسعه همه جانبه زیرساخت‌های ورزشی در راستای جذب گردشگران ورزشی به استان اقدامات لازم را انجام دهند. نتایج این بخش با یافته‌های بهاران و همکاران (۱۳۹۹)، مصطفایی و همکاران (۱۴۰۰)، داینکو (۲۰۱۸) که به شاخص مدیریت صحیح به عنوان عاملی تأثیر گذار بر توسعه گردشگری ورزشی اشاره داشتند همراستا و همسو می‌باشد.

بر مبنای یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود در راستای توسعه گردشگری ورزشی در استان ایلام به موارد ذیل توجه گردد:

ابتدا پیشنهاد می‌شود که مدیران به به عامل فرهنگ سازی و تبلیغات به عنوان عاملی قوی در جذب گردشگران ورزشی توجه ویژه‌ای داشته باشند. و همچنین پیشنهاد می‌شود رشد ریسک پذیری و سرمایه گذاری در صنعت گردشگری ورزشی را از طریق سازو کارهای کاهش دهنده عدم اطمینان در محیط بازار گردشگری ورزشی ارتقا دهند تا سرمایه گذاران بتوانند به راحتی در این حوزه سرمایه‌گذاری نمایند.

- Baharan, P., Foroghiour, H., & Aghai, N. (2020). Construction and Validation of an Instrument to Measure Sport Responsibility. *Sport Sciences Quarterly*, 12(39), 66-90. (Persian).
- Dayneko, D. V., & Dayneko, V. V. (2018). Development and marketing of ecotourism in Baikal region. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 180 (2018). pages:1-8.
- Herbold, V., Thees, H., Philipp, J. (2020). The Host Community and Its Role in Sports Tourism—Exploring an Emerging Research Field. *Sustainability*, 12(24):10488. <https://doi.org/10.3390/su122410488>.
- Keshtidar, M., Nazari torshizi, A., & Heydari, R. (2021). A meta-analysis of studies on sports tourism development in Iran with an approach to identify the factors affecting it. *Sport Management Journal*, 13(2), 511-537. (Persian).
- Khodabakhshzade, A., Ghahraman Tabrizi, K., & Sharifian, E. (2020). Designing a Model for Evaluating Indicators of Sport Tourism Development in Iran. *Applied Research in Sport Management*, 9(2), 41-50. (Persian).
- Mohamadi Askarabadi, M., eydi, H., & Abbasi, H. (2020). Thematic Analysis of Factors Affecting the Development of Iran's Sport Economy. *Sport Management and Development*, 9(4), 20-35. (Persian).
- Mortezaee, L., & kalate seifari, M. (2020). Sports tourism development with an emphasis on hidden areas. *Applied Research in Sport Management*, 8(4), 75-86. (Persian).
- Mostafaei, J., Farzan, F., & Honarvar, A. (2021). Systematic Review of Studies in Sport Tourism Field in Iran. *Journal of Tourism and Development*, 10(2), 231-250. (Persian).
- Nargesi, Sh., Babki, R., & Efti, M. (2019). Investigating the relationship between tourism, economic growth and financial development in Iran (1368-1395), *Financial Economics Quarterly*, 12(44), 41-67. (Persian).
- Pedauga, L. E., Pardo-Fanjul, A., Redondo, J. C., & Izquierdo, J. M. (2020). Assessing the economic contribution of sports tourism events: A regional social accounting matrix analysis approach. *Tourism Economics*. <https://doi.org/10.1177/1354816620975656>.
- Reyner, P. (2017). structural equations model: enfluemc on tourist satisfaction with destination attributes, *Tourism and Hospitality Management*, Vol. 23, No. 2, pp. 218-233.

Explanation of factors affecting the development of sports tourism in Ilam province

Ahdieh Sadeghi kalani^{1*}, Shahab Shahbazi², Saeed Khosravinejad³, Abdullah Sabouri⁴

1. PhD in Sports Management, Research Secretary of the General Directorate of Sports and Youth of Ilam Province, Iran
2. Director General of Sports and Youth Department of Ilam Province, Iran
3. Head of Sports and Youth Public Relations Department of Ilam Province, Iran
4. Head of Resource Development and Support Department of General Sports and Youth Department of Ilam Province, Iran

Abstract

The purpose of this research was to explain the factors affecting the development of sports tourism in Ilam province. The research method is qualitative (data-based theory). The statistical population of this research includes experts (professors, experts and sports experts) in the field of sports tourism. For sampling, the snowball sampling method was used to conduct in-depth interviews. The research tool was an interview that was conducted with 14 people. The validity of the research instrument (interview) was examined and confirmed by the interviewees and then the expert professors, and the intra-subject agreement method was used to measure the reliability, and according to this method, the reliability value was equal to 0.82. In order to analyze the data, the data-based theory method was used. The findings of this research showed that the factors affecting the development of sports tourism in Ilam province include: human resources management, physical protection and security management of sports tourism. These categories themselves include 8 concepts and 38 factors or open codes. Based on the findings of this research, we conclude that for the development of tourism in Ilam province, it should be focused on the categories identified in this research, and with the development of the existing infrastructure, the conditions for the presence of more sports tourists in this province will be created. made

Keywords: Ilam, Tourism, Development, Management, Sports

* Corresponding Author Email: hayde.sadeghi@gmail.com

شناسایی عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام

احدیه صادقی کلانی^{۱*}، شهاب شهبازی^۲، محمد مهدیه^۳، علی قاسمی^۴

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دبیر پژوهش اداره کل ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۲. مدیرکل اداره ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۳. رئیس حراست اداره کل ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

۴. معاون پشتیبانی و منابع انسانی اداره ورزش و جوانان استان ایلام، ایران

چکیده

تأخیر در سن ازدواج یکی از پدیده‌هایی است که به دنبال مدرنیته اتفاق افتاده است. بسیاری از جوانان به دلایلی همچون تحصیلات، دستیابی به شغل موردنظر و درآمد بالا از ازدواج بهنگام سرباز می‌زنند و با تأخیر در ازدواج روبرو هستند. هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام است. روش تحقیق کیفی (نظریه داده-بنیاد) است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل جوانان دختر و پسر استان ایلام می‌باشند. جهت نمونه‌گیری برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. ابزار تحقیق مصاحبه بود که از ۲۴ نفر به عمل آمد. روایی ابزار پژوهش (مصاحبه)، توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس اساتید متخصص، مورد بررسی قرار گرفت و تأیید گردید و برای سنجش پایایی از روش توافق درون موضوعی استفاده شد که مطابق این روش مقدار پایایی برابر با ۰/۸۵ بود. در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده-بنیاد استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام شامل: وضعیت اقتصادی، دنبال ایده‌آل بودن، ادامه تحصیل، عدم تمایل به ازدواج، ملاک‌های انتخاب و آسیب‌های فردی می‌باشند. که این ۶ مقوله خود شامل ۳۷ عامل یا کد باز هستند. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر نتیجه می‌گیریم برای بهبود شرایط مناسب ازدواج جوانان در استان ایلام باید بر مقوله‌های متسخر از این پژوهش متمرکز شد.

واژگان کلیدی: ازدواج، ایلام، جوانان، داده‌بنیاد

مقدمه

با شتاب گرفتن روند تحولات اقتصادی-اجتماعی به دلیل ورود مدرنیته و تفکرات مدرنیسم در جامعه ایران، به تدریج تأثیرات آن بر پدیده‌های اجتماعی نمایان گردید؛ به گونه‌ای که می‌توان ادعا کرد تمامی نهادها و پدیده‌های اجتماعی از این تغییر و تحولات تأثیر پذیرفته‌اند (فعله‌گری، ۱۳۹۷). الگوی سنتی خانواده به تدریج روبه تغییر گذاشت و تغییر شکل، ساختار و میزان پایداری آن از مشهودترین مصادیق مدرنیته و دگرگونی‌های یاد شده است (خجسته‌مهر و همکاران، ۱۳۹۵). ایران، همانند سایر کشورهای در حال توسعه، در پی تأثیرپذیری ساختارهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جامعه از فرایند مدرنیته و جهانی شدن و به دنبال تغییرات در حوزه شهرنشینی، گسترش خانواده هسته‌ای، دسترسی بیشتر به آموزش و رسانه‌های گروهی، ورود زنان به بازار کار و ارتقای حقوق زنان، با تغییر در قوانین، الگوها و سلسله مراتب ارزش‌های ازدواج، افزایش میزان طلاق، کاهش میزان مولید و افزایش سن ازدواج و مانند آن مواجه شده است. بنابراین در فرایند استقرار مدرنیته و گذر از جامعه سنتی، بسیاری از عناصر مهم و سنتی ساختار فرهنگی جامعه ما نیز در حال درهم شکسته شدن‌اند (دلخوش، ۱۳۹۲). تأخیر در سن ازدواج یکی از پدیده‌هایی است که به دنبال مدرنیته اتفاق افتاده است. بسیاری از جوانان به دلایلی همچون تحصیلات، دستیابی به شغل موردنظر و درآمد بالا از ازدواج بهنگام سرباز می‌زنند و با تأخیر در ازدواج روبرو هستند. تأخیر در سن ازدواج مسائل و مشکلات زیادی را برای فرد و جامعه ایجاد می‌کند. مسائلی همچون عدم جایگزینی نسلی، ناهنجاری در ارضای نیازهای جنسی، روابط خارج از چهارچوب ازدواج و ناراحتی‌های روحی-روانی مسائلی است که با تأخیر سن ازدواج اتفاق می‌افتد. با ورود جریان مدرنیته بسیاری از مسائل دستخوش تغییر شد (قربانی و ترابی، ۱۴۰۰).

در رابطه با تحقیق حاضر مطالعاتی صورت گرفته است که در ادامه به نتایج آن‌ها اشاره می‌شود. تحولات سن مناسب ازدواج در ایران و تعیین کننده‌های آن بین سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۴ عنوان مطالعه‌ای است که قربانی و ترابی (۱۴۰۰)، انجام داده‌اند. یافته‌ها نشان از افزایش میانگین سن مناسب ازدواج دختران و پسران تقریباً به اندازه یک سال طی دو مقطع مورد مطالعه دارد، میانگین سن مناسب ازدواج دختران از ۲۰/۳ سال در سال ۱۳۸۳ به ۲۱/۲ سال در سال ۱۳۹۴ و میانگین سن مناسب ازدواج پسران از ۲۴/۸ سال در ۱۳۸۳ به ۲۵/۷ سال در ۱۳۹۴ رسیده است. سهم متغیرهای اثرگذار طی این سال‌ها تغییر کرده، اما تحصیلات همواره عاملی کلیدی و موثر در تبیین تحولات سن مناسب ازدواج دو جنس نسبت به دیگر متغیرها بوده است. سونگ لی و همکاران^۱ (۲۰۲۱)، تحقیقی با عنوان عوامل تأخیر در سن ازدواج در کره: تجزیه و تحلیل داده‌های سرشماری جمعیت برای سال‌های ۱۹۹۰-۲۰۱۰ انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که زنان دارای تحصیلات عالی در مقایسه با زنان دارای تحصیلات پایین ازدواج را به تأخیر می‌اندازند. مردان با تحصیلات عالی زودتر از مردان با تحصیلات متوسطه یا کمتر ازدواج می‌کنند، در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰، مردانی که در صنایع پایدار و پردرآمد کار می‌کنند، زودتر ازدواج می‌کنند، که اثرات مشابهی برای زنان ۳۰ تا ۳۴ ساله دارد. در نهایت، چندین ویژگی منطقه‌ای با تأخیر ازدواج مرتبط است که از جمله آن‌ها می‌توان به افزایش قیمت مسکن، درآمد بیشتر برای زنان، نرخ بیکاری پایین‌تر برای زنان جوان، نابرابری درآمد بیشتر، درآمد کمتر و نرخ بیکاری بیشتر برای مردان اشاره کرد.

بر این اساس انجام مطالعه و پژوهش درباره دلایل تأخیر در سن ازدواج از دو جنبه نظری و کاربردی دارای اهمیت است؛ از بعد نظری موجب رشد و ارتقای علمی در حوزه مورد نظر می‌شود و زمینه برای فهم پدیده مورد بررسی فراهم می‌گردد. از بعد کاربردی نیز می‌توان با شناخت دلایل تأخیر در ازدواج جوانان، علل و زمینه‌های آن را بررسی و اقدامات کاربردی جهت رفع موانع موجود بر سر راه ازدواج جوانان در اختیار سیاست‌گذاران قرار داد. بدیهی است شیوه بررسی پدیده تأخیر در سن ازدواج نیز دارای اهمیت است. تحقیقات پیمایشی به علت کمی بودن قادر به کشف و تفسیر علل و فرایندها در تأخیر سن ازدواج

1. Song lee et al

نیستند. همچنین تحقیقات خارجی در فضای فرهنگی متفاوت از جامعه ما صورت گرفته است. بر همین اساس، در این پژوهش ضمن توجه به نتایج تحقیقات پیشین به منظور افزایش حساسیت نظری محقق، سعی شده است پژوهشی جدید، مستقل و بومی با راهبرد نظریه‌ی مبنایی صورت گیرد؛ تا به این سؤال که چه دلایلی موجب تأخیر در سن ازدواج جوانان استان ایلام شده است؟، پاسخ داده شود.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق کیفی (شیوه نظریه داده بنیاد) برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل جوانان دختر و پسر استان ایلام می‌باشند. روش نمونه‌گیری هدفمند بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، چندین نفر از جوانان دختر و پسر مجرد استان ایلام که دارای سن بالایی بودند انتخاب شدند. مصاحبه‌ها آنقدر ادامه یافت تا به تکرار اطلاعات قبلی برسد. به عبارتی از مصاحبه‌های جدید، نکته و اطلاعات جدید و تازه‌ای به دست نیاید یعنی محقق به اشباع نظری برسد. در این پژوهش نیز از ۲۴ نفر مصاحبه به عمل آمد. روایی یافته‌های پژوهش (مصاحبه‌ها) توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس به‌وسیله در جریان قرار دادن اساتید در روند مصاحبه‌ها و نحوه کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و همچنین استفاده از نقطه نظرات اساتید در اصلاح موارد لازم مورد تأیید قرار گرفت. علاوه بر این در پژوهش حاضر، از روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شده است. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از یک دانشجوی مقطع دکتری آمار درخواست شد تا به‌عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت کند، آموزش‌ها و روش‌های لازم جهت کدگذاری مصاحبه‌ها به ایشان انتقال داده شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که از نظر دو نفر مشابه بودند، با عنوان «توافق» و کدهای غیر مشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد (محمدی عسکری‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۹). که مطابق این فرمول مقدار پایایی برابر با ۰/۸۵ بود.

$$100\% = \frac{\text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\% = \frac{25}{30} = 83.33\%$$

درصد توافق درون موضوعی

جدول ۱: محاسبه پایایی پژوهش

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	۵	۲۱	۹	۷	۸۵٪
۲	۱۳	۱۵	۶	۶	۸۰٪
۳	۲۱	۱۱	۵	۳	۹۰٪
	کل	۴۷	۲۰	۱۶	۸۵٪

بر این اساس پایایی آزمون نیز مورد تأیید واقع شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش نظریه داده بنیاد طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد. با استفاده از کدگذاری باز ابتدا محتوای همه مصاحبه‌ها پیاده سازی شد و سپس، کدگذاری باز آن‌ها به روش کدگذاری نکات کلیدی انجام شد؛ بدین ترتیب که داده‌های جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها به صورت مکتوب روی کاغذ درج شدند و سپس، با تجزیه و تحلیل خط به خط و پاراگراف به پاراگراف نوشته‌های موجود، کدهای باز ایجاد شدند. در مجموع از تجزیه و تحلیل ۲۴ مصاحبه، ۳۷ کد باز استخراج شد. سپس در

مرحله کدگذاری محوری، کدهای تولید شده در گام قبلی، به روشی جدید و با هدف ایجاد ارتباط میان کدها بازنویسی شدند. کدگذاری محوری به ایجاد گروه‌ها و مقوله‌ها منجر می‌شود. تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار گرفتند در این فرآیند ممکن بود که چندین کد باز با عنوان یک کد محوری کدگذاری شوند. ۳۷ کد باز استخراجی به ۶ کد محوری تبدیل شدند. در نهایت، پس از مرحله بعد فرایند کدگذاری محوری و با استناد به تحلیل عوامل به دست آمده و فرایند کدگذاری باز و محوری انجام شده، فرایند کدگذاری گزینشی انجام شد که در این مرحله کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شدند و در نهایت مقوله‌های اصلی و عمده شناسایی شدند.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نمونه آماری در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: ویژگی‌های فردی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	جنسیت	سن	میزان تحصیلات	وضعیت اشتغال
۱	پسر	۳۰	کارشناسی ارشد حقوق	آزاد
۲	پسر	۲۹	لیسانس عمران	مشغول در شرکت
۳	پسر	۲۸	دیپلم فنی و حرفه‌ای	کارگر
۴	پسر	۲۸	لیسانس فلسفه	فروشنده
۵	پسر	۲۸	دیپلم کار و دانش	کارمند
۶	پسر	۳۱	کارشناس ارشد حسابداری	آزاد
۷	پسر	۳۲	دیپلم تجربی	آزاد
۸	پسر	۲۹	لیسانس مدیریت	مکانیک
۹	پسر	۲۸	لیسانس کامپیوتر	مشغول در شرکت
۱۰	پسر	۳۰	لیسانس کامپیوتر	آزاد
۱۱	پسر	۳۱	لیسانس علوم اجتماعی	بیکار
۱۲	پسر	۳۰	لیسانس برق	کار پاره وقت
۱۳	پسر	۲۸	لیسانس روانشناسی	کارمند
۱۴	دختر	۲۸	لیسانس آزمایشگاه	شاغل در آزمایشگاه
۱۵	دختر	۳۰	لیسانس مدیریت	فروشنده
۱۶	دختر	۲۸	لیسانس اقتصاد	شاغل در شرکت
۱۷	دختر	۲۹	لیسانس کامپیوتر	شاغل در شرکت
۱۸	دختر	۲۷	لیسانس کامپیوتر	کار پاره وقت
۱۹	دختر	۲۷	لیسانس مدیریت	بیکار
۲۰	دختر	۲۹	لیسانس مدیریت	کارمند
۲۱	دختر	۲۶	لیسانس مامایی	بیکار
۲۲	دختر	۳۲	دیپلم انسانی	فروشنده
۲۳	دختر	۳۰	کارشناسی ارشد عمران	کار پاره وقت
۲۴	دختر	۲۹	لیسانس تاریخ	بیکار

بر مبنای یافته‌های جدول فوق تعداد نمونه آماری شامل ۱۳ نفر پسر و ۱۱ نفر دختر با میزات تحصیلات و وضعیت اشتغال متفاوت بودند. در ادامه به بررسی یافته‌های استنباطی (کدبندی مصاحبه‌ها) می‌پردازیم.

جدول ۳. عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام

مقوله هسته	مقوله کدگذاری انتخابی	مفاهیم کدگذاری باز
تأخیر سن ازدواج	آسیب‌های فردی	فرار از مسئولیت و تعهد- تصمیمات اشتباه در زندگی- اعتیاد و مسائل حاشیه ای- بیماری اعضای خانواده-- زندان رفتن و سابقه دار بودن- معلولیت جسمی- مواد مخدر -درس نخواندن
	ملاک‌های انتخاب	عدم رسیدن به کسی که دوستش داری - هم سطح نبودن گزینه ها از نظر روحی و روانی- ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر-- نرسیدن به فرد با ملاک مورد انتظار- نداشتن ملاک های مورد انتظار
	دنبال ایده آل بودن	نگاه سالم تر به ازدواج -مهم بودن عشق -درک متقابل و عشق در ازدواج -عدم درگیری در عشق های خام- دنبال پیشرفت کردن -عدم ازدواج با هر شرایطی- منتظر بودن تا بهبود شرایط
	عدم تمایل به ازدواج	تمایل نداشتن به ازدواج- عدم نیاز به ازدواج- عادی بودن سن ازدواج و عدم تمایل به ازدواج در سنین پایین- تمایل نداشتن به ازدواج
	وضعیت اقتصادی	توجه به مقوله استقلال -مالی گرانی و تورم -ناکافی بودن درآمد برای ازدواج -عدم اشتغال و نداشتن شغل - نداشتن پشتوانه مالی -کار مناسبی نداشتن -نداشتن سرمایه-هزینه های بالای ازدواج
	ادامه تحصیل	تمرکز بر درس خواندن- تحصیلات و تازه شاغل شدن- زمان بر بودن تحصیلات و سربازی- ادامه تحصیل و پیدا کردن دوستان جدید

بر اساس نتایج جدول شماره ۳ و مصاحبه‌های عمیق و مقوله‌بندی آن‌ها عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام شامل: وضعیت اقتصادی، دنبال ایده‌آل بودن، ادامه تحصیل، عدم تمایل به ازدواج، ملاک‌های انتخاب و آسیب‌های فردی می‌باشند. که این ۶ مقوله خود شامل ۳۷ عامل یا کد باز هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر تأخیر سن ازدواج در بین جوانان استان ایلام بود. که در ادامه به بررسی مقوله‌های شناسایی شده پرداخته خواهد شد.

ازدواج واقعیتی زیستی، اجتماعی و فرهنگی است که به دلیل نقش اساسی آن در تشکیل خانواده از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. به طوری‌که دوام گروه و زندگانی کمی و کیفی نسل‌های پی در پی به ازدواج بستگی دارد. ازدواج یکی از نهادهای اجتماعی است که برای انجام وظایف خانواده به وجود آمده است. ازدواج مانند دیگر پدیده‌های اجتماعی هنجارهایی دارد که این هنجارها در هر جامعه و نیز هر مقطع زمانی متفاوت است. موضوع ازدواج در حال حاضر در کشور ما ایران دارای ویژگی‌های خاص خود است. کشور ایران همانند سایر کشورهای جهان سوم در مرحله گذار از سنتی به مدرن است که با تغییرات اجتماعی وسیعی در همه پدیده‌های اجتماعی از جمله ازدواج و انتخاب همسر مواجه است تغییراتی که موجب شده تا مردان و زنان نگرش مدرنی از پیوند زناشویی و ازدواج داشته باشند و ازدواج را فقط به عنوان یک رابطه جنسی و دنیا آوردن فرزند ندانند، بلکه ازدواج را برای به وجود آوردن یک زندگی کمال گرا، توأم با عشق و همدلی و همدمی می‌دانند. دنیای مدرن

باعث افزایش سطح آگاهی اجتماعی، سواد عمومی و بالا رفتن سطح تحصیلات شده و متقابلاً سطح توقعات و انتظارات مردان و زنان به مراتب بیشتر از گذشته شده است. عوامل ذکر شده به ترتیب در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی _ اقتصادی _ اجتماعی و فرهنگی قرار دارند. به عبارتی می‌توان گفت عدم تغییر روند موجود و عدم توانمندسازی اقتصادی افراد در تأمین معاش یک خانواده نه تنها استحکام خانواده‌های موجود را تحت الشعاع قرار می‌دهد بلکه شکل‌گیری خانواده‌های جدید را با مشکل روبه‌رو می‌کند. غالب عواملی که در اولویت بالای اثرگذاری هستند یکی از کارکردهای مهم خانواده که کارکرد اقتصادی است را با اختلال مواجه می‌کنند. از این رو افراد در سطح اول رفع نیازهای خود با مشکل روبه‌رو شده و به سطوح دیگر که تشکیل خانواده و تأمین نیازهای عاطفی را شامل می‌شود، وارد نمی‌شوند. البته عوامل تأثیر گذار بر سن ازدواج به صورت شبکه‌ای به یکدیگر متصل بوده و چرخه عوامل را تشکیل می‌دهند. از این رو حل مسئله مورد نظر از طریق قطع چرخه و روابط دوسویه اثرگذاری و اثرپذیری امکان پذیر است و راهبرد حل مسئله ازدواج با در نظر گرفتن عوامل اولویت دار در افزایش سن ازدواج و روابط بین آن‌ها باید تدوین شود.

ازدواج براساس تمایلات، نگرش‌ها و رویکرد انسان نسبت به زندگی شکل می‌گیرد. اما نکته بسیار مهم این است که فرآیند شکل‌گیری این سه سطح از ابعاد ذهنی انسان تحت تأثیر روابط پیچیده اجتماعی فرد با محیط پیرامونش و متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی قرار دارد. به عبارت دیگر ازدواج علاوه بر تأمین نیازهای جنسی و عاطفی فرد، نیازهای اقتصادی، ارتباطات اجتماعی و فرهنگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ازدواج به دلیل اهمیت بالا در بیشتر کشورهای دنیا به عنوان هنجار پذیرفته شده است و از لحاظ فرهنگی و اجتماعی بی‌توجهی به ازدواج امری ناپسند شمرده می‌شود؛ زیرا بقای خانواده وابسته به استمرار ازدواج است. بر این اساس ازدواج موضوع دو ابعادی است که تبیین هرگونه تغییر و تحول در شاخص‌های آن به بررسی نقش عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیاز دارد. نتایج این بخش با یافته‌های فعله‌گری (۱۳۹۷) و قربانی و ترابی (۱۴۰۰) که به عوامل اقتصادی و ادامه تحصیل به عنوان عواملی مهم در راستای ازدواج جوانان اشاره داشتند همسو می‌باشد.

از جمله اثرات متفاوتی که بالارفتن سن ازدواج دارد می‌توان به کاهش باروری اشاره نمود و همچنین بالا رفتن سن ازدواج طول دوره باروری را، در کل کاهش می‌دهد و سبب باروری در سنین بالاتر با زاد و ولد کمتر می‌شود. بنابراین می‌توان پیشنهاد نمود که مدیران استان می‌بایست در راستای برطرف نمودن موانع پیش روی جوانان و ایجاد اشتغال مناسب گام‌های اساسی در جهت توسعه همه جانبه اقتصاد جامعه بردارند چرا که هرچه قدر شرایط اقتصادی جامعه بهتر باشد جوانان بیشتری به سمت ازدواج کردن تمایل پیدا می‌کنند.

منابع

- Delkhmosh, M T. (2013). Iranian youth attitudes to marriage: findings from a national survey. , 9(36), 331-350. (Persian).
- Falegari, Z., Parvin, S., & Parsamehr, M. (2018). Investigating the Reasons of the Girls' Marriage Delay: A Qualitative Research. *Gender and Family Studies*, 6(1), 127-159. (Persian).
- Ghorbani, Z., & Torabi, F. (2021). Changes in the Ideal Age at Marriage in Iran and its Determinants between 2004 and 2015. *Journal of Population Association of Iran*, 16(31), 33-59. (Persian).
- Khojasteh mehr R, Mohammadi A, Abbas pour Z. (2016). Married Students' Attitude to Marriage: A Qualitative Study, *Journal of Psychiatric Nursing*, 4(2), 19-28. (Persian).
- Mohamadi Askarabadi, M., eydi, H., & Abbasi, H. (2020). Thematic Analysis of Factors Affecting the Development of Iran's Sport Economy. *Sport Management and Development*, 9(4), 20-35. (Persian).
- Song lee, bun & kelinT Jennifer & woher, mark & kim, sangsin. (2020). Factors delaying marriage in Korea: an analysis of the Korean population census data for 1990-2010, *Asian Population Studies*, volume 17, 2021, issue1, p 71-93.

Identifying factors affecting the delay of marriage age among the youth of Ilam province

Ahdieh Sadeghi kalani^{1*1}, Shahab Shahbazi², Mohammad Mahdieh³, Ali Ghasemi⁴

1. PhD in Sports Management, Research Secretary of the General Directorate of Sports and Youth of Ilam Province, Iran
2. Director General of Sports and Youth Department of Ilam Province, Iran
3. Head of Security of General Directorate of Sports and Youth of Ilam Province, Iran
4. Vice President of Support and Human Resources of Sports and Youth Department of Ilam Province, Iran

Abstract

Delay in marriage age is one of the phenomena that happened after modernity. Many young people refuse to get married on time due to reasons such as education, obtaining the desired job and high income, and face a delay in marriage. The purpose of the current research is to identify the factors affecting the delay in marriage age among the youth of Ilam province. The research method is qualitative (data-based theory). The statistical population of the present study includes young boys and girls of Ilam province. Purposeful sampling method was used for sampling to conduct in-depth interviews. The research tool was an interview that was conducted with 24 people. The validity of the research instrument (interview) was examined and confirmed by the interviewees and then the expert professors, and the intra-subject agreement method was used to measure the reliability, and according to this method, the reliability value was equal to 0.85. In order to analyze the data, the data-based theory method was used. The findings of this research showed that the factors affecting the delay in marriage age among the youth of Ilam province include: economic status, pursuit of idealism, continuing education, reluctance to marry, selection criteria and personal injuries. . These 6 categories contain 37 agents or open codes. Based on the findings of the present research, we conclude that in order to improve the suitable conditions for young people's marriage in Ilam province, it is necessary to focus on the categories extracted from this research.

Keywords: Marriage, Ilam, Youth, Data Foundation

* Corresponding Author Email: hayde.sadeghi@gmail.com

الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت

*هاله حمیدپور، عاطفه کاظمی، رزا حمیدپور

دکتری مدیریت راهبردی رویدادهای ورزشی در سازمان ها، کارشناس مسئول تربیت بدنی، دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتری مدیریت راهبردی رویدادهای ورزشی در سازمان ها، استاد مدعو، دانشگاه پیام نور

دانشجوی دکتری، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

Halehamidpor91@gmail.com

atefehkazemi81@gmail.com

Hamidpour.Roza@yahoo.com

چکیده:

سازمان سلامت جهان، بهره‌مندی از بالاترین سطح استاندارد و قابل دستیابی سلامت را از حقوق اساسی هر فرد برشمرده است در حالی که زنان بسیاری در سراسر دنیا از این حق اساسی محروم هستند. بنابراین هدف از مطالعه حاضر الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت است. روش‌شناسی: پژوهش توصیفی-همبستگی حاضر با رویکرد الگوی معادلات ساختاری به صورت میدانی انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر را ۵۰۸ نفر خبره‌های مدیریت ورزشی جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌دادند که به روش سرشماری تمامی جامعه به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. ابزار تحقیق شامل پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی آن به روش محتوایی، ساختاری (تحلیل عاملی اکتشافی) و صوری، و پایایی آن به روش ثبات درونی تایید گشت. از آزمون تی برای سنجش اثرگذاری عوامل محیطی و از الگوی معادلات ساختاری (SEM) برای بررسی عوامل تاثیرگذار محیطی استفاده شد. برای تحلیل داده از نرم افزارهای SPSS-20 و AMOS-22 استفاده شد. نتایج نشان داد عوامل محیطی بر توسعه ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران در ارتقای سلامت تاثیر معنی‌دار دارند ($P < 0/01$). نتایج تحلیل الگوی معادلات ساختاری حاکی از اثرگذاری معنی‌دار همه گویه-های عامل محیطی بر توسعه ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران در ارتقای سلامت بود. بطور کلی نتایج بر اهمیت عامل محیطی و تاثیرات مفید ورزش در زمینه پیش گیری از بیماری‌های مزمن و غیرواگیر و توسعه ورزش در ارتقای سلامت تاکید داشته و نقش مسئولان را در به کارگیری این مولفه‌ها در ارتقای سلامت زنان کشور می‌طلبد.

واژگان کلیدی: سلامت، بیماری‌های غیرواگیر، ورزش بانوان، عوامل محیطی.

مقدمه

سلامت در طول سده‌ها از یک مفهوم انفرادی به یک هدف جهانی مبدل گشته و تحقق آن منوط به تأمین سطح مناسبی از کیفیت زندگی شده است (بهان^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). اگر چه تعریف سازمان سلامت جهان از سلامت بیانگر حالتی از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقط فقدان بیماری و ناتوانی است، ولی در اغلب موارد هرگاه سخن از سلامت به میان آمده، عمدتاً ابعاد جسمی و روانی آن مورد توجه بوده است (کوندرسواف^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). سازمان سلامت جهان، بهره‌مندی از بالاترین سطح استاندارد و قابل دستیابی سلامت را از حقوق اساسی هر فرد برشمرده است. این در حالی است که زنان بسیاری در سراسر دنیا از این حق اساسی محروم هستند. اگر چه برخی از مشکلات سلامت زنان تحت تأثیر عوامل زیست شناختی است، ولی بسیاری از مشکلات زنان ناشی از عوامل اجتماعی-اقتصادی است و یا به واسطه این عوامل تشدید می‌گردد. در اغلب کشورهای جهان، به طور متوسط زنان پنج سال بیشتر از مردان عمر می‌کنند، اما از مردان بیمارترند (احمدی و همکاران، ۲۰۱۲). به جرأت می‌توان گفت که در هیچ جامعه‌ای سلامت مردان و زنان برابر نیست (جبین^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). در ایران نیز زنان به دلایل مختلف در مقایسه با مردان از مشکلات بیشتری رنج می‌برند. به طوری که در دسترسی به آموزش، اشتغال و خدمات بهداشتی درمانی و بهره‌مندی از حقوق فردی از وضعیت یکسانی برخوردار نیستند (احمدی و همکاران، ۲۰۱۲). گرچه مسائل و مشکلات هر دو جنسیت دارای اهمیت است، اما توجه به سلامت زنان و دختران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (فارچی و همکاران، ۲۰۱۹).

امروزه یکی از ابزارهای سهل الوصول، ارزان و تعیین کننده سلامتی انسان‌ها، فعالیت حرکتی و ورزش است (هایبل^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). در این زمینه، شواهد نشان دهنده ارتباط قوی میان عدم فعالیت فیزیکی و مرگ و میر زودرس و همچنین تعداد زیادی از بیماری‌های غیر واگیر، از جمله دیابت نوع ۲، بیماری‌های قلبی-عروقی، سرطان روده کوچک و روده بزرگ است (غلاوند و همکاران، ۱۳۹۶، ۱۳۹۳). بیماری‌های غیر واگیر عامل اصلی مرگ و میر در سراسر جهان است. از سال ۲۰۰۰ تا زمان ارائه این آمار بیماری‌های غیر واگیر رشدی معادل ۶۰٪ داشته است. نیمی از این جمعیت سنی زیر ۷۰ سال دارند. زنان درصد قابل ملاحظه‌ای از مبتلایان را به خود اختصاص داده است. عوامل خطری چون ویژگی‌های فردی، سبک زندگی و عوامل محیطی احتمال ابتلا به بسیاری از بیماری‌های غیر واگیر را افزایش می‌دهند. اگرچه مشارکت منظم در ورزش یک حق انسانی، اساسی و بخش مهمی از زندگی سالم است، مشارکت دختران و زنان در ورزش کمتر از پسران و مردان است (ایمه و هاروی^{۱۶}، ۲۰۱۸).

1 Bhan

2 Coenders

3 Jabeen

4 Pharr

5 Haible

6 Eime, Harvey

در گذشته پژوهش‌ها در حوزه مشارکت در ورزش اغلب بر پایه الگوهای نظری بر مبنای رفتار فردی مانند نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده یا الگوی مراحل تغییر بودند و به این موضوع تأکید داشتند که قصد مشارکت در ورزش یک دیدگاه شناختی است و بر این فرض استوار است که مشارکت ورزشی، امری متکی بر انتخاب فردی است (مایرز^۱، کوکینوس^۲، ۲۰۲۰). رفتار فرد در انتخاب مشارکت ورزشی، بدون توجه به محیط فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی، به میزان زیادی براساس آموزش تعیین می‌شود (ونبوتنبورگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). واژه محیط نامحدود و شامل همه مواردی است که در خارج از سازمان قرار دارند و متشکل از عواملی است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر سازمان اثر می‌گذارند (صنعت، مواد اولیه، بازار، فناوری، شرایط اقتصادی، دولت، فرهنگی-اجتماعی، محیط زیست بین‌الملل، فناوری، نظام اقتصادی و سیاست‌های یک جامعه) و اغلب می‌توان این بخش‌ها را به اجزای کوچکتری تقسیم کرد. الگوها و رویدادهایی که در بخش‌های متعدد محیطی واقع می‌شوند، ابعاد مختلفی دارند و بر سازمان‌ها و پدیده‌ها اثر می‌گذارند. تأثیر عوامل محیطی بر پدیده‌های اجتماعی انکارناپذیر است، زیرا محیط همانند بستر و زمینه‌ای است که پدیده اجتماعی در آن اتفاق می‌افتد و از عوامل محیطی تأثیر می‌پذیرد و بر آن تأثیر می‌گذارد (صفری و همکاران، ۱۳۹۱).

پوکی استخوان - بیماری شایع زنان - بیماری‌های قلبی عروقی، فشار خون و سکتة مغزی عامل یک سوم مرگ زنان در جهان است (مایرز و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین بیماری‌های قلبی عروقی عامل نیمی از مرگ زنان بالای ۵۰ سال در کشور های توسعه یافته است و ۷۰ میلیون زن نیز در سراسر جهان دچار بیماری دیابت هستند و پیش بینی شده است تا سال ۲۰۲۵ دو برابر خواهد شد (اندرسون^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). آنچه گفته شد اهمیت بررسی عوامل محیطی مشارکت ورزشی زنان در ارتقای سلامت را بیشتر می‌نماید. بنابراین با توجه به نقشی که بانوان در ساختار اجتماعی، اقتصادی و به خصوص فرهنگی دارا هستند که لازم است از سلامت جسمانی و روانی کامل برخوردار باشند. این موضوع از طریق تدوین و تدارک برنامه‌های سنجیده مسئولین و مشارکت مردمی حاصل و مفید واقع می‌گردد. با توجه به اینکه امروزه در جوامع مختلف، ایجاد زمینه‌های مناسب برای ورزش بانوان، موضوع مهم و ملی تلقی می‌شود و میزان حضور یا عدم حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی به عنوان شاخص جهانی از وضعیت سلامتی جسمانی و اجتماعی زنان در جامعه به شمار می‌آید، و با توجه به اینکه بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته در کشور متوجه موانع و محدودیت‌های مشارکت قشرهای متفاوت بانوان در فعالیت‌های ورزشی است و تاکنون پژوهشی در قالب الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت به صورت جامع انجام نگرفته است، محققان در پژوهش حاضر تلاش کردند تا به الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت بر اساس نظر تخصصی جامعه خبرگان و مدیران ارشد ورزش کشور بپردازد.

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش توصیفی-تحلیلی با رویکرد مدل معادلات ساختاری داده‌های حاصل از ۵۰۸ خبره مدیریت ورزشی جمهوری اسلامی ایران مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. مطابق با استدلال Schumacker & Lomax برای مطالعات الگوسازی معادله ساختاری حداقل حجم نمونه را ۲۰۰ تا ۶۰۰ نفر ذکر شده است. در پژوهش حاضر حجم نمونه به روش سرشماری (کل شمار) در نظر گرفته شد که پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، داده‌های ۴۰۹ پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. از آنجایی که پرسشنامه یا مقیاس‌های استاندارد در خصوص اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش وجود نداشت، تیم تحقیق با بررسی منابع و مستندات و مقالات مرتبط با موضوع تحقیق؛ همچنین نظرخواهی از اساتید، صاحب نظران و مدیران تربیت بدنی و

1 Myers, Kokkinos

2 Van Bottenburg

3 Anderson

ورزش کشور پرسشنامه محقق ساخته‌ای تنظیم نمود که شامل ۳۱ سوال در مقیاس پنج ارزشی لیکرت بود. بعد از بررسی تحلیل سوالات پرسشنامه محقق ساخته با استفاده از آزمون‌های ضریب دشواری (difficulty index)، ضریب تمیز (discriminative index) و روش لوپ (loop method)، به منظور تعیین اعتبار این پرسشنامه از روش اعتبار صوری، محتوایی و ساختاری استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط اساتید و دانشجویان دکتری رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی که آزمون جامع خود را گذرانده بودند، تایید گردید. در تعیین اعتبار سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده

گردید. در این تحلیل آزمون‌های $KMO = 0/732$ و کرویت بارتلت ($\chi^2 = 748/096$ و $sig: 0/001$) نشان دهنده‌ی صحت نمونه‌گیری و کفایت داده‌ها بود که از لحاظ آمای مناسب بود. در تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (چرخش واریماکس) و مقادیر ویژه بالاتر از یک، سه عامل به دست آمد که روی هم رفته حدود ۵۵ درصد از کل واریانس گویه‌ها را تبیین نمود.

برای سنجش ثبات درونی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ در سطح ($p \leq 0/05$) استفاده گردید که ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۹۰۷ و برای هر یک از مؤلفه‌ها به مقدار ۰/۸۸۱ برای مؤلفه محیط فرهنگی، ۰/۸۴۱ برای مؤلفه محیط سیاسی- حقوقی و ۰/۸۱۵ برای مؤلفه محیط بین الملل به دست آمد. بعد از جمع‌آوری داده‌ها، از فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار به عنوان آمار توصیفی برای توصیف داده‌های پژوهش استفاده گردید. از آزمون کجی و کشیدگی برای بررسی طبیعی بودن داده‌ها استفاده گردید. از الگوی معادلات ساختاری (SEM) برای الگوسازی عوامل محیطی مؤثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت به عنوان آمار استنباطی استفاده گردید. تمامی تحلیل‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد و با استفاده از نرم افزار SPSS-20 انجام گرفت.

یافته‌های تحقیق

در جدول شماره ۱ یافته‌های توصیفی و برآورد آزمون تی عوامل محیطی در توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت ارائه گردیده است.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی و برآورد آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر	آمار توصیفی		آزمون تی تک نمونه‌ای				کجی		کشیدگی	
	میانگین	انحراف معیار	Test value	درجه آزادی	تی مشاهده شده	معنی داری				
							مقدار	خطا	مقدار	خطا
محیط فرهنگی	۳/۰۹	۰/۵۲	۳	۴۰۸	۳/۶۲۹	۰/۰۰۱	۰/۷۷۶	۰/۱۲	۱/۰۶۶	۰/۲۴
محیط سیاسی- حقوقی	۳/۰۷	۰/۵۴	۳	۴۰۸	۲/۶۳۴	۰/۰۰۹	۰/۸۳۵	۰/۱۲	۱/۱۷۹	۰/۲۴
محیط بین الملل	۳/۱۳	۰/۵۶	۳	۴۰۸	۴/۸۲۴	۰/۰۰۱	۰/۶۸۴	۰/۱۲	۰/۲۶۳	۰/۲۴

همان طوری که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین پاسخ دهندگان به سؤالات مربوط به عوامل محیط فرهنگی (۳/۰۹)، عوامل محیط سیاسی- حقوقی (۳/۰۷) و عوامل محیط بین الملل (۳/۱۳) از مقدار میانگین نظری (۳) بالاتر و از نظر آماری این اختلاف معنی دار است ($Sig < 0/01$). به عبارت دیگر هر یک از عوامل محیط فرهنگی، محیط سیاسی- حقوقی و محیط بین الملل بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت تاثیرگذارند.

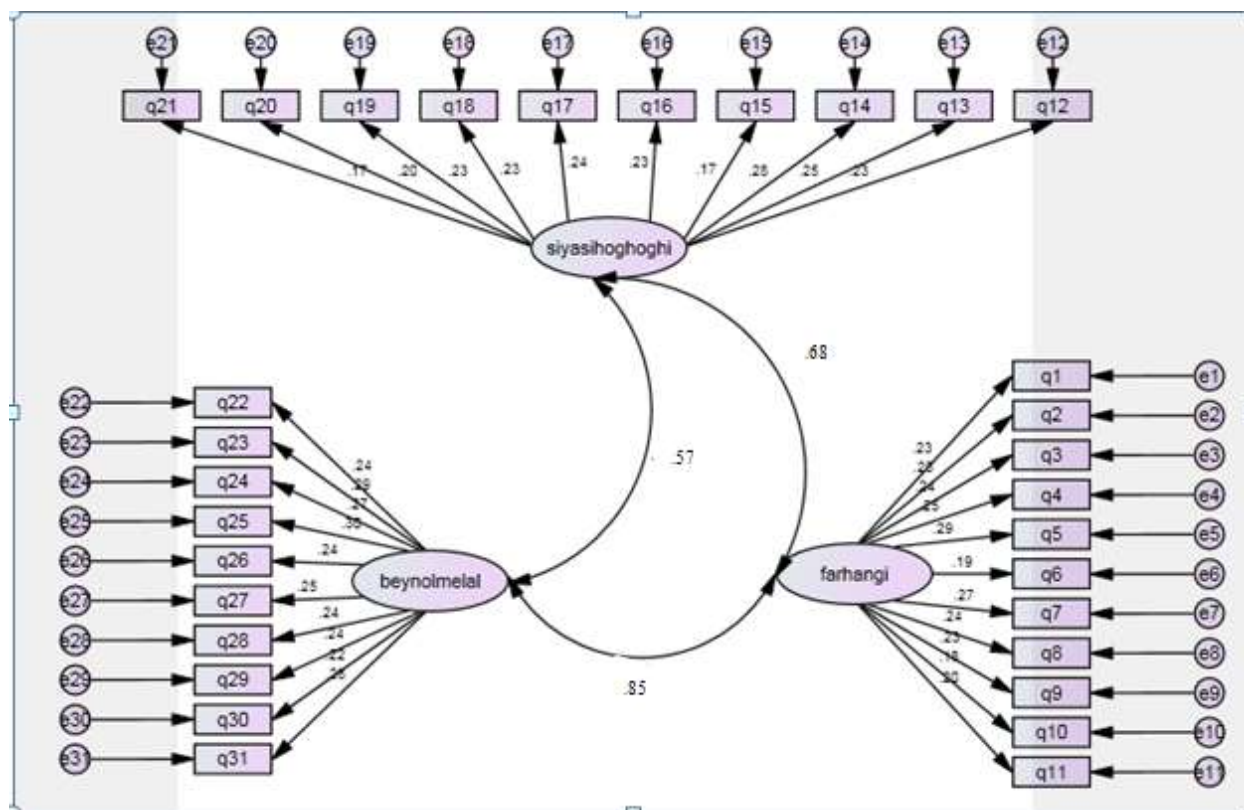
قبل از تحلیل داده‌های مربوط به مدل معادلات ساختاری، برای اطمینان از اینکه داده‌های این پژوهش مفروضه‌های زیربنایی الگوی معادلات ساختاری را برآورد می‌کنند، به بررسی آن‌ها پرداخته شد. بدین منظور چهار مفروضه‌ی معادلات ساختاری شامل، داده‌های گمشده، بررسی داده‌های پرت، نرمال بودن و هم خطی چندگانه مورد بررسی قرار گرفتند. در مدل معادلات

ساختاری، چنانچه برای تحلیل از داده‌های ورودی خام استفاده شود، این داده‌ها باید کامل و بدون مقادیر گمشده باشند. در پژوهش حاضر، هیچ داده گمشده‌ای وجود نداشت. در پژوهش حاضر، جهت بررسی داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از برنامه نرم‌افزاری SPSS نمره‌های Z متغیرها محاسبه شد. نتایج نشان داد که نمره‌های همه آزمودنی‌ها بین ۳ و -۳ بود در نتیجه داده‌های پرت تک متغیری در داده‌ها وجود ندارد. همچنین، جهت بررسی داده‌های پرت چند متغیری، فاصله ماهالانوبیس (Mahalanobis Distance) برای متغیرهای پیش‌بین محاسبه شد. کمترین و بیشترین مقدار فاصله ماهالانوبیس در پژوهش حاضر به ترتیب ۳۴/۹۰۵ و ۴۹/۳۴۵ به دست آمده‌اند. با توجه به اینکه مجذور خی جدول با درجه آزادی ۴۳۱ تعداد متغیرهای پیش‌بین در سطح ۰/۲۴۴ برابر با ۴۵۱/۰۱۹ است و از طرفی، چون بیشترین مقدار فاصله ماهالانوبیس (۴۹/۳۴۵)، کوچکتر از مجذور خی جدول (۴۵۱/۰۱۹) است، لذا وجود داده‌های پرت چند متغیری در داده‌های جمع‌آوری شده مشهود نیست. در پژوهش حاضر جهت بررسی نرمال بودن متغیرها از کجی و کشیدگی متغیرها استفاده شد. جدول ۱ نتایج آزمون نرمال بودن متغیرها را نشان داد. همانطور که نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد، با توجه به معیار نرمال بودن، متغیرهای پژوهش همگی دارای قدر مطلق ضریب کجی کوچکتر از ۳ و قدر مطلق ضریب کشیدگی کوچکتر از ۳ هستند و لذا تخطی از نرمال بودن داده‌ها قابل مشاهده نیست. در جدول ۲ نتایج شاخص‌های برازش الگو اندازه‌گیری مربوط به روابط بین عوامل ارائه گردیده است.

جدول ۲. نتایج آزمون برازش الگوی اندازه‌گیری مربوط به ارتباط بین عوامل پژوهش

RMSEA	NFI	CFI	AGFI	GFI	χ^2/df	p	df	χ^2	Model
۰/۰۱۱	۰/۹۲۹	۰/۹۳۴	۰/۹۲۶	۰/۹۳۵	۱/۰۴۶	۰/۲۴۴	۴۳۱	۴۵۱/۰۱۹	Direct (مستقیم)

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، اگرچه در مدل مستقیم مقدار χ^2 با مقدار ۴۵۱/۰۱۹ و درجه آزادی ۴۳۱ غیرمعنی-دار است که نشان می‌دهد که داده‌ها دارای برازش مناسب هستند، همچنین بقیه شاخص‌ها نشان می‌دهند داده‌ها برازش مناسب و مطلوبی با مدل دارند. شاخص برازندگی χ^2/df با مقدار ۱/۰۴۶ کمتر از مقدار ۳، $GFI = ۰/۹۳۵$ ، $AGFI = ۰/۹۲۶$ ، $NFI = ۰/۹۲۹$ ، $CFI = ۰/۹۳۴$ ، و ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۱۱ که کمتر از ۰/۰۸ است حاکی از آن است که الگوی پژوهش دارای برازش کامل داده‌ها است. مدل اندازه‌گیری تأثیر مستقیم عوامل محیطی توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت به همراه ضرایب در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. ضرایب عوامل محیطی توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف الگوسازی عوامل محیطی موثر بر توسعه ورزش بانوان در ارتقای سلامت انجام گرفت. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که عامل محیطی بر توسعه ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران در ارتقای سلامت تاثیر معنی‌دار دارد. این یافته با یافته‌های مطالعات ریچ و همکاران ریچ^۱ و همکاران (۲۰۱۹)، سعادت‌فر و همکاران (۱۳۹۷) صابری و همکاران (۲۰۱۸)،^۲ فوله و همکاران (۲۰۱۷)، همخوان است. در این راستا نتایج پژوهش حاضر بر اهمیت محیط بین‌الملل، محیط سیاسی-حقوقی و محیط فرهنگی بر توسعه ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران تاکید دارد. سعادت‌فر و همکاران (۱۳۹۷)، پژوهشی را با هدف تعیین شرایط زمینه ورزش تفریحی زنان ایران انجام دادند. آن‌ها نتیجه گرفتند اصول اجتماعی - فرهنگی، محیط های سیاسی و موضوعات مربوط به امکانات ورزشی از شرایط ویژه در زمینه ورزش تفریحی زنان است که با نتایج پژوهش حاضر همخوان است. در این مورد با توجه به اهمیت ورزش‌های تفریحی در زنان برای توسعه و مشارکت در فعالیت بدنی به منظور ارتقای سلامت، درک صحیح از زمینه ورزش‌های تفریحی می‌تواند به مدیران ورزش کمک کند تا راهبرد های مناسب را برای توسعه ورزش و جبران عقب ماندگی آن به کار گیرند که همانا ارتقای سلامت اجتماعی شرکت‌کنندگان خواهد بود. برای مردم در تمام سنین فعالیت بدنی باعث بهبود کیفیت زندگی به طرق مختلف می شود. فواید جسمی شامل بهبود و افزایش تعادل، قدرت، هماهنگی، انعطاف پذیری و تحمل است هلیز^۱ و همکاران (۲۰۰۷) و مالینا^۲ و همکاران (۲۰۱۳). به ویژه در مورد

1 Rich

2 Folle

1 Hills

2 Malina

جمعیت خاص مانند افراد سالمند، افراد دارای اضافه وزن یا چاق، افراد دارای فشار خون بالا و دیابتی صادق است. نحوه ورزش، فراوانی، شدت و مدت زمان آن باید با دقت در نظر گرفته شود. علاوه بر این، ورزش باید متناسب با نیازها و توانایی های فرد تنظیم شود (مایرز³، ۲۰۱۹، چوسنک⁴، ۲۰۱۹، مالینا، ۲۰۱۳، لی⁵، ۲۰۲۰). تیلور⁶ و همکاران (۲۰۱۲)، معتقدند مشارکت ورزشی به محیط و موقعیت جغرافیایی مکان ورزشی وابسته است. برودرسن⁷ و همکاران (۲۰۱۸)، گزارش کردند عوامل محیطی با فعالیت بدنی در ارتباط هستند و بر میزان آن تاثیر می گذارد. بسیار بدیهی می باشد اگر شرایط محیطی مناسبی مانند دسترسی راحت به اماکن ورزشی، وجود مسیری امن برای رفت و آمد برای افراد فراهم گردد، میزان مشارکت آن ها در انجام فعالیت های ورزشی بیشتر می گردد. در این ارتباط وفایی مقدم و همکاران (وفایی مقدم، ۱۳۹۷)، نشان دادند که بسیاری از عوامل توسعه ورزش به خود افراد مربوط نمی شوند بلکه با تسهیل در عوامل سوق دهنده محیطی و برطرف کردن موانع موجود، افراد با خیال آسوده ای ورزش همگانی را از بین فعالیت های اوقات فراغت جهت ارتقای نشاط و سلامتی انتخاب خواهند کرد. بسیاری از ویژگی ها و عوامل محیطی مانند بعد فرهنگی و اجتماعی می توانند بر عوامل مشارکتی مانند برنامه ریزی، امکانات، رفتار عینی یا ادراک از خود (ساختاری) اثرگذار باشند (جکسون⁸ و همکاران ۲۰۰۵)، علاوه بر مزایای ذکر شده مزیت دیگر در تقویت جنبه های مختلف سلامت روان و اختلالات عاطفی است (چوسنک، ۲۰۱۹). به عنوان مثال محدودیت های شدید غذایی و دارو های خوراکی و تزریقی مؤثر در درمان دیابت تأثیر نامطلوبی بر سلامت روانی بیماران دیابتی دارند. در همین راستا مشخص شده است که تمرین ورزشی هوازی مانند پیاده روی برای بیماران دیابتی نوع ۲ می تواند نمونه ای از برنامه های ارتقای سلامت باشد و در افزایش سلامت روانی بیماران دیابتی مؤثر است (غلاوند، ۱۳۹۸). بسیاری از تحقیقات نشان دادند که ورزش یک فعالیت بی خطر است و در کیفیت زندگی و همچنین آمادگی عضلانی برای مبتلایان سرطان در حین درمان و بعد از آن سودمند است. این شواهد برای حمایت از ارتقای سلامت با ورزش برای بزرگسالان مبتلا به سرطان کافی است و برخی از شواهد از ارتقای سلامت با انجام ورزش های گروهی هوازی برای مدت طولانی برای بهبود کیفیت زندگی و آمادگی عضلانی پشتیبانی می کنند (د'اسکانزی، ۲۰۱۹). آندرسون⁹ و همکاران (۲۰۱۶). در پژوهش خود تأیید می کنند که CR مبتنی بر ورزش، مرگ و میر قلبی و عروقی را کاهش می دهد و داده ها نشان می دهند که میزان بستری در بیمارستان را کاهش و باعث بهبود کیفیت زندگی می شود (هایبل¹⁰، ۲۰۲۰).

در نهایت می توان گفت امروزه پیشرفت علوم و فناوری ها سبب می گردد تا انسان ها با اتکاء به فناوری نوین، رفتارهای جدیدی را کسب نمایند. هر گونه تغییر جدید می تواند اثرات متفاوتی را در کلیه ابعاد زندگی فردی، اجتماعی، اقتصادی، انسان به وجود آورد. اما از میان این عوامل آنهایی که در سلامتی انسان تاثیرگذار هستند از نقش ویژه ای برخوردارند. ورزش و حرکات منظم بدنی علاوه بر سلامت جسم بر سلامت روحی و روان فرد فواید زیادی دارد و در سازگاری فرد در جامعه و شخصیت فرد تاثیر می گذارد. اما به نظر می رسد با وجود آب و هوای مختلف شهرهای مختلف و وجود فضاهای متعدد طبیعی مانند جنگل، کوه و دریا این موضوع کمتر مورد توجه دست اندرکاران حوزه ورزش بانوان ایران است و احتمال می رود به دلیل ارزش ها و باورهای سنتی این بستر مناسب برای افزایش مشارکت بانوان در ورزش در کشور کمتر مورد توجه سیاست گذاران و برنامه ریزان باشد. از این رو می توان با مدنظر قرار دادن ارزش های اسلامی و اخلاقی و باورهای سنتی برنامه های ورزشی سازمان یافته یا تفریحی و ورزش های هیجانی متناسب با منابع طبیعی در هر شهر طراحی کرد که محل اجرای آن در فضاهای روباز و

3 Myers

4 Czosnek

5 Le

6 Taylor

7 Brodersen

8 Jackson

9 Anderson

10 Haible

عمومی باشد تا بتوان نشاط و سلامتی را به این قشر عظیم جامعه تزریق نمود. همچنین با توجه به اهمیت ایجاد تغییر نگرش و دانش افزایی ورزش بانوان، پیشنهاد می شود متولیان و مسئولان امر با ایجاد یک کانال تلویزیونی مختص ورزش بانوان، با پوشش خبری مناسب از فعالیتهای ورزشی بانوان و گنجاندن برنامهها، تبلیغات و مطالب علمی مربوط به سلامت و ورزش بانوان، گام موثری در جهت توسعه ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران و ارتقای سلامت آنها بردارند.

منابع

Bhan N, Bhadra K, Rao N, Yore J, Raj A. Sport as a vehicle of change for livelihoods, Social participation and marital health for the youth: Findings from a prospective cohort in Bihar, India. *EClinicalMedicine* 2020; 20:1-8

Coenders F, van Mensvoort C, Kraaykamp G, Breedveld K. Does sport-participation improve health? A panel analysis on the role of educational attainment, economic deprivation and work-family load. *European Journal for Sport and Society* 2021;14:45-59

Ahmadi B, Farzadi F, Alimohammadian M. Women's Health in Iran: Issues and Challenges. *Payesh* 2012;11:127-137[Persian]

Jabeen A, Marwat MK, Khan A, Ali K. Issues and challenges for female's participation in physical activities at secondary school level in Sargodha division. *MOJ Sports Medicine* 2021;1:146-149

Pharr JR, Lough NL. Examining the relationship between sport and health among USA women: An analysis of the Behavioral Risk Factor Surveillance System. *Journal of Sport and Health Science* 2019; 5:403-409

Haible S, Volk C, Demetriou Y, Höner O, Thiel A, Sudeck G. Physical activity-related health competence, physical activity, and physical fitness: analysis of control competence for the self-directed exercise of adolescents. *International Journal of Environmental Research and public Health* 2020;17:39:1-15

Ghalavand A, Shakerian S, Zakerkish M, Shahbazian H, MonazamNejad A. The Effect of Resistance Training on Anthropometric Characteristics and Lipid Profile in Men with Type 2 Diabetes Referred to Golestan Hospital. *Jundishapur Scientific Medical Journal* 2017;13:709-720[Persian]

Ghalavand A, Shakerian S, Monazamnezhad A, Delaramnasab M. The effect of resistance training on cardio-metabolic factors in males with type 2 diabetes. *Jundishapur Journal of Chronic Disease Care* 2020; 3:1-5[Persian]

Eime RM, Harvey JT. Sport participation across the lifespan: Australian trends and policy implications. *InSport and physical activity across the lifespan* 2018;10: 23-43

Myers J, Kokkinos P, Nyelin E. Physical activity, cardiorespiratory fitness, and the metabolic syndrome. *Nutrients* 2019;11:1-18

Czosnek L, Lederman O, Cormie P, Zopf E, Stubbs B, Rosenbaum S. Health benefits, safety and cost of physical activity interventions for mental health conditions: A meta-review to inform translation efforts. *Mental Health and Physical Activity* 2019;11:1-34

Van Bottenburg M., Rijnen B. & Van Sterkenburg J. Sports participation in the European Union: Trends and differences. Edition 1, Arko Sports Media, Netherlands 2017; 8-14

Saffari M, Ehsani M, Amiri M & Kozechian H. Designing the Model of Sport for All in Iran. Asian Social Science 2013; 9:208-218[Persian]

Anderson ES, Wojcik JR, Winett RA, & Williams DM. Social-cognitive determinants of physical activity: The influence of social support, self-efficacy, outcome expectations, and self-regulation among participants in a church-based health promotion study. Health Psychology 2018; 25: 510-520

Rich H, Nicholson M, Randle E, Donaldson A, Halloran P, Staley K., Kappelides P, Nelson R & Belski R. Participant-Centered sport development: A case study using the leisure constraints of women in regional communities, Leisure Sciences 2019; 10:1-21

Saadatifard E, Javadipour M, Honari H And Saffari M. The Context of Recreational Sports for Women in Iran. Women's Recreational Sports. Annals of Applied Sport Science 2019; 7: 83-95[Persian]

Saberi A, Kalateh Seifari M, Dosti M, Razavi MH, Farzan F. Designing a Sports Development Model in Iran's Free Trade Industrial Zones. Annals of Applied Sport Science 2018; 6:49-58[Persian]

Folle, A, Nascimento Jvd, Souza ERd. Galatti L R, Graça A. Female basketball athlete development environment: proposed guidelines and success factors. Educación Física y Ciencia 2017; 19: 1-15

Hills AP, King NA, Armstrong TP. The contribution of physical activity and sedentary behaviours to the growth and development of children and adolescents. Sports Medicine 2007; 37:533-545

Malina RM. Tracking of physical activity and physical fitness across the lifespan. Research Quarterly for Exercise and Sport 2013; 67:48-57

Le NK, TurNbuiLL N, VaN Dam C. Diabetes Specific Quality of Life in the Association of Southeast Asian Nations-A Systematic Review. Journal of Clinical & Diagnostic Research 2020; 14:1-6

Virani SS, Alonso A, Benjamin EJ, Bittencourt MS, Callaway CW, Carson AP, et al. Heart disease and stroke statistics 2020 update: a report from the American Heart Association. Circulation 2020; 141:139-596

Taylor MJ, Higgins E, Francis M, Francis H. A Multiparadigm Approach to Developing Policy for the Location of Recreational Facilities. Systems Research and Behavioral Science 2012; 29:240-252

Brodersen N.H., Steptoe A., Williamson S. Sociodemographic, developmental, environmental and psychological correlates of physical activity and sedentary behaviour at age 11 to 12. Annals of Behavioral Medicine 2018; 29: 2-11

Vafaei-Moghaddam A, Farzan F, Razavi SMH, Afshari M. Serving the Development Causes of Sport for All Based on Grounded Theory. Sport Management Review 2019;10:43-72[Persian]

Jackson SE, Schuler RS. Understanding human resource management in the context of organizations and their environments. Annual Review of Psychology 1995; 46: 237-264

D'Ascenzi F, Anselmi F, Fiorentini C, Mannucci R, Bonifazi M, Mondillo S. The benefits of exercise in cancer patients and the criteria for exercise prescription in cardio-oncology. European Journal of Preventive Cardiology 2019 ;0: 1-13

Patel AV, Friedenreich CM, Moore SC, Hayes SC, Silver JK, Campbell KL, et al. American College of Sports Medicine roundtable report on physical activity, sedentary behavior, and cancer prevention and control. *Medicine & Science in Sports & Exercise* 2019 ;51: 2391-2402

Anderson L, Oldridge N, Thompson DR, Zwisler A-D, Rees K, Martin N, et al. Exercise-based cardiac rehabilitation for coronary heart disease: Cochrane systematic review and meta-analysis. *Journal of the American College of Cardiology* 2016; 67: 1-12

Modeling of environmental factors affecting on development of women's sports in promoting health

Haleh Hamidpour¹

P.H.D Strategic management of sports events in organizations, expert in charge of physical education at Shahid Chamran University of Ahvaz

Halehamidpou91@gmail

Roza Hamidpour

PhD student, Department of Physical Education and Sports Sciences, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran
Hamidpour.Roza@yahoo.com

AtefehKazemi

PhD in Strategic Management of Sports Events in Organizations, Visiting Professor, Payam Noor University
atefehkazemi81@gmail

1-1 Abstract

The World Health Organization's enjoyment of the highest standard of living and access to health is one of the fundamental rights of every individual. This is despite the fact that many women around the world are deprived of this basic right. Therefore, the purpose of this study is to model environmental factors affecting the development of women's sports in promoting health. The present descriptive-survey research was conducted in the field. The statistical population of the present study consists of 508 sports management experts of the Islamic Republic of Iran who were selected as the sample of the present study by the census method of the entire statistical population. The research instrument included a researcher-made questionnaire whose validity was confirmed by content and face method and its reliability was confirmed by internal consistency method. One-sample t-test to measure the impact of environmental factors, analysis of exploratory and confirmatory factors, and finally the measurement model (SEM) to study environmental factors impact and We used SPSS-20 and AMOS-22 software to analyze the collected data. The results of the present study showed that environmental factors have a significant effect on the development of women's sports in the Islamic Republic of Iran in promoting health ($P < 0.01$). Also, other results indicate the impact of all environmental factors on the development of women's sports in the Islamic Republic of Iran in promoting health statistically. In general, the results emphasize the importance of environmental factors and beneficial effects of exercise in the prevention of chronic diseases and non-communicable diseases in health promotion and the role of officials in using these components to promote women's health in the country.

1-2 Keywords: Health, non-communicable diseases, Women's Sports, Environmental Factor.

1 Haleh Hamidpour

پیش بینی مهارت‌های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه بر
اساس نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی

فهیمة مومنی فر^۱، نرمین یوسفی^{۲*}

^۱ استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

آدرس پست الکترونیک: momenifar@pnu.ac.ir

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت ورزشی، گرایش مدیریت اوقات فراغت و ورزش های تفریحی، دانشگاه پیام نور واحد تهران جنوب

آدرس پست الکترونیک: narmin.yousefi1363@gmail.com

چکیده

هدف تحقیق پیش بینی مهارت‌های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه بر اساس نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می باشد. روش تحقیق؛ توصیفی- همبستگی و جامعه آماری تحقیق تمامی بانوان شاغل شهر کرمانشاه به تعداد ۱۴۸۰۳ نفر می باشد که بر اساس اطلاعات جدول کرجسی مورگان تعداد ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه آماری تعیین شده و با روش نمونه گیری تصادفی ساده از بین افراد در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه های مهارت‌های برقراری ارتباط بارتون جی. ای (۱۹۹۹)؛ سازگاری اجتماعی بل (۱۹۶۱) و نحوه گذران اوقات فراغت فعال ورزشی فلاح و روان (۱۳۹۸) و جهت تحلیل داده ها از آزمونهای ضریب همبستگی و رگرسیون خطی چندگانه در نرم افزار Spss-22 استفاده شده است. نتایج نشان داد؛ بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با مهارت‌های برقراری ارتباط ($r=0/27$) و سازگاری اجتماعی ($r=0/25$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p<0/01$). همچنین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت های ورزشی می توانند تغییرات مهارت‌های برقراری ارتباط ($R^2=0/072$) و سازگاری اجتماعی ($R^2=0/058$) بانوان شاغل شهر کرمانشاه را پیش بینی نمایند ($p<0/05$) و استفاده بیشتر از فعالیت های ورزشی در اوقات فراغت توسط زنان شاغل می تواند به بهبود مهارت‌های ارتباطی و سازگاری اجتماعی آنان در زندگی فردی و شغلی شود.

واژگان کلیدی: مهارت‌های برقراری ارتباط، اوقات فراغت ورزشی، سازگاری اجتماعی، فعالیت ورزشی، بانوان شاغل کرمانشاه.

* مقاله حاضر برگرفته از رساله کارشناسی ارشد رشته مدیریت ورزشی، گرایش مدیریت اوقات فراغت و ورزش های تفریحی با عنوان "پیش بینی مهارت‌های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه بر اساس نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی" با استاد راهنمایی دکتر فهیمة مومنی فر در دانشگاه پیام نور واحد تهران جنوب می باشد.

مقدمه

یکی از مهمترین زمینه های مطالعاتی در عرصه تربیت بدنی و علوم ورزشی، اوقات فراغت^۱ می باشد. امروزه استراحت و اوقات فراغت مناسب، ابزاری مؤثر در ارتقای قوای روحی، جسمی و اخلاقی افراد و عاملی در پیشگیری از انحرافات اجتماعی است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۵). اوقات فراغت؛ مهمترین و لذت بخش ترین اوقات انسان و بخشی از زندگی روزمره انسان است که فرد با رضایت خاطر به استراحت، تفریح، توسعه آگاهی ها یا مشارکت اجتماعی می پردازد و داوطلبانه پس از رهایی از الزامات شغلی، خانوادگی و اجتماعی بدان مشغول می شود (پوموهاچی و سوپا^۲، ۲۰۱۸). راه های مختلفی برای گذراندن اوقات فراغت وجود دارد و گذراندن اوقات فراغت خود با ورزش؛ یکی از رایج ترین راه ها در جهان است. امورات ورزشی و نحوه اجرای فعال یا غیرفعال آن در اوقات فراغت از مواردی است که اوقات فراغت را مفرح و سودمند می سازد و تأثیر زیادی بر سلامت جسمی و روانی فرد می گذارد و به پرکردن اوقات فراغت و آشکار کردن اثرات مثبت اجتماعی، اقتصادی و فردی کمک زیادی می کند (جونز و همکاران^۳، ۲۰۲۰).

در این راستا؛ ارتباطات^۴ به طور کلی نیاز ذاتی هر انسانی است و عاملی برای رشد و توسعه فرد، سازمان و کشورها است و به نوعی عامل پیشرفت هر کشوری، در هر زمینه ای، داشتن دیپلماسی^۵ قوی است و هر کس باید به نوعی طریقه ارتباط برقرار کردن و نفوذ در دیگران را، چه از طریق کلامی، چه از طریق غیرکلامی، برای رسیدن به اهدافش، فرا بگیرد (تمدنی و همکاران، ۱۴۰۰). ارتباط، تعامل بین حداقل دو نفر است و توانایی برقراری ارتباط صحیح یکی از مهارت های اساسی زندگی اجتماعی است (زیبایی و همکاران، ۱۳۹۷) و اهمیت آن در زندگی انسان به قدری است که برخی از صاحب نظران آن را پایه و اساس تمامی پیشرفت های انسانی، آسیب های شخصی و پیشرفت انسان در فرآیند ارتباطات دانسته اند (ماه آورپور و ماه آورپور، ۱۴۰۰). مهارتهای ارتباطی تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله عوامل فردی، سازمانی و محیطی (اسکندری و همکاران، ۱۳۹۴)، عوامل فرهنگی و سیاسی (ریسی و همکاران، ۱۳۹۷)، امنیت اجتماعی (تمدنی و همکاران، ۱۴۰۰) و عوامل اقتصادی، اجتماعی، محیطی و روحی و روانی (حسین پور و پوررستم، ۱۳۹۷) قرار می گیرد و صاحب نظران بر این عقیده اند که تمرینات حرکتی و ورزشی برای اکثریت مردم اعم زن و مرد دارای ارزش بسیار است (پسر کلو و پسرکلو، ۱۳۹۴).

پس از جنگ جهانی دوم (WWII)^۶، در نتیجه دگرگونی مفهوم سنتی نقش جنسیتی زنان، ظهور نمونه های موفق زنان در ورزش، توجه به تناسب اندام و آمادگی جسمانی، مشارکت زنان در ورزش گسترش یافت، به طوری که میزان مشارکت زنان از صفر درصد در اولین دوره مسابقات المپیک در سال ۱۸۹۶م. در آتن، به بیش از ۴۲ درصد کل ورزشکاران در المپیک ۲۰۰۸م. پکن رسید. همچنین در قرن بیستم میلادی امکان شرکت زنان در فعالیت های ورزشی عمومی یا غیرحرفه ای به سرعت گسترش یافته است (احمدی و کارگر، ۱۳۹۲). مشارکت زنان در ورزش در انگلستان ۵۶ درصد و در استرالیا ۵۹/۹ درصد بود (استراتون و همکاران^۷، ۲۰۰۵). بر اساس نظر پلیر و کولز^۸ (۲۰۰۹)، ۳۷،۹ درصد از زنان آمریکایی اصلاً در طول هفته ورزش نمی کنند و ۳۰/۳ درصد تنها کمتر از ۱۰ دقیقه در اوقات فراغت خود ورزش می کنند. در ایران میزان مشارکت زنان در ورزش

1 Time Leisure Sport

2 Pomohaci & Sopa

3 Jones, Carlton, Hyun, Kanters & Bocarro

4 connections

5 diplomacy

6 second world war

7 Stratton, Conn, Liaw & Conolly

8 Pleis & Coles

رضایت بخش نیست و نتایج یک نظرسنجی ملی نشان داد که تنها ۴۱/۲ درصد از زنان ایرانی کم و بیش در فعالیت های ورزشی شرکت می کنند (ظهیری نیا و همکاران، ۱۳۹۴).

امروزه ارتباطات و سازگاری^۱ را می توان یکی از ارکان اساسی زندگی اجتماعی^۲ دانست. مهارت های ارتباطی و سازگاری^۳ در جامعه از مهمترین مهارت هایی است که هر زن با استعدادی به آن نیاز دارد. استعداد یک زن با توانایی او برای رهبری در خانه و جامعه تعیین می شود. در واقع یک زن با استعداد این توانایی را دارد که با تمام افرادی که اصولاً با آنها ارتباط دارد، تعامل مؤثر داشته باشد و با ایجاد تعادل بین افراد و وظایف خود، اوضاع را به نحو مطلوب و شایسته کنترل کند (زیبایی و همکاران، ۱۳۹۷). مهارت ارتباطی عمیق که سازگاری اجتماعی را نیز به دنبال دارد، می تواند باعث بهبود ارتباطات بین فردی شود، در نتیجه رضایت از زندگی نیز افزایش پیدا می کند. همچنین تقویت سازگاری با جامعه در شکل گیری دوستی های پایدار، فرصت های پیشرفت در زمینه های مختلف نیز نقش دارد. لذا با توجه به اهمیت مهارت های ارتباط و سازگاری اجتماعی در زندگی بانوان، مشارکت آنان در فعالیت های ورزشی که باعث تقویت مهارت های ارتباطی و سازگاری اجتماعی آنان می شود، ضروری به نظر می رسد. به عبارت دیگر بانوان برای تقویت مهارت های ارتباطی و سازگاری خود می توانند فعالیت های ورزشی را در برنامه های روزانه خود جای دهند و در فعالیت های ورزشی مشارکت نمایند (حبیبی و همکاران، ۱۳۹۶). در این راستا؛ اهمیت و ضرورت بر این است که با برنامه ریزی های دقیق ورزشی و تناسب این برنامه ها با سطح نیازها و علائق و عوامل مؤثر دیگر می توان موجبات سرزندگی و نشاط در افراد به ویژه بانوان را فراهم نمود. همچنین مشارکت در فعالیت های ورزشی در اوقات فراغت نقش مهمی در افزایش مهارت های ارتباطی بانوان داشته باشد که خود نیز باعث افزایش همبستگی و سازگاری اجتماعی بین آنها شود.

(پورحسن، ۱۴۰۱)؛ در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر فعالیت ورزشی بر مهارت و سازگاری اجتماعی در نوجوانان» به این نتیجه رسید که بین فعالیت ورزشی و مولفه های مهارت اجتماعی و سازگاری اجتماعی در دانش آموزان مقطع متوسطه همبستگی معناداری برقرار است یا به تفسیری دیگر فعالیت ورزشی بر این مولفه ها تاثیر گذار بود. لذا ادعای تاثیرگذاری فعالیت ورزشی بر این متغیرها تایید شد.

(دولتی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ در تحقیقی با عنوان اثربخشی تمرین های ورزشی هوازی بر اضطراب کرونا و مهارت های ارتباطی بین فردی در زنان شاغل بهبود یافته از کووید ۱۹^۴ به این نتیجه رسیدند که اجرای تمرین های ورزش هوازی یک روش

مناسب برای کاهش اضطراب کرونا و بهبود مهارت های ارتباطی بین فردی زنان شاغل بهبود یافته از کرونا است.

(محسنی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ در پژوهشی با عنوان «بررسی اثر مهارت های ارتباطی بر نحوه گذراندن اوقات فراغت فعال با نقش میانجی تعاملات اجتماعی، مطالعه موردی دانش آموزان دختر شهرستان ساوه» به این نتیجه رسیدند که اثر مهارت های ارتباطی و تعاملات اجتماعی دانش آموزان بر نحوه گذراندن اوقات فراغت آن ها از نوع میانجی جزئی می باشد.

(زارعی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ در تحقیقی با عنوان «تأثیر اوقات فراغت ورزشی بر سازگاری اجتماعی و تصویر بدنی دانش آموزان استثنائی و ارائه مدل عملیاتی» به این نتیجه رسیدند که رابطه خطی بین اوقات فراغت ورزشی با سازگاری اجتماعی و تصویر بدنی وجود دارد و نتایج آزمون مدل عملیاتی نشان داد که اثر اوقات فراغت ورزشی بر سازگاری اجتماعی معنادار بود.

(کونود و همکاران، ۲۰۲۲)^۵؛ در پژوهشی با عنوان «تأثیر مثبت مشارکت ورزشی بر رشد مهارت های زندگی: یک مطالعه کیفی با دانشجویان پزشکی» با هدف بررسی توسعه مهارت های زندگی در میان دانشجویان ورزشکار پزشکی بود که در یک

1 Communication and compatibility

2 social life

3 Communication and adaptability skills

4 Covid 19

5 Quinaud, Possamai, Nascimento Júnior, Gonçalves & Carvalho

تیم بسکتبال دانشگاه شرکت کردند. تحقیقات کیفی سازنده‌گرایانه بر اساس رویکرد مهارت‌های زندگی انجام داده شد. با دانشجویان پزشکی تیم بسکتبال کالج به صورت عمیق مصاحبه شد. با استفاده از تحلیل موضوعی استقرایی، دو محقق مستقل کدها و مضامین تولید کردند. یکپارچگی روش شناختی و فرآیند خود انعکاسی به دقت دنبال شد. تجزیه و تحلیل‌ها نشان داد که دانشجویان پزشکی درگیر به عنوان ورزشکار در بسکتبال کالج احتمالاً توسعه مهارت‌های زندگی را برای کمک به حرفه پزشکی آینده خود درک می‌کنند. چندین مهارت زندگی مانند مدیریت زمان، رهبری، کار تیمی، بهبود یادگیری و عملکرد ذهنی ذکر شد. مربی کسی بود که به عنوان عامل اساسی در توسعه مهارت‌های زندگی ذکر شد. این مطالعه نشان داد که چگونه یک تعهد منطقی و مسئولانه به ورزش می‌تواند به توسعه مهارت‌های زندگی کمک کند که ممکن است به حرفه پزشکی آینده منتقل شود.

(سونمز و گوربوز^۱، ۲۰۲۲)؛ پژوهشی با عنوان «تحلیل رابطه رضایت از اوقات فراغت و سازگاری با زندگی دانشجویان» انجام دادند. در این پژوهش به مقایسه میزان رضایت از اوقات فراغت دانشجویان و میزان سازگاری آنها با زندگی دانشگاهی با متغیرهای مختلف و بررسی رابطه بین این دو متغیر پرداخته شد. گروه نمونه شامل ۷۴۷ دانشجوی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های آنکارا بود. در این پژوهش از مقیاس رضایت از اوقات فراغت و مقیاس تنظیم زندگی دانشگاهی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های ANOVA، MANOVA و تحلیل همبستگی استفاده شد. تفاوت آماری معنی داری بین میانگین نمرات شرکت‌کنندگان از نظر جنسیت، کلاس، نوع دانشگاه و فراوانی شرکت در فعالیت بدنی با توجه به نمرات به دست آمده از «SCI» و «SCI» مشاهده شد. در نتیجه مشخص شد که بین رضایت از اوقات فراغت و سازگاری با زندگی دانشگاهی در دانشجویان رابطه مثبت وجود دارد.

(کیم و همکاران^۲، ۲۰۲۱)؛ پژوهشی با عنوان «مزایای اوقات فراغت و سلامت مرتبط با فرهنگ پذیری در بین دانشجویان بین‌المللی غربی ساکن کره جنوبی» انجام دادند. هدف این مطالعه بررسی رفتارهای فراغتی و مزایای اوقات فراغت مرتبط با فرهنگ‌پذیری در بین دانشجویان بین‌المللی غربی مقیم کره جنوبی است. روش: با استفاده از یک استراتژی نمونه‌گیری معیاری هدفمند، در مجموع ۱۸ شرکت‌کننده (۷ مرد و ۱۱ زن) انتخاب شدند. این مطالعه از مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته استفاده کرد و یک استراتژی نگاشت محتوا و پرسش محتوا کاوی گنجانده شد. نتایج: موضوعات اصلی زیر با مزایای سلامتی فعالیت‌های اوقات فراغت تجربه شده توسط دانشجویان بین‌المللی ساکن کره جنوبی مرتبط بودند: (الف) ترویج سلامت روان^۳، (ب) تجربه پویایی دوستی‌های بین گروهی و درون گروهی^۴، و (ج) تسهیل فرهنگ‌پذیری^۵. یافته‌های آنها نشان داد که شرکت‌کنندگان با افراد میزبان و سایر دانشجویان بین‌المللی روابط دوستانه‌ای برقرار کردند، به خوبی به فرهنگ جدید تبدیل شدند.

(چن و استو^۶، ۲۰۲۱)؛ در پژوهشی با عنوان «ارتباط سبک ورزش با سلامت روان و سازگاری اجتماعی دانشجویان» به این نتیجه رسیدند که اگر دانش‌آموزان مدت و شدت فعالیت‌های ورزشی مناسب را حفظ کنند، سازگاری اجتماعی آنها به طور قابل توجهی بهبود می‌یابد. نتیجه‌گیری: سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان به تعداد دفعات شرکت در فعالیت‌های ورزشی، مدت زمان یک فعالیت ورزشی و شدت فعالیت‌های ورزشی مرتبط است. با این حال، در حین ورزش، دانش‌آموزان باید مدت زمان فعالیت‌های ورزشی را برنامه‌ریزی کنند تا از طولانی شدن زمان ورزش اجتناب کنند. علاوه بر این، دانش‌آموزان باید مراقب شدت ورزش خود در فعالیت‌های ورزشی باشند. انتخاب بهینه شدت ورزش متوسط یا کمی خسته است.

1 Sönmez & Gürbüz

2 Kim, Park, Kim, Chow & Han

3 Promoting mental health

4 Experiencing the dynamics of intergroup and intragroup friendships

5 Facilitating acculturation

6 Chen & Sto

(بوم و همکاران^۱، ۲۰۲۱)؛ در تحقیقی با عنوان «تأثیر فعالیت های اوقات فراغت بر خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی: مطالعه ای از مهاجران در کره جنوبی» به این نتیجه رسیدند که فعالیت های اوقات فراغت در یک محیط اجتماعی می تواند خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی مهاجران در کره جنوبی را افزایش دهد. این امر نشان می دهد که فرد در حین شرکت در فعالیت های اوقات فراغت با افراد دیگر شبکه هایی تشکیل می دهد و در نتیجه احساس انزوای اجتماعی را کاهش می دهد. به طور خاص، در میان بسیاری از انواع فعالیت های اوقات فراغت، فعالیت های اوقات فراغت فعال یا اجتماعی کمک قابل توجهی را ارائه می دهند. در همین حال، فعالیت های اوقات فراغت غیرفعال مانند تماشای تلویزیون، خواندن یا گشت و گذار در وب، بهزیستی روانی را فراهم می کرد، اما در کمک به خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی ناچیز بود.

(لی و همکاران^۲، ۲۰۲۱)؛ در تحقیقی با عنوان «تجربه ورزشی پردیس به عنوان کاتالیزور برای سازگاری و رفاه دانشجویان کالج» به این نتیجه رسیدند که شرکت و تماشای ورزش کالج به طور مستقیم بر رفاه دانشجویان تأثیر نمی گذارد، بلکه به طور غیرمستقیم بر رفاه دانشجویان از طریق سازگاری و رضایت از زندگی دانشگاه تأثیر می گذارد. با توجه به اهمیت سازگاری دانشجویان کالج و رضایت از زندگی دانشگاهی، یافته ها بر ورزش شرکت کننده و تماشاگر به عنوان عوامل تعیین کننده ضروری رفاه زندگی کالج و همچنین مفاهیم عملی در محیط کالج را روشن می کنند.

بهبود مهارت های ارتباطی و سازگاری اجتماعی در زنان شاغل می تواند موجب ارتقای کارایی و اثربخش آنها در زندگی فردی و شغلی شود و انتظار می رود با افزایش مهارت های ارتباطی و سازگاری اجتماعی و همچنین شناسایی عوامل موثر بر آن بتوان جامعه هدف زنان شاغل را از نظر شاخص های کیفیت زندگی مورد توجه و مداخله قرار داد. پس هدف اصلی تحقیق؛ پیش بینی مهارت های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه بر اساس نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی است. در همین راستا، این تحقیق به دنبال پاسخ به این سوال است؛ آیا نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می تواند مهارت های برقراری ارتباط و سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه را پیش بینی نماید؟

روش تحقیق

تحقیق از نظر هدف؛ کاربردی، از نظر روش اجرا؛ توصیفی به شیوه همبستگی و از نظر روش گردآوری اطلاعات، میدانی (پیمایشی) می باشد. جامعه آماری، شامل؛ تمامی بانوان شاغل شهر کرمانشاه می باشند که در اوقات فراغت خود به فعالیت ورزشی می پردازند. با توجه به معلوم نبودن حجم دقیق جامعه آماری، از بالاترین سطح نمونه گیری جدول کرچسی مورگان^۳ برای تعیین حجم نمونه آماری استفاده شده است که برابر ۳۷۵ نفر در نظر گرفته شده است و برای نمونه گیری از روش تصادفی ساده از بین افراد در دسترس استفاده شده است. همچنین ابزارهای گردآوری اطلاعات شامل؛ پرسشنامه مهارت های ارتباطی- پرسشنامه سازگاری اجتماعی- پرسشنامه نحوه گذران اوقات فراغت فعال ورزشی به شرح ذیل می باشد.

• پرسشنامه مهارت های ارتباطی؛ که توسط بارتون جی. ای در سال ۱۹۹۹ طراحی و تدوین شده است و دارای ۱۸

سؤال بوده و ۳ خرده مقیاس مهارت کلامی (سوالات ۳-۴-۷-۱۲-۱۵-۱۷)، مهارت شنود (سوالات ۲-۶-۸-۱۰-۱۴-۱۸)

و مهارت بازخورد (سوالات ۱-۵-۹-۱۱-۱۳-۱۶) را مورد سنجش قرار داد. روایی پرسشنامه مهارت های ارتباطی

بارتون در مطالعه ممیزی (۱۳۹۲) به میزان ۷۰٪ مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسشنامه مهارت

1 Bum, Lee & Choi

2 Lee, Cho & Kim

3 Morgan Krejci table

4 Barton J. A, 1999

ارتباطی از روش بررسی همبستگی درونی آلفای کرونباخ^۱ استفاده شده است که میزان آن معادل ۰/۷۷۸ به دست آمده است. با توجه به اینکه از آلفای کرونباخ پرسشنامه از ۰/۷ بالاتر می باشد، نشانگر پایایی بالای پرسشنامه می باشد.

• پرسشنامه سازگاری اجتماعی؛ که توسط بل^۲ در سال ۱۹۶۱ طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۳۲ عبارت می باشد و پاسخ های آن به صورت بلی و خیر می باشد. برای پاسخ بله نمره ۰ و به پاسخ خیر نمره ۱ داده می شود. اما نمره گذاری برخی سوالات به صورت معکوس بوده و نمرات نیز معکوس داده می شود. با این سبک نمره گذاری، هرچه نمره نمونه آماری بالاتر باشد نشان دهنده میزان سازگاری بالاتر می باشد. پرسشنامه ۳۲ سوالی سازگاری در فرم نهایی روی نمونه ۱۹۵۰ نفری (۱۲۰۰ پسر و ۷۵۰ دختر) از دانش آموزان ۴۰ مدرسه که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند اجرا شد. بارعاملی به دست آمده نشان داد که روایی مقیاس مناسب است. همچنین ضریب اعتبار به دست آمده از روشهای مختلف نیز بین ۹۳ تا ۹۵ درصد می باشد که نشان داد پرسشنامه دارای پایایی بالا می باشد (بل، ۱۹۶۱). در ایران نیز طی مطالعات میکائیلی منیع و مددی امام زاده (۱۳۸۷) روایی کلی مقیاس با روش CVR برابر ۰/۸۴ و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۰ به دست آمده و تایید شد.

• پرسشنامه نحوه گذران اوقات فراغت فعال ورزشی؛ که توسط (فلاح و روان، ۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان بررسی ارتباط نحوه گذران اوقات فراغت فعال و غیرفعال با میزان آسیب های اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تفت طراحی شده است و مشتمل بر ۴ گویه می باشد. پاسخ گویه های این مقیاس در قالب طیف لیکرت در ۵ سطح بوده و برای نمره گذاری آنها بصورت (خیلی کم = ۱، کم = ۲، تاحدودی = ۳، زیاد = ۴ و خیلی زیاد = ۵) عمل می شود. روایی صوری و محتوایی این مقیاس در مطالعه (فلاح و روان، ۱۳۹۸) با استفاده از نظرات اساتید و خبرگان تایید شده و پایایی مقیاس با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۲۴ به دست آمده و تایید شده است. با عنایت به اینکه این پرسشنامه دچار تغییرات در جملات آن شده است بنابراین جهت سنجش روایی صوری و محتوایی آن از نظرات استاد راهنما استفاده شده و برای سنجش پایایی از آزمون آلفای کرونباخ بهره گرفته شده است. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط استاد راهنمای محترم تایید شده و مقدار آلفای کرونباخ پس از توزیع پرسشنامه در بین ۳۰ نفر از نمونه های آماری برابر ۰/۸۴۰ به دست آمده است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده در دو بخش جداگانه مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش اول؛ با استفاده از شاخص های آمار مرکزی و پراکندگی همانند میانگین و انحراف معیار به بررسی وضعیت متغیرهای تحقیق پرداخته شده است. در بخش دوم؛ جهت آزمون فرضیات تحقیق، از آزمونهای ضریب همبستگی و آزمون رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. همچنین تمامی تجزیه و تحلیل های مورد اشاره در نرم افزار spss22 انجام شده است.

یافته ها

در یافته های پژوهش؛ ابتدا ویژگیهای جمعیت شناختی نمونه های آماری، آمار توصیفی و ویژگیهای متغیرهای تحقیق در بین نمونه های تحقیق مورد بررسی می گیرد؛ سپس فرضیات تحقیق بررسی خواهد شد. در جدول (۱)؛ میانگین و انحراف معیار سن نمونه آماری برابر $(39/37 \pm 7/20)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۲۰ و ۵۴ سال می باشد.

1 Cronbach's alpha

2 Bel, 1961

جدول (۱). توصیف سن در نمونه‌های آماری

زیر مقیاس	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سن	۳۹/۳۷	۷/۲۰	۲۰	۵۴

طبق جدول (۲): از بین نمونه مورد مطالعه تحقیق، ۱۴/۹ درصد (۵۶ نفر) دارای تحصیلات دیپلم و پایین تر، ۲۴/۸ درصد (۹۳ نفر) دارای مدرک فوق دیپلم، ۴۶/۴ درصد (۱۷ نفر) دارای مدرک کارشناسی و ۱۳/۹ درصد (۵۲ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر می‌باشد. لذا می‌توان گفت که سطح تحصیلات اکثر نمونه مورد مطالعه تحقیق کارشناسی می‌باشد.

جدول (۲). توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دیپلم و پایین تر	۵۶	۱۴/۹	۱۴/۹
فوق دیپلم	۹۳	۲۴/۸	۳۹/۷
کارشناسی	۱۷۴	۴۶/۴	۸۶/۱
کارشناسی ارشد و بالاتر	۵۲	۱۳/۹	۱۰۰
کل	۳۷۵	۱۰۰	

طبق جدول (۳): از بین نمونه مورد مطالعه تحقیق ۴۱/۱ درصد (۱۵۴ نفر) مجرد و ۵۸/۹ درصد (۲۲۱ نفر) متاهل می‌باشد. لذا می‌توان گفت که اکثر نمونه مورد مطالعه تحقیق متاهل می‌باشد.

جدول (۳). توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تاهل

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مجرد	۱۵۴	۴۱/۱	۴۱/۱
متاهل	۲۲۱	۵۸/۹	۱۰۰
کل	۳۷۵	۱۰۰	

طبق جدول (۴): از بین نمونه مورد مطالعه تحقیق میزان درآمد ۱۹/۵ درصد (۷۳ نفر) کمتر از سه میلیون تومان، ۲۷/۵ درصد (۱۰۳ نفر) بین ۳-۵ میلیون تومان، ۳۱/۵ درصد (۱۱۸ نفر) بین ۵-۱۰ میلیون تومان و ۲۱/۶ درصد (۸۱ نفر) بالاتر از ده میلیون تومان می‌باشد. لذا می‌توان گفت که میزان درآمد اکثر نمونه مورد مطالعه تحقیق بین ۵-۱۰ میلیون تومان می‌باشد.

جدول (۴). توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان درآمد

میزان درآمد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۳ میلیون تومان	۷۳	۱۹/۵	۱۹/۵
بین ۳-۵ میلیون تومان	۱۰۳	۲۷/۵	۴۶/۹
بین ۵-۱۰ میلیون تومان	۱۱۸	۳۱/۵	۷۸/۴
بالاتر از ۱۰ میلیون تومان	۸۱	۲۱/۶	۱۰۰
کل	۳۷۵	۱۰۰	

در یافته ای استنباطی تحقیق؛ با استفاده از آمار توصیفی و شاخص‌های میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر طی جداول (۵)، (۶)، (۷) به بررسی متغیرهای تحقیق پرداخته شده است.

بر اساس جدول (۵): میانگین و انحراف معیار مهارت کلامی برابر $(۱۸/۱۷ \pm ۳/۴۹)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱۰ و ۲۸ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار مهارت شنود برابر $(۱۹/۷ \pm ۳/۴۱)$

بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱۰ و ۲۷ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار مهارت بازخورد برابر $(19/75 \pm 3/39)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱۰ و ۲۶ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار مهارت های ارتباطی کل برابر $(8/56 \pm 57/63)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۳۳ و ۷۶ می‌باشد.

جدول (۵). توصیف ابعاد مهارت های ارتباطی در نمونه‌های آماری

زیر مقیاس	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
مهارت کلامی	۱۸/۱۷	۳/۴۹	۱۰	۲۸
مهارت شنود	۱۹/۷	۳/۴۱	۱۰	۲۷
مهارت بازخورد	۱۹/۷۵	۳/۳۹	۱۰	۲۶
مهارت های ارتباطی کل	۵۷/۶۳	۸/۵۶	۳۳	۷۶

بر اساس جدول (۶)؛ میانگین و انحراف معیار سازگاری در خانه برابر $(3/70 \pm 1/27)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱ و ۷ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سازگاری تندرستی برابر $(4/34 \pm 1/54)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۲ و ۷ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سازگاری اجتماعی برابر $(3/75 \pm 1/22)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۲ و ۶ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سازگاری عاطفی برابر $(3/84 \pm 1/39)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱ و ۶ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سازگاری شغلی برابر $(3/28 \pm 1/45)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱ و ۶ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار سازگاری اجتماعی کل برابر $(18/93 \pm 4/42)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱۱ و ۲۹ می‌باشد.

جدول (۶). توصیف ابعاد سازگاری اجتماعی در نمونه‌های آماری

سازگاری در خانه	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سازگاری در خانه	۳/۷۰	۱/۲۷	۱	۷
سازگاری تندرستی	۴/۳۴	۱/۵۴	۲	۷
سازگاری اجتماعی	۳/۷۵	۱/۲۲	۲	۶
سازگاری عاطفی	۳/۸۴	۱/۳۹	۱	۶
سازگاری شغلی	۳/۲۸	۱/۴۵	۱	۶
سازگاری اجتماعی کل	۱۸/۹۳	۴/۴۲	۱۱	۲۹

بر اساس جدول (۷)؛ میانگین و انحراف معیار نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی برابر $(14/01 \pm 1/94)$ بوده و حداقل و حداکثر میزان به دست آمده برای این متغیر در بین نمونه آماری برابر ۱۱ و ۱۹ می‌باشد.

جدول (۷). توصیف نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی در نمونه‌های آماری

زیر مقیاس	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی	۱۴/۰۱	۱/۹۴	۱۱	۱۹

■ برای بررسی فرضیات تحقیق؛ ابتدا به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از شاخص کشیدگی-چولگی استفاده گردیده است. نتایج بررسی برای متغیرهای تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

بر اساس نتایج جدول (۸)؛ چون مقادیر کشیدگی و چولگی به دست آمده برای متغیرهای تحقیق در بازه ۲- الی ۲+ می‌باشد، بنابراین توزیع متغیرهای تحقیق نرمال بوده و استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندمتغیره بلامانع است.

جدول (۸). شاخص‌های کشیدگی و چولگی جهت بررسی چگونگی توزیع متغیرهای تحقیق

متغیرهای مورد مطالعه	چولگی	کشیدگی
مهارت کلامی	-۰/۱۳۳	-۰/۲۸۰
مهارت شنود	-۰/۶۷۹	۰/۶۱۰
مهارت بازخورد	-۰/۹۷۹	۰/۵۰۹
مهارت‌های ارتباطی کل	-۰/۹۵۶	۰/۹۱۹
سازگاری در خانه	۰/۰۸۳	-۰/۲۳۸
سازگاری تندرستی	۰/۳۵۲	-۱/۰۶۶
سازگاری اجتماعی	۰/۰۳۷	-۱/۰۱۹
سازگاری عاطفی	۰/۰۱۴	-۱/۱۸۵
سازگاری شغلی	۰/۵۵۷	-۰/۶۶۳
سازگاری اجتماعی کل	۰/۳۹۰	-۰/۵۹۵
نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی	۰/۵۶۰	-۰/۵۷۶

۱. آزمون فرضیه اول: بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با مهارت‌های برقراری ارتباط در بانوان شاغل شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۹)؛ بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با مهارت‌های کلامی ($r = ۰/۱۸$ و $p < ۰/۰۱$)، مهارت شنود ($r = ۰/۳۶$ و $p < ۰/۰۱$)، مهارت بازخورد ($r = ۰/۱۴$ و $p < ۰/۰۱$) و مهارت‌های برقراری ارتباط کل بانوان شاغل شهر کرمانشاه ($r = ۰/۲۷$ و $p < ۰/۰۱$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۱$).

جدول (۹). همبستگی بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با مهارت های برقراری ارتباط

همبستگی متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. نحوه گذراندن اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی	۱				
۲. مهارت کلامی	۰/۱۸**	۱			
۳. مهارت شنود	۰/۳۶**	۰/۵۶**	۱		
۴. مهارت بازخورد	۰/۱۴**	۰/۵۴**	۰/۵۳**	۱	
۵. مهارت های برقراری ارتباط کل	۰/۲۷**	۰/۸۴**	۰/۸۳**	۰/۸۲**	۱

n=۳۷۵ و $p < ۰/۰۱$:*** و $p < ۰/۰۵$:*

۲. آزمون فرضیه دوم: بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با سازگاری اجتماعی در بانوان شاغل شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۱۰): بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با سازگاری تندرستی ($r = ۰/۲۴$ و $p < ۰/۰۱$)، سازگاری اجتماعی ($r = ۰/۱۹$ و $p < ۰/۰۱$)، سازگاری عاطفی ($r = ۰/۲۴$ و $p < ۰/۰۱$)، سازگاری شغلی ($r = ۰/۱۲$ و $p < ۰/۰۵$) و سازگاری اجتماعی کل بانوان شاغل شهر کرمانشاه ($r = ۰/۲۵$ و $p < ۰/۰۵$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۱$). همچنین بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با سازگاری در خانه بانوان شاغل شهر کرمانشاه رابطه معنادار مشاهده نشد ($p > ۰/۰۵$).

جدول (۱۰). همبستگی بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با سازگاری اجتماعی

همبستگی متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. نحوه گذراندن اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی	۱						
۲. سازگاری در خانه	-۰/۰۳	۱					
۳. سازگاری تندرستی	۰/۲۴**	۰/۱۷**	۱				
۴. سازگاری اجتماعی	۰/۱۹**	۰/۲۱**	۰/۱۳*	۱			
۵. سازگاری عاطفی	۰/۲۴**	۰/۳۴**	۰/۴۰**	-۰/۰۲	۱		
۶. سازگاری شغلی	۰/۱۲*	۰/۱۶**	۰/۶۲**	۰/۱۶**	۰/۳۰**	۱	
۷. سازگاری اجتماعی کل	۰/۲۵**	۰/۵۷**	۰/۷۷**	۰/۴۳**	۰/۶۵**	۰/۷۴**	۱

n=۳۷۵ و $p < ۰/۰۱$:*** و $p < ۰/۰۵$:*

۳. آزمون فرضیه سوم: نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می تواند مهارت های برقراری ارتباط بانوان شاغل شهر کرمانشاه را پیش بینی نماید.

بر اساس جدول (۱۱): نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی در مجموع می تواند ۷/۲ درصد از تغییرات مهارت های ارتباطی بانوان شاغل شهر کرمانشاه را تبیین نمایند ($R^2 = ۰/۰۷۲$). همچنین با عنایت به مقدار F و سطح معناداری به دست آمده برای آن ($F = ۲۹/۹۸۶$ و $P = ۰/۰۰۱$) می توان گفت که رگرسیون انجام شده معنادار است. بر اساس یافته های به دست آمده نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی ($\beta = ۰/۲۷۳$ و $p < ۰/۰۵$ و $p < ۰/۰۰۱$) نقش مثبت و معنادار را در پیش بینی مهارت های ارتباطی بانوان شاغل شهر کرمانشاه به اندازه ۰/۲۷۳ دارد، به عبارت دیگر اگر میزان نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی یک واحد افزایش یابد، مهارت های ارتباطی به میزان ۰/۲۷۳ واحد افزایش می یابد.

جدول (۱۱). تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره نقش متغیرمستقل در متغیرهای وابسته

مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده	DW	F	Sig
۱	۰/۲۷	۰/۰۷۴	۰/۰۷۲	۱/۷۹۶	۲۹/۹۸۶	۰/۰۰۱
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین						
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
مهارت های ارتباطی	ضریب ثابت	۴۰/۷۳۰	۳/۱۱۵		۱۳/۰۷۴	۰/۰۰۱
	نحوه گذراندن اوقات فراغات ورزشی	۱/۲۰۶	۰/۲۲۰	۰/۲۷۳	۵/۴۷۶	۰/۰۰۱

۴. آزمون فرضیه چهارم: نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می تواند سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه را پیش بینی نماید.

بر اساس جدول (۱۲)؛ نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی در مجموع می‌تواند ۵/۸ درصد از تغییرات سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه را تبیین نمایند ($R^2 = ۰/۰۵۸$). همچنین با عنایت به مقدار F و سطح معناداری به دست آمده برای آن ($P = ۰/۰۰۱$ و $F = ۲۴/۰۰$) می‌توان گفت که رگرسیون انجام شده معنادار است. بر اساس یافته‌های به دست آمده نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی ($\beta = ۰/۲۴۶$ و $p = ۰/۰۰۱ > ۰/۰۵$) نقش مثبت و معنادار را در پیش بینی سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه به اندازه ۰/۲۴۶ دارد، به عبارت دیگر اگر میزان نحوه گذراندن اوقات فراغت ورزشی یک واحد افزایش یابد، سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه به میزان ۰/۲۴۶ واحد افزایش می‌یابد.

جدول (۱۲). تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره نقش متغیرمستقل در متغیرهای وابسته

مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده	DW	F	Sig
۱	۰/۲۴۶	۰/۰۶	۰/۰۵۸	۲/۳۷۷	۲۴/۰۰	۰/۰۰۱
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین						
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
سازگاری اجتماعی	ضریب ثابت	۱۱/۰۶۴	۱/۶۲۰		۶/۸۳۱	۰/۰۰۱
	نحوه گذراندن اوقات فراغات ورزشی	۰/۵۶۱	۰/۱۱۵	۰/۲۴۶	۴/۸۹۹	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با مهارت‌های برقراری ارتباط در بانوان شاغل شهر کرمانشاه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و همچنین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می تواند مهارت های برقراری ارتباط بانوان شاغل شهر کرمانشاه را بصورت معناداری را پیش بینی نماید. این یافته ها با تحقیقات دولتی و همکاران (۱۴۰۰)، محسنی و همکاران (۱۴۰۰)، ططری و غلامیان (۱۳۹۹)، بهرامی (۱۳۹۹)، خلیل پور (۱۳۹۷)، جلیل آبکنار و همکاران (۱۳۹۷)، کوینود و همکاران (۲۰۲۲)، اولوز (۲۰۲۲)

1 Quinaud, R. T., Possamai, K., Nascimento Júnior, J. R. A. D., Gonçalves, C. E., & Carvalho, H. M. (2022)

2 Uluöz, T. (2019)

(۲۰۱۹) و ذکی اوغلو و همکاران^۱ (۲۰۱۸)، گوکالپ و سیوریکایا^۲ (۲۰۱۸)، کرونین و همکاران^۳ (۲۰۱۸) و اوزتورک و همکاران^۴ (۲۰۱۵) مطابقت دارد.

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد بین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی با سازگاری اجتماعی در بانوان شاغل شهر کرمانشاه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و همچنین نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی می تواند سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه را بصورت معناداری را پیش بینی نماید. این یافته ها با نتایج تحقیقات پارسا و همکاران (۱۴۰۰)، کریمی و ادبی فیروزجاه (۱۳۹۷)، کریمی منفرد و همکاران (۱۳۹۰)، بوم و همکاران^۵ (۲۰۲۱)، لی و همکاران^۶ (۲۰۲۱)، کیم و همکاران^۷ (۲۰۲۰) و زرنگوک و همکاران^۸ (۲۰۱۸) همسو است.

گذراندن اوقات فراغت از مسائل مهم زندگی و نیاز به تفریح امری طبیعی و فطری است و باید در تمام دوران عمر برآورده شود. هر چه کارها و فعالیتهای اجتماعی، تلاش های تحصیلی و حرفه ای بیشتر باشد، احتیاج به تفریح بیشتر احساس می گردد. بنابر این تفریح از کودکی تا پیری برای همه افراد لازم و ضروری است و گذران اوقات فراغت با فعالیت های ورزشی می تواند زنان شاغل را از فشارهای روانی که در محیط کار به آن مبتلا می شوند، نجات دهد و آنان را برای رسیدن به اهداف کاری و زندگی آماده تر از قبل نماید. دریافت حمایت و کمک های عاطفی از طرف گروه های ورزشی و سایر مراجعین ورزشکار در محیط بیرون از خانه می تواند، تأثیر زیادی بر تقویت جسم و روح زنان شاغل در تجربه با رویدادهای فشارزای زندگی شغلی داشته باشد. از طرفی اوقات فراغتی که زنان شاغل سپری می کنند، می تواند در تقویت مهارتهای ارتباطی کارساز باشد و تأثیرات مثبت بر آنان بگذارد و محیط های ورزشی دوستانه و مساعد اغلب فرصت مناسبی برای ایجاد روابط انسانی و نشاط ایجاد می کند و در این بین؛ فضاهای مناسب ورزشی باعث می شوند تا زنان شاغل به این گروه های ورزشی متوسل شوند و بتوانند با دیگران ارتباط سالم برقرار کنند و همچنین در زندگی روزمره خود با افراد مختلف سازگاری بهتری پیدا کنند. در این راستا؛ با توجه به همبستگی موجود و همچنین نقش نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی در پیش بینی مهارت های برقراری ارتباط بانوان شاغل شهر کرمانشاه پیشنهاد می شود:

- گروه ها و تیم های ورزشی در بین کارکنان زن تشکیل شده و همچنین بلیط های ارزان قیمت یا رایگان در اختیار بانوان قرار گیرد، مشروط بر آنکه بصورت گروهی و تیمی از آن استفاده نمایند تا از این طریق با تشکیل گروه های اجتماعی بتوانند از فواید فعالیت های ورزشی در اوقات فراغت بهره مند شده و سطح مهارتهای برقراری ارتباط در بین همکاران گسترش یابد.
 - مسابقات ورزشی ویژه بانوان در سطح شهرستان تدارک دیده شده و مورد حمایت نهادهای ذیربط قرار گیرد تا انگیزه فعالیتهای ورزشی ارتقاء یافته و همچنین گستره بهره مندی از فواید این نوع فعالیت ها افزایش یابد.
- همچنین با توجه به همبستگی موجود و همچنین نقش نحوه گذران اوقات فراغت از طریق فعالیت ورزشی در پیش بینی سازگاری اجتماعی بانوان شاغل شهر کرمانشاه پیشنهاد می شود:

1 Zekioglu, A., Tatar, A., & Ozdemir, H. (2018)
2 Gökalp, H. A., & Sivrikaya, A. H. (2018)
3 Cronin, L. D., Allen, J., Mulvenna, C., & Russell, P. (2018)
4 Öztürk, Ö. T., Ozbey, S., & Camliyer, H. (2015)
5 Bum, C. H., Lee, J. H., & Choi, C. H. (2021)
6 Lee, H. W., Cho, H., & Kim, M. (2021)
7 Kim, J., Kim, J., & Han, A. (2020)
8 Zerengok, D., Guzel, P., & Ozbey, S. (2018).

- برای آن دسته از بانوان شاغلی که مطابق گزارش های مدیران و همکاران سازگاری کمتری دارند یا در پرسشنامه سازگاری اجتماعی نمرات کمتری به دست آورده اند، برشور یا کاتالوگ هایی حاوی اثرات مفید فعالیت های ورزشی و اوقات فراغت ورزشی در شئون مختلف زندگی و سازگاری اجتماعی ارائه شود.
- جهت ارتقای سازگاری اجتماعی زنان شاغل برنامه های اداری در مناسبت های ملی و مذهبی با محوریت برنامه های همگانی از قبیل پیاده روی، مسابقات خانوادگی، مسابقات مادران و کودکان و سایر برنامه های ورزشی تدارک دیده شود و مزایای اوقات فراغت ورزشی در این برنامه ها برای زنان شاغل و خانواده های آنان توسط افراد خبره شرح داده شود.

منابع

- اسکندری، کریم، و قصابی خوشه مهر، نقی. (۱۳۹۴). عوامل مؤثر بر ارتقای سطح مهارتهای ارتباطی فرماندهان با سربازان دوره آموزشی در مراکز آموزشی و فرهنگی نسا. فصلنامه مدیریت نظامی، ۵۷ (۱۵)، ۲۲-۱.
- احمدی، سیروس، و کارگر، سعید. (۱۳۹۲). بررسی نگرش زنان به مشارکت ورزشی و عوامل اجتماعی- روانی مؤثر بر آن. جامعه شناسی کاربردی، ۲۴ (۴)، ۲۱۰-۱۸۹.
- بهرامی، شهاب (۱۳۹۹). همبستگی بین مهارت های ارتباطی، سلامت روانی و فعالیت های فراغتی / اجتماعی فعال در یک گروه منتخب از بازیکنان والیبال مرد. ششمین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران، تهران: ۱۵ تیر ۱۳۹۹.
- تمدنی، نرگس، اصغرنژاد فرید، علی اصغر، و اسدزاده، حسن. (۱۴۰۰). تحلیل رابطه برخورداری از سلامت اجتماعی، مهارتهای ارتباطی و مهارتهای زندگی با امنیت اجتماعی زنان. مجله روانشناسی اجتماعی، ۱۵ (۶۱)، ۱۶۷-۱۵۱.
- پسر کلو، اعظم، و پسرکلو، سجاد. (۱۳۹۴). بررسی چگونگی گذران اوقات فراغت بانوان شاغل شهر آمل براساس ویژگیهای جمعیت شناختی با تاکید بر فعالیت های ورزشی. اولین همایش ملی علوم ورزشی نوین، ورزش حرفه ای و ارتقاء تندرستی، گنبد کاووس: ۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۴.
- پارسا، زارعی، سجادی هزاوه و انزهایی (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «تأثیر اوقات فراغت ورزشی بر سازگاری اجتماعی و تصویر بدنی دانش آموزان استثنائی و ارائه مدل عملیاتی. تعلیم و تربیت استثنائی، ۲۱ (۶)، ۳۸-۲۸.
- پورحسن، محمدرضا. (۱۴۰۱). بررسی تاثیر فعالیت ورزشی بر مهارت و سازگاری اجتماعی در نوجوانان. همایش ملی پژوهش های نوین روانشناسی در ورزش و مدیریت، اصفهان: موسسه آموزش عالی المهدی مهر، ۲۵ خرداد ۱۴۰۱.
- دولتی، زهرا، عصری، زهرا، و شکوهی، فاطمه. (۱۴۰۰) اثربخشی تمرین های ورزشی هوازی بر اضطراب کرونا و مهارت های ارتباطی بین فردی در زنان شاغل بهبودیافته از کووید ۱۹. روانشناسی ورزشی، ۲ (۱).
- حبیبی، حمداله، همایونی دمیرچی، امین، باقریان فر، مصطفی، و نوری، سمیه. (۱۳۹۶). بررسی میزان قابلیت پیش بینی تنیدگی شغلی معلمان براساس مولفه های سلامت سازمانی و مهارت های ارتباطی. مجله رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۸ (۱)، ۲۵-۱.
- حسین پور، جعفر، و پوررستم، مجید. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر ارتقاء مهارتهای اجتماعی کارکنان پلیس راهور. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، ۵۴، ۹۹-۱۲۲.
- کریمی، عباس، و ادبی فیروزجاه، جواد. (۱۳۹۷). ارتباط بین اوقات فراغت ورزشی با خودپنداره و سازگاری اجتماعی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان ایزدخواست. چهارمین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران، تهران: ۲۰ اسفندماه ۱۳۹۷.

کریمی منفرد، فاطمه، فیاض، ایران دخت، و سپاه منصور، مژگان. (۱۳۹۰). رابطه نحوه گذران اوقات فراغت با پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

فلاح، محسن، و روان، صدف. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط نحوه گذراندن اوقات فراغت فعال و غیرفعال با میزان آسیب های اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تفت. پایان نامه کارشناسی ارشد، تفت: دانشگاه آزاد اسلامی.

حسینی، معصومه، پورسلطانی زرنندی، حسین، و نیک نژاد، مریم. (۱۳۹۵). اثربخشی اوقات فراغت با تأکید بر اجرای فعالیتهای بدنی در پیشگیری از افسردگی بانوان خانه دار. سومین کنفرانس بین المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران: ۱۷ تیر ماه ۱۳۹۵.

خلیل پور، اعظم. (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان رابطه اوقات فراغت با مهارت های ارتباطی دانش آموزان دختر دبیرستانی با رویکرد ورزشی. ششمین کنگره بین المللی توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین در جامعه، تهران، ۲۰ اسفندماه ۱۳۹۷.

جلیل آبکنار، سمیه، افروز، غلامعلی، ارجمندیا، علی اکبر، و غباری بناب، باقر. (۱۳۹۷). اثربخشی برنامه اوقات فراغت عرش بر ظرفیت شناختی و مهارتهای ارتباطی دانش آموزان دختر کم توان ذهنی مدارس استثنایی شهر اصفهان. فصلنامه کودکان استثنایی، ۱۹، ۴، ۶۵-۷۶.

زیبایی، امیر، ساعت چیان، وحید، و عظیم خانی، امین. (۱۳۹۷). تأثیر مهارت های ارتباطی مربیان فوتبال بر اجتماعی شدن و رضایت مندی شرکت کنندگان در فعالیت های ورزشی اوقات فراغت. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین المللی امام رضا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

ماه آور پور، فاطمه، و ماه آور پور، فهیمه. (۱۴۰۰). تأثیر میزان اعتماد و حمایت اجتماعی ادراک شده زنان شاغل در کلان شهر اصفهان بر میزان احساس امنیت اجتماعی. فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۲ (۶۶)، ۱۷۷-۱۵۳.

محسنی، ملیحه، بهرامی، شهاب، و صفانیا، علی محمد. (۱۴۰۰). بررسی اثر مهارت های ارتباطی بر نحوه گذراندن اوقات فراغت فعال با نقش میانجی تعاملات اجتماعی، مطالعه موردی دانش آموزان دختر شهرستان ساوه. فصلنامه علمی مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی، ۸ (۳)، ۷۰-۶۰.

ریسی، عبدالرحمن، ناستی زابی، ناصر، و باقری مجد، روح الله. (۱۳۹۷). رابطه هوشهای فرهنگی و سیاسی با مهارتهای ارتباطی مدیران مدارس. پایاننامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی، دانشگاه سیستان و بلوچستان.

ططری، منوچر، و غلامیان، مژگان. (۱۳۹۹). ارائه مدل ارتباطی حمایت اجتماعی درک شده و مهارتهای ارتباطی با نحوه گذراندن اوقات فراغت دانش آموزان دختر دبیرستانهای تهران. مدیریت ارتباط در رسانه های ورزشی، ۸ (۴) ۳۰-۲۱.

ظهیری نیا، مصطفی، نیکخواه، هدایت الله، و شفیع، نسیمه. (۱۳۹۴). بررسی تاثیر خانواده و رسانه های گروهی بر مشارکت دانشجویان دختر در فعالیتهای ورزشی (مورد مطالعه: دانشجویان دختر دانشگاه هرمزگان). دوفصلنامه مشارکت و توسعه اجتماعی، ۱ (۱)، ۱-۱۲.

- Bum, C. H., Lee, J. H., & Choi, C. H. (2021). The Effects of Leisure Activities on Self-Efficacy and Social Adjustment: A Study of Immigrants in South Korea. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(16), 8311.
- Cronin, L. D., Allen, J., Mulvenna, C., & Russell, P. (2018). An investigation of the relationships between the teaching climate, students' perceived life skills development and well-being within physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 23(2), 181-196.
- Chen, Y., & Sto, C. (2021). Correlation of exercise style to mental health and social adaptability of college students. *Work*, 69(2), 531-541.
- Pomohaci, M., & Sopa, I. S. (2015). Study regarding the impact of motor activities over a healthy life of students. *Scientific Bulletin*, 21(2), 115-121.
- Jones, G. J., Carlton, T., Hyun, M., Kanters, M., & Bocarro, J. (2020). Assessing the contribution of informal sport to leisure-time physical activity: A new perspective on social innovation. *Managing Sport and Leisure*, 25(3), 161-174.

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

- Kim, J., Park, S. H., Kim, M., Chow, H. W., & Han, S. (2021). Leisure and health benefits associated with acculturation among Western international students living in South Korea. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 16(1), 1945725.
- Kim, J., Kim, J., & Han, A. (2020). Leisure time physical activity mediates the relationship between neighborhood social cohesion and mental health among older adults. *Journal of Applied Gerontology*, 39(3), 292-300.
- Lee, H. W., Cho, H., & Kim, M. (2021). Campus sport experience as catalyst for college student adjustment and well-being. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-18.
- Gökalp, H. A., & Sivrikaya, A. H. (2018). Students'communication Skills in The School of Physical Education and Sports. *Journal Of International Social Research*, 11(60).
- Quinaud, R. T., Possamai, K., Nascimento Júnior, J. R. A. D., Gonçalves, C. E., & Carvalho, H. M. (2022). The positive impact of sports participation on life skills' development: a qualitative study with medical students. *Sport in Society*, 1-16.
- Stratton, M., Conn, L., Liaw, C., & Conolly, L. (2005). Sport and Related Recreational Physical Activity-The Social Correlates of Participation and Non-Participation by Adults.
- Sonmaz, A., & Gurbuz, B. (2022). Analysis of the Relationship between Leisure Satisfaction and Adjustment to University Life on University Students. *Journal of Computer and Education Research*, 17 (3), 545-530.
- Öztürk, Ö. T., Ozbey, S., & Camliyer, H. (2015). Impact of sport-related games on high school students' communication skills.
- Pleis, J. R., & Coles, R. (2009). Summary Health Statistics for US Adults: National Health Interview Survey... Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Health Statistics.
- Uluöz, T. (2019). Communication skills in athletes. *Revista San Gregorio*, 1(32), 77-83.
- Zekioglu, A., Tatar, A., & Ozdemir, H. (2018). Analysis of Sports and Social Skill Relation in a Non-Sportive Group. *Journal of Education and Training Studies*, 6(8), 108-115.
- Zerengok, D., Guzel, P., & Ozbey, S. (2018). The Impact of Leisure Participation on Social Adaptation of International Students. *Journal of Education and Training Studies*, 6(2), 1-9.

Prediction of communication skills and social adaptation of working women in Kermanshah based on how they spend their free time through sports activities

Fahimeh Momenifar

Narmin Yousefi¹¹

Assistant Professor, Department of Sports Management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Email: momenifar@pnu.ac.ir

Master's student in the field of sports management, majoring in leisure time management and recreational sports, Payam Noor University, South Tehran branch.

Email: narmin.yousefi1363@gmail.com

Abstract

The purpose of the research is to predict communication skills and social adaptation of working women in Kermanshah based on how they spend their free time through sports activities. Research Methodology; Descriptive-correlation and statistical research population of all working women in Kermanshah city is 14,803 people, based on the information of Kerchesi Morgan table, 375 people were determined as a statistical sample and were selected by simple random sampling from among the available people. To collect information from Barton J. communication skills questionnaires. A (1999); Bell's social adaptation (1961) and Fallah and Rovani's (2018) way of spending active leisure time, and for data analysis, correlation coefficient and multiple linear regression tests were used in Spss-22 software. The results showed; There is a positive and significant relationship between the way of spending free time through sports activities with communication skills ($r=0.27$) and social adaptation ($r=0.25$) ($p<0.01$). Also, the way of spending free time through sports activities can predict changes in communication skills ($R^2=0.072$) and social adaptation ($R^2=0.058$) of working women in Kermanshah city ($p>0.05$) and use More than sports activities in free time by working women can improve their communication skills and social adaptation in their personal and professional life.

Keywords: communication skills, sports leisure time, social adaptation, sports activity, working women of Kermanshah.

شناسایی موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت های ورزشی

(۱) اسدالله پیرایش (۲) صدیقه حیدری نژاد (۳) اسماعیل ویسیا

۱- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۲- استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳- استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

Asadollahpirayesh2020@gmail.com

تلفن: ۰۹۱۶۹۷۲۲۲۳۶

چکیده:

بیماری مزمن کلیه به عنوان یک اختلال عملکردی و ساختاری مداوم تعریف می شود که به از دست دادن آهسته، پیشرونده و غیر قابل برگشت عملکرد کلیوی منجر می گردد. هدف پژوهش حاضر شناسایی موانع مشارکت بیماران دیالیزی استان خوزستان در فعالیت های ورزشی بود که با ماهیت اکتشافی- کاربردی و روش آمیخته کیفی- کمی انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی ۲۰ نفر از خبرگان آگاه به موضوع و در بخش کمی تمامی بیماران دیالیز استان خوزستان به تعداد ۲۶۳۱ نفر بودند، حجم نمونه بر اساس جدول مورگان ۳۳۵ نفر تعیین شد. ابزار جمع آوری داده ها در بخش کیفی مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که طی سه مرحله، تعداد ۴۲ مفهوم، ۲۰ مقوله فرعی و ۱۰ مقوله اصلی استخراج شد. در بخش کمی ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته شامل ۳۶ گویه بود که بر اساس نتایج مصاحبه ها تنظیم شد. پایایی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار spss و Smart PLS استفاده شد. نتایج نشان داد موانع فردی، بین فردی، زمان، نگرشی، اقتصادی و حمایتی، محیطی، آموزشی و پژوهشی، خودشکوفائی و رفتاری، مدیریت و برنامه ریزی و فرهنگی مهمترین موانع مشارکت بیماران دیالیزی در فعالیت های ورزشی می باشند. با توجه به مهمترین یافته های تحقیق به مسئولین بهداشتی و ورزشی استان خوزستان پیشنهاد می شود از طریق افزایش آگاهی بیماران نسبت به فواید فعالیت های بدنی و ورزشی، فراهم کردن فرصت های ورزش، آگاه سازی کارکنان بهداشتی در مورد فوائد ورزش و ترویج و تشویق بیماران به رفتارهای ورزشی، به بهبود کیفیت زندگی این بیماران کمک نمایند.

واژگان کلیدی: ب استان خوزستان، بیماران دیالیز، تحلیل محتوای، مشارکت ورزشی، موانع

مقدمه

اختلالات یا بیماری‌های طبی که همراه با معلولیت‌هایی با طول درمان ۳ ماه یا بیشتر باشد را بیماری‌های مزمن گفته می‌شود (توهی^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). بیماری‌های مزمن در زمره مشکلات شایع بهداشتی در سراسر جهان به هستند (کلمن^۲ و همکاران، ۲۰۱۲) که عادات روزمره افراد و رفتارهای بهداشتی آنها بطور قابل چشمگیری بر میزان ابتلا و شدت آنها تأثیر می‌گذارد (قدسبین و همکاران، ۲۰۱۰). بیماری‌هایی از قبیل بیماری‌های قلبی، فشارخون، دیابت، آلزایمر، سکتة مغزی، نارسایی کلیوی، از جمله بیماری‌های مزمن شایع در جهان به حساب می‌آیند (خطی دیزآبادی و همکاران، ۲۰۱۳). همانطور که گفته شده است، یکی از بیماری‌های مزمن، بیماری نارسایی کلیوی^۳ که به عنوان یک اختلال عملکردی و ساختاری مداوم تعریف می‌شود (توپاس^۴، ۲۰۱۵). بیماران مبتلا به بیماری مزمن کلیه، از دست دادن آهسته، پیشرونده و غیر قابل برگشت عملکرد کلیوی دارند (بنیاد ملی کلیه^۵، ۲۰۱۲). عملکرد کلیه‌ها در بیماری نارسایی کلیه دچار اختلال می‌شود، و بدن بیمار توانایی برقراری اعمال سوخت و ساز، حفظ و تعادل الکترولیت‌ها و مایعات را ندارد و مواد پروتئینی در بدن برای تولید انرژی به کار رفته و ترکیبات نیتروژن دار تولید می‌کنند که از طریق اوره از بدن بیمار دفع می‌گردد (کاکس^۶ و همکاران، ۲۰۰۸). بیمارانی مبتلا به نارسایی کلیه که تحت دیالیز مزمن قرار می‌گیرند، دچار بیماری‌های دیگری خواهند شد که خود افزایش مرگ و میر را به همراه دارد دارند (پو^۷ و همکاران، ۲۰۱۹) یا بر عملکرد بدنی (کیسن^۸ و همکاران، ۲۰۱۱) و کیفیت زندگی آنها (چانگ^۹ و همکاران، ۲۰۱۷) تأثیر منفی می‌گذارد.

عدم تحرک بدنی بیماران دیالیزی باعث کاهش حجم عضلانی، کاهش تراکم مویزگ‌ها و کاهش قدرت عضلانی مرتبط می‌شود (محسنی و همکاران، ۲۰۱۳). کاهش قدرت عضلانی باعث کاهش ظرفیت قلبی عروقی می‌شود و متعاقباً ظرفیت هوازی نیز کاهش می‌یابد (سویوپک^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۰). به ویژه در بیمارانی که تحت همودیالیز قرار می‌گیرند، این وضعیت باعث افزایش عوارض قلبی عروقی و مرگ و میر می‌شود (باکلودی^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۰). مرور تحقیقات پیشین نشان می‌دهد ورزش و فعالیت بدنی اثرات مثبتی بر عملکرد بدنی (صلحاب^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۹) و کیفیت زندگی (هانگ^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۹) بیماران دیالیز دارد. در بیمارانی که تحت همودیالیز قرار می‌گیرند، ورزش فشار خون را تنظیم می‌کند، التهاب را کاهش می‌دهد، کنترل وزن را فراهم می‌کند، سلامت جسمی و روانی را بهبود می‌بخشد، کیفیت زندگی را افزایش می‌دهد و خطر مرگ و میر را کاهش می‌دهد (وو^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین باعث بهبود عملکرد فیزیکی، ظرفیت عملکردی، قدرت عضلانی، کاهش خطر ابتلا به دیابت و بیماری‌های قلبی عروقی، کاهش علائم اضطراب و افسردگی، افزایش اثر همودیالیز و افزایش طول عمر در بیماران تحت درمان با همودیالیز می‌شود (فوی^{۱۵}، ۲۰۲۱). در زمینه اجتماعی، ورزش کردن امکان تعامل با سایر افراد، تقویت روابط بین فردی، بهبود استقلال، احساس هویت، و مسئولیت و مراقبت از خود را فراهم می‌کند (تامپسون^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۷).

1. Touhy
2. Coleman
3. Chronic Kidney Disease (CKD)
4. Topbaş
5. National Kidney Foundation
6. Cox
7. Pu
8. Kaysen
9. Chung
10. Soyupek
11. Bakaloudi
12. Salhab
13. Huang
14. Wu
15. Foy
16. Thompson

۲۰۱۶). علیرغم شواهدی مبنی بر اثر بخشی فعالیت بدنی برای بیماران دیالیز، مشارکت این بیماران در فعالیت های ورزشی بسیار کم است. وانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقات خود فقدان تجهیزات تمرین (۸۶,۲٪) و عدم حمایت تیم مراقبت بهداشتی که در مراکز همودیالیز کار می کند (۹۳,۱٪) را به عنوان موانع ورزش ذکر کردند. همچنین کندریک^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق خود عدم توصیه از سوی مشاورهای بیماران کلیه در مورد نوع ورزش، مشکلات محیطی (ایمنی و آب و هوا)، کمبود وقت و خانواده که مانع مهمی بر سر راه فعالیت های ورزشی عنوان کردند. کلارک^۳ و همکاران (2019) در پژوهش خود عدم راهنمایی و مشاوره متخصصان مراقبت های را مانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی را عنوان کردند. مورمن^۴ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود احساس خستگی بیش از حد، تنگی نفس و ضعف بیش از حد مهم ترین موانع بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی ذکر کردند. همچنین ریگولیستی^۵ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود خستگی و درد در روزهای دیالیز، کمبود وقت در روزهای دیالیز، فقدان انگیزه، احساس داشتن مشکلات پزشکی زیاد، ناراحتی، احساس درماندگی و ترس از آسیب دیدن شایع ترین موانع در بیماران دیالیزی ذکر کردند. علیرغم اثرات مفید شناخته شده فعالیت ورزشی بر عملکرد و کیفیت زندگی افراد مبتلا به دیالیز تحقیقات جامع پیرامون موانع فعالیت ورزشی بیماران دیالیز در کشور ایران و به ویژه در استان خوزستان صورت نپذیرفته است. استان خوزستان، بدلیل شرایط اقلیمی و طولانی بودن روزهای گرم سال، و استفاده از نوشیدنی ها خنک و البته شیرین و همچنین فشار خون بالا که عوامل زمینه ساز بالا رفتن کراتین خون می شوند که کراتین بالای خون در صورت عدم کنترل به نارسایی کلیه و در نهایت دیالیز منجر می گردد. تحقیق حاضر قصد دارد با رویکرد جامع و استفاده از شیوه تحلیل محتوا ضمن بررسی نظرات و دیدگاه متخصصان حوزه آگاه و به ویژه خود بیماران که از نزدیک موانع موجود را لمس کردند، به شناسایی موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت های ورزشی بپردازد و به این سوال پاسخ دهد که موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت های ورزشی کدامند؟ محقق امیدوار است یافته های تحقیق بتواند به مسئولین بهداشتی، انجمن بیماران دیالیز و هیات ورزشی بیماران خاص استان خوزستان کمک کند تا از طریق مدیریت و برنامه ریزی بهتر، تخصیص بودجه مستقل، فضاها و امکانات ورزشی، موانع فعالیت های ورزشی بیماران دیالیز را بر اساس آنچه خودشان بیان می کنند، برطرف نمایند و با افزایش مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی به بهبود کیفیت زندگی آنان کمک نمایند.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف کاربردی بوده و از نظر گردآوری داده ها پژوهش های آمیخته یا ترکیبی که شامل دو بخش کیفی و کمی می باشد. روش نمونه گیری این پژوهش در بخش کیفی هدفمند و از نوع گلوله برفی بود. داده ها از طریق مصاحبه های عمیق و نیمه ساختاریافته با ۲۰ نفر به عنوان خبرگان و مطلع نسبت به موضوع شامل اساتید دانشگاهی و رئیس و دبیر هیئت فدراسیون ورزشی بیماران خاص و هم چنین بیماران دیالیز استان خوزستان جمع آوری شد و تا اشباع نظری ادامه یافت. اجرای پژوهش در بخش کیفی به این شکل بود که ابتدا از طریق رجوع به اطلاعات موجود در پایگاه های اینترنتی، کتب، مجلات و مقالات مختلف مبانی نظری و پیشینه موضوع بررسی شده است. سپس از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته به صورت باز پاسخ از بیماران دیالیز و همچنین متخصصین ورزشی و رؤسای و دبیر هیئت های بیماران خاص استان خوزستان جهت گردآوری داده های کیفی استفاده شد تا دیدگاه بیماران دیالیزی در مورد موانع مشارکت ورزشی مورد بررسی قرار گیرد. در این مصاحبه فرصتی فراهم شد تا دلایل موجود موانع مشارکت فعالیت ورزشی بیماران دیالیز را بررسی کرده و یا مواردی را که اشاره

1. Wang

2. Kendrick

3. Clarke

4. Moorman

5. Regolisti

مختصری به آن می‌شود را از طریق مصاحبه دنبال شود. انجام مصاحبه‌های کیفی تا حد رسیدن به نقطه نظرات یکسان ادامه پیدا کرد و سپس از روش تحلیل محتوا استفاده شد. تحلیل محتوا شامل مجموعه روش‌هایی است که برای تحلیل متون نوشتاری حاصل از مصاحبه به کار می‌رود. پس از هر مصاحبه، مطالب پیاده سازی و دسته بندی شدند و بلافاصله پس از مصاحبه، تحلیل و کدگذاری اولیه به شیوه‌ی مقایسه‌ی مداوم انجام شد. در مرحله کدگذاری باز، مطالب خطبه‌خط خوانده شد و به هر قسمت از داده‌ها (که ممکن است یک کلمه، خط یا پاراگراف باشند) یک برچسب اختصاص داده شد. این تکه از داده‌ها را می‌توان یک واقعه در نظر گرفت. چندین واقعه، یک مفهوم را شکل می‌دهند. در اصل هر نکته‌ی کلیدی، یک واقعه محسوب می‌شود. سپس واقعه‌ها را به یک سطح بالاتر یعنی مفهوم انتقال داده شد. بعضی از مفاهیم، از ترکیب چند واقعه به دست می‌آیند و بعضی، تنها از یک واقعه یا نکته‌ی کلیدی حاصل می‌شوند. در مرحله‌ی کدگذاری محوری از طریق مقایسه مستمر کدها و مفاهیم تولید شده در مرحله‌ی قبلی؛ مقوله‌های فرعی و مقوله محوری یا اصلی شکل گرفت (دانایی فرد و همکاران، ۲۰۱۶). در بخش کمی جامعه آماری، بیماران دیالیز استان خوزستان به تعداد ۲۶۳۱ نفر بود. و بر اساس جدول مورگان حجم نمونه تعداد ۳۳۵ نفر محاسبه شد و به صورت تصادفی از طریق حضور در بیمارستان‌ها و کلینیک‌های پزشکی استان خوزستان و هم چنین به صورت پرسشنامه آنلاین در اختیار بیماران دیالیز استان خوزستان قرار داده شد. با توجه به نتایج از مصاحبه‌ها، پرسشنامه محقق ساخته ای تنظیم شد، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی بررسی و تأیید شد در نهایت نسخه نهایی در قالب ۴۲ سوال ۵ گزینه ای لیکرت (بسیار کم-۱، کم-۲، متوسط-۳، زیاد-۴، خیلی زیاد-۵) تدوین شد. همچنین به منظور اندازه‌گیری و سنجش پایایی پرسشنامه مطالعه روی ۳۰ نفر از اعضای جامعه صورت گرفت و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ بدست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی اطلاعاتی از آزمودنی‌ها حاصل گردید. پس از آن به منظور پاسخ‌گویی به سوال پژوهش از روش آماری استنباطی تی تک متغیری برای میزان تاثیرگذاری هر یک از عوامل ۱۰ گانه بکارگرفته شد. و از نرم افزار spss و Smart PLS جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت شناختی مصاحبه شومندگان در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی ویژگی‌های جمعیت شناختی مصاحبه شومندگان			
متغیر	مقیاس‌ها	فراوانی (نفر)	درصد فراوانی
سن	20-30	۳	15
	31-40	۶	30
	41-50	۹	45
	۵۰ سال به بالا	۲	10
جنسیت	مرد	11	55
	زن	۹	45

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

50 40 10	10 ۸ ۲	اساتید حوزه آگاه و متخصص بیماران دیالیز رؤسا و دبیر هیئت فدراسیون ورزش بیماران خاص استان خوزستان	مصاحبه شوندگان
۲۲/۲۲ ۱۶/۶۶ ۱۱/۱۱۲ ۵/۵۶ ۴۴/۴۴	۴ ۳ ۲ ۱ ۸	دیپلم کاردانی کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	تحصیلات

همان گونه که در جدول ۱ ملاحظه میشود، بیشترین اعضای گروه نمونه، به تعداد ۹ نفر در رده سنی ۵۰ - ۴۱ سال میباشند. مصاحبه شوندگان در بخش کیفی را به تعداد ۱۲ نفر اساتید حوزه آگاه و رئیس و دبیر هیئت فدراسین بیماران خاص استان خوزستان و همچنین تعداد ۸ نفر از بیماران دیالیز استان خوزستان بودند. در قسمت تحصیلات اکثریت مصاحبه شوندگان با مدرک دکتری بودند. در جدول شماره ۲ نحوه ی کدگذاری و تشکیل مقوله های اصلی پژوهش ارائه شده است.

جدول ۲: کدگذاری باز، محوری و گزینشی موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیتهای ورزشی				
مقولات اصلی	مقولات فرعی	فراوانی	مفاهیم	فراوانی
بین فردی	عدم آگاهی	۴	عدم آگاهی یا کم آگاهی والدین از توانایی بیمار و فوائد ورزش	۴
	روابط دوستانه	۵	نداشتن همراه و شریک هم نوع برای ورزش	۵
	تعهد عاطفی	۵	عدم حمایت و تشویق دوستان و خانواده	۲
			نداشتن استقلال کامل برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی (نیاز به داشتن همراه)	۳
آموزش و پژوهش	آموزش و تجهیزات آموزشی	۶	نبود یا کمبود مراکز تخصصی ویژه فعالیتهای ورزشی در حوزه ورزش بیماران خاص	۱
			عدم وجود مشاور و پزشکان متخصص مربوطه جهت راهنمای شرکت فعالیت ورزشی	۲
			کمبود تعداد مربی متخصص در حوزه فعالیتهای ورزشی بیماران خاص	۲
			عدم مشارکت در فعالیتهای ورزشی مدرسه توسط معلمان ورزش	۱
نگرش	تنبلی و بی حوصلگی	۴	عدم علاقه به فعالیت ورزشی	۲
	رفتاری	۶	بی حوصلگی	۲
			ترس بیمار از آسیب دیدگی و سخت تر شدن انجام فعالیتهای روزمره	۳
			ترس از حضور و ظاهر شدن در اجتماع به دلیل مشکلات بیماری	۱
			عدم اعتقاد و باور به فوائد ورزش	۲
خودشکوفایی	پنداره منفی	۱۳	عدم تمرکز لازم جهت مشارکت در فعالیتهای ورزشی	۳

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

۲	افسردگی و ناامیدی			
۳	داشتن اضطراب برای مشارکت در فعالیت های ورزشی			
۲	اعتماد به نفس پایین بیمار برای مشارکت در فعالیت ورزشی			
۳	نداشتن انگیزه برای مشارکت در فعالیت های ورزشی			
۲	مشکلات و مشغله درسی	۱۰	کمبود وقت	زمان
۴	نداشتن زمان کافی برای انجام فعالیت های ورزشی			
۲	تداخل زمان ورزش با زمان مراجعه به پزشک			
۲	مشکلات و مشغله خانوادگی			
۲	نداشتن مهارت های حرکتی کافی به دلیل بیماری			فردی
۷	داشتن مشکلات جسمانی و آسیب ورزشی (خونریزی، کم خونی، تنگی نفس، درد قفسه سینه و پوکی استخوان)	۱۲	جسمانی و مهارتی	
۱	ناتوانی بیمار در طراحی یک برنامه تمرینی ورزشی متناسب با بیماری و مشکلات جسمانی			
۴	فعال نبودن رشته های مورد علاقه در شهرستان محل زندگی	۹	زیرساخت ها	مدیریتی
۲	کمبود وسایل نقلیه و حمل و نقل عمومی در دسترس و آسان			
۳	کمبود امکانات ورزشی بیماران خاص در سطح شهرستان ها نسبت به مرکز استان			
۲	عدم دسترسی آسان و دور از دسترس بودن امکانات و فضاهای ورزشی برای بیماران خاص	۲	دسترسی	
۴	فقدان ایمنی تجهیزات و اماکن ورزشی برای بیماران خاص	۴	ایمنی	محیطی
۳	عدم بهداشت مناسب اماکن ورزشی برای بیماران خاص	۳	بهداشتی	
۲	شرایط بد آب و هوایی (آلودگی هوا، شرجی و گرمای طاقت فرسای) برای مشارکت بیماران خاص	۳	آب و هوا	
۲	عدم امکان استفاده از امکانات ورزشی سطح شهر و پارک ها	۲	امکانات و تسهیلات	
۲	ترس والدین از آسیب دیدگی فرزندان در فعالیت های ورزشی	۴	فرهنگ حاکم	فرهنگی
۱	نگرش و نگاه افراد جامعه به بیماران خاص			
۱	عدم دسترسی آسان به ویژه خانم ها به فضاهای ورزشی روباز به دلیل فرهنگ و عرف جامعه			
۳	عدم اطلاع رسانی و معرفی ورزش های مورد نیاز بیماران خاص	۳	تبلیغات	
۳	هزینه های بالای درمان	۸	مالی	اقتصادی و حمایتی
۲	عدم حمایت بودجه اختصاصی به ورزش بیماران خاص			
۳	وضعیت اقتصادی و میزان درآمد بیمار جهت شرکت در فعالیت های ورزشی			
۱	عدم حمایت انجمن های بیماری های خاص از فعالیت بدنی	۶	حمایتی	
۵	عدم حمایت مسئولین سازمان های ورزشی از بیماران خاص			
۲	عدم حمایت رسانه ها از فعالیت های ورزشی بیماران خاص	۲	روابط عمومی	

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود در مجموع با اتمام مصاحبه ها تعداد ۱۰۹ کد اولیه به دست آمد که تعدادی از این کدها تکراری یا هم معنا بودند. سپس در مرحله ی کدگذاری باز، با ادغام آنها تعداد ۴۲ مفهوم یا کد مستقل باز اولیه ایجاد شد، در مرحله بعد مفاهیم به دلیل کثرت، به مقوله فرعی تبدیل شدند؛ اساس این کار بر پایه ی قرابت مفهومی و معنایی بود.

نهایتاً براساس مقوله های فرعی، ۱۰ مقوله ای اصلی شامل موانع فرهنگی، محیطی، آموزشی و پژوهشی، فردی، مدیریتی و برنامه ریزی، اقتصادی و حمایتی، نگرش، زمان، خودشکوفائی و بین فردی شناسایی شد. ویژگی های جمعیت شناختی نمونه در بخش کمی پژوهش در جدول ۳ ارائه شده است

جدول ۳: توزیع فراوانی ویژگی های جمعیت شناختی در بخش کمی			
متغیر	گروه	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	185	55/22
	زن	150	44/78
سن	۷-19	15	4/48
	20-29	51	15/22
	۳۰-۳۹	90	26/87
	۴۰-۴۹	87	25/97
	۵۰-۵۹	68	20/30
	۶۰ به بالا	24	7/16
تحصیلات	دانش آموز	10	2/99
	دیپلم	103	30/75
	فوق دیپلم	47	14/03
	لیسانس	75	22/38
	فوق لیسانس	21	6/27
	دکتری	7	2/09
	سایر	72	21/49
تاهل	متاهل	170	50/75
	مجرد	165	49/25
اشتغال	تمام وقت	6	1/79
	پاره وقت	16	4/78
	آزاد	106	31/64
	دانش آموز یا دانشجو	46	13/73
	خانه دار	75	22/39
	بازنشسته	13	3/88
	سایر	73	21/79

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می شود نمونه آماری ۱۵۰ نفر زن و ۱۸۵ نفر مرد بودند. بیشترین اعضای نمونه، در رده سنی ۳۰-۳۹ سال به تعداد ۹۰ نفر و کمترین اعضای نمونه در رده سنی ۷-۱۹ سال به تعداد ۱۵ نفر بودند. از نظر تحصیلات بیشترین اعضای نمونه، با سطح تحصیلات دیپلم به تعداد ۱۰۳ نفر و کمترین اعضای نمونه با سطح تحصیلات مقطع دکتری به تعداد ۷ نفر بودند. بیشترین اعضای گروه نمونه آماری به تعداد ۱۶۵ نفر مجرد و تعداد ۱۷۰ نفر متاهل بود. بیشترین اعضای نمونه به تعداد ۱۰۶ نفر با وضعیت اشتغال آزاد و کمترین اعضای نمونه ۶ نفر کارمند تمام وقت بودند.

برای تجزیه و تحلیل 36 گویه پرسشنامه اولیه، از روش تحلیل عناصر اصلی^۱ با چرخش عمودی^۲ و با تکنیک واریماکس^۳ استفاده شد. مقدار شاخص KMO^۴ برابر ۰/۹۱۰ شد که نشان دهنده کفایت نمونه‌گیری است. مقدار این شاخص می‌تواند بین ۰ تا ۱ بدست آید، چنانچه ۰/۵ یا بیش از آن باشد، تعداد داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است. آزمون کرویت بارتلت^۵ نیز معنادار بدست آمد (۰/۰۰۱) که حاکی از مناسب بودن ماتریس همبستگی برای تحلیل عاملی داده‌ها است. جزئیات نتایج آزمون KMO و آزمون کرویت بارتلت در جدول شماره (۴) آمده است.

جدول ۴: نتایج آزمون KMO و بارتلت در تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه موانع مشارکت

آزمون KMO	آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/763	$\chi^2=3216/333$	۸۶۱	۰/۰۰۱

جدول ۵: تعیین تعداد عوامل اصلی و تبیین واریانس مربوطه

بعد از دوران									
بلوک اول			قبل از دوران						
درصد	درصد از واریانس	کل	درصد تجمعی	درصد از واریانس	کل	درصد تجمعی	درصد از واریانس	کل	ابعاد
7.868	7.868	3.304	14.915	14.915	6.264	14.915	14.915	6.264	۱
13.836	5.968	2.507	21.415	6.501	2.730	21.415	21.415	2.730	۲
19.049	5.214	2.190	27.222	5.806	2.439	27.222	27.222	2.439	۳
24.125	5.076	2.132	31.037	4.085	1.716	31.037	31.037	1.716	۴
29.114	4.989	2.095	35.102	3.795	1.594	35.102	35.102	1.594	۵
34.045	4.931	2.071	38.671	3.569	1.499	38.671	38.671	1.499	۶
38.912	4.867	2.044	42.049	3.377	1.418	42.049	42.049	1.418	۷
43.421	4.509	1.894	45.282	3.233	1.385	45.282	45.282	1.385	۸
47/559	4.139	1.738	48.341	3.059	1.285	48.341	48.341	1.285	۹
51.161	3.602	1.513	51.161	2.820	1.185	51.161	51.161	1.185	10

با توجه به جدول شماره ۵، با انجام تحلیل عاملی اکتشافی و دوران عمودی ۱۰ عامل اصلی شناسایی شد. این ۱۰ عامل در مجموع ۵۱/۱۶۱ درصد از واریانس موانع مشارکت بیماران دیالیز را تبیین می‌کند که مقداری قابل قبول است.

1. Principle Components Method (PCM)
۲. Orthogonal Rotation
3. Varimax
4. Kaiser-Meyer-Olkin
5. Bartlett's Test of Sphericity

بررسی روایی سازه پرسشنامه های تحقیق (تحلیل عاملی تأییدی)

جهت انجام تحلیل عاملی تأییدی، با توجه به سوالات پرسشنامه مدل ده عاملی مورد آزمون قرار گرفت. برای برازش مدل اندازه گیری در روش حداقل مربعات جزئی (PLS) ابتدا پایایی ابزار توسط سه معیار مورد سنجش قرار می گیرد: (۱) آلفای کرونباخ، (۲) پایایی ترکیبی^۱ (CR) (۳) ضرایب بارهای عاملی. سپس روایی همگرا و واگرا مورد بررسی قرار می گیرد. آلفای کرونباخ معیاری کلاسیک برای سنجش پایایی و و سنجش ای مناسب برای ارزیابی پایداری درونی^۲ محسوب می گردد. موس^۳ و همکاران (۱۹۹۸) در مورد متغیرهایی با تعداد سوالات اندک، مقدار ۰/۶ را به عنوان سرحد ضریب آلفای کرونباخ معرفی کرده اند (موس و روسیو، پارت، اس لارنت و سین تانگ، ۱۹۹۸). معیار مدرن تری که PLS برای سنجش ارزیابی می کند، مقدار پایایی ترکیبی (CR) است که طی آن پایایی سازه ها نه بصورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه هایشان با یکدیگر محاسبه می گردد و در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی CR برای هر سازه بالای ۰/۷ شود، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه گیری دارد. با توجه به جدول شماره (۶)، ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) در محدوده مورد قبول واقع شده اند. معیار دیگری که برای بررسی پایایی ابزار به کار برده می شود، مقدار بارهای عاملی است که از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص های یک سازه با آن سازه محاسبه می شوند. هالند^۴ (۱۹۹۹) معتقد است که اگر این مقدار برابر یا بیش از ۰/۴ شود، واریانس بین سازه و شاخص های آن از واریانس خطای اندازه گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل قابل قبول است و چنانچه کمتر از ۰/۴ شود باید سوالات پرسشنامه را اصلاح نموده یا از مدل پژوهش خود حذف نمایند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). معیار دوم از بررسی برازش مدل اندازه گیری، روایی همگرا^۵ است که به بررسی میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص های خود می پردازد، به بیان دیگر میزان همبستگی هر سازه با سوالات (شاخص ها) خود را مشخص می کند و هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است و علامت^۶ AVE مشخص می گردد. مگنر^۷ و همکاران (۱۹۹۶) مقدار ۰/۴ به بالا را برای AVE کافی دانسته اند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). با توجه به نتایج جدول شماره (۶)، میتوان مناسب بودن میزان روایی همگرا را تأیید کرد.

1. Composite Reliability

2. Internal Consistency

3. Moss

4. Hulland

5. Convergent Validity

6. Average Variance Extracted (AVE)

7. Magner

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول (۶) بررسی ضرایب پایایی مدل ۱۰ عاملی موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی			
عوامل ۱۰ گانه	ضریب آلفای کرونباخ $> 0/6$ (a)	پایایی ترکیبی (CR) $> 0/7$	میانگین واریانس استخراجی $> 0/5$ (AVE)
فردی	۰/۷۳۱	۰/۸۹۷	۰/۶۳۴
بین فردی	۰/۸۶۳	۰/۸۸۳	۰/۶۱۵
زمان	۰/۶۴۱	۰/۸۲۳	۰/۵۸۵
نگرشی	۰/۷۵۴	۰/۸۶۷	۰/۶۴۶
اقتصادی و حمایتی	۰/۷۰۱	۰/۷۹۷	۰/۵۲۳
محیطی	۰/۶۳۵	۰/۸۳۲	۰/۶۷۳
آموزشی و پژوهشی	۰/۸۱۲	۰/۸۲۱	۰/۵۹۴
خودشکوفائی و رفتاری	۰/۶۹۱	۰/۸۱۴	۰/۷۱۵
مدیریتی و برنامه ریزی	۰/۶۴۳	۰/۸۸۶	۰/۶۱۱
فرهنگی	۰/۷۱۵	۰/۸۴۳	۰/۵۶۹

در جدول شماره (۷) گویه های مربوط به عوامل ۱۰ گانه، بار عاملی و مقدار t متناظر با هریک گزارش شده است.

جدول ۷: بررسی بار عاملی و مقدار t متناظر با هریک از گویه ها

شماره	گویه ها	بار عاملی	مقدار تی
۱۹	داشتن مشکلات جسمانی (خونریزی، کم خونی، تنگی نفس، درد قفسه سینه و پوکی استخوان)	۰/۴۸۹	۳/۲۹۱
۲۰	نداشتن مهارت های حرکتی کافی به دلیل بیماری	۰/۷۹۲	۱۲/۷۶۵
۳۹	ناتوانی بیمار در طراحی یک برنامه تمرینی ورزشی متناسب با بیماری و مشکلات جسمانی	۰/۶۱۳	۷/۴۰۳
۴۰	تنبلی و بی حوصلگی شخص بیمار	-	-
۲	عدم آگاهی و دانش والدین، دوستان و همکاران در ارتباط با فواید ورزش برای بیماران خاص	۰/۵۱۷	۵/۳۲۱
۱۶	نداشتن استقلال کامل برای مشارکت در فعالیت های ورزشی (نیاز به داشتن همراه)	۰/۵۷۰	۶/۹۳۳
۲۶	عدم مشارکت و همراهی دوستان و هم نوعان	۰/۷۲۰	۱۳/۲۹۰
۲۷	عدم حمایت و تشویق دوستان و خانواده به فعالیت ورزشی	۰/۴۹۰	۲/۴۳۸
۲۲	نداشتن زمان کافی برای انجام فعالیت های ورزشی	۰/۴۶۲	۵/۸۲۸
۲۳	مشکلات و مشغله های شخصی و خانوادگی	۰/۶۸۶	۱۴/۵۴۱
۲۴	مشکلات و مشغله های شغلی و درسی	۰/۷۳۰	۱۸/۸۳۰
۲۵	عدم انجام فعالیت ورزشی در دوره درمانی به دستور پزشک	۰/۶۵۵	۱۲/۷۸۸

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

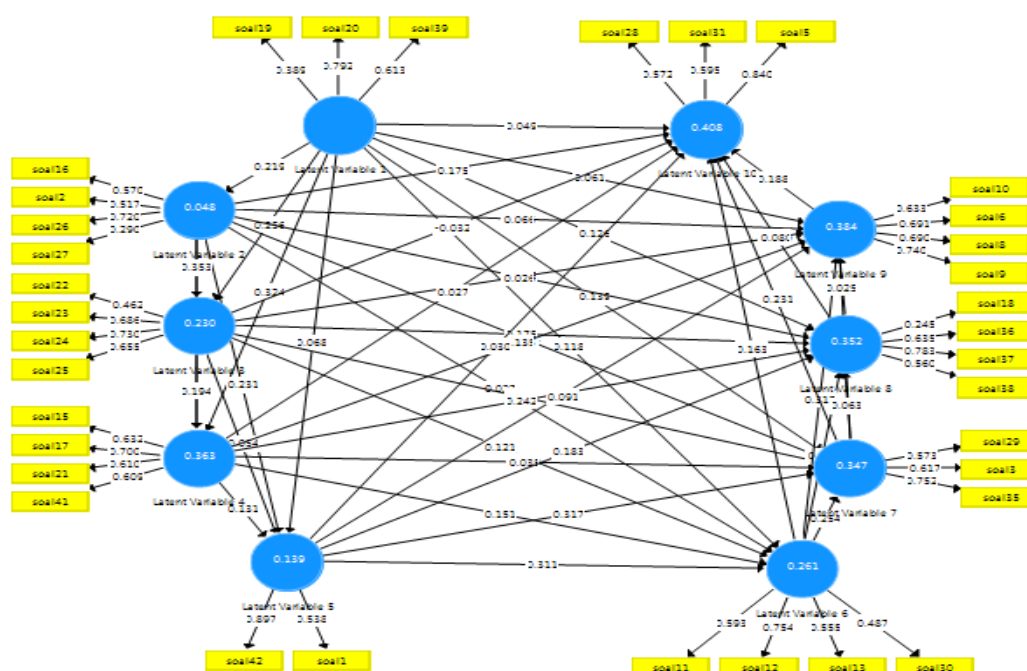
4rd National Conference on Sports Sciences with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

۹/۱۶۴	۰/۶۳۳	ترس بیمار از آسیب دیدگی و سخت تر شدن انجام فعالیت های روزمره	۱۵	تشنه
۱۷/۶۶۸	۰/۷۰۰	ترس از حضور و ظاهر شدن در اجتماع به دلیل مشکلات بیماری	۱۷	
۱۱/۰۳۲	۰/۶۱۰	عدم اعتقاد و باور به فواید فعالیت های ورزشی	۲۱	
۱۲/۸۹۱	۰/۶۰۹	عدم علاقه به فعالیت ورزشی	۴۱	
۵/۳۰۶	۰/۵۳۸	عدم حمایت مسئولین سازمان های ورزشی و سازمان های حامی بیماران خاص از فعالیت های ورزشی بیماران خاص	۱	اقتصادی و حمایتی
۲۳/۰۹۱	-	عدم حمایت رسانه ها از فعالیت های ورزشی بیماران خاص	۴	
-	-	هزینه های بالای درمان	۳۲	
-	-	عدم حمایت بودجه اختصاصی به ورزش بیماران خاص	۳۳	
-	-	وضعیت اقتصادی و میزان درآمد بیمار جهت شرکت در فعالیت های ورزشی	۳۴	تشنه
۲۳/۰۹۱	۰/۸۹۷	عدم حمایت انجمن های بیماری های خاص از فعالیت بدنی	۴۲	
۹/۱۱۲	۰/۵۹۳	فقدان ایمنی تجهیزات و اماکن ورزشی برای بیماران خاص	۱۱	
۲۲/۵۶۷	۰/۷۵۴	عدم بهداشت مناسب اماکن ورزشی برای بیماران خاص	۱۲	
۵/۵۹۱	۰/۵۵۵	شرایط بد آب و هوایی (آلودگی هوا، شرجی و گرمای طاقت فرسای) برای مشارکت بیماران خاص	۱۳	آموزش و پژوهش
۶/۷۴۴	۰/۴۸۷	عدم امکان استفاده از امکانات ورزشی سطح شهر و پارک ها	۳۰	
۸/۴۵۸	۰/۶۱۷	کمبود تعداد مربی متخصص در حوزه فعالیت های ورزشی بیماران خاص	۳	
-	-	نبودن یا کمبود مراکز تخصصی ویژه فعالیت های ورزشی در حوزه ورزش بیماران خاص	۷	
۳/۴۱۸	۰/۵۷۳	عدم مشارکت در فعالیت های ورزشی مدرسه توسط معلمان ورزش	۲۹	خودشناسی و رفتاری
۱۷/۷۵۷	۰/۷۵۲	عدم وجود مشاور و پزشکان متخصص مربوطه جهت راهنمای شرکت فعالیت ورزشی	۳۵	
۲/۰۲۳	۰/۴۴۵	نداشتن انگیزه برای مشارکت در فعالیت های ورزشی	۱۸	
۱۰/۱۳۰	۰/۶۳۵	عدم تمرکز لازم جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی	۳۶	
۲۰/۸۵۰	۰/۷۸۳	داشتن اضطراب برای مشارکت در فعالیت های ورزشی	۳۷	مدیریتی و برنامه ریزی
۷/۱۵۱	۰/۵۶۰	اعتماد به نفس پایین بیمار برای مشارکت در فعالیت ورزشی	۳۸	
۱۷/۸۵۷	۰/۶۹۱	کمبود امکانات ورزشی بیماران خاص در سطح شهرستان ها نسبت به مرکز استان	۶	
۲/۰۲۳	۰/۶۹۰	فعال نبودن رشته های مورد علاقه در شهرستان محل زندگی	۸	
۲۳/۶۱۵	۰/۷۴۰	عدم دسترسی آسان و دور از دسترس بودن امکانات و فضاهای ورزشی برای بیماران خاص	۹	تشنه
۱۲/۵۷۵	۰/۶۳۳	کمبود وسایل نقلیه و حمل و نقل عمومی در دسترس و آسان	۱۰	
۲۹/۰۴۶	۰/۸۴۰	عدم اطلاع رسانی و معرفی ورزش های مورد نیاز بیماران خاص	۵	

۱۴	ترس والدین از آسیب دیدگی فرزندان در فعالیت های ورزشی	-	-
۲۸	نگرش و نگاه افراد جامعه به بیماران خاص	۰/۵۷۲	۵/۳۱۶
۳۱	عدم دسترسی آسان به ویژه خانم ها به فضاهای ورزشی رو باز به دلیل فرهنگ و عرف جامعه	۰/۵۹۵	۸/۳۶۷

شکل ۱. بارعاملی گویه های تشکیل دهنده موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی

سومین معیار بررسی برازش مدل های اندازه گیری، روایی واگرا^۱ است. روایی واگرای مدل با استفاده از روش ماتریس فورنل و لارکر^۲ بررسی شد. در این روش میزان همبستگی یک سازه با شاخص هایش در مقابل همبستگی آن سازه با سایر سازه ها مقایسه می شود. در قطر اصلی این ماتریس، جذر AVE متغیرها وارد می شود و جهت تأیید روایی واگرا لازم است، این مقدار بیش از همبستگی میان آن متغیر با سایر متغیرها باشد (داوری و همکاران، ۱۳۹۲). با توجه به نتایج جدول شماره ۸، جذر AVE که در قطر اصلی ماتریس زیر آمده بیش از میزان همبستگی هر سازه با دیگر متغیرهاست که نشان دهنده روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل های اندازه گیری است.

1. Discriminant Validity
2. Fornell & Larcker

چهارمین همایش ملی علوم ورزشی با رویکرد ورزش، سلامت، جامعه

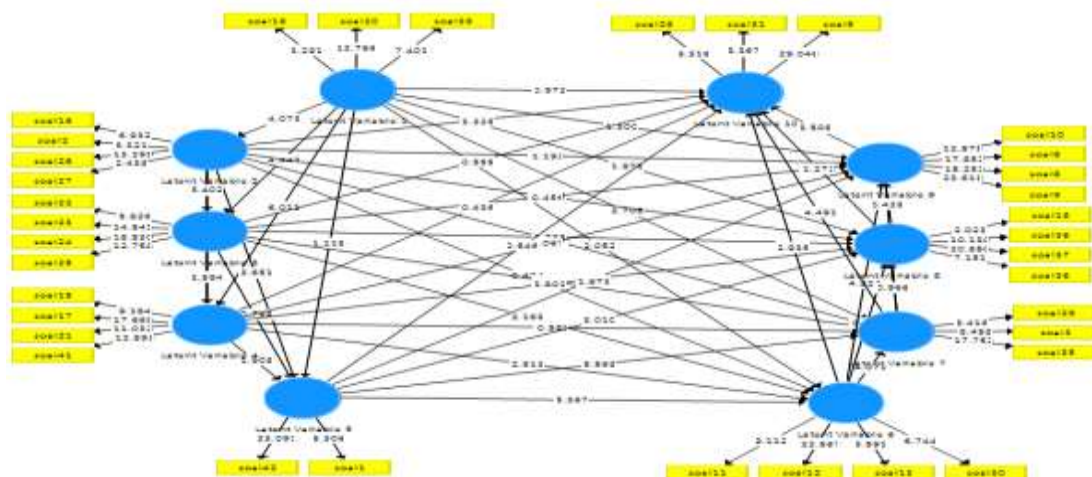
4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

جدول ۸: بررسی روایی واکرای مدل به روش فورنل و لارکر									
مدیریتی و برنامه ریزی	خودشکوفایی و رفتاری	آموزش و پژوهش	محیطی	اقتصادی و حمایتی	نگرشی	زمان	بین فردی	فرهنگی	فردی
								۰/۶۲۰	فردی
								۰/۶۸۰	فرهنگی
							۰/۵۴۷	۰/۳۹۱	بین فردی
						۰/۶۴۲	۰/۴۱۰	۰/۲۷۳	زمان
					۰/۶۳۹	۰/۴۲۵	۰/۴۴۸	۰/۳۶۸	نگرشی
				۰/۷۳۹	۰/۲۸۹	۰/۲۲۷	۰/۳۲۷	۰/۳۸۰	اقتصادی و حمایتی
			۰/۶۰۵	۰/۴۱۴	۰/۳۵۷	۰/۳۰۶	۰/۲۷۱	۰/۴۷۰	محیطی
		۰/۶۵۲	۰/۴۶۲	۰/۴۸۳	۰/۳۱۶	۰/۲۶۱	۰/۲۸۲	۰/۴۹۶	آموزش و پژوهش
	۰/۵۹۰	۰/۳۴۴	۰/۳۳۹	۰/۳۷۹	۰/۴۷۹	۰/۴۰۷	۰/۳۳۳	۰/۳۶۷	خودشکوفایی و رفتاری
۰/۶۹۰	۰/۳۴۱	۰/۴۴۴	۰/۵۲۸	۰/۳۸۶	۰/۴۰۵	۰/۳۰۰	۰/۳۱۹	۰/۴۸۸	مدیریتی و برنامه ریزی

شکل ۲. مقادیر t عوامل و گویه های تشکیل دهنده موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی

بنابر یافته های تحقیق، پرسشنامه طراحی شده برای شناسایی موانع بیماران دیالیز در فعالیت ورزشی با ۱۰ عامل فردی، بین فردی، زمان، نگرشی، اقتصادی و حمایتی، محیطی، آموزشی و پژوهشی، خودشکوفایی و رفتاری، مدیریت و برنامه ریزی و فرهنگی با ۳۶ گویه دارای پایایی و روایی مناسب است.

جدول ۹: نتایج آزمون t تک نمونه ای مقایسه میانگین تاثیرموانع موثر مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی						
گروه	مولفه های موانع	سطح متوسط	میانگین	انحراف معیار	T	سطح معناداری P<_%5
دیالیز	فردی	۳	۳/۳۹	۰/۵۵۴	21/77	۰/۰۰۱
	بین فردی	۳	۳/۳۲	۰/۵۷۲	20/54	۰/۰۰۱
	زمان	۳	۳/۲۷	0/731	15/81	۰/۰۰۱
	نگرشی	۳	۳/۲۳	۰/۶۹۷	16/29	۰/۰۰۱
	اقتصادی و حمایتی	۳	۳/۷۴	0/508	19/44	۰/۰۰۱
	محیطی	۳	۳/۴۸	۰/۶۷۱	18/62	۰/۰۰۱
	آموزشی و پژوهشی	۳	۳/۴۱	۰/۵۷۶	21/12	۰/۰۰۱
	خودشکوفائی و رفتاری	۳	3/39	0/622	19/43	۰/۰۰۱
	مدیریتی و برنامه ریزی	۳	3/35	0/787	15/11	۰/۰۰۱
	فرهنگی	۳	3/27	0/596	19/37	۰/۰۰۱

میانگین بدست آمده از جدول شماره ۹ نشان داد که در بیماران دیالیز میانگین موانع فردی (۳/۳۹)، بین فردی (۳/۳۲)، زمان (۳/۲۷)، نگرشی (۳/۲۳)، اقتصادی و حمایتی (۳/۷۴)، محیطی (۳/۴۸)، آموزشی و پژوهشی (۳/۴۱)، خودشکوفائی و رفتاری (۳/۳۹)، مدیریت و برنامه ریزی (۳/۳۵) و فرهنگی (۳/۲۷) بزرگتر از سطح متوسط (۳) می باشند. بنابر این عوامل ذکر شده مانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی محسوب گردیدند.

بحث و نتیجه گیری

هدف کلی پژوهش حاضر شناسایی موانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت های ورزشی بود. بطور کلی نتایج این تحقیق نشان داد عوامل مختلفی مانع مشارکت بیماران دیالیز استان خوزستان در فعالیت های ورزشی می شوند که در ۱۰ دسته شامل موانع فردی، بین فردی، زمان، نگرش، اقتصادی و حمایتی، محیطی، آموزشی و پژوهشی، خودشکوفائی و رفتاری، مدیریتی و برنامه ریزی و فرهنگی بودند. فعالیت بدنی جزء مهمی است که از رشد عاطفی، اجتماعی و ذهنی، فیزیولوژیکی، حرکتی، اجتماعی و ذهنی افراد حمایت می کند و زندگی سالم و تعادل انرژی را تضمین می کند (دمیر^۱ و همکاران، ۲۰۱۸).

بنابراین می‌تواند که با برنامه ریزی و مدیریت صحیح و آگاهی و اطلاع رسانی، بیماران دیالیز را به مشارکت در فعالیت های ورزشی تشویق نمود. با توجه به نتایج تحقیق یکی از عوامل مهم در موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی عامل مدیریتی و برنامه ریزی است. بنابراین با برنامه ریزی کوتاه مدت و بلند مدت توسط مسئولین اداره کل ورزش استان خوزستان برای ورزش بیماران دیالیز صورت پذیرد. مقایسه ای بین امکانات و تجهیزات شهر خود با کلان شهر های دیگر و ارائه راهکار برای در اختیار گذاشتن این امکانات برای بیماران دیالیز فراهم شود. و همچنین ارتباط بین مشارکت ورزشی و سطح مسئولیت پذیری اجتماعی در استان خوزستان تعیین شود. از آنجایی که حمایت مسئولین برای مشارکت در فعالیت های ورزشی مفید می باشد، لذا تشکیل جلسات هماهنگی میان سازمان های مختلف اعم از اداره ورزش و جوانان استان، بنیاد و ورزش بیماران خاص برای جذب حامیان ورزشی و همچنین ارزیابی عوامل موثر بر جذب بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی می تواند زمینه مشارکت در فعالیت های ورزشی را فراهم آورد. نتایج این تحقیق با تحقیقات وانگ و همکاران (۲۰۲۰) که موانع مشارکت بیماران دیالیز را فقدان تجهیزات و امکانات و همچنین عدم حمایت عنوان کردند، عدم اعتماد به نفس و کمبود امکانات پینتر^۱ و همکاران (۲۰۱۴) و عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مانند درآمد کم و عدم دسترسی به امکانات دلگادو^۲ و همکاران (۲۰۱۲) همخوانی داشت.

نبود مراکز آموزشی و پژوهشی و آکادمی ورزشی در سطح استان و همچنین استفاده نکردن از علم روز در زمینه ورزش بیماران و عدم برگزاری دوره های تخصصی ویژه آنان یکی دیگر از موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی بود. برگزاری دوره های آموزشی در سطح استان توسط اداره ورزش با همکاری اساتید دانشگاهی و آموزش خانواده ها ، دوستان و بیماران و آگاه سازی آنها از فوائد ورزش و افزایش اعتماد به نفس آنها، در مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی تاثیر بسزایی دارد. نتایج این پژوهش با تحقیقات کندریک و همکاران (۲۰۱۹)، ویلکینسن^۳ و همکاران (۲۰۱۶) و اوکانر^۴ و همکاران (۲۰۱۴) که عدم آگاهی از فوائد ورزش را به عنوان یکی از موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی عنوان کردند، عدم راهنمایی و مشاوره کلارک و همکاران (۲۰۱۵) و عدم حمایت و همراهی خانواده، دوستان و ارائه دهندگان مراقبت بهداشتی کونتوس^۵ و همکاران (۲۰۱۸) ذکر نمودند همخوانی داشت.

یکی دیگر از موانع مشارکت بیماران عدم فرهنگ سازی و حمایت های اجتماعی در زمینه ترویج ورزش برای بیماران دیالیز است. فرهنگ سازی توسط رسانه ها و تبلیغات در سطح شهر و فضاهای عمومی ورزشی توسط ورزشکاران معروف ، برگزاری همایش های ورزشی و اهدای جوایز، همایش ها و کنگره های علمی ویژه بیماران خاص به منظور تغییر در نگرش ، تشویق ، هدایت و جذب بیماران دیالیز که باعث توسعه قوای جسمانی، امید به زندگی و مسائل روحی و روانی می شود، نقش به سزایی در مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی دارد. بیماران دارای معلولیت جسمی با محدودیت های عملکردی و کاهش تحرک اغلب مجبور به کناره گیری از فعالیت های ورزشی می کنند که قبلا آنها را خوشحال می کرد. بنابراین اختلالات افسردگی آنها تشدید شده و از نظر روحی و روانی به آنها بیشتر آسیب وارد می شود. پیشگیری از این شکنندگی ، همچنین حفظ استقلال این بیماران ، ظرفیت آنها را برای حفظ یک سبک زندگی فعال می کند. همچنین ترویج عادات ورزشی منظم به عنوان یک استراتژی عملی برای بهبود و حفظ سلامت جسمی دیده می شود. زیرا مطالعات انجام شده حاکی از کاهش علائم اضطراب و افسردگی و بهبود خلق و خو و شوخ طبعی به وسیله ورزش را نشان می دهد. نتایج این تحقیق با تحقیقات ریگولیستی و همکاران (۲۰۱۸) که موانع مشارکت بیماران دیالیز در فعالیت های ورزشی را فقدان انگیزه، کمبود وقت، مسائل روانشناختی عنوان کردند، عدم اعتماد به نفس و نداشتن انگیزه ویلکینسن و همکاران (۲۰۱۶)، موانع فیزیکی و روانی اجتماعی

1. Painter
2. Delgado
3. Wilkinson
4. O'Connor
5. Kontos

موسکوسو^۱ و همکاران (۲۰۲۰)، افسردگی و اضطراب و بی انگیزگی فیاکادوری^۲ و همکاران (۲۰۱۴)، بی انگیزگی عبدالنصیر^۳ و همکاران (۲۰۱۷) و باسولا^۴ و همکاران (۲۰۱۴)، و ترس از آسیب و بی انگیزگی جامب جامب^۵ و همکاران (۲۰۱۶)، همخوانی داشت.

در راستای این نتایج، پیشنهاد می شود که با افزایش آگاهی بیماران از فواید ورزش، فراهم کردن فرصت های ورزش، آگاه سازی کارکنان بهداشتی در مورد فوائد ورزش، تشویق بیماران به ورزش و کمک به بیماران برای شرکت در برنامه های ورزشی، در عین حال ترویج رفتار ورزشی، گنجاندن بیماران، خانواده و دوستان در تدوین برنامه توسعه ورزش، و گروه های مختلف توجه بیشتری شود، و بستری فراهم گردد تا بیماران دیالیز شرایط خود را در یک محیط اجتماعی سپری کنند، تا بتوانند توسط خانواده یا جامعه حمایت می شوند که این کار می تواند ظرفیت فرد برای برآورده کردن نیازهایش و همچنین ظرفیت خانواده برای کمک به آن فرد را بالا ببرد و به مشارکت و بهبود کیفیت زندگی این بیماران و حفظ آرامش روحی روانی آنان و خانواده هایشان کمک نماید.

منابع

- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، سید مهدی؛ آذر، عادل (۱۳۹۴). روش شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع. انتشارات صفار؛ تهران؛ چاپ سوم. صص ۲۸، ۱۳.

، تهران: جهاد دانشگاهی. PLS-دآوری، علی و رضازاده، آرشد. (۱۳۹۳) مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار

- خطی دیزآبادی، فرشته؛ یزدانی چراتی، جمشید؛ افتخار اردبیلی، حسن؛ باطبی، عزیز اله و شجاعی زاده، داوود (۱۳۹۲)،

وضعیت مراقبتی مراقبان غیر رسمی سالمندان ساکن منازل، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۲۳ (۱۰۰) ص ۳۱-۴۱

-Abdulnassir L, Egas-Kitchener S, Whibley D, Fynmore T, Jones GD. Captivating a captive audience: a quality improvement project increasing participation in intradialytic exercise across five renal dialysis units. Clin Kidney J 2017; 10:516±23. <https://doi.org/10.1093/ckj/sfw142> PMID: 28852491.

-Bakaloudi DR, Siargkas A, Poulika KA., Dounousi E, Chourdakis M. The effect of exercise on nutritional status and body composition in -hemodialysis: A Systematic Review. Nutrients. 2020; 12(10): 3071. doi:10.3390/nu12103071 .

-Bossola M, Pellu V, Di Stasio E, Tazza L, Giungi S, Nebiolo PE. Self-reported physical activity inpatients on chronic hemodialysis: correlates and barriers. Blood Purif. 2014; 38:24±29. <https://doi.org/10.1159/000363599> PMID: 25247245.

-Chung, Y.-C.; Yeh, M.-L.; Liu, Y.-M. Effects of Intradialytic Exercise on the Physical Function, Depression and Quality of Life for Haemodialysis Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis of Randomised Controlled Trials. J. Clin. Nurs. 2017, 26,1801–1813.

- 1 . Moscoso
2. Fiaccadori
- 3 . Abdulnassir
- 4 . Bossola
5. Jhamb

-Clarke AL, Jhamb M, Bennett PN. Barriers and facilitators for engagement and implementation of exercise in end-stage kidney disease: Future theorybased interventions using the Behavior Change Wheel. In: Seminars in Dialysis. 2019; 32(4): 308–19. doi: 10.1111/sdi.12787.

-Coleman S, Briffa NK, Carroll G, Inderjeeth C, Cook N, McQuade J. A randomised controlled trial of a self-management education program for osteoarthritis of the knee delivered by health care professionals. Arthritis research & therapy. 2012;14(1).

-Cox MM, Nelson DL, *Principles of Biochemistry*. 5th ed. New York, IL: Sara Tenney; 2008. P. 682-7.

-Delgado C, Johansen KL. Barriers to exercise participation among dialysis patients. Nephrol Dial Transplant. 2012;27(3):1152–7.

-Demir GT, Cicioğlu Hİ. Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. Journal of Human Sciences 2018; 15(4): 2479-92. doi: 10.14687/jhs.v15i4.5585.

-Fiaccadori, E., Sabatino, A., Schito, F., Angella, F., Malagoli, M., Tucci, M., Cupisti, A., Capitanini, A., & Regolisti, G. (2014). Barriers to physical activity in chronic hemodialysis patients: a single-center pilot study in an Italian dialysis facility. *Kidney & blood pressure research*, 39(2-3), 169–175. <https://doi.org/10.1159/000355793>.

-Foy CG. Physical activity for patients with CKD. In Psychosocial Aspects of Chronic Kidney Disease. Academic Press. 2021; 117-139. doi: 10.1016/B978-0-12-817080-9.00006-3 .

-Hulland J. Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: A review of four recent studies. Strategic management journal. 1999;20(2):195-204.

-Heiwe, S.; Jacobson, S.H. Exercise Training for Adults with Chronic Kidney Disease. *Cochrane Database Syst. Rev.* **2011**, CD003236.

-Huang, M.; Lv, A.; Wang, J.; Xu, N.; Ma, G.; Zhai, Z.; Zhang, B.; Gao, J.; Ni, C. Exercise Training and Outcomes in Hemodialysis Patients: Systematic Review and Meta-Analysis. *Am. J. Nephrol.* **2019**, 50, 240–254.

-Jhamb, M., McNulty, M. L., Ingalsbe, G., Childers, J. W., Schell, J., Conroy, M. B., Forman, D. E., Hergenroeder, A., & Dew, M. A. (2016). Knowledge, barriers and facilitators of exercise in dialysis patients: a qualitative study of patients, staff and nephrologists. *BMC nephrology*, 17(1), 192. <https://doi.org/10.1186/s12882-016-0399-z>.

- Kaysen, G.A.; Larive, B.; Painter, P.; Craig, A.; Lindsay, R.M.; Rocco, M.V.; Daugirdas, J.T.; Schulman, G.; Chertow, G.M.; Group, F.H.N.T. Baseline Physical Performance, Health, and Functioning of Participants in the Frequent Hemodialysis Network (FHN) Trial. *Am. J. Kidney Dis. Off. J. Natl. Kidney Found.* **2011**, 57, 101–112.

-Kendrick, J., Ritchie, M., & Andrews, E. (2019). Exercise in Individuals With CKD: A Focus Group Study Exploring Patient Attitudes, Motivations, and Barriers to Exercise. *Kidney Med*, 1(3), 131-138.

-Kontos P, Grigorovich A, Colobong R, Miller K-L, Nesrallah GE, Binns MA, Alibhai SM, Parsons T, Jassal SV, Thomas A. Fit for Dialysis: a qualitative exploration of the impact of a research-based film for the promotion of exercise in hemodialysis. *BMC Nephrol*. 2018;19(1):195.

-Magner N, Welker RB, Campbell TL. Testing a model of cognitive budgetary participation processes in a latent variable structural equations framework. *Accounting and Business Research*. 1996;27(1):41-50.

-Moorman, D., Suri, R., Hiremath, S., Jegatheswaran, J., Kumar, T., Bugeja, A., & Zimmerman, D. (2019). Benefits and Barriers to and Desired Outcomes with Exercise in Patients with ESKD. *Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN*, 14(2), 268–276. <https://doi.org/10.2215/CJN.09700818>.

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

-Moscato, P.I., Madrid, C.F., & Gajardo, M.L. (2020). Exploring factors that influence participation in intradialytic physical exercise for haemodialysis users: A phenomenological qualitative study. *Journal of Human Sport and Exercise*, 15(4proc), S1427-S1436. doi:<https://doi.org/10.14198/jhse.2020.15.Proc4.39>.

-Moss S, Prosser H, Costello H, Simpson N, Patel P, Rowe S, et al. Reliability and validity of the PAS-ADD Checklist for detecting psychiatric disorders in adults with intellectual disability. *J Intellect Disabil Res*. 1998;42 (Pt 2):173-83.

-National Kidney Foundation. KDOQI Clinical Practice Guideline for Diabetes and CKD: update. *Am J Kidney Dis*. 2012.Nov;60(5):850–86, <https://doi.org/10.1053/j.ajkd.2012.07.005> (2012).

-O'Connor E, Koufaki P, Clark R, Lindup H, Mercer TH, Macdougall I, Greenwood S. Renal rehabilitation: the benefits, barriers and exercise options. *Journal of Renal Nursing*. 2014; 6(1): 29-33. doi:10.12968/jorn.2014.6.1.29 .

-Painter P, Clark L, Olausson J. Physical function and physical activity assessment and promotion in the hemodialysis clinic: a qualitative study. *Am J Kidney Dis* 2014; 64:425±33. <https://doi.org/10.1053/j.ajkd.2014.01.433> PMID: 24656397.

-Pu, J.; Jiang, Z.; Wu, W.; Li, L.; Zhang, L.; Li, Y.; Liu, Q.; Ou, S. Efficacy and Safety of Intradialytic Exercise in Haemodialysis Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. *BMJ Open* **2019**, 9, e020633.

-Regolisti G, Maggiore U, Sabatino A, Gandolfi I, Pioli S, Torino C, et al. Interaction of healthcare staff's attitude with barriers to physical -activity in hemodialysis patients: A quantitative assessment. *PLoS One*. 2018; 13(4): e0196313. doi:10.1371/journal.pone.0196313 .

-Salhab, N.; Karavetian, M.; Kooman, J.; Fiaccadori, E.; El Khoury, C.F. Effects of Intradialytic Aerobic Exercise on Hemodialysis Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J. Nephrol*. **2019**, 32, 549–566.

-Soyupek F, Aşkın A. Diyaliz hastalarında egzersizin önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*.2010; 17(1): 33-7.

-Thompson, S., Tonelli, M., Klarenbach, S., & Molzahn, A. (2016). A Qualitative Study to Explore Patient and Staff Perceptions of Intradialytic Exercise. *Clinical Journal of the American Society of Nephrology*, 11(6), 1024-1033. <https://doi.org/10.2215/cjn.11981115>.

-Topbaş E. Kronik böbrek hastalığının önemi, evreleri ve evrelere özgü bakımı. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*. 2015; 10(1): 53-9.

-Touhy TA, Jett KF, Boscart V, McCleary L. Ebersole and Hess' Gerontological Nursing and Healthy Aging in Canada-E-Book: Elsevier Health Sciences; 2018.

-Wang X-X, Lin Z-H, Wang Y, Xu M-C, Kang Z-M, Zeng W, Ma YC. Motivators for and barriers to exercise rehabilitation in hemodialysis centers: a multicenter cross-sectional survey. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation*. 2020;99(5):424–9. doi:10.1097/PHM.0000000000001360.

-Wilkinson TJ, Shur NF, Smith AC. "Exercise as medicine" in chronic kidney disease. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports* 2016; 26(8): 985-8. doi: 10.1111/sms.12714.

-Wu X, Yang L, Wang Y, Wang C, Hu R, Wu Y. Effects of combined aerobic and resistance exercise on renal function in adult patients with chronic kidney disease: a systematic review and meta-analysis. *Clinical Rehabilitation*. 2020; 34(7): 851-65. doi:10.1177/0269215520924459 .

Identifying barriers to participation of Dialysis patients in Khuzestan province in sports activities

Asadollah pirayesh¹- Sedighe Heydarinejad - Esmaeil Vaisia

*1- Msc of sport management, Shahid Chamran University of Ahvaz,Ahvaz,Iran.

2- Professor of Sport Management Shahid Chamran University of Ahvaz,Ahvaz,Iran.

3- Assistant Professor of Sport Management. Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Abstract

The aim of study was to identify barriers to participation of Dialysis patients in Khuzestan province in sports activities, which was done with exploratory-applied nature and qualitative-quantitative mixed method. The statistical population in the qualitative section was 20 people aware of the subject and in the quantitative section all Dialysis patients in Khuzestan were 2631 people and the sample size determined based on Morgan table 335 people. The data collection tool was a semi-structured interview in the interview qualitative part, in which 42 concepts, 20 sub-categories and 10 main categories extracted in three stages. In the quantitative part of the data collection tool, a researcher-made questionnaire prepared based on the results of the interviews. The reliability of the questionnaire calculated through Cronbach's alpha coefficient of 0.92. SPSS and Smart PLS software were used to analyze the data. The results showed individual, interpersonal, time, attitudinal, economic and supportive, environmental, educational and research, self-actualization and behavioral, management and planning and cultural barriers to the participation of Dialysis patients in sports activities. According to the most important findings of the research, it is suggested to the health and sports authorities of Khuzestan province to increase patients' awareness of the benefits of physical and sports activities, provide opportunities for exercise, inform health workers about the benefits of exercise, and promote and encourage patients to exercise. to help improve the quality of life of these patients.

Keywords

Barriers, Content analysis, Dialysis patients, Khuzestan province, Sports participation

*Corresponding Author: Email: asadollahpirayesh2020@gmail.com; Tel: +989169722236

رابطه عوامل انگیزش مشارکت ورزشی با میزان فعالیت ورزش همگانی در سالمندان

محمدحسن فردوسی

استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ایران.

Mh.ferdowsi@pnu.ac.ir

چکیده

هدف کلی از تحقیق حاضر رابطه عوامل انگیزش مشارکت ورزشی با میزان فعالیت ورزش همگانی در سالمندان شهرستان بروجن است. روش انجام پژوهش حاضر از نوع میدانی و به صورت پیمایشی بود. جامعه آماری را کلیه زنان و مردان سالمند بالای ۶۰ سال را تشکیل دادند در نتیجه تعداد ۲۰۸ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد که در نهایت پس از توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها، تعداد ۲۰۰ پرسشنامه به محقق بازگردانده شد. ابزار پژوهش پرسشنامه دو قسمتی بود که در بخش اول اطلاعات مربوط به ویژگی های جمعیت شناختی شهروندان و بخش دوم مربوط به دیدگاه های شهروندان درمورد مشارکت در فعالیت های ورزشی بود. در پژوهش حاضر از پرسشنامه های انگیزه مشارکت ورزشی سالمندان (PMQOA) و پرسشنامه فعالیت بدنی بک استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، درصدها و...) و آمار استنباطی (جهت نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف و همچنین از آزمون همبستگی پیرسون) استفاده گردید. یافته های حاصل از پژوهش رابطه معناداری را بین متغیرهای پژوهش نشان داد، و بین عوامل اجتماعی، آمادگی جسمانی، شهرت، رقابت- فواید مشارکت، عوامل پزشکی و همچنین بین عوامل درگیر شدن با میزان فعالیت های ورزش همگانی در سالمندان رابطه معنی دار وجود داشت.

واژگان کلیدی: عوامل انگیزش، مشارکت، ورزش، ورزش همگانی، سالمندان.

مقدمه

سالمندی به مفهوم بیماری نیست، اما در پژوهش‌های انجام شده مشخص شده است که بیش از ۸۰ درصد سالمندان به یک یا چند اختلال یا بیماری مزمن مبتلا می‌باشند که مشکلات مختلف جسمی، روانی، اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی برای سالمند ایجاد می‌نماید (احمدی و همکاران، ۱۳۹۴). امروزه همه زمینه‌های مختلف در حال رشد است و رشد تکنولوژی، کاهش استفاده از نیروی بدنی و ایجاد اوقات فراغت بیشتر را سبب می‌شود. استفاده بهینه از این اوقات فراغت نیاز به برنامه ریزی‌های ویژه ای دارد و سالمندان نیز از این امر مستثنی نیستند. بویژه که سالمندان با توجه به موقعیت سنی خود از اوقات فراغت بیشتری نسبت به سایر افراد برخوردار می‌باشند (چمن‌پیرا و همکاران، ۱۳۹۳). از طرف دیگر، پیری و سالمندی بیش از گذشته به صورت یک واقعیت جهانی نمایان شده است. پیشرفت‌هایی که در زمینه‌های مختلف به ویژه بهبود تغذیه، کنترل بیماری‌های عفونی و سالم سازی محیط حاصل شده است، سبب افزایش امید به زندگی و طول عمر و تبدیل چالش قرن بیستم از زنده ماندن به زندگی کردن با کیفیت برتر در قرن جدید گردیده است (مضانخانی و همکاران، ۱۳۹۲). بسیاری از متخصصان علوم پزشکی و ورزشی معتقدند، انتخاب یک سبک زندگی که در آن فعالیت بدنی و ورزش منظم جایگاه ویژه ای داشته باشد، یکی از راهکارهای مهمی است که با توجه به قابلیت ایجاد انگیزش درونی و کم هزینه بودن آن، می‌تواند به حفظ سلامت جسم و روان در سالمندی کمک زیادی نماید. تحقیقات زیادی، منافع شرکت در فعالیت بدنی بر روی سلامت جسمی و ذهنی را تأیید کرده‌اند که شامل: ارتقاء آمادگی جسمانی، قدرت عضلانی، بهبود وظایف و نقش‌های اجتماعی، کاهش ابتلا به بیماری‌های قلبی- عروقی، پیشگیری از پوکی استخوان، ابتلا به دیابت، حفظ عملکرد مطلوب بدن، حفظ پروتئین عضلات، به تأخیر انداختن کاهش حجم عضله مربوط به پیری، کاهش افسردگی در سال‌های پایانی زندگی (چیو^۱ و همکاران ۲۰۱۳). ضعف و ناتوانی این گروه مراقبت‌ها و توجهات ویژه‌ای را طلب می‌کند. افراد ناتوان همچنان که مسن‌تر می‌شوند، احتمال مواجه شدن آنها با موانع مضاعف مربوط به روند پیری افزایش خواهد یافت. با توجه به روند سریع پیر شدن جمعیت و افزایش احتمال زمین خوردن سالمندان، تشویق به فعالیت‌های بدنی بخش مهمی از برنامه‌های پیشگیری از افتادن در آنان را در برمی‌گیرد، ولیکن علی‌رغم مزایای جسمانی و روانی ذکر شده، فقر حرکتی در بین سالمندان بسیار زیاد است (هیوارد و گیبسون^۲، ۲۰۱۴). فعالیت جسمانی با اثراتی که در بدن افراد ایجاد می‌کند به عنوان مانعی در برابر بیماری‌ها عمل می‌کند و باعث ارتقای وضعیت جسمانی می‌شود (سیمون^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). تأثیر فعالیت جسمانی در ویژگی‌های مختلف جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی افراد سبب تغییرات گسترده در بهبود کیفیت زندگی می‌گردد (وو و همکاران^۴، ۲۰۱۶). ورزش برای سالمندان از اهمیت زیادی دارد تا جایی که طی سال‌های گذشته سعی شده به این امر توجه بیشتری شود، بطوریکه ورزش نقش مهمی در سلامتی بدنی و روانی افراد مخصوصاً سالمندان دارد، اما با این وجود در جامعه مشکلات فراوانی بر سر راه فعالیت‌های ورزشی - تفریحی در سطح همگانی وجود دارد که باعث می‌شود آن‌ها نتوانند در این گونه فعالیت‌ها شرکت کنند (کارپ^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). برنامه ورزشی تأثیر معناداری بر عزت نفس سالمندان و کیفیت زندگی آن‌ها دارد و اجرای این گونه برنامه‌ها در مکان‌های مراقبت از سالمندان می‌تواند به عنوان عاملی جهت ارتقا سلامت سالمندان استفاده شود. از این رو بررسی مشکلات و شناسایی موانع موجود بر مشارکت ورزشی سالمندان می‌تواند امری مهم برای جلوگیری از بیماری‌ها و خطراتی که جامعه را تهدید می‌کند باشد، عادت به تمرین بدنی می‌تواند از کاهش توده عضلانی بدون چربی جلوگیری نماید و کاهش قدرت

1 Chiu

2 Heyward, V. H., & Gibson, A

3 simon

4 Wu, B., Yue, Y., & Mao, Z

5Karp

عضلانی همراه با کهولت را به تاخیر بیندازد (علم، ۱۳۹۰). مشکلات زیادی برای تشویق و ترغیب سالمندان که کم تحرکی سرتاسر زندگی شان را فرا گرفته، وجود دارد (دانیدین سی، ۲۰۱۲). کم تحرکی و فعالیت بدنی در زندگی کنونی که امکانات زیاد و وسایل رفاهی و روش‌های جدید زندگی به وجود آمده، ضرورت پرداختن به ورزش را دو چندان می‌کند. بنابراین انجام حرکات دائمی و منظم بدنی، ضروری و لازم به نظر می‌رسد (هیوارد و گیسون، ۲۰۱۴). محدودیت‌های مختلفی برای شرکت سالمندان در فعالیت‌های بدنی بیان شده که از آن جمله می‌توان به هزینه‌های زیاد شرکت در فعالیت بدنی، عدم دانایی از وجود مراکز آمادگی جسمانی در محل زندگی آمادگی بدنی ضعیف، نبود انگیزه، عقاید و باورهای منفی اشاره کرد (مایسنر و همکاران^۲، ۲۰۱۳). گاوین^۳ و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقات خود نشان دادند که در بین عوامل انگیزاننده سالمندان برای شرکت در فعالیت‌های بدنی و ورزش، دو عامل حفظ تناسب اندام و کاهش استرس بالاترین نمرات انگیزشی را کسب کرده‌اند. به طور کلی با توجه به موارد ذکر شده در تحقیقات گذشته فعالیت‌های ورزش همگانی روی افراد سالمند کمتر مورد استفاده قرار گرفته است؛ از طرف دیگر، پژوهش‌های محدودی بر روی انگیزش مشارکت ورزشی برای سالمندان، به عنوان روش‌هایی موثر در بهبود سبک زندگی افراد سالمند، در این حوزه استفاده شده است؛ و یا این که یکی از این فاکتورها به تنهایی در پژوهش‌های قبلی مورد بررسی قرار گرفته است. لذا پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سوال است که آیا بین انگیزش مشارکت ورزشی با میزان فعالیت ورزشی همگانی در سالمندان ارتباط وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق بر اساس استراتژی در زمره تحقیقات توصیفی-همبستگی قرار می‌گیرد. با توجه به ابزار پژوهش جهت گردآوری داده‌ها که پرسشنامه می‌باشد و طبق برنامه ریزی قبلی محقق پس از حضور اعضای نمونه (ملاک ورود اعضا، سالمندان بالای ۶۰ سال خواهد بود که طی حداقل یک ماه اخیر به مدت هفته‌ای سه جلسه برای انجام ورزش همگانی به پارک مراجعه کرده باشند) در محل مناسب و برقراری ارتباط و کاهش حساسیت آزمودنی‌ها راجع به پرسشنامه و دلایل انتخاب آنها، توضیحات لازم در خصوص نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها ارائه داده شد و افراد اقدام به تکمیل پرسشنامه‌ها کردند. از جامعه سالمندان بالای ۶۰ سال که حداقل طی یک ماه اخیر به مدت هفته‌ای سه جلسه به پارک‌های شهرستان بروجن برای انجام فعالیت‌های ورزشی مراجعه کرده بودند، به صورت تصادفی منظم تعداد ۲۰۸ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد که در نهایت پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تعداد ۲۰۰ پرسشنامه به محقق بازگردانده شد. در پژوهش حاضر از پرسشنامه انگیزه مشارکت ورزشی سالمندان (PMQOA) و پرسشنامه فعالیت بدنی بک^۴ استفاده شده است. در این پرسشنامه تعداد گویه ۳۰ با ۶ متغیر را شامل می‌شود. این ۶ متغیر عامل اجتماعی، عامل آمادگی جسمانی، عامل شهرت، عامل رقابت - فواید، عامل پزشکی و درگیر شدن را شامل می‌شود. برای تحلیل داده‌ها در دو بخش؛ آمار توصیفی شامل: فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی: جهت نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد، لذا با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید. همچنین جهت بررسی روابط تمامی متغیرهای ملاک و ابعاد متغیرهای پیش‌بین از رگرسیون چندمتغیری استفاده شد.

1 Dinidine C

2 Meisner, B. A., Weir, P. L., & Baker, J

3 Gavin

4 Beck

جهت تجزیه و تحلیل داده ها، نرم افزار آماری SPSS، ویرایش ۲۱ مورد استفاده قرار گرفت و نمودارها نیز از طریق نرم افزار Excel رسم گردید.

یافته‌ها

شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق برای توصیف خصوصیات داده ها در جدول ۱ ارائه شده است:
جدول ۱. بررسی آمار توصیفی مولفه عوامل اجتماعی

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه
اجتماعی	۹/۶۳	۱/۵۲	- ۰/۰۵۶	- ۰/۱۹۷	۶	۱۴
آمادگی جسمانی	۹/۲۴	۱/۷۶	۰/۲۱۷	- ۰/۴۱۲	۵	۱۴
شهرت	۹/۵۵	۱/۶۳	۰/۲۵۰	- ۰/۳۱۷	۵	۱۳
رقابت- فواید مشارکت	۱۳/۱۵	۱/۹۱	۰/۰۱	- ۰/۲۲۶	۸	۱۹
پزشکی	۷/۶۱	۱/۵۹	۰/۱۲۴	۰/۹۵۳	۴	۱۸
درگیر شدن	۷/۸۴	۲/۶۲	۰/۹۰۸	۱/۲۷۵	۴	۳۸

آزمون توزیع نرمال بودن متغیرهای پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده است. بر اساس آزمون کولموگروف اسمیرنوف آماره احتمال باید کمتر از مقدار خطا (۰/۰۵) باشد و همانطور که در جدول مشاهده می‌گردد آماره احتمال به ترتیب (۰/۰۱۲)، (۰/۰۶۹)، (۰/۰۵۷)، (۰/۰۰۹)، (۰/۰۷۴)، (۰/۰۰۷) و (۰/۳۱۲) که همه آنها بیشتر از درصد خطا می‌باشند بنابراین شرط آزمون برقرار می‌باشد لذا می‌توان از آزمون‌های پارامتریکی استفاده نمود.

جدول ۲. آزمون توزیع نرمال متغیرها

فعالیت‌های ورزش همگانی	درگیر شدن	پزشکی	رقابت- فواید مشارکت	شهرت	آمادگی جسمانی	اجتماعی	تعداد
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	پارامترهای نرمال
61.4750	9.1750	8.1600	14.3050	9.8150	9.7400	10.280	میانگین
13.2823	2.4318	2.4667	2.9658	3.1908	2.9232	2.9402	انحراف استاندارد
۰/۰۶۸	۰/۱۱۹	۰/۰۹۱	۰/۱۱۶	۰/۰۹۴	۰/۰۹۲	۰/۱۱۳	Absolute
۰/۰۶۳	۰/۱۱۹	۰/۰۹۱	۰/۱۱۶	۰/۰۹۴	۰/۰۸۳	۰/۱۱۳	Positive
-0.068	-0.081	-0.084	-0.108	-0.084	-0.092	-0.092	Negative
۰/۹۶۳	۱/۶۷۸	۱/۲۸۵	۱/۶۷۴	۱/۳۳۴	۱/۲۹۸	۱/۶۰۲	Z محاسبه شده
۰/۳۱۲	۰/۰۰۷	۰/۰۷۴	۰/۰۰۹	۰/۰۵۷	۰/۰۶۹	۰/۰۱۲	آماره احتمال

در جدول ۳ ضرایب همبستگی بین مجموع عوامل انگیزشی و میزان فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان نشان داده شده است. این ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که بین این دو متغیر رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد، یعنی با افزایش مجموع عوامل انگیزشی، میزان فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان افزایش می‌یابد. همچنین با توجه به میزان Sig یا همان معناداری، مشاهده می‌شود که رابطه این دو متغیر معنادار می‌باشد.

جدول ۳. همبستگی متغیرهای مجموع عوامل انگیزشی و میزان فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان

فعالیت های ورزش همگانی در سالمندان	مجموع عوامل انگیزشی		
۰/۹۸۶**	۱	Pearson Correlation	مجموع عوامل انگیزشی
		Sig. (2-tailed)	
		N	
۲۰۰	۲۰۰	Pearson Correlation	فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان
		Sig. (2-tailed)	
		N	

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های تحقیق به ویژه نتایج مندرج در جدول ۳ حاکی از رابطه مثبت و معنی‌دار بین عوامل انگیزشی و میزان فعالیت‌های ورزش همگانی است. عدد اول نشان دهنده ضریب همبستگی و برابر ۰/۹۸۶ و عدد دوم نشان دهنده معناداری یا **P-Value** است که اگر کمتر از ۰/۰۵ است که نشان دهنده معنی دار بودن رابطه بین دو متغیر است. ضریب همبستگی بین مجموع عوامل انگیزشی و میزان فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان ۰/۹۸۶ است. این ضریب همبستگی نشان می‌دهد که بین این دو متغیر رابطه همبستگی مثبت وجود دارد، یعنی با افزایش مجموع عوامل انگیزشی، میزان فعالیت‌های ورزش همگانی در سالمندان افزایش می‌یابد. نتایج این تحقیق با یافته‌های جاوید و همکاران (۱۳۹۸)، انتظار و همکاران (۱۳۹۶)، کوربان و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، کیم^۲ و همکاران (۲۰۱۹) و کوهن و سامرستین^۳ (۲۰۱۹) همخوانی دارد. در تبیین یافته‌های تحقیق حاضر باید اذعان داشت؛ افراد به دلایل مختلف در فعالیت ورزشی مشارکت می‌کنند و عوامل مختلفی در مشارکت افراد دخیل می‌باشد. یکی از عوامل مؤثر بر مشارکت افراد در انجام فعالیت ورزشی جامعه‌پذیری می‌باشد. مباحثی که با محوریت جامعه‌پذیری در حوزه‌ی ورزش مطرح می‌شوند، طیف وسیعی را تشکیل می‌دهند، اینکه چگونه بعضی افراد با علاقه‌ی فراوان به انجام فعالیت‌های ورزشی یا تماشای رقابت‌های ورزشی می‌پردازند، ولی دیگران چنین علاقه‌ی ندارند؛ چگونه عده‌ای خودشان را به‌عنوان ورزشکار می‌شناسانند و وقت و هزینه‌ی خود را صرف فعالیت در یک رشته ورزشی خاص می‌کنند و دیگران نیز آنها را به‌عنوان ورزشکار می‌شناسند. فرآیند سالمندی معمولاً با کاهش عملکرد سیستم‌های بدن و کاهش ظرفیت‌های فیزیولوژیکی همراه با افزایش استعداد ابتلا به بیماری‌ها همراه است. ساده‌ترین راه برای تعریف کهنسالی عبارت است از شمردن تعداد سال‌هایی که از بدو تولد طی شده است. البته این سن قراردادی است و ممکن است بعضی افراد زودتر به مرحله کهنسالی برسند و

1 Qurban, H., Wang, J., Siddique, H., Morris, T., & Qiao, Z

2 kim

3 Cohen-Mansfield, J., & Sommerstein

بعضی دیرتر. غیر از سن زمانی، معیارهای دیگری مانند سن روانی، عاطفی، اجتماعی و همچنین شخصیت و کنش‌های شناختی که شدیداً تحت تأثیر رویدادهایی مانند بازنشستگی و مرگ همسر می‌باشند، هم در تعریف کهنسالی وجود دارد. مشکلات سالمندان ممکن است ناشی از حالت‌های خود افراد و اطرافیان آنها باشد. از دست دادن درآمد، احساس این که فرد دیگر حاکم بر سرنوشت خود نیست، تغییر محل سکونت و از دست دادن سلامتی می‌توانند زمینه بروز اختلالات روانی را در سالمندان فراهم آورند. سگار، دونا و نولن^۱ (2011) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که فشارهای ناشی از تغییرات جسمانی، روانی، اجتماعی نقش عمده‌ای در بروز احساس تنهایی سالمندان دارند. احساس تنهایی حالتی است که همه آدمیان صرف نظر از جنس، سن، استعداد، نژاد، مذهب و پایگاه اجتماعی- اقتصادی در دوره‌ای از زندگی خود در اثر از دست دادن یک رابطه صمیمانه، ورود به دانشگاه، محل کار و شروع یک زندگی جدید آن را تجربه می‌کنند. احساس تنهایی تنها به معنای انزوای فیزیکی نیست. همچنین این احساس ناخوشایند در نتیجه کاستی در شبکه روابط اجتماعی فرد به صورت کمی و کیفی و عدم روابط نزدیک و مطلوب با دیگران و خانواده به وجود می‌آید و بیشتر ناشی از این ادارکات است که روابط اجتماعی موجود فرد برخی از انتظارات او را برآورده نمی‌کنند. جانسون اعتقاد دارد که احساس تنهایی سالمندان امری غیرعادی نیست. چنانچه سالمند به دنیای اطراف خود علاقه‌مندی نشان ندهد و دارای علائمی مانند گریه، اضطراب و پنهان کردن شرایط خود نباشد، این احساس تنهایی بیمارگونه می‌شود. بنابراین زندگی در خانه سالمندان ممکن است برای این افراد با تجربیات ناخوشایند عاطفی و رفتاری همراه باشد. از آن جایی که حالت‌ها، انگیزه‌های افراد و تنوع‌های زندگی برخاسته از هیجان می‌باشند، لذا در مورد زندگی سالمندان هم نمی‌توان از بررسی بعد هیجان چشم پوشی کرد.

نتایج پژوهش شواهدی را پیشنهاد می‌کند که تمرینات ورزش آمادگی جسمانی با درگیر کردن سالمندان در فعالیت‌ها و محیط‌هایی که محرک‌های متنوعی را در اختیار آنها قرار می‌دهد، می‌توانند تحرک، تعاملات اجتماعی، سلامت روانی و جسمانی را ارتقاء دهد. بر این اساس تمرینات آمادگی جسمانی روش حرکتی-درمانی مناسبی برای کاهش احساس تنهایی و ارتقاء سطح جسمانی سالمندان می‌باشد. لذا به منظور کاهش احساس تنهایی و ارتقاء سطح آمادگی جسمانی سالمندان، پیشنهاد می‌شود طی یک برنامه منسجم و متناسب با شرایط سالمندان به انجام تمرینات ورزش آمادگی جسمانی به طور روزانه تشویق شوند. تعیین چنین عواملی انگیزشی بر مشارکت ورزشی سالمندان از آن جهت حائز اهمیت است که ساز و کارهای زیربنایی را که مشارکت ورزشی سالمندان در فعالیت‌های ورزشی را تشدید می‌کنند مشخص می‌کند و به عوامل مهم اجتماعی اجازه می‌دهد که به طور مؤثرتری این عوامل تشدید کننده یا به وجود آورنده‌ی مشارکت سالمندان در ورزش را مورد هدف قرار دهند. همچنین به این مسأله نیز باید توجه داشت که جامعه‌پذیری ورزشی، فراگردی است که به واسطه‌ی آن فرد، دانش و آگاهی‌های لازم را به منظور مشارکت مؤثر و فعال در عرصه‌های ورزشی کسب می‌کند؛ لذا ایجاد هرگونه اختلال در این فرایند موجب بی‌تفاوتی نسبت به ورزش و عدم مشارکت آگاهانه‌ی افراد در فعالیت‌های مختلف ورزشی، به خصوص در بین سالمندان خواهد شد.

1 Segar, M; Donna, S; Nolen

- Ahmadi, Siros, Mokhtari, Maryam, Zarei, Houshang (۲۰۱۴). Analyzing the relationship between physical self-esteem and attitude towards sports with women's sports participation using the structural equation model, applied research in sports management, fourth year, number ۳, pp. ۵۱-۴۱.
- Alam, Zahra (2018), barriers to the participation of young and elderly men in Darab city in sports activities, collection of articles of the national conference of sports activities, Tehran Municipality.
- Chaman Pira, Mahbobeh, Farahani, Abolfazl, Jalali Farahani, Majid (2013), Investigating the way of spending leisure time and physical activities of the elderly with an emphasis on the Shahzdari bodybuilding machines of Tehran city in 2014, Scientific-Research for the Elderly, Volume 9, Number 3.
- Chiu, M. C., Wu, H. C., Chang, L. Y., & Wu, M. H. (2013). Center of pressure progression characteristics under the plantar region for elderly adults. *Gait & posture*, 37(3), 408-412.
- Cohen-Mansfield, J., & Sommerstein, M. (2019). Motivating inactive seniors to participate in physical activity: a pilot RCT. *American journal of health behavior*, 43(1), 195-206.
- Dunedin C. Dunedin's (2012) Changing Population Presentation to OPEN, Dunedin: Dunedin City Council
- Entezari, Marzieh, Shamsipour Dehkordi, Parvaneh, Sahaf, Rabab (2016); The effectiveness of physical activity on cognitive flexibility and perfectionism of the elderly, research article, Volume 12, Number 4.
- Gavin, J., Keough, M., Abravanel, M., Moudrakovski, T., & Mcbrearty, M. (2014). Motivations for participation in physical activity across the lifespan. *International Journal of Wellbeing*, 4(1).
- Heyward, V. H., & Gibson, A. (2014). *Advanced fitness assessment and exercise prescription 7th edition*. Human kinetics
- Karp, N., & Wood, E. (2013). Incapacitated and alone: Health care decision-making for the unbefriended elderly.
- Kim, A. C. H., Park, S. H., Kim, S., & Fontes-Comber, A. (2019). Psychological and social outcomes of sport participation for older adults: a systematic review. *Ageing & Society*, 1-21.
- Meisner, B. A., Weir, P. L., & Baker, J. (2013). The relationship between aging expectations and various modes of physical activity among aging adults. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(4), 569-576.
- Qurban, H., Wang, J., Siddique, H., Morris, T., & Qiao, Z. (2019). The mediating role of parental support: The relation between sports participation, self-esteem, and motivation for sports among chinese students. *Current Psychology*, 38(2), 308-319.
- Ramzankhani, Ali, Mohammadi, Gohar, Akrami, Forozan, Zaineli, Manouchehr (2012), Studying the knowledge, attitude and performance of the elderly regarding the healthy way of life in the old age in Tehran, first year health report, number 1.
- Wu, B., Yue, Y., & Mao, Z. (2017). Self-reported functional and general health status among older respondents in China: The impact of age, gender, and place of residence. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 27(2), NP2220-NP2231.

The relationship between motivating factors for sports participation and the level of public sports activity in the elderly

Mohammad Hassan Ferdowsi

Assistant Professor, Department of sport management,
Payame Noor University, Tehran, Iran.

Email: mh.ferdowsi@pnu.ac.ir

Abstract

The general purpose of the present research is the relationship between motivational factors for sports participation and the level of public sports activity in the elderly of Borujen city. The statistical population consisted of all elderly men and women over 60 years of age, as a result, 208 people were considered as samples, and finally, after distributing and collecting the questionnaires, 200 questionnaires were returned to the researcher. The research tool was a two-part questionnaire, in which the first part contained information related to the demographic characteristics of citizens and the second part related to the views of citizens regarding participation in sports activities. In the present study, questionnaires for the motivation of elderly sports participation (PMQOA) and Beck's physical activity questionnaire were used. Descriptive statistics (prevalence, average, percentages, etc.) and inferential statistics (for the normality of data distribution, the Kolmogorov Smirnov test and also the Pearson correlation test were used to analyze the data obtained). The findings of the research showed a significant relationship between the variables of the research, and there was a significant relationship between social factors, physical fitness, reputation, competition-benefits of participation, medical factors, and also between the factors of involvement with the amount of public sports activities in the elderly.

Keywords: Motivational factors, participation, sports, public sports, elderly people.

ارزیابی عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری به روش کارت
امتیازی متوازن

محمدحسن فردوسی

استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ایران.

Mh.ferdowsi@pnu.ac.ir

چکیده

این مطالعه به ارزیابی عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری به روش کارت امتیازی متوازن می‌پردازد. تحقیق حاضر از نظر نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات اسنادی- کتابخانه‌ای می‌باشد و برحسب ماهیت و روش از نوع تحقیقات کمی (توصیفی- مقایسه‌ای) بود. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها و جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه مدیران و کارکنان اداره ورزش شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری و همچنین کلیه مدیران اماکن ورزشی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری در سال ۱۳۹۹ می‌باشد که طبق آمار مایخوده تعداد ۱۱ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری تحقیق حاضر، کل شمار است. نتایج حاکی از آن است که: عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری از بُعد مالی مطلوب می‌باشد. عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری از بُعد مشتری مطلوب می‌باشد. ارزیابی عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری از بُعد فرایندهای داخلی مطلوب می‌باشد. عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری از بُعد رشد و یادگیری مطلوب می‌باشد. عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری به روش کارت امتیازی متوازن مطلوب برآورد شد.

واژگان کلیدی: ارزیابی عملکرد، اداره تربیت بدنی، شهرداری‌های استان چهارمحال و بختیاری، کارت امتیازی متوازن.

مقدمه

هدف اصلی مدل کارت امتیازی متوازن به کارگیری اهداف و چشم‌انداز سازمان در عمل است. چشم‌انداز و استراتژی باید در مرکز فرایند مدیریت قرار گیرد و روش ارزیابی متوازن برای ترجمه چشم‌انداز و استراتژی به چهار منظر مالی، مشتری، فرایندهای داخلی و یادگیری و رشد استفاده می‌شود. این مدل اهداف راهبرد را مرکز کنترل عملیات سازمان در نظر می‌گیرد. این کار از طریق ترجمه اهداف سازمان به شاخص‌های کلیدی موفقیت در چهار منظر کارت امتیازی متوازن و ترجمه استراتژی به اهداف، و از طریق ابزاری به نام نقشه استراتژی انجام می‌گیرد (اوریتیا و اریکسون، ۲۰۰۹؛ نعمتی‌زاده، حایری میبدی، ۱۳۹۴). نقشه استراتژی ابزاری است که میان استراتژی و اهداف سازمان، از یک سو و فرایندها و سیستم‌هایی که به پیاده‌سازی استراتژی کمک می‌کند، از سوی دیگر، ارتباط برقرار می‌کند. به عبارت دیگر، این ابزار، اهداف غایی سازمان را به اهدافی در زیرساخت‌های سازمان خرد می‌کند در نتیجه تحقق اهداف زیرساختی، اهداف غایی سازمان محقق می‌شود. با در نظر گرفتن شاخص اندازه‌گیری برای هر یک از اهداف، فرایند به‌خوبی کنترل و ارزیابی می‌شود. کاپلان و نورتون معتقدند که نقشه استراتژی در واقع، تصویر مشهودی از استراتژی‌های سازمان را به مدیران ارشد نشان داده و تشریح می‌کند و اجرای آن را در سطح عملیاتی سازمان ساده می‌کند، در نهایت چگونگی خلق ارزش را نشان می‌دهد (عباسی و فتاحیان، ۱۳۹۶). در واقع نقشه استراتژی شالوده و مبنای کارت امتیازی متوازن است که به گفته کاپلان و نورتون، پیاده‌سازی موفق کارت امتیازی متوازن مبتنی بر ترسیم دقیق روابط علی و معلولی بین اهداف استراتژیک سازمان در چهار منظر مالی، مشتری، فرآیند داخلی و رشد و یادگیری است. به عبارتی، این نقشه فرایند تبدیل دارایی‌های نامشهود را به نتایج مشهود مالی و مشتری تشریح می‌کند. این ابزار به کارکنان سازمان درباره این که چگونه فعالیت‌هایشان به اهداف جامع سازمان مرتبط است دیدگاهی روشن ارائه می‌دهد، و کارکنان را در بهتر انجام دادن اقداماتشان هماهنگ می‌کند (وو و همکاران، ۲۰۰۸).

به اعتقاد طراحان مدل کارت امتیازی متوازن، بهترین راه ترسیم نقشه استراتژی استفاده از رویکرد بالا به پایین است؛ کارت امتیازی متوازن به علت جامعیت خود مناسب سازمان‌هایی با کارکردهای گوناگون نظیر سازمان‌های ورزشی هستند؛ سازمان‌های ورزشی از یک سو نقش مهمی در سلامت و تندرستی و ورزش قهرمانی و حرفه‌ای کشور دارند از سوی دیگر بهترین محمل یادگیری الگوهای فرهنگی هستند بنابراین وجود کارکنانی توانمند، مشتریانی راضی (اعم از ورزشکاران یا تماشاگران) به همراه وجود فرایندهای داخلی انعطاف‌پذیر می‌تواند عملکرد این سازمان‌ها را بهبود بخشد (رمضانی‌نژاد و رحیم‌نژاد، ۱۳۹۷). کارت امتیازی متوازن زبان مشترکی را پدید آورده که مدیران می‌توانند از آن برای بحث در مورد جهت‌گیری و اولویت‌های سازمان خود استفاده کنند. اهداف و شاخص‌های عملکردی در چهار وجه مستقل نیستند و ارتباطات علت و معلولی بین آن‌ها وجود دارد. نقشه استراتژی ابزاری است که با ایجاد تصویری از این ارتباطات، گفتگو و تعامل مدیران درباره استراتژی سازمان را آسان‌تر می‌کند (آیده‌مارک، ۲۰۱۷).

تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهند آن‌جا که سازمان‌های مردم نهاد و مؤسسات آموزش عالی در موضوع رشته تربیت بدنی به کمک بخش‌های اجرایی تربیت بدنی شتافته، مشکلات و نیازهای این بخش به خوبی تعریف شده است و به تدریج با روش‌های علمی به حل مشکلات و تقویت ساختارهای مؤثر و بخش تربیت بدنی یاری رسانده اند و پیامد آن رشد همه جانبه تربیت بدنی و کسب موفقیت‌های بین‌المللی بوده است. در کشور ما به علت عدم حضور بخش خصوصی و بها ندادن به تلاش‌های مراکز دانشگاهی توسط مدیران کلان ورزش؛ بخش‌های اجرایی و فدراسیون‌های ورزشی نتوانسته اند نیازهای خود را شناسایی کنند و این سازمان‌ها عملکرد مؤثر و قابل قبولی ندارند (اشرف گنجی، ۱۳۹۳). از طرف دیگر رشد سریع و روز افزون علوم و فنون مرتبط با تربیت بدنی و ورزش و پیشرفت‌های علمی کشورهای جهان در این زمینه، ایجاب می‌کند که دستگاه

۲. Urrutia and Eriksen

۱. Wu et al

1. Aidemark et al

های زیر مجموعه این بخش با بهره گیری از آخرین یافته های علمی در تقویت و ارتقاء علمی نیروی انسانی، مربیان و معلمان ورزش و نیز افزایش کیفی فعالیت های ورزش همت گمارند تا بهبود عملکرد سازمان های ورزشی حاصل گردد. این پژوهش به منظور ارزیابی عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری به روش کارت امتیازی متوازن در صدد پاسخگویی به سوالات زیر می باشد:

آیا عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری از منظر رشد و یادگیری، مالی، مشتری و فرآیندهای داخلی کارت امتیازی متوازن مطلوب است؟

روش تحقیق

با توجه به اهداف تحقیق در این پژوهش از روش کارت امتیازی متوازن استفاده گردید که این پژوهش با نظرسنجی مدیران، کارشناسان اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری انجام گردید. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی می باشد که به روش میدانی و کتابخانه ای انجام شده است و از حیث هدف نیز پژوهش در محدوده پژوهش های کاربردی قرار می گیرد. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه مدیران و کارکنان اداره ورزش شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری و هم چنین کلیه مدیران اماکن ورزشی شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری در سال ۱۳۹۹ بودند که طبق آمار مایخوده تعداد ۱۱۲ نفر می باشد. برای دستیابی به اهداف تحقیق در بخش کمی به علت تعداد کم بودن جامعه آماری روش نمونه گیری کل شمار انتخاب گردید. برای جمع آوری داده های پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که در قالب ۲۷ سوال (۵ سوال به منظر مالی، ۷ سوال به منظر مشتری، ۸ سوال به منظر فرآیندهای داخلی، ۷ سوال به منظر رشد و یادگیری) و طیف پنج ارزشی لیکرت طراحی شده بود. و برای تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و از آزمون تی تک نمونه ای بهره برداری شد.

یافته ها

برای بررسی نرمال بودن از کجی و کشیدگی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. آزمون نرمال بودن متغیرها

متغیر	چولگی	کشیدگی
بعد مالی	-1/10	1/38
بعد مشتری	-1/42	1/37
بعد فرآیندهای داخلی	-0/72	0/20
بعد رشد و یادگیری	-1/09	1/72

با توجه به جدول ۱ از آنجا که کجی و کشیدگی برای همه متغیرها در بازه (۲، -۲) قرار دارد نتیجه می گیریم که بعد مالی، بعد مشتری، بعد فرآیندهای داخلی و بعد رشد و یادگیری نرمال است.

آزمون فرضیات:

عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهارمحال و بختیاری از نظر بعد مالی، مشتری، فرآیندهای داخلی، رشد و یادگیری در جدول ۲ ذکر شده است.

جدول ۲. آزمون t تک نمونه ای برای بررسی وضعیت ابعاد کارت امتیازی متوازن

متغیر	t	درجه آزادی	سطح معناداری دو طرفه	تفاوت میانگین ها	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف	نتیجه فرضیه
					سطح پایینتر	سطح بالاتر
بعد مالی	15/06	111	0/001	0/99	0/86	تائید
بعد مشتری	10/98	111	0/001	0/76	0/62	تائید
فرآیندهای داخلی	16/25	111	0/001	0/94	0/83	تائید
رشد و یادگیری	10/90	111	0/001	0/78	0/64	تائید

به استناد مقادیر به دست آمده از آزمون T تک نمونه ای، نتایج تحلیل در جدول ۲ آمده است. همانطور که مشاهده می شود مقدار سطح معناداری حاصل معادل ۰/۰۰۱ می باشد که از ۰/۰۵ کوچکتر است. همچنین طبق جدول مزبور با توجه به اینکه مقدار p-value کوچکتر از سطح معناداری ۵ درصد می باشد، همچنین با توجه به مثبت بودن هر دو حد بالا و پائین، لذا می توان چنین استنباط نمود که میانگین بعد مالی، مشتری، فرآیندهای داخلی، رشد و یادگیری از سطح متوسط (۳) بزرگتر است و لذا فرض صفر مبنی بر عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر تمامی ابعاد مطلوب نیست، تایید نمی شود و با اطمینان ۹۵ درصد فرض صفر رد و فرض خلاف تأیید می گردد. بنابراین نتیجه می گیریم عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر بعد مالی، مشتری، فرآیندهای داخلی، رشد و یادگیری مطلوب است.

با استفاده از آزمون رتبه بندی فریدمن، اولویت اثرگذاری و اهمیت هریک از عوامل کارت امتیازی متوازن (بعد مالی ، بعد مشتری و بعد فرآیندهای داخلی، بعد رشد و یادگیری) بر عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری ارزیابی شد که نتایج در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. آزمون میانگین رتبه ها

رتبه ها	میانگین رتبه ها	عوامل
۱	2/73	بعد مالی
۴	2/28	بعد مشتری
۲	2/59	بعد فرآیندهای داخلی
۳	2/40	بعد رشد و یادگیری

همانطور که جدول ۳ نشان می دهد بعد مالی دارای بیشترین اهمیت و تاثیر بر عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری است و پس از آن بعد فرآیندهای داخلی دارای بیشترین اهمیت است.

جدول ۴. آزمون فریدمن برای رتبه بندی متغیرها

تعداد	X ²	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۱۲	8/46	3	0/04

نتایج جدول ۴ نشان می دهد چون $p < 0/05$ است در نتیجه بین ابعاد کارت امتیازی متوازن عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری تفاوت معناداری وجود دارد و مؤثرترین عامل بعد مالی می باشد و بعد مشتری در مرتبه آخر قرار دارد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج تحلیل آماری که در جدول ۲ به آن اشاره شد بعد مالی در سطح خطای ۰/۰۵ و با معناداری ۰/۰۰۱ تأیید شده است. پس با اتکا بر نتایج این تحقیق، از آنجا که سطح معناداری حاصل شده ۰/۰۰۱ می باشد و از ۰/۰۵ کوچکتر است، می توان نتیجه گرفت که عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر بعد مالی مطلوب است. راهبرد تنوع بخشی به منابع مالی و جذب حامیان مالی و توسعه نظام مدیریت عملکرد در منظر مالی شهرداری، تدوین اهداف راهبردی و توسعه نظام بازاریابی در ورزش، به دست می آیند. اهداف راهبردی ذکر شده به دنبال ایجاد زمینه های برای تحقق راهبردهای مرتبط با شهرداری با منظر مالی در یک دوره زمانی هستند. به عبارت دیگر، اهداف راهبردی به دنبال هدایت ادارات ورزشی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری برای دستیابی به استقلال مالی با روشهای مختلف در یک دوره زمانی بلندمدت به عنوان راهبردهای، دستیابی به رشد و بهره وری در منظر مالی اتخاذ میشود.

نتایج تحقیق این پژوهش با نتایج زارعی بیدسرخ (۱۳۹۷)؛ ملایی نژاد و سلامی (۱۳۹۷)؛ رضانی نژاد و رحیم نژاد (۱۳۹۷)، سراجی و همکاران (۱۳۹۵) اشرف گنجی (۱۳۹۳)، میرفخرالدینی و همکاران (۱۳۹۲)، وو و همکاران (۲۰۱۹)؛ جی و همکاران (۲۰۱۹)؛ نیس و همکاران (۲۰۱۹)؛ بسکی (۲۰۱۸)؛ ماتیو (۲۰۱۵) اکمچی (۲۰۱۴) همسو می باشد.

با توجه به نتایج تحلیل آماری که در جدول ۲ به آن اشاره شد بعد مشتری در سطح خطای ۰/۰۵ و با معناداری ۰/۰۰۱ تأیید شده است. پس با اتکا بر نتایج این تحقیق، از آنجا که سطح معناداری حاصل شده ۰/۰۰۱ می باشد و از ۰/۰۵ کوچکتر است، می توان نتیجه گرفت که عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر بعد مشتری مطلوب است. در تبیین این نتیجه می توان گفت که اهداف راهبردی توسعه اعزام های تیم های شهرداری به مسابقات آسیایی و جهانی، توسعه کیفی مسابقات و رقابتهای ورزشی در سطوح شهر، استان و کشور، توسعه و طراحی نظام یکپارچه تشویق، ترغیب مربیان و ورزشکاران قهرمان، توسعه فرهنگ جوانمردی و اخلاق در ورزشکاران، کیفیت بخشی به ورزش قهرمانی، ارتقای فرهنگ جوانمردی و توسعه برنامه های ورزش همگانی در شهروندان، بهبود کیفیت زندگی ورزشکاران برگزیده، بهبود کیفیت مربیان همه سطوح، افزایش اعضا، افزایش تعداد داوطلبان، اقدر همه تیمها، افزایش مشارکت زنان و مردان برای شرکت در ورزش و افزایش تعداد مربیان و بازیکنان رشته ورزشی از مواردی هستند که در منظر بعد مشتری کارت متوازن قرار می گیرند.

با توجه به نتایج تحلیل آماری که در جدول ۲ به آن اشاره شد بعد فرآیندهای داخلی در سطح خطای ۰/۰۵ و با معناداری ۰/۰۰۱ تأیید شده است. پس با اتکا بر نتایج این تحقیق، از آنجا که سطح معناداری حاصل شده ۰/۰۰۱ می باشد و از ۰/۰۵ کوچکتر است، می توان نتیجه گرفت عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر بعد فرآیندهای داخلی مطلوب است.

در تبیین این فرضیه می توان گفت که توسعه، حفظ و نگهداری ورزشکاران در رشته های ورزشی، طراحی نظام استعدادیابی در ورزش، ایجاد کمیته های استعدادیابی ورزشی در استان، طراحی و توسعه سامانه شناسنامه ورزشی ورزشکاران استان، توسعه برنامه های ورزش در رسانه های مختلف، گسترش افکار سنجی در موضوع های مرتبط با ورزش، که مشارکت فعال شهروندان در فعالیت های اجتماعی و ورزشی و، ایجاد ظرفیت در زیرساختها، افزایش تماس های مثبت با جامعه اداره حمل و نقل شهر توسعه یادگیری و مهارت های یادگیری، نوآوری و تعالی در شهرداری، معرفی برنامه ها یا نوآوری های جدید شهرداری، ایجاد جدول زمانی برای افزایش دسترسی و بهره برداری از امکانات ورزشی، افزایش هماهنگی فعالیت ها، ارائه خدمات بیرونی و درون مؤسسه ای برای رقابت های ورزشی، سرمایه گذاری مستمر برای حفظ و نگهداری و ارتقای وسایل و امکانات ورزشی، که به عنوان راهبردهای کلیدی در منظر فرایندهای داخلی می باشند

با توجه به نتایج تحلیل آماری که در جدول ۲ به آن اشاره شد بعد رشد و یادگیری در سطح خطای ۰/۰۵ و با معناداری ۰/۰۰۱ تأیید شده است. پس با اتکا بر نتایج این تحقیق، از آنجا که سطح معناداری حاصل شده ۰/۰۰۱ می باشد و از ۰/۰۵

کوچکتر است، میتوان نتیجه گرفت عملکرد اداره تربیت بدنی شهرداری های استان چهار محال و بختیاری از نظر بعد رشد و یادگیری مطلوب است

در تبیین این نتیجه می توان گفت هدف توسعه و تحکیم ورزش توسعه و تقویت امور فدراسیون ورزشی، کمک به امور ورزشی در گرفتن پروانه ورزشی، توسعه مباحث ورزشی شهری، توسعه نهضت داوطلبی، توسعه نظام تبلیغی و آموزشی، ترویج نهضت ورزش همگانی و توسعه مبتنی بر دانایی و ارتقای استانداردها در ورزش شهروندی، راهبردهای مبتنی بر وجه رشد و یادگیری بودند. گسترش ارتباطات و تعاملات سازمانی از جمله جلب مشارکت های مالی و معنوی سازمانها، مؤسسات دولتی و غیردولتی در جهت توسعه و تقویت امور مالی فرصتی را برای جذب منابع در راستای ارتقای کیفی فضا و تجهیزات و توانمندسازی منابع انسانی ایجاد خواهد کرد. توسعه کارگاهها و دوره های آموزشی مربیان در جهت تقویت و توانمندسازی منابع انسانی، آموزش مستمر و پیشرفته کارکنان و تلاش و کوششهای مستمر توسعه تقاضا برای شرکت در فعالیتهای ورزشی در منظر یادگیری و رشد قرار دارند بر این اساس، می توان نتیجه گرفت شهرداری با تدوین چنین اهداف راهبردی در منظر یادگیری و رشد، در راستای افزایش دانش در سطح منابع انسانی، سازمانی، عملیاتی و علمی است تا با بهره مندی از آنها بتواند علاوه بر ارتباط با اهداف سایر منظرهای در مسیر تحقق راهبردها و چشم انداز خود گام بردارد و به آنها دست یابد.

منابع

- Abbasi, Homayoun and Nafiseh Fatahian, ۲۰۱۶, evaluation of the relationship between the alignment of information technology and business strategies with organizational performance in the department of physical education and sports teams of Hamadan province, the third national conference of sports sciences and physical education of Iran, Tehran, Development and Promotion Association Basic sciences and techniques.
- Aidemark LG, Baraldi S, Funck EK, Jansson A.(2017). The importance of balanced scorecards in hospitals. Managerial and Financial Accounting 2010; 20: 363-85. Available online 10 October 2017. In Press, Corrected Proof. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2017.09.010>.
- Ashraf Ganji, Farida (2013). Evaluating the efficiency of volleyball boards in the country's provinces using data envelopment analysis (DEA), master's thesis, Islamic Azad University, Central Tehran branch.
- Mirfakhredini, Haider; Peyman Far, Hassan; Khatibi, Abdul Nabi; Alimohammadi, Hossein; (2012); Evaluating the performance of sports organizations using the BSC-TOPSIS coherent model (case study: General Department of Physical Education of Yazd Province); Sports Management, No. 16; Spring, 96-77.
- Molaynejad, Mustafa and Kulthumsalami (2017). Analyzing the relationship between performance dimensions based on a balanced scorecard in selected sports teams of Hormozgan province, the second national conference on the achievements of Ahvaz health and sports sciences, Ahvaz University of Medical Sciences.
- Nematizadeh, Sina; Hayeri Meybodi, Mahsima (2014). Evaluating the performance of Bank D using the balanced scorecard model. Accounting and Management Audit Knowledge Quarterly, fourth year, number 15, fall 2014, pp. 131-141.
- Ramzaninejad, Sadegh, Rahimnejad, Ibrahim (2017). Assessing the performance of the Ministry of Sports and Youth with a balanced scorecard, the 7th National Conference on Accounting and Management Applications, Tehran, Golden Asia Communication Group.
- Urrutia I, Eriksen SD. Application of the Balanced Scorecard in Spanish private health-care management . Measuring Business Excellence 2005; 9(4): 16-26.
- Wu CR, Chang CW, Lin HL. A Fuzzy ANP-based Approach to Evaluate Medical Organizational Performance. Information and Management Sciences 2008; 19(1): 53-74.
- Zarei Bidsorkhi, Ali, 2018, development of a road map for the development of student sports in the country using the Balanced Scorecard (BSC) method, the fourth national conference on the application of sports science in the development of physical education and championship sports, Mobarakeh, Islamic Azad University, Mobarakeh Branch

The relationship between motivating factors for sports participation and the level of public sports activity in the elderly

Mohammad Hassan Ferdowsi

Assistant Professor, Department of sport management,
Payame Noor University, Tehran, Iran.

Email: mh.ferdowsi@pnu.ac.ir

Abstract

This study evaluates the performance of physical education department in Chaharmahal and Bakhtiari provinces by balanced scorecard method. In terms of the method of data collection, the current research is a documentary-library type of research, and in terms of its nature and method, it was a quantitative (descriptive-comparative) type of research. In this research, to collect data and the statistical population of the research, all the managers and employees of the sports department of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities and also all the managers of the sports facilities of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities in 2013, which according to the statistics, are 11 people. The sampling method of this research is the total number. The results indicate that: the performance of the physical education department of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities is highly favorable. The performance of the physical training department of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities is favorable from the customer's point of view. The evaluation of the performance of the physical education department of the municipalities of Chaharmahal Web Khatari province is favorable from the perspective of internal processes. The performance of physical education department of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities is favorable from the perspective of growth and learning. The performance of physical education department of Chaharmahal and Bakhtiari municipalities was estimated by balanced score card method.

Keywords: Performance evaluation, physical education department, Chaharmahal and Bakhtiari municipalities, balanced scorecard.

بررسی وضعیت بازی‌های بومی و محلی استان خوزستان

سید حسین مرعشیان^{۱*}، حسن ماهور عبدالرضا الماجدی^۲، محمد حوات حسین الجمالی^۳
۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

Hmarashian@scu.ac.ir

۲ و ۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

هدف از انجام این پژوهش "بررسی وضعیت بازی‌های بومی و محلی استان خوزستان" به منظور معرفی بازی‌های بومی و محلی استان و شناساندن علل کاهش گرایش به این بازی‌ها در این استان می‌باشد. ابزار اندازه‌گیری پژوهش پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد که شامل اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه علل کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی در چهار حوزه فرهنگی آموزشی، تربیتی و شهروندی است که دارای آلفای کرونباخ ۰/۷۶ می‌باشد. روایی پرسشنامه توسط اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه و تعدادی از جامعه شناسان استان خوزستان به دست آمد. حجم نمونه تعداد ۲۸۰ نفر (۱۴۵ زن، ۱۳۵ مرد) از بین دبیران تربیت بدنی استان خوزستان می‌باشد که ۴ شهرستان به طور خوشه‌ای تصادفی از بین شهرستان‌های استان خوزستان انتخاب شدند. روش تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است. بنابراین با استفاده از جداول، فراوانی‌ها، درصد‌ها و همچنین با استفاده از کای اسکولار آمار استنباطی مورد توصیف قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد تبلیغ و نمایش بازی‌های نوین در رسانه و عدم پوشش رسانه‌ای، بازی‌های بومی و محلی به عموم جامعه و عدم آشنایی جامعه با ریشه‌های فرهنگی و کارکردهای اقتصادی و اجتماعی بازی‌های بومی یکی از دلایل مهم توجه حوزه فرهنگی، کم‌توجهی وزارت ورزش و جوانان است. به بازی‌های بومی و محلی و همچنین عدم معرفی بهترین ورزشکاران بازی‌های بومی و محلی استان‌ها یکی از دلایل مهم توجه به رشته تربیت بدنی، عدم آشنایی معلمان ورزش با بازی‌های بومی و محلی استان‌ها و همچنین نبود کتاب مکتوب در مورد بازی‌های محلی و محلی یکی از دلایل مهم آن است. توجه به حوزه آموزشی و وجود تلویزیون و رایانه در خانه‌ها به عنوان سرگرمی و کمرنگ شدن این بازی‌ها در تعطیلات و عروسی‌ها از دلایل مهم توجه حوزه شهروندی در کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی است.

واژگان کلیدی: بازی، فرهنگ، بازی‌های بومی و محلی

مقدمه

ما ایرانیان تاریخ کهن داریم در این تاریخ باید در خود اندیشه‌ای کرد و تغییر و تحولات ادوار مختلف را در هر عصر و زمان که کاتبان نوشته و توصیف نموده‌اند ارزیابی نمود. بدانیم مردان رشید و چابک‌سوار چگونه بر اریکه قدرت تکیه داده و هر روز بر دفتر معرفت با بینش و آگاهی قابل وصفی دنیای دیگری را به بیان گشوده‌اند و چشم‌های بسته و خواب‌آلود و زبان‌های قفل‌شده را به آزادی و آزاداندیشی واداشته‌اند (قزل ایاق، ۱۳۷۹ و بلوک باشی، ۱۳۵۶).

بسیاری شاهد بوده‌ایم که بچه‌ها، جوانان، بزرگان (مردان و زنان) در اوقات فراغت در مناطق عشایری و روستایی در محیط اطراف چادرها یا بناهای زیبای روستایی گرد هم آمده‌اند. و همانند زندگی پاک و بی‌آلایش خود به بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی بدون هیچ ابزار و وسیله خاصی پرداختند. دروغ و نیرنگ در هیچ قسمت از زندگی آن‌ها جایی ندارد مخصوصاً در بازی‌های پرورشی (بوسکه، ۲۰۱۰). در اینکه ورزش‌های جدید با عناوین مختلف و رشته‌های گوناگون دسته‌جمعی تقویت‌کننده است و باید در شرایط و حال و هوای دیگری به مرحله ظهور رسانید حرفی نیست، اما باکمال تأسف بازی‌هایی باستانی و سنتی از میان رخت بر خواهد بست و گذر زمان فقط نام و نشانی آن‌هم در میان پیران و کهن‌سالان در صفحه قلب آن‌ها به جای خواهد گذاشت. در صورتی که اگر قدری اندیشه کنیم خواهیم فهمید که بازی‌هایی سنتی هرکدام لطف و شیرینی خاص خود را داشته و علاوه بر آن ساده و سرگرم‌کننده بوده‌اند (بیهقی، ۱۳۵۶). امروزه باگذشت زمان و پیشرفت صنعت و تکنولوژی روزه‌روز با یافته‌های جدید علمی روبرو هستیم به همین منوال ورزش‌ها و بازی‌ها هم در حال سیر و تکامل هستند و هرچند گاه ورزش جدیدی در عرصه حیات مایه ظهور می‌رسند که درواقع بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی هستند که این گنجینه‌ها را از کشور انتقال و یا به یغما برده‌اند و با کمی تغییرات به ما عرضه کرده‌اند. بنابراین به نظر می‌رسد که با سیر و گذشت روزگار این بازی‌ها و ورزش‌ها که از والدین و نیاکان برای ما به ارث گذاشته شده‌اند به بوته فراموشی سپرده شود (حسن پور، ۱۳۸۷، ۱۳۹۸). بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی یکی از موارث گران‌بهای است که با احیا و اشاعه آن‌ها در بین مردم می‌توان نسل جدید و مترقی امروز را بر اقدام گذشتگان خویش آشنا نمود و با کمترین امکانات از میراث‌های فرهنگی در پر کردن اوقات فراغت نسل جوان و خلاق اقدام و با احیا و اشاعه بازی‌ها قشر جوان و آینده‌ساز این سرزمین در جهت حفظ و تداوم فرهنگ غنی خودآگاه ساخت (حمیدی، ۱۳۶۸ و خدادادی و همکاران، ۱۳۹۵). لذا به عنوان فردی بومی که سال‌ها در این منطقه محروم زندگی کرده و با تمام مصائب و مشکلات و عدم امکانات ورزش مواجه بوده‌ام بدین لحاظ احساس شد که با تکامل و توسعه تکنولوژی، بازی‌ها و ورزش‌ها بومی و محلی که یکی از گران‌بهایترین سرمایه‌های مردم این دیار است باگذشت زمان از صحنه تاریخ محو گردیده است. بنابراین برای احیا و اشاعه بازی‌ها و ورزش‌ها به یک تحقیق وسیع و همه‌جانبه نیاز بوده تا با پیدا کردن ریشه‌های فرهنگی آن‌ها در بطن مردم در حفظ و ترویج این وسیله‌های تربیتی- حرکتی تلاش هرچند اندک انجام دهیم با این هدف که به کارگیری بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی در سطوح استان اهواز بتوانیم از تمامی نقاط شهری و روستایی و در فضای‌های پرتراوت کوهستانی در تربیت و تعلیم نسل جوان این خطه گامی هرچند کوچک برداریم این تحقیق بر آن است بررسی کند که عمده علل کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی چه عواملی می‌تواند باشد.

۱- آیا عدم آشنایی شهروندان و منتقل نکردن آن‌ها به فرزندان و یا اعضای خانواده خود می‌تواند در این کاهش مؤثر باشد.

۲- آیا آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از مؤثرترین ارگانی که در ارتباط نزدیک با بچه‌ها و بازی‌های آنان هست در کاهش پرداختن به این بازی‌ها مؤثر بوده است؟

۳- آیا رویکرد وزارت ورزش و جوانان در ارتباط با بازی‌های بومی و محلی در کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی مؤثر بوده است؟

۴- آیا حوزه فرهنگی در معرفی و پرداختن به بازی‌های بومی و محلی که یکی از ریشه‌های فرهنگی هر قوم و ملیتی است به نحو صحیح عمل کرده است؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

امروزه جمع‌آوری اطلاعات بازشناسی و تحلیل لایه‌های فرهنگی مردم ایران اسلامی به‌عنوان یک ضرورت ارزشمند احساس می‌گردد بنابراین بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی که بخشی از فرهنگ‌عامه یک ملت را تشکیل می‌دهد بایست مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند (فجوری، ۱۳۹۰ و محمدی، ۱۳۸۹). این بخش از فرهنگ وسیع ایران (بازی‌ها و ورزش‌های سنتی) در گذشته کمتر مورد تفحص و بررسی قرار گرفته است عده‌ای از محققان و پژوهشگران که در زمینه‌های فرهنگی به کنکاش و تحقیق پرداخته‌اند تحقیقاتی در زمینه بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی به شکلی محدود انجام داده‌اند که این تحقیقات اغلب توسط جامعه‌شناسان و تاریخ‌نویسان به رشته تحریر آمده است اینک با توجه به نیاز مبرم به شناخت فرهنگ اصیل کشور جهت توسعه و رشد ارزش‌های مثبت جامعه این ضرورت احساس می‌گردد که باید نظر محققان و دانش‌پژوهان ورزشی نیز با توجه به اصل فرهنگ اصیل ایران با تکیه بر اصول علمی تمرینات این مهم در معطوف گردد (مظلومی، ۱۳۶۴ و یزدان‌نژاد، ۱۳۹۱).

بازی‌های خوزستان عبارت‌اند از:

ابوامح جیم، ارگم برگم، استپ، آلتربازی، الک چوب، بدواشیخ، بردبرد گرگی، تشتک‌بازی، تنورتور، تیرلش‌بازی، چقه، چوب توپه، چوب معده، چوب و کلید، حَتّ حُلُول، خاک ماله، خش بیزار، داژوال، دال پران، دور هرسیه، سرامک، سَک‌سُک، سواره و پیاده، شرده، شنگ، طناب‌بازی، عیسی‌بازی، ننگ‌بازی، قاون، قلعه شاه مال من است، کروچ، کشت مایه، گال، گروک‌بازی، گل‌بازی، گولکی، لنگ‌رو، منم منم فرشته، هفت سنگ، هوشیه، یزله و...

ابو، امح جیم (مناطق عربی زبان خوزستان)

بازیکنان به دو گروه تقسیم می‌شوند و روی زمین دایره بزرگی می‌کشند، سپس به طریق قرعه‌کشی یارگیری می‌کنند و گروه مدافع و مهاجم را نیز به همان شیوه تعیین می‌کنند. آنگاه بازیکنان مدافع در داخل زمین که به شکل دایره کشیده شده قرار می‌گیرند و گروه مهاجم خارج آن می‌ایستند. سپس همه بازیکنان دو گروه پای خود را بلند کرده و از پشت با دست پنجه پای مخالف را می‌گیرند، حال مهاجمان لی‌لی‌کنان وارد محوطه دایره شکل می‌شوند و هریک از آن‌ها سعی می‌کند، به‌گونه‌ای تعادل فردی از گروه مدافع را برهم بزند تا پنجه گرفته‌شده او، رها شود. گروه مدافع نیز به همین ترتیب عمل می‌کند در این صورت فردی که تعادل او به‌هم خورده باشد از دور خارج می‌شود. در آخر بازی یک نفر بدون باخت در زمین باقی خواهد ماند که این فرد متعلق به هر گروه که باشد، آن گروه برنده بازی خواهد بود.

باید یادآور شد که حمله چند نفر از یک گروه به یک نفر از گروه مقابل بلامانع می‌باشد.

آروبع (سوسنگرد)

بازیکنان به‌وسیله تر یا خشک به دو گروه مساوی تقسیم می‌شوند و پشک می‌اندازند تا گروه برنده و بازنده مشخص شود. روی زمین مستطیلی رسم می‌کنند و از طول آن را نصف می‌کنند. بازیکنانی که بازنده شده‌اند با فاصله‌های معین روی خط وسط می‌ایستند و بازیکنان برنده بیرون زمین صف می‌بندند و تک‌تک سعی می‌کنند از مقابل صف بازنده‌ها خود را به انتهای زمین برسانند. بازیکنان بازنده باید مانع حرکت این بازیکنان بشوند و آن‌ها را با دست بزنند. بازیکنان برنده می‌توانند به‌طور مارپیچ عبور کنند.

بردبرد گرگی (bard bard garaky) (ایده)

بازیکنان به دو گروه تقسیم می‌شوند. آتش روشن می‌کنند و سنگ را در آتش می‌گذارند تا داغ شود. سپس برای تعیین گروهی که باید از آتش محافظت کنند، قرعه‌کشی می‌کنند. سپس چشمان افراد گروه دیگر را می‌بندند و گروه نگهبان سنگ را از آتش

بیرون می‌آورند و در تاریکی دور می‌اندازند، سپس چشمان گروه مقابل را باز می‌کنند و می‌روند تا سنگ را پیدا کنند؛ گروه نگهبان هم باید همین کار را بکند. اگر گروه نگهبان سنگ را پیدا کرده و در آتش بیندازند، بازی به همین ترتیب تکرار می‌شود. اما اگر فردی از گروه مقابل این کار را انجام دهد جای دو گروه عوض می‌شود.
تشتک‌بازی (خرمشهر)

پسرها به در مغازه‌ها می‌روند و تشتک جمع می‌کنند. دیواری را به‌عنوان هدف انتخاب می‌کنند و با فاصله از آن می‌ایستند. نفر اول تشتک خود را پرتاب می‌کند، همین‌طور نفرات بعدی. تشتک هرکس به دیوار نزدیک‌تر بود او برنده است. این بازی با سکه هم صورت می‌گیرد و جنبه قمار دارد. برنده سکه‌های دیگران را از آن خود می‌کند.

تیرلش‌بازی (شوشتر)

نی بلندی را برمی‌دارند و یک سر آن را با یک لوله کاغذی که پر از مواد منفجره مثل باروت است، پر می‌کنند و برای آن فتیله‌ای درست می‌کنند. فتیله را آتش می‌زنند و آن را به هوا پرتاب می‌کنند.

داداری پوداری دو تا بیار (دا به معنی مادر و پو به معنی پدر است) (مسجدسلیمان)

یکی از بازیکنان می‌گوید: هرکس مادر و پدر دارد دو تا انگشت خود را در دست من بگذارد. بازیکنان همین کار را می‌کنند. بازیکن اول چشم‌های خود را می‌بندد و می‌پرسد: تف کنم یا بگیرم؟ بچه‌ها می‌گویند: بگیر. بازیکن سعی می‌کند که یکی از بازیکنان را بگیرد. اگر موفق شد، چشم او را می‌بندد و دیگران می‌روند و گوشه‌ای پنهان می‌شوند. وقتی همه پنهان شدند، چشم‌های بازیکن را باز می‌کنند و به او می‌گویند: 'روغه ری سست گرده بر سیست' و او باید برود و پنهان شده‌ها را پیدا کند. اگر کسی را پیدا کرد باید بر سر او بزند و بگوید: 'کچل' کسی که کچل بشود از بازی کنار می‌رود تا دور بعدی. بعضی از بازیکنان که بتوانند خود را به بازیکن اولی برسانند و به او دست بزنند و بگویند: 'حلال حلال' دیگر کسی نمی‌تواند به آن‌ها کاری داشته باشد. وقتی همه یا کچل شدند یا حلال بازی از نو آغاز می‌شود و کس دیگری انگشتان بچه‌ها را در دست می‌گیرد.

طناب‌بازی (اهواز - آبادان - مسجدسلیمان)

هریک از چهار بازیکن یکی از نام‌های سرخ، سبز، آبی و گلایی را برای خود انتخاب می‌کند. آنگاه دو نفر از بازیکنان هریک دو سر طناب را در دست گرفته و یکی دیگر از بازیکنان بین این دو قرار می‌گیرد. یک نفر دیگر هم کنار محوطه بازی می‌ایستد. دو نفر بازیکن طناب به دست شروع به چرخاندن طناب می‌کنند و فردی که در وسط ایستاده باید با نزدیک شدن طناب به پاهای او به هوا بپرد تا طناب از زیر پای او بگذرد. این کار به‌صورت متوالی انجام می‌گیرد. همراه با این کار، همان دونفری که دو سر طناب را گرفته‌اند، مرتباً تکرار می‌کنند: سرخ، سبز، آبی، گلایی. بازی به همین ترتیب ادامه دارد تا زمانی که پای پرنده به طناب گیر کند و طناب از چرخش بیافتد. آنگاه روی هر نامی که این خطا صورت بگیرد، صاحب آن نام باید به وسط بیاید و از روی طناب بپرد و به همین شیوه بازی را تا هر زمان که مایل باشند، ادامه می‌دهند.

گال (شوشتر)

بازیکنان در این بازی با مشتی چوب باریک، برد و باخت می‌کنند به این ترتیب که ابتدا طرف مقابل شرط خود را که طاق یا جفت است، مشخص می‌کند، آنگاه بازیکن اولی چوب‌ها را در لبه‌ای از دیوار که گال نامیده می‌شود، می‌اندازد، در نتیجه مقداری از آن‌ها در لبه گال باقی می‌ماند. تعداد چوب‌ها را می‌شمارد و اگر با شرط طرف مقابل مطابقت داشت، همه آن‌ها را می‌برد.

یزله

این بازی نمایشی جنبه حماسی و پهلوانی دارد و در مواقعی که دشمن سرزمین را تهدید می‌کند، برای بالا بردن روحیه مبارزه‌طلبی مردم اجرا می‌شود. یک نفر سردسته گروه می‌شود و شروع به حماسه‌سرایی می‌کند و دیگران به او پاسخ می‌دهند. حرکات موزون بازیگران و هماهنگی کامل بین این حرکات با گفتار آن‌ها از ویژگی‌های مهم این مراسم است. این مراسم در

شکل اصلی خود همراه با سلاح انجام می‌شده و بازیگران با لباس‌های محلی و خشاب فشنگ به این بازی می‌پرداخته‌اند. این بازی با نیایش پروردگار برای پیروزی پایان می‌گیرد.

پیشینه تحقیق:

در این دوره تاریخی مهم از زندگی اجتماعی و فرهنگی مردم ایران که فرهنگ‌های قومی و سنتی در معرض تهاجم فرهنگ‌های داده‌ای، پیشرفت صنعت و تولید صنایع ماشینی قرار می‌گیرند، پژوهش در مورد به رسمیت شناختن ارزش‌های فرهنگی انسان‌ساز اهمیت می‌یابد. بنابراین با مطالعه فلسفه پیدایش بسیاری از ورزش‌ها و بازی‌های سنتی در می‌یابیم که انسان جزء لاینفک قوانین حاکم بر بازی با طبیعت و استفاده از ابزار و وسایل طبیعی و پایبندی به ارزش‌های اخلاقی و انسانی در هنگام رقابت‌های ورزشی بوده است.

در تحقیقاتی که در داخل کشور انجام گرفتند.

خدادادی، عسکریان (۱۳۸۵-۱۳۸۷) در سه استان، آذربایجان شرقی، غربی و اردبیل انجام داده‌اند به معرفی بازی‌های بومی و محلی این سه استان از جمله (بولواش سنی کیم آپادری) یعنی (رفیق توراکی برد)، (توکلی و جوجه) یعنی (روبه و جوجه) پرداخته و زندگی ماشینی امروزی، گرایش به بی‌حرکی، زندگی آپارتمانی و بازی‌های رایانه‌ای را از علل کاهش گرایش مردم به بازی‌های بومی و محلی دانسته‌اند؛ و برای اشاعه و همگانی کردن بازی‌ها بومی و محلی راهکارهای زیر را پیشنهاد نموده‌اند.

۱- ایجاد دو واحد درسی تحت عنوان (آشنایی با بازی‌های بومی و محلی ایران).

۲- برگزاری جشنواره بازی‌های بومی و محلی در سطح دانشگاه‌های کشور.

حسن‌پور (۱۳۹۶) در پژوهشی که در مورد ورزش‌های بومی و محلی و سنتی انجام داده است، ورزش‌های بومی و سنتی مانند چوخه، لوچو، طناب‌بازی، گانیه، کمریندبازی و کشتی باستانی را که بخشی از ورزش‌های اصیل باستانی است، معرفی کرده است و این ورزش‌ها و بازی‌ها سنتی است. با انتخاب موسیقی و رقص‌های محلی نشان می‌دهد که به عنوان یک ملت محسوب می‌شود و بخشی از سنت‌های فولکلور و جزئی از فرهنگ هر کشوری می‌باشد و برای زنده نگه‌داشتن آن موارد زیر را پیشنهاد می‌کند:

۱- استفاده از بازی‌هایی بومی و محلی در اوقات فراغت

۲- استفاده از بازی‌های بومی و محلی در اعیاد، مراسم و جشن‌ها

فجوری (۱۳۹۰) در تحقیق خود با عنوان تأثیر بازی‌های بومی و محلی در روان کودکان اشاره می‌کند که بازی‌های بومی و محلی هیچ‌گونه اثر تخریبی روانی به کودکان نداشته بلکه تماماً با ابعاد رشد حرکتی و روان کودک هماهنگ بوده و باعث آمادگی او در مقابله با انواع مشکلات اجتماعی و بزرگسالی می‌شود و عدم - پرداختن رسانه‌ها به بازی‌های بومی و محلی و تأثیرات زندگی شهری را از عوامل فراموش بازی‌های بومی و محلی می‌داند.

محمدی (۱۳۸۹) در تحقیق خود در زمینه فرهنگ بازی‌های محلی ایلام بیان می‌دارد که هر کدام از بازی‌های محلی برگرفته از یک رویداد یا اتفاق در آن زمان بود که نشان از آمادگی مردم برای مقابله با آن اتفاقات داشت. یکی از نیازهای بشر انجام بازی یا تحرک فیزیکی برای سلامت جسم و روح بوده و هست.

یزدان‌نژاد (۱۳۹۱) در پژوهش خود که در زمینه کشتی‌های سنتی در مازندران انجام داده بیان می‌دارد علاقه مردم به کشتی‌های محلی باعث گردیده که مردم در فصول مختلف در برپایی آن همت بگمارند و شرکت جوانان در این کشتی‌ها انگیزه را در آن‌ها زیاد نموده که خود می‌تواند پشتوانه خوبی برای کشتی‌های آزاد و فرنگی باشد.

در تحقیقاتی که در خارج از کشور صورت گرفتند.

محمد دلشاد، (۲۰۱۱) با عنوان تغییرات مدرن روی فرهنگ ورزش‌های بومی نشان می‌دهد که تغییرات مدرن روی فرهنگ بازی‌های بومی به‌طور بارز در دانشگاه‌ها خود را نمود می‌نماید به دلیل اینکه دانشجویان بیشتر تحت تأثیر این تغییرات قرار می‌گیرند؛ اما از طرفی این تغییرات مدرن در هنر، در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود و دانشجویان با این تغییرات آشنا می‌گردند

درحالی که تغییرات مدرن در ورزش به دانشجویان تدریس نمی‌گردد. بنابراین برای گسترش بازی‌های بومی ابتدا این بازی‌ها باید در دانشگاه‌ها گسترش پیدا کند.

در تحقیقات کابرا^۱، سپرو^۲ و روجاس^۳ (۲۰۱۰) که در یونان انجام شد. نشان می‌دهد که بازی‌های بومی بیشتر توسط کودکان انجام می‌شوند و کودکان فرهنگ‌های مردمی را در بازی‌ها یاد می‌گیرند اگرچه نویسندگان اعتقاد دارند که بازی‌ها تحت تأثیر ابعاد مختلف فرهنگی و بیولوژیکی است اما در بیشتر کشورها آبوهوا در علائق و اجرای بازی‌ها در هوای آزاد تأثیرگذار است. طبق تحقیقات ابولواشی^۴ (۲۰۰۷) بازی‌ها در مصر در ۴ میلیون سال قبل از میلاد به وجود آمده‌اند. این بازی‌ها مانند تمامی فرهنگ‌های مصر باستان منقرض شده‌اند؛ اما توسط ابولواش^۵ ۱۲۰ نوع از این بازی‌ها (شامل ابزار و عکس بازی‌ها) در موزه‌های جهان ثبت شد. مصریان این بازی‌ها را هر روزه برای شادی خود انجام می‌دادند. اگرچه به نظر می‌رسد که این بازی‌ها بیشتر معنای مذهبی دارند اغلب این بازی‌ها در مکانی بنام توماب^۶ برگزار می‌گردید. برای مثال توتانخامون ۴ نوع از این بازی‌ها را در توماب انجام داده است. پیکسون^۷ (۲۰۰۴) اعتقاد دارد که در یونان باستان بازی زندگی در مقابل مرگ بوده است (۳۲).

در تحقیق یارابوسکه (۲۰۱۰) به این نکته اشاره شده است که تغییر سبک زندگی مردم، گسترش شهرنشینی و صنعتی شدن و ظهور نوآوری‌های تکنولوژیکی، بازی‌های سنتی را منسوخ یا به حاشیه رانده است. اگرچه برخی از این بازی‌ها هنوز در سطح شهرهای کوچک و روستاها انجام می‌شود، اما به طور کلی می‌توان گفت که این بازی‌ها امروزه دیگر نقش مهمی در پرکردن اوقات فراغت مردم ندارند و بسیاری از آن بازی‌های ورزشی که در نهایت آزادی را بدون مقید به مکان یا زمان فراهم می‌کند. و ابزار و مقررات دست و پا گیر توسط مردم اجرا شد. در قالب ورزش‌های شناخته‌شده رسمی و بین‌المللی جای گرفته و مقررات و ابزارها و استانداردهای تثبیت شده‌ای پیدا کرده‌اند. دیگر همگان هرگاه بخواهند نمی‌توانند به آن‌ها بپردازند. به عبارتی هدف تحقیق بررسی وضعیت موجود بازی‌های بومی و محلی استان خوزستان می‌باشد.

روش تحقیق

روش تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است. در این مقاله جامعه آماری شامل ۱۲۲۶ دبیر تربیت‌بدنی استان خوزستان می‌باشند. حجم نمونه تعداد ۲۸۰ نفر (۱۴۵ زن، ۱۳۵ مرد) از دبیران تربیت‌بدنی استان خوزستان هست که ۴ شهرستان به‌طور خوشه‌ای تصادفی از بین شهرستان‌های استان خوزستان انتخاب و کلیه دبیران تربیت‌بدنی این شهرستان‌ها انتخاب شده‌اند. ابزار اندازه‌گیری پژوهش پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه علل کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی تشکیل داد. برای روش آماری از روش‌های آماری توصیفی مانند محاسبه فراوانی‌ها و درصدها و همچنین رسم نمودارهای لازم استفاده گردید. همچنین از کای اسکوار برای بررسی میزان ارتباط متغیرها استفاده شده است و تمامی مواد آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و EXCEL استفاده شده است.

یافته‌ها

در این قسمت از مقاله، اطلاعات جمع‌آوری شده در دو بخش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در بخش اول، داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آماری مانند میانگین و نمودارهای مربوطه تشریح شده و در بخش دوم، فرضیه‌های تحقیق با استفاده از آمار استنباطی کای اسکولار مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

1. Cabrera. A
2. Cepero
3. Rojas. Fj
4. Abu Rawash

جدول (۱): تجزیه و تحلیل داده‌ها با شاخص‌های آمار توصیفی

سن	زیر ۳۰ سال	۳۱ تا ۴۰ سال	۴۱ تا ۵۰ سال	بالتر از ۵۰ سال
فراوانی	۳۱	۱۶۳	۵۴	۳۲
درصد	۱۰,۸۳	۵۶,۴۱	۲۱,۵۸	۱۱,۱۸
تحصیلات	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس
فراوانی	۱	۶۶	۲۰۸	۵
درصد	۰,۳۴	۲۹,۷۷	۶۸,۱۵	۱,۷۴
وضعیت تأهل	مجرد		متاهل	
فراوانی	۲۳		۲۵۷	
درصد	۷,۷۵		۹۲,۲۵	
جنسیت	مرد		زن	
فراوانی	۱۳۵		۱۴۵	
درصد	۴۸,۹۰		۵۱,۱۰	
آیا تمایل به انجام بازی‌های بومی و محلی دارید	بله		خیر	
فراوانی	۱۷۵		۹۵	
درصد	۷۰,۰۸		۲۹,۹۲	

با توجه به جدول (۱) اکثریت پاسخ‌دهندگان در رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و تعداد ۲۰۸ نفر از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک تحصیلی لیسانس، تعداد ۲۵۷ نفر از پاسخ‌دهندگان متأهل و تعداد ۲۳ نفر از پاسخ‌دهندگان مجرد، و از تعداد ۲۸۶ نفر از پاسخ‌دهندگان، ۱۳۵ نفر مرد و ۱۴۵ نفر زن و تعداد ۱۷۵ نفر از کل ۲۸۶ نفر به انجام بازی‌های بومی و محلی تمایل دارند.

تجزیه و تحلیل فرضیه‌های تحقیق با استفاده از شاخص آمار استنباطی

۱- میزان آشنایی معلمان تربیت‌بدنی بومی منطقه، با بازی‌های بومی و محلی منطقه خود به چه میزان است؟

جدول (۲): وضعیت میزان آشنایی با بازی‌های بومی و محلی

میزان آشنایی	کم ۰-۳ بازی	متوسط ۴-۶ بازی	خوب ۷-۹ بازی	بسیار خوب بالاتر از ۹ بازی	کل
فراوانی	۳۸	۱۹۰	۵۱	۱	۲۸۰
درصد	٪۱۳,۲۸	٪۶۸,۱۸	٪۱۸,۱۸	٪۰,۳۴	۱۰۰

نتایج جدول نشان می‌دهد که تعداد ۴۰ نفر از پاسخ‌دهندگان میزان آشنایی کم، ۱۹۰ نفر آشنایی متوسط، ۵۱ نفر آشنایی خوب و ۱ نفر آشنایی بسیار خوب با بازی‌های بومی و محلی منطقه داشته‌اند.

۲: بین میزان توجه به حوزه تربیت‌بدنی و گرایش به بازی‌های بومی و محلی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۴): توصیف میزان تأثیر حوزه تربیت‌بدنی بر گرایش به بازی‌های بومی و محلی

تعداد	نوع آزمون	مقدار کای اسکوار	sig	نتیجه آزمون
۲۸۰	کای اسکوار	۳۶۹,۷۰۵	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

$$P=0.000 \quad df=4 \quad X=32.22$$

با توجه به اینکه آمار مجذور پیرسون برابر ۳۶۹,۷۰۵ شده که این عدد با ۴ درجه آزادی مقدار $P=0.000$ ارائه کرده است. نتیجه می‌گیریم که بین میزان توجه به حوزه تربیت‌بدنی و گرایش به بازی‌های بومی و محلی ارتباط معنادار وجود دارد. بدین معنا که تعداد ۱۵۰ نفر از کل ۲۸۰ نفر پاسخ‌دهندگان، توجه به حوزه تربیت‌بدنی را در گرایش به بازی‌های بومی و محلی مؤثر می‌دانند.

۳- بین میزان توجه به حوزه فرهنگی و گرایش به بازی‌های بومی و محلی رابطه وجود دارد.

جدول (۴): توصیف میزان تأثیر حوزه فرهنگی به گرایش به بازی‌های بومی و محلی

تعداد	نوع آزمون	مقدار کای اسکوار	sig	نتیجه آزمون
۲۸۰	کای اسکوار	۱۱۸,۶۵۶	۰,۰۰۰	تائید فرضیه

$$P=0.001 \quad df=8 \quad X=20.94$$

با توجه به اینکه مجذور خی پیرسون برابر ۱۱۸,۶۵۶ شده که این عدد با ۸ درجه آزادی مقدار $P=0.001$ ارائه کرده است. نتیجه می‌گیریم که بین میزان توجه به حوزه تربیت‌بدنی و گرایش به بازی‌های بومی و محلی ارتباط معنادار وجود دارد. بدین معنا که تعداد ۱۴۰ نفر از کل ۲۸۰ نفر پاسخ‌دهندگان، توجه به حوزه تربیت‌بدنی را در گرایش به بازی‌های بومی و محلی مؤثر می‌دانند.

۴- بین میزان توجه به حوزه آموزشی و گرایش به بازی‌های بومی و محلی رابطه وجود دارد.

جدول (۵): توصیف میزان تأثیر حوزه آموزشی بر گرایش به بازی‌های بومی و محلی

تعداد	نوع آزمون	مقدار کای اسکوار	sig	نتیجه آزمون
۲۸۰	کای اسکوار	۲۸۲,۴۸۳	۰,۰۰۰	تائید فرضیه

$$P=0.000 \quad df=12 \quad X=44.40$$

با توجه به اینکه آمار مجذور خی پیرسون برابر ۲۸۲,۴۸۳ شده که این عدد با ۱۲ درجه آزادی مقدار $P=0.000$ ارائه کرده است. نتیجه می‌گیریم که در تأثیر حوزه آموزشی در گرایش به بازی‌های بومی و محلی ارتباط معنادار وجود دارد. بدین معنا که تعداد ۱۷۹ نفر از کل ۲۸۰ نفر پاسخ‌دهندگان، توجه به حوزه آموزشی را بر گرایش به بازی‌های بومی و محلی مؤثر می‌دانند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بررسی فرضیه اول تحقیق نشان داد که ۱۳,۲۸ درصد از پاسخ‌دهندگان آشنایی کم، ۶۸,۱۸ درصد آشنایی متوسط، ۱۸,۱۸ درصد آشنایی خوب و ۰,۳۴ درصد آشنایی بسیار خوب داشتند. به عبارت بهتر نتایج نشان داد که ۸۶,۷۱ درصد از پاسخ‌دهندگان با بازی‌های بومی و محلی منطقه خود آشنایی متوسط به بالا دارند و با توجه به کاهش انجام بازی‌های بومی و محلی، نشان می‌دهد که تنها آشنا بودن با بازی‌های بومی و محلی برای گسترش و ترویج آن کافی نیست و علل دیگری را در کاهش این بازی‌ها باید جستجو کرد. نتیجه به‌دست‌آمده با یافته‌های بلوچی (۱۳۷۰) که آشنایی با بازی‌های بومی و محلی را تنها یکی از عوامل ترویج این بازی‌ها نمی‌داند همخوانی دارد. نتایج بررسی فرضیه دوم تحقیق نشان داد که پاسخ‌دهندگان در تأثیر حوزه تربیت‌بدنی بر گرایش به بازی‌های بومی و محلی نظر موافق داشته و تأکید کردند که وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارگان‌هایی است که می‌تواند در ترویج و گرایش به بازی‌های بومی و محلی نقش داشته باشد. که پاسخ‌دهندگان توجه به حوزه آموزشی بر گرایش به بازی‌های بومی و محلی مؤثر دانسته و در تأثیر آن بر گرایش به این بازی‌ها نظر موافق دارند. این نتایج با یافته‌های خدادادی و عسکریان (۱۳۸۵-۱۳۸۷) و بلوچی (۱۳۷۰) و محمد (۲۰۱۱) همخوانی دارد.

در حوزه آموزشی آمار نشان داد پاسخ‌دهندگان عدم آشنایی معلمان ورزش با بازی‌های بومی مناطق مختلف را با ۹۵ درصد به‌عنوان مهم‌ترین عامل در کاهش گرایش می‌دانند و سپس عدم وجود کتاب مدون در زمینه بازی‌های بومی و محلی هر منطقه را با ۹۳ درصد عامل بعدی می‌دانند.

در حوزه تربیت‌بدنی پاسخ‌دهندگان عدم پرداختن وزارت ورزش و جوانان به ورزش‌های بومی و محلی به‌عنوان ورزش‌های همگانی با ۹۵ درصد و عدم معرفی ورزشکاران برتر در زمینه ورزش‌های بومی وزارت ورزش و جوانان با ۹۲ درصد را به‌عنوان مهم‌ترین عوامل کاهش گرایش به بازی‌های بومی و محلی می‌دانند. در انتها پیشنهاد می‌شود سازمان ورزش و جوانان به‌عنوان متولی ورزش می‌تواند تعدادی از ورزش‌های بومی و محلی که امکان همگانی شدن دارد در مکان‌های عمومی مانند پارک ترویج دهد و همچنین ورزشکاران برتر ورزش‌های بومی مانند انواع کشتی‌های محلی که در مناطق مختلف برگزار می‌شود را معرفی نمایند.

منابع

- Qezel Ayagh, Soraya (1379) Guide to Iranian Games, Tehran, Cultural Research Office, UNESCO National Commission in Iran. [Persian]
- Blokbashi, Ali (1356) Popular culture of Tehran, Ministry of Education. [Persian]
- Beyhaghi, Hossein Ali (1356) research and review of popular culture of Iran, Tehran, Bammad Book. [Persian]
- Hasanpour, Gholamhossein (2008) Native traditional local sports, Tehran: Bamdad Book. [Persian]
- Hasanpour, Gholamhossein, (2016), native, traditional, local sports, Tehran: Bammad Book. [Persian]
- Hamidi, Mehrzad (2018) Recognition of native and local games and winds of Gilan and Mazandaran province, master's thesis, Tarbiat Modares University. [Persian]
- Khodadadi, Mohammad Rasoul, Askarian, Fariba (2015) Native and local games of northwest Iran, Tehran, Asr Attiz. [Persian]
- Fajouri, Sattarbardi, (2010), native games of Turkmens, Gorgan, Makhtoum Qoli Faraghi. [Persian]
- Mohammadi, Ayat, (1389), Culture of local games of Ilam, Tehran. [Persian]
- Mazloumi, Rajabali (1364) Educational games in schools, Education Publications. [Persian]
- Yazdannejad, Murad Ali, (2013), the origin and evolution of Mazandaran traditional ships and their participation in Azad and foreign ships of the country, master's thesis, Islamic Azad University, central Tehran branch. [Persian]
- Boske, Moire. (2009). Happy living. Jurnal UNESCO Massage 7, 12
- Cabrera, A. Cepero, M. Rojas, Fj. (2010). Play and Chilhood in ancient Greece. Jurnal of Human sport and

4rd National Conference on Sports Sciences

with the approach of sport, health and society

4ncss2023.scu.ac.ir

اهواز، اسفند ۱۴۰۱

Exercise 5, 33

Mohammad. Delshad. (2011). Study on the intere action between the modern change of the National traditional sports culture. Asion culture and History.3 1-102

Rolan runson.(2006). Native and traditional. Jurnal human sport and Exercise 3, 150-152

shin ze , Grasila.(2008). Regular and irregular. Jurnal UNESCO Massage. 5,14-15.

WWW. Chine sport/ culture sports

WWW. Ancient Egypt. Co. uk/ gods / explor/ main. Html.

Investigating the status of native and local games in Khuzestan province

Seyed Hossein marashian*

Assistant Professor of Sport Management, Faculty of
sport sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz,
Ahvaz, Iran

*Hmarashian@scu.ac.ir

Mohammad Hawat Hossein Al Jamali

PH.D. Student in Sport Management, Faculty of sport
sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz,
Ahvaz, Iran

hhsjmj@yahoo.com

Hassan Mahour Abdul Reza Al Majdi

PH.D. Student in Sport Management, Faculty of sport sciences,
Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Abstract

The purpose of this research is to "investigate the status of native and local games in Khuzestan province" in order to introduce native and local games of the province and identify the reasons for the decrease in the tendency to these games in this province. The measuring instrument of the research is a researcher-made questionnaire that includes demographic information and a questionnaire on the reasons for the decrease in the tendency to native and local games in four cultural, educational, educational and citizenship areas, which has a Cronbach's alpha of 76%. The validity of the questionnaire was obtained by the sports management professors of the university and a number of sociologists of Khuzestan province. The sample size is 280 people (145 women, 135 men) among the physical education teachers of Khuzestan province, and 4 cities were randomly selected from among the cities of Khuzestan province. The research method is a descriptive survey. Therefore, frequencies, percentages and inferential statistics were described by using tables, as well as by using chi-scalar. The results of the research showed that the promotion and display of new games in the media and the lack of media coverage of native and local games to the general public and the lack of familiarity of the society with the cultural roots and economic and social functions of native games is one of the important reasons for the lack of attention in the cultural field. Ministry of Sports and Youth. to native and local games, as well as the lack of introduction of the best athletes of native and local games in the provinces, one of the important reasons for paying attention to the field of physical education is the lack of familiarity of sports teachers with the native and local games of the provinces, as well as the lack of written books about the game. Local and local is one of the important reasons. Paying attention to the educational field and the presence of television and computers in homes as entertainment and the fading away of these games during holidays and weddings is one of the important reasons for paying attention to the citizenship field in reducing the tendency to native and local games.

Keywords: Game, culture, indigenous and local games